1 dicta. ¶† Erãt enĩ plures & varie leges diuersorum locorum disponẽtes vario mõ circa suc. de quib9 Ja. ar. facit mentionẽ in sum. sua i ti. de succes. feu. sub rubricella .iij. vz lex Romana lex lõbarda lex Salica: lex Barbara: lex Rubricaria &c. & lex Alemanorũ. de qua idẽ Ja. facit mentionẽ i titu. de cõtentione feu. sub rubricella decurritur ad sacra. vasalli. Itẽ & lex vãdalica. de qua p Ja. ardizo. in summa qualr iurare debet vasall9 sub rubricella de his q nõ debẽt iurare. Itẽ & lex frãca. de qua no. in. §. receptoribus. j. de pace iura. fir. Et in summa hoc vult istud capl'm. Ex spãli cõsue. locali põt induci vt in eo loco filij scdi matrimonij nõ succedãt matri cũ filijs pmi matrimonij tam feudo q̃ in ceteris bonis. h. d. Et pone casuz in terminis ẽm qd colligitur ex. d. c. filij. j. eo. & ex dicto ti. de filijs natis ex ma. ad mor. contracto. & vt in dictis locis no. p gl. eo excepto qd ibi tractat de successiõe patris. hic vo de successiõe matris vz q mulier habẽs filios ex pmo mrimonio 9trit mrimoniũ cũ scdo marito eo pacto & 9ditiõe qd filij nati ex dcõ mrimonio nõ debeãt sibi succe. post hoc morit ipa mulier relictis filijs ẽt ex scdo mrimonio vsa fuit qstio iter hos filios ex scdo mrimonio cũ filijs pmi mrimonij qs eorum debeat succedere tã in feu. q̃ i ceteris bonis. vñ queritur q sint preferẽdi. et respõdet qd filij ex primo matrimonio mediante tali pacto & cõsuetudine q̃ in dicto loco vigebat. ¶ In tex. ibi obtinuit. i. obtẽtũ fuit p sapiẽtes vel in 9dictorio iudicio attenta cõsue. loci que in eo loco dz seruari. lz rõne nõ subsistat. vt. j. eo. in. d. c. filij. in fi. &

2 i dicto ti. de filijs natis ex ma. &c. in fi. ¶† No. qd lz pactũ de nõ succedẽdo sit improbatũ a iure. vt in. l. pactũ. C. de col. & i. l. fin. C. de pactis. tñ ex spãli cõsuetudine loci admittit vt hic & i dictis iuribus. s. allegatis. facit q. i. l. iura sanguinis. ff. de re. iur. & quod dixi i. c. morib9. s. ¶ Not. qd sup iure succedẽdi põt puideri per consue. vel statutum i loco facit. c. raynutius. extra de testa. Et ex hoc pz i simili d' 9sue. que admittit primogenitũ exclusis oib9 q̃ q̃q videat dura nihilomin9 tñ seruat i loco vbi viget. & de h pleneb p Joã. and. i addi. spec. sup rubrica d feu. circa mediũ. & p bal. in. l. cũ antiquioribus. C. de iure delibe. & i. l. ex hoc iure. ff. de inst. & iure. facit qd dixi. s. q feu. da. pos. i. §. & q i oppositiõe añpenul. ¶ Opp. cũ glo. qd imo non sit fiẽda dria iter hos filios. q pariter debẽt admiti. vt in. l. fi. ad orficia. & i. l. fi. ff. de legi. here. Solu. dicit gl. fateor cõtrariũ de iure cõmuni. hic vero loqmur de iure spãli continẽte istam ininstitiã & iniquitatẽ. Vel possumus dicere qd istud capitulũ loquatur de filijs natis ex mrimonio 9tracto ad mor. videlicet vt filij nati ex dicto mrimonio nõ succedãt ad fi. quã declara vt. s. dixi in euidẽtialibus vl' possumus dicere ẽz Jac. aurelianẽsem qd hic loquatur in feu. & alijs bonis acquisitis cõtemplatione primi matrimonij. & ideo pmi filij tantũ succedere debeant. ar. ff. de vul. & pup. in. l. sed si plures. in. §. arrogato. & ff. de colla. bo. i. l. j. i. §. id qd. q̃ opi. corroborari posset put in simili videmus in lucris nuptialibus vel alijs bonis puenientibus ex primo matrimonio in qbus soluz filij primi matrimo. succe. vt i. l. femine. cũ si. C. de secũ. nup. & qd ista opi. sit vera reperio qd de ea est casus i capitulis extraordinarijs alterius compilationis feudorũ super rubrica de feu. & beneficijs. i. c. mulier. Sz tñ quantum ad intellectũ huius capituli nõ recedas a communi. opi. vz qd istud capitulum loquatur secũdum specialem cõsue. loci que in dicto loco tm̃ attendenda est cũ cõtineat iniquitatem. Ubi enim nõ viget ista consuetudo filij equaliter succedere debent etiam secundum generalem cõsue. feudorũ. vt pz. s. de gradi. suc. in feu. & j. de natura succes. feu. i. c. j. ¶ Oppo. ab extra contra ea que. s. dicta sunt qd imo specialis consuetu. disponẽs super contractu matrimonij cõtra iuris dispositionez. nõ sit obseruãda vt est casus in. c. j. extra de spõsalibus. So. illud capitulum loquit de his que pertinent ad substãtiã matrimonij. hic vero loquimur de his que sunt extrinsec9 & nõ in substãtia sicut super dote super bonis & successione bonorũ. ad qd facit. l. auus ff. de pact. & qd. s. dixi. ¶ Ultimo de materia psentis capituli et cõsuetudinis specialis habetur in locis. s. allegatis. vz in. d. c. filij. j. eo. & in dicto ti. de filijs natis &c. & i pluribus remissionibus ibi adductis. & in. d. c. mulier. de capi. extraordi. & plene per Jac. ardi. in summa i ti. de succes. feu. sub rubricella an naturales succedãt matri i feu. in fi. & sub rubricella seq. in fi. & in. l. fi. C. de pac. & in. d. l. pactũ. & in. l. si qñ. C. de inoffi. testa. & vide Bal. in. l. j. C. de priuilegio dotis. & qd no. p gl. & doc. in. l. etiam. ff. so. ma. & qd dixi in. c. moribus. s. eo. & s. de his qui feu. da. pos. in. §. hoc aũt. in oppositione prima. & supra de inuesti. de re alie. fac. §. fin. in q̃stione prima. in fine.

a ¶ Nam proprie naturales filij. Adde quot modis dicat filius naturalis. vide p Bar. cõsi. cccxliiij. ici. p veritatis indagini. in. iiij. volu.

b ¶ Nõ succedũt in feudũ. Adde Bart. in. l. ex facto. in. §. si qs rogatus. ff. ad tre. Barto. in aut. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. & p Bal. in. c. q̃in ecclesiarum. de cõsti. & an succedit in emphiteosi vide p Abb. in. c. lator. q fi. sint leg. & p Abb. in. c. tãta. eo. ti.

c ¶ Quia solum agnati. Adde Bal. & Pau. de castr. in. l. vnica. vnde liberi.

1 ☞ Cõfirmari non potest ex post facto qd non valuit ab initio.
2 Naturales filij etiam si legitimẽtur ad feudum nõ admittẽtur.
3 Imperator dicens in naturaliuz legitimatione quod sint legitimi & quod in feudo succedere possint an reddat eos habiles ad successionem.
4 Imperator de absoluta sua potestate legitimare & ad successionem habilitare potest.
5 Imperator in legitimatione an debeat clausulam nõ obstã. &c exprimere.
6 Clausula non obstã. an in rescriptis iperatoris debeat apponi.
7 Legitimatus ante natiuitatem legitimorum an succedat cũ il lis in feudo.
8 Naturalis per sebsequẽs matrimoniũ legitimatus an in feudo sit admittendus.
9 Natus ex clerico in minoribus cõstituto subsequenti matrimonio legitimatur.
10 Matrimoniũ in articulo mortis contractum an legitimet prolem prius susceptam.
11 Filij nati ex matrimonio nullo sed per pape dispensationẽ validato an sint legitimi.
12 Filius ex matrimonio nullo quod tamen validũ putabatur an succedat in feudo.
13 Naturalis in feudo succedet si dominus sciens eum naturalem non excluserit.
14 Papa ad feuduz temporale nec imperator ad ecclesiastici legitimare potest.

Naturales.

Fili9 naturalis tñ lz postea legitimus fiat nõ succedit in feudũ nec sol9 nec cũ alijs. h dicit. ¶ In tex. ibi naturales. Ideo sic appellati q̃si eos sola natura genuit nõ honestas matrimonij vt dixit tex. xxij. q. iiij. liberi. Nã proprie natu-
a rales filij[a] sunt illi q nascuntur ex cõcubina libera vt no. in rubrica. C. de naturali. libe. & in. c. p venerabilẽ. extra q filij sint legitimi in gl. iiij. & in. c. tanta. Interdũ filij dicunt adulterini qñ do sunt nati ex adulterio vt in. c. 9suluit. extra de seruis nõ ordi. Qui q̃nq3 appellãtur nothi prout no. glo. in. c. nisi cũ pridem. extra de renũciatione. Sẽd tñ ẽm Isidorum. ix. ethimolo. in fi. nothi pprie sunt illi q sũt nati illegitime ex notabili pre & ignobili matre. Interdũ incestuosi qñ nascunt ex linea trãsuersali ifra gradum phibitũ vt extra de eo q co. cõ. in. c. veniẽs. Interdũ nefarij q nascũtur ex linea descendẽti. Interdũ spurij qñ habẽt patrem icertũ vel talez quẽ noiare nõ lz vel nati ex seruo & libera. Et hoc casu appellãt q̃nq3 mãzeres vt in. d. c. nisi cũ pridẽ. per glo. Sed tñ ẽm Isidorum vbi. s. dicunt pprie mãzeres nati illegitime ex nobili mre & ignobili pre. Et de pdictis no. gl. i. l. q̃ illustris. C. ad orficia. Et pbat. xxxvj. q. j. lex illa. & i. d. c. nisi cũ pridẽ. & i. c. tãta. Et ista volui dclarare q multoties i rescriptis legitimationũ fit mẽtio de pdictis. Et isti oẽs possunt legitimari p principem. vt no. gl. in aut. qui. mo naturales effi. sui. in fine. & p papam vt in. d. c. p venerabilẽ. Nã nasci de adulterio nõ est eius culpa qui nascit sed illius q generat vt dixit tex. in. c. nasci. lvj. dist. & in. c. accedens de purga. cano. de quibus tãgit etiã per Bar. in. l. fi. ff. de his q vt indig. & p Bald. in. l. filiũ. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. facit extra de seruis nõ ordi. in. c. consuluit. & no. in. c. tanta. q filij sint legitimi. Ibi. Subaudi p rescriptũ pricipis secus aũt ... p subsequens matrimoniũ vt i dicto. c. tãta. extra qui filij sint legitimi. q tamẽ itelligas vt statim dicã. Ibi vocant. Subaudi ... sic sublata est cõtrouersia que sup hoc orta erat. vnde cõgrue
1 facit ad titulum nostrũ. ¶† Nota regulã q ab initio non valet nõ cõfirmat ex postfacto. Et hoc collegit gl. hic posita in fine remittẽdo ad gl. j. post principiũ. ifra de prohibi. feu. alie. per ... Et probat istam regulã p simile de clerico qui ab initio ... clericus nõ succedit in feu. qui licet postea deponat clericatum tamen recuperat feu. vt ifra de bene. feu. in. c. j. Et per hoc ... net ipsa gl. expedita vsq3 ad v. hic autẽ &c. Tu vero de hac regula que tñ est via brocardica. dic plene p gl. pro & contra. in. l. ... fundũ. ff. de seruit. rusti. predio. & ff. de regulis iuris. i. l. quod ab initio. & per Dy. in. c. nõ firmatur. de reg. iur. in. vj. De similitudine autem quã facit gl. de clerico dic vt plene dixi in. c. q clericus
3 supra eo. & supra de mili. vasal. qui arma. belli. depo. i. c. j. ¶†
b qd naturalis filij etiã legitimati non succedũt feudũ.[b] Et est ratio q solũ agnati[c] admittũtur ad feu. vt ifra de succes. feu. in ...
c Isti aũt taliter nati nõ sunt agnati sz cognati vt. ff. vnde cognati. in. l. in hac parte. & insti. succes. cogna. i. §. vulgo. Et quamq̃ post legitimationem subsecutam videant agnati vt i aut. de incestis nup. in. §. dubitatũ. & perinde esse ac si nunq̃ fuisset naturalis. ar. in. l. iperialis. C. de nup. & in. l. j. C. de iure ãnul. aureo. ... qd imperator hanc legitimationẽ potest facere vt. in. l. qui in prouincia. in. §. j. ff. de ritu nup. in gl. Sed tamen simpliciter concedendo nõ videtur hoc facere & cõcedere tale priuilegium cum preiudicio alterius vt in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco publi. & C. de emãci. libe. in. l. nec auus. Nõ extantibus enim ... naturalibus veniebãt legitimi agnati vt. s. de grad. succes. feu. in. c. j. & supra qui feu. da. pos. i. §. cũ vero corradus. Et sic ... erat quesitum agnatis & eis deficiẽtib9 domino vt. s. de alie. ... in. §. & si clientulus. Ideo princeps sine illorũ preiudicio videt ... legitimasse. Et per cõsequẽs talis legitimatio ita generaliter & simpliciter sumpta nõ dz eis auferri preiudicium vt in aut. quib9 mo. naturales effi. sui. in. §. filiũ. coll. vij. Et ita intelligatur tex. Et ideo dicit Jac. de bel. qd si imperator legitimat quem vt sit legitimus & qd succedat in feudo q hoc põt facere nõ extãtibus ltimis & naturalibus. Alias secus putat per. §. & generaliter. in aut. qui mo. naturales effi. sui. de quo statim dicã latius.

3 ¶† Quero cũ gl. in ver. hic aũt &c. qd si impator in legitimatione expsse dixit q essent legitimi: ita q i feudo succedere possint[a] an tunc taliter legitimati succedant in feudo. Et rñdet gl. q sic q imperator in rescripto expresse & noiatim hoc cõcedẽdo facit licitũ qd alias nõ liceret: vt in. l. quoties. C. de pcibus impa. offe. Et ita dicit gl. fuisse obseruatũ in quadã qõne de facto i ciuitate Mutine. & signa istã gl. que est notãda. & eã tz Ja. de bel. Pe. de cer. And. de yser. & Bal. & cõiter scribẽtes lz interduz ipse idẽ
4 And. de yser. senserit 9trium: vt statim dicam. ¶† Ex qua gl. no. q imperator de potẽtia absoluta & ex certa sciẽtia põt legitima-
5 re aliquem: vt ex tali legitimatione succedat simul cum ltimis[b]: & hoc ideo est pp supremã impatoris ptãtẽ. vt in. l. fi. in fi. ff. de cõsti. prin. q ex certa scia põt tollere legẽ & positiua minuere. vt in. l. idem vlpianus. in fi. ff. de excu. tuto. vñ & spurios nõ obstante lege legitimat. vt in aut. q. mo. natu. effi. sui. in. §. fi. & ibi no. in glo. & põt quẽ facere de inhabili habilem vt in. l. qdã 9sulebat. i fi. ff. de re indi. facit. l. queris. de natalium restitu. Scias tñ q licet impator hoc possit facere de plenitudine ptãtis tñ nõ 9sueuit in preiudicium aliorum. nisi p raro & ex cã. d. l. nec auus. C. de emanci. libe. & pbat in. l. ij. i fi. ff. de nata. restit. & tz Bal. in. l. nam ita diu9. ff. de adop. facit qd tradit in. l. digna vox. C. de legi. Sed in 9triuz fortiter arguit q impator nõ possit aliquo modo ltiĩmare naturalem quãtũ ad successionem vbi extant filij legitimi. quoniam per talem legitimationem auferr debitũ ius ltĩmis & datur naturalibus q vr esse 9tra ius diuinum qd nõ põt p principẽ mutari. vt. C. si 9 ius vel vtili. pub. in. l. fi. cũ ibi no. Naz filius ltĩmus est ex matrimonio istituto a deo in paradiso. dũ dixit quos de9 coniunxit homo non separet. Item q ẽ excõicatio diuini iuris vt in. l. j. de ritu nup. Itẽ q dixit scriptura sacra q filius ancille nõ sucedit cũ filio libere de qua trãsumptiue fit mentio. xxxij. q. iiij. c. dicat aliqs. Item q impator nõ est dñs bonorum meorũ nisi quãtũ ad ptectionẽ. vt in. l. bene a zenone. C. de quadri. pscri. Itẽ q filius ltĩmus nõ põt priuari ẽt si portio sua daret deo. l. si quis ad declinandam. C. de epis. & cler. & ibi no. Multominus vt det alteri q in tantum nõ est priuilegiatus. Et ex istis omnibus dixit And. de yser. q aliq tenuerunt istam partẽ & non male. Sed ego cõsiderabam q ista nõ incidit in aliam qõnem: vtruz impator possit auferri ius meum & alteri dare. de qua plene p Cy. i. l. rescripta. in. iiij. qõne. C. de pci. impera. offe. vbi ipse dicit q est piculose ad decidendũ. Et tãdem ẽm vltramõtanos ipse sic distinguit q aut vult mihi auferre cũ cã rõnabili: aut sine causa. Primo casu põt. vt in. l. item si vberatum. in. §. vltimo. ff. de rei ven. & pbat a simili in vsucapione que ex lege ciuili aufert dominium i me cũ cã: ne dominia diu stent in incerto: vt. ff. de vsucap. in. l. j. Igitur & impator q est lex ciuilis in terris. vt in aut. de consulibus in fi. Scdo casu qñ sine cã. & tũc ex ptãte sibi attributa de iure nõ posset. vt insti. de legi. agna. tu. in. §. fi. Sed tñ q̃tum ad obseruãtiam qualitercũq3 scribat dz seruari. Nam semp rescriptũ suum supponimus ex iusta causa & talis pscriptio est violẽtia in psona principis q iuste faciat. ita q nõ amittat pbatio in 9trarium ẽm Jac. de ra. p quo facit q habet in. l. j. ff. de 9sti. pricip. de quo p Bal. in. l. q se patris. C. vñ libe. Negari tñ nõ põt q isto casu ipse peccaret auferendo mihi rem meã sine cã. Et ista fuerunt verba Cyn. Et intelligas q qlibet rõ motiua ipsius pncipis haberi dz p cã: vt ibidem tz Bal. in. l. si puatus. ff. qui & a qui. Qui etiam seq videt supradictam distinctionẽ. Et infert ad qõnẽ q si impator facit aliquem comitẽ palatinũ: & dat sibi ptãtẽ legitimandi spurios ẽt post mortẽ parẽtum q si añ ltĩmationez alij cõsanguinei adiuerint hrditatẽ: & p 9ñs erant effecti dñi q ista ltĩmatio nõ piudicat eis: q cũ dñiuz sit de iure gẽtiũ p rescriptũ pncipis nõ põt auferri sine cã. Et hic nulla suberat cã nisi forte pater hoc pordinasset: vt no. Bart. in. l. gallus. in. §. & qd si tm̃. ff. de lib. & postb. vbi videas. Utrum aũt rõne talis peccati: tam respectu ipetrantis: q̃ ipsius pncipis 9cedẽtis lesus possit cõsequi iustitiam misericorditer offm̃ implorando: vide p Innoc. cõpo. & doct. in. c. q̃ in ecclesiarum. extra de cõsti. & p Bal. in. d. l. rescripta. Patet itaq3 ex pdictis determinationẽ huius gl. eẽ verã itelligẽdo vt supra dixi. Nec obstãt argumẽta supra formata p And. de yser. q itelligo ea circa ltĩmaz debitã filijs de iure naturali que nõ põt eis tolli: vt p doc. in. l. sancimus. C. de nup. Nã ius naturale ipse impator nõ põt rescribẽdo tollere: vt no. in. l. fin. C. si 9 ius vel vti. pub. & in. d. l. j. ff. de cõsti. pn. de qua tamẽ qõne vide etiam per Bar. & Jaco. but. in. d. l. fin. ¶† Quero ab extra an in ltĩmatione sit necesse q imperator apponat clausulam nõ obstante &c. Et dicit Bald. qd non quãdo ipse rescribit specialiter ex certa sciẽtia: & hoc verbũ ex certa sciẽtia sit expssum in literis. Secus si dederit alicui generalẽ autoritatem ltĩmandi: q tunc clausula pdicta est necessaria. ar. no. in. d. §. fi. in aut. q. mod. natu. effi. sui. et quod dixit Joan. and. in. c. j. in. vj. in nouella. Alij dicunt quod semp requirat clausula derogatoria q̃ nõ adiecta princeps potius videt p importunitatem idulcisse q̃ ex deliberatiõe p no. in l. j. C. de na. lib. & C. si nup. ex rescri. petã. in. l. j. Sz pria opi. est magis 9sona. iuri p. d. l. q in puinciã. in. §. j. ff. de ritu nup. vbi est ca-
6 sus nota. lz salubrius eẽt ponere: vt statim dicã. ¶† Quero vtrũ dicta clausula debeat apponi qñ impator rescribit ad priuatam vtilitatẽ alicuius: an sufficiat dicere nõ obstãte aliqua lege vl' debeat specificari lex & dicere nõ obstãte tali lege. c. naturales. si de feu. fue. contro. cum similibus. Rñdeo q in hoc variant glo. Nã in aut. hoc inter. C. de testa. tz q debeat specificari lex: cui intẽdit derogare p. l. si qs. in pn. ff. de leg. iij. Alia gl. in. l. j. C. de natu. libe. tenet q sufficiat dicere non obstante aliqua lege. Sed Bart. in. d. l. fi. C. si contra ius. ita determinat q nõ sufficiat dicere nõ obstante aliqua lege. Item q non sit necesse exprimere legem eaz nominando hoc modo vz non obstãte tali lege sed sufficiat qd dicat nõ obstãte aliqua lege que in 9trium loqueret: vel aliqua lege derogatoria: vel aliqua lege que hoc fieri phiberet. vl' similia verba. Et ita intelligit istã materiã de quo p eundem in tractatu ad reprimẽdum. in gl. sup vbo non obstã. & in. l. si qs in pri. ff. de leg. iij. & p glo. Odof. in tractatu de pace 9stantie. in. §. si libellarij. ad qd facit. l. libertus. ff. de ali. & ciba. lega. Dixit tñ do. bal. in. d. l. j. C. de natura. libe. q ad cautelam bonũ est specificare legem & dicere nõ obstãte. l. j. C. de natura. libe. & §. fi. in aut. q. mo. natu. effi. legi. & c. naturales. si de feu. fue. contro. cum similibus. Et ex predictis quantũ ad ppositũ nostrum circa materiã presentis capl'i pro clariori noticia puto posse sic distingui q interdum impator ltĩmat aliquez simpl'r non facta aliqua mentione in rescripto de feudo nec de succedendo & tunc ex tali ltĩmatiõe quis non admittitur ad successionez feudi q casus est in isto capitulo & rõnem dixi supra in secundo notabili. Interdum imperator ltĩmat exprimendo in rescripto ẽt ad succedendum sed tamen nullam mentionem facit de feudo. & adhuc talis ltĩmat9 non admittet ad successionem feudi cuz de feudo nulla sit facta mentio neq3 in genere neq3 in specie per ea que supradicta sunt. & probat in hac glo. a 9trio sensu. Et facit ẽt rõ. q sicut in alienatione gñali oĩm bonorum nõ intelligit accedere feu. vt. j. eo. in. c. in gñali. Ita & eodẽ mõ in ista ltĩmatione gñali ad succedẽdũ in quo nõ est facta mẽtio feudi nõ dz itelligi feu. iterdũ impator ltĩmat & in ltĩmatione spãliter noiatiz fit mẽtio q legitimat9 succedat in feudo. & tũc aut ex certa scia hoc fit & in isto casu talis legitimatus veniet ad successionem feu. ẽt dato q in rescripto nõ sit dicta clausula nõ obstãte: & ita itelligat ista gl. Meli9 tñ eẽt etiã in isto casu apponere clausulã: vt statim dicã. Aut non apparet aliter de certa scia & tũc aut fit rescriptũ cũ dicta clausula nõ obstãte quo casu ipse ltĩmatus admittet ad feu. Alias secus per ea que supradicta sunt. Et hoc mõ habes itellectũ hui9 materie. Dixit tñ Cy. & Bal. h qd qñ priceps legitimat ad feuda q ista nõ est gratia cõis sed exuberans. Et iõ exuberãs solennitas reqritur vt dicatur nõ obstãte. c. naturales. si de feu. fue. contro. sed vbi est grã cõis sufficit dicere nõ obstã. aliqua lege in 9trium. ar. no. in. l. ij. ff. de regu. iur. Et per hoc tutius est. & cõsulo quod semp in rescripto gratie feudalis apponat dicta clausula in specifica forma. Et de hoc an impator ltĩmans vel alius hñs ptãtẽ ab impatore sicut sunt comites palatini debeãt apponere i legitimatione dictã clausulã vide plene p Bald. in. l. eã quã. C. de fideicõmis. De his aũt comitibus palatinis q habent autoritatẽ a principe ltĩmandi dixi in. c. j. in principio. in vltimo notabili
7 supra qs di. dux co. vel mar. ¶† Quero pone pater non hz nisi filiũ naturalẽ quez ltĩmari fecit ad feudũ ẽz formã suprascriptã. postea idem pater suscepit filios ltĩmos ex vxore: an ltĩmat9 ante succedat in feudũ cũ ceteris filij: puto q sic. ar. in. l. cum qs. et in. l. nup. C. de natura. libe. Itẽ q illud q ltĩmo factũ est non debet vitiari p alios superueniẽtes: vt i. l. ij. ff. de iti. actuq3 pua. Nõ obstat. l. si vnq̃. C. de reuo. do. q ibi loqtur i extraneo de quo nõ est verisimiliter q pater voluerit ipsum pponere sue soboli. Hic aũt qlibet eorum erat fili9 & de suo sanguine. facit quod ibi no. in glo. & in. l. si totas. C. de inoffi. dona. Et vr esse de mente And. de yser. lz non ponat exemplum in feudo & Cy. in. d. l. si vnq̃. C. de reuo. dona. & Barto. in. l. ex facto. ff. de vulga. & pupil. vbi late questionem examinat & Spec. de succes. ab intesta. ver. item si sint legitimati. & ibi Joan. and. de quo per ipsum in. c. sine culpa. de
8 reg. iur. lib. vj. ¶† Quero qd si filius nãlis efficiatur legitimus per subsequens mrimonium: put disponit in. c. tanta. extra qui filij sint legi. an talis effectus legitimus per matrimoniun subsecutum succedat in feu. dic q sic ẽm And. de yser. q dictum. c. tãta. non distinguit inter bona feudalia & allodialia. neq3 est dare rõnẽ diuersitatis quare aliud debeam9 dicere i feu. vñ in vtroq3 dz dici idẽ ius. l. a titio. ff. de vbo. ob. & pbat rõne: q si pnceps ex certa sciẽtia hoc põt facere multo forti9 mrimoniũ q est de iure diuino & cõi. & tenẽt ẽt docto. in. d. c. tãta lz in 9triũ videat facere. c. j. j. de fil. na. ex ma. ad mor. 9cto. sz illd est irratiõabile & exorbitans qd non est extẽdẽdũ. vt dixi. s. c. pxi. & lz Bar. in. l. ex facto.

a ¶ Ita q i feudo sucedere possit addẽ ant. d rose. & Lud. d sardis in suis tractatibus d ltĩmatione.

b ¶ Succedat simul cuz ltĩmis Adde p Cardi. alex. in repe. c. p venerabilem q fi. sint legi.

in.§.j.ff.ad treb.videat̃ tenere ꝯtrium intellige tñ ꝙ qñ filij legi'
timant̃ ꝑ subsequēs mr̃imoniū dȝ interuenire solēnitas/ qdā.s.
instr̃m mat.atq3 dotis. Alr̃s quātū ad succedēdū nō sunt ltimi.lȝ
sint ltimi quo ad ordines ecclesia.vt in.d.c.tanta ⁊ ita tȝ Bald.
in.l.j.C.ad orfi.⁊ ꝓbat̃ in.§.inst.de nup.⁊ in.l.impalis.C.de nup.
⁊ posset opponi de simulatione ꝯ tale instr̃m mr̃imo.vt ꝓbat̃.i
l.neq3.C.de nup.⁊ tȝ bal.hic ⁊ vide circa p̄dicta ip̄m in.l.⁊ si ꝯ.C.
de nup.⁊ in.l.neq3 sine. Ipse tñ idē bal.vr̃ tenere ꝯtrium in.l.cum
qs.C.de nāli.lib. ❡Quero qd si iuesti.diceret ꝑ se ⁊ hr̃dib' suis
ex suo corpore ltime descēdentibus.an tūc ltimatus ꝑ subsequēs
mr̃imo.admittat̃ ad feu. Et dixit idē An.ꝙ sic q2 mr̃imo.subse-
quens oēm maculā purgauit ⁊ est fact' ltimatus q̄tū ad oia.vt i
d.c.tāta nisi aliud ꝯstaret de mēte ꝯcedentis:vt.ff.de reg.iur.in.l.
semꝑ sed dñs Bal.in hoc tȝ ꝯtriū.q2 ꝯm v̄ba iuestiture debemus
attēdere p̄ncipiū geniture ⁊ nō est nostrū extēdere scripturas.l.
ꝯctus.C.de fide inst.facit.l.qd ergo i p̄n.ff.de his q no.infa. Sed
ego ꝯcordarē istas opi.q2 aut tpe mr̃monij filius erat iā cōcept'
⁊ nat'.⁊ tūc habeat locum opi.bal.aut tpe mr̃imo.erat ꝯcept'
sed nōdum natus.⁊ habeat locū opi. And.de yser.ꝑ dictā.l.nu-
per.C.de natu.lib. Et ꝑ hac ꝯcordātia facit ꝙ dixit Vincē.Ho.
⁊ Pau.de elea.i.c.tāta qd aūt si aliqs hȝ filiū ex ꝯcubīa quā post
ea despōsauit ex qua habuit aliū filiū q̄liter succedāt dic ꝑ bald.
in.l.neq3.C.de nup.vbi dicit quod si dicta desponsatio est facta
sine suprascripta solēnitate quod primogenitus non succedit.
❡Quero an filius naturalis succedat in feudo materno dic ꝙ
non:per capitulum istud quod indistincte loquitur nec distin-
guit feudū paternū a materno vñ nec nos distinguere debemus
vt in.l.de p̄tio.ff.de pub. Et lȝ factus sit ltimus nō debebit ma-
tri.in feu.succedere nisi ꝓut dictū est.s̄.in feu.p̄rno.⁊ ita tȝ Jac.
ard.⁊ And.de yser. Et circa predicta vide Bal.in.l.eam quam
C.de fideicō.vbi plura ad materiam illegitimatis adducit.⁊ di-
xi in.c.j.s̄.an mari.suc.vxo. ❡Quero si cōcedit̃ feu. cuidam exi-
stenti in sacris pro se ⁊ suis hr̃dibus qualiter intelligat̃ collige
ex dictis.s̄.de alie.feu.in.§.si cliētulus.⁊.s̄.d mi.vas.q arma bell.
9 depo.in.c.j. ❡†Quero an natus ex clerico in minoribus[a] ꝯstitu
a to ltimet̃ ꝑ subsequēs mr̃imoniū.⁊ ri.malū.disputādo tenuit ꝙ
nō q2 est natus ex dānato coitu.ff.de statu.ho.l.paulus. Jo.an.tā
git in addi.Spe.q filij sint leg.in p̄n.⁊ se remittit ad no.ꝑ ipsuȝ
in.c.sine culpa de re.iur.in mercurialibus vbi tȝ ꝯtrium quem se
quit̃ bal.hic q2 ꝯhere mr̃imo.ab initio erat in p̄tāte patris ⁊ iō
ltimatio trahat̃ retro.vt in.d.c.tāta Bar.aūt in.l.j.ff.de cōcubi.
vr̃ dubitare. Sȝ ꝑ opi.Ri.malū.fortiter facit q2 tpe natiuitatis
non tenuisset mr̃imo.xxviij.q.j.c.caue. Itē q2 tāta non fingit su-
per impossibili de iure. Impossibile aūt fuisset ꝙ ille cleric' duȝ
est in ordinibus potuisset ꝯhere:vt in aut.de sancti.epi.in.§.cle-
rico.⁊ in.l.eū q C.de epi.⁊ cle. Itē ꝓbat̃ in.d.c.tāta in fi.vbi spu-
rij non ltimant̃ ꝑ subsequēs mr̃imoniū. Et putarē istā ptem eē ve
riorē quā vr̃ seq Bal.in.l.⁊ si ꝯ.§.ne nup.⁊ in.l.benign'.ff.de le-
gi.⁊ in aut.p̄terea.C.de natu.lib. Nam simile videmus ꝙ si quis
ꝯhat ex dispēsatiōe cū sua ꝯsanguinea cū qua habuerat p̄mo fi
liū vl' ꝯhat cū iudea nūc effecta xp̄iana cū q̄ prīo habuerat filiū
ꝙ ꝑ tale mr̃imoniū subsecutū nō fit ltimus filius primo nat' vt
dicunt doc.in.d.c.tanta ⁊ Bal.in.l.paulus.ff.de statu ho. Utrū
autem possit talis fieri dispensatio.vide ꝑ Jo.and.in.c.ltimi.de
regulis iuris.in mercuria. ❡Quero pone ꝙ quis suscepit filiū
ex cōcubina ꝯhit cum alia ⁊ suscepit prolem illa mor.cuȝ prima
cōcubina:⁊ sic ltimat̃ ꝓles filius p̄mo suscepit ex illa qs dȝ suc.
in feu.stante statuto vel consue.ꝙ primoge.in feu.suc.⁊ Joā.an.
in dicto.c.sine cul.in mercu.tȝ quod succe.natus ex vxo. Et est ra
tio q2 filio nato ex cōcubina deferebat̃ hereditas si ltimaret̃. Si
ergo ante cōditionē purificatam nascit̃ alter filius legi.ille suc
ce.per.c.quāuis.⁊.c.si pro te.de p̄bē.lib.vj.cum p̄mo huic filio se-
cundo ius queratur. Et tenent doc.in.d.c.tanta. Et de hac que
stione per Jaco.de are.⁊ doc.in.l.cum decem.ff.sol.ma.⁊ Bal.in
l.cuȝ qs.C.de natu.libe.⁊ ita determinant̃ in directoria iuris in
ti.de filijs leg.⁊ illegi.in.§.qdam.⁊ allegat Hu.⁊ Bart.brixien.
10 hoc tenere. ❡†Quero qd si in articulo mortis contrahit[b] quis
b matrimonium cum sua cōcubina ex qua habebat filium.vl' econ
tra ipsa erat in articulo mortis ⁊ contrahit cum eo nonqd ꝓles
ltimatur ad successionē feu.dic qd sic q2 hic omnia sunt ad ma
trimonium reqsita.facit quod no.de sponsa.commissuȝ ⁊ tenēt
docto.in dicto cap.tanta ⁊ Bald.hic ⁊ Joā.and.in dicto loco i
mercurialibus.⁊ idem Bal.in.l.eam quam.C.de fideicom.
11 ❡†Quero si per dispensationē pape validetur matrimonium
quod non tenebat:an filij iam intelligantur ltimi dic quod nō
sȝ oportet quod fiat mētio de ipsis.l.paulus.ff.de statu homi.et
c ibi per Cy.⁊ Bal. Sȝ vtrū papa dispēset[c] cū aliquo:vt possit ac
cipere ꝯsanguineam in vxorē donec habeat liberos q succedāt
in regno.dic per Joan.and.in.c.legitimi.de regulis iuris i mer-
12 curialibus. ❡†Quero quid si nascatur filius ex matrimonio ꝙ
non tenebat putabatur tamen tenere per contrahentes erran-
tes in facto.an talis filius succedet in feu.⁊ dicit Baldus quod

a ❡Nat' ex cleri-
co i minoribus.
add hā.⁊ bal.i.l.
⁊ si ꝯ.C.d nupt.
Sal.i.l.q̄.ꝯ.C.de
ice.nup.bal.i.§.
fi.instit.d nup.i
recolle.
❡Si i articulo
mortis ꝯhit.ad
de Cy.⁊ ale.in.l.
nup.C.d na.lib.
d p̄ui.d.and.i.l.
sed est q̄situ.ff.d
lib.⁊ post.io.de
imo.i.l.si quis
posthum'.i p̄n.
ff.d li.⁊ posthu.
abb.i.c.cōmissū
d spō.abb.i.c.ij.
de cōin.lepro.
c ❡Utruȝ papa
dispēset.add gl.
i.c.q̄rit̃.xxij.q.ij.
doc.i.c.nō dȝ de
ꝯsan.⁊ af.doc.i
c.lr̃as d rest.spo.
docto.i.c.gaude
mus de diuor.
d ❡Utrū aūt ipa
tor possit ltima
re.adde pau.de
ca.ꝯs.xxij.ici.an
ltimatio pape i
terris ip̄ij.⁊ per
anto.d roselis ⁊
In.de sardis in
suis tractatib'
de ltimatione.
e ❡Succedat i feu.
add qd d ltima
to ꝑ subsequēs
mr̃imoniū.vide
ꝑ an.d hu.i.c.tā
ta.q fi.sint legi.

sic per no.in.l.q cōtra.C.de icestis nup. Quod itelligērē verū q̄n
mr̃imoniuȝ esset iprobatū alia de cā ꝙ rōne ꝯsanguinitatis:pu
ta q2 vir hēbat aliam vxorē:vel eꝯ:vel pater erat sacerdos.vl' ma
ter monacha ⁊ alter ignorabat:quo casu natus ex tali matrimo
nio erit ltimus ēt respectu vtriusq3 quāꝙ alter ipsorū scieuerit.ff.
de statu libe.l.si duobus.facit quod not.i.c.ex tenore.extra q filij
sint ltimi.⁊ Bal.in dicta.l.q cōtra. Sed quādo matrimoniū ēēt
improbatum rōne cōsangunitatis.tūc filij nati nō essent legiti
mi neq3 succederēt:nisi esset seruata forma capituli cuȝ ihibitio
extra de clan.despon.⁊ qd ibi no.ꝑ gl.doc. Et ita determinat
13 Jo.de deo. ❡†Quero dñs cōcessit feudū vasallo ꝑ se ⁊ suis filijs
natis ⁊ nasciturís:⁊ tūc dñs sciebat ꝙ vasallus hēbat nisi solū
filiū nālem nūqd talis naturalis succedet in feudo.dic ꝙ sic q
sciētia sua dñi ꝯcedētis hoc iportat.ar.i.l.si qs ita.ff.de testa.tut.
Nam qlibet pōt iuestiri etiā seruus ⁊ qcunq3 si plȝ dño vt in.c.j.
§.ꝑsonā.s̄.ꝑ quos fiat iuesti.⁊ tenet Bal.in.l.eam quā.C.de fidei.
com.⁊ ꝓbat̃ in.l.heredibus.i.§.fi.ff.ad tre. ❡Quero an in ltima
tione sit necesse ꝙ exp̄mat̃ qualitas illegitimatis:vt puta si est
spuri' ꝙ dicatur q2 natus ex monacha vl' ex adulterio. Et dixit
hic Bal.quod nō allegādo Joan.and.q hoc tenet i.c.tua.extra de
fil.presby. Tu dic de hoc lati' ⁊ melius ꝑ eundē Bal.in.d.l.eam
quam.C.de fideicō.⁊ in dicta.l.paulus. Et de hac qōne ꝑ Jo.an.
in addi.Spe.q filij sint legi.in prima charta. Utrum autē ltimatio
timatio possit fieri per procuratorem.vide Bar.in.l.gallus.i.§.
forsitan.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ per Ray.in.l.ij.C.de his q veniam
etatis ⁊c. ❡Quero an impator possit legitimare ad feudū eccle
siasticum vel papa ad feudū temporale. Et dic ꝙ nō q2 vnus nō
potest aliqd subtrahere de iurisdictione alterius.l.cōsulta diua
lia.C.de test.⁊ i.c.nouit.extra de iudi.⁊ tenet Bal.in dicta.l.eam
quā ⁊ Bar.in.d.l.q in ꝓuinciam.de ritu nu.⁊ i aut.ex complexu
C.de icest.nup.⁊ vide.x.dist.c.j.in gl.⁊ in.c.quoniam.⁊ quod no.
in.cj.di.c.j.⁊ in spe.de.dispēsa.§.fi.ver.illud. Utrū aūt imperator
d possit legitimare[d] in terris eccl'ie vel papa in terris imperij tan
gitur per predictos in dictis locis ⁊ per Bal.plene in.l.j.C.de iu
re aureo.annullorū.⁊ Bar.in.l.j.C.de summa tri.⁊ ꝑ gl.⁊ doc.i.c.
per venerabilē.extra q filij sint legi.plene i directoria iuris in ti
tulo de filijs legitimis ⁊ illegi.in.§.fi.⁊ per Bal.in.d.l.eā quam.
❡Quero an filius legitimus natus ex ltimatio succedat in feu
e do[e] aui.ponit Joā.and.in.c.lator extra qui filij sint legi.de quo
per Bar.in.l.gallus.in.§.quidā recte.⁊ in.§.qd si is.ff.de liber.⁊
posthu.⁊ in spe.de suc.abitesta.v̄.sȝ ex facto.⁊ ibi Joan.⁊ Bal.i
l.si qs icestas C.de incestis nup.vbi videas. ❡Ultio de mā p̄nti
vide plene ꝑ Ja.ardi.in summa in ti.de succes.feu.sub rubricel
la. Nāles filij nō succe.⁊c.cū seq.⁊ in Spec.de loca.in.§.nūc aliq
v̄.lxvij.⁊ ꝑ bar.in.d.l.ex facto i.§.si qs rogatus ad treb.⁊ ꝑ cano
nistas extra de institu.ad decorem.⁊ ꝑ Archi.in.c.j.de test.lib.vj.
⁊ plene videas per Bal.i.d.l.eā quam.vtrū aūt possit ltimari
⁊ per quē ⁊ qualiter plene traditur i.d.c.ꝑ venerabilem.⁊ Ho.
i summa qui filij sint legi.§.fi.⁊ in Spe.de dispēsatiōe.i.§.post
mo.v̄.sed illud.⁊ iti.qui filij sint legi.v̄sic.vtrum.⁊ in.c.j.de filijs
presbyterorū lib.vj.⁊ ꝑ Jo.mo.⁊ Jo.an.i nouella.⁊ i directoria
iuris ⁊ in dicto ti.de fil.legi.⁊ illegitimis.qualr̃ filij naturales
spurij siue sint legitimati siue nō succedere possint.vide plene
Speculo de succes.abitesta.⁊ per Cy.i aut.itaq3.C.cōia de succ.
De forma autem legitimatiōis vide per Azo.i summa de natu
ralibus lib.⁊ i aut.q.mo nāles effi.legi.⁊ bal.i...fi.C.de opis lib.
⁊ in.l.j.C.de iure ānullo.aureorum.vbi plura ponit de legitima
tione. ❡Jacobus.

1 Impubes fidelitatem polliceri nō compellitur.⁊ nu.3.
2 Feudum aliquo casu retinētur quamuis iuramentum fidelita
tis non prestetur.
4 Minor quatuordecim annis ad iurādū an compellatur.
5 Minor quatuordecim annis domino feudi per substitutum fa
mula bitur.
6 Tutor an possit ꝑ pupillo minore quatuordecim annis iurare.
7 Minor quatuordecim annis an possit iuestiri vel inuestire sine
tutoris autoritate.

Si minori.

Impubes cui datū est feudum nō
tenet̃ iurare fidelitatē donec ad
est pubes fact':tñ iterim retinet feudū.h.d.fm gl.
❡In tex.ibi si minori.s.xiiij.ānis.fm gl. Ibi datū
proprie q2 possessio feudi trāslata est in ip̄m vasallū.vt s̄.qui
iuesti.in p̄n. Et loqtur in feudo nouo cū tex.dicat datū fm an
dre.de yser. Nā dare est accipiētis facere vt in.§.sic itaq3 ⁊ ad
actio. Idē tñ itelligas de antiquo.vt.j̄.in.c.seq.⁊ statim dicā.
fidelitatē.i.iur̃m p̄stare.vt.s̄.in titulo qd p̄cedere debeat inuesti
1 tura an fideli.in fi. Ibi maiori etatē.s.annorū.xiiij. ❡†Nō
impubes nō tenet̃ iurare fidelitatē. Et est rō q2 i illa etate ꝙ
qd videt ignorat vt.l.j.C.d falsa moneta. Itē q2 i tali etate nō
intelligit̃ fallere ⁊ deierare.vt in.l.q iurasse.ff.de iureiurā.⁊
ideo si talis ipubes iuestitus nō iurauerit in infra ānū ⁊ diē
ꝙ facere ꝯsueuerunt vasalli nō priuabit̃ feudo q alias puniretur

pueniret:vt supra in ti.quo tpe miles in.c.j.⁊.s̄.ti.ij.in p̄n. Sȝ sta-
tim cum est factus pubes incipiet currere sibi dictū tp̄s.vt in.c.
j. ❡No.ex tex.ibi.datū fuerit feudū ⁊c.ꝙ nō tm̃ in veteri feudo
in quo ꝓprie nō est iuest.lȝ renouatio iuestiture antiq.vt dixi.s̄.
ꝑ quos fiat iuesti.in p̄n.⁊.s̄.titu.ij.in p̄n.vasallus hȝ annū ⁊ diē.
vt ibi ⁊ in.d.c.j.quo tpe miles. Sed ēt in nouo acqsito dȝ peti in
uestitura ⁊ fieri fidelitas.j̄.dictū tp̄s.vr̃ in.§.p̄terea.j̄.de probib.
feu.alie.ꝑ fede.fm And.de yser.ꝙ qualiter intelligat̃ dixi.in.c.j.
s̄.quo tpe miles super glo.v.vbi videas.et.s̄.que fuit prima cau
sa bene amit.in p̄n.super tex.vbi declaraui ꝙ in petēdo iuestitu-
ram realem de feudo nouo nō est statutū seu limitatū certū tp̄s.
Et ideo.s̄.super tex.dicebam ꝙ iste vasallus ipubes iam erat in
1 possessione feu. Predicta ergo q̄ supra dixi ꝓcedūt in maiorib'
Sȝ minor.xiiij.annis.siue sit de nouo inuestitus siue succedat in
feudo antiquo nō necessitat̃ ad petendū iuesti.vel renocationē
infra dictū tp̄s ⁊ si nō petierit nō ꝓpterea cadit a feudo. Et hoc
voluit gl.hic posita in p̄ma sui parte q̄ ꝑ hoc remanet expedita
vsq3 ad ver.illud aūt.⁊c. Idem itelligas si nō petierit renocatio
nē inuestiture a successore dñi defuncti quā pubes maior facere
tenet̃ vt in dicto ti.ij.s̄.in p̄n.probat̃.j̄.in.c.seq.⁊ tenet Bal.in.l.
j.ff.de rerum diui.per.l.mulier.ff.de v̄bo.obli. ❡†Not.casum in
2 quo quis retinet feudum lȝ iuramentum fidelitatis non prestet
⁊ fidelitatē facere recuset. Et hoc est fauore etatis. Regulariter
aūt ꝯ vt supra per quos fiat inest.in.c.nulla. Et hoc est quod vo
luit glo.in dicto ver.illud aūt que ꝑ hoc remanet in totum expe
dita vsq3 ad finem. ❡Quero ab extra qd si iste pupillus erat do
li capax an tunc iurabit. Et dixit and.de yser.ꝙ sic.de.l.iursiurā
di.§.dabit ⁊.l.fi.§.fi.ff.de lib.cā. Ego tñ non putarē ꝙ ēt isto ca-
su si nō petierit iuesti.j̄.dictū tp̄s ꝙ deberet cadere a feudo ꝑ bñ-
ficiū huius tex. Nā ex ꝯsuetudine feudoꝝ ita cautū est.vt hic.vn-
de nō debem' venire ad determinationem legis cōmunis:vt.s̄.
de feu.cogni.in.c.j.ad qd facit qd no.glo.ij.j̄.de pace iura.fir.i.§.
3 item sacramenta.⁊ qd ibi dixi. ❡†Quero qd si est proxim' pu-
bertati:an teneat̃ facere fidelitatē. Et dicit idē an.ꝙ sic.hoc ēt
tȝ Odof.in summa ꝙ ego nō admiterē ꝑ p̄dicta. Item q2 dictio
a donec[a] h posita designat tp̄s pfectū:vt no.in.l.femine.ff.de sena-
to.⁊ videt̃ esse de mente Jac.ardi. ❡Quero qd de maiore.xiiij.
annis q nō petijt.j̄.dictum tp̄s an poterit restituit gl.in.d.§.pre
4 terea.j̄.de p̄hi.feu.alie tȝ ꝙ sic ⁊ ibi dicaȝ. ❡†Quero an minor.
xiiij.annis admittat̃ volēs ad iurāduȝ ⁊ dixit idē An.ꝙ nō ꝑ.l.
videamus in prin.ff.de in litē iurā. Ego puto ꝯtriū ꝑ istum text.
q dixit nō cogit̃.⁊ ꝓbat̃.j̄.i.c. primo. Itē q2 istud tale iuramētū
ēt voluntariuȝ in quo pupilli volētes admittunt̃.l.q iurasse.ff.
de iurein. Sȝ in.d.l.videamus loqmur de necessario seu iudicia
li. In infante aūt bñ fateor ꝙ ēt volēs nō admitteret̃.q2 iuramē
tum desiderat verba.vt in aut.de manda.prin.in.§.sȝ neq3.q̄ ver
ba nō pōt infans ꝓferre.vt in.l.j.in prin.ff.de ver.b.ob.facit tex.i
dicto.c.j.s̄.quo tempore miles.⁊ qd dixi in dicto.§.sacramenta
puberū. Et p̄dicta declara ꝑ ea q̄ dixi supra quos fiat inuest.in
§.ꝑsonam.in penulti.qōne. ❡†Quero an iste minor qui iurare
nō tenet̃ donec venerit ad etatem.xiiij.annorū.an interim debe-
bit seruire ꝑ substitutum. Et dicit Bal.ꝙ sic quantum ad cōpul
sionem. Nō aūt quātū ad punitionē amissiōis feu.de quo statim
dicā.j̄.c.seq.vbi videas. ❡†Quero an tutor huius pupilli pote
rit infra dictum tp̄s ꝑ pupillo iurare. Et dicit Jac.ardi.i sū-
ma ꝙ sic si velit licet nō cogatur si nolit.arg.ff.de noxa.in.l.quo
ties si tutor.⁊.C.de iuramēto colum.in.l.ij.in.§.ij.⁊.ff.de in litem
iuran in.l.videamus.in.§.j. ❡†Quero an minor.xiiij.ānis pos-
sit ⁊ teneatur vas.iuestire ⁊ vtrū exigat̃ autoritas tutoris vel nō
dic vt.s̄.dixi ꝑ quos fiat iuest.in p̄n.⁊ Bal.in.l.i.ff.de reruȝ diui.
versi.xviij.qd aut ecōtra.an possit accipere inuestituram dixi.s̄.
per quos fiat inuesti.in.§.personam.in dicta qōne penul. ❡Ul-
timo ad materiam presentis capituli.vide qd dixi in dicto.c.j.s̄.
quo tempore miles.⁊.s̄.que fuit prima cā bene.amit.in p̄nc.⁊ in
§.j.de probi.feu.alie.ꝑ fede.in.§.p̄terea supra allegato.⁊ infra in
c.seq.⁊ ꝙ habet̃ in text.⁊ glo.xxij.q.v.paruuli.⁊.c.pueri.⁊ plene
per Jaco.ard.in summa in ti.qualiter iurare debet vas.sub ru-
bricella de his q non debent iurare fidelitatē in ti.qui.mo.feu.
acqui.sub rubricella infra quod tempus inuesti.peti debet.cum
sequen.⁊ Bald.in.l.prima.ff.de rerum diui.in versicu.xx.⁊ per
Hostien.in summa titulo.de feudis.in.§.quid sit fidelitas.ver-
siculo.iiij.

Uasallus fidelitatem iurare non compulsus volens tamen
est admittendus.
Pupillus an cogatur per sustitutum dño feudi famulari.

Si quis decesserit.

Si vasall' i quē
ꝑuenerit feudū ꝑ
successionē sit ipubes nō tenet̃ fidelitatē facere neq3
seruitium ꝑsonale p̄stare. Si tñ quisꝙ ꝑ eo dictū ser
uitium facere voluerit admittet̃.h.d. Et cōtinuat̃ ad capitulū
supra proximum.q2 ibi declarauit qd iuris sit in feudo nouo.
hic vero determinat̃ i feudo paterno ⁊ antiquo. Et ꝑ euidētia

premitte ꝙ iterdū vasallus ꝓ feudo qd a dño recognoscit tenet̃
ad p̄stationē seruitiorū:vt.j̄.de cap q cur.vendi.in.c.fi.q̄ seruitia
qñq3 sunt realia:q2 sunt i dādo aliqd dño.puta.x.di anno quā-
doq3 ꝑsonalia.q2 sunt in faciendo puta ire ad p̄lium vel ad exer
citum cum dño vt dixi in.c.oēs.s̄.eo.⁊ de hoc tali seruitio ꝑsona
li loqt̃ iste tex. ❡In tex.ibi ipubere.s. minore.xiij.annis.vt dixi
s̄.c.primo. Ibi fidelitatē.i.iuramentū fidelitatis.vt declaraui in
d.c.s̄.primo. ❡No.casum in quo vasallus nō cōpellit̃ iurare fi-
delitatē neq3 ꝑ se neq3 ꝑ aliū. Et hoc colligit ēt gl.hic posita i sui
p̄n.que ꝑ hoc est expedita vsq3 ad ver.si tñ ⁊c. Et adde rōnem q2
hoc operat̃ pupillaris etas. Nā regula est in ꝯtrium vt dixi supra
1 c.primo.in tertio notabili. ❡†No.ꝙ pupillus q non tenet̃ iura
re fidelitatem tñ volens admittit̃. Nam ⁊ alibi pluries hoc acci
dit qd q nō cōpellit̃ tñ volens admittat̃.vt no.ꝑ gl.i.l.j.i.§.j.ff.de
ferijs. Et hoc ēt colligit glo.nostra i dicto versi.si tñ vsq3 ad v̄
si.illud autē ⁊c.qd notabile postea iterato recapitulauit in fine
sui.in ver.⁊ notabis ⁊c.que per hoc in dictis partibus remanet
expedita. ❡No.tertio ex isto tex.in fi.fm eandē gl.ꝙ ali' ꝑ alio
potest feu.seruire ⁊ seruitiū p̄stare. Et hic colligit ista gl.i tertia
sui parte in ver.illud autem q̄ ad hoc allegauit plures cōcordā-
tias vsq3 ad v̄ hoc aūt ⁊c. Et de hac qōne tetigit supra que fuit
p̄ma causa bñfi.amit.in.§.sed nec alia.⁊ supra eo.in.c.q clericus.
2 ❡†Quero cū dicta gl.in dicto v̄si.hoc autē ⁊c.an hodie hoc ser
net̃ ex ꝯsuetudine curiarum ꝙ pupillus volens admittat̃ ad ser
uiendū non autē cōpellatur seruire per substitutum.⁊ r̄ndet gl.
ꝙ non quādo dñi hodie inuestiūt vasallos impuberes petunt
aliū sibi substitui ad seruiēdū ⁊ vas.p̄stat nullā excusatiōe adie-
cta. Ex quo cōcludit ista gl.ipubes bene tenet̃ hodie ex vsu cu-
riarū seruire ꝑ substitutū.sed tñ si hoc non facit non ꝓpterea p̄-
uabit̃ feu.ꝑ tex.nostrū.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq3 i fi. Ex qua
no.ꝙ ex ꝯsuetudine curiarū non scripta vasallus ipubes hodie
pōt cōpelli ad dandū substitutū q seruiat:qd intellige verū quā
tum ad cōpulsionē. Non aūt quātum ad punitionem amissiōis
feu.vt in hac gl.⁊ ita ēt intellexit Bald.ita declarās in.c.s̄.pro-
ximo. Et hoc vt dixi operat̃ fauor pupillaris etatis vt hic alias
est regula in contrarium quod vbi vasal.nō adimplet ea que in
sua inuest.continent̃ quod priuatur feu.vt.s̄.in q.cau.feu.amit
ta.in fi.⁊ que fuit prima causa benefi.amit.in.§.est ⁊ alia.⁊.s̄.de
feu.sine cul.non amit.in.c.j. Et circa istum articulum distingue
latius ⁊ sic.quod aut vas.qui debet seruire est impubes.⁊ isto
casu potest seruire dño per substitutū si vult.sed nō cogit̃:vt hic
in isto tex. Hodie aūt fm vsuȝ curiarū nō scriptū cōpellitur cau
a satiue. Sed tñ nō priuat̃ si nō facit.vt in gl.⁊ qd.s̄.dixi nisi eēt ta
le seruitiū ꝙ ꝑ pupillū posset prestari.vt.ff.de opis liber.in.l.vt
iurisiurādi.in.§.dabit̃.⁊.ff.de libe.causa.in.l.fin.in.§.fin.⁊.ad fil-
le.in.l. excipiunt̃.⁊ tenet Jaco.ard.in summa.aut vas.est maior
vt q2 est pubes.⁊ tunc aut non est capax feudi ab initio neq3 ex
postfacto ⁊ non pōt seruire dño per substitutū.vt supra qui feu.
da.pos.in.§.hoc autem.⁊.s̄.eo.in.c.quid clericus.⁊ qd ibi.dixi.⁊
j̄.de bene.fe.in.c.j.nisi esset de nouo inuestit'.vt.s̄.epis.vel abba.
in.c.j.aut ab initio est capax feu.sed factus est ex postfacto nō ca
pax.post feu.susceptū ⁊ tunc aut seruitiū potest ꝑ alium explica
ri ⁊ poterit seruire dño ꝑ substitutū aut nō ⁊ tūc nō.vt ifra d ꝓ
hi.feu.alie.in.§.firmiter.vbi de hoc.⁊ ꝑ gl.⁊ doc.in.l.qsquis cēsi-
bus.C.de epis.⁊ cleri.vbi Ray.ita distinxit.⁊ Jaco.but.in.l.ad
similitudinem.in eo.ti.⁊ Jaco.de bel.in hoc capitulo aliquibus
per me additis. Cetera ad hāc materiā vide ꝓut scripsi in.d.c.q
clericus in prima qōne.⁊ qd statim dicam in oppositione seque.
❡Opp.ab extra quod imo vas.nūquaȝ possit seruire per substi
b tutum[b]:qm̃ in feu.est electa industria ꝑsone certe.vñ dñs non dȝ
cōpelli iuit' hēre aliū q sibi seruiat ꝙ illuȝ quē ex inuestit.elegit
vt ꝓbat̃ in.c.ij.in fi.s̄.de fr̃ibus de no.be.iuesti. Do.ego fateor cō-
trariū qñ vas.substitueret aliquē loco sui q nō eēt acceptabilis
dño.alias aūt si substitueret ꝑsonā acceptabilē dño:tūc hoc pōt
fieri:vt.j̄.de ꝓhi.feu.alie.in.§.firmiter. Et itelligit̃ esse acceptabi
lis dño si eque bonum substituat ꝓut ipse est.vt ibi no.ꝑ tex.j̄.d
lege corra.in.§.similiter. Sufficit eñ si sibi similem vel equalem
substituat.vt no.in.c.bñficiū.j̄.eo.vbi aūt eēt dissimilitudo non
valeret substitutio.l.iter artifices.ff.de solu.⁊ tȝ Spe.i tit.de feu.
ver.xxx.⁊ vide ꝙ dixi in.§.firmiter.de probi.feud.alie.ꝑ fede. In-
telligas tñ p̄dicta vera nisi dñs exp̄sse dixisset in iuest.ꝙ deberet
per se tm̃ seruire ⁊ nō ꝑ aliū.q2 tūc nō posset aliquo modo serui
re ꝑ substitutum dño iuito.vt in.l.si ita fuerit seruis.ff.de manu.
testa.⁊ tenet Bald.⁊ ꝓbat̃ in.l.j.in.§.ne autem.C.de cadu.tol.de
quo ibi plene ꝑ docto. Si tamē ēt isto casu vasallus ad seruiēdū
non esset habilis adhuc putarē ꝙ posset seruire per substitutū
per dictam.l.quisquis.⁊.l.ad similitudinem.⁊ est de mente An-
dree de yser. Idem si dignitas esset aucta ipsi vasal.ita ꝙ nō esset
decēs dignitati sue p̄stare seruitia debita cū sua ꝑsona.q2 pote-
rit ea p̄stare ꝑ substitutū.vt in.l.interdū.ff.de ope.liber. Idem si
alia necessaria cā per quam vas.cū sua persona non pōt seruire
vt in.l.filius.in.§.fi.cū.l.seq.ff.de ꝑcu.fm predictuȝ.An.⁊ tenet

a ❡Dictio donec.
add ꝙ dictio do
nec est suspēsiua
⁊ hȝ tp̄is reuo-
lutionē ⁊ nō in-
ducit ꝯditionē
ꝑpetuā extincti-
uā fȝ Jo.d imo.
i cle.ij.de vita et
hone.cle.
b ❡Seruire ꝑ sub
stitutū.add gl.i
l.si q ex cōsensu.
C.de epis.⁊ cle.⁊
ibi Cyn.bar.in
l.ꝯtin'.§.si ab
eo.ff.d v̄.ob.bal.
in.l.j.in.§.ne āt
C.de ca.tol.Ar-
chi.i.c.eps.lxxx
viij.dis.iij.

etiam Jaco.ardi.in summa in ti.q.mo.feu.amit. sub rubricella excusatur si dignitas ⁊ in plurib⁹ rubricellis ibi proximis. In quibus possint colligi plures alij casus quos ibi videas. Quod etiã sentit Jac.de bel.in isto.c. Et vide circa istã materiam qd̃ dixit Cy.C.de epi.⁊ cle.in.l.si qs censibus.⁊ Bar.in.l.ꝯtinuus.§.si ab eo.ff.de v̈.obli.⁊ p Jo.and.in addi.in ti.de feudis.sub rubrica.ver.xxiiij. ¶ Ultimo de materia huius capituli.quantuz ad principiũ vide qd̃ dixi in.c.p̃cedenti ⁊ in remissionib⁹ ibi adductis. Quãtũ vero ad materiã q̃ spectat ad finẽ.vide ĩ locis quos s̃.ad ppositũ allegaui.⁊ plene p Ja.ardi.in summa in titu.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.an p alium possit seruire vasallus domino. Facit d̃ iure canonico id qd̃ tradit̃ p canonistas ĩ.c.mulieres.extra de sen.excõ.⁊ extra de rapto.in.c.in archiep̃atu ⁊ vide no.per gl.in.l.ij.in.§.j.ff.de admi.rerum ad ciui.pertinẽ.⁊ per Dy.in.c.pot̃ qs p aliũ.ff.de regu.iuris.⁊ qd̃ dixi.s̃.per quos fi.inuesti.in.§.sed vtrum.⁊ in Specu.de aduoca.in.§.j.versiculo.sed pone. ¶ Jacobus.

1 Feudũ antiquum etiam si licite alienetur per hoc vasalli heredibus non officitur.
2 Alienatio feudi inter agnatos licita.
3 Alienatio feudi reuocabitur a filijs vasalli viuentis.
4 Alienationi consentiens iure suo priuabitur.
5 Filius agnatis exclusis ad feudum a patre illicite alienatum cũ beneficio inuentarij admittitur.
6 Filij post feudi alienationem nati eandem reuocabunt.

Titius filios. Istud cap̃lm hʒ materiaʒ notabilẽ ⁊ subtilẽ.⁊ intelligitur varijs modis per doc. Ego ipsum legã diuidã ⁊ summabo secunduʒ intellectũ quẽ iudicio meo puto verum. Ipsum itaqʒ diuido in duas partes prin.qm̃ in p̃ma parte vasall⁹ alienans feu.nõ hẽbat filios:quo casu suus agnatus ꝓximior in quẽ dictũ feu.erat recasurum recuperare vult dictum feu.alienatũ. In scd̃a p̃te vasallus alienãs habebat filios quo casu filius ipsius alienãtis est ille q recuperare vult dictum feu.alienatũ.scd̃a ibi ꝙ si titius. ¶ Casus. Feudũ antiquuʒ licite alienatum per vasal.potest eo mortuo si non reliqt filios recuperare per eius proximiorem agnatum etiam nullo pretio restituto. Si vero reliqt filios tunc per dictos filios non consentientes alienationi poterit reuocari dũmodo pretiuʒ restituãt acqrenti nec est opus isto casu expectare mortem alienantis.hoc dicit. Et p̃mitto pro euidentia quod istud capitulũ totum intelligit̃ in feudo antiquo. Nam in feudo nouo non potest intelligi quoniam tale feu.alienatũ licite nõ posset reuocari neqʒ p filios neqʒ per agnatos alienantis.vt dixi.j.de alie.feu.pater.in prin. in vltima qõne. ¶ Itẽ p̃mitte ꝙ vas.intelligitur alienare feudũ licite qñ adest consensus dñi. Illicite vero qñ nõ adest cõsensus domini.vt.j.de probi.feu.alie.per lotha.in.l.j.in fi.⁊ de probib.
1 feu.aliena.per Fe.in prin. ¶ †Item premitte quod si vasal.alienat feu.antiquuʒ licite nõ preiudicatur filijs vasalli neqʒ agnatis q dicte alienationi non consenserũt.vt.j.de alie.feu.pater.in c.j.in prin.⁊ dixi.s̃.qui fuit prima causa benefi.amit.in.§.fin.in conclusionibus. Differunt tamen filij a ceteris agnatis in recuperãdo in duobus. Et p̃mo q2 filij possunt recuperare feu.alienatum ⁊ in vita ⁊ post morteʒ alienantis. Sed agnati solũ post mortẽ alienãtis. Scd̃o q2 filij nõ possunt reuocare nisi restituãt pretium. Sed agnati reuocant absqʒ aliqua pretij restitutione. Et hoc induxit iste tex.de nouo. Et rationem diuersitatis infra dicam. ¶ Item premitte quod istud capitulum intelligit̃ quando alienatio fuit facta licite scilicet cũ cõsensu domini quoniaʒ si fuisset facta non legitime reuocaretur indistincte feuduʒ alienatum etiam per agnatos in vita alienantis.vt dixi.s̃.de succes.feu.in.§.hoc quoqʒ. ¶ Quod intelligas verũ nisi essent heredes alienantis quia tunc haberet locum titulus.j.an agnatus ⁊c. Ja.tamen de bel.intellexit istud capitulum vt loquatur de alie.illicita ⁊ non bene:vt.j.patebit. Item premitte quod expresse cõsentiens alienationi priuatur iure reuocandi. Idẽ si tacite quãdo scienter patitur emptorem possidere per annum.vt supra si de inuestitu.inter do.⁊ vasal.lis oria.c.ij.in fine.⁊ in isto tex.in fine quando annale silentium habet vim refutationis.vt dixi.s̃.qualiter olim po.feu.alie.in.§.penultimo quod qualiter intelli-
2 gatur infra dicam. ¶ †Item premitte quod licet sit prohibita feu.alienatio tamen inter agnatos ad quos dictum feu.est recasurum est permissa.vt in dicto titu.infra de alie.feu.pater.c.j.secũdo respõ. Subsequenter scias quod Andr.de yser.timore iuris noui.videlicet.j.de probi.feu.alie.per lotha.⁊ de probi.feud.aliena.per Fed.intellexit istud capitulum procedere de iure antiquo de quo supra qualiter olim feu.poterat alienari.in.§.primo.⁊ de feu.aliena.in.§.⁊ si clientulus.cum ibi no.quo iure vasal.poterat alienare feu.vsqʒ ad medietatem ẽt absqʒ dñi volũtate quod hodie correctũ est per dictam legem lotharij ⁊ federici. Uel etiam dixit ipse ꝙ potest intelligi ⁊ exemplificari iste tex.in vasal.infeudante feu.suum alteri sine consensu domini ꝙ etiam hodie licituʒ est.vt in dicto.§.j.quali.olim feu.poterat alie.⁊ in ti.qui.mod.feud.amit.in.§.aut si libellario. Tu autem exemplifica in alienãte vt sonat litera:⁊ qd̃ dicta alienatio fuit facta videlicet cum consensu domini ⁊ mediante pretio que alienatio tamen non habet p̃iudicare filijs ⁊ ceteris agnatis ad quos feu.erat reuersurum q2 poterunt reuocare quoniam feud.erat antiquum vt supra dixi. Et hoc mõ non obstãt cõtraria. Dominus autez Bald.bene exemplificauit in alienante. Sed intellexit similiter istum tex.vt habeat respectum ad ius antiquũ dicẽs ꝙ titius primo alienauit partem dimidiam seio. Et istud poterat facere de iure antiquo ⁊ tenebat alienatio nec reuocari poterat vt in.d.§.porro.⁊ in.§.⁊ si cliẽtulus. Postea alienauit alterã dimidiam agnato remotiori. Et sup hac parte vertebatur dubium an potuisset alienari ⁊ dicit ꝙ sic.cum hac tamen distinctiõe q aut vasallus alienans non habet filios ⁊ tũc primior agnatus reuocat demum vasallo mortuo nullo pretio restituto. Aut vasal. alienans habet filios ⁊ tunc proximior agnatus statim reuocat tenetur tamen pretiuʒ restituere. Et iste est intellectus Bal. Sʒ iste intellectus quãq̃ in se possit esse verus tamen nõ congruit litere hic in fi.posite in qua expresse patet ꝙ filius alienãtis erat ille q reuocabat. Et sic predicta sua distinctio nõ bene applicat ad tex.vnde intelligo ꝙ in prima parte vasallus alienans non habebat filios.quo casu proximior agnatus potest reuocare non dum partem alienatam seio extraneo.⁊ de hac parte iste tex.nullam facit dubitationem:sed etiam potest reuocare aliam partem alienatam agnato possidenti. Et super hac parte fuit exorta dubitatio an possit reuocari. Nam videbatur quod non quia alienatio erat facta in agnatum. Sed tamen determinatur contrarium q2 non erat proximior ille possidens in quẽ erat facta alienatio. Merito per proximiorem in quem dictum feudum erat recasurum potest reuocari.vt probatur.j.de alie.feudi pater.in prin. Nec proximior tenetur restituere pretium.vt hic in prima parte. Postea subijcitur in scd̃a parte ꝙ si alienãs reliquit filios ꝙ tunc ipsi filij reuocabũt etiaʒ incontinẽti dũmodo restituant pretium. Et istũ puto esse ĩtellectũ huiuscapituli lege literã. In tex.ibi masculos. Ideo fecit mentionem de masculis ⁊ non de feminis qm̃ filie femine non succedũt.vt.s̃.de succes.feu.in.§.filie. Ibi partem intelligit̃ de dimidia qm̃ est simpliciter prolatũ a lege.l.nomen filiarũ.in.§.portionis.ff.de ver.sig.de quo dixi de cõtro.inuest.in.§.cũ autem. Ibi feudi.s.antiq.ibi seio.s.extraneo. Ibi possidenti agnato.s.in remotiori gradu.ꝯstituto:vt pz.j. aduerte q2 hic exorta est dubitatio in capitulo nr̃o:tũ q2 agnatus possidebat illã partẽ de cõsensu dñi:tũ q2 alienatio fuit in ipsum facta tanq̃ in agnatũ vasalli. Ibi concessit:subaudi licite ⁊ pro pretio ⁊ non gratis:vt.j.seqt̃. Et intellige p alienationem venditionem quidquid dixerit And.de yser.vt.s̃.dixi. Utrum autẽ feu.possit per p̃tium seu pecuniã acqri dixi in.c.j.s̃.de bene.fra. Ibi partem illam.s.que fuit cõcessa possidenti agnato de qua erat maior dubitatio. Nã ex alia cõcessa seio extraneo non declarat q2 de ea dubitat̃ cum sine dubio multomagis reuocari possit hodie si feu.sit antiquũ.vt.s̃.dixi:sed p̃m doc.ideo de illa nõ facit mentionem q2 absqʒ dubitatione aliqua non poterat reuocari sʒ iura antiqua cũ vsqʒ ad medietatem fuisset p̃missa alienatio.d.§.⁊ si clientulus.⁊ sic intelligunt istuʒ tex.de iure antiquo fatentes tamen p̃m iura hodierna posset reuocari. Ibi viuo titio.s.alienante subaudi reuocabit̃ alienatio p ipsos filios vt ꝓbant sequentia ⁊ est de mente An.de yser.qdquid dicat bal. Ibi consensit.s.expresse. Ibi sciuit. Secus autem si ignorauerit.vt in.d.c.ij.s̃.si de inuesti. inter do.⁊ vas.lis ori.in fi. Ibi tacuit.⁊ sic ꝯsenserit tacite qd̃ idem est.vt no.s̃.qui.modis feu.amit.in.§.preterea.⁊ hic in gl.termi-
3 li. ¶ †No.ex isto tex.p̃m gl.primã hic positam in prin.sui casum notabilem ꝙ vbi vasal.alienator hʒ filios ꝙ ẽt eo viuente reuocabit̃ alienatio eius sed si non hʒ filios reuocabit̃ demũ eo mortuo. Et q̃ sit rõ diuersitatis gl.ista non assignauit sed reliquit vobis ĩuestigãdum:quare tu assigna rõnem p̃m And.de yser.q2 istud feu.erat auitum ⁊ priorum antecessorum ipsorum filiorum. Et sic ipsis filijs debebat̃ ex pacto ⁊ ꝓuidentia p̃oruʒ:vnde filius etiam viuẽte p̃re erat quasi dominus:vt.ff.de lib.⁊ posth.in.l.ĩ suis.⁊ insti.de hereduʒ qualitate ⁊ differen.in.§.fi. Et ex hoc cũ pater abdicauerit a se ius suũ in aliũ trãsferendo quod potuit:vt in.l.q tabernas.ff.de contrahen.emp.admittit̃ filius incontinenti etiam eo viuo ⁊ emptor tenet̃ sibi restituere incontinenti:nec persona p̃ris sui adhuc viuentis hʒ sibi obstare cũ contra te censebat̃ dñs. Uerum q2 ipse emptor grauatur ĩ hoc vt incontinenti restituat alleuiatur in alio.s.vt rehabeat pretium [illegible] ff.de iureiu.in.l.cũ q. Sed qñ ipse vasal.alienator non hʒ filios sed solum agnatos tũc ipsi agnati non admittuntur ad reuocandum ĩcontinenti:q2 non intelligunt̃ dñi viuente ipso alienante ⁊ sic reuocabũt solum post mortem. Sed q2 in hoc grauantur expectãdo mortẽ alienãtis alleuiant̃ in alio q2 reuocant absqʒ pretij restitutiõe. Interim autez donec viuit alienator ipse emptor lucrabitur fructus.⁊ dicit Bald.quod si facta alienatione [illegible]

vinceret ipse vas.nisi p vnã diẽ ꝙ nihilomin⁹ agnatus ꝓximior reuocabit ab emptore absqʒ aliqua p̃tij restitutione:nec videat̃ hoc absurdũ:q2 potuisset ẽt accidere ꝙ vixisset alienator longissimo tempore in dãnum ipsius agnati.ar.in.l.sancimus.in.§.fi.
4 C.de dona. ¶ †Nota scd̃o ex isto tex.p̃m eãdem gl.in ver.⁊ not.ꝙ qui cõsensit vasallo alienanti perdit ius suum ⁊ ad hoc gl.allegauit plures cõcordãtias vsqʒ ad versi.alibi de quo dic vt dixi plene in.§.preterea.s̃.q.mo.feu.amit. Et intelligas siue iste consensus sit tacitus siue exp̃ssus ꝓut dixit glossella.ij.hic posita q̃ per hoc est expedita. ¶ No.tertio p̃m eãdem gl.in dicto versi.alibi.⁊c.ꝙ ad hoc vt ꝓximior agnat⁹ succedat in feu.alienatio ĩpsi citur mors alienantis de quo plene no.s̃.de succes.feu.in.§.j.naʒ viuo alienãte possidebit acceptor.arg.ff.de iure fis.in.l.stati⁹ florus.in.§.fi. Et postea resolutio iuredatoris resoluet̃ ius acceptoris:vt no.in.d.c.§.⁊ si clientulus. ¶ No.quarto p p̃scriptionem annalem induci tacitum ꝯsensum:vt hic in fi.s̃.si de inuestit.inter dñm ⁊ vas.lis oriat̃.in.d.c.ij. Oportet ergo agnatos esse multum sagaces p̃m Bal.ne patiant̃ labi tempus anni alioquin silentio cõfirmabit̃ ꝯctus sic.C.de his qui a non domino manu.l.fi.⁊.s̃.qualiter olim feu.po.alie.in.§.pen.⁊ intellige predicta qñ fit reuocatio ab alio agnato remotiore.secus autẽ si fieret ab extraneo vt.j.dicam quare autẽ terminus anni inducat istum tacitum cõsensum dicit Bal.q2 infra tale tempus debebat peti inuestitura:vt supra que fuit prima causa benefi.amit.in princ. ¶ Nota vltimo ex tex.ibi concessit ꝙ per verbũ concedo trãsfertur ius concedentis quod intelligas verũ precedẽte titulo sicut fuit hic. Secus si deficiat titulus.vt in.l.lucius.ff.de dona.⁊ not.in.l.fi.in eo.ti. ¶ Op.cũ glo.prima in versi.sed qd̃ est qd̃ imo.feu. alienatum nõ reuocet̃ p filios vel agnatos vasalli:sed reuerti debeat ad dñm ꝓut est casus.s̃.q̃ fuit p̃ma cau.bene.amit.in fi. Cuius ꝯtrium hic dr̃. Sol.hic loqmur qñ vas.alienat.feu. antiquuʒ licite.s.cũ cõsensu dñi quo casu ẽt filius nõ excludit̃. Ibi autẽ loquimur qñ alienauit illicite.i.sine licentia dñi quo casu reuertit̃ ad dñm q2 vĩ ipsum cõtennere. Uerum isto casu an filij excludãtur:⁊ vtrum agnati p̃ferant̃ filijs ⁊ habeat locũ in feu.antiquo remittit se gl.ad no.j.si vas.feu.pri.cui deferri debe.⁊ hoc voluit ista glo.vsqʒ ad fi. Sed tu dic lãtius de his questionibus vt dixi in dicto.§.fi.q̃ fuit prima causa benefi.amit.in cõclusionibus p̃sertim in conclusione.xxv.⁊.xxvj.⁊ dicã etiã in dicto tit.si vasal. feu.priue. Sed aduerte q2 Jac.de bel.intelligit istum text.quod alienatio fuit facta nõ l̃time:quo casu.dicit hic esse casum singularẽ ⁊ nõ alibi in toto isto libro:vcʒ ꝙ si vas.alienat feu.nõ l̃time ꝙ filij nõ succedũt. Sʒ agnati ꝓximioris gradus. Sed circa hoc vide ꝙ dixi in dicta ꝯclusiõe.xxvj. Postremo q̃tum ad ꝯtriũ supra formatum p gl.de.d.§.fi.s̃.q̃ fuit prima cã benefi.amittẽ.dic melius vt ibi dixi in primo notabili.⁊ in conclusione.xvij.⁊ xvj. ¶ Oppo.cum gl.fi.ꝙ imo filius vel ꝓximior reuocans feu.alienatum vasallum nõ excludat̃ anno. Sʒ reqrant̃ anni triginta ad tollendũ ius suum in reuocando vt in.l.sicut.C.de p̃scri.xxx.anno.⁊ in aut.malefidei.C.de p̃scrip.longi temp. So.dicit gl.intellige istũ tex.soluʒ respectu illius p̃tis alienate agnato possidẽti ad quẽ tale feudũ erat recasurũ nisi fuisset exclusus p reuocantem agnatum proximioreʒ q2 ipsum p̃cedebat in aliquo gradu vñ ipsa agnatio ⁊ ꝓximitas ipsius possidentis a scia ꝓximioris agnati reuocare volẽtis cõiuncta cum trãscursu anni operentur istud vcʒ qd̃ iste ꝓximior videat̃ tacite ꝯsentire alienatiõi facte agnato suo vt sic elapso ãno a tp̃e sciẽtie ꝯputãdo nõ audiat̃ vlterius ad reuocãdũ.vbi vero alienatio eẽt facta in extraneũ q nõ est agnat⁹ nõ excludent̃ anno:sʒ exigerent̃ anni triginta vt ĩ ꝯtrio. Et hoc voluit tota ista gl.vsqʒ ad finẽ que notabiliter limitauit istum tex. Et tenet̃ p And.de yser.⁊ Bal.⁊ per doc.cõiter. vñ ⁊ ego cum ea pertranseo ⁊ referas p̃dicta ad vnum casuʒ huius cap̃li siue sit agnatus q reuocare velit:vt in prima p̃te siue sit filius vt in scd̃a.⁊ ita tʒ And.de yser. Et faciunt p̃dicta ad qõnẽ doctorũ positam in.l.solẽnibus.C.de rei vendi.de qua tetigi.s̃.q̃ fuit p̃ma cã bñ.amit.in p̃n.vbi videas. ¶ Op.ab extra ꝯ istum tex.in eo ꝙ filius est deterioris ꝯdõnis q̃ agnat⁹ in reuocãdo cũ filius restituat pretium agnatus non. Et tñ in materia feudali melior est conditio filiorũ:vt.s̃.de gradi.succes.in feu.in pri. So.ibi loqmur qñ ꝑuenit̃ ad feu.p mortẽ ⁊ successionẽ hic vero quãdo p alienatione. Preterea filius in isto casu quãq̃ in ista parte videat̃ esse deterioris cõditionis tñ releuatur in alio q2 reuocat incontinenti. Ubi agnatus non reuocat nisi solum mortuo alienante.vt.s̃.dixi.de qua materia.j.si vasal.feu.priue.cui deferri debe.in.c.j. ¶ Op.de.§.sed ⁊ res.s̃.per quos fi.inuestit. Solu.vbi dixi.s̃.qualiter feu.po.alie.in.§.porro.vbi videt̃ ꝓbare quod etiam post morteʒ non possit recuperari absqʒ pretio. So.intellige p̃m ꝙ hic dicit̃ vel dic qd̃ sic.succedit etiam in hereditate qd̃ reddit pretium.alias secus p̃m Jac.de bel. ¶ †Quero ab extra quid si pater alienat illicite feu.⁊ filius ei succedat cuʒ beneficio inuentarij ⁊ nihil ad eum ꝑueniat de bonis quia nihil superest an isto casu filius admittat̃ ad feu.exclusis agnatis. Et dici hic
5 Jac.de bel.ꝙ sic de eqtate.per.§.in cõputatione.⁊ ĩ.l.cũ a matre.C.de rei vẽdi.lʒ de rigore videret̃ ꝯ p titulũ.j.an agnatus. Idem dicit ipse si pater alienãs nihil relinquat in bonis ꝙ fili⁹ pot̃ vẽdicare feu.exclusis agnatis p p̃dicta.qm̃ dicit ipse ꝙ dictus titulus an agnat⁹ ⁊c.dʒ ĩtelligi qñ aliqd de bonis ⁊ h̃rditate paterna ꝑuenit ⁊ ꝑuenire pot̃ ad filiũ.sʒ qñ nil ꝑuenit nec ꝑuenire pot̃ tũc credit ipse ꝙ filius recuperare possit feu.⁊ p̃feratur agnato.
6 ¶ †Quero qd si tp̃e alienatiõis iste titi⁹ nõ hẽbat filios.sʒ postea inde ad aliqd̃ tp̃s suscepit filios.vtrũ isti filij poterũt reuocare scd̃m formã hic traditam in scd̃a parte.⁊ puto ꝙ sic p istũ tex.⁊ q2 cadit eadeʒ rõ.facit qd̃ no.s̃.de succes.feu.in.§.h̃ quoqʒ.j.de alie.feu.pa.in prin. ¶ Ultimo ad materiam huius capituli vide Jacobum ard.in summa.in titulo de successiõe feudi sub rubricella quarta ⁊ in tit.quibus modis feu.amittatur sub rubricella.si annum tacent agnati ⁊ qd̃ dixi in.d.§.⁊ si clientul⁹.⁊ ĩ.d.§.hoc quoqʒ.⁊ plene in.d.§.fi.s̃.que fuit prima cã bñ.amit.⁊ vide in capitulis extraordinarijs in.§.si alter ex fratrib⁹.⁊ qd̃ tangitur.j.si vas.feu.pri.in.c.j.⁊.j.de alie.feu.pa.c.j.⁊ qd̃ dixit Bald.in.l.q se patris.C.vñ libe.⁊ de materia annalis p̃scriptiõis dixi s̃.quali.olim po.feu.alie.in.§.pen.⁊ in remissionib⁹ quas ibi adduxi. De p̃scriptione aũt.xxx.an.dixi.in.c.si qs per triginta.s̃.e.⁊ bar.in.l.j.in fi.ff.de priui.cred.⁊.ff.de aqua quoti.vel esti.in.l.j.in §.permittitur.

1 Inuestitura a domino facta de feudo.nullatenus retractabitur ab ipso.
2 Dominus feudi possessionem tradere tenetur vbi a vasal.fidelitatis sacramentum prestatur.
3 Inuestitura verbalis cum annullo facta possessionem feudi nõ confert.
4 Possessio feudi vasallo tradenda dño qualis esse debeat.
5 Obligatio inter dominum ⁊ vasallum mutuo consensu dissolui potest.
6 Dominus abusiue inuestiens ad interesse tenetur quod si solue rit liberabitur.
7 Cautela quod dñs possessionem feudi tradere nõ possit cogi.
8 Dominus ex nudo ꝓmissione an teneatur feudi possessio.vasallo conferre.
9 Reseruatio iuris prius inuestiti non preiudicat secundo in posses.feudi.
10 Uasalli duo de feudo eodem successiue si inuestiantur vter eorũ preferetur.

1 Si facta de. †Dñs non pot̃ retractare inuestituram feu.factã per eũ nec liberabit̃ volẽdo p̃stare iteresse sʒ p̃cisa cõpellit̃ ad tredendũ possessionẽ ipsi⁹ feudi.h.d. Premitte ꝓ euidẽtia ꝙ duplex est inuestitura.s.ꝓpria q̃ est aqsitio possessionis et abusiua q̃ nõ consistit substãtia possessiõis.sed fit v̈bis interueniẽte quodã actu corporeo. Exẽpli cã.vt si dñs dicat inuestio te cũ annulo vt quotidie fit vel cũ baculo vel ense vel alia re corporea:ꝓut dicta ꝯsuetudo inestiẽdi:⁊ ista ẽ abusiua ĩuest.vt ꝓbatur s̃.qd sit inuesti.in p̃n.⁊ p hm̃õi inuestiturã nõ intelligit̃ translata possessio rei infeudate.sʒ solũ vasalus iura fidelitatẽ. Utrum facta tali inuesti.abusiua cogit̃ dñs inuestitũ mittere in vacuaʒ possessionẽ.vt.s̃.de no.fi.for.in fi.⁊ in.c.nr̃o.⁊ tunc habita possessione ĩtelligit̃ ipse vasallus ꝓprie inuestitus:⁊ appellatur tũc ꝓpria inuestitura:vt in.d.c.j.in prin.qd sit inuesti.⁊ ibi late declaraui. ¶ In tex.ibi ĩuestitura.s.abusiua vt.s̃.dixi in qua vasallus iam p̃stitit sacramentũ fidelitatis. Ibi cõdẽnatione:subaudi super interesse. Nã nõ cõdẽnabit̃ ad iteresse vt volebat ipse dñs sʒ ad possessionẽ tradẽdã vt seqt̃. Ibi possessionẽ feu.s.noui q2 ĩ veteri nulla tradit̃ possessio cũ iaʒ vas.illam habeat.sed potius dr̃ cõfirmatio.dixi.s̃.de feu.cogni.in.c.fi. Intelligit̃ ergo istud capitulũ ĩ feu.no.⁊ dixi ẽt ĩ.d.c.j. Ibi inuest.fecit:subaudi ⁊ fidelitas
2 p̃stita est vt dixi. ¶ No.post p̃stitũ sacramentum fidelitatis a vasallo teneri dñm precise ad tradendum vasallo possessioneʒ feu.
3 vt hic ⁊ in.d.c.j.in fi.de no.fi.for. ¶ †No.ꝙ per ĩuestiturã verbalẽ tuas.extra de dona.⁊ in.c.ex ore.extra de his q̃ fiũt a maiori parteʒ ẽt cũ annullo factã qs nõ adipiscit̃ possessionẽ:vt hic ⁊ ĩ.c.p te capi.cũ ibi no. Intelligas tñ ꝙ feu.bñ est acqsitum cũ dñs p̃cise teneat̃ ad tradenduʒ.vt hic ⁊ vasallus hʒ ius in re vt in.d.c.j.
4 ĩ fi.de no.for.fi.⁊ ibi dixi. ¶ †Quero cũ glo.j.qualis debeat esse ista possessio quam dñs tradere dʒ vasal. Respõdet gl.ꝙ dʒ esse vacua ⁊ dictã possessionẽ incõtinẽti recepto sacramẽto fidelitatis tradere dʒ vasallo nisi de ꝯsensu partiũ fuisset remissa dicta fidelitas ⁊ inquãtũ ipse dñs differat tradere ipsam possessionẽ tenebit̃ prestare ipsi vas.omnem vtilitatem ipsius feu.vt.s̃.d no for.fideli.in fi. Et hoc vult ista glo.vsqʒ ad v̈.⁊ intelligas ex qua.gl.no.tria. Et p̃io ꝙ possessio q̃ tradit̃ per dñm vasallo dʒ eẽ vacua.i.non impedita nec occupata p aliũ.sed vacua ab oĩ impedimẽto vt no.in.l.cũ res.C.d ꝓba.⁊ in.l.improba.C.de acqr.pos.⁊ probat̃ in.l.ij.⁊.iij.ff.de act.emp.⁊ quod no.in.c.fi.vt lite pendẽ.
5 lib.vj. ¶ †Secũdo no.ꝙ facta inuestitura ⁊ prestito iuramento

fidelitatis pñt partes ꝑ pactũ ĩ per ↄ̃triũ consensuʒ dissoluere ⁊ adiecta obligatione se vicissim liberare vt vasallus nõ teneatur ad fidelitatẽ ⁊ dñs nõ teneat̃ ad dictã possessionẽ tradẽdam cuʒ nihil sit tã naturale ꝙ vnũ quodq̧ dissolui ⁊c. vt in.l.nihil.ff.de reg.iur. Et q2 fides inter eos est hincinde seruãda mutuo cõsensu vt.s̃.de forma fideli.in fi. ¶ Tertio no.ꝙ si dñs facta inuestitura differat tradere vasallo possessionẽ feu.ꝙ tenebit̃ ꝓstare oẽm vtilitatẽ hoc est oẽ illud qđ habuisset ipse vasallus si ab initio fuisset sibi tradita dicta possessio prout dixi ⁊ late declaraui in.d.c.j.in fi.de no.forma fideli. ¶ Opp.cum dicta glo.in versi.et intelligas ꝙ iste tex.non possit procedere dum presupponit ꝙ facta inuestitura dñs teneatur ad tradendam possessionẽ qñ proprie loquendo tunc demuʒ intelligit̃ inuestitu.ꝓpria ⁊ vera qm̃ possessio est iam translata.vt expresse probat̃.s̃.quid sit inuestit. in ꝓ̇n.vnde cum iste tex.presupponat ꝙ iam fuerat facta inuesti. ergo de necessitate infert̃ ꝙ possessio fuerat iam tradita.⁊ ꝑ cõsequẽs nõ compellat amplius dñs ad tradendũ. So. intelligas istũ tex.vt loquat̃ de inuesti.abusiua in qua solum interueniunt verba cũ aliquo signo corporeo ⁊ nõ ↄ̃sistit ĩ substãtia possessiõis vt.s̃.dixi. Sed ↄ̃triũ loqt̃ de ꝓpria ⁊ vera inuestitura q̃ est ipsa possessio ⁊ substãtia possessiõis. Et de ista nõ loqt̃ hoc capitulũ neq̧ posset exẽplificari q2 eẽt de indubitabili quoniã si vas.iam habuisset possessionem non est dubiũ aliqđ ꝙ nõ teneret̃ ĩteresse recipere postq̃ iam esset in possessione. Sed in abusiua ĩuestitura cadit dubitatio hui⁹ capituli q2 videbat̃ ꝙ dominus posset liberari prestando interesse postq̃ nondũ vasal.erat possessionẽ adeptus. Et hanc talem dubitationeʒ remouet istud capitulũ.

6 Et per hoc est expedita ista glo.vsq̧ ad versi.sed qd ⁊c. ¶ † Quero cum dicta glo.in dicta parte. Si dominus inuestiuerit vnuʒ primo abusiue.⁊ postea inuestiat scđm proprie tradendo possessionem an liberetur a primo soluẽdo sibi interesse. Et respõdet glo.arguẽdo ꝙ sic quemad.dicimus in eo qui vendit rem duobus diuerso tempore vbi si seruus prius nãciscat̃ possessionem preferri dʒ primo emptori. Uerũtamen primus emptor agit ad interesse ↄ̃ vendentem cuʒ res vendita non tradat̃: vt in.l.j.ff.de act.emp. Et hoc voluit ista gl.vsq̧ ad finem. Sed aduerte quia melius allegaret.l.quoties.C.de rei vendi.vbi est casus de vẽdẽte. Et concludo ſm veritatem ꝙ dominus ĩuestiendo plures diuerso tẽpore ille preferri dʒ q prior possessionẽ adeptus est licet in titu.sit posterior. Hanc conclusionem videt̃ sequi ista gl.⁊ tenent docto.p.d.l.quot. Et intellige hanc conclusionem verã qm̃ constat cui prior sit tradita possessio.qm̃ si vterq̧ ꝓbaret de traditione.nec cõstaret de tempore vcʒ cui prior fuisset tradita .tũc presumeretur res tradita priori habenti ti.tanq̃ iustiori vt not. Ja.de are.⁊ Cy.in.d.l.quot.qđ admittit Bal.in venditione qñ vterq̧ ꝓbaret de numeratione pretij: sed si vnus ꝓbaret ⁊ alter nõ tũc p̃sumeret̃ possessio prius tradita illi q numerauit.ar.in insti.de re.diui.in.§.vẽdite.⁊ ita dicit se ↄ̃suluisse. Et circa p̃dicta vide ipsum sup rubrica.C.de reuo.his que in fraudem ⁊c. ꝙ no. in.c.qui prior.de re.iur.li.vj.⁊ And.de yser.in.c.j.hic po.esse titu. q suc.tene. ¶ Op.cuʒ glo.fi.de.l.j.in prin.ff.de ac.emp.vbi agitur ↄ̃ venditorem ad interesse si non tradit rem quã vẽdit.cuius cõtrarium hic dicit̃. So.dicit gl.ꝙ aliud est in venditione vt ibi q̃ non ꝓcedit ex liberalitate vendentis. Et in hãc liberat̃ vẽditor soluendo interesse ſm suam opinionem.lʒ in hoc sint varie opiniones.de quibus in.d.l.j.ff.de ac.emp.hic vero loqmur in ĩfeudatione que procedit ex liberalitate cõcedentis. Sicut in simili videmus in donatiõe inter viuos que procedit similiter ex liberalitate.⁊ tñ donans necessitatur ad tradendum.vt insti.de do. in.§.perficiuntur. Et hoc vult tota ista gl.vsq̧ ad fi. Ex qua gl. intellige tria. Primum ꝙ dominus inuestiens vasallum cõpellitur precise ad tradendum possessioneʒ. Et in hoc bene loquit̃ glo.q2 casus est hic. Secundum qđ donans similiter compellat̃ precise ad tradendum. Et in hoc similiter glo.bene loquit̃ secũdum docto.dummodo habeat facultatem rei tradẽde per not. in.§.pretium instit.de emptio.⁊ venditio. Et dicit Bald.quod ista est bona similitudo de feudo ad donationeʒ.quia in vtroq̧ cadit liberalitas.vt supra dixi. Sed aduerte quia imo potest cadere dissimilitudo. Nam feudum soluʒ cadit in re immobili.vt supra de feu.cogni.in capitulo fina.sed donatio etiam in rebus mobilibus.vt lege si quis argumẽtũ.in principio.C.de donationibus.vnde in feudo habet dominus semper facultatem rei tradende cum sit immobilis nisi forte inuestisset de re aliena.quo casu haberet locuʒ titul⁹ supra de inuestitura de re aliena. facta Sed in donatione cum sit mobilis potest esse quod non habeat facultateʒ ita de facili. Est ⁊ alia dissimilitudo quia donatio ꝓcedit ex mera liberalitate solius donantis: vt in lege prima.ff.de donationibus. Sed feudum gratia vtriusq̧ vt supra in quibus causis feudum amittatur in.§.in primis. Item potest esse dissimilitudo quia donatio equiparatur venditioni ⁊ regulatur secundum naturam venditionis vt dixit textus in dicto.§.perficiuntur. In venditione autem non tenetur venditor precise ad tradendum rem prout glossa ista in tertio passu hic concludit [...] cet non bene ergo similitudo videtur bona. Uerum ista opi. de vẽdẽte vt liberet̃ prestando interesse ⁊ ꝙ non cõpellatur precise ad tradenduʒ nõ tenet̃ cõiter hodie ꝑ doc.qm̃ si vẽditor hʒ facultatẽ rei restituende cõpellit̃ precise ad tradẽdũ ipsaʒ reʒ. Et ita determinauit gl.notabilis quaʒ cõiter doctores moderni sequũtur in hac materia in dicto.§.ꝓ̃tium.qdqd dicat ista gl. De qua materia plene ꝑ gl.⁊ doctores in.d.l.j.in princ.ff.de act.emp. Et si venditori nolit tradere dʒ manu militari sibi auferri: ⁊ si dolo ipsius nõ posset res ipsa haberi iurabit̃ ↄ̃ euʒ in litẽ.vt in.l. [...] restituere.ff.de rei vendi.⁊ per Bart.in.l.si cum dos.ff.re[...] ¶ Opp.ab extra de.c.si vasallus feudũ.j̃.eo.vbi vasallus alienãs alteri feudũ suum ignoranter tenet̃ ad interesse emptori nõ tñ ad tradẽdum. So.ibi loquimur in vas.alienante ignorãter qui nõ tenet̃ tradere possessionẽ precise q2 nõ potest de iure tenetur tñ ad interesse rõne rei nõ tradite. Et hoc cõtingit ꝓpter culpã suam q2 vẽdidit ignoranter ⁊ sine consensu. dñi vt no.in.c.j.de ↄ̃tro.inter do.⁊ empto. Si aũt vẽdidisset cũ ↄ̃sensu dñi tunc emptor succederet in feudo ex ꝑsona dñi ⁊ venditor cõpelleret̃ precise ad tradendũ ſm Bal. Qđ intelligerẽ verũ nisi esset feudum antiquũ ⁊ extarẽt filij vel agnati alienãtis q reuocare possent vt.s̃.

7 in.c.primo dictũ ẽ. ¶ † Quero an sit dare aliquã cautelam vel remediũ ꝙ dñs nõ cõpellat̃ precise ad tradẽdũ possessionẽ. Et videtur ꝙ sic vcʒ ĩuestiẽdo scđm cui tradat̃ ẽt possessio: q2 tunc prior erit exclusus p.d.l.quoties.vt.s̃.dictũ est ⁊ tʒ Bald. ¶ Quero pone ꝙ dñs inuestiuit ⁊ tradidit vacuã possessionẽ.vt d2 i.c.isto de [...] de vas.cecidit a possessione ⁊ dicta possessio ꝑuenit ad dñm [...] qd tenet̃ iterũ eam tradere vasallo. Et dicit Bald.ꝙ sic p.l.corruptionem.C.de vsufruc. Itẽ q2 dñs tenet̃ ad duo.s.ad traditionem ⁊ ad patiẽtiã p̃stãdaʒ in futurũ ⁊ sub p̃ma ĩuestitura cõprehenditur ẽt tp̃s futuruʒ.ar.in.l.plotiana.ff.de iure codicil.⁊ in.l.verbum oportebit.⁊ qđ ibi per Dy.ff.de ver.sig. Ego limitareʒ istam [...] nisi nũc denuo eẽt exorta aliq̃ exceptio aduersus ipsuʒ vas.q posset excludere ius ipsius sicut p̃scriptiõis ⁊ similiũ vt ꝓbat̃ in.l.

8 corruptionẽ circa mediũ.cũ ibi no. ¶ † Quero qd si dñs nõ inuestiuit vas.neq̧ ꝓprie neq̧ abusiue.sed solũ ꝓmisit feu.dare an ex tali ꝓmissione teneat̃ dñs p̃cise ad tradendũ possessionẽ.⁊ dicit An.de yser.ꝙ nõ q2 nõ est feu.nisi p̃cedat inuest.vt.s̃.q.mod.feu.cõsti.po.in.c.j. Sed hñ tenebit̃ isto casu ad ĩteresse.argu.ff.de act.emp.i.l.ij.dic tñ de hac qõne vt latius dixi in.d.§.fi.s̃.de no.fide.for.⁊.s̃.ꝑ quos fi.inuesti.in.§.fi.in q̃stione.ij.vbi hec q̃stio melius

9 explicata est. ¶ † Quero qd si dñs inuestiendo ⁊ tradendo scđo dicat ⁊ ꝓtestet̃ ꝙ tradit ipsi scđo saluo iure p̃mi: an tũc in casu ipse scđs sit potior in retinendo feu. Et dicit An.de yser. sic q2 ista reseruatio iuris primi inuestiti nihil operat̃ ↄ̃ ip̃m scđũ inuestitũ ↄ̃ quẽ nullũ ius habebat.arg.in.l.j.ff.cõia pred. Sed solũ operat̃ aduersus ip̃m dñm inuestiẽtẽ vt teneat̃ ad interesse ⁊ contra ipsum iuret̃ in litem per.s̃.dicta. Idẽ ⁊ fortius ipse ꝙ si dñs dixisset volo ꝙ si p̃mus petat a te seruo ꝙ tradas possessionẽ.vt si p̃mus peteret a me volo ꝙ mihi restituas possessionẽ vt tradã illi p̃mo ꝙ ex istis ꝓpterea nõ teneret̃ scđs restituere possessionẽ tradẽti vel tradere p̃mo sʒ veniret ĩ [...] sicut in oib⁹ faciẽdi obligationib⁹.vt in.l.si qs ab alio in fi.ff.de re iud. Secus aũt dicit ipse si in.tradẽdo scđo dixisset dñs trado tibi hoc feu.cũ hoc ꝙ si p̃mus ĩuestitus illud petat volo ꝙ [...] dñiũ sit illius. Nã isto modo bene valeret ⁊ seruus teneret̃ restituere.ar.in.l.j.C.de dona.que sub modo.⁊ in.l.quoties. Et quoniam possessio potest tradi sub conditione.vt.ff.de acq.pos.l. qui absenti.in.§.j. Et sic facit magnam differẽtiã in vi verborum. De hac tamen materia an quis teneat̃ ad tradẽdum possessionem p̃cedat obligatio ad ĩteresse.vide diffuse ꝑ bar.in sua repetitione l.stipulationes nõ diuidunt̃.ff.de v̇bo.ob.⁊ ꝑ glo.in.d.l.si quis ab alio.ff.de re iudi. ¶ Quero qd si p̃mus inuestitus ẽt fuit adeptus possessionẽ sʒ tñ hoc nõ obstãte dñs inuestiuit scđʒ ignorantẽ ⁊ sibi tradidit possessionẽ sciẽte p̃mo q p̃mus tacuit per annum quis p̃ferat̃. Et dicit Ja.ardi.ꝙ secũdus ⁊ ꝙ prima inuestitura ꝓ nulla dʒ reputari ꝓut ipse dicit in ti.qui.mo.feu.acq.in rubricella: qñ duo inuestiti sunt separatim.⁊ in titu.de contro[...] §.fin.⁊ allegat in lombarda.l.j.de eo q alie.po. Ad hoc [...] tex.in.c.p̃cedenti.in fin. ¶ Ultimo de materia presenti vide [...] per tuas.extra de dona.⁊ ꝑ Joan.mo.in.c.detestanda.de concessio.preben.li.vj.⁊ in.c.si tibi absenti.de preben.li.vj.⁊ plura que dixi in.d.§.fi.de no.fi.for.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi ⁊ ꝑ Bal.C.de contra.emp.sub rubrica in q̃stione.xvij.⁊ ꝑ Ja[...] dizo.in summa in titu.quib.mod.feu.acqr.sub rubricella [...] ris si dominus rem nõ tradat cũ quinq̧ rubricellis sequentibus ⁊ quod no.s̃.de contro.inuesti.in prin. Et in directoria [...] titu.de feudis.in.§.qd dʒ facere dominus.⁊ per Hostien.in summa in.§.quid si fidelis ⁊ vide per Baldum in.l.eam quam.C.de fideicommiss.

1 ☞ Conditio turpis cõtractui matrimonij adiecta ob loci cõsuetudinem ferenda est.

2 Pactum de non succedendo a iure reprobatum loci consuetudine toleratur.

3 Pater an possit filios secũdi mr̃imonij a successione repellere.

Filij nati. ex ↄ̃suetudine locali potest ĩduci vt valeat pactũ appositũ in contractu matrimõij quod filij nati ex eo matrimonio succedãt: quo pacto apposito p̃dicti filij exclusi nõ succedẽt ẽt in feudo.h.d. Et diuidit̃ in tres ꝑtes. Nam in prima ponit dictũ. In scđa rñdet. In tertia tollit obiectuʒ. Scđa ibi ⁊ in feudũ. Tertia ibi nã q̃uis. Et p̃mitte ꝓ euidẽtia ad ĩtellectũ ⁊ casus positionẽ huius capl̃i id qđ dixi.s̃.eo.in.c.mulier.ĩ euidentialibus ⁊ notabilibus vbi videas. ¶ In tex.ibi cõtractum est. Subaudi ex speciali cõsuetudine loci q̃ hoc ꝑmittit. Ibi ⁊ ĩ feudum quasi dicat nedũ in alijs bonis ꝓprijs.vt in gl.lʒ Bald. dixerit ꝙ istud capitulũ nõ hʒ locũ ĩ emphiteosi nec in alijs bonis ꝓprijs ⁊ no.bene q2 est ↄ̃ istũ tex.dũ dixit ⁊ in feudũ quasi velit implicare ꝑ istã copulã: ⁊ qđ idẽ sit ĩ alijs bonis. Et hoc etiã tʒ hic glo.vt statim patebit.⁊ est casus in.d.c.j.j̃.de filijs natis ex mr̃imo.ad mor.ↄ̃cto. Ibi talis ↄ̃ditio scʒ ꝙ filij nõ succedãt parẽtib⁹.vt in.l.pactũ.C.de colla.⁊ i.l.si qñ.C.de inof.test. Ibi ex vsu tñ.i.ex ↄ̃suetudine sp̃ali q̃ viget in eo loco vbi tale mr̃imoniũ cõtrahit̃. Neq̧ extẽdenda est ista iniq̃tas huius capl̃i ad alia loca vbi non esset ista specialis consuetudo.vt dixi in.d.c.mulier.

1 ¶ † No.ꝙ ex speciali cõsuetudine loci tolerat̃ in eo loco ↄ̃ditio turpis apposita[a] in ↄ̃ctu matrimonij vbi al̃s deberet rej̃ci ⁊ illiu re ⁊ matrimoniũ pure ↄ̃seruari ꝓp fauorẽ mr̃imonij: vt in.c.fin. in .extra de cõdi.apposi. Ista nãq̧ cõditio nõ est ↄ̃ substantiaʒ matrimonij lʒ turpis. Et iõ nõ vitiat matrimoniũ. Secus autẽ si esset cõtra substãtiam matrimonij: vt si ↄ̃hẽs diceret cõtraho tecum matrimoniũ donec inueniã aliam nobilitatem vel facultatibus digniorẽ. Nam isto casu matrimonium caret effectu. vt

2 in.d.c.fi.in prin. ¶ † No.ꝙ licet pactũ de nõ succedẽdo improbetur de iure.vt in.l.pactum.C.de colla.⁊ in.l.si qñ.C.de inof. testa. tamen de consuetudine speciali admittit̃ in eo loco vbi est ↄ̃suetudo: vt hic ⁊ in dicto.c.mulier. Et rõ istorum qui obseruabant dictam consuetudinem sicut erant mediolanẽses fuit q2 quãdo ex prima vxore nobili ⁊ generosa habeãt filios si postea ↄ̃hãt ſm mr̃imoniũ cũ scđa ignobili.vel cũ illa q̃ fuerat iaʒ cõcubina sua poterant ex cõsuetudine apponere pactũ istud vt filij oriũdi ex isto scđo matrimonio nõ succederẽt: vt in.d.c.j.j̃.de filijs natis ex mr̃i.ad morga.ↄ̃cto. Et appellabat̃ dictũ mr̃imoniuʒ ↄ̃ctum ad mor.vel lege salica.vt ibi. Et sic ista ↄ̃suetudo habebat aliqualẽ rõnẽ ĩ se. Et isti tales filij nati ex isto scđo mr̃imonio ignobili nõ succedũt p̃ri neq̧ ĩ feu.neq̧ ĩ ceteris bonis p̃rnis donec extant filij prioris matrimonij. Nõ extãtib⁹ aũt priorib⁹.tũc isti secundi succedũt p̃ri in ceteris bonis paternis ⁊ nõ ĩ feudo. Si aũt priores extarent et postea moriant̃ sine sobole tunc isti hñ succederẽt p̃dictis fratribus suis abintestato in bonis proprijs nõ aũt in feu.ꝓut ista determinata sunt in.c.j. Et per hoc habes expeditam totam gl.hic positã. ¶ Quero ab extra q2 istud capituluʒ ⁊ dictum.c.mulier intelliguntur exemplificant̃ per glo.⁊ doct.qñ dictũ pactum ⁊ cõditio sunt apposita ꝓ excludendo filios oriũdos ex secũdo mr̃imonio p.d.c.j.j̃.de filijs natis ⁊c. Quid si tale pactũ apponat̃ ꝓ excludẽdos filios ex primo mr̃imonio vel simpliciter an talis ↄ̃suetudo specialis trahatur ad istũ casum. Et videtur ꝙ sic per istum tex.qui loqt̃ indistincte ⁊ in eo simpliciter cõcludit̃ ꝙ filij nati ex mr̃imonio cõtractu cũ tali conditiõe vt filij nõ succedãt: vnde dicta cõsuetudo sp̃alis ⁊ iniqua videt̃ posse operari in quocũq̧ casu apponatur talis conditio ꝑmittente dicta consuetudine ac ea presupposita ꝑ istũ tex.⁊ vr̃ ĩnuere Bal.dũ ponit vnum exẽplũ. Si marchio q tenet feud.ab imperatore accipit in vxorem quandã filiam regis que ei nõ nuberet nisi hoc pacto filij succedant in marchionatu et non alij de alio matrimonio. Et super hoc dicit vidisse maximas ĩcõueniẽtias. Uidemus ⁊ hoc nostro tempore qualiter dñs Mãtue qui nũc est marchio tradidit nuptui vnã suã filiã l̃time natam filio marchionis Ferrarie nõ l̃time nato cũ hac conditione vt dict⁹ fili⁹ succedat.in marchionatu q2 al̃s ei dictã sibi nõ tradidisset. Ipse quoq̧ marchio ferrariẽsis accepit in vxorẽ marchionissaʒ salutij cum cõditione vt filij oriundi nõ succedãt in marchionatu suo ferrarie. Qđ an sit equũ ⁊ iustũ nõ existente sp̃ali ↄ̃suetudine me pro nũc aliter nõ ĩtromitto. Sʒ in huiusmodi casibus bene eẽt ↄ̃siderare iustitiam publice honestatis ⁊ qđ ꝑ solas nuptias cõseruat̃ elegãs gen⁹ humanũ.vt in aut.đ nup.in ꝓ̇n.facit l.j.ff.sol.ma. ¶ † Quero an nõ existẽte ista iniq̃ua ⁊ sp̃ali consuetudine posset pater aliquo casu ꝓuidere vt filij oriũdi ex matrimonio nõ succedãt sibi cũ alijs ex alio matrimonio. Respõdeo qđ in feudo antiquo nõ p̃ot aliqd ordinare in p̃iudiciũ filioruʒ vt.s̃.de succes.feu.in ꝓ̇n.q2 in successiõe feudi nõ sit defferẽtia iter filios: vt.s̃.de gradi.in prin. In ceteris autem bonis nõ possunt priuare legitima aliquem ex filijs suis sine causa.abinde aũt.s̃. posset disponere emãcipãdo filios primi matrimonij iã natos ⁊ donãdo eis substãtiã suã reseruata l̃tima alijs nasciturís. Et sentit And.de yser. Ad quod facit.d.l.si qñ ⁊.l.si totas.C.de iofsi.dona.de qua materia in.l.j.⁊ in.l.si liqueat.in eo.ti.ꝑ glo.⁊ docto. ¶ Quero ego accepi in vxorem quandaʒ nobilẽ q̃ mihi amplam dotem dedit sperans filios suos successuros mihi ⁊ aliter non cõsensisset se nupturam mihi: ex ea suscepi vnum filiuʒ: ⁊ ex quadã meretrice habui plures spurios quos feci legitimari ab imperatore ita vt succedant pro virili an imperator potuit hoc facere. Et dicit Bal.quod sic: lʒ imperator nõ debeat esse ita facilis ad inducẽdũ tales incõueniẽtias.⁊ allegat not.per doct.in l.gallus.ff.de liber.⁊ posthu. Et dic circa predicta: vt dixi late.s̃. eo.in.c.naturales. ¶ Quero qđ si cõtracto mr̃imonio cuʒ pacto ⁊ conditione vt filij nõ succedant ſm formã ⁊ cõsuetudinẽ huius capituli.an postea contrahentes possint mutare voluntateʒ ⁊ per contrarium pactuʒ conuenire vt succedãt. Et puto quod sic per ea que no.s̃.c.primo.in prima gl.⁊ quod ibi dixi facit qđ no.in.l.si propria in.§.versum.ff.de in rem verso. ¶ Ultimo de materia huius capituli vide in.d.c.mulier.s̃.eo.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ in.d.c.j.de filijs natis ex matri.ad morga.contracto.

1 ☞ Offerre non cõpellitur qui duntaxat ius suum iã quesitũ conseruare nititur.
2 Uasallus domino se offerre quando debeat
3 Periurium incurritur si ob paupertatem qđ iuramentum nõ impletur.
4 Uasallus a periurio si dominum non liberauerit non ꝓpterea feudum amittit.
5 Uasallus qui multis annis domino nõ seruiuit an postmodũ ad seruitium admittatur.
6 Uasallus an animam domini adiuuare ⁊ an corpus teneatur alimentare.
6 Uasallus dño a vinculis ipsius debitum soluendo liberabit.
8 Uasallus interpellatus seruitium prestabit.⁊ nu .seq.

a ¶ Conditio turpis apposita.ad de an ↄ̃ditio apponit̃ sp̃ualib⁹ vid ꝑ Car.ʒab.ĩ c.olim cãm ĩ.v. no.đ resti.spo.⁊ an ↄ̃ditio turp̃s vitiat stip̃lõnẽ vid ꝑ Pau.đ ca ĩ.l. rep̃hẽdenda. C.đ ĩsti.⁊ substi.

Licet vasallus. Istud capitulum facit tria. Nam primo ponit vnã regulã vt sufficiat qđ vasall⁹ sit paratus seruire dño petẽti nec arctat̃ ad offerẽdũ. Scđo excipit a dicta regula vnũ casum in quo vasallus tenet̃ nedũ offerre: sed ẽt prebere seruitium suũ sponte nõ expectata interpellatione dñi. Tertio determinat vnaʒ qõnem. Scđa ibi: si tñ. Tertia ibi.ĩde quesitũ. Casus. Licet vasallus nũq̃ dño seruiat neq̧ seruitiũ offerat nõ amittit feudũ.si tñ semꝑ sit paratus seruire dño petẽti nisi sciẽs magnum ꝑiculum ĩminere dño ipsuʒ spõte nõ adiuuerit.vbi vero pro domino impotẽte non soluat debituʒ ad quod domin⁹ tenebatur sub pena periurij nõ amittit feu.hoc dicit. ¶ In tex.ibi seruitium.s.incertũ. Secus aũt si certum ſm Nic.de neapo.quod an sit verum ⁊ qual̃r intelligi debeat statim dicam. Feuda enĩ possunt dari ad certũ seruitiũ.vt in.c.fi.j̃.de cap. q cur.ven. Ibi hñficiũ.i.feu.vt.s̃.in q.cau.feu.amit.in.§.ĩ p̃mis. Ibi ꝑiculũ puta q2 mortis ꝑiculum ĩminebat dño vl̃ obsidebat̃ vt exemplificat glo.⁊ hñ. Ibi in periuriũ incidat ⁊ ex tali periurio venit puniẽdus.vt in.l.si duo.in fi.ff.de iureiur.quid autem sit periuriuʒ ⁊ qualiter describat̃. vide ꝑ gl.in.c.tua nos extra đ

1 iureiu.⁊ dixi in.§.illud.q̃ fuit prima cau.hñfi.amit. ¶ † No.qđ qñ qs nõ vult aliqd cõsequi sed intendit ius suũ iam quesitum cõseruare nõ necessitat̃ ad offerẽdũ. qđ intelligit Bal.nisi esset apposita dies.quia tunc teneretur offerre ne in penaʒ incideret ff.de cõsti.pec.in.l.itẽ illa.in prin. Ubi autem vult aliquid consequi ad quod consequendam oblatio est necessaria.⁊ tũc debet offerre.vt in.l.si residuum.C.de distra.pig. Nec sufficeret offerre verbo sed deberet offerri realiter ⁊ de facto.l.acceptã.C.de vsuris nisi esset talis res que non posset offerri nisi verbo.prout est res immobilis in qua non cadit oblatio realis nisi in ipsa re arg.ĩ l.p̃tor.in.§.si quis paratus.ff.de ope.no.nun. ¶ No.quod vasal. qui paratus prestare seruitia quod presumiter nisi interpellatus negauerit nunq̃ prescribit contra dominum suum.quia videtur dominus esse in quasi continua possessione seruitiorũ vt

2 ff.de vsus.l.in arboribus in.§.idẽ tractat. ¶ † No.ꝙ vasal.nõ tenetur se offerre domino nisi sciat ipsi domino magnum periculum imminere.q2 tunc debet suum adiutorium sibi exhibere cũ potest nec dʒ expectare nuncium domini qui ipsum interpellet alias priuat̃ feu.vt hic in secũda parte.⁊.j̃.hic fi.lex in.§.ad hoc. Et hoc etiam voluit gl.j.hic posita q̃ per hoc expedita remanet Et intellige quod ad hoc vt vasal.constituatur in tali mora exigitur scientia sua vt hic vel quod scire debeat.vt in.l.quod te.ff. si cer.pe.⁊ ibi plene de materia more. Utrũ antẽ talis mora currat iacente hereditate habetur in.l.ea que.in fi.C.de temp.in in

3 tegrum resti. ¶ † No.ꝙ q non p̃ot adimplere ꝓmissa iurata ꝓpter paupertatem incidit in periurium.vt hic ⁊ in.d.l.si duo in fi.ff.de iureiu.qđ est verũ si ei potest imputari culpa.al̃s secus vt quia casu fortuito lapsus est facultatibus.argu.ff.de nego.gest. in.l.diuortio.vbi autem a principio tempore ꝓmissiõis sciebat

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

se non esse soluendo esset in culpa.vt.ff.de priui.credit.in.l.si venditores.ff.de iure dotium in lege penultima secundum Bald.
4 ¶ †Nota quod quanquam vasal.non liberet dominum a periurio cum potest non propterea priuabitur feu.Non enim quelibet causa est sufficiens ad iudicandū vasallū ingratū vt amittat feu.vt supra in quibus causis feuduꝫ amittatur in princi.⁊ hoc supra que fuit prima causa beneficij amittendi.in.§.illud.⁊ hoc voluit glossa.ij.hic posita que per hoc remanet expedita. ¶ Opponitur ab extra contra primam partem huius capituli quod imo vasal.non debeat expectare interpellationeꝫ domini in seruitio prestando.sed debeat sponte se offerre ⁊ si non facit puniatur ad instar liberti qui ad operas tenetur a die iterposite stipulationis.vt in lege quoties.ff.de operis lib.Solutio illud est verum secundum Nico. de nea.qñ opere sunt.qꝛ tunc requiritur interpellatio dñi:vt hic ⁊ in.l.cum patro.in eo.ti.Sed ego non admitterem istam distinctionem circa priuationem feu.fiendam ꝑ istū tex.q indistincte loqtur de quocūqꝫ seruitio nec excipit ab illa regula nisi vnum casum vcꝫ qñ immineret magnum periculum domino.Igitur in omni alio casu non exceptuato qui numeratur infra hic fin.lex.in.§.j.debet admitti determinatio litere vt in lege nam qd liquide.ff de penu lega.preterea in isto casu debemus potius absoluere ipsum vasal.ꝙ condemnare.vt dixit tex.in.d.§.ad hec.j.hic fi.lex. ¶ Opp.ꝙ imo dñs qui non potest soluere non incidat in periurium cum impossibilitas excuset a periurio.l.fi.ff.qui satis.cog.So.potes dicere vt.s.dixi ꝙ dñs hic fuit in culpa se reducendo ad dictam necessitatem.Uel ſm An. de yser.ↄtrium loqtur qñ nullo modo posset satisfacere hic auteꝫ poterat satisfacere cum posset vendere ius vasallagij.⁊ ꝙꝙ iste tex.dicat dare non valeat.Subaudienduꝫ est commode de quo an necessitas excuset a periurio.dic vt no.per glo.⁊ doc.in.d.l.fi. ⁊ per canonistas in.c.querelam.⁊ per Innoc.in capi.debitores. de iureiurā.⁊ dixi in.c.fin.de alie.feud.pa.⁊ de no.for. fide.in.c.j.
5 ¶ †Quero ab extra quid si vasallus stetit p.xx.vel.xxx.annos ꝙ non seruiuit:an si postea velit seruire vtrum admittatur ⁊ nō ꝑdat feu.Et respondeo ꝙ si ideo nō prestitit seruitium qꝛ dño nō fuit necesse non propterea perdit vt hic:sed tunc perdit quādo recusauit seruire:qm̄ nō negligēti nō currit prescriptionis tps vt in.l.prima in fi.C.de anna.excep.⁊ ita tenet And.de yser.s.de feu.sine cul.non amit.in.c.j.
6 ¶ †Quero hic dicitur ꝙ vasal.non tenetur adiuuare animam domini sui.sed an teneatur alimen-
a tare corpus dñi egeni.[a] Et iste tex.facit ꝙ non argu.C.de sac.san. eccl.in.l.sancimus.in fi.Idem tꝫ Iaco.ardizo.in summa q.mo. feu.amit.sub rubricella an vasal.tenetur dominum egenum alere per.l.iij.in.§.penultimo.ff.de admini.rerum ad ci.perti. Nisi dominus pro facto vasal. consumpsisset sua bona.ar.ff.de decur. in.l.decurionibus.idem tenet Ray.ꝙ non teneatur alere ꝑ istuꝫ tex.Hec questio tangitur per spec.in titu.qui filij sint legit.in.§. primo.versiculo sed nunqd dominus.⁊ arguit ad partes ⁊ non determinat.Ibi autem Ioan.and.in additio.recitat dictū predicti Iaco.ardizo.⁊ videtur eum sequi.Idem probat glos.in lege in condemnatione.ff.de reg.iu.Sed in contrarium facit alia glos.in lege fina.C.de reuocan.donatio. Ego non recederē a cōmuni opinio.dicti Iaco.ardizo.quod non teneatur alere quia hoc non reperitur cautum nisi prout ipse dicit dominus fuisset factus egenus facto vasalli.vel quia vniuersa bona infeudasset. vel maximum esset feudum quo casu teneatur.alias secus qꝛ nō est verisimile quod ꝑ modico feudo voluisset se obligare ad alimentendum dominum.Et ad hoc facit glo.multum singularis in ratiōe sui.xvij.q.fi.vbicūqꝫ.Et ita videtur tenuisse.Dy.Ray. ⁊ Bald.in donatario.in dicta.l.fina.C.de reuocā.dona.⁊ videt equum.pro qua equitate facit.s.epi.vel abba.in.§.fina.quoniaꝫ sicut ibi ex feudo in quod non succedit mutus.⁊ tamen si est magnum sibi debet relinqui pro aliementis.ita dicendum in domino a pari ratione.argumen.supra de forma fideli.in fine.Consilium itaqꝫ est ſm And.de yser.vt dominus in inuestitura apponat pactum vt alimentet si perueniret ad inopiam.Pacta eniꝫ etiam si sint preter communem feudi rationem sunt seruāda:vt supra quid sit inuest.in.§.penultimo que si non seruantur amittitur feud.vt.s.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed nec alia
7 ¶ †Quero quid si dominus pro debito sit in vinculis an vasal. si potest teneatur soluere pro eo ⁊ ipsuꝫ liberare.⁊ dicit Iac.ardi.ꝙ sic.arg.ff.de libe.agnoscen.in.l.si quis a liberis in.§.parens C.ne filius pro patre in.l.fi.⁊.C.de actio.⁊ oblig.in.l.ob causas. Ego non putarem hanc sententiam procedere per ea que dixit Gul.⁊ docto.in.l.si pater.C.qui bonis cedere pos.Ubi determinant de filio vt non teneatur soluere debita patris ⁊ ipsum eximere de carcere.argumen.in.l.curatores.in.§.filium.ff.de admini.rerum ad ciui.perti.vnde multo minus.in vasallis respectu patroni.Nam potest cedendo bonis se liberare.Si vero esset captiuus qui non posset cedere tunc esset maior dubitatio.Sed ego distinguerem vt dixi nunc in alimentis ad similitudinem donatarij.ad quod facit aut.si captiui.C.de episcopis ⁊ cler.Et

puto quod dictus Iacobus ardizo.in supradicta qstione.Aut errauit aut fuit vitium scriptoris.qꝛ dicta sua determinatio af-
8 firmatiua est expresse cōtra leges quas allegat. ¶ †Quero quid si ad interpellationem dñi vas.non exhibuit seruitiū.Uerū post ea dominus sponte suscepit seruitiū.vtrum vasal.tunc amiserit feu. Et dicit Ia.ard.ꝙ non arg.j.de probi.feu.alie.ꝑ lotha.in.l. fi.⁊.ff.de arbitris.in.l.sed celsus.⁊.ff.de eo qd cer.lo.in.l.fin.⁊.C. de pac.inter emptorem ⁊ vendi.in.l.fideicōmissorie.nisi dñs suscipiēdo seruitiū ꝑtestatus fuerit ius suū fore saluum aliqua adiecta.arg.ff.ad.l.iu.de adul.in.l.qui vxori.in princ.⁊.§.quid ergo.⁊ extra de regu.iu.in.c.cōsulti in fi.⁊ de censiolim in.§.ff.ad.l.aquil.in.l.si seruus seruum.in.§.si calicem.Et vide ad predicta quod dixi in.c.j.s.quo tpe miles in qōne.ij.⁊.s.qd sit inuestitu.in ꝑn. ¶ Quero an incōtinenti facta interpellatione dñi vasal.incōtinēti seruitia ꝑstare.Et dicit idē Iac.ꝙ bonus iudex dꝫ hoc diffiniri ex varietate ꝑsonarum cārū seruitiorū ⁊ ex loco ꝑpinquo vel remoto.vt in.d.§.j.j.hic finitur lex.ar.ff.de annis lega.in.l.meuia.in fi. ¶ Ultimo de materia pertinēte ad ꝑmā ptē huius capli vide no.ꝑ gl.⁊ qd ibi dixi in.c.j.s.de noua fide.for.⁊ tex.cū ibi.no.in.d.c.j.j.hic finit lex.⁊.j.an ille qui interfecit fra.do. in.c.fi.⁊ plene ꝑ Ia.ard.in ti.q.mod.feu.amit.sub rubricella an teneat vasal.seruitium offerre do.De ptinētibꝰ vo ad scdam ptem vide in.d.§.j.j.hic fi.lex.⁊.s.q̄ fuit pri.cā bñ.amit.in.§.sed.⁊ q delator.⁊ in remissionibꝰ ibi adductis de ptinētibꝰ vo ad tertiam ptē vide.j.de ali.feu.pa.i fi.⁊ ꝑ eūdē Iac.ard.i.d.tit.sub rubricella.si potuit facere vas.ne dñs incideret i piuriū.Qualr vasal.dēat vocari ⁊ iterpellari ꝑ dñm ⁊ ipe se offerre.hr.j.de pa.iura.fir.in fi.ꝑ gl.⁊ qd ibi dicaꝫ.⁊ in.§.firmiter.j.de probi.feu.alie na.per Fede.⁊ in.d.§.hic finitur lex.⁊ quod dixi.s.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed nec alia vbi omnino videas.
1 ☞ Uasallus ob feloniam feudum perdens descendētibus preiudicabit.

Si vasallus .j.

Istud capl'ꝫ de se satis clarum est eo modo quo.j.declarabo.licet Bal.⁊ nōnulli scribentes ipsuꝫ intricauerint.Pro cuius notitia scias ꝙ olim antiquitꝰ inter collaterales nō extēdebat successio seu progressio in feu.nisi vsqꝫ ad quartū gradū:postea fuit hoc extēsum vsqꝫ ad septimū hodie vo obtinet vsqꝫ in infinitum.vt probat.s.de succes.feu.in §.hoc autem quoqꝫ.cum ibi no.in glo.⁊.s.qui feud.da.pos.in.§. hoc quoqꝫ ⁊ d hoc tali gradu antiquo loquitur iste tex.⁊ hoc ꝑbatur per alium text.j.si vasal.feu . priue.cui deferri debe.in.c.j. in fi.vel potest loqui etiaꝫ secundum iura hodierna.sed ita accidit de facto in.c.isto quod non extabant aliqui agnati.j.dictum quartum gradum. ¶ Item scias quod istud capitulum loquitur in feu.antiquo non aūt in nouo.vt de se patet in fi.⁊ ita etiā intellexit glo.hic posita.Et in hoc etiam concordat Iaco.de bel. suadet etiam ratio.qꝛ si esset nouum non transiret feu.ad agnatos per culpam vasalli delinquentis.sed reuerteretur ad dominuꝫ.vt.s.ti.ij.i.§.deniqꝫ.Cuius ↄtriū vult iste tex.vcꝫ vt reuertatur ad agnatos. ¶ Iteꝫ scias quod vasal.priuatur feu.suo ex culpa sua dupliciter.vcꝫ per ingratitudinem delicti vel per ingratitudinem contractus.Primo casu habetur duplex cōsideratio aut deliquit in dñm ⁊ tunc dominus prefert ad id feudum quibuscunqꝫ ⁊ descendentibus ⁊ oībus agnatis ipsius vasalli siue feu.sit nouū siue antiquū.Et d hoc tali delicto ⁊ culpa non loquitur iste tex.Interdū vas.deliqt in alium ꝙ in dominum.⁊ tunc si feu.esset nouū reuerteret ad dominum.si vero est antiquū tunc pertinet ad agātos exclusis descēdentibus.⁊ de hoc tali delicto seu culpa loquitur istud capituluꝫ.⁊ in hoc bene ↄcordat bal. ⁊ predictus Iaco.de bel.quando vero vasal.priuatur feud.per ingratitudinem contractus non est nostra materia.sed de his omnibꝰ plenissime declarauit in.d.§.deniqꝫ in notabilibus ⁊ conclusionibus vbi videas pro intellectu istius capituli. ¶ Item scias quod ſm verum intellectum huius capituli quem sequitur ⁊ qui etiam elicitur ex glo.hic posita si subtiliter cōsideret agnati isti de qbus loquitur iste tex.nedū admittunt si sint i quarto gradu.sed etiam si sint infra quartum gradum.vt puta in primo vel in secundo vel in tertio gradu.imo ⁊ hodie admittunt si sint vltra quartum ⁊ ēt in infinitum.vt.s.dixi.Quidam vero alij vt Iac.de bel.⁊ Bal.voluerunt intelligere istud caplm q in tali feu.nō admittant dicti agnati nisi existētes in dicto quarto gradu vel abinde.s.non autem.j.quartum gradum.⁊ mouent per istum tex. ¶ Item ratione qꝛ quemadmoduꝫ omnes descendentes ex dicto sanguine excluduntur:ita ⁊ pari ratiōe debent excludi collaterales vsqꝫ ad dictum quartū gradū ꝑpter similitudinem:qꝛ sepe solet esse similitudo ⁊ audacia eadem in talibus ↄiunctis.ar.C.ad.l.iul.maie.in.l.qsqs.⁊ in aut.de referē.in.§. Sed iste talis intellectus nō est cōsonās nec placet mihi ut de hoc late dixi in.d.§.deniqꝫ.in.x.conclusione.vbi omnes scribentium autoritates adduxi.⁊ ibi vide.His premissis nunc de facili intelliges.Et in summa hoc intendit.Feudum quo vasallus priuatur

ius priuatur ex sua culpa per ipsum commissa in personam alterius quam dñi:aperit agnatis excluso dño ac descendentibꝰ ipsius vasal.h.d. ¶ In text.ibi committat.s.delinquēdo grauiter in alium quā in dominum prout exemplificatur in.d.§.deniqꝫ.vo si vero non in dominum.Ibi feudum.s.antiquum.Ibi quarto
1 gradu.Ideo facit mētionem de quarto gradu qꝛ forte non extabant aliq in ꝑpinquiori gradu.vel potes intelligere vt habeat
2 respectum ad ius antiquum in quo nō admittebant agnati ni-
3 si vsqꝫ ad quartum gradū ⁊ tunc expone quarto gradu.j.j.quartum gradum.hodie vero vsqꝫ in infinitum.vt.s.dixi.Sed secun-
4 dum intellectum Iaco.de bel.⁊ Bald.ista verba proprie stant ꝑ vt sonant:vcꝫ qd agnati existentes in quarto gradu admittant ad dictum feu.quasi dicat nō aūt si dicti agnati essent.j.dictum quartum gradum quod videtur absonum.Et ideo teneo primam vel scdam.Ibi ptineat vt qꝛ est antiquum ⁊ fuit agnationis cōis.vt.s.de gradi.in.§.j. ¶ †No.ꝙ vas.ꝑ suam cul.i.feloniaꝫ propter quam feu.perdit preiudicat ēt filijs descēdentibus suis vt hic ⁊.j.si vas.feud.priue.in.c.j.Secus autem esset si caperemus culpam pro alienatione facta per vasal.sine licentia dñi de feud. antiquo.qꝛ tunc non preiudicaret filijs neqꝫ descendentibꝰ suis vt.s.eo.in.c.titius.in fi.⁊ dixi in.d.§.deniqꝫ ⁊ tenet hic Andr.de yser.Intelligit ergo istud capitulū de culpa.i.de ingratitudine proueniente ex delicto nō autem de proueniente ex contractu. ¶ Op.cum glo.j.ꝙ imo culpa seu delictum patris[a] non debeat preiudicare filijs vt.ff.de decur.in.l.ij.in.§.nullum.⁊.ff.de in ius
1 vocando in.l.adoptiuū.cum similibus.Et glos.ista nō soluit.vñ m dic vt dixi.s.de suc.feu.in.§.quoqꝫ.⁊ dicam.j.si vas.feud.priue. in.c.j.⁊ per glo.⁊ doc.in.l.adoptiuum.⁊ qd no.ff.de senatoribus in.l.emancipatum in fi.⁊ ꝑ Dyn.in regula nō dꝫ in fi.de reg.iur. in.vj.⁊ vide ꝙ dixi in.d.§.deniqꝫ.⁊ vide ꝙ dixi.s.eod.in.c.titius ⁊ ad ꝑdicta vide in Spe.de feu.in fi.versi.j.⁊ ibi Io.an.⁊ plene ꝑ Bal.in.l.plꝫ.C.de lib.cā.⁊ in.l.j.C.de ope.li.⁊ in.l.q se pfis.C.vnde liberi.⁊.j.de probi.feu.alie.per fed.in.§.insuper.⁊ in.l.si in personam.C.de fideicom. ¶ Op.cum gl.ij.ꝙ imo agnati nullo modo admittantur extantibus descēdētibus.qꝛ vbi vasal.propter aliquam iustam cām a feu.cadit non dꝫ feu.reuerti ad agnatos sed ad filios vt probatur in.d.l.emancipatū.in fi.ff.de sena.Solu.dicit glo.quod qdam fatentur contrarium qñ feu.esset antiquum ab auo acqsitum.hic vero loquatur in feudo acquisito a patre. Sed hāc solutionem immediate reprobat gl.⁊ bene qm̄ iste text. de directo loquit in feu.antiquo acquisito vel ab auo vel proauo cum dicat qd isti agnati erant in quarto gradu.Ex quo necesse est inferre qd feud.fuerat acquisitum a proauo vel superioribus sic antiquum.Nec est verum dicere qd aliud sit in feu.acquisito ab auo ⁊ aliud in feudo acquisito a proauo vel superioribus. quia eadem est ratio in vno que in reliquo:imo si non deberet quis amittere feudum acqsitum ab auo multominus a proauo ⁊ superioribus cum sit antiquius quam acquisitum ab auo.Qua re glo.dat alium intellectum ad istud capitulum.vcꝫ qd loquatur in feudo antiquo ⁊ qd vas.cōmmiserat tale delictum ex quo etiam filius veniebat priuandus ex delicto patris sui.Nec poterat admitti ad dictum feudum nisi de nouo ex gratia illud a domino acqreret nō existentibus agnatis quibus esset apertū quoniam si extarent agnati.tunc ipsi admitterent vsqꝫ ad quartum gradum ſm iura antiqua vt hic.Hodie vero vsqꝫ in infinitū vt predicta omnia probantur in.d.c.j.j.si vasal.feud.priue.Et hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad versi.imo qd plus est ⁊c.quam declarabo statim in oppositione sequenti. ¶ Oppo.itaqꝫ cum dicta glos.in dicta parte contra.s.ꝑxime dicta.⁊ contra istum tex.vcꝫ qd imo nedum filij ⁊ descendentes:sed ēt omnes ceteri agnati transuersales remoueant a petitione talis feudi ꝙ amisit vasallus ꝑpter delictū suū:vt in.d.§.deniqꝫ.s.q̄ fuit prima cā benefi.amit.Solu. dicit glo.fatendo contrarium quando illud delictum fuit commissum in ꝑsonam domini quo casu feudū reuertitur ad dñꝫ vt habeat sue iniurie vltionē:⁊ tunc oēs tam descēdētes quā agnati collaterales excludunt ēt si feudum sit antiquum:vt ibi:licet quidam intellexerint illum text.solum in feudo nouo ⁊ nō bene hic vero loquimur quando delictū nō fuit cōmissum in ꝑsonaꝫ dñi:quo casu filij ⁊ ceteri descendentes excludunt:sed agnati admittunt.Et hoc vult ista glo.vsqꝫ in fi.Ex qua gl.manifeste colligitur verus intellectus quem.s.declaraui ad capitulum istud vcꝫ vt loquatur in feudo antiquo.Et qd delictum non fuerat cōmissum in ꝑsonam dñi sed in alium.Et qd agnati proximiores admittantur etiam.j.quartum gradum si extant ⁊ si non extant possunt admitti etiam existētes in quarto gradu.vt hic ⁊ vlteriores vsqꝫ in infinitum.vt.s.dictum est quidquid dixerit Iaco.de bel.⁊ Bal. ¶ Ultimo de materia huius capituli vide.j.in tit.an ille q interfecit fra.do.in.c.j.j.in dicto tit.si vasal.feu.priue.in ca. j.⁊ qd dixi in.d.§.deniqꝫ.⁊.s.q.mo.feu.amit.in.§.aut si libellario. ⁊ per Iacob.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella:qñqꝫ feu. reuertitur ad agna.⁊ in titu.de succes.feud.sub rubricella:si vas. committat cul.cum duabus rubricellis seq.⁊ per Bald.in.l.qui

se patris.C.vñ lib.⁊ in Spec.de loca. in.§.nūc aliqua. ver.cxliiij. ⁊ per canonistas in.c.in quibusdam.extra de penis.

¶ Iacobus aluarotus.

1 ☞ Uenditio generalis quod specialiter non venderetur nō includit.
2 Dans castrum an dicatur ius patronatus ecclesie conferre.
3 Dominus habitationes suas concedens an vasallos conferre dicatur.
4 Feudū in generali restitutione fideicommissi nō computāduꝫ.

In generali.

Istud capitulū exemplificatur varijs modis ꝑ doc. Nā And.de yser.exemplificat in domino vendente generaliter omnia bona sua.vt sub ista generali venditione non veniant iura suorum vasal.seu directum dominium qd habet in feu.dictorum suorum vasal.Quod exemplum ⁊ si in se verum sit quia casus est de eo.j.de cap.qui cur.vendi.in.c.j.tamē non bene adaptatur ad istum tex.Et ideo dominꝰ Bal.exemplificat in vas.generaliter alienante omnia bona sua.vt sub ista generali alie.non contineatur feu.suuꝫ nisi nominatim sit dcm̄ Et istud exemplum magis congruit licere dum dixit in generali alie.vas.⁊c.Et ideo sequēdū. ¶ Unde in summa hoc vult.vasal.alienando bona sua non intelligitur alienasse feudum nisi de eo specialem mētionem faciat.h.d.In tex.ibi alienatione vasalli.alienatiōe facta per vasal.de omnibus bonis suis.Ibi feu-
1 duꝫ subaudi quod tenet ab alio ſm Bal.⁊ bene. ¶ †No.quod in generali venditione quis non intelligitur vēdere quod non fuisset specialiter venditurus.Nam in dubio non debemus presupponere quod voluerit vendere feu.cum ex ipsa venditiōe incidisset in penam perdendi illud.vt.j.de probi. feu.alie.per Fe. in.§.j.Et ideo ista generalis transactio bonorum non extendit ad ea que exigunt specialem cōcessioneꝫ.vt in.c. quod trāslationem extra de offi.dele.⁊ que quis verisimiliter nō fuisset specialiter concessurus.vt in.l.obligatiōe generali.ff.de pignoribus. Et de hoc an in generali concessione veniūt ea que quis nō fuisset verisimiliter in specie concessurus.dic plene per Dy.in.c.i generali.de reg.iur.in.vj.An autem in generali renunciatione veniat legitima.dic per Bal.super rubrica.ff.de iureiuran.vbi tꝫ qd non per.l.si qñ in.§.fi.C.de inof.testa.de quo per Gul.in.l.de his.ff.de trāsac. ¶ Opp.ab extra quod imo in alienatione generali veniat ius feudale.nam in alienatione vniuersorum bonorum veniunt iura patronatus nisi specialiter exceptuentur: vt in.c.cum seculū.⁊ in.c.ex literis.extra de iure patro.⁊ no.glo.in l.si operarum.ff.de operis lib.Solu.quedam sunt que trāseunt cum vniuersitate bonorum de quibus in.l.quedam.ff.de acqui. rerum do.⁊ ius patronatus est de illis.vt no.in.d.l.si operaruꝫ. Feudum autem nō intelligitur trāsire in dubio.vt hic cū alter etiam habeat ius in re.vt no.in.c.cum bertoldus.extra de re.iu. Et quia non est verisimile neqꝫ presumitur vt sibi preiudicet in feu.ex tali alienatione.vt.s.dixi.Uidemꝰ quoqꝫ in decimis ⁊ iu-
b ribus spiritualibus si aliquis vendat villam [b] vel donet cū omnibus iuribus suis que ibi habet nō tamen intelligitur sensisse de decimis quia sunt ꝑpria sed alterius iuris.⁊ ita dixit Inn. in dicto.c.ex literis.⁊ quod not.xvj.q.vij.pie mentis.Uel possumus dicere secundum And.de yser.quod ideo hoc est statutum in feu.forte propter dignitatem hominum ⁊ feudorum que faciunt hominem nobilem qꝛ paradogium faciunt.vt.s.quis dicatur dux comes vel mar.in.c.j.in fi. ¶ Oppo.ad idem ⁊ sic ille qui generaliter vendit omnia bona sua nihil excipit.ergo totū comprehendi videtur vt.C.de euic.in.l.si fines.⁊.ff.de censi.in.l. forma.Alias sequeretur si diceremus contrarium qd venditor posset semper dicere se nō vendidisse nisi vnuꝫ cespitē terre.So. eodē modo qꝛ hic loquimur in feudo in quo nō est prescriptio neqꝫ verisimilitudo quod quis vendidisset si sciuisset cū alienari nō possit inuito domino sine pena amissionis.⁊ ideo non cōtinet sub generali alienatione secundum Bal.dixit tamē An. de yser.quod istud capitulum non videtur rationabile.⁊ ideo secundum ipsum non habebit locum nisi in loco vbi talis consuetudo obseruatur.Ego nō recederem a communi intellectu doctorum qui similiter cum decisione huius capituli pertranseunt.Et maxime quia ratio potest assignari quam supra dixi. Item quia etiam in pluribus alijs casibus quedam non transeunt cum vniuersitate nisi specialiter exprimantur. vt.s.dixi.et no.in dicta lege quedam. ¶ Oppo.de text.in pace constantie in §.cum autem nos.vbi patet quod in generali alienatione quaꝫ facit princeps continentur vasalli. Solu.vt ibi not.gloss.quoniam ibi satis constat expressum in ipsa alienatione generali etiam de ipsis vasal.Et vide quod ibi no.in gl.super vbo reci-
2 pientis. ¶ †Quero quid si dñs dat mihi totū castrum vel villā
c an intelligatur dedisse mihi ēt ius patronatꝰ[c] ecclesie que erat in dicta villa vel castro.Et dic quod sic.Secus si dedisset mihi i feudo quedā fundū i quo erat sita dicta ecclesia.vt tenet Inn.

a ¶ Delictū pris. adde an ꝑꝑ delictū i crimie lese maiestatis filiꝰ ꝑdat lt̄imā.vid ꝑ Car.zab.i cle. pasto.i.vij. q.de re iudi.vbi alle. plures cōcordā.

b ¶ Si aliqs vēdit villam.adde qd de vēdēte fūdū vl palatiū in quo sit ius pronatꝰ.an icludat ius pronatꝰ.vide ꝑ abba.i disputatione icip. augerio.⁊ ꝑ docto.in.l.monit. ff.de ↄhen.emp. Abba .in.c.cum bertoldus.de re iu.Dñi de rota decisiōe.x.in tit. de iurepa.in nouis.

c ¶ Etiā ius pronatus.adde do. in.c.vnico de iure patro.lib.vj. ⁊ Abb.in.c.querelam.de simo.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

3 in.d.c.cum seculum.⁊ per ea q̄.s̄.dixi.¶†Quero qd si in quodaȝ castro vel villa omnes hoīes erant mei vasalli.⁊ ego cōcedo tibi oēs habitationes meas quas habeo in illo loco anveniant vasalli.Et dicit bal.ꝙ non qꝛ dicti vasalli sunt pars ⁊ non totū.vnde non vr̄ concessum qd̄ est separatuȝ corpore ⁊ significatiōe.ad ꝙ
4 facit.l.q tabernas.ff.de contrahen.emptio.† Quero an feudum veniat in generali restitutione fideicommissi.Et Jac.de are.in.l. patroni.ff.ad treb.sentit quod non quia quod non cadit in recipientem remanet penes dantem.vt ibi Bal.aūt in.l.cum virum. C.de fideicommis.vbi late prosequitur hanc q̄ōnem.similiter cōcludit ꝙ feudum quod non cadit in recipientem remanet penes heredem rogatum.Sed si cadit in recipienteȝ venire debet in restitutione fideicommissi.Possibile enim est vel ex natura inuestiture vel ex iure agnationis quod ille in quem debet fieri restitutio sit capax illius feudi.quo casu fiat restitutio al's secus.Idem sentit ipse in emphiteosi ecclesie vt veniat in restitutione fideicō missi de liberis ad liberos non de liberis ad extraneos.p ea que singulariter no.in.l.etiā.ff.sol.ma.In emphiteosi vero laicorum dixit venire in fideicommisso:qꝛ per vltimam volūtatem alienādo non incidit in commissum.vt.ff.de legat.j.in.l.si domus.in.§. fi.de quo vide in spec.de loca.in.§.nunc aliqua.ver.cxiij.⁊ vsi.cvj. ⁊ ver.clviij.⁊c.¶Quero an veniat feu.in vniuersali petitiōe hereditatis dic vt per gloss.in.l.item videndū in.§.nunc videamus ff.de peti.here.⁊ quod dicam.j.an agnatus vel filius in.c.j.⁊ in.d. versi.clviij.cum seq.⁊ per Bart.in.l.si patroni.ff.ad treb.¶Vltimo de materia presentis capituli vide plene per glo.⁊ doct.in.d. c.j.j.de capi.q cur.ven.⁊ ideo gloss.hic posita remisit ad ibi not. Vide ad materiam Cy.in.l.j.C.que res pigno.obliga.pos.Jaco. ardi.in ti.qb.mod.feu.amit.sub rubricella cum curia.lȝ domino alienare vasallos ⁊ rubricelle seq.⁊ in locis.s̄.allega.Ad materiā ⁊ quod not.Bal.in.l.si quis prioris.in.§.ceterū.C.de secun.nupt. ⁊ in.l.procuratore.C.mandat.⁊ in.l.de bonis liber.⁊ super rubrica.C.de cōtrahen.emp.per canonistas in.d.c.ex lr̄is.⁊ in Spec.de pigno.in.§.j.versi.sed nunquid feu.⁊ plene in directoria iuris in titu.de iure patronatus.vbi plures q̄stiones ad propositum pertinentes adducit. ¶Jaco.

1 ☞Vasallus a pena in dn̄m ignorāter commissa excusatus ad emptoris interesse tenebitur.
2 Emptor ignoranter deceptus ad interesse aget ꝯtra venditoreȝ.
3 Emptor feudi illud retinebit donec venditor p̄tium restituerit.
4 Ignorantiā alleganti quando credendum.

Si vasallus.ij.

Istud capl'm est notāduȝ qm̄ limitat totaȝ materiā de vasal.alienante feudum sine licentia dn̄i:vt vcȝ tūc demum priuetur quando scienter illud esse feu.fecit. Secus si ignoranter vt hic ⁊ in summa hoc intendit.Feudum vēditum ignoranter a vasallo tanq̄ ꝓprium est sibi restituenduȝ:sȝ tenetur emptori ad hoc interesse.h.d.¶In tex.ibi ignorās illud esse feu.⁊ erat probabiliter ignorans.quia forte successerat illi q multo tp̄e non seruierat qꝛ nō fuerat reqsitus a dn̄o vt.s̄.eo.in.c. lȝ s̄m An.de yser.⁊ infra dicam.Ibi ignorāti.Secus aūt si sciuisset vt in.l.venditor.C.de rescin.ven.Ignoranti enim subuenitur vt.j.c.primo.¶No.ignorātiam facti excusare vasallum alienantem a feu.priuatione.vt.j.de contro.inter do.⁊ empt.in.c.j.Et sic non vendicabunt sibi locum isto casu cōstitutiones lothariȷ ⁊ federici de probibita feu.alie.vt ꝓbat̄ hic ⁊ in.d.c.j.hoc idem extēdit Bal.ad emphiteotā q ignoranter vendit rē emphiteoticam vt nō cadat a iure suo.vnde dn̄s reuocare volens hȝ ꝓbare eius sciētiā.prout ipse dicit hic.Ad quod vide in Specu.de locato.in §.nunc aliqua.ver.xviij.⁊ ver.xcvj.Bart.in.l.sequitur in.§.idem labeo.ff.de vsuca.⁊ qd̄ dicit Bal.in.l.j.C.de epis.andi.⁊ p Gul.in l.iuris gentiū in.§.labeo.ff.de pac.⁊ per eundem Bar.in.l.j.in.§.si
1 rem.ff.deposi.¶†Not.qd̄ quāq̄ vasal.p ignorātiam excuset̄ a pena in dn̄ȝ cōmissa.tn̄ non excusatur ab interesse ipsius emptoris vt hic facit.l.venditor.ff.de euic.lȝ glo.hic posita allegauerit.l.ij. que nihil facit.⁊ in.c.j.j.de cōtro.inter do.⁊ empto.allegato hic
2 in glo.que per hoc est expedita.¶†Not.ꝙ tunc demum emptor deceptus agit ad interesse si fuit ignorans.qꝛ secus si fuisset sciēs qm̄ scienti ⁊ volēti nō fit iniuria neq̄ dolus.vt in.l.cū donatiōis C.de transac.⁊ in regula scienti ⁊ ibi per Dy.de regu.iur.in.vj.⁊ ꝙ habet̄ in.d.l.venditor.de rescin.ven.⁊ ꝓbat̄.j.de ꝓhi.feu.alie. per fe.in.§.j.¶Op.ab extra de.l.fi.in.§.vlti.ff.de legat.ij.qui allegari solet ꝓ singulari.vbi patet ꝙ per ignorantiā firmat̄ venditio q̄ al's nō valuisset.Solu.ibi loq̄t̄ de re q̄ de sui natura est alienabilis.hic non preterea alienās tp̄e alienationis potuit alienare hic secus.Et de materia ibi posita traditur plene per doct.in aut.res q̄.C.cōia de lega.¶Op.ꝙ imo vasal.non admittat̄ ad reuocandū feudū alienatum prout hic d̄r:qm̄ non potest venire ꝯ factum suum proprium ⁊ reuocare quod iaȝ a se abdicauit in.l. cum confitearis.C.de reuo.dona.Solut.ibi alienauit dolose hic ignoranter.¶Oppon.iste vasal.vendicando tenetur de euictione.Igitur reuocando poterit per exceptionem repelli per regulam.l.vendicantem.ff.de euictio.Solu.Secundum Bald.contrarium habet locū quando emptoris intererat excipere ad obuiādum ne res auocaretur hic autem non poterat excipere.qꝛ vendītio fuerat impossibilis de iure.vt.j.de probi.feud.alie.p lothar. in.l.j.in fin.¶Oppo.ꝙ imo venditori non sit feu.restituendum sed sit in electione emptoris dare illud aut emptori aut domino vt est casus in dicto capitulo primo de contro.inter do.⁊ empto. Solue vt ibi no.in glo.¶Quero ab extra quid si per ignorātiā non petiȷt vasal.inuesti.infra tempus debitum an excusetur.dic vt dixi supra que fuit prima causa benefi.amitten.in princ.⁊ in
3 c.j.quo tēpore miles.¶†Quero an emptor poterit retinere feud. emptum donec vasal.sibi restituat pretium.⁊ dicit Bal.quod sic quantum respectu vasalli agentis.vt in.l.si dn̄o.⁊ in.l.non solum in.§.si centum cum ibi not.ff.de conditione indebi.sed respectu domini reuocare volentis in contumaciam vasalli secus vt in le
4 ge.j.in.§.j.in fin.j.de probi.feud.alien.per federi.¶†Quero an huic alleganti ignorantiam credatur an sit necesse ꝙ probet̄ ꝙ liter.Et respondeo ꝙ si successit in ius alterius.ff.de re.iur.⁊.ff. de iu.⁊ fac.igno.in lege si plurimum.⁊.ff.de act.emp.in lege si sterilis.⁊ maxime si bonus vir existimet̄.vt.ff.de re mili.in lege non omnes.in.§.a barbaris.⁊.ff.de excusa.tuto.in lege sciendū suf ficit secus autem si essent presumptiones contra ipsum.vt quia ipse idem alias fuisset iuestitus.vel illud alias dedisset domino per scriptum vel tanq̄ agnatus successisset in eo ⁊ non in ceteris bonis:qꝛ tunc istis casibus ⁊ similibus sua ignorantia non esset tolerabilis.argumentum.ff.ad vellei.in.l.quāq̄.⁊ de acquirē.heredi.in.l.cum filiam.⁊.ff.loca.in.l.item queritur.in.§.si fullo.Et ita determinat Jaco.ardi.in titu.quib.mod.feu.amitta.sub rubricella an alleganti ignorantiam credatur.Et predicta videtur extendere etiam ad personam filiȷ heredis quanq̄ videatur esse eadem persona cuȝ defuncto.quod ꝓbat per.l.cum falsa.C.de iu. ⁊ fac.igno.⁊ rerum amotaruȝ in.l.marcellus.in.§.j.⁊ per.l.nihil. ff.de contrahen.empt.Et ad predicta vide in Spec.in dicto ver. xviij.s̄.allegato.⁊ sequen.⁊ extra de consti.in.c.vt animarum li. vj.per canonistas.⁊ ꝙ dixi.in.d.c.j.hic pōt esse tit.quib.mod.feu. amit.¶Vltimo de materia presenti habetur in.d.c.j.j.de contro. inter do.⁊ emp.⁊ ibi plene traditur.⁊ quod dixi.s̄.que fuit prima causa bene.amit.in.§.deniq̄ in cōclusionibus ⁊ p Jac.ard.in tit. qui.mo.feu.amit.sub rubricella si alienauerit feu.vas.in.§.sciens ⁊ in.§.ibidē sequenti.⁊ sub rubricella de sciētia dn̄i vel ignorantia emptoris.⁊ vide.l.si ignorās cū sua materia.ff.locati.⁊.j.c.sequen.⁊ in remissionibus adductis in.q.s̄.prima in fi. ¶Jaco.

1 ☞Domino querenti an res feudalis sit fideliter vasallus respondebit.
2 Vasallus feudum falso negans:de mendatio conuictus feudo priuatur.
3 Ignorantia a mendaciȷ pena vasallum excusabit.
4 Dubius dubium prestabit responsum.
5 Respondens obscure interrogata creditur negare.

Vasallus.ij.

Intellectū hui⁹ capituli satis exēplificaui.s̄.e.i.c.vas.si.Et summa hoc vult.Vasallus scienter negans feu.amittit illud.vbi vero dubitat an sit feu.debet dubitāter respondere.h.d.¶Casum in terminis figura s̄m formam.c.si.de lege corra.vbi glo.hic posita te similiter remisit ⁊ nihil aliud facit ⁊ sic est expedita.¶In tex.ibi abneganit.Subaudi dn̄o suo minus diceret eum vas.⁊ ipsum tenere feu.ab eo ⁊ ipse hoc negabat.Ibi amit.scilicet per sententiam.vt supra que fuit prima causa bene.amit.in.§.porro ⁊ no.glo.in.§.callidis.j.de ꝓhi.feu.alie.per Fede.Ibi ignorantia sic probabilis ⁊ tolerabilis vt dixi.s̄.capitulo proximo.Ibi respondere debet.subaudi dicendo nescio vel similia verba.vt in.d.c.si.de lege corra.quod intellige veruȝ si vere dubitabat.Secus autem si vere sciebat:sed tamen dubitanter
1 respondit:qꝛ tunc bene priuaretur feudo.vt ibi no.in glo.†Not. vasal.debere respondere domino interroganti an res quā tenet sit feudalis:vel non prout in simili videmus in.l.iiȷ.⁊.iiȷ.ff.de interro.actio.quid autem si nullo modo vellet respondere.sed omnino esset contumax in non respondendo quia vel tacet vel non vult venire ad respondendum tunc dicas vt dictum est in capitulo primo in principio supra de milite vasallo qui contumax est. Et de materia tacentis ⁊ nolentis respōdere habetur in lege de etate in.§.qui tacuit.ff.de interrogatoria actione.
2 ¶†Not.ꝙ vasal.mendaciose ac per dolum negans feu.debet dicto feu.priuari si conuincatur de mendacio.vt hic.⁊ in.d.c.si.de lege corra.Et intelligas qd̄ priuabitur toto feud.si totum negauit.Si vero solum partem negasset:tunc solum ea parte priuatur:vt dictum est.s̄.eod.in capi.vasallus qualiter autem puniatur mendax ⁊ quando non dic vt in remissionibus quas dedi in
3 dicto.c.vasallus.¶†No.ignorantiam excusare vasallum a pena mendaciȷ.vt hic ⁊.s̄.c.proximo dummodo nō sit crassa ⁊ supina sed tolerabilis:vt ibi dixi.⁊ not.glossa.j.de contro.inter dom. ⁊ empto.feud.in.c.j.Et est ratio.quia ad inducendum delictum exigitur scientia vel saltem ignorātia non excusabilis vt in.l.fin. ff.de decre.ab ord.faci.¶†Not.qd̄ q dubius est potest dubitāter
4 respōdere:vt hic ⁊ in.d.c.fi.⁊ not.glo.in.l.si debitor.ff.de peti.here.dabit̄ tn̄ sibi terminus ad se informandū ⁊ deliberandum vt ff.de interroga.acti.in.l.qui interrogatus.⁊ in.l.iusiurādū.⁊ ad pecunias.§.j.ff.de iureiu.de quo plene per glos.⁊ docto.in.l.ij.in §.quod obseruari.C.de iura.calū.Et si postea non respōdit tunc poterit lis contestari aduersus ipsum:vt dixi supra tit.primo.in fi.⁊ in.d.c.vasallus.Et ex p̄dictis ego infero duo notabilia.Primum qd̄ sicut ignorans non videtur renunciare iuri ita nec dubitās vt est casus singularis s̄m Ray.⁊ Bart.in.l.manifestissimi in.§.sin autem nescius.C.de furtis.Scd̄m quod ille q respondet dubito nō habet̄ ꝓ ꝯfesso ꝙ qualiter intelligēdū sit hodie circa rn̄siones que fiunt passionibus.⁊ an requiratur sn̄ia iudicis vel ipso iure habeat̄ pro confesso vel negante habet̄ plene.in.c.ij.in fi.per glo.⁊ doc.de confessis lib.vj.per docto.iuris ciuilis in.d.§. qui tacuit.⁊ in.d.§.quod obseruari.Et quid operetur talis ficta confessio ⁊ de modo practicandi circa predicta habetur p Bar. in.l.eius q delatorem.ff.de iure fisci ⁊ per Dy.in.l.j.ff.qn̄ ex facto
5 tu.⁊ p Cyn.in.l.ij.in.§.ꝙ si actor.C.de iura.calum.¶†Quero qd si vasal.respondeat:sed obscure aliquibus extraneis verbis que non intelliguntur vel lingua greca vel hebraica.Respondeo qd̄ habet̄ ꝓ scienter ⁊ maliciose negāte dicta.l.de etate.in.§.nihil.cū ibi not.in gl.ff.de interroga.act.quod intellige verum nisi declaret.vt not.gl.in.d.c.ij.in fi.¶Vltimo de materia presentis capituli vide in locis supra allegatis ⁊ in remissionibus quas dedi in.d.c.vasall⁹ supra eo.⁊ in.c.supra proximo ⁊ specialiter ꝙ in.d. dixi.Vbi plures questiones formaui q̄ trahi ⁊ recitari possunt ⁊ per Ja.ardi.in ti.quibus mo.feu.amitt.sub rubricella si sciens vasa.feudum fuerit inficiatus ⁊ quod dicam in.d.c.fi.de lege cor. vbi plene de materia. ¶Jacobus.

1 ☞Vasallus feudum equali sine fraude ⁊ eadem lege infeudare potest.
2 Alienare feudum volenti tria requiruntur.
3 Infeudatio facta pro medietate pretiȷ in fraudem legis an dicatur fieri.
4 Infeudatio facta iuito vasalli herede an resoluatur vasallo decedente.

Beneficium.

Vasallus potest feu.suuȝ alteri sibi equali infeudare dū modo sine fraude faciat.h.d.In text.ibi beneficiuȝ.i. feudum vt supra in qui.cau.feu.amit.in.§.in primis ibi in fraudem legis.s.j.de probi.feu.alie.per fed.in.§.callidis.vt q sub calore inuestiture vendat ipsum qd̄ non lȝ in fraudem vt ibi d̄r.Ibi dari pōt.Subaudi alteri scd̄e persone:vt infra de lege corra.in.§.similiter.Ibi militi.Subaudi ⁊ equali sibi ⁊ eadē lege ⁊ forma qua ipse habet vt hic in gl.quoniam si vasal.est miles infeudabit militi.Si non est miles sufficit ꝙ infeudet equali sibi.vt in.d.§.similiter.¶†No.ꝙ vas.q nō potest alienare feudum sine dn̄i volūtate pōt tn̄ infeudare dūmodo infeudet equali ⁊ sine fraude ⁊ eadē lege.vt hic ⁊.s̄.p quos fiat inuestitura.i.§. j.⁊.s̄.qualiter olim feud.po.alie.§.j.Sincere ergo ⁊ bona fide dabit in feu.etiam hodie.Et est ratio quoniam non est damnū domino qui habebit in vasal.illuȝ cui dabitur qui erit equalis primo vt supra dictum est.¶No.qd̄ si vasallus acquirere pōt aliuȝ vasal.loco sui etiam domino inuito quod videt̄ esse contra text. in.c.ij.s̄.de fra.de no.be.inuesti.Sȝ solue vt late dixi in.c.si decesserit supra eo.¶†Quero cum glo.q̄ reqrant̄ ad hoc vt vasal.possit alteri infeudare.Et respondet glo.qd̄ tria.Primum qd̄ infeudetur equali adeo qd̄ si primus vasal.infeudans q modo p infeudationem suam est effectus dominus respectu secundi vt infra de probi.feu.alie.p Fe.in.§.illud.Si esset miles:tūc est necesse qd̄ similiter seruus in quem infeudat sit miles.Secundum qd̄ reqritur est quod non infeudetur nisi eo modo ⁊ forma prout ipse vasal.infeudans habet a domino.Tertium quod requiritur est quod infeudet sine aliquo pretio ne videatur fieri in fraudeȝ legis.vt in.d.§.callidis.Et hoc voluit ista glo.vsq̄ ibi.In fraudē enim que bene loquitur ⁊ ꝓbat̄ in.d.§.similiter.⁊ ibi dixi ⁊ not. in.§.p̄terea infra de capi.corra.in gl.magna.in fi.¶†Quero cuȝ glo.in illa parte quid si vas.infeudans secundo accipiat minus medietate pretiȷ ꝓ toto dicto feu.an tunc isto casu talis infeudatio intelligat̄ esse facta in fraudem legis.Et respondet hec glo. sub dubio forte qd̄ non dicēs qd̄ tunc demum intelligit̄ fraudulenta quando ꝓ toto feu.ipse vas.infeudās habuit vltra medietatē veri pretiȷ.Et dicit glos.ꝙ multi hoc tenēt ⁊ ita intelligunt istū passum.Sed tu aduerte lȝ doc.super hoc nihil dicant ⁊ simpliciter pertranseant.qm̄ videtur mihi qd̄ ista talis determinatio non fundetur aliquo iure sed potius videtur esse contra mētem tex in.§.j.s̄.qualiter olim po.feud.alie.qui dixit ꝙ vasallus tunc demuȝ pōt alteri infeudare si hoc sincere faciat ⁊c.quasi dicat qd̄ ex liberalitate nullo interueniēte pretio hoc fiat similiter vr̄ esse ꝯtra tex.in.l.j.in fi.de ꝓhi.feu.alie.per lhota.vbi litera dicit ꝙ nullum cōmercium potest facere.Similiter videtur esse cōtra tex.in.§.callidis vbi indistincte determinat ꝙ pretio accepto nō pōt alteri infeu dare.Et in hanc meam sn̄iam reperio esse Jac.ardizo.in tit.q.mo.feu.acq.sub rubricella an pretio dato feu.in feudo dari possit.Vbi notabiliter dixit ꝙ vasall⁹ pōt dare in feudū.s.sine pretio ⁊ sola liberalitate.Ceterū si accepto p̄tio ⁊ nō liberalitate in feudū cōcedat intelligit̄ in fraudē facere vnde nō valet ⁊c.Et ista sunt verba sua ad literā.Et vltra dicta iura adducit.l.apud celsum.in.§.si quis aūt.in.§.si qs ex vnica.ff.de exceptio.doli.⁊ in.l.si.ff.quib.ex causis in pos.ea.cum si.
4 ¶†Quero an iste vasallus possit dictum suum feu.alteri īfeudare etiam inuito agnato suo ad quem dictum feu.erat recasurū sicut potest inuito dn̄o:⁊ ī casu in quo possit:quero an talis infeudatio resoluat̄ eo mortuo an duret in preiudicium agnatorū dic de his questionib⁹ vt dixi.j.per quos fiat inuesti.in.§.j. ⁊ presertim in questiōe finali.⁊ tangit specul.⁊ ideo an.in ti.de feudis ver.xxxviij.Qualiter aūt ⁊ quādo intelligat̄ fieri in fraudem agnatorum dixi in.d.§.j.vbi gl.tangit ⁊c.¶Quero an dn̄s poterit compellere istum scd̄m vasallū ad prestandū sibi seruitia solita.Et si p̄stare nolit qualiter succurratur dn̄o ⁊ de forma agendi vide quod not.per gl.in.d.§.fi.s̄.de contro.inuesti.et qd̄ dixi late.s̄.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed nec alia. ¶Quero an vasal.ecclesie possit suum feu.alteri infeudare s̄m formam huius capituli:ita ꝙ capitulum nostrum habeat locū etiam in vasallo ecclesie.Et de hac q̄ōne te remitto ad ea que dixi.s̄.qui feu.da.pos.in prin.in distinctione.¶Vltimo ad materiā p̄sentis capituli vide plura alia que dixi in dicto.§.fi.de cōtro.inuesti.⁊ in.§.j.p quos fi.inue.⁊ in remissionibus quas ibi plene adduxi ⁊ plura q̄ ēt dixi i.d.§.j.qualiter olim po.feu.alie. in remissionibus.⁊ in.d.§.similiter.de lege corra.⁊ plene per gl. in.d.§.p̄terea.j.de capi.corra.⁊ de ꝓhi.feu.alie.per fe.in.§.callidis.⁊ in.§.illud quoq̄.⁊ per Jo.ardi.in ti.qui.mo.feu.acq.sub rubricella:quando vasallus feudum in feu.dare cum octo rubricellis:sequētibus ⁊ in capitulis extraordinariȷs in ti.de feu. beneficiȷs.in.c.nullus.

1 ☞Vasallus legitimam habet personam pro re feudali in iudicio comparendi.
2 Vasallus si in cā feudali nō obtineat nō trāsactionē sibi ꝯsulat.
3 Trāsactionis noīe si qd suscipiat̄ loco rei succedere nō credit̄.
4 Vasallus etiam non vetatur experiri proprium ius.
5 Vasallo viuente excludentur agnati.
6 Transactio quando agnatis sit preiudicio.

Si vasallus.iij.

Istud capl'm continet materiā valde vtilem ⁊ hȝ cōtraria q̄ multū vrgēt aduersus decisionē ipsi⁹ vt j.patebit quorū ꝯtriorum timore reperio ipsum legi duobus modis.Vno modo s̄m Bal.ꝙ vasal.fecit totum suuȝ posse vt dn̄s sciret ea q̄ agebantur p ipsum vasal.ita qd̄ dn̄s sciuit vel scire potuit absq̄ aliqua fraude vasal.quo casu dato qd̄ ignorauerit nihilomin⁹ sibi parat̄ p̄iudicium vt hic ⁊ hoc mō possunt solui ꝯtraria.Alio modo legitur s̄m An.de yser.ꝙ tūc demū sit p̄iudiciū dn̄o ignorāti.i.qn̄ vult venire ex p̄sona vasalli ⁊ ita intelligit istum tex.secus aūt si vellet venire ex p̄sona ꝓpria qꝛ tunc non preiudicaretur sibi.vt in contrariȷs.⁊.j.latius declarabo.Et diuide in tres partes.quoniā in prima declarat an iudicium ventilatū p vasallū debeat haberi ratum p dn̄m. In scd̄a qd de trāsactiōe p ipsum facta.In tertia an id qd̄ receptum est noīe trāsactiōis cēseat̄ feu.scd̄a ibi:nā tertia ibi:nec ꝙ Casus.Illud qd̄ fit p vasal.de suo feu.siue per iudiciū siue p trāsactionē dȝ haberi ratū p dn̄m ⁊ id qd̄ sibi dat̄ noīe trāsactiōis nō cēset̄ feudū.h.d.pone casum in terminis s̄m formā traditaȝ in.c.j.j.de ꝯtro.inter vas.⁊ aliū vbi ēt te remisit gl.prima hic posita q̄ nihil aliud fecit.¶In tex.ibi agat.Subaudi cōtra possessionē dicti feu.vtili reiuēdicatiōe.vt.s̄.de inuesti.de re alie.fac. in.§.j.Ibi lȝ ignorāte hoc est siue dn̄s sciuerit siue ignorauerit dūmō vasall⁹ fecerit suū posse vt ipse dn̄s sciret s̄m Bal.vt statim dicam.Ibi iudiciū.Subaudi dūmodo fraudulēter nō litigauerit.vt in.d.c.j.de cōtro.inter vas.⁊ al.⁊ ītellige ꝙ erit firmū tale iudiciū ēt in preiudiciū dn̄i volētis postea vēdicare dictam rem feudalē ex p̄sona ipsi⁹ vasalli al's secus si viueret ex persona ꝓpria ⁊ iure ꝓprio s̄m An.de yser.vt statim declarabo.Ibi feudum erit.Subaudi si illud ꝙ accepit sit penitus s̄patū ab ipo feudo ⁊ de p se possit stare.secus aūt si eēt cōnexuȝ ⁊ de p se stare non posset sicuti est seruit⁹:qꝛ tūc retineret iure feudi ⁊ censeret̄ res feudalis:vt in.d.§.j.s̄.de inuestit.de re alie.facta.⁊ hic in gl.
1 ij.que p hoc expedita ⁊c.¶†No.ex prima pte qd̄ vasall⁹ hȝ legi- a timā p̄sonā cōparēdi in iudicio[a] pro re feudali ⁊ in agēdo ⁊ in defendendo ⁊ tale iudiciū ⁊ sn̄ia inde secuta erūt valida ⁊ ꝓderunt ⁊ nocebūt dn̄o siue sciat dn̄s siue ignoret siue sit p̄lens siue absens dūmō nō fiat fraudulēter.vt.s̄.dixi.⁊ non p̄sumit̄ fraus nisi ꝓbet̄.vt.ff.de ꝓba.in.l.quoties in.§.q dolo.ad quod facit supra que fuit prima cā bene.amit.i.§.preterea.Presumit̄ eīn pro

a ¶Cōparēdi in iudicio. Adde bal.ꝯsi. cccccxv. i cip.ad euidētiaȝ in.iiij.volu.

processu ⁊ sententia ꝓpter autoritatem iudicij.vt.ff.de re indica.
in.l.res iudicata ſm An.de yser.Si tamē vasallus potuit denū-
ciare dño ⁊ nō denunciauit tunc dicit Bal.ꝙ eoipso vr̃ ⁊ intelli
gitur esse fraus cōmissa per.l.creditoꝛ hypothecas.C.de distra.
pigno.qđ est nota.dignum.Scđm aũt An.de yser.ad hoc vt p̄e
iudicet dño ignoranti est necesse ꝙ dñs veniat ex persona vasal-
2 li.vt dixi.¶†No.ex scđa parte ꝙ vasal.q non pōt obtinere in cā
feudali pōt per trāsactionē sibi cōsulere vt hic ⁊ in.d.c.j.de con-
tron.inter vas.⁊ ali.quod qualiter intelligi debet statim dicam.
An aũt sup iuribus decimalibus[a] possit transigi dic vt in.c.sta-
3 tuimus.extra de transac.¶†No.ex tertia parte ꝙ illud qđ tran-
sactionis nomine percipit nō succedit loco rei.ad quod facit.l.
contro.cum ibi no.ff.de transac.quod est verū qñ percipit aliqđ
extrinsecum.Secus si aliquod intrinsecū puta pars ipsius feu-
di.q: tunc qđ retinet non intelligit nouo titulo acquiri vt.C.de
transact.in.l.si pro fundo ſm Bal.¶Opp.nunc ab extra contra
istum tex.⁊ cōtra ea que supra dicta sunt pluribus modis ⁊ for-
titer.Et primo contra p̄mam partem ꝙ talis sñia lata in perso
nā vasalli nō debeat extēdi ad p̄sonam dñi per regulaʒ res inter
alios acta ⁊c.l.sepe.ff.de re iudi.Et timore huius contrarij dixit
Bal.breuiter se expediendo ꝙ vasallus hic denunciauit dño vel
saltem fecit qđ potuit vt dñs sciret vt.s̃.dixi.Et hoc modo videt
euitare ꝯriū.Et hec solutio est notabilis:⁊ pōt esse vera q: im-
putet sibi dominus si fuit negligens p ea que dixi supra tit.pro-
ximo in secundo notabili.Sed tamen q: videt diuinare quātū
ad istum text.Idcirco An.de yser.subtilius intelligēdo dixit qđ
debemus considerare qđ interdū vas.agit ad rem feudalem con-
tra aliū possidētem ⁊ vterq̄ dicit ipse ad se spectare iure feu.⁊ ab
eodē dño tunc q: causa ista ventilari dʒ coram domino feudi vt
infra de probi.feu.alie.per fe.in.§.pen.quod tamen intelligas vt
ibi no.⁊ dixi supra de contro.feud.apud pares.Et isto casu cum
dominus non possit p̄tēdere ignorātiā.tūc siue sciat siue ignoret
sibi fiet p̄iudicium.adeo ꝙ si dominus in futurum vellet venire
ad vendicādū dictū feu.a vincēte ex p̄sona illius qui succubuit
q: forte vel cōmisit aliquod delictū vel decessit sine herede mascu
lo vnde dicat dominus sibi aptū feudū ex illius persona.vnde
ipse possessoꝛ q vicit poterit repellere dominum p exceptionem
rei iudicate.argu.in.l.si hereditatem in.§.iul.ff.de excep.rei iudi.
Sicut potuisset repellere victū.l.quod ipsis.ff.de regu.iur.Et in
hoc ēt suadet ratio q: vasallus victus vinceret dominū vt in.l.
ij.ff.si ager vectigal.vel emphi.pe.ergo multo fortius ipse vasal-
lus vincens.arg.in.l.de accessionibus.ff.de diuer.⁊ tēpo.p̄script.
Sed interdum vasallus agit ad rem suā ꝙ dicit feudalem cōtra
alium possidentem ipsam rem q se defendendo dicit dictam reʒ
esse suam propriam ⁊ non feudalem:tunc vasallus agens habet
necesse probare duo videlicet ⁊ primo quod ille qui sibi īfeuda-
uit est dominus.Item quod dedit sibi in feudū que duo si non
probauerit pronunciabitur pro possessoꝛe qui absoluetur a pe-
titione ipsius agentis.vnde si isto casu vellet postea venire dñs
ex p̄sona victi tanq̄ vasalli dicēs quod erat vas.⁊ decessit sine he-
rede quod commisit delictum ex quo feud.est sibi deuolutum ⁊
per consequens velit vendicare ab ipso possidente qui per sentē
tiam iam obtinuit contra dictum vasal.tunc etiam isto casu do
minus agens repelleretur per exceptionem rei iudicate siue sci-
uerit siue ignoꝛauerit de primo processu ⁊ iudicio vt in isto capi-
tulo.Et est ratio q: victus potuit ligare de iure suo qđ pretende
bat vt in.d.§.j.de inuesti.de re alie.fac.Sed si dñs vellet vendica-
re iure proprio non veniendo ex persona vasalli predicti iam vi-
cti sed simpliciter vendicare velit dictā rem tanq̄ suam.tūc non
4 preiudicaretur sibi q: agit nunc de iure suo.†Non enim potuit
ꝓhibere vasallum victum quin ius suum experiretur ergo non
debuit sibi nocere etiā si fuisset sciens p dictā.l.sepe.in.§.cur aũt.
Nec istud capitulum in hoc dicit contrarium sed tantum loqui
tur quando diceret sibi apertum dictum feudum ⁊ vtile dñium
ex persona vasalli victi.Et ideo notanter dixit text.omni tempo
re firmum erit illud iudicium scilicet respectu iuris vasalli non
autem respectu iuris domini qđ non potuit deduci per vasallū
victum in preiudicium domini per dictam.l.sepe.Et predicta
procedunt secundum predictum dominum An.quando vasal-
lus non possidet sed ageret contra alium possidentem.vbi vasal
lus possideret ⁊ conueniatur in iudicio per alium non possiden
tem qui dicit ⁊ allegat dictam rem spectare ad se iure proprio ⁊
nō ad vasallum neq̄ ad dominū vasalli tunc isto casu dicit ipse
qđ si agens obtineat fiet preiudicium domino scienti.Et vigore
huius sentētie poterit iste qui obtinuit semper repellere ipsum
dominum agentem siue velit venire ex persona ꝓpria ⁊ iure suo
siue velit venire ex persona sui vasalli victi.Et est ratio quia ista
causa principaliter erat ipsius vasalli.debebat enim dominꝰ sciēs
defendere causam ⁊ probare rem suam esse.Secus autem si fuis-
set ignorans.quia tunc non pateretur preiudicium per dictaʒ.l.
sepe.Ex predictis itaq̄ patet qđ istud capitulum cum similibus
tantum locū habent quando dominus ex persona vasalli victi

vel vincētis vellet venire quia siue sciuerit siue ignorauerit iudi-
cium ventilatum semper erit firmum etiaʒ in preiudicium ipsi9
domini q: vasallus de iure suo agere potuit nec potuit per dñm
impediri.vt supra dictum est.¶Opponitur secundo contra di-
ctam p̄mam partem quod imo domino ignoranti non fiat p̄iu-
dicium ex sententia lata contra vasallum quoniam vasallus cō-
uentus debuit dominum suum nominare in iudicio.vt notat
glossa prima in lege secunda.C.vbi in rem actio.vnde sententia
lata contra vasallum non debet posse parere preiudicium cōtra
dominum absentem ⁊ ignorātem vt in toto titulo.C.q res iudi.
non no.Solu.potest patere ex predictis fatendo contrarium q
non fiat preiudicium aliquod domino absenti ⁊ ignoranti.q:
imo etiam si fuisset facta executio adhuc posset ipse dominus di
parere ⁊ vti iure suo non obstante dicta sñia:vt in.l.fi.C.si p vim
vel alio modo ⁊ tenet Innoc.in.c.quoniam frequenter.extra vt
lite non conte.⁊ doc.in.d.l.ij.Non obstat modo istud capitulū
q: vel soluamus ſm intellectum Bald.ꝙ hic vasal.denunciauit
domino vel non stetit per ipsum ita ꝙ apparet ꝙ vasallus non
est in aliqua fraude.Et isto modo concordat istud capitulū cū
dictis iuribus:vel possumus soluere ſm Andr.de yser.ꝙ dñs nō
excludat iure suo si velit venire ex persona sua vt in contrariis.
Secus autē si vellet venire ex persona vasalli:quia tunc quod ob-
stabat vasallo obstabit sibi:vt.s̃.dictum est in precedenti contra-
rio.Utrum aũt vasal.contemptus nominet dñm in iudicio di-
xi in.§.fi.j.de notis feu.¶Oppo.tertio contra dictam p̄mā par-
tem ꝙ imo tale iudiciū nō possit preiudicare dño ignoranti ex
eo ꝙ feu.non potest alienare ipso ignorante.vt.j.de probib.feu.
alie.per lotharium ⁊ de prohibita feudi alienatione per Fede-
ri.Solutio ibi loquimur in alienatione voluntaria:hic autem
in necessaria que fit per sententiam cum iudicium reddat in in-
uitum.vt in.l.inter stipulantem in p̄n.ff.de verbo.ob.voluntaria
vero in volentem vt in.l.sicut.C.de act.⁊ obli.ad quod facit.l.li.
de fundo do.⁊.l.si filio in.§.vltimo.ff.sol.matrimo.de quo.s̃.que
fuit prima causa bene.amit.in.§.fin.in conclusione.xxiiij.⁊ dixi
infra de probi.feu.alie.per fed.in prin.in questione antepenult.
¶Oppo.ꝯ scđam partem que admittit transactionem factā p
vasal.ēt in preiudicium dñi.Et tñ ipsa transactio est voluntaria
vt in.l.ij.ff.de trans.⁊ in.l.si diuersa.⁊ in.l.cū donationis.C.eo.tit.
vñ p transactionem erit aperta via fraudandi ⁊ circumueniendi
dictas constōnes Lotharij ⁊ Federici que prohibent alienatio-
nes cū partes potuerunt fingere trāsactionē sub coloꝛe aliena-
tionis qđ esse non debet vt in.l.scire oportet.ff.de tu.⁊ cu.da.ab
his.Solu.hic loquimur de transactione que fit timoꝛe litis ⁊ iu-
dicij futuri ꝙ vere fiebat vel sperabat fieri absq̄ aliqua circuitio-
tione.ar.in.l.in summa in princ.ff.de condi.indeb.probatur.j.de
contro.inter vas.⁊ alium.¶Uel possumus dicere ꝙ istud capitu
lum intelligitur quando vasal.denūciauit domino velper ipsū
non stetit secundum lecturam Baldi.Uel subtilius quod ista
transactio tenebit solum quando dominus veniret ex persona
vasalli non autem si velit venire ex persona propria secundum le
cturam Andree de ysernia.Uel possumus dicere quod istud ca
pitulum loqtur quando per transactionem retinet sibi feudū
⁊ dat aduersario pecuniam vel aliqđ aliud contrarium vero lo-
quitur quando vellet per transactionem transferre feudum in
alium ⁊ recipere pecuniam seu estimationem quod non licet q:
tunc haberetur loco venditionis:vt in lege litis.ff.pro emptore
⁊ tenet Jacobus ardizo.in summa quibus modis feudum amit-
tatur sub rubricella an litis estimationem posset suscipere.
¶Opponitur contra tertiam partem quod imo id quod acci-
pit nomine transactionis debeat esse feudum.vt probatur infra
quid iuris sit si vasallus post alien.feud.recu.in.§.profecto.cum
ibi notatis in glossa.Solutio.ibi loquitur de eo quod accipitur
pro alienatione feu.facta voluntate domini ⁊ sic casus sunt diuer
si secundum Andream de ysernia.¶Opponitur ad idem quod
imo sit feu.quia successit loco rei quam dedit lex imperatoꝛ in.l.
ff.de legatis secundo.⁊.ff.de petitione hereditatis in lege si rem
pretium.Solutio.istud datum nomine transactionis non fuit
datum vt esset in feu.neq̄ similiter receptum ⁊ sic libera remane
re debet.vt in lege altius.C.de serui.
¶Quero ab extra iuxta primam partem an tale iudicium vel
sententia preiudicet ceteris agnatis sicut preiudicat domino.Et
respondeo quod si in ipso iudicio fuit disceptatum de iure om-
nium agnatorum ⁊ scientibus ipsis agnatis preiudicabit.Alias
non per dictam legem sepe.Et est ratio quia quando scienter
discuti de iure suo potuerunt interesse liti ne colluderetur ⁊ pro
bationes adducere.lege si per luxorio.ff.de appellationibus.⁊ in
gestis de inofficioso testamento.in lege si suscepta.Idem nam
ius quod erat apud vasallum victum erat futurum apud ali-
agnatos sequentes ⁊ non diuersum merito semper si vinunt non
necesse quod veniant ex persona propria ⁊ non ex persona vasal.
quod secus est in persona domini.vt supra ostensum est.
5 ¶†Quero si p̄supponamus agnatos posse venire ad reuocan-
dum an saltem veniente ipso vasallo sint exclusi ita quod neces-
se habeāt expectare morteʒ ipsius vasal.⁊ puto ꝙ sic per ea q̃ no.
in glo.penul.⁊ quod ibi dixi.in.§.hoc quoq̄.s̃.de succes.feud.
6 ¶†Quero iuxta secundam partem an trāsactio p̄iudicet alijs
agnatis.Et dic ꝙ nō cū istud capitulū hoc nō dicat.ar.in.l.si ser-
uum.in.§.nō dixit.ff.de acqui.here.Quod intellige ēt si sciuissent
cū isto casu nō necessitent ad ꝯdicendū prout facere tenent in iu
dicio ſm ꝙ.s̃.prime dictum est ſm and.de yser.Et pōt esse ratio
q: ēt inuitis agnatis potuit vas.transigere quantum in sui p̄iu
dicium per ea que tradunt in.l.gaius.ff.de pigno.act.facit ad p̄-
dicta ꝙ hr̃ in.c.veniens extra de transac.⁊ qđ dixi in.c.j.in princ.
j.de alien.feud.pater.⁊ supra quib.mod.fend.amit.in.§.preterea.
¶Quero circa tertiam partē quid si dans conuenit cum vasal.
lo recipiente vt recipiēs teneret in feu.rē receptā ab eo a quo te-
nebat rem dimissam:an tūc censebit feu.Et dic ꝙ non p regulaʒ
q: alteri stipulari non pōt.vt in.l.stipulatio ista in.§.alteri.ff.de
ver.ob.¶Quero an vasal.possit se cōpromittere[a] in arbitrium
1 de re feudali dic vt in spec.de arbi.in.§.restat versic.sed nunquid
vasal.⁊ dicā.j.de lege corra.in.§.si inter.vbi plene videas.⁊ in.c.j.
in prin.de inuest.in mari.fac.¶Ultimo de pertinentibus ad p̄-
mam partem huius capli vide remissiones plenas quas dedi su
pra de inuest.de re alien.fac.in.§.j.De pertinētibꝰ vero ad scđam
partem vide in.d.c.j.infra de controuer.inter vasal.⁊ alium ⁊ in
fra de notis feu.in.§.item sciendū.⁊.ff.si quid in frau.pa.in.l.j.in
§.at si transigit.⁊ per Ja.ardizo.in ti.qb.mo.feu.amit.sub rubri-
cella an trāsigere possit vas.super feu.⁊ qđ dixit Bal.infra de p̄-
hib.feu.alie.per fe.in prin.⁊ per canonistas in.c.decetero.extra de
trans.⁊ in.c.cum deputati de iudi.De p̄tinentibꝰ ad tertiā par-
tem habet in dictis locis prime allegatis.⁊ in.d.§.profecto.j.qđ
iuris sit ⁊c.qñ autē vasal.qui succubuit in iudicio feudali agen-
do vel se defendendo possit agere de euictione cōtra dñm ⁊ qua-
liter vide quod dixi.s̃.titu.proxi. ¶Jaco.

1 ¶Dominus feudi in personam delinquens vasalli spoliatur
proprietati feudi.
2 Dominus feudi eadem fide vasallo qua vasallus domino astrin
gitur.
3 Equalitas inter dominum ⁊ vasallum seruanda.
4 Domino proditionis crimen perpetrante in principem feudi
proprietas in fiscum transferetur.
5 Domini eiusdē feudi duo si fuerint:altero in vasallum peccante
ad quem deuoluetur portio eius.
6 Prelatus in vasallum committens feudi proprietatem quare
non amittat.

Domino con.

1 †Dñs ex culpa p eū ꝯmissa in p̄sonā vasal.vel alterius
priuat p̄prietate feu.q̃ applicari dʒ ipsi vas.dūmodo
ex eadē cul.vas.amissurus fuisset feud.si eā cōmisisset.
Do.¶In text.ibi feloniam.i.cul.prouenientem ex delicto ⁊ loqt
iuxta vulgare lōbardū ⁊ est similis loquutio.j.q̃li.do.propri.pri-
ue.in.c.j.j.an ille qui interfe.fra.do.in.c.j.j.de vasal.q cōtra cōsti.
loth.in.c.j.Interdum appellat cul.interdū cām:vt.s̃.de feu.sine
culpa non amit.in.c.j.⁊ que fuit prima cā bene.amit.per totū.
Interdum ingratitudinem.vt in.d.titu.q̃ fuit prima cā.in.§.ij.
Ibi vt ita dicam.Silis modus loquēdi est ⁊ hr̃ supra que fuit p̄
ma cā.§.porro.⁊ quare ita loquatur ibi dixi.Ibi pertinere.s.per
sñiam.Et est ratio:q: cum in vas.hoc statuat:vt no.gl.infra de p
hi.feu.alien.p fe.in.§.callidis.⁊ dixi.s̃.que fuit prima cā.in.§.ij.
debemus hoc idem seruare in dño p istū text.Ibi in vasal.puta
adulterādo vxorē vas.vel ipsum acriter verberādo.vel alias gra
ues iniurias sibi īferēdo:vt dixi.s̃.q̃ fuit p̄ma causa.in.§.fin.⁊.s̃.
q.mo.feu.amit.in.§.j.Ibi in aliū puta occidēdo fratrē suū pro-
priū vel filiū frīs ad hoc vt totā heredi.haberet vel aliud graue
perpetrauit ex quo nō possit morari sine dedecore ī curia sua.vt.s̃.
q.mo.feu.amit.i.§.itē si fratrē:⁊.j.an ille q interfe.fra.do.in.ca.j.
Uel intelligas ſm An.de yser.ꝙ sit necesse ꝙ istud peccatū cōmis
sum in aliū tāgat in ꝯñtia ipm vas.vt q: verberauit seruū vel fa
mulū vas.i opprobriū ⁊ suggillationeʒ dñi vt.j.l.itē apđ i.§.si qs
sicut.ff.de iniu.Et quare sic dicat statim declarabo.vel intelligas
2 sic vt sonat sed loquat i feu.nouo vt.j.dicā.¶†No.ꝙ dñs eadeʒ
fideꝰ obligatus est vasal.suo qua vasal.obligatus est ipsi dño.vt
no.glo.in.c.de forma.xxij.q.vj.Nam sicut vas.ex delicto priuatur
feu.Ita ⁊ dñs ꝓprietate.vt hic ⁊.j.qualr dñs ꝓpri.pri.in.c.j.hic
allegato in glo.q̃ nihil aliđ fecit ⁊ dixi.s̃.de forma fi.in.c.j.in fin.
3 ¶†No.equalitatē inter dñm ⁊ vas.esse seruādā.vñ equū ē vt pa-
ria iura desideret.put dixit tex.j.de pace iur.fir.circa fi.Nā sicut
p delictū vas.in dñm cōmissum ꝯsolidat vtile dñium vasalli cum
ꝓpri.dñi.d.§.fi.s̃.q̃ fuit p̄ma cā bñ.amit.Ita p delictū dñi cōmis-
sum in vas.ꝯsolidabit directum dñium ipsiꝰ vas.vt hic ⁊ in.d.c.j.
qualr do.ꝓpri.pri.qđ enī in vno correlatiuoꝝ statuit in altero in
esse intelligit.l.fi.C.de indi.vid.tol.¶Op.ab ex̃ ꝙ imo p delictū
dñi commissū in aliū q̄ in vas.nō dēat ꝓprietas feu.ptinere ad vas.
sed ad agnatos primiores ipsius do.delinquētis:sicut pʒ ecōtra in

vas.delinquēte ī aliū q̄ ī dñm.qm̄ feu.trāsit ad primiores agna-
tos vas.vt est tex.s̃.q̃ fuit prima cā bñ.amit.i.§.deniq̄.So.dixit
Bal.ꝙ aliud est in delicto ꝯmisso p vas.quo casu distinguit an
sit cōmissum ī dño.⁊ tūc feu.trāsit ad dñm an cōmissum ī aliū
quo casu transit ad agnatos.vt ibi.Sed in casu nr̃o qñ dñs de-
linqt nō distinguit vtrū delinquat in vas.vel in aliū.q: īdistin-
cte ꝓprietas feu.trāsit in ipm vas.vt est casus in.c.isto.ſm ipm q
ita simplr̃ ītellexit.Sʒ hoc nō vr̃ mihi rōnabile ꝙ vas.magis bñ
ficiet ⁊ fructū ꝯsequat ex delicto dñi quaʒ dñs ex delicto vas.tū
q: vas.iurat dño ⁊ recognoscit ac tʒ a dño.nō aũt eꝯ vt dixi.s̃.d
for.fi.i.c.j.tū q: q̄tū ad effectū parē vicē īter se dñt.vt ibi.Silr̃ vi-
demꝰ ꝙ si vas.stat p annū vt nō petat īuestiturā ꝙ p̄uat feu.Ita
⁊ eꝯ si dñs stat p annū vt nolit īuestire ꝙ priuat ꝓprie.⁊ hoc iđ
est vt obseruet equalitas inter eos.ita not.gl.s̃.in ti.p quos fiat
inuesti.in fi.Et iđ horū timore ego intelligerē istud caplm̄ i feu.
nouo quo casu ēt ex delicto vas.cōmisso in aliū q̄ in dñm semp
reuertit tale feu.ad dñm exclusis oībus descēdētibus ⁊ agnatis
ipsius vas.put late dixi in.d.§.deniq̄.in cōclusionibꝰ.ita ⁊ in ca
su nostro ex delicto dñi cōmisso in alium q̄ in vas.semp reuer ta
tur ꝓprietas feu.in vas.exclusis oībꝰ agnatis ⁊ descēdētibꝰ dñi.
Et hoc modo ītelligēdo seruat equalitas ⁊ egregie tollit ꝯriū
ꝙ videbat multū obstare.silr̃ in feu.antiquo erit eq̃litas:qm̄ si-
cut ex delicto tali cōmisso p vas.in aliū q̄ in dñm feu.nō dʒ trā-
sire ad dñm.sed remanere dʒ ad primiores agnatos vas.exclusis
filijs.vt ibi dixi ita ex delicto cōmisso p dñm in aliū q̄ in vas.dʒ
feu.si est antiquū remanere ad agnatos ipsiꝰ dñi exclusis filijs
⁊ nō ad vas.⁊ ita vr̃ sentire Ja.ard.p.l.cōi liberto.ff.de bo.liber.
4 ¶†Quero qđ si dñs hʒ vas.⁊ committit crimē ꝓditionis ꝯ p̄n
cipem ex quo bona sua veniūt ꝯfiscāda.an tūc ex tali delicto cō-
misso in aliū dēat ꝓprietas feudoꝝ ꝯfiscari ⁊ applicari camere
fiscali an dēat trāsferri ī ipsos vas.p istū tex.Et dicit An.đ yser.
ꝙ ꝯfiscari dʒ ꝓprietas.nō antē applicari vas.tū q: vsus ita se hʒ
tū q: videret incōueniēs ꝙ vas.efficiant dñi ꝓprietatis illius p
ditoris neq̄ hoc repit cautū.vt ipe dicit.Et rñdet ad istū tex.vt
intelligat de felonia cōmissa ī aliū q̃ ēt p ꝯñtiā tēdat in iniuriā
vas.vt dixi sup tex.Uel ꝙ restringat iste tex.solū ad cās expssas ī
sua materia:nō aũt ad als nō expssas.ar.in.l.p̄nceps.ff.de legib.
Idem vr̃ sentire spe.in rōne sui.in ti.de feu.ver.xl.Sed ꝯriū sen
tit Bar.in.l.si finita.in.§.si de vectigalibus.ff.de dā.infec.vt nō
confiscet.Pro sñia multū bñ facit.l.fi.in.§.si in libertū.ff.de bo.
dā.⁊.j.de ꝓhi.feu.alie.in.§.illud.Et puto hāc opi.verā de iure.
vt nō cōfiscet.lʒ forte curia principis de facto seruaret ꝯriū.Sʒ
vtrum debeat ꝓprietas puenire ad agnatos ꝓditoris delinquē
tis vel ad vas.tūc puto ꝯsiderādū an sit feudū nouū vl̃ antiquū
vt dixi.s̃.prime ⁊ p ea q̃ dixi in.d.§.deniq̄ in cōclusioībꝰ.Facit
multū bene ꝙ dixi ſm bal.s̃.quali.olim feu.po.alie.in.§.j.in fin.
5 ⁊ qđ dixi.j.ti.primo.i.§.si qs aliquē.¶†Quero qđ si sunt duo
dñi eiusdē feu.⁊ vnus delinqt in vas.an eius portio deuenire de
beat in vas.ꝓpter eius delictū an dēat remanere penes aliū dñū
q nō deliqt.qdā tenēt istā ptē vt remaneat apud ꝯiūctū dñm p
d.l.cōi de bo.lib.⁊.ff.de iure in.in.l.si duo.in p̄nc.et.ff.de assigna.
lib.in.l.j.§.sʒ si is.⁊ ita vr̃ esse de mēte Ja.ard.in summa in titu.
qui.mo.feu.amit.sub.rubricella.Si vnus ex dñis faciat contra
ius feu.Pro alia pte vt deueniat vas.qui ꝯ cōsti.lotha.feu.alie.
pro quo vide qđ dixi supra qui feu.da.pos.in.§.cum vero.et su-
pra de fra.de no.bñ.inuesti.in.c.j.⁊ de duo.fra.a ca.iuest.¶Que
ro quid si filiꝰ domini delinquat in vasal.an si postea succedat
patri priuet proprietate.Et dicit idē Ja.vbi supra ꝙ hec qđ de
terminari dʒ sicut determinat ecōtra in filio vas.delinquēte.p-
ut est tex.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.insuper.¶Quero quid
in alienatione an sicut vas.alienando priuaretur per.l.lotha.et
federici:ita ⁊ dominus proprietate.dic vt dixi.j.de lege corra.in
c.ij.in.§.j.Quero si dñs decedat sine agnatis nunqd lucrabitur
vasallus proprietatem feu.sicut fieret econtra.Et dicit Ja.ardi.
in summa ꝙ non q: periculosum ⁊ triste esset eius morteʒ expe
ctare.ar.ff.de condi.⁊ demon.in.l.cum tale in prin.de qua q̃stio-
ne dic latius per ipsum in titu.qui.mo.feu.amit.sub rubricella
6 si dominus committat in vas.¶Quero an istud capitulū ha-
beat locū in feu.ecclesie si prelatus delinquat in vasal.Et dicit
Bal.simpliciter quod nō per capitulum delictū persone.extra
de regulis iuris libro sexto.Et puto quod dicat verū eo respe
ctu vt proprietas non applicet vasallo.Sed tamē in preiudiciū
ipsius prelati donec erit intitulatꝰ vel vixerit putarem sibi fie-
ri preiudicium per textum infra de capit.corra.in fin.de hoc ta
men dicam latius ibi.que glossa ibi format questionem et non
soluit vbi videas in questione penultima.¶Quero qđ modis
⁊ qualiter priuetur vasallus iure suo ad hoc vt ex eo possim p̄-
cipere similiter qualiter dominus priuetur ꝓprietate.de hoc vi
de conclusiones quas dedi in dicto.§.deniq̄.s̃.que fuit prima
causa benefi.amit.¶Ultimo de materia huius capituli vide ꝙ
dixi.s̃.p quos fiat inuesti.in fi.⁊ de for.fi.in fin.⁊.j.in.d.tit.qualr
do.ꝓprie.priue.⁊ per Ja.ard.in summa.in ti.qui.mo.feu.amit.

Marginal notes:

a ¶Sup iuribus decimalibꝰ.ad de tex.i.c.ex multiplici.de deci.Pau.de eleʒ.in cle.ij.đ deci.car.ʒaba.i.c.veniēs.in.iij.no.đ.trās.barb.i.c.vt sup in.j.not.de rebꝰ eccle.nō alienā.

a ¶An vasallus possit se cōpromittere.ađ hostiē.i sum.tit.de arbi.i.§.pōt vs.sʒ nūqd vasalliꝰ An.đ hu.i.c.cū tpe đ arb.lu.ro.in.l.j.i.§.⁊ post opis.ff.de oper.no.nuncia.

b ¶Dñs eadeʒ fide.ađ p eūdeʒ iac.alua.s̃.i.c.j.de forma fideli.v̄.not.ex.iij.pte.

sub rubricella si dñs comitat in vas. ꝛc. Et sub rubri. Si vnus ex
dñis faciat ꝯ ius feu. ꝛ ꝙ dixi. s. q̃ fuit prima cã be. amit. l. §. itē q
dño. ꝛ. s. de milite vas. q contu. est. in. §. j. ꝛ. s. qd sit inuesti. in. §. j. in
in fi. ꝛ qd dixi. j. de lege corra. in. §. ex eadem. ꝛ per Hosti. in sum-
ma ti. de feu. §. vtrum autem in fi.

1 Pactum naturam superat.
2 Pactum amplificatiuum amplificationem operabitur.
3 Dominus inuestituram a se factam non reuocabit.

Feudum ea. Pro inductiōe ꝛ notitia hu-
ius capituli scias ꝙ de ppria
natura feu. est vt femine non sint capaces sed solū ma
sculi descendentes a primo acquirente ex linea mascu
lina vt. j. de natura succes. feu. in. c. j. Item quod feu. nō sit aliena-
bile: vt supra de vasal. q contra consti. loth. feu. alie. in. c. j. ꝛ de p-
hi. feu. alie. per loth. ꝛ per fede. in princ. Et quãꝙ de propria eius
natura sit interdicta alienatio: tamen de eodẽ feudo est permis
sa infeudatio: vt pꝫ supra qualiter olim feu. po. alte. in prin. Itē
scias quod ista talis propria natura feu. potest per pactum alte-
rari vt hic ꝛ infra de feu. non haben. propri. na. feud. in. c. j. de na-
tura succes. feu. Nam pacta insolita possunt apponi in inuesti. ꝛ
seruanda sunt. vt supra quid sit inuesti. in. §. penulti. ꝛ fi. Contra-
ctus enim ex conuentione legem accipiunt. vt in. l. j. in. §. si conue
nerit. ff. deposi. ¶ His presuppositis in summa hoc intēdit. Feu-
dum concessum eo pacto vt inuestitus ꝛ heredes sui tam mascu
li ꝙ femine ꝛ cui dederint habeant: retinet naturam feud. donec
est apud eos ꝛ amittitur ex eisdem cul. quibus ꝛ alia feuda. Cũ
vero fuerit alienatum desinit esse feu. h. d. Pone casum secundū
formam dicti. c. j. j. de feu. non haben. propri. naturam feud.
¶ In tex. Ibi lege. i. contentione: vt. C. de pact. in. l. legē. Ibi ipse.
s. vas. inuestitus. Ibi dederint p istud verbū insurgit tota dubi-
tatio huius capituli: qm̃ ex istius verbi virtute poterit tale feu.
vendi donari ꝛ aliter pro libito alienari etiam sine dñi volunta
te in dicto. c. j. Ibi culpis de qbus habes supra titu. ij. per totum
ibi alienauerit. s. vendēdo vt seqꝛ. Ibi apud emptorem. Subau-
di ꝛ sic ex aliqua culpa non poterit amodo perdi dum est apud
ipsum emptorem: qm̃ ipse non tenet vt rem feudalem. sed vt pro
priam ꝛ patrimonialem ꝓm Nico. de nea. ¶ Nota ꝙ sic vasallus
committat culpam per quam mereꝛ amittere feud. amittit illud
siue habeat propriam feu. naturam siue nō. Et est rō qꝛ donec est
apud eum est ligatus vinculo fide. vt supra de no. for. fideli. in. c. j.
ꝛ regulariter tanꝙ feudum lꝫ sit contra cõem feud. rationem. vt
1 supra qd sit inuestitu. in. §. preterea. ¶ † Not. ꝙ per pactum rece-
ditur a propria natura ꝛ sic pactum vincit naturam ꝛ q̃litatem
q̃ erat de feu. alienari nō possit aqua natura sine substantia pōt
2 per pactū recedi: vt. ff. de pac. in. l. pacisci. ꝓm Dyn. ¶ † Not. quod
pactum amplificatiuum debet amplificationem operari. Naꝫ p
ista verba ꝛ cui dederint ꝛc. amplificaꝛ ꝯctus vt quo titulo pos-
sit res transferri non solum iure feu. sed etiam iure donationis
ꝛ venditionis ꝛ cuiuslibet alterius alienationis vt in dicto. ca. j.
Ita ꝙ per venditionem poterit trãsferri proprietas ꝛ possessio
tam naturalis ꝙ ciuilis ꝓm Jac. de bel. Et postꝙ proprietas est
alienata nūꝙ culpa ipsius vasalli nocebit emptori. Et est ratio
qꝛ emptor nō tm̃ habet causam a vasallo ꝙtum a dño qui dedit
ei hanc ptãtem ꝙ potuit cū in re sua quilibet sit moderator ꝛ ar
biter vt in. l. in re mandata. ¶ Opp. cū gloss. qꝛ hic dicitur ꝙ tale
feu. de quo loqꝛ istud capitulꝭ censetur feudū: quia ammittitur
ijsdem culpis ꝛc. tamen non habet propriam naturam feu. quia
potest alienari ꝛ quoquo titulo transferri absqꝫ domini volun-
tate. Sed ꝯ de. d. c. j. de feu. nō habē. ppriam nãm feu. i fi. vbi dꝛ ꝙ
hꝫ ppriam feu. Sol. in isto caplo fuerunt simpliciter adiecta in
inuesti. ista verba vꝫ ꝛ cui dederit habeat ꝛc. Ibi aūt nō simpli
citer sed limitate vꝫ ꝛ cui in feud. dederint ꝛc. quo casu est vere.
feu. ꝛ habet propriam naturam feu. Et est ratio quia de natura
feu. est vt possit alteri infeudari vt supra qualiter olim po. feud.
alie. in principio. Et hoc modo habes expeditam totam gl. Ex
qua glo. colligit Nico. de neapo. bonum argumentum qd si dico
concedo rem in emphiteosim tibi ꝛ cuicunqꝫ dederis quod per
ista verba transibit etiam ad heredes extraneos ꝛ ad quemcūqꝫ
emptorē ꝛ si transit ad emptorē non tenebiꝛ amplius emphiteo
ta. argumen. huius tex. ꝛ glo. facit quod no. ¶ Jac. de bel. in auꝛ.
de non alie. in. §. emphiteosim col. ij. ¶ Opp. ab extra quod imo
ista verba ꝛ cui dederint ꝛc. non debeant importare personaꝫ ex
traneam sed solum personas eiusdem qualitatis. prout in prece-
dentibus specificatum fuerit: quoniam que in precedentibus di
cta sunt videntur repetita in sequentibus. vt in. l. titia. in. §. idem
respondet. ff. de verbo. obligat. Solu. dicta clausula fuit apposi-
ta causa ampliandi ꝛ debet aliquid operari. Merito includere
debet alias psonas ꝙ specificatas de quibus iam erat prouisum
argumen. in lege si quando. ff. de legat. j. ꝛ ad hoc facit quod tra-
ditur in lege titius. C. de operis liber. secundum Bald. ꝛ probaꝛ
3 in. l. stipulatus. ff. de vsuris. ¶ † Quero an facta tali inuestit. posset
postea dominus reuocare per pniam. Et dicit Jac. ardi. qd nō. l.

sicut de act. ꝛ obli. ꝛ. ff. de diuer. ꝛ tempo. pscri. ꝛ in. l. de accessioni
bus in fi. ꝛ. ff. de regu. iur. in. l. nemo pōt. Et circa hanc qōnem vi-
de qd dixi. s. eo. in. c. si facta. ¶ Ultimo circa materiam huius ca
pituli vide alia q̃ dicã. j. in. d. c. j. de feu. nō haben. ppri. na. feud. ꝛ
per Ja. ardi. in ti. quib. mod. feu. amit. sub rubricella pōt alienari
feu. si ab initio pactū interueniat. ꝛ quod no. p gloss. in. l. iij. in. §.
opus. ff. de alie. iudi. mu. cã fac. facit. l. queritur. in. §. si venditor. ff.
de edil. edic. ꝛ in spec. de feudis. §. ij. versi. xxv. ¶ Jacobus.

1 Pactū de nō petēdo feudū de psonis expssis intelligendum.
2 Hers dictio i pacto de nō petēdo feu. ab herdibꝰ ad filios extendit.
3 Pactum secūdum rei in eo deducte naturam interpretandum.

1 **Titius cum.** † Pactū psõale appositum de
nō petēdo feudū a certis psō
nis nō extēdiꝛ ad psonas nō expressas. h. d. Et pro in
troductione tua ad casus portiones videre potes. s.
de eo q finem fecit agnato. vbi etiã gl. hic posita te remisit. ¶ In
text. ibi titiꝰ. Subaudi q successerat patri suo vna cū sempronio
ꝛ seio fratribus suis ꝛ sic fuerunt tres fratres. Ibi possidēte qm̃
ex diuisione facta inter eos fratres dictū feud. deuenit ad ipsum
semproniū ꝙ potuit fieri: vt. s. eo. in. c. oēs. Ibi pactū personale
nale vt seqꝛ. Ibi heredibꝰ. s. filijs masculis: qꝛ in materia feuda
li ita itelligiꝛ: vt. s. de feu. alie. in. §. ꝛ si cliētulus ꝛ statim seqꝛ. Ibi
ꝛ seium fratrē. Iste est tertius frater q venit ad successionē fratris
fratris sui semproniꝭ lꝫ Ja. de bel. dixerit ꝙ erat extraneus heres
semproniꝭ ꝙ nō plꝫ. tum qꝛ est ꝯ hanc lr̃am tū qꝛ si esset extraneus
2 nō veniret ad successionē feu. vt. s. in ti. de succes. feud. ¶ † No. ꝙ
in liberatione q̃ fit p pactū psonale de nō petēdo feu. ab heredi-
bus hoc verbū heres trahiꝛ solū ad filios masculos non aūt ad
alios heredes p istū text. qd est notãdū ꝓm Bal. ad quod facit. l.
de lege corra. in. §. pfecto. Idē dicit ipse obseruãdū in renūciatio-
ne: qm̃ renūciatio hꝫ vim pacti psonalis qñ fit cōtēplatione psō
3 ne. vt. C. ad velleia. in. l. iubemꝰ. ¶ † No. ꝙ pactū interpretaꝛ ꝛ de
claraꝛ ꝓm naturã rei q̃ in pactū deduciꝛ. Nã feudū deducebatur in
pactū. Merito heredes in pacto cōprehēsi nō extenduntur nisi ad
filios masculos ꝛ est pinde ac si fuissent expssi spãliter ꝛ psonaliter
ppter affectionē ꝛ cōtēplationē ipsoꝝ. vñ ad alios non extēditur
pactū nec dꝫ alijs pdesse vt in. l. idem in duobus. in. §. j. ff. de pact.
Secus si pactū fuisset reale: qꝛ tūc extēdereꝛ ad oēs ꝛ oibus pdes
set. vt. ff. de pac. in. l. ꝛ heredi. in. §. fi. ꝛ ita not. per glo. in. d. c. j. j. de
eo q finem fecit agnato. vbi de materia huius capituli plenius
tractaꝛ. Et vide p Ja. ard. in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella. Si
agnatus pactū fecit vasallo ꝛ ꝙ dixi in. c. moribus. ꝛ in. c. nuper
ꝛ in. c. filijs. s. eo. ꝛ. s. qui succes. tene. in. c. j. ꝛ. s. de feu. da. in vicem
legis cō. in. c. ij. vbi plene examinaui de materia pacti de non suc
cedendo. ꝛ vide p Bal. in. l. si liberti. C. de ope. liber.

¶ De pace tenenda. Rubrica.

¶ Cōtinuaꝛ hec rubrica ad precedētē ꝓm Ja. ard. in summa ro-
mō. Supra dictū est de ꝯtētiōe ꝛ cōtro. orta occasiōe feu. nūc vero
subsequēter ponit de cōposi. i. de pace tenēda ꝛ cōponēda. Nã
calamitas belli ꝛ discordie ac cōtro. itroduxit pacis lenitas sopi-
re cupit. vt. C. de cad. tol. in pnc. Uel ꝓm Hoff. in summa de tre-
pace pōt sic ꝯtinuari qꝛ ad offi. supioris spectat pacificare discor
diã. xc. di. discordãtes. iō post tractatū de ꝯtro. feu. subiungit ista
rubrica de pace tenēda vel potes ꝯtinuare ꝛ alio modo. qꝛ supra
visum est de cōtro. orta occasione feu. Sed qꝛ sepe in cōtrouersia
veniūt partes ad pacta ꝛ trãsactiones quod lꝫ. vt. s. titulo pce
denti in. c. si vasallus. ꝛ in. l. in summa. ff. de ꝯdi. inde. Ex qua pa
ctione cōponūt pacem cū pax a pactione descendat vt in. l. j. ff. de
pac. Merito subiungit hic de pace tenenda: ꝛ quoniã lex cōser
uatur metu pene vt in. l. j. ff. de legi. ꝛ in. l. j. ff. de instit. ꝛ iure. Id
circo subijcitur ꝛ eius violatoribus. ¶ Jacobus.

1 Federicus primus quo tempore ꝛ quot annis imperauit.
2 Alexandria lombardie ab alexandro papa denominata.
3 Federicus secundus triginta annis imperãs multa priuilegia
concessit ecclesijs sed ꝛ leges bonas edidit.
4 Federicus tertius pauca narratu digna operatus est.
5 Pax tanꝙ necessaria ab omnibus appeti debet.
6 Lex non ligabit nisi vbi pmulgata fuerit.
7 Imperatori pertinet ecclesias tueri.
8 Confederationes ꝛ lige inter ciuitates quando permisse.
9 Homicida voluntarius tpe pacis statute minuēdus est capite.
10 Innocentia nonnunꝙ duello comprobanda.
11 Pugna locum non obtinebit vbi de delicto aperte ꝯstiterit.
12 Occidens alium seipsum defendendo non punitur.
13 Homicidium patens pugna probari potest.
14 Treuga quid sit ꝛ quotuplex reperiatur.
15 Casus in quibus inculpatur pugna se purgare tenetur.
16 Occidens ex impsouiso non punietur.
17 Occidens alium ob defensionem suorum filiorum vel conserua-
tionem bonorum non multabitur.
18 Occidens extra limites imperij si in terra imperij accusetur an
ibi puniatur.

Federicus. Imperator iste federicꝰ in
hac sua constitutiōe intē-
dit facere legem generalē que omnes compheñ
dat quod patet ex eo quia vult quod ad omnes
pueniat. vt hic in prin. Et ita determinat gl. j. de
pace iur. fir. in. §. iniuria. vbi glo. j. hic posita te
remisit que per hoc est expedita. Itē qꝛ sub noīe edicti emanauit
vt. s. eo. in. §. si quis aliū. Igiꝛ est lex generalis plures namqꝫ sunt
modi condendi legem inter quos sunt isti duo modi. vt probaꝛ
C. de legibus. in. l. iij. ¶ † Et scias qd iste imperator stetit in im-
perio annis. xxxvij. ꝛ incepit eius imperium. Mcliij. Et fuit pri-
mus imperator q hoc nomine federicus nuncupatus sit. Hic de
struxit funditus ciuitatē mediolani ꝛ in cinerem vertit. Multas
bonas leges nobis tradidit ꝛ reliquit. vt pꝫ in hoc titulo. ꝛ. j. d
pace iura. fir. ꝛ. j. de probi. feud. alie. per fe. ꝛ. j. in ti. que sunt rega-
lie. ꝛ in tit. de pace constantie. vt expresse ibi dixit gloss. sup verbo
criminalibus. Plurimum tamen afflixit ecclesiam tpe Alexandri
pape in fauendo quibusdam chismaticis. Qui tandem p ipsum
papam Alexandrū recōciliatus est in ciuitate venetiarum ꝛ pro
emenda prefate persecutionis assumpto crucis charactere p ter-
ram non per mare cum magna multitudine ad liberationeꝫ ter-
re sancte pcedēs cū esset in armenia in paruo fluuio submersus
est. Filius aūt eius qui tūc secum erat corpus eius detulit vsqꝫ ty
rum. Ibi sepeliuit vt de predictis patet in chornicis ꝛ annalibus
imperatorum ꝛ summorum pontificuꝫ ꝛ in aula solēnis ciuitatis
venetiaruꝫ vbi hec historia mirabiliter picta est ex eo qd in dicta
ciuitate prefata reconciliatio inter ipsum papam ꝛ imperatorē
facta est q papa alexander in premium tanti beneficij tūc ipsos
venetos ꝛ ciuitatem venetiarum multis pꝛiuilegijs decorauit atqꝫ
insigniuit quibus et hodierno die predicta ciuitas ornata est.
Patet preterea dicta historia satis diffuse in aula ciuitatis sena
2 rum: ex eo qd dictus papa Alexander fuit natione senēsis. † Ab
isto etiã papa alexãdro ciuitas alexandrina in lombardia nun-
cupata est vt famosior esset vt ex dictis chronicis patet. † Sed ad
3 uertendum qd post istum impatorem federicum primum fuit al
ter federicus impator scōs cuius imperium incepit. Mccxj. Et
imperauit annis. xxxiij. Et iste federicus imperator scōs fuit il-
le qui multa priuilegia cōtribuit ecclesijs ꝛ psonis ecclesiasticis
ꝛ super hoc bonas leges edidit que habētur infra hoc eo. libro.
de statu ꝛ consue. contra liber. eccle. tol. licet And. de yser. in hoc
errauit attribuens dictas leg. fede. primo patet per text. ꝛ glo. in
c. acquisitionis. extra de here. libr. vj. Et licet iste fede. tunc fuerit
deuotus ecclie tñ postea pluribus annis persecutus est ecclesiam
intantū qd a gregorio papa nono fuit anathematis vinculo in
nodatus. Et tandē ab Innocentio papa quarto fuit ab impio
depositus ꝛ pꝛiuatus. vt patet in. c. ad apostolice de re iudic. lib. vj.
quem postea dum in apulia graui infirmitate opprimereꝛ. Mã
fredus filius suus naturalis timēs ne ꝯualesceret cussino suo su
per facie posito suffocauit. Et sic sine sacramētis ꝛ pnīa i anathe
matis viculo defunctus est. Hec omnia percepi ex chronicis ꝛ ex
supradictis capitulis. Et declarare volui ne fiat equiuocatio in
ter hos imperatores. Naꝫ pmus fuit coronatus sub eugenio ter
tio in. Mcliij. Et stetit in impio annis. xxxvij. Et tandem mor-
tuus sub alexandro tertio vt dictum est. Secundus vero corona
tus fuit ab honorio tertio. Mccxj. Et stetit i imperio an. xxxiij.
Et mortuus est sub Innocentio quarto. Ita qd a coronatione
primi vsqꝫ ad creationem scōi fluxerūt anni. lviij. vt ex predictis
4 colligi potest. ¶ † Ultra istos reperio insuper ꝛ alium federicuꝫ
tertium de quo in iure nostro nulla habeꝛ mentio cū regnauerit
postꝙ oia iura ēt nouissima emanauerūt paucaqꝫ de eo ascripto
ribus mentio fiat cū pauca memoratu digna reliquerit. Nisi qd
reperi libellū quendã edictū per recolende memorie dominum
Rolendinum de platiola cōpatriotã meū sibi intitulatū put di
xi. s. qs di. dux co. vel mar. Et vide insuper ad intellectū pdicto-
rum id qd dico infra quot testes sint neces. ad pban. feu. ingra. ꝛ
infra de statutis ꝛ ꝯsuetudinibus contra lib. ecc. super rubrica.
His itaqꝫ prelibatis nunc descendo ad text. nostrum. Et diuido
istud pncipiū vsqꝫ ad. §. si qs hoiem in partes quatuor: qm̃ pmo
dictus imperator oibus mittit suã gratiã dilectionem ꝛ pacem.
Secundo exordiendo dicit esse ꝯdignum sequi diuinã clemētiã
in opere vꝫ qꝛ cum diuina clementia nobis pacem reliquit: ita
quoqꝫ congruū est vt ēt ipse impator nobis pacem prebeat. Ter
tio narrat ꝛ indicit oibus perpetuam paceꝫ. Quarto concludit
5 qualiter dicta pax sit tenenda ꝛ conseruanda. scōa ibi qm̃. tertia
ibi inde est. quarta ibi qualiter autem. ¶ † Casus. Pax nãqꝫ ne-
cessaria ab oibus est desideranda seruanda ꝛ custodienda. h. d.
¶ In text. ibi romanorū imperator. hoc dicit ad differētia impe
rato. constantinopolitani vt in. c. fundamēta. de ele. lib. vj. quare
autem dicatur imperator ꝛ augustus vide per gloss. in proemio
feudorum sup rubrica. Ibi episcopis. quare appelletur episcopus [a]

dixi supra qui feu. da. pos. in prin. Ibi marchionibꝰ que sint iste
dignitates dixi. s. quis di. dux co. vel mar. Ibi omnibus p istud
verbum patet qd est lex generalis. vt supra dixi per dictam. l. iij.
de legi. Ibi ac quos litere iste. i. ꝯstitutiones nec intelligasꝙ sit
necesse singulorū auribꝰ patefieri. sed p edicta. vt extra de post.
prela. in. c. j. Nam ordo publicandi legem est vt facte ꝯstitutio-
nes transmittanꝛ ad capita pꝛuinciarum. hoc est ad ciuitatem
metropolitanã. ꝛ ibi publiceꝛ. Et exinde p iudicē metropolita
nū transmittaꝛ ad certas ciuitates eiusdē pꝛuincie: vt patet in
auꝛ. de heredi. ꝛ falc. in fi. ꝛ de nō eli. ij. nu. in fi. ꝛ cōiter patet in
oibus constitutionibus autenticorū. Nec dicte constitutiones
habere debent vigorē neqꝫ ligant nisi quãdo sunt publicate: vt
s. q nimo etiam post publicationem earū post duos menses tm̃
ligare debent vt in auꝛ. vt facte noue consti. colla. v. ꝛ plene per
glo. Jo. an. super data sexti libri. Ibi clementia. hoc ideo dixit
b quia imperium a deo est. [b] vt in auꝛ. de instr. cau. ꝛ fide. in. §. j. ꝛ
per doc. in. l. digna vox. C. de legi. ꝛ in. l. bene a zenone. in fi. C. de
quadri. prescrip. ꝛ est similis tex. in. c. nouit extra de iudi. Ibi re a
gie maiestatis. Interdū iura nostra ascribunt imperatori ma-
iestatem regiam. vt hic ꝛ in. l. j. C. ne quis vela regia. Interdum
maiestatem imperatoriam vt in proemio insti. ꝛ in. l. fi. in fi. C. de
legibus. nam imperator etiam quandoqꝫ se appellat regem. vt b
dixi. s. quis dicitur dux co. vel mar. Ibi cuius scilicet dei a quo
imperialis maiestas dependet. vt supra dixi ꝛ facit in autē. de
armis in prin. Ibi in opere. subaudi quia sicut nobis pacem re
c liquit dum in eius testamento dixit pacem meam do vobis [c] pa
cem meam relinquo vobis. ꝛ in decre. xxiij. q. j. si bella. Ita ꝛ iste
imperator federicus intendit omnibus pacem dare. Ibi cupiē
tes quasi profiteatur ex hoc se velle colere iustitiam. vt in. l. j. ff. d
iustitia ꝛ iure. ꝛ habere notitiam tam legum diuinarum quaꝫ
humanarum. Cum iuris prudentia sit diuinarum atqꝫ huma-
narum rerum notitia iusti atqꝫ iniusti scientia vt in. l. iustitia
in. §. iuris pcepta. ff. de insti. ꝛ iure. Ibi defensare. bene dicit iste
imperator cum ad imperatorem spectet ꝛ pertineat tale ius de
fensandi. lxiij. distin. adrianus. Ibi conseruare volumus. ꝛ be-
ne subaudi cum ista sint precepta iustitie. d. l. iustitia. ff. de iustit.
ꝛ iure. Ibi desideratam quod patet ex his que in premissioni-
bus dixi: quoniã huius imperatoris federici tempore tota ita-
lia ꝛ allemania fuit quassata per longa tēpora multis guerris
ꝛ tribulationibus. Ibi necessariã. ideo dixit necessariã qꝛ per
guerras pcedentes erat adeo exinanita ꝛ debilitata virtus oīꝫ
subditorū vt necessariū esset restaurare iuxta illud ꝙ legitur c
in. l. j. in prin. C. de cad. tol. vt qd belli calamitas introduxit: hoc
pacis lenitas sopiret. ibi regni partes pprie regnuꝫ impatoris
appellaꝛ italicū ꝛ teutonicū. vt. lxxxj. di. si q presbyteri in supra
scriptiōe ibi posita ꝛ. lxiij. di. tibi domino. ꝛ. j. de probi. feu. alie.
p fe. in. §. firmiter. ꝛ dixi. s. de no. fi. for. Uigorem tamen suū extē
dit ista pax in quacūqꝫ terra fuerit indicta postꝙ est lex genera
lis: vt pꝫ. s. ibi toti terre ꝛc. quãꝙ hodie parū vtilitatis habeat
ꝛ seruetur cum videamus quotidie totam italiam quassari guer d
ris ꝛ calamitatibus vtilitas tamen huius legis remanet i rōne
6 sui ꝓm And. de yser. ¶ † Not. qd lex nō arctat neqꝫ ligat. nisi in
loco vbi est promulgata. de quo dic plene per glo. ꝛ doct. in. c. ij.
extra de consti. ꝛ per gl. in proemio cle. in fi. ꝛ qd dixi super text.
No. imperatorē debere statuere legem congruentem operibꝰ dei
quoniam omnis christi actio nostra debet esse instructio. xx. q. j.
deꝰ omnipo. ꝛ extra de ele. significasti. Et hoc colligitur ex hoc
proemio. Quid autem importet proemium legis vel statuti
dic per Bal. in. §. qbus. de nouo codice componēdo. No. ex tex.
ibi inde est ꝛc. qd lex noua quantuncūqꝫ penalis potest reserua
re etiam penã legis antique facit. l. quoties. C. de actio. ꝛ ob. de
qua materia dic plene per docto. in. l. senatus. ff. de acc. per Cy-
num in. l. iij. de sepul. violato. ꝛ per Bald. in. l. non est nouum. ff.
de legibus. facit quod dixi. j. de pace iura. fir. in. §. iniuria.
7 ¶ † Not. qd ad officium imperij spectat defensare ecclesias [d] et
d personas ecclesiasticas: vt hic ꝛ de sta. ꝛ consue. contra liber. ecc.
tol. in prin. ꝛ in. c. venerabilē. de elec. ꝛ ius suum vnicuiqꝫ conser
uare. vt hic ꝛ in. l. ij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. Nō enim
ex preceptis iuris est. d. l. iustitia. in. §. iuris pcepta. ff. de iusti. ꝛ iu
re. No. pacem esse desiderandam. quod intellige ꝓm Tulliuꝫ of
ficiorum primo dūmodo talis pax nihil sit habitura insidiarū.
ꝛ vt pax fiat debent rectores esse soliciti. vt no. in auꝛ. de mand.
pn. in. §. deinde facit. c. petitio. extra de homicidio. An autē iu-
dex ecclesiasticus possit cognoscere de pace violata. dic vt in. c.
nouit. extra de iudi. ¶ Op. cum glo. ij. quod imo iste imperator
faciat cōtrarium eius quod dixit quia non seruat leges huma-
nas vt patet infra hac eadem. l. j. §. si quis quinqꝫ solidos vbi
mãdat qd fur moriatur: quod tamen ꝓm alias leges humanas
nō licet: vt in auꝛ. sed hodie. C. de furtis. Soluit glo. fatendo cō
trariū esse verum. ꝛ nihil aliud dicit. Sed tu aduerte ꝛ primo
quod ista glossa non bene allegat quoniam debet allegare au-
ten. sed nouo iure. C. de seruis fugitiuis. Et nunc responde ad

a ¶ Quare appel
laꝛ eps. addō her
tachinū d firmo
i tractatu d epo.
b ¶ Impiū a deo
est. addō bart. i. j.
pte ffoꝝ. cano-
niste habēt gl. in
vbo ad rē i. c. cãꝫ
q̃ el. ij. q filij sint
legi. car. zab. i. c.
venerabilē in. vj.
q. de ele. pe. d mō
te i trac. d ptãte
pape i. iij. parte
ant. de roselis in
sua monarchia
Dãtes poeta in
sua monarchia
li. iij. ici. ꝯcludit
ora leonū et per
ang. i cōs. cclxxv.
icip. an snīa re-
stitutionis.
c ¶ Pacē meam
do vobis. adde
originaꝛ Joã.
an. xiiij. ꝛ pax est
hꝛditas iesu xp̃i
vide p barb. ꝯs.
j. icip. magnus.
in. iij. volu.
d ¶ Defendere ec
clesias. Addō tex.
ꝛ ibi do. i. c. eccle
sie mee. xcvij. di.
cle. ne romani d
elec. cle. j. de iure
iur. i. §. dudū. et
ibi car. in. x. not.
Inn. i. c. lꝫ ex su-
scepto. d foro cō
pe. l. d pcario. ff.
ad. l. rhodiã de
iac. augustinus
de ancho. i trac.
de pote. pa. qd.
xxxv. ar. vj.

contrarium qđ non obstat qꝛ in dicto.§.si quis.v.ponit casum
specialem in fractore pacis q per tale furtū.v.solidorū suspendi
dꝫ prout in simili videmus in.l.fi.ff.de rerum diui.Unde ex hac
speciali puisione in isto casu violate pacis ppterea non intēdit
iste imperator derogare legibus humanis in qbus nō tractare
tur qđ per furtum violaret pax.facit ꝙ no.gl.in.§.iniuria infra
de pace iura.fir.in fi.glo.magne.Que tamen pena ita aspera ho
die ex consuetudine nō seruaret.vt ibi dixit glo.⁊ doct.in dicta
aut.sed nouo iure.Sed de hoc dicam latius in.d.§.si quis.v.vbi
videas.¶ Op.ab extra qꝛ imperator hic dicit ꝙ vult leges diui
nas remanere in suo vigore.ergo a cōtrario sensu infert ꝙ si vo
luisset potuisset eas tollere.Sed contra quia ipse tanꝙ inferior
non posset tollere legem dei tanꝙ superioris:vt in.l.nam ⁊ ma
gistratus.ff.de arbi.Solue vt plene no.per glos.⁊ doct.in.l.fi.C.si
contra ius vel vti.pub.¶ Quero ab extra an ista lex haberet lo
cum si pax esset mihi dicta per alium quaꝫ per imperatorem pu
ta per aliquas ciuitates vel dominos.⁊ dicit Bald.ꝙ sic cum ge
neraliter loquat.⁊ ptꝫ quia postꝙ est lex generalis debet strin
8 gere omnes vt in.l.iiij.C.de legi.¶ † Quero an lige ⁊ confedera
tiones sint permisse inter ciuitates dic per Bart.in.l.fi.ff.de col
le.illici.⁊ in tractatu q sint rebelles.⁊ per Bald.super rubrica p
socio.An autem appellatione pacis cōtineat treuga.vide p Jo
an.an.in spec.de treuga ⁊ pace super rubrica vbi etiam declarat
si rumpat ab vna parte.an altera pars debeat seruare.Sed que
proprie sit treuga.notauit glo.extra de iudeis.in.c.significauit.⁊
extra de treuga ⁊ pace innouamus.⁊ in.c.treugas.Nam idem est
effectus pacis ⁊ treuge.lꝫ pax sit perpetua ⁊ treuga temporalis
vt probatur in.d.c.significauit.⁊ dicam statim in.§.sequenti ⁊ali
quid tetigi infra hic finitur lex.in.§.j.in secundo notabili.
¶ Quero quid si facta pace oriantur noue discordie ex quibus
pax rumpitur an habebit locum ista lex.Et dicit Bal.⁊ docto.
ꝙ non qꝛ de hoc non videtur fuisse cogitatum per ea que not.p
docto.in.c.fi.extra de immunita.eccle.secus autem si absqꝫ discor
dia noua exorta committatur delictum per alteram partiū per
ea que dixi.j.eo.in.§.pe.¶ Ultimo de materia ⁊ de pertinētibus
ad pacē vide extra de treuga ⁊ pace.⁊ ibi per summistas vide ple
ne per Jaco.ard.in titulo de pace tenenda cum octo rubricellis
sequentibus per glo.in dicto.c.ad apostolice de re iudi.lib.vj.in
tractatu de pace constantie.in gl.fi.vbi enumerat multa bona q̄
ex pace proueniunt:similiter multa mala ex guerris proueniunt
vt no.glo.in aut.de armis in prin.Iteꝫ vide infra titulo de pace
iura.fir.⁊ in spec.de treuga ⁊ pace.in prin.⁊ ibi ponit instrumen
tum ⁊ formam pacis ⁊ concordie.In decretis.lxxx.dist.per totū
per aliquos docto.tractatur de materia in.l.j.ff.de pa.per Bald.
in.l.j.in.§.quis ⁊ sequ.ff.de offic.prefe.vrbis.⁊ in aut.de armis.in
prin.colū.vj.⁊ in.l.iiij.ff.ad.l.iul.maie.si quis hominem si qs vo
luntarie alium occiderit infra paceꝫ debet decapitari.secus si ex
necessitate causa se defendendi. et hoc per duellum probauerit
hoc dicit.¶ In tex.ibi occiderit subaudi ⁊ cōstat de homicidio
sed non constat an fecerit necessario vel voluntarie.Ibi manife
stum.i.notorium [a].Ibi necessario.s.animo se defendendi vt.s.
Ibi voluntarie qđ in dubio p̄sumit ƀm Bal.ar.eo.que not.in.l.
9 si quidem.C.de excep.¶ † No.ꝙ voluntarius homicidia ĩfra pa
cem constitutaꝫ decapitādus est.Et ratio est litere quia dat cau
sam perturbationi pacis.prout in simili videmus in.l.fi.ff.de re
militari.⁊ hic in gl.j.in prin.q hoc sensit vsqꝫ ad ver.sed alias ⁊c.
Homicida vero de iure communi illud quod fecit semper expe
ctet.vt dixit text.in.l.iij.C.ne epi.audi.qualiter autem talis pena
capitalis intelligatur in homicidio.vide gloss.insti.de publi.iu
di.in.§.item lex cornelia.⁊ per doct.in.l.eiusdem in.§.pen.ff.ad.l.
10 cor.de sica.¶ † No.casum in quo quis purgat suā innocētiaꝫ per
duellum.putauerunt enim antiqui ꝙ deus sit auxiliator iusto
rum:veruntamen quia multoties accidit contrarium vt quis
sub iusto clipeo pereat:vt no.glo.in.l.qua actione in.§.si quis in
colluctatione.ff.ad.l.aquil.Ideo an hodie duellum sit licitum.
11 j.dicam.¶ † No.qđ vbi delictum est manifestum non habet locū
pugna.nam vbi est clara probatio nō habet locum pugne decla
ratio ƀm Jaco.de bel.quod enim patet expresse non est probare
necesse.vt in.l.ea quidem.C.de accusa.⁊ nota.in.l.ciues de appel.
Et super hoc tali manifesto nō debet iudex admittere friuolas
probationes neqꝫ immorari super ambagibus que allegarētur
per homicidam ƀm Bal.de quo te remitto ad ea que habentur
in.l.qui sententiam.C.de penis.⁊ in.l.fin.C.de proba.⁊ in.l.addi
12 tos.C.de appella.¶ † No.qđ qs se defendendo potest [b] aliuꝫ im
punne occidere vt vitam suam defendat de quo tamen dicvt not.
per gl.⁊ docto.in.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ in.c.dilecto de senten.
excom.lib.vj.⁊ in.c.suscepimus de homicidio cum ibi no.¶ Op
po.cum glo.prima in ver.sed alias ⁊c.contra istum text.⁊ contra
primuꝫ notabile quod imo talis homicida non decapitetur: sꝫ
debeat ei manus amputari:vt casus est in lombarda.in.l.qui ve
ro infra treug.in titu.de homicidio liberorum hominum.Sol.
hic constabat aperte de homicidio perpetrato.Ibi vero nō nisi

a ¶ Manifestuꝫ i.notoriū. adde glos.magistrā ⁊ ibi ant.de but.i c.vestra.đ coha. cleri.⁊ mulie.

b ¶ Se defendendo pōt.adđ docto.i.c.significasti.extra đ homici.⁊ per doct.in cle.j.eo.ti.

per pugnam quo casu mitius punitur:qꝛ casum in amputatio
ne manus que homicidium commisit.Et est ratio qꝛ pugna nō
semp infert veritatem imo multi iam sub iusto clipeo perierevt
in dicto titu.in.l.recolimus eñ ꝙ ⁊c.¶ Quero cum glos.ij.quid
si iste non occidit infra pacem sed vulnerauerit tantum ⁊ hoc cō
stat an poterit probare se vulnerasse animo se defendendi.Et re
spondet glos.ꝙ hc eodem modo sicut dictum est de occidente.⁊
casus est.j.eo.in.§.si quis alium.Et hoc vult glo.vsqꝫ ad versi.si
13 autem.¶ † Quero in illa parte cum dicta glo.quid si constat de
homicidio sed non constat qđ occidēs fecerit an cōtra ipsum po
terit per pugnam probari.Et respondet quod sic sine illud ho
micidiū sit factum.j.pacem siue infra treugam.vt probatur in.
l.q vero.j.treugam.⁊ hoc vult ista gl.vsqꝫ ibi poteris ⁊c.Et per
gl.notare potes quod ea que hic statuta sunt in violatore pacis
possunt habere locum etiam in violatore treuge.Et est ratio q
sicut per paceꝫ imponit finis discordie:ita ⁊ in eo modo treuge
operantur tuitionem ⁊ securitatem vsqꝫ ad tempus quo stabili
14 te sunt vt in.c.j.de treuga ⁊ pace.† Nam treuga est securitas pre
stita personis ⁊ rebus ad tempus concessa nondum finita discor
dia ⁊ vocatur fedus vel inducie.vt.ff.de cap.⁊ postlimi.reuer.in
l.non dubito.⁊ in.l.postliminiuꝫ.in.§.inducie.Pax vero impo
nit fineꝫ discordie.Et est duplex treuga vna legalis siue canoni
ca alia conuentionalis de quibus habetur in.d.c.j.⁊.ij.extra de
15 treuga ⁊ pace.⁊ dicatis vt ibi.¶ † Quero subsequēter cum dicta
gloss.in ver.poteris an sit dare alios casus in qbus fiat duellum
⁊ in quibus inculpatus teneat se per pugnam defendere si vult
euadere penam.Et respondet glo.ꝙ sic vcꝫ si aliquis est inculpa
tus de crimine lese maiestatis vt in lombarda de pub.ind.in.l.j.
Item si aliquis acclamauerit vocando me argam.i.cucurbitam
hoc est hecho iuxta vulgare nostrum.Et volo contra ipsum age
re de iniuria poterit me p pugnā ꝯuincere vt in.l.j.in lombarda
de conuitijs.⁊ hoc vult glo.vsqꝫ ibi quod erit.¶ Ex hac ergo gl.
collige quatuor casus in quibus fit pugna ⁊ compellitur inculpa
tus per pugnam se defendere si vult euadere penaꝫ ⁊ infamiam
delicti.Sunt preterea vltra istos casus plures alij in quibus fit
pugna qui collecti ⁊ positi sunt in summa quam composuit
Roffre.super dicto libro lombarde.prout dicit glo.de qua sum
ma Roffre.beneuentani etiam facit mentionem.Jaco.ardizo.in
titu.de pace tenent.sub rubricella qualiter puniātur violatores
pacis.in fi.Sed tu aduerte.qꝛ dicta summa non fuit illius roff.
beneuentani qui composuit libellos sed fuit alterius roff.bene
uentani qui fuit discipulus illius primi roff.prout ipsemet nar
rat ⁊ scribit in dicta sua summa in tertia questione.Necꝫ est vꝫ
qđ sit composita super dicto libro lombarda:licet sit fundata
plurimum super legibus lombardorum.Sed est intitulata hoc
modo:videlicet.Incipit tractatus de pugna in quo tractatur
nit.xij.questiones distinctas per.xij.rubricas ⁊ titulos in quibus
omnia pertinentia ad materiam pugne comprehenduntur
tituli sunt isti:videlicet ⁊ primo.In quibus casibus fiat pugna.
Secundo quando pugna admittatur per campionem ⁊ quando
per principales personas.Tertio qualiter sacramenta prestentur
in pugna.Quarto an liceat alteri parti dare cāpionem si alteri
parti fuerit a lege cōcessuꝫ.Quinto quis possit esse campio.Sex
to in cuius electione sit pugna.Septimo qualiter pugna debeat
ordinari.Octauo que arma sint a legibus ⁊ per consuetudinem
concessa in pugna.Nono si ceciderint arma vel frangantur vtrum
debeant alia dari.Decimo quis alium primo percutiat.Unde
cimo si vna die pugna non fuerit finita vtrum debeant campio
nes in eadem possessione restitui.Duodecimo qualiter victus in
pugna debeat condemnari.vnde qꝛ multotiens videmus de fa
cto in curijs dominorum ⁊ principum admitti tales pugnas ⁊
duella:iccirco qui in hac materia pugne plene cupit istrui recur
rat ad dictam summam in qua predicta plene declarant.Uerum
qꝛ talis pugna regulariter hodie ⁊ ista duella prohibita sunt de
iure communi taꝫ canonico ꝙ ciuili.ideo dic hodie vt habetur
in.c.j.extra de purga.vulga.⁊ in.c.j.⁊.ij.extra de cleric.pugnan.in
duello.⁊.ij.qđ.v.monomachiā.⁊ in.c.petitio.extra de homicidio
⁊ extra de torneamentis in.c.j.⁊.ij.⁊ per Rayn.in summa sua in
tractatu de duello.⁊ in.l.j.C.de gladiatorib⁹.li.xi.⁊.ff.ad.l.aquil.
in.l.qua actione.in.§.si quis in colluctatione:⁊ ꝙ not.in st.de
ces.ab intesta.in.§.per contrarium.⁊.C.vt armorum vsus.in.l.j.li.
xj.⁊ in auten.de armis in pn.⁊ in alijs remissiōibus quas faciam
in fi.istius.§.subijciam.¶ Op.cum eadem glos.in versi.quod
speciale ꝯtra precedentia ꝙ imo sit in elecione actoris velle cau
sam expedire per pugnam.vt probatur in lege si quis amo.in
quis alium asto.⁊ in.l.de predijs in lombarda in titu.qualiter
quis se defendere debet.cuius contrarium supra dictum est vide
licet quod sit in arbitrio rei conuenti.Solut.gloss.fatetur con
trarium.vt ista sit regula vcꝫ ꝙ sit in electione actoris quan
do prius iuret ꝙ non petit istam pugnam animo iratoris vel
fatigandi aduersarium.Sed ipsam petit ex certis presumptio
nibus quas aduersus ipsum habet.q̄ regula fallit in casibus

tnor expressis.In quibus est in electione rei.vn̄ ergo vbicūqꝫ re
peritur in oibus alijs casibus ꝙ reus debeat se p pugnā defen
dere debet intelligi hoc procedere si actor voluerit istam causaꝫ
p pugnā expediri:vt supra dictū est.Et p hoc habes totā gl.ex
ditā vsqꝫ ad finem.¶ Oppo.cū gl.fi.ꝙ imo iste occidēs non de
beat excusari aliū occidēdo etiā si fecit animo se defendendi si
cum aliqua moderatione potuit se ⁊ vitam suā aliter tueri ꝙ
occidendo.vt in.l.j.C.vnde vi.Soluit glo.fatendo cōtrariū vt
iste tex.intelligat scđm illū vcꝫ ꝙ hic iste occidens aliter nō po
terat defensare vitam suam nisi occidendo illū quo casu sibi li
citū fuit.vt i.l.vim.ff.de iusti.⁊ iure.Et hoc vult gl.vsqꝫ ibi Idē
puto qualiter autem ⁊ quando intelligatur fieri cū modera
tione inculpate tutele ⁊ qn̄ non:dic plene per gl.⁊ doc.in dicta
16 l.j.C.vnde vi.¶ † Quero cū dicta gl.quid si aliqnis occidat ex
improuiso an habebit locū pena huius legis.Et respondet qđ
nō p.l.j.C.ad.l.cor.de sica.⁊ qđ no.gl.infra de pace iura.fir.in.§.
iniuria.quando autem homicidiū intelligat fieri ex improui
so vel a casu vel a dolo seu culpa vide in.l.respiciēdū.in.§.pennl.
ff.de penis.⁊ ibi per gl.⁊ doc.Utrū vero occidēs ex improuiso
debeat i aliquo puniri dic vt in.d.l.j.Et per hoc expedita est di
cta gl.vsqꝫ ad versi.idē etiā.¶ † Quero subsequēter cū dicta gl.
17 qd si iste occidens fecit ob tutelā filiorū coniunctorū suorū vel
ob tutelā bonorū suorū.⁊ nō poterat aliter eos vel dicta bona
ꝯseruare nisi mediāte dicto homicidio an sit excusandus a pe
na huius legis.Et rn̄det gl.qđ sic per iura que allegat vsqꝫ ad
fi.Et de his questionibus ⁊ similibus dic plene per gl.⁊ doc.in
d.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ plene per glo.xxiij.q.j.in.c.j.extra
de homi.significasti.⁊.ff.de regulis iur.in.l.culpa est ⁊ vide qđ
dixi supra que fuit prima causa bene.amit.in.§.porro.i gl.scđa.
¶ Opp.ab extra de no.in.c.j.extra de pur.vulg.Sol.ibi not.in
gl.¶ Quero ab extra quid si ex precepto superioris vł ex forma
statutorū inquiratur ex officio cōtra talem homicidā.Utrū po
terit se excusare volendo probare p pugnā.Et dicit Andre.de
yser.ꝙ nō nisi inquisitio predicta esset facta ad denūciā alteri⁹
qꝛ tūc denūciator haberet pro accusatore vt in.c.ij.extra de cal.
quod intelligerem verū nisi dictus denūciator veniebat tanꝙ
officialis publicus quo casu nō teneret.arg.eorū que tradunt i
18 l.ea quidem.C.de accu.¶ † Quero quid si iste occidens cōmisit
tale homicidiū extra fines imperij.Et postea dū esset in terris
imperij accusat an habet locū pena huius legis.⁊ dicit And.de
yser.qđ non:qꝛ debet puniri pena q̄ erat statuta in loco delicti.
ar.ff.ꝙ cuiusqꝫ vniuer.in.l.itē eorū.in prin.⁊ in.l.si fūd⁹.ff.de eui.
facit ꝙ dixit Bar.in.l.j.C.de summa tri.¶ Et intellige p̄dicta
qn̄ iste occidens nō poterat declinare forū.qꝛ alias nō procede
ret questio parti.C.vbi de cri.agi oportet.Ultimo de materia
huius.§.vide infra in.§.seq.⁊ seq.⁊ in.§.si miles.rusticus.⁊ in.§.
si miles aduersus.⁊ per Ja.ard.sub dicta rubricella qualiter pu
niātur violatores pacis.⁊ in.d.l.fi.de re mili.[a] De materia autē
duelli dic vt i locis supra allegatis in gl.ij.q.iij.ad fi.⁊ infra de
alie.feu.pa.in.c.nō est consuetudo.⁊ infra eo.§.si qs alium.⁊ in
§.si miles.per Bald.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.fi.C.
de pba.⁊ in.l.si penes.C.depositi.⁊ in.l.j.C.de edi.li.tol.⁊ aliqua
et que ideꝫ Bal.in hoc.§.scribi.que subtraxit ex dicta summa
p̄dicti Rofredi licet non alleget.⁊ per canonistas in ti.de cler.
pugnantibus in duello qui in eorum summis istum tex.allegāt
presertim in directoria iuris.Et vide casum notabilē ad mate
riam presentem in extrauagāti Jo.pape.xxij.que incipit qꝛ in
futurorū ⁊c.vbi dispensatur per papam super constitutionib⁹
que penā imponebant ex torneamentis. ¶ Jac.de alua.

¶ Bona mobilia de ipso territorio esse creduntur in quo re
periuntur.
Bona contumacis non fisco sed applicanda sunt proximis.
Modus sententie appositus sicut conditio est obseruandus.
Filius patrem bannitum vel hostem non alimentabit.
Banno quis priuatur eo quod sibi iure nature debebatur.
Pensiones inter mobilia bona computande.
Nomina debitorum nec inter mobilia nec immobilia sunt cō
putanda.
Bona occasione generalis arbitrij quando possint publicari.

Si vero pacis. Iste.§. continuat cū precedenti
hoc modo qꝛ sicut ibi tractatur
de occidente ita ⁊ hic.sed differūt in hoc quoniā in.d.§.precedē
ti occidens remāsit p̄sens ad iudiciū.hic vero aufugit a iudicio
⁊ absentauit se.⁊ in summa hoc intendit.Si cōmittēs homici
diū infra pacē ⁊ fugiat bona eius mobilia publicant.Immo
bilia vo heredibus relinquunt prestito ab eis iuramēto ꝙ nul
li idē p̄stabūt emolumētū homicide ꝙ si contra fecerint priuā
tur dictis bonis ⁊ fisco applicant qbus cōfiscatis princeps da
bit cui voluerit ħ dt.¶ In tex.ibi violator subaudi ex homici
dio p ipm ppetrato.Ibi a facie.i.a conspectu.Ibi fugerit ⁊ sic
nō remāsit p̄ns in iudicio ad se defēdēdū put fecit in.§.p̄cedēti.
Ibi i populo publicent.i.i presentia populi palā ⁊ publice cō
fiscentur ad hoc vt alij terreantur.ar.in.l.j.C.ad.l.iul.repe.Ibi
dispensentur.i.vendant sub hasta.fiscali ⁊ plus offerēti dent.vt
C.de fide instru.⁊ iure haste fis.in.l.j.⁊.i.l.si tēpora.⁊ p totū.lib.x.
Quidā autem intelligunt istum tex.vt ista bona mobilia publi
cent ⁊ dispēsent in populo id est ad vtilitateꝫ illius populi vbi
homicidiū fuit perpetratū dūmodo illa talis ciuitas habeat
ius fiscale ex priuilegio sicut patet in pace cōstātie put etiā no.
gl.in aut.de defenso.ciuita.i.§.nulla.Regulariter eñ de iure cō
muni ciuitates nō habent fiscū.l.j.C.de bonis vacan.li.x.Ibi he
redes.dic qđ ideo hic appellat heredes illi⁹ homicide qꝛ adhuc
viuit ex eo qꝛ per publicationē bonorū suo⁊ ex tali delicto habe
tur pro mortuo.vt in.l.actione.in.§.publicatiōe.ff.pro socio.nā
regulariter hereditas nō est viuētis.vt in.l.ij.in.§.interdū.ff.de
vulg.⁊ pup.Ibi heredes aūt sui.s.q venissent ad successionem si
ille homicida vere mortuus esset.Aduerte tamē qꝛ Bal.nō extē
dit nisi solū ad heredes qui sint de ascendentibus vel descēdēti
bus vsqꝫ ad tertiū gradū secundum formam aut.bona dānato
rum.C.de bo.dā.ar.in.l.sed ⁊ posteriores.ff.de legibus.⁊ in.l.sciē
dum.qui satisda.cogā.⁊ idem etiā per expressum tenet Ja.ardi.
Ibi hereditatē.i.bona ĩmobilia.Ibi ille.s.homicida fugitiuus
Ibi recipiāt.s.a iudice.eo modo q sequit.Ibi inde.s.de illis bo
nis.Ibi iuris rigore.i.neglecto dicto iuramento ꝙ erat rigoro
suꝫ vt qs nō deberet p̄stare alimēta illi homicide fugitiuo q for
te erat pater vel frater vel alio modo cōiūctus.Ibi dimiserint
pmittēdo forte per se vel p aliū dicto fugitiuo percipere fruct⁹
ex dictis bonis.Ibi comes.i.dñs vel baro.in cui⁹ terra ista bo
na erūt sita.Ibi regie ditioni.i.fisco regio.Ibi assignet.i.posses
sionē tradat:vt exponit p glo.in.c.proposuit.extra de cōces.pre
ben.in fi.Ibi ⁊ a rege.i.principe in cuius iurisditione dicta bo
na sunt trāslata p cōfiscationē.Ibi iure beneficij.i.donatiōis ƀꝫ
And.de yser.vel melius:vt puto iure beneficij.i.feud.vt.s.i qui.
feu.amit.in.§.in primis.Ibi accipiāt subaudi oēs illi quib⁹ pn
ceps seu rex voluerit dare.ex quo eñ sunt cōfiscata cōcedere pōt
cui vult:vt.C.de peti.bo.subla.in.l.j.ƀm An.de yser.lꝫ quidā vo
luerunt dicere ꝙ debeat dare heredibus per istū tex.ꝙ nō puto
verum cum iaꝫ essent periuri per ea qui dixi.s.ti.primo.in.c.va
sall.el prīo ⁊ secundo.Erit ergo i arbitrio iudicis dādi cui vult
1 vt dixi.¶ No.† ꝙ bona mobilia cēsent esse de eius territorio vbi
reperiunt.qꝛ illi populo seu fisco illius loci confiscant. vt i hoc
tex.qui in hoc singularis est ƀm Bal.ad qđ facit qđ habetur i.l.
2 forma.i.§.si vero.ff.de cēsibus.¶ † No.hic tex.no.ƀm Ja.de bel.
⁊ Bal.ꝙ propter cōtumaciā delinquētis bona ĩmobilia hodie
non applicant in fiscum sed reseruant primis.ꝙ secus erat de
iure veteri.vt in ti.de requirēdis reis.C.⁊.ff.hodie idē esset si de
linquēs sit cōdēnatus.vt bona nō auferant heredib⁹ regulari
ter vt i aut.bona dānatorū.C.de bonis dā.⁊ i corpore vnde sumi
tur ⁊ in aut.de māda.prin.in.§.oportet.Ex quo patet ƀm quos
dā ꝙ ti.p̄dictus de rqrendis reis sit hodie correctus in bonis i
mobilibus.⁊ de hoc no.gl.in.l.j.ff.de iure fis.super verbo.leges.⁊
3 j.dicam.¶ † No.ꝙ i snīa pōt apponi modus qui modus dꝫ ob
seruari sicut cōditio.vt hic ⁊in.l.cū eo⁊.cū ibi no.C.de sen.⁊ ĩter
lo.om.indi.¶ No.ꝙ i snīa pōt arctari pars ad iurandū.vt hic
4 ⁊ in.l.cuꝫ iudex.C.de sen.⁊ ĩterlo.om.iud.¶ † No.hic tex.ꝙ fili⁹
nō pōt alimētare patrē bannitū vel hostem ꝙ si facit punitur i
amissione bono⁊ que sibi erāt ꝯcessa ne patrē aleret.de qua ma
teria plene per bar.ff.de libe.agno.i.l.si qs a liberis.in.§.sꝫ vtrū.
5 ¶ † No.ex hoc tex.quem priuari debito iure nature propter bā
num.de quo per doc.in.l.j.C.de here.insti.ad ꝙ facit.j.ti.primo
in prī.⁊ ꝙ no.in.l.fi.C.de iure fisci.li.x.¶ Op.ab extra qꝛ hic nul
le sunt gl.ꝯ istuꝫ tex.⁊ ꝯ duo prima notabilia ꝙ imo quāuis pa
ter sit cōtemptor legis ⁊ ipsius:attamē qꝛ pater est nihilomin⁹
est alendus p filios:put dixit tex.ad literaꝫ in aut.de incest.nup.
in.§.j. Solu.ibi res pub.de delicto cōmisso per patrem iam rece
perat penā ⁊ vindictā qꝛ fuerat condēnatus ⁊ plene fuerat rei
publi.satisfactū.hic autem nondū est satisfactum reipu. cuꝫ ipe
pater sit in fuga.ad ꝙ facit.l.fi.in fi.cum ibi no.ff.de requir.reis
vnde ex delicto enormi cōtra primā nedū alimēta patribus de
negātur a filijs imo ipse filius posset isto casu licite occidere pa
trē.l.minime.ff.de relig.de quo p doc.in.l.quisqs.C.ad.l.iul.ma.
¶ Opp.ꝙ imo iste homicida absens ⁊ fugitiu⁹ nedū amittere
debeat bona mobilia cōfiscāda.sed imo oīa bona si stetit absens
per annum a die quo petitus fuit ad iudiciū vt est casus in.l.ij.
C.de requir.reis.ff.eo.ti. per totum. So.illa iura sunt correcta
qꝛ hodie regulariter nō debent bona proscriptorū ⁊ dānatorū
cōfiscari.vt in aut.vt nulli iudi.in.§.fi.hic vero loquimur de iu
re nouo.sꝫ potuit eē ratio quare mobilia hic ꝯfiscant.qꝛ iste vio
lator pacis cōmisit quasi crimē lese maiestatis ꝯtra rēpub.talr
violādo.nam si vere cōmisisset dictū crimē non est dubiū ꝙ fuis
sent oīa ei⁹ bona cōfiscata etiā ƀm iura hodierna vt in.d.§.fi.vn̄
cū ēt i isto casu nō vere cōmiserit sꝫ q̄si ꝯmiserit qꝛ adhuc est du
biū an cōmiserit delictū cū sit in fuga.Et ideo nō est mirū.si ca
pitur media via.vt videlicet solum mobilia confiscent.sꝫ immo

a ¶ De materia autē duelli.Ad de.l.j.C.de gla.lib.xj.Cy.⁊ bal.i.l. negātes.C.đ actio.⁊ obli.Al beri.de rosa.i.l. qua actiōe i.§.si quis in colla tiōe.ff.ad.l.aql. Itē bellū ⁊ duel lū eqparantur. vide per Saly.i l.qđ magno. in primo no.C.cō minationes vel epistolas.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

bilia remaneāt apud heredes.vt hic ad ꝙ facit.l.si captiu⁹.in.§.
expulsis.ff.de capti.De qua materia vtrū hodie quāṙ ꝛ qñ bo-
na dānati veniāt ꝯfiscāda ꝛ qñ nō.dic plene ꝑ Bar.ī.l.iterdū.in
§.itē diui.ff.de publica.ꝛ in.l.j.ff.de bonis dāna.ꝑ Cy.in auṫ. bo-
na dānatoꝝ.ꝛ in.l.si fili⁹.C.eodē ti.ꝛ qđ habetur in.l.fi.C.si reus
vel accu.moꝝ.fue.ꝛ Bal.hic sequēs cōem opi.ꝛ etiam in.l.j.C.de
secū.nup.ꝛ in.l.j.C.de here.insti.ꝛ extra de foro competen. in.c.si
postulasti.Et plene de materia bānitoꝝ per Jo.an.in addi.spe.
de accu.in.§.fin.vḃ.qd si aliqs.ꝛ in ti.de cēsibus.§.j.vḃ.illud.ꝛ ꝙ
dicā.ꝭ.in ti.hic finiṫ lex.qualiter autē ꝛ vbi itelliganṫ dicta iura
antiqua de regrēdis reis correcta.vide ꝑ Cy.in dicta auṫ. bona
dānatoꝝ.ꝑ Ray.in.d.l.ij.de requi.reis.ꝛ per Bart.plenissime
in.d.l.j.ff.de bo.dā.¶Quero ab extra an ratione pacis violate
possit etiā iudex ecclesiastic⁹ cognoscere.dic vt ī.c.nouit.extra de
iudi.ꝛ dixi in.§.epōs.ꝭ.de pace iura.fir.¶Quero qd si in supra-
dictis bonis īmobilib⁹ erāt bona aliqua mobilia vł erāt fruct⁹
separati a terra.an iudicabunṫ īter īmobilia vł mobilia.ꝛ dicit
And.de yser.ꝛ Bal.ꝙ inter mobilia.ar.ff.de vsufr.ī.l. defuncta.
ꝛ.C.de bo.ꝗ libe.ī.l.cū oportet.in.§.ꝛ si qdē.Sec⁹ aūt si essent pē-
dētes qꝛ iudicarenṫ inter immobilia facit.l.fruct⁹ pendētes.ff.de
rei vendi.ꝛ qđ no.in.l.item veniunt.in.§.fructus.de peti. heredi
6 tatis.¶†Quero qd de pēsiōib⁹.ꝛ dicit Bal.ꝙ iudicanṫ īter mo
a bilia[a] ꝛ parificanṫ fructib⁹ separatis a solo si iā cessit dies pēsio
nis soluēde alias sec⁹ .Si vō ꝑ parte cessit debēt tūc iudicari ꝑ
rata tēporis:vt.ff.de act.emp.in.l.iul.in.§.si fructib⁹. ꝛ.ff.de iure
fisci.l.fi.ꝛ de reg.iur.in.l.qui act.ꝑm Bal.circa hoc vide qđ dixi
ꝭ.titu.proximo.in.§.penulti.questione prima.¶†Quero quid
7 de nominib⁹ debitorū [b].Et dicit Bal.qđ sunt de tertio genere
b de sui substātia:qꝛ nō sunt mobilia neqꝫ īmobilia tñ in similitu
dine dicunṫ mobilia si debeṫ qd mobile.Si vō īmobile tūc cen
senṫ īmobilia.vt in.l.mouētiū.ff.de vḃo.signi.ꝛ.ff.de peculio in
l.ꝙ tuberonis.§.in solo.Nā annue ꝑstationes ad longū tps cō-
putanṫ inter īmobilia:vt ī auṫ.de nō alie.in.§.j.ꝛ.C.de sacrosan.
8 eccle.in.l.iubemus nulli.ꝑm Bal.¶†Quero an rōne gñalis ar-
bitrij posset iudex oīa bōa publicare.Et videreṫ ꝙ sic ꝑ ea ꝗ ha
bentur insti.de iniurijs.in.§.pena.ꝛ ꝙ no.ī auṫ.de armis. Sꝫ in
contrariū videṫ sentire Bald.ꝑ.l.j.C.ne sine iussu princ.lice.bo.
pub.ꝛ dic vt ibi ꝑ Cy.Utrū aūt in ꝯfiscatiōe bonoꝝ veniāt iura
cōditiōalia.dic ꝑ Bal.ī.l.j.C.de bo.liberto. Ultimo de materia
ꝛ īterllectu huius.§.vide gl.ꝭ.de pace iura.fir.ī.§.iniuria sup ver
bo homicidiū.ꝛ Bar.ī dicta.l.j.ff.đ bo.dā.ꝛ Ja.ard.ī ti.de pace
tenē.sub rubricella ad quos successio homicide ꝑtineat.De vio
latore aūt pacis videꝭ ī remissionib⁹ quas dedi supra.§.primo.ꝛ
ꝭ.§.primo.De confiscatione vero bonorū ꝛ de bānitis satis re-
misi supra in secūda oppositiōe.ꝛ dicā.ꝭ.hic finiṫ lex.in princip.
ꝛ vide.ꝭ.eo.in.§.si iudex.ꝛ Joan.an.in addi.specu.tit.de feud.in
§.quoniam versi.xl.queritur.

1 ☞Uulnerati volūtarie tpe pacis man⁹ abscindatur.ꝛ nu.4.
2 Uulnerans aīo se defendendi excusatur:alter autem punietur.
3 Rigor iustitie in maleficijs puniendis quomodo sit seruandus
5 Uulneranti vel vulnerato an incumbat probatio.
6 Uiolator pacis particularium personarū an sit puniendus.

Si quis alium vulnerauerit.

Cōtinuat secum precedētibus hoc modo:qꝛ supra tractauit de eo qui vio-
lat pacē homicidiū cōmittendo.hic vero qñ vulnerat violando
Et diuide ī duas partes.qm̄ in pꝛīa vulnerauerit ꝛ remāsit pñs
ī iudicio ad se defendendū.In scđa se absentauit a iudicio.scđa
ibi:iudex. †Casus.vulnerans aliquē voluntarie.ꝭ.tēpus pacis
amittit manū sec⁹ si ꝓbauerit p⁹ duellū hoc fecisse necessario ad
sui defensionē.vbi vero talis vulnerās aufugerit tūc ꝯtra ipsuꝫ
ꝓcedit ꝑm formā.ꝰ.ꝑcedētis.h.d.¶Pone casum ī hoc.§.in pꝛīa
parte ꝑꝫ formā.§.si qs hoīeꝫ.ꝰ.eo.excepto ꝙ ibi loquiṫ de occidē
te ī quo poniṫ alia pena.hic vero loqṫ de vulnerāte. In scđa vō
ꝑte pone casuꝫ ꝑm formā.§.ꝑcedētis dū loqṫ de fugiēte a facie iu
dicis.Nā iste.§.īcludit vtrūqꝫ casum.In tex.ibi edictū.ꝛ hoc col
ligiṫ ꝙ ista est lex generalis:vt ī.l.iij.ī pꝛin.C.de legib⁹.ꝛ dixi.ꝰ.in
pꝛin.tit.Ibi vulnerauerit subaudi pñs remāsit ad se defendēdū
Ibi amputeṫ ꝛ sic peniṫ ī eo in quo deliquit:sicut in simili ꝓbaṫ
ī.l.si fugitiui.C.de seruis fugi. Ibi superi⁹.l.j.§.si qs hoīem. Ibi
iudiceṫ. Subaudi qꝛ si est manifestū ꝙ volūtarie vulnerauerit
1 tūc absqꝫ aliq̄ defensiōe āputabiṫ ei man⁹. Ibi iudex.nūc decla-
rat qñ vulnerās se absentauit a facie iudicis.ibi ipꝫ.s.vulnerātē
ibi ꝑsequaṫ.Als ē ī tex.cōsequaṫ.Et subaudi qꝛ si fugiat tūc sua
bona mobilia publicabūṫ.Immobilia remanebūt ꝓximiorib⁹
cū ꝯditiōe ꝛ iuramēto ꝓut.ꝰ.§.primo dictū ē ꝑꝫ doc.Et iō notā
ter dixit strict⁹.vt puto cū eodē mō bōa hui⁹ vulnerātꝭ dēanṫ iu
dicari rōe hui⁹ vulneris quēadm.iudicāṫ ī supiori.§.rōne homi
cidij vbi mai⁹ delictū.vñ ꝑꝫ eqtatē h̄ nō eēt rōnabile:ſꝫ tñ h̄ expſ-
se mādat ꝙ ꝑꝫ rigorē ꝓcedaṫ q rigor dꝫ attēdi ꝛ obseruari cū sit
scrıpt⁹.l.ꝓsperit.ff.qꝛ a qb⁹ āt īportet iste rigor iustitie dixi.ī.§.ꝑ
cedēti ꝛc.†No.ꝙ qs nō ꝑt aliū vulnerare īpune nisi facit nec̄ario

a ¶Qđ iudicantur inter mobilia.adde text.in cle.exiui.in vers. Itē qđ reddit⁹ annuos. de vḃ. signi. Bal. in.c. ad audientiam. el .ij. de rescrip. doc.in.c.q̄relam de elec.Bald.in c.dño guerram in ti.hic finitur lex. Bal. ī .l.hac edictali.C.de se. nup.Fede.de senis consil. xij .ꝛ xiij.

b ¶Quid de nominib⁹ debitorū. Adde Joā. an.in addi.spec. tit.de fructibus ꝛ interesse: vers. sed qd si debeo.

c ¶Unius pena possit esse met⁹ multorū.Adde gl.fi.in.c.ad liberādam. deinde gl.in verbo ꝑti mescat in.c.cuꝫ qdā. de iureiu. ꝛ per Archi.in c.q ꝛ humanis. in fin.xij.qđ.iij.

d ¶Est atrox iniuria . Adde.c. tāta ꝛ ibi doct. de exces.ꝑl.glo. in.c.fi.de dona. gl.in.c.cū illoꝝ. de sen.excđ.spe. ti.de lega. in.§. nūc dicam⁹ vḃ.ꝗ autem dicatur.

e ¶Expilare.ad de qd sit crimē expilate heredi tatis vide per Jo.de fan.in.c. aut facta.de pe ni.dist.j.

aīo se defendēdi vt hic.qñ autē dicaṫ vuln⁹ ponit Bar.in.l.ꝑtor
ait insi.ff.de iniu.ꝛ Bald.ī.l.fi.C.de edil.act. quāṙ vō decernaṫ
qualitas vulneris vtrū sit mortale vel nō ꝛ q̄liter ꝓbeṫ.dixi.ꝰ.
3 qui.mo.feu.amit.in ꝑn.¶†No.ī maleficijs seruādū esse rigorēꝫ
iustitie ꝙ intellige secundū existentiā cause qñ maleficia excresce-
banṫ ꝛ seuerius puniunṫ.sicut fuit hic ꝓpter pacē violatā ꝛ ꝑ
batur in simili.in.l.si vēdicāti.C.de penis.ꝛ in.l.aut facta.ī fi.ff.
c ti.Et est ratio vt vni⁹ pena possit esse met⁹ multoꝝ.[c] vt in.l.j.ad
l.iul.repe.Regulariter autē pena nō deberet excedere suos ter-
minos vt in.l.sancim⁹.C.de penis.ꝛ iudex debet habere modo
rationē vt in.l.hodie.cū ibi no.ff.de penis.qnimo in dubio sa-
ctius est absoluere ꝙ cōdēnare.vt ī.l.absentē.ff.de penis.ꝛ.l.inter
4 pretationē in eo.ti.¶†No.ꝑ vulnere illato tēpore pacis manū
amputari.Simile videm⁹ in notario q fecit instrumentū super
illicita alienatiōe feud.vt.ꝭ.de probi.feu.alie. per fe.in.§.scribā.
Similiter habet alios casus ī auṫ.de consuṫ.in.§.titul.in auṫ.vt
nulli iudi.in.§.fi.in auṫ.de māda.pꝛin.in.§.coges.ꝛ in auṫ.ſꝫ no
uo iure.C.de ser.fugi.¶Op.ab extra qꝛ hic nulle sunt gl.ꝙ imo
iste vulnerans debeat puniri capitaliter tanꝙ occidēs de.l.j.in
§.diuus.ff.ad.l.cor.de sica.Solu.interdū qs habuit animū occi
dēdi sed tm̄ vulnerauit ꝛ tunc punitur tāꝙ homicida.ꝛ ita lo-
quitur cōtrariū.Interdū quis habuit ꝓpositū tantū vulnerā
di ꝛ nō occidendi ꝛ tunc puniṫ tātū de vulnere.vt hic.qualiter
autē cognoscaṫ animus ꝛ ꝓpositū.circa predicta vide in.d.§.di
uus.ꝑ Jac.de are.Bar.ꝛ doc.tibi plane traditur.¶Quero ab
extra que manus debeat sibi amputari.rñdeo ꝙ illa cū qua de-
lictū ꝑpetrauit ꝑm Ja.ardi.ꝛ An.de yser.ar.in auṫ.oēs peregri
ni.in fi.C.cōia de succes.ꝛ in auṫ.de cle.nō alie.in.§.qs autē ꝑ do
na.qd autē si dubitaṫ cū qua vulnerauit tūc recurrere ad ea q
traduṅṫ ꝑ gl.ꝛ doc.in dicta auṫ.sed nouo iure.C.de seruis fugi.
5 ¶†Quero cui incūbat ꝓbatio an vulneranti asserenti se fecisse
ad sui defensionē an vulnerato dicenti illū fecisse pensate.Rñ
deo qđ vulnerāti cū velit ꝓbare defensionē suā in qua reputa
tur actor:in.l.ei q.cū ibi no.ff.de ꝓba.ꝑm And.de yser.¶Que-
ro qd si iste violator pacis decapiteṫ ex homicidio ꝑ ipsum ꝑpe
trato.vt.ꝰ.in.§.ꝑcedenti vel ei manus amputeṫ ex vulneris deli
cto.vt in isto.§.an tunc bona sua debeāt cōfiscari.Et sentit bal.
6 ꝙ nō.facit qđ dixi.ꝰ.in preallegato.§.precedēti.¶†Quero an
pena huius.§.ꝛ ꝗ poniṫ in.§.precedenti contra violatores pa-
cis ꝛ turbatores huius pacis cōmunis habeat locū etiā in pa-
ce speciali ꝛ singulariū ꝑsonarū.Exempli causa si duo inimici
fecerint pacē vel dederūt sibi fidē faciēdo saluū cōductū vel iu-
dex statuerat terminū vt se nō offenderēt.Et dixit And.de yser.
hic ꝛ in.§.precedēti ꝙ sic.idē tenet hic Nico.de neapo.idē tenet
Guil.de cu.in.l.illicitas.in.§.ne potētiores.ff.de offi.ꝑsi.Et est
ratio qꝛ tales affidātie vel salui conductus sunt seruandi inter
eos.vt no.gl.in auṫ.de mā.ꝑn.in.§.sed neqꝫ.colla.iij.¶Ultimo
de ꝑtinentib⁹ ad materiā huius.§.vide in remissionibus quas
dedi supra in.§.precedēti.ꝛ ꝙ tāgitur infra in.§.sequenti ꝑ Ja.
ardi.sub rubrica de pace tenē.sub rubricella vbi quis manū
amittat.De spectantibus autē ad materiā vulneris vide plene
per Barto.ff.de dā.infec.in.l.damni.in.§.sabinus.ꝛ in Spe.de
accusatore.in.§.sed pone.ꝛ ibi Jo.an. ¶Jacobus.

1 ☞Percutiēs sine sanguinis effusiōe pecūaria pena corrigi.
2 Pena parti soluenda nomine compositionis fieri intelligi.
3 Iniuria maior irrogatur si pili vel barba detrahātur ꝗ si ma
nu quis verberetur.
4 Pena pecuniaria iuxta delicti qualitatē augēda vel minuēda
5 Offendens parti lese pro eodē delicto condēnanṫ ꝛ reipublice
6 Pene pecuniarie ad quem pertineant.

Si quis aliquem.

Iste.§.eget declaratiōe textuali cū multa vocabula sumat ex lōbarda.ꝗ nobis multū familiaria nō sunt circa eius
decisionē suā maximā cōformitatē habet cū iure lombardorum
faciā ipsum clarū.¶Et cōtinuaṫ cū superiorib⁹.qm̄ supra di
xit qñ violaṫ pax ꝑ homicidiū vel per vulnus ꝑpetratū.Nūc ve
ro declarare intēdit qñ violaṫ sine vulnere ꝛ sanguinis effusiōe.
Et diuidiṫ in tres partes.In prima poniṫ qñ violat percutiēdo
cū fustibus vel pilādo barbā vel crines.In secūda qñ violat per
cutiēdo cū manu.In tertia declarat formā tenendā qñ violās
dedit pignus ꝑ condēnatione sua quā soluere debet.scđa ibi
1 vō tertia ibi:quicūqꝫ.¶†Casus.Si qs ꝑcutiat aliū infra pacem
siue sanguinis effusione siue cū fustibus siue barbā vel crines pi-
lando vel aliter manu percutiendo puniṫ pecuniariter pena
descripta ꝙ penā si nō soluat vel pignus pro dicta pena tra
tū luat ꝓcediṫ ꝯtra eū modo ꝛ forma hic descriptis.h.d.¶In
tex.ibi cepit.s.ꝑsonā tenēdo ibi fustib⁹ ꝑcusserit.Et ista est atrox
d iiuria.[d] vt insti.de iniurijs.ī.§.atrox.ibi ꝙ crines.Alias ē in tex.
vł crines ꝛ tūc plana ē litera.Aliq h̄nt ꝙ crines ꝛ tūc subaudi
vł ibi barbā suprascripta sunt ista vocabula ex lōbarda ī.l.vbi
his q īsidiādo.in.l.si qs hoīem.ꝛ ī.l.seq.Ibi expilauit.i.valde pi
e lauit.Nā alibi expilare[e] ꝓpꝛie capiṫ ꝑ subtrahere.vt ī.l.ꝗ de
expilate hereditatis.ibi ꝑ cōpositionē.s.factā per legē istā.Et
ideo diciṫ cōponi cū iniuriato quasi ex hoc intelligaṫ iniuria
remissa.vt habetur in lombarda de plagijs liberorū hominū.
in.l.in oībus.Et est vocabulū lombardū:prout ibi patet.ꝛ in
lōbarda.in ti.de scandalis ꝛ cōpositionib⁹ ad regē pertinētib⁹.
ibi temerari⁹.i.audax quē ideo appellat temerariū qm̄ videṫ eē
temeritas aggredi absqꝫ armis ꝛ fustibus ꝓut fecit iste.ibi abs-
qꝫ ꝑcussione.Subaudi facta cū fustibus vel cū expilatura facta
de barba vel crinibus.vt differat a precedēti.Ibi inuadat ipm
assalliēdo ibi steros.Subaudi sed nō apud nos.nam apud nos
appellaṫ assaltus.vt supra ꝗ fuit prima causa benefi.amit.in.§.
preterea.Alibi ēt appellaṫ appetitus.i.inuasus.vt.ff.ad sil.in.l.ꝛ
ī.in.§.fi.ibi ac ꝑ ꝛ ibi callida.i.astuta:qm̄ magna astutia ipm
cū manu vḃerabat.vt insti.de iniurijs.in.C.pe.ibi contumelijs.
1 Cōtumelia ꝓpꝛie[a] đ iniuria.vt.ff.de iniurijs.in.l.j.in pꝛin.ꝗ in-
iuria pōt fieri plurib⁹ modis.vt ibi patet.Ibi male tractauerit
Intellige sine fustib⁹ ꝛ qđ dicta cōtumelia nō erat in pilando
barbā vel crines.vt differat a ꝑcedētibus.vt supra dixi.ibi ꝓces-
2 su.i.ꝑ delicto ꝓpꝛie specificato.Ibi cōponat.¶†No.ꝙ semper
cū facit mētionē de pena soluēda parti ꝑsupponit ꝙ soluatur
noīe cōpositionis quasi velit dicere vt fiat sibi talis solutio pro
emēda iniurie sibi illate.ar.in.l.ꝑ herede.in fi.ff.de acq.her.Ibi
inuadiauerit.i.ꝓmiserit ꝛ obligauerit.Et est vulgare lōbardū:
vt in.l.fi.in ti.de scādalis ꝛ cōposi.ꝛ in tit.de debitis ꝛ vadimo-
nijs.Ibi ꝑdiū suū.Idē si aliā rē qꝛ istđ pōit gr̄a exēpli ꝑm An.
de yser.Ibi tradat.s.realiter post ꝓmissionē verbalē.Ibi inua-
diata.i.ꝓmissam.Ibi ꝙ si intra quatuor.Subaudi als.ibi sol-
uere.i.liberare.ibi hr̄des sui.s.futuri ꝓut expositū est supra ī.§.
si vō.Ibi hr̄ditatē.i.bona isti⁹ delinquētis ꝑinde ac si esset mor
tu⁹ Ibi comiti.Subaudi vel baroni in cui⁹ iurisdictiōe erat.
Ibi finautē.s.si ꝑdicti heredes nō soluerint infra sex septima-
nas.ibi eādē hereditatē.i.bona hui⁹ delinquētis ibi regie ꝑtā-
ti.i.camere fiscali regis seu principis.ibi ꝓclamatori.vcꝫ supra-
scripto iiuriato.ibi dānū hoc est suprascriptā emēdā ꝗ noīe cō-
positiōis sibi taxatā ē ibi ꝛ ꝑdiū.s.suprascriptū.ibi bñficiali in-
re.s.iure feu.vt dixi.ꝰ.in.§.si vero ibi obtineat.s.ipse comes.Et
intellige q medū ꝑdiū ꝑdictū:ſꝫ ēt totā dictā hereditatē poterit
ꝑdict⁹ comes obtinere iure feudi si princeps voluerit vt ibi di-
3 xi.¶†No.ꝙ maior iniuria reputaṫ cū qs barba ꝛ crinib⁹ expi-
laṫ quā qñ pugillis ꝛ manu ꝑcutiṫ.qđ ꝑtꝫ:qꝛ hic imponiṫ ma-
ior pena.Et est rō qꝛ iniuria cēseṫ magis atrox ex loco vulne-
ris.l.ꝑdixi.in fi.cū.l.seq.ff.de iniurijs.ꝛ insti.de iniurijs.in.§.nō-
nunꝙ.An aūt qs debeat portare comā vt barbā:dic vt in.c.cleri
cus neqꝫ.extra de vita ꝛ hone.cle.ꝛ qđ dixi.ꝰ.ꝗ fuit prima cā be.
amit.in.§.rursus iste em̄ tex.habuit respectū ad consuetudinē
lōbardorū q portāt lōgas barbas.Et iđ ꝑm quosdā appellati
sunt lōbardi:vt dixi ī ꝑambulis libri.in.q.iiij.ī fi.¶†No.ꝙ pe-
4 ne pecūiarie crescūt ꝛ decrescūt ꝑm q̄litatē ꝛ enormitatē delicto
rū.vt h.ꝛ ī.l.fi.C.de mō multarū.Utrū aūt iste tales ꝯdēnatiōes
ꝗ sunt taxate a lege vel statuto ī forma librarꝫ ꝓut h̄ dixit text.
debeāt solui ꝑm tps legis ꝯdite vel ꝑm tps hodiernū ꝗ dicte li-
bre currūt.dixit spec.ꝙ ꝑm tps hodiernū de qua qōne plene dic
ꝑ eū in ti.de sol.ꝛ obli.in.§.nūc aliqua.versi.fi.ꝑ Bal.in.l.illud.
C.de sacrosan.ecc.ꝛ ꝑ canonistas in.c.cōq̄rēte.extra de offi.ord.
5 ¶†No.qđ ex eodē delicto qs nō solū cōdēnaṫ parti lese ꝛ iniu-
riate ꝑ emēda sua:ſꝫ ēt reipublice ad penā.vt hic.ꝛ in.c.j.cū ibi
no.extra de iniurijs ꝛ dā.dato.ff.de iniurijs in.l.ꝑtor edixit.in
fi.ꝛ qđ no.in.l.si ꝑ fure.ff.de ꝯdi.fur.ꝛ ꝑ docto.in.l.j.C.qñ ciuil.
6 actio.ꝑiud.cri.ꝛ no.in.l.qua vulgo.ff.de edil.edicto.¶†Not.ꝙ
cōdēnationes pecuniarie ꝗ fiūt in terra alicuius comitis vł ba
ronis spectāt ad ipm comitē vł baronē nō āt ad principē.Sec⁹
aūt si bona alicui⁹ publicarenṫ seu ꝯfiscarenṫ qm̄ tūc talia bo-
na ꝯfiscata spectarent ad fiscū principis.nō aūt ad ipm comitē
vel baronē.vt in isto tex.ꝛ ꝓbaṫ.ꝭ.eo.in.§.si rusticus.qđ intellige
verū si ea bona ꝗ ꝯfiscata sunt nō erāt feudalia ipsi⁹ comitis vł
baronis ſꝫ erāt ꝓpria ipsi⁹ delinquētis.si vō erāt feuda spectā-
tia ad mēsam ipsi⁹ comitis vel baronis tūc talia bona redirent
ad ipm baronē vel comitē:nō autē ad principē.vt.ꝭ.de ꝓhi.feu.
alie.in.§.illud.Et ꝑdicta ꝓcedūt qñ iste vas.q delinqt nō hꝫ a-
gnatos.nā si reliqsset agnatos ꝛ feudū fuisset antiquū tūc tale
feu.rediret ad agnatos.vt dixi.ꝰ.ti.ꝑxi.in.c.dño.ꝛ.ꝰ.q fuit pꝛīa
cā be.amit.in.§.deniqꝫ in cōclusiōib⁹.ꝛ vide in spe.de feudis.in
§.qm̄ v.xl.itē intelligas ēt ꝑdicta vā nisi ex iurisdictiōe vł ꝯsue-
tudine approbata ꝑ principē dicta bona ꝯfiscata spectarēt ad
ipm comitē vł baronē.qꝛ tūc fisc⁹ principis se nō impediret.vt
ꝓbaṫ de pace ꝯstātie.in ꝑn.ꝛ statim dicā in opp.¶Opp.ab ex-
tra qꝛ h̄ nulle sunt gl.h̄.ꝰ.prime dicta ꝙ imo tales cōdēnatio-
nes pecūiarie spectāt ad fiscū principis.nō āt ad ipm comitē vł
baronē.de.l.multarū.C.de mō multarū.Sol.hic loquiṫ de pena
ꝗ applicaṫ parti.ibi vō de multa.Uel melius ibi loquiṫ in ter-
ris ꝗ imediate subsunt iurisdictioni ꝑncipis.hic vō loqmur ī
terris ꝗ subsunt imediate iurisdictioni comitis vł baronis q đ
volūtate pꝛicipis sunt effecti iudices ordinarij ī illa terra.facit
ꝭ.de ꝓhi.feu.alie.in.§.penul.quā iurisdictionē ordinariā ipera
tor pōt his baronibus concedere.vt patet ī ti.de pace cōstantie.
ꝛ ꝑ Inno.in.c.ceterū.extra de iudi.Uidemus em̄ ī forma priuile
giorū in similib⁹ cōcessorū tales ciuitates ꝛ terras cōcedi ipsis
comitib⁹ ꝛ baronib⁹ cū oīb⁹ iuridictionibus ꝛ fructib⁹ ꝓueniē
tibus:vnde oīa ꝗ ꝓueniūt ex re ipsa erūt ipsoꝝ comitū vel baro
nū:nō aūt si extra rem ꝑ ea que dixit Inno.extra de resti.spo.cū
ad sedē de qua materia dic vt ī.l.certa forma.C.de iure fisc.li.x.ꝛ
qđ ibi per doc.ꝛ.ꝭ.titulo que sint regalie.ꝛ ꝑ Inn. ī.c.verū.extra
de foro compe.¶Quero qd si iste ꝯdēnat⁹ in pecunia nō posset
soluere dic ꝙ ī corpus puniendus est:vt.ꝭ. de pace iur.fir.in.§.q
vero inopia.¶Ultio de pertinētibs ad materiā pñtis.§.vide.ꝭ.
de pace iura.fir.in.§.j.ꝛ ī.§.iniuria.ꝛ qđ ibi dicaꝫ ꝛ qđ dixi.ꝰ.eo.
in.§.ꝑce.ꝛ in.§.si qs aliū ꝛ per Ja.ardizo.ī ti.de pace tenēda sub
rubricella quib⁹ sit prestādū qđ emēdationis cā soluiṫ.Possem
etiam remittere ad lombardā in plurib⁹ locis qđ inutile mihi
videtur.ꝛ ideo omitto.

1 ☞Clericus paceꝫ frangens in decē libras laico presidenti:epō
autem iuxta statuta sua punietur.ꝛ nu.3.
2 Uiolator pacis ꝛ receptator eandem frangentis similem penā
subibunt.
3 Clerici dominis ciuitatum fidelitatem seruabunt.

Si clericus.

Diuidiṫ in duas partes.Nā ī prima cle
ric⁹ erat pñs ꝛ se defendebat . In scđa
1 erat absens ꝛ cōtumax.scđa ibi:si aūt.Casus.†Cleric⁹ ī iudicio
cōuictus de pace violata vł ꝙ violatorē receptauit punitur pe-
cuniariter in deceꝫ libris ꝑsoluēdis presidēti laico epō vero scđꝫ
sua statuta.Si vō cōtumax inobediēs extiterit tūc acrius puni
ri debet.h.d.¶In tex.ibi notatus quasi dicat ꝙ fuit diffamat⁹
ꝛ accusat⁹ ibi ꝓscriptus.i.in edicto seu albo ꝑtoris script⁹ ꝛ an
notatus cū bonis suis ꝛ citatus vt cōpareat ita publice inote-
scat ꝑꝫ formā traditā in.l.j.in.§.j.ff.de requi. reis.ꝛ no.ī.l.j.C.eo.
tit.Et sic isto casu iste cleric⁹ nō cōparuit volēs se purgare.ſꝫ tñ
fuit cōuictus.vt infra ꝑtꝫ. Aliter aūt capiaṫ ꝓscript⁹ qđ est in
fra fi.qꝛ capiṫ ꝑꝫ formā traditā ī titulo de bo.proscriptorū. Ibi
cōtubernio.i.cōsortio sodalitio.qꝛ ipsum receptauit ī societate
sua.alibi capiṫ ꝯtuberniū pro matrimonio ꝯtracto īter seruos
vt ī.l.cū ancillis.C.de incest.nup.Ibi ꝯuictus si fuerit qꝛ ꝑ testes
ꝯtra ipsuꝫ ꝓbatū est.nā cōparuerat corā iudice aīo se purgādi.
Ibi comite dic de tali comite vt declaraui.ꝰ.§. primo.Ibi ino
bediēs.qꝛ fuit cōtumax ꝛ cōparere noluit.Ibi ꝓscript⁹.i.dāna-
tus.vt ꝑtꝫ ī dicto ti.de bonis ꝓscriptoꝝ seu dānatoꝝ.ꝛ ī auṫ.bo
2 na dānatoꝝ ibi posita.ꝛ dixi.ꝰ.e.ꝭ.§.si vō pacis.¶†Not.ꝙ vio
lator pacis ꝛ receptator violatoris pari pena puniri dꝫ.vt hic ꝛ
in.l.j.ff.d recepta.Et đ receptare nō solū per cohabitationē sed
etiā ꝑ ꝯtuberniū sodalitiū.Quod ītellige qñ fuit sciens. Secus
aūt si erat ignorās:vt ibi no.Quādo aūt ītelligaṫ ꝛ iudiceṫ sciēs
ꝛ qñ ignorās.dic vt ibi per doc.Itē ītellige predicta nisi fuisset
receptus sibi cōiunctus sanguine.qꝛ tūc mitius puniréṫ.vt in.l.
3 ij.ī.eo.ti.¶†No.clericū violatorē pacis duplici pena pūiri vna
secūdū statuta ciuilia.Alia in foro suo ꝑꝫ statuta quib⁹ subest.
Et hec erit ꝓpꝛie pena.Sed precedēs sibi inferṫ a principe tāꝙ
indignato ꝑꝫ Bal.Ad qđ facit l.ij.C.de pena indi.ꝛ auṫ.licētiā
C.de.epi.ꝛ cle.in ratione sui.¶No.ꝙ iperator pōt legē statuere
b cōtra clericos[b] deliquētes ꝛ pōt eos đ suo territorio bānire facit
l.fi.C.de priui.scola.li.xij.ꝛ ī auṫ.de māda.ꝑn.in.§.festinabis qđ
an hodie ꝓcedat statiꝫ dicā.¶No.ꝯtra inobediētes qui puniri
debent vt hic in fi.ꝛ in auṫ.de here.ꝛ fal.ī.§.si qs aūt nō implēs.
ꝛ.ff.de re mili.l.iij.§.si in bello.Et ꝑꝫ ex hoc text.vbi si iste cleric⁹
comparet ī iudicio puniṫ pena pecuniaria:vt hic ī prima parte.
Si vero est inobediens tunc puniṫ pena maiori.vt hic in secūda
parte.Unde ꝑꝫ Bal.aut iste clericus cōparebit ꝛ tunc corā epō ē
fienda probatio.Aut nō cōparebit ꝛ tūc absqꝫ alia ꝓbatiōe est
beneficio ecclesiastico priuādus ꝛ bona ei⁹ propria debent.in pu
blicū ānotari.Et hoc vult iste tex.¶Op.ab extra qꝛ nulle h̄ sūt
glo.cōtra determinationē huius.§.ꝛ contra ea que supra dicta
sunt qđ imo neqꝫ iperator neqꝫ rex neqꝫ comes neqꝫ aliqs iudex
laicus possit aduersus clericū aliquid statuere neqꝫ aduersus eū
citationem vel ꝓcessum sñiam formare nec penam indicere siue
ciuiliter siue criminaliter.vt in.c.cū nō ab hoīe.ꝛ ī .c.at si clerici.
extra de iudi.ꝛ ī.c.j.de cle.cōiuga.li.vj.So.dicūt doc.An.de iser.
ꝛ Bal.fatendo cōtrariū ꝙ decisio huius capituli hodie nō tꝫ ꝑ
predicta qꝛ ista fuerūt facta a iudice incōpetēti ꝛ ꝓhibitio:ergo
nulla sunt cēsenda.vt in dictis iuribus patet.facit qđ no.gl.in.l.
si accusatorib⁹.C.de accusa.Et sic iste.§.seruit nobis de truffis ꝑꝫ
predictū an.Sꝫ hoc videṫ mihi satis absonū assentire ꝙ iste im
perator fuerit ita supin⁹ ꝙ voluerit statuere cōtradicta iura sine
aliquo colore cū supra in pꝛin. hui⁹ legis dicat qđ vult leges tā
diuinas ꝙ humanas manere ī suo vigore ꝛ subleuare personas
ecclesiasticas.iteꝫ qꝛ etiam sciebat ꝙ a iure ciuili hoc est cautū vt
laici cōtra clericos nihil possint statuere.vt in auṫ . statuim⁹.C.

a ¶Contumelia ꝓpꝛie.Adde an sit peccatū mortale vtđ ꝑ sanctū Tho. scđa scđe. q.lxxij.art. ꝑmo.

b ¶Impator potest legē statuere contra clericos. Adde Abb.ī.c. in ꝑsentia. de ꝓba.ver.ego ī hoc dubito ꝛ viđ cōsiliū Ang. cōsil. xxix.incipiē.act⁹ existens.

de episcopis ⁊ clericis. Et ideo possumꝰ soluere istud contrariū pront alibi soluit gl. ī auẗ. quomodo oportet epōs ī. §. j. vc3. ⁊ primo qđ hic iste imperator nō statuat istud đ nouo s3 recitet quasdam sacras regulas ⁊ canonica statuta que hoc dictabant. † Nā clerici ita debent esse fideles dominis ciuitatū in qbus habitāt sicut laici: vt dixi supra qualiter iurare debet vasal. ī. c. j. q. iiij. ī fi. Uel dic hoc fecit pro salute vniuersali cū licētia pape: vt pax ab omnibus ꝯseruaretur. facit qđ no. in. c. ꝑpendimus. extra de sen. excōmuni. ⁊ qđ dixit Inno. in. c. ij. extra de maio. ⁊ obedi. Et in hoc videtur residere Ia. de bel. ⁊ Nic. de neapo. per. c. ecclesia sancte marie. extra de cōsti. Facit ad predicta q2 clericus reputatᷣ de vniuersitate[a] ciuiū. vt dixi. s. đ mili. vasal. q arma belli. deposuit in. §. fi. ¶ Quero ab extra qd si de crimine clerici fuit lata snīa ꝑ suū prelatū ex quo crimine veniret feu. priuādꝰ an dn̄s feu. q est laicus possit sibi suū feu. auferre ꝙ sic ꝑ. c. postulasti. de foro ꝯpe. Et si fuisset absolutꝰ de dicto crimine nō poterit amplius ex dicto crimine sibi auferre: ⁊ ita tenet Cardinalis. d. Frāci. zaba. in c. verū de foro cōpe. q. vij. ¶ Ultimo de ista materia vide infra de pace iura. fir. in. §. episcopos. ⁊ ī. §. receptatoribus quod dica3 in §. iniuria in eodem titu.

¶ Domini terrarū malefactores in suis terris non fouebunt.
2 Habitatio propria priuilegiatum facit habitantem.
3 Fugitiuus cuius expensis sit remittendus.
4 Delinquens criminaliter de domo propria nolens trahi potest.
5 Domus nomine quid intelligatur.

Si iudex clam.

Diuiditur in duas partes pricipales. Na3 in prima ponit dictū cū determinatiōe in violatore pacis ad castrum fugiēte. in scđa limitat predicta. scđa ibi. qđ si. Secunda subdiuiditur ī duas. q2 in prima fugitiuus ꝑdictis habebat māsionem in castro. in secūda no. scđa ibi. si vero. ¶ Casus. Dominus castri ī quo violator pacis aufugit debet illū si ibi nō habet mansionē ad instatiā iudicis ducere pro facienda iustitia. Secus si ibi māsionē habet q2 tūc ipsū adducere nō cōpellitᷣ. s3 solū omnia bona mobilia ipsiꝰ presentare de certo tn̄ ipsu3 ī dn̄o suo nō recitat hoc dicit. ¶ In tex. ibi populi. s. illiꝰ ciuitatis vn̄ violator pacis aufugit. ibi secutus fuit. s. ꝑ familiā suā. vt in. l. j. cū ibi no. ff. de custo. reorū. ibi ꝑ ducat. s. ad iudiciū. Ibi formidauit. qd aūt si formidasset solū se nitiā iudicis. dic vt ī cle. pasto. đ re iudi. ibi masionē. i. habitationē seu domiciliū. ibi iuramēto. istud iuramētū appellatᷣ iuramētum purgatiōis. vt ī. l. ꝑsenti. in. §. sicubi. C. de his q ad eccle. cōfugi. vbi similis tex. ibi ꝓscriptū qd hoc importet dixi ī. §. ꝑcedēti sup tex. ibi eiꝰ. s. castri. ibi secure. s. vt de eiꝰ manibꝰ nō fugiat. ibi cū populo. i. cū deputatis noīe populi. ꝓut fit ī pluribꝰ ciuitatibus in quibꝰ cū iudice sedēt aliq ciues de populo ibi ꝓsequi eū. s. cōdēnando iustitia mediāte pront dictāt statuta ⁊ iura. vt ī sti. de offi. iudi. ī pri. Nā iudex d3 ꝓsequi malefactorē legibꝰ ⁊ armis ipsu3 puniēdo. vt ī. ꝓemio vt insti. Et hoc voluit gl. hic posita q̄ ꝑ hoc remanet expedita. ¶ † No. ꝙ dn̄i ī eorū terris ⁊ castris nō debēt protegere malefactores vlᷣ eorū bona ⁊ maxime si sint violatores pacis. Nā cōgruit bono ⁊ graui ꝑsidi cusare vt pacata. i. pacificata atq3 quieta prouīcia sit vt dixit tex. in. l. cōgruit. ff. de offi. ꝑsi. Utrū aūt tales dn̄i ⁊ ptātes possint reducere suos subditos discodātes ad pacē. vide glo. ⁊ qđ ibi ꝑ doc in. l. si vsusfructꝰ. ff. de vsuf. ⁊ qđ habetur. ī. eo. in. §. si ministeriales ⁊c. ¶ † No. magis esse priuilegiatū habētē habitationē in loco quā nō habētē. Qđ facit ad statutū venetoꝝ quo cauetur ꝙ homicida nō possit capi. ī. vnā horā a tp̄e homicidij ꝑpetrati si h3 domū ꝓpriā ī ciuitatē. Et pōt esse rō ī casu nostro q2 iste q h3 habitationē nō est ꝓfugus s3 ē reuersus ad domū suā q̄ d3 eē sibi tutissimū refugiū. l. pleriq3. ff. de ī ius vocā. facit qđ no. ī cle. cām de elec. Differt em̄ domꝰ habitatiōis vbi qs h3 domiciliū a domo vagabūdi[b] ⁊ peregrini. vt dixit bal. ī. l. ea. in fi. C. qūo ⁊ qn̄ iu. ꝑ. l. j. ī. §. domū. ff. de aleato. ⁊. ff. de iniurijs in. l. lex. cornelia. in. §. domū. ⁊ in. l. j. ī. §. habitare. ff. de his q deie. vel effu. vn̄ ī casu nr̄o sufficit si iudex ex ꝟ mittatᷣ in possessionē oīm suoꝝ bonoꝝ mobiliū. vt hic. ⁊ in. l. satis. ff. de in ius vocā. cōcorda. s. eo. in. §. si vero pacis. ¶ Opp. ab extra cōtra istū tex. ⁊ suprascripta notabilia vt cōtrarietatē ī se cōtineant. Na3 primo dicitᷣ qđ dn̄s nō d3 ꝓtegere malefactores. postea dicit qđ nō tenetᷣ eos extrahere de domo si ibi habēt habitationē. Sol. aut malefactor est deprehensus in flagrāti crimine ⁊ tunc quocunq3 vadat est insequēdus. vt hic. ⁊ in. l. quod ait lex. ff. de adul. Sed tamē dominus loci in quo malefactor habet habitationem non tenetᷣ ipsum tradere petēti. vt hic. Debet tamen ipsum expellere a se ⁊ de terra sua nec dare sibi receptaculū d. l. cōgruit. Interdum non fuit repertus in flagranti crimine. sed ex eo delicto fuit proscriptus ⁊ condemnatus per principē. ⁊ tunc adhuc idē dicendum vt hic ⁊ in. iij. ff. de offi. presi. Interdum fuit inculpatus solu3 de delicto. sed nō deprehensus neq3 proscriptus ⁊ tunc dn̄s castri d3 eū nedū ꝯseruare sed etiā tueri ipsum tanq3 hominē suu3 ab impressiōe. Nā licet iste dominus huius castri sit sub principe vel imperatore incōtinenti ī cuius regno est tn̄ homines huiꝰ dn̄i seu baronis nō sunt hoīes ipsius regis imperatoris vel principis sed ipsiꝰ dn̄i seu barōis. ij. q. iij. nullꝰ primas. ⁊ extra de offi. ordi. postoralis. ⁊ de hoc plene vide in spec. de feu. in. §. qm̄ in ver. xiiij. ⁊ seq. ¶ Op. ꝙ imo iste delinquēs potuit puniri in loco sui domicilij vt. l. j. C. vbi de cri. agi opz. Sol. nō petebatᷣ puniri sed petebatᷣ remitti ad locū delicti. vt. ff. de accusa. in. l. si cui. in. §. fi. ꝯm Bal. Utrū aūt ⁊ qn̄ quis debeat remitti[c] ad locū delicti vide per doc. in auẗ. qua ī prouincia C. vbi de cri. agi oportet. ⁊ in. §. si qs vo cōprehensoru3. in auẗ. vt nulli iudi. ⁊ ꝑ gl. ⁊ canonistas ī cle. pastoralis de re iud. ¶ † Quero cuiꝰ expēsis remittet dn̄s istū fugitiuū ad iudicem. Et dicit Bal. ꝙ si aliquis priuatꝰ ꝓ suo interesse hoc peteret tūc expēsis petētis vt est gl. sing. in. l. fi. C. de ero. mili. anno. li. xij. Si aūt iudex ex officio petebat vt erat hic ⁊ tūc expēsis publicis illiꝰ ciuitatis et loci ad quem fit remissio. vt. ff. de captiuis. in. l. mulier. ¶ Quero qd si iste fugitiuꝰ stabat abscōsus ita ꝙ ignorabatᷣ de eius latitatiōe an dn̄s teneatᷣ ipm indicare si sciat. Rn̄deo ꝙ sic ꝑ dictū. §. iudices. ⁊ ꝑ ea q̄ no. ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. idē si in. §. ff. de cōdi. ob tur. causa3. ¶ † Quero an iste deliquēs possit trahi de domo sue habitatiōis inuitꝰ. ⁊ dic ꝙ sic cū sit causa criminalis vt in auẗ. vt nulli iudi. in. §. qm̄ vo. col. ix. ⁊ no. gl. in. l. nemo de domo. ff. de reg. iur. ⁊ in auẗ. de sanctis. epis. in. §. si qn̄ de quo. Bal. in. l. cū eo. ff. ad legē iul. pecu. ⁊ ꝑ Bal. in. l. ꝯsentaneū. C. quo ⁊ qn̄ iudex. ⁊ ī. l. iij. C. de epis. audi. ¶ † Quid aūt cōtineatᷣ appellatione domꝰ.[d] vide ꝑ bar. in. l. qui domu3. ff. de adul. ⁊ in. l. nec in ea. §. j. ⁊. ff. de iniurijs. in. l. itē apud. in. §. cōuitiū. ꝑ Bal. in. l. j. C. qui testa. fa. pos. ꝑ canonistas de priuile. in. c. j. li. vj. ⁊ in spec. de iniurijs. ver. pone statuto. ⁊ ibi ꝑ Io. an. ¶ Ultimo ad materiā vide qđ dixi in. §. precedenti. ⁊ in. §. si vero pacis. ⁊. j. de pace iura. fir. in. d. §. iudices. ⁊ in. §. receptatoribus. Utrū aūt ratione loci magis aggrauetᷣ delictū ī vno loco q̄ ī alio dixi. s. q. mo. feu. amit. in. §. j.

¶ Competitor maiores pro se habens presumptiones prius ad probandum admittitur.
2 Cōpetitor cōpositorē ob delictū in se cōmissum infringere pōt.
3 Inuasio facit quod inuadens vasallus feudum perdit.
4 Penarum duplicatio in delictis qualiter attendatur.

Si duo homines.

Iste. §. est valde intricatus circa intellectū litere. Et iđ ꝓ notitia ⁊ intelligētia ipsius premittēda sunt aliqua. Et primo ꝙ ad hoc vt faciat ad titulū est presupponēdū ꝙ imperator volens tollere oēm occasionē mediante qua posset perueniri ad violationē huius pacis cōsiderauit ꝙ multoties partes veniūt ad rixas respectu suorū feu. ⁊ inferūt sibi violentias ⁊ rapinas excusationē capiētes q2 allegāt se inuestitos. Ex qbus rapinis ⁊ violētijs de facili posset violari ista pax: vnde si tales discordie occurrerent mādat comiti vel dn̄o in cuius territorio ista fierent vt debeat cognoscere determinare ⁊ punire secūdū formā huius §. Scđo premittēdū ꝙ casus positio in. §. nostro variatᷣ duobus modis vno modo ꝙ isti duo cōtēdentes de eodē beneficio agebāt cōtra tertiū possidentē feu. ita ꝙ quilibet pro iure volebat vendicare dictū feu. ⁊ cūfundebāt se vicissim asserētes quilibet eorū ad se dictū feu. spectare ex quo orta est questio inter eos agētes qs eoꝝ debeat ꝑferri in illo iudicio ad vendicandū dictū feu. Et hāc casus positionē sequitᷣ Dy. Pe. de cer. Iaco. de bel. Nico. de neapo. ⁊ Bal. Alio modo intelligit An. de yser. videlicet ꝙ questio huius feu. solū erat inter hos duos vasallos discordātes quorū vnꝰ possidebat dictū feu. ⁊ alter agebat contra ipsum vēdicādo dictū feu. Sed prima positio mihi magis placet cū magis cōueniat regulis iuris: qm̄ qn̄ duo vasalli litigant vicissim de eo. feu. d3 cā vētilari corā dn̄o feu. vt infra de pace feu. alie. per fed. in. §. penul. Sed hic ventilabatᷣ coram comite q non erat dn̄s. ergo ⁊c. Nisi forte diceretᷣ hic ꝙ ꝯstabat istos esse vasallos. per no. in dicto. §. penultimo. Sed in primo casu ventilabatᷣ causa inter vasallos ⁊ aliū possidentem quo casu licitum est corā alio iudice q̄ dn̄o intētari iudiciū. vt infra de cōtro. inter vasal. ⁊ aliū in. c. j. ⁊ dixi supra. ti. j. in. c. si vasal. de feo. Et ista casus potior sit melior potes colligere ex hac lege in prin. vbi ipse imperator ꝓfitetᷣ nō velle derogare humanis legibꝰ verum q3 tn̄ positio pōt habere bonū sensu3 in se ad hoc vt comes puniat quoscūq3 volentes violare pacem. Tertio premitto ꝙ vasallus qđ si de rapina. legitur tribꝰ modis timore ꝯtrarū. l. si in tātā. C. vn̄ vi. ⁊. l. extat. ff. qđ metꝰ cā. Uno mō ꝯm gl. ꝙ iste vasal. qui inuasit feu. ⁊ in eo rapinā cōmisit habebat iam dn̄ium ⁊ ius in dicto feu. eo tēpore quo inuasit. Sed ex soluit duplū ⁊ propter penā huius inuasionis ⁊ rapine ⁊ q2 caret possessione ⁊ dominium feu. ꝓpter dictā inuasionē ⁊ rapinā: non tn̄ ꝑdit dominium ⁊ in nouo iudicio poterit vendicare dictum feu. iustitia mediante. Nec habebit sibi obstare violēta ꝑ ipsum cōmissa q2 videtur purgata in alio iudicio ꝑ solutionē dupli: q2 cum non debuisset condemnari nisi ad simplū ⁊ fuit ꝯdēnatꝰ ad duplū videtur delictum cum eo vt ꝓpter aggrauationē pene admittatur agendū nō obstante violentia. ar. in. l. qd ergo. in pena grauior. ff. de his q no. infamia. nā cū sit grauatus in vno alleuiatᷣ ī alio. vt in. l. eum q. ff. de iureiuran. facit. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem. Et hoc modo euitatᷣ cōtrarium dicte legis si quis in tātā. Et hanc lect. sensit glo. fi. in fi. Legitᷣ ⁊ scđo modo vc3 ꝙ tempore quo inuasit ⁊ violentiam cōmisit nōdū habebat ius ⁊ dn̄ium in feu. q2 sic nunq̄ fuerat inuestitus. vn̄ si agēdo succūbat ⁊ soluat duplū ꝓpter illam inuasionē ⁊ postea de nouo requirat ius in dicto feu. q2 sit inestitus a vo dn̄o poterit de nouo agere ⁊ illud vendicare iustitia mediante. Et hanc lectu. sensit An. de yser. ⁊ nō habet cōtrariū. Legitᷣ ⁊ tertio modo ꝯm. s. ꝓximā positionē. vc3 ꝙ iste agēs nūc de nouo debeat succūbere iustitia mediāte. ꝑ dictā. l. si quis in tantā. vt semꝑ dicta violentia habeat sibi obstare. ⁊ ꝯm hanc lec. intelligatur iste tex. in fi. ꝙ iste agens succubuit. Ego autē tenebo scđam lec. q̄ magis congruit litere ⁊ ꝯm quā nō obstabat cōtrariū. Et diuiditᷣ ī tres partes: qm̄ in prima ꝑtē cōstat de inuesti. ⁊ nō de violētia. ī scđa cōstabat de violētia ⁊ nō de inuesti. In tertia declarat an ex inuesti. nouiter acqsita possit de nouo agere. secunda ibi ꝙ si de rapina. tertia ibi nisi. ¶ Casus vbi inter plures vendicantes feudū oritᷣ contentio qs eoꝝ debeat prefrerri si vnꝰ legitime ꝓbauerit se legitime inuestitū sine aliqua violentia debet obtinere. Si vero esset cōuictus de violētia debet succūbere. Sed si de nouo postea inuesti. acquirat poterit de nouo ad dictū feu. agere. h. d. ¶ In tex. ibi cōtendant. Subaudi aduersus tertiū possidentē feu. ⁊ cōtētio est inter eos agētes qs eoꝝ debeat ꝑmo admitti. Et hoc mōd3 figurari casus ꝯm doc. l3 Andr. de yser. ītellexerit ꝙ esset cōtētio inter istos duos quorū vnꝰ agebat ⁊ alter se defēdebat. S3 quocūq3 modo ponas casum semꝑ intelligas ꝙ iste q agebat ⁊ allegabat inuestitorē nō possidebat postq̄ h3 necesse ꝓbare. ⁊ ita dixit gl. iij. in ver. ⁊ intelligas ⁊ ibi dicā. Ibi bn̄ficio. i. feu. vt. s. q. cau. feu. amit. in. §. in primis. Ibi ⁊ vnus sc3 ipsoꝝ duorū agētiū cōtra tertiū possessorē. ibi ꝓducit quē dicit se recognoscere in dn̄3 ⁊ intellige ꝙ fiet ista ꝓductio ad īformationē comitis nō aūt in forma iudicij ꝯm Bal. qđ pt3 q2 fit an̄ litē cōte. in principali. vel ꝯm Ia. de bel. fit in forma iudicij qđ ventilatᷣ prima inter istos duos agere volētes. ⁊ ad hoc vide qđ dico. j. in. §. seq. Ibi illius testimoniū. s. eiꝰ q ꝓduxit inuestitorē. qm̄ comes d3 primo respicere testimoniū illud. vt. s. sequitᷣ ibi comes ⁊c. Et hoc mō debes cōstruere tex. l3 qdā exponāt testimoniū eius. s. inuestitoris. vt hic ī gl. q̄ hoc declarat in ꝑn. sui. Ibi recognoscit hoc est qa cōfitetᷣ se dictā inue. fecisse ex sua liberalitate ⁊ dono nō aūt precio. Et voluit glo. j. hic posita que melius staret signata super hoc vbo. Ibi comes q cognoscebat de tali cōtro. orta inter eos cū esset in eius terra q comes habita tali informatiōe ab inuestitore debet istū inuestitū priꝰ admittere ad iudiciū. Ibi recipiat. s. testimoniū illiꝰ ⁊c. qđ est. s. Et subaudi anteq̄ recipiat ꝓbatiōes alteriꝰ q nō docet de inues. ꝓducēdo suū inuestitorē ꝯm Pet. de cer. Ibi ⁊ si idē. s. q ꝓduxit inuestitorē. Ibi idoneis testibus. s. q sint pares curie si feu. est nouū. vt. s. qd sit inue. in. §. j. vel intellige idoneis. vc3 ꝯm formā. l. idonei. cū ibi no. ff. de testi. Ibi rapia. i. violētia qm̄ res imobilis nō đr rapi. s3 īuadi vt instit. vi bo. rap. in. §. qđ nō solū. ⁊ hoc voluit gl. fi. ꝟ posita in sui princi. Ibi ꝯtrouersie materia. Subaudi ex qua dubitabatᷣ ne perueniret ad violationē pacis. vt ꝑ ꝟ faciat ad titulū. Ibi cōuictꝰ fuerit. s. ꝑ aduersariū reū ꝯ quē agitᷣ vc3 ꝙ iste agēs inuasisset dictū feu. ꝑ violētiā. Ibi duplᷣr soluat. s. illi cui rapinā cōmisit ꝯm gl. vel intellige vt statim dicā. Ibi careat q2 fuit ꝑdo ⁊ inuasor. vn̄ amisit ius suū ꝑ dictā. l. si qs in tātā. Ibi requirat quasi dicat. si postea acqreret dictū feu. a vero dn̄o posset ꝓ eo agere. ⁊ ꝯm iustitiā in iudicio illud acqrere. Nā cū ꝑmo egit nō erat dn̄s sed inuasor iđ tūc ꝑdidit ⁊ punitꝰ fuit. nūc vero ꝑ inuest. nouā est effectus dn̄s. ⁊ ꝓ eo agere pōt nec obstabit sibi exceptio rei iudicate q2 ex noua cā h3 dn̄ium de nouo. l. si mater. in. §. eādē. ff. de exc. rei iudi. Et hoc mō habes intellectū litere que obscure locuta. ¶ † No. ꝙ vbi sunt plures cōpetitores inuicē se impedire volentes ille primo debet amitti ad ꝓbādū qui maiores habet pro se ꝑsumptiones. vt in isto tex. que presumptiones ⁊ informationes possunt sumi etiā a teste nō iurato. vt hic dicit gl. in sui ꝑn. q̄ singularis est ꝯm Bal. facit. C. de libe. causa. l. iubemꝰ. ff. de probat. etiā. ⁊. l. cū ꝓba. ⁊ qđ dixit Inn. in. c. cū in tua. extra de spōsalibus. Qualiter aūt ⁊ qn̄ cōpetitores se impediant vide ꝑ Inno. extra de testi. in. c. veniēs. ⁊ per doc. nostros in. l. is a quo. ff. de rei vē. ¶ † No. ꝙ vnus ex cōpetitoribus pōt infringere cōpetitorem suū ex delicto in se cōmisso qui delinquens punietᷣ ex quo delicto succūbere etiā debet in causa. vt hic in fi. ad qđ facit. ff. sol. mat. l. titia. ⁊. ff. ad trebel. l. heres. ¶ † No. ꝙ per inuasionem amittitᷣ feu. qm̄ ꝓpter suā furoris audaciā perdit ius qđ habet d. l. si qs in tantam. facit qđ dixi. s. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. porro. ⁊. s. q. mo. feu. amit. in. §. similiter. ¶ Op. cū gl. fi. ꝙ imo dn̄s possit gratificari cui voluerit ex istis duobus ꝯpetitoribꝰ: vt. j. de lege corra. in. §. si inter. Sol. hic vnꝰ solus ex petitoribus allegabat ⁊ producebat inuestitorē. Ibi aūt vterq3 quo casu dominꝰ gratificat dūmodo hoc fiat sine fraude ⁊ nihil ꝓbetur in contrariū per alium cōpetitorē vt ibi. ⁊ hoc voluit gl. que bene loquitᷣ. pro qua facit. l. theopompus. ff. de dote prele. ff. de pac. l. tale pactum. in prin. in. §. qui prouocauit. ⁊ no. glo. magna. j. in. §. sequēti. Et declara ipsam q2 aliqui libri habēt in gl. guarentaret ⁊c. vnde Iac. de bel. dicit ꝙ in cōtrario dn̄s idēq3 inuestitor guarētauit possidenti. Et ideo ipse obtinet nisi actor cōtrariū induxerit. hic autē actor iste nō obtinet sine alia probatione licet dominus velit sibi guarentare: q2 non possidet neq3 aliā presumptionē habebat. Et ideo assertio domini nō multū ꝓdest nisi tāq̄ dictū vnius testis si in figura iudicij deposuit secundum Iac. de bel. Sed circa istud statim clarius dicā in sequētibus. ⁊ dixi super tex. ¶ Op. cū gl. iij. in ver. ⁊ intelligas ⁊c. q2 principiū dicte glo. expediui supra super tex. ⁊ in notabilibꝰ ꝙ qui producit inuestitorē non cogitur aliquo modo probare vt. C. de eden. in. l. qui accusare. So. dicit glo. qđ contrariū procedit quando quis possideret hic autē non possidebat iste qui ꝓbat. Et hoc vult glo. vsq3 ad ver. sed queritᷣ ⁊c. Sed Iac. de bel. dicit quod iste intellectus non conuenit huic litere in qua presupponitᷣ quod ambo litigatores allegabāt eūdem inuetitorē sed alter tātū produxit eum in iudicio ad testimonium. quo casu post respōsionē inuestitoris probare cogitur idoneis testibꝰ de iure suo ꝯm Iaco. de bel. Sed ego puto gl. habuisse bonū respectum. Et ideo clarius dicas. vt statim patebit in sequē. ꝯtrario. ¶ Oppo. cū dicta glo. in versi. Sed quare ⁊c. ⁊ op. sic. Nam iste producēs inuestitorē probauit se inuestitum. ergo non habet necesse vlterius probare se acquisiuisse illud absq3 rapina q2 probando se inuestitum videtur sufficere. Soluit gl. duobꝰ modis. quoniā primo fatetur contrarium. ¶ Nec obstat iste tex. q2 debet intelligi ꝙ eo ipso quod probat se inuestitū satis probat quod non per rapinam nisi in contrarium ostendatur per aduersarium vt probatur in isto tex. dum statim subiunxit quod si de rapina ⁊c. facit in simili. l. dotem cum si. ff. de iure do. Uel secundo dixit glo. quod hic ideo exigitur vltra probationē inuestiture ad hoc vt tollatᷣ oīs cōtrouersie materia. vt dixit iste tex. Et hoc vult tota ista glo. vsq3 ad finem. Tu vero hanc secūdam solutionē teneas ad hoc vt verba hic posita aliquid operentᷣ. l. si qn̄. ff. de leg. j. Item quia dictū inuestitoris non fuit hic deductum ad probationem principalē sed solū ad informationem comitis. vt tolleretur discordia inter ipsos cōpetitores. vc3 quis eorū deberet prius admitti ad probandum. Preterea iste dominus inuestitor nō potest esse sufficiēs testis de per se tū qa inuestitura debet probari per pares curie si est feudum nouum vt supra dixi: tū quia si esset antiquum adhuc teneretur de euictione nō videretur esse sufficiēs. ar. ff. de testibus in. l. omnibus. ⁊ ideo testes sunt recipiēdi vt detur plena fides ⁊ tollatᷣ omnis materia discordie. vt in isto tex. ¶ Quero cū glo. fi. in versi. ⁊ ita habes. An istud duplū sit totum pena vel in isto duplo cōtineatur etiā ipsa res. Et respondet glo. primo tenendo quod in ipō duplo insit ipsa res: quia hoc modo cōcordabit se cum dicta. l. si quis in tātam. In contrarium postea arguit quod imo istō duplum sit totum pena ⁊ quod vltra istud duplum etiā amittat ius suū. verū propter tantam exuberantiam pene dicitᷣ dispensatum secum vt possit de nouo requirere dictum beneficiū a domino feu. qui vere est dominus feu. vnde in prima inuestitura sibi preiudicauit ꝓpter rapinā quā fecit inuadēdo possessionē ipsius cū possideretur per alium. Nunc vero ex noua inuestitura nouiter acqsita poterit đ nouo agere postq̄ fuit ꝑmo ita acriter punitus. Et hoc vult ista gl. vsq3 ad fi. Sed iste intellectus non videtur mihi posse stare: tum quia circūueniretᷣ decisio dicte legis si quis in tantam tu3 q2 si habebat dominium iure nō priuatᷣ nisi in amissionem dominij vt ibi. facit qđ dixit glos. magna vltra medium in. d. l. extat. q̄ exemplificauit in feudatarijs ex quo exēplo relato ad tex. ibi positum qui dixit ius crediti nō habebit ⁊c. videtur hoc satis probari. vt in futurum iste talis violator nō possit amplius habere regressum. Et ꝓ tāto nō recederē a lectura quā supra sequutus sum ꝯm quā non obstabit cōtrarium q2 tēpore violētie nō habebat dominium ¶ Op. ab extra ꝙ imo in duplo insit ipm simplū: ita ꝙ ipsum duplū nō sit totū pena de. l. si cū exceptione. in. §. quatenus. ff. ꝙ metꝰ cā. Solu. ibi tex. loquitur per verba simplicia. vc3 duplum triplū quadruplū ⁊c. hic vero loquitur aduerbialiter dicendo dupliciter soluat. quo casu videtur significare merā penam ꝯm Bal. Sed ego puto ꝙ ista nō fuerit intētio huius litere. sed qđ iđ iste tex. dicat dupliciter soluat ex eo quod qui cōmisit ipsam violentiā ⁊ delictum videbatur violare quodāmodo pacē per cōsequēs tenetur soluere penā dupliciter. vnam vc3 parti lese ⁊ alterā ipsi comiti. vt probatur supra eodē. in. §. si quis aliquē. ⁊ qđ ibi dixi. ¶ † Qualiter aūt in delictis intelligatᷣ duplicatio penarū dic ple. ꝑ gl. ⁊ doc. ī. l. pen. ff. ad. l. iul. pecul. ⁊ inst. si q̄dru. pau. fecis. di. in fi. ⁊ in. l. hoc edicto. ff. de publ. ⁊ per Bar. ff. de pe.

a ¶ Clericus reputatur de vniuersitate. Adde Oldra. consi. xxxij. incipi. qđ est. Pet. de ancha. in repe. regule ea q̄. de re. iur. lib. vj. in. xx. q. idē pet. consil. cl. incipi. optimis.

b ¶ A domo vagabundi. Adde qs dicatᷣ vagabundꝰ vide glo. in. l. eius q. in. §. fi. ff. ad munic. gl. ⁊ Bald. in. l. iiij. in. §. pretor. ff. de dam. infe. Barto. in. l. j. C. vbi de cri. agi. opor. Ioā. an. in addi. Spec. tit. de cōpe. iud. in §. j. versi. xl. ⁊ an tales possint cōueniri vbicūq3. vide in auẗ. vt nulli iudi. in. §. si qs no. Abb. ī c. vlt. de foro cōpe. Io. cal. ⁊ Io. de ana. in. c. j. de rap.

c ¶ Et qn̄ quis debeat remitti Adde glo. in. c. fi. de foro cōpe. Ioan. cal. in. c. j. de rap.

d ¶ Quid autem cōtineatᷣ appellationem domꝰ. Adde. l. cetera. in. §. hoc senatꝰ. de lega. j. l. j. ff. de carbo. edic. ang. in. l. plerūq3. ff. đ in ius voc. in. c. iter alia. đ imu. eccle. Spec. ti. de iniurijs. in. §. j. ꝟsi. sed pone in statuto.

in.l.sanctio legū.⁊.ff.si fa.fur.fe.di.in.l.j.in.§.fi.p Bal.in.l.cū fur ti.de in litē iurā.⁊ qd no.C.ad.l.aquil.in.l.ꝫ negantem.qualiter autē intelligaꝝ in sentētijs.vide.C.de sen.que ꝓ eo qd interest in l.fi.⁊ insti.de act.i.§.tripli.Jn vltimis aūt voluntatib⁹ vide.ff.de leg.ij.in.l.meui⁹.in.§.duorū.Jn cōtractib⁹ vero.vide Spec.in ti. de emp.⁊ vē.in.§.j.vsi.non igiꝝ.⁊.ff.de ver.obli.i.l.stipulatio ista. in.§.alteri.Jn statutis vero.vide Bart.in dicta.l.sactio legum ¶ Opp.ꝙ iudex inquirere debeat a duob⁹ hominib⁹ boni testi monij veritatē:vt.j.ꝑxi.§.Sol.hic eūdē allegāt inuestitorez.Jbi diuersos ꝭm Ja.de bel.¶ Ultimo ad materiā huius.§.vide.j.in d.§.seq.⁊ in dicto.§.si inter.j.de lege corra.⁊ p Jacardi.in summa.in tit.de cōtē.feu.in rubrica fi.⁊.§.fi.in fi.De materia cōpetitorū habes.s.in primo notabili:⁊ in remissionib⁹ ibi adductis.

1 ☞ Possessioni probande duo testes sufficiunt.
2 Probatio per eos qui sunt eiusdem regionis conuenienter fiet.
3 Possidēs iuste possidē crediꝝ nisi oppositū ab aduersario ꝓbeꝝ.
4 Testes possessionis qualiter producendi ⁊ examinandi.
5 Testes extra prouinciā existentes ibidem an possint examinari.

Si tres vel. Jste.§.facit ad titulum nostrum hoc modo:qꝛ cū ex contentione violentie orta inter plures sup eo feu.quis eorū esset potior in possessione dubitaretur violatio pacis de qua i isto titulo.ideo vt tollatur talis occasio annectit impator hic istū.§.ꝓut etiā supra dixi.in.§.precedēti.Et diuidiꝝ in duas partes:qm̄ in prima declarat ⁊ determinat causaz possessorij.in secunda prouidet in causa petitorij scda ibi nisi.Casus.Quādo inter plures allegātes diuersos inuestitores oriꝝ cōtentio super eo feu.quis eorū possideat ille debet obtinere ⁊ possidere qui fuerit probatus pacificus possessor sine violentia per duos testes eiusdē ꝓuincie reseruato iure aduerse parti i petitorio.h.d.¶ Jn text.ibi si tres dic qd idē esset si essent duo:vt sensit gl.ij.h posita circa mediū.ibi beneficio.i.feud.vt dixi in.§.precedēti.ibi vterqꝫ id est quilibet eorum producebat.ibi iudex.i.comes i cui⁹ terra h discordia vꝝiꝝ vt h i gl.⁊ dixi in.§.ꝑcedēti.ibi reqrat ex officio suo vel ēt i forma iudicij:vt.j.dicā.ibi. boni testimonij scꝫ qui non sint reprobati.sed sint idonei.vt dixi in.§.ꝑcedenti.ibi cōmorantibus hoc ideo dicit qꝛ vicini melius sciunt veritatē.vt statim dicā.ibi qd iurauerūt.i.qd iuramētum ꝑstiterūt.ibi absqꝫ rapina.i.violentia.ꝓut exposui.s.in.§.precedenti.ibi eripiat.videlicet si probauerit in pretorio postea se potiorē obtinebit.⁊ manu militari iustitia dictante auferreꝝ ab aduersario si tradere noluerit.l.q.restituere.ff.de rei vēdi.ad qd facit tex.s.de mili.vasal.in fi.⁊ qd ibi dixi.
1 ¶ † Not.qd in probāda possessione sufficiunt duo testes.hec eniꝫ est regula vt i quocūqꝫ
a actu duo testes sufficiāt[a] nisi aliud a lege cautū reperiaꝝ. vt no.i l.vbi numerus.ff.de testi.⁊ dixi.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.si quis in primo notabili.nec requiritur qd isti duo testes sint de paribus curie.vt colligiꝝ ex isto tex.qui indistincte loquitur.⁊ tenet Bal.de qua materia plene tāgitur.s. qd sit inuesti.in.§.j.
2 ¶ † Not.ꝓbationē posse melius ⁊ congruentius fieri p eos de regione quā p alios:vt hic.⁊ in.l.cū delaniōis.in.§.asinā. ff.de fundo instruc.⁊.ff.de flu.in.l.j.§.j. Et est ratio qꝛ ꝑsumunꝝ melius scire quā remoti.vt in.l.si vicinis.C.de nup.⁊ in.c.p tuas extra de ꝓba.¶ Op.cum glo.j.qd imo qn̄ vertiꝝ questio de eodē feu.dn̄s possit gratificari ꝓ libito possidēti absqꝫ testib⁹ dūmodo per aduersarium nulla fiat ꝓbatio.vt.j.de lege corra.in .§.si inter.Sol.ibi litigātes producebāt vnū solū inuestitorē.hic autem ꝓducebanꝝ plures ⁊ diuersi.⁊ sic isti casus nō sint ꝯtrarij sꝫ aduersi.⁊ de hoc dixi etiā supra in.§.precedenti.in prima oppo.
3 ¶ † Quero cū gl.ij.qd fiet si nō reperiaꝝ aliquis testis qui deponat istū possedisse absqꝫ rapina.Et respondet gl. qd iudicabiꝝ pro possidente nisi aliud probetur in contrariū per aduersariū iuxta illud dictū beati possidētes ⁊c.Nam magnū est cōmoduz possessionis.vt insti.de interdic.in.§.retinende.⁊ in .l. is.q destinauit.ff.de rei vendi.⁊ qd plene not.in.l.sicut in.§.si queraꝝ.ff.si seruit⁹ vend.⁊.ff.si vsuff.peta.in.l.vti frui.in princi.⁊ in.l.fi.C.de rei vēdi.Et per hoc habes expeditam glo.vsqꝫ ad versi.j.§.ergo isto ⁊c.¶ Op.cum eadē glo.qd imo iste comes siue iudex de quo loquiꝝ iste tex.non sit competēs iudex inter hos vasal.litigātes cū hec causa deberet ventilari coram domino feu.vt.j.de probi. feu.alie.p fe.in.§.penul.Et hec glo.nō soluit nisi qd remittit ad ibi not.⁊ in summa.in tit.apud quē vel quos ⁊c. Et hoc voluit glo.vsqꝫ ad fi.Quare tu soluas qd ibi litigātes producebāt eundem inuestitorē ⁊ sic cōstabat aperte de dn̄o.hic vero nō ꝯstabat aperte de dn̄o qꝛ dicti vasalli ꝓducebāt diuersos iuestitores.Et ideo iudex ordinari⁹ est iudex cōpetens.vt hic ⁊ ita sensit glo.in cōtrario.⁊ doc.hic.Uel potes dicere qd iō hic iste comes cognoscebat de hac causa:quia asserebatur violentiam fuisse commissam vnde ne perueniaꝝ ad violationem pacis ipse comes de tali discordia cognoscit in sua terra.vt dixi.s.i.§.precedēti de qua materia satis etiam dictum est.s.in tit.de inuesti.in mari.facta. in fine.⁊.j.an apud iudic .vel do. in capitulo primo.
4 ¶ † Quero ab extra in practica qualiter isti duo testes producēur ⁊ examinabuntur an in forma iudicij post litem cōtest.ꝭm formā iuris vt extra.vt lite nō contesta.per totum.⁊ in auꝝ.de testibus.in.§.⁊ hoc vero.An vero ex officio iudicis pro ingrēda veritate.Ad hāc questionē respōdet quidā ꝙ isti tales testes debent produci aperte ⁊ in forma iudicij examinari ⁊ ꝭm formā iuris.vt cuimus supꝛascriptas ꝯrietates.alij dicunt qd etiā iudex ex officio suo hoc pōt facere ingrendo veritatē etiā si non sunt producti a parte in iudicio ad testimoniū ferēdū.⁊ probādū.per l.fi. C.de bo.vacā.Et pro hac opi.adduco tex.j.eo.in.§.si miles rusticū.Sed melius.ꝭm Bal.vt ꝓducanꝝ a parte si est causa ciuilis. qm̄ iudex nō p̄t supplere de facto.vt.C.vt q̄ desunt aduocatio
b tiū in.l.j.Jtē qꝛ regulariter in ciuilibus nō fit inquisitio.[b] ꝑ Jnn.in.c.ad nostrā.extra de iureiurā.⁊ no.in.l.iij.in.§.preterea. ff.de suspec.tuto.Et ibi habes vnā glo.singularē que vult ꝙ condēnatus ex inquisitione nō sit infamis.de quo ibi plene p doc. ⁊ ꝙ no.in.l.j.C.de modo multarū.Habes etiam aliā gl.singularē in.l.j.in prin.in eo.tit.ꝭm Bal.ꝙ etiā in ciuilib⁹ rōne pietatis ⁊ pupillaris etatis potest iudex ingrere absqꝫ aliquo libello alicuius accusantis.Ego aūt quantū ad questionē formatā cōcordarē opi.hoc mō qd pars ꝓducat plures testes vt in prima opi.Sed postea iudex eligat ex illis quos voluerit idoneos.vt
5 in scda opi.facit.c.inter solicitudines.extra de pur.ca.¶ Quero qd si isti duo testes nō reperianꝝ in eadē ꝓuincia.sed in alia. an poterūt recipi tales testes extra ꝓuinciā ⁊ examinari ⁊ dicit An.de yser.ꝙ sic sꝫ formā.l.iudices.⁊ auꝝ.apud eloquētissimū. C.de testi.de quo i.c.inter solicitudines.Et not.vnā gl.singularē in.l.fi.C.in q.cau.cessat lō.temp.prescrip.q̄ dicit ꝙ illud qd statuiꝝ de ꝓuincia habet locū hodie in quacūqꝫ ciuitate q̄ de p se hꝫ iurisdictionē.de quo dixi in.c.j.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal. lis ori.¶ Ultimo ad materiā hui⁹.§.vide in remissionibus quas dedi.s.in dicto.§.proximo.⁊ qd dixi in.c.j.s.apud quē vel quos cōten.feu.esse debe.⁊ Jnno.in.c.ceterū.extra de iudi.⁊ per Cy.in l.si nulla.C.de acq.pos.⁊ in Spec.in prima parte.in ti.de petitorio ⁊ possessorio.§.j.in ver.penul.⁊ ibi Joā.an. ¶ Jacob⁹.

1 ☞ Rustic⁹ militē nō accusabit nisi se nō calūniari iurauerit.
2 Miles a rustico diffamatus legitime purgari potest.
3 Rusticus militē violate pacis accusans pugnā indicere valebit.

§ **Si rusticus.** Jste.§.legiꝝ tribus modis timore cōtrarij positi.j.eo.in.§.si miles aduersus.vbi diciꝝ ꝙ militi non pōt indici pugna nisi pꝫ aliū qui fuerit miles ⁊ natione nobilis ⁊ legitime natus:ex quo videbaꝝ ꝙ iste.§.nō posset ꝓcedere cū videaꝝ disponere ꝯriū.Et p tāto quidā intelligūt ꝙ in isto.§.nō dꝛ ꝙ miles iste accusat⁹ habeat necesse pugnare:sed solū se expurgare ⁊ innocētiaꝫ suā p quatuor testes sacramentales.⁊ ita intelligaꝝ iste tex.ibi dū dicit quarta manu ⁊c.Alij intelligunt quod iste miles interpellatus ad pugnā ⁊ ꝙ ipe p pugnā debeat se expurgare.dando aliū campionē qui loco sui pugnā faciat.nō autē ꝑsonaliter teneaꝝ illam facere.⁊ ita intelligaꝝ iste tex.Secus aūt si miles interpellat rusticū qd pugnā qꝛ tūc ipse miles interpellat⁹ ⁊ similiter rusticus interpellat⁹ debēt pugnā ꝑsonaliter facere nec possunt facere p cāpionē.⁊ ita intellexit gl.soluēdo predictū cōtrarium .§.seq.Legiꝝ ⁊ tertio mō ꝭm Pe.de cer.vcꝫ ꝙ quāuis iste tex.appellet istū esse rusticū nō dꝫ intelligi ꝙ esset vere rustic⁹ agricola.Sed iō appellat istū rusticū qꝛ habitabat in rure ꝓut faciunt interdū nobiles in multis locis.Jsti em̄ tales habitātes in rure possunt appellari rustici:vt dixit Cy.in.l.fi.C.de testa.Ego tenebo primam lec.q̄ magis applaudit litere.⁊ eā sequitur Jac.de bel.Et ꝭm eā in summa hoc intēdit.si rusticus accusat militē de pace violata iurādo ꝙ nō facit animo calūniādi tunc dictus miles se purgare p suū iuramētū ⁊ p sacramētū aliorum quatuor testium hoc idē affirmātiū.h.d.¶ Et diuidiꝝ in duas ptes qꝛ in prima ponit formā qualꝛ rusticus se debeat habere accusando militē.Jn secunda qualiter miles accusatus se debeat excusare ⁊ purgare.secūda ibi manu.Jn tex.ibi rustic⁹.quis dicatur rusticus.vide Cy.in.d.l.fi.⁊ qd dixi.s.eo.in.§.si qs rusticus. Jtem militem quis dicaꝝ ⁊ quare.vide qd dixi.s.imperator lotharius euge.pape.in.c.j.Jbi pulsans.i.vocās ipsum ad iudiciū ⁊ accusans eum de pace violata vt exponit gl.infra in.§.seq.Et exemplifica vt qꝛ ipsum verberauit.prout tradiꝝ.s.eo.in.§.si qs aliquē.Jbi manu sua hoc est corporaliter tangendo scripturā super qua iurauit cū manu:vt no.gl.j.j.de pace iura.firmā.in.§.sacramēta.Jbi volūtarie.i.p calūniā nec acri animo seu astu.ꝭm vulgare lombardū:vt hic dixit gl.allegando aliquas cōcordātias in lombarda que per hoc est expedita.Jbi necessarie.Subaudi qꝛ nō pōt aliter secū in pace viuere nisi iustitia mediante ipsum ad iudiciū vocando.ibi manu quarta.i.cū quatuor sacramentalibus testibus ꝭm Jac.de bel.qui manu tactis scripturis corporaliter iurabūt ⁊ deponēt p eorū sacramētū credulitatis ⁊ sciētie ita esse queādm.iste miles dicit ⁊ iurauit.Et isti tales testes appellabunꝝ testes expurgatores:vt dixi.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.ij.sup tex.⁊ ꝓbaꝝ in.c.quoties.⁊ in.c.ex..

extra de purga.canonica.Jbi sese.i.seipsum.
1 ¶ † No.rusticū nō admitti ad accusandum militē nisi iuret ꝙ non facit p calumniā nōqꝫ per iracūdiā.facit.l.non prius.C.de calūnia.⁊.l.fi.C.de accu.Nam qd calore iracundie fit non representat verum iudiciū animi:vt in.l.quicquid calore.ff.de regulis iuris.⁊ in.l.si nō cōuiti.C.de iniurijs.
2 ¶ † No.militem diffamatum a rustico posse purgare legitime.Et qualiter ꝓcedatur per iudicē in tali purgatione cū diffamato plene no.gl.in.c.inter solicitudines.extra purga.canonica.Quot aūt testes in quacūqꝫ purgatione requiranꝝ regulariter ibi traditur per Jnn.⁊ per gl.¶ Op.ab extra qnimo ista nō fiat canonice per testes expurgatores:sed debeat fieri vulgariter per pugnam:vt.s.eo.in.§.j.⁊ in.§.si quis alium. So.ibi loquimur quādo pax violatur per sanguinis effusionē quo casu est pena corporalis ⁊ nunc purgatio fit per pugnā vt ibi hic vero loquimur qn̄ accusabaꝝ de pace violata sine sanguinis effusiōe.quo casu est pena pecuniaria.vt.s.e.in.§.si quis aliquē quo casu fit purgatio a milite p testes sacramentales.vt ibi.de quo etiā dicā in qōne sequenti.
3 ¶ † Quero ab extra qd si iste rusticus accusabat ipsum militē de pace violata ex sanguinis effusione an tūc possit dicere pugnā militi.Et dicūt quidā ꝙ sic p istū tex.vbi dicūt esse casum.Nec obstabit tūc tex.j.eo.in §.si miles.vbi ignobilis nō potest indicere bellū militi:qꝛ respōdent ipsi hoc esse verū vt ipse miles teneaꝝ purgare.vt ibi.sꝫ dabit campionē pro se ad pugnandum cum rustico eque idoneū ipsi rustico vt hic.⁊ sic intelligunt istū tex.vt pugna fiat ex parte militis per campionē vbi vero miles interpellaret rusticum ad pugnā tūc haberet necesse miles personaliter pugnare non posset dare cāpionē.vt i.§.seq.quē ita intelligūt vt.s.dixi.¶ Ultimo de pertinētibus ad materiā huius.§.vide.j.in.d.§.seq.⁊ p Jaco.ardizo.in titulo de conten.feu.sub rubricella decurritur ad sacramētum vasalli.⁊ quod dixi.s.qui feud.da.pos.in.§.hoc quoqꝫ sciendū.⁊.j.de consue.rec.feu.in.§.sacramentū.De rustico autem vide.j.eod.in.§.si quis rusticus.cum ibi no.⁊ in.d.l. fi.de testa.De materia vero pugne late dixi.s.eo.in.§.si quis hominem. ¶ Jacobus.

1 ☞ Purgationum alia vulgaris alia canonica ⁊ quot modis quelibet ipsarum fiat.
2 Rusticus diffamatus an ad pugnādum cum milite purgationis causa sit admittendus.

§ **Si miles rusticus.** Jn precedēti.§.visum est quādo rusticus accusat militē de pace violata.nūc vero in hoc.§.declarat ecōtra qn̄ miles accusat rusticū ⁊ in summa hoc vult.Rustic⁹ accusat⁹ p militē de pace violata se expurgare tenetur aūt diuino vel humano iudicio aut septē testibus legitimis eligēdis per iudicē.h.d.
1 ¶ † Et premitte ꝓ euidentia ea que hic tanguꝝ in gl.in prin. sed clarius q̄ in ea dicaꝝ ꝙ alia est purgatio vulgaris alia canonica.Uulgaris est illa quā sibi vulgus inuenit.⁊ fit duob⁹ modis vcꝫ aut diuino iudicio aut humano.diuinū iudiciū fiebat plurimis modis.vno modo qꝛ diffamat⁹ de crimine sumebat ferrū ignitū in manu seu tangebat vel portabat de loco ad locū per nouē pedes mensuratos p iudicez quo facto si manebat aliqua adustio puniebaꝝ tanq̄ diuinitus crimē esset ꝓbatū.Si vero nō remanebat adustio absoluebatur.Et de ista purgatiōe fit mentio in.c.fi.extra de purga.vul.⁊.ij.q.iiij.c.mennā.⁊ in.c.ex literis.extra de exces.prela.Alio modo fiebat cū aqua feruēti vꝉ cū aqua frigida.vt per manus impositionē cognosceret an ex lesione manus vel non fuisset cōmissum crimē.Et de hac fit mētio in.d.c.mēnam.⁊ in.c.consuluisti.⁊ in.§.iuramento in dicta cā ⁊ qōne.Alio modo fiebat qꝛ per iudicē mādabaꝝ igniri nouē vomeres ferreos ⁊ poni successiue in terra vnū post aliud ⁊ diffamatus volens se purgare de crimine sumebat primū vomerem ignitū manibus ⁊ portabat vsqꝫ ad vltimū.quo casu si remanebat adustio puniebaꝝ tanq̄ delinquēs alias absoluebaꝝ.Et de ista purgatione fit mētio in lōbarda in titulo de paricidijs.in l.fi.vbi interpellatus in seruitutē ⁊ timens ne ad seruitutē redigaꝝ si interficiat patrē vel matrē vel aliquē suū propinquū per quorū dispositionē timeat se recasurū in seruitutē ⁊ negauerit ipm occidisse ad nouem vomeres ignitos ad iudicium dei examinādū accedat.vt ibi dicit tex.Sꝫ oīa ista talia iudicia hodie sunt reprobata qꝛ fabricāte diabolo fuerūt inuēta.vt in.d.c.mēnā.⁊ no.gl.ij.q.iij.in summa.⁊ probaꝝ in.d.c.fi.de purga.cano.⁊ d.c.ex literis.⁊ de purga.vulgari.in.§.cura.Et qꝛ sunt ꝯ preceptum dei nō tentabis dn̄m deum tuum.⁊ in.d.c.fi.fiebat quoqꝫ ista talis purgatio vulgaris per humanū iudiciū vcꝫ p pugnā ⁊ duellum qm̄ putabāt antiqui ꝙ pugnans vinceret si dicebat verū:alias succumberet.Et ista similiter purgatio est ꝓhibita: quia sepe multi sub iusto clipeo pereūt.vt de ista late dixi.s.eo.i §.si qs hominē.⁊ no.in.d.c.cura.Alia autē purgatio principaliter appellaꝝ canonica.⁊ est ostensio inocētie de obiecto crimine. vt ꝓbaꝝ extra de purga.cano.in.c.quoties.⁊ per totum.Fit em̄ per iuramentū ipsius diffamati se expurgantis.⁊ p alios testes idoneos expurgatores qui similiter iurabūt se credere predictū diffamatū verū dicere.vt dixi supra in.§.precedenti.Et de huiusmodi expurgatiōe loquiꝝ iste tex.quē modo per p̄dicta de facili intelliges.Et de his dixi.s.qui feu.dare pos.in.§.penul.et plene ponit.Roff.in libellis iuris canonici iuxta fi.⁊ alter Roff.ei⁹ discipulus in fi.sui tractatus de purga.⁊ duello.Et p p̄dicta nūc habes glo.mag.hic positā expeditam in prin.sui vsqꝫ ad ver.sed quero ⁊c.
a ¶ Jn tex.ibi rusticū qd sit.[a] vide supra in.§. precedenti Jbi pulsans.i.vocās citando ⁊ excusando ipm.vt in gl.⁊ dixi in §.ꝑcedenti.Jbi manu sua.i.corporaliter manu tactis scripturis vt ibi dixi.ibi faciat.i.ꝙ nō facit aīo calūniandi talē accusaz vel iuramētū vt hic in glo.Sed necessitate coact⁹ si vult perseuerare in pace ⁊ consequi ius suum.vt dixi in dicto.§.precedēti.Jbi iudicio.istud totū capiꝝ pro vno solo de illis duob⁹ quos eligere debet qm̄ oīa ista spectant ad iudiciū ⁊ purgationem vulgarez que purgatio vulgaris cōtinet duas principales species inter se differētes.s.per iudiciū diuinū ⁊ humanuz vt supra dixi ibi aut septē testib⁹.istud est ꝭm ex supradictis duob⁹ quos alternatiue eligere debet ⁊ spectat ad purgationē verā ⁊ canonicā.Jbi elegerit.qualiter hoc intelligatur dixi.s.eo.in.§.si tres.Quot autem testes regulariter requirantur in expurgatione dixi.s.in.§. ꝑcedenti.¶ No.ex hoc.§.cōiuncto.§.precedēti magis esse credēdum militi q̄ rustico.Qd patet qꝛ rusticus in expurgando se a crimine sibi obiecto debet habere septē testes expurgatores vt hic.Sꝫ in milite exiguꝝ solū quatuor vt ibi.Et est ratio qꝛ magis crediꝝ nobili q̄ ignobili magis existēti in dignitate q̄ plebeo ⁊ nō existēti magis diuiti q̄ pauperi.l.iij.in prin.⁊ in.§.j.ff.de testibus l.fi.ff.de fide instr.Nā in multis iuris articulis est deterioris cōditiōis rustic⁹ q̄ miles.qm̄ acrius puniꝝ corporaliter.l.nemo.in fi.C.de summa trini.⁊ fide catho.Ubi antē tractaꝝ de pena pecuniaria tunc mitius puniꝝ.l.j.C.de offi.ꝑfec.vrbis.Multa quoqꝫ
b priuilegia[b] sunt cōcessa militib⁹ que nō sunt cōcessa alijs.vt in.l. j.per glo.⁊ doc.C.de iuris ⁊ facti ignorā.An aūt ⁊ qn̄ puniatur plus plebeus quā miles dic plene per doctores in.d.l.nemo.⁊ in l.j.C.vt nemo ad suum patrociniuz susci.vicos vel rusti.lib.xj.et qd no.in.l.iij.in.§.j.de re mili.⁊ ibi Bar.⁊ per Bal.in.l.j. in fi.C. qui ho.cedere pos.⁊ dixi.j.de pace iura.fir.in.§.si quis vero temerario.Et p ista habes expeditā glo.hic positā iuxta finē.¶ Not. de expurgatiōe que fit per diuinū vel humanū iudiciū.vt in isto tex.qui ortū habuit a lege lombardorū.vt hic in gl.que se remittit ad dictū ius lombardorū.Ex quo colligunt aliqui ꝙ ista decima collatio feudorū de qua dixi in proemio huius cōpilationis cōprehendat sub se ius lōbardorū cum in pluribus locis dictum ius alleget.vt.s.hic potest esse titulus qui succes.ten.in fi.⁊ s.qualiter olim feud.pote.alie.in principio.Quod intelligas verum inquantū cōcordāt:secus si essent cōtraria.l.si nō est nouū. ⁊.l.sed et posteriores.ff.de legib⁹.ꝭm Nico.de ne ap.Cetera notabilia colligere potes ex notatis.s.i.§.ꝑcedēti.
2 ¶ † Quero cū glo. in versi.sed quero qꝛ principiū expedini in euidētialibus.an iste rusticus diffamatus qui habet electionē se purgādi etiā per humanū iudiciū vcꝫ per pugnā possit pugnare cum persona militis:an debeat pugnare cū campione supposito per militem.⁊ respōdet glo.arguēdo ad partes quoniā primo videꝝ qd cū ꝑsona militis per regulā que dictat qd p principales ꝑsonas fit pugna nisi ratiōe īfirmitatis vel etatis decrepite vel iuuenilis vꝉ nisi sit ecclesia vel vidua.vt probaꝝ in lombarda quali.quis se defen.in l.si seruis.ꝓpter impetū libertatis.⁊ in.l.fi.cū similibus.Jn cōtrariū videꝝ quod non cū milite per text.j.in.§.seq.Sed cum cāpione simili dato per militem per dictaz.l.fi.vbi ecclesia pugnat per similē aduocatorē ⁊ capionē.Alij distinguunt ⁊ melius aut miles indixit pugnā vt fuit hic.⁊ tunc non possit dare cāpionē sed de per se pugnare debet.Aut fuit inuitatus ad pugnā:⁊ tūc sic vt late dixi.s.in.§.precedenti.vbi videas.Ex predictis nūc habes totaz glo.expeditam.¶ Ultimo de pertinentibus ad materiam huius.§.vide in remissionibus quas dedi.s.in.§.precedenti.⁊ quod not.per gloss.j.de alie.feu.in.c.non est consuetudo.Et de materia purgationis vide per Joā.in summa sua in titu.de purgatione.§.ij.⁊ penul. ¶ Jacobus aluaro.

1 ☞ Jgnobilis nobilem ad pugnam non prouocabit.
2 Nobilitas ex antiquitate generis originem trahit.
3 Nobilem qui se profitetur hoc probare tenetur.
4 Nobilis cum ignobili pugnare volens admittetur.

§ **Si miles aduersus.** Cōtinuaꝝ cuꝫ duobus supiorib⁹.§.quia i illis primo est expeditus casus qn̄ rusticus vocat militē ad pugnā ꝓ pace violata.Secundus casus est qn̄ miles vocat rusticū.Nūc vo i isto.§.ponit tertiū casuz qn̄ miles vocat aliū militē.⁊ i summa h vult.Miles nō pōt iterpellare aliū militē ad pugnā nisi prio doceat se cū parētib⁹ suis ex genere militari descēdisse.h.d.¶ Jn tex.ibi aliq capitali.subaudi ex qua pugna possit offerri.qm̄ nō ex qualibet cā offerꝝ pugna.vt in glo.Jbi pena.alias est i tex.causa ⁊ quelibet bona.qꝛ semp ītellige ex quacūqꝫ pena seu causa ex

Marginal notes:

a ¶ Jn quocūqꝫ actu duo testes sufficiāt. Adde c. si peccauerit. ij.q.j.c. nouit.de iudi.⁊ in.c.relatum.de testa.

b ¶ Jn ciuilibus non fit ingsitio. Adde Bar.in.l. fi.in.§. si publico.ff. de adulte. Ange.in.l.ea quidem.in.j. col. C. de accusa.

a ¶ Rusticuz qd sit Adde an rustici ecclesiarum sint de foro ecclesie.vide glo.in.c. ecclesiarū seruos xij.q.ij. Car. zaba. i.c. significātibus. in. vj. qd. de offic. delega. barba.in.c. nullus. de fo. cōpe.

b ¶ Multa quoque priuilegia. Adde Bar. i.l. neqꝫ em̄.in.§.j.ff. de test.mili. bal. i.l.si a fratre suo C.eo.tit.

qua pugna possit offerri.⁊ nõ aliter.vt supra dixi.Ibi duellũ ꝙ
h appellat duellũ.Interdũ appellat humanũ iudiciũ.vt.s.§.p
rimo.Interdũ appellat pugna.vt.j.de alie.feud.pa.in.c.nõ est
cõsuetudo.Interdũ appellat monachia.ij.q.v.monachiã.⁊ idẽ
importat.vt extra de cleri.pugnã.in duello.Ibi pugnãdi.i.puo
cãdi eũ ad pugnã.Ibi antiquitꝰ ideo sic dixit quia ex tali anti
qtate censet nobilis.vt.s.quis dicat dux comes vel mar.in pric.
⁊ in.§.j.Ibi legitimꝰ miles que aũt reqrant ad hoc vt qs sit legi
timus miles.no.p gl.ff.ex quibꝰ cau.maio.in.l.penul.⁊ p Cy.i.l.
1 j.C.de iur.⁊ fac.igno.¶†No.qd ignobilis nõ põt puocare nobi
lem ad pugnã.Et est rõ.qꝛ pugna dʒ fieri iter equales: vt no.gl.
2 s.i.§.pcedẽti.¶†No.qd ex antiqtate generis qs iudicãdꝰ ẽ no
bilis:nã nobilitas attribuit antiqtati.vt dixi i.d.c.j.s.qs dicat
3 dux comes vl mar.facit.l.scemata.cũ ibi no.ff.de gradi.¶†No.
ꝙ q nobilitatẽ allegat eã pbat dʒ ad ꝙ facit ꝙ no.gl.q solet alle
gari p singulari i.l.si vero in.§.q p rei.ff.q satisda.cog.¶No.le
gitimũ militẽ dici jllũ q natus est ex gñe militari ⁊ nobili.facit
l.j.C.negocia.ne mili.Et ex hvoluerũt colligere qdã qd ignobil
nõ possit esse miles.qd nõ est verũ.cũ iste tex.iferat potius ɔ̃riũ ⁊
pbat:qꝛ etiã serui pñt aspirare ad militiã.l.sup seruis.C.q mi
a li.nõ pos.li.xij.⁊ ex hoc põt iferri qd militia nõ est dignitas.[a] vt
no.in.l.j.C.de equestri digni.lib.xij.⁊ pbat i.l.fi.eo.ti.de quo dic
vt ibi.⁊ p doc.in.l.fi.C.de iuris ⁊ fac.igno.quotuplex sit militia
dic vt no.p gl.⁊ gul.i.l.oĩno.in.§.imputari.C.de inof.testa.⁊ in.l.
diuꝰ.ff.de ferijs.¶Oppo.cũ gl.ɔ̃ istũ tex.q p̃supponit ꝙ de quo
libet capitali delicto possit cõmiti pugna cuius ɔ̃riũ legit in li
bro lõbardorꝝ in.l.qbuscũqʒ.in ti.quali.qs se de.defen.⁊ in.l.j.C.
de homine ad iudiciũ nõ mittẽ.vbi dicit ꝙ nõ dʒ fieri pugna ni
si in casibꝰ a iure expssis.Et respõdet glo.soluẽdo duobus mo
dis.⁊ pmo qd aliud sit sm istã legẽ vt hic.aliud sit de iure lõbar
do.vt ibi quo iure regulariter phibita est pugna nisi reperiat
expsse i aliquo casu pmissa.Et est rõ:qꝛ odio habet cũ sepe mult
pereũt ɔ̃ iustitiã.l.recolimus.de homi.liber.ho.in lõbarda.Et
odia nõ debemꝰ extẽdere sʒ potiꝰ restringere.l.cũ qdã.de libe.⁊
posthu.Vel scdo soluit gl.⁊ melius qd imo iste tex.ɔcordat cuʒ
dicto iure lõbardo.qm h nõ dicit qd de qlibet capitali pena fiat
pugna.Sʒ dicit aliqua capitali pena ⁊c.⁊ subaudiẽdũ.s.de qua
pugna fieri solet.vt dixi sup tex.Et pbat ista gl.hãc subauditio
nẽ ⁊ intellectũ p duo exẽpla in lombarda.⁊ primo p.l.de furtis
⁊ minoribꝰ causis ⁊c.i ti.quali.qs se de.defen.vbi videt eqparari
furtũ ad minores casꝰ ꝙ est ɔ̃ regulas iuris.Et iõ vt tollat ista
ɔ̃rietas itelligit d furto a solidis sex infra vbi nõ fit pugna vbi
alias rõne delicti potuisset fieri pugna.vt pbat in alia lege eius
dẽ tit.q incipit de furto.Similiter si qs inficiatus fuerit deposi
tũ a solidis.xx.j.nõ fit pugna ex hoc qꝛ intelligit minor cã.Secꝰ
aũt si esset a.xx.solidis.s.qꝛ tũc cẽseret maior cã ⁊ fieret pugna.vt
in.l.si qs p ipsum.in eo.tit.Unde ne dicte leges videãtur sibi in
uicẽ cõtrariari:intelligunt p subauditũ vna sm aliã.put in di
ctis legibus cõmẽtatores eas intelligũt.Subsequenter adducit
gl.⁊ aliud exẽplũ de.l.si qs aliũ asto aio ⁊c.i dicto ti.vbi dicit ꝙ
qs põt interpellare aliũ ad pugnã pro furto ⁊ p incendio.⁊ sub
iungit ibi tex.vel vñ ipsa cõpellatio agit ⁊c.Qui tex.ne videat
iferre ꝙ ex quocũqʒ delicto qs possit ɔpelli ad pugnã.iõ exponi
tur itelligit ibidẽ p cõmẽtatores.vnde ipsa cõpellatio agit.s.de
causa de qua pugna oriat ⁊ nõ alias.Ex quibꝰ patet ꝙ etiã per
istũ tex.nõ fit pugna in quocũqʒ delicto sed solũ in casibus in q
bus est pmissa pugna.Et in hoc concordat cuʒ iure lombardo
Sed ex eo qd subiũgit iste tex.qd ɔ̃ militẽ nõ põt imponi pugna
nisi p militẽ qui sit de genere militari ⁊c.limitabũtur omnia iu
ra lõbardorũ in quibꝰ reperiret esse cautũ ⁊ statuto i cõtrariũ
vt dictum ius lombardũ artet ⁊ intelligat sm istum tex.Et per
ista nũc habes expeditã totã gl.que videbatur i tractatu.de qua
materia vide ꝙ not.in.c.nõ est ɔsuetudo.j.de alie.feu.pa.¶Op.
ab extra ꝙ ignobilis admittat ad pugnã cõtra nobilẽ.vt pba
tur.s.in.§.precedenti.Solue vt ibi dixi.⁊ in.§.si rusticus.s.eod.
vbi videas ad itellectũ huiꝰ.§.dato ꝙ iste miles interpellatꝰ nõ
4 teneat pugnar tñ dabit cãpionẽ equalẽ.vt ibi dixi.†Quero qd
si iste miles iterpellatꝰ vult renũciare huic priuilegio.⁊ vult pu
gnare psonalr cũ ignobili iterpellãte.an admittat ⁊ puto ꝙ sic
ar.i.l.si miles.ff.de testa.mili.Et facit regula gñalis in.l.si qs in
ɔscribẽdo.C.de pac.¶Quero an iste tex.habeat locũ qñ vasallꝰ
q nõ est miles sʒ ignobilis vult puocare dñm suũ ad pugnã pp
feloniã cõmissaʒ.⁊ dic qd nõ.vt dixi.j.de alie.feu.pa.in capitulo
nõ est in fi.glo.¶Ultimo de materia ad istum.§.pertinẽte vide
quod dixi.s.eo.in.§.j.⁊.s.in duobus paragraphis precedẽtibꝰ
⁊ quod dixi.j.de alie.feud.pa.in dicto.§.non est consuetudo.et
vide quod tangitur in.l.ij.de re militari.Et de materia militũ
vide in Speculo de procura.in.§.j.versic.item quod est miles.et
Cyn.in.l.j.C.de iuris ⁊ fac.igno.p Bald.in.l.prima.in fin.C.qui
bo.ce.pos.⁊ qd not.in aut.de manda.princi.⁊ in dicta.l.penulti
ma.ex quibus causis maio.⁊ qd dixi in.c.j.s.quo tẽpore miles.⁊
s.quis dicatur dux comes vel mar.in princi.in questiõe penul.

1 ☞ Victualia pro publici statu.terrarum ⁊ populorum tui
tione quolibet anno taxanda.
2 Fraudantes annonam taxatam sunt puniendi.
3 Vendere si quis cogatur pretium iustum ei statuetur.
4 Gubernator ciuitatis vl patrie subditorũ vtilitati studere dʒ.
5 Vendere non cogar frumẽtũ tpe caristie qd mihi est necessariũ.
6 Vẽditor mẽsurã si fraudauerit vt pacis turbator penã subibit.

§ **Post natale.** Imperator in isto.§.laborat p vtili
tate cõi ⁊ vniuersali circa victualia
ad hoc vt tollat oẽm causam pacis violãde que posset oriri ex
penuria ⁊ caristia victualiũ iuxta illud.Nescit plebs ieiuna ti
mere.Et diuide in duas partes.qm in prima parte puisionem
tradit.In secũda ɔ̃ faciẽtes punit.Scda ibi:quicunqʒ.Casus.
Post festũ natiuitatis sancte Marie:debet fieri puisio i qua
libet terra sup valore victualiũ.Et qui cõtra dictã puisionẽ fece
rit dʒ puniri tãꝙ violator pacis sm formã hic descriptam.h.d.
¶In tex.ibi natale.i.post festũ natiuitatis sancte Marie ꝙ ce
lebrat die octauo Septẽbris.de quo habet in.c.fi.extra de fer.et
in.l.oẽs.C.de fer.⁊ in Spec.de feu.in prin.⁊ fiũt ista isto tpe:qa
tũc oia sunt collecta ex agris q ptinẽt ad victũ ⁊ vitã hoiʒ An.
de yser.Ibi comes.i.dñs vel baro cuiuslibet terre.Ibi puincia.
b dic ꝙ hodie puincia[b] capit p qualibet ciuitate.vt dixi.s.i.§.
si tres.vbi allegaui gl.singularẽ que hoc dicit.Ibi disponat cir
ca vbertatẽ victualiũ.Ibi sm qlitatẽ tẽporis:qꝛ cũ in vno anno
sit maior fertilitas ꝙ altero dʒ pretiũ augeri ⁊ minui sm exigẽ
c tiã tpis.l.fi.in pn.ff.ad.l.iul.de annona.Ibi annona[c] sic dicta q
si qlibet anno taxet ptiũ.facit.l.nõ debere.ff.ad muni.Ibi altꝰ.
i.plus.Ibi modũ.i.mẽsurã.l.fi.C.de annonis.ciuilibꝰ.li.xi.Ibi
violator pacis.i.statꝰ pacifici.Ibi psoluat.s.noie pene.Ibi pre
ctus qsi dicat puniet p quolibet modio vẽdito cariori ptio in
libris.xx.soluendis dicto comiti noie pene:q pena erit ipsius co
1 mitis vt dixi super eo.in.§.si qs aliquẽ.¶†No.ꝙ p tuitiõe sta
tus publici ⁊ terrarũ ⁊ populorũ debẽt quolibet anno taxari
victualia vt debito ptio vendant.vt hic ⁊ i.l.j.in.§.cura carnis.
ff.de offi.prefe.vrbis.⁊.ff.de administra.rerꝝ ad ciui.pti.l.decu
2 riões.¶†No.ꝙ fraudãtes annonã taxatã puniri debẽt p quali
bet mẽsura in libris.xx.q pena posset etiã excrescere sm qualita
tẽ ⁊ enormitatẽ delicti.l.annonã.ff.de extraor.cri.⁊ in.l.ij.cũ ibi
no.⁊ in fi.ff.ad.l.iul.de annona.¶No.casum in quo ptiũ potest
poni de publico rebus alienis.Et hoc operat fauor publicus
qꝛ regulariter cõtra.vt in.l.venditor.in.§.j.ff.communia pdio
rũ.In his em rebꝰ necessarijs ad quotidianũ vsum ⁊ victũ põt
taxari pretiũ de qua materia plene per gl.⁊ doc.in.l.fi.in.§.item
3 hi q.ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.j.C.de epis.audi.⁊ ibi per Bal.
Utrũ autẽ qs inuitus cõpellatur vendere dic vt no.p gl.⁊ doc.
in.l.inuitũ.C.de cõtrahẽ.emp.⁊ in.l.nec emere.C.de iure dom.
p Cy.Ray.⁊ Bal.in.d.l.j.C.de epis.audi.⁊ vide Jo.and.in ad
di.Spe.super rubrica de exceptiõe rei iudi.¶No.tñ vnũ ꝙ si
quis compellit rem suã vẽdere debet habere iustũ pretiũ.vt
4 l.aĩalia.C.de cursu pu.li.xij.⁊ pbat in isto tex.¶†No.guberna
torẽ ciuitatis vel puincie debere sagaciter puidere circa vtili
tatẽ illiꝰ loci quẽ regit ⁊ gubernat cũ cõsilio ciuiũ ⁊ incolarũ
sciũt conclusiões locorũ.vt hic.⁊ in.c.sicut olim de accu.facit
5 dixit Bal.i.l.hac edictali.i.§.his.C.de secũdis nup.¶†Quero
ab extra qd si tpe caristie habeo tãtũ frumẽtũ ꝙ mihi sufficiat
me ⁊ familia mea an cogar vẽdere dic ꝙ nõ vt in aut.de tri.
se.in.§.j.facit qꝛ prima charitas dʒ incipere a se.l.pses.C.de
⁊ aqua.Matthei.xiij.ne forte vobis ⁊ nobis nõ sufficiat ite po
6 tius ad vẽdẽtes scdm And.de yser.¶†Quero qd si vendẽs
facit cõtra regulã in pretio taxato verũ ipse fraudat mensurã
an tũc debeat puniri tãꝙ turbator pacis p istũ text.Et puto
ꝙ sic cũ magis deliquat.vt pbat in.d.l.annona.in fi.ff.de extra
ordi.cri.⁊ pbat in isto tex.ibi carnis ⁊c.cũ supra dixerit alt
⁊c.ne videat repetere idẽ.p idẽ de qua mã dic plene per gl.⁊ doc.
in.l.arbitrio.in.§.de eo.ff.de dolo.⁊ in.l.impatores.ff.de ɔ̃hen.
emp.⁊ in.l.in dardanarios.ff.de penis.Inducit solet iste tex.
argumẽtũ qd iudex durãte suo officio põt facere statutũ de
dic p doct.in.l.j.C.de postu.⁊ in.l.j.ff.de fer.⁊ in.l.j.ff.de decur.
or.faci.⁊ in.l.p grãma.C.cõmi.vel episto.Utrũ aũt artifices
mercatores possint inter se ponere metã rebꝰ vẽdẽdis dic ꝙ nõ
l.j.C.de monopolijs.de q p Inn.in.c.cũ accessissent.extra de
¶Ultio de materia istiꝰ.§.tractat dicto ti.ff.ad.l.iul.de annona
⁊ i.d.§.cura carnis.⁊ i locis.s.allegatis.⁊ qd no.in.l.ij.ff.de
⁊ vide.l.nemo.la.ij.C.de iudeis.⁊.d.l.fi.ff.de mun.⁊ hono.⁊ C.
canone frumẽtario vrbis Rome ⁊ in ti.seq.⁊ seq.li.xj.⁊ in.l.
⁊ ibi p Bar.C.vt nemini liceat.lib.x.⁊ p canonistas in.c.
sure.extra de ẽpt.⁊ vẽdi.facit.C.si quis.extra de furt.in rõne

1 ☞ Rusticis arma deferre prohibetur.
2 Iura super armorum delatione que sint.
3 Fustes nomine armorum quando intelligantur.

§ **Si qs rusticus.** Rusticꝰ deferẽs arma puni
ad arbitriũ iudicij:aut in armis

a ¶ Militia nõ est dignitas.adde Bart.i repe.l.pe.C.de digni.lib.xij.fallit primo in militibꝰ vrbis rome qppe eqtes dicunt ab eqtate:quia eorũ officiũ erat eqtatẽ:⁊ iustuẽri: precipue orphanorũ viduarũ ⁊ similiũ psonarũ.vt in.l.j.C.de eqstri digni.lib.xij.⁊ ibi bar.in repe.fallit secundo in magistro quẽ vulgariter appellamꝰ ɔductor armorũ text.est in.l.p armenias.C.de offi.magist.mili.Fallit tertio si militia iũgitur alij dignitati.puta si doctor efficit miles:nam tunc militia est dignitas ⁊ dicit hrẽ duplicẽʒ dignitateʒ.ita singulariter limitat Alb.d rosa.i.l.milites.C.loca.⁊ seqt Martinꝰ lodensis in tractatu de pncipibꝰ in rub.d milite cõclusiõe xiij.fallit quarto si militia eẽt adiũcta nobilitati.puta si vnꝰ nobilis creatur miles:⁊ tũc militia ẽ dignitas sm Alb.in.d.l.milites.

b ¶ Quod hodie puincia.Adde Card.Alexã.in c.ius queritũ.i j.col.vs.tanꝙ in diuersis puinciis.j.disti.⁊ an qñ fit mẽtio de habitãtibꝰ i certa puĩcia an cõprehendunt habitautes cõfinibus vide p do.in.c.j.in.j.col.de tẽpo.ordi.lib.xj.

c ¶ Annona.Adde an habentes annonam tempore caristie possint cõpelli ad vendendum et viliori pretio si sunt nobiles.vide per Bar.in.l.annona.ff.de extraor.cri.bar.in l.j.§.cura carnis ff.de off.pfe.vrb. Cy.⁊ Bal.in.l.j. C.de epis.audiẽ.

armorꝝ aut insolidis.xx.p delatiõe.h.d.¶In tex.ibi rusti
cus ⁊ ẽ pprie ille q habitat i rure tãꝙ agricola vt.ff.ad muni.in
l.eius q.in fi.⁊ dixi.s.eo.in.§.rusticus.de quo p Cy.in.l.fin.C.de
testa.Appellatur etiã villicus.[a] vt no.ff.de insti.in.l.si cum villi
1 co.Item ⁊ agricultor.vt infra de statu.⁊ cõsuetu.cõtra liberta.
ecclesie.l.§.agricultores.⁊ dixi supra de feudo guar.in.§.primo.
Ibi arma.s.qbꝰ hoies solent vti in libello:siue sint ad offenden
dũ:siue sint ad defendendũ.sicut sunt galee lorice cassides.⁊ hu
iusmodi q hodie sunt phibita puatis portare:vt i aut.d armis
b in.§.pe.Ista em oia appellatiõe armorꝝ[b] ɔtinent:vt i.l.armorũ
ff.de vb.sig.Secus aut appellatiõe telorũ:qꝛ nõ cõprehendunt
nisi offendibilia.vt dixit bar.i.l.pe.i.§.telorũ.ff.ad.l.iul.de vi pu
bli.Ibi lanceã q ⁊ qualis sit,lancea not.gl.ff.de vi arma.in.l.iij.
in.§.armis.⁊ de hac fit mẽtio ẽt i.d.§.pe.Ibi gladiuʒ.Subaudi
talẽ q in bello solet portari.Secus aũt si esset gladiꝰ paruus q
nõ esset in vsu nocẽdi:sicut sunt cultelli ad incidẽdũ panẽ[c] vel ad
c tẽperandũ calamũ se pẽnas ⁊ similes qm d talibꝰ ñ est fctã phi
bitio vt not.gl.in.d.§.pe.⁊ tenet Bar.in.l.j.ff.ad.l.iul.de vi pu
bli.Ubi tamen dixit esse bene aduertendũ ne fraus cõmittat:vt
quis dicat se portare cultellũ p pane incidendo cuʒ sit ad offen
dendũ.qꝛ tũc cõprehẽderet appellatiõe armorũ.l.armatos.et.l.
penul.§.telorꝝ.i eo.ti.Et in hoc puto bonũ iudicẽ debere hoc ar
bitrari ɔsideratis circũstantijs p tex.j.ti.pxi.in.§.j.ibi accipiat
Et sic est hic tex.ꝙ ista cõdẽnatio pecuniaria sit comitis ⁊ nõ fi
1 sci impatoris.vt dixi.s.eo.in.§.si qs aliquem.¶†No.ꝙ rusticis
d est interdicta portatio armorꝝ[d] quẽadmo.enim nõ audẽt opta
re pecuniã.l.dñi pdiorꝝ.C.de agri.⁊ cẽsi.Ita nec arma vt hic.Et
hoc voluit gl.hic posita i sui prin.Qd tamẽ hic dicit de rustico
extẽdas etiã ad aliũ nõ rusticũ cũ idistincte hodie nullꝰ porsus
possit arma portare.l.j.C.vt armorꝝ vsus.li.xj.Sed ideo de rusti
cis specialiter fecit mẽtionẽ.qꝛ ibi hoc magis frequẽtare soliti
sunt.ar.l.nã ad ea.ff.de legi.De materia aũt rusticorꝝ tradit i.l.
j.C.de iu.⁊ fac.ig.⁊ in aut.nullũ credẽ.agri.Multa tamẽ priui
legia habẽt.put tãgit.j.de statu.ɔtra liber.eccle.in.§.agriculto
res.⁊ i.d.l.fi.de testa.Utrũ aũt possint infeudare dixi.s.de his q
feu.da.pos.in princ.Sed an possint emere dignitates dixi de le
ge cor.in.§.creadẽ.Utrũ autem quãdo rusticitas excusat aliquẽ
habeat locũ in rustico sagace.dic vt no.gl.in.l.athlete.in.§.fi.ff.
de excu.tut.De qua materia dic vt no.p gl.⁊ doc.in.l.si qs id qd
in.§.doli.ff.de iur.om.iu.⁊ p Cy.C.de iterdic.ma.inter tu.⁊ pu
pilla.l.j.⁊ ibi p Bal.⁊ p cano.extra de rescrip.in.c.super literis.
¶Quero cũ glo.in ver.⁊ intelligas an iste rusticus portans ar
ma incidat solũ in hãc penã alternatiue:vt sonat litera.an vero
iudex possit ipsuʒ punire i vtroqʒ vcʒ i amissione armorꝝ ⁊ in pe
na solidorꝝ.xx.Et rñdet gl.ꝙ alternatiue aut in amissiõe armo
rũ aut in solidis.xx.Et circa hoc iudex dʒ considerare an iste sit
rusticꝰ qui est ascriptꝰ glebe qui nõ dʒ pecuniã.vt in.d.l.dñi pre
diorũ.⁊ tũc dʒ sibi auferre arma.Aut est talis rusticꝰ qui hʒ pe
cuniã.⁊ tũc dʒ sibi auferre solidos.xx.lʒ quidã voluerint ꝙ etiã
in isto casu debeat ẽt auferre arma.Et hvoluit gl.vsqʒ ad fi.Tu
tene primã.qꝛ pene sunt potius moliende ꝙ exasperãde.l.inter
pretatione.ff.de penis.Et qꝛ iste tex.loquit alternatiue.vñ suffi
cit ꝙ altera disiũctiuarꝝ adimpleat.l.hec verba.ille aut ille.ff.de
verb.sig.sm doc.Et intellige ꝙ electio sit ipsius iudicis;vt pbat
in isto tex.q dixit iudex accipiat qui arbitrabit pront sibi meliꝰ
videbit sm mentẽ gl.Secus aũt esset electio ipsius rustici.l.qui
cunqʒ.C.de ser.fugi.⁊ i.l.plerũqʒ.ff.de iure do.sm Andr.de yser.
¶Op.ab extra p itellectu materie ꝙ imo liceat portare arma
dũ homo est in itinere.vt est casus in.l.j.ff.ad le.iul.de vi publi.
†Et p huius ɔtrarij solutiõe est aduertendũ ꝙ in hac materia
portationis armorꝝ est reperire quatuor iura q diuerso tpe ema
nauerũt.licet Bar.non faciat mentionẽ nisi de tribus.Primũ
fuit fforꝝ.de q in ɔ̃rio.Et hoc iure statutũ ẽ ꝙ si aliqs vult porta
re arma extra ciuitatẽ eũdo p itinera.⁊ tũc poterat vt in.d.l.j.
Aut vult portare p ciuitatẽ vl i aliq loco vbi fit adunatio gẽtiũ
vel vbi fit forꝝ iudicij.⁊ tũc nõ põt vt i.l.iij.in.§.j.⁊ in.l.qui dolo
in.§.j.in eo.ti.Et predicta pcedũt dicit Bar.in armis offendi
bilibꝰ sed in armis defendibilibꝰ dicit ipse nõ repiri dicto iure
esse prohibita.qꝛ etiã offendibilia possunt portari si expedit.l.
penul.in.§.fi.e.ti.Scdm est ius codicis quo indistincte phibita
est portatio nisi de principis lĩa vt in.d.l.j.C.vt armorꝝ vsus ⁊c.
Tertiũ est ius autenticorũ quo etiam plus disponit vcʒ vt nõ
liceat etiã portare arma defendibilia vt i.d.§.pe.i aut.d armis.
Quartũ ẽ ius nouissimũ de quo loquit iste tex.⁊.j.i.§.se.Et hoc
iure statutũ ẽ ꝙ itinerãtibꝰ liceat portare arma debito mõ ad se
defendẽdũ a pdonibꝰ ñ aũt ad nocẽdũ alijs.Et sic i itinerãtibꝰ
ɔcordat istud ius cũ iure fforꝝ.de quo i.d.l.j.Et ita hodie obser
uat in qbuscũqʒ.vt statim dicã i.§.se.Quicqd dicat gl.i.l.fi.C.de
ppo.sac.cu.li.xij.que gl.ibi reprobat i eo.ꝙ capit cigulũ p ense.
lʒ capit cingulꝰ p aliq titulo dignitatis vt ibi no.sʒ aliã lec.q
sua ẽ sʒ ꝙ ibi sentiũt doc.Utrꝝ aũt forẽsis teneat pena statuti dis
ponẽtis sup portatiõe armorꝝ.dic vt in spe.de cõsti.vsic.pe.⁊ ibi

Jo.an.⁊ ꝙ hr.j.c.vt animarũ.extra de cõsti.in.vj.⁊ dixi.j.eo.i.§.
3 ad palatiũ.¶†Quero ab extra an appellatiõe armorũ in isto
§.cõprehendant ẽt fustes adeo ꝙ rusticꝰ sit phibitꝰ portare.⁊ di
xit An.de iser.ꝙ nõ cõprehẽdunt quãtũ ad istũ tractatũ lʒ ales
regulariter cõprehẽdant vt i.l.iij.in.§.armis.ff.de vi ⁊ vi arma.
Sʒ mihi videret ꝙ deberent cõprehẽdi si sunt apti ad nocendũ
p tex.in.l.armatos.⁊ in.l.pe.in fi.ff.ad le.iul.de publi.⁊ per dcm
tex.in.§.armis.Itẽ qꝛ etiã mediãtibꝰ fustibꝰ violat pax:vt.s.eo.
in.§.si qs aliquẽ.vnde in hoc putarẽ iudicẽ arbitraturũ ex qua
litate fustiũ.Si em eẽt vna mazia ferrata vl aliud lignũ corneũ
magistraliter fabricatũ nõ minus aptũ ad nocẽdũ ꝙ vna daga
seu sicca quare ñ deberet puniri cuʒ eadẽ seu maior subsit ratio.
Preterea si phibitũ est portare arma defendibilia vt.s.dictũ ẽ.
quare nõ magis ista ad hoc adduco gl.q hoc tene.xxiij.q.fi.i.c.
clerici.Unde relinquerẽ omnia ista arbitrio ⁊ discretiõi boni
iudicis:vt dixi sup tex.Et intellige semp qñ nõ sunt itinerãtes:
qꝛ i illis dic vt.s.dixi.De qua materia p Bar.in.l.pe.in.§.telorũ.
ff.de publi.⁊ ꝙ no.i aut.de armis.col.vj.Quero an pena armorꝝ
ɔfundatur cũ vulnere subsecuto:dic plene p Bal.in.l.aduersus
in fi.C.de fur.⁊ p Ja.de bel.i aut.de armis.⁊ p doc.in.l.q de crie.
C.de accu.¶Ultimo ad hãc materiã armorũ:vide p cano.in.c.
ij.extra de vita ⁊ ho.cle.⁊.xxiij.q.fi.i.c.quicũqʒ ex clero.⁊ extra de
cleri.percussore.in.c.continentiã.in aut.de manda.pri.§.pe.In
spe.de cõsti.vsic.pe.Et in locis quos.s.allegaui ad materiã.⁊.j.
in.§.seq.⁊ i.§.ad palatium.⁊ per Ja.ardi.in sum.i ti.de pace te
nen.⁊ componen.in prin.

1 ☞ Mercatoribus arma deferre permittitur.
2 Defendenti se multa cõceduntur que offendere volẽti vetãtur.
3 Arma portans quo animo deferat qualiter cognoscetur.

Mercatorne. Mercatores itinerãtes cã mercãtã
di portare pñt ẽsem dũmõ ñ cinctũ
sʒ alligatũ selle si est eqster vl vehiculo si ẽ i curru.h.d.¶In tex.
ibi mercator.Subaudi idẽ.i alio nõ mercatore itinerãte vt stati
dicã.Et dr mercator a merce:vt i.l.mercis.la.ij.ff.d vb.sig.Quis
aũt ɔtineat appellatiõe mercatoris vide.i.l.legatis.huis.i pn.ff.
de le.ij.Est em mercãtia a iure pmissa i mercimonijs licitis ⁊ ho
nestis vt i.c.p vrãs d do.iter vi.⁊ vx.Ibi negociãdi.i.mercãtãdi.
Nã negociari pprie spectat ad mercatorẽ vt i.l.j.§.j.j.ff.de tribu.
Ibi gladiũ.Subaudi seu enseʒ sm An.de iser.Ibi selle alliget.
Subaudi si eqtat cũ equo vel qlibet alio aĩali:vt mulo camelo
vel asino.ar.i.l.ediles.la.ij.i.§.iumẽtorꝝ.cũ se.⁊ seq.ff.de edil.edi.
⁊ in.l.ij.i fi.ff.ad.l.aql.⁊ sufficiet ligari ẽt ad bardã si nõ hʒ sellaʒ
qꝛ eadẽ ẽ rõ.⁊ pbat stati dũ dicit d vehiculo sʒ An.d iser.ar.i.l.
cũ delãiõis.i.§.asinã.ff.de fun.istr.⁊c.ibi vehiculũ.Subaudi si va
dit cũ curru.Ibi nõ vt quẽ dic.i.nõ eo aĩo vt quẽ ⁊c.sʒ gl.⁊ hñ.
Ibi a pdone q ẽt alibi appellat grassator.i.nitẽs ad malũ:vt.ff.
1 d pe.i.l.capitaliũ.i.§.grassatores.¶†No.mercatoribꝰ licere por
tare arma dũmodo debite ea deferãt vt hic.Quid aũt i nõ mer
catore itinerãte qui p loca periculosa icedere hʒ an possit arma
deferre sm itentionẽ huius litere.⁊ dicũt doc.Ja.de bel.And.
de iser.⁊ Nic.de neapo.ꝙ sic qꝛ eadẽ põt cadere rõ que i mercato
ribus vt in.l.illud.ff.ad.l.aquil.neqʒ iste tex.dicit cõtrariũ.vnde
succedit.l.j.ad.l.iul.de vi publi.que idisticte loquit.⁊ que sʒ pre
dictum And.de iser.nõ est correcta cũ expresse neqʒ per hãc legẽ
neqʒ p.l.ij.C.vt vsꝰ armorꝝ videat abrogata.vñ stare dʒ.l.pcipimꝰ
C.de appel.⁊ in aut.qb.mo.natu.effi.sui.in.§.tribꝰ.vel possumꝰ
dicere ꝙ quãꝙ.d.l.j.ad leg.iul.de vi pub.esset correcta p dictã.l.
vnam.C.vt vsus armorꝝ ⁊c.que idistincte loquit.tamen impera
tor iste per hãc legem reuertitur ad vigorẽ dicte.l.j.Ex quibꝰ cõ
cludo sʒ Nico.de neapo.hic esse tex.expressuʒ quod viator potest
portare arma quicquid dicat gl.in.l.fi.C.d prepo.sacri cubiculi.
li.xij.qꝛ etiam reprobaui prout late dixi.s.i.§.proximo ⁊ dicatis
2 vt ibi.¶†No.ꝙ multa cõceduntur ad sui defensionem que nõ
cõcederẽtur ad alterius offensionem.vt hic in fi.⁊ in.l.vt vim.ff.
de iusti.⁊ iure.⁊ i.l.j.C.vnde vi.⁊ dixi.s.eo.in.§.si quis hominẽ.
3 ¶†Quero cum glo.i ver.ecce.de intellectu litere iuxta finẽ.qua
liter cognoscetur ꝙ qs portet arma causa se defendẽdi ⁊ nõ vt
alium ledat.Et respondet glossator fingẽs se loq cum impera
tore cõditore huius legis.⁊ dicit domine iperator ex hac tua le
ge potes manifeste videre ⁊ colligere ꝙ eoipso ꝙ qs portat ar
ma videt habere animũ maliuolũ.⁊ hoc vult ista gl.Et hãc cõ
clusionẽ huiꝰ gl.firmat Bal.post fi.sui operis i cõclusionibꝰ.Sʒ
aduerte ne erres ꝙ ista cõclusio huius glo.habet locũ ⁊ itelligẽ
da est quãdo nõ appareret ꝙ deferẽs haberet cãm vel licentiã
deferẽdi sicut fuit in casu nostro vbi iperator dat lĩam itinerã
tibꝰ.quo casu nõ presumit ɔtra eos imo p eis.Et ideo si qs vel
let dicere ɔ̃riũ ꝙ dolose portarẽt deberet istũ dolũ ⁊ malũ ani
mum pbare.l.quoties.in.§.qui dolo.ff.de proba.sm An.d yser.
licet nõ ita exquisite dclarauerit hãc gl.que alias d facili faceret
te fantasticare.¶Ultimo de pertinẽtibꝰ ad materiã psentẽ vi
de plene qd dixi.s.in.§.pce.⁊ i remissionibꝰ quas ibi adduxi.Si

a ¶ Appellat etiã villicꝰ.adde.c.q liter ⁊ qñ de acc.

b ¶ Appellatiõe armorum.Adde glo.in cle.ne in agro in.§.qꝛ vero.de sta.mo.bar.i ɔsi.ici.statuto castri plebis.

c ¶ Cultelli ad icidẽdũ panem.Add bal.i.c.clerici.vsi.sʒ nũqd gladij d vi.⁊ ho.cle.

d ¶ Portatio armorꝝ.add an tales puniunt.vide p barba.ɔsil.lx.incip.a ioue principiũ.in.vj.col.in.iij.volumine.

autē velles plene informari de q̄buſcūq̧ ɔtractib⁹ mercator̄ ⁊
de eoꝝ libris ⁊ ſcripturis ⁊ de literis cābij ⁊ q̄ proprie intelligā
tur mercatores ⁊ de q̄ib⁹ alijs ptinētib⁹ ad dictā materiā vide
plene per bal. ſup rubrica. C. de cōſti. pecu. ⁊ in. l. penul. in eo. ti. ⁊
ſuper rubrica. ⁊ in. l. j. C. pro ſocio. ⁊ in. l. j. de confeſſis.
1 Venatio in agris ad animalia periculoſa pmiſſa eſt ad ce-
tera autem probibita.
2 Fera ab vno vulnerata ab alio capta ad quem pertineat.
§ **Nemo retia ſua.** Iſte tex. videt̄ prima frōte cō-
tinere in ſe extraneā deciſionē
Et ideo intelligit̄ varijs modis. Primo enim quidā ipſum in
telligūt vt loquat̄ ſolū in poſſeſſiōib⁹ imperatoris. In q̄b⁹ p̄bi
bet venari niſi ſm formā hic traditā. Et hāc lec. probant p. l. ij.
cū ibi not. C. de noxalib⁹. vbi ſimilia ſtatuta pn̄t fieri cū de re ſua
quilibet poſſit p libito diſponere. l. i re mādata. C. mādati. Iſta
lectura nō eſt bona. q2 deciſio nō eſſet generalis ſ3 localis cui⁹ cō
trariū dictū eſt in prin. hui⁹ legis. ⁊ q2 diuinat. Alij ītelligūt q̄
iſte tex. p̄hibeat ſolū venatiōes iſtas fieri in ſtrata publica qua
publice interſit. Et hāc lecturā probant p. l. hi em̄. cū. l. ſeq. ff. de
edil. edic. S3 hec lectura non eſt bona p. l. qui foueas. ff. ad. l. aql.
⁊ etiā cōtinet diuinationē. Itē eſſet maior ratio. Alij intelligūt
q̄ īperator hoc ſtatuat ī p̄uilegiū militū ⁊ nobiliū q̄a cū canib⁹
⁊ auib⁹ venant̄ vt habeant tale ſolatiū ⁊ alij ruſtici inferiores
nō pn̄t venari niſi ad apros vrſos ⁊ lupos. Iſta lect. quāq̄ in ſe
poſſit habere rationē vt multoties videmus fieri ſtatuta. vt qua
lee ⁊ pdices nō poſſint capi cū retibus ne impediat̄ paiſſa nobi
lium. put eſt hic Padue. tn̄ diuinat nec ɔgruit litere q̄ dixit ne
mo ⁊c. Preterea neutra iſtaꝝ lec. ɔgruit titulo noſtro. Et ideo
ego ɔſiderabā q̄ iſte tex. habeat aliū ītellectū p cui⁹ notitia ſci
as ⁊ p euidētia q̄ ī agro alteri⁹ nō poſſu3 aucupari vel venari
ĩuito dn̄o agri. l. diuus cū ibi no. ff. de ſerui. ruſti. p̄dio. ⁊ pōt dn̄s
agri p̄hibere me ne īgrediar agrū ſuū etiā animo aucupādi. l.
iij. ff. de acq. rerū do. ⁊ ſi ego īgredior ſuū fundū eo inuito aīo au
cupādi vl̄ venādi. infero ſibi iniuriā. vnde teneor ſibi actione in
iuriarū in fi. ff. de iniurijs. Hoc p̄ſuppoſito inferas mō ad intel-
lectū tex. noſtri q̄ q2 multoties ex iſtis talibus venationib⁹ orie
bātur rixe ⁊ iniurie ex q̄bus de facili potuiſſet pueniri ad viola
tionē hui⁹ pacis de qua loquitur iſte ti. Iccirco imperator hic
puidet expreſſe mādādo vt nemo ī alienis agris poſſit venari ī
uitis dn̄is niſi ad vrſos apros ⁊ lupos q̄ſi velit īferre q̄ ſi aliq̄s
cōtrafaceret debeat puniri tāq̄ violator ⁊ turbator pacis p ta-
li exceſſu vt. ṡ. i. §. ſi q̄s aliquē. ⁊ ī ſuperiorib⁹. Et ſm hūc ītellectū
hoc intēdit in ſumma. Nemo venet̄ ī alieno agro. niſi ad apros
vrſos ⁊ lupos. h. d. Vel forte ⁊ nō male pōt habere aliū ītellectū
vc3 q2 cū ſupra proxime induxerit p̄hibitionē armoꝝ. Et quia
in venādo vt plurimū portās arma dubitabat̄ an licitū ſit ve-
nari cū armis. Et dicit q̄ nō niſi ad iſta animalia p̄iculoſa. Et
quāq̄ dicat de laqueo vel rete. Intelligas tn̄ q̄ in p̄dictis vena
tionibus ſint neceſſaria arma. Et videt̄ ſentire l3 nō apte Ia. ar
di. in ſum. in ti. de pace tenē. In tex. ibi inſtra. de quib⁹ inſtru
mētis hr̄ in. l. queſitū in. §. ſi in agro. in. §. ſe. ff. de fun. inſt. ⁊ īſtru.
lega. ⁊ in. l. q foueas. cū. l. ſeq. ad leg. aquil. De inſtrumētis etiam
retium habetur in. l. quemad. in. §. idemq̧. ff. ad. l. aquil. De in-
ſtrumēto laquei habet̄ in. d. l. in prin. ⁊ in. l. laqueū. ff. de acquir.
rerū do. Ibi venatiōes. i. beſtias q̄ venationib⁹ capiunt̄. Nā po
nit cōtinens p cōtento. put in ſimili fit in p̄emio inſtit. in pri.
1 ⁊ facit tex. in dicto. §. ſi in agro. † No. q̄ pp̄ter pacem ɔſeruan
dam p̄hibita eſt venatio in agris alienis: p̄terq̄ ad animalia pe
riculoſa que dānum inferre poſſunt que pro purgāda puincia
venari licet. Et iſta potuit eſſe ratio hui⁹ litere ⁊ probatur in. l.
hic enim cū. l. ſeq. ⁊ ſeq. ff. de edil. edic. vbi iſta animalia nominā-
tur ⁊ alia his ſimilia: ſicut ſūt pantere leones. ⁊ huiuſmodi q̄ ſ3
diuerſitatē regionū naſcunt̄. Et ī his etia3 haberet locū iſte tex.
cum ſit eadē ratio. Et hoc modo intelligēdo iſtū tex. erit hic ca
ſus notabilis: ⁊ bene ⁊ elegāter faciens ad titulū noſtrū. Et pro
iſto intellectu adduco in ſimili autoritatē Goffre. in ſumma ex
tra de cleri. venatore. vbi cōcludit huiuſmodi feras dānificātes
patriā poſſe venari ex ſp̄ali iure vbi circa al's nō liceret facit. c.
q̄ nō ē licitū. extra de regulis iuris. Hoc idē firmat̄ ī directoria
2 iuris ī dicto ti. † Quero ab extra circa materiā venatiōis q̄d
ſi venādo vulneraui ferā beſtiā ⁊ eā alter capiat vel pone q̄ mo
riatur in fundo alterius cuius debeat eſſe: dic de hac queſtione
vt habet̄ inſti. de rerum diui. in. §. illud queſitū in. l. v. in. §. j. ff. de
acqui. rerū do. Quero quid ſi in laqueum tuū beſtia fera in-
cidit. ⁊ ego inde abſtuli cuius debet eſſe fera. dic de hac queſtiōe
vt in. l. in laqueū. ff. de acqui. rerum do. ⁊ ibi videas de ſimilib⁹
queſtionib⁹. Quero quid ſi lupus cepit porcu3 meū vel pecu
de3 ⁊ vi aſportabat. Tu vero cū canibus tuis inſecutus es lupū
⁊ rehabuiſti procū ſeu pecudē cuius erit dictus porcus ſeu pe-
cus. ⁊ de hac queſtiōe dic vt in. l. pōpe. ff. de acqui. rerū do. Vl
timo de ptinentib⁹ ad materiā venationis ſi videre cupis ⁊ in
formari etiā quotuplex ſit venatio. vide q̄ no. in. c. j. extra d cleri.

a Palatijs pri-
cipū. add. an ar-
ma pricipū ſepe
liant̄ cū pricipi
b⁹ vide p Bal. ī
c. ad hec. in fi. de
autori. ⁊ vſu pal
lij.
b Vulgarit̄ aſſaſ
ſinos noīamus.
Adde q̄s dicat̄
aſſaſſin⁹. vide p
bal. ɔſ. lxxxij. ici.
heton⁹ ī. iij. vol.

vena. ⁊ p p doc. in. c. ij. ⁊ in decre. lxxxvj. diſt. in. c. qui venationib⁹
⁊ in. c. ſeq. ī cle. ī agro. in. §. porro. de ſtatu regula. vide p noſtros
doc. in locis ſupra allegatis. ⁊ inſti. de rerum diui. in. §. fere. ⁊ ff.
de vſufruc. in. l. itē ſi in. §. aucupiorum. de vſuris in. l. venatione3
per Bar. in. l. iij. ff. de acqui. rerum do. ⁊ vide in. l. j. cum ibi no.
C. de vena. ferarum. li. xj. ⁊ per Ioan. in ſumma ſua ſub rubrica
de venatione. Iaco. de Aluaro.
1 Arma quare in palatijs principū dominorum vel cōmuni
tatum portare vetentur.
2 Carontes ſeipſu3 īterfecit q̄ enſe cinct⁹ ad locū ɔcilij acceſſerit
§ **Ad palatium.** Miles ſeu vaſalli accedentes ad
curtē dn̄i nō debēt portare arma
niſi cū licētia dn̄i. hoc dicit. In text. ibi ad palatiū. Subaudi
nec alibi. vt dixi. ṡ. eo. in. §. ſi q̄s ruſticus verū de curte ⁊ palatio
dn̄i voluit facere ſpecialē mētionē tāq̄ de loco magis priuilegia
to. ar. i. l. itē apud ī. §. hoc edictū. ff. de iniurijs. Itē q2 palatia pri
cipū appellant̄ ſacra. vt. C. de priui. eo. q in ſa. palatio militāt. li.
xij. Ibi null⁹ miles. Subaudi neq̧ alter nō miles. vt dixi ī dicto
1 §. ſi q̄s ruſticus. † No. q̄ in palatijs principū[a] dñoꝝ vel et cō-
a munitatū nō l3 portare arma. Et eſt ratio vt tollatur omnis oc
caſio vbi de iuſtitia ⁊ quies reipublice gubernat̄ poſſint nefādi
2 bus armis diſturbari. † ⁊ iō Valerius maximus in. c. de iuſtitia
in fi. poſuit exēplū de carōte q veniēs de villa cinctus enſe. qm̄
erat acceſſit ad palatiū vt eēt ī ɔcilio q̄ tūc fiebat admonitus
q̄ feciſſet cōtra legē qua cauebatur q̄ quicūq̧ ingrediēs dictū
locū cū armis ſtatim interficeretur q protinus enſe que3 cinctū
habebat euaginato ſeipſu3 īterfecit: cū tamē ſibi licuiſſet culpā
vel diſſimulare vel errore defendere penam: tamē rep̄ſentare ma
luit ne qua fraus iuſtitie fieret. q̄d aūt ſi ex forma ſtatuti aliq̄d
diſponeretur circa portationem armorum: an forenſis ligabit
ſtatuto. dic ⁊ vide plene per docto ī. l. j. C. de ſumma tri. ⁊ fide ca
tho. ⁊ Bar. ff. de publi. ī. l. interdū. in. §. licet. ⁊ p canoniſta s. viij.
diſt. que cōtra. ⁊ in. c. fi. extra de cōſti. Et hec q̄ ad lrām format̄ ī
Spe. de cōſti. ver. pe. ⁊ ibi Io. an. ⁊ tetigi ſupra eo. i. §. ſi quis ru-
ſticus. in p̄ma opinione. Opp. ab extra de ſuperfluitate hui⁹
§. cū ſufficere debuiſſet generalē p̄hibitionē armorū eſſe factam
vt p3 ī. d. §. ſi q̄s ruſtic⁹. ſolue put dixi ſup tex. vl̄ poſſumus intel
ligere iſtū tex. q̄ loquat̄ de fabricenſib⁹ q arma faciunt q alias
fabricenij dicunt̄ de q̄b⁹ ī aut̄. de armis. fit mētio q tales fabrice
nij ſunt p̄hibiti cōducere arma ad palatiū: ⁊ ideo notāter dixit
iſte tex. ducere ⁊ nō dixit portare. Et per iſtum modum nō eſſet
ſuperflua iſta litera ſed poneret caſum nouū. Vltimo de ma
teria armorum vide plene prout dixi ī dicto. §. ſi quis ruſticus. ⁊
in remiſſionibus quas ibi dedi. Iac. Aluaro.
1 Latro publicus lege antiqua ſuſpendendus in furcis.
2 Malefactor ſi per teſtes aperte conuincatur eius cōfeſſio nō
requiretur.
3 Malefactor famoſus abſoluet̄ niſi per teſtes de crimine con
uincatur vel tortus fateatur.
1 **Publici latrones.** † Publici latrōes furcis
ſuſpēdant̄ ſ3 formā legis
antique. h. d. Et rō dubitādi fuit q2 videbat̄ q̄ deberēt puniri
tanq̄ violatores pacis p hāc cōſtitutionē q̄ videbat̄ cōprehēde
re oēs. Sed imperator hic determinat hoc nō obſtāte ⁊ vult q̄
puniat̄ lege antiqua. ne videat̄ alleuiata ⁊ mitigata eoꝝ pena p
violatiōe pacis que poti⁹ deberet augeri. Et hoc mō bēs quali
ter facit ad titulū. In tex. ibi publici latrōes. Alibi appella
tur famoſi latrōes vt. ff. de penis. ī. l. capitaliū in. §. famoſos. ali
bi appellant̄ īſignes. vt. ff. de ap. in. l. cōſtitutiōes. alibi appella
tur yſauri. l. puīciarū. C. de ferijs. ⁊ dicūt̄ yſauri q̄ſi ſint perſo
res alijs. vt no. ī. l. fi. C. ad. l. iul. de vi. Iſti eni3 tales publici latro
nes ſūt illi q violēter cū armis cōſueuerūt aggredi ſtratas ⁊ iti
nera publica vel in domo q̄s vulgariter aſſaſſiōis nominam⁹[b]
b vt probatur ī aut̄. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugi. Ibi cōuicti. l.
teſtibus ⁊ idem ſubaudi ſi eſſent cōfeſſi. l. qui ſententia3. C. de pe
nis. Ibi ſententia que eſt furca ſuſpēdātur ī eo loco vbi delictū
2 fuit commiſſu3. vt ī dicto. §. famoſos. † Nota hic eſſe caſu3 q̄
ſufficiat malefactorem eſſe teſtibus conuictum ⁊ ſeparati
q̄ nō propria voce cōfiteatur. Et ſic poteſt inferri q̄ non eſt ne
ceſſe q̄ malefactor ponatur ad tortura3 pro cōfeſſione ſua eruē
da ſi plene ⁊ aperte probatū eſt per teſtes de delicto. l. diuus. ff. de
queſtionibus. vnde alterū iſtorum ſufficit vel quod ſic conuict⁹
vel cōfeſſus. l. qui ſn̄iam. C. de penis. ⁊ not. in. l. fi. C. de libe. cauſa
licet quidā iudices nō obſtante probatione practicent cōtrariū
volendo etiam cōfeſſionem malefactoris quod ſupernacuū eſt
quia non debet reuocari ī dubium illud q̄ eſt certu3 dūmodo
probatiōes ſint apertiſſime iuxta. l. ſciant cuncti. C. de pba. ſ3
teor tn̄ q̄ propter appellationē tollenda3 requirat̄ vtrūq̧. ſ3
ſit cōuictus ⁊ cōfeſſus. l. ij. C. quorū appel. nō reci. ⁊ dicatis vt in
3 ⁊ in. d. l. qui ſentētiam. † Quero ab extra quid ſi per teſtes p
batur quod iſte eſt famoſus. ſ3 nō probatur de crimine. noq̧
ipſe tortus cōfitetur. Et rn̄det Andr. de yſer. q̄ d3 abſolui ar. l. j.

abſentem. ff. de penis. quid autem operetur fama p̄bata. ponit
Bart. in. l. de minore. in. §. tormēta. ff. de q̄ōnibus. ⁊ per doct. in
l. ea qui debet. ff. de accu. Vltimo de materia hui⁹. §. vide per
doc. ⁊ Bart. in. d. §. famoſos. ⁊ in aut̄. vt nulli iudi. ī. §. penult. in
dicta aut̄. ſ3 nouo iure. ⁊ quod habetur. ĩ. e. in. §. ſi quis quinq̧.
⁊ j. de pace iura. fir. in. §. iniuria. ⁊ bal. ī. l. iij. C. de epi. audi. ⁊ Io.
andr. in Spec. de fur. ſup rub. ⁊ p cano. xxiij. q̄. iij. ſi q̄s fortitu-
dinem. ⁊ ī. c. p humani. de homi. lib. vj. quis aūt dicatur fur. ma
nifeſtus. vide no. p gl. ⁊ Bar. in. l. ſiue manifeſtus. ff. de cōdi. fur.
⁊ Cy. in. l. falſus. C. de fur. ⁊ Bart. ī. l. iij. ff. de fur. quis vero dicat̄
publicus latro ⁊ quis public⁹ fur: dic p Bar. in. d. aut̄. ſ3 nouo
iure. De raptore aūt vide in. l. ſi vendidero. in. §. cu3 raptor. ff. de
fur. ⁊ extra de rapto. per totum. ⁊ ibi per ſummiſtas. Iac.
1 Vaſallus re feudali male vtens illam perdet.
2 Dominus vaſallum de poteſtate abſoluta feudo non priuabit.
§ **Quicunq̧.** Iſte. §. legit̄ varijs modis ſm q̄ variat̄ in
tellectus in v̄bo aduocatiā ⁊ in v̄bo bn̄fi
cium. ⁊ in verbo inornate tractauerit poſita in iſto tex. qm̄ q̄dā
vt Bal. ⁊ Nic. de neap. intelligunt aduocatiā. i. p̄bēdā ſeu feud.
q̄ dat̄ aduocatis qui aduocati ſi inornate tractauerint. i. deſtru
xerint vel neglexerint ⁊c. Alij vt And. de iſer. intelligūt q̄ aduo
catia capiat̄ hic ſolū p officio aduocati ſine aliq̄ feu. Et ſimilr̄
alia verba q ſequunt̄ vl̄ aliud quodlibet bn̄ficium ⁊c. itelligant̄
ſimilr̄ d aliq̄ alio officio ſiki. vt q2 forte ſit officiū iudicature ⁊c.
Que q̄dē officia iſti iornate tractabāt vt q2 aduocatus faciebat
cōtra regulas traditas in. l. quiſq̄s. ṡ. de poſtulādo vel ſi erat iu
dex faciebat cōtra regulas traditas ī ti. de ſen. ex periculo reci. ⁊
in ti. ſeq. Tertij legūt q̄ dn̄s ɔceſſit feu. aduocato vt p̄ſtaret ſibi
patrociniū ⁊ aduocationē ī cauſis ſuis vel aliud bn̄ficium. puta
pcurationē ⁊c. ſi talis ſit inſolens vt iornate tractet tale officiū
priuetur p̄dictis. Et l3 q̄libet lectura pcedere poſſit ⁊ notabilis
ſit tum q2 quelibet eaꝝ violat ī aliquo lrām noſtrā. ideo ego ītel
ligerē ⁊ quarto mō vt iſtud v̄bū aduocatiā capiat̄ p̄prie p offi-
cio aduocatiōis vt q2 forte erat aduocat⁹ fiſci ſeu camere alicui⁹
pricipis vel dn̄i p qua aduocatia erat aſſignatū certū feudū q̄
appellabat̄ feudū aduocatie. alia aūt v̄ba q̄ ſequūt̄ vel aliō q̄li
bet bn̄ficiū ⁊c. Intellige ſimilr̄ q̄ erat aliq̄ aliud feudū q̄ erat
deputatū p aliq̄ alio officio vc3 pcuratia vl̄ notaria vl̄ iudicatu
ra ⁊c. Et hoc mō intelligēdo oīa verba ſtant p̄prie. Et in ſum-
ma hoc intendit. Male tractās officiū ſuu3 ſi monit⁹ nō ſe emē
dauerit puari d3 dicto officio ⁊ bn̄ficio. Et ſi poſt dictā p̄uatio
nem p̄pria autoritate ſe in eo ītromittat puniri d3 tanq̄ viola
tor. h. d. In tex. ibi aduocatiā vt q2 erat aduocatus fiſci. vt p3
in ti. C. de aduo. fiſci. ⁊ huic tali aduocatiōi erat annexū feudu3.
vt l. j. C. d āno. ciui. li. xj. Ibi bn̄ficiū. i. officiū puta q2 hēbat offi
ciū alicuius procurationis vel iudicature vel notarie. cui ſimili
ter erat annexū beneficiū aliq̄. i. feudū aliq̄. Pluribus em̄ mo
dis capitur beneficiū. vt dixi. ṡ. in preambulis. ⁊. ṡ. ī qui. cau. feu.
amit. ī fi. Ibi inornate tractauerit declara ⁊ expone vt. ṡ. dixi ſ3
varias lectu. vel declara ſ3 formā. l. penultime. C. de aduoca. fiſci
Ibi admonit⁹. i. charitatiue correct⁹. vt ampli⁹ talia nō agat vt
ī. c. l3 hely. extra de ſymonia. De q̄ admonitone an ⁊ qn̄ habeat
locu3. dic vt ibi ⁊ in. l. debitores. C. de pig. ⁊ p Inn. ī. c. extirpāde
extra de prebē. Ibi nō reſipuerit. i. nō ſe emēdauerit. Ibi īſolētia
ſimile habetur in. c. nouit extra de iudi. Ibi exut⁹. i. ſpoliat⁹ ⁊ ex
hoc p3 q2 ī aduocatia inerat beneficiū ⁊ ſic facit p lectura quā
poſui. Ibi auſu temerario. i. p̄pria autoritate. put habet̄ ī ſimili
in. l. ex tat. ff. q̄ met. cā. Ibi habeat̄. Subaudi ⁊ puniet̄ vt. ṡ. eo. in
§. ſi q̄s aliquē. verſi. Si v̄o temerarius vel arbitrio iudicis ſi pe-
na nō reperiret̄ determinata vt ī. l. ſanctio legū. ff. de pe. ſ3 An. d
iſer. No. q̄ ſi vaſal. nō legitime exequat̄ id p quo datū eſt feu-
dū priuatur eo feu. ⁊ dignitate feudali. vt hic. ⁊. ṡ. q̄ fuit pria cā
benefi. amit. ī. §. ſ3 nec eſt alia. ⁊ p Inn. in. c. apoſtolice. de re iudi.
† No. ſm lec. Bal. q̄ ille q male vtitur feu. deteriorādo rē feu-
dalē perdere d3 illam. facit. C. de ſacroſan. eccle. aut̄. qui rē hmōi
⁊. C. loca. l. edē. Ex qua lec. ipe infert q̄ ſi habēs caſtrū in feu. ma-
le tractat hoīes dicti caſtri ſubditos ſuos q̄ dn̄s pōt eū admōe-
re vt eos debito mō tractet. Al's curia dn̄i poſſet ſibi auferre ei⁹
caſtrū q̄ eſt no. dignū. Et eſt rō q2 male vtit̄ ſubſtantia dn̄i. ar.
ff. ſol. ma. in. l. ſi cū dotē. in. §. ſi vero. ⁊. ff. ad treb. in. l. imperator. ⁊
extra de accuſa. ī. c. fi. Et quia d3 eos bn̄ tractare. Ad q̄ facit q̄
dixi. ṡ. e. in. §. ſi iudex. Et ſi dn̄s non bn̄ verſat̄ inter vaſallos poſ
ſunt adire maiorē poteſtatem. vt dixi. ṡ. de mili. vaſal. in fi. Et ex
p̄dictis pōt colligi qualiter facit ad ti. iſta puiſio vt tollat̄ oīs
occaſio ne populi violent pacē videntes ſe male tractari. facit q̄
habet̄. j. eo. in. §. ſi miniſtrales. ⁊ vide q̄ notabi. dixit Spe. ī ti. de
feu. §. qm̄. v̄ſi. fi. † No. q̄ dn̄s nō pōt priuare vaſal. feu. de abſo-
luta potētia. Sed requirit̄ ordo iudiciarius ⁊ ſententia vt not.
glo. ī. de p̄hi. feu. alie. per Fede. in. §. callidis. ⁊ q̄ dixi. ṡ. de milite
vaſal. q cōtu. eſt in. c. j. ⁊. ṡ. de feu. ſine cul. amit. in. c. j. facit ad hāc
materiam q̄ not. in. l. ſi vſufr. noie. ff. vſufr. q̄meadmo. ca. ⁊ per
Bal. ī. l. j. ff. de rerū diui. in. q. xxj. Vltīo ad materiam huius. §.

vide q̄ dixi. ṡ. in. §. ſi q̄s aliquē. ⁊. ṡ. que fuit pri. cā bn̄fi. amit. in.
dicto. §. ſ3 nec alia. ⁊ vide. ff. loca. in. l. qui operas. in. §. aduocati.
⁊ q̄ dixi. ṡ. de feu. gua. in p̄n. remiſſionibus ibi adductis. ⁊ per
canoniſtas in. c. q2 clerici. ⁊ in. c. p̄terea. extra de iurepa. ⁊ in ſpe.
de aduoca. in. §. j. in ver. quid ſi aduocatus. Iaco.
1 Furtum modicum quandoq̧ grauiter puniendum.
2 Furans ei cū quo pacem fecit an dicatur illam violare.
§ **Si quis quinq̧.** Pro furto valoris quinq̧ ſoli
dor̄ vel vltra q̄s ſuſpendit̄: pro
furto v̄o īfra dictā ſummā verberat̄ ⁊ tundit̄. h. d. In tex. ibi
q̄nq̧ ſolidos. dic. i. quinq̧ aureos ſm Pe. de cer. qm̄ ſolidus le-
galis idē importat q̄ aureus. ⁊. lxxij. faciunt vnā libram auri. vt
no. gl. in fi. ff. de in ius vocā. Vel intelligas ſimpl̄r de quinq̧ ſoli
dis. vt litera ſonat iuxta vulgare de quinq̧ ſolidis. qui tūc ī cu
ria huius īperatoris currebāt qui quinq̧ ſolidi valebāt de mo
neta v̄onenſi ſolidis. xxx. put refert Ia. ardi. in ſum. in eo. tit. de
pace tenē. ſub rubricella vbi q̄s verberat̄. Et iſtū intellectū puto
veriorē. ar. ṡ. eo. in. §. ſi q̄s ruſti. vbi equiparat arma q̄ ſunt prohi-
bita portare ſicut eſt enſis ad ſolidos. xx. vnde nō eſt veriſimile q̄
ibi intellexerit de aureis. q2 tūc eq̄paratio eſſet nimis exorbitās
⁊ aduerte q2 habita relatiōe monete veronēſis ad noſtram. Iſti
ſolidi quq̧ de quib⁹ in iſto tex. eſſent ſolidi. xl. de noſtris. Ibi va
lēs. Aduerte q2 iſta litera dicit de furto cōmiſſo in re valēte ſoli
dis quinq̧ nō autem dicit de furto facto in pecunia ⁊ ideo qui
dam noluerūt extendere iſtum textum niſi ſolum in furto com
miſſo in re aliqua. put loquit̄. nō autē in pecunia. ar. l. interpel-
latione. ff. de penis. Sed tu intelligas vtroq̧ modo. q2 nō eſt ali
q̄ dubium q̄ ſi quis eſt furat⁹ quinq̧ ſolidos in pecunia q̄ vi
deat̄ etiā furari rem valentē quinq̧ ſolidos neq̧ iſto caſu eſt ne
ceſſe facere aliā eſtimationē cū de ſe pateat. vt. ff. de lega. iij. in. l.
a ille. in. §. j. qm̄ appellatione pecunie[a] omnes ſignificant̄ ⁊ p pecu
niā eſtimant̄. l. ij. C. de conſti. pec. vnde imperator nō poſuit exē-
plū de pecunia. q2 ſemp eius valor eſt certus. Sed poſuit exem-
plum de re tāq̄ de eo caſu ſup quo magis dubitari poſſet. ar. in
l. proprie. ff. de ver. ſig. ſm And. de iſer. Ibi laqueo ſuſpēdat̄. ali-
bi dicit̄ furcis figatur in. l. capitaliū. ī. §. famoſos. ff. de pe. alibi
dicit̄ lex furca ſuſpendatur. l. ſacrilegij. ff. ad leg. iul. peculatus. ⁊
ff. de penis. in. l. ſi q̄s aliquid in. §. j. Alibi dicit furca tolluntur.
dicta. l. ſi q̄s aliquid. ī. §. j. Alibi dicit furca damnatur vt. ff. de re
milita. in. l. iij. in. §. is qui. Ex predictis potes colligere caſus in
quib⁹ de iure quis furca ſuſpendendus eſt. Ibi ſcopis. Subau
di excorietur quod eſt infra quia verberabitur cū ſcopis. prout
etiā hodie fit Florentie. ⁊ per totam Alemaniam. ⁊ appellatur
fuſtigatio quaſi caſtigatio que fit fuſtibus: vt in. l. fuſtibus. C. de
his qui notantur infamia. ⁊ in. l. ictus fuſtiu3. cū ibi nota. ff. d
his qui notantur infamia. Que fuſtigatio ſeu ſcopatio h3 exco
riare pellem. vt in iſto textu q ita debet intelligi. quicquid dicāt
alij. Ibi forpice. Subaudi tondatur quod eſt infra ſingula ſin-
gulis referēdo: q2 debet cū forpice tondi capilli capitis in vili-
pendiū ipſius ac opprobrium. argu. in. l. quicunq̧. in. §. ſi vero
ignorante. C. de hereti. Iſta tn̄ talis pena ſeu infamia nō habet
ortum a legibus romanis. ſed a legibus lombardorū. vt in lom
barda de damno ⁊ iniuria in. l. finali. ⁊ de eo qui literas domi-
ni deſpexerit in. l. j. ⁊ de aggreſſu in vico fac. in. l. relatū. ⁊ ſentit
Iac. ardizo. in rubricella. vbi quis tondantur. Lombardi enim
reputabant hoc ad maximā iniuriam: quia portabant longas
barbas ⁊ crines. vt dixi ſupra eodē. in. §. ſi quis aliquem. ſicut ⁊
1 hodie faciunt greci. † Nota propter modicum exceſſu3 cōmiſ
ſum ex furto quē acerbe ⁊ grauiter puniri. prout in ſimili vide-
mus in. l. aut facta. in fine. ff. de penis. ⁊ in lege prima in princi-
pio. ff. de abigeis. ⁊ ī. l. iij. C. de epiſcopa. audiē. Et eſt ratio vt pro
pter penā vnius ceteri terreantur dicta lege capitalium. in. §. fa
moſos. ff. de penis. ⁊ lege prima. C. ad legem iul. repetū. Impera
tor enim potius conſiderauit qualitatem ⁊ cauſam delicti quā
quantitatē exceſſus. vt quoquo modo conſeruaretur pax p eum
pmulgata per hanc legem ⁊ non violaretur. argumento in lege
famoſi. poſt principiū. ff. ad legem iul. maieſt. ⁊ quod dixi ſupra
in principio tituli. Nā propter exceſſum factionis pene ex cauſa
extendunt̄ vſq̧ ad mortem incluſiue: vt dicit gloſſa notabilis. in
ſtitutio. de iniurijs. in. §. in ſumma. Et dicit Innocētius quod
pp̄ter emergentes caſus licitū eſt leges trāſgredi. prout ipſe no.
extra de conſtitutionibus. in capitulo primo. Vtrum autē iſta
pena tam grauis hodie pro tam modico exceſſu habeat locum
ſtatim dicā. Opponitur ab extra quod imo fures pro tā mo
dico furto non debeant ſuſpendi. ſed alia pena minori puniri.
vt in autētica ſed nouo iure. C. de ſeruis fugitiuis. ⁊ infra de pa
ce iura. fir. in. §. iniuria. Solutio aduertendu3 pro clara notitia
quod ſecundū Bartolum in hac materia habemus diuerſa iu
ra vario modo diſponētia circa penas furtorum. Nā primo de
iure antiquo digeſtorum pro furto erat pena extraordinaria. l.
finali digeſtis de furtis. Niſi eſſet publicus ⁊ famoſus latro
qui furca ſuſpendebatur dicto. §. famoſos. Poſtea ſuperuenit

a Appellatiōe
pecunie. adde. l.
litigatores. ī. §. j.
⁊ ibi doct. ff. de
arbi. ang. ī. l. ſin-
gularia. ff. de re.
cre. bar. in. l. pen̄.
ff. d aut̄. tu. Bar.
ī. l. vouētiū de v̄.
ſi. pau. de ca. in. l.
depoſiti. ī. §. ī pe
culio. ff. de pecu-
lio.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

ius autenticorũ. de quo in aut. vt nulli iudi. in §. penul. col. ix. ⁊ in dicta aut. sz nouo iure q̃ inde supra scripta est. Postea superuenit ista decisio nouissima iperatoris Federici. d̃ qua ĩ isto tex. Postea supuenit alia decisio magis noua eiusdez imperatoris Federic. de qua habet infra d̃ pace iura. fir. i. §. iiuria. Modo ad propositũ circa solutionẽ ꝯtrarij dicunt quidã qd iste. §. dz intelligi qd iste fur de quo in tex. nostro cõmiserat alia furta precedentia: ita qd cõsueuerat furari ex quo est effectus publicus: ⁊ p cõsequẽs dz suspẽdi: vt no. gl. in dicta aut. sed nouo iure. Hec solutio lz in se ꝯtineat veritatẽ tñ diuinat ad tex. nostrũ. Et pro tãto soluunt alij ꝙ iste tex. loqtur in speciali casu pp violationem pacis. Et ista est vera solutio. quia non violat literaz ⁊ congruit titulo nostro. facit. l. fi. de rerũ diuisi. Et ita intellexit gl. in dicto §. iniuria. dicens quãtũcunqz videatur hoc durũ ꝙ p quinqz solidis qs debeat suspẽdi tamẽ qz lex ita scripta est debet seruari. l. psperit. ff. qui ⁊ a quibus. Quod intelligas verũ ⁊ pcedere p̃dicta stãtibus firmis terminis p̃sentis decisionis huius tex. Sz cũ ista decisio hodie sit abrogata ⁊ sublata. vt statim dicã merito stabit varo cõclusio ꝙ pro tã modico furto nõ debeat qs suspendi. Nã dicunt quidã qd est abrogata per cõtrariam consuetudinẽ. vt firmat gl. sup verbo puniat i fi. in dicto. §. iniuria. hoc idẽ tenet Bal. in dicta aut. sed nouo iure. vbi dicit qd iste. §. hodie nõ seruat ex generali ꝯsuetudine. Et ideo de eo nõ est hodie curandũ. arg. ff. de dolo. i. l. id est vsqz hoc idẽ tenet Jac. de bel. ⁊ Nic. de neapo. dicẽtes ꝙ nõ seruat i Jtalia idẽ tz And. de yser. sequẽdo dictã gl. vt ista pena per contrariã cõsuetudinẽ nõ seruet hodie. Sz ego reperio Bar. i dicta aut. sz nouo iure ⁊ clari⁹ in dicto. §. famosas q sentit qd p. §. iniuria. Jmperator iste Federicus voluerit derogare ipsemet decisioni huius. §. ⁊ redire ad alias penas legales antiquas de quib⁹ in dicta aut. sed nouo iure. qd pbat ex eo qd ibi mandat: vt furtũ legitime puniatur ⁊c. Et hoc puto verũ arg. l. nõ est nouum. ⁊ l. sed posteriores. ff. de legibus quoniã nõ est verisimile qd ipse imperator dũ dixit legitime puniat ⁊c. voluerit se referre ad penã de qua in isto. §. tanq̃ ad penã legitimã. quia ista esset vna superfluitas illius legis. cũ ipse idẽ iam nõ multo tempore ante condidisset istaz legem. quoniã dictus. §. iniuria. nihil super hoc operatur: ⁊ sic lex ipa esset superflua qd nõ est credendũ. vt in. §. quibus. C. de no. codi. compo. Similiter nõ est virisimile qd se voluerit remittere ad ius lõbardorũ sed ad ius cõmune scilicet legum romanorũ. Quod patet quia dictã. l. mãdat omnibus subiectis imperio. Non autem mãdat omnibus subiectis regno. vt patet in prin. illius legis. ⁊ ideo cũ forte plures q̃rele fuissent exorte de ihumanitate ac crudeli decisione huius tex. vcz qd p quinqz solidis quis debeat suspẽdi matuauit hãc decisionẽ ⁊ voluit ꝙ fures etiã ifra pacẽ punirẽtur legitimis penis videlicet ſm formã solitam iuris cõmunis. ⁊ qd hoc sit verũ vt voluerit corrigere istum tex. patet qz cõsuetudo que est optima legũ interpres. l. de quibus. ff. de legib⁹ hoc nobis ostẽdit. vt ibi dixit glo. Preterea pena isti⁹ tex. nõ dz iudicari legitima ex eo qz ſm istũ tex. in tantũ puniretur furtuz quinqz solidorũ inquãtũ puniretur publicus latro. vt istã supra prime determinauit in. §. publici latrões. iter quos tñ dz eẽ maxima differẽtia. vt in dicto. §. famosos pbat. Ex quib⁹ omnib⁹ cõcludo qd hodie absqz dubio nõ habeat locũ determinatio huius. §. etiã infra tẽpus pacis: siue velimus intelligere qd sit correctus. vt sensit Bar. qcquid dicat gl. in dicto. §. iniuria. siue velimus intelligere qd sit per cõtrariam consuetudinẽ aborgat⁹ vt tenuit glo. in dicto. §. iniuria. ⁊ cõmuniter doc. quos supra allegaui. Qualiter autem fures ⁊ latrones cuiuscunqz generis hodie puniant de iure cõmuni. dic plene p glo. ⁊ docto. i dicta aut. sz nouo iure. ⁊ i dicto. §. famosos. vbi gl. plene tãgit. ⁊ in. l. ij. ff. arbo. fur. cesarum. ⁊ p gl. ⁊ cano. xxiij. qd. iij. quisquis fortitudinẽ. Jn foro aũt penitẽtiali vtrum fur debeat in aliquo alio puniri quã ad rei restitutionẽ dic ꝙ nõ. vt no. xij. q. ij. fraternitas. ⁊ vj. qd. j. inuitare. Et ita etiam determinat Bal. in. l. post decisionẽ. C. de furtis. sz de illo qui p̃stitit opem furto an ⁊ qualiter puniatur vide p bart. in. l. is q opẽ. ⁊ in. l. q seruo in. §. si duo. ff. de furtis.

2 ¶ † Quero ab extra duo fecerũt pacẽ adiuicẽ vnius facit furtũ alteri: vel dat enorme dãnum. nũqd ex hoc videat frãgere pacem: ⁊ dicit bal. qd sic per istũ tex. ⁊ per ea que in hac constitutione dicta sunt referẽdo ea ad rubricam nostram tanq̃ congruentia ad titu. propriũ qd facere debem⁹. vt in. l. imperator. ff. de in diẽ adiec. Secus aũt si ex discordia orta de nouo que a pricipio nõ fuit cogitata ꝯmitteret iniuria per ea que dixi. s̃. eo. in prin. ¶ Ultimo ad materiã presentẽ vide plenã gl. in. d. §. iniuria. ⁊ ⁊ qd dicam ⁊ qd dixi. s̃. eo. in. §. publici latrones. ⁊ in remissionibus quas ibi dedi. ⁊ in locis. s̃. allegatis maxime in. §. famosos ⁊ in aut. sz nouo iure. ⁊ p Ja. ard. in ti. de pace tenẽda. sub rubricella. vbi qs verberatur. ⁊ rubricella vbi quis fundatur. ⁊ rubricella vbi quis suspẽdit. ⁊ p Host. in summa de fur. in. §. ⁊ inquãtum. ⁊ in. §. fi. ⁊ in directoria iuris. in titu. de furtis. in. §. si criminaliter.

a ¶ Comedẽ vuas. Adde glo. i vbo fas ẽ. ⁊ i. c. oẽs leges. j. di. bal. i. l. fi. i ij. col. C. si ꝯ ius vel vti. publi.

b ¶ Excusat a furto. Add. c. sicut xlv. di. gl. ⁊ doc. i l. ij. i. §. cũ i eadẽ. ff. ad. l. rhodi. de iact.

c ¶ Necessitas nõ hz legẽ. adde. l. j. ff. de off. ꝯsu. c. sicut ñ alij de ꝯse. di. j. c. q̃to. de cõsue. ⁊ i. c. nõ ẽ. de reg. iur. li. vj.

d ¶ Possit pr̃ vẽdere. adde gl. in c. ij. de pigno. an antẽ fili⁹ possit agẽ ꝯ prẽz si venerit i piguiorẽ fortunã. vide p Bal. in. c. ex rescripto. in fi. de iureiuran.

1 Familiares principuz iurisditioni ordinarij loci in quo delinquunt subijciuntur.

2 Judex subditorum discordias sedabit.

3 Familiares principũ si per discordiã pacẽ violauerit punient.

4 Domini an teneantur de delicto famulorum.

Si ministrales. Familiares dominorũ iter se rixãtes sunt p iudicem sedãdi et corrigẽdi scdz formã iuris. h. d. ¶ Jn tex. ibi ministrales. Alias est in tex. ministrales ⁊ ſm vtranqz literã expone. i. ministri seu familiares vl̃ ſuitores seu scutiferi. Nã varijs modis iuxta vulgare nũcupari pñt. Jbi guerrã. itellige p q̃libet odio rixa vl̃ discordia seu crimine vel excessu ex qb⁹ inter se nõ habẽt pacẽ. Nõ aũt itelligas pprie guerrã p bello: qz tũc haberet locũ ti. sequẽs dño guerrã ⁊ punirent crimie lese maie. vt. ff. ad. l. iul. maie. l. j. i. §. eadẽ lege. ſz And. de yser. Jbi regimine. i. iurisdictiõe. Jbi leges ⁊ iudicia. i. legũ iudicia. Jbi pseq̃t. subandi hortãdo ad pacem ⁊ etiã cogẽdo si sibi videat cõgruũ. ar. i. l. cũ affirmes. C. de libe. cã. ⁊ etiã puniẽdo post excessuz iã cõmissuz. vt. ff. de vsufru. in

1 l. equissimũ. ſz Pe. de cer. ⁊ Bal. ¶ † No. qd familiares pncipuz ⁊ dñorũ sunt subiecti iurisdictiõi iudicis ordinarij illi⁹ loci vbi delictũ ꝯmiserũt adeo ꝙ põt eos ex ipsorũ delictis punire vt hic

2 ⁊ i aut. qua i puicia. C. vbi de cri. agi opz. ¶ † No. qd ad officium iudicis spectat sedare discordias subditorũ ⁊ ꝯpellere partes ad pacẽ ⁊ ꝯcordiã ne ad arma deueniant ⁊ rixas. vt hic ⁊ in. l. si vsufruct. i. §. si iter duos. ff. de vsufruc. ⁊ ibi no. in gl. facit. l. j. §. quies ⁊ ꝙ ibi p Bal. plene. ff. de offi. p̃fec. vrbis. ⁊ qd no. in. l. j. C. vti pos. ⁊ xc. di. placuit. ⁊ i. c. p̃cipim⁹. Et in hoc debẽt esse soliciti rectores terrarũ. vt no. i aut. de man. prin. in. §. deinde. ꝙ itelligas ante perpetratũ delictũ. nam post ppetratũ ⁊ iniuriã illatã nõ cogit quis inuicẽ facere pacez iniurianti nisi foro penitentiali. vt insti. de iniur. i. §. fi. Et p hoc nõ possent compelli partes ad cõpromissum ſz Bald. in. d. §. quies. ⁊ in. l. transigere. C. de transac.

3 ¶ † Quero ab extra quid si ex p̃dicta discordia orta iter dictos familiares violaret pax. an puniri debeant tanq̃ violatores pacis. ⁊ dic qd sic iuxta ea que dicta sunt. s̃. eo. i. §. si qs aliũ. ⁊ in. §. seq. ⁊ seq. ſz Nico. de neapo. Et hoc modo adaptari põt ad istũ

4 titulum. ¶ † Quero an ex dicto delicto predictorum famulorũ teneantur domini ipsorum. dic plene p Bar. in. l. j. in. §. familie de publica. ⁊ ad legẽ iul. repe. in. l. ij. ⁊. ff. de incen. rui. nau. in. l. nequid. ⁊ per bal. in. l. obseruare. in. §. proficisci. ff. de of. proconsul. ⁊ leg. ¶ Ultimo ad materiam vide quod dicam. j. in titu. seq. Quis autem dicatur famulus ⁊ minister. plene vide per bar. C. de ppoſi. sacri cu. lib. xij. ⁊ quod no. i aut. de testi. i. §. si vero ignoret. ⁊ in. l. presenti. C. de his qui ad eccle. confu. in. d. §. familie.

1 Jtinerãti licet vti herba sylua vuis ⁊ similib⁹ ei necessarijs que iuxta viam reperit.

2 Jtinerans repertus i agro equum pabulans an soluere debeat pabulum.

Quicunqz. Diuiditur in duas partes. Jn prima prouidet trãseunti per terram alienaz circa pabulum equi sui. Jn scda puidet circa cõmoditatẽ atqz vsum necessarium ipsius transeuntis. scda ibi. licitũ. ¶ Casus. Quicunqz transitũ facit cũ equo per terrã aliquã põt equũ suũ pabulo reficere iuxta viã: ⁊ põt etiã vti herba ⁊ viridi sylua sine vastatiõe ⁊ dãno alicui⁹. h. d. ¶ Jn tex. ibi p terrã. s. alienã. Jbi sz non i. iuxta viã: put exponit p gl. in. l. maritus. i prin. ff. de acqr. rer. do. vbi ẽ silis tex. Jbi ãplecti potuerit dũmodo ñ faciat animo nocẽdi sz ex necessitate p respiratiõe eq sui fessi capiẽdo de herba vel frondib⁹ existẽtibus ppe viã cui vie quãto ppinqui⁹ potest dz se adherere. Jbi vsu necessario. forte ibi prandẽdo vl̃ dormiẽdo ad vmbrã vel supfluum pondus deponẽdo vel de equo descendẽdo ⁊ ibi cum equo pausando vel aliter vtẽdo dicta herba vel sylua ad aliquã aliam suã cõmoditatẽ ⁊ vsum in causa necessitatis quo tpe oia vident cõmunia. l. ij. in. §. cũ in eadẽ. ⁊ ibi not. in gl. ff. ad leg. rho. de iac. Jtẽ qz necessitas facit licitũ qd alias esset illicitum vt in regula qd nõ est licitũ. de regu. iur. ⁊ dixi. s̃. qd sit inuesti. in. §. si vo inuestitura. ¶ No. ꝙ itinerãti fas est transire per agrum alienũ. Nã hoc est de iure diuino. vt in decre. dist. j. c. jz fm leges dño inuito nõ liceret ingredi. vt in. l. p agruz. C. de seruit. et

1 ibi no. in gl. ¶ † No. ꝙ p vsu necessario dummodo sine dãno alterius licitum est itinerãti vti herba ⁊ sylua alteri⁹ ⁊ pabulare

a equũ iuxta viam. Nam de iure diuino licitũ est comedere vuas in agro alterius sz nõ exportare ⁊ comedere spicas. sed nõ mittere falcẽ: vt in decre. de consecra. distin. v. discipulos. Jtez quia ne-

b cessitas famis excusat a furto[b] de iure diuino. vt extra de furtis

c in capitulo. iij. qz necessitas non habet legẽ[c]. vt no. in. l. itez quod communi diui. Cum ex necessitate famis possit pater

d vendere[d] filium. vt. C. de patribus qui fili. dist. in. l. ij. Jtem quia tẽpore necessitatis omnia pabula videtur esse communia. ... di. sicut hi. ⁊ in. d. §. cũ in eadẽ. Jtẽ qd qs ex precepto tenetur pascere esurientẽ. lxxxvj. di. pasce. ¶ Opp. ab extra quod imo non liceat i agro alieno etiã iuxta viam pascere equũ suũ: vt in. l. quominus. ff. ad. l. aq. Sol. hui⁹ timore cõtrarij Andr. de iser. intelligit istũ tex. qd iste qui pascebat nõ erat i agro sed erat i via vñ se appropinquabat ad sepem separantẽ agrũ a via ⁊ recipiebat de herba vel de frondib⁹ pendẽtibus supra via vel amplexabat de herba ex sylua ibi ppinqua iuxta viã p refectione eq sui fessi qd lz dñm modo sine aliquo dãno faciat. Et ẽ ratio qz sibi pdest ⁊ alteri nõ nocet. vt. ff. de euic. in. l. euictiõe. Ueruz ista lec. lz in se sit vera tamẽ nõ videt litere cõuenire. qz iste text. presupponit qd transitus fiebat p terram ⁊ nõ per viam. Jtẽ qz satis modicã dubitationẽ haberet. Jdcirco alij legunt vt summaui ⁊ super tex. declaraui ꝙ iste equitãs pascebat equũ suũ i agro iuxta viã qd licet tñ qz sibi pdest ⁊ alij nõ nocet. Jtez qz hoc facit ex necessitate. Jtẽ qz iuste credebat dñm permissurũ si hoc sciret. Unde non videt delinquere. vt. istit. de obli. que ex delic. nascũtur i. §. furtũ. Jtem qz lz non videat hoc iuridicũ tamẽ cum istud sibi prosit ⁊ alteri nõ noceat eqtas suggerit vt h̃ admittat. vt videmus in. l. j. in fi. in. l. in sum. i. §. itẽ varius. ff. de aqua plu. ar. ⁊ ita tenet glo. que hoc tz. xxij. q. ij. c. fi. ¶ † Quero ab extra qd si dñs agri reperit istũ pabulãtẽ equum suũ iuxta formã hui⁹. §. ⁊ petat sibi solui de tali pabulatione qz pabulãs est diues ⁊ nõ fecit hoc necessitate paupertatis sz necessitat⁹ solũ. qz tũc nõ reperiebat hospitiũ ppinquũ an iste pabulãs teneat soluere. Et vr̃ ꝙ ñ postq̃ necessitas suberat que facit rem de equitate cõem vt. s̃. dixi. put similiter dixit Bal. in. l. ij. de ope. liber. Et qz hic p̃supponit ꝙ nõ fuit datum damnũ. ¶ Quero quid si ex tali pabulatione iferat damnũ ita ꝙ dñs equi est in culpa an dñs agri poterit retinere equum donec sibi emendet damnũ. vide de hac qõne p Bar. i. l. pastor. in. §. de his. ff. d̃ dã. infec. ⁊. ff. de incẽ. rui. nau. i. l. rat. in fi. ⁊ per Bal. i. l. ij. de ser. fugi. ⁊ in spe. de actore. ver. sed pone. ¶ Ultimo ad materiaz presentẽ vide qd principaliter tãgit d̃ iure ciui. i. d. §. cum in eadem. in. d. l. per agruz. ⁊ in. d. §. itẽ varius. De iure canonico vide no. in. d. c. iij. extra de fur. ⁊ qd in decre. j. dist. in. c. j. ⁊ qd no. extra de prescrip. in. c. ij. ⁊ p Host. i sum. in ti. ver. nũqd ergo. ⁊ p Ja. ard. in sum. ti. de pace tenẽ. sub rubricella qui excusantur a pena. ⁊ ex quibus causis facit extra de reg. iur. ꝙ nõ est licitũ. ⁊ qd ibi no. Et de materia pasculationis plene vide i spe de iniur. ⁊ dã. da. i. §. sequitur. ver porro cũ seq. ⁊ seq. extra d̃ iiur. ⁊ dãno dato. in. c. si leserit. ⁊ vide plene ad materiã in directoria iuris. in prin. libri quarti. in ti. de iure. ⁊ i summa Jo. sub rubri. de furtis. q. viij.

¶ Hic finitur lex. deinde consuetudines regni incipiunt. Rub.

¶ Jsta est vera rubrica vcz hic finitur lex deinde cõsuetudines regni incipiũt. Et hoc pbatur ex eo: quia cũ lex Federici imperatoris q̃. s̃. ti. pr. de pace tenẽda scripta ẽ durauerit hucusqz amodo est finita. Jdeo dixit hic finit lex. vcz cum nõ sit ampli⁹ d̃ ocã. l. Sed incipiunt modo quedaz cõstitutiones q̃ cõsuetudines regni appellantur ⁊ pro cõsuetudinibus obseruãtur ideo subiũgitur in rub. deinde cõsuetudines regni incipiunt lz quidã aliter habeant istam rubricã ⁊ male. vcz hic icipit lex cõsuetudinis regni. Et hoc voluit tota ista glo. hic posita. Jnsuper antiq qui dã aliter habuerũt rubricã hic. vcz queãd. feu. amit. vt no. gl. xx. i. q. fi. c. de forma. Sed tu nõ recedas ab hac rubri. quã. s̃. posui p vera. qz ea cõiter vtimur ⁊ lõgo tpe vsi sum⁹ ⁊ cõsuetudine obseruauim⁹ a qua nõ lz recedere. l. sz ea. ff. de legi. Et cõtinuari po-

1 test ad p̃cedentes hoc mõ. qz cuz. s̃. ti. ij. si de feu. fue. cõtro. tractauerit de cõtrouersijs feudorum sup qb⁹ emanauerũt plures decisiones ſm varias cõsuetudines. put pz in. d. ti. veruz qz multotiẽs occasione dictarũ cõtrouersiarũ partes deueniebãt ad rixas ⁊ guerras quas imperator federicus abhorrẽs voluit eas de medio tollere ⁊ pacem in toto suo regno inducere. Jdeo posuit titulum precedentẽ. Sed qz interdum nõ obstante dicta pace oriebãtur guerre iter dominos ⁊ dubitabat an vasalli teneãtur eos adiuuare. ⁊ super hoc erant varie consuetudines in regno. Nũc

2 vo autor vt predictas cõsuetudines declaret annectit istã rubricã hic finit lex ⁊c. Nec mirandũ q̃re ipse autor nõ posuerit rubricã formalẽ put i alijs titulis facere ꝯsueuit qñ decisiões sup hac rubrica posite pticipant aut cũ materia tituli p̃cedẽtis aut cuz materia alterius tituli supioris si de feu. fue. contro. cũ oẽs tã p̃cedentes q̃ sequentes possint dici ꝯsuetudines regni ſm Ja. ar-

3 di. Et ideo cũ iste decisiones potius videant icludi subtitulis

a p̃cedẽtibus q̃ de nouo materiã nouã adducere p tãto talis rubrica hic fuit inscripta ⁊ nõ p modũ tituli formalis. Sed vt respõderet separatio legis imperialis a ceteris ꝯsuetudinib⁹. Et adde hic ꝙ dicam. j̃. eod. in. §. si vasal. in prin. ⁊. j̃. ti. seq. sup rubri. ¶ Opp. ab extra cõtra text. rubrice in eo qd dicit ꝙ hic incipiũt

4 cõsuetudines ⁊c. qz imo non incipiunt hic cuz a principio libri

b hucusqz tractauerit de consuetudinibus. So. intellige quod pprie nõ incipiunt sed reassumũtur quia dicta lex precedens fuit

c quedam interpositio: vt dixi in dicto. §. si vasal. ⁊ tenet Jacobus de beluiso.

¶ Jaco. aluarotus.

1 ¶ Uasallus quot ⁊ quibus casibus dominum in guerra iuuare necessitetur.

2 Domini prouinciarũ ⁊ ciuitatum modernis tẽporibus bella indicere possunt: quod Romanis olim spectabat.

3 Judex ecclesiasticus an bellum indicere valeat.

4 Uasallus excommunicato domino fidelitatem p̃stare nõ tenet

5 Domino bannito vasallus fidilitatem non seruabit.

6 Uasallaticum ius delicto non confiscatur.

7 Absolutio ab excõmunicatione in integruz restitutio dicitur.

8 Uasallus dño bãnito vel excõmunicato nõ auxiliabit in bello.

9 Dño a bãno vl̃ excõicatiõe restituto oĩa iura sua ei restituunt.

10 Uenditio feudi sine licentia domini banniti facta an valeat.

11 Bannitorum rebus impune damnum datur.

12 Bannum nõ obligationem a vasallo debitaz domino. sz obligationis effectum tollit.

13 Banno domini pendente feudi ius non alienabit vasallus.

14 Persona affecta si fuerit vt bona afficiantur consequens erit. a

15 Uasallus dominũ iniuste bellantem vel quempiã offendentem. volens iuuare potest.

16 Uasallus dño iniuste se defendenti poterit auxiliari.

17 Principi seculari secũdũ quod ordo iustitie exegit obediri dz.

18 Adiuuare nõ dicitur qui ad peccandum auxiliatur.

19 Castrum per principem comiti ablatuz ⁊ alteri vẽditũ an possit a comite restituto vendicari.

20 Cõdẽnat⁹ ad patibulũ an gratia obtẽta recuperet etiã feudũ.

21 Bellum qualiter cognoscetur an iuste vel iniuste moueatur.

22 Uasallus quãdo sciet dominũ iustum bellum mouisse vt teneatur ei seruire.

23 Bannum quatuor modis acceptum in iure reperitur.

24 Excommunicationis due species in iure notantur.

Domino. Jstud pricipiũ diuidit in tres partes. qm̃ in prima ponitur dictum cum determinatiõe vera ſm Opi. Oberti ⁊ Giradi. Jn scda ponitur opi. falsa ⁊ nõ vera. Jn tertia pbat suprascriptã veram determinationẽ per argumentũ a simili. Scda ibi. alij vero. Ter- b tia ibi. sz obertus. ¶ Casus. Quãdo dñs facit guerram iustam tenet vasal. suus eum adiuuare in offendẽdo ⁊ defendẽdo. Jdez dicendum est si dubitatur an faciat guerram iustã vl̃ nõ quãdo vero facit guerrã iniustã: tunc tenet ipsum adiuuare in defendẽdo nõ aũt in offendendo nec ppter hoc perdit feu. si ipsuz nõ adiuuat queãdmodum dicimus si dominus esset excõicatus vel c bannitus quo casu durante excõicatione vel bãno est interiz vasal. liberatus a sacramento fidelitatis. h. d. ¶ Jn text. ibi adiuuet ad defendẽdum ⁊ ad offendendũ. vt. j̃. patebit. Jbi palam. i. certũ ⁊ manifestũ est. l. palam. in prin. ff. de ritu nup. Jbi si non vult. nam si vellet tunc bene posset etiã isto casu ipsuz adiuuare ẽt ad offendẽdũ ſz An. de iser. alij ꝯ ⁊ meli⁹ vt stati dicã. Jbi nõ tñ feu. pdit. ar. xiiij. q. vj. c. j. xvij. q. v. c. de forma. xxiij. qd. viij. c. scire nos. s̃. de no. fi. for. c. j. §. ⁊ si ꝯtigerit. ⁊. §. ⁊ si sciuero. Jbi girard⁹ scz cagapisti de quo fit mẽtio. s̃. si de feu. vas. fue. iter. i. c. j. Jbi excõicatũ. ⁊ dr ab ex ꝙ est extra ⁊ cõicatio quasi ex̃ cõionẽ posit⁹. ⁊ p hoc significat maior excõicatio vt. j̃. dicã. d̃ quo. iij. q. iiij. engeltrudã. Jbi ad adiuuãdũ subaudi ẽt si bellũ eẽt iiustũ ſm an. de

1 iser. qz interi est liberat⁹ a sacro vt seqt. ibi iustũ. s. dñm. Jbi faciẽtẽ subaudi dz adiuuare ⁊c. ¶ † No. ꝙ i trib⁹ casib⁹ necessitat vasal. ad adiuuãdũ dñz suũ i guerra vcz cũ ius ẽ p dño. Jtẽ qñ dubitat. nã determinatio isti⁹ dubij nõ ptinet ad vasal. sz dz parere dño suo qm̃ in dubio psona dñi sui dz sibi semp parere sctã ⁊ honesta. l. liberto. ff. de obse. Terti⁹ casus est vt ind isticte ad ei⁹ defensionẽ siue iuste siue iniuste se defendat. Et põt esse rõ qz tutela nõ vr̃ eẽ pprie maleficiũ ẽt si iniusta sit defensio. ar. i. l. j. ff. de bonis eorũ q mor. sibi ꝯsci. ſm Bal. qd an ⁊ qualr̃ pcedat dicã. j̃. lati⁹ nã multa licẽt i bello iusto. vt extra de sagit. i. c. j. de quo ple-

2 ne p Jo. i sum. sua. sub rub. de bellis. ¶ † No. ex h̃ tex. ꝙ hodie dñi puinciarũ ⁊ ciuitatũ pñt ex iusta cã bella idicere: lz oli possent a solo pplo romanorũ vel impatore indici. vt no. gl. in. l. ex hoc iure ff. de iu. ⁊ iu. Et est rõ qz oli erat vna solũ mõarchia. hodie ãt sũt dñia distincta ⁊ diuisa p mẽbra: vt pz ex pace ꝯstantie. itẽ qz hodie ita nõ bñ posset hr̃i recursus ad pplm romanũ vel impatorẽ: sicut olim vt dixit Gu. d̃ cu. i. d. l. ex hoc iu. ⁊ Nic. de neap. ⁊ ad

3 p̃dicta facit qd no. i. c. treugas. ex̃ de tren. ⁊ pa. † Utrũ aũt iudex

a eccliastic⁹ possit idicere bellũ[a] vide qd no. xv. q. vj. autoritatẽ. §. fi. ⁊ ex̃ de hẽ. c. excõicam⁹. ⁊ xxiij. q. j. qd culpat. ⁊ i. c. olim cãm. de re. spo. ⁊ in. c. petitio. de ho. ⁊ de mã vide plene p bar. i. l. hostes. ff. de cap. ⁊ postli. re. ⁊ ff. de acq. pos. i. l. j. ⁊ p bal. i. l. ex hoc iure. ff. de iu.

4 ⁊ iu. ⁊ ex̃ d̃ pe. i. c. ꝙ i dubijs. † No. ex isto text. ꝙ pp excõicationẽ[b]

b dñi liberat vasal. a debito fidelitas: vt h̃ ⁊ i. c. absolutos. extra de here. cum ibi no. ⁊ xv. qd. vj. nos sanctorum. ⁊ c. sequenti. Ex

c quo inferas quod etiam de iure ciuili[c] admittit exceptio excõicationis. de quo dic per glo. ⁊ doc. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ i. l. placet. C. de sacrosan. ec. ⁊ ibi p Cy. facit aut. credentes. C. de here.

a ¶ Possit idicere bellum. adde bar. in. l. iij. C. de ser. ⁊ aq. Jnn. in c. sicut d̃ iureiu. ho. in sum. ti. de peni. ⁊ re. in. §. q bus ⁊ qualr̃. ⁊ p bar. ⁊ Joã. d̃ lig. i tract. de bello. San. Tho. scda secũde. q. xl. articu. j. ⁊ q̃tuplex sit bellũ dic rep cusiuũ mitigatiuũ ⁊ curatiuũ d̃ quibus p bal. in c. cũ olim. de rescrip.

b ¶ Propter excõicationẽ. Adde. Fel. in. l. fi. de excep. idez Fely. in. l. iter alia de sentẽ. excõica.

c ¶ De iure ciuili. adde bal. i. c. exceptionẽ. in vlti. col. d̃ exce. ⁊ an exceptio. excõicati possit opponi i foro laicali. vid̃ p Jo. an. i. c. postulasti. d̃ homi. bal. i. c. intellexim⁹. d̃ iudi. Do. i. c. j. §. ij. de exce. li. vj. bal. in. l. q̃ties. C. de iud. Jo. cal. cõsi. j. in ti. d̃ fo. competen.

⁊.j.de statu.⁊ cõsue.cõtra liber.eccle.in.§.credẽtes.⁊ extra de sen.
excõ.in.c.pia.cũ ibi no.per gl.⁊ doc.in Spec.de excep.in.§.ij.ver.
⁊ porro.quinimo dicit Ja.de are.in.l.j.C.vt que desunt aduo.
partiũ qd etiã nemine excipiente põt iudex ipse repellere ex offi
cio suo bãnitũ ⁊ excõicatum quẽ hic sequit᷑ Bald.facit qd dixit
Spe.de teste.§.j.in fi.j.col.⁊ Bal.in.l.libertoꝝ.⁊ in.l.si qs testib᷒
5 C.de testi.⁊ p Cy.C.de sacrosan.eccle.in.l.plz.in prin.¶†Not.qd
sicut per excõicationẽ dñi liberat᷑ vasal.a iuramento fidelitatis
vt.s.ita ⁊ p bannũ.arg.j.eo.in.§.fi.s.de no.fideli.for.in prin.⁊ de
a requi.reis.in.l.fi.in fi.Bãnum em̃ equiparat᷑ᵃ ipsi excõicationi.
facit ꝙ no.isti.de capi.di.in.§.minor.cõiũcta glo.singulari in.§.
relegati.insti.qui.mo.ius pa.pote.sol.⁊ probat᷑ in aut.gazaros.
C.de hereti.⁊ in cor.vnde sumit᷑.j.de statu.⁊ cõsue.contra liber.
6 eccle.¶†No.ꝙ ꝓpter delictũ dñi nõ confiscat᷑ ius vasalliticuz:
imo feuda vasalloꝝ remanẽt eis firma ⁊ frãca text.videtur hic
singularis ẜm Bal.de quo tñ dic vt plene dixi.s.si de feu.fue.cõ
7 tro.in.c.antepe.¶†Not.ꝙ absolutio ab excõicatiõe dicitur in
integ.resti.cõcordat extra de p̃scrip.in.c.ex literis.⁊ in.l.fi.cũ ibi
no.C.de sen.passis ⁊ resti.Utrũ autem excõmnicatio possit su-
spendi.dic ꝙ nõ:lz interdictũ sic.vt dicit Inno.extra de cõsue.cũ
inter.de quo p Arch.lxxxix.di.decẽter.⁊ p Bal.i.l.si qs accepto.
8 ff.de cõdi.ob cãz.¶†No.ꝙ durãte excõicatiõe vel bãno nõ tenet᷑
vasal.iuuare dñm etiã in bello iusto ẜm Andr.de yser.Et est rõ
qꝛ interim est solutus debito fidelitatis.vt hic in isto tex.⁊ not.
p gl.s.de no.fide.for.sup v̇bo iuste.Itẽ dicas si domin᷒ esset here
ticus.vt in.c.fi.extra de hereti.⁊ i.l.j.⁊ aut.credentes.C.de hereti.
ẜm Ja.de bel.Utrũ aũt excõicatus vel bannitus possit interim
exigere a debitoribus suis.vide no.p gl.in.d.c.nos sanctoꝝ.⁊ in
9 l.j.§.fi.ff.de requi.reis.¶†Not.ex isto tex.ar.ẜm Jaco.de bel.qd
dominus bãnitus vel excõmunicat᷒ si restituatur ꝙ omnia bo-
na sua ⁊ iura vasallorũ vident᷑ sibi restituta facit.l.j.⁊ fi.C.de sen.
passis.⁊ statim dicã.facit qd habetur extra de elec.c.si diligenti.
10 ⁊ in aut.vt cũ de app.cogno.in.§.generalem.¶†Quero cuz gl.
qd si pendente banno dñi vasal.vẽdat feu.sine licẽtia ipsius an
tenebit vẽditio.Et ista gl.pro solutione huius qõnis arguit ad
partes.Et prĩo ꝙ teneat vẽditio p̃dicta necz dominus possit eã
rescindere etiã si reuertat᷑ ꝓbat trib᷒ rõnibus.Prima ratio est
ad similitudinẽ filij illius q deportatus est:vt est casus in.l.fi.in
prin.C.de sen.pas.Scda rõ qꝛ donec durat bannũ pñt bona bã-
niti ipune offẽdi.Tertia rõ qꝛ interim nõ censetur feu.postq̃ so
lutus est vasal.sacramẽto fidelitatis cũ a fidelitate feud.dicat᷑.vt
s.p quos fiat iuesti.in fi.In cõtrariũ determinat gl.qꝛ istud bã-
num fuit personale vnde se nõ extendit ad bona.Quinimo etiã
dicit gl.ꝙ si bãnũ fuisset etiã reale ꝙ nihilomin᷒ facta restõne
de bãno intelligerent᷑ bona restituta.d.l.fi.in fine.Et maxime si
extabãt filij ad quos feu.erat recasurũ.itẽ qꝛ hodie bõa nõ pu-
blicant᷑ pp bãnũ:vt i aut.bona dãnatoꝝ.Et hoc voluit gl.vsq3
ad v̇si.sz si dñs.quã gl.cõiter doc.sequunt᷑ ⁊ bene.Ex qua gl.no.
plura.⁊ primo qd bãnitus equiparat᷑ deportato.Sz de hoc dic
vt no.in.d.§.relegati.insti.qui.mo.ius pa.po.sol.⁊ per doc.in.l.j.
11 C.de here.insti.¶†Secũdo ꝙ in reb᷒ banniti põt quilibet dare
damnũ impune.⁊ ad hoc cõcordat alia gl.s.de mili.vasal.q cõtu-
max est.in fi.lz Bal.alleget istã pro singulari.Et intelligo istaz
gl.in hac parte solũ procedere in banno imperiali seu legali ita
disponẽte.vt in aut.cassa ⁊ irrita.C.de sacrosan.eccle.Alias aũt
esset gl.falsa secundũ Bal.qꝛ nõ est verum qd bona bãniti pos-
sint deuastari.imo qd plus est non posset iudex hoc in sentẽtia
mãdare qꝛ bona nõ deliquerũt:vt dixit tex.in aut.vt nulli iudi.
in.§.quoniã v̇o.facit qd no.glo.in.l.ad cognitionem.ff.q.ex cau.
in pos.eat᷑.⁊ qd dixi in.d.c.j.in fi.de mili.vasal.De qua materia
an ⁊ qñ dom᷒ possit destrui dic vt in.l.senatus.ff.de contrahen.
emp.⁊ in.l.ij.C.de edifi.priua.⁊ dixi in.§.p̃terea.j.de pace iur.fir.
12 ¶†Tertio no.ex gl.quod bãnum siue excõmunicatio nõ tollit
obligationem qua vasal.est domino obligatus.sed tollit tantũ
obligationis effectum durante ipso banno vel excõmunicatiõe
Et ideo postea restituto vel absoluto tenebit᷑ obedire facit.xj.
q.iiij.iulianus cũ ibi not.Et intellige predicta ꝓcedere nisi bo-
na essent annotata ⁊ publicata scdm formã traditam per titu.
de regrendis reis quia tunc dominus amitteret dominiũ vt ibi
⁊ in.l.j.ff.de iure fisci.facit.l.diuus in.§.fi.ff.de custo.reorum.Ad
quem autem feudum debeat reuerti publicatis omnib᷒ bonis
domini ꝓpter eius delictũ declaraui plene.s.tit.ij.in.c.si vasal.
culpã.⁊ in capitulo domino.⁊ que fuit prima causa bñfi.amit.
in.§.deniq3 in cõclusionibus.⁊ quod dixi.s.tit.proximo in.§.si
13 quis aliquem.¶†Quarto not.ex determinatione glo.quod va
sal.pendẽte banno domini nõ potest vendere ius feu.Et est ra-
tio qꝛ non est extincta fidelitas sed suspensa donec domin᷒ resti
tuatur nam longa est differentia an aliquid suspendatur an in
totum tollatur.vt no.ff.de verborum obligationi.in.l.secunda
in.§.ex his.⁊ lege inter stipulentem in.§.sacram.Et ex p̃dictis
habes nũc declarata omnia q̃ tanguntur i gl.Et aduerte quia
quãq̃ glo.loquatur solum de bannito tu tamen dicas in domi

¶Bãnũ em̃ equiparat᷑ adõ doc.i.c.pastoralis de app.Host.i summa de iureiur.i §.quot sũt spẽs ver.de papa v̇o.

no excõmunicato.quoniam eodẽz modo non liberat debitores
a debito:sed interim suspenduntur actiões in iudicio vt.s.dixi.
nam exceptio excommunicationis est dilatoria ⁊ nõ perempto-
ria:⁊ ideo licet interim durãte excommunicatione non posset
dominus conqueri:tamen venditio predicta nõ valeret in eius
preiudicium.vt.s.dixi.prout in hac glos.probatur facit quod in
simili not.in capitulo cum ecclesiastice.extra de exceptio.⁊ in.l.q
habebat.ff.de manu.testamento.Ex quibus omnibus cõcludo
quod siue dominus sit bãnitus vel excõicatus nõ potest vasal.
vendere feud.⁊ si venderet dic secundum Andre.de yser.quod
incidit i penam que statuta est contra vasal.alienantes.vt.j.de
vasal.qui contra consti.lotha.feu.alie.in capitulo primo.Quid
autẽ econtra an dominus bannitus possit interim vendere bo-
na sua.vide per Bal.in.l.j.C.de cõtrahen.emp.Sed an qui excõ-
municationem cõtemnit possit priuari feudo.dic quod sic.vt
no.xxxij.qõne.v.preceptuz.Ad quẽ autẽ applicetur proprietas
feud.ipsius domini delinquẽtis qui ex dicto delicto venit priuã-
dus.plene dixi.s.titu.ij.i capitulo domino:vbi videas.¶Que-
ro subsequenter cum predicta glo.i ver.sed si dominus ⁊c.pone
quod vasal.⁊ dominus sunt sub iurisdictione potestatis huius
ciuitatis⁊ potestas banniuit dominũ an habebit locũ iste text.
vt interim vasall᷒ sit absolutus a sacramẽto fidelitatis.quẽad-
modum determinatur hic in bãnito a rege.Et respõdet gl.po-
nendo duas opi.Prima est quod sic cum eadem sit ratio.⁊ hãc
opi.videtur firmare.Alia est opi.in cõtrariũ quoniã rex est ma-
ior aliqua potestate.⁊ hoc voluit gl.vsq3 ad finez.Aduerte quo-
niam Jaco.de bel.⁊ communiter omnes docto.sequuntur pri-
mã opinio.huius glo.ex qua not.secundũ Nico.de neap.⁊ Bal.
quod potestates terraruz possunt forbãnire ⁊ bannũ eorũ ope-
ratur idẽ quod operatur bannuz regis licet sit maior qualibet
potestate.⁊ est ratio quia habent merum imperiuz.vt in.l.nulli.
C.de sen.⁊ iterlo.om.indi.vel consue.generali.iuxta not.per gl.
que singularis est i.l.fina.C.de prescriptio.lon.tempo.vel ex pace
cõstantie retenta forma ibi tradita.nam cum potestas vel alius
iudex banniuit videtur ipse princeps vel lex a quo habet causaz
bannire quia ordinata sua potestas ab eo depẽdet:vt.C.de vete.
iure enucle.l.ij.§.cumq3 omnia.⁊ ff.de offi.prefec.preto.l.secũda
circa finem dũmodo sententia banni sit iusta.ff.de re iudi.l.iiij.
§.cõdemnatũ de cõtrata.l.non putauit.§.nõ queuis.⁊ ita tenet
14 An.de yser.¶†Et scias etiam secundũ Bal.ꝙ affecta persona
videntur in cõsequentiam etiaz affecta bona.s.que sunt sub sua
iurisdictione ⁊ in castris illi᷒ ciuitatis.non autez extra iurisdi-
ctionem suam.l.ex ea.ff.de postu.cum ibi no.i gl.que singularis
est.de qua materia tangit᷑ per canonistas de iudi.i.c.pastoralis
in cle.Et intellige semp qd dictum bannum fuit habituz p dif-
finitiua sentẽtia vel ex forma statuti vel consue.vel promulgatio-
nis quoniã per interlocutoriaz nunq̃ iduceret᷑ maxima capitis
diminutio.vt.ff.de his qui not.infa.l.quid ergo.i.§.quantus cũ
ibi not.⁊ tenet Bal.vnde ergo intelligendũ est ꝙ dictuz bannũ
ꝓcessit ex aliquo crimine ex quo perdũtur bona.alias bannitus
esset loco relegati.vt voluit glo.singularis in.d.§.relegati.secun-
dum Andre.de yser.¶Oppo.ab extra quia hic dicit᷑ quod do-
minus excõmunicatus vel bannitus si est recõciliatus vel restitu-
tus qd recuperat ius suum.sed contra de.c.j.in fin.j.de benefi-
mi.vbi disponitur contrarium.Nam si agnatis vel alijs iã erat
acquisitum ius in dicto feu.sua restitutio nõ debet esse illis pre-
qui bus erat iam acquisituz ius.Sol.verbum interim quod est
positum hic in tex.tollit cõtrariũ quasi velit dicere qd in excõi-
cato vel bãnito reseruet᷑ ius suum si reconcilientur.Ibi vero lo-
quit᷑ in alio casu.s.in vasallo effecto clerico qui ex quo cepit esse
miles dei desinit esse miles seculi ⁊ sic desinit habere vasallos vt
s.de mili.vasal.qui ar.bellica de.Sz hic excõicatus vel bannitus
nõ desinit habere vasal.sed interim soluti sũt a sacramẽto fideli-
tatis.vt hic ⁊ in.d.capitulo nos sanctorum.⁊.c.autoritate.i fi.
⁊ capitulo si alius eadem causa.j.q.Facit quod no.gl.in.d.c.j.de
bene.fe.Quid autem si tale feud.per dominum transferat᷑ i alium
15 an postea per restitutionem recuperet.j.dicam.¶†Quero
extra an vasal.possit si vult adiuuare dominũ iniuste aliũ offen-
dentem seu guerram iniuste cõtra alium mouentez.⁊ iste tex.vi-
detur inuere quod sic.Et hoc tenet An.de yser.Sed veritas est
vt non necessitet᷑ ex vi promissionis si non vult.Sed tamẽ si for-
te impẽdit hoc seruitium dominus debet habere gratiã.Nõ ta-
men excusabitur vasal.a parte aduersa.cui infert nocumẽtum vt
no.per Inno.i.c.fi.extra quod me.causa facit.l.iij.C.de postu.
ita dicit bal.s.qui.mo.feud.amit.in p̃n.quod autem obligatio
non fit de iure ꝓbatur ex pluribus.⁊ primo quia nõ est astrictio
ad facinora vt.ff.de pac.l.iuris gentiũ.§.si ob maleficium.Item
quia non teneret etiam talis cõfederatio vel societas.vt.ff.pro so-
cio.l.nec pretermittendum.Item qꝛ nec etiam expresse posset se
obligare.ff.de fideius.l.si a reo.§.si reus.Itẽ quia hoc esse videt᷑
cõ ius diuinũ.vnde nec etiã iuramento esset astrict᷒.vt in aut.sa-
qd eis.C.de nup.cum ibi no.Et iste fuerũt rõnes Bal.Sz vi-
dascasum in.c.q peccantibus.xj.q.iiij.vbi dꝛ ꝙ nullo mõ potest
neq3 dꝛ:imo magis peccaret q̃ ille qui pricipaliter facit.Quin-
imo etiam ex illo tex.posset argui ꝙ neq3 ad defendẽdũ teneret᷑
neq3 deberet adiuuare dñm iniuste se defendentẽ.vt ibi ꝓbatur
⁊ no.gl.xxiij.q.vj.i.c.j.⁊ hoc tenuit Ja.de bel.⁊ Ni.de neap.s.i ti.
quib᷒ mo.feu.amit.in princ.esse verũ hodie de iure canonico.vt
ibi ⁊ statim dicã.Et p hac pte adduco glo.q̃ hoc tz.xxij.q.fi.c.de
forma.vcz ꝙ nõ teneat᷑ adiuuare.Idem sensit glo.s.qui.mo.feu.
amit.in prin.ibi sed q̃ro ⁊c.¶†Quero igitur ⁊ reuoco i dubiũ
iuxta p̃dicta an liceat vasal.adiuuare dñm suuz iniuste se defen-
dentẽ.Et iste tex.dicit ꝙ sic.Sed cõtrarium fortiter facit.Et p̃-
mo.qꝛ nõ ẽ licitũ ꝓpulsare legitimũ aggressorẽ.l.si seru᷒.C.de his
qui ad eccle.cõfu.Item qꝛ hoc est cõ iustitiam que nõ tribuit ius
suũ vnicuiq3.Itẽ qꝛ nõ est ars boni ⁊ equi.l.iustitia.ff.de iusti.⁊
iure.Itẽ qꝛ bella iniusta sunt quedã latrocinia vt no.ff.de iusti.
⁊ in.l.ex hoc iure.Itẽ qꝛ esset causa mali ⁊ damni ⁊ teneret᷑ de de
lictis damnis:vt no.in.l.ij.i.§.si qs.ff.vi bo.rap.⁊ p Inno.i.c.fin.
extra ꝙ met.cã.⁊ extra de iniur.in.c.i nostra.Itẽ qꝛ q defendit
peccãtẽ acrius q̃ ille q peccat coercetur:vt dixit tex.xj.q.fi.q pec-
cantib᷒.⁊.c.seq.facit.ff.ad sil.l.iij.⁊ extra de iureiur.verũ.Et per
hoc intellexerũt quidã istũ tex.vt finis corrigat ꝓrime dicta vcz
ꝙ etiã in defendẽdo nõ debeat vasal.obedire dño ad exempluz
excõicati vel bãniti.ꝙ videt᷑ esse cõtra itẽtionẽ litere.Et ideo his
non obstãtib᷒ videm᷒ p istũ tex.determinare cõtrium:vñ oportet
nos dicere vel ꝙ hoc dictet cõsuetudo feudoꝝ i fauorẽ defensio
nis quia defensio quãq̃ sit iniusta:nõ tñ censet᷑ ꝓprie maleficiũ.l.j.
ff.de bo.eoꝝ q mor.sibi cõsciuerunt.Item qꝛ difficile est ipsi va-
sal.cognoscere de tali iustitia vel iniustitia:vñ in defendendo dz
obedire dño suo cũ neq3 loc᷒ neq3 tps patiat᷑ pleni᷒ deliberãdi
cõsiliũ.Et sic nõ obstãtib᷒ obiectis ciuile v̇r dños debere ꝓtegi
⁊ defendi a suis vasal.⁊ recognosci tãq̃ dños cum ꝓpter benefi
ciũ a dñis receptũ censeant᷑ tanq̃ sui milites ⁊ stipendiarij.j.de
ꝓhi.feu.alie.p Fe.in.§.firmiter.⁊.C.loc.l.milites.⁊ bonus text.j.
de pa.iura.fir.in fi.⁊.s.de mili.vasal.q arma belli.depo.⁊ ad hoc
multum bene facit qd not.gl.xxiij.q.j.qd culpatur.vbi dꝛ quod
lz dominus peccet p̃cipiendo.tñ nõ peccat subditus obediẽdo
⁊ ꝓbat᷑ etiã ibi in tex.⁊ plene no.xj.q.fi.quid ergo facit qd habe
tur in.l.iij.in.§.in bello.cũ ibi no.i gl.ff.de capti.Uel etiã posset
dici ẜm Bal.ꝙ ideo iste tex.ꝑmittit talẽ defensionẽ etiã iniustã
in odiũ ipsius aduersarij insultãtis cũ armis inscio principe et
q ei nõ licuit.vnde nimiꝝ si talis defensio fuit ꝑmissa aduersus
eũ.arg.in.l.j.C.vt armorũ vsus.lib.xj.De iure aũt diuino hoc nõ
v̇r licitũ cũ apostol᷒ dicat dignos eos qui peccantib᷒ cõsentiũt.
Et iõ sanct᷒ Tho.de aquino scda scde.qd.lxix.ar.scdo.dixit qd
multa ẜm leges humanas impugnita relinquunt᷑ q̃ ẜm diuinũ
iudiciũ sunt peccata.sicut ptz in simplici fornicatione.Item in
falsa defensione sui.In causa sanguinis ⁊ si.In quib᷒ lz qs pec-
cet:non autẽ ẜm leges humanas imponit᷑ sibi pena.Et est rõ qꝛ
lex humana nõ exegit ab homine oĩnodã veritatẽ que paucorũ
est nõ põt inueniri i tãta multitudine populi quãtũ lex huma-
na hz necesse sustinere.⁊ iõ ipse idẽ sanctus Tho.in.d.scda scde
q.iiij.c.iiij.arti.fi.†Dixit ꝙ pricipib᷒ secularib᷒ i tm̃ homo obe-
dire tenet᷑ inquantũ ordo iustitie reqrit.Et iõ si nõ habẽt iustũ
principatũ.sed vsurpatũ vel si iustitiã precipitant nõ tenent᷑ eis
subditi obedire nisi forte p accidẽs ꝓpter vitandũ scandalũ vel
periculũ.⁊ allegat dcm̃ apl̃i ad titũ.iij.admone filios principib᷒
ꝑtãtib᷒ subditos esse.Et pr̃ia petri ⁊ subiecti estote oĩ humane
creature ꝓpter deũ siue regi tanq̃ p̃cellẽti siue ducib᷒ tãq̃ ab eo
missis.Ad hoc em̃ vt bellũ sit instuz tria requirunt᷑.vt ipse dicit
in.q.xl.ar.v.vcz.⁊ prĩo autoritas p̃ncipis cã scdo iusta.Tertio re
grit ꝙ intẽtio bellãtiũ sit recta.de q̃ p bar.in.l.hostes.ff.de cap.⁊
postli.reuer.de acq.pos.in.l.j.⁊ p bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iu.⁊ iu.
⁊ i.l.manumissor.C.de obsequijs.⁊ i.l.cũ cogna.C.de inge.ma.⁊ p
Inn.i.c.sicut.extra de iureiu.⁊ de resti.spo.i.c.olim cãm.De iure
aũt canonico simil̃r putat Ja.de bel.ꝙ nõ teneat᷑ iuuare.qm̃ mi
sericordios᷒ est iniuste operãtib᷒ operã nõ p̃bere q̃ si ipẽdam᷒.
¶†Non em̃ fert opem ad peccãdũ qui adiuuat.Et sic vbi iniu
ste p̃liat᷑ nõ dz de iure canonico eũ aliquo modo iuuare ẜm ipz
p.c.j.xxiij.q.vj.Et ita dicit tenendũ.Sed de hoc dic ⁊ vide extra
de penis.c.ꝙ i dubijs.⁊ plene.xxiij.q.ij.in summa.⁊ ꝙ no.in cle.
j.de reli.⁊ vene.san.⁊ ꝙ habet᷑ in.c.si is qui.xj.q.fi.⁊ plene in.d.c.
ꝙ culpat᷑.de bello aũt ciuili vide Bald.in.l.j.in prin.C.de cadu.
tol.¶†Quero de vna qõne disputata Bono.per Ja.de bel.Si
princeps concessit dictũ castrũ alteri.Uerũ postea ipse princeps
restituit dictũ comitẽ ad gratiã qui comes restitutus vult vẽdi
care dictũ suũ castruz a possidente an possit.Et in hac qõne ad
ducit quindecim rõnes pro pte.Et tandẽ cõcludendo dicit esse
cõsiderandũ qd aut comes est bãnitus iure consuetudinario tã
quã contumax.⁊ tunc nõ possit vendicare elapso anno:vt ꝓbat᷑
s.de mili.vasallo qui contumax est.in.c.j.Aut est bannitus iu-
re cõmuni per ti.de requi.reis.⁊ bona annotata.⁊ tũc similiter
elapso anno nõ poterit reuocare.vt.l.ij.ff.de regrẽ.reis.Aut est
bannit᷒ simpliciter sine cognita ⁊ cõuicta culpa.⁊ tũc repeteret
vt.s.de feu.sine cul.non amit.i.c.j.⁊.j.de probi.feu.alie.per Fe.in
§.callidis.Aut fuit legitime cõdẽnatus i feudi amissione causa
cognita.⁊ tũc nõ posset repetere.vt.j.si vasallus feu.priuetur cui
defer.de.c.j.Aut fuit cõdẽnatus ⁊ p̃scriptus per sniam.⁊ tũc hz
locum aut.bona dãna.⁊ titul᷒.C.⁊.ff.de bo.proscrip.seu dãnato
rum.Ex quib᷒ infertur ẜm ipsuz ⁊ Nic.de neapo.ꝙ ex illis cau
sis ex qbus comes amittit feu.nõ intelligit᷑ restitutus ad castrũ
Sed eo casu quo feu.nõ amittit tunc suo iure petet castrũ vtili
rei vendicatione.vt.s.de inuesti de re alie.fac in.c.j.de contro.in
ter vasal.⁊ ali.in.c.j.Et est ratio ẜm ipsuz.qꝛ quedã sunt q̃ deue-
nerunt in aliũ immediate per ipsam cõfiscationẽ ⁊ ad illa itelli-
gatur facta restitutio.qꝛ remanent i eodẽ statu.Quedam sunt q̃
veniunt in aliũ mediate per aliũ contractuz.vt per principẽ qui
est vere dñs acquirit᷑ alij ⁊ sic nõ remanent i eodẽ statu ⁊ in illis
secus est.⁊ sequit᷑ etiã Bal.arg.C.ne fis.rem quã vẽdi.euincat.l.j.
lib.x.⁊ in.c.quãuis.de rescrip.lib.vj.⁊ ibi per Jo.an.in addi.spe.
de feu.in rub.⁊ ꝙ no.extra de elec.innotuit.⁊ i.c.si eo tpe de elec.
lib.vj.nõ em̃ est verisimile ꝙ velit adimere qd concessit.ar.in aut.
cõsti.que de dig.§.illud probat Bal.a simili qꝛ si princeps legiti
mat post mortez patris ante aditam hereditatẽ.⁊ tunc secus vt
dixi Bar.in.l.gallus.in.§.⁊ qd si tãtũ.ff.de lib.⁊ post.qd intelli-
git ipse Bal.esse verum quãdo ip̃e p̃n.restituit natalib᷒.sec᷒ est
in resti.quã faciunt comi.palatini.qꝛ nõ videt᷑ princ.voluisse qd
nõ auferatur ius quesitum:vt.C.de preci.impa.offe.l.quoties.⁊
C.de emãc.li.l.nec au᷒.Si tamẽ legitimi habuissent aliquos fru.
interim nõ tenerent᷑ restituere ẜm Bal.per tex.in aut.idem de ne
storianis.C.de here.De qua materia an legitimatio possit fieri i
preiudicium alie.ponit Bal.in ꝓemio codicis.⁊ p doc.i.l.nã ita
diuus.ff.de adop.⁊ in.d.§.⁊ qd si tm̃.⁊ vide qd dixi in.c.natura.
s.ti.ij.De materia aũt qñ banniti rebãniunt᷑.h̃r per Cy.⁊ Bar. a
C.de sen.pas.in.l.fi.⁊ Bar.i.l.j.§.si qs vltro.ff.de qõnib᷒.i.l.si qua
ff.de his q sũt sui vel alie.in.⁊ plene vide de his ⁊ similibus qõ-
20 nib᷒ p An.de yser.s.de vasal.decre.eta.i.c.j.¶†Quero ẜm Bal.
si rex condemnauit quẽdã ad mor.⁊ dũ duceret᷑ ad patibulũ fe
cit sibi gratiam ⁊ ipsuz restituit.vtrũ feu.qd obtinebat recupet.
Et rñdet ꝙ aut feud.est apertũ regi ⁊ tũc recupat illd.Aut erat
apertum alij ⁊ tũc nõ.ar.C.loca.l.si cũ hermes.⁊ facit.C.qui non
pos.ad lib.p.l.j.⁊ ꝙ no.ff.de infa.l.quid ergo in.§.pena grauior. b
12 ¶†Quero qualiter sciet᷑ an bellũ sit iustũ vel iiustũ.Et rñdeo
ꝙ si cõstat de p̃dictis trib᷒ q̃ faciũt iustum.⁊ tunc erit iustũ:aut
nõ.⁊ tũc iudicabit iniustũ.facit qd no.xxiij.q.ij.i gl.summe.vbi
a declarat bellũ esse iiustũ.v.modis.ᵃpro quo vide.c.dñs.eadẽ qd.
⁊ plene p Bartho.de pisis i sum.sub litera bellũ ⁊ in directoria
22 iuris i ti.de bello.¶†Quero qñ itelliget᷑ esse dubiũ an bellũ sit
licitũ vel nõ.qm̃ dñs semp p negationẽ suã poterit facere rẽ du-
biam.l.iij.C.qui.ad li.pcla.nõ licet.Ex quo iferri v̇r ꝙ semp erit
in potestate dñi vt vasal.semper teneat᷑ sibi obedire ⁊ seruire in
sua guerra.Rñdeo qñ i tali dubio ipse dñs habuerat cõsiliũ a
suis consiliarijs de bello suscipiẽdo.nõ em̃ dz initi soli sue prudẽ
tie.vt extra de cõsti.in.c.ne innitaris.sed i tãta re dz cõsiliũ expe
tere.vt voluit tex.in.d.c.qd culpat᷑.dũ ibi dicit qꝛ quod cõsilium
belli est apud principem ⁊c.quod intelligi debet cũ cõsilio senio
b rum facit.xx.di.c.fi.nã senioresᵇ sapientes sũt.lxxxiiij.di.porro.
⁊ cũ eis deliberare.j.q.j.estote.⁊.C.de repu.l.consensu.⁊ sic nõ tm̃
ipse dñs in dubio dicebat bellũ assumendũ.sz etiã totum cõsiliũ
suũ facit qd no.i.l.oĩm.C.de testa.Ex quo nõ erat certũ ꝙ bellũ
esset iniustum stati dz principi ⁊ dño suo qui causas examina-
rat obedire nõ deliberatione dñi cũ suo consilio dz ad hoc suffi-
cere vel etiã potest intelligi secundum Andre.de yser.qd etiã si
solus princeps hoc diceret deberet ei credi.quoniam iura sibi dã
derunt autoritatẽ belli indicẽdi.vt in.d.c.quod culpatur.⁊ di-
cta.l.j.C.vt armorum vsus.quia presumi dz quod causa erigẽte
illud dicat.eo qd cor regis i manu dei est.vt.C.de summa trini.⁊
in epistola inter claras vnde subdit᷒ i dubio habet obedire prin-
cipi ⁊ credere.nõ aũt debet sibimet formare conscientiã.l.pro-
bitum.C.de iure fisci facit quo habetur i directoria iuris in.d.
23 titulo.de bello.in.§.quid de comitib᷒.¶†Quero de quo bãno
loquatur iste textus pro cuius noticia ⁊ responsione sciendum
est qd bãnũ capitur quatuor modis.primo modo capitur ban-
num pro voce preconis.vt in aut.qui semel.C.quomodo ⁊ quã-
do iudex.Secundo capitur pro multa vt.l.j.cũ ibi not.C.de mo-
do mul.C.de suspec.tuto.l.preses.cum ibi not.ff.de ven.inspi.l.j.
§.sed finge.Tertio mõ capit᷑ p annotatiõe bonoꝝ.l.j.ff.de regr.
reis.Quarto mõ capit᷑ p exilio.vñ exules dicunt᷑ bãniti.vt in l.
ff.q.ex cau.in pos.ea.l.ad cognitionẽ.⁊ sunt pprie bãniti illi qui
bus ius pprium illius ciuitatis nõ patrocinat᷑.⁊ sũt extra pte
ctionem cõmunis vt.j.de sta.⁊ cõsue.cõtra liber.eccle.tol.in.§.isti
nulla communitas.no.p Cy.in.l.j.C.de natu.libe.⁊ de talib᷒ lo-
quitur iste tex.qui tales bãniti nõ possunt tamẽ impune offendi

a ¶Bellũ esse iiustũ.v.modis.ad de Host.i.c.j.de homi.li.vj.⁊ ibi Jo.an.post euz ponit.vij.archi.flo.in.iij.pte sue sũme.ti.iiij.c.iij.

b ¶Naz seniores.Adde car.alex.i c.sane qppe.in.j.col.ix.dist.

nisi essent etiã diffidati ſm Bal.ar.eorũ que hic not.⁊ est ratio quia censent quasi hostes ⁊ ciuitas videtur eis belluʒ indixisse. vt.ff.de capitis dimi.l.in amissione in.§.qui deficiunt. ⁊ per Cy. C.de accu.l.reos.⁊ de talibus loquitur aut.gazaros.C.de hereti. q̃ sumpta est.j.de sta.⁊ cõsu.i.§.gazaros.⁊ de his speciebus bannitorũ.vide plene p bal.in.l.si pene.ff.de condi. inde. vbi predicta enumerauit.⁊ p bar.in suo tractatu qui sunt rebelles.super verbo rebellãdo.Utrum autem bannitis debeat reddi ius. Et
a vtrũ possint impune offendi[a] vide p bar.ff.ð re mili.in.l.omne. ⁊ Cy.C.de cri.stel.super rubrica.⁊ Jo.an.de consti.ad fin. in addi.specu.⁊ bal.in aut.que supplicatio.C.de preci. impera.offe.⁊ in.l.j.C.si a nõ compe.iudi.⁊ in .l. peremptorias.C.sen.rescin.nõ pos.¶ Quero an iste excõmunicatus vel bãnitus possit pendẽte bãno vel excommunicatiõe petere tenutã reuocari ⁊ cõtradicere generali proclame.dic p Bald.ff.de operis no.nun.l.de pupillo.§.q remissionem cum.§.seq.⁊ in Spec.de contu.§. fi.ver.sʒ
24 pone.¶ † Quero subsequẽter de quali excõmunicato intelligatur iste tex.⁊ p decisiõe huius questionis sciendum est qð habe-
b mus in iure duas principales species[b] excõicationis.Una est q̃ dicit anathema que excludit ab ingressu ecclesie a cõione fideliuʒ ⁊ a sacramẽtis ⁊ hec appellatur maior excõicatio.Dicit tamen anathema quandoqʒ cõminatio.vt not.in.c.altercationis de bigamis.li.vj.de quo vide p archi.in.c.ad apostolice.de re iudi.lib.vj.Alia est excõmunicatio que appellatur minor. Et hec separat solũ a sacramentis.vt probatur extra de excep.in.c.a nobis.⁊ extra de sen.excõ.in.c.penul.Uerumtamen huius excommunicatiõis due sunt species.quoniam quedam contrahitur a iure vt in pticipante cuʒ excõmunicato maiori excõmunicatione.Et hec est illa q̃ excludit soluʒ a sacramentis.vt extra de sen. excõ.nuper. Hec extẽditur in tertiam personã.vt.xj.q.iij.quam multos.Idẽ si feratur ab homine per sententiaʒ.vt in.c.ij.v.qð.j.Alias est species excõicationis minoris que separat a cõione fideliũ ⁊ non sacramentorum.vt.xviij.dist.placuit.v.q.ij.presenti.Et de ista not.gl.s̃.de mili.vasal.qui contu.est.De quibus generibus excõmunicationuʒ plene ponit Archi.in.c.statuimus. extra de sen.excõ.lib.vj.⁊ dicatis vt ibi per eum. ⁊ quod not.iij. q.iiij.engeltrudã. Modo ex p̃dictis potest patere solutio questionis vt iste text.solũ habeat locum iudicio meo in excõmunicato maiori excõmunicatione.nõ autẽ in excõmunicato minori.qð patet etiam qꝛ verbum excõmunicationis simpliciter platũ intelligi debet de maiori excõmunicatione.vt in.c.si quem.extra de sentẽ.excõ.Et intelligas predicta nisi forte ipse dominus excõmunicatus maiori excõmunicatiõe participasset: nedũ cũ excõmunicato maiori:sed etiã in eius delicto.quia tũc ligaret ea excõmunica.qua ligatus est prius.vt extra de sentẽ. excom.in c.nuper.⁊ in.c.cõcubine.Eodem modo intelligas si non cõmunicauit in cri.sed solũ participando cum criminoso.sed ipse criminosus erat excõmunicatus cũ suis fautoribus ⁊ cõmunicatoribus.qꝛ tũc dñs cõicãs incurreret eãdeʒ penã.xj.q.iij.rogo.⁊.c. sicut.⁊.c.excellẽtissimus.⁊ extra de sen.excõ.in.c.quod in dubijs. Et ad p̃dicta adduco sententiã gof.in summa de senten.excom. in.§.restat quid aũt sit cẽsura ecclesiastica dic qð est nomen generale cuius appellatione cõprehẽditur excõmunicatio:suspensio ⁊ interdictum.vt in.c.qꝛ periculosum de senten.excõica.lib.vj.⁊ ibi per Arch.⁊ in.c.querenti.extra de verb.sig.De differentia vero inter excõmunicatum ab homĩe ⁊ a iure habetur in.c.qð ĩ dubijs extra de sen.excom.¶ Ultimo ad materiã presentẽ vide gl. ⁊ quod ibi dixi.s̃.de no.for.fi.in.c.j.super verbo offendere iuste ⁊.s̃.quibus mo.feu. amit. in princ.⁊ in remissionibus quas dedi.s̃.que fuit prima causa benefi.amittẽ.in.§.itẽ qui dñm.in fi.⁊ de iure canonico habet per gl.xxij.q.vj.c.de forma.⁊ qð no.xiiij. q.vj.in.c.j.xv.q.vj.iuratos.⁊ extra de iureiur.ĩ.c.petitio.De materia aũt bãnitorũ vide qð dixi.s̃.ti.primo.in.§.si vero pacis.⁊ ꝙ habet in.l.ad cognitionẽ.ex qui.cau.in pos.eatur.⁊ vide p Jaco. ard.in summa.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella nõ tenetur
c adiuuare dñm excõicatũ[c] vel bãnitũ.⁊ plenius in rubricella vasal.tenet dñʒ adiuuare si guerrã iustã facit ⁊c.Et vide eũdẽ Ja. ard.in sũma.in ti.qualiter iurare dʒ vasal.sub rubricella penul. vbi enumerat plures casus in qb⁹ vasal.est absolut⁹ a fidelitate dñi.De materia autẽ excõicationis habet de iure ciuili in autẽ. de sanc. epis.in.§.oibus aũt epis.⁊ in plurib⁹ locis declaratis p Jo.an.in addi.Specu.in ti.de excep.in.§.ij.ver.sʒ nũqd. ⁊ plene per Bal.in.l.j.C.de heredi.isti.⁊ ĩ.l.j.§.nunc.C.de cadu.tol.⁊ vide qð dixi.s̃.in.iij.notabili.⁊ ĩ vltima qõne.⁊ ꝙ dixit Jo.in summa sua sub rubrica de sen.excõ.⁊ in.§.sed quid de vasal. ⁊ de materia belli per eundem in ti.de bellis.

a ¶ Utrũ possint ĩpune offẽdi.adð bar. in. l.oẽs populi.ĩ. ij.q. ff. de iusti.⁊ iure.bar. ĩ.l.amissiõe.ff.de capi. dimi. bal.ĩ l. gracbus.C. de adul. Bal. in .l. vnica. C.de confes. Ange. in.l.j. ff.de ꝯsti.pri.Jo. an. ĩ addi.spe.in rub.ð ꝯsti .abb. in.c .fi. de cõsue. An. de bu.ĩ. c.si ṽo el.j.de sen.excõ.Alberi.ĩ vlti. pte statutoꝝ.q. xviij.Nell⁹ in tractatu de bãnitis qð.j.priẽ ptis.secũdi tpis.alex.ð imo.ꝯsi.cxiiij.in ci.põderatis his in.j.vol.idẽ alex. ꝯs. lxv.ĩci.attẽta dispositione statuti.in.iij.vol.

b ¶ Duas pricipales species. Adde ca.si celebrat. ð cle.exc.mi.c.engeltrudã . iij .q. iiij.gl.fi.ĩ.c.p̃senti.v.q.ij . Host.ĩ sũma.tit.de sen. excõ.ĩ .§. q̃t sunt spẽs ⁊ an noĩe.excõicatiõis de q̃ ĩtelligit.vide per gl.ĩṽ.excõicationis maioris. ĩ.c. prudẽtiã.ĩ.§. sexta.⁊ ibi cardi.zaba.ĩ.vj.no.de of. dele.car.zaba.in c. meminim⁹ ĩ.j. oppo.q cleri.vel vo.idẽ Car.in repe. ca. ppẽdim⁹. ĩ.j.col.de sen.excõ.abb. ĩ rubric. ð sen. excõ. abb. ĩ.c. ĩtellexim⁹. in ij. nota. de iud. car.alex.ĩ.c. rursus.ĩ.j. col. q cle. vel ṽo . Phili . fran.c.j. de exce. lib.vj.

c ¶ Adiuuar dñʒ excõicatũ. adde Fel.ĩ .c. ĩter alia. de sen.excõ. ideʒ Fel.in.c.fi.ĩ. ij.co lũ.de excep.

1 ☞ Uasallus a lege vel homine si interpellatur congruo tẽpore arbitrio iudicis declarãdo potietur.

2 Interpellatio legalis vasallũ nõ ligabit nisi a tempore quo scire ceperit.

3 Dñs vasallo sibi seruitiũ velle exhiberi mandare debet.

4 Reo fauẽdũ poti⁹ q̃ꝫ actori:quare ⁊ iudex absolutiõi pclinior quam damnationi esse debet.

Ad hec. Continuat iste.§.ad superiora qm̃.s̃.proxime declarauit an ⁊ qñ vasal.dʒ adiuuare dñʒ i guerra.Nũc ṽo declarare intẽdit qñ ipe vasal.dʒ seruitiũ suũ p̃stare ipsi dño in dicta guerra.Et diuide in quatuor ptes.qm̃ primo ponit vnã regulã.In secũda excipit duos casus a dicta regula.In tertia ostẽdit iudici modũ ⁊ formã iudicãdi sup dicta materia. In quarta excipit duos alios casus a predicta regula.s̃.posita. Scða ibi:nisi seruitiũ.Tertia ibi.bonus tñ iudex.Quarta ibi. dũtñ scias.Casus.Licet vasallus multo tẽpore nõ seruierit dño suo nõ pptera pdit feu.sʒ ista regula fallit in quatuor casibus. Prim⁹ qñ vasal.expresse recusauit velle seruire.Secũd⁹ qñ requisitus a dño cessauit seruire.Terti⁹ ⁊ quart⁹ qñ sciuit dñm obsideri vel ei piculũ mor.imminere ⁊ cũ potuit non iuuauit ipsum. Et ista oĩa relinquunt in arbitrio iudicis q varie ex causis ⁊ personis iudicabit.h.d.Et p introductiõe ⁊ notitia hui⁹ materie vide ꝙ dixi.s̃.ti.ij.ĩ.c.lʒ ĩ.iij.notabili ⁊ ĩ vlti.q. ¶ In tex.ibi ad hoc i.iuxta p̃rime dicta.nã cõtinuat se.vt.s̃.dixi.Ibi mediolanensium dic qð talis ꝯsuetudo est etiã generalis quo ad oĩs.vt est casus in.d.c.lʒ.⁊ vbicʒ bon⁹ iudex dʒ semp arbitrari.vt in isto tex.⁊ p hoc est expedita gl.j.hic posita.Ibi beneficiũ .i. feudũ.vt in q. cau.feud.amit.ĩ.§.in primis.Ibi tenuerit.Subaudi expresse recusando velle seruire.nec isto casu requirit interpellatio ſm An.de yser.quia ex quo certũ est ꝙ nõ vult facere iustitiam dño ⁊ ꝙ nõ vult seruire nõ est locus coniecture.vt dixi.s̃.que fuit prima causa bene.amit.in.§.itẽ qui domino suo.vel intellige qð ex pacto debebat prestare seruitiũ ad certum diẽ.vnde dies interpellabit nec erit op⁹ ĩterpellatiõe hoĩs.l.traiectitie.ff.de act.⁊ obli. ⁊ ita intelligit Bal.Sʒ prima expositio magis cõgruit huic litere qꝛ expresse pʒ de nequitia ipsius vasalli qui nõ est paratus seruire etiã si dñs peteret.vt in.d.c.lʒ.Secus auteʒ si non recusasset expresse.qꝛ tũc requireretur interpellatio vt statim sequitur ad qð facit.s̃.de mili.vasal.qui cõtu.est.in prin.Ibi vl ppinquum. Et ista est prima cõsideratio quã aĩaduerte dʒ iudex.⁊ de hoc in.l.j.ff.si qs can.⁊ ĩ.l.cũ post.C.de appel.Ibi paratũ esse.Ista est scða cõsideratio quã dʒ facere iudex.s.animaduertere an vasal. sit parat⁹ seruire vl nõ.nã si exp̃sse recusauit tunc nõ est paratus vel intellige vtrũ sit paratus.qꝛ forte iã p̃parauerat se ad seruiendũ de armis ⁊ equis ⁊c.Ibi dũ guerrã hec est tertia ꝯsideratio. Ibi vtrũcʒ nõ intelligas qð sit vna dictio sola.sed sunt due.⁊ est quarta cõsideratio quã facit iudex.vcʒ an dñs habeat magnam guerrã vl paruam.Ibi vel annunciauit.ista est quinta cõsideratio ⁊ est substantialis regulariter vt videlicet vasall⁹ requiratur ad seruitiũ prestandum vt in.d.c.licet.⁊.j̃.an ille qui interfe.fra. do.in.c.fi.Ibi quã ad cõdẽnandum.Subaudi in dubio.vt l.in sentẽ.ff.de penis.⁊.ff.de actio.⁊ obli.in.l. arrianus.Ibi clamet. Nam etiam si sciret eum guerrã habere:nõ tñ sciat cũ eminenti periculo nõ tenebitur iuuare ipsum si nõ est requisitus.vt ⁊ in dicto.c.licet.Ibi ⁊ cum nõ poterit. Secus autẽ si nõ potuit qꝛ tũc esset excusatus nec amitteret feudum.vt.s̃.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed nec est alia.in fine.⁊ ibi dixi i.c.si de feudo sine culpa nõ amittẽ.⁊.j̃.an ille qui interfecit fratrẽ domini.in.d.c.fi.¶ No.ꝙ in feudo recto tẽpus suo naturali cursu interpellat vasal.ad prestationem seruitiorum.sʒ requiritur interpellatio hominis.vt hic ⁊ ĩ.c.si vasall⁹.s̃.si de feudo fuerit controuer.⁊ in dicto.c.fi.j̃.an ille qui ĩterfecit fra.domi. Sed si erat conditionatum vt quia prestabat seruitium certum.de quo infra de capitu.qui cur.vendi.ĩ.c.fina.⁊ tunc si haberet dictum limitatum tunc tempus dicte diei certe ĩterpellaret sine aliqua admonitione hominis.l.magnam.C.de contrahenda ⁊ committenda stipula.l.ij.C.de iure emphi.⁊ hic in versiculo nisi contrari super textũ.Nec tunc haberet aliquid plus de tempore quod potuit preiudicare.Aut non est expressuʒ certum tps sed tacitum ⁊ tunc post illud datur cõgruuʒ tempus arbitrio iudicis quod nõ potuit p̃uidere vt hic ſm Bal.⁊ statim dicã. Nã vbi dies est statuta nõ cogitur se offerre.l.ij.quoꝝ lega.⁊ hic isto tex. Itẽ limita ⁊ alio modo.vcʒ nisi ĩterpellatio legalis aliud dicerenret.qꝛ tũc nõ requireretur ĩterpellatio hominis vt in isto tex. ibi dũ tamẽ scias ⁊c.duplex nãcʒ est interpellatio.qꝛ alia hominis alia legis.vt colligit ex isto tex.⁊ no.gl.ĩ.l.emili⁹.ff.de mi.

1 ¶ † No.qð postq̃ꝫ vasallus interpellat⁹ est ab homine vel a lege adhuc hʒ tempus cõgruuʒ arbitrio iudicis declarandum.vt dicimus.ff.de solu.⁊.l.promissor de cõsti. pecu. ⁊ in hoc tex. prestat argumentũ ſm Bal.ad cõtractus qui quotidie fiunt inter ciuitates ꝯferendas que sibi vicissim promittũt auxilium ⁊ de his confederationibus vide p Bar.ff.de collegijs illicitis.l.j. ⁊ in tractatu qui sint rebelles.⁊ per Bal.super rub.C.p soc.⁊ quod

2 dixi.s̃.de pace tenẽ.in prin.⁊ in.§.j.¶ † Nota qð interpellatio legalis nõ arctat vasal.nisi a tempore scientie.vt hic ⁊ in dicto.c. licet.quod intelligas nisi sua ignorantia esset supina ⁊ crassa.qꝛ tũc nihilominus puniretur cũ haberetur pro sciẽte.vt dixi.s̃. de feud.fue.contro.in.c.si vasal.feudum. Nam ad inducendũ delictũ exigit sciẽtia vel saltẽ ignorantia nõ excusabilis vt in.l.fi. ff.de decre.ab ordi.fac.⁊ dixi in.c.vasal.feu.s̃.si de feu.fue.contro.

¶ No.ꝙ ĩpossibilitas nõ.arctat vasallũ ad p̃statiõnẽ seruitioruʒ de quo dixi in.d.§.sed nec alia.s̃.q̃ fuit p̃ria cã ⁊.s̃.de feu.sine cul-

3 pa nõ amit.in.c.fi.⁊.s̃.q.mo.feu.amit.in pri.⁊ ibi glo.¶ † No.dominũ debere nũciare vasallo si vult seruitiũ sibi exhiberi.Nũciatio cũ hʒ magnos effect⁹ vt ĩ.l.j.ff.de ope.no.nũ.⁊.ff.ð peti.here.

4 litẽ veniũt ĩ.§.petitã.¶ † Not.regulã ꝙ ĩ dubijs dʒ eẽ iudex magis p̃õptus ad absoluẽdũ q̃ꝫ ad cõdẽnãdũ.Et est rõ qꝛ in decisione cause debẽt esse rei fauorabiliores q̃ꝫ actores:vt.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.Sec⁹ aũt in ordinatiõe:qꝛ in pri.cause magis fauent⁹ actori.In medio cause pariter vtricʒ vt in.l.si qs intentiõe ambigua.ff.de iud.⁊ ibi p doc.⁊ no.gl.in.c.cũ ad sedẽ.extra de re. sti.spo.de quo plene p Dy.in regula cũ sunt partiũ.de reg.iu.ĩ.vj. Scias tñ qð sicut qñ pbatiões essent hincinde pares pniores eẽ debem⁹ ad absoluẽdũ vt hic.Ita ⁊ in recipiẽdis pbationib⁹ debem⁹ magis fauere ad solutionẽ q̃ꝫ ad cõdẽnationẽ.Et si ista regula reperiret fallere in snĩa eodẽ mõ fallit in pbationib⁹ vt est tex.sing.ſm Bal.in.l.antepe.ff.de manumis.¶ Op.cũ gl.fi.in ver. Et hoc est veri ⁊c.cõtra suprascriptã regulã ꝙ imo in dubio debemus potius cõdẽnare q̃ꝫ absoluere vt pbat.ff.de re iudic.in.l. inter pares.vbi est casus ꝙ si corã plurib⁹ iudicib⁹ ordinarijs pa ribus qui forte sunt quatuor agat de cã liberali cõtra assertũ dñʒ ⁊ duo ex iudicibus iudicauerint ꝯtra dñm reũ p libertate ⁊ in fauorẽ agentis.Alij duo pnunciauerũt p dño reo ꝯtra agentẽ dr ꝙ tenere dʒ snĩa lata p actore non aũt p reo ex quo habes qð lex ibi magis fauet actor q̃ꝫ reo ꝙ eẽ vr ꝯ istã regulã.Sol.dixit gl.ꝙ ibi fallit fauore libertatis q̃ fauorabilis est.Eodẽ modo dicẽdũ ſm gl.in quacũcʒ alia re p̃uilegiata.Et potes declarare glo p.l.ĩ ambiguis p dotib⁹.ff.de reg.iur.⁊ p.l.sunt psone.ff.de relig.dum fi.Et ex his habes nũc gl.abũdãter expeditã vscʒ ad finẽ.¶ Ultimo de pertinẽtib⁹ ad materiã hui⁹.§.circa interpellationẽ fiẽdã vel nõ fiendã vide in pluribus remissionibus quas dedi.s̃.in ti. q̃ fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed nec alia.in.q.iiij.⁊ qð dixi.s̃.de no.fi.for.sup glo.fi.⁊.s̃.si de feu.fue.cõtro.in.c.lʒ.De pertinentibus aũt ad illã materiã qñ iudex ex vicarijs causis arbitret habet.s̃.q̃ fuit prima cã bene.amit.in.§.sed qꝛ natura.⁊.j̃.de consue.rec.feu.in.§.sacramentũ.ff.de annu.lega.l.meuia.in fin.⁊.ff.de rei vendi.l.in fundo.Ex qua lege iste text.sumptus est.⁊ per Jac. ardi.in summa.qui.mo.feu.amit.sub rubricella an teneatur vasal.seruitium offerre domino.cum se.

☞ Expense facte i melioratiõe rei feudalis sunt deducẽde feudo ad dominũ ob generationis vasalli defectum reuertente.

Expense a vasallo facte non repetentur si feudũ i psius culpa ad dominum reuertatur.

Si vasallus. Iste.§.in sua materia participat cũ ti. scðo.s̃.proximo.vcʒ si de feu.fue.cõtro. Nã vt dixi super rubrica huius tituli presens titulus non hʒ rubricã formalẽ:sʒ casus in eo cõprehẽsi participãt aut cũ ti.p̃cedẽ tant cũ dicto ti.si de feu.fue.cõtro.Titulus em̃ p̃cedẽs fuit quedã interpositio in dicta materia si de feu.fue.cõtro.put in simili facit gratianus in suo tractatu decretorũ.xxxiij.q.iij.vbi interserit tractatũ ð penitẽtijs q̃ expedito postea reuertit ad expeditionẽ aliarũ q̃stionũ dicte cause.Sic facit in pposito nr̃o Obertus de horto q interseruit in tractatu si de feu.fue.contro.dictã legeʒ imperatoris federici de pace tenẽda:q̃ finita reuertit ad suã priorẽ materiã ponẽdo successiue has cõsuetudines q̃ participãt de vtracʒ mã put dixi super rubrica.Nũc his p̃missis veniam⁹ ad declarationẽ p̃sentis.§.in quo determinat qualiter finito feudo debeat regulari incremẽtũ ꝙ accreuit ipsi feu.expẽsis ipsi⁹ vasalli.Et diuidit in quatuor partes.In prima ponit dictũ circa meliorationẽ feudi p fabricã vasalli.In scða rñsio.In tertia ponit alia determinatio circa meliorationẽ p seruitutẽ acqsitã feu.In quarta ponit opi.quorũdã non vera.Scða ibi.dñs.Tertia ibi. idẽ dico.Quarta ibi.quidã.¶ Casus.Dñs ad quẽ feu.reuertit p defectum generationis vas.tenet ad expẽsas meliorationis facte i feu.siue sint circa fabricã siue circa seruitutẽ feu.acqsitã aut eas patiat auferri.h.d.¶ In text.ibi edificiũ fecerit.s.de nouo vt qꝛ ibi domũ fabricauit ex quo ppetuo melioratum est feu.Ibi vl ipsum.s.feu.Ibi meliorauerit vt qꝛ fecit domũ lateritiã q̃ erat de tabulis vl aliter fecit feu.vtile ꝙ al's erat inutile ſm formã.l.pen. ff.de re.corũ.Ibi decedat.subaudi ⁊ sic feudũ redijt ad dominuʒ vt.s̃.de alien.feu.in.§.⁊ si clientulus.Ibi auferri.subaudi p heredes vasal.in alijs bõis excepto feu.in quo nõ succedũt cũ nõ sint de agnatis vel al's successibiles ad iura feudalia p̃dicta.Ibi aut soluat.s.ipse dñs p̃dictis heredib⁹.Ibi acqrat.s.per pecuniã.nã si in hac seruitute acquisita dñs tenetur aut dare pretiũ dicte seruitutis dictis heredib⁹.aut ꝙ ipse heredes vtantur retentiõe donec eis satisfiat p dominũ.Ibi quidã alij dicũt.subaudi ⁊ ma p ſm gl.secũdã hic positã in fine.¶ † No.in feu.permissaʒ eẽ retẽtionẽ propter expẽsas meliorationis in eo factas siue in faciendo de nouo siue in reficiẽdo sint dicte expense donec aut tollant p faciẽtem aut soluat per dominum qui si interim agat ad feu.poterit p exceptionẽ doli repelli.Et hoc voluit etiã gl.fi.hic posita in sui prin.⁊ in plurib⁹ ꝯcordantijs quas allegat vscʒ ad ver.⁊ ꝙ dicit.Et ad hoc bñ facit insti.de rerũ diui.in.§.certe.cũ ibi not.ĩ gl.Est em̃ in electiõe domini ſm Jaco.de bel.vel pati auferre vel soluere estimationẽ vt hic dicit in litera ⁊ not.in.l.sed ⁊ si quid. in prin.ff.de vsufr.¶ No.qð determinatio huius.§.hʒ locũ ⁊ pcedit siue edificiũ fabricatũ possit de se stare absqʒ fun.feudali vt qꝛ potest inde amoueri ⁊ religari alibi seu refici ſm And.ð yser. siue nõ possit de se stare sicut est edificiũ de muro cõstructũ de nouo vel melioratũ vel sicut est seruitus que de se stare nõ põt vt.s̃. de inuesti.de re alie.fac.in.§.ecõtrario nã donec dominus soluat pretiũ huius seruitutis acqsite ⁊ meliorationis nõ poterit vẽdicare feu.qꝛ agẽdo repellet exceptione doli.vt dictũ est.licet aliqui voluerint intelligere qð totũ feu.pertineat ad dominuʒ aliqua refectiõe expẽsarũ nõ soluta ꝙ falsum est.Et hoc est qð voluit iste tex.ibi.Idẽ dico ⁊c.Et hoc sentit dicta gl.fi.circa fi.in.d.ver.⁊ qð dicit que ex predictis remanet expedita ⁊ declarata vscʒ ad finẽ. ¶ Quero cũ gl.prima an iste tex.habeat locũ etiã quando vasal. fecit expẽsaʒ modicã.Et respõdet glo.qð nõ:qm̃ solũ dʒ intelligi quãdo fecit expensam magnã quam facere non tenebat.Et hoc voluit dicere ista glo.vscʒ ad ver.nisi quam declara per.l.vj.in.§. hacten⁹.ff.de vsufructu.qñ vasal.hanc modicam expẽsam facere tenet in reficiẽdo.⁊ in hac tali modica expẽsa ad quã de necessitate tenebat vasal.facere nõ haberet locũ iste text.nec de tali modica expẽsa curat pretor.l.oĩno.ff.de impẽsis.qꝛ postquã habebat emolumẽtũ dʒ habere on⁹ vt insti.de legi.pa.tu.in.§.fi.Quando aũt ⁊ que intelligatur modica expẽsa ⁊ q̃ nõ dʒ restitui p ipsum dominũ colligere potes ex dicto.§.hacten⁹.cũ ibi no.⁊.l.eũ.C.de vsuf.¶ Op.cũ dicta glo.in ver.nisi ⁊c.ꝙ imo heredes vasalli non possunt repetere expẽsam factã vt probatur in.l.iij.in.§.nos generaliter.ff.de impẽsis.Sol.ibi loquitur de expẽsa facta causa colligendoꝝ fructuũ que nõ reperitur sʒ ꝯpensatur cũ fructib⁹ vt ibi hic vero loquimur de expẽse ad perpetuã vtilitatẽ rei:nõ aũt cã colligendorũ fructuũ vt probatur in.d.§.nos.⁊ ĩ.l.fi.in eo.tit.Et p hoc expedita est gl.vscʒ ad ver.sʒ qd.licet nõ ita clare locuta sit. ¶ Quero subsequẽter ĩ dicto ver.cũ dicta gl.quid si isti heredes vasal.nõ habuerũt estimationẽ de impẽsa facta ĩ feu.necʒ voluerunt amouere necʒ reficere idest extirpare forte ostium fabricatũ qꝛ noluerunt de hoc facere q̃stionẽ:ita qð dominus est ingressus possessiõeʒ feu.⁊ ꝯñr dicti ostij fabricati.posteacʒ idẽ dñs amouit ⁊ refixit.i.extirpauit dictũ ostiũ an dicti herdes poterunt nũc vẽdicare dictã rẽ refixã.i.extirpatã.hoc est dictũ ostiũ amotum.Et respõdet gl.qð sic.⁊ allegat.l.sed si quid ĩ edificãdo.in princ.ff.de vsufruc.p quam legem cũ ibi no.oporiet te declarare istam glo.q̃ obscure locuta est.⁊ vide ad ĩtellectũ ipsius.l.habitator.ff.de rei vendica.⁊ in.l.sʒ addes in.§.si inquilinus.ff.locati.¶ Oppon.ab extra qð imo totum feu.cũ fabrica ⁊ omni expensa pertineat ad dñm necʒ heredes vasal.possent repetere talia melioramẽta:qm̃ vasal.expẽdens ĩ feu.sciebat vel scire debebat feu.redire ad dñm nec in hoc potuit pretendere ignorãtiã.l.quisquis.C.de rescin.vẽdi.vnde scienter expendendo in re aliena debet perdere expẽsaʒ. insti.de re diui.in.d.§.cũ aũt.Sol.ſm And.de yser.dicta cõtraria loquuntur in re prorsus aliena.hic ṽo vtile dñiũ erat vasal.ff.de rei vẽdi.l.si fundo.⁊ de vsufruc.l.eũ.⁊ hec fuit ratio quare in isto tex.opi.istorum sentiẽtium cõtrariũ reprobata est.¶ Op.ꝙ imo semper habebat locũ retẽtio pter expẽsas factas ĩ re de.l.paul⁹. ff.de doli exceptio.⁊ de.l.si in area.cum si.ff.de condi.inde.Solue vt omnia similia cõtraria vt plene tangitur per glo.in.l.ĩ fundo.

2 ff.de rei vendi ⁊ dic vt ibi.¶ † Quero ab extra quid si dictũ feu. redijt ad dñʒ ex delicto vas.an talis melioratio possit repeti.⁊ dicit Bal.qð nõ p.l.ij.C.de iure emphi.Et est rõ qꝛ hic loqmur qñ per defectum generationis amittit feu.Ibi aũt propter delictũ ⁊ culpã vasal.quo casu amittitur principale amittitur etiã acces-

a sorium.[a] Et idẽ tenuisse ante videtur Ja.ardizo.in summa qui. mo.feu.amit.sub rubricella de superficie facta a vasal.⁊c.¶ Quero quid si ecclesia cõcessit mihi areã in emphiteosim ⁊ domuʒ ibi dẽ edificatam concessit iure proprio ipsam vendendo:postea emphiteosis reuertitur ad ecclesiã an teneatur ad estimationem domus.⁊ vide de hac ⁊ similibus qõnibus Bal.in aut.excipit.C.de bo.q̃ libe.Et in hoc ibi varie locutus est.⁊ ĩ.l.fi.§.emptor.C.cõia de lega.⁊ super rubrica de iure emphi.hic tñ videt stare ĩ hac conclusione que in hoc.§.traditur.Et ita dicit ꝙ seruatur de cõsue. ¶ Ultimo de pertinẽtibus ad materiam vide qð dixi.s̃.de contro.inue.in.§.si quis de mãso.⁊.s̃.de ĩuesti.de re alie.fac.in.§.ecõtrario.⁊ in remissionibus quas ibi dedi.⁊ Bald.in aut.qui rẽ.C. de sacrosan.eccle.⁊.in.l.j.⁊ fin.C.de iure emphi.⁊ in.l.j.ff.de reruʒ diuisio.in.q.viij.⁊.C.de bo.q̃ lib.ĩ aut.excipit.vbi etiam declarat quid iuris in emphiteotica ⁊ in locis plurib⁹.s̃.sparsim allegatis.⁊ plene in Specu.in ti.de expen.ĩ.§.j.⁊ per Jac.ardi.qui.mo. feu.amit.sub rubricella de sup̃ficie facta a vasal.⁊c.s̃.allegato.⁊ p Hostien.in summa titulo de feu.§.finali.in versi.preterea.

a ¶ Amittit ẽt accessoriuʒ.adde ĩ regula accessoriũ ⁊ ibi doc.de reg.iur.lib.vj.

1 ❡ Annus quare in mense septembris incipere dicatur.
2 Annus quotuplex inueniatur ⁊ eorum quilibet quis esse defi-
niatur.
3 Diuisiones fructuum inter dominum ⁊ heredes vasalli mor-
tui fiende.
4 Jura cur circa fructuum diuisiones processerint.
5 Pensiones loco fructuum succedere dicuntur.
6 Concedens fundum in feudū pendentes fructus concedere cre-
ditur.

His consequenter. Iste.§.continuat se cū p̄cedenti hoc modo: q2.s.
prime declarauit ad quem spectare debēt meliorationes facte
in feu.qñ feu.vertit ad dñm p morte vasal.deficiētis sine herede
masculo: nunc vero declarat in isto.§.quid iuris sit de fructibꝰ
pendentibꝰ super dicto feu.ad quē spectare debeāt si feu.reuer-
tat ad dñm: vt.s.dictum est. ❡ Et pro notitia eius.§.⁊ euiden-
tia dicendorum sciendum quod doc.ipsum legunt varijs mo-
dis ex eo: quia prima frōte nō videtur habere in se bonā ratio-
nē in hoc: videlicet vt mēsis martij ⁊ mēsis augusti habeant di-
uidere fructus totius anni vt sonat ista litera quod non videt
rōnabile: vnde Jaco.ardi.⁊ Bal.⁊ communiter doct.ipsum in-
telligunt ad corticē vt sonat litera vt dixit.videlicet quod si va-
sal.moriat ante calendas martij qd omnes fru.ipsius anni sint
domini. Si vero moriat post calendas martij vsq3 ad augustū:
tunc sint heredum vasalli. Si vero moriat post augustum: tunc
omnes fructus sint domini.⁊ iste est casus verꝰ secundū eos qc
qd alij dixerint.de quibus tex.tacite facit mentionem. Verūta-
mē ipse idē Bal.volens assignare rationem decidendi pro eui-
tāda absurditate huius decisiōis dixit quod ita placuit cōsue-
tudini. Et subiungit quod hoc ideo forte est q2 post maritū va-
salli tūc incipiunt separare ad bellū vel quia mūdus incepit de
martio.⁊ tunc primo terra produxit herbā virentē. Sed iste ra-
tiones videre meo nihil cōcludūt ⁊ diuināt.ideo videtur mihi
istum.§.alio modo debere intelligi secūdum An.de yser.q ipm
notabiliter ⁊ subtiliter intellexerit. Et ego clarius quā ipse fa-
ciat explicabo.videlicet vt incipere debeamus annum in mense
septembris.q2 in dicto mense incipit nouus annus ad fructus
futuros: quia tunc incipiunt homines seminare putare vites.
⁊ communiter facere alia que sunt necessaria ad fructꝰ tūc futu-
ri anni: licet ipse an.inchoauerit dictū annum ab indictione q
secundum ipsum incipit currere dicto mense septembris. Sed
ego intelligo ipsum annum incipere simpliciter in prin.men-
sis septembris nō habita aliqua cōsideratione ad ipsam indi-
ctionē q regulariter nō incipit in dicto mense vt dixit Spe.de
instru.edic.§.ij.ver.ceterum. Sed tñ in hoc nō variatio in tēpo-
re. Et iste talis annus diuidetur in duas partes: quia prima ps
dicti anni incipit a dicto mēse septēbris inclusiue ⁊ durat per
sex menses vc3 vsq3 ad mēsem martij exclusiue. Secūda vero ps
dicta mensis durat per alios sex menses.⁊ incipit a mēse martij
inclusiue ⁊ durat vsq3 ad mēsem augusti exclusiue. Modo ergo
in tali anno magistraliter inchoato ⁊ bipartito respectu fru-
tuū nasciturorum fit ista determinatio de qua in isto.§.vt vc3 si
vasal.moriatur in prima parte dicti anni: vc3 a mense septem-
bris vsq3 ad martiū exclusiue.quod tūc heredes vasal.nihil ha-
beant sed ipse dominus habeat totū.⁊ hoc est rationabile qa
adhuc superest alia medietas anni q cedere d3 lucro ipsius dñi.
S3 qñ vasal.moritur post martiū iam inchoatū tunc ipse vas.
debet habere omnes fructus dicti anni. Et est ratio q2 iā erat
transcursa plusq̄ medietas totius anni.⁊ sic totꝰ annus d3 ce-
dere lucro heredum vasal.⁊ nō domini. Nec obstat iste tex.in v.
si vero post augustum ⁊c.q2 debet intelligi qd si vasal.moriatur
post augustū quod tunc heredes sui nihil habebāt se impedire
p anno tunc subsequēti proxime futuro qui incipiet in mēse se-
ptembris proxime futuri. Veruntamē fructus anni iā inchoa-
ti habebit integros siue recolligantur de dicto mense augusti
siue postea sicut est vinum ⁊ oleum ⁊c.quia omnes tales intelli-
gunt de dicto anno iam inchoato. Et quod iste talis intellectꝰ
sit verus ⁊ de mēte huius litere pbat aperta ratione: q2 si vasal.
moriatur inchoato marito nō est dubiū aliquod fm omnes q̄
habebit fructus futuri augusti.vt in isto tex.⁊ sic heredes vas.
habebūt fructus nascituros a tēpore mortis vasalli vsq3 ad sex
mēses. Si vero moriatur de tempore septembris post augustū.
⁊ sic in ipsa vindemia nō deberet ipsam habere etia3 si iam esset
collectū quod absurdum esset.⁊ qd ipsam vindemiā ipsi here-
des non debeāt habere non videtur etiam rationabile imo cō-
tra mentē huius litere vt.s.dictū est.⁊ insurgeret maxima iniq-
tas vt si toto anno coluisset vineam vel oliuam qd heres suus
priuaretur ea.ideo dicendum ⁊ intelligēdū quod ipsi heredes
habeant omnes fructus dicti anni iā inchoati. Sed nullo mō
debent se impedire de anno futuro: etiam si vasal.mortuus esset
post mēsem augusti.⁊ ita intelligatur dictꝰ ver.si vero ⁊c.quod
patet quia dicit quod tūc omnes fructus anni percipiēt domi-

a ❡ Nos vero a natiuitate iesu xpi. adde gl.in cle.j. de sum.tri.Car. alex.in noīe domini in.j.no.xxiij.dist.

nus ⁊c. Nā non potest verificari tex.in anno iam inchoato: quia
in dicto anno iā erat recollectum frumentum ⁊ alia blada p ip3
vasal.vnde non pōt dici quod dominus habeat omnes fructus
⁊ sic necessarium est extendere dictum tex.ad annum qui tūc in-
choabit.nō autē ad annum iam inchoatum qui nunc finire de-
bet post dictos fructus recollectos.nā fructus intelligunt fieri
tempore quo coluntur potius quam tempore quo colliguntur
ff.sol.mat.l.diuortio.§.non solū. His premissis nunc de facili in-
telliges literā quam etiam diuido in quatuor partes: q2 primo
declarat fructus totius anni debere spectare ad dominū qñ va-
sal.moritur.j.proximos sex menses anni iam inchoati de mense
septembris ob culturam fructuum nasciturorum. Secūdo decla-
rat omnes dictos fructus debere spectare ad heredes vasal.qñ mo-
ritur ipse vasal.j.secundos sex menses dicti anni. Tertio habet
respectū ad fructus anni futuri.non aūt ad fructus anni prime
p̄teriti. Quarto ponit opi.quandā que nō est vera.scda ibi: si vo
ro post calendas.tertia ibi.si vo post augustū.quarta ibi: quida3
dicunt. Casus. Si feudu3 deuoluatur ad dominum per mortem
vas.a mense septembris inclusiue vsq3 ad principiū martij seque-
tis oēs fructus illius anni erūt dñi. Si vo post principiū martij
vsq3 in finem anni: tunc spectabūt ad heredes vasal.dūmodo ad
annū sequētē futurū se in aliquo non extendant cum dominus
omnes fructus dicti anni futuri pcipere debeat.h.d. ❡ Ju.tex.
ibi his cōsequēter hoc iō dixit vt se ad superiora continuaret.
s.dixi. Ibi reuerti. Subaudi ex eo qd vas.filiu3 masculū reliqt vt
supra.§.primo. Ibi eius anni q inchoauit de mense septembris
p̄terito ⁊ finiri d3 in mense augusti futuro inclusiue. Ibi post ca-
lendas.⁊ dicuntur calende semper prima dies cuiuslibet mensis
quare autē sic dicantur ⁊ fiant ac cognoscantur.vide gl.in.l.cum
bissextus.ff.de ver.sig.⁊ glo. Jo.an.super data sexti libri ⁊ in spe-
cu.de instru.edit.§.ij.versi.post indictionē. Ibi percipiuntur in
dicta estate sicut sunt segetes. Idē tamen intelligas de alijs fru-
ctibus etiā post dictum augustum colligendis spectantibus ad
dictum annum sicut est vindemia oleum ⁊ similia: vt supra dixi.
Ibi post augustū. Subaudi moriatur vasal. Ibi omnes fructus
anni scilicet futuri ⁊ nouiter inchoati. Non autē potest intelligi
de anno qui nunc finitur cum iam supra dixit quod omnes fru-
ctus ante augustu3 sint heredum vasalli ergo non verificaretur
iste text.qui vult quod omnes fructus anni percipiat dominus.
Necessariū est ergo intelligere quod iste text.habeat respectū ad
annum futurum nouiter inchoatum post dictum augustum in
quo si vas.moriat post dictum augustū vasalli heredes se non in-
tromittāt aliquo mō cū omnes fructus dicti anni futuri spectu-
ri sint añ dictū dominū cum respectu ipsius anni futuri dicatur
sit vasal.esse mortuum ante martiū ⁊ sic oēs fructus spectare ad
ipsum dñm vt declarauit in prin.§.s3 respectu fructuū anni qui
finit ipsi heredes habebunt omnes fructꝰ qui restant colligi
dicto anno sicut est vindemia ⁊ oleum ⁊ similia: vt.s.dictum
ita intelligat. Ibi quidā dicūt. Subaudi ⁊ male cū eorum opi.
fit iniqua ⁊ reprobata put etiam reprobata est in.§.pcedenti
1 hoc voluit gl.prima hic posita in fi.sui. ❡ † Not.annum incipi
in mense septēbris respectu fructuū futuror3 colligendor3. Et
ratio: q2 tūc homines regulariter incipiunt semina in terris ia-
re: vnde cu3 dicimus iuxta vulgare.questo annova bona seme.
Intelligimus de tali anno qui incipit in seminaturis.non aūt
de anno qui incipit a natiuitate iesu xpi. Nā anni varijs modis
incipiunt.scdm enim antiquos incipiebant aliqui annum a ca-
lēdis aprilis. vt no.gl.in.l.p hac.C.de aduo.di.iudicum. Hebrei
incipiebat annos ab indictione hebrei a diluuio aliqui ab olim-
a piade. Nos vero a natiuitate iesu xpi.[a] Quidam ab incarnatione
2 vt de his plene no.gl.sup rubri.C.de indictionibꝰ lib.x. † S3 quan-
tum ad propositū nostrū potest dici q̄ duplex est annus vnus
legalis ⁊ magistralis q est.ccclxv.dierū.l.cum heredes.§.sticbus
de statu libe.⁊.l.ita vulneratus ad.l.aql. Et hoc modo loquendo
qcquid est actū intra hos.ccclxv.dies pōt dici factū hoc anno
potest incipere talis annus qñcūq3 ⁊ de isto tali anno intelligit
iste tex. Sed alius est annꝰ qui appellatur annꝰ cōis ⁊ vulgaris
qui denominatur secūdū nos a natiuitate domini iesu christi
de isto non loquitur iste.§. Facit quod dixit Bar.in.l.libellorum
ff.de accu.⁊ in.l.j.§.annum.ff.de iti.actuq3 priua. Nam annus in-
cipit secundū varios tractatus. Si enim ex forma statuti cogno-
scatur de maleficio vsq3 ad annum.incipiet iste annus a die com-
missi maleficij. Itē si conduco aliquem per annum iste annus in-
cipiet a die cōductiōis facte ⁊ in similibus.vnde non habet
respectū tunc ad annū cōmunem sed ad annum legalem ad quē
tex.noster se retulit. Et hoc bene probat in.d.§.stichus.⁊ dicit
p Bar.⁊ ad predicta vide Archi.in.c.si pp̄ter tua.de rescrip. li.
3 vj.vbi tractat de multiplici specie annorū. ❡ † No.scdm glo.pri-
mā hic positam ex isto tex.laudabilem diuisionem fructuum fa-
dām inter dominū ⁊ heredes vas.mortui que menti mandanda
est cum quotidie de facto occurrat. Sed aduertēdum q̄ fm
diuersos tractatꝰ i iure reperiunt varie ⁊ diuerse fructuū

nes. Nam i casu nro vidēs qualiter vasal.moriens trāsmittit ad
heredes suos nedū collectos sed ēt extātes si moriat post calēdas
martij. In fructuario aūt aliter obseruat q2 nō transmittit nisi
perceptos fructus quocūq3 tempore moriat.l.defuncta.ff.de vsu
fru.⁊ insti.de rerū diuisi.in.§.is vo ad quē similiter est ⁊ alia ob-
seruātia circa dictam diuisionem fructuum inter maritū ⁊ vxo.
seu heredes suos q2 diuidūtur pro rata temporis quo maritus
sustinuit onera mrimonij vt.l.diuortio.ff.sol.matri.⁊ no.de hoc
plene p gloss.C.de rei vxo.act.in.§.sed ⁊ nouissimi. Et hoc voluit
tota ista gl.prima quāq̄ nō ita clare ⁊ ample. ❡ † Sed tu inme-
4 diate forte dubitabis cur tā varie iura nostra processerunt circa
huiusmodi diuisiōes. Et ego tibi respondeo quod feudatarius
h3 plus iuris ac pinguius ius in re q̄ fructuariꝰ.vt no.glo.ff.de
arbo.fur.ce.in.l.cedere.§.j. ❡ Nā vasal.habet vtile dominium vt
infra de controuersia inter vasal.⁊ ali.c.j.⁊ supra de inuesti.de re
alie.fac.in.§.ecōtrario. Fructuarius vo nō habet nisi naturalem
possessionem: vt.ff.de acquir.posses.l.naturaliter.ff.de acqui.re.
do.l.acquiritur.§.fi. Itē quia ius vtendi ⁊ fruendi nō trāsmitti-
tur ad heredes: insti.de vsuf.§.fi.sed ius vasal.sic vt supra in qui-
bus cau.feu.amit.in.§.primis. In fructibus aūt dotis iō fit alia
diuisio vc3 p rata tēporis quo maritꝰ sustinuit onera matrimo-
nij in quo onere plura interueniunt. Et ideo equa fuit puisio vt
p tēpore quo sustinuit lucret fructus.vt.l.pro oneribus.C.de iu-
re do. Adde ad hanc materiā aliam que statim dicā in qōne pri-
ma. ❡ Op.cū gl.ij.quod imo ista opi.hic reprobata sit vera: vc3
illorum qui dicebāt quod quocūq3 tempore moriatur vasal.qd
fructus sunt domini.quia de hac opi.videtur casus.in.l.herēni-
us.la prima.ff.de vsu.⁊ in.d.§.is autem insti.de re.diui. So.dicas
licet gl.nō soluat qd hic loquimur in vasal.q habet ius i re. Ibi
vero loquimur in alijs casibus nō similibꝰ.vt.s.satis plene dixi
5 assignādo rationē diuersitatis. ❡ † Quero ab extra quid de pen-
sionibꝰ si feudatarius locauerat feud.an habeat locū dispositio
huius.§. Et dicit bal.quod sic cum loco fructuum succedant.vt
in dicta.l.defuncta facit.ff.de vsuris.l.pensiones ⁊ de peti.here.l.
mercedes.qd admittit An.de yser.quādo in fi.anni soluūtur vt
regulariter fieri debet nisi aliud cōueniat vt notatur.C.loca.in le-
ge.ij. Secus autē si quolibet mense solueretur pensio vel per cer-
ta tempora secundum cōsuetudi.vel statuta deberet solui quia si
vasallus decederet elapso iā tempore quo debebat solui: tunc he-
res haberet quia iam cessit ⁊ venit dies quo potuit illam petere
per legē cedere diem.ff.de verborum significatione alias sint do-
mini q2 nec cessit nec venit dies de qua materia dic p Cy.in.l.ij.⁊
in.l.edē.C.loca.⁊ per Bar.ff.de stipu.seruorū.in.l.seruus cōis.in
§.j.⁊.ff.de magistra.in.l.j.⁊ in spe.de loca.in.§.postq̄ ver.sed que-
ritur.facit q̄ dixi.s.tit.primo.in.§.si vero pacis.i antepenul.que-
stione. ❡ Quando aūt vendit fundus ad quē pertineant fructꝰ
vel pensiōes vide in.l.iul.in.§.si fructibꝰ.ff.de act.emp.per Bart.
in.l.fi.de iure fisci.per Bal.in.l.fructꝰ.⁊ in.l.trebatio de act.emp.
⁊ in.l.j.C.de vsu.⁊ fruc.lega.qualiter diuidant inter heredē ⁊ le-
gatariū.vide Cy.in.l.fi.C.de vsu.⁊ fruc.lega.⁊ Bal.in.l.j.in eo.tit.
❡ Quādo autem relinquitur legatū singulis annis qualiter di-
uidātur fructus vide.ff.de annuis lega.in.l.i singulos. Quid in
clerico beneficiato moriente[a] extātibus fructibꝰ qualiter diuidā-
tur inter heredes clerici ⁊ successores in beneficio tāgitur in.c.si
propter tuas.⁊ in.c.statutū p archi.de rescrip.lib.vj. Facit quod
dixit Bal.in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.⁊ in.l.edē.C.loca.⁊ ex-
tra de peculio cleri.in.c.ij.⁊ extra de offic.ordi.in.c.presenti ⁊ per
[illegible].in.d.l.defuncta.⁊ p gl.⁊ scribētes.in.l.j.C.de anno.ciui.lib.xj.
❡ Quero an distinctio huiꝰ.§.obseruabitur i fructibꝰ naturali-
bus ⁊ nō industrialibus. Et dicit an.de yser.qd nō. Sed debebit
in illis obseruari sicut in vsufructuario dicitur i dicto.§.is vero
ad quem insti.de rerū diui. Qui aūt dicant fructus naturales ⁊
qui industriales vide p Bald.in.l.ancille.C.de fur.⁊ in.d.l.p one-
ribus.C.de iure do.⁊ in.d.l.j.C.de vsu.⁊ fruc.lega.de quibus per
gl.in.l.fructus.ff.de rei vēdi. ❡ Quero quid si vasallꝰ decedit añ
maritum ita qd feudū cū fructibus reuertitur ad dominū. Sed
tamen ipse vasallus iam fecerat expēsam p dictis fructibus an
heredes sui poterunt deducere dictā expēsa3.⁊ habere. Et an.de
yser.sentit qd sic per.l.fructꝰ.ff.solu.ma.⁊.ff.fa.ercisc.in.l.fundus
qui de quo plene per Bar.in.d.l.fructꝰ ⁊ Bal.in.l.j.C.de fructi.
⁊ lit.expen.⁊ per cano.extra de resti.spoli.in.c.grauis ⁊ i speculo
de expen.§.j.ver.expense. ❡ Quero quid in vasallo camere vel ca-
neue si moriatur qualiter diuidāt fructus anni.dic vt dixi supra
de feu.cogni.in.c.ij.in.ij.nota. ❡ † Quero an qui cōcedit fundu3
in feudū videat cōcedere fructus pendentes.dic qd sic per.l.fi.§.
penul.ff.que in frau.cre. Et ita tenet Bal.in.l.j.ff.de rerū diui.in
q.iiij. ❡ Ultimo de materia presentis.§.vide text.⁊ glo.cum ibi
[illegible] infra in titulo an agna.vel fi.repu.here.⁊ glo.⁊ doc.in.d.l.
defuncta.ff.de vsuf.⁊ q̄ no.in.l.j.C.de annon.ciuilibus li.xj.p ca-
nonistas in.d.c.si propter tuas.de rescrip.vbi glo.tāgit.⁊ per Ja.
ardi.in summa.in tit.q.mo.feu.amit.sub rubricella de fructibus
feudi si ad do.feu.perue.⁊ in capitulis extraordinarijs.in.§.vnū

quidem satis ⁊c.⁊ per Bal.in.l.j.ff.de rerum diuisione in questio-
ne.xiij. ❡ Jacobus.

1 ❡ Vasallus dominum aduersus patrem iuuabit.
2 Vasallus aliquo casu domino plus q̄ patri obligatur proprio.
3 Vasallus non ligius domino antiquiori citius quam vltimo
auxiliabitur.
4 Vasallus dominum non iuuabit contra seipsum.
5 Dominus vasallū iustum bellum mouētem etiam aduersus pa-
trem proprium tuebitur.
6 Vasallus domino vltimo fidelitatē pollicēs antiquioris domi-
ni personam excipiet.
7 Vasallus fidelitate3 domino iurans propriam non adimet per-
sonam.
8 Vasallus ligius vasallum non ligium alterius domino inuito
an se facere possit.
9 Vasallus quis sit eius antiquior dominus nesciens: cui homa-
gium prestabit.
10 Vasallus dominum priorem contra posteriorem iuuabit.
11 Vasallus dño aduersus patriam propriam opem nō prestabit.

§ **Contra omnes.** Cōtinuatur iste.§.ad pricipiū.
huius tituli vbi dictū est quod
vasallus tenet iuuare dominum in guerra iusta. Modo q2 du-
bitari poterat an in tali guerra teneatur ipsum adiuuare cōtra
omnes homines de mūdo. Idcirco vt predictam dubitationem
tollat subiūgit hic istū.§.in fi.tituli.⁊ in summa hoc vult.vasal-
lus tenetur adiuuare dominum suum cōtra omnes etiam de san-
guine suo excepto alio domino antiquiore vt in hoc tex.⁊ seipso
vasallo vt in gl.j.⁊ imperatore.vt i glo.fi.hoc dicit cum gl. ❡ In
tex.ibi.⁊ patre3 scilicet ipsius vasalli. Ibi antiquiorem. Subau-
1 di a quo feu.tenet vt in gl.hic posita in principio. ❡ † No.casum
in quo nō cōsideratur ratio affectionis vel sanguinis cum vasal-
lus teneatur adiuuare dominū contra patrem filium vel fratrē.
simile in.l.si seruum.ff.ad.l.aquil. Regula tamē est in cōtrarium
vt habeatur ratio sanguinis ⁊ affectionis vt in.l.cum seruus.ff.
mādati de qua materia dic vt no.p glos.⁊ doc.in.l.si dominus.§.
2 q cōfitetur.ff.de leg.j.⁊.ff.de pac.in.l.fideius. ❡ † No.casu3 in quo
vasallus magis est obligatꝰ domino suo q̄ patri filio vel fratri.
qd videtur esse cōtra rationem naturalem in aut.de nupt.i.§.sed
qd sancitu3.⁊ in.l.ij.ff.de iusti.⁊ iure. Sed hoc ideo est quia licet
iste vasallus sit obligatus patri ⁊ filio vinculo naturali. Est tñ
obligatus domino vinculo iuramēti vt no.glo.xxij.q.fi.c.de for-
ma. Quod vinculum iuramēti est forte vt patet in.d.l.ij.vbi pre-
ponit religionē facit.l.postliminium in.§.filius in ratione sui.ff.
3 de captiuis. ❡ † No.q̄ vasal.nō ligius in personā vltimi domini
nō tenetur ipsum adiuuare cōtra dñm antiquiore3. Et est ratio
b q2 qui prior est in tpe[b] potior debet esse in iure vt.ff.q poti.in pi-
gno.ha.in.l.potior. Et hoc voluit gl.fi.hic posita in fi. Nā perso-
na prioris dñi semper excipi debet vt super dicta gl.dicam. Qua-
c re autē appelletur vasallus ligius[c] ⁊ quis sit vide gloss.in cle.pa-
storalis de re iudi.⁊ in specu.de feudis.§.ij.i.j.col.⁊ qd dixi supra
in preambulis libri super.q.vij. Nō eñ quis potest esse vasallus
ligius duorū. S3 bñ pōt esse ligiꝰ vniꝰ ⁊ vasallus alterius vt hic
quoniā licet iste vasallus sit ligatus secūdo tamē nō adeo vt sit
ligius vc3 vt legalitatē p omnia sibi debeat q2 legalitas prioris
domini semper intelligit vt excepta vt supra dixi.nam potest qs
esse homo nō ligius duorū p diuersis feudis.extra de supplē.ne-
gli.prela.in.c.grandi.⁊ tenet specu.de feu.§.ij.ver.xij. Non autem
ligius duorū vt idē spec.dixit ibidē in ver.x. Et de his similibus
4 questionibus vide ibidē in pluribus ver. ❡ † Quero cū glos.j.q2
iste tex.dicit qd vasal.tenetur adiuuare dñm suum cōtra omnes
an teneat adiuuare cōtra seipsum vas.si habeat guerrā cum di-
cto dño.⁊ ista glo.notabiliter arguit ad partes pluribꝰ ratiōibꝰ
quas recita vt i ea. Et tādē determinat qd nō duabꝰ potissimis
ratiōibus vc3 ⁊ primo q2 in suo generali sacramento qd prestat
ipse vasal.domino suo de adiuuādo eu3 contra omnes vt hic in-
telligit de alijs psonis ⁊ nō de seipso q2 psona ipsiꝰ iurātis gene-
raliter intelligit exceptuata vt.ff.cō.pdi.in.l.qcquid. Scdo quia
d aut dñs h3 secū guerrā iustam aut iniustā[d] primo casu est neces-
se dicere q̄ sit ex cul.ipsius vasal. Et p cōsequens debeat amitte-
re feu.propter eius culpam.vñ nō erit opus disputare vtrum te-
neatur ipsum dominū adiuuare cōtra se. Cu3 ista disputatio ad
nihil aliud tēdat nisi ad cognoscēdum an ipse vasal.debeat pri-
uari feu.vel non. Nam cū certi sumus qd debet priuari feu.pro-
pter cul.frustra est disputare an teneatur adiuuare vel nō bñ do-
minus habet secum guerram iustam. Si vero habet guerra3 in-
iustā ⁊ adhuc clarū est qd vasal.nō tenetur ipsum adiuuare cum
imo dominus ipse debeat priuari proprieta.propter culp.sui vt
supra ti.ij.in.c.domino cōmittente. Et hoc voluit tota ista gloss.
vsq3 ad fi.que optime loquitur ⁊ eam sequūtur omnes doct. Et
eā tenet gl.in.d.c.de for.xxij.q.fi.in.c.petitio.extra de iureiurā. Et
ibi bonus tex.⁊ quasi casus huius questiōis facit gl.infra de pro-
hi.feu.alie.p fe.in.§.fi.⁊ infra de alie.feu.pa.in.c.fi.supra qui.mo.

a ❡ In clerico bñficiato moriēte. Adde qd si dictꝰ clericꝰ nō haberet hēdes.qs suc.d3 i fructibꝰ vide p pe.de ancha.i.c.ij.de penis.⁊ p Inno.⁊ Jo.an.i.c.cū in officijs.de testa.

b ❡ Qui prior est tpe.adde i regu.li.vj.glos.i.c.j.de maio.⁊ ob.Car.i.c.cū aūt in.iij.no.de in.pa.idē car.i.c.pasto.in ij.no.e.ti.arc.in c.regēda.x.q.j.

c ❡ Vasallꝰ ligiꝰ.adḋ doc.i.c.reco lentes.de sta.re.spe.ti.de ferijs.i §.ij.

d ❡ Aut iniusta3. adde glos.i.c.de forma.xxij.qd.v.

feu. amit. in princi. ff. cō. predi. in l. quicquid ⁊ xxij. q. ij. c. primū. §. septimū. ⁊ spe. in tit. de feu. §. ij. ver. xxij. quid autem si vasal. de-bebat dare dño suo in oī sua guerra vnum militē: an si vasal. hʒ guerrā cū dño teneatur sibi dare dictum militē. vide de hac q̄-stione plene per Bal. in l. j. ff. de rerū diui. in q. xxiiij. vbi post al-legata ad partes videtur residere i hanc sniam vcʒ ꝙ aut dicta guerra nascitur a feudo ⁊ tūc remittit se ad l. venditores. ff. de verbo. ob. si vero guerra nō cōcernit fen. tūc nō videaē ꝓmisisse ꝫ seipsum. l. si peculiū. ff. de peculio leg. C. de sol. l. ingistio. Nec cō-tra alios de sanguine⁵ suo quoū pōt iniurias ꝓpulsare: vt. ff. d̄ iniurijs. in. l. lex cornelia. in prin. Nec cōtra primā q̄ est oī perso-na maior. f̄m ipsum ⁊ dic vt ibi. Ego vero circa hāc questionē determinandā non recederē ab his que in hoc. §. tradita sunt.

a ¶ Contra alios de sanguine. ad de Ange. in. l. bi qui. ff. de postul.

¶ † Quero cū gl. ij. quid eōtra si vasal. hʒ guerrā instāvtrū dñs suus teneaē ipsum adiuuare ꝫ oēm hominē ⁊ patrem ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ respōdet ista gl. notabiliter ꝙ sic per tex. supra de for. fide. in fi. ⁊ per. c. ōio cōmittēte supra allegatū ⁊ infra qualr do. proprie. prine. c. j. Et hoc vult glo. vsq̄ in fi. que cōiter poēs scri-bentes tenetur. Ex qua no. determinationē sanctā ⁊ terribilē aduersus dominos q̄ iuuare debēt vasal. suos etiā aduersus pa-trē ⁊ fil. ⁊ si nō faciunt priuenē. ꝓprie. ⁊ hec ꝓprietas ꝫsolidabiē cū vtili dominio vasal. pinde ac si diceremus qd̄ proprietas ꝫso-lidaē cū vsufructu vt no. gl. ⁊ qd̄ ibi dixi post Bal. i. d. c. j. de for-ma fide. nam sicut ex dicta cul. fusiliet vasl. priuandus fen. ita ecō-tra ipse dñs proprieta. vt in dicto. c. j. qualiter do. ꝓprie. priue. et qd̄ ibi dicā ⁊ in hac gl. ⁊ facit ad pdicta. l. j. C. de cōne. rec. feu. c. j. §. quibus. ¶ † Quero cū gl. fi. an quādo vasa. iurat fidelitatem vlti mo domino debeat excipere psonā domini antiquioris. Et re-spōdet gl. ꝙ sic sicut dicimus de imperatore qui semp nomina-tim debet excipi vt infra de probi. feu. alie. p fe. in fi. Et eē equū ꝙ ille qui est prioꝛ tēpore sit potior in iure vt. ꝫ. dixi. Et hoc vo-luit tota ista gl. que optime loquiē. Hoc idē firmanit gl. ꝫ. in. d. c. j. de no. fid. for. Ex qua no. qd̄ sicut in inuest. ⁊ iuramētis fideli tatū imperatoꝛ debet excipi. Ita ⁊ domini antiquiores. Et est ter. secundūvnū intellectum in. d. c. j. de noua for. fide. ibi excepto imperatore vel rege ⁊c. put ibi dixi. Et ista talis exceptio prio-ris domini debet nominatim fieri. ar. predictorum vel saltē ad duci debet ista clausula saluo iure prioris dñi cui essem obliga-tus secūdū glo. facit. l. si quis locuples. ff. de manu. testa. ⁊ quod dixit Cy. in. l. ij. C. de cōdi. infer. ⁊ si celaret tenereē ar. ad interesse secundū Bal. per. l. j. in fi. ff. de act. emp. ⁊ l. j. in fi. ff. de pig. act. di-xit tamen Jac. ardi. in sum. q. mo. feu. amit. sub rubricella excu-satur si vult ꝙ eū adiuuet cōtra antiquioꝛē dñm ꝙ in sacro in-telligiturᵇ tacite maiorʼ dñs exceptuatus ꝑ dictū. c. petitio. c. ve-niētes. facit. xj. q. iij. qui resistit. Scias insup sicut imperatoꝛ exci pitē ita ⁊ psona ⁊ autoritas pape intelligiē semper excepta. vt i c. veniētes. extra de iureiurā. qd̄ intelligas etiam tacite dato qd̄ nō excipiatur expresse: vt no. glo. in. c. cōsti. extra de rescrip. Idē intelligas de rege in regno suo per vasallos baronum. vt tenet spe. in ti. de feu. §. ij. ver. xv. ¶ † Quero ab extra an ipse vasal. qn iurat fidelitatem debeat excipere personā suādicꝫ nō. vt tenet glos. in. d. §. ij. de probi. feu. alie. p ꝫe. facit qd̄ dixi supra in pria questione. ¶ † Quero anvnus homo ligius⁶ possit se cōstituere hominē nō ligium ⁊ vasallū alterius inuito ⁊ ignorante primo ⁊ spe. monet q̄onem in. d. §. ij. ver. xxj. ⁊ post multa argumēta de-terminat ꝙ si subest causa ꝓhibitionis: vt q: vult facere boma giū inimico prioris dñi. ⁊ tunc nō possit arg. extra de accu. repel lant alias secus argu. ff. de inofficio. testa. l. liberi. in fi. ¶ † One-ro quid si vasallus ignorat qꝫ sit antiquior dñs: q: feuda sua in ceperunt ab antecessoribus iam est magnū tp̄s ⁊ dubitabaē cui primo in iure homagiū teneaē. ⁊ spec. in dicto loco ver. xxij. tādē inclinat ꝙ ꝫ equitate poterit gratificari cui psonaliter seruiat ⁊ alteri ꝑ substitutū. arg. ff. de relig. ⁊ sum. fun. l. si de qua materia plenius vide per Jac. ardi. in sum. q. mo. feu. amit. sub rubr. vbi plures sunt domini qui auxilio indigēt. ¶ † Quero an vasal. te-neatur adiuuare priorem dñm cōtra posteriorē dic quod sic f̄m Jac. ardi. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella excusatur si vult ꝙ eum adiuuet cōtra antiquiorē. ⁊ probat per text. in. §. illud. ꝫ. de probi. feu. per ꝫe. ⁊ ar. ff. loc. l. in operis. de quo ꝑ Bal. in. l. j. §. ne aūt. C. de cadu. tol. ¶ † Quero an vasal. vigore sui iuramenti generalis teneaē adiuuare dñm suum contra patriā propriam ⁊ dic ꝙ nō. quia quemadmo. excipitur imperator ita ⁊ ciuitas patria propria. vt dixi in. d. c. j. de no. for. fide. ¶ Ultimo de ma-teria huius. §. tractaui. ꝫ. de for. fi. in. d. c. j. qd̄ post gl. scripsi in. d. c. j. de no. for. fi. ⁊ qd̄ habeē in. §. illud. de probi. feu. alie. per ꝫe. ⁊ per gl. ꝫ. per quos fi. inue. in. §. fi. ⁊ ꝑ spe. plene in. d. §. ij. ꝑ totū in ti. de feu. ⁊ qd̄ dixi. ꝫ. de phi. feu. alie. p lotha. in. l. j. ꝑ Ja. ardi. i. ti. q. mo. feu. amit. sub dicta rubricella excusat sivult ꝙ eū adiu uet cōtra dominū antiquiorem cū octo rubricellis sequen. ⁊ in ti. qualiter iurare debet vasallus sub rubricella tertia⁊ quarta. ⁊ qd̄ tāgit ꝑ canonistae in dicto capitulo petitio. ⁊ dicto. c. ve-niētes. ⁊ ꝑ Hostiensem in summa de iureiurādo. in. §. quot sunt

b ¶ In sacramē- to intelligitur. Adde glossam in. c. cōstitutus. de rescrip. gl. in c. de forma. xxij. q. vlt. gl. in. c. que ꝫ mores. viij. di. arc. in. c. antoni tatē. xv. q. vj. ⁊ in l. j. ff. qui satisd. cogan.

c ¶ An vnus ho ligi⁹. Adde glo. in verbo ligius in. c. de pastora. de re iudi.

species. in fi. facit qd̄ habeē in ti. de statutis ⁊ beneficijs. c. j. in gl. nestitus vbi fit mētio de feu. ligio ⁊c. ⁊ in directoria iuris. in ti. feu. §. quid si vasal. vbi circa predicta in pluribus tenet dīnersa riū. facit qd̄ no. xcvj. di. ij. imperator. ⁊ in specu. de aduocato §. j. ver. item excipitur cum seq. ⁊ seq.

¶ De filijs natis ex matrimo. ad morganicam cōtracto. Rubrica.

¶ Continuari potest hec rubrica ad precedentes hoc ordine supra in titu. tertio visum est de cōtrouersijs que oriunt̄ occasio-ne feudorū in quo tractatu autoꝛ interserunt legem imperatoris federici de pace tenēda: vt patet supra ti. ij. Postq̄ā legē istā ipse autoꝛ reuersus est ad dictū tractatū vt patet supra i ti. ꝓce-cedēti prout declaraui late in dicto titu. primo. in. §. fi. ⁊ ꝑ i ti. in prin. Nunc vero i isto tit. prosequitur adhuc de controuersijs videlicet de controuersijs q̄ possunt oriri inter ꝑsonas ꝓpter rum feudorū secundum occurrētiam casuum. Vnde cōm pre-senti materia autoꝛ pdictus iam plura tractauerit in tit. ꝑ su. de feu. fue. ꝓtro. i. c. mulier. ⁊ i. c. filij. Nūc vero volēs specialr tra-ditionem tradere in hac materia. idcirco subiūxit hic istam rubri. de filijs natis ex matrimonio ad morga. contracto. ⁊ hic hec rubrica ⁊ eleganter fecit q: nō est nouum: vt quibusdam specialibus enu-meratis subijciatur clausula gn̄alis vt. l. si seruus seruū. ff. ad leg. aquil. ⁊ qd̄ hec cōtinuatio sit vera vt esse dicit per illa ru-bric posite in nigro que nihil aliud fecit nisi continuando pre-dicta ad dicta capitula supra allegata. Preterea si bene aduerteris tur nedū iste titulus sed etiam fere omnes tituli sequentes qui sunt trahi ad dictum ti. fi. de feu. fue. cōtro. cum dicta materia participent ⁊ ita secundū rubricationē antiquā omnes tituli se-quentes vsq̄ ad ti. j. de natu. succes. feu. exclusiue erant cōnen-bendebantur sub hac rubrica precedenti vt patet ꝑ an. agentem filius ⁊c. ⁊ in summa Ja. ar. qui ordinē autoꝛis nostri secutus. Verum postea glossatoribus superuenietibus fuerūt addite istae sub-frascripte rubrice vt clarius materia ꝑ speciales titulos posset intelligeretur prout in simili dixi supra de feu. guar. super rubri.

¶ Coitus omnis extra matrimonium reprobatur.

2 Morganica promissio interpretatur.

Quidam. Diuiditur in. vj. partes quo niam in prima ꝑulla in propo-nit q̄ vir matrimonium cum nobili muliere contraxit. ex quo matri monio habuit vnum filiū vsq̄ in ꝑosthuo, secundo mortua dicta eius vxore volens viuere in concubinam aliam mulierem non tamen nobi lem vsque ibi: qui volens. Tertio dictam suam concubinam spo sponsauit cum pacto vt neque ipsa neq̄ filij fui possint aliquid de bonis suis vltra decem vel secundum quod in dicto pacto ꝑ situm est vsq̄ ibi q̄ mediolani. Quarto declarat qualiter huiusmodi matrimoniū eo pacto ꝫtractū nūcupaē vsq̄ ibi hic filius. Quinto ꝙ mortuo iste vasꝰ relictis filijs ex hac scda vxore et q̄ ex cōiugali relictis etiā filijs ex ꝑma vxore nobili. quo casu declarat ꝙ filij scdi nō succedūt in bonis ꝓprijs patris neq̄ i bonis feudi. Ad hunc casum tertio ex trahitur filijs prioribus vsq̄ ibi sed nec. Sexto declarat ꝙ si vasallꝰ moriatur nō relictis filijs ex dicta prima vxore nobili sed solū ex hac scda vxore ꝙ isti tales filij nō succedunt patri sed ... eorū patri in feudo sed in alijs bonis paternis bene succedūt vsq̄ ibi succedūt. Ultimo declarat qd̄ si filij ex primo matrimonio nō qui iā excluserunt hos filios ex scdo matrimonio ꝓcreatos sine sobole an isti tales filij ex secūdo matrimonio ꝓcreati is succedere. Et dicit qd̄ sic in bonis ꝓprijs paternis sed no in feudo secūdum cōsuetudinem mediolani. Et hoc ibi sed enim. Casum summarium nō aliter pono cūʒ satis ex precedentibꝰ diuisione liqueaē. Et pro euidētia ꝑmitte quare tale matrimonium appelletur ad morganicam cōtractū. Item ꝑsubsequenter quare appelletur cōtractum lege salica. de quibꝰ dic put late notatur ui in dicto. c. mulier. ¶ Subsequēter premitte qd̄ decisio huius capituli cōtinet maximam iniustitiam. Et ideo dicit Bal. dum est istud capitulum vt habeat locū solum in ciuitate Mediolani: vbi vigebat talis cōsuetudo vel alibi. vt dicta cōsuetudo vi-geret. nō autē est ista determinatio generalis ad alia loca vbi di-cta cōsuetudo nō vigeret. Et ideo ista talis cōsuetudo fuit facta hic fit mentio seu determinatio non est extendenda ad alias ciuitates prout similiter declaraui in dicto. c. mulier. ⁊ in. c. fili. in vers. ... li coniuge. Ista verba ponuntur gratia exēpli quoniam decisio huius capituli est propter virtutem consuetudinis secundum ... tet in fine litere nō autem ponit consuetudinem ... durit. Subaudi i cōcubinā. Ibi qui. s. vasal. Ibi peccatū ... audi ꝙ hodie de iure canonico omnis coitus est illicitus ⁊ sit tur fornicatio ⁊ peccatum preterquam cum vxore. vt in c. ... in libere. ff. de ritu nup. ⁊ xxx. q. o. c. j. §. j. Ibi ex lege salica ... quitur. ⁊ hoc est virtus huius capituli dictante cōsuetudine ... cialiyt supra dixi. Ibi sponsalior. Subaudi quoniam ...

posita attita dicta ꝫsuetudine locali licitū est apponere talia pa cta ⁊ limitare vsq̄ ad quātam summā vel quātum ipsa ⁊ filij po ... aut de bonis ipsius mariti vt sequitur. † Ibi ad morga ... nicā. s. eum cum solēnitatem ⁊ consuetudinem que ibi vigebat ... appellaē morganica. qd̄ interpretatur promissio q̄ fit i cōtra ... sponsalitij. Et est vulgare longobardū quasi morganicum fit ... causa mariti capit. Ibi lege salica quasi soli primi fi ... appellatur lex salica. s. ratione loci ⁊ terre que appellatur ter ... sicut dicimus de lege lōbarda q̄ ratiōe loci ita dicta est ... ipsum Ja. in ti. de succes. feu. in. §. filie non debent succe ... capitula. vt pʒ in lōbarda. i ti. de capitulis legis salice ... capitula fuerūt addita i libro lombardo vt decetero ... salica habebat speciales cōsuetudines ⁊ statu ... capitula. ⁊ ꝑ lege salica teneantur ibi patet. Ibi ... Ibi isti. s. filij nati ex scdo matrimonio. Ibi i ꝓprie ... bonis feuda. qbꝰ et si alij filij ex. j. mrimonio nō extarent ... succederet. scʒ. ibi litmi sint. subaudi. fine fint nati ante ... fine post: vt i. c. tāta. ex q filij fint litmi. ⁊ dixi ⁊ ... ue pro. Naturales enī nō succederēt in ... Ibi beneficiū. i. feu. vt. ꝫ. in gb. can. feu. amit. in. §. in pri ... propter iurare sed in alijs bōis ꝓprijs. ⁊ nō feudalibus. vt. ꝫ. ... hoc est alijs filijs natis ex ꝑmo mrimonio. ibi ... mediolanēsū. Ex his verbis pʒ aperte istud capitulu ... secundū cōsuetudinē localem in ciuitate mediolani. ... debet seruari nec ad alia loca trahi vbi nō eē talis ... supra dixi. Ista enim clausula hic in ... refertur ad totū casum huius capituli. ar. in. l. j. ⁊ ... Bal. C. de lib. preri. ⁊ in. c. cām q. extra d̄ rescrip. ⁊ ꝙ dixit ... cedit. in. §. nūc aūt. ver. ⁊ not. ⁊ ꝑ Bal. i. l. talis scriptu-ra. ff. de leg. ꝑmo. ¶ Notabilia collige ad literā vt colligiē in di-cto. c. mulier. ⁊ c. filij que h recitare potes vt ibi scripsi. ¶ Subse quēter questiones ⁊ appositiōes quas ibi formaui adducas hic ... pro notitia p̄tis materie quas aliter nō ... membranas occupare videar. ¶ Ultimo ... materia plenū si videre cupis vbi alibi in iure sparsim ... in remissionibus quas in. d. ca. mulier copiose ... etiā quod tetigi in. d. capitu. naturales fi de feud. ... per Hosti. in summa titulo de feu. §. qualiter ... versicu. quod autem. Et de cōstitutionibus ap ... circa matrimonia vide extra de condi. appo. per totū.

¶ De beneficio femine. Rubrica.

¶ Continuaē hec rubrica ad prima hoc ordine: qm in tit. prece-denti visū est qualiter ex pacto speciali adiecto in cōtractu spō salitiorum ꝑt prouideri attenta cōsuetudine vt aliqui filij a feu. includant aliqui non. Verū q: dubitabatur an in feudo femi-no pactū speciale exigatur ad hoc vt femine descēdentes ad eū ... ꝓ tanto vt predicta declarentur subiecta ... ista rubrica. Vel potes cōtinuare referendo ad ti. fi de feu. fue. cōtro. vt. ꝫ. super rubrica precedenti vt q: sepe oriebaē cō trouersia in feudo femineo vt probaē in dicto tit. in. c. pe. Idcir-co autoꝛ dicta materia late declaret supra scripta inde occasiōe sub iunxit hic istum titulum.

¶ Femine cum masculis in feudo femineo non succedunt.

Summa filijs suis masculis feudū prius acquirit quā feminis.

Si femina. Diuiditur in tres par tes. In prima ponit di ctū cū determinatiōe vera videlicet quod in feu. nouo femineo succedant femine descēdē tes etiā sine speciali pacto. dūmodo nō ex sent masculi. In secūda ponit opi. nō veram videlicet vt dicte femine nō succedant nō ex-tantibus masculis nisi per pactum speciale fuerit dictum hoc ... in prima inuestitura perinde ac si dictum feu. a prin. ... masculo quo casu femine nunꝙ succedūt nisi ꝑe ... caueatur in inuestitura. In tertia ponit obiectū ꝙ ... fieri videlicet si hoc operatur sola virtꝰ feu. ... descēdētes femine admittātur in tali feu. etiā absq̄ ... ergo deberent admitti ex dicta virtute feudi femi ... masculis. Sed ista oppositio est falsa ꝑ regulaʒ ... potest esse locus femine in successione feu. donec ex-... psona que primo de dicto feud. fuit inuestita ... qd̄ fibi here. qs suis ⁊c. in. c. j. igitur ⁊c. secunda ibi. ... ibi ꝙ ideo. ¶ Casus. In feu. femineo succedūt desce-... extantibus masculis etiaʒ dato qd̄ in inuestitura nō ... specialiter expssum. licet gl. hic aliter senserit. h. Et ... intelligentia ꝑmitte quod iste tex. varijs modis intelli-... gl. hic posita ⁊ An. de yser. intelligunt vt opi. posita in

prima parte huius tex. fit falsa. Sed opi. posita in secunda parte fit vera. ⁊ ad hoc probandū inducūt argumentū factum i tertia parte tanq̄ vnum inconueniens qd̄ sequereē si alia opi. prima te neretur. Alij autē hoc vt Ja. ard. Jac. de bel. Nico. de nea. Bal. ⁊ cōiter scribētes tenēt cōtrariūvcʒ qd̄ prima opinio posita in tex. fit vera. scda vo falsa. ⁊ postea in tertia parte soluaē argumētum qd̄ contra opi. primam fiebat. Et hanc opi. sequor ⁊ lcōm caʒ di nit ⁊ summaui. Hic videē mihi qd̄ alio modo fit intelligēdus iste tex. cū nō fit verisimile qd̄ obertus de horto ⁊ gir. de qbus hic fit mentio ⁊ qui opi. primā tenuerunt fuissent ita supini ⁊ maxime ipse obertus qui fuit cōpilatoꝛ huiꝰ operis qd̄ interseruissent fuā opi. tāq̄ reprobatam ⁊ q: etiam rationes suadent pro eomʒ opi. vt statim dicam. In tex. ibi beneficiū. i. feu. ⁊ intellige nouum f̄m Ja. ardi. Ibi qꝫ femineū est hic ridet. Ibi pinebit subaudi: hꝫ ne. Ibi alij vo. subaudi ⁊ male. Ibi masculo quasi dicat nō plus dʒ habere hec femina acgrens ꝙ si fuisset masculus: quo casu nō succederet sibi femine vīsi specialiter fuisset dictū vt ipsa de suc cel. feu. in. §. filia. ergo nec quādo ista femina dictum feu. acqiuit.

1 ¶ No. qd̄ i feu. femineo nō succedūt pariter femine cum mascu lis imo tacite subintelligiē qd̄ extantibus masculis nō admittā tur femine. ꝑpter naturā rei de qua agiē vt dixi supra de succes. feu. in. §. filia vero. ad exēplū feu. paterni in quo possunt succede re masculi ⁊ femine qd̄ intelligitur secundū dictum ordinē vt in dicto tit. de eo qui sibi here. qꝫ suis. c. j. ¶ No. qd̄ in femina acq rit feu. intelligitur acquirere prius suis. mas. descendentibꝰ ꝙ fe-minis. licet illud feu. fit maternū non paternū. ad quod facit c. infra de natura succes. feu. ¶ Quero cū glo. pro itellectu huius litere an in feu. nono qd̄ habuit initiū a matre in quo nō est spe cialiter ꝓuisum qd̄ filie femine succedant hoc simpliciter fuit cō cessum ipsi matri pro se ⁊ heredibus suis verū filie femine succe-dant in dicto feu. mor. matre nō extantibus fi. masculis. ⁊ rñdet gl. qd̄ nō. Et est ratio q: ad hoc vt in tali feu. femineo admittanē filie est necesse qd̄ specialiter i dicta inuesti. dicatur ꝙ ipsa mater acquirebat ꝑ se ⁊ filijs suis etiā feminis. Nam etiam filij masculi in tali feu. nō succedunt de rigore iuris: q: istud feu. nō est pater-num sed maternū: sed tū de equitate omisso iuris rigore ipsi filij masculi admittuntur a paritate ratiōis de feudo paterno ad ma ternum vt. ꝫ. an mari. succe. vro. in. c. j. Et hanc opinionē firmat gl. pro vera reprobata opinione aliorū posita hic in prima parte huius tex. qui volebant qd̄ etiā absq̄ speciali pacto apposito in inuestitura predicta. qd̄ dicte filie admittantur ad dictum feud. ⁊ pro istis allegat ista gl. vt supra. c. primo dicitur. ¶ Sʒ adner-te ne erres q: se refert gl. ad prin. huius titu. nō autē ad titulū ꝑcedentē. Et hoc modo habes glo. expeditam vsq̄ ad finem. Et hanc opinionē gl. sequitur do. And. de iser. vcʒ qd̄ femina nunꝙ succedat i feudo sine speciali pacto. ea potissima rōne q: mater ipa acquirēdo simpliciter nō ꝓsumitur cogitasse. nisi illud cogi tat lex que solū cogitat de masculo ⁊ de femina vt. ꝫ. de feu. alie. in. §. ⁊ si clientulus. ⁊ idem videtur sequi Jaco. ardi. in summa. i ti. de suc. feu. sub rubricella. h. Sʒ aliā opi. sequūē cōiter oēs ce-teri scribētes: vt supra dixi quas etiā ego sequor tanꝙ equiorē. ¶ Et suadet euidens ratio cum a princi. istud feudum habuit suam. qualitatē femineam ⁊ fuit in esse ꝑducta debet perdurare cū nullū obstaculū medium repiaē. ff. de leg. ij. l. pater. §. qndecim. Et q: natura ꝑmordialis nō videē alterata. l. si. ff. si ex norali cā agatur. Itēʒ q: de hoc videē casus infra de natura succes. feu. i. c. j. in prin. Unde hac parte teneatis de equitate licet de rigore iu ris ⁊ originis cōsuetudinis feudorū aliud possit dici per eaque traduntur i. d. c. supra an mari. suc. vro. in beneficio. Sed de hoc rigore nō curādum vt ibi. ⁊ hic in glo. ⁊ tenet Bal. arg. in. l. ma numissiones. ff. de isti. Et adduco gl. que hanc partes videtur fe ꝙ supra de succes. feu. i. §. fi. Fateor tamē qd̄ si iste filie habuissent semel obstaculū: q: ꝑ masculū fuissent exclusae: quāꝙ postea iste masculꝰ moreret si tū iste filie admitterēē ad dēm feu. q: semel fue rūt exclusae: vt. i. ꝑpetui intelligiē exclude: vt phaē supra epi. vl ab. c. j. i. §. quin etiā ⁊ ibi dixi per ea que statim no. in versicu. sequēti. ¶ Ultimo ad materiam presentē vide in remissiōibus quas ad duxi supra in titu. de gradi. post ꝑncip. ⁊ supra quemadmodum feu. ad filiam perti. c. j. ⁊ in dicto. §. quin etiaʒ supra epi. vel abb. supra de suc. feu. in. §. filia. ⁊ plene ꝑ Jaco. ardi. in ti. de suc. feu. rubricella. filie nō debeātʼ succedere in feu. ⁊ quod dicaʒ infra de natura suc. feu. c. j. facit ad hanc materiaʒ tex. i. c. iugales. in capi tulis extraordinarijs. in. ti. de feu. ⁊ beneficijs. ⁊ ꝑ glo. in. l. de qui bus. ff. de legi.

1 ¶ Clericus non est feudi capax.

2 Renunciāti iuri proprio ad idem non patet regressus.

3 Clericus feudū retinere potest: sed tamē per substitutū seruiet.

4 Vasallo ad clericatum ascendente ad quem reuertetur feudū.

5 Clericus si de nouo feudū acquisiuerit illud tenere nō valebit.

Ex hoc ⁊ illud. Iste. §. sen versiculꝰ cōtinuat se ad supra. prima hoc modo quoniaʒ in tex. precedēti. i. §. fi. visūʒ est qualiter autoꝛ determinauit quod

Jacobus Aluarotus super feudis. n iij

a ¶ Nō succedit i feudū. ad̄ bar. i. l. ex fed. in. §. ij. qs rogat⁹. ff. ad treb. bar. in aut. si q̄s ruinas. C. sacrosan. eccles. bal. i. c. q i eccle-fiarum de cōsti. bal. in. l. ⁊ quo-ties. de suis ⁊ le. gi. Bal. ꝫsl. ccc. lxxxv. ici. factum tale ē i. ij. vo. ra. pha. cū. ꝫsl. cxxv. vīj. ici. ꝫsultis ⁊ infrascripti. ra-pha. ful. ꝫsl. cexx. ici. nobilis ꝙ foꝛ tiate. Ang. cōsi. celij. i. c. psictꝰ ta lis ē pe. de anch. ꝫsl. clxxiij. incip. dñs lazari⁹. cal. ꝫsl. iij. i ti. de feu. ici. an femia d in re ꝑan. de cast. ꝫsl. lix. ici. quāꝙ multa scpta fue rūt. And. ro. ꝫsl. xxiij. ici. viso in nestiture tenore Alex. d imo ꝫsl. xx. ici. oē dari i j. vo. idē alex. ꝫsl. i. inc. pōderatis his. q i. v. vol. pe. phi. cor. ꝫsl. xvj. ici. apta frōte. in j. vol. idē ꝫsl. c ... vj. ici. circa pñtē ꝫsultatione i. ij. vol. Soc. ꝫsl. xix. ici. precisiōe pre dicte. i. j. vol. idē soc. ꝫsl. celvij. ici. visis istrumētis romanoꝝ in. ij. vo. Frā. de curte ꝫsl. clviij. ici. dux mediolani phi.

b ¶ Nō filie femie succedāt. Adde spec. ti. de feu. §. qm. v. xxv. Joā. an. i ca. ij. extra d feu. bal. i. l. quo ties. de suis ⁊ le. gi.

nō tenet talis argumentatio.vʒ istud feudum est femineum.er go filia debet in eo succedere etiā extātibus masculis. ¶ Nūc vero hic cōfirmat predicta ꝑ similitudinē.vt in hoc exemplo vbi similiter non tenet argumētatio vʒ istud feudum est paternū. ergo filius clericus debet in eo succedere quāuis dimiserit habitū religionis. Nā sicut in eo superiori argumentatione filia nō admittit ad dictum feu.maternum: qꝛ reperit obstaculū masculorum qui secundū regulas feudorū ipsas excludūt. Ita in isto casu iste filius nō admittitur ad succedendum in feu.paterno qꝛ reperit obstaculū clericatus seu religionis qđ habet sibi obstare ſm regulas feudorum.licet post posuerit habitum. Et ex his potes inferre qualiter iste.§.faciat ad istū titu. Nam autor principaliter nō induxit ipsum tanq̄ continentē materiē pertinentē ad istū articulū qꝛ in veritate est penit⁹ de aliena mate sed ipsum induxit argumentatiue ad ꝓbādū per simile supra scriptā suā opinionē positā in precedentibus. Et qđ hoc sit verum pʒ ex prin.huius litere dum dixit ex hoc ⁊ illud descendit ⁊c.⁊ ꝓbat etiam per tex.infra an mutus vel aliter imperfect⁹. in.c.j.in fi.⁊ sic nō ꝓprie debet esse hic.§.sed potius versicul⁹ cōprehensus sub precedentibus. Sed ego gratia clarioris doctrine ipsum sepaui ⁊ in simili habetur.s.epi.vel abba.in.§.qn etiā.⁊ ibi dixi.⁊ in summa hoc vult.clericus nō est capax feudi siue in acqrēdo de nouo siue in retinēdo iam q̄situ etiā si habitū deponat.h.d. Et diuide in duas partes principales.nam in prima loquitur in feudo acquisito. In secunda in feudo acqsito.secūda ibi.⁊ si qd priuet in duas.qm̄ prima potest loqui taʒ in clerico seculari q̄ religioso.scđa pōt loqui tā de religioso ꝓfesso quā cōuerso.secūda ibi idē. In text.ibi ex hoc.subaudi qđ supra proxime dictum est: vʒ qđ filia nō succedat in feudo quātūcūq; femineo si reperit obstaculum masculorū. Ibi post posuerit subaudi: qꝛ quāuis deponat habitū nihilominus reperit obstaculū clericatus.qđ secūdū regulas feudorū hʒ sibi obstare

1 vt in.c.qui clericus supra si de feu.fue.cōtro. ¶ †No.qđ feudum

a nō cadit in clericum[a] siue sit cleric⁹ secularis siue religiosus vt hic in prima parte.⁊ in.d.c.qui clericus siue sit conuersus vt h in secūda parte.⁊ in.c.j.supra de mili.vasal.q ar.belli.depo.⁊ qs

2 intelligat cōuersus ibi declaraui. ¶ †No.qđ qui tacite semel renūciauit iuri suo nō potest penitere ⁊ redire ad idē ius cui renūciauit.l.postq̄ liti.C.de pac.l.iij.C.de fide instru.l.antepe.C.de iureiurā.⁊ cle.gratie.de rescrip.vtrū autē res adhuc existente integra possit feudū rehabere.dixi i.d.c.de mili.vasal.in secūda.q.

3 gl.⁊ ibi vide plene. ¶ †Quero cū gl.j.an iste clericus possit dictū feu.acqrere ⁊ retinere donec viuit si vult seruire per substitutum.⁊ respōdet gl.quod sic per iura que allegat vsq; in fi. Sʒ tu de hac questiōe melius ⁊ latius dicas vt dixi in dicto.c.j.de mili.vas.⁊c.in prima oppositiōe.⁊ in dicto.c.qui clericus.in prima questione.quicquid dicat hic Pet.de cer.⁊ plures alij doc. qui simpliciter adherent huic tex.reprobantes hāc gl.videlicet quod clericus in sacris nullo modo succedat per istum text.qđ dictum sapit iudaicum scđm Bal.vtrum autem clericus in minoribus constitutus amittat feu.⁊ si nō amittit an possit illud

4 recupare.dixi in.d.c.qui clericus.in.q.antepe. ¶ †Quero cū gl. ij.ad quē reuertat feudū quādo vasallus illud perdit ex eo q̄ efficit clericus ⁊ respondet gl.q̄ ad dn̄m sicut videm⁹ quādo vasallus feu.alienat sine volūtate domini qꝛ illud pdit ⁊ ad dn̄m reuertit neq; illud rehabebit quāuis ab emptore recupauerit vt j.qd iuris sit si vas.post alie.in.c.j. Et est rō qꝛ res semel amissa nō restituit.lʒ res reuertat in pristinū statū.⁊ ad hoc allegauit plures ꝯcordātias vsq; ad ver.ar.cōtra. Sʒ tu aduerte ne erres. qꝛ ista gl.ꝓ firmo p̄supponit q̄ feu.reuertat ad dn̄m.qđ intellige verū qn̄ feu.fuisset nouū.secus aūt si fuisset antiquū.qꝛ tunc reuertet ad agnatos.vt dixi in.d.c.j.de mili.vas.sup expositione tex. ¶ Opp.subsequēter cū.d.gl.cōtra precedētia vʒ q̄ imo res semel amissa possit restaurari.vt ꝓbat i.l.j.⁊ fi.C.de sen.pass.⁊.s. in ti.ij.in p̄n.⁊.ff.de in ius voc.in.l.sed ⁊ si in.§.sʒ ⁊ si. In qb⁹ iurib⁹ appet q̄ qs pōt restitui in pristinū statū ⁊ recuperat iura p̄meua. Et ꝓ solutiōe horū cōtrariorū hec gl.te remisit ad summā libelli disputatorij pylei sup rubricella: nec eñ iura restaurant ⁊c.vbi ista cōtraria soluunt hoc mō.vʒ qđ ista est regl'a q̄ res amissa nō restaurat in pristinū statū.vt hic.ꝯtraria v̄o sunt sp̄alia in quib⁹ ex aliqua iusta cā vel equitate fit restauratio.et ita etiam no.gl.in.l.qui res.in.§.areā.ff.de solu.nā in ꝯrijs restitutio reponit oīa in pristinū statū.hic nō ſm Jac.de bel.⁊ Nic. de qua materia plene p Bar.in.l.meuius.in.§.duob⁹.ff.de le.ij. ⁊ habet in.l.inter stipulantē.in.§.sacrā.ff.de v̄b.ob.⁊p cano.vij. q.j.pastoralis.⁊ extra de elec.c.qꝛ diligētia.⁊ vide qđ dixi.j.in ti.

5 qd iuris si vasal.⁊c.in.c.j. ¶ †Quero cū gl.fi.qd si clericus acqsiuit feu.de nouo an illud possit retinere.⁊ respondet gl.qđ non: qꝛ miles dei non debet se implicare negocijs secularibus.⁊ qm̄ qui est miles dei desinit esse miles seculi.vt in cōcor.hic allegatis per gl.vsq; in finē. Ex qua gl.no.quod clericus nō posset de nouo inuestiri de feudo.⁊ si inuestiatur quod illud amittere

¶ Feudū nō cadit in clericum. Adde docto.in aut.igressi.C.de sacros.eccle.⁊ ꝑ doc.in.c.in pñtia.de proba.

debet.qđ intellige verū qn̄ inuestiens ignorabat ipsum esse clericum. Secus autē si sciuisset a prin.esse clericū.quia tūc bene ⁊ licite posset inuestiri per dominū scientem ⁊ ipse clericus retineret feu.vt ꝓbat.j.de capi.cor.in fi.⁊.s.ꝑ quos fiat inuesti.in.§.personā.⁊ dixi in.d.c.j.de mili.vasal.in questione antepe. Predictū tamē intelligerem vera ⁊ ꝓcedere in feu.continente seruitiū qđ eque posset prestari ꝑ ipsuʒ clericū monasterio sicut per vasallum. Secus autē si seruitiū sit tale quod nō posset adaptari ad ipsum clericū vel monasteriū vt qꝛ est feuduʒ qđ datur propter militiā secularē ad pugnādum: qꝛ tunc bene faterer qđ ipse cleric⁹ nullo modo esset capax ⁊ incōtinēti perderet. Et isto casu posset intelligi ⁊ saluari ista gl.vt dixi in.d.c.j.in p̄ria oppositiōe vbi plene videas. Idē dixit Bal.hic qđ si feu.esset apertuʒ alicui iste ꝑ poterat in eo succedere.verū ipse fecit se promoueri ad sacerdotiū qđ videatur feudo renūciare tacite.nec isto casu poterit per substitutū seruire.secus si sibi fuit apertum postq̄ iam erat sacerdos qꝛ tūc bene posset seruire per substituṫuʒ nec videtur tacite renūciasse.⁊ dic vt dixi in.d.c.qui clericus.in prima questione. ¶ Ultimo ad hāc materiam addas plures oppositiones ⁊ questiones quas formaui.in.d.c.j.de mili.vasal.⁊ in.d.capi.clericus ⁊ vide in remissionibus satis copiosis quas in dictis duob⁹ capitulis adduxi in quib⁹ collegi materiam vbicunq; in iure dispersam reperi.

¶ Si vasal.feu.priuetur cui deferri debeat. Rubrica.

¶ Ista rubrica cōtinuat ad ꝓxime precedentes hoc ordine qꝛ supra i duob⁹ ti.ꝓxime precedētibus visuʒ est ad quos deuoluatur feu.ex pacto vasal. Nūc vero in isto tit.declarare intendit ad quos deuoluat ex delicto ipsius vasalli.vel possumus continuare ⁊ alio modo qꝛ supra i ti.si de feudo fue.cōtro.⁊ in alijs ti.subsequētibus hucusq; prosequutus est autor materiam que oritur ex controuersia feudorum.⁊ sepe accidit quod ex dicta controuersia dubitatur ad quem debeat deferri feudum si vasallus ex suo delicto priuetur feudo.vt probatur in.c.si vasallus epis.⁊ in dicto ti.si de feu.fue.contro. Idcirco vt p̄dicta amplissime declaret.subiunxit hic istā rubricam si vasal.feu.pri.cui deferri debeat. Nā oēs.ti.precedentes p̄nt trahi ad dictā materiā si de feu.fue.contro.vt dixi.s.de fili.na.ex matrimonio ad morganicā contracto super rubrica.

1 ☞ Filij aliquo casu a feudo repellunt ⁊ remotiores agnati admittuntur.

2 Feudū non conferetur alicui in eorum preiudiciū cui apertū est.

3 Agnatus ad acquisitionem feudi antiqui nō admittit nisi a stipite primi acquirentis progrediatur.

4 Pena triplex reperitur: ⁊ quelibet qualiter definiatur.

Vasalli feudum. Premitte pro intelligētia huius ti.⁊ dicendorum inferius quod istud capitulum intelligitur ⁊ loquit in feu.antiquo prout patet in tex.⁊ etiam per rationem: qꝛ feu.huius vasalli delinquētis defert agnatis: qm̄ si loquatur in feu.nouo tunc defertur domino ⁊ nō agnatis.vt.j.dicam. Item premitte qđ istud delictuʒ de quo loquitur iste tex.nō fuit commissum per vasal.in personā domini sed fuit commissum in personam alteri⁹ tertie persone.qđ patet qꝛ ex hoc delicto feudum deuoluitur ad agnatos. Nā si fuisset cōmissum in personam domini tūc feu.deuolueretur ad dominum non autem ad agnatos vt.s. pꝛa que fuit prima cau.bene.amit.in.§.deniq;.⁊ i.tit.an ille qui interfe.fra.do.in.c.j. ¶ Item premitte ⁊ tertio pro itellectu huius id qđ premisi in.c.si vasal.culpam.si de feu.fue.contro.vbi omnino videas. His premissis i summa hoc intendit. In feu.antiquo vasalli delinquentis i personam alteri⁹ q̄ domini admittuntur agnati collaterales masculi vsq; infinitū dūmodo descendant ex linea masculina a primo acquirēte exclusis filijs delinquentis qui filij nullo modo ad id feuduʒ aspirare possent nisi ex gratia dominus eiusdem de nouo cōcederet in defectum agnatorū collateralium.hoc dicit. ¶ In text.ibi feu.s.antiquum secūdū verum intellectū. Ibi delinquentis. Subaudi in alterius personam q̄ domini. Ibi quādoq;.ideo dixit quādoq; vt ostendat q̄ delictū fuit commissum in personā alterius q̄ domini.quo casu feu.defertur agnatis vt sequitur. Nam si fuisset commissuʒ in personam domini tunc feud.semper deferretur domino vt in.d.§.deniq;. Et hoc etiam sensit gl.prima hic posita in secunda solutione. Ibi filius tamen. Subaudi neq; ceteri descendentes vt probatur in.c. si vasal.cul. Et hoc tenet gl.fin.hic posita que per hoc remanet expedita. Ibi iterum.s.ex innesti.no.tanq̄ feu.deuolutū ad manus domini. Ibi gratiam faciente quā gratiā facere nō posset si essent alij agnati illius delinquentis ad quos per dictum delictum esset iam dictum feu.deuolutum: vt sequitur. Et sensit etiam glossella hic posita ibi a cuius.s.feudi. Ibi quarto gradu. Subaudi secunduʒ iura antiqua. Sed postea hoc fuit extensum ad septimū

ad septimū gradum hodie vero vsq; in infinitum vt sequitur in litera ⁊ ꝓbat supra q feu.da.pos.in.§.hoc quoq; sciendū.⁊ not. supra de succes.feu.in.§.j. Ibi descēdisse. Et sic patet qđ loquitur in feu.antiquo.vt.s.de gradi.i.§.his v̄o. ¶ †Not.hic casuʒ i quo

1 filij lʒ sint primiores repellunt ⁊ vlteriores agnati admittunt. simile in dicto.c.si vasal.culpā. Et est rō: qꝛ vasallus delinquēdo p̄iudicat sibi ⁊ filijs suis qm̄ pater ⁊ filius cēsentur esse eadē p̄sona[a]: vino patre cēsent filij quasi domini vñ ⁊ viuo patre priuari possunt. Sed secus est in agnatis q viuo delinquēte nō erāt domini. Et iđ nō priuant iure qđ nō habebant.ar.ff.de opis liber. l.fi.⁊.ff.si qs ali.test.ꝓhi.in.l.ij. Et sensit. Bald.⁊ ad hoc vide qđ dixi in.c.titi⁹.s.si de feu.fue.ꝯtro.in primo notabili vel ſm An. de yser.quia agnati pretendūt cāʒ a p̄io q acquisiuit ⁊ nō culpa

2 mit.vñ nō est qđ sibi obsit sicut filio q p̄tendit causam a parte culpante.⁊ a quo eē traxit.argu.in.l.fin.in fi.C.de impu.⁊ alijs substi. ¶ †No.qđ dominus nō pōt facere gratiam de feu.alicui etiā filijs vasallii n p̄iudicium eorū quibus iā apertum est.ad q̄ facit quod dixi supra ꝑ quos fiat inuesti.i p̄n.nō eñi dʒ quis locupletari cū iactura vel iniuria alteri⁹.vt in regula locuplatari.⁊ ibi ꝑ Dy.de regu.iur.in.vj.neq; ipse dn̄s de re ad se nō ꝑtinēte pōt gratiā facere.l.nec an⁹.C.de emā.libe.facit.l.fi.C.de pac.facit qđ di-

3 xi in.c.j.s.quēadmo.feu.ad fi.pti. ¶ †Not.qđ ad hoc vt agnatus admittat ad acqsitiōeʒ feu.ātiq ē necesse q̄ descēdat ab eo stipite primi acqrētis ex quo descendebat vas.de nouo a dicto feu.exclusus est.vt hic in fin.⁊ clericus in.d.ti.de gradi.i.§.j.⁊.j.de natura succes.feu.in.c.j. ¶ Op.cū glo.j.qđ imo feu.huius vasal.delinquentis debeat spectare ad dominū ⁊ nō ad agnatos.vt ꝓbat in.d.§. deniq;.s.que fuit prima cā benefi.amit.vbi dicit qđ ad dn̄m spectat ꝑp sue iiurie vltionē.⁊ h gl.soluit duob⁹ modis. Et p̄io qđ ibi loqmur i feu.nouo hic aūt i feu.antiquo. Scđo soluit gl.qđ ⁊ hic ⁊ ibi loqmur i feu.antiq̄.sʒ i hoc est dr̄ia.qꝛ ibi delictū fuit cōmissum in persona domini quo casu reuertit ad dn̄ʒ vt hēat sue iniurie vltionē.hic v̄o deliqt vasallus in p̄sonā alterius q̄ domini quo casu nō admittit dn̄s sed agnati.vt i isto tex q satis bene probat.⁊ sentit istū intellectū ⁊ solutionē dū dixit licet qn̄q; ⁊c. verū ista glo.videt residere i p̄ria solutiōe tāq̄ egoꝛi.vʒ vt i feu. antiquo agnati nō excludātur ex delicto alteri⁹.⁊ per hoc est expedita.sʒ i fi.sʒ tu i hereas scđe solutiōi q̄ magis ꝯgruit huic lr̄e ⁊ ē ipsa veritas. Fateor tñ qđ tex.in cōtrario legit dupliciter.put ibi clare exposui. Vñ ex hoc tex.ꝯiūcto cū illo potest cōcludere ꝑ clara notitia i hac materia qđ si vas.deliqt i dn̄m ⁊ tūc dn̄s p̄fert quibuscunq; ⁊ descēdētibus agnatis ipsius vas.delinquentis siue feu.sit nouū siue ātiquū: vt ex illo tex.colligit hʒ q̄ ibi declaraui. Si vero vasall⁹ deliqt in aliū q̄ i dn̄m ⁊ tʒ si feu.esset nouū reuerteret ad dn̄m vt in eo tex.patet sʒ si feu.est antiquū tūc nō ꝑtinet ad dn̄m sed ad agnatos exclusis oībus descēdētib⁹ vt in isto tex. qui ita dʒ intelligi.⁊ tetigi etiā i cōtrario. ¶ Op.cū gl.ij.qđ imo delictū patris nō debeat nocere filijs de.l.emācipatū.ff.de sena.⁊ de.le.iij.ff.d bo.pos.cōtrata.cū si. Soluit gl.fatēdo cōtrariū regulariter vt delictū patris nō noceat filio. Sʒ hec regula fallit multotiēs vt i feu.⁊ beneficijs retinēdis vt hic. Itē propter enormitatem delicti vt in crimine le.maie.vt in.l.quisqs.C.ad le.iul.maie. Itē ꝑpter nimiā ꝯiunctionē p̄sonarū: vt qn̄ aliqs p̄r ꝓhibet testatorē aliquē mutare testamentū.vñ ex testamēto nō mutato nō poterit cape pater neq; eius filius.l.j.§.j.ff.si qs ali.test.prohib.⁊ de hoc brocardo remisit gl.ad libellū disputatorū py.i.§.plenissime dictū est qualiter qs ex suo facto penā vel premiū cōsequat. ⁊ gl.ꝑ hoc est expedita vsq; ad v̄.aliqn̄ ⁊c. Et lʒ ista gl.bn̄ loquatur qn̄ quātū ad materiā feudalē an delictū patris noceat filio. latius qđ aut pater qui iā habebat feu.acquisitū deliqt.⁊ tūc delictū patris nocet filio: vt hic. Sicut videm⁹ i simili qn̄ ꝓximior cōmittit delictū ꝑp q̄ auferṫ sibi hereditas vt idigno: qꝛ nocet sequētib⁹ i gradu vt i.d.l.j.§.j.⁊.§.fi.ff.si qs aliquē te.ꝓhi. Aut loquimur in patre delinquēte qui nōdū habebat feu.acqsitū sʒ sperabat habere vt qꝛ adhuc habebat patreʒ q illud tenebat qui erat auus filiorū huius deliquētis.⁊ tūc delictū huius patris nō nocet filijs suis q sunt nepotes aui sui retinētis feudū: qꝛ tūc isti nepotes incipiūt tenere locū p̄mi vt.l.gall⁹ in.§.⁊ qd si tm̄.ff.de lib. ⁊ posthu.de qua materia plene per Bar.i.l.eū qui.ff.de īterdict. ⁊ relega.per cy.in.l.ij.C.de liber.⁊ eorū libe.⁊ in.d.l.quisqs.C.ad l.iul.maie.p Bal.i.l.fi.C.de libe.cā.per cano.i.c.in qbusdā de penis. Sed vltra oēs latius dic vt dixi i.d.§.deniq;.⁊ in cōclusionib⁹ vbi sigillatim oīa mēbra declaraui. In crimine aūt lese maie. vel heresis delictū patris nocet filijs.d.l.qsqs.⁊ in aut.gazaros. C.de hereti. Et est ratio qꝛ sunt de genere iꝓbato.vñ est p̄sumptio cōtra eos cōtinuatiōis paterni criminis.⁊ ita dixit Dy.i.c. sine culpa.de regul.iur.per dictam.l.qsquis.in.§.filij.⁊.ff.de edil. edict.in.l.qđ si nolit.i.§.q mācipia.similiter ingratitudo patris p̄iudicat filijs nascituris.d.l.ij.C.d lib.⁊ eorū lib. De iure aūt diuino an fili⁹ puniatur ex delicto patris. Et gl.tenuit qđ sic in au. vt omnes obe.iu.pṅi.i.§.j.iuxta illud sepe patres comederūt vuas acerbas ⁊ dētes filioꝝ obstupescūt.⁊ tāgit Uale.maxim⁹ de neglecta religione in exemplo dyonisij syracusani qui punitus est i p̄sonā filij: ⁊ ideo dixit: lēto eteñi gradu ad vindictā sui diui

4 na ꝓcedit ira ⁊c. ¶ †Sed circa hoc dicendū melius vt dixit gl.j. q.iiij.i summa.vʒ qđ triplex.est pena q̄ a deo ꝓcedit.s.eterna corporalis ⁊ sp̄ualis. De prima nūquā punit fili⁹ ex delicto patris neq; vnus ꝓ alio vt dicta.q.c.j.⁊ i.c.iā itaq;. De scđa.s.corporali ⁊ ista est duplex.vna circa corpus ⁊ de ista sepe punit vnus ꝓ alio ⁊ filius ꝓ patre: vt supra dixi.⁊ ꝓbatur i.c.peccato.eadē questiōe Alia est circa statū rei vt est seruit⁹ vel infamia ⁊ i tali etiā punitur fili⁹ ꝓ patre vt.vj.q.j.§.verū.xv.q.fi.c.cū milite. ¶ De tertia autē principali q̄ pena spiritualis appellatur aduertendū qđ est q̄druplicis generis. Nā quedā est excōicatiōis.⁊ in hac nūq̄ punitur[a] vnus ꝓ alio.xxij.q.iiij.si habes. Alia est interdicti ⁊ i hac vn⁹ punit ꝓ alio vt extra de spōsalib⁹.i.c.nō est nobis. Alia est remotionis ab obligationib⁹ ⁊ i hac similiter punit vn⁹ ꝓ alio vt.vij. q.iiij.miror. Alia est ordinis.⁊ i hac similiter punitur vnus pro alio vt.j.q.v.cxxxiiij.dist.si cuius. In obligationibus autē ciuilibus an filius obliget ꝓ patre habetur.C.ne fili⁹ ꝓ patre i rubro ⁊ nigro. Et modo habes expeditū istū passum. Sed qꝛ subsequēter ista glo.in fi.sui mouet aliā dubitationē vʒ qd ecōtra an delictū filij preiudicet patri ⁊ remittit se infra de ꝓhi.feu.ali.in.§.i super.⁊ de hac questione ibi dicaʒ. ¶ Ultimo circa materiā hui⁹ ti.vide qđ plene scripsi i.d.§.deniq;.sub quo fuit prima causa benefi.amit.vbi per.xlvij.cōclusiones clarissime collegi ⁊ declaraui totā materiam in quocunq; genere priuationis feu.⁊ isuper ibidem addidi plures remissiōes in quibus hec materia sparsiʒ in vtroq; iure tractata est vbi videas si de omnibus plene īformari desideras ⁊ aliqua in.d.c.si vasal.culpam.⁊ per Bald.in.l.eum q §.si libertus.ff.de iureiuran.⁊ per Barto.i.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de damno infecto.⁊ i specu.de feu.§.quoniam versi.xl.

¶ Pater ⁊ fili⁹ cēsent eadē p̄sona. Adđ vt i.l.fi. C.đ ipub.⁊ alijs substi.gl.i v̄ hoc ⁊ filio.i.c.j.đ summa tri.li.vj.fallit i filio emācipato vt i.l.si mr̄ in.§.si homīnē. de excep.rei iud.

¶ Qui testes sint neces.ad probā.nouā inuesti. Rubrica.

¶ Continuat ad titulū p̄cedentē hoc ordine qꝛ supra in precedēti in fi.autor declarauit qd sit feu.antiquū. Nūc v̄o in isto tit.declarare intēdit qd sit feu.nouū: vt pʒ infra in tex.ibi nouā inuesti.⁊c. Sed qꝛ in ꝓbanda inuestitura huius noui feu.requiritur certa solēnitas.⁊ in hoc fuerūt diuerse poiniones ⁊ ꝓ tāto.vt predicta oīa declaret subijcit istā rubricam qui test.sint ne.ad ꝓbā. no.inue. Uel possumus ꝯtinuare ⁊ alio modo.vʒ ad tit.s.si de feu.fue.contro.quasi iste titulus p̄sequatur eandē materiā vt dixi supra in rubrica p̄cedēti vt qꝛ multoties cōtrouersia oritur super inuestitura noui feu.⁊ in hoc varie fuerunt opiniones ⁊ idcirco autor vt sopiret istam cōtrouersiā ⁊ opiniones subiecit hic istam rubricam.

1 ☞ Femina in materia feudali non potest testificari.

2 Hermafroditus in suis actibus estimabitur secūdum sexum in quo preualet.

3 Lex vel consuetudo modum statuere potest in probando.

4 Testes de substantia inuestiture tempore quo fit dicuntur esse.

5 Breue testatum per domini sigillum quandoq; probatum.

6 Inuestitura aliquo casu per non pares probatur.

7 Confessio vasalli contra se corā testibus non paribus facta quādo sibi officiat.

8 Pares tempore inuestiture sed non tempore probationis testes erunt congruentes.

Siue clericus. Diuide totū istđ capitulū in duas ptes p̄cipales qm̄ in p̄ria ostēdit qualiter ꝓbari dʒ inuestitura sup feu.nouo. In secūda qualiter ꝓbari dʒ inuestitura super feu.antiquo.scđa ibi de veteri aūt. P̄ria subdiuidit i quinq; partes.nā primo tradit vnam regulā verā qđ inuestitura feu.noui semp debet ꝓbari per partes etiam si cōstaret de ipsa inuestitura per cōfessionē dn̄i vel ꝑ publicū instrumentū. Scđo ponit vnā opinionem nonveram quorundā q voluerunt qđ qn̄ dn̄o cōfitetur inuestituram factā nō sint necessarij pares. In tertia reprobat hanc opinionē reuertēdo ad primam regulam vʒ q̄ imo exigantur pares ad probandum nec sufficit confessio domini vel publicū instrumētum nisi istud publicum instrumentū esset roboratū per testes pares in eo descriptos. Quarto ponit cōsuetudinem specialem mediolanensium qui volūt qđ inuestitura noua possit probari per publicū īstrumentū etiam roboratū per testes extraneos qui non sint pares. Quinto declarat q̄ intelligat esse noua inuestitura.scđa ibi.sed alij cōtra.tertia ibi.sed alij etiā ⁊c.quarta ibi consules.qnta ibi. nouā. Scđa pars principalis subdiuit in duas.nam in p̄ria declarat q̄ in reuocatione inuestiture feu.antiqui siue fiat a successore dn̄i ipsi vas.siue fiat ꝑ dn̄m successori ipsi⁹ vas.testes extranei admittunt preter feminas. In scđa tradit regulā generalē q̄ extranei qui non sunt pares sunt legitimi testes in causis feudoꝝ p̄terq̄ in noua inuestitura vbi sūt necessarij testes q sunt pares

sc͠da ibi.ceteri.⁊ hec diuisio sufficiat ēt p summario:supplebo
tū in notabilibus.Et p euidentia hui⁹ ti.⁊ materie vide gl.ma
gistrā.s.in ti.qd sit inuesti.in prin.in gl.j.¶ In tex.ibi clericus.
Subaudi q facit inuestiturā de rebus pprijs vt.j.de clerico q
inues.facit in.c.j.secus si de rebus eccle.vt.s.si de inue.inter do.
⁊ vas.lis ori.c.j.§.hec etiā oia.Ibi inuestiturā.subaudi qm̄ ɔtro
uersia vtit̄ iter vas.agētē ⁊ petētē possessionē feu.allegādo dictā
inuestiturā nouā:⁊ dn̄m possidentē dictū feu.⁊ allegātē dictaʒ
inuesti.inualidā vt colligit̄ ex dicta gl.s.allegata.⁊ hec inuesti
tura noua appellat̄ abusiua vt in.d.ti.in p̄n.s.qd sit inuest.Ibi
pares curtis.i.cōuasallos q habēt feu.ab eodē dn̄o vt.s.si de in
uesti.inter do.⁊ vas.lis ori.c.j.in prin.⁊ id dicūtur de curte quasi
de curia ⁊ de domo dn̄i vt ibi.de quo no.plene p gl.j.de pb.feu.
alie.p fe.in.§.pe.Ibi breue testatū.i.publicū istrumētū:vt.s.qd
sit inuesti.in.§.j.⁊ subaudi in quo instrumēto nō sint inscripti
pares curie.sec⁹ aūt si in eo instrumēto essent inscripti pares cu
rie ad pbationē vel cōfirmationē ipsi⁹ inuestiture:q: tunc dicta
inuestitura pbaret̄ p dictū instrumētū vt statim declarabit in
v.sʒ alij ⁊c.Ibi testant̄ subaudi dicētes q sequit̄.vcʒ q si dn̄s cō
fiteat̄ inuestiturā factā nō audiat̄ postea si velit allegare nō esse
factā s̄m ɔsuetudinē feudorū in p̄sentia pariū ⁊c.vt sequit̄.Ibi
sʒ alij.subaudi testant̄ ⁊ dicūt qd nullo modo valet talis inue
stitura etiā si sit ɔfessa p dn̄m vel pbata p publicum instr̄m dū
modo nō sit cōfirmatū p pares vt sequit̄.Ibi cōsules.hic arguit
de cōsuetudine speciali mediolanēsiū q nō est trahēda ad alia
loca vbi nō viget talis ɔsuetudo.volunt em̄ mediolanēses qd p
publicū instrumētū semp pbet̄ iuestitura noua q̄tūcūq in eo
nō sint descripti pares curie.Ibi primo q̄rit̄ p vas.⁊ tūc appel
lat̄ feu.nouū.Ibi inuestitura q̄ pprie appellat̄ reuocatio inue
stiture:vt pbat̄.s.p q̄s fiat inuesti.in p̄n.⁊ ibi dixi.⁊ supra q̄ fuit
prima cā bene.amit.in p̄n.Ibi feudorū.s.nouor.Ibi nec alior.
s.antiquor.Ibi de no.inue.Subau.q̄n dn̄s hʒ pares qm̄ si non
haberet pares tūc admitterent̄ ēt extranei in no.ine.vt.s.qd sit
inuesti.in.§.si vero iues.No.qd vbi agit̄ de no.inuesti.⁊ dn̄s hʒ pa
res dʒ vas.pbare inuestiturā vel p testes q sint pares vl̄ p publi
cū instrumētū corroboratū p pares.vt hic ⁊ infra de notis feu
dorū.in.§.j.⁊ i.§.idcirco.vbi assignat̄ in tex.q̄ fuerit rō licet secū
dū mediolanēses sufficeret instrumētū publicū p quoscūq te
stes ēt extraneos ɔfirmatū vt hic.⁊ clarius no.p dictā gl.in p̄n.
s.qd sit inne.Et p̄dicta pcedūt dn̄o existēte adhuc in possessio
ne vt.s.qd sit inue.in.§.j.secus aūt si vasallus esset in possessione
dn̄o sciēte ⁊ nō ɔdicēte:q: tūc cā expediret̄ absq parib⁹ s̄m for
mā q̄ tradit̄.s.de cōtē.inter do.⁊ vas.in p̄n.⁊.s.si de inuesti.inter
do.⁊ vas.lis ori.in.c.fi.No.hic tex.notabilē q̄n dicat̄ inuestitura
noua.s.q̄n feu.acq̄rit̄ de nono.sil̄r antiquū dr̄ q̄n feu.fuit ab an
tecessorib⁹ acq̄sitū.vt.j.de natura succes.feu.in.c.j.⁊.s.de gradi.
in.§.j.qd ēt appellat̄ paternū vel vetus vt patet in hoc tex.in fi.
⁊.j.de alie.feu.pr̄.in prin.⁊ p Jac.ar.in tit.feu.nouū non p̄rnuʒ
sub rubricella pal.de quo plene dixi in preābulis in diuisione
1 feudorū.¶ †No.qd in materia feudali[a] femine nō admittunt̄
a in testes.Et est rō vcʒ pp̄ter earū fragilitatē ⁊ leuitatē.vt insti.
qb⁹ alie.lʒ post p̄n.put in simili videm⁹ qd ad testamēta nō ad
mittunt̄ in testes p dictā rōnē vt in.l.q testamento.in.§.mulier
2 cū ibi no.ff.de testa.¶ †Quid autē in hermafrodito[b] dic q iu
b dicari dʒ secūdū sexū in quo magis preualet.vt.ff.de sta.ho.in
l.q̄rit̄.⁊.ff.de testi.in.l.repetūdarū.in.§.j.s̄m Ja.de bel.⁊ ad hoc
adduco gl.q̄ hoc tʒ in.l.de qb⁹.ff.de legi.de q̄ dixi in.c.j.an mut⁹
c vel aliter impfect⁹.Idē dicas si dubitat̄ an possit⁹ ordinari[c] ad
clericatū.ar.iiij.q.ij.testes ver.hermafrodit⁹ de q̄ p Bar.de pi
3 sis in sua summa in lr̄a hermafrodit⁹.¶ †No.qd lex siue ɔsue
tudo pōt p̄figere modū ⁊ qualitatē in probādo sicut hic vide
mus vt nō aliter valeat pbatio nisi fiat p pares vl̄ p breue testa
tū.i.publicū instrumētū a paribus ɔfirmatū.facit.j.ti.pri.post
p̄n.⁊ qd habet̄ in simili in.l.testiū.C.de testi.⁊ in.l.j.C.de iure em
phi.Op.cū gl.qd imo ista solēnitas nō sit necessaria cū sufficiat
qd dicat se facere inuestiturā.vt.s.qd sit inue.in prin.cuius cō
trariū hic dr̄ ⁊ ista gl.soluit duob⁹ modis.primo q iste tex.cor
rigat illū.secūdo ⁊ melius dicit gl.qd cōcordat:q̄m opinio po
sita hic in prin.statim corrigit̄ p alios qui voluerūt qd nō est cu
randū de hac solennitate dūmodo alias cōstet de inuesti.sicut i
sil̄r dicim⁹ qd heres nō pōt recusare soluere legatū.licet dicat so
lēnitatē nō intercessisse.vt.l.fi.C.de fideic.cū si.⁊ hoc vult gl.vsq
ad ver.sed occurrit.Et de hoc statim dicam in fi.glo.oppositio
ne proxima.¶ Oppo.subseq̄nter cum dicta gl.in illa parte cō
tra precedentia qd imo q̄n deficit solēnitas vitiatur actus de.l.
si cum pater.C.si aduersus rem iudi.Sol.ibi ideo q: deficiebat
vnum de substātialibus videlicet autoritas iudicis que est sub
stantia emancipationis:vt ibi hic vero testes cum sunt de sub
stātia inuestiture.Merito cū apareat aliter de iuestitura lʒ de
sit solēnitas testiū nihilomin⁹ valere dʒ act⁹ ⁊ de hoc se remisit
gl.ad libellū disputatoriū py.in.iiij.charta.Et hāc opi.sequit̄
gl.tāq̄ meliorē.Et de h̄ an ⁊ q̄n testes sint necessarij i iue.antiq̄

¶ In mā feudali.Adde lu.ro.i l.admonendi.ff.de iureiuran.

b ¶ Quid aūt in hermafrodito.Adde bal.i.l.fi.C.de suis ⁊ legi.Bal.ɔsi.cccxxviij.ici.qdā magnificus dn̄s de marchionibus in.j.volu.

c ¶ An possit ordinari.adde et qd si vtroq sexu equal̄r icalesceret sicut fuit tpe dn̄i ho.in villa sue secure.vt ipe refert in sum.in ti.de teste.in.§.qs possit esse testis v.qd de hermafrodito an talis possit ordinari.vide p arc.in.c.diaconissaʒ xxvij.q̄st.j.⁊ per Astensa.in sua summa.libr.vj.ti.xxvi.

d ¶ Qua q̄ōne.ad de i aut.si qs in aliquo.C.d edē.arch.i ca.ij.liiij.di.Bar.i tractatu de teste.v.testis dixit aliqua bart.i.l.ij.i.§.dinus.i fi.ff.d iure fisc.Bar.i.l.j.in pe.colū.ff.si cer.pe.Bart.i.l.qm̄ C.de he.Bar.in l.si qs ex argētarijs.i.§.pen.ff.de eden.

vel noua se remittit gl.ad dictū.c.j.in prin.quid sit inuesti.⁊ hoc
vult ista gl.vsq ad fi.Et sic ista gl.concludit q dominus nō pōt
inualidare inuestiturā ex defectu solēnitatis q̄n confitet̄ inuesti
turā fecisse.Et ita etiā tenuit Py.⁊ Ja.ar.⁊ Nic.de neapo.Sed
Jac.de bel.Odo.⁊ Bal.sentiunt in contrariū.vt.s.nō valeat in
uestitura q̄n a prin.cōfitet̄ inuestiturā sʒ negat solennitatē.quo
casu defect⁹ solēnitatis hʒ vitiare actū.l.si veritas.⁊.l.ex testamē
to.C.de fideicō.l.cū hi.in.§.pretor.ff.de transac.C.de fide instru.⁊
4 iure haste fisc.l.j.⁊.ij.li.x.¶ †Nō ob.qd hic dixit glo.q testes nō
sunt de substātia inuestiture tpe quo fit q: imo sunt vt.s.quibus
mo.feu.consti.po.in.c.j.⁊ qd si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.c.
j.⁊.s.qd sit inuesti.in prin.⁊.§.j.¶ Nec ob.l.fi.de fideicō.allegata
p gl.vt ibi no.in gl.⁊ i.l.si veritas.vcʒ q: iste dn̄s ab initio nō cō
fitebat̄ inuestiturā factam sed negabat solennitatem intercessisse
quo casu solēnitas habet vitiare actum.vt hic.⁊ in dicta.l.si veri
tas.Si vero a princ.dominus negasset inuestituram factam:sed
postea iam dicto mendacio confiteatur dictam inuestituram fa
ctam sed absq solennitate volēs se adiuuare ex defectu solēnita
tis ⁊ tunc nō possit.vt in dicta.l.fi.C.de fideicom.⁊ in hac gl.que
ita debet itelligi sed dominus And.de ysern.saluabat gloss.alio
modo.videlicet qd cōfessio domini tunc demum sibi p̄iudicat
quādo a prin.cōfessus est simpliciter ⁊ postea vult dicere solenni
tatem defuisse quod nō potest.Sec⁹ si a princ.diceret ⁊ cōfiteret̄
inuestituram sed inualidam.q: facta sine pluribus per dictā.l.si
veritas.⁊.l.fi.C.de fideicō.Sʒ mihi plus placet itellect⁹ ⁊ solutio
Jaco.de bel.per no.in dicta.l.si veritas.Unde cōcludo sic in hac
materia quia aut loq̄mur de inuestitura antiqua aut de noua
Si de antiqua tunc indistincte sufficiunt pares ⁊ extranei vt in
hoc.c.i fine.Si vero de noua tunc aut de inuestitura clericorum
aut laicorum.Primo casu regula est vt pariter admittantur pa
res ⁊ extranei si de rebus ecclesie fiat īuestitura.Si vero de rebus
proprijs idem debet seruari quod in laicis vt dixi super termi.
vero loquimur de inuestitura laicorū ⁊ tunc si ipse dominus ha
bet pares debet fieri inuestitura coram eis saltē de duobus[?]
bus vl̄ publico instrumento interueniente roborato a parib⁹ se
cundum veram opinionem licet Mediolanenses seruent cōtra
rium vt in hoc capitulo.⁊ quid sit īuestitura.in.§.j.Alias inue
stitura facta nō valet etiam si pares essent absentes q: expectan
di sunt vt infra titu.proximo.c.j.in princip.si vero dominus nō
habet pares ⁊ tūc debent adhiberi extranei dūmodo sint idonei
vel per publicum instrumentū:vt i dicto titulo quid sit inuesti
tura.⁊ in.§.si vero inuestitura.de quo plene videas i dicta gl.
5 prima.supra quid sit īuestitura.¶ † Utrum autem isto casu bo
ne testatum possit probari p sigillū domini.dic quod sic per.c.
inter dilectos extra de fide instru.⁊ per nota.in.c.ij.i cod.titulo
Et si plures essent comites seu ɔsortes domini sufficeret quod si
gillaret ille qui tenet sigillum.vt per doc.i.d.c.inter dilectos ⁊.
l.ad testium.in.§.penulti.ff.de testa.poterit etiā probari per ab
breuiaturam per no.i.l.chirographis.ff.de admini.tut.⁊ in spe
cu.de instru.edit.in.§.post q̄.versic.sed nunqd.⁊ versi.seq.⁊ in
vbi autē.⁊ ita determinat Bal.supra de cōtro.inuesti.in p̄n.
¶ Et de materia sigilli vide plene p eundē Bald.super rubr.
C.de fi.instru.⁊ in.l.distracte.C.de rebus alie.nō alie.⁊ p Bal.
nuda de dona.⁊ in spe.de proba.§.videndū ver.iiij.⁊ per can.
extra de cleri.percu.c.j.⁊ de proba.c.post cessionē.⁊ de fide instr.
c.ij.⁊ ibi Inno.⁊ Joā.an.⁊ in.c.ad audientiā.de crimine falsi.
imbreuiaturis vero dic per Cy.in.l.cōtractus.C.de fide instru.
fi.per Joan.and in addi.de īstru.edit.§.dicendum.versic.⁊ nunc
per Bald.super dicta rubrica de fi.instru.per cano.in.c.cum p.
6 tabellio extra de fide instr.¶ †Quero ab extra quid si inuestitu
ra noua fuit facta per publicum instrumentum a paribus ɔfir
matum:sed postea tale instrumentum amissum est vel incendio
seu casmate perijt ita quod non extat ⁊ vertitur ɔtrouersia de di
cto feu.an casus poterit probari per alios quā per pares.Et vi
guit Bald.quod sic per.l.sicut iniquū.C.de fide instru.de qua q̄
d stione[d] dic vt ibi no.per glo.⁊ doc.⁊ canonistas.in.c.olim de pri
uilegijs.per specu.in ti.de instru.edit.in.§.restat.versiculo illud
quoq.⁊ in specul.de crimi.fal.in fi.⁊ in titu.de loca.in.§.nunc ali
qua.versic.cxxxix.Quero quid si non interuenit instrumentum
publicum sed solummodo testes necessarij qui nō sunt mortui
an tunc poterit fieri probatio per vasal.Et dicit Bald.quod sic
quoniam debuit facere examinari testes ad eternā rei memoriā
vt.C.de vsur.pupil.l.fi.ff.ad.l.aqui.l.in lege aquilia si deleuerit
de testa.l.publicati.extra de testi.in.c.significauit.⁊ in.c.albert.
facit quod habetur in auten.si quis ab aliquo.C.de testi.Sed
putarem fore equū quod si posset probari eos testes pares ne
cessarios intercessisse ad inuestiturā nouā q vasallus deberet au
diri ⁊ iuuari per no.glo.⁊ doct.in.l.ij.C.de bono.pos.secundum
tab.⁊ ibi habes glossam singularē.⁊ circa hoc vide quod dixi in
fra titu.se.§.sacramentum.in.iiij.opposi.vbi Bald.videtur sic
sentire.¶ Quero quid si non apparet de solennitate sed domi
nus confitetur inuestituram intercessisse dic s̄m Bal.q p̄ doc.

doc.q aut cōfitetur inuestituram ⁊ solennitatem ⁊ tunc stabit̄
cōfessioni.l.j.C.de cōfessis.⁊ qd no.C.de lib.causa.in.l.jubemus.
⁊ in.l.cū p̄cū.aut dn̄s cōfitet̄ veritatē act⁹ sed negat solēnitatē.⁊
tūc aut a prin.⁊ dʒ dn̄s audiri q: nō debet pro facto reputari qd
nō legitime factū est.⁊ in hoc cōsentit ēt An.de iser.Aut p̄io ne
gauit.sʒ postea delato ei sacramēto cōfitent̄ veritatē sʒ negat so
lennitatē ⁊ tūc sua negatio nihil hʒ sibi patrocinari vt.s.dictuʒ
est.Et pōt esse rō q: pp primum mendaciū sup veritate p̄sumūt̄
omnia solenniter acta.vt in aut.ɔ qui ppriam.C.de nō nu.pecu.
¶ †Quero qd in ɔfessione vasalli quā facit cōtra se corā testib⁹
nō paribus an sibi p̄iudicet.dic vt dixi.s.in prin.libri tertij.in ti.
in qui.cau.feu.amit.vbi gl.tangit.nā tūc demū p̄iudicabit sibi i
fauorē dn̄i s̄m modū ⁊ formā qua dominus sibi p̄iudicat i fauo
rem vasalli.hʒ q.s.prime dictū est q: debēt procedere a pari.vt
s.de forma fideli.in fi. ¶ †Quero qd si isti testes erant pares tē
pore inuestiture:sed modo tēpore probationis nō sunt amplius
pares an probabūt dic qd sic s̄m Ja.ardiʒ.ar.i.l.ad testiū.in.§.j.
ff.de testa.⁊ de reb⁹ du.in.l.si cognatis.facit.s.de cōtro.feu.apud
pares terminā.in.§.j.Idem dicit ipse si non erant pares sed pro
paribus reputabantur.argu.C.de testa.in.l.j.dummodo fideli
tatem iurauerint.vt in dicto.c.j.facit quod dixi in.c.j.an remo
uendi sint te.qui pa.esse defi.⁊ ibi videtur casus de hac questio
ne.Ultimo de materia presenti habet̄ in.c.j.in prin.⁊.s.si de con
tro.inuesti.⁊ de cōten.inter do.⁊ vas.in prin.⁊.s.si de inuesti.in
ter do.⁊ vas.lis ori.in.c.j.⁊.ij.⁊ plene in dicto ti.quid sit inuesti.
in prin.in glo.⁊.§.j.⁊ in.§.si vero vasal.⁊.j.de notis feu.in.§.j.⁊
quod dixi in.c.j.s.quibus mo.feu.cōsti.po.⁊ plene p Ja.ardi.in
summa.in ti.de conten.feu.sub rubricella fin.in.§.j.⁊ se.vbi plu
ra dicit.⁊ in tit.j.sub rubricella qualiter inuestitura noua feudi
probetur. ¶ Jacob.

¶ De consuetudine recti feudi. Rubrica.

¶ Continuat̄ hec rubrica ad proximam precedentem hoc ordi
ne:q̄m in ti.p̄cedēti declarauit qualiter per inuestitu.acquirit̄
feu.⁊ qualiter ad probandam no.inuesti.requirūtur testes qui
sint de parib⁹ curie.Nūc vero quia pluribus alijs modis quā p
inuestiturā acq̄rit feu.vt videbit̄ i hoc ti.Idō subiūxit hic istū ti.
Et hec cōtinuatio colligitur ex prin.nigri dum dixit sciendū est
itaq ⁊c.quasi hoc inferat ex precedētibus vt probat̄ in simili.c.
sciēdum est itaq.de feu.cogni.⁊ qd ibi dixi.Itē q:.s.dixit qd in
uestitura pbat̄ per pares tantū.sed q: poterat dubitari qd erit
si dn̄s nō habeat pares ⁊ ideo ēt istud declarare itēdit in hoc ti.
vt pbatur.j.eo.in.§.j.qd ibi aut dictū ⁊c.Et q: ista rubrica facit
mētionē de feu.recto in hoc ti.capitur pro feu.in quo vas.adept⁹
est possessionē recto modo cū volūtate ⁊ licētia dn̄i.Et istud idō
appellat̄ rectū ad differētiā feu.abusiui.q: istud est vndiq omni
solennitate vallatū.Illud vero si.vt infra videbitis Sed aduer
te q: est dare etiā aliā speciē feu.recti ad differētiā non recti:quo
niā feu.rectū est illud q̄ non datur ad aliquod seruitiū.sed feu.
non rectum est illud qd datur ad certū seruitiū appellat̄ condi
tionatū.vt.j.de capi.qui cur.vēdi.in.c.fi.⁊ ibi glo.⁊ dixi.s.de cō
tro.inuesti.in.§.item si vasal.⁊ in euidentialibus li. in.xij.diui
sione feudo. ¶ Jaco.

¶ Feudū per inuestituram vel per id qd pro inuestitura habi
tum est acquiritur.
Uasallus tam inuestitura vera quā similitudinaria intentum
suum probando litem superabit.
Possessio annalis domino non contradicente presumptionez
facit pro possidente.
Feudum rectum quando acquiri dicatur.
Domino dicēte vasallo qd accipiat possessionē feudi:non statī
dicitur vasallus apprehendisse.
Possessio in iuribus incorporalibus qualiter tradenda.

Sciendū est. In hoc prī.autor decla
rat qb⁹ mo.acq.feu.⁊ i
summa hoc vult feu.acq̄rit̄ quatuor modis hic
exp̄ssis.vcʒ p īuesti.p successionē per adeptionē
possessiōis p̄cedēte licētia dn̄i p̄sente curia.Itē
⁊ quarto si qs steterit in possessionē feu.p ānū
dn̄o sciēte ⁊ nō cōtradicēte sed seruitia recipiente.h.d.¶ In tex.
ibi inuesti.Iste est p̄mus modus vt.s.de feu.cogni.c.sciēdū.in fi.
⁊.s.qd sit inuesti.in p̄n.Ibi successiōe.Iste est scd̄s mod⁹ vt.s.de
gra.i p̄n.Ibi vl̄ eo q hētur.Iste ē.iij.mod⁹ de q̄.s.q.mo feu.ɔsti.
po.l.c.j.Ibi q si aliqs.⁊ hic ē quart⁹ mod⁹ d q̄ habet̄ i.c.ij.i fi.s.
si d ine.int do.⁊ vas.lis ori.ibi bn̄ficij.i.feudi ibi dn̄o p̄nte q̄n aūt
itelligat̄ p̄ns habet̄ i.l.p̄ns.ff.de pcu.⁊.C.de lōgi tēp.p̄scrip.i.l.fi.
Ibi p̄stito iuramēto.i.si vas.hoc pbet p testes vl̄ iur̄m dʒ obtīere
s̄m ia.d bel.⁊ bal.Ibi idicat̄.s.p dn̄ʒ forte q: ptestat⁹ ē q̄n recipie
bat seruitia sʒ An.de iser.¶ †No.q feu.acq̄rit̄ p inue.vt hic.⁊ i
d.c.sciēdū.i fi.s.alleg.vl̄ p id q habet̄ p iue.vcʒ iubēdo vasal.ire
in possessionem feu.presente curia vel sinendo ipsuʒ possidere p

annum seruitia sciēter recipiendo vt hic ⁊ in iurib⁹ supra alleg.
suc.autem nō pprie intelligitur acquiri feu.sed acquisitum ca
pi ex eo q: cū sit feu.antiquū iaʒ erat acq̄sitū ex p̄uisione maior
p̄cessoruʒ. vt.s.q̄ fuit p̄ria causa bene.amit.in prin.⁊.s.ti.proxi
mo.i fi.Sed tū largo modo pōt dici q tale feudū acq̄rat̄ succes
sione vt hic.⁊ probat̄.s.qui feu.da.pos.in.§.antiquissimo.et.s.de
succes.feu.c.j.⁊ d gradi.i prin.⁊ de hoc dixi in dicto.c.sciendum.
2 in fi.¶ †Not.qd sicut vasalus in vera inuestitura vincere debet
litem cum plene probat suam intentionem p dictam inuestitu
ram:ita ⁊ in inuestitura si nō est vera sed similitudinaria vince
re debet si inducat id quod p probatione reputatur sicut est sa
cramentuʒ quod appellatur quasi probatio.l.nō erit.in.§.dato
ff.de iureiurā.⁊ quod dixi i dicto.c.sciendum.Et est ratio pro
pter presumptionem q̄ est cōtra dominuʒ qui est presens ⁊ non
cōtradicit ⁊ p hoc videtur consentire dicto.c.ij.in fi.supra si de
inuesti.inter domi.⁊ vasal.⁊.j.eo.in.§.fi.⁊ hoc etiam sensit glos.
3 hic posita super verbo probet q̄ per hoc est expedita. ¶ †Nota
quod possessio inducit presumptionem p vasallo quando pse
uerauit in possessionem p annum domino sciente ⁊ non contra
dicente.vt hic in dicto.c.ij.in fi.supra si de inuesti.inter domi.et
vasal.lis ori.facit.c.titius.i fi.supra si de feu.fue.cōtro.Et ex hac
presumptione cū iuramento obtinebit vasallus nisi ista presum
ptio esset elisa p aliquam aliam presumptionem contrariam q:
tunc vasallus nō posset obtinere neq sibi deberet deferri sacra
mentum vt hic ⁊ i fi.ad quod adduco glo.que solet allegari pro
singulari in.l.j.C.q ⁊ aduersus quos.facit quod no.ff.quod me
tus causa.i.l.nō est verisimile.i prin.⁊ quia presumptio presum
4 ptionem tollit.l.fi.ff.de in iteg.resti.¶ †Nota quod feu.rectum
indicat̄ quando quis nācīscitur possessionem feu precedente li
centia sibi data p dominum presente curia.vt hic.Si vero dicta
licentia fuerit data absq curia tunc censet̄ feudum abusiuum
cum nō transmittatur ad heredes dicto.c.j.supra quib⁹ mo.feu.
cōsti.po.⁊ ita colligit Bal.facit quod dixi supra quid sit īuesti.
in.§.si vero vasallus.¶ Oppo.cum glossa prima quod imo feu
dum nō constituat̄ nisi vno solo modo scilicet per inuestituraʒ
put est casus supra quibus mo.feu.cōsti.po.in.c.j.ergo male di
citur hic quod pluribus alijs modis.Solu.dicit glossa aduerte
quia est longa differentia querele qualiter cōstituatur feudum
quia tunc ego fateor tibi quod nō potest constitui vere feudum
nisi vno solo modo scilicet p inuestituram.⁊ ita loquitur contra
rium.Aliud est querere qualiter acquirat̄ feudum quia acqui
ritur plurib⁹ modis.vt hic.⁊ de hoc remisit te glossa ad ea que
dixit i summa vbi sic ait feudum constituit̄ vno modo tantum
puta p inuestituram nec enim alio modo potest cōstitui ad hoc
vt habeat propriam feudi naturam:vt i dicto.c.j.sed bene acqui
ritur pluribus modis vt i hoc textu.Sʒ tu vltra istos casus ad
das etiam alios duos casus secundum Ja.ardizo.In qbus ac
quiritur feudum.videlicet p prescriptionē.xxx.annorum:vt in
c.si quis p.xxx.supra si de feu.fue.contro.Item ⁊ propter delictū
agnati:vt supra q̄ fuit prima causa benefi.amit.in.§.fin. ⁊ q ibi
dixi.¶ Oppo.cū glossa secunda de dicto.c.ij.responso supra qui
bus mo.feu.cōsti.po.vbi patet quod licet domino iubēte quis i
grediatur possessionē feudi non tamen censetur feuduʒ adeo q
ipse possidens non transmittit ad heredem cuius ɔtrariuʒ hic
dicitur.Soluit glos.duobus modis.Et primo qd hic domin⁹
ptulit dicta verba presente curia:quo casu censetur vere feuduʒ
⁊ in eo succedit̄.Ibi vero non presente curia quo casu nō ē feu
dum sed quasi:quoniam ille possidebit tātum donec dixerit nō
autē transmittet ad successores.Secūda solutio est qd ista iura
cōcordant.vcʒ quia bene censebitur feudum vt hic:sed eo modo
quo ibi disponit̄ vcʒ vt tantum in vita illud retineat non autē
qd ad heredes trāsmittat vt hic ⁊ ibi.Et hoc vult glossa vsq ad
finem Tu teneas primā solutionem quam sequūtur communi
ter omnes doc.vt ibi dixi super tex.Et est ratio differētie q: quā
do curia est p̄sens remota est omnis suspitio qua dn̄s posset deci
pi ⁊ circūscribi forte per probationem viliū personarum ⁊ per
testes redemptos.ar.s.de conten.feu.inter do.⁊ vasal.c.j.i prin.
⁊ in ti.de inuesti.inter do.⁊ vasal.c.j.in prin.Itē q: omnis inue
stitura potest probari per pares.vt.s.titu.proximo in prin.item
possessio acquiritur nō solum per inductionem sed etiam p vi
sum ⁊ multis alijs modis.vt no.in.l.j.C.de acq.pos.ergo si domi
nus iussit corā paribus videtur sic sufficere sicut si induceret in
possessione coram paribus cum eadem sit ratio secūdum Ja.de
bel.i.d.c.j.s.qui.mo.feu.consti.po.Item est ⁊ alia ratio secundū
Bal.quia quando licentia datur i absentia tunc feuduʒ nō ha
bet sua substantialia ⁊ solennitates reqsitas que hic traduntur
Quid autem si dominus non haberet pares vel curiam ⁊ pfer
ret dicta verba corā honestis viris an tunc constituatur vera in
5 uestitura.dic vt dixi in.d.c.j.s.quib.mo . feu.consti.po.¶ †Que
ro cum glos.ij.an eo ipso quod dominus dicit vasallo vt capiat
possessioné talis feudi intelligatur vasallus apprehēdisse incon
tinēti possessionē.Et rn̄det glo.q nō:dato q ipse vasallus habe

ret aīum possidendi: qꝛ requirit etiā corporalis apprehēsio neq̃ animꝰ sine corpore sufficit vt. l. iij. in prin. ff. de acqui. pos. quod itelligas verum secundum glo. quādo dicta res fuisset i absentia secus autem si dominus dixisset dicta verba i presentia ipsiꝰ rei quia tunc incontinenti videretur tradita possessio p dominū ⁊ acqsita p vasal. solo aīo. vt. l. j. §. si iusserim. ff. de acq. pos. ⁊ ex predictis colligit gl. ꝙ p patientiā solā transfert possessio rei absq̃ aliq̄ alia traditione. ⁊ ad hoc inducit plures casus similes quos sigillatim declarat. Et postea p tres versus repilogat qui in forma sunt isti videlicet.

Uisu sine rei mutate venditione.
Si venditorem iussi deponere reum.
Clauibus ⁊ chartis mea si conduco scienter.

Quamuis nō aliter det possessio trāsit. Et h vult gl. vsq̃ ad fi. Sꝫ aduerte p declaratiōe ne erres cū dicti versus nō p oīa cōueniūt cū casibꝰ specificatis p gl. qm̄ specificat aliquos casus qui nō ꝯprehendunt i versibus. Et similiter dicti versus cōtinēt aliquos casus nō specificatos a glo. ⁊ ideo declarabo versus i qualibet parte ipoꝝ. Primū exēplū de visu declara p dictū. §. si iusserim. Scḋꝫ exēplū de vēditiōe rei mutate ⁊c. declara p. §. interduz insti. de reꝝ diui. Tertiū exēplū est de vēditore iusso deponere rē venditā ⁊c. Et istud declara p. l. ꝙ meo. i. §. si venditorē. ff. de acq. pos. Quartū exēplū de clauibꝰ declara p. l. clauibꝰ. ff. de cōtrahē. emp. Quintū exēplū de chartis dclara p. l. j. C. de dona. Sextum exēplū de ꝯducēte sciēter reꝫ suā declara p. l. q̄dā mulier. ff. de rei ven. Et circa p̄dicta vide glo. in. d. l. iij. i prin. de acq. pos. ⁊ in. l. j. C. de acq. pos. ⁊ i. d. §. iterdū. ⁊ extra de consue. in. c. ij. vbi gl. similiter istos versꝰ allegauit. ¶ Quero cū gl. si quāto tpe sit necesse
3 vasallū possedisse dño sciēte ⁊ nō ꝯdicēte ⁊ ad h vt p̄sumat feu. Et rn̄det gl. qd p vnū ānū: vt pbat i. d. c. ij. in fi. s. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis ori. lꝫ aliq voluerit dicere ꝙ p annos. xxx. per. c. si quis p. xxx. s. si de feu. fue. cōtro. ꝙ nō est verū qm̄ tūc absq̃ aliquo iuramēto obtineret qꝛ cēseret vera pbatio. hic aūt est q̄si pbatio. ⁊ ideo suppleт p iuramētū. Itē qꝛ ẜm Ja. de bel. ⁊ Nico. de nea. i p̄scriptiōe. xxx. an. nō reqrit p̄sentia dñi. C. de p̄scrip. xxx. an. l. sicut. ⁊. si quis emptionis. et collige ex hac glo. qd ad hoc vt habeat locū iste tex. i vltimo dicto requirunt plura: veꝫ ꝙ steterit i possessione p annū. Itē qd dñs cōsenserit ⁊ nō cōtradixerit. Itē
6 ꝙ recepit seruitia a possidente tāq̃ vasallo. ¶ † Quero ab extra qd i iurisdictiōibꝰ vel iure decimādi vel alijs iuribꝰ icorporalibꝰ qualiter in eis tradita intelligat possessio. ⁊ dixit Ja. ardi. i summa. in ti. q. mo. feu. acq. sub rubricella de feu. decime. ⁊c. cuiꝰ opi. Bal. h recita. lꝫ nō alleget ꝙ p̄nt sine possessione dari qꝛ nō possident: vel ꝙ sufficiat cessio q̄ habet loco cuiusdā possessionis: vl sufficiat vt dñs patiat vasallū vti. vel vt p possessionē rei corporalis intelligant tradita icorporalia. ar. ff. de iure do. l. si spōsalibꝰ §. j. C. de here. vel act. vē. in. l. fi. Bar. aūt i. l. iij. in prin. de acqr. pos. circa hoc vltimū dictū vtrū per traditionē rei coporalis videat tradita iurisdictio. exēpli cā si tradat castrū: ⁊ dicit ipse ꝙ si tradit mihi ab eo q est in possessione iurisdictionis tūc agēdo vnū actū iurisdictiōis illo nolēte acqro possessionē totiꝰ. l. stillicidij. §. fi. ff. queadmo. serui. amit. Si vō nō tradat sꝫ ego volo occupare tūc remitttit ad no. extra de resti. spo. c. i lr̄is. ⁊ p Jnn. in. c. ex parte extra de testibꝰ ⁊ de capel. mona. i. c. dilectis. Et circa p̄dicta vide ꝙ dixi in. c. j. j. de capi. qui cur. vēdidit in pluribꝰ q̄stionibus ibi formatis. Et dicit Bal. qd i istis icorporalibus est vna quasi possessio q̄ cōsistit in habitu: ⁊ hec acquirit ex ptāte ꝯferētis. alia cōsistit i actu ⁊ executiōe. ⁊ hec aqrit operis effectu. vt extra de elec. i. c. trāsmissa. De qua materia per Bar. vbi. s. ⁊ i. l. j. in prin. ⁊ i. §. si quis. ff. de itinere actuq̃ priua. p Bal. i. l. nō episcopis. C. de pba. ⁊ vide qd tāgit Jnn. in. c. cū olim. extra de rest. spolia. ⁊ qd plene dixi. s. quid sit inuesti. i. §. si vero vasal. Ultimo ad materiā huiꝰ capitu. in prin. vide oīno qd dixi in. d. c. j. q. mo. feu. cōsti. po. ⁊ in. d. c. ij. i fi. si de inuest. iter do. ⁊ vasal. lis ori. ⁊ de cōtro. inuesti. in prin. §. itē si vasal. ⁊. s. quid sit inuesti. in prin. et p Ja. ardi. i ti. qui. mo. feu. acq. sub rubricella quot mo. acq. feu. ⁊ sub rubricella acq. feu. si qd iteruenit qd p iuesti. ha. p Bal. C. de cōtrahen. emp. sup rubrica. i. xvij. q̄one. ⁊ dixi in. c. si facta. s. si de feu. fue. ꝯtro. ⁊. j. e. in. §. fi. p canoni. i. d. c. ij. de cōsue. ⁊ qd no. extra de dona. c. per tuas. ⁊ extra de prebendis. c. pro illoꝝ. ¶ Ja.

1 Actus non expecatis expectandis inualidus.
2 Absentia parium solēnitatem circa nouam inuestiturā fiendā non secludit.
3 Pares curie quanto expectandi temporis spatio pro inuestitura fienda.

Quod autem.

Iste. §. venit ad limitationē ti. p̄cedētis i eo qd ibi dictū ē qd noua inuestitura nō pbat nisi p pares ⁊c. qꝛ dꝫ itelligi si dñs habeat pares qm̄ si nō haberet probaret etiā p extraneos vt hic. Et in summa hoc vult. Inuestitura no. pbat p extraneos si dñs nō habet pares. Secꝰ si habeat lꝫ sint absentes qꝛ expectādi sunt vt corā eis talis inuestitura fiat alias nō valebit. h. d. ¶ In tex. ibi dictū est scilicet. s. titu. proximo. in prin. Ibi extranei scilicet ad probādā no. inuesti. ¶ No. ꝙ vbi dominus est sine paribus nō exigit aliqua specialis solēnitas in constituenda vel probāda noua inue
1 sti. vt hic. ⁊. s. quid sit inuesti. in. §. si vero inuestitura. ¶ † No. nō valere actuz non expectatis expectādis nisi requisiti noluerint adesse ẜm Bal. ar. eoꝝ q̄ no. ff. de in inte. resti. i. l. fi. Et vbi expectatio. frustratoria est nō debet qs expectari. vt. ff. de statu. libe. l. artusa. ⁊ extra de sortil. c. fi. de qua materia dic vt plene habet i. l. j. tor. i. §. si post cām. ff. de iure fis. ⁊ i. l. j. in fi. ff. de auto. tuto. ⁊ de fal.
2 tu. auto. l. j. §. j. ¶ † No. ꝙ absentia pariū nō excludit solēnitatē adhibitā circa nouam inuesti. quoniam expectādi sunt. vt i hoc tex. ⁊ no. glo. in dicto ti. qd sit inuest. in prin. in gl. magna. Et ⁊ hoc refert glo. hic posita ar. ad questionē qd ppter absentiā iudicis qꝛ nō debeat sibimet ius dicere. sed debet ipsuz expectare ⁊ ẜm An. de yser. ꝯsiderabitur vtrū si longe absens vel parū. ff. de annu. lega. l. meuia. ff. de pcura. l. sed ⁊ he. Sed tu dic melius ẜm Bart. in. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. que in frau. cre. qd si expectatio iudicis esset sibi periculosa vt qꝛ interim debitor aufugisset ⁊ tunc potest sibi facere ius ipsum detinēdo. vt ibi no. ⁊ ꝙ dixit in. l. si aliꝰ. in. §. bellissime. ff. qd vi aut clā Aut nō erat sibi periculosa ⁊ non debet sibi facere ius sed debet expectare iudicē. vt no. in. l. nullus. C. de iude. ⁊ i hoc tex. de qua tm̄ materia hic late per ipsum Bart. in. l. fi. in fi. ff. ad le. iul. pecu. et. C. de exac. tribu. in. l. ij. li. x. ⁊ vide glo. in. l. gn̄ali. C. de decu. lib. x. ⁊ optimā glo. in de pace iura. fir. i. §. j. sup vbo ptāte. ⁊ qd ibi dixi p Bal. in. l. sciēꝰ i §. ⁊ si p̄fatā. C. de iure deli. in. l. cōsentaneum. C. quō ⁊ qn̄ iudex ⁊ in. l. eos. C. execu. rei iudi. ⁊ p Spe. i ti. de renū. ⁊ cōclu. ver. Item
3 est beneficiū qd dicit. ¶ † Quero ab extra quāto tēpore expectabunt isti pares absentes. ⁊ dicit Bal. qd per duos menses ⁊ non vltra. ar. ff. de iu. fis. l. aufert. in. §. qui cōpensationē. ⁊ in. c. porro extra de loca. s. qd iudex diffiniet tēpꝰ ex quo nō est a iure limitatum. l. j. ff. de iure delib. vt no. in simili. ff. de pcu. in. l. omniū. ⁊ de inge. manu. l. diffamari. ⁊. l. de die. in prin. q satis. cog. Et vide de similibꝰ q̄onibus qd dixi. s. quid sit inuesti. in prin. in. q. penul.
a ¶ Quero an absenti possit fieri gratia[a] ⁊ remissio. vide i. l. pe. ff. de iureiurā. ⁊ ibi p Bal. ⁊ doc. ¶ Ultimo quantū ad materiam huius. §. attinet. vide qd dixi in. d. §. si vero inuestitura. s. qd sit inuesti. ⁊ in remissionibꝰ quas ibi adduxi. ⁊ qd no. in gl. magna in. d. ti. quid sit inuestitu. in prin. ⁊ quod dixi. s. ti. proximo.

a ¶ Possit fieri gr̄a. Adde qd i portāt ista vba facimꝰ tibi gratiā. vide per Saly. i. l. fi. ad fi. C. de sen. pas. barba. i repeti. c. testimonium. de testi. idē barb. i c. eā ⁊c. de rescr. ⁊ qd si dicat receperis ad plenitudinem gr̄e. vide p Barba ꝯsi. xxxij. in ci. illud referā i mediū in. iiij. volu.

1 Jusiurandum in causis feudalibus cui deferendum.
2 Juramentum supplebit vbi probatio defecerit.
3 Juramentum in causis feudalibus quando sit deferendum.
4 Probatio vnius testis ad deferendum sacramentum iudicem monebit.
5 Testis vnicus probationem semiplenam facit.
6 Testis si non legitime examinetur non facit vt iuramentum deferatur.
7 Delatio iuramēti est effectus principalis semiplene pbationis.
8 Judex an actori vel reo sacramentum deferre debeat.
9 Judex sacramentum deferens quatuor considerabit.
10 Judex iuramentum deferre si noluerit: is cui deferendum est quandoq̃ appellabit.
11 Testis vnicus ab vtraq̃ parte cōcorditer electus plene pbat.

Sacramentum.

Iste ē notabilis casus singularis ẜm Bal. in. l. i bone fi. C. de iureiur. Et est vna clauis in materia iuramēti p̄stādi. plerum cū de feu. est controuersia. vt ptꝫ. s. in tit. de contē. inter do. ⁊ vasal. ⁊ in ti. de cōtē. inter me ⁊ dñm. ⁊ in tit. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. ⁊ in ti. quid sit inuesti. §. j. ⁊. ij. s. si de feu. vas. fue. interpellati. ⁊ i tit. si de feu. fue. cōtro. c. j. ij. ⁊. iij. s. in prin. huiꝰ ti. ⁊. j. de contro. iter mas. ⁊ fe. c. j. ⁊ i pluribꝰ alijs locis in hoc toto libro sparsim traditis. Nam vbicunq̃ in hac materia feudali tractat de sacramēto prestando debemus recurrere ad theoricā traditaꝫ in isto §. vt dixit glo. s. de contro. inuesti. in principio. Et sensit glo. nr̄a in fin. sui ibi si ergo ⁊ cetera. ¶ Et aduerte quod tota substantia q̄ necessaria est ⁊ exigit ad implemētū huiꝰ iuramēti in causa feudali colligit in isto. §. cōiuncto ver. seq. qui cōtinuat eādē materiā ⁊ debuisset simul legi sub isto. §. sꝫ ego diuisi vt clarius materiā explicarē licet ad vnā ⁊ eandē iuramēti formā tēdant. ¶ Et i summa hoc itēdit istud principiū. In iuramēto p̄stādo p iudicē nō potest tradi certa regula: sꝫ relinquit eius arbitrio cui deferat dūmodo nō referat nisi habēti. presumptionem p se. Si vero nulla ē p̄sumptio ab aliqua parte tūc aut deferat possidenti aut ipsum absoluat p regulā que dicit qꝛ actore non probante reus dꝫ absolui. h. d. vsq̃ ad ver. ⁊ cū dat ⁊c. Et ꝯtinuatur iste §. ad superiora qꝛ. s. i p̄n. huiꝰ ti. vltimo casu dixit: qualiter si aliquis possideat feu. p annū dño presente ⁊ nō cōtradicēte ⁊ seruitia recipiēte ꝙ dꝫ i dubio iudicari feudū mediante iuramēto deferendo ipsi possidēti nisi aliqua presumptio sit i cōtrarium vt ibi patet. Uerum vt circa hāc materiā tradat doctrinā ideo subiūxit hic istū. §. in quo declarare intēdit qn̄ ⁊ qualiter ex cōsuetudine feudoꝝ debeāt ista sacrā deferri. ⁊ ex hoc habes etiaꝫ qualiter iudex se faciat ad ti.

¶ Et p̄mitte pro euidētia ꝙ tria sunt genera pbationū. Nā aliq̄ est vā ⁊ plena pbatio. ⁊ ista nō indiget patrocinio alicuius iuramēti sꝫ nec ꝯ eā iurat q̄nimo ẜm itētionē plene pbātis iudicabit absq̃ aliquo iuramento. l. cū ꝫ de indebito. de pba. ⁊. l. fi. C. eo. ti. ⁊ est casus in. c. ij. ex de pba. Alia ē pbatio q̄ nō est plena nec semiplena nec visilr. Et ista simplr nō eget iuramēto qꝛ actore nō pbāte reꝰ dꝫ absolui absq̃ aliq̄ iuramento. l. q accusare. C. de edē. l. ij. C. de pba. Alia est pbatio q̄ nō est plena sꝫ tm̄ est verisimiliter ⁊ ista idiget patrocinio iuramēti. ⁊ de hac loquit iste tex. ⁊. l. admonēdi. ff. de iureiurā. ⁊. l. in bo. fi. C. eo. tit. ⁊ c. fi. extra de iureiu. Que aūt sint illa q̄ inducāt verisimilitudinē vel cōsonātē cōiecturā ex qbꝰ moueri dꝫ animꝰ iudicis ad delationē sacramēti. tradunt plene p gl. ⁊ doc. in. d. l. admonēdi. ⁊ in l. i bone fi. Et dixit Bal. s. de cōtro. inuesti. in princ. qd certi sunt gradus inuestigatiōis ⁊ intellectꝰ animi iudicātiū. s. gradus informatiōis. Gradus p̄sumptiōis hominis Gradus semiplene pbationis. Gradus p̄sumptionis legis. Et gradus vehemētis adminiculatiōis. Primꝰ gradꝰ nō sufficit ad deferēdū sacramētū: qꝛ ipsa pars q̄ dat informationē nō pōt esse testis: ⁊ nihil inducit nisi habeat aliud p se p ea que no. in. l. in bo. fi. C. de iureiurā. Et alijs aūt gradibꝰ pōt moueri animꝰ iudicis ad ita opinādū ⁊ deferēdū sacrm̄ ẜm formā huiꝰ. §. ¶ † His p̄missis pone casuz
1 i terminis querēdo cui iusiurādū debeat deferri in causis feudalibꝰ an actori vel reo: ⁊ respōdet qd nō pōt dari certa regula cū nō sit semp dādū possidēti sꝫ q̄nq̃ possidēti quādoq̃ agēti ⁊c. vt in litera. ¶ In tex. ibi petēti. i. actori agēti ꝯ possidētē ad feudū. Nō antē habuit iste tex. respectū ad ptē petētē sacramētū sibi deferri. Quo casu in liceat parti petere sacramentum sibi deferri Bart. in. l. admonēdi. dixit qd sic vsq̃ ad cōclusionē in cā p. c. cū dilectꝰ extra de fide istru. hoc dicit de ꝯsuetudine obseruari. sꝫ. d. Bar. de sali. ibidē ⁊ i. l. i bo. fid. dicit qd imo vsq̃ ad sniam. ar. i. l. in tēpꝰ. ff. de here. insti. sed Bal. seqtur opi. bar. dicēs tm̄ ꝙ ēt post ꝯclusionē i cā iudex ex officio posset supplere p no. p Inno. i. c. cū Joan. extra de fide instru. De forma aūt petēdi dicta dixit Bar. qd nō dꝫ qs petere i spē sibi deferri. sed gn̄aliter ei cui de iure videbit iudici. ar. l. iij. §. j. ff. de iureiurā. sed idez saly. vbi. s. dixit qd ista forma petēdi sit honesta. tm̄ credit qd ēt si spāliter petat sibi deferri ꝙ semiplene pbauit. vl qꝛ sibi de iure dꝫ deferri ꝙ nihilominꝰ nō sit repellēdꝰ pluribꝰ rōnibꝰ p ipsum adductis. ar. in. l. grac. C. de adul. ⁊. l. fi. C. de tempo. resti. in inte. Et hec opi. seruatur i practica qm̄ ex officio iudicis defert q̄ cāu nō curat de formula verboꝝ petēdi. l. vbicūq̃. ff. de interro. act. ⁊ sentit Bal. hic vnde aut vterq̃ petit iuramentū ⁊ tunc debet deferri iustiori ẜꝫ qd iudici videatur attentis ceteris circūstātijs cui magis credere debeat. vt hic ⁊ i. l. labeo. §. idē tubero. d supel. leg. aut alter tm̄ petit ⁊ tūc deferatur solū petenti ⁊ nō alteri. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dāno ifec. ⁊ ita dixit bal. in. l. in bonefidei. Ibi aliqd p eo fit. puta vnꝰ testis q pbet: qꝛ tūc defert sacramentū ẜꝫ Bal. ⁊ glo. hic positā. In tex. ibi moueat. i. aliqd sit p ea pte cui defer. qm̄ alias nō dꝫ iudex suū partiri officium in deferendo nisi subsit aliqua iusta causa ex qua moueat. ar. i. l. cū hi. i. §. cā. ff. de trāsac. ⁊ in. d. c. ij. extra de pba. ibi dabit sacramētū. subaudi qm̄ ipse possessor pbauit semiplene tm̄ forte p vnū testē vt dixit gl. vl alijs modis no. i. l. admonēdi. ẜm an. de yser. vel vt puto pōt intelligi qm̄ reus possidēs probauit suā exceptionē semiplene: ⁊ actor suā intētionē plene q̄ actio ⁊ exceptio nō erāt ꝯrie i origine sꝫ cōpassibiles: quo casu dꝫ iuramēta deferri reu semiplene probanti suā exceptionē. ⁊ tenēt doc. in. d. l. admonēdi. ⁊. l. bo. fi. vel dic ꝙ ideo possidenti defertur quia actor habebat aliquā presumptionē p se. ⁊ iō defert ipsi possessori ad ostendendū suā innocentiā. vt est casus i. c. fi. extra de iureiur. ⁊ ibi ēt no. facit. l. p̄nti. i. §. sane. C. de his q ad ecc. ꝯfu. ⁊ iste est planꝰ itellectꝰ quē sequit Jac. de bel. p quo facit ꝙ no. s. de ꝯtro. inuesti. §. itez si vas. Ibi obtineat quia hoc casu vincet eo iure quo possessores vicere solēt. l. qui accusare. C. de edēdo. ff. si vsuf. pe. l. vti frui. in prin. l. ij. C. de proba. ⁊ in d. l. ij. Quinimo ēt isto casu posset deferri sacramentum possidēti in materia feudali etiam si nihil p actorem probetur si iudici videatur expedire per istū tex. ⁊ dicam infra. ¶ † No. quod propter inopiam probationum deuenitur ad iuramentum quid si deferatur semiplene probāti tunc dicitur delatum i supplementum probationis. vt hic ⁊ in. l. admonendi. Iuramentū enim facit aliam semiplenam. Unde iste due semiplene coniunguntur ⁊ faciunt vnam plenam: quoniam q̄ singula de per se nō prosunt simul iuncta bene prosunt. vt notatur. C. de probationibus. lege instrumenta. Sed quādo defertur a parte parti tunc dicitur delatum in defectum probationis. vt in. l. in bone fi. C. eo. titu. ⁊ infra versi. sequē. ¶ † Nota quod in causis feudorum non proceditur ad delationē sacramēti nisi semiplena probatione precedente vel sit aliquid quod moueat iudicem ad deferendum secūdū Jacobuz de bel. qui in hac materia ita cōcludit videlicet quod aut actor plene pbat ⁊ reus cōdēnat. l. officiū. ff. de rei ven. Aut nullo mō ⁊ absoluit absq̃ iuro de iure cōi. l. q accusare. sꝫ i materia feudali potest iudex deferre sacramentum possidēti si sibi videtur expedire. vt hoc. §. facit i aut. vt litigan. iurent. in. §. si quis autem. Aut actor semiplene probat vt p vnum testem vel per priuatam scripturam ⁊c. Et tunc aut nouit veritatem ⁊ defert sibi sacramentū. l. iurisiuran. ⁊ ad pecunias. §. primo de iureiurā. Si vero actor ⁊ reus sunt pares ⁊ tunc aut feu. est modicū ⁊ defert actori. aut magnū ⁊ tūc reo vel cōfertur in arbitrio iudicis. vt in isto. §. In dubio vero magis defertur possidēti. vt insti. de interdi. in. §. cōmodum ⁊ potius reo q̄ actori. vt no. i dicta. l. in bo. fi. Et p̄dicta limitat Bal. quādo ꝯtrouersia est super feu. antiquo. Si vero esset sup inuestitura noua tūc cōmitteret sacramēto domini nisi aliud p possidente faciat. vt. s. ti. proximo. in prin. ⁊. s. si de inuesti. iter do. ⁊ vasal. lis ori. i prin. ⁊. s. hoc eo. ti. in prin. Et circa hanc distinctionē late dixi. s. de gradi. in. §. fi. ⁊ j. i scḋo nota
4 bili. ¶ † Quero cum gl. an sufficiat vnius testis probatio ad mouendum iudicem ad istam delationem sacramēti. Et respondet gl. ꝙ sic. Et ad hoc allegauit plures cōcordātias vsq̃ ad ver. licet sit. Sed aduerte qꝛ dum gl. allegat. l. si quis decurio. C. de decuri. debet allegare. l. si quis decurio. C. ad. l. cor. de fal. q̄ ad nostrum propositum facit. ⁊ ita allegat p gl. in. l. iurisiurādi. C. de testi. et de ista materia statim dicā latius. ¶ Oppo. subsequēter cū dicta gl. ꝯtra proxime dicta de. §. si vero moriant i aut. de testibus. So. dic ꝙ potiꝰ cōcordat qꝛ ibi creditur ipsi soli pducēti scripturā notarij ad cōparationē cui scripture dꝫ credi ⁊ hoc ideo ppter autoritatē notarij cui soli quādoq̃ credit: vt ibi ⁊ ita no. glo. in d. l. iurisiurādi. ¶ Opp. subsequēter cū dicta glo. de. l. maritus. ff. de questionibus vbi ancilla nō pōt torqueri cōtra dominū suū. licet vnus testis deponat cōtra ipsum dominum quia vnꝰ testis non facit indicium ad torturā vt ibi patet. So. ibi ideo nō phibuit q̄stionē haberi illiꝰ ancile ex eo ꝙ nō p̄cederēt indicio sufficientia p vnū testē sꝫ qꝛ in caput domini sui nō debuit torqueri vt in. d. l. j. C. de q̄stionibꝰ. Et hoc voluit gl. vsq̃ ad ver. item lꝫ de quo ꝯtrario clarius habetur p gl. in. l. in bone fidei. C. de iureiuran. ¶ Oppo. subsequēter cū dicta gl. de. l. iurisiuran. cuꝫ ibi no. C. de testi. vbi dicto vnius testis nō statur. So. dic ꝙ veruꝫ est qd vnus testis nō pbat plene vt ibi sed bene pbat semiplene. vt no. in. l. admonēdi. de q̄ materia ista glo. te remisit ad distinctiones Py. Sed tu dic latius vt ponit spe. in ti. de pba. §. fi. in fi. vbi posuit se genera semiplene probationis ꝙ etiam ⁊ quales sint probationū species plene traditur i dicto. §. ⁊ per doc. in dicta. l. admonēdi ⁊ in. l. i bo. fi. ¶ Oppo. ab extra ⁊ sic. Nā ad solēnitatē inuestiture sup acquisitione feudi requiruntur saltez duo testes ⁊ necessarij sunt ad hoc vt iuestitura valeat vt. s. ti. precedēti. ergo si vnus ex testibus ad solēnitatem requisitꝰ deficiat nō probabitur actus. l. si vnus. C. de testa. ⁊ p cōsequens male disponitur in isto. §. quod causa possit expediri p vnum testem mediante sacramento. Sol. ego fateor quod a prin. tempore inuestiture necessarij sunt dicti duo testes ⁊ pares vt ibi sꝫ secus est tēpore probationis quia tunc poterit causa suppleri ⁊ expediri secunduz formam huius. §. sed tu forte immediate dubitabis quomodo sciā quod a tempore iuestiture nō deficit numerꝰ requisitus. Et ad hoc respondeo quod est necesse quod iste testis examinatꝰ deponat de veritate inuestiture ⁊ eius solēnitate ⁊ sic probabit semiplene. Alias autem nō probaret nec esset locus delationi sacramenti quemadmonum dicimus in materia testamentoruz. ꝓut disputat glo. in. l. ij. C. de bo. pos. secundum tabu. secunduz Bal. Et intelligas etiam quod hoc operatur consuetudo feudorum per istum. §. Inquātum discrepat a regu. iuris cōmunis vt. s. de
5 cogni. feu. in. c. j. ⁊ vide ꝙ dixi. s. ti. proxi. q. ij. ¶ † Quero ab extra
a pro clariori doctrina an vnus testis faciat semiplenam[a] probationem. Et glossa hic posita tenet quod sic. ideꝫ tenet i. d. l. admonēdi. ⁊ in. l. in bo. fi. sed tu dic latius qꝛ aut loquimur i causa criminali. ⁊ tunc dic vt no. p gl. ⁊ doc. in. l. si qs. C. ad. l. iul. maie. Et in hac causa ẜm cōem opi. nō deuenitur ad iuramentū scḋꝫ Bar. in. l. maritus. ⁊ no. in. l. iij. ff. de iureiur. ⁊ ibi videas etiā qd in causis spiritualibus matrimonij monachatꝰ cōuersionis ⁊ similium. ⁊ dicatis vt ibi. quid aūt in beneficialibꝰ causis ⁊ vsurarijs. doct. etiā ibi tractāt. ⁊ Bal. in. l. in bone fidei. aut loquimur i ciuili. ⁊ tunc aut deficit forma ⁊ probatio. Et isto casu nihil cū effectu probat dicta. l. si vnus. de testamen. Aut deficit pbatio ⁊ non ius. ⁊ tunc aut iste testis nō est integer homo puta infamis infamia facti. Et facit indicium solum et nō semiplenam pbationē nec defertur iuramentum. lege cum probatio. ff. de probationibus. ⁊ not. i. l. cassius. ff. de. senato. Secus si essent duo testes infames quia tunc bene facerent vnam semiplenam. argum. no. in. l. j. C. de summa trini. ⁊ tenet Bal. in. l. admonendi. Uel si ille solus testis infamis iuuaretur fama. quia tūc bene faceret semiplenam. argumē. ff. de eden. l. si qs ex argentarijs. §. primo. Sed si esset prorsus inhabilis tūc nec facit etiam indiciū. dicta lege maritus. de questionibus. Aut est integer homo. ⁊ tūc aut est testis vt arbitrator diffinitor vel commissarius. ⁊ tunc statur ei ⁊ probat dicta lege theopompus. quia ita voluit testator. Cir-

a ¶ An vnus testis faciat semiplenā adde no. i. l. bone rei. C. d iureiu. l. a diuo pio. ff. de re iud. ⁊ in. l. si qs. C. ad legē iuliā maie. et i qbꝰ casibus vnꝰ testis plene pbat. vide per spec. i ti. de teste i. §. restat. ver. h tm̄ fallit. ⁊ Ant. de bu. i. c. veniēs el. j. de testi. item vnꝰ testis plene pbat qn̄ nō agitur d auferēdo iure. alicui scḋꝫ Car. Alex. i. c. de siracusane. in. j. col. xxxviij. disti.

ea tamen arbitratorem dic vt no.glo.ꝛ doc.in l.ne in arbitris. §.finali.C.de arbitris. Aut emer⁹ testis.ꝛ regulariter facit semi plenā probationē vt in hac glo. Fallit i interprete qui plene pro bat. vbi alter nō reperit. vt l.i.§.i.ff.de ver.ob. ¶ Et scias etiā ꝙ testis nō legitime examinatus nō facit indiciū ad iuramētū de latione. d.l.maritus ꝙ itelligas fm Bal. etiā si de se sit legitim⁹. sed modus examinādi nō fuit cōgruus vt ꝙ nō fuit iterrogat⁹ de causa sciētie. Idē si nō dixit plene factū. vt not.ff.de ifamibus in.l.lucius. q: talis examinatio nō caret suspitione. Nā modic⁹ defectus impedit semiplenā probationē vni⁹ testis ar.eoꝛ quedi xit Inno. extra de testibus in.c.testimoniū. Itez scias ꝙ vbicūq; vnus testis adducif ad probandū aliquid cōtra solitā naturā cōtractus nō facit vnus testis semiplenā probatiōnē vt deferaf sacramētū vt.§.quid sit inuesti.in.§. itez si vasal.facit.l.si marga ritaz.ff.pro socio. Itē scias ꝙ vbicūq; dicitur ꝙ vnus testis facit semiplenā probatiōnē vel iudiciū et intelligēdū hoc si deponit in facto principali vt i.l.fi.C.fami.erc.ꝛ ibi vide Bar. Item si fit omni exceptione maior. Alias secus quia nō faceret semiplenā nec induceret iudicē ad opinandū. vt puta q: fit consanguine⁹ amic⁹ vel domesticus partis. vt tenet Bart.i.l.admonendi per

7 no.i.l.etiā matris.ff.de proba. ¶ Quero quis sit effect⁹ huius semiplene probationis. ꝛ dixit Bal.in.d.l.admonēdi ꝙ in ciui li causa principalis eius effectus est delatio iuramenti i defectū probationis. Ueruntamen sunt quidam casus in quib⁹ nō ha bet locum delatio fienda actori vt si causa sit famosa vel dol⁹ op ponatur. vt no.ff.de mino.in.l.iij.§.i. Reo autem sic quia actori non fit iniuria. vt no.in dicta.l.admonēdi.in gl.ad fi. Idem in telligas si causa sit nimium atrox ꝛ ardua.ar.in.l.testiū.C.de te sti.l.fi.ff.de cer.pe. Item nō defertur ꝙ vno teste non integro vel cu ius pbatio est elisa p aliquā presumptionē. vt singulariter not. in.d.l.iij.C.qui ꝛ aduersus quos. Itē nō deferf in materia odio sa videlicet si p vnū testē probet pscriptio vnde in supplementū nō deferf sacramētū: q: i odiosis nō debet iudex supplere vel fa uere. vt tz Bal.in.d.l.admonēdi. Itē nō deferf ei ꝙ verisimiliter ignorat veritatē. ar.l.marcellus.ff.rerū amo. Nec sufficit si dicat scire p famā vt not.in.l.i bone fi. Est ꝛ alter effect⁹ semiplene p bationis: q: ille p semiplene pbanit videf habuisse iustā cām liti gādi ꝛ excusaf ab expēsis. vt tz Inn.ꝛ Hosti.in.c.fi.de dolo ꝛ cō tu. Qd admittit Bald.qñ verisimiliter ex qualitate cause fne ꝛ te stis debuit cōiecturari qd iudex sibi deferret sacramētū al's sec⁹. vt ar.C.de testi.l.iurisiurādi. Sz q: est arbitrariū iudici deferre cui vult. vt in hoc.§.vnde si deferret reo potest parcere actori i expēsis ar.in.l.eū qui.ff.de iureiurā. Nā vnus hon⁹ testis excusat a psum pta calūnia. vt no.i.spe.de accusa.in fi.q: exvno teste nascif pbabi lis psumptio boīs q excusat a dolo. facit qd no.ff.de ꝯdi.ꝛ demō. l.titio fund⁹. Et ꝓpterea audit⁹ frequēter excusat.l.miles.§.i.de

8 adul. ¶ Quero cui iudex dz deferre an actori vel reo.ꝛ doct.in ris canonici in.c.fin.ꝛ nostri in.d.l.admonendi.ꝛ in.l.in bone fi. multa dicūt faciētes plures cōsiderationes tādē videf cōiter fm oēs qd sit arbitrariū p istū ter. Et ista est cōis cōclusio vcz ꝙ i terdū actori semiplene pbat ꝛ re⁹ nihil ꝛ tūc actori deferf: q: hz p se aliqd qd indicem moueat.ꝛ informet vt in isto ter. pro quo ipse iudex cepit opinari cōtra reū. vt in.l.iij.§.eiusdem.ff.de testi bus interdū reus etiā pbanit: ꝛ tunc aut plene ꝛ in isto casu dz absolui absq; iuramēto. Aut pbanit tm semiplene sua exceptio nē ꝛ dz ibi sacramētū deferri et fi actor pbasset plene sua inten tionē. qd intelligas verū qñ exceptio nō est directo cōtraria inte tioni actoris. vt exceptio pacti postea facti de nono vel alterius. Ubi aūt esset directo ꝯria tūc secus q: nō est loc⁹ sacramēto cū p bationes actoris in nullo dicanf elise: sz reus ex pbatis dz ꝯdēna ri actori.p no.i.l.ob carme.ff.de testi.ꝛ p C.C.de actora.in.l.i.in iij.q.ꝛ p Jo.an.in.d.c.fi. Et ista est ꝯclusio Saly.in dicta.l.admo

9 nēdi. ¶ Aduerte tñ fm Bal.in.d.l.iij.ff.de iureiuran. qd iudex in deferēdo debet esse caut⁹ ꝛ discret⁹ quatuor principaliter cō siderando.ꝛ pricipaliter psone: vt honestiori in dubio deferaf et fide digno.l.nō ois.i.§.a barbaris.de re mili. Scdo qualitatē cāe ar.in.l.iij.§.i.de mino.ꝛ.d.l.maritus. Tertio qñtitatē cause: q: vbi est magna cēsetur ardua ꝛ opus est cōcludentibus probatio nibus vti cum in magnis rebus sunt homines magis proni ad deierandū vt no.in.l.bone fidei. Quarto si verisimiliter ille qui petit iuramentum nouit factum vel nō.l.videamus.de in litem iuran. Dixit quoq; Bal.i.l.in bone fi.quod in feu.etiam si fit ma gna res quod nihilominus deferf sacramentum possessori ex se miplena pbatione. quia possessio aliquid adiungit presupposi tioni vnius testis per istum textum. Non autem defertur acto ri i magno feu.ex semiplena probatione: vt tenet hic An.de yser. dicens ꝙ in hoc nō putat fieri differētia in feu.a ceteris rebus. Et ad predicta facit nota.p gloss.supra de controuer.inuesti.in prin.sup verbo de feud.ꝛ vide quod ibi dixi in distinctione ꝛ in

10 pra de gradi.i.§.finali. ¶ Quero quid si iudex nō vult deferre an pars cui venit deferendum possit appellare.ꝛ Bald.q hanc questionem mouet in lege admonendi. dicit quod videref pri-

¶ Unus testis concorditer ele ct⁹. Adde spec. tit.de teste in.§. restat.vers. hoc tñ fallit i .xxiij. fallentia.

ma fronte ꝙ nō ex q̄ est arbitrariū piout in simili dicit Spec. offi.iu.in.§.impedit.ver.qd si iudex. Sed tū tenet ꝙ possit appel lari.ar.i.aut.de questore.§.sup hoc.d.modo hoc fiat aut ē inclusū i causa.quonia postea nō posset appellari: q: pars nō pōt petere licet iudex posset supplere p not.p Inno.in.c.cū Iohānes extra de fi.istr. Idē dicas ꝙ si iudex minus circūspecte deferret poterit appellari.vt no.Inno.i.c.sup eo.extra qd metus causa.

¶ Quero an fit necesse ꝙ pars petat sibi deferri ꝛ videf qd nō ff.de dam.infec.l.iiij.§.hoc aūt iudiciū. ꝛ tenet Bar.i.l.admonē di. In cōtrariū q: hoc occurrit p officiū iudicis.ff.de edi.edi. l.ediles.§.item sciendum.de dam.ifec.si quis missus.§.iudex. Sed prima pars est tutior fm Bal.i.l.i.ff.de iureiurā.vbi dicit tn dere ꝙ si nō est petitum ꝙ tūc in defectū probationis absolueret posset deferri officio iudicis.ar.C.de nō nu.pec.l.quāuis ꝛ.ff. §.i.ꝛ.ff.de iureiurā.l.tutor.§.de. Sed ad declarationes indicis nis facte posset deferri officio iudicis i dicto.c.cū Johānes. In forma autem petendi ꝛ vsq; ad ꝙ tempus peti liceat dicit in specu.

11 ¶ Quero pone ꝙ est vnus testis cōcordit deferf ꝙ p de ctus ꝛ datus p cōfidato ab vtraq; parte nō quidē dicit fi testis ne.dic ꝙ aut partes consenserunt i persona ꝛ in dictū ꝛ tūc pro bat plene.l.theopompus.aut i psona tātū ꝛ tūc scñdū iudicabitur quia licitū est eius dictū infringere.l.si quis testibus.C.de testi. ꝛ sensit Bald.i.l.in bone fi. ¶ Queritur an materia huius tit. tra hi ad iuramenta q̄ deferuntur a lege verbi gratia vbi de vulne ratis ꝙ de dāno dato stet sacramēto accusatoris.an inde potest ex arbitrio illud mutare. dic ꝙ nō.ar.in.l.pfperit.ff.de i rem ver.ꝛ tenet Ja.de are.i.l.i.C.si aduersus liber. Bal.de creditores ad fi.i prin. ¶ Ultimo de materia huius.§.habes.s.in tit.quis dicat. §.fi.ꝛ ꝙ ibi dixi.ꝛ vide in pluribus remissionib⁹ quas ibi feci. ꝛ ꝙ dicam in ver.se.ꝛ ꝙ dixi.§.de contro.inuesti.in prin.in.§.fi. item si vasallus.ꝛ de cōten.inter do.ꝛ vasal.c.i.in.c.as. fi.§.fi. vasal.fue.inter.in.§.oppo. De probatione autem p famam ꝛ con fessionem fugam priuatam scriptura ꝛ similia quid importent ad semiplenam probationem vide plene p doc.in.d.l.admonen. di.ꝛ.l.in bonefi.ꝛ p canoni.in dicto.c.fi.extra de iureiurando ꝛ c.iuramentum.

1 ¶ Paretibus ꝛ coniunctis aliquo casu plus traditur quā ex traneis.

2 Dominus melioris conditionis est quam vasallus.

3 Iurare super incertis quo casu quis compellatur.

4 Uasallus parentibus ꝛ propinquis destitutus ad iurandum ex traneos producet.

Et cum datur.

Iste versi.prosequitur in materia eandē materiā.qñ.s.proxime dixit cui ꝛ quando sit deferendum sacramentū: nūc tamen ponit formā qualiter ille cuius defertur debeat. ¶ Et facit duo.prio declarat cū qbus iuret in causa fen dali. Scdo q̄liter iuref. Scda ibi.ꝛ iurauit. Casus. vbi iuramentum delatū est p dn̄m vasallo tūc iurare dz vasallus cū duodecim pa ribus suis. Et facit hunc textum ad iuramentum ꝯtinuitate feudali. mentalib⁹ iter quos fine salté fer sui cōiuncti. vel ꝙ ipse ad iurādū referre eo modo iurādū est p ipsum vasallū si iuramentū deferaf p iudicē. ꝙ si deferaf dn̄o per iudicē tūc dn̄s iurat cum cim sacramētalibus quos eliget fine de coiunctis sive de vasallis siue de extraneis. Et iurare dz vasallus semp sic esse vel nō esse i veritate. nec admittef eius iuramētū si voluerit iurare se nō cre dere fm cōsciētiā suā ꝙ similiter habebit locū in sacramētalibus do p dn̄m si i facto pprio iuret. hoc est ꝙ istud feudū non est ꝓuet putat ꝙ dependet a facto suo pprio. Sec⁹ vo si depēderet a facto au tris vel alioꝝ ātecessorū suorū ꝙ tūc iurabit se ita credere fm scīe cōsciētiā. h.d. vsq; ad ver.in quib⁹. ¶ Et euidētia pmissoꝝ vide ꝙ sint sacramētales ꝛ de forma iuramēti ipsorū vt dixi.§.quis dicat posi.i.§.hoc quoq;. ¶ In ter.ibi fi a parte. vt quōnsdeterminat vel ecōtra. Ibi subeat. i.iuret ille cui defertur. Ibi ꝯfirmatione que statiz sequif. Ibi delatū est. subaudi p regulā legis in materia fe turpitudinis.ff.de iureiurā.fm gl.hic posita ꝙ per hoc fuit ex pedita. Ibi fi a iudice subaudi deferaf. Ibi cū duodecim sacra mētalib⁹. Ibi vasallis qdā habēt vasallis ꝛ tunc referet ad illud verbū ille.ꝓcest.§.ꝛ bene.quidā habētvasallis ꝛ tunc referet ad illud verbū cū duodeci p̄ime pcedē. ꝛ ita habebat Ro. de tri ꝛ tūc expone vasallis.i.parib⁹ ꝛ alibet litera boa. Ibi cū ista tē audi.s.cū ser paretib⁹ ꝛc. Nam hic declarat seipsum.vcz quo debeat esse dicti duodecim sacramētales. Ibi paretib⁹ similiter cōs ctis.vt in gl. Ibi ceteros vero.i.alios ser. Ibi dn̄s vero subaudi cui a iudice delatū est iuret. Ibi paretib⁹.s.solis. Ibi sine cōsciētie.hoc ē dicere ꝙ iurabit semp vasallus de veritate sic esse vel nō esse.nō aūt iurabit fz suā ꝯsciētiā. dicēdo ita credo fm suā ꝯsciētiā. Ibi de suo facto similiter.subaudi iurabit de veritate qñ tractaf de suo facto ꝙ nō depēdet ab alio quale factum fuit ta quādo tractaf an ipse inuestitus fuit vel nō. Si vo sit factū qd depēderet a se sed ab alio.puta patre suo vel alio predecessore tūc iurabit secūdum suā cōsciētiaz credere vel non credere ita esse quitur in litera. Ibi apponendam.nam isti volebāt qd non

semp iuraret de veritate.quorū opinio nō est approbata: vt hic ¶ I vero casum i quo magis credit parentibus ꝛ ꝯiūctis ꝙ extraneis. ꝙ ptz q: vasall⁹ necessitaf ad iurādū cū ser ꝯiūctis. Nō aūt ser potest p liberto eligere etiā extraneos. Et est rō ꝙ cōiūcti psumūtur rōne sanguinis meli⁹ scire veritatē ꝙ ex tranei. vt in.l.de tutela.cū ibi no.C.de i integ.resti.mi.ꝛ in.l.octa. ff.vnde cognati. In domino tamē iurare volēte nō imponit talis necessitas vt secū adhibeat ꝯiūctos si nō vult. de quo statiz in.§.p est expedita gl.ij.hic posita. ¶ Ro. casuz i quo in ma teria feudali disit melioris ꝯditiōis ꝙ vasall⁹ ꝙptz q: vasall⁹ necef sitatur addicere ppinqs in suo iuramēto.nō aūt dn̄s. Et hoc vult gl.ij.sup prin. Similiter hic disponit ꝙ vasallus idistincte in ve ritate iurat.ꝛ nō fm ꝯsciam: sed dominus nō quia in eo dixit qui an i facto proprio vel alieno ꝙ videf esse ꝯtra regulā feudo rū posita. Ad forma fide.fi vbi ad paria deducunt dominus ꝛ vasallus. Sed dic esse fatēdū quod paritas inter eos seruari de bet ibi.§.fi hic loqmur respectu iudicis ꝙ ex pbatiōib⁹ ꝛ pre sumptionibus vult informare animū suū iuxta ea q̄ tradunf i.l. iij.§.if.de testibus.ꝛ supra hoc eo.§.sacramētū.in prin. Me rito cū pbationibus ꝛ iuramētis hic psumat magis contraya sallū ꝯtra dn̄m.l.q hoc.§.p.ff.de dāno infec.l.de die.§.i.habef fi.gl.da.cogan. Et pro tanto maior necessitas imponif vasal lo ꝙ eo q vasallo debeat psona dn̄i videri sancta.vt.l.liberto. ff.de obsequiis.videmus filī qd vasallus iurat dn̄o fidelitatē nō autē contra.vt dixi i cōtrario. Similiter nō est parilitas quā do agit aliquē proditorie i amissiōe iuris feudalis vt dixi in ver.ea ille qui interfe.fra.do.i.q.i. Utrum autem vasallus possit fi cū extra ꝯtra dominum vide in Specul.de teste.§.primo. ver.fi caso nunquid vasallus.ꝛ infra in.§.similiter. Sed an pos sit vasallus pro domino: vbi supra gl fit inuesti.i prin.ꝛ fi de inue.in tit.vasal.ꝛ do.lis ori.c.i. ¶ Not.casum i quo qs iurare debet fu per incerto. q: ptz q: vasall⁹ necessitatur ad iurādū sup veritate nec excusatur si iuret fm cōsciām suam vnde videf ꝙ cōpellaf subire anceps piuriū contra.l.videamus.in pri.ff.de i litē iuran. Et hoc vult glo.ij.hic posita. Sed intelligas istum ter.gl.pdu cere fm An.de iser.qñ vasal.poterat se certificare de illo facto ꝙ tūc tenetur.quonia fi esset tale factū sup quo nō posset se certificare tūc fatetur ꝙ nō deberet cōpelli subire anceps pūr ria s.t posset iurare fm consentiēntiā: vt facit dominus.ar.i.c.ya dicabant.ff.i.in.§.seq. Uel fm Jaco.de bel.dic latius in isto prin quia aut iurare debet qs ad suū cōmodū vel incōmodū: aut ad alteri⁹ tātū. Primo casu aut certat de lucro sicut vasal. tūc cogit iurare causatiue si vult obtinere de alieno facto affir mādo vel negādo: quia dominus posset sentire magnum dam num si itaref sine cōscīe. Aut certat de damno vitādo. vt hic do minus facit: tūc de suo facto iurat fm veritatē affirmādo vel ne gādo. De alieno facto autē fm cōsciam.ar.C.de proba.l.ex.ꝛ.l.rō nes ꝛ de eo.§.debi.l.fi. Scdo casu aut est administrator: qui iura re debet ꝛ non cogit subire anceps piuriū. vt.d.l.videamus.ꝛ.l. marcellus. Aut est testis ꝛ fi negat factū nō cogit subire anceps periurium.vt.§.quid fit inuesti.§.fi enim. Aut affirmat factum ꝛ tūc cogit sup facto alieno iurare ergo affirmādo cogif testis nō negādo.vt.C.de test.l.iurisiurādi.ꝛ.l.testiū. ¶ Quero cū gl. q̄ si vasal.nō habeat parētes seu ꝓpinquos qd tūc fiet. Et rn̄ det gl.ꝙ tūc pducet extraneos ad iurandū in supp.eemētū. Nā hoc accidit hoc in similibus fiendū: vt propter in opiā pbatio nis admittātur aliqui testes qui alias repellerenf.l.quoniā.i fi. C.de her.ꝛ ibi not.l.serui. Et h vult gl.vsq; ad finē. Ex ꝙ no.qd in defectū probationis testes recipiunf qui alias nō reciperenf vt extra de elec.in.c.cū dilecti.ꝛ p Inno.extra de accu.in.c.cū di lectus.fac qd dictū est supra ꝛ in versi.qd autem.ꝛ.l.de notis feu. ¶ Item colige ex hac gl.qd parentes de quibus iste ter.facit men tionē capiunf p omnibus coniunctis. vt dixi sup ter. ¶ Oppo. ꝙ extra quod imo parentes vel coniuncti non admittantur in testes idoneos.ff.de test.ꝛ.l.parens.C.de testi. So.hic nō admit tunt tanq̄ veri testes.sed vt iudex ex eorum dictis presumptioni bus capiat ꝛ animum suum moueat ad ita opinandum prout in simili notat glossa i.l.etiam matris.ff.de pbationi. neq; etiā ita tales sacramētales deponunt tanq̄ testes. sed quia credentur ita esse a que producens eos iurauit. vt in.c.de testibus.ꝛ in capi tulo finali extra de purgatio.cano.ꝛ dixi supra §.fi de inuestitu.in ter do.ꝛ vasal.capitu.fi quis.ꝛ in dicto.§.hoc quoq; sciendum. ¶ Oppo.supra de cōtro.inuesti.in.§.cum autem.ꝛ de conten.in ter do.ꝛ vasal.de inuestitura fendi.circa princi. Soulo vt ibi ple ne nota.ꝛ tenet Jacobus de bel. ¶ Ultimo ad materiam huius §. vide quod dixi supra proxime.in.§.sacramentum.ꝛ i remissio nibus quas ibi adduxi.ꝛ supra in dicto titulo.fi de inuestitura inter domi.ꝛ vasallum.capitu.fina.ꝛ Jacobus ardizo.i ti.de cō ten.feu.sub rubricella decurritur ad sacramētum vasalli fi aliter probari non possit.ꝛ in rubricella fina.i princip. De materia au tem conscientie vide in.l.i.per glo.C.de secundis tabu.ꝛ in.c.sta

tutū.in.§.assessorem de rescriptis.lib.vi.ꝛ quod no.de pe.dist.iij in.c.ille rex.ꝛ qd no.in.c.cum ab vno.de sen.ꝛ re iudi.li.vi.p Jo. no.in.c.plerūq;.extra de immuni.ecc.ꝛ in.c.venerabilibus.extra de censi.per Jo.mo.in.c.presentium.de testibus lib.vi. Jo.an.ex tra de elec.cū in veteri per Bart.in tractatu minoricarū.lib.i.c. iij.per Bal.in.l.cū quis.de iuris ꝛ facti igno.ꝛ in.l.fi.C.de peda. iudi.qui male iu.ꝛ in.l.ea que.de condi.indebi.ꝛ in.l.iustitia.de iusti.ꝛ iure.ꝛ in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si certum petatur.ꝛ in aut. ad hec.C.de vsu.

1 ¶ Iuramētum de calumnia nec domino nec vasallo in feuda li causa deferendum.

2 Legem patere quam ipse tuleris.

3 Dominus de calumnia si iurare voluerit: idem a vasallo exigere poterit.

In quibus etiā causis.

Cōtinuatur ad superiora. quo niam supra p̄ime tractarit de sacramēto veritatis quod est de cisiuū. Hic vero tractare itēdit de iuramēto calūnie ꝙ est credu litatis.l.§.in prin.ꝛ.§.qd obseruari.C.de iura.calum. Nam regu la est iuris qd si defero tibi sacramentū decisiuum teneris iurare vel referre.vt patet supra in precedentibus.ꝛ in.l.manifeste.ff.de iureiur. Potes tū anteq̄ iures me cōpellere vt pmo iurē tibi de calumnia.vcz ꝙ ego nō detuli tibi iuramētum decisiuū animo calumniādi.vt pbatur in.l.iurisiurādi.ꝛ ad pecunias.in.§.qui iurādū.ff.de iureiur. Et ista talis regula fallit i causis feudalib⁹ vbi iuramētū calūnie nō hz locū nec exigitur pvasallo.nec eco tra p dn̄m a vasal. Et ita ꝯstitutū est p impa.fe.vt pbatur i hoc.§. quē aliter nō sūmo cū ꝯdictio ei⁹ intētio colligatur satis cla re. ¶ In ter.ibi in qbus et causis. Et his verbis colligi pōt vt fi gurari debeat casus iuxta materiā p̄ime pcedēte.vt supra dixi. vcz ꝙ vasal.cui delatū erat sacrm decisiuū volebat qd dn̄s deferēs prius iuraret de calūnia ꝛc. Et hunc intellectū etiam sentit An. de iser.ꝛ glo.ij.hic posita cū equiparanit dn̄s patrono q cū defe rebat iura.deci.liberto suo nō tenef ipse dn̄s iurare de calū.d.l. iusiurā.§.hoc ius.vbi causa. Potest tū et intelligi ꝛ extēdi ista determinatio hui⁹.§.vbicūq̄ est cōtētio inter do.ꝛ vasa.de cā feu dali.vt nō iuref de calūnia et dato ꝙ nō fuisset adhuc delatū sa cramētū vitatis.ꝛ ita vf expliūcasse Ja.de bel.ꝛ do.bal.ꝛ Ja.ar dizo.ꝛ tūc exponere debes istū ter. In qb⁹ et causis.s.feudalib⁹. Et glibet intellectus put ei fra patebit. Ibi exigif.i.petif.vt.d.§. q̄ iusiuran. Ibi nuper.i.de primo. Ibi impa.fe.alias e i ter.rex. Sed dic ꝙ fuit imperator vt pbaf infra de pbi.feu.alie.p.fe.in prin. Et fi habes rex tūc dic ꝙ et imparo pōt appellari rex⁹ q p dignitatē imperialē nō pdit regalē.l.j.C.vt nemo priua.ꝛ.§.i tit. q fuit regalie. Uel forte posses dicere ꝙ nōdū erat ꝯsecrat⁹ ꝛ coro natus qd dz esse ad hoc vt p̄prie appellef imperator⁹.vt i.c.ve nerabilē.de elec.ꝛ in.l.bene a zenone.C.de quadri.pscrip.in fi.ꝭz An.de yser.ꝛ plene dixi.s.de no.for.fideli.c.j.in prin.sup rer. Ibi intelligendum est.s.vt dn̄s a vasal.nō erigat. ¶ No.ꝙ in causis feudalibus hincinde per partes nō iuratur de calumnia fine cri gatur per vasal.a dn̄o fiue ecōtra. Et fuit ratio dubitādi i isto.§. quonia etiā olim certū erat qd patronus exactus per libertum non tenebaf iurare de calūnia suo liberto.vt in.d.l.iusiurandū. i.§.h iuo.verū cū valeat argumētatio cōiter de liberto ad vasal. vt pbaf i pluribus exemplis.§.que fuit prima causa be.amit. in.§.fed ꝛ qui delator.ꝛ in.l.adoptiuū.ff.de adop.ꝛ i.l.emācipa. tum.ff.de sena.ꝛ in.l.ij.C.de liber.ꝛ eorū liberis. Nolebant dn̄i in rare vasallis fuis de calūnia ad similitudinē patronoꝝ q aiad nertentes vasalli nolebant etiam ipsi iurare dominis fuis de ca lūnia. Et sup hoc facta est querela coꝛā iperatore ꝙ expsse deter minauit ꝛ statuit in fauorē dn̄oꝝ vt nō tenereṫ iurare ad exēplū patronoꝝ. Uerū hāc determinatiōē suā voluit extēdi etiā ecōtra i fauorē vasalloꝝ. Et ita videf esse de mēte hui⁹ ter.fi bene pon dereṫ.ꝛ sensit etiā gl.ij.hic posita quā.s.expediui.ꝙ autē teneat sup̄asc̄ripta argumētatio tenet Azo ꝛ Jo.ꝛ Ja.ardi.vt ipse re fert in summa.charta.vj.sub rubricella ꝙ feu.po.ad certū ser uitiū.ꝛ ti q.mo.feu.amit.sub rubricella generaliter feudū vasal lus amittit. Ratio autē decidēdi multiplex fuit.primo q: cū va sal.semel iurauerit fidelitatē nō tenef ampli⁹ iurare.vt i auf.de his q ingre.ad appellā.in.§.fi.col.v. Unde secus esset si nondūꝫ iurasset fidelitatē dn̄o.ꝛ cōtētio esset iter eos.vt q: forte vasal.ha buit solū inuestiturā absq; eo ꝙ ipsum iuramētū fidelitatis pre cedit.vt.§.quid pcedere debeat inuesti.an fideli.i.c.j.vnde fi isto casu verteref cōtētio iter dn̄s ꝛ vasallū de possessione dicti fendi ꝛ fi de fuesti.propria ꝛ reali qd accidere potest: vt.§.fi de feu.fue. ꝯtro.in.c.fi facta.tūc bene fateor ꝙ teneref vasal.iurare de calū nia.q: apli⁹ adhuc nō iurauit. Et h voluit glossella pria h⁹ posi ta q p h remanet expedita. Posset et dicta gl.itelligi vt habeat respectū ad vasallū q tz feudū ei⁹ nature vt de eo nō iuref fideli tas. Nā ꝙdāsūt feuda ita data vt his fidelitas nō sit pstāda vt di xi ter.§.fuit prima causa be.amit.§.est ꝛ alia.in fi.ꝛ ito casu fi militer cum nō sit amplius iuratum bene tenebif vasallus iura

a ¶ Magis cre dit parētibus. Adde.c.sup eo. de test. Abb.in c.videf.qui ma tri.accu.pos.

b ¶ Utrū autem vasal.possit esse testis. Adde gl. in.c.forma.xxj. q.v. Spe.tit.de testi. Bal.in.c. ego.n.de iureiu. Abb.i.c.sup de test.abb.i.c.acce dēs.el.ij.vt lite non contesta.

c ¶ Imparo pōt appellari rex. Adde qd etiam appellaf regale culmē.vt in epi stola iter claras C.de summa tri. ꝛ fi.cath.ꝛ ter.i c.venerabilē.de elec.ibi electū i regē ꝛ ibi Abb.

¶ Ut p̄prie ap pellaf impator. Adde cle.i.§ in reiur.ꝛ gl.in §. ho pōtificat⁹ in p data.vj.li.spe. tit.de renūcia.§ §.ver. item ꝙ obtentū Bar.i extrauagāti ad repmēdā.in § ho imparores. Old.ꝯs.clxxi.i. ci.qd ēstvtrū im parot ante coro natione. Calde. ꝯs.vij.in Rub. § priui.icip.an imperator.

re de calũnia.vt.s.dixi.Intelligit itaqꝫ iste tex.i feu.recto i quo iurat fidelitas qd ptz ex rubrica dũ dixit de cõsuetudie recti feu. Feudũ eñi rectũ dicitur a fidelitate:vt.s.per quos fi.iuesti.in fi. Subsequẽter fuit ⁊ alia rõ decidẽdi vcꝫ ppter equalitatẽ seruã dã in iudicijs:quoniã sicut dñs nõ tenebatur iurare vasallo in iudicio de calũnia.Ita equũ quoqꝫ fuit vt ipse vasall⁹ nõ iuret dño.vt probat in.l.fi.C.de fruc.⁊ litis expẽ.Et hoc sensit glos.se cũda hic posita que per hoc remanet expedita.¶ Potest etiaꝫ assignari tertia ratio que assignat per text.s.de for. fide.in fi. q dñs debet in omnibus vicẽ fideli.suo reddere vnde sicut dñs alleniat a tali iuramẽto.ita etiã fuit visum a pari vasallũ alleuiã dum.¶ Postremo assignat ⁊ quarta ratio in isto text.vcꝫ ⁊ p regulãqꝫ quisqꝫ iuris ⁊c.qd qualiter intelligatur statim dicã.
2 ¶ †No.regulã hic traditã vcꝫ qd quisqꝫ iuris in alterũ statuit ipse eodẽ iure vtatur que regula sumpta est ex ti.ff.qd quisqꝫ iuris ⁊c.qui titul⁹ solet allegari p singulari cum alibi in iure nõ habeat de dicta materia tamen vides hic text.similẽ facit qd habetur in.d.l.fi.C.de fruc.⁊ lit.expẽ.⁊.c.si motu pprio.de preben. lib.vj.cũ ibi no.⁊ qd no.de mu.peti.c.ij.⁊ p Cy.⁊ doc.in.l. ratas. C.de rescin.vendi.¶ Oppo.cũ glo.fi.cõtra suprascriptã regulã. vt in casu nostro locum habere nõ possit.Naꝫ istud ius quo dominus non iurat vasallo de calũnia aut fuit concessum per imperatorẽ mediãte impetratione alicuius:aut fuit cõcessum proprio motu imperatoris sine impetratiõe alicui⁹. Primo casu ille solus qui impetrauit debet puniri vt aduersus ipsuꝫ idẽ ius seruetur videlicet vt nõ possit exigere sacramentũ calũnie quẽadmodũ ab eo nõ potest exigi:sed ista talis sua impetratio seu factũ non debet posse preiudicare alijs dominis qui non impetrauerunt per regulam q factum alterius nõ debet piudicare alteri.l.alterius.ff.de re iudi.Itẽ per aliam regulaꝫ:quia res inter alios acta ⁊c.que regula tamen quandoqꝫ fallit ⁊ habet viã brocardicã.vt no.in.l.ij.C.quibus res iudi.non no.⁊ in.l.sepe.ff. de re iudi.Secũdo casu quandoqꝫ pprio motu ⁊ sine impetratione fuit cõcessum tale ius:⁊ tunc nullus debet puniri:q multa licite conceduntur que impune non petuntur.vt probatur in.l.iij.in prin.ff.qd quisqꝫ.iuris.⁊ in pluribus cõcordãtijs allegatis per glo.Ex quibus concludẽdum videtur qd nullo casu iste dominus qui hodie vteret tali iure deberet puniri.vt vasal.aduersus ipsum vtatur eodẽ iure.Solu.dicit glo.qd imperator lꝫ hoc statuerit ad postulationẽ dominorum ⁊ ipsorum.contẽplatione ad hoc statuendũ motus sit tamẽ voluit hoc esse ius generale in materia feudali vt omnes comprehendat tam dominos quaꝫ vasallos.Sed in contrarijs non statuitur ius generale sed speciale in fauorẽ solũ impetrãtis.Et hoc voluit tota ista glossa.Sed tu dic melius secundũ doct.qd imperator hoc statuit sine postulatione alicuius.Nec fuit hoc suum statutum iniquuꝫ quia idẽ dicit in vasal.qd in patrono.Et voluit hanc esse legem generalẽ ⁊ cõmunẽ ⁊ per hoc postqꝫ voluit qd esset lex generalis nõ est fienda vis siue ad postulationẽ dominorum siue nõ scdm And.de yser.Vel dic qꝫ de.hoc erãt contentio coraꝫ imperatore qui volens tollere altercationem de medio hãc determinationẽ fecit ⁊ p lege haberi voluit vt ex supradictis colligit. ¶ Oppo. ab extra cõtra supradicta qd imo nõ fuerit bona equiparatio de liberto ad vasal.Nam non reperitur in iure cautum quod liberto sit remissum iuramẽtũ calumnie.ergo iurare debet.l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam.infec.l.de die.§.fi.qui satisda cogã.et per consequẽs nõ fuit bona ista determinatio qd vasallus iurare non debeat:quia arguẽdo a simili debet iurare sicut iurat libertus.Solu.alia ratio reformat pactũ in vasallo qꝫ in liberto. cũ dñs eandem vicem debeat gerere vasallo.vt.s.de forma fid.in fi.Item q vasallus iurauit ipsi dño qd secus est in liberto.vnde non est credendum qd ipse vasal.propter prius iuramentuꝫ sit imemor diuini iudicij.l.fi.C.ad.l.iuliam repetun.facit ad predicta qd in simili no.glo.s.de mili.vasal.qui contu.est.in.§.fi.⁊ qd dixi in dicto.ti.de for.fide.in fi.Verũtamẽ vnuꝫ non omitto qd Ja.de are.cũ quo videtur pertransire Bar.tenet qd propter paritatem seruandam in iudicijs intelligatur remissum etiã liberto iuramentum calũnie postqꝫ est remissum patrono qd dictuꝫ reprobat Salyce.in.d.§.qui iusiuranduꝫ.quia est diuersa ratio in patrono.s.ppter honoreꝫ ⁊ reuerentiam qd secus est in liberto.Et hoc puto verissimum etiã per ea que supra dixi.
3 ¶ †Quero ab extra si dñs vult iurare de calũnia vtrum possit exigere a vasallo idẽ iuramentum calumnie.⁊ dixit Ja.de bel.qd sic.facit ratio q vtitur iure cõi.Itẽ q priuilegiũ datũ dño nõ dꝫ retorqueri cõtra eum.l.si iudex.ff.de minoribus.In cõtrariũ facit q ista lex cõis ⁊ istud priuilegiũ iaꝫ est acquisitũ ipsi vasallo. vnde dñs non potest illud sibi tollere.d.l.iij.ff.qꝫ qsqꝫ iuris.Itẽ q talis potestas nõ dꝫ cõferri in ptãte aduersarij.ar.in.l.si idẽ i.§.qꝫ si mutue.ff.de iurisdi.om.iudi.Itẽ q licet istud beneficiũ sit cõcessum vasallo ex quadã cõsequẽtia.nihilominus potest eo vti principaliter propter se etiam inuito domino.vt.ff.de cõtracta. l.si post mortẽ.§.fi.Et hãc ptẽ sequit Bal.quã puto verã.p quo facit.c.prudentiam.extra de mutu.peti.in ratiõe sui.⁊.d.l.fi.C.de fru.⁊ lit.expẽ.Itẽ q postqꝫ est lex cõmunis debet reddere ius suũ vnicuiqꝫ ⁊ gñaliter obseruari.l.iura.ff.de legi.Et cõstãter ⁊ perpetuo obseruari.l.iustitia.ff.de insti.⁊ iure.Et p hoc patet responsio ad dictã.l.iudex.q hic loqmur de lege q est cõmunis vtriqꝫ parti.Ibi vero minor sol⁹ habebat priuilegiũ qui est potior aduersario qui veniebat de iure cõmuni.ad qd facit.l.j.C.de repu.que fiunt in iudi.¶ Vltimo de materia hui⁹.§.habet per Jacardi. in summa.in ti.de conten.feu.sub rubricella qualiter in causa debeat procedi ⁊c.in prin.per Salyce.in.d.§.hoc iusiurãduꝫ.facit qd no.glo.in aut.de his qui ingre.ad appel.§.penul.in glo.sup verbo cõcedens ⁊c.In eo qd facit mentionem de lege Federici puto voluerit habere respectũ ad istã legẽ de qua hic fit mẽtio licet Jaco.de bel.ibi dicat qd nõ meminit se legisse vbi fit dicta lex Federi.que ibi allegat in glo.si quis aũt cupit plene instrui de materia iuramẽti.de calumnia ⁊ de malitia videat diffuse in Spe.in ti.de iura.calũ.⁊ in.vj.libro decretalium.vbi noue ⁊ pulchre decisiones adducuntur ad materiam. ¶ Jacobus.

1 ☞ Vasallus dominũ ciuiliter vel criminaliter temerarie accusans feudo priuandus.
2 Vasallus contra dominum in causa non feudali non debet testificari.
3 Patronus libertum suum non accusabit nec cõtra cuꝫ ferret testimonium.
4 Testificari quis ⁊ quando dicatur compelli.

Similiter vasallus.

Diuiditur iste.§.i tres ptes principales.in prima ponitur dictum cum determinatione vera.in secũda ponit determinatio falsa.in tertia redit ad primam penam annectendo.Secũda ibi:quidaꝫ.Tertia ibi:in quibus.Casus.Vasallus non potest dominum accusare vel contra eum testimoniuꝫ reddere in causa ciuili vel criminali.⁊ si contrafecerit feuduꝫ amittit.licet quidaꝫ aliter dixerint.h.d.¶ In tex.ibi similiter ex hoc colligitur qualiter autor se cõtinuat ad superiora.quoniã sicut supra proxime vasallus nõ potest arctare dominuꝫ ad iurandũ de calũnia secundum consuetudinem recti feu.similiter nõ potest ipsum accusare ⁊c.ibi vasallus.Subaudi maior.xxv.annis. q sec⁹ si esset minor.l.qui cũ maior.in prin.ff.de bo.liber.⁊.ff.de his qui.vt indig.l.post in.§.etati.sm Jaco.ardizo.⁊ dixi.s.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed ⁊ qui delator.in questiõe fi.ibi accusare.s.grauiter ex quo graue dispẽdiuꝫ sustineat.sec⁹ si leuiter.vt probatur in dicto.§.sed ⁊ qui delator.⁊ ibi dixi super tex.ibi nõ potest.Subaudi sponte.secus si coactus per iudicem. vt no.glo.in.d.§.⁊ ibi dixi in questione.ij.⁊ statim latius tangã. ibi ciuili causa.hoc refertur solum ad id qd proxime dixit de testimonio ferẽdo.ibi modica quasi dicat qꝫ i omni cã ciuili vel criminali quãtũcũqꝫ modica in qua perhibeat sponte testimoniũ contra dñm dꝫ puniri vt statim declarabo.ibi dicit.Subaudi male.ibi in qb⁹ si cõtrafecerit.s.accusando dñm grauiter vel perhibendo sponte cõtra eum testimoniũ in cã ciuili vel criminali ibi priuabitur scilicet cum cause cognitione mediante sententia. vt not.infra de prohibi.feu.aliena.per federicum.in.§.callidis.
1 ¶ †Not.vasallũ temerarie accusantem dominuꝫ priuari feudo. nam si accusationẽ suam probaret excusandus esset:nec priuatur.l.qui cum maior.in fi.de bo.liber.Intelligit nãqꝫ iste tex.solum de accusatore calũniante.vt ibi not.glos.licet Dy.ibi teneat contra per.l.fin.C.de dela.de quo vide qd dixi in.d.§.sed ⁊ qui delator.in primo notabili.Item intelligitur iste tex.quando ex accusationẽ dominus sustinet graue dispendium.Secus autem si leue.vt no.in.§.preterea.s.que fuit prima causa benefi.amit.⁊ dixi super tex.itẽ nõ habet locum determinatio huius.§.in pluribus casib⁹ no.i.d.§.sed ⁊ q delator.⁊ quos ibi specificaui i.q.iij. quib⁹ fallit regula hic tradita.vbi videas.
2 ¶ †No.qꝫ vasallus testimoniũ reddens cõtra dominum priuandus est feudo siue deponat in causa ciuili siue criminali quod intelligas verũ i alia causa quã feudali.quoniam in causa feudali potest esse testis cõtra dominũ.vt patet.s.eo.in prin.in ver.quod autem.⁊.s.qui. sit inuesti.in.§.j.⁊ tenet Bal.in.l.libertorũ.in fi.C.de testi.Et intellige hoc procedere quãdo produceretur in testem in cõtrouersia orta sup inuesti.noua.vt patet in.c.j.s.qui testes sint necessarij ad proban.no.inuesti.q alias vasallus nõ potest testificari pro domino nec dominus p vasallo:q mixtim est propria causa.ff.de appel.sit.l.j.§.impropria.⁊ tenet Joan.andr.in addi.Specu.in tit.de teste.§.j.versi.quid de venditore.Et idem dicit ipse de emphiteota.Et ita saluo dictos doc.qui alias viderentur contrarij. Facit etiã ad predicta que dixit Specu.in titu.de teste.in.§.j.in versicu.sed nũquid vasallus:⁊ vide ad predicta quod dixi in.c.j.s. de inuesti.inter domi.⁊ vasal.lis oriatur in.viij.notabili.⁊.s.qui sit inuesti.in.§.j.in opposi.fi.In alia autẽ causa nõ feudali quantũcũqꝫ modica prohibetur vt hic.Sed dubito que sit ratio differentie quare vasal.accusando dominũ de re leui ex qua dominus nõ sustinet graue dispendium nõ priuatur feudo.vt dixi in.§.sed ⁊ qui delator.⁊.s.super tex.Sed tñ perhibẽdo testimoniũ cõtra dominũ etiã de re modica priuatur feudo.vt hic:qd videtur absonũ.⁊ fecit me multũ dubitare cuꝫ nullus doctor hoc tãgat.Et puto qd potuit esse ratio:q qñ vasall⁹ accusat venit principaliter ad accusandum propter se ⁊ non contemplatione alterius.Sed quando venit spontaneus:tãqꝫ testis nõ venit ppter se sed contẽplatiõe alterius.Vnde magis presumitur mal⁹ animus ipsius ⁊ magis ingratus seruiendo alteri contra ipsuꝫ dominũ qꝫ quãdo sibi soli seruit:item q sciẽter videt manifestare credẽtiam domini sui in eius damnum.vt probatur in.c.j.s.hic potest esse ti.qui.mo.feu.amit.
a
¶ †Quero cũ glo.j.an patronus possit accusare libertũ suum de crimine capitali:vel cõtra eũ ferre testimoniũ.Et respõdet glo.qd non imo si ipse patronus vel eius filius hoc faceret puniret:quia directo non possent rũpere testamentũ liberti dicta.l.qui cũ maior.in princi.Eodeꝫ modo ecõtra libertus cõtra dominum non põt perhibere.l.aduersus. C.de testi.Similiter videmus qd si qs adiuuerit suo testimonio illũ qui accusauit testamentũ de falso.vel extitit p eo fideiussor qd priuat cõmodo testamẽti dicta.l.post legatũ.in.§.his vero.⁊.§.seq.Quinimo si esset seru⁹ cui esset relicta libertas priuaret ẽt libertate.vt in.d.l.j.§.an libertas.⁊ hoc vult tota ista glo.¶ Ex qua glo.no.sm Andr.de iser.eqparationẽ libertoꝝ ad vasallos de quo dixi.s.§.proxi.
4 ¶ †Quero cum glos.ij.quid si iste vasal. fuit cõpulsus per iudicem ad ferẽdum testimonium:an habeat locũ determinatio hic posita.Et respondet gl.qꝫ non:dicẽs qd ista intelligit de spõtaneo deponẽte non autẽ in coacto vt probatur in.d.l.post legatum.in.§.his vero facit qd no.in.l.ij.in.§. j.ff.si quis cau.Item q officiũ testis coacti nõ debet sibi esse dãnosum.⁊ allegat.j.tit.ij.qui facit parum.Et hoc vult vsqꝫ ad finẽ.¶ Ex qua gl.no.aliã limitationẽ ad istũ tex.vt nõ habeat locũ in vasal.coacto testificari.Sed tu immediate dubitabis qualiter potuit cõpelli cũ excusetur nec cogat inuitus.sicut patet de liberto contra patronũ.l.lege iulia.in fi.ff.de testi.⁊ dicta.l.libertorum quare circa istũ articulum est dicendũ qd interduꝫ quis perhibet testimoniũ nõ vocatus ab accusatore neqꝫ iudice.Et certe talis est suspectus.l.que omnia.§.j.ff.de pcura.Interdum quis est vocatus a litigatore nõ tamen a iudice.⁊ sic sponte attestatur:tũc tale testimoniũ benevalet dicta.l.post legatũ.in.§.his vero.⁊.d.l.qui cum maior.§.sed si non accusauerit.Verũ si qua pena imponit perhibentibus testimoniũ spõte hãc patietur.vt in.d.l.libertorum.Interdum venit ad instantiã partis vocat⁹ per iudicem sicut fit communiter:tũc magis valet eius testimonium.Verũtamen si quã excusationem habebat iste vocatus.et eã nõ est vsus dicet sponte perhibuisse testimoniũ ⁊ spõte testificantium penam patietur dicto.§.his vero.⁊ dicta.l.qui cuꝫ maior.§.sed si nõ accusauerit.Si autẽ opposuisset excusationẽ suã iudex tamẽ ipsum coegisset dicere testimoniũ:tunc dicetur coactus testificasse:⁊ per cõsequens excusaretur nec penam pateret. l.non videtur.§.qui iussu.ff.de reg.iur.⁊ in.l.furti.§.qui iussu. ff.de his qui notã.infamia.⁊ per Dy.in.c.qd quis mãdato.⁊.c. ea.de regu.iur.lib.vj.Et pdicta colligũtur ex predictis iuribus coniunctis suis glo.⁊ ex dictis doctorum in dicta.l.libertorum. vbi Rapha.Ful.pdicta narrauit ⁊ per Bar.in.d.l.post legatuꝫ. ¶ Vltimo ad materiam prime partis vcꝫ an vasal.possit dominum accusare.vide plene quod dixi in dicto.§.sed ⁊ qui delator. ⁊ in remissionibus quas ibi copiose adduxi in fi.De pertinẽtibus autem ad materiam an possit contra dominum testificari: vide plene per Specu.in dicto titu.de teste.in.§.j.versi.sed nunquid vas.in.iij.col.vbi copiose hunc articulũ tractat ⁊ ibi etiã p Jo.and.q plura allegat.Sed tñ mirandũ qd de isto.§.nõ faciũt mentionẽ in quo est decisio.Nec minus mirãdum qd null⁹ doc. hic faciat mentionẽ de ipso Specu.⁊ Jo.and.Insuper vide per nõnullos canonistas in.c.in literis.extra de testi.p Jaco.ardizo. in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si contra dominũ accusatũ testimoniũ dixerit.⁊ in remissionibus quas dedi.s.in secundo notabili.in fine.

☞ Actore non probante absoluitur reus.
Possessio si quiete per annũ teneatur facit vt pro possessore presumatur.

Item si inter dominum.

Iste.§.tractat de mã de qua tractatũ est.s.e.i pn.in v.dicet etiã.⁊ in.§.sacramẽtũ.Et diuidit in duas ptes.In pma vasal.agit ⁊ dñs possidẽs se defendit.In scda ecõtra dñs agit ⁊ vasallus possidẽs se defendit.Secũda ibi vasallo vero.Casus.Vbi cõtẽtio est de feu.⁊ vasall⁹ agẽs cõtra dñꝫ possidẽtẽ nihil pbat absoluit dñs absqꝫ aliquo iuramẽto.si vero dñs agat ⁊ nihil pbat ꝫ vas.qui iam possedit anno ipꝫ feu. tunc causa finitur iuramẽto vasalli.Si autẽ minus anno possedit:tunc causa finit p iuramentũ dñi.nisi aliqua psumptio sit p vasallo.h.d.In tex.ibi.controuersia sit.q isto pmo casu vas.petebat feu.de quo dicebat se inuestitũ p dominũ ⁊ dñs negabat ⁊c. Ibi beneficio.i.feudo.vt.s.in qui.cau.feu.amit.in.§.fin.Ibi qui scilicet dñs.Ibi absoluatur.Et ideo absoluit absqꝫ iuramẽto p
a regulã: q actore nil probãte ⁊c.cũ in totũ ipse agẽs deficiat in probatione.vt.s.⁊ pbatur in dicto.§.sacramẽtũ.Secus auteꝫ si vasal.haberet aliqd p eo:q tunc daret sacramẽtũ dño possidenti si iudici videat put pbat in.d.c.fi.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.vbi dñs possidẽs iurat cũ.xij.sacralibus.⁊ sic nõ obstat:⁊ dixi i.d.§.sacramẽtũ.ibi ⁊ actore.s.dño q dicebat isto casu.scdo feu. ad se ptinere:q nunqꝫ inuestiuit ipsum vasal.Ibi lõga.i. annat. vt no.gl.s.in pn.in dicto versi.dicet.Ibi eius.s.vasal.Ibi noua s.minus anno:vt pbat i dicto ver.dicet.⁊ in.d.c.fi.Ibi prestabit s.vasallo.Ibi p possidẽte.s.vasal.Ibi faciat videlicet aliqua presumptio seu semiplena pbatio.q iudicẽ moueat p ipo vasal.pos
1 sidẽte:vt dictũ est in.d.§.sacramẽtũ.¶ †No.regulã cõem qꝫ actore nil pbante reus est absoluẽdus etiã absqꝫ aliq sacramẽto.vt hic.⁊ i.l.q accusare.C.de edẽdo.l.ij.de pba.l.fi.C.de rei ven.que regula et si sit vera de iure cõi tñ in materia feudali posset iudex eam seruare si sibi videat vt hic.⁊ i.§.sacramẽtũ.s.eo.potest etiã si sibi videt deferre sacramentũ possidenti:vt i.d.§.sacramentũ. ⁊ i.c.ij.circa mediũ.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.Circa
2 hoc vide qꝫ dixi i.d.§.sacramentũ.in.ij.notabili.¶ †Not.ex scda parte qꝫ tũc possessio inducit presumptionẽ p vasal.vcꝫ quãdo stetit i possessione per annũ qd intellige pacifice dño sciẽte ⁊ nõ cõtradicẽte.⁊ seruitia ab eo tãqꝫ vasallo recipiente:vt dixi.s.eo.i prin.in.q.ij.Et ita puto sensisse gl.hic positã se remittẽdo ad supro notata.⁊ nil amplius dixit ⁊ pbat in.d.c.fi.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.quẽ casum dixit ibi Bal.esse singularẽ.sꝫ put videas habes hic tex.similem.⁊.s.i prin.ti.in ver.dicet.⁊ in.c.titius.s.si d feu.fue.ꝯtro.vnde ergo est necesse qꝫ dñs sciat:q tps istud ex q inducit ista psumptio nõ currit ignoranti.vt no.in glo.ij.in.§.penul.s.qliter oliꝫ feu.po.alie.¶ Oppo.ab extra qꝫ imo reqrat qd vasal.possederit ãnis.xxx.ad hoc vt psumat p vasal.vt pbat i.c. fi.s.d feu.da.i vicẽ.l.ꝯmis.⁊ i.c.si qs p.xxx.s.si d feu.fue.ꝯtro.Solue vt dixi i.d.c.fi.i oppo.pria extra gl.⁊ in.d.c.si qs p.xxx.in.ij.not. vbi oĩno videas p itellectu hui⁹.§.¶ Vltiõ circa hãc mãꝫ vide que dixi.s.in prin.ti.⁊ i remissionib⁹ quas ibi adduxi.⁊ qd dixi in.d.c.ij.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.⁊.s.de cõtro.inuesti.i prin. ⁊ in.§.item si fidelis.⁊.s.de ꝯten.iter do.⁊ vasal.in oppo.antepenul.⁊ i ti.quid sit inuesti.in.§.j.⁊.ij.⁊ fi.⁊ per Jac.ardiꝫ.in tit.de cõten.feu.sub rubricella qualiter i cã debet pcedi ⁊ terminari i fi.⁊ qd plene dixi in.d.§.sacramentũ.s.eo.⁊ i Spec.de feu.§.ij.v. tertio queritur.

a ¶ Actore nil pbante.adde.l.q actore.C.de edẽ. gl.i.c.mulieri.d iureiur.h regula fallit i.xv.casib⁹ de qb⁹ enumerat Hosti.in summa.i tit.vt eccle.bñfi.i vlti. col.v.dat ⁊ alia regula.qño aũt dꝫ absolui reus actore nõ pbãte vide p gl.i ibi philip.frã.i regula cũ sunt de regu.lib.vj.

¶ De lege corradi. Rubrica.

¶ Cõtinuari potest ista rubrica ad pcedẽtes.hoc ordine.videlicet qm Corrad⁹ imperator in materia feudali fecit aliqs decisiões vtiles iter quas alique sunt q habẽt maximã ꝯformitatẽ cũ materia.s.prime pcedẽti.vcꝫ circa cõtrouersiam vertentẽ inter do. ⁊ vasal.rõne feudi possessi p ipsum vasal.vt patet.s.in tit.pcedẽti.quasi p totũ ⁊ maxime in.§.fi.de qua materia cõtrouersie vertẽtis inter do.⁊ vasal.etiam tãgitur in hac.l.corradi.vt patet.j. in.c.fi.Ideo posita fuit ista lex.⁊ titulus cõgruẽter post titu.pcedentẽ.Et circa hoc vide qd dixi.s.de filijs natis ex matri.ad morga.cõtracto.sup rubrica.Vel potest sic cõtinuari.vcꝫ qꝫ.s.tractauerit qualiter cõtrouersie feudales finiant.Nunc vero corã quibus.Et p intellectu huius rubrice.vide qd dico.j.de capitulis corradi.super rubrica.

1 ☞ Controuersia capitaneorũ lege corradi valuasorum autem coram paribus diffinienda.
2 Lex Corradi in iurisdic.discernẽda litigãtium tum dignitateꝫ tum potentiam attendit.
3 Consuetudo Mediolaneñ.rem ob quam lis mouetur non aũt personas considerat.
4 Lex Corradi Mediolaneñ.consuetudini preferenda.

Lex corradi.

Diuiditur in duas partes.In prima ponit tenor legis corradi.In secunda ponit quedaꝫ distinctio secundum consuetudineꝫ Mediolanẽsium.Secunda ibi.Mediolani.Casus.
1 †Si inter capitaneos est cõtrouersia debet diffiniri p legem corradi coram rege.Si vero est inter valuasores tũc coraꝫ paribus curie.verũ ista lex non seruatur Mediolani.sed distinguitur aut ꝯtẽtio est inter duos de beneficio regali qcũqꝫ fuerit tunc coram rege deciditur.Alie vero cause coram parib⁹ curie h.d.Premitte pro euidẽtia qꝫ capitaneus pprie est ille qui recognoscit feudũ ⁊ dignitateꝫ imediate a rege seu principe.sicut est dux marchio comes ⁊ similes.Et isti tales pprie appellãtur capitanei regni seu regis.est etiã alia spẽs capitaneoꝝ.vcꝫ qñ aliquis recognoscit feudũ a predictis ⁊ nõ imediate a pricipe vel rege.Et ista talis est ⁊ reputat iter maiores regni seu regis valuasores qui hodie etiã appellat capitaneus.vt predicta probãtur s.q.feu.da.pos.in pn.⁊ in fi.⁊.s.de nã feu.c.j.⁊ in ti.qs dicit dux

comes vel mar. De primis nam capitaneis qui sunt duces vel
comites/vel marchiones/⁊ similes immediate ꝓducẽtes a prin
cipe loquitur iste tex. in primo respõso. vt imperator in causis ⁊
cõtrouersiis ipsorum sit iudex competens. Non autez loquitur
de aliis capitaneis inferioribus: quia tũc siue sint de maiorib⁹
valuasoribus: siue minoribus controuersia inter eos ortade feu.
ventilabitur coram paribus. vt hic secundo respõso. ⁊ in dicto ti.
apud quos vel quẽ. c. j. secundo responso. ¶ In tex. ibi. de benefi
ciis scilicet que est in lõbar. in tit. de beneficiis. ⁊ terris tribu. de
qua lege facit. etiam glo. mentionẽ. s. de his qui feu. da. pos. in. §.
cũ vero corradus. ⁊. j. de capi. corra. in princ. Ibi capitane⁹. de q
bus capitaneis intelligat. s. dixi. Ibi controuersia fit. Subaudi
siue sit occasiõe beneficii regalis siue ex alia causa: q lex corradi
cõsiderauit personas ⁊ dignitatem ipsarum ⁊ non res: sed Me
diolanẽses considerauerunt res. vt statim sequitur ⁊ non perso
nas. Ibi rege. Subaudi romanorũ qui ⁊ imperator dicitur. vt di
xi. s. tit. pri. §. in quibus. Nam iste Corradus fuit imperator: vt
expresse patet in dicta. l. de beneficiis. ⁊ in dicto. c. cum vero. ⁊ fuit
primus imperator noĩe Corradus. ⁊ imperauit annis. xx. eius
imperiũ icipit anno domini. M. xv. ⁊ tempore sui imperii mul
tas leges cõdidit. vt habetur ex chronica Marchiana. qꝺ autez
coram imperatore hec causa inter eos capitaneos sit ventilãda.
probatur. s. apud quos vel quẽ in. c. j. vbi est casus. Ibi valuaso
res. Subaudi siue sint de maioribus siue minoribus. vt ꝓbatur
in. d. c. j. ii. respõso. s. apud quem vel quos. Ibi paribus curie ꝙ
intellige quãdo esset feudalis. ⁊ constabat vnum ex istis valuaso
ribus litigãtibus esse vasallum de aliquo alio feudo. de quo nõ
est questio: quia tũc de illo feu. de quo est questio cognoscunt pa
res curie vt hic. ⁊ in dicto. c. j. secundo responso. s. apud quẽ vel
quos ⁊c. Et hoc ideo dico ne videatur obstare. j. c. sequẽs. ⁊. j. de
probi. feu. alie. per fede. in. §. penul. vt statim dicam. Ibi quicũ
fuerint siue dignitate habẽtes. vt duces/comites/⁊ marchiones/
siue non dũmodo sit cõtrouersia occasione feudi seu beneficii re
galis. vt sequit. Ibi coraz eo scilicet imperatore. Ibi cetere vero
cause scilicet feudales que nõ dependent a manu regali. etiaz si
habeant dignitatẽ ⁊ nobilitatem annexam quod fieri potest. vt
2 probat. s. quis dicitur dux comes vel mar. in fi. ¶ † Nota ex lege
corradi in discernẽda iurisdictiõe considerari dignitatẽ ⁊ potẽ
tiam personarũ litigantium ⁊ non rem super qua litigãt quia
si questio vertitur inter duces/comites/vel marchiões/⁊ similes
qui capitanei appellant imperator debet esse iudex ⁊ nõ alius.
Et potuit esse ratio que assignatur in. l. j. in lõbarda. in ti. apud
quem potentiorũ cause agi debeant. Vbi imperator Carolus in
dicta. l. ad literã. ita dicit comites ⁊ potentiores si causam inter
se habuerint ⁊ pacificare noluerint ad nostrã iubeant venire ꝑ
sentiam. neq illorũ ꝯtentio alibi iudicetur. nc propter hoc pau
3 perum ac minus potentũ iustitie remaneant ⁊c. ¶ † Not. ex con
suetudine Mediolanẽsiũ in discernenda iurisdictione. conside
rari rem ipsam cuius occasione controuersia mota est: non autẽ
personas litigantes. quoniam de quacun re procedente a be
neficio principis. ipse princeps est iudex cõpetens. non facta ali
qua discretione personarum. ⁊ potuit esse ratio mediolanẽsiuz:
quia solus pñceps est ille qui habet estimare ⁊ regulare sup suo
beneficio. vt ꝓbatur in. l. neratius. ff. de reg. iur. facit extra de iu
di. c. cũ venisset. ⁊. l. fi. C. de lega. Item propter periculũ collusio
nis per. l. si suspecta. ff. de inoff. testa. ⁊. l. si per lusorio. C. de appel.
cum inuestiens teneatur de euictione. iuxta ea que dixi in. c. j. s. si
4 de feu. vasal. fue. interpel. ¶ † Que autẽ sit melior ⁊ probabilior
ac rationabilior determinatio an legis cor. vel Mediolanẽsium
dic quod illa lex corradi. Et tenenda est tanꝙ communis quia
est lex imperialis. vt insti. de iure natu. §. sz quid. ĩ prin. Itẽ pro
pter rationẽ quam. s. assignaui que videtur multuz necessaria.
vt potẽtes pacificentur. ⁊ vt minus potentes non supplantẽtur
in iure suo. l. fi. C. de iniur. cum si. ¶ Oppo. ab extra: quia hic nul
le sunt glo. contra primã. in secundo responso in eo qꝺ pares cu
rie hic cognoscũt de controuersia que vertitur inter valuasores
quoniã hoc videtur esse contra ea que habentur in. §. penul. j. de
probi. feu. alie. per fede. vbi cognitio est dñi quando inter duos
vasal. est cõtrouersia. Solu. ibi constabat verum litigantem esse
vasallũ eiusdem domini. sed erat contentio inter eos de aliqua
feu. parte. ⁊ tunc dominus est iudex. vt ibi. sed hic cõstabat vnũ
tantum esse vasallum de fendo aliquo de quo non est questio. ve
rum questio erat super alio feu. quo casu pares debent esse iudi
ces. vt hic. ⁊. s. apud quez vel quos questio feu. ter. debe. c. j. secun
do respõso. ¶ Oppo. ad idem de. c. se. vbi coram iudice vel arbi
tro debet vẽtilari talis causa que vertitur inter duos vasal. So
lu. ibi dubitabatur quis eorũ esset vasal. ⁊ ambo pretendebant
inuestiturã ab eodem domino. ⁊ vterq ipsoruz dicebat esse suũ
feu. hic autẽ certũ erat qꝺ vn⁹ eorũ erat vasallus de alio feudo: ⁊
ita not. glo. in dicto. §. penul. de probi. feu. alie. per fede. ¶ Opp.
quoniã in iudicãdo non debet fieri discretio personaruz: q ita
debet iudicari ⁊ pariter magnus sicut paruus. l. rez nõ nouã. C.

de iudi. So. ꝺm Bal. illa est regula vera ĩ casib⁹ nõ reseruatis: sz
fallit isto casu quẽ sibi voluit ĩperator reseruare ꝑpter rõnẽ quã
s. dixi. ¶ Vltimo de hac materia iurisdictiõis vide plene ĩ distĩ
ctiõe ꝙ posui ĩ. d. c. j. s. apud quẽ vel quos q̃stio feu. ter. debe. vbi
ꝑdicta ⁊ oĩa mẽbra declaraui: ⁊ qꝺ dixi. s. de inuesti. in mari. fac.
in. §. fi. ĩ remissiõib⁹ quas ibi in fi. copiose adduxi. ⁊ etiã in ꝑnci
cti. c. Et vide ad intellectũ huius. l. Jac. ardi. in summa in ti. de
conten. feu. in prin. vbi hanc legem examinat.
1 ☞ Causa feudalis inter eos quos nõ cõstat esse vasallus corã
ordinario discutietur.
2 Dominus in dubio alteri competitorum gratificari potest.
3 Vasallus cõpromittere potest de feudo ⁊ ꝯtrouersia inter ipsũ
⁊ alium oriente.
4 Vasallus coram arbitro litigare potest de feudo.
5 Vasallus coram arbitratore de feudo non poterit litigare.

§ **Si inter duos.** Prosegt eãdẽ mãz iurisdictiõis ⁊ ꝯpetẽtie iudicis ĩ cã feudali vez
hic declarat. ĩ eo casu qñ plures q aĩs nõ sunt vasal. eiusdẽ dñi cõ
currũt ad idẽ feu. ⁊ qlibet eoꝝ dicit se ĩuestitũ ⁊ suũ esse feu. quo
casu talis cã dz corã iudice vel arbitro terminari vbi. Sec⁹ si
aĩs essent vasalli eiusdẽ dñi ꝺ aliis feu. q tũc talis q̃stio spectaret
ad iudiciũ dñi: vt. j. de ꝓbi. feu. alie. ꝑ fede. in. §. pe. ⁊ ita ibi vult
gl. j. Et diuidit ĩ duas partes qm ĩ pma declarat corã quo sit di
rimẽda ꝯtrouersia orta ĩter plures ꝯcurrẽtes ad idẽ feu. In scda
declarat an dñs possit vni ex ĩpis possidẽti gratificari. Scda ibi.
sed cũ vnũ. Casus. Plures litigãtes de eo. feu. debẽt cãm ꝑdictã
vẽtilare corã iudice vł arbitro. siue allegẽt ĩuesti. ab eodẽ dño siue
diuersis dũmodo aĩs vasalli nõ sint eiusdẽ dñi. ⁊ si oẽs allegãt eũ
dẽ dñz ĩuestitorẽ poterit idẽ dñs possidẽti gratificari. nisi aduer
sari ꝯtra ꝓbauerit. h. d. ¶ In tex. ibi: pares duos. i. vasallos qꝫ
qlibet allegat se vasallũ: sz tñ nõ ꝯstabat qaliqs ipsoꝝ ẽẽt vasal.
vt. s. dixi. Ibi de bñficio. i. feu. vt. j. sequit. ⁊ dixi. s. ti. pri. ĩ fin. Ibi
dicat post istud ṽbũ fac punctũ. ⁊ postea ꝓsequaris legẽdo sic
asserat ⁊c. vbi rñdet ad q̃stionẽ. Ibi iudicet. s. ordinario sz ꝑ
dece. ⁊ Bal. Ibi arbitro. quaľr. hoc intelligat. j. dicã. Ibi ĩue
stitorẽ. Subaudi ipsi litigãtes q allegãt se ĩestitos ab vno ⁊ eo
dẽ dño. Ibi guarẽtare. i. defendere ⁊ conseruare. ⁊ est vulgare ĩ
scoꝝ qui faciũt ĩstrumẽta guarẽtigiata que ad vnguẽ cõseruant
⁊ mandant executiõi. de qbus ꝑ Bar. in. l. a diuo pio. in. §. j. ff. de
re iudi. Ibi ipse. s. possidẽs vel dic sz An. de yser. ꝙ ipsi litigãtes
ꝓducebãt in testẽ ipm inuestitorẽ volẽdo stare ei qꝺ ipse diceret
vel si soluit guarẽtare ꝓ possidẽte sine fraude. hoc est testimoniũ
dicere pure ⁊ ṽe testificari ꝙ ille ius habeat ille obtinebit q
voluerũt stare dicto ipsi⁹. vt. ff. de dote ꝑleg. l. theopõp⁹. ⁊ de pac.
l. tale. §. q ꝓuocauit. sec⁹ si fraudulenter: q tũc nõ valeret. vt. j.
ꝯtro. iter vasal. ⁊ aliuz. c. j. Ibi ĩduxerit. i. ꝓbauerit forte fraudu
lentiã guarẽtãtis vel ꝓbauit per aliquas semiplenas ꝓbatiões
de iure suo. ita ꝙ posset sibi deferri sacramẽtũ ꝺm formã. §. iura
1 mentũ. s. ti. ꝑri. ¶ † Not. ꝙ vbi plures sunt cõpetitores eiusdẽ
feudi quos nõ ꝯstat esse vasallos nõ vẽtilat cã talis corã dñõ
di: sz corã iudice ordinario. vt ħ. ⁊. s. de pace tenẽ. i. §. si duo ⁊ si
tres. vel etiã corã arbitro. vt hic. ⁊. j. an apud iudicẽ vel dñm.
2 ¶ † No. ꝙ ĩ dubio põt dñs vni ex cõpetitorib⁹ gratificari ⁊ gua
rẽtare ipsum in sua possessiõe mediãte sua ĩformatiõe qui nõ ẽ
iudici. vt ꝓbat ĩ. d. §. duo. ⁊ ꝙ ibi dixi in pria oppo. ⁊ i. §. si tres
ĩ opp. ꝑma. facit. l. si qs seruũ. §. ĩter duos. ff. de le. ii. charta pria
de qua materia gratificatiõis habet ĩ. l. iii. §. sicut. ad sille. ⁊ de ꝑ
cati. l. ĩ naue. §. si ⁊ per cano. in. c. venerabilẽ. extra de electiõe
fauere vel forte põt intelligi iste tex. ꝙ dominus voluit guarẽta
re vasal. suscipiendo litem in se: ꝑut dixi glo. in. l. ii. C. vbi in rem
actio. de quo tetigi in. c. si vasal. lo. vltimo. s. si de feud. fue. ꝯtro.
3 ¶ † No. ex hac lr̃a sz do. And. de yser. ꝙ vasal. põt se cõpromitte
re de feu. qñ est cõtro. inter ipsuz ⁊ aliũ quoꝝ quilibet dicit feu.
esse suũ ⁊ sic sine ꝑiudicio dñi scdz ipsum per. c. cũ tẽpoꝝ. extra de
arbi. hoc idẽ tz Hosti. eo. ti. in summa. in. §. sed nũqd index. ⁊
nulli doc. ẽt hoc tenẽt in. d. c. cũ tẽpore. ⁊ ꝓ hac determinatiõe ad
duco tex. expssuz. s. de inuesti. in mari. fac. c. j. in prin. ⁊ in. c. j. an
apud iudi. vel do. ⁊ ꝙ no. glo. j. de ꝓbi. feu. alie. in. §. pe. de hoc la
tim dicã lati⁹. Quid autẽ ĩ arbitratore hic maior est dubitatio
⁊ dixit And. de yser. arguẽdo ad partes. Et primo videt ꝙ sic
q vasal. põt trãsigere. vt. s. si de feu. fue. ꝯtro. ĩ. c. si vasal. lo. vlti.
ergo ⁊ in arbitratore cõpromittere cũ arbitramẽtũ sit q̃dã trãs
actio. vt no. gl. singularis. in aut. vt diffe. iu. post prin. In contra
riũ q iste tex. ⁊ similes solũ loquunt de arbitro. ergo non debe
mus extendere ad arbitratorem. l. si seruum. in. §. non dicit. ff. de
acquir. here. Et suadet etiam ratio: q arbitraria sunt ad instar
iudiciorum. vt. C. de arbi. l. cum antea. vnde quemadmodũ vasal.
põt agere ĩ iudicio ⁊ defendere. vt. ĩ. d. c. si vasal. ⁊. j. de ꝯtro. inter
vasal. ⁊ aliũ. c. j. eodẽ mõ corã arbitro vt hic ⁊ in iurib⁹ s. allega
tis. Sz in arbitratore sec⁹ est q nõ hz formã iudicii. vt dixi
no. in. c. quintaualis. extra de iureiurã. Vtrum quia And. de
yser. post predicta subiũgit qꝺ hodie omnia ista iura que de

de arbitro corrigant: vt sic hodie indistincte nõ possit fieri cõ
promissum de feud. ⁊ sic videt infringere omnia q̃. s. dixerat iõ
pro indaganda veritate circa predicta. ¶ Opp. ab extra contra
ea que. s. dixi. ⁊ ꝯ hãc literam ꝙ ĩmo hodie nullo modo ꝑ vas.
possit fieri compromissum de re feudali siue in arbitruz siue in
arbitratorem: quoniam videtur esse contra iura noua. j. de pro
hi. feu. alie. per lotha. l. j. ⁊ de probi. feu. alie. per fede. in princ. in
§. callidis. vbi sublata est omnis via ⁊ machinatio ex quib⁹ pos
set per vasallos perueniri ad alienationẽ: sed per cõpromissum
posset aperiri via fraudandi ⁊ circũueniendi dictas ꝯsti. ꝑ ptes
quod esse nõ dz. l. scire oportet de tut. ⁊ cura. da. ab his. ergo ⁊c.
So. huius timore ꝯrii quidam intelligunt istũ tex. in arbitro ⁊
in iudice delegato. prout alibi exponitur in. l. arbitro. ff. qui sa
tisda. cog. Verum q ista lectu. continet diuinationem ⁊ violat
literam ideo dixit And. de yser. qꝺ putat qꝺ hodie nõ possit cõ
promitti de feu. ⁊ qꝺ dicta iura tãꝙ posteriora corrigant istꝺ. c.
cũ similib⁹. Et hoc fortificat. q dũ in dicta. l. j. in fi. de probi. feu.
alie. per fede. declaratur de competentia iudicis non fit aliqua
mentio de arbitro. Et per hoc dicit ipse quod Hosti. se correxit
in dicta summa sua de feu. in. §. quid si archiepiscop⁹. adherẽs
huic opinioni. Limitant tamen predicta esse vera: nisi domin⁹
feu. esset absens vel alias negligens in reddenda iustitia. vt cõ
mode adiri non posset. argu. extra de foro compe. verũ ⁊. c. licet.
Secus si parum esset absens. arg. no. s. ti. ꝑri. in. §. qꝺ autẽ. Itez
limitant ⁊ alio modo: vcz vt intelligant predicta quãdo vigo
re compromissi ex sententia patitur vas. transferri possessionez
feudi in aduersarium suum vincẽtem ex dicta sñia arbitri. nõ
enim et compromisso solo intelligit fieri alienatio per vasal. vt
videatur fecisse ꝯ dictas constitutiones: sed solum qñ trãsfert
possessio ex sententia arbitri vt colligitur ex his que habent in
§. quid iuris sit si post alie. feud. vasal. in re. Nam ista traditio
sola videtur esse actus per quem trãsferat dñiũ. l. traditionib⁹.
C. de pac. ⁊ de hoc tetigi supra que fuit prima causa benefi. amit.
in. §. denique in penul. conclusione. vbi videas. ⁊ hec sunt in effe
ctu que circa hanc difficultatẽ dixit hic dñs And. de yser. prĩo
firmans vnam partem ⁊ postea dicẽs esse hodie correctam. Alii
autem hoc dicto scribentes simplr pertranseunt cũ isto tex. Nã
Bal. aliquid dicit circa hoc vbi fuerat necessarium. Sed vagã
do extra materiam pertinentem plura alia tangit que nõ sunt
necessaria ad nostrum ꝓpositum feudoruz cum in iure cõi suis
locis debitis per ipsum ⁊ alios docto. amplissime tractata sint
Et ideo circa ea hic nõ putauit insistendũ: sed solũ circa istud
an vas. possit hodie cõpromittere: vbi puto istam esse veritatez:
vcz qꝺ in arbitro ista iura que disponunt qꝺ coram arbitro cã
possit finiri vt probat hic ⁊ in. d. c. j. in prin. s. de inuesti. in mari.
fac. ⁊ infra an apud iudi. vel do. in. d. c. j. cũ si. nõ sint aliquo mõ
correcta per dicta iura noua: tum q nõ apparet expresse de ipsa
correctione. l. precipimus. de appel. tum q glo. in. d. §. pe. de ꝓhi.
feu. alie. hoc idem sentit ⁊ firmat ꝙ ista iura sunt potius diuer
sa quã aduersa. quasi dicat qꝺ loquunt in diuersis casibus. vt
ibi no. in princi. glo. prime. Hoc idẽ sensit Py. in summa ⁊ ipse
idẽ glossator Ja. colũb⁹ in ti. apud quẽ vel quos ind. cã feu. de.
agi. Hoc idẽ sensit Jac. de bel. ⁊ Nico. de nea. in dictis locis. ⁊ ꝑ
sertim in. d. ti. de inuesti. in mari fac. Hoc idẽ ibi sensit Bal. idẽ
sensit Jaco. ardizo. in summa in tit. de conten. feu. sub rubrica
si contentio est inter vasallos. Idem communiter omnes ceteri
scribentes in eorum distinctionibus in hac materia iurisdictio
nis feudalis adiiciunt istud membrum de casu huius capituli
⁊ similium vt etiam coram arbitro causa finiat. Ex quo vident
inferre ꝙ ẽt hodie habeat locum dispositio huius tex. cũ simi.
Preterea ꝙ hoc sit verũ vt iste casus non sit correctus suadet ẽt
ratio. q iste talis arbiter a iure consuetudinario fuit habitus
⁊ reputatus cognitor ⁊ decisor legitim⁹ in casu suo. Et ita ob
seruatur vt dixit idem Py. ⁊ Jac. colum. in loco. s. allegato in
dicta summa. Idem sensit glossella vna hic posita que dicit qc
qd in hoc. c. dicitur obseruatur quidquid dictum sit supra in. l.
precedẽti. Preterea si ipse vas. põt agere ⁊ conueniri occasione
sui feu. coram iudice competenti. vt in dicto. c. si vasal. ⁊ hoc nõ
est correctum. Non video qualiter etiam coram arbitro nõ pos
sit similiter agere ⁊ conueniri in casu huius capituli cum simi
libus. cum talia arbitria sint reducta ad instar iudiciorũ vt su
pra dictum est. Et adduco etiam sententiam Spec. qui ꝑ alios
non allegatur in ti. de arbitro. §. restat. ver. sed nunqd vasal. vbi
expresse determinat quod vasal. ad suum non domini preiudi
cium potest de re feudali compromittere per istum tex. ⁊ arg. ꝑ
dicti. c. cum tempore. ⁊ extra qꝺ metus causa. c. cum dilectus ⁊ de
confir. vtili vel inutili. c. cũ dilecta. §. q vero cum si. Subiicit tñ
qꝺ dñs bene posset ꝓhibere. l. j. ff. si qs ius dicẽ. ⁊c. † Ex qbus cõ
cludo circa istum articulum ꝙ ẽt hodie poterit vasal. absq pe
riculo priuationis de feu. litigare corã arbitro ꝺm formã hui⁹
c. ⁊ similiũ q nõ corrigunt ꝑ dicta iura noua. vt. s. dixi. Vtruz
autem ⁊ qñ tale iudicium habeat preiudicare domino suo. dic

5 vt dixi in. d. c. si vasal. vbi plene declaraui. † Nũc vero declarem⁹
de arbitratore. s. an vasallus sine periculo ꝑuationis possit se de
feudo suo cõpromittere in arbitratorem de quo in. l. societatem
in. §. arbitrorũ. ff. pro socio. Et circa istũ passuz breuiter me expe
dio. ⁊ puto ꝙ nõ possit. nec talis cã feudalis possit aliquo mõ
terminari ꝑ arbitratorẽ. Et moueor primo per rationes ꝓ hac
parte. s. formatas. Item q in hac materia feudali expresse statu
te sunt curie seu iudicia ⁊ ꝑsone que possunt de feu. determina
re vcz imperator. Item curia omniũ pariũ cõplexiue. Itẽ curia
pariũ electoꝝ ꝑ partes. Item dñs feu. item iudex ordinari⁹. Itẽ
arbiter. vt dixi supra quandoq cognoscit. vt predicta colligun
tur ꝑ docto. in materia iurisdictionis feudalis nec in aliquo ca
su reperit expresse de arbitratore merito vasal. nõ dz posse vti iu
dicio vel determinatione alterius persone ꝙ illius que sit tra
dita ab isto iure cõsuetudinario. l. ꝯstitutionibus. in fi. ff. ad mu
nici. ⁊ in capitulo secundo supra de feu. cogni. ⁊ faciẽdo contra
riũ vr̃ venire ꝯ iustitiam: vnde q non obtemperat iuri ⁊ cõsue
tudinibus merito feu. perdere dz vt. s. que fuit prima cã benefi.
amit. in. §. item qui dño. Intelligo tamen hoc ꝺm limitationem
s. tactam ꝑ And. de yser. vcz quando vigore dicti arbitramenti
transfert feu. in alium. nõ aũt per simplex cõpromissuz priuãd⁹
esset per iam dicta. ad qꝺ facit qꝺ dixi. s. in tit. que fuit prima cã
bñ. amit. in. §. fi. in cõclusionibus. vcz in ꝯclusione. xliii. ⁊ hoc mõ
intelligo istũ passum ab aliis non declaratuz. ¶ Vltimo ad ma
teriam iurisdictionis feudalis vide in remissionib⁹ quas dedi
s. c. pri. ⁊ vide ad intellectũ ꝙ dixi in. §. si duo. ⁊. §. si tres. s. de pa
ce tenẽ. ĩ. c. si vas. s. si de feud. fue. ꝯtro. de materia vero arbitri in
cã feu. habes in. d. c. j. in ꝑn. s. de ĩuest. in mari. fac. ⁊. j. an apud iu.
vel do. in. c. j. ⁊ in. d. §. pe. de probi. feu. alie. ꝑ fe. ꝑ cano. in. d. c. cum
tpe. ⁊ Spec. in loco supra allegato. ⁊ Ja. ard. ĩ tit. de cõtẽ. feu. sub
rubrica si ꝯtentio est ĩter vasa. ⁊c. Plures aũt qõnes circa mate
riã arbitratoꝝ ponit idẽ Ja. in dicta summa in pe. charta dicte
summe vbi videas si de materia plene inuestigare cupis. ⁊ in spe
culo de arbitro.
1 ☞ Dominus feudum nõ alienabit si vasallus reclamauerit.
2 Consuetudo mediolanensis in feudo per dominum alienando
non seruanda.
3 Consuetudo mediolanensis fert multa cuz vniuersitate trãsire
que non possunt de per se.
4 Licita sunt insolidum multa que pro parte sunt illicita.
5 Potens per se per alium potest.
6 Rusticus iurisdictiones ⁊ dignitates de patrimonio vendito
ris emere potest.
7 Alienatio fit potentiori de consuetudine mediolanensi: que nõ
fieret minus potenti.
8 Feudum vnicum vnica inuestitura comprehensum in locis di
uersis esse potest.
9 Vasallus alteri inuitus a domino non debet delegari.
10 Vasallus non erit plurimum dominorum.

Ex eadem lege. Postq ĩ ꝑn. hui⁹ ti. autor decla
rauit vnũ. c. legis corra. ꝙ mediolani nõ obseruat. Similiter in hoc. §. declarare intẽdit aliud. c.
eiusdẽ legis qꝺ sĩr Mediolanẽses nõ admittũt. Et diuidit iste
§. in duas partes ꝑncipales. qm Prĩo ponit regulã cõem ⁊ gña
lẽ sumptam ex. l. cor. q̃ talis est vt dñs nõ possit ius suũ qꝺ hz in
feu. vcz feu. ꝓprietatẽ alienare sine volũtate vasal. In scda ponit
ꝯsuetudinẽ spãlem Mediolanẽsium. siue circa ꝑdicta nõ obser
uãtiũ dictã regulã. Scda ibi ꝙ Mediolani. Et ista scda subdi
uidit in quatuor ꝓut distinguẽdo facit quatuor membra. qm ĩ
ꝑmo mẽbro dicit ꝙ dñs põt alienare dictũ suũ ius sine vas. volũ
tate: dũmõ alienet totũ ⁊ equali dño vel maiori siue alienet cuz
sua iurisdictiõe siue nõ. ⁊ hoc vult vsq ibi ĩferiori. Et in hac pte
ponit ꝺm mẽbrũ in quo dicit ꝙ dñs nõ põt alienare absq iuris
dictiõe dictũ ius suũ ĩferiori dño. Et hoc vult vsq ibi nec lz. ⁊ ĩ
hac pte ponit tertiũ mẽbrũ ĩ q̃ dicit ꝙ dñs nõ põt ꝓ parte aliena
re dcm̃ suũ ius ⁊ ꝓ pte retinere ẽt si alienaret maiori. Et hoc vult
vsq ibi cũ curia. Et ĩ hac pte ponit quartuz mẽbrũ in quo dicit
ꝙ põt alienare dictũ suũ ius ẽt cuicunq ĩferiori dũmõ alienet
totũ ⁊ cũ iurisdictiõe: ⁊ ħ ꝺm opi. Oberti. lz Girardus ꝯriũ dixe
rit ⁊ vult vsq ad fi. ⁊ iõ aliter nõ sũmo. In tex. ibi ex eadẽ lege. s.
imꝑatoris Cor. q̃ est ĩ Lõbar. ĩ ti. ꝺ bñ. ⁊ terris tribu. vt dixi. s. in
ꝑn. ti. Ibi feu. i. ius suũ ꝙ hz ĩ feu. vcz ꝓprietatẽ. Ibi nõ obtinet
i. nõ obseruat. Ibi sine curia idest sine iurisdictione vt. j. de capi.
q cur. vẽ. c. j. Ibi ẽt dic ꝙ istud ẽt ꝺterminat ꝑcedẽtia. vcz siue isto
casu vẽdat cũ curia siue sine curia. Nõ aũt determinat sequẽtia. ⁊
q inferret ꝯriũ ei⁹ ꝙ statim sequit in ṽ. nec lz partẽ ⁊c. Ibi bñfi
cium. i. feu. ꝺ quo ꝑrime dixit. Ibi nõ lz. Subaudi qñ vẽdit sine
curia qm cũ curia posset ẽt cuicũq inferiori. vt ptz in ṽ. cũ curia
Ibi maiori. Subaudi ẽt q multo min⁹ si minori. Ibi vendat. s.
1 dñs. Ibi iste. s. vas. ¶ † No. ꝙ dñs absq vas. volũtate nõ põt feud.
alienare. vt ħ ⁊. s. quo tẽp. mil. c. ii. ⁊. j. de ꝓbi. feu. alie. ꝑ Fed. in. §.
ꝑterea ducatus sicut ẽ vasal. nõ põt alienare ius suũ absq dñi

voluntate.alias perdit feu.vt.j.de probi.feu.alie.per loth.& de probi.feu.alie.per Fe.Et ista fuit ratio decidēdi in hac lege.cor. qr fere in omnib⁹ ad paria iudicant dñs & vas.s.de for.fi.c.j.in fi.Merito congruū fuit paria iura decernere.vt infra de pace iura.fir.in fi.Utrū aūt dñs alienādo priuet ꝓprietate gl.sensit ꝙ sic in.d.c.j.in fi.de for.fi.& dicam infra qualiter do.proprie.priue.& qđ no.glo.s.p quos fiat inuesti.in fi.Nam in istis priuationibus videnť a pari iudicari.vt in.c.dño cōmittente.s.si de feu.fue.contro.Et hanc sniam puto verā de stricta iuris rōne quāz hic videt sequi And.de yser.Bal.tamen tenet ꝯtrium in.c.ij.supra quo tpe miles p illū tex.& vide ꝙ ibi dixi & qđ habeť i Spe.cu.de feu.in.§.qm̄.versi.xxx.& ibi per Jo.and.& in ti.de lo.§.nūc aliqua ver.xciij.facit ꝙ statim dicā in questione pe.¶†No.scđz

2 consuetudinem Mediolanensium qd obseruādū sit circa alienationem feu.fiendā per dñm que & si subtilis sit & pulchra distinctione suffulta:tamen talis consuetudo seu vsus non seruabitur nisi in eo loco vbi viget cum habeamus legem nouā & cōstitutionem imperialem nobis regulam generalem tradentem videlicet vt dominus feu.siue volūtate vasallorū ad aliū nō trāsferat vt.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.preterea ducatus.in fi.hoc §.in prin.Et hoc sensit gl.prima hic posita in sui pri͂c.& tz An.de yser.¶†No.ꝑm dictam gl.in scđa sui parte sumi ar.ex hac cō

3 suetudine Mediolanensium ꝙ multa transeunt cum vniuersitate que de per se transire nō possunt qđ ptz qr feu.totum si vēdatur cum omni iurisdictione curie pōt transferri ēt in rusticū & inferiorem dominum.vt hic in fin.Secus autē si vendať sine curia:qr tunc non posset transferri nisi in coequalem dominū vel maiorē vt hic i pn.Et qr ista est via borcardica remisit se gl.ad.l.j.de fun.do.&.l.qdam.ff.de acq.re.do.& dic vt ibi & in pluribus alijs concor.allegatis in gl.fi.hic posita.que iterato repilogauit istud idem ar.de quo etiam per cano.in.c.cū bertold⁹.extra de re indi.¶†No.subsequēter cū dicta gl.ex hoc text.aliud

4 Brocardum ꝙ multa sunt licita insolidū que p parte nō licēt Nam ex hoc tex.videmus qđ totum feu.pōt alienari equali vel maiori:sed nō pars.Et de hoc Brocardo se remisit gl.pro & cōtra ad libellum disputatoriū pilei.Sed tu dic de hoc vt no.in sti.de here.instit.in.§.nō aūt.& in.l.iij.ff.fami.ercis.et in.l.que de

5 tota cum ibi no.ff.de rei vē.& in.l.q sic.in pn.ff.de vsur.¶†Not.cum glo.ij.aliud brocadum ꝙ illud quod possum per me possum per alium.Nam sicut possum vasallum meum p me retinere:ita quoq possū alteri eque idoneo assignare:facit qđ hť in l.eum qd.ff.si cer.pe.Et ex hoc infert glo.arg.qđ vasal.possit seruire feudo p substitutum eque idoneū.de qua questiōe se remittit ad libellum Py.sed tu melius & latius dic vt scripsi.s.si de feu.fue.cōtro.in.c.q clericus in.j.q.& in.c.si qs decesserit in vltio notabili.&.q.j.De hoc tamen brocardo latius tangitur supra p

6 quos fiat inue.in.§.sed vtrū.¶†No.ab extra ex isto tex.in fi.ꝙ rusticus potest emere dignitates & iurisdictiōes que sunt de ꝓprio patrimonio venditoris.Iste nāq tales iurisdictiones ex consuetudine venduntur.Utrum aūt de iure possint vendi.no.extra ne prela.vi.suas.c.j.& in Spec.de proprie.§.j.versi.ceterum &

7 dicam.j.que sint regalie.¶†No.ex consuetudine Mediolanensium casum mirabilem in quo alienatio potest fieri potētiori & non minori.Et potuit esse ratio.qr interesse vasalli potius esset sub magno dño quā paruo tum qr est magis tutus.tū qr si daretur inferiori mutareť eius conditio cum tenereť iurare fidelitatem minus nobili ꝙ esse non dz vt.s.de inuest.de re alie.fac.§.

8 ecōtrario ꝑm And.de yser.¶†No.ꝙ vnum feu.potest esse in pluribus locis lz sub vna inuest.comprehendať.facit.ff.de ver.obli.l.scire debemus.& de prescrip.lon.tem.l.si ꝑm Bald.q etiam notabiliter credit qđ lz per alienationem partis non trāsferatur ius vasallorū vt hic:bene tamen transferť ius prediorum.¶Oppo.ab extra qđ imo feu.nō trāseat cū vniuersitate:vt probatur in.c.in gñali.s.si de feu.fue.contro.& in.c.j.j.de capi.q cur.vendi.So.dic qđ quandoq qs vendit curiam nō habita mētiōe feudi vel vendit gñaliter omnia sua bona.nō tñ specialiter specificat feu.tunc fateor qđ videť vendere feu.vel alienasse vasallos:vt in ꝯtrijs alias secus vt hic.de quo plene not.in.d.c.j.& dixi in.d.c.in generali.de quo per Ja.ardi.in ti.qbus mo.feu.amit.sub rubri.

9 cum curia lz domino alienāte vasallos.†Quero ab extra an dominus posset vasal.suum inuitum alteri delegare.Et iste tex.facit quod non.ad idem facit.l.j.C.de noua.& ibi p Cy.In contrarium facit.l.si non sortem.§.liberis.ff.de condi.inde.& de leg.j.l.si domus.§.fi.& de vsufruc.leg.l.fundi.& solu.mat.l.ij.§.j.Ad hanc qōnem rñdit Dy.ꝙ nō possunt qr sicut vasal.nō posset ius suū transferre in aliū iuito dño:vt.j.in.§.seq.Ita nec dñs rōne paritatis seruāde inter eos.vt.s.dictū est.Et hoc dicit esse verū nisi necessitate iminēte idem dño forte non expedit vti eius seruitio.arg.in.l.patronus.& in.l.medi.ff.de oper.liber.sed in hoc videtur esse casus in contrarium in.d.§.preterea.de probi.feu.alie.p Fe.de qua questione dic per docto.in.d.l.j.de noua.& in.l.ij.§.j.solu.matri.& qđ not.in.l.inuitus.ff.de fideicom.liber.& per Jo.an.in addi.Spe.in.d.ti.de feu.§.qm̄.ver.xxx.qualiter.Dicit tamē Andre.de yser.ꝙ dñs bene posset dare cōmoditatē eius qđ est in exercitio & artificio & cōmoditate fructuū & seruitiorū.qr pōt concedere vendere & dare cui volet etiā inuito debitore.d.l.j.&.d.§.liberis de quo dixi in.§.aut si libellario.s.q.mo.feu.amit.facit ad

10 materiam qōnis ꝙ dixi.s.in primo notabili.¶†Quero qd si dñs vendat vnam medietatem vni & alterā medietatē alteri a quo recognoscet se vas.& videť qđ a neutro.nisi inter se conueniant a quo vasal.recognoscat.qr non compellitur habere plures dños vñ debent se concordare si volunt alias sibi imputent.arg.de vsufru.l.vsusfru.& probať in.d.§.pterea.& circa hoc vide in Spec.de feu.ver.x.cum seq.& seq.& ꝙ dixi in.c.oēs.s.si de feu.fue.cōtro.¶Ultimo de materia huius.§.habeť.s.quo tempore miles in.c.ij.& in.d.§.pterea.& quod dixi in.d.c.domino cōmittente in copiosis remissio.quas ibi adduxi.& per Jaco.ardi.in summa in tit.q.mo.feu.amit.sub rubricella an do.inuito vasal.possit ius ꝙ hz alienare.cū sex rubricel.seq.vsq in fi.tit.& sub rubri.cum curia licet dño aliena.vas.& rubri.seq.vbi plene examinat hāc materiam ibi videas & qđ dixi.j.de pace iura.fir.in.§.si vero.

1 Feudum alienari lege Corradi prohibetur.

2 Uasallus feudum non alienabit:illud tamen poterit infeudare tribus concurrentibus.

3 Uasallus vasalli domino domini famulabitur.

4 Infinitas rei licitum vel illicitum non vitiat.

5 Feudum in quartam personam datum a quoto domino reuocari possit.

6 Uasallus quartus a quo prior dominus feudum vendicauit an possit de euictione agere aduersus tertium vasallum q sibi infeudauit.

7 Feudum in quintam personam translatum an possit reuocari per priorem dominum.

§ **Similiter nec vasal.** Continuat se ad proxime dicta qa sicut dñs nō pōt alienare ius qđ hz in vas.sine eorū volūtate.vt.s.primo dixi:ita nec vas.alienat sine voluntate dñorum suorū vt hic.Et diuiditur in quatuor partes.In prima poniť regula.In secūda excep.a dicta regula.In tertia limitatio dicte excep.In quarta declarat ipsam exceptionem an in infinitū extendať vel nō.Scđa ibi in feu.tamē.Tertia ibi:si scđa.Quarta ibi:& hoc.Casus.Uasal.nō alienat feu.sine dñi voluntate.sed alteri bene pōt illud infeudare dūmodo psone sibi simili.que infeudatio pōt in infinitū extendi.lz in qbusdam curijs nō admittatur vltra tertiā personā.h.d.¶In tex.ibi similiter ex hoc patet cōtinuatio quā.s.dixi.Ibi persona.s.que in feu.accepit a vasal.primo.Ibi seruire possit.Subaudi eque bene sicut prior vasal.alienās vt sequitur.Ibi dominus.s.primus vas.qui est dominus respectu secundi cui infeudat.Ibi in infinitū.vt qr primus dabit secūdo.secundus tertio.tertius quarto.& sic in infinitum.Ibi extendiť & exemplifica sic:vz qr primus vasal.poterit dare sempronio sempronius lucio lucius gaio:sed postea gaius non poterit quarto infeudare.& si infeudaret posset dominus ab ipso quarto auferre vt sequiť.Ibi auferre.Subaudi ordie iudiciario vt no.j.de ꝓhi.feu.alie.in.§.callidis.non enim intelligas quod istud verbū significet:vt propria autoritate hoc possit:vt per totū tit.ff.de his q.vt indi.here.aufer.& dixi.s.de mili.vas.q con.est in fi.¶†No.ēt ꝑm legē cor.ꝓhibitā fuisse alienationem feudi

1 & si fieret posset per dños reuocari nulla obstāte pscri.prout idem Corradus atteštať.j.in tit.de ca.corra.in.§.preterea.quod firmatum & pinguius statutū est hodie per lotha.& fede.in suis cōstitutionibus ptz.de ꝓhi.feu.alie.¶†No.qđ licet vasal.

2 non possit alienare absq dñi volūtate pōt tñ alteri infeudare dūmodo in ista infeudatione interueniant tria.vz & primo qđ infeudet equali vt hic.scđo qđ infeudet eo modo & forma:quo ipse vasal.infeudās hz & non alio modo.tertio qđ hoc faciat sine aliqua fraude.vt pdicta no.per gl.in.c.bñficiū.s.si de feu.fue.

3 contro.& ibi dixi & ꝓbať ēt.j.§.seq.¶†No.ex tex.ibi seruire ꝙ vas.vasalli cogiť dño dñi seruire facit.j.de pace iura.fir.§.

4 ꝙ an sit verū vide ꝙ dixi.s.de cōtro.inuesti.in fi.¶†No.ꝙ ꝑm legē cor.infeudatio predicta nō hz terminū limitatū.sed est infinita.& ex hoc colligit gl.j.hic posita illud brocardū ꝙ infinitas rei licitū vel illicitū nō vitiat nec excludit.sed qñq dr ꝙ infinitas rei est vitanda:& hoc sensit gl.ij.hic posita in sui prin.& hoc brocar.dic vt no.gl.& qđ ibi dixi.s.de his q feu.da.pos.Sed quoq sciēdū in fi.q āt opinio i.§.nō sit seruāda.vz vtrum possit alteri infeudare in infinitū vel solū vsq ad tertiam personaz inclusiue.Et dixit hic And.de yser.ꝙ ista scđa opinio vult ꝙ vsq ad tertiā psonā intelligēs ꝙ per hāc scđam opinionem corrigať pcedens ad hoc vt amittať infinitas.l.qui in.§.fi.ff.de dam.infec.sed ego puto qđ imo prior opinio seruanda vbi non esset consuetudo in ꝯtrariū ex eo ꝙ est.l.generalis & imperatoris.vt dixi.s.in.§.pri.in secūdo notabili.Et pro hoc adduco autoritatē Jac.ardizo.qui hoc expresse tenet in summo.feu.acqui.sub rubricella de inuestituris comitū & marchionū dicēs ꝙ hodie pōt dari in infinitū p istū tex.allegat ēt.c.j.s.de natu.feu.Itē ipse idē hoc pinguius firmat in dicto ti.sub rubricella qñ vasal.feu.infeudare pōt & adducit.c.beneficia ꝯditionalia.in ti.de caplis extraordinarijs.vbi videť casus & si absq cabinis ponderet iste tex.casus est hic qui firmat ꝙ in infinitum.

5 ¶†Quero cum gl.fi.an attenta ista cōsuetudine si fuerit datū feu.in quartā personam quis dñs reuocabit tale feu.& respōdet & bene ꝙ primus dñs & est ratio qr habet dominium directū.vt s.de inuesti.de re.alie.fac.§.fi.& in q.cau.amit.§.fi.Nā primus vasal.dominium vtile ꝙ habuit transtulit in scđm & scđs in tertium.& sic deinceps.vnde nullū sibi remansit cū nō capiat diuisionē.l.j.&.ij.ff.si ager vectigal.Merito solū prior dñs pōt vendicare.Et hec est vera ratio ꝑm Jac.de bel.licet glo.j.assignauerit aliam rōnem.vz qr sicut prior dñs non posset vendicare a priore vasal.qui iuste tenet.ita nec secund⁹ a tertio nec tertius a quarto.Ut ideo primus dominus semper vendicat.¶†Quero iux-

6 ta predictam consuetudinem cum dicta glo.an iste quartus vasal.a quo prior dñs vendicauit possit agere de euictione contra tertium sibi infeudantē.Et rñdet & bene ꝑm Jaco.de bel.ꝙ aut fuit sciens ꝙ ista res sibi infeudata erat aliena.& tūc nō possit.alias secus prout in simili dicitur supra de inuesti.de re.alie.fac.in c.j.in prin.quod intelligas verum qñ habuit cessionem.vt dixi in dicto.c.j.in prin.¶†Quero subsequēter cum dicta glo.qd si

7 istud feu.fecit trāsitum in quintā psonā an tūc prior dñs poterit reuocare.Et respondet ꝙ sic cum nō appareť ꝙ renūciauerit iuri suo postq̄ fuit sibi primo apertum.& hoc tenet etiā Ja.de bel.per.l.in cause.§.fi.ff.de mino.secus autem si renūciasset pa q dicunť.s.in qui.ca.feu.amit.in.§.preterea.¶Oppo.cum dicta glo.contra ea q.s.dicta sunt.& qđ imo vendicādo debeat preferri primus seu secundus vasal.qui habebant ius vtile domino habenti directū p regulam que vult ꝙ vtilis actio preferatur directe.Et glo.dimittit istud ꝯtrium insolutū:quare tu solue qđ istud hz locū qñ vtilis actio remanet apđ eū q agere vult l.j.si ager vecti.sed hic primus vas.trāstulit in scđm.scđs in tertiū vt dixi ergo debet preferri dñs nec dr preferri ipsi vtili cum nulla remāserit.ar.eorū que no.i.l.fi.C.de iure emphi.neq remāsit vtilis ēt in ipsum tertiū vltimo alienātē:qr eā amisit ꝓpter delictū ꝙ ꝯtrit alienādo & fuit statim dño apertū vt.s.que fuit prima cā beneff.amit.in.§.fi.ꝑm Jaco.de bel.& ad confirmationem pdictorū adduco gl.de probi.feu.alie.p fe.in.§.illud quoq de materia autem actionis vtilis & directe qñ vna pferatur alteri.dic plene per glo.Cy.& doc.in.l.si delegatio.C.de noua.& in.l.qui tibi.C.de here.vel actio.ven.in.d.l.qui in cause.§.fi.ff.de minor.vtrum vero ex ꝯctu feudali oriať hincinde actio directa & ꝯtraria sicut in ceteris ꝯctibus dic qđ nō ꝑm Bal.sed solum nasciť directa hic inde qr directa & contraria non habent locum nisi in casibus expressis in iure.& sensit in.l.omnino.ff.de impē.& qd ibi per docto.& ita determinat Bal.s.quid pcede.debe.inuesti.an fide.in.c.j.¶Ultimo de materia huius.§.vide in Spe.de feu.§.qm̄ versi.xxviij.& in pluribus remissionibus quas adduxi in d.c.beneficium.& quod in.d.c.scripsi.&.s.qualiter olim poterat feu.alie.in.§.j.& in.§.j.s.per quos fiat inuesti.& quod plene not.in.d.§.preterea.infra de capitulis corra.& infra in.§.sequen.qui continuat hanc materiam.

Uasall⁹ alij si ifeudauerit feudi q̄litatē vľ formā ñvariabit.

Profecto ille qui. Continuať ad ꝓxime superiora qm̄.s.posuit vnā regulā vz ꝙ vas.nō alienat inuito dño a quo excipit vnū casum vz dato qđ nō possit alienare.tñ pōt infeudare:postea ad hāc exceptionē dedit vnā limitationē:vz si infeudat equali.Nunc vero in isto.§.ponit aliā limitationē:vz si infeudat cū ea qualitate & ꝯditiōe qua ipse hz.Et diuidiť in duas:qr Primo ponit limitationē pdictā.Scđo ponit ꝯfacientes.Scđo ibi vnde qbusdaz.†Casus.Uasal.infeudando alij nō pōt in aliquo mutare qualitatē & formā ipsius feu.ꝓut ipse habebat & si fiat ꝯ p nabiť.d.feu.ipse & accipiēs qdqd dicant alij.h.d.¶In tert.ibi alia lege.i.pacto.l.legē.C.đ pac.Ibi vt si habebat hic exēplificat predictā limitationē.Ibi solis masculis.hoc tacite subintelligiť ēt si nō dicať.vt.s.de feu.alie.in.§.& si cliētulus vbi hēs text.ꝯsimilē & ex hoc tex.sumūt hic doc.ar.& dicūt esse quasi casum ꝙ si consuetudo est ecclie dare in feu.res ecclesie accipiēti & successoribus mascu.tūc ꝙ prelatus nō possit dare accipiēti & successorib⁹ mas.& feminis.& de hoc.s.de his q feu.da.pos.in pn.& ibi dixi.& sentit ēt Ja.de bel.Ibi amittat.s.per sniam.vt.s.q fuit prima cā bene.amit.i.§.sz nec est alia.& ibi dixi & voluerūt isti qđ solū ille q dedit feu.debeat illđ amittere nō aūt q sic accepit alij pro vt sequiť dictū ꝙ vterq & q dedit & q accepit amit.dictū feu.& istud dictū est verius ꝑm An.de yser.qr alienat ꝯ legē.& sic ipse dñs poterit vēdicare.vt.j.de vasal.q cotra cōsti.loth.feu.alie.c.j.qui defecerat.Ista fuit tertia opinio.q volebat ꝙ quando vas.infeudasset feudū.masculinū alteri p se & masculis & feminis.ꝙ tūc demū aperireť dño qñ masculi deficerēt vt ista inutilis adiectio vitiareť & nō vitiaret.l.que extrīsecus.ff.de v.ob.vt ꝑm istos deberet expectari mors ipsius alienatoris sine masculo.arg.s.de suc.feu.§.j.¶Notabilia tria collige ex isto tex.put hic colligit gl.quā vide pte:qr clara est.¶Opp.ab ex ꝙ imo per istā simplicem inuesti.ꝯ legem factaz nō debeat quis puari feu.sed debeat actualis traditio iteruenire vt dixi in ti.q fuit pma cā bñ amit.in.§.fi.So.ego fateor tibi ꝯtrium.sed intelligas istū tex.qđ iste vasal.etiā tradidit possessionē.qđ ꝓbať qr diē dedit &c.qm̄ dare est accipiētis facere.vt dixi.s.in principio huius.c.¶Quero ab extra ꝑm Bal.qd si vas.ea lege qua ipse hz feudū postea in processu tpis alterat naturā feu.an amittat dicit ipse ꝙ nō ꝑm quādā suā apostillā ar.ff.de iure do.l.iu.Sz ego putarē ꝙ istud nō sit bñ dictū.qr pure cōtēnit dñm.ergo dz amittere:vt.s.que fuit pma cā in fi.Itē qr posset fieri fraus igitur &c.vt in.§.callidis.j.de ꝓhi.feu.alie.p fed.Nam clarū est ꝙ feu.non erit ea lege apud recipiētē ꝙ est ꝯ hāc lfam.¶Ultimo ad mām presentē vide in remissionib⁹ q̄s dedi.s.§.proxi.& ꝙ ibi dixi.& p Ja.ardi.in summa q.mo.feu.acq.sub rubricella eodē pacto vas.det i feudū quo ipse hz & p dñm Fran.zab.in.c.ij.extra de feudis.Qualr autē &

a qñ appellatione filiorū sit intelligēdū solū de masculis[a] dixi i.d.§.& si clientulus.vbi videas.

1 Uasallus mendaciter feudum negans illo non potietur.

Si fuerit inter. Diuidiť i duas partes.qm̄ i prima ponit vnā opinionem circa mām vas.negantis feudū q opino vult ꝙ si vas.expresse negat & cōuincať de mēdacio ꝙ priuať feud.siue negauerit scienter:siue ignorāter:sz si dubitanter rñdeat nescio tūc nō priuať.In secūda parte ponit aliam opinionē ꝙ tūc demū negando expsse priuari dēat feu.si hoc scienter & fradulenter faciat.secus autem si ex iusta ignorantia ductus negaret:qr tūc nō priuaretur.Secūdā ibi.ꝑm alios.Et hec opinio seunda est vera & tenenda.qr casus est de ea.s.si de feu.fue.contro.in.c.iiij.& in.c.si vas.feu.& hoc vult tot⁹ iste tex.quē aliter nō summo.¶In tex.ibi ꝯtrouersia quoniam dominus agebat ꝯ vasal.dicēs eum tenere feu.ex quo debeat prestare certum seruitiū petebat sibi exhiberi.vasal.vero negabat dicēs ꝙ bona que possidebat tenebat iure ꝓprio & nō tanq feudalia.Ibi ille vero.s.vas.Ibi prorsus hoc est palam & aperte negauit.Ibi fuerit.quia conuictus est de mendacio.Ibi ipsum.s.feudum.Ibi auferať.s.p modū iudiciariū & non violē-

1 tum.sed per sniam.vt dixi in.d.c.vasallus.& in.d.c.iiij.¶†Not.ꝙ vasal.q mendiose ac fraudulenter negat feu.si conuincatur de mendacio debet priuari feu.hoc eniz operať pena inficiationis vt vult glo.prima hic posita in sui prin.se remittendo ad libellū Py.vbi plura argumēta adducuntur pro & ꝯ ad hāc materiā mendacij dic vt dixi in.d.c.iiij.ibi gl.hoc idez tetigit.Ubi aūt iste vasal.iusto errore & ignorantia ductus negasset tunc sibi ignoranti subueniret.vt in.d.c.vasallus.Nam iusta ignorantia excusat a presumptiōe doli.vt dixit gl.ij.hic posita ꝙ intelligas dūmodo talis ignorantia non fuisset crassa & supina qr tūc nō esset excusabilis vt no.gl.j.de contro.inter do.& empto.feu.c.j.& dixi in locis.s.allegatis quando aūt itelligatur excusabilis dixi in.c.si vasal.feu.s.si đ feu.feu.cōtro.Si vero iste vas.vere sit dubius tūc bene pōt rñderere dubitanter.vt in.d.c.vas.Dabiť tñ sibi terminus ad disputādū:ꝓut latissime declaraui in.d.c.vasal.in vlti.nota.Uerū si falso dubitanter rñdet qr scit veritatez.sz tñ rñdet ꝙ dubitat:tūc etiam isto casu priuareť feu.ꝓut epsse & notabiliter determinat glo.j.hic posita i scđa sui parte.p istū tex.hic in fi.quā tz Ja.de bel.& doc.cōiter.Ex qb⁹oibus ꝯcludo ꝙ iterdū vas.est sciēs sz tñ frauduleter negat & tūc pnať feu.absq dubio.Interdū est ignorās iusta ignorātia & tolerabili & tūc p suā negationem non priuareť feu.Interdū est sciēs sed tñ dubitāter rñdet & priuať feu.peinde ac si expresse negasset.interdū est dubius & pōt dubitanter rñdere & non priuabiť feu.Cetera autem que ad hanc materiā possent adduci.vide in dictis duobus capitulis vbi materiā plenissime examinaui:& in remissionibus quas ibi copiose satis adduxi:qd autem & quotuplex sit mēdaciū:& tūc & quando est publice plene in directoria iuris i ti.de mēdacio.& p Host.in ti.de dolo in.§.j.& quod no.gl.xxij.q.ij.nec artificio.& in.l.de etate.in.§.si cum esset.ff.de interrogationibus.& per Baldum in.l.prescriptione.C.si contra ius vel vti.public.& in autentica contra qui propriam C.de non numerata pecunia.

a ¶Solum de masculis.adđ ꝓhi.de frā.i.c.vbicūq.in.ij.no.đ penis.li.vj.

¶De clerico qui inuestituram facit. Rubrica.

¶Continuatur ista rubrica ad proxime precedentē hoc ordine:quia supra titulo proximo.in.§.ex eadem posuit vnum casum in quo medio vtuntur consuetudine speciali non obseruando legem communem & generalem imperatoris Corradi.Uerum qr etiam in ecclesia Mediolanensi erat etiam specialis cōsuetudo contra communem & generalē consuetudinē aliarū ecclesia

rum vt ptz.j.hoc eo.ti.in fi.ꝛ pro tanto supposita est hic ista rubrica.Et qd ista sit vera cõtinuatio ptz ex dictis Ja.ardi.in summa sua sub rubricella de inuestituris prelatoꝝ qui allegat istuz tex.huius ti.sub ti.hic fi.lex deinde consuetudines regni incipiũt qm̃ iste rubrice cõprehendant sub dicto tit.vt dixi.s̃.de filijs natis ex matri.ad mor.ꝯcto.sup.rubrica nec erat hic ista rubrica intermedia veruz inserta postea fuit ista rubrica vt materia distincta clarius intelligeretur.vt ibi dixi.

1 ☞ Heres inuestitoris quibus casibus inuestituram adimplere debeat.

2 Archiepiscopus Mediolanẽ.in feuduz non dabit quod suus predecessor non infeudauit.

Clerico de. Diuide totum titu.in quatuor partes.In prima ponit de inuestitura facta a clerico de suis bonis ꝓprijs quã eius successor tenetur habere ratam ꝛ adimplere vsqꝫ ibi:cũqꝫ.In scda ĩ qua ponit de inuesti.facta a clerico de reb⁹ ecclesie quas adhuc inuestitor tenet quã ipse successor tenet adimplere ꝛ hunc casum extendit etiam ad laicũ inuestiẽtẽ vsqꝫ ibi vbi vero.Et ibi ponit in tertia pars in qua ponit de inuesti.facta a clerico de feu.vas.adhuc viuentis ꝛ possidentis.vbi distinguit qd si inuesti.est facta pure tũc nõ valet.Si vero est facta sub tempore vel conditione qñ erit sibi tale feud.apertũ:tunc bene valet ẽt sine voluntate vasal.Verũtamen hic subdistinguit:qꝛ si ipse inuestiẽs ante moriat quã sibi aperiat dictũ feu.tunc successor nõ cogitur eã habere ratam.Aut se viuente fuit apertũ tunc talis inuest.est adimplenda ꝛ possessio tradenda.ꝛ hoc vult vsqꝫ ibi ꝛ ideo.Et ibi ponit quarta pars in qua facit differentiã inter archiepꝫ Mediolanensem ꝛ alios prelatos ꝛ clericos qm̃ ipse archieps nõ potest infeudare ea que reperit in suo dñio tempore sui introitus puta rem reuersam ad archiepatum quã suus precessor cui erat aperta nõ infeudauerat.sed aperiet ipsi archiepo post ingressuz suũ dicta res que a precessore suo fuerat infeudata:tũc bene poterit eandem rem infeudare:sed alij prelati et clerici indistincte possunt infeudare bona solita infeudari siue reperiant in dñico tpe sui introitus siue post introituz aperiant sibi.ꝛ hoc vult vsqꝫ in fi.ꝛ id nõ aliter summo.Et p̃mitte ꝓ euidẽtia ꝙ inuestit.alia est abusiua ꝛ ista simpliciter fit verbis alia ꝓpria ꝛ ista fit realiter ꝑ traditionẽ possessionis.vt.s̃.quid sit inuest.in prin.¶ In tex.ibi de suis bonis.s.ꝓprijs.Ibi inuestiturã.s.abusiuã.Ibi oĩfariaz.i.omnino.qꝛ per heredẽ dꝫ exemplificari ꝙ a defuncto est inchoatuz.vt hic dixit glossella.Ibi implere hoc est tradere possessionẽ dicti feudi.ꝛ sic adimplendo inuesti.propriam ꝙ facere dꝫ tã ipse inuestiens quam eius successor.ibi de bonis ecclesie.s.que consueta sunt infeudari.ibi eam fecerit.s.inuestituraz abusiuam.ibi penes em.s.inuestientẽ.ibi adimpleat.s.per veram inuestit.tradendo possessionem.ibi non valeat.s.aliquo modo:lꝫ Jac.de bel.aliter senserit.vt dixi.s̃.hic potest esse ti.q suc.teneã.in.c.j.Et intellige ꝙ non vꝫ nisi ille qui possidet consentiret illi scdo qui tradit possessionem.qꝛ tunc secus vt in.c.j.s̃.qui succes.tenean.Ibi aperiat sibi.i.in tp̃s quando erit sibi apertũ:qꝛ tũc valebit ꝛc.vt sequitur.Ibi ad eum.s.inuestitorem.Ibi ratam.Subaudi qꝛ euanescit successio ꝛ inuest.predicta.Ibi apertum fit scꝫ sibi qui inuestiuit.Ibi adimpleat.s.implendo quod promisit.Ibi archiepm Mediolanensem.hic est bona litera quã similiter habebat Jac.ardi.And.de yser.Simon Vicen.Jaco.de are.ꝛ Bal.lꝫ quidam habeant archiepm metropolitanum ꝛ male.Ibi introitus sui.s.ad dictaz prelaturam archiepatus.Ibi in dñico.i.in libero dominio ecclesie quo casu nõ põt infeudare ẽt si sint solita infeudari.vt.j.ptꝫ.Ibi hodie dant.s.predicti alij prelati et clerici qui possunt infeudare ea etiam bona que reperiunt in dñico ꝛ etiaz que post ingressum eorum ad prelaturaz aperiunt.dũmodo sint solita infeudari.Et hec est differentia inter p̃dictuz archiepm ꝛ

1 alios prelatos ꝛ clericos.¶ †No.bonaz distinctionem hic traditam:quia aut tractat de rebus ꝓprijs clericorum:aut de rebus laicorum:aut de rebus eccl̃iarum.primis duobus casibus heres inuestitoris tenet inuestiturã adĩplere.iij.casu distinguit:prout hic plene traditur.Et hoc voluit glo.j.hic posita in sui princ.de quo latius dixi.s̃.in ti.qui suc.tene.ꝛ in ti.hic põt esse ti.qui succes.tenean.vbi collegi plura notabilia:que hic possent adduci.

2 ¶ †No.qd achieps Medio.illud ꝙ inuenit in dñico tempore sui introitus quod suus precessor cui fuerat apertum non infeudauerat infeudare nõ põt.ꝛ ponit Bald.exemplum in castro reuerso ad archiepatum.itez intelligas de quacũqꝫ re solita in feudari.qm̃ hoc est spãle priuilegium dicte medio.ecclesie facit in simili.l.iubemus.la.ij.ꝛ glo.in.l.decernimus.C.de sacrosan.eccle.Ceteri autem epi ꝛ prelati possunt idem ꝙ potuit predecessor:licet inuenerit rem predictam possessam in dñico.qꝛ ratione breuis pos.qualitas rei nõ intelligit mutata,vnde dicit Bal.et notabiliter ꝙ si iste archi.tp̃e sui introit⁹ ita inueniret aliqd in dñico quod iam esset factum de mẽsa ꝙ tũc nõ posset re infeudare sine licẽtia non alie.Quod dictũ an qñ possit ꝓcedere colligas ex his summi pontificis:per ea que habentur in.c.vt super de reb.eccle.q dixi.s̃.qui feu.da.pos.in prin.ꝛ ad hoc vide gl.ꝛ que ibi traduntur in.c.j.de reb.eccle.non alie.lib.vj.ꝛ per Inno.in.c.statuimus extra de transac.Non intelligas tamẽ ꝙ eoipso ꝙ ecclesia reperit esse in possessione feudi ꝙ illud presumat esse incorporatũ:qꝛ casus est hic qd nõ presumit sed est necesse qd habet s̃m Bal.pro quo adducit autoritatem Bar.in.l.de bo.vac.li.x.Jo.and.in cle.j.de rescrip.sed modicum facit:ideo de hoc dic vt dixi.s̃.de his qui feu.da.pos.in prin.in.j.oppo.ad fi.¶ Quero cum gl.in scda parte.an ea que dicunt hic de archiepo mediola.qui non põt infeudare nisi bona que sibi aperta sunt ꝛ nõ alia ꝛc.vtrũ hodie sint obseruanda.Et rñdet glo.ꝙ non.ꝛ ꝓpterea habent aliqui vnum aliud capl̃m hic positũ quod incipit archieps ꝛc.qd disponit ꝯtrium.Et hoc vult ista glo.que nihil aliud dixit.Sed tu aduerte quod istud tale.c.cõiter non habet dicit tamen Bal.ꝙ Simõ Vicẽ.ꝛ Ja.de are.illud.c.habuerũt in suis libris.Cuius capituli forma erat talis Archieps.mediola.non tantũ feu.qd aperitur sed ꝛ ꝙ tempore introitus sui in dominico loco reperitur infeudare põt s̃m modernorũ rerũ ꝛ rationabilez vsum.ꝛ qd in feu.dederit stabile permanet ꝛc.¶ No.ergo ex hac glo.ꝛ ex predictis ꝙ hodie ista specialitas in archiepo medio.a qua in isto tex.in fi.non obseruat:sed in eo obseruabit qd in ceteris prelatis statutũ est.¶ Opponit ab extra quod imo episcopus non possit bona propria infeudare alteri.cum teneatur reseruare ecclesie vel erogare in pias causas.vt in aut.licentiã.C.de epis.ꝛ cler.ꝛ in aut.de eccle.ti.in.§.interdicimus.So.intelligas istum tex.s̃m illum s̃m Nic.de nea.vcꝫ.ꝙ hic infeudabat de bonis que hẽbat ante epatũ vel de acquisitis postea ab aliquo sibi cõiuncto vsqꝫ ad tertiũ gradũ qm̃ alia bona nõ posset alienare vt.s̃.dixi.ꝛ ita cõcludit idem Nic.de qua materia plene ꝑ Inn.extra de testa.c.cum in officijs.ꝛ ꝑ Archi.extra de rescrip.c.statutum.ꝛ ꝑ Jo.mo.extra de reb.eccle.nõ alie.c.hoc ꝯsultissimo.li.vj.de quo ẽt ꝑ gl.xij.q.j.c.epi.ꝛ seq.in dubio autem cuius

a presumantur esse bona clerici[a] infeudãtis an ipsi⁹ vel ecclesie de ꝑ gl.ꝛ doc.in.d.aut.licentiã.ꝛ ꝑ Inn.ꝛ Host.in.d.c.cũ in officijs ꝛ qd no.in.l.defensidis.de iure fisci.¶ Vltimo ad materiã presentem adducas plura q̃ dixi.s̃.de his q̃ feu.da.pos.in princ.ꝛ in ti.qui succes.te.cum ibi no.in gl.in ti.epm vel abba.ꝛ in tit.hic põt esse ti.q suc.te.c.j.ꝛ plene ꝑ Ja.ardi.in sum.in.d.ti.de inuesti.p̃la.per cano.in ti.de feu.in.c.ij.ꝛ ꝑ summistas cõiter sup.d.tit.ꝛ in.c.nulla.extra de cõces.preben.ꝛ in.Spe.de his q̃ fi.a prela.in fi.ꝛ in.c.detestanda.de conces.preben.li.vj.ꝛ plene in remissionibus quas adduxi in.c.moribus.s̃.si de feu.fue.contro.ꝛ in Spec.de his que fiunt a prela.in fi.

¶ An mutus surdus vel aliter imperfectus. Rubrica

¶ Continuat ad primã p̃cedentem rubricã similitudinarie hoc modo:qꝛ sicut dubitabat an inuestitus ab ecclesiastica ꝑsona esset capax feudi ꝛ illud retinere posset:ita ꝑ similitudinem in isto ti.dubitatur an mutus vel aliter impfect⁹ sit capax feudi ꝛ illud retinere valeat.ꝛ hãc cõtinuationẽ sensit Ja.de belũ.epm vel abba.in.§.mutus.ꝛ ꝙ sit vera cõtinuatio ptꝫ ex dicto tex.q similiter loquit de muto q tñ tex.est situatus sub illa rubricella epis.vel abb.ꝛc.que tractat de materia tit.precedentis.vnde ibi est necesse dicere ꝙ ille.s.mutus fuerit adduct⁹ ꝑ similitudinem:qꝛ alias videretur esse fundatus sub incongruo tit.qd nõ est dicẽdũ.ꝛ de hoc dixi etiam in.§.quinetiam.in eo.tit.

1 ☞ Imperfectio accidentalis etiam perpetua non impedit vasallum a successione feudi.

2 Impfectio naturalis vasallum in feudo succedere nõ ꝑmittit.

3 Seruitia prestare non valentes feudum retinere nequibunt.

4 Mutus vel aliter an possit feudum tenere ꝛ per substantiã domino seruire.

5 Filius vasalli de vtero matris iam mortue extractus an possit in feudo succedere.

6 Gustus vel odoratus corruptus si fuerit nõ propter hoc vasallus feudo priuandus erit.

7 Vasallus si mutus cecus vel surdus efficiatur feudo statim priuabitur.

8 Hermafroditus an in feudo succedat potentia sexus indicat.

9 Virga virilis diminuta non impedit a successione feudi.

b Mutus surdus.[b] Presens materia hꝫ dubios ꝛ varios intellectus.hinc videmus qd etiã inter autores textuales fuerũt varie ꝛ diuerse opiniones:prout patet in isto tex.super qbus opinionibus plurimi commentatores dubie ac confuse locuti sunt non eligentes que opinio istarum de quib⁹ opinionum tex.sit vera ꝛ tenẽda.Primo nanqꝫ ex dictis glossarum positarum hic in.§.mutus.s̃.in titu.epi.vel abba.s̃m scribentes non dicitur vera ꝛ firma conclusio:Idez facit py.in summa sua.in titu.q.mo.feu.amit.recitãs has veras opiniones ꝛ non firmãs.Hoc idem facit Jaco.ardi.in eius summa.in tit.de succes.feu.sub rubricella de muto vel alio impfecto.Hoc itẽ seruat Odo.in eius summa in tit.quib.mo.feu.amit.ver.xxvij.nihil firmando quare superuenerunt aliqui commentatores qui volentes diligere veritatem in hac materia posuerunt varias lecturas ad hunc tex.nostrum quas vt breuius potero recitabo infringendo ꝛ approbando eas prout melius videtur conuenire ad hoc vt veritas clarescat.Reperio nanqꝫ And.de yser.qui intellexit hanc materiã ꝛ istũ tex.vt ista sit regula ꝙ mutus surdus vel aliter imperfectus ꝛc.non possit succedere in feu.neqꝫ possit illud retinere:verum dominus bene põt eis facere gratiã vt retineãt etiã totũ sit siue paternũ feu.siue nouũ.Et hoc modo intelligit primam partem huius capituli que ꝛ si solum loquat de feud.paterno tamen hoc extendit etiam ad feu.nouum dicẽs ꝙ hic tñ solũ dixit de paterno:qꝛ ita accidit de facto.Et probat hanc suã lect.in hoc princ.per.c.j.s̃.quemadmo.feu.ad fili.perti.vbi de gratia dominus potest dare ꝛ dimittere feudũ femine q̃ al's est incapax.ꝛ dicit ipse quod isti tales mutus ꝛ surdus ꝛc.poterunt isto casu seruire per substitutum:prout alibi hoc fit vt in.c.cũ minori.ꝛ in.c.seq.s̃.si de feu.fue.contro.Scdam vero partez huius litere intelligit qñ dñs nõ vult facere gratiã nec vult qd ei seruiat per substitutum.Et hanc partẽ intelligit siue isti tales habeant tale vitium a natura.vtqꝛ cum illo sint nati siue in casu superuenienti dũmodo sit ꝑpetuus.Et ad istum tex.dñ loqt

1 scilicet eo q natus est subaudit maxime.Et ꝓbat istũ intellectũ in hac scda parte a simili de clerico ꝛ femina.ꝓut facit iste text.qui nõ possunt seruire.vt.s̃.de succes.feu.in.§.filio.ꝛ.s̃.si de feu.fue.cõtro.in.c.qui clericus.cum si.nam cã ꝓpter quã erat datũ feu.vcꝫ seruitium reducit ad nõ cãm.vt.s̃.de mili.vasal.qui ar.bel.dep.c.j.Et ideo dñs potest ꝛ velle ꝛ nolle.qꝛ in re sua ꝓpria ꝛc.l.in re manda.C.mãda.sed hec lectura lꝫ in se posset substẽtari.tamen vt aperte videmus nõ conuenit aliquo modo huic litere.qꝛ diuinat in pluribus ac literã violat.Vnde Ja.de bel.intellexit altero de duob⁹ modis.Primo qd scda opinio hic posita sit vera ꝛ non prima.Et hoc ꝓpter rõnem que hic in fi.assignat.qꝛ cum feudum dat ꝓpter seruitiuz cui vasal.nõ põt seruire non dꝫ posse illud retinere.Nam seruitiuz potest cõsistere in locutione.vt.s̃.de forma fideli.ꝛ in auditu ꝛ in similibus.vt.s̃.de no.forma fide.modo si cessat causa ꝛ potentia seruiẽdi dꝫ cessare effectus.ff.de condi.sine causa.l.j.item qꝛ sicut in principali acquisitore amittitur feu.ꝓpter talem cãm superuenientem.vt.s̃.epi.vel abba.in.§.fi.ergo multomagis in successore dꝫ perire cũ propria pronisio videat esse inualidior quam illa que venit ab alio institu.de verbo.ob.in.§.ex ꝯditionali.Sed ista sua prima opinio non satisfacit mihi quantũ ad istum tex.qui non infert ꝙ prima opinio tollat per scdam.imo potius infert cõtrariũ.Item quia nõ est verisimile quod Obertus autor huius operis potuisset suam opinionẽ erroneã ad hoc vt immediate corrigeret ꝑ alios.¶ Quare videamus aliã scdam lecturã einsdẽ Ja de bel.qui distinxit ꝙ aut loqmur de seruitio tali qd põt per substitutũ adimpleri ꝛ tũc prima opinio hic posita sit vera.Aut nõ põt per aliũ adimpleri.ꝛ tunc scda opinio.Veruz lꝫ ista lectura in se possit cõtinere veritatem ꝑ ea q̃ tangunt in.c.si quis decesserit.s̃.si de feudo fuerit controuer.ꝛ habeat in se equitatez s̃m ipsum:tamen non videt mihi ꝙ bñ satisfaciat ad intellectum totius materie.Vnde Nic.de neapo.intellexit primã partẽ ꝙ loquat in feu.paterno ꝛ impfecto ex accidenti.Secundã vero ꝑtem intelligitiu imperfecto a natura:sed in feu nouo.Et istale ctu.lꝫ in se sit vera.tñ ꝙ scda pars loquit solũ in feudo nouo diminat.¶ Quare reperio Pe.de cernia aliter intellexisse ꝛ bene indicio meo.ꝛ ante ipsum fuit iste intellectus glossatoris in.d.§.mutus si sane intelligat vt ibi dixi vcꝫ vt iste text.loquat tot⁹ in successiõe feu.paterni.Verũ in prima parte ponit ꝛ determinat de muto vel aliter imperfecto ex accidẽti qui succedit in tali feudo paterno.In scda aũt parte loquat de muto a natiuitate qui in tali feu.nõ succedit.in nouo aũt feu.q̃sito per aliquem.vtrũ ipse q̃rẽs possit illud retinere si postea ex accidenti mutus efficiatur vel aliter impfectus.ꝛ tunc dicit ipse qd est recurrendũ ad dictũ.§.mutus.s̃.epm vel abb.vbi determinat qd nõ.Verũtñ ibi subiungit ꝙ si tale feu.fuit adeo magnum quo ablato ipse va.nõ posset se exhibere:qd tũc dꝫ sibi tm̃ reliq̃ vt possit inde se exhibere ꝛ sustentare.Et hec lectura cõgruit huic litere in oĩ sui parte.Ex qua lectura ipse colligit ꝙ solũ est fienda differẽtia inter vitiũ naturale ꝛ accidentale.prout alibi etiã fit.C.de excu.tut.in.l.j.ꝛ.ff.de ex.tu.in.l.spadonẽ.Sed ex hac lectura videtur insurgere magna iniqtas.vcꝫ qd hic magis punit ex vitio naturali quã ex vitio accidentali quod nõ videt rationabile cũ vitio naturali nõ possit aliqd opponi.sed vitio accidentali sic.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.Ad hoc rñdet vt hic colligit ex dictis Bal.q tandẽ videt in sua distinctione assentire ipi petro ꝙ nulla culpa suberat ĩ illa accidẽtia vitij accidẽtalis.Et assignant rõnem differẽtie qꝛ qñ vasal.a natura nascitur impfectus.tunc ꝯctus iste feudalis deuenit in persona sui ad casuz in quo non potuit vnqꝫ conseruari in statu suo.ꝛ ideo vitiat.ff.de fideius.l.gñaliter.ꝛ.l.vranius.sed quãdo est imperfectus ex accidenti tunc bene retinere põt feu.qꝛ habuit originẽ fundamenti nedum in ꝑsonã patris sed ẽt in suam.vñ fortius est ꝙ duab⁹ radicibus fundat quã ꝙ vna sola:vt in aut.de ꝯsan.ꝛ vteri.fra.in §.j.¶ Scdm itaqꝫ hãc lectu.Pe.de cernia diuido istud capl̃m ĩ duas partes:qm̃ ĩ prima loqt de imperfecto ex accidẽti.In scda de imperfecto a natura.In tertia assignat rõnem.Secunda ibi quidam.Tertia ibi qꝛ.Casus in feu.paterno succedit mutus vl̃ aliter impfectus factus ex accidenti.non aũt qui sic nascit.h.d.

a ¶ In tex.ibi impfectus.s.a casu secus si a natura.vt.j.seqt ĩ scda parte.Ibi paternum.secus si nouũ.vt hic dixit gl.ꝛ.j.dicã.Ibi dicunt.s.non corrigendo predicta.sed determinando casuz qui

1 sequitur.¶ †No.ꝙ vitiũ impfectionis accidentale etiã ꝑpetuũ non nocet vas.quantum ad successionem seu retentionẽ feu.paterni vt hic.Secus aũt in nouo.qꝛ illud retinere nõ posset tãqꝫ feu.sed tñ ex eo dꝫ sibi tm̃ reliqui vt se sustentare valeat si nõ habeat vnde ꝛ feu.fit magnum.Et hoc voluit etiam glo.j.hic posita que remittere voluit ad.§.mutus.s̃.epi.vel abb.licet male allegauerit.Vtrũ aũt surdus ꝛ mutus possint cõfiteri.vide Bal.

b in.l.j.C.de ꝯfes.sed an possit ꝯhere matrimoniũ[b] habetur in.c.

2 cũ apud extra despon.¶ †Not.ꝙ vitiũ imperfectiõis naturale officit vasallo vt non succedat seu retineat feu.paternum veruz ẽt isto casu dꝫ sibi relinqui tm̃ de dicto feudo vt se possit sustentare si nõ hꝫ vñ.vt.s̃.ꝓxime dictũ est ĩ p̃cedẽti notabili de feu.nouo.ꝛ hoc vult gl.ij.hic posita q̃ notabilit̃r hoc determinare vr̃ ꝛ dicit imperfectus a natura qñ opera medicorum adiuuari nõ

3 põt:vt in.c.ex lr̃is.de frigi.ꝛ male.¶ †No.rõnem quare imperfectus a natura ꝛ effectus clericus ꝛ mulieres feu.non possunt retinere qꝛ seruitia nõ possũt exhibere.Et ad hoc gl.fi.hic posita allegauit plures cõcordantias adducens etiam vnũ simile in iure lombardorũ qꝛ mulier nõ põt componere cuz inimicis sup

c morte parẽtũ qꝛ faldam leuare nõ põt.[c] hoc est inimicitiã nõ ꝑt tollere:vt alibi exponit ꝑ glo.s̃.de his q feu.da.pos.in.§.hoc aũt natondũ.Vtrũ aũt clericus a princi.possit de nouo inuestiri de feu.dixi de mili.vas.qui ar.bel.depo.c.j.ꝛ de capi.corra.in.§.fin.

4 ¶ †Quero cũ gl.pe.hic posita an iste mutus vel aliter imperfe

d ctus a natura possit sibi retinere feudũ[d] seruiendo per substitutum.Et rñdet ista glo.ꝙ sic p̃supponendo ꝙ possit retinere feu.Sed tu ꝯ hanc qõnem considera qd iste talis a natura natus eqparat clerico ꝛ mulieri ex eo qd nõ põt seruire.modo si attẽderemus solam eqparationem ad clericũ:tunc esset dicendum qd posset seruire ꝑ substitutũ attento genere seruitiorũ:qꝛ hoc idẽ firmat in clerico.vt dixi.s̃.de mili.vasal.q ar.bel.depo.Sed ista equiparatio non est bona in terminis huius questionis qm̃ clericus al's fuit habilis qꝛ nõ semper fuit clericus.Igit melior est equiparatio quam facit de femina qꝛ femina semper fuit inhabilis:sicut iste natus imperfectus.vnde sicut femina non posset retinere feudũ ꝛ seruire ꝑ substitutũ vt.s̃.de his q feu.da.pos.in d.§.hoc aũt.Ita dicẽdum videt etiam in tali imperfecto a natiuitate.ꝛ hoc vr̃ etiam esse de mente eiusdem Petri ꝛ Bal.d qua materia dixi in.§.sed nec est alia.s̃.que fuit prima cã bene.amit.ꝛ in.c.si quis decesserit.in.c.qui clericus.s̃.si de feu.fue.controu.¶ Opp.ab extra ꝯ istum tex.ꝛ ea que dicta sunt.vcꝫ ꝙ imo vas.quantumcũqꝫ impfectus ẽt a natura nõ debeat priuari feu.paterno.qꝛ postqꝫ sine sui culpa non põt seruire non dꝫ puniri.vt s̃.que fuit prima causa be.amit.in.§.sed nec est alia.Item qꝛ vasallus ex forma fidelitatis non tenet ad impossibile.vt.s̃.de for fide.c.j.ꝛ.j.ti.seq.c.fi.in fi.So.ꝑ declaratione oĩm predictorum ꝛ toti⁹ materie Bal.notabiliter distinguit hoc modo:vcꝫ ꝙ aut impedimentum est tpale.ꝛ tunc non euanescit feudum.Aut est perpetuum:ꝛ tunc aut culpa vasalli ꝛ euanescit.ar.no.in.l.sed si res.ff.de leg.j.Aut sine sua culpa.ꝛ tũc aut est impedimentuz ꝙ minuit quantitatem siue qualitatem seruitij.vt qꝛ non ita bene audit sicut solet.vel nõ ita bñ ambulat.vel non ita bñ loquit ꝛ per hoc nõ perdit feu.insti.q.nõ est ꝑmis.fa.tes.§.item mutus.ff.de act.ꝛ obli.l.j.§.fi.ꝛ in hoc et ꝯcordat Odof.ꝛ And.de yser.qꝛ intelligit ista materia de ipfectione que facit inhabilem in totum.l.j.ꝛ.ij.C.qui morbo.libr.xj.ꝛ.ff.de legi.tu.l.pe.Ista enim perfectio de qua in isto ti.significat totalitatẽ imperfectiõis.vt elegãter dixit Bald.hic super rubrica.ꝛ est tex.in.d.§.mutus.s̃.epi.vel abba.Aut quantitas seruitij in totum tollitur.Ita qd nullo modo prestari põt:ꝛ tunc aut est feudũ nouũ ꝛ nõ durat.sed hincinde soluit obligatio.Aut est feu.antiquũ.ꝛ tũc distingue genera seruitiorũ.qm̃ si est tale seruitium ꝙ põt eque prestari ꝑ alium.ꝛ tũc seruire ꝑ substitutũ.ꝛ in hoc ẽt ꝯcordat Jac.de bel.quod puto intelligẽduz qñ vitiũ est accidentale ne contradicat his q̃ prius dicta sunt.Aut tale seruitiũ nõ põt eque p̃stari per substitutum.ꝛ tunc si est imperfectus a natura ꝛ non succedit

Marginal notes:

a ¶ Cui⁹ p̃sumãtur esse bona clerici adde gl.in.c.sint mãifeste.xij.q.j.ꝛ in.c.qcunqꝫ xij.q.iij.

b ¶ Mut⁹ surd⁹.adde car.zab.ꝛ cardi.alex.ĩ.c.cũ apud de sponsa.Bal.in extra.de pa.ꝯstã.in v̄s.libellarius.ꝛ per Old.ꝯs.cclvij.

a ¶ Maxime.adde qd importat ista dictio maxime.vide ꝑ Bar.in extra.ad rep.in v̄bo maxime.Rapha.cu.cõsil.lxxxvij.ici.Frã.d lacanipa.in fi.vlti.col.ꝑhi.cor.cõsi.lxix.inci.visis.in.j.volu.

b ¶ An possint ꝯhere m̃rimoniũ.add gl.i.c.tue fr̃nitatis de spon.Ho.ĩ summa ti.d m̃rimonio.in §.qs possit bal.in.l.pe.C.q test.fa.po.ꝛ ꝑ pan.d ca.i.l.ex facto.in ij.col.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ an possit baptizare ꝛ pueruz tenere.vide tex.i.c.paruuli.d ꝯse.dist.iij.ꝛ ꝑ Phil.frã.i.c.j.i j.col.de cog.spiri.lib.vj.ꝛ an tenẽdo ꝯhit cõpaternitas.vide ꝑ Car.in.c.ꝯcto.i vlti.col.eo.ti.in antiquis.

c ¶ Qꝛ faldã leuare nõ ꝑt.add.l.si femia.C.ad tur.l.nõ ignorat.C.q accu.nõ pos.i.sti.d suspe.tu.in §.ꝯsequẽs ꝛ per ang.ꝯs.ccxcij.incip.viso facto.

d ¶ Possit sibi retinere feu.adde doc.i.c.cũ.apud d spõ.bald.i extraua.d pace cõstãtie.i v̄bo.libellarius.in fi.

vt hic in scda parte. Aut ex accidenti & tunc retinet feudum.vt hic in prima parte. Sed isto casu putat Bal.qd debeat cõmutari seruitiũ.sicut qñ pceptũ testatoris nõ põt seruari iuxta votũ suum.l.legatum ciuitati.ff.de vsufru.leg.& ff.de admi.re. ad ciui. perti.l.legatum.& qd no.in cle.j.de reli.do.facit qd hr.s.de inest. de re alie.fac.in prin. Et ĩtelligas predicta sm ea que dicta sunt s.in primo & scdo nota.vcz qd qñ vasal.amit.feu.propter tale vitium impfectionis q nihilominus debeat sibi reliqui tantum
5 vnde se possit sustẽtare.vt ibi dixi. ¶†Quero ab extra quid si filius sit extractus de ventre matris iam mortue an succedat ĩ feudo dic qd sic.arg.ff.de lib.& postbu.l.qd dicit.ff.ad tertu.l.j.post prin.& tenet Jac.ardi.in ti.de suc.feu.sub rubricella vbi fra.suc.
6 fra.in fi. ¶†Quero quid de imperfecta ratione gustus vel odoratus an priuetur feu.dic q non:nisi tale esset feu.& eius qualitatis cui non posset vas.seruire sicut sunt isti sagerij & seschalchi faciunt credentiaz dñis:qr tunc haberet locũ iste tit.facit q no.Inno.extra de obser.ieiu.in rubrica. Et est ratio quia est destitutus natura in eo in quo sm qualitatem feudi debet seruire. Idem dicendum in alijs casibus vt si qs esset strumosus per dictam rõnem.facit.l.fi.ff.de cur.fur.ff.de liber.& postbu.l.si qs
7 postbumos sm Bal.in.d.§.mut⁹. ¶†Quero datũ fuit feu.pri cui filius etiam in feu.successit.& tunc erat sanus postea est fact⁹ inutilis & impfectus totaliter vel per morbum vel ex aliquo accidenti amisit visum vel loquelam vel auditũ an retinebit feu. & dic q sic.vt hic in pri.postq est feu.paternũ.secus aũt si fuisset nouum.vt in.d.§.mutus.q intellige qñ tale vitium venit absq culpa vas.vt.s.dixi.facit.l.si militẽ.C.de condi.ob cãm.lz quidã tenuerint q perdit.vt dicit bal.in.d.§.mutus. ¶Quero quid si mutus vel aliter impfectus haberet filios an auferatur tũc feu. & dicit hic bal.sup rub.q non per.l.j.C.q admit.ad bo.pos.& ibi per Cy.q intelligit And.de yser.verũ in feudo paterno per ea que no.s.de suc.feu.§.hoc quoq.& que fuit prima cã bñfi.amit. in.§.fi. Sed in feu.nouo dicit ipse feudum debet reuerti ad dñz exclusis omnibus.qr dominus elegit personam & industriam ipsius vas.nunc effecti muti: vnde industria filij non censet sibi ita grata sicut illa patris qui sibi amplius seruire non valet.l. inter artifices.ff.de solutio.& ita determinat i.d.§.mutus.supra
8 epi.vel.abba. ¶†Quero quid de hermafrodito dic quod si preualet in masculino sexu q succedet in feu.al's secus.l.querit.ff.de sta.ho.& de testi.l.repetundarum.§.j.& per Ja.ardi.in ti.de suc. feu.sub rubricella vbi fra.suc.fra.in fi. & p Bal.in.l.fi. C.de suis & legi.here.vbi declarat quale nomẽ dz ei imponi in baptismo & circa predicta vide per cano.in.c.non est dubium.extra de sen. excom.& quod dixi in.§.preterea.j.de probi.feu.alie.per Fede.
9 ¶†Quero qd si aliquis est impfectus ĩ mẽbro ita q est sine virga & non põt generare an succedere possit in feu.paterno.& dicit Bal.q sic in.d.§.mutus.qr al's sequeretur q qlibet sterilis non succederet quod nõ est verũ. Nam priuilegia durant etiaz in sterili.l.assiduis.C.q po.in pig.habe. Itẽ qr talis defectus pudẽdorum nõ euidens. Sufficit em̃ q nõ sit mulier vt not.in.l.de quibus.ff.de legi.sed qd sit al's sensatus & aptus mente & corpore.& ita dicit se cõsuluisse in ardua qõne.& facit q no.Jo.an.in.c.oĩs de peni.& remis.in nouella. ¶Ultimo ad mãm presentem adducas plura que tetigi in.d.§.mutus.s.epi.vel abb. & ĩ locis quos s.in prin.huius.c.allegaui.& quod no.per gl.& doc.in.l.de qbus ff.de legi.& in.l.j.C.que sit lon.consue.& quod.tãgit p Gul.de tu. in.l.si filius.ff.si.cer.pe.& quod habet in.l.si qs in graui.in.§.surdus.ff.ad sill.& in.l.discretis.C. qui testa. fa. pos. per canonistas in ti.de corpore vitia.&c.per totum.

¶An ille qui interfecit fratrem domini &c. Rubrica.

¶Continuatur:qr.s.proxime declarauit qualiter vasal.priuat feudo ex vitio sibi contingente absq aliqua culpa sua.nunc vero declarare intendit quando priuetur ex vitio sibi cõtingente propter delictum & culpam suam.

1 ☞ Uasallus fratrẽ dñi nõ pditorie occidens nõ pdet feuduz.
2 Uasallus fratrẽ dñi in odiũ ipsius si occiderit feudũ amittit.
3 Uasallus occidẽs proditorie dz feudũ amittere.
4 Uasallus ob feloniam a curia domini exclusus quando sit feudo priuandus.
5 Uasallus post delictum effectus furiosus pro culpis pcedentib⁹ feudo ciuiliter priuabitur.
6 Uasallus occidens conuasallum an priuetur feudo.
7 Uasallus ob ignominiosum delictuz a curia domini repulsus a feudo est repellendus.

a ¶Propter feloniã.adde glo. i.l. peculiã.i.§.pe.ff. de pe.& i.l. qd dr & ibi hae.ff.de im pub.

SI quis inter. Diuidit istd caplz in qnq partes. In pria vas.occidit fratrẽ dñi sui nõ pditorie neq in iniuriã dñi ipsi⁹ quo casu nõ pdit feu. In secũda occidit fratrẽ suũ pprium vt hẽat ei⁹ hereditatẽ vel aliquã aliã feloniã cõmisit:ex q̃ amplius nõ põt stare in curia dñi cũ honore:vtputa qr hoiem pditorie occidit quo casu priuat feudo. In tertia parte determinat qualiter isto primo casu tale feudũ si est paternũ non reuertit ad dñm:qr delictũ vassalli nõ est cõmissuz ĩ dñ.sed dicti feudum transit ad agnatuz primiorẽ ipsius vasalli. In quarta declarat qualiter qs ĩtelligat esse proximior in casu.s.proxi.vcz vt fiat dinumeratio graduũ sm formã iuris cõis. In quinta parte determinat q si tale delictũ respiceret psonas dñi.vt puta q esset factũ aĩo ĩ iurãdi ipz vt tũc tale feu.reuertat ad dñz. Scda ibi si frẽm. Tertia ibi:qñ tñ. Quarta ibi:eadẽ. Quinta ibi:cuz aũt. Et ista diuisio tã pguis sufficiat ẽt p summario. ¶In tex.ibi si qs subaudi vasall⁹. Ibi dñi sui subaudi & non pditorie ne ob stare videat id qd statim subiungit in casu seq. Item adhuc intelligas q nõ occiderit in iniuriã dñi qa tũc pderet feudũ & applicaret dño.vt ptz.j.in vltimo casu. Ibi fratrẽ suũ.s.ipsi⁹ vasalli. Ibi hereditatẽ.iõ dixit totã qa adhuc erat cõis inter eos. Ibi tradẽdo.s.proditorie. Ibi non possit. Nam dñs nõ patit stare tales pditores in curia sua qm̃ sine verecũdia nõ põt i dicta curia cõparere.qd aũt sit curia hr.j.de capi.qui cur.vẽ. Ibi primiorẽ etiam in infinitum dũmodo descendat a stipite primi acqrẽtis & sit de trãsuersalibus ipsius vas.delinquentis.secus aũt si esset de filijs descendentibus.qr tunc nõ admitter vt dixi.s.si vasa. feu.priue.cui def.debe.i.c.j. Ibi pñũ fuerit. dic q secus si nouũ esset.qm̃ tunc reuerteret isto casu ad dñm.vt in.§.fin.s.q̃ fuit prima cã be.amit.& ibi dixi. Ibi obseruãdo.s.in casu.s.primo.qd quid dixerit Jac.de bel. Ibi gradus.s.trãsuersaliũ agnatorum. nõ aũt referas ad filios vel alios descẽdentes.vt.s.dixi. Ibi in legibus.vt.ff.de gradibus.& insti.de gradi.facit ẽt.s.in ti. de gradibus suc.feu. Ibi cũ antem.dic q iste versi.potest referri vel ad pncipiũ capituli.vt.s.dixi vcz q vas.interficiens fratrem domini nõ priuat feu.vt ibi nisi illud tale delictũ esset perpetratum in iiuriam dñi vt hic & statim dicam. vel ĩtelligas q hic ponat regulam generalem.de qua in. §.deniq.s.q̃ fuit prima cã bene. amit.nõ em̃ potest referri ad.s.proxima.qa ibi loquit in feudo paterno in quo pter delictum cõmissum in tertiam psonã nõ
1 reuertit feudum ad dñm vt dixi in.d.§.deniq. ¶†No.regulam q vasal.interficiẽdo fratrem dñi non priuatur feudo vt hic in prima parte que regula fallit si proditorie ipsum occidit vt hic in scda pte.quo casu priuaret feu.& applicaret agnatis. put fieret de homicidio simili cõmisso ĩ psonam alterius sm And.de
2 yser. ¶†No.sm pfatũ An.de yser.q si vasall⁹ occidat fratre dñi sui principaliter in odiũ ipsius dñi vt dominus careret tali fratre:q tũc tale delictum vr respicere psonã ipsi⁹ dñi.& p ɔsequẽs isto casu feudum deberet reuerti ad dñm & hoc pbat p finẽ huius capituli. Item & p rõnẽ positã in.l.itẽ apud.§.pe.ff.de iniu. Per qd dictũ si est verũ limitabit ista materia de qua dixi in.d. §.deniq.in conclusionibus.facit pro hoc qd dixit gl.s.qui.mo. feu.amit.in.§.si. fratrem.que expresse tz q qñ vas.occidit fratrẽ dñi pditorie q amittit feudum.& tunc tale feudum reuertit ad dominum.quam sequitur etiam Jaco.de bel.dicẽs q proditum istud operat. Nam secus si a casu vel alio mõ occiderit fratrẽ dñi vel suum qr tũc non priuaret facit.l.respiciendũ.§.delin
3 quũt.ff.de pe. ¶†Not.q ex homicidio pditorie cõmisso qs priuat feu.& rõ assignat ĩ isto tex.qr nõ pt vasall⁹ tale homicidiũ ɔmittẽs sine dedecore morari ĩ curia dñi. Põt ẽt assignari alia rõ q pditor nõ est capax bñficij.vt ĩ.c.cleric⁹.xlvj.di. Nã cũ feu a fidelitate dicat & pp fidelitatem dat.vt.s.p quos fi.inue.in fi. Ergo pditionẽ ɔmisit psumit sine fide.l.si cui.§.j.ff.de accu.igit & sz Ja. de bel.& dicit An.de yser.q ille est pditor q tradit aliquẽ nõ dissidãdo. Sz tu dic clari⁹ sm bar.in.l.respiciẽdũ..in.§.delinquũt. ff.de pe.q pdere est qñ mẽte vnũ gerit & aliud actib⁹ ondit vt. ff.de puari.l.j.& ponit exẽplũ si vado tecũ tãq soci⁹ itineris vel la ĩteruenientẽ rixa te pcutio vel occido.l.si sedẽs tecũ ĩ mẽsa & fo cio vel si cũ tibi essem amic⁹ pcussi te de retro nullo pcedẽte rãcore.vñ istis casib⁹ videor pditorie gessisse.qr aliud gerebã ĩ aĩo q̃ illd q gerebã ĩ actu.ad qd facit.C.de ele.l.fi. Sz qñ qs esset mihi inimicus ita q eẽt rãcor iter me & ipm.tũc pditorie nõ intelligor pcutere vel occidere:qr p inimicitiã ostẽdebã illud q facio actu.s.me velle tibi deseruire sm Bar. Dicit quoq ia.c.bn.in.l. athletas in.§.calũniator.ff.de infa.q oĩs q dat alicui potionem venaticã dr pditor. Et de hac materia pditionis habet ẽt p Jo.an.in.c.p humani de homicidio.li.vj.& qd no.in.c.fi.xlvi.di. & qd not.p gl.in.l.si qs a barbaris.C.de re.mi.li.xij.& p Bal.s.qui
4 mo.feu.amit.ĩ pnc.& p Jo.an.extra de feudis in.c.j. ¶†No.regu
a lã istã sm Jaco.de bel.q si pter feloniã[a] commissam non põt vasal.esse in curia dñi q amittit feudũ quod intelligit glo. exposita duobus modis:primo vt amittat feu.etiam si posset morari:sed tamen non sine eius verecundia põt ibi morari vel secũdo re qa paria sunt nullo modo posse morari vel morari secũdo cum verecundia:quoniã qui sine verecundia non posset stare nõ intelligitur stare.& ad hoc induxit ista glo.plura & similia que videas per te qr clara sunt. Uel secũdo dixit glos.quod potest intelligi de eo vas.qui nullo modo põt in curia morari. Uerũ ista glo.approbat primã q̃ notabilior est:lz videat elici ex impropria locutione litere prout alibi facit iurisconsultus in.l.si terti⁹ in. §.inde querit.ff.de aqua plu.arcen.vbi qs agit vt cõsequat suum damnum q intelligi debet.i.estimatio damni.vt i n.d.l.j.in fin. Et de materia locutionis improprie plene per Bald.in.l.fi.C.de hereinsti. ¶Op.ab extra q imo vas.multo fortius debeat priuari feu.qñ occidit fratrẽ dñi sui quaz qñ occidit fratrẽ suũ pprium ex eo q plus peccauit in dñm a quo cognoscit feu.occidẽdo fratrem ipsius dñi q erat de sanguine suo quã occidendo illuz qui nõ est de sanguine suo sed de sanguine occidentis.ar.in.l.negando.C.q accu.nõ pos. Sol.ɔsiderat delictũ vas.qr magis deliquit occidẽdo fratrẽ suũ ppriũ & spargẽdo ppriũ sanguinẽ quã alienũ.l.j.ff.ad.l.põp.de pari. Itẽ qr occidere fratrẽ suũ non est aliud quã sanguinẽ ppriũ pdere.ar.i.l.vtr &.ff.ad.l.põpe.de pari. Item qa iste vas.occidit fratrẽ suũ vt hẽret totũ feu.& hereditatem & sic deligt respectu feudi.sz qñ occidit fratrẽ dñi nihil deligit respectu feu.qr ab eo nihil recognoscebat nã ĩ feudis sm Bal.magis ɔsideramus realitatẽ feudoz quã affectionẽ personaz.alias sequeretur quod vasal.qui occidit vnum magnum amicum dñi deberet feudo priuari.quod non est dicendũ sm ipsum. ¶Opp. q imo occidendo fratrẽ dñi priuari debeat feu.per rationez huius litere:qr ex hoc delicto videtur q nõ possit sine dedecore stare in curia dñi. So.ista rõ hz locum in casu suo:vcz quando delinquit respectu feudi vt haberet oĩa bona.vt.s.dictũ est.vel qñ pditorie interfecit aliquem qr prodimentũ hoc operat vt sit alienus et factus omnium dñorum & principũ.l.sed & miles.in.§.sed ignominie.ff.de excut.tut. Nam si proditorie interfecisset fratrem dñi. tunc idem esset.vt dixi super tex.& glo.hoc tenet in.d.§.item si fratrem. ¶Opp.ad idẽ q imo per homicidium commissum in personam fratris dñi priuet feud.qm̃ saltem condẽnabit criminaliter homicidio ex quo bona oĩa debẽt sibi adimi.l.iij.in.§.penult. ff.ad.l.corne.de sica. So.dicit Bal.& multũ notabiliter qd quãdo vas.occidit fratrem suum vt habeat bona vel aliquem alium proditorie tunc dãnabitur criminaliter.& tunc nihilomin⁹ poterit procedi contra ipsum ẽt ciuiliter ad priuationem feudi sm iura feudalia:sed qñ occidit fratrem dñi fatet ipse q bene poterit condemnari criminaliter.& in consequentiam ex isto iudicio criminali posset ẽt perdere feudũ sicut alia sua bona.sed tamen non poterit cõtra ipsum procedi ciuiliter ex iure feudali ad priuationẽ ipsius feud.qr frater ipsius dñi est oĩno a feudo alienus vnde concludit ipse q quantum ad criminalẽ processum non dz fieri differentia inter istos casus siue occidit fratrẽ dñi siue aliuz q vtroq casu per sniam condẽnationis criminalem occisor perdet feu.& in hac conclusione dicit esse etiam Ja.de bel. Utrũ aũt hodie p homicidium quis amittat bona[a] dic vt in aut.bona dãnatorum.C.de bo.pscri. Ad quẽ vero vadat feudum vas.qui patitur maximam capit.diminutionem.dixi in.d.§.deniq.in conclusione.xxxv.& s.qualiter olim po.feu.alien.in.§.j. ¶Oppo.qd imo ẽt si occidat fratrem dñi absq pditione quod debeat amittere. Nam si concũbat cum sorore domini manẽte in domo amittit feu.vt.s.q.mo.feu.amit.in.§.j.ergo multo magis debet amittere fratrem domini occidendo. Solu.lex reputat illam maiorez offensam.l.isti qdem.ff.q metus causa.qd ptz ẽt qr illa nullo modo est excusabilis.l.j.C.de rap.virg. Ista sic qñq:vt.s.de pace tenẽn.§.si qs alium. ¶Opp.de.§.ant si libellario.in fi.s.qui.mod. feu.amit.vbi videt dicere q qñ vas.occidit fratrem q feudum reuertat ad dñm.& hoc referendo illum tex.ad superiora in qbus posuit de vasallo occidente fratrem prout videtur presupponere illa litera. Solue vt ibi late dixi in opp. ¶Quero ab extra qd contra si dñs occidat fratrem suum vel aliquem alium proditorie ita qd non possit comparere sine dedecore an priuabitur proprietate ad instantiam vasalli.dici An.de ysern.qd nõ:tum quia non interest vasalli cũ nõ expectet seruitiũ a dño sicut est econtra vnde ista ratio huius text.nõ vendicabit sibi locũ.imo videt potius q sit vtilitas vasalli qr interim erit solutus debito fidelitatis.iuxta ea q̃ tradunt.s.hic finit lex.post prin.tum qr text.j.qualiter do.proprie.priue.presupponit q felonia sit commissa cõtra vas.vnde cuz sit diuersa ratio debet statui diuersum ius.l.a titio. ff.de ver.ob. Et sic nõ obstat.s.de for.fide.in fin.& in.d.c.domino cõmit.s.si de feu.fue.cõtro.& vide ad predicta quod dixi.s.de cõsue.recti feud.in ver.& cũ datur.in.ij.notabili. ¶†Quero quid si iste vas.delinquens post delictum efficiat furiosus:an poterit:ex culpis precedentibus pati sniam priuatiuam dicit Bald.quod sic ciuiliter dato curatore non aũt criminaliter.ff.de pub.iudi.l. pe.§.ad crimen.& ff.ex quib.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.plane.de eo aũt q faceret in fauore non puniretur.ff.de offic.presi.l.diuus ad qd facit cle.prima de homicidio.& l.ĩfans.ff.ad.l.corne.de sica. & ff.ad.l.pompo.de pari.in.l.penult.in fin. ¶Quero an iste text. verificetur etiam si vasallus occiderit filium fratris dñi vel filiũ fratris sui.dic q sic per dictum.§.item si fratrem.cum ibi not.& amit doc. ¶†Quero quid si vasal.occidat cõuasallum an feudũ amit. Et videret dicendum q non:qr si occidendo fratrem dñi non amit.vt hic multominus videtur in casu proposito. Sed tñ hoc non obstante videt Jaco.ardiz.inclinare in contrarium vt amittat per.l.omne delictum in.§.si quis.ff.de re mili.& l.verum in prin.ff.pro socio & C.si libera.imperia.l.j.lib.x.cum similibus.
7 ¶†Quero quid si ex aliquo alio delicto ignominioso nõ possit stare a curia dñi:puta qr damnatus de adulterio vel ex aliquo simili remissus a curia & ante dñm stare non possit an hẽbit locuz iste tex. Et dicit idem Jaco.ardi.q sic.arg.ff.de his qui no.infa.l. ij.§.miles.& ff.de re mili.l.iiij.§.adulteri.& l.milites.§.missionum nõ tñ intelligas dicit ipse q ex oĩ cã ex qua opinio vasalli grauiter veniat priuandus.per ea que habentur supra que fuit prima causa bene.amit.in.§.illud enim.& dic vt ibi. ¶Ultimo ad materiam presentem adducas alia que dixi in.d.§.similiter.s.quibus mod.feu.amit.& s.si de feu.fue.controu.in.c.si vasallus culpam.& in.d.§.deniq.s.que fuit prima cã be.amit.& in.d.tit.s.si vas.feud. priue.cui de.debe.& q tangit per Rayn.in.l.si sequen.ff.ad sill.& plene per Jaco.ardi.in summa in titu.quib.mo.feu.amit.sub rubricella si fratrem suum interfecerit cuz duabus rubricel.sequẽ. & per canonistas in.c.ad aures.& in.c.in quibusdam.extra de penis & quod no.in.c.ij.extra de feu.& in directoria iuris tit.de feu. §.iiij.propter feloniam.& per Hostien.in summa ti.de feu.§.vtrũ vel propter feloniam.

a ¶Nec homicidiũ qs amittat bona. adde qd de homicida sui ipsi⁹ an talis pdat bona & applicent fisco.vid per gl.i.c.displicet.xxiij.qd.iiij.

1 ☞ Uasallus seruitium exhibere domino non tenetur nisi ad idem interpelletur.

NOn cogitur. Istud caplm continuat ad proxime supiora.vbi dixi qd qñ felonia respicit dñm q vasallus priuat feud.& ad dñm reuertit. Sz qr dubitari poterat an vasallus nõ sponte se offerendo ad seruitia dñi intelligat cõmittere feloniaz erga dñm ex qua priuet feudo. Idcirco vt tollat ista dubitatio subiunxit istud cap. Et ex predictis potes colligere qualiter faciat ad ti.qr alias nihil cõe videret habere cũ ti.isto. Nam in cõpilatione antiqua oẽs isti ti.erant sub rubrica que est.s.hic finit lex deinde consuet.regni inci.& dixi super rubrica.s.titu.pri.nec hic erant interserte alique alie rubrice.prout ptz ex dictis Jaco. ardiz.sub rubricella tertia.in titu.quib.mo.feu.amit. Et in summa hoc vult. Uasallus non tenetur se offerre dño ad seruitium nisi sibi fuerit denũciatũ.quo casu seruire cogit si põt.h.d. ¶In tex.ibi oĩno.hoc est sine prefinitione alicuius tpis.vt.s.si de feud. fue.contro.in.c.lz.ibi mediolani. Subaudi imo etiam vbicunq qr talis ɔsuetudo est generalis.vt no.glos.s.hic fi.lex in.§.ad hec. Ibi si põt. Nam si non possit esset excusatus.vt no.glo.s.quibus
1 mo.feu.amit.in prin. ¶†No.regulã q vasallus ad prestationem seruitiorum nõ constituit in mora nisi mediante interpellatione Et ad hoc glo.prima hic posita induxit plura exempla.que vide per te.qr clara sunt. Nec hz obstare huic regule.l.magnam.C.de contrahen.& cõmit.stip.& l.ij.C.de iure emphi. In quibus apparet q non est necessaria interpellatio hoĩes ad morã.ɔstituẽdaz. Et lz ista gl.que mouet istud contrarium hic in fi.non soluat tamẽ tu solue vt clare dixi in.d.§.ad hec.in.j.notabili.& per hoc est expedita gl.j. ¶Op.glo.fi.contra suprascriptã regulã qd imo vasallus debeat sponte offerre non expectata ĩterpellatione dñi de dicto.c.lz.in.ij.rñso. So.fallit in illo casu qñ vas.scit magnũ periculum dño iminere.qr tunc lex interpellat ipsum.vt ibi dixi i.d. §.ad hec.& late.s.que fuit prima cã bene.amit.in.§.sed nec alia.& plene de materia oblationis.per doc.in.l.acceptũ.C.de vsur. Ultimo addas hic plura ad mãm que dixi in.d.c.lz.& in.d.§.ad hec & vide similiter de materia in remissiõibus pluribus quas ibi in vtroq loco adduxi.& qd not.gl.sup.§.requisitus.s.de no.fi.for.& in remissionibus adductis in.d.§.sed nec alia.

¶De vasal.contra constitutionem Loth.feu.alie. Rubrica.

¶Quia vasal.priuantur feudo non solum propter feloniã prouenientem ex delicto sed etiam ex felonia seu ingratitudine prouenientem ex contractu.vt.s.que fuit prima causa benefi.amit.in. §.deniq. Idcirco postq autor.s.in titu.precedenti tractauit de felonia pcedente ex delicto.nunc in isto ti.subijcit de alia q̃ prouenit ex ɔtu vcz de alienatiõe facta contra pbibitiões feudales.

1 ☞ Pena delicto commensuranda.
2 Uasallus feloniã in vnũ dñorũ committens feudi partẽ perdet.
3 Uasallus sine dñi voluntate qualiter possit feudum refutare.
4 Libellari⁹ vel cõductor iurib⁹ suis dño inuito non renũciabit.

SI vasallus. Diuiditur in quinq ptes. In prima declarat inquantum puniatur vasal.qui indebite feudum alienat. In secunda infert ex precedẽtibus inquantum puniatur ex delicto cõmisso contra vnum ex dominis vbi plures habe dominos. In tertia aliam illationem declarat an possit refutari vni ex dominis partem retenta sibi alia

parte alterius domini.In quarta subiungit regulaz generalem
an vasallus possit refutare feu.In quinta declarat ad qd rema⸗
neat obligatus vasal.post refutationem factam.Secunda ibi:⁊
ideo.Tertia ibi:⁊ si voluerit.Quarta ibi:quia vas.Quinta ibi:
post refutationem.¶Casus.Vasallus indebite alienans priua⸗
tur solum parte alienata.Similiter etiam ex delicto commisso
contra vnum tantum ex dominis priuabitur solum parte illius
domini ⁊ potest partem vni ex dominis refutare ⁊ aliam retine
re.quam refutationem potest facere sine domini voluntate ⁊ fa⸗
cta refutatione liberatur a seruiendo dummodo non offendat
hoc dicit.¶In tex.ibi constitutionem.de qua fit mentio.s.qua⸗
liter olim feu.po.alie.in princ.⁊.j.de probi.feu.alie.per lotha.ibi
regis licet appellet ipsum regem.fuit tamen imperator.vt patet
in dictis iuribus.s.allegatis.Nam etiam imperator potest ap⸗
a pellari rex.[a] vt dixi.s.de lege cor.in princ.Ibi alienauit subaudi
scienter illam rem venditam esse feudalem.Secus autem si igno
ranter:vt.j.de contro.inter do.⁊ empt.c.j.⁊ dixi.s.que fuit prima
causa benefi.amit.in.§.fin.in cõclusionibus.⁊ in.c.j.si vasall⁹ feu⸗
dum.s.si de feud.fue.controuer.Et intelligas etiam istum tex.vt
sit necesse ꝙ sequatur traditio vigore dicte alienationis:quia ꝑ
simplicem alienationem sine traditione non priuaretur.vt in di
cto.§.fin.in conclusione.xiiij.ibi si totum.s.vendidit.ibi reuertit.
dic hoc esse lucrum quando feudum est nouum.Secus autem si
esset paternum.q: tunc transiret ad agnatos vt not.glo.s.de suc.
feu.in.§.hoc quoq dixi supra que fuit prima causa benefi.amit.
in.§.fi.in conclusione.xvij.Ibi ⁊ ideo.Subaudi quia intantum
punitur inquantum deliqui.vt.s.dixit.Ideo ⁊c.Ibi cucurbitã⸗
do.s.quia concubuit cũ vxore ipsius domini.⁊ sic fecit ipsum ar⸗
gam.i.cucurbitam:quam nos appellamus becho.vt dixi supra
quib.mo.feu.amit.in.§.j.Ibi refutare potest scilicet ipsi domino
⁊ non alijs quod intellige qñ feudum est simplex ⁊ rectum.Sec⁹
autem si esset conditionatum ad certum seruitiuz quia tũc non
posset vt plene no.per gloss.j.de capi.qui cur.vẽ.in.c.fi.⁊ ibi dixi.
Utrum autem per ipsam refutationem possit preiudicare agna
tis suis.dixi indicto.§.fin.in conclusione.xxxvij.Ibi non tenetur
s.sicut vasallus.¶†Not.penam commensurari cum delicto[c] nec
b debere egredi delictum.l.scimus.C.de penis.l.rescriptum.⁊.l.he⸗
res.ff.de his qui.vt indignis.⁊ in gloss.prima hic posita in prin⸗
ci.que ad hoc induxit vnum simile de testatore qui peccauit circa
institutionem heredis ipsum exheredando vel pretereundo con
tra officium pietatis.vnde viciatur testamentum solum circa
ipsam institutionem in qua reuertitur peccatum.Cetera namq
firma manent.vt in aut.ex causa.C.de liber.prete.vel exhere.⁊ in
corpore vnde sumitur.Et per hoc est expedita dicta gloss.prima
2 vsq ad ver.ar.contra.¶†No.ꝙ si vasallus cõmittit feloniaz cõ⸗
tra vnum dñorum quod non perdit feu.in totum sed pro parte
3 ꝙ qualiter intelligat statim dicam.¶†No.regulam ꝙ vasallus
potest feudum sine dñi voluntate refutare.quod intellige vt di⸗
xi super tex.de quo ꝑ Bart.in.l.si is cũ quo.ff.de aqua plu.arcen.
⁊ per glo.j.de probi.feu.alien.in.§.callidis.⁊ in.d.c.fin.de capita.
q cur.ven.⁊ in Specul.de feu.in.§.qm ver.xxviij.⁊ per canonistas
in.c.q in ecclesiam.extra de consti.⁊ per Iaco.ard.in ti.qui.mod.
feu.amit.sub rubricella an inuito dño possint feu.refu.⁊ vide ad
predicta quod dixit Spec.i ti.de loca.§.nũc aliqua ver.cxxvij.vbi
declarat quid iuris sit emphiteota.⁊ vide plene ꝑ Bald.in pre⸗
ambulis libri.in ver.sed statim querit.¶Opp.cum gl.prima.in
ver.ar.contra ⁊c.Et opponit contra ea que dicta sunt in primo
notabili.ꝙ imo pena egrediat delictum de.l.ij.in.§.senatus.ff.de
incen.rui.nau.vbi delinquendo in parte nauis ẽt vnum solum
clauum amouendo punit in tota naui ⁊ de oĩbus rebus que ibi
sunt.Solue lz glo.nõ soluat:sed si retinet ad libel.py.ꝙ ibi ideo
est.q: amouendo clauuz dedit cãm peremptionis totius nauis
⁊ iõ damnum dedisse vr pro tota naui.vnde pro oĩbus rebus te
net.ff.ad fil.l.si qs in graui.§.si qs tabulas.⁊.ff.ad.l.aql.l.qui oc⸗
cidit.§.fi.¶Op.subsequẽter cum dicta glo.in ver.qd autem con⸗
tra istum tex.⁊ ea que dicta sunt ꝙ imo feudũ alienatũ per vasal
lum siue in totum siue in parte reuertat ad agnatos ⁊ nõ ad do⸗
minum.vt in.c.titius filios.s.si de feud.fue.contro.cuius ꝯrium
hic dicit.Et hec glo.non soluit sed remittit ad ea q dixit in.§.cal
lidis.j.de probi.feu.alie.per fe.Sed tu melius solue vt no.glos.s.
de suc.feu.in.§.j.vcz qd hic loquitur de feu.nouo vel antiquo in
quo nulli extabant agnati.Secus aũt in feudo antiquo.q: tunc
agnati existentes preferuntur dño.de quo plene dixi circa hunc
§.in dicto titu.s.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.fi.in con⸗
clusionibus.⁊.s.qualiter olim feu.po.alie.in.§.pe.¶Opp.subse
quenter cum.d.glo.in ver.item quod dicit ⁊c.ꝙ imo vasallus cu
curbitando vnum ex dominis debeat priuari toto feudo cum ex
hac felonia videatur non posse stare in curia dñi sine verecũdia.
vt probatur.s.tit.proxi.in.c.j.Sol.ex hoc tali delicto non priuat
a curia vt in ea non possit stare sine honore.cum iste text.conside⸗
rauit tantum iniuriam solius dñi cucurbitati.vel soluas scdm
Iaco.de bel.quod aut felonia habet in se prohibitionem vel per

a ¶Impator pőt appellari rex. Add i ti.d pa.te nẽ.i pnci.Aliqñ appellat sanctissim⁹:vt i.l.qris.ff. d na.re.paul.de ca i rub.C.idem Pau.i.l.cũ sille nianũ.i.v.no.C. d his q.vt indi. aliqñ appellat pnceps.vt in.l.j. ff.de cõsti.pn.⁊ i pe.insti.pn.gl.i cle.j.d bapt.⁊ ꝑ bar.i proe.fforũ aliqñ appellat religiosissim⁹vt i.l.vnũ ex fami⸗lia.i §.fi.ff.de le.ij.⁊ in proe.isti. in pnc.intellige large nõ stricte fm Ias.i.l.cũ sil⸗lenianũ i fi.C.de his q.vt idi.ali⸗qñ appellat maximus sacerdos fm Bal.i proe. gregoriano .i.§.rex pacificus.

b ¶Penã ꝯmensurari cũ dlicto. add.c.nõ affera⸗mus.xxiiij.q.j.c. sicut dignuz.de ho.glo.i.c. quesiuit de his q fiũt a maio. pte ca. Car.zab.in.c.de fleat.de reg.iur. in prin.

eam deseritur sacramentũ fidelitatis.tunc perdit feuduz in to
tum vt ibi.al's secus vt hic.Vel alio modo soluas ꝙ aut felonia
nõ hz in se ꝓhibitionẽ ⁊ ꝑdit totũ quãtũ ad eũ ꝯ quẽ deliquit
4 vt ibi quo ad aliũ nõ vt hic.Et hãc tz Nico.de nea.†Quero cũ
glo.ij.an libellari⁹ vel cõductor possint renũciare iuribus suis
inuito dño.Et respõdet gl.ꝙ nõ.q aũt sit rõ diuersitatis inter
feudũ ⁊ ꝑdicta hec glos.remittit ad thesaurũ hoc est ad libellũ
py.Sed tu dic ꝙ ista glo.bene determinat.⁊ idẽ tz Spe.in ti.de
loca.in.§.nũc aliqua.v.cxxviij.⁊ probat ꝑ.l.qcũq.C.de fund.pa
tri.lib.xj.⁊ in aut.de alie.⁊ emphi.in.§.si vero quis aut locator.
Et est rõ q: sicut cõi cõsensu ipse ꝯtus locatiõis seu libelli cele
brat⁹ est.ita nõ põt sine cõsensu dissolui.l.sicut.C.de act.⁊ obl.
in feudo simplici ⁊ indeterminato ad nullũ seruitiũ vasall⁹ obli
gat causatiue si vult retinere feudũ nõ ꝑcise q: datũ est gratia
recipiẽtis tm.Quando vero feudũ esset datũ gratia vtriusq vt
q: esset conditionatum in quo vasallus dz dare certum seruitiũ
ex pacto.tunc isto casu similiter esset dicendũ ꝙ huic tali feudo
non posset renunciari inuito domino.vt.s.dixi per no.in.d.c.fi.
de cap.qui cur.ven.⁊ videtur esse de mente And.de yser.⁊ Bal.
¶Op.cũ gl.iij.ꝯ finẽ hui⁹ litere ꝙ imo ẽt facta refutatiõe feudi
ꝑ vas.teneat ipse vasal.seruire domino de.l.iij.in pri.⁊ in fi.C.de
natu.lib,vbi qs tenet ad seruiẽdũ.lz a se abdicauerit beneficiuz.
Solu.lz ista glo.nõ soluat dic ꝙ ibi retinet beneficium curie.⁊
ideo tenetur ad seruitia.hic autem refutat totum beneficiũ.vl
ibi ex refutatione consecutus est commodum.hic non.vel ibi il
lud beneficiuz a prin.habuit tacitum pactũ.hic non fm Iac.de
bel.¶Oppo.cum glo.fi.dum dixit ꝙ vasallus facta refutatione
non dz offendere dominum ⁊c.⁊ sic est de indubitabili.Nam de
iure hoc non hz dubium ꝙ vnus non offendat alium.l.vt vim.ff.
de iusti.⁊ iu.s.de pa.tenẽ.in pri.Igit iste tex.ponit rẽ idubitatã
ꝯ.l.ancille.in fi.C.de fur.Sol.huius timore contrarij dixit glos.
ꝙ iste tex.ideo hoc posuit vt multomagis istud ostenderet in vas.
qui ob memoriam pristine amicitie ⁊ fidelitatis ipse debeat ab
offensionibus domini abstinere.Et ad hoc induxit glo.pura si
milia exempla que tanq clara vide ⁊ expone per te subiungens
ipsa glo.ex predicta rõne ꝙ si iste vasal.offenderet dominũ suũ
preteritum puniret magis q si offenderet alium cõsiderata di
cta priori amicitia ⁊ fidelitate ⁊ qualitate delicti ⁊ cuius culpa
hoc acciderit.Et hoc voluit gl.vsq in fi.⁊ bñ facit.l.hodie.l.fa
cta.ff.de penis.¶Op.ab extra ꝙ imo vas.per alienationem par
tis priuet toto feu.vt videt ꝓbari.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fed.in pri.
Sol.dixit Bal.s.qualiter olim po.feu.alie.in.§.j.fatẽdo ꝯriũ ꝙ
hodie ꝑ illum tex.si vasal.vendat ẽt vnum cespitem terre de feu.
ꝙ perdat totũ.Sed tamẽ in terris ecclesie dicit de equitate ca
nonica esse obseruãdam determinationem hic positã vt priuet
solum in pte alienata ꝑ no.per Io.an.extra de feu.i.c.j.in nouel
la.Uerũtñ ipse idẽ Bal.in hoc.c.dicit idẽ saluo ꝙ videt sentire
vt indistincte vbiq hodie de eqtate ꝑdicta decisio huius.c.sit ser
uanda.Sed ego miror ꝙ ipse faciat talem dubitationem cũ
i.d.l.in.§.callidis de ꝓhi.feu.alie.expsse teneat ꝙ solũ in pte alie
nata fiat priuatio.idẽ tz Ia.ard.nec reperio aliquẽ doc.excepto
pe.de cer.q hic vel ibi sentiat ꝯrium.⁊ late declaraui in.§.fin.que
fuit pria cã bene.amit.in conclusione.xxxij.⁊ vide in Spec.de lo
ca.§.nunc aliqua versi.xxix.¶Quero ab extra qd si agnat⁹ alie
nauit ptẽ suã feudi quã tenebat pro diuiso cũ alio agnato: illã
amisit:⁊ postea ps agnati apiat sibi:an i hac pte sibi ꝑiudicaue
rit ꝑ dictã alienationẽ.⁊ An.de yser.s.de ꝯten.inter me ⁊ do.de
por.fra.mei.dicit ꝙ non ꝑ istuz text.¶Quero duo sunt domini
eiusdẽ vasalli q deliqt ⁊ vn⁹ vult sibi remittere delictũ alter non
qrit qd iuris.Rñdeas ꝑ no.i.l.ij.C.de lib.⁊ eorũ libe.⁊ ita dixit
Bal.i.l.j.ff.de rerũ diui.q.xxxvj.¶Ultio ad mãm ꝑsentem vide
ꝙ dixi.s.quali.olim feu.po.alie.in prin.⁊ in..§.j.⁊ plene i.d.§.fi.q
fuit pria cã benefi.amit.⁊ in.c.titius.⁊ in.c.si vas.culpam.s.si de
feu.fue.contro.⁊.s.si vas.feu.priue.cui defer.de.⁊.s.de ꝓhib.feu.
alie.ꝑ loth.⁊ de ꝓhib.feu.alie.ꝑ fe.in prin.⁊.j.qd iuris sit si post
aliena.⁊.j.ti.pxi.⁊ i pluribus remissionibus quas adduxi in.d.
§.fi.⁊ in.d.c.titi⁹.⁊ videas Ia.ard.i ti.q.mo.feu.amit.sub rubri
cella an iuito dño possit feu.ref.⁊ sub rubricella si aliẽauerit feu.
vas.cum qnq rubricellis seq.vbi plene examinat materiam hu
ius ti.⁊ per bal.in.l.j.C.de his q pene noĩe.vbi declarat qd iuris
si in alienatione vas.ꝓtestet ⁊c.⁊ quid iuris si in inuestitura et
ponat pena ꝯ alienantẽ in isto casu cadat ⁊c.vbi videas ⁊ vide
ad materiam ꝑ Host.ti.de feu.§.vt aũt versic.item si vasallus
idem.d.Bal.tangit plura in hoc ti.que melius ⁊ ꝯgruenti⁹ locis
bi cadunt.Ideo de his omnibus scripsi in locis debitis in qui
ad plenũ debeas recurrere mediante repertorio ꝙ in fin.operis
subijcio.

¶De aliena.feu.paterni. Rubrica.

¶Continuatio huius rubrice ad proximam precedentem ru
tis de se patet cum tractat de eadem materia.verum ibi dixit in
genere de vas.alienante feu. nunc vero in isto ti.transit ad spẽm
de alienatione feudi paterni.

1 ¶Consensus domini in feudi alienatione agnatis non ꝑiu⸗dicabit.
2 Consensus posteriorũ agnatorũ prioribus agnatis nõ nocet.
3 Femina non admittet ad feudum in detrimentum agnatorũ.
4 Ratihabitio roborat quod a principio nullum erat.
5 Agnatis conceditur ꝙ extraneis denegatur.
6 Agnati an possint statim vasallo filios habente ⁊ feudũ refu⸗tante mortuo reuocare feudum.
7 Agnati alienationi nõ cõsentiẽtes an sit alienatoris heredes.
8 Feudum nouum domino consentiente alienari potest filijs dis⸗sentientibus alienantis.

Alienatio. Diuiditur in quatuor ꝑtes.In prima determinat
vt vas.nõ possit alienare feudũ suũ ẽt cũ cõsen
su domini nisi consentiente agnato ꝓximiore
ad quem feudum predictũ est recasurũ.Scdo
determinat alium casum vt similiter nõ possit
dictum feudum etiam in suam filiam transferre nisi cũ consen⸗
su predicti sui agnati proximioris vel postea ratũ habentis.In
tertia ponit vnam regulam que disponit ꝙ licet sine volũtate
dñi sit ꝓhibita alienatio feudi:tñ inter agnatos est ꝑmissa.In
quarta ꝑ dicta regula declarat vnum dubiũ.vcz ꝙ si iter agna⸗
tos sit allibellatio de dicto feu.ꝙ non intelligat esse proprie li
bellus lz quasi refutatio.Scda ibi nec in filiã.Tertia ibi ⁊ licet.
Quarta ibi ⁊ si libellũ.Et hec diuisio sufficiat ẽt ꝑ sũmario.In
tex.ibi pñi.Iõ appellat paternũ:qa fuit acquisituz ab aliquo
ascendẽte a quo omnes isti agnati de quibus statim subijcit de
scenderũt.⁊ hoc sensit gl.hic posita q ad hoc allegauit ꝯcordã⸗
tias.Ibi reuersurum.s.post mortem alienantis.Ibi nec si i fi⸗
liam.Intendit hic demonstrare ꝙ sicut vas.non potest alienare
feudum nõ cõsentientibus agnatis quantũcunq volũtas dñi
interueniat vt.s.proxime dixi.ita non potest iste vas.renũciare
huic feudo in manibus domini ad hoc vt filiã suã inuestiat ⁊
sibi confirmet etiam si dominus velit nisi alij agnati cõsentiant
vel ratum postea habeãt.Ibi alienatio.subaudi absq volũtate
dñi.vt.s.ti.proxi.⁊.j.de probi.feud.alie.per fed.in prin.Ibi pa⸗
ternum.quasi dicat secus si nouum.vt no.s.de suc.feu.in.§.hoc
quoq.⁊.j.an agnatus ⁊c.Ibi conceditur.subaudi etiã sine dñi
volũtate.nã ille agnat⁹ q tenet dictũ feu.poterit dare ⁊ aliena⸗
re alteri agnato ꝓximiori q debebat sibi succedere i dicto feu.
post mortẽ suã:vt colligit ex proxime dictis fm An.de yser.Ibi
⁊ si libellũ exẽplifica istum ver.secundũ Bal.quod inter agna⸗
tos est cõuentũ vt vnus eorũ teneat feu.in se ⁊ heredes suos sol⸗
uendo annuatim certum quid alijs agnatis.Ibi libellus quid
sit dixi.s.qui.mod.feu.amit.in.§.aut si libellario.⁊ plene de hac
materia libelli tangit.s.de feu.alie.Ibi refutatio:quasi velit di
cere ꝙ remanet feudum ⁊ nõ libellus.ꝙ ptz qa mortuo eo sine
liberis deuoluit ad agnatos ⁊ nõ ad dñm.vt.j.de eo qui fidẽ fe⸗
cit agna.in.c.j.⁊.s.si de feudo fuerit cõtrouersia.c.titius filios.
¶†No.ꝙ voluntas dñi adhibita in alienatione feu.nõ potest
preiudicare agnatis non consentientibus:secus autem si ꝯsenti
rent:q: tũc bene valeret alienatio in preiudicium eorum.adeo ꝙ
de cetero nõ posset dicta alienatio ab ipsis reuocari.vt.s.q.mo.
feu.amit.in.§.preterea.⁊ hic in gl.ij.que per hoc remanet expedi
ta.¶†No.qd cõsensus agnatorum vltimorum nõ põt preiudicare
ꝑcedẽtib⁹.vñ ad validãdã alienationẽ feu.reqrit ꝯsensus agnati
orũ q sunt ꝓximiores cũ illi hẽant ius reuocandi:puto tñ qd ẽt
si postea in futurũ dictũ feu.apiret remotiorib⁹ agnatis.qd ipsi
admitterent ad reuocandũ.dato qd tpe alienatiõis nõ fuissent
ꝓximiores.qd ptz ex mẽte hui⁹ lre q dixit qñq ⁊c.Itẽ q: oẽs q̃x
interesse.põt ex aliquo rescripto vl autoritate dñi iteresse.vt.l.nã
ita diuus.ff.de adop.⁊.l.fi.C.de auto.prestã.⁊ ad hoc facit gl.iij.
⁊ qd ibi dixi.s.de suc.feu.in.§.hoc quoq.⁊ in qd.fi.quam ibi for
mani.¶†No.hic expressuz casuz qd dñs in preiudiciũ agnatorum
nõ põt facere gratiã femine in feu.successiõe.ad qd facit.s.d suc.
feu.in.§.j.cũ ibi no.Et hoc intelligas verũ qñ feu.est antiquũ.se
cus si feu.esset nouũ ⁊ esset recasurũ ad dñm.qm tũc posset dñs si
bi femine facere gr̃am:q: de iure suo posset facere qd vult vt.s.
quẽad feu.ad fili.pti.in.c.j.fm An de iser.similiter intelligas qd ista
gr̃a q facit dñs i hãc filiã vas.bñ opabit suũ effectũ ⁊ tenebit do
nec vixerit pr̃ hui⁹ filie ad cuius istãtiã filia fuit iuestita.q: iteruz
nõ poterũt ab ea dictũ feu.reuocari sicut non possent reuocare a
dño qñ agnat⁹ ꝓximior tenẽs feu.refutasset illud in manib⁹ dñi
qm donec viuit vas.refutãs nõ admittunt alij agnati ad reuocã
dũ.vt no.s.de suc.feu.in.§.j.⁊ hoc voluit ẽt gl.iij.hic posita q per
hoc remanet expedita.⁊ de hoc dixi in.d.c.titius.s.si de feu.fue.
ꝯtro.⁊ de alie.feu.in.§.⁊ si cliẽtulus.⁊.s.q fuit pria cã be.amit.
§.fi.in ꝯcl'onib⁹.¶†No.qd per ratihabitionez[a] hic cõfirmatur
quod nullum fuit ab initio ⁊ est rõ q: cõtractus iste ab iitio vi
tiatur solum ex defectu consensus.vnde consensus ⁊ ratihabitio
supueniens validat ipsum ꝯtractũ vt hic ⁊ in.l.fi.C.ad mace.et
l.lz.ff.de iudi.Hinc insurgit illa regula que vult ꝙ ratihabitio
retrotrahat ⁊ equiparetur mandato:vt.l.vero.in.§.fi.ff.de solut.
Secus autez si actus vitiaret ex alio capite q ꝓpter defectũ cõ⸗
sẽsus:vt q: deficeret forma:q: tũc ratihabitio non validaret qd
ab in itio nullum fuit.l.obseruare.in fin.ff.de offi.ꝓcõ.⁊ per hoc
remanet expedita glo.iiij.hic posita de qua materia dic plene ꝑ
Dy.in.c.rati.⁊ in.c.qd ab initio.de re.iur.in.vj.ꝑ.Cy.in.d.l.fi.fir.
bar.in.l.si vxor.in.§.si qs vxorem.ff.de adul.⁊.ff.de pact.in.l.pe.
ꝑ Bart.in.l.si vxorem.C.de cõdi.inser.per canonistas in.d.c.rati
⁊ in.c.ij.extra de pac.⁊ qd dixit Archi.in.c.constitutionibus.de
5 ver.sig.li.vj.¶†No.aliquid concedi inter agnatos ꝙ iter extra⸗
neos prohibitum est.naz inter agnatos permissa est feu.aliena⸗
tio etiam sine voluntate domini ⁊ est ratio q: tunc proprie non
dr alienatio sed potius refutatio facta inter ipsos etiaz si ad bel
lum sit facta vt probat iste tex.⁊ no.gl.s.per quos fi.inuesti.in.§.
sed ⁊ res.⁊ hoc sensit ẽt glo.fi.hic posita remittendo se ad ibi no.
⁊ nihil aliud voluit.intelligas tñ ꝙ agna.q tz possit dare ⁊ alie⸗
nare alteri agnato.s.qui erat proximior ⁊ qui debebat sibi succe⸗
dere in illo feu.post mortem suam.Nam fm ordinem gradus de
fert.vt.s.tit.ij.c.j.in fin.vnde concludo ꝙ aut ista talis alienatio
seu allibellatio est facta per agnatum alteri agnato proximiori.
⁊ tunc vcz etiam sine consensu domini aliorum agnatorũ facit.s.
de alie.feu.in.§.pe.in fi.aut fuit facta agnato nõ ꝓximiori.⁊ tunc
non vz q: primus poterit reuocare nisi ille proximior consensis⸗
set:q: tunc reuocare nõ posset vt in.d.§.ꝑterea.facit ꝙ dixit Io.
an.in.c.extirpande.extra de prebẽdis dixit tñ Bal.in hoc vitio
membro.j.de probi.feu.alie.per fe.post prin.ꝙ tenebit alienatio
donec alienans viuit per ea que no.hic q: qualitas persone nõ.
est ꝓhibita ꝑmutare sed est ei res alienata.ar.ff.ꝙ fal.tu.au.l.an
in patrem.Et ꝑ hac sñia ego adduco.c.titius.s.si de feu.fue.con
tro.⁊ qd ibi dixi.¶Quero ab extra qd si vasal.q alteri infeuda
nit ꝙ hodie põt vt.j.de probi.feu.alie.ꝑ fe.in.§.calidis.⁊ in.§ il⸗
lud quoq refutauit postea idem feu.domino an preiudicet illis
quibus iam infeudauerat.⁊ dicit Bal.qd sic per istum tex.⁊per
§.rursus.s.q.mod.feu.amit.⁊ adducit etiam autoritatem Odo.
idem tenentis in summa.Sed tu limita istud dictum nisi inue⸗
stit⁹ vellet priori domino seruire ⁊ ab eo feu.recognoscere.quia
nõ ꝑuaret feu.vt.s.qliter olim po.feu.alie.in.§.j.⁊ hoc tz Iac.de
bel.in.d.§.rursus.quẽ Nic.de nea.⁊ etiam Bald.ibidez sequitur
9 ⁊ videtur equum vt ibi dixi.¶†Quero qd si refutans feudum
in manibus domini moriatur ⁊ relinquat filios.an tunc agna⸗
ti possent reuocare feu.incontinenti mortuo refutãte.an sit ne⸗
cesse expectare etiam mortem descendentium.⁊ dicit Bald.ꝙ sic
q: iste cui facta est cessio seu refutatio hz eaꝯmoda que posset ha
bere ipse cedens.sicut dicimus de habente libellum vel ꝑcarium
qui ingredit.monasterium.vt no.C.de sacrosan.eccl.in aut.igres⸗
si.Et ideo donec durat ius refutatoris durabit ius acceptoris.
vt.ff.de pig.l.lex vectigalis.⁊ tenui in ꝯclusionibus in.d.§.fin.que
fuit prima cã be.amit.¶Quero tres sunt fratres habẽtes feudũ
vnus donat alteri partem suam:⁊ postea monachat an sol⁹ do
natarius habebit partem ingressi an vterq.⁊ Bal.hic tz ꝙ sol⁹
donatarius ꝑ istum tex.lz pro ⁊ ꝯ adducat plura argumenta.de
7 quibus tangitur.j.in ti.de eo q fi.fe.agna.¶†Quero quid si isti
agnati qui non consenserunt alienationi sint heredes alienato⸗
ris an poterunt reuocare feu.alienatum.⁊ dicit An.ꝙ non q: li
cet istud feu.tanq paternũ debeatur agnatis ex prouidentia pri
mi acquirentis adeo ꝙ ipsi possint in eo succedere etiam si non
sint heredes agnati mortui.vt.j.ti.an agna.⁊c.tñ qñ sunt hr̃des
remouentur a reuocando ex alio capite q: tenentur obtempera
re facto defuncti.l.cum a matre.C.de rei vẽ.facit qd dixi.s.d suc.
feu.in.§.hoc quoq.qd autem in filio.⁊ vtrũ faciendo inuẽtariũ
8 tunc posset reuocare.dicã in.d.ti.an agna.⁊c.¶†Quero nunqd
feudũ nouum possit alienari consentiente domino absq cõsen
su filiorum ipsius alienantis.⁊ dicit An.de yser.ꝙ sic dato ꝙ in
telligatur acqsitum pro se ⁊ heredibus etiam si nõ dicatur vt in
ti.de duobus fratribus a capi.inuestitis.c.duo fratres.⁊.ff.de ꝑ
ha.l.si pactum.imo plus dicit ipse ꝙ etiam si inuestitura diceret
expresse pro se ⁊ heredibus suis ꝙ nihilomin⁹ posset vẽdi absq
consensu descẽdentium.Nam illud qd acquiro possum alienare
pro libro.vt.ff.de acqui.re.do.l.qua rõne.§.hoc quoq.Item q:
cum prohibitio sit facta solum in feudo paterno videtur esse ꝑ
missa in nouo.vt.ff.de iudicijs.lege cum pretor.facit quod no.in
dicto.§.primo de successione feudi in glossa magna.Idem dicit
ipse si inuestitura diceret pro te ⁊ heredibus tuis ex tuo corpore
legitime descendentibus.Secus si expresse appareret vel proba
ri posset quod dicta inuestitura fuisset facta etiam cõtẽplatio⸗
ne filiorum:q: tunc filij predicti admitterentur ad partem cum
patre viuo.lege fina.C.de impub.⁊ alijs substitutionibus.⁊ tũc
pater nõ posset disponere de parte.ar.s.de suc.feu.in ꝑn.⁊.l.pe.
ff.d re.ali.nõ alie.facit qd dixi i.c.si vas.fi.de feu.fue.ꝯtro.⁊ in.c.pe.

a ¶Per ratihabitionẽ.Add docto.i regl'a ratihabitio.de reg.iur.lib.vj.

¶ Ultimo ad materiam presentez vide q̄ dicta sunt in.§.p̄terea s̄.q.mo.feu.amit.⁊ in.d.§.hoc quoq̄z.s̄.de suc.feu.⁊ de feu.alie. in prin.⁊ in.§.⁊ si clientulus.⁊.s̄.quēad.feu.ad fi.per ti.in.c.j.et s̄.per quos fi.inue.§.sed ⁊ res.⁊.s̄.si de feu.fue.contro. in.d.c.ti. tius.⁊ qd hr.j.ti.qd iuris sit si post aliena.⁊c.⁊ per Jac.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rub si dn̄s cōsenserit alienationi, ⁊ sub rub.cōsensus etiā agnatorum interuenire dz in alienatione vbi examinat hac materiā in pluribus rub.ibi positis.⁊ p canonistas in.c.ex parte.extra de.feudis.

1 ☞ Controuersia iter dn̄m ⁊ vasallum de feudo si oriatur apud pares terminabitur.
2 Uasallus recognoscēs feudū a dn̄o aliud ab eo sup quo lis vertit dz statim inuestiri ⁊ ad fidelitatem recipi.

Si inter dominum.

Iste.§.in ver.vbi autem ⁊c.solet reputari difficilis quantum ad intellectū litere ⁊ in rōne sui.lz nullas hēat gl. vnde reperio ipm intelligi varijs modis.Quidam em̄ dixerunt se nō itelligere qd voluit hic dicere Obertus de orto:nec ad quē effectū fiat talis distinctio de qua hic.vnde And.de yser.volens assignare effectum ⁊ cām decidēdi multas ambages hic recitauit quas vti supfluas ⁊ inutiles omittendas censui.Repio insuper Ja.bel.intellexisse istum ver.⁊ hoc mō:vz q quotiescunq̄z est ɔtro.inter do.⁊ vas.de feu.si qdem dicit se vasallum de eo feu. de quo est ɔtentio non dz inuestiri nisi sit finita.Si vero dicit se vasallum etiā de alijs feudis aut de his dn̄s non refricat cōtrouersiam ⁊ tunc de his dz statim inuestiri de quib⁹ domin⁹ non facit inuestituram.Aut ēt de alijs facit cōtrouersiam.⁊ tunc de nullo dz inuestiri:nisi omnis cā sit finita.⁊ hunc suum itellectū adducit.s̄.de conten.inter me ⁊ do.de por.fra.mei.c.j.in fin.⁊ de contro.inter vas.⁊ epi.in.c.j.ver.ad quorum.Sed dominus bal. dicit q alia est intētio huius litere vz q inue.verbalis debeat oīno fieri sed inuestitura realis non debeat fieri,lite pēdēte sup eo feudo de quo lis pendet.Et assignat rōnem qr lite pendente non dz qs cogi ad tradendum eam rem.l.nimis ppere.C.de execu.reu iudi.sed inuesti.verbalis non fit:qr per eam pares constituunt in communi possessiōe iurisdictionis cum aliter non appareat de ipsorum iurisdictione.Sed iste intellectus non videt mihi q plene satisfaciat ad declarationez hui⁹ litere q̄re aliter mihi videt.istum tex.clarius intelligendum ⁊ habere in se bonā rationem decidendi:Et pro ipsius clara notitia premitte p̄mo plura que premisi in.d.c.j.s̄.de contro.inter vas.⁊ epi.vbi oīno videas q̄ ibi scripsi immedietate post summarium.Itez scias q̄ iste ver.vbi aūt ⁊c.punctualiter hz eandem decisionem q̄ ponit in.c.j.in ver.sed laudatū scio ⁊c.vsq̄z ad fi.vnde scōm itellectum quē ibi posui ⁊ tenui figurare debes similiter casuz in isto.§.hoc modo vz q mortuo domino feudi comparuit coram successore domini mortui vasallus alias inuestitus de quodā feu. petēs a successore renouationē inuestiture fm q de iure tenet.vt.s̄.quo tempo.miles in.c.j.⁊ in.c.j.in p̄n.s̄.q̄ fuit prima cā he.amit.Iste successor dicit q non vult ipsum inuestire ⁊ negat ipsum esse vasallum de eo feudo.vasallus replicat ⁊ dicit qd dz prius de suo feudo inuestiri postq̄ apparet q alias p p̄cedorem fuit inuestit⁹ ⁊ postea de cā cognosci.Dubitat primo corā quo iudice debeat cognisci ⁊ terminari ista talis contro.orta inter hunc dominū ⁊ vas.⁊ rn̄detur q coram paribus curie.Et hoc vult iste.§.i p̄n. sed inficiatur in ver.vbi aūt ⁊c.quale erit officiū istorum pariū in decidenda predicta controuersia.Et respondetur q si iste vasal.est etiam vasallus de alio feudo q tz pacifice ab eodē domino sine controuersia:q tunc dz incōtinenti cognosci q sit suum rectum feu.⁊ quod no.de quo ostendit inuestiturā factam a precessore.⁊ si ex dicta inue.appareat esse feu.rectum tunc dz incōtinenti inuestiri a domino de dicto feu.recto de quo pendet ɔtrouersia.⁊ ipse vas.dz fidelitatem iurare reseruato iure cognoscēdi postea de cā principali vtrū valuerit inuestitura facta vel nō. Et hoc vult dicere iste tex.vsq̄z a v̄.sed si nihil ⁊.c.cōiuncto.d.c. j.in fi.ver.sed si constiterit vbi est similis casus.sed subsequenter instat hic in.d.ver.sed si nihil.Quid erit fiendum si iste vas.non recognoscit aliud feu:a dicto domino nisi istud de quo pendet dicta ɔtrouersia.Et rn̄det q etiam isto casu similiter est ventilāda cā hoc est qr similiter iste vas.dz īuestiri postq̄ cōstat de inue. facta a precessore.sed tn̄ iuramētum fidelitatis dz differri ad instātiam domini donec de principali causa cognoscatur.qr tunc videbimus vtrū sit postea inuestiendus.hoc est vtrū dēat recipi ad iuramentuz fidelitatis vel nō qm̄ si p pares iudicabit q inuestitura non valeat.tunc nec iuramentuz fidelitatis prestabitur. Si vero iudicabit q valeat tunc iurabit ipse vasallus fidelitatē ⁊ hoc vult iste tex.hic in fi.coniuncto.d.c.j.ver.sz laudatum.Ubi ponit idez casus.Et ita opz nos intelligere ad hoc vt isti casus vniformes habeāt eādē decisionem.Et ita puto fuisset absq̄z dubio mētē hui⁹ litere.ad quā nunc descendo ⁊ aliter summo:cuz p̄dicta satis sufficiāt p summario.Uenio itaq̄z ad declarationē. ¶ In tex.ibi de bn̄ficio.i.feu.vt.s̄. in q.cau.feu.amit.in.§.j.Ibi paribus qui sint pares dixi.s̄.in ti.de cōtro.apud pares termi. Ibi recto feu.dic q rectum feu.capit hic p eo feu.quod nō dat ad certum seruitium ⁊ est perpetuum nec potest reuocari feu.autem non rectum est quod datur ratione alicuius officij vel meriti.⁊ istud potest reuocari vt dixi in.d.c.j.de cōtro.inter vas.⁊ epi. ⁊ q no.in.c.fi.j.de capi.qui cur.ven.Ibi si vas.vt qr tz aliud feu. ab eo domino de quo nulla est contro.Ibi indubitanter potest hic c rn̄det q sine dubio iste vas.p̄dictus potest hoc petere vt prius inuestiatur.vnde facta dicta sua petitione dz prius cognosci an sit feudum rectum vel non qm̄ si ex inuestitura p̄cessoris apparebit feu.rectum debebit incōtinēti inuestiri de dicto feudo de quo est controuersia.⁊ ipse vasal.etiaz iurabit fidelitatē antequā cognoscatur de cā principali.s.vtrum tenuerit talis inuestitura facta per precessorem vel non tenuerit.Si vero ex inuestit.cōstabit non esse rectū feu.tūc non debebit inuestiri sed incōtinēti cognoscide viribus inuestiture facte per precessorez.Ibi tūc quoq̄z i.adhuc.Ibi ventilanda est.Subaudi qr si apparebit feu rectuz debebit vas.incontinenti inuestiri verbaliter sed sine iuramēto fidelitatis.Sed postea cognoscetur de causa principali.vn̄ si apparebit ipsum fouere iustitiam debebit etiam recipi ad iuramētum fidelitatis ⁊ vasallagij.Si vero constabit nō fouere iustitiā tunc irritabitur omnis inuestitura facta.Ubi autem incōtinenti apparet ex inuestitura nō esse feu.rectum tunc nullo modo est īuestiendus etiā verbaliter sed immediate cognoscetur de causa principalli.Ibi inuestiēdus.i.recipiendus per inuestiturā ad iuramentum fidelitatis.Et hoc qn̄ a prin.iam cōstitit esse feu.rectum Naz etiā ista fidelitas prestanda censetur esse inuestitura vt dixi in.d.c.j.Si vero nondum constitit esse feud.rectum tunc per istud iudicium in cā principali videbimus vtrum debeat in-
1 uestiri.vel non. ¶ † No.regulam q pares sunt iudices cōpetētes super controuersijs que oriuntur inter do.⁊ vas.occasione feudi vt hic.⁊.j.d pbi.feu.alie per fe.in.§.pe.⁊ ibi plene per gl.de hac materia plene dixi.s̄.in ti.apud quem vel quos qd feu.termi.c.j.⁊ in ti.de controuersia feu.apud pares ter.⁊ p Jun.⁊ p cano.
2 in.c.ceteruz.extra de iudi. ¶ † No.q si vasallus recognoscit a domino sine contro.aliud feu.q̄ illud super quo versat questio dz in continenti inuestiri ⁊ ad fidelitatem recipi de feu.super q̄ vertitur questio si cōstat esse feu. rectum.Secus aūt si aliud feu.nō tenet sine contro.qr tunc lz inuestiatur verbaliter tamen ad fidelitatem non recipitur.Et est rō qr ratione feudi adiuncti aliqd permittitur quod alias non permitteretur vt dixit gl.in.d.c.j.s̄ contro.inter vas.⁊ epi.Sed tu assigna meliorem rationem qr nō videtur ita fieri preiudicium domino acceptando vasallum ad fidelitatem sup feudo de quo versatur questio postq̄ est verus vas.⁊ fidelis de alio feudo quā qn̄ nullo modo reperit alias esse vasallus ⁊ fidelis.ar.s̄.de cōtro.inuesti.c.j.§.si vero.item est ⁊ alia ratio ne cursus temporis pendente controuersia noceat vasallo vt dixit Ja.ardi.in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella si inestit⁹ est de suo feu.⁊c.facit.l.ille a quo.§.si de testa.ff.ad trebel.⁊ p hoc potes nunc comprehendere que fuit rō decidendi huius.§.⁊ ad quez finem Obertus de orto motus fuerit quidqd alij dixerint. Et istum intellectum etiam sensisse videtur Ja.ardi.in summa ti.qualiter iurare dz vas.sub rubricella de his qui non debēt iurare fidelitatem. ¶ Quero ab extra qualiter iste.§. faciat titu. cum nihil videatur habere cōmune cum sua rub. Et pro tanto quidam dixerūt q apud aliquos vr hic.rubrica talis.vz coraz quibus feudi qn̄ finiatur.Sed qr cōmuniter ista rubrica nō habetur.Ideo tu potes dicere q faciat ad ti.modo vz qr sicut per alienationem feudi paterni factam per vas.oritur controuersia an ⁊ qn̄ sit preiudicialis agnatis ⁊ descēdentib⁹ ipsius vas.alienantis vt supra proxime dixit.Ita a simili pōt oriri controuersia inter successorem dn̄i infeudātis ⁊ vas.an ⁊ qn̄ dicta inuesti. facta per p̄cessorem dn̄m sit preiudicialis filio suo sibi succedēti in dictis iuribus pprietatis infeudatis p patrem.faciat ad p̄dicta qr scōm rubricationem antiquā autoris nostri:quā sequit Ja.ar.oēs isti ti.p̄cedentes vna cū isto nō habebāt rubricā aliā sz cōp̄hēdebant sub rub.hic fi.lex:put colligit ex suis allegationibus q̄s fecit i sum.i ti.d ɔtē.feu.sub.rubri.qualr in cā dēat p̄cedi vbi tāgit de mā huius.§.Et de hoc suo ordine rubricādi dixi et in fi.ti.s̄.de cle.q inue.facit:sup rub.⁊.s̄.de filijs natis ex matad mor.ɔcto sup rubrica.Ultīo ad mām hui⁹.§.vide plures oppositiones ⁊ q̄ones q̄s formaui i.d.c.j.s̄.de ɔtro.iter vas.⁊ epi.⁊ in remissionibus q̄s ibidem in fi.copiose adduxi:⁊ q habetur i.c. j.in.§.j.supra de contro.inuestitu.

1 ☞ Pugna ob feloniam ⁊ infidelitatem fienda.
2 Pugna quibus armis instruenda.
3 Uasallus iniurijs a dn̄o affectus ipsum puocabit ad pugnam.
4 Pugna quibus sit fienda casibus.

Non est consuetudo.

Isto capitulū adaptat ad rubricā nostrā hoc mō:qr cū occasiōe alienatiōis feu.paterni multoties oriantur controuersie ex quibus insurgunt felonie ⁊ infidelitates ⁊ dubitabat an ex hoc possit fieri pugna.vn̄ vt predicta declaret subiunxit hic istud capl̄m ⁊ in summa hoc intendit.De felonia vel de infidelitate fit pugna fm leges lōbardorū hmediolani non seruet.h.d.Et premitte q feloniam intelligit q̄s cōmittere qn̄ perpetrauit aliquod delictū atrox puta homicidium.vt.s̄.de pace te.in.§.j.crimen lese maie.vt ibi no. Uel.aliquod prodimentum.vt.s̄.ti.ij. in prin .vt dixi.s̄. de pace te.in.§. si miles aduersus.Et de hac felonia dixi.s̄.de si feu.fue.contro. in.c.domino super tex.Infidelitatez autem quis committit qn̄ facit contra capitula fideli.que describūtur supra de forma fidelitatis.c.j.⁊ de his omnibus satis ptz.s̄.q. mo.feu.amit.⁊ q̄ fuit prima causa he.amit.per totum.⁊ de materia infide.plene per Bar.in tractatu q sint rebelles in gl.sup verbo rebellis.Hoc p̄missio nunc pone casum in terminis prout colligit ex gl.hic post fin in sui pri. ¶ † No.q supposita.l. longobar.pugna pōt fieri de felonia ⁊ de indelitate ⁊ hoc etiam sensit predicta gl.hic posita que ad hoc allegauit.l.quibuscūq̄z in ti.qualr quis se dz defen.facit.l.qcūq̄z.l.sed seruus.⁊.l.fi.in eo.tit . Utrum aūt de iure cōmuni ista pugna licita sit ⁊ permissa vide q dixi.s̄.de pace te. in.§.si miles aduersus. Quero cū glo. in ver. sed nunqd.vtrum dominus contra vas.committentem feloniam vel infidelitatē possit pugnam facere per campionem quem supponat loco sui ad pugnā faciēdā an hēat necesse per se psonaliter pugnare.Et illa surgit ad partes ⁊ tandem vr inclinare in illam partē q̄ habeat necesse personaliter pugnare p regulaz que ita dispo ponit pugna p se psonaliter fiat ⁊ non p aliū nisi sit ecclesia.pupillus vel comes prout est casus in.d.l.fi.⁊ hoc vult ista gl.vsq̄z ad ver.fiet antē.Et hāc opi.sequunt doc.supposita semper lege lombardorum.Intelligas tn̄ q etiaz vltra istos casus quos.s̄. expssi sunt alij casus in quibus pugna fit per campionez de qb⁹ dixi.s̄.de pace te.in.§.si rustic⁹.⁊ in.§.si miles.vbi videatis vtrū autem dominus possit percipere vas.vt pugnent pro eo vide in spec.de feu.§.qm̄.ver.xvij. ¶ † Quero subsequēter cum glo.cum quibus armis debeat fieri pugna.Respondeo cum armis militaribus.nō autem cum fustibus vel lapidibus nisi essent testes q inter se varia ⁊ falsa deposuissent.qr tūc vnus eligitur p parte q pugnam faciat.⁊ talis pugna fit cum fustibus solū ⁊ scuto vt in lombar.in.d.ti.quali.quis cum altero.Et hoc vult gl.vsq̄z ad versi.eo modo.⁊ de his plene vide in summa Rof.de qua.s̄. de pace te.feci.mentionem in.§.j. ¶ † Quero subsequenter cū dicta glo.quid si dominus committat feloniam vel infidelitatem aduersus vas.vt puta forte ipsum cucurbitādo vel alias graues iniurias sibi inferēdo quas tn̄ pbare non pōt an poterit ipsuz puocare ad pugnam personalr.Et dicit gl.q sic arguēdo a paritate qr si dominus pōt prouocare vas.vt.s̄.dictuz est ergo ⁊ ecōtra vasallus dominum cum ad paria iudicentur:vt.s̄.de for.fide.Adeo q sicut vas.p feloniam priuatur iure suo feudali.ita ⁊ dominus econtra per suam feloniam priuabitur proprietate.vt s̄.de feu.fue.ɔtro.in.c.dn̄o.⁊.j.quali.do.proprie.priue.⁊ hoc voluit glo.vsq̄z ad ver.pro primo.⁊ de similibus.q.dixi in.d.c.dn̄o. ¶ Opp.cum dicta gl.in.d.ver.pro primo contra supradicta q imo dn̄s prouocatus per vas.ad pugnam non teneatur psonalr pugnare.sed pōt submittere campionē loco sui vt videtur pbari in.d.§.si miles aduersus.s̄.de pace te.vbi miles non prouocat personaliter ad pugnam per aliuz nisi prouocās sit eque miles ⁊ nobilis.So.dicit glo.q hic loquimur de pugna que oritur inter do.⁊ vas.qui ad paria iudicari debent.vt.s̄.dictuz est.nec cōsideratur q vas.nō sit miles vel de genere militari propter paritatem seruandam inter eos.prout in simili etiam dixi.s̄.de lege cor.in.§.ex eadem.Contrarium vero loquit de pugna que prouocat inter alios qui non sunt inter se dominus ⁊ vas.fm An. de yser.q est nota.dignu.Et per hoc est expedita ista gl.vsq̄z ad ver.⁊ ita potes. ¶ † Quero in dicta parte cum dicta gl. qm̄ hic apparet q de iure lombardorum fit pugna propter feloniaz ⁊ infidelitatem:an sit dare alios casus in qbus fiat pugna.Et rn̄det glo.q sic vz quando qs occidit alium infra tempus pacis vel etiam solum vulnerauit.⁊ vult.per pugnā pbare quod hoc fecit animo se defendendi.nam etiam istis duobus casib⁹ fit pugna.vt.s̄.de pace te.in.§.j.§.iij.Sunt aūt ⁊ alij plures casus qui numerantur in summa Rof.⁊ de hac summa declaraui ad plenū in.d.§.si quis alium.s̄.de pace tenē.vbi plene examinaui materiam presentem vbi videas ⁊ in remissionibus quas ibi copiose adduxi.

¶ Jaco.

☞ Uasallus negligens feudum perdit.
Uasallus dn̄m a periurio non liberans non amittet feudum.
Paupertas a periurio non liberat.
Salus propria aliene saluti preferenda.
Uasallum a dn̄o seruitio impossibilitas excusabit.

Si a morte dominum.

Istud capitulū adaptari pōt ad rubricam nostrā p similitudinē hoc modo qr sicut vas.in alienatione feu.paterni non pōt negligere dominum:qr est necesse q sibi notificet:vt colligit.s̄. in prin.ti.⁊ si nō notificat sibi priuatur feudo.vt.s̄.q̄ fuit prima cā bene.amit.i fi. Ita ⁊ eodem modo a simili adducitur istud capitulum in quo autor declarare intendit quid iuris si est negligēs circa periculum sibi imminens.nam tunc etiam debet feu.priuari. ⁊ probatur hec similitudo.s̄.de feu.sine culpa nō amit.in.c.ij.⁊.s̄.q̄ fuit p̄ma cā he.amit.in.§.p̄terea.⁊ in.c.lz.s̄.si de feu.fue.contro.⁊ in summa hoc vult.si vas.nō liberauit dn̄m a morte cū potuit feu. amit.sed si eum a periurio liberare potuit ⁊ non fecit non pdit feudū.h.d.Et diuide in duas partes.Naz in prima parte declarat de negligētia adhibita per vas.circa corpus seu personā dn̄i In scda de neglientia adhibita circa animam. secunda ibi sed lz.Pone casuz in terminis in prima parte duobus modis put dupliciter explicatur per gl.p̄mā vsq̄z ad ver.⁊ intelligas.⁊c.In scda vero parte pone casum prout exemplificat glo.ij.in sui pri.
1 ¶ † No.q etiam ex sola negligentia potest vas.feu.priuari.vt hic ⁊ in gl.fi.in.d.§.preterea.s̄.allegato.⁊ probat in aut. vt cū de ap
2 pel.cog.in.§.sed vtrum. ¶ † No.q lz vas.non liberet dominum a periurio nō ppterea priuabit feu.Ex quo infert q periuriū non continetur appellatione mortis.nō em̄ sufficit ad feudum amittendum omnis occasio per quam vas.videat esse ingratus vt.s̄.in quibus cau.feu.amit.circa prin.neq̄z etiā sufficit omnis cā ex qua opinio vas.videatur esse grauata vt.s̄.que fuit prima cā he.amit.in.§.illud em̄.Et hoc etiam voluit gl.ij.in fi.q̄ p hoc
3 est expedita. ¶ † No.q q non pōt ppter pauptatem adimplere promissa iurata incidit in periuriuz vt hic facit.l.si duo.in fi.ff. de iureiur.q est verum si ei potest imputari culpa vel qr a p̄n.tēpore promissionis ⁊ iuramenti sciuit se impotentem ad soluenduz vt.ff.de priuile.cre.l.si creditores.Secus aūt si casu fortuito redactus est ad paupertatem.vt.ff.de neg.gest.l. diuortio.⁊ dixi
4 in dicto.c.lz. ¶ † Quero cum gl.prima in ver.⁊ intelligas ⁊c.an
a vas.teneat preferre salutem[a] domini sui saluti proprie ipsi⁹ vas. Et dicit q non. ¶ Nec obstat iste text.qui dicit q vas.liberare dominum a morte si potuit ⁊c.⁊c.qr intelligi dz.s.cōmode.nam si nō pōt cōmode facere nō intelligit posse facere. vt in.l.nepos pculo.ff.de verb.sig.Similiter non obstat.l.j.§.eodē aut tecto.ff. ad sil.qr ibi loqtur in seruo qui nō dz p̄ponere ppriam salutez saluti domini.hic vero loqmur in vas. Et est ratio differētie.qr dominus hz maiorem ptātem in seruo q̄ in vas.Et hoc vult tota ista glo.vsq̄z ad fi.Ex qua no.duas ɔclōnes veras.⁊ prima est ista q vas.nō tenet salutem dn̄i preponere saluti pprie. ¶ Hanc eandem conclusionem firmauit glo.supra qb.mod.feu.amit.in prin.in gl.magna.in fi.⁊ doc.hic ⁊ ibi eam sequuntur.⁊ in.l.hec demū.ff.de ope.liber.lz ɔtrium videatur sentire glo.in.d.§.eodem aut tecto.q̄ tn̄ nō firmat.sed i ar.iducit nec tenet qr nō est bona eqparatio de seruo ad vas.sed de vas.ad libertuz sic vt dixi.s̄.de suc.rec.feu.in.§.in qbus in p̄mo notabili.⁊ in.§. similiter in qōne prima.in liberto autem hoc clarum est q non tenet p̄ponere salutem dn̄i vt pbat in.d.l.hoc demum in p̄n.Igitur ⁊ in vasallo.Et p hac conclusione facit qd egregie disputauit glo.in.q.simili.an vas.debeat adiuuare dn̄m cōtra se ⁊ determinat qd nō
5 supra hic fi.lex in fi. ¶ † Scda ɔclō quā colligo ex hac glo.est ita vz q vas.nō tenet ad p̄standū seruitia dn̄o nisi cum pōt.vt probatur in hoc tex.⁊ in glos.⁊ in.c.fi.supra an ill q iterfe.fra.do.⁊ supra q̄ fuit prima cā he.amit.in.§.sed nec est alia.⁊ in.c.ij.i fi.cū ibi no.in gl.supra de feu.sine cul.nō amit.⁊ plene per glo.s̄.qui. mo.feu.amit.in prin.⁊ pbat i.l.oē.§.fi.ff.de re mi. ¶ Ultimo ad materiam presentem videas qōnes ⁊ opiniones quas formaui in.d.c.lz.si de feu.fue.contro.⁊ in.§.preterea. que fuit pria cā bene.amit.⁊ in remissionibus quas in dictis locis adduxi.

[a] ¶ An vas.teneatur p̄ferre salutē.vdō Angel. i l.his q in.j.col. ff.de postu.

¶ De capitulis corradi. Rubrica.

¶ Continuatur ad primam p̄cedentem rubricā hoc mō.qr cū supra prime tractatū sit de qbusdā obligationib⁹ qbus tenentur vas.dominis suis vt q non possint alienare feuda sine eorū volūtate vt probat in.c.eiusdē ti.Itē q teneant dominos a morte liberare si possunt vt i.c.fi.Sz qr est dare ēt alias obligatiōes in quibus occasione feu.vas.sunt obligati eorū dn̄is put ptz in certis capitulis editis p impatorē corradum.Idcirco vt p̄dicta declaret subiunxit hic.d.c. ¶ Quero q̄ sit dr̄ia inter istū ti.⁊ titulum.s̄.de lege cor. ¶ Rn̄deo ⁊ dico p intellectu hui⁹.q.q tu debes scire q i ordinatiōe antiqua oēs isti ti.incipiēdo ad ti.s̄.hic finit lex iclusiue vsq̄z ad ti.j.de natura suc.feu.exclusiue cōp̄hēdebant sub vna sola rubrica q̄ erat talis.vz hic icipiūt ɔsuetudines regni ⁊c.⁊ hoc iō erat taliter rubricatū qr icludunt varie ⁊ diuerse ɔsuetudines ⁊ determinationes sapientū fm varietates locor.vt ptz quasi per omnes tex.intersertos vt predicta probātur quasi p oēs ti.ifrascriptos vsq̄z ad dictū ti.de natura succes. feu.⁊ scōm istū ordinē cōpilauit Ja.ard.summā suaz ⁊ quotiescūq̄z vult allegare aliquem tex.intersertum a.d. titu.de natura

succes.fen.semper allegat in ti.hic incipiũt cõsuetudines regni.
sed postea a glossatorib⁹ fuerunt diuisi omnes isti tert.p rubri.
spãles vt clarius materia intelligeret ⁊ dixi supra sup dicta ru-
brica hic finit lex.⁊ sup rubrica de filiis natis ex matr. ad morg.
cõtracto.Verũ qꝛ in istis variis cõsuetudinib⁹ adducebat sepe
in medium vna lex.cor.impatoris que est originaliter posita in
libro lombarde.in ti.de bene.⁊ terris tributa.que videbat strin
gere omnes cum essent imperatoris.⁊ ex ea oriebant varie cõtro
uersie.⁊ qꝛ erat contra consuetudines mediolanẽsium.⁊ ipsi no
lebant eam tenere.Et ideo vt declaretur dicta lex posita fuit su
pradicta rubrica de lege cor.Verum qꝛ adhuc vltra dictam legẽ
idẽ impator fecit aliqua capitula in dicta materia feudali q̃ nõ
sunt scripta in.d.l.lombardorum.sed pro caplis corradi allega
bant q̃ capitula q̃dam curie admittebãt quedã nõ:vt ptz.j.i.c.
j.in prin.⁊ q̃ fuit prima cã benefi.amit in pnc.Ideo intitulauit
hic de capitulis corradi.fm eñ leges lombardorum capitula q̃
addebantur ad aliquam legem non appellabant lex sed capitu
la.nisi expresse diceretur vt probat in lombarda.in ti.de capitu
lis legis saly.additis. ¶ Iaco.

1 ☞ Inuestitura vel domini vel vasalli morte renouanda.
2 Consuetudine legem superat:a lege autem non vincitur.
3 Feudum pacto absq; fidelitatis promissione constituitur.
4 Inuestituram petens duo exprimere debet.

Hec sunt capitula corra-

di ipatoris. Si vas.a successore dñi vel successor vas.ab ipso dño nõ petierit inuestiturã.ĩ annũ ⁊ diez amittit feu.si dictũ feu.erat:talis nature vt iurare fidelitas pdicta sñ nõ obseruaf mediolani.h.d.Premitte p euidẽtia id qd dixi.s.in ti.p q̃s fi.inue.i pn.in euidẽtialib⁹.In tex.ibi capitula.s.de hñ.qb est.j.⁊ sunt q̃tuor capitula.vt.s.ptz.i toto hoc ti.ibi ret dic quod quãq ipsuz appellet reges tñ fuit impator.vt dixi.s.de lege corra.in pn.Ibi in roncalia qd fit vide.j.de probi.feu.alie.per loth.in prin.Ibi beneficiis.Iste ti.de benefi.est in lõbarda in rubrica de beneficiis vt dixi in dicto prin.s.delege corra.Ibi pollicẽdo.i.pmittẽdo ⁊ offerendo fidelitatem iurare.vt no.glo.s.p quos fi.inuesti.in.c.fi.Ibi inuestituram petendo.i.renouationem inuestiture antique.que nunc per istam confirmat.vt.s.per quos fi. inue.in pn. ⁊ de cogni.feu.c.fi.Nam hic loquit de feu.antiquo.qm in no.nõ est statutum tps certum.vt dixi.s.que fuit prima cã bene.amit.i prin.Ibi si ita fit.i.eius nature ⁊ qualitatis fit.Ibi bñficium.i.feudum,vt.s.in qui.cau.feu.amit.in.§.j.Ibi fidelitas.i.iuramentum fidelitatis.vt.s.in ti.qd prece.debe. vtrum inue.an fide ibi pstanda sit.Sunt eñ q̃dam feuda in qbus iuramentũ fidelitatis nõ prestat vt si eo pacto sint concessa vt nõ iuret fidelitas vt
1 pbat.s.que fuit pma cã be.amit.in.§.j.¶ No.renouatione inuestiture fiendam vel per mortem domini vel p morte vasal.vt h
2 ⁊ in dicto.c.j.s.que fuit prima cã be.amit.in prin.¶ Not.qp in materia feudali cõsuetudo vincit legeꝫ nec tollit a lege.vt hic ⁊ in.c.j.s.de feu.cog.de qua materia dicatis vt ibi late dixi.Naz imperator confirmat consuetudinem antiquam limitatam ad tps anni ⁊ diei in petẽda inuesti.⁊ tamen nõ derogat ɔsuetudini mediolanensium de quo dixi in.d.c.j.in princ.s.q̃ fuit prima
3 cã be.amit.in tertio notabili.¶ No.ɔ feu.pot per pactũ sine fidelitate cõstitui.regulariter aũt secus.qn feu.a fidelitate dicit. ⁊ ideo semper dꝫ iurari fidelitas nec inuestiri dꝫ vasallus q fidelitatem iurare recusat nisi eo pacto acqsitum sit vt non iuret vt.s.p quos fiat inuesti.in.c.fi.⁊ in glo.hic posita q per hoc est expedita.Et qua glo.colligit Bald.notabiliter qp feudum simpliciter concessum presumitur fore concessũ vt prestet fidelitas quoniam feu.semper in dubio presumitur esse fm suam ppriaꝫ naturam nisi eius alteratio probetur vt.s.quid sit inuesti.c.j.§.fi.⁊ de capi.extraordi.in.§.iij.¶ Opp.cum glo.j.qp imo vasallus habeat terminum anni ⁊ mensis ad petendum renouationẽ inuestiture.vt est casus.s.quo tempo.miles.c.j.Soluit gl.duobus modis.primo quod ibi sit spãle in milite.cum ẽt multa alia priuilegia spãlia habeant milites in iure nostro vt notissimuꝫ est. Hinc etiam est qp non potest prouocari ad pugnam nisi p aliuz militem ⁊ nobilẽ.vt.s.de pace te.in.§.si miles.Vel secũdo soluendo dicit qp hodie nulla sit spãlitas in milite:sed corrigaf dictũ c.j.per iura noua.vt hodie in quocũqꝫ sit statutus terminus anni ⁊ diei:vt.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.pterea si qs.⁊ hoc vult tota ista glo.sed tu tene primam solutionẽ quaꝫ sequunf cõiter doc.vt sit spãle in milite:vt plene dixi in .d .c.j.s. que fuit prima cã be.amit.in prin.in pma oppositiõe qdqd dixerit hic And.de
4 yser.q vr̃ scõm sequi.¶ † Quero ab extra an vas.in petẽda inuest. habeat necesse expmere ista duo que hic narranf in tex.vcꝫ fidelitatem polliceri ⁊ inuestituram petere.⁊ rñdeo qp sic si incipiat apollicitatione.qꝛ casus videf esse in isto tex.dum preponit pollicitationeꝫ.⁊ ita intelligatur glo.que hãc partem tenet.s. que fuit prima causa.in prin.Secus autez si inciperet a petitione inuestiture.qꝛ tunc illud soluꝫ sufficit nec est necesse qp policeatur fidelitatem cũ hoc de se includatur in petitione innest.vt tenet gl.in.d.c.fi.s.p quos fiat enuesti.⁊ ita ẽt tꝫ An.de yser.de quo latius dixi in.d.c.fi.⁊ que fuit prima causa benefi. amit.in prin.in pma qõne.¶ Quero qd si administrator vniuersitatis si petiit inuestituram a domino a quo vniuersitas tenebat feu.an puabitur vniuersitas feudo ⁊ dicit Ia.ardi.qp nõ.ar .ff.de bo.poss.l.iij.§.a municipibus prout ponit hanc qõnem in titu.qui.mod feu.amit.sub rubricella an vasullus vniuersitatis in fi.ad qõ facit quod dixi in.§.preterea ducatus.de probi.feu.alie.per fe.vbi innuitur quod saltem donec administrator extiterit quod vniuersitas erat priuata.Et circa.hanc qõnem videas quod no.in l.metum.§.animaduertẽndum.ff.quod me.causa.⁊ per cano.in c.dilectus.el.ij.extra de simonia.⁊ p Cyn.in.l.si qs in tantum.C. vnde vi.⁊ Bar.ff.de penis.i.l.aut facta.in .§. fi. ⁊ quod dixit Inno.in.c.cum accessissent.extra de consti.¶ Ultimo pro claro intellectu materie presentis vide plures dispositiones ⁊ questiões quas formaui in dicto.c.j.quo tempo.miles.⁊ in dicto.c.fin.per quos fi.inuesti.⁊ plenissime in.d.c.in prin q̃ fuit prima cã bene. amit.⁊ in remissiouibus quas ibidez copiose adduxi vbi omnino videas.

1 ☞ Corrad⁹ ipator feudũ alienari vetuit:reuocari aũt pmisit.
2 Feudũ non dꝫ pignorari sine ipsius domini voluntate.
3 Feudum quando possit alienari.
4 Feudum non alienabif si in inuestitura de alienatione cautũ.
5 Prescriptio longissimi temporis: an his verbis nulla obstante prescriptione intelligatur.
6 Emptor secundus feudi quanto tempore possit contra dñm prescribere.
7 Prescriptio feudi viuente vasallo alienante incipit currere.

Preterea vt liceat.

Istõ ẽ.c.cor.quo disponit qõ vasalli nõ possint alienare feuda sine volũtate dominorũ.quod si fecerint tunc poterunt domini reuocare predictas alienationes nulla obstante prescriptiõe.Et hoc vult iste.§.¶ In tex.ibi factas.s.p vasallos sine voluntate dñorũ qꝛ secus esset si cum voluntate.vt.s.ti.j.in prin.⁊.j. de probib.feud. alie.per lotha.in.l.j.⁊ per Fed.in.l.j.in prin.⁊ in gloss.hic posita.
1 ¶ † No.etiam per[a] corradum imperatorẽ fuisse inhibitã feudorum alienationem permissam reuocationem ⁊ phibitaꝫ pscriptionem quod totum hodie clarius ⁊ seriosius extensuꝫ ⁊ punisum est p imperatorem federicũ. vt.j.de probi.feu.alie.per fe.in
2 §.j.¶ † Quero cum glo.prima an vasallus possit pignorare feu. sine domini voluntate.Et respõdet quod non qꝛ postq̃ in genere phibita est alienatio intelligitur de omni distractiõe que fit per vas.siue pignorando feu.siue vsumfru.in eo.alteri constituẽdo vel seruitutem imponendo vt alteri seruiat.l.fi.C.de re.alie. nõ alie.⁊ pdicta probantur in.d.l.j.in prin.de probi.feu.alie.per fe.vnde non põt facere vasal.ɔditionem feu.aliquo modo deteriorem sine voluntate dñi ⁊ agnatorum ad quos quandoq; feu. est reuersurum.vt.s.ti.in prin.sed bene posset facere meliorem vt supra de inuesti.de re alie.fac.in.§.j.⁊ hoc vult ista gl.vsq; ad ver.sed nunquid. Et illud quod supra dictum est quod feu.nõ
a potest pignorari[a] intelligas veruꝫ quando trãsfertur possessio feu.in creditorem.Secus autez si fiat simplex pignoratio vel hypothecatio absqꝫ traditione possessiõis.qꝛ tunc vas.ex hoc nõ incurreret periculum nec intelligeref alienasse vt probatur i.§.callidis.j.de probi.feu.alie.per fe.⁊ dixi plene supra.que fuit prima
3 cã bene.amit.in.§.fi.⁊ in cõclusione.xliiij.¶ † Quero subsequenter cum dicta glo.versic.sed nunquid ⁊c.vtrum feudatari⁹ possit feu.suum alteri infeudare.⁊ qꝛ hec glo.amplissime examinat ⁊ prosequitur istam arguendo ad partes ⁊ tandez bene ⁊ elegãter determinando ideo non aliter eam recitabo nisi quod cũ ea concludo fm veritatem vcꝫ qp dictus vas.possit dictum suũ feu. alteri infeudare in totum vel in partem dũmodo hoc facit sine fraude ⁊ bona fide ⁊ non in fraudem domini vel agnatorum ⁊ non sub colore inuestiture pretio accepto cum vẽdere disponat ⁊ dissimulet feu.item dꝫ infeudare equali persone prout ipse.⁊ ista est vera conclusio quam post multa firmat gl.⁊ sequunf doc.⁊ probatur ista cõclusio tam de iure veteri q̃ nouo ⁊ etiaꝫ nouissimo prout patet in his iuribus:vcꝫ supra de contro.inuesti.in.§.fi.⁊ quod ter olim feu.po.alie.§.j.⁊ per quos fi.inuesti.in .§. sed ⁊ res.⁊ si de feu.fue.contro.in.c.bñficium.⁊ de lege cor.in.c.ij.in.§.fi. ⁊.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.callidis.⁊ in.§.illud quoq; ⁊ cano.in.c.ex trãsmissa.ex de fo.cõpe.⁊ p Ho.in sum. de feu. hodie ⁊ in spe.de feu.§.qm ver.xxxviij.⁊ ibi Io.an.⁊ p Frã. in.c.ij.õ feu.q.xxiiij.⁊ de ɔsti.in.c.q̃ i ecc̃iarũ.Intelligas tñ qp talis ifeudatio nõ pindicabit agnatis nisi eo viuente vt dixi.s. §.j.p quos fi.inue.i.q.fi.qd aũt i ẽphiteota an possit ius suũ emphiriall iniellare.dic vt no.ĩsti.locati.i.§.adeo.⁊.C.õ in.emphi. ⁊ in spec.de locato.in.§.fi.versi.cxxvij.⁊ Bald.in aut.nisi ad ⁊ bel.⁊ per.Ioan.an.in.c.in psentia de proba.Cetera aũt q̃ hic citantur

citantsp gl.vide p te qꝛ clara est.Sed tñ aduerte vnum qõ tangit glo.qp vasal.habet vtile dñium ⁊ pro feudo agit rei vendi.dic de hoc vt late dixi.s.de inuesti.de re alie.fac.in.§.j.Tangit etiã ista glo.vnum aliud vcꝫ de vsufr.qui est pars dñij ⁊c.ex quo vr̃ infer nisi qp vsufructuarius sit dñs ⁊ habeat rei vendicationeꝫ ⁊c. Sed hancillationem nõ teneas qꝛ nõ est dominus.vt not.glossa in.l j.C.de thesau.li.x.Nam habeat aliquaꝫ rei ven.sꝫ actionẽ ɔfessoriã vt i.l.vti frui.ff.si vsus.petatur de qua materia dicatis vt in dictis locis tangif ⁊ ad hanc mãm plures remissiões adduxi in d.§.j.s.de inue.de re alie.fac.vbi videas in.q.ij.qd aũt in re prohibita alienari an possit infeudari dixi.s.per quos fiat inuesti in vltima glo.¶ Opponif cum glo.iij.qp imo prescriptio possit
6 obstare dominis reuocare volentibus feudum alienatum vt p hic supra qualiter olim feu.pos.alie.in .§. porro vbi neqꝫ qp dominus excludif prescriptione longissima annorum.xxx.so.dicit glo.iste tex.intelligi dꝫ de prescriptione longi temporis.x.vel.xx. annoruꝫ q̃ procedit cũ ti.que talis pscriptio nõ obstat dominis vt hic.Et est ratio:qꝛ a prin.alienatio fuit nulla:vnde non põt confirmari per hanc longam prescriptionem.In prescriptione autem longissima nõ põt intelligi.qꝛ per eam ois tollif actio.l. sicut.C.de psc̃ri.xxx.an.⁊ lꝫ ista pscriptio pcedat sine titu.tamen
7 qꝛ est adinuenta contra negligentes.⁊ vt dñia tãto tempore nõ sint sub incerto.merito statutum fuit per talem pscriptionẽ lõgissimam omnis sopiref qõ ⁊ ɔtrouersia.neqꝫ eñ credenduz in dubio q iste impator corradus hic:⁊ imparator federicus.j.de probi.feu.alie.in.§.j.voluerit derogare huic pscriptioni longissime.⁊ p consequẽs gl.ista stat in hac ɔclusiõe qp iste tex. nõ intelligaf nisi de prescriptione lõga nõ aũt de lõgissima . Et cũ hac conclusione pertransit Bal.⁊ Nic.de nea.⁊ eaꝫ similiter videf sequi Ia.de bel.sed py.⁊ Ia.ardi.in summa in ti.quib.mod.feu. acq.sub rubricella fi.tenent ⁊ intelligunt istum tex.ẽt de prescriptione longissima vt non obstet dñis.⁊ hoc per dictam.l.federici q̃ cassat omnes alienationes tã tunc pteritas q̃ futuras. Itẽ assignat rõnẽ.qꝛ sicut vasallus prohibet alienare feudũ.Ita prohibef pati pscribi cũ i fraudẽ dñi videaf fieri.l.alienatiõis vbo. ff.de v.sig.Idem.tꝫ hic An.de yser.p tex.in.d.l.j.de phi.feu.alie. q dicit nulli⁹ tpis pscriptiõe impediẽte ⁊c. ⁊ sic nihil.excipitur igif ⁊c.ff.de ser.rust.pdi.l.si seruitus.Quidã aũt voluerant dicere qñ dominus fuit sciens.⁊ tunc sibi obstet exceptio prescriptionis longissime:aut ignorans.⁊ tũc nulla ⁊ ita videtur sensisse gl.j.in ti.qd iuris si post ⁊c.in.§.j.Sꝫ hec solutio videf ɔfundi per.d.§.porro.qd ergo tenendum est circa hanc qõnem.⁊ mihi certe valde dubitabilis vr:sed tñ in ɔsulendo puto securius in dubio esse adherendũ opinioni gl.cũ melior testis haberi nõ possit quam est glo.ordinaria.vt ait Bald.j.de natu.suc. feu.in §.⁊ in.l.ij.C.de sen.que sine cer.quanti.⁊ in.fi.l.C.de pena iudi.⁊ hanc opi.glo.cõualido.qꝛ in simili videmus ẽt hodie hanc prescriptionem longissimam triginta annoruꝫ militare aduersus dños in mã feudali.vt ptꝫ in.c.si qs p triginta.s.si de feu.fen.cõtro.⁊.c.fi.s.de feu.da.in vicem legis cõmis.q̃.c.in suis casib⁹ non sunt correcta vt ibi ptꝫ lꝫ alia glo.videatur tenere ɔtriũ.s.de inuesti.de re alie.fac.in.§.quid ergo.¶ Op.cũ glo.fi.ɔ istum tex.qp imo dñs non possit reuocare alienationem feudi factã. sed sit i electione eius in quẽ est facta alienatio restituẽdi dictũ. feu. ipsi vasal aut dño.vt est casus.j.ti.ij.So.dicit gl.fatẽdo ɔtriuꝫ esse verũ qñ vas.alienauit ignorãs esse feu.⁊ hoc firmauit p suũ sacramẽtũ.sed iste tex.intelligif solũ in vas.alienante sciẽter rẽ esse feudalem.⁊ hoc voluit tota ista gl.que bñ loqf.⁊ de hoc dixi.s.q̃ fuit prima causa bene.amit.in.§.fi.in ɔclusione.xxviij.qñ autẽ ignorãtia excuset vas.hr̃ in.c.si vas.s.si de feu.fue.cõtro. q̃ro ab extra an ɔclusio quã tenui.s.cũ gl.magna. videlicet qp vas.possit feu. suuꝫ alteri i feudare ⁊c.habeat locũ in feu.ecclesiastico.Et dicit cit Bal.q sol⁹ mouet dubiũ in hoc.§.sub dubio forte qp nõ põt nisi de cõsensu prelati fauore ecclesiarũ.⁊ qꝛ qp omnes tangit debet ab omnibus comprobari.l.fi.C.de auto.prestan.⁊ vt omnis amputef occasio malignandi.l.j.§.callidis.j.de probi.feu.alie.p fed.vñ intelligit suprascriptã ɔclusionẽ solũ in feu.seculari.Sꝫ reperio Ia.de bel.s.q feud.da.pos.in prin.tenere ɔtrium equiparans clericũ ⁊ priuatũ per ea que hic tradunf.⁊ adducit.s. de lege cor.§.ij.nisi feudũ esset decimale:qꝛ tũc nõ posset per no.in.c. prohibemus extra de decimis ⁊ qp no.xij. qõ.ij. abbatibus.⁊ ad pdicta adduco qp dixit spec.in ti.de pigno.i.§.j.i ver.qd de decimis.¶ Quero an dicta ɔclusio hẽat locum in feudo existente in curia domini vel in loco iu quo dominus habeat iurisdictionẽ 1
vel districtũ dic qp nõ:vt puto prout dixi.s.qb.mo.feu. amit.i.§. a
fin qõ.quã ibi formaui.¶ † Quero iuxta pdicta qd si in ĩuestitura apposi sit pactũ de non alienando an tunc vas. infeudare poterit.⁊ dicit Bald.quod non ea ratione vt pactum aliquid operetur.argu.eorum que no.in lege sed ⁊ si quis in.§. quesituꝫ ff.si quis can.in fin.glosse.Item quia quando prohibitio noua b
adijcitur prohibitioni antique:tũc haberet ampliare iuxta no. per docto.in.l.j.§.item nunciatio.ff.de operis noui nuncia.⁊ in aut.de alie.⁊ emphi.in.§.sanctissimas.¶ Quero an vasal.in feudando alteri possit cape ptiũ dic vt dixi.s.qui feu.da.pos.in fi.⁊ in titu.de natu.feud.in.c.j.de bene.fra.⁊ quali. fra. fratri succe.
5 ¶ † Quero circa aliũ articulũ de pscrip.quid si ista verba nulla obstãte pscriptiõe ⁊c.reperianf in aliquo statuto an per talia verba intelligaf remota prescriptio longissimi tpis.⁊ dicit bal. qp sic.ad qp facit qp no.in.l.ij.C.ne rei do.vel templo.⁊.C.de decu. l.si qs decurio.⁊ de metallarijs.l.fi.⁊ de fun.limi.l.fin. qd autem si dicta verba pferanf a ɔhentibus vel a testatore quid operenf dicit ipse qp videf qp in infinitũ extendanf.vt.ff.de edi.edic.l.qp si nolit.§.si qs ita.de quo p Bar.in.l.j.ff.de vsucap.⁊ in.l.nemo de lega.j.Quid aũt si dicta verba sint in rescripto vel priuilegio vi
6 de aut.quas actiones.C.de sac.san.eccle.¶ † Quero quid si ille q emit a vas.feu.bona fide vendat postea scdõ emptori dictũ feu.similiter bona fide an iste scdõs emptor poterit prescribere contra dominium spatio longi tpis.x.vel.xx.ãnorũ.⁊ dicit Ia.ard.qp sic ar.insti.de vsuca.in.§.si.tamen.⁊.§.qp aũt.ff.de liber. cã .l. liberis §.si quis sciens in fi.lex.eniꝫ federici.⁊ ista probibet pscriptionẽ fieri ab emptore qui emit a vas.nõ ẽt phibet si alius vẽdat ⁊ nõ vasal.scdõm ipsum facit qp solet tradi in.l.ij.C.de vsuca.p empto. ¶ Quero psupposita suprascripta cõclusione qp pscriptio lõgis-
7 sima currat ɔ dñm.¶ † Quero an talis pscriptio icipiat currere etiã vinẽte vas.alienatore.⁊ dic qp sic fm An.de yser.Et est ratio:qꝛ cum vas.alienauit incõtinẽti amisit ius suũ.vt.s. tit.ij.c.j. in prin.ergo actio incõtinẽti icipit cõpetere domino ⁊ per cõsequẽs pscriptio currere.l.j.C.de annali excep.in fi.⁊.s.que fuit prima cã bene.amit.in fi.Itẽ pbaf a simili.qꝛ si dictũ feudũ eẽt paternũ posset incõtinẽti vendicari p filios.vt.s.si de feu.fuer.contro.in.c.titius ⁊ p agnatos. vt dixi in dicto .§.fi. que fuit prima causa bene.amit.¶ Ultimo de hac materia tãgitur.s. qualiter olim feu.pot.alie.i.§.porro in.d.l.j.§.j.j.de pbi. feu. alie.per fed. in.l.vniuersas.C.ne rei do.vel tẽplo.⁊ in.l.j.in fi.C.de bo.mater.⁊
in.l. j .in fi.de annali exce.⁊ plene p Ia.ardi in ti.q.mo.feu.acqr. a
in rubrica in fi.⁊ sub rubricella quãdo vas.feudũ infeudare põt charta.iij.cũ qnqꝫ rubricellis sequentibus . De pscriptione aũt q̃ currit inter do.⁊ vas.plene dixi.i.d.c.si qs p triginta.s.si de feu. fue.controuer.

1 ☞ Uasalli dñis imperatorem cõmitantibus opem ferent.
2 Iura secundum locorum varietatem variantur.
3 Collecta pro fructib⁹ imponenda.
4 Collecta vel ɔtributio de vino ⁊ oleo ex terra feudali q̃lr̃ fiẽda.
5 Uasallus pro debitis domini quando possit detineri.
6 Uasallus qb⁹ dño casib⁹ collectas vel tributa dare sit cogẽdus.

Similiter in hoste.

Istud ẽ tertiuz captm corradi imperatoris in quo declarat q̃tũ dꝫ dare vasallus dño suo si nõ vadit secũ in hoste.⁊ in summa hoc intẽdit. ¶ Uasallus q nõ associat dñm suũ pgentem in exercitu cũ rege rõmã dꝫ cõtribuere in adiutoriũ ipsius dñi denarios.xij.de modio si est de lõbardia.Si vero est de alemania dꝫ ɔtribuere tertiam partẽ fructuũ eiusdẽ anni.h.d.¶ In tex.ibi similiter.Ista similitudo hꝫ se ad primã hoc mõ.qꝛ sicut ibi nõ obstat pscriptio in reuocãda alienatiõe similiter nõ dꝫ obstare i hostẽditijs petendis.Et bona similitudo.qꝛ quãtocũqꝫ tẽpore steterit qõ dño nõ seruierit nõ ex hoc orif piudiciũ.vt.s.si de feu.fue.cõtro. in.c.lꝫ ⁊.s.hic finif lex in.§.ad hec.Itẽ qꝛ cã tributorũ nulla tollif prescriptione.vt dixi glo.in.in.l.ij.C.de fun.⁊ salti.rei do.lxj. ibi hostẽditijs.i.trib.q̃ p hoste soluunf.vt.j.de pace iur .fir.in fi. ⁊ ibi no.in gl.Et iõ appellanf hostẽditie quasi pro hoste datio. Nam alludit vocabulo sicut alibi supra p quos fi.inuestit.in fi. ⁊ in qbus cau.feu.amit.i.§.j.⁊ ĩsti.de dona.in.§.est ⁊ aliõ.⁊ .ff.de leg.iij.l.pe.§.alũna.Ibi rege.s.romanoꝝ q cũ exercitu vadit romã p suscipiẽda impij corona:vt dicit tex.in fine de pace iur.fir. idẽ itelligẽdũ est ẽt de alijs regib⁹ fm An.de yser.qꝛ debẽt adiuuari a suis vasallis si habẽt guerrã iustã.vt.s.h finif lex.deide cõsuetu.regni i pn.Ibi i hoste in exercitu.vt no.gl.j.j. õ probi.feu. alie.p lothariũ.qd aũt sit exercit⁹ no.in.l.ij.ff.de his q no.ĩfa.ibi de modio.xij.dicif hoc est dicere qꝛ i lõbardia pro quolibet modio fructuum natorum ex terra feudali debet soluere vasallus denarios.xij.Nam modius est vna mensura.vt in .l. modios .C. de suscepto.⁊ archa.libro.x.ibi theutonica terra.i.alemania.ibi hostem idest exercituꝫ.vt not.infra de pace iuramen.fir.in fi.
1 ¶ † No.qp vasalli tenenf pstare adiutoriũ dñis suis[a] associãtib⁹
a impatorẽ accedẽtẽ cũ exercitu romã p suscipiẽda corona impij. vt hic.⁊.j.in.d.ti.de pace iura.fir.in fi.idem dicẽdũ vbicũqꝫ faceret exercitum ɔ hostes imperij ⁊ populi romani.vt dixi.s.de natura feu.in.c.j.vel etiam vbicunqꝫ in dicta publica expeditione. vt.j.de probi.feu.alie.in.§.firmiter.Tenenf quoqꝫ vasalli adiu-
b uare dños suos guerram facientes[b] iuste:vt dixi.s.hic finif lex. ⁊ supra de no.fi.for.in.c.j.circa medium. Non autem pro vindicãdo iniuriam priuatam eorum facit.ij.preterea. supra que fuit

a ¶ Feudũ nõ põt pignorari.adde bal.i.l.ij.C.commu.õ le.bal.in.l.volũtas.C.de fideius. Io.fa.in insti.õ act.i.§.item seruiana. ⁊ ab. in.c.si.de feu.

a ¶ Prestare adiutoriũ dñis suis.addõ qd si fructus feudi non sufficiunt ad expensas itineris vide p bar . in.l. meuia.i.§.vxore. ff.de admi.tu.

b ¶ Adiuuare dominos suos guerrã faciẽtes.adde Io.õ ana.ɔ.vij. icip.visis ⁊ ponderat ͡ hisq̃ narranf i themate.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І.

2 prima cā be.amit.secundum An.de yser. ¶ †Not. ꝙ ꝑ varietate locorum possunt ex cā iura variari.vt hic ⁊ in.l.fi.C.de testa.⁊ po tuit esse rō mortua corradi quare in lombardia voluit ꝙ cōtri bueretur pecunia ⁊ non in alemania.q₂ abūdant italici plus ī pecunia q̄ teutonici ꝑm Bal. Sed hodie ista talis variatio sub lata est q₂ omnes vas.tam in italia q̄ in alemania ad equalitatē redacti sunt.qm̄ debēt aut ire ꝑsonaliter in exercitu aut mittere aliū ꝑ se dño acceptabileꝗ sit eque bonus sicut ipse est. Alias oportet soluere medietatē redditus ex suo feudo vnius āni.vt probatur in.d.§.firmiter. Et hoc voluit glo.hic posita que per hoc est expedita.⁊ ad hoc vide glo.ꝑmam.ī.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ lo

3 tha. ¶ †No.ex hoc tex.collectā ēt imponēdā rōne fructuū.⁊ ali bi dicit gl.ꝙ imponit rōne bonoꝝ ⁊ nō ꝑm q̄litatē ꝑsonarū:vt ī l.j.in fi.C.de apocis publi.lib.x. de qua materia dic vt ibi plene per bar.⁊ ꝑ bal.in.l.fi.C.sine cen.vel reli.⁊ .C. de execu. rei iudi.in

4 l.ēt ⁊ i.l.penul. ¶ †Quero ab extra qd si ex terra feudali nō col ligebat frumentum sed vinū vel oleum vel alia blada qualiter fiebat talis cōtributio in rōne.xij.denarioꝝ ꝑ modio ꝑm istā de cisionem corradi. Rñdeo:vt puto ꝙ oīa existimabant ⁊ cōputa bant ad valorem frumēti ⁊ facta cōputatiōe oīm fructuū solue bāt de q̄ttitate valoris cuiuslibet modij frumēti denarios duo decim ꝓut in simili fit in.l.j.C.de argēti pretio ꝙ thesauris ifer tur lib.x.⁊ no.gl.sup rubrica.C.de anno.publi.li.x.facit ꝙ no.in cle.si beneficiorum extra de decimis in rōne sui ⁊ extra de censi.

5 olim. ¶ †Quero an vas.possit capi pro debito domini[a] dic per

a Bal.in.l.liberti.C.de oper.lib.vbi ipse dicit qꝺ vas.pōt cogi per capturam ꝑsone ad soluendū censum creditori domini queꝫ dꝫ dño seu opas.ar.in.l.j.C.vbi de curia.vl'cob.⁊ ꝙ no. in.l.ꝑ hr̄de.

6 §.si qd tñ.ff.de acq.here. ¶ †Quero an ex alijs causis teneat va sallus cōferre tributa ⁊ dare adiutoriū dño suo vt si dñs tran situ facit ꝑ loca vasalli an vasallus teneat sibi dare hospitium ⁊ alia ad victum necessaria ⁊ conuiuare ipsum. Item an teneatur

b cōferre ꝑ filia maritanda[b]. Itē an pro filio dñi doctorādo vxo rando vel milite faciēdo ꝯferre teneat. Itē an ꝑ dño redimēdo si captus est.item si dñs vult emere aliquā terram.an in istis vel similib⁹ teneat vas.ad adiutoriū ꝑstandū.⁊ dicit hic bal.ꝙ non nisi super hoc esset specialis cōsuetudo. ar.in.l.fi.C.de pac.cōuen tis. Sed de his plene ponit spec.in tit.de feu.in.§.qm̄ ver.⁊ no.⁊ ꝑ Jo.an.ibidē plene quē omnino videas q₂ limitat ac repreben dit spec.in plurib⁹.⁊ ꝑ roff.in libellis in tractatu offōrum ⁊ per Jac.ardi.in ti.qualiter iurare debeat vas.sub rubricella fin.vbi reprehendit dictū roff.in aliqbus. Et in dictis locis bene tradi tur de materia huius.§.vbi videas ⁊ in.d.§.firmiter.⁊ de pace iu ra. fir.in fi.⁊.s.qui feu.dare pos.in.§.fin.⁊ quod habet in.d.ti.s. de natura feu.⁊ qꝺ no.l.d.rubrica.C.de anno.pub.⁊ plene ꝑ Ja. ardi.in scꝺa charta sue summe.sub rubricel.an dño abñti cogat seruire vasal.⁊ ibi ēt declarat cuius expensis dꝫ dominum suuꝫ sociare i exercitu ⁊ determinat ꝙ ꝓprijs ꝑ dictuꝫ .§. firmiter de qua materia ēt tangit plene in dicta charta sub rubri.cui⁹ expē sis ⁊ in quo loco debet seruire vasallus.⁊ dixi.s. quib.mod.feu. amit.in principio .⁊ que fuit prima causa bene.amit.in.§. sꝫ nec alia. ¶ Jaco.

a ¶ Capi ꝑ dbito dñi .addꝺ bal.i.l. ob cās.C.de act. ⁊ obli.

b ¶ Pro filia ma ritāda. addꝺ spe. i ti.ꝺ feu.i.§.qm̄ v̄.not. ꝙ vasalli comitū hosti.in sum.tit. de imu. eccl.i.§.j.in.j.col. Jas.i.l. plꝫ. C.de sac.san.ecc. alex. pe imo.ꝯsi.xxxv. icip.viso.thema te.in.ij.volu.

1 Ecclesia ⁊ eius prelatus ⁊ clericus feudum a domino laico cognoscere possunt.

2 Ecclesia damnū patit ob culpam que a prelato committitur.

3 Prelatus in vasallū sue ecclesie si delinquat an ecclesia feudi ꝓ prietate priuari debeat.

4 Ecclesia non priuabitur feudo si prelatus negligēs fuerit in in uestituram petendo.

Titerum si cleri. Hic ponit quartū captm corradi i q̄ declaratur an ecclesia priuet feudo culpa prelati ⁊ in summa hoc vult. Ecclia ex delicto ꝑlati amittit feud. suum donec viuit prelatus.sed eo mortuo reuertit feu.ad succes sorem.h.d. ¶ In tex.ibi ⁊ iterū pro.item cū addat istud vltimū c.ad supiora capitula corradi.ibi vel abbas.qd aūt esset in alio clerico dicam in gl. Ibi a rege.qd in alio dño q non sit rex vl'im perator.silr dicam in glo.q̄ mouet istas dubitationes ibi culpā suam cōmissam i dñm ob quā culpā laicus ꝑderet feudū ⁊ redi ret ad dñm ꝓut dictū est.s.que fuit ꝑma cā be.amit.in fi.⁊.s.an ille q interfecit fra.do.c.j. Ibi habētē:vt q₂ nō erat deposit⁹.⁊ sic ꝑcipiebat adhuc administrādo fructus bonoꝝ ecclie ꝑm An.ꝺ yser.qd aūt si amisisset honorem eccliasticū vt q₂ fuisset deposit⁹ ⁊ priuatus bñficio.an tūc incōtinēti feudū remaneat successori vel erit regis domini feudi donec viuit ꝑlat⁹ delinquēs ⁊ puto ꝙ remaneat successori ꝑ istū tex.q copulatiue loquit. Et per pre dicta v̄ba An.de yser.ibi post mortē vero eius subaudi ⁊ etiam ipso viuēte si est deposit⁹ ⁊ bñficio priuatus:vt.s. dixi.qm̄ priua tio priuat ipsum ab honore ⁊ dignitate.vt extra de iudi.in.c.at si clerici.⁊ de crimine fal.ad falsariorū.⁊ expsse tꝫ spe.i ti.ꝺ accu

1 satore parte scꝺa.§.scꝺo loco v̄.vel dici pōt. ¶ †No.ex isto tex.qꝺ ecclia ⁊ eius ꝑlat⁹ ⁊ clericus pōt recognoscere feudum laico.vt hic ⁊ in.c.ceterū extra de iudi.⁊ ibi ⁊ Jnn.⁊ in.c.j.in.§.ver.de sta tu regu.lib.vj.⁊ dixi late .ī.de statu.⁊ consue.ꝯ liber.ecclesie in.§. statuimus. Sꝫ an rōne talis feudi teneat ꝑstare laico sacrm̄ fide litatis dixi in.c.q clericus.s.si de feu.fue.cōtro. Ecōtra aūt darū est ꝙ laic⁹ pōt ab ecclia ⁊ ꝑsona ecclesiastica feudū recognoscere ⁊ sibi fidelitatē iurare.vt.s.q feu.da.pos.in prin.⁊ in tit.episco pū vel abba.c.j.⁊ de clerico q inuesti.fa.c.j.⁊ in.c.tibi dño ⁊.c.ro mani.de iureiurā i cle.⁊.s.de for.fi.in .c.j. ¶ †Not.ꝑm gl.hic po sitam casum mirabilem in quo ecclesia patit dānum ꝑp culpā ꝑlati.⁊ hoc operat natura feudi q̄ est ꝙ ꝑp culpā vas.cōmissam ꝯ dñm reuertat feudū ad dñm vt saltem hanc habeat sue iniurie vltionem.vt.s.que fuit prima cā be.amit.in fi. Suadet ēt ratio ⁊ fauor dñi:vt ex ingratitudine vasalli aliquando possit feudum ecclesie recuperare.al's em̄ nūq̄ amitteret feu.ecclesie datū nisi ex delicto prelati accideret.sicut in simili ptꝫ q₂ rōne publice vtilitatis ex delicto prelati cōfiscant bona ecclesie.vt.C.de sacro san.eccle.l.iubemus nullam nauē.in fi. Uerūtñ fauor ecclie hoc aperat vt post mortē ipsius ꝑlati delinquētis reuertat feu.ad ec clesiā ⁊ ad successorē in dicto bñficio.⁊ hoc voluit gl.vsq̄ ad v̄.sꝫ nūqd ⁊c. Et ex predictis collige ꝙ ēt delictum prelati in faciēdo ꝑiudicat eccle.ꝙ ptꝫ q₂ hic ꝓpter delictū suū cōmissum in domi uum priuat feu.qꝺ est ꝯ regulas iuris q̄ volūt ꝙ per delictū pre lati in committendo nō fiat preiudiciū ecclesie.sꝫ solum in com mittendo:vt no.in.c.ij.extra de donatio.⁊ est casus.xvj.q̄.vj.c.si episcopum.⁊ in.c.cuꝫ venissent.extra de inst. Sꝫ potes dicere ꝙ hic nisi fit dānū ecclie sed id quod ꝑlatus viuēs dꝫ hēre hēat do minus in quē deliqt.de q̄ materia dic plene per cano.i dictis lo cis. Per nostros aūt doc.in.d.l.iubemus.⁊ ꝑ Dy.in.c.delictum persone.de regu.in.li.vj. Nec videat extraneū ꝙ ecclia stet ꝑ tpe priuata ⁊ postea recupet:qꝺ videmus ēt in dño laico iterdū hoc accedere.vt.s.hic in fin.lex in.§.j.⁊ de hac qōne ꝑ Jo.an.in addi. specul.in ti.de feu.§.qm̄ v̄s.xl.qualiter ⁊ ꝑ Bald.in preambulis feudorum nisi. ¶ Quero cū glo.in dicto ver.nunqd an iste tex. habeat locū in feu.dato ecclie ab alio q̄ a rege ⁊ hec gl.nō rñꝺ det tu dic ꝙ sic ꝑm doc.cū sit eadē rō. Sed iꝺ exemplificauit de re ge:q₂ talia feuda consueuerūt frequentius dari a regibus q̄ ab alijs cuꝫ reges cōiter dotauerint eꝑatus ⁊ abbatias quasi ad fre quentiora respexerit. l.nam ad ea.ff.de legi.vnde dic idem i alijs argumen.ff.de dāno infecto.i.damni.§.si.ad.l.aquil.l.ita vulne ratus.in fi. ¶ Quero subsequēter cū dicta gl.an iste text.habeat locum in alio clerico qui nō est eꝑs vel abbas. Et nō respondet. Tu similiter dicas ꝑm doc.ꝙ sicvt habeat locū in quocunq̄ re ctore ecclesie. Sꝫ ideo exemplificauit de eꝑo vel abbate q₂ vt plu rimuꝫ talia feuda dant eꝑatibus vel abbatijs:vt.s.prime dixi. Nam in istis officijs arguimus de simili ad simile ꝑm Bal.vt.ff. de neg.gest.l.ex facto. ¶ Quero cum dicta gl.quid si aliquis co mittat delictum in personam regis ex quo delicto veniret feudo priuād⁹ si recognosceret feudū ab eo rege. Uerū iste postea pro uet ad ꝑlaturā illius ecclesie que est feudataria illi⁹ regis of fi. An eo ꝑlato viuo sicut hic dr̄ d̄beat ꝑtinere feudū ad regē. hec gl.similiter nō rñdet.vnde tu dic ꝙ non ꝑm doc.q₂ dolus missus ante mādatū non nocet domino.vt ꝓbat.ff.de excep.do li.l.si procu.⁊ quorum leg.l.j.§.ꝙ ait pretor. Et ꝑ hac determina tione facit.ff.de noxal.in delictis.§.extraneus.⁊.C.de fur.l.apud antiquos.⁊.ff.mādati.l.si mādauero.§.is cuius.⁊ extra de exce. c.cum venerabilis. Putat tñ Jaco .de bel.ꝙ ꝯuentus seu capitu lum debeat ducere prelatum ad satisfaciēdū dño sicut pater filiū alioquin priuaretur;vt.ī.de ꝓhi.feu.alie.in.§.insuper.⁊.§.illud

3 quoq̄. ¶ †Quero subsequēter cū gl.qd si ꝑlatus in vasallum ec clesie tenentem feudum ab ecclesia culpam commisit ꝓpter q̄ si esset laicus priuaretur proprietate feudi:prout patet infra qua li.do.propri.feudi priuet. An tunc ecclesia priuabitur dicto feu do prelato viuēte sicut hic dicitur in casu econuerso. ¶ Et hic glosa similiter nō respōdet quare tu dic quod sub hac questio ne sunt opiniones. Nam And.de yser.tenet quod sic cum satis videatur idem ꝙ eo omnino iudicātur ad paria .vt.s.de forma fidelitatis capitulo primo in fi.⁊ no.supra titu.proximo.c.non est idem tenet Jac.de bel.⁊ Nico.de neap.vt interim ecclesia pri uetur proprietate feudi:quia contrariorū est eadem disciplina. Nam sicu priuatur ecclesia vtili dominio propter delictum pre lati sed restituitur postea. Ita ⁊ ecōtra priuabitur directo domi nio sed postea restituetur . argumen.ff.de procurat.l.pompo nius sed ex his.⁊ de insti.l.sed ⁊ si pupill⁹.§.si institutionem. In con trariam sententiā est Pe.de cer.⁊ Bal.hic videlicet quod eccle sia non amittat proprietatem etiam viuente prelato delinquente primo quia non est iure cautum ergo stat regula quod delictum persone non preiudicat ecclesie.vt patet in simili in.c.cum vene rabilis.extra de excep. Item quia cum hic casus non sit.compre hensus ꝯsuetudine feudoꝝ vti debemus lege scripta.vt.s.de feu. cogni.c.j.item q₂ quādo delictū est separatuꝫ ab officio admini strationis non dꝫ nocere dño.vt.C.de seruis fugi.l.qcūq̄.seu sit connexum ita quod nō posset committi nisi nomine admini strationis.vt in.l.polla.ff.de his q.vt idi. Preterea adducūt ꝑ hac parte ea que no.ꝑ gl.in.l.metū.ff.ꝙ met.cā ⁊ in.l.meminerit. C.vnde vi.⁊ si quis omis.cā test.l.si dolo. sꝫ mihi vr̄ ꝙ prior sñia sit magis probabilis ⁊ conformis cōsuetudinib⁹ feudalib⁹ pri mo cum per hanc regulam q̄ per gl.ponit ⁊ ab omnibus tene tur vꝫ ꝙ in hac materia feudali prio debemus considerare con suetudinem si extat ⁊ ꝑm illam iudicare debem⁹. Scꝺo si ꝯsuetu do nō extat debem⁹ ꝓcedere de silibus ad similia . Tertio si nō habem⁹ ꝓcedere tertia feudali simile tūc debem⁹ recurrere ad le gē scriptā.vt dixi in.d.c.j.⁊ ibi glo.s.de cogni. feu.sꝫ i hac ꝙ da to ꝙ nō sit casus determinat⁹ ꝯsuetudine feudorū:tñ habemus multa similia scꝺm q̄ iudicare debem⁹.vñ nō est necesse ꝙ vada mus ad legem scriptam.primo em̄ habemus tex.q indistīcte ꝑ aut dñm proprietate ꝓpter culpam cōmissam in vasallum vt.ī. qualiter do.proprie.priue.c.j. Nec distinguit de quo domino an de laico vel ꝑlato.vñ aut intelliget de vtroq̄ postq̄ non distiguit aut si intelligatur solum de laico debebit extendi etiaꝫ ad cleri cum per similitudinem.vt.s.dixi.hoc idem probatur in.c.domi no cōmittente.s.si de feu.fue.contro. Item est ⁊ alia similitudo q₂ si vas.nō facit iustitiam dño priuabit feu. Ita ⁊ eꝯ domin⁹ ꝑ prietate vt.s.q̄ fuit prima cā be.amit.in.§.item q dño. cū ibi no. idem probat.s.quid sit inuesti.in.§.j.in glo.fi.in fi. Simile not. per glo.s.ꝑ quos fi.inuesti.§.fi. ⁊.s.de mili.vas.q lcontu.est in.§. j. Preterea postq̄ alia consuetudo hic scripta est approbata vt delictum ꝑlati vas.ꝑiudicet ecclie.⁊ tñ hoc est contra regulas iu ris.sꝫ natura feudi h̄ opatur vt.s.dictū est ⁊ hoc tenēt oēs doc. Non video quare econtra ꝑlatus dño ꝓpter delictū suuꝫ nō de heat eodē modo priuari cum cōsuetudo feudalis hoc disponat vt ista a pari iudicent.vt.s.de forma fi.hoc cōfirmo q₂ ēt de iure canonico ista parilitas attēdit ⁊ approbata est.vt.xxij.q.v.c. de forma. Et hec parilitas est tāte potētie ꝑꝫ has ꝯsuetudines feu doruꝫ.vt quasi in oībus debeat dñs eam vicem reddere vasallo quā dꝫ vas.dño.adeo ꝑm autoritatē glossatoris teneat etiaꝫ do minus iurare fidelitatem vasallo.sicut ecōtra vt no.ī.de prohib. feu.alie.per fe.in fi.lꝫ istud de iuramento nō approbauerim.s. in.d.ti.de for.fi.tamen autoritas illius gl.satis probat determi nationem istā pro hac pte in pñti qōne. Ex qbus cōcludēdū vr̄ pro hac parte lꝫ durum videat vꝫ vt ecclesia interim ꝑuet iure suo ꝓpter delictum prelati dñi. Non obstant modo cōtraria ꝙ delictum ꝑsone non debet nocere ecclie ⁊c. q₂ respondeo qꝺ nō nocet ecclesie.sed ipsi prelato delinquenti qui donec vixerit seu intitulatus erit priuabitur illo cōmodo ⁊ vtilitate ecclesia aūt postea restituetur. Preterea sicut in casu contrario natura feu di hoc operat vt ecclesia īterim priuet eodē mō ⁊ in isto cū ma ius dānū nō habeat.dicta ecclia in vno casu q̄ in alio. Et insup reperio etiā Bal.in simili ꝑ hac parte sentire ea rōne. q₂ ecclia q̄ est mater iustitie nō dꝫ pati aliquid fieri ꝯ iustitiā in se vel al terū:vt.s.de feu.alie.§.j.⁊ ita dixit Bal.in preambulis suis que posuit.s.in ꝑn.libri.iuxta finem. Facit ēt: q₂ cū ad paria iudicē tur dñs ⁊ vas.cōgruū est paria iura decernere.vt.ī.de pace iura. fir.in fi.⁊ dixi de hoc.s.de lege cor.c.ij.in.§.j.⁊ primo notabili.⁊ ꝙ no.s.ti.pri.in.c.nō est. ¶ Op.ab extra ꝙ imo clericus nō possit esse sub iurisdictione laici vt in.c.si diligenti.de foro cōpe. Sol. fallit in re feu.vbi rōne feudi est de iurisdictione laici.vt in.c.ve rū.extra de fo.cōpe.de q̄ materia ꝑ Jnn. in .c.ceterū.extra de iu di.⁊ dixi.s.apud quem vel quos in.c.j. ¶ †Quero ab extra qd si ꝑlatus nō petijt inuestiturā.ī.tꝑs debitū:an ꝑuabitur ecclia feu do. Et dixit Jac.ard.ꝙ nō.ar.in.l.ij.in.§.a municipib⁹.ff.de bo. pos.⁊ ita dixit i ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella an vasall⁹ vni uersitatis ⁊c.ad qꝺ facit qꝺ dixi.§.preterea ducatus.de ꝓhi. feu. ꝓi. Sꝫ ipse prelatus bñ priuabit vt puto donec iste ꝑlatus esset in beneficio per istū tex.⁊ per ea que dicta sunt . Utrū aūt ꝑlat⁹ possit remittere feloniam sibi commissam per vasal. Iteꝫ an va sallus ecclesie possit vendere feudū suū cū ꝯsensu ꝑlati vel etiaꝫ sine cōsensu scripsi plene de his qōnib⁹.s. q̄. fuit prima cā bene. amit.in.§.fi.vbi videas. ¶ Ultimo ad mām huius.§.vide plura q̄ dixi.s.si de feu.fue.cōtro.i.d.c.dño committente.⁊ i plurib⁹ re missionibus quas ibi adduxi.⁊ per Jac.ardi.in summa in ti.q. mo.feu.amit.sub rubricella vbi ꝑlatus ecclie deli.ꝯ dominum ⁊ vide plura q̄ dixit Jo.an.ad materiam pertinentia.in additio. Spec.in ti.de feu.§.qm̄.ver.xl.queritur.⁊ in spec.de dona.in.§.j. ver.quid si aliquis.

¶ De controuersia inter masculum ⁊ feminam de beneficio. Rubrica.

¶ In ordinatiōe antiq̄ hui⁹ libri nō erat hic aliqua rubrica sꝫ includebant oēs tituli precedentes ⁊ sequentes incipiendo a ti. s.hic finitur lex vsq̄ ad ti.ī.de nā.suc.feu.sub vna ⁊ eadem gene rali rubrica que erat talis vꝫ hic incipiūt cōsuetudines regni. vt dixi supra titulo proximo super rubrica inter quas consuetu dines erant etiam capitula corradi de quib⁹ supra proxime di xit.vnde cum dicta capitula declarauerit ꝓseqnit adhuc subij ciendo alias ꝯsuetudinēs:vt ptꝫ ex principio hui⁹ tituli dū di xit. Item sciēdū ⁊c.q̄ distinctio est cōtinuata ad precedētia vt di xi.s.de feu.guar.in.c.j.in prin. Uerum propter cōmodiorem in tellectum fuerūt postea ista capitula diuisa per rubricas spāles a nōnullis glossatorib⁹.vñ cū in dictis capl'is corradi essent va rie consuetudines de diuersis materijs tractantes nō videat ab sonū si cōtinuatio huius rubrice ad primā ꝑcedētē non cōgrue adaptetur cum rubrica ꝑcedēs nō supponat spālem materiam quare necesse est ꝯtinuare hanc rubricā ad intentionem corra di q̄ fuit tollere ⁊ decidere ꝯtrouersias q̄ possent oriri quocūq̄ mō inter dominos ⁊ vasallos ꝑm varias cōsuetudines occasiōe feudi. Et ideo cum supra determinauerit aliquos casus:vꝫ cir ca inuestituram petendam.vt ptꝫ supra in prin.ti. Itē circa alie nationes feudi:vt ptꝫ in.§.item circa adiutoriū ꝙ ꝑstare debēt vasalli dñis suis:vt ptꝫ i.§.ij.itē circa delicta cōmissa ꝑ prelatos delinquentes in dominos.vt ptꝫ in.§.fi. Nūc vero in isto ti.ꝓse quitur determinādo alia cōtrouersias que possent oriri ex va rijs cōsuetudinibus inter vas.vel alios occasione feu.ideo subij ciuntur hic isti tit.sequentes.verum q₂ primo declarare intēdit de controuersia que oritur inter masculum ⁊ feminaꝫ occasiōe feu. Ideo subiunxit hic istā rubricā de cōtrouersia inter mascu lū ⁊ feminam de bñficio. Et vide ad declarationē predictorū ꝙ dixi supra hic fi.lex deinde consuetudines regni incipiunt su per rubrica.

1 Controuersia inter masculum ⁊ feminam masculi sacramē to quando terminetur.

2 Possessio maioris partis bonorum in vno loco presumptionē certorum facit in eodem existentium.

3 Sacramentales rem feudalem esse masculo fauentes qualiter iurent.

Tem sciendum. Diuidit i du as partes. In pria vertit ꝯtrouersia iter masculū agnatū va salli mortui asserētē rē tāq̄ feudalē ad se specta re:⁊ feminam heredē dicti vasalli.negātē eē feu dalem.quo casu si femina nō ꝓbat stabit sacra masculi cum duodecim sacr̄alibus. In scꝺa v̄tit ꝯtro.iter dñm vasalli mortui petentem rem tanq̄ feudalē ⁊ feminā tanq̄ here dem dicti masculi negantem illam rem esse feudalem quo casu stabit sacr̄o femine si dominus non probat . In tertia vertitur cōtrouersia dominum vendicantem ab emptore rem tanq̄ feu dalem ⁊ ipsum emptorē dicentem nō esse feudalē:quo casu stabi tur sacr̄o emptoris si dño nō ꝓbat. In quarta ponit opinioneꝫ aliquorum q casu primo distinguūt:ꝙ aut vasallus vēditor hꝫ in eo loco vbi res vēdita est magnam parteꝫ feudi ꝙ tūc sit pre sumptio ꝓ dño vt sibi deferat sacr̄m alias pro ipso ēptore.l.secū da ibi:sed si inter.tertia ibi itē si.quarta ibi quidaꝫ. Et hec diui sio sufficiat pro summario ¶ Casum in terminis pone in prima parte altero de quatuor modis ꝓut exemplificat glos.prima hic posita ⁊ quelibet positio bona. Et sic tñ in duobus vltimis exē plis attēdendū:q₂ ipsa femina tanq̄ heres defuncti primo ⁊ an te omnia dꝫ poni in possessioneꝫ bonorū. Et postea disputabit de viribus cause principalis.prout dicit glo.⁊ bñ per.c.ij.s.si de feu.fue.ꝯtro.q̄ per hoc est expedita.⁊ intellige ꝙ mittat in pos sessionem per offm̄ iudicis ꝑm Bal.facit.l.cū miles.ff.ex q.cau. maio.⁊ qꝺ no. Jnn.in.c.in ꝑñtia ex̄ de ꝓba.⁊ de hac materia pos sessori plene tradit in.l.fi.C.de edic.diui adri.tollē.⁊ dixi in.§.si tres.s.de pace tenē. In tex.ibi hic est feudū.⁊ per hoc vult exclu dere feminā cū nō sit capax feu.vt.s.q feu.da.pos.in.§.hoc auteꝫ notandum. Ibi apertis ꝓbationibus. Et hoc est propter ꝑsum ptionem que militat ꝯ feminam cū in feudo non succedat.vt.s. dixi.⁊.s.de suc.feu.i.§.filia. Ibi masculo subaudi aliquid probā di vel inducendi ꝙ moueat iudicem ad dandum sacramentuꝫ. Nam deficientibus ꝓbationibus plenis hincinde dꝫ dari sacra mentum masculo qui aliquid pro se induxit. Si vero nihil pro se induxisset sed femina pro se aliquā ꝑsumptioneꝫ haberet:tūc staretur femine sacr̄o.vt dixi in.c.ij.s.si de feu.fue.cōtro. Ibi sa

a cramētalibus.i.testib⁹ iurātib⁹[a] ⁊ deponētibus ꝑ sacr̄m creduli tatis ⁊ sciētie ita eē queadmodū mascul⁹ iurauit.ꝓbat in.c.qꝺ ⁊ in.c.fin.extra de purga.cano.⁊ dixi.s.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.in.c.si qs. Ibi negante subaudi ⁊ dicēte esse propriuꝫ Ibi deficientibus.s.hincinde deficientibus plenis ꝓbationib⁹. Ibi sacr̄m subaudi hoc iꝺ q₂ possidet vel q₂ inducit aliqd ꝓ ea ꝙ iudicē moueat ad sibi deferedū.vt.s.dixi. Secus autem si pre sumptiones essent ꝯ eam:q₂ tunc daret sacr̄m dño.vt dixi.s.si de feu.fue.cōtro.in.c.iij. Ibi iteꝫ si sit. Subaudi cōtro. Ibi feudi.i. illius rei q̄ dicebat eē feudalis. Nō aūt itelligas ꝙ vere eēt feuda lis.q₂ tūc nō hēret dubitationē.sꝫ dubitabat.vt q₂ dñs dicebat rē emptā ꝑ ēptorē eē feudalē.sꝫ emptor dicebat eē liberā.⁊ fuisse ꝓpriā vēditionis. Ibi ēptoris dic.s.possidētis:q₂ sec⁹ si nō possi deret.vt.s.de cōtro. inuesti.circa ꝑn.ꝑm Jac.de bel.⁊ dixi in.c.si

a ¶ Testib⁹ iurā tib⁹. Addꝺ ꝙ nō credit testi non iurato ꝑm bal.i c.de testi. ⁊ abb. i. c. tuis qōnib⁹ eo.ti. Fallit i ali qbus casib⁹ in q bus credit sine iuramēto. prio vbi agit ꝺ infor matiōe super fa ma vel sup noto rio ꝑꝫ ant. ꝺ bu. i.c.cū in tua i fi. de spō sa. Scꝺo i sacerdote super penitētia vt per archi.i. c.i capi te.l.di. idē arch. ⁊ domi.in.c.ipsi apl'i.ij. q.vij. ⁊ ꝑ ant.ꝺ but.i. c.te stimoniū de tes. Tertio qñ sta tutum vellet qꝺ dcm̄ testis nō iu rati ꝓbaret ꝑm Lud. ro. ꝯsil .cx. icip. viso pūcto q̄rto ad ꝓbādā ꝯsuetudinē īdu ctā a populo se cūdū ant.de bu. i repe.c.fi.ꝺ con sue.

quis p triginta.ſi de feu.fue.contro.in pͥmo nota.Ibi diffiniat ⁊ hoc iō qꝛ hꝫ ꝑſumptionē ꝑ ſe q mouet iudicē ad deferēdū.vt qꝛ poſſidet vł qꝛ alia ꝑſumptionē eſt ꝑ eo.vt.ſ̄.de capi.q cur.vē. ſ.c.ſiłr.nā q̄libet res cēſet libera niſi ꝓbet ꝯᷓriū.vt.ff.de ſerui.vrb. ꝑdio.l.ſi qs edē.in ꝑn.Itē qꝛ in materia feudali pt deferri ſacramētum poſſidēti ēt̄ ſi actoꝛ nō ꝓbauerit.vt dixi i.d.§.ſacr̄m. Secus aūt ſi ꝑſumptio militaret ꝑ dn̄o:qꝛ tūc daret dn̄o ſacr̄m vt ſtatiꝫ ſubijcit.Ibi magna ps.hoc eſt maioꝛ ps ſm̄ Iac.ardi.vcꝫ vt ſit vltra medietatē.Nā dicēdo ptem ſimpłr intelligeret de dimidia.vt in.l.nomen filiarū.in.§.portionis.ff.de vb.ſig. Sed cū adijciatur magnaꝫ:dꝫ iſta dictio aliquid operari. vt in.l.ſi quādo.ff.de le.j.Unde dꝛ magnam reſpectu reſidui.qꝛ erit plus medietate ſm̄ An.de yſer. de qua materia dixi de cōtro.inueſti.i.§. cum aūt.Ibi ſit feudū.Subaudi ⁊ hoc cōſtat ⁊ qō eſt de re aliq̄ que eſt in eodē loco ⁊c.Ibi ſacramentuꝫ.ſubaudi ſecus ſi maioꝛ pars illoꝛum bonoꝝ ſit pꝛopꝛia illius vēditoꝛis.qꝛ ex hoc pꝛeſumeretur ꝙ res vendita de qua ſit cōtrouerſia emptoꝛi eſſet etiaꝫ libera ⁊ nō feudalis.⁊ tūc nō daret ſacramētū ipſi ēptoꝛi.vt.ſ̄.

1 dictum eſt.¶†No.ꝙ controuerſia inter maſculuꝫ ⁊ feminā an res ſit feudalis decidit in dubio ſacramēto maſculi cū duodecī ſacramētalibꝰ.Quod intelligas veruꝫ qn̄ ꝑ maſculo eſt aliqua ꝑſumptio q̄ habeat mouere animū iudicis ad ſibi deferēdū.qm̄ ſi ꝑſumptio militaret pꝛo femina contra maſculū deferret tūc femine.d.c.ij.ſ̄.ſi de feu.fue.ꝯtro.⁊ dixi ſup tex.Idē intelligas ēt in ſcdo ⁊ tertio caſu hic poſito.vcꝫ qn̄do cōtrouerſia eſt inter do.⁊ feminā ſeu inter dn̄m ⁊ emptoꝛeꝫ:qꝛ ſemp cā decidit ſacramēto illiꝰ q pꝛo ſe ꝑſumptiōes induxit. iuxta ea q̄ ſcripſi i.§.ſacramētū.ſ̄.de ꝯſue.rec.feu.⁊ hoc ēt ſenſit gl.ij.hic poſita in fi.ſui

2 que p hoc remanet in ea pte expedita ⁊c.¶†No.ex iſto tex.in fi. quod ex poſſeſſiōe maioꝛis partis bonoꝝ exiſtētiū i certo loco inſurgit in dubio ꝑſumptio ad certa bona i eodē loco exiſtētia ad quod facit.ſ̄.de ꝯtro.inueſti.in.§.cum aūt.Ubi rōne partis poſſeſſe ꝑſumit ꝑ reſiduo. Sicut dicimus in ſimili ꝙ rōne diuturne ſolōnis ꝑſumat ꝯ ſoluentem vt ex hoc teneatur ſoluere i futurum.vt in.l.cum de in rem verſo.ff.de vſuris.⁊ in.l.j.C.de fideicōm.Et hoc ēt ſenſit glo.fina.hic poſita in ſui pꝛi.q̄ p hoc remanet expedita vſqꝫ ad ver.ſed nunqd.¶Et facit iſte tex.in argumētum ad qōnē an oia bona vaſal.ſoluētis certum cenſuꝫ intelligātur eſſe feudalia ſi nō conſtat de qbus bonis ſoluat:quia dꝫ diſtingui:aut.cōſtat de maioꝛi pte:⁊ ꝑſumendum erit ꝙ etiā reſiduū.Alias ſecꝰ ſm̄ An.d yſer.ꝑ iſtū tex.Niſi dn̄s oñdat fines feudi p ea q̄ no.ſ̄.de ꝓhi.feu.alie.p fe.in.§.illud. facit.ff.de actio. emp.l.titius heres.Sed de hac qōne dic latiꝰ vt dixi.ſ̄.ſi de feu. fue.cōtrouerſia.in.c.vaſ.el pꝛimo.facit.l.vxoꝛi.ff.de lega.iij. ⁊ qō hr̄.ſ̄.de ꝯtro.inueſti.in.§.cū aūt.⁊ p canoniſtas in.c.cū in cā.de cā poſ.⁊ ꝓpꝛie.⁊ extra de relig.do.in.c.conſtitutus.⁊ vide qō dixi.ſ̄.qd ſit inueſti.in.§.ij.qd aūt ſi inſtr̄m diceret cōcedo ꝑ ānua q̄ntitate an cēſeat feudū.dic p Bal.in.l.liberti.C.de ope.lib.⁊ di

3 xi.ſ̄.quid ſit inueſtitu.in pꝛinci.in qōne antepenul.¶†Quero cum glo.ſecunda in pꝛin.qualiter iſti ſacramentales iurare debent in fauoꝛem maſculi affirmantis rem eſſe feudalē.Et rn̄det glo.ꝙ iurabūt aſſertiue illā rem de qua pēdet cōtro.eſſe feudalē.Et ita ēt intelligi dꝫ dictū.c.ij.ſ̄.ſi de feu.fue.cōtro.⁊ īfra de capi.qui curi.vēdi.in.c.ſi cōtētio.q̄ capitula cōcoꝛdant cuꝫ iſto capitulo in pꝛima parte.Et hoc voluit iſta glo.vſqꝫ ad aliam partem quā ſupꝛa expediui.Sed tu aduerte qꝛ glo.iſta nō bene loquit in eo qō vult ꝙ ſacramentales iurent pꝛeciſe reꝫ eſſe feudalem.qm̄ ſufficit ꝙ iurent ſcđm eoꝝ cōſciam ita credere eſſe verū Nam ſi deponerē de veritate:tunc ſufficerent duo idonei teſtes vt ſupꝛa ſi de inueſti. inter do.⁊ vaſ.lis oꝛia. in. c.ij .⁊ ibi dixi ⁊ tꝫ Ja.de bel. ⁊ bene iuxta ea q̄ habent in.d.§.ſacramētū verſi.⁊ cum datur.¶Quero cū glo.fi.in verſi.ſed nunqd.an diſtinctio poſita hic in fi.litere trahat ſolū ad caſum ſupꝛa ꝓrimū qn̄ cōtrouerſia pendet inter do.⁊emptoꝛeꝫ an ēt poſſit trahi ad ꝑmū caſum huius capituli qn̄ cōtro.pēdet inter maſculū ⁊ feminā. Et rn̄det glo.ꝙ trahat ēt ad dictum ꝑmum caſum:qꝛ eadē eqtas ⁊ ꝑſumptio q̄ eſt in vltimo caſu pōt adaptari etiā ad ꝑmū ⁊ p ꝯſequēs eadē natura dꝫ ſoꝛtiri.l.ſi.C.de cōſti.pecu.⁊ hoc vult iſta glo.vſqꝫ in fi.Ex qua collige ꝙ vltima pars huiꝰ capli que eſt in ver.qdam tn̄ ⁊c.refert nō ſolū ad tertiā pte.verū ēt ad pꝛimā. Et hoc ſeqt ēt Jac.de bel.Sꝫ an referat ēt ad ſcđam parteꝫ vcꝫ quando contro.eſt inter do.⁊ feminaꝫ.⁊ dicit An.de yſer.ꝙ ſic ⁊ bene quoniam tertia pars huius capituli habet maioꝛē cōfoꝛmitatem cum ſecunda parte q̄ cū pꝛima.Unde ſi hec clauſula quidam tamen ⁊c.refertur etiam ad pꝛimam partem quādo eſt contro.inter maſculum ⁊ feminam:vt voluit iſta gloſſa.⁊ Jaco.de bel.multomagis debet etiam trahi ⁊ referri ad ſcđaꝫ partem qn̄ controuerſia eſt inter dominum ⁊ feminam . ¶Quero ab extra an pꝛedicta diſtinctio ſit pꝛobabilis ⁊ recipienda ⁊ dicit Ja.de bel.qō ſic dicens ꝙ credit ꝙ inducat adminiculum ⁊ ꝑſumptionem vt deferatur ſacramētū deficiēte ex altera parte maioꝛi ꝓbatione ⁊ ꝑſumptione. Sꝫ dominus Bal.dicit ꝙ aut

a ¶Unꝰ manſus. adde q̄ntā mēſurā erroꝛ ꝯtineat vid gl.i.c.j.d cenſi.bar.in .l.ſi ita ff.de au.⁊ argē. le.⁊ vn̄dicat.vide p Bald.i.l.ſi plures.in.j.col. C.de ꝯdi.inſtit.

b ¶Ignoꝛantia craſſa ⁊ ſupina. addan iſta ignorātia excuſet a pena iuris municipalis vide p bn̄dictū capꝛaꝫ i.c.vt aiarū.in.v. no.de ꝯſti. li.vj.

a eſt vnū integrale ſicut vnus māſusᵃ ⁊ tūc ꝓcedat iſta diſtinctio vt.ff.de vſucap.l.eum qui edes.⁊ qō not.ff.de lega.in.l. vxoꝛi.⁊.l. pꝛedijs.§.penul.⁊ ſi.aut ſunt diuerſa pꝛedia in pluribus locis ⁊ tunc q poſſidet vnū locū nō ꝓpterea habent pꝛeſumptionem i alio loco quem non poſſidet.ar.ſ̄.de lege coꝛradi.in.c.ij.in.§.ex eadem.Uerumtamen gl.fi.hic poſita videtur ſimpliciter aſſerere iſtam diſtinctioneꝫ eſſe admittendā.vt ſonat litera quātū ad pꝛeſumptionem inde ſumendam.vt ſupꝛa dixi.⁊ ita pertranſit etiam An.de yſer.per dictū.§.cum auteꝫ ſupꝛa de cōtro.inueſt. ¶Ultimo ad materiā pꝛime partis huius capituli vide qō dixi in.d.c.ij.ſupꝛa ſi de feu.fue.contro.⁊ infra de cap.qui cur.vendi.in.c.ſi contentio ⁊ in remiſſionibꝰ quas adduxi in.c.j.ſupꝛa ſi de feu.fue.contro.De pertinentibus autem ad ſecundam ptē vide ꝙ hr̄ in.c.iij.quod incipit defuncto.ſ̄.ſi de feud.fue.ꝯtro.⁊ in dicto.c.j.De ptinētibus vero ad tertiā ptē vide infra de cap. qui cur.vendi.in.c.ſimiliter ⁊ infra in ti.ſe.De ptinentibꝰ ſo ad vltimam partem vide quod dixi in dicto.§.cū aūt ſupꝛa de contro.inueſti.Poſtremo vide Ja.ardi.in ſumma in tit.de contē. feu.ſub rubꝛicella fi.⁊.§.finalis vbi examinat plene totum iſtud capitulum.

¶De controuerſia inter dn̄m ⁊ emptoꝛem feudi. Rub.

¶Continuatur:qꝛ ſupꝛa ti.pꝛimo in fi.determinauit vnā queſtionem vertentem inter dominum ⁊ empto.feudi.Ān ſumpta inde occaſione ſubijcit hic iſtam rubꝛicam gn̄alē.de cōtro.inter do.⁊ empto.feu.

1 ☞Ignoꝛantia facti ⁊ ꝓbabilis vaſallum feudum alienantē ab eius excuſabit pꝛiuatione.

2 Emptoꝛ feudi a vaſallo ignoꝛante:domino vel ſi malit vaſallo reſtituet.

3 Reus conuentus actoꝛi ſuo rem reſtituere poteſt.

4 Uenditionis nomine omnis contractus alienationis compꝛehenditur.

5 Dominus feudi quo actionis genere aget aduerſus eum qui dum a vaſallo comparauit.

6 Ignoꝛantia iuris vaſallū alienātem feudum quando excuſet.

7 Uaſallus feudum venditum domino de manu emptoꝛis reuocatum an poſſit recuperare.

8 Feudū ignoꝛanter venditum an poſſit a venditoꝛe recuperari.

Domino. Diuidit in q̄tuoꝛ ptes.In pꝛima ponit dictū cū rn̄ſiōe.In ſecūda declaratio.In tertia rn̄det tacite obiectioni q̄ poſſet fieri.In quarta extēdit id qō pꝛiꝰ dixerat.ſcđa ibi quo reſtituto.tertia ibi.⁊ quod ſi alienatione.quarta ibi.⁊ qō dꝛ.¶Caſus.Si vaſ. per ſuum iuramētum affirmauerit vēdidiſſe feudū tanꝙ pꝛopꝛiū ignoꝛans eſſe feu.pōt illud recupare ab emptoꝛe ſoluto intereſſe. Si vero innito vaſ.emptoꝛ elegerit illud potiꝰ tradare dn̄o qui ti nūc nō poterit emptoꝛ petere intereſſe.h.d.ſm̄ intellectū gl. hn̄.¶In tex.ibi cū emptoꝛe.Subaudi q poſſidet feudū ſibi venditum.ibi agente.ſ.vēdicādo feudū ⁊ dicēdo eſſe ſibi aptū eo ꝙ ſuus vaſ.vendiderat ſine ꝯſenſu ſuo ꝓut ptꝫ.ſ̄.de vaſ.q cōtra cōſtitu.lotha.feu.alie.c.j.ibi ſi vaſ. ſubaudi cui foꝛte emptoꝛ denūciauit vt adeſſe cauſe ⁊ ipſuꝫ defenderet iuxta ea que traduntur in.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſta.⁊ in aut.de litigioſis in.§.ad hec.Ibi iurare poterit.ſ.in veritate ita eſſe.ibi ignorās.ſ.ꝓbabi

b liter.qꝛ de alieno facto nec erat ſua ignorātia craſſa vł ſupinaᵇ ⁊ ſic cum bona cōſcientia poterat iurare.Ibi bn̄ficiū.i.feudū.ſ̄.in q.cau.feu.amit.in .§. Ibi cōmittit. dic ꝙ iſta electio q̄ ſibi cōmittit:vt.ſ̄.ſtatim ſubijcit dꝫ intelligi hoc mō.vcꝫ ꝙ facto pꝛeſtito ſacramēto emptoꝛ iſte hꝫ neceſſe eligere vt reſtituat venditoꝛi ⁊ tūc ꝯſeqt intereſſe ab eo.vt.ſ̄.ſi de feu.fue.cōtro.in.c.ſi vaſallus feudum.⁊ ſi ꝯᷓriū faceret nō ageret ad intereſſe ꝯ venditoꝛeꝫ qꝛ fuit in culpa nolēdo tradere vēditoꝛi.vt.ff.de euic.l.ſi dictum §.ſi cū poſſet.Et hoc etiam voluit glo.quam oēs doct.ſequuntur

1 ¶†Nota ꝙ ignoꝛātia facti ⁊ ꝓbabilis excuſat vaſallū alienantē a pꝛiuatione feudi.vt hic ⁊ in.d.c.ſi vaſallꝰ feu . Ex qbus infert ex iſto tex.valde ſingulari notabilis limitatio ad oia iura q̄ volunt ꝙ p alienationē factaꝫ incōſulto dn̄o aperiat feu. ipſi ꝯ vt dixit tex.ſ̄.q̄ fuit pꝛia cā bene.amit.in fi.⁊.ſ̄. de vaſ. qui ꝯᷓ lotha.feu.alie.in.c.j.⁊.ſ̄.de ꝓhi.feu.alie.per lotha.⁊ de pꝛobi.feu. alie.p fe.qm̄ iſta iura oia debēt ītelligi qn̄ venditio eſt facta ſcienter.Secus aūt ſi ignoꝛanter.Et hāc limitationem etiā colligit glo.ſi.hic poſita in ſi.ſui quaꝫ ēt ſequunt doc.facit in ſimili.l.ſi. §.fina.ff.de lega.ij.⁊ dixi in.d.c.ſi vaſallus.in pꝛimo notabili.

2 ¶†Not.ꝙ emens feu.a vaſal.ignoꝛāte hꝫ electionē vel reſtituendi illud dn̄o agenti.quo caſu nō cōſequitur intereſſe vel vaſallo ſi vult conſeq ſuum intereſſe:qō ītelligas verum ſi ēt ipſe emptoꝛ fuit ignoꝛās qm̄ ſi emiſſet ſciēter illō eē feu.nullo mō ꝯſequeret intereſſe vt in.d.c.ſi vaſallus.⁊.l.venditoꝛ .C. de reſcin.ven.⁊ p

3 bat.ſ̄.de pꝛobi.feu.alie.per fe.in.§.j. ¶†Not.ſm̄ Bald.in

lem tex.circa electionē q̄ dat reo cōuento vt poſſit reſtituere reꝫ actoꝛi ſuo quā q̄ dn̄s agat.⁊ eſt ratio qꝛ p h̄ euitat oēdamnū.fa cit ꝙ no.ff.de pac.l.ſi cū fūdū.⁊.ff.de alie.iudi.mu.cauſa fac.l.cuꝫ miles.Et ex h̄ infert ꝙ lꝫ dn̄s directū dominiū pꝛeueniat.tn̄ poteſt res reſtitui haberi vtile dominiū facit.ff.de exce.doli.l.ſi opera.⁊.ff.de ꝓcura.l.ꝓcuratoꝛ i reꝫ ſuā.Et ad hāc materiā vide caſum ſingularē in.l.ſi.ff.de trāſac.vbi etiā debitoꝛ pōt ſoluere cedēti apud quē nullū ius remāſerat.¶†Nota hic in fi.ꝙ verbo ven

4 ditiōis oīs cōtractus alienatiōis cōtinetur.⁊ hoc iō qꝛ ꝓhibitio eſt facta rōne rei.Idem dicas ſi rōne pſone.vt no.in.l.ij.C.de vſucap.ꝑ empto.ſecus aūt ſi eēt facta rōne modi ⁊ foꝛme: vt no.

5 in.l.ſi.C.de ꝑdijs curi.li.x.¶†Quero cū gl.pꝛime q̄ genere actionis agat iſte dn̄s cū emptoꝛe ꝓut dicit iſte tex.ī pꝛinc.Et reſpondet gl.ītelligēdo pluribus modis.Pꝛimo enim dicit ꝙ agebat rei vēdi.Et in hoc bene dicit gl.qn̄ putat ſe poſſe ꝓbare.de ſuo dn̄io directo.qm̄ ſemp remāſit apud eū.vt.ſ̄.de inueſti.de re alie. fac.in.§.ſi.ergo rei vēdicationē hꝫ vt.l.in rem.ff.de rei ven.⁊.l.j.§. ſi.ff.ſi ager vectiga.ſꝫ qꝛ difficile eſt ꝓbare dominiū:⁊ ꝯſiliū eſt ꝙ potius agat aliquo interdicto vel cōditiōe ex qbus auocet ſola poſſeſſio.l.is q deſtinauit.ff.de rei vē.Et ꝑ tāto glo.tradidit alia remedia vcꝫ ꝙ dn̄s agat ꝯditiōe deſcēdēte ex ꝯſuetudine feudoꝝ.Sꝫ hāc nō eſt tutū intētare ꝓpter eiꝰ gn̄alitatē cū habeamꝰ legem ſpecialē ſuper hoc diſponētē vt ſequit.quā intentare melius eſt ſm̄ And.de yſer.⁊ de hac tangit p glo.j.de capi.qui cur. vendi.in.c.ſi.Et ꝑ tāto ſubiūgit glo.ꝙ agat cōditiōe ex lege ipe nulli.j.de ꝓhi.feu.alie.per fed.nā vbi nō cōſtat in lege noua quo genere actiōis ſit agēdū tūc eſt agēdū ꝯdictiōe ex dicta.vt.ff.de cōdi.ex lege in.l.j.Et p has cōditiōes auocat ſola poſſeſſio.vt in l.j.C.de dona.q̄ ſub modo.nō autē ꝓpꝛietas rei vel dominiū per regulā q vult qō nemo cōdicat ꝓpꝛietatē rei ſue niſi a fure.vt in l.ſi.ff.vſuſſ.quēad.caue.Et hāc cōſuluit And.de yſer.eſſe intētādā.Poſtremo ſubiūgit gl.qō intētari poteſt cōditio deſcēdens ex.l.ſi.C.de acq.poſ.poſtq̄ iſte ēptoꝛ habuit cāꝫ ab eo q ꝑ dn̄o ſe gerebat vn̄ vaſallꝰ vēdēdo nō potuit ꝑuare dn̄ꝫ ſuū ſua poſſeſſione ciuili.lꝫ trāſtulerit in ēptoꝛē poſſeſſionē naturalem.⁊ iō dn̄s poterit illā recupare ꝑ dictā.l.ſi.nec haberet aliō neceſſe ꝓbare niſi ꝙ tenebat ab eo i feudū ſm̄ And.de yſer.Sed aduerte qꝛ.d. l.ſi.nō bn̄ adaptat ad pꝛopoſitū noſtrū cū loquat qn̄ agens pꝛeꝯdit ſpoliationē ſm̄ Bal.vt.C.de agri.⁊ cen.l.ſi coloni.Et iō petrus de cer.repꝛobauit in h̄ iſtā gl.qꝛ feudatarius tradēdo ſuaꝫ naturalē poſſeſſionē nō ſpoliat dn̄ꝫ qꝛ diuerſa genera poſſeſſionis ſunt.l.naturaliter i.§.nihil cōe.ff.de acquir.poſ. ⁊ hoc ꝓbat gl.in ſimili i.l.j.i fi.ff.vſuſſ.quēad.caue.Potes dicere ꝙ etiā iſto caſu poſſeſſio dn̄i ſit īteruerſa cū ēptoꝛ nō recognoſcit poſſeſſionē a dn̄o vt i.l.pe.ff.q.mo.vſuſſ.amit.Et hoc reſpectu poſſet glo. ſaluari ſm̄ Bar.Et de materia huius glo.vide ꝙ plene dixi.ſ̄.q̄ fuit pꝛima cā bene.amit.i.§.ſꝫ nec eſt alia.⁊ qō habet in d.c.fin.j. de capi.q curi.ven.¶Op.cū gl.ij.⁊ ſic.Nā leges nō debēt aperire viā periurijs.l.ij.i fi.C.de indic. vidui.tol.Uerū iſte tex.vr̄ facere ꝯᷓriū.qm̄ vr̄ relinquere ī arbitrio vaſ.vt poſſit iurare ſe ignoꝛaſſe illō eē feudū ꝙ alienauit.⁊ ex h̄ arbitrio ſibi dato multoties iurabit ꝯ veritatē ne īcidat ī penā.Sol.dicit gl.iſte tex.tollit ꝯᷓriū qꝛ notāter dixit iurare poterit ⁊ nō dixit iurare voluerit vn̄ nō relīqt ī arbitrio iurare debētis.Sed ſolūmō qn̄ legitime pōt iurare.vt qꝛ vere eſt ignoꝛās ⁊ ꝓbat ignoꝛātiā vel ſaltē ꝑ eo eſt pꝛeſumptio ꝙ ignoꝛet.Et hoc vult tota iſta gl.q̄ declaro.qꝛ tūc demū intelligit poſſe iurare qn̄ ſine peccato ⁊ ſalua ꝯſciētie pōt vt ꝯᷓ q.ij.faciant.ff.de cōdi.iſti.filiꝰ de verb.ſigni.l.nepos ꝓculo.et facit ꝙ dixi.ſ̄.an ille q interfe.fra.do.in.c.j.Ubi aūt conſtaret ꝙ fuit ſciēs vel cōtra eū eſſet ꝑſumptio nō deberet ſibi deferri iuramentū:vt ſupꝛa de ſuc.rec.feu.i.c.ij.in pꝛin.ſm̄ Jac.de bel.⁊ An. de yſer.¶Op.cū gl.tertia ꝙ imo ignoꝛātia nō excuſet vaſallum vt ꝓbat.i.l.nec ſupina.⁊.l.regula in.§.ſed facti.ff.de iuris ⁊ fact. igno.cū ſi.Sol.ītellige iſtū tex.qn̄ ignoꝛātia eſt tollerabilis.Secꝰ autē ſi nō eſſet tollerabilis vt qꝛ ignoꝛabat illud qō omnes de ciuitate ſciebāt ⁊ ſic erat ī ſupina ⁊ craſſa ignoꝛātia:vnde nō excuſatur vt ī ꝯᷓrijs.Eodē modo intelligas iſtū tex.qō iſta ignoꝛātia erat circa factū alienū vt qꝛ dicebat ſe ſucceſſiſſe alteri vł ab alio habuiſſe q̄ caſu eſt tollerabilis in facto alieno.Secꝰ autē ſi eſſet ī facto ꝓpꝛio.vt qꝛ ipſe iā fuiſſet inueſtitus de dicto feu.⁊ diceret ſe ignoꝛare qꝛ tūc nō excuſaret.vt.l. plurimū.ff.de iur.⁊ fac.ign. cū ſi.Et hoc voluit gl.vſqꝫ ad verſi.⁊ vera fuit ⁊c.⁊ eā ſequūtur doc.¶Quero cū dicta glo.qd ſi iſta ignoꝛātia vaſalli fuit ꝯ iuris diſpoſitionē vt qꝛ ignoꝛabat eſſe pꝛohibitam alienationē feu dican talis ignoꝛātia ipſum excuſet.Et reſpōdet qō non ⁊ bene. Nā iſte tex.intelligitur de ignoꝛātia factiᵃ que eſt tollerabilis nō autē de ignoꝛātia iuris quoniam omnes debēt intelligere ꝙ leges mandāt.l.leges.C.de legibus.quod eſt verū niſi eſſet de perſonis quibus licitū eſt ignoꝛare iura ſicut eſt miles.vt.C.de iur. ⁊ fac.igno.in.l.j.Et minoꝛ.xxv.annis vt in.l.regula.in pꝛin.ff.de iuris ⁊ fac.igno.Ac.mulier in pluribus caſibus qui no.p gl.in dicta regula.in pꝛin.Uerū quia iſte tractatus de ignoꝛātia iuris ⁊ facti habet ꝓfundā materiā.Et diſtinguit per plura mēbꝛa.Idcirco iſta gloſſ.poſtremo te remiſit ad plene nota in dicta lege generaliter in pꝛincipio in pꝛima gl.Et hoc voluit iſta gl.vſqꝫ ad fi.quam omnes docto.ſequuntur excepto quod Bal, eam repꝛehēdit in eo quod excuſat militem ⁊ feminam ab ignorantia iuris:quia dicit ipſe quod hoc non videtur ſibi verū cū nō liceat ignoꝛare iura cōtractus.l.ſi.C.de iu.⁊ fac.igno.⁊.l.ſi.§. ſi.C.de iure deli.Et puto ꝙ dicat verū in caſu noſtro.ꝙ ꝓbo alia rōne.⁊ ꝑmo muliere:qꝛ iſta eſt regula qō nō ſubuenit mulieribꝰ errātibꝰ in iure niſi in caſibꝰ expꝛeſſis in iure.vt in.d.l.ſi.C.de iu. ⁊ fac.igno.Iſte aūt caſus ꝙ mulier feudataria excuſet ignoꝛātia iuris ſi alienat feu.nō reperit expꝛ̄ſſus.Igit ⁊c.In milite ideꝫ dico p ea q̄ dicunt doct.in.d.l.ſi.in pꝛin.C.de iure deli.Item ⁊ rōne qꝛ eodem modo pꝛiuatur miles ex ſua negligentia in petēda inueſtitura.lꝫ habeat modicū plus tēpoꝛis ſicut alter vaſ.non miles vt.ſ̄.quo tpe miles.Sꝫ adhuc addo de minoꝛe.xxv.annis qꝛ puto ꝙ talis iuris ignoꝛātia ipm̄ nō excuſabit quin ꝑdat.Sed bene poterit reſtitui in integrū iuxta ea q̄ habent i.d.l.j. de ꝓhi. feu.alie.in.§.ꝑterea.facit qō dixit Jac.ardi.in ſum.qui.mo.feu. amit.ſub rubꝛicella:an allegāti ignoꝛātiā credatur.⁊ qō dixi i.c. ſi minoꝛi.⁊.c.ſi qs deceſſerit.ſ̄.ſi de feu.fue.cōtro.¶Opp.cū glo. ſi.cōtra iſtū tex.in eo qō tribuit electionem emptoꝛi reſtituendi feudū aut dn̄o aut vaſallo vendenti ignoꝛanter.Sed contra de c.ſi vaſal.feudū.ſ̄.ſi de feud.fue.cōtro.vbi indiſtincte reſtituitur vaſallo ⁊ nō domino.So.dicit glo.intelligendo duobus modis ⁊ pꝛimo ꝙ illud.c.intelligat ⁊ diſtinguat ſecūdū foꝛmā hic traditā.Uel melius dic econtra qō iſtud capitulum intelligat ſcđꝫ determinationē illius capituli.vcꝫ quod emptoꝛ indiſtincte debeat tradere vaſallo ſi vult conſequi ab eo ſuum intereſſe.Sꝫ ſi eligat velle tradere domino potiꝰ quā vaſallo tūc nō poterit cōſequi ſuū intereſſe:quia imputet ſibi quare contra voluntatē vaſalli tradidit domino:vnde culpa ſua ſibi ꝑindicat.ar.in.l.ſi dictū in.§.ſi cū poſſet.ff.de euic.Et hoc voluit iſta gl.vſqꝫ ad verſi. ſed nunqd quā glo.ſequuntur omnes docto.tenentes hanc vltimā lecturam.⁊ de hoc etiā dixi ſuper text.in ſecūdo notabili.nec enim eſt nouū vt poſterioꝛes leges ad pꝛioꝛes trahantur.l.non

7 eſt nouū cum.l.ſequen.ff.de legibus.¶†Quero cum dicta gloſ. iuxta ꝓrime dicta ſi emptoꝛ reſtituerit dictū feudū domino agēti:an vaſallus qui ignoꝛāter illud vēdidit poſſit recuperare ab ipſo domino.Et reſpōdet ꝙ ſic per iſtum tex.qui vult qō nō intelligatur apertū domino qn̄ venditio eſt facta per ignoꝛantiā. Et hoc vult glo.vſqꝫ ad verſi.⁊ imo ⁊c.Et bene loquitur.Sꝫ tn̄ nō intelligas qō vaſal.poſſit ſibi retinere ⁊ rem ⁊ pꝛetiū.l. bona

8 fides.ff.de act. emp.ſꝫ Bal. ¶†Quero ſubſequēter cū dicta gl. a an ipſe vaſal.qui ignoꝛāter vēdidit poſſit recuperare ab emptoꝛe quāpꝛimū ſciuit eſſe feudū.⁊ rn̄det ꝙ ſic. Et eſt rō.qui venditio fuit nulla ipſo iure.d.l.imperialē.de pꝛobi.feu.alie.in.§.j.vnde poterit venire cōtra factum pꝛopꝛium.l.quemadmodū.C.de agri.⁊ ceuſi.⁊ vendicare ab ipſo ēptoꝛe vtiliter agēdo ſicut poſſet a quocunqꝫ alio poſſidēte:vt pꝛobatur.ſ̄.i ti.ſeq.⁊.ſ̄. de inueſti.de re alie.fac.i.§.j.Et nunc habes expeditam totā iſtam glo. que bene loquitur.¶Op.ab extra ꝙ imo nō ſit in elecione emptoꝛis ſed iudex debet ferre ſn̄iam aut cōdēnādo ipſum vel abſoluendo:vt.ff.de iudi.l.de q̄ re.⁊.l.vbi.So.ſecundum Ja.de bel. dicendū ꝙ iudex ferre dꝫ ſententiā ſm̄ foꝛmā hic traditā.⁊ h̄ facere dꝫ autoꝛitate huius iuris cōſuetudinarij. ¶Op.cōtra ꝑdicta ꝙ imo iudex dꝫ ſe cōfoꝛmare in ſua ſn̄ia ad concluſioneꝫ petitionis ipſius dn̄i agētis per.l.vt fundus.ff.cōi diui.⁊ in.c.licet ely.de ſymonia.So.illa eſt regula de iure cōi:ſꝫ iſtud ꝓcedit de iure cōſuetudinario:ſm̄ Ja.de bel.¶Op.qō imo vēditoꝛ nullo mō poſſit vēdicare dato ꝙ vēditio fuerit nulla:qꝛ etiā ex inutili ꝯtractu transfert dn̄ium.l.j.C.de ſuffragio.⁊.ff.de dolo.l. eleganter in pꝛin.⁊.C.de fide inſtru.l.cōtractus.ergo vtile dn̄iuꝫ ꝙ ſibi cōpetebat trāſtulit in emptoꝛē.⁊ per cōſequens nō poterit petere. Sol.pꝛedicta habeant locū quando contractus eſt pꝛeter legeꝫ ſed hic loquimur quando eſt contra legem.vt infra de ꝓhi.feu. aliena.per fede.in.§.pꝛimo.⁊ ſic ipſo iure nullus:vt.ſ̄.dixi.⁊ per conſequens non tranſit dominium.dicta.l.quemadmodum.vnde agere poterit.l.j.ff.ſi ager vectigal.⁊.ſ̄.dixi.¶Opp.quod iſta electio ſit fruſtratoꝛia quia eſt veriſimile quod ſemp debeat emptoꝛ eligere vt reſtituat vaſallo ⁊ non domino ad hoc vt poſſit cōſequi ſuū intereſſe.⁊ dic hoc eſſe verum ſecūdum Jacobuꝫ de bel.⁊ fatuus erit ſi hoc non faciat ſed cōmittitur ſibi electio:qꝛ foꝛte volet aliter eligere ſed cū damno ſuo:⁊ ſibi imputet.vt argu.ff.de re.iur.l.quod quis.¶Ultimo qō reſtat ad materiā huius tit.vide ea que dixi in.d.c.ſi vaſallus feudū.ſ̄.ſi. de feu.fue.cōtrouer.⁊ in pluribus remiſſionibus quas ibi adduxi.⁊ in.c.vaſallus feudum in eo.ti. ¶Jacobus.

a ¶De ignoꝛantia facti Adde qō ignoꝛātia facti ſepe peritiſſimos fallit vt in l.ij.ff.de iur.⁊ facti igno . ⁊ in.c. j.de cōſti. lib.vj.

¶De controuerſia inter vaſallum ⁊ alium de beneficio. Rub.

¶Continuat ad pꝛoximā pꝛecedentē rubꝛicā hoc modo:qꝛ ibi

declarauit de cõtrouersia vertēte occasiōe feudi inter dñm feudi
⁊ aliū non vasallū possidētē dictū feudū: sed qꝛ interdū vertitur
cõtrouersia in ipsum vasallū ⁊ aliū qui similiter nō est vasallus
occasione dicti feudi. Jdeo immediate subiunxit istam rubricā
de controuersia inter vasallum ⁊ alium. ¶ Jacobus.

1 ☞ Uasallus legitimā personam in iudicio comparēdi habet.
2 Uasallus ius quod habet in feudo nō potēs obtinere per trāsactionem sibi debet consulere.
3 Uasallus in iudicio comparebit nec ipsius domini presentia sibi obstabit.
4 Uasallus in feudo potitur vtili dominio.

J causa. Uasallus agere ⁊ cõueniri pōt ꝓ feudo toto ⁊ ꝓ parte ⁊ causam etiã domino absente vsqꝫ ad finē perducere tanquā ꝓpriā pōt quoqꝫ de feudo transigere bona fide q̄ omnia debet dñs habere rata etiam si sibi postea aperiatꝛ feudum. h. d. ¶ Et premitte pro euidētia quod iste titulus intelligitur varijs modis. Primo enim Bal. vultqꝫ ea que hic dicuntur vt dominus teneatur ratificare iudicium ⁊ transactionem factam per vasallum absqꝫ fraude siue dominus fuerit presens siue absens: intelligatꝛ quādo dñs sciuit vel qñ vasallus fecit suū posse vt pueniret ad noticiā dñi vt qꝛ fecit ipsū citari. vt nō obstet. ff. de re iudi. l. sepe. §. sed sciētibꝰ qm̄ ꝭm ipsum si vasallus nō fecit dominū ignorantem citari p̄sumitur ī dolo. vt. C. de distrac. pig. l. creditor. sed dñs An. de iser. ītelligit simpliciter istū tex. prout sonat. vcꝫ qd̄ vasal. solus sine dño vtilꝛ agat ⁊ cõueniatꝛ respectu sui iuris vtiliter qd̄ habet in feudo. vñ si ī lite aut ꝓ eo aut cõtra eū feratur sñia vel trāsigat cū aduersario suo per suo iure vtili dꝫ valere ⁊ tenere dūmodo nō faciat in fraudē ⁊ dñs tenetꝛ habere ratū nec potest infringere gesta per vasallū. qd̄ intelligit esse verū qñ dñs vellet cõtrauenire ⁊ reuocare feudū ex persona vasalli. vt qꝛ dicat feudū sibi apertū ex delicto vasalli vel qꝛ decessit sine heredibus. Nā tūc poterit repelli ꝑ exceptionē rei iudicate vel transactionis. Et est ratio qꝛ sicut ista exceptio obstaret ipsi vasallo. Jta ⁊ eodēmō obstabit ipsi dño nūc agēti ex persona ipsius vasalli ⁊ ex iure suo vtili recõsolidando cū suo iure directo vel ad se reuertendo. ar. in. l. in his. in fi. ff. de reg. iur. Sed si dñs ageret nūc ⁊ reuocare vellet dictū feudū non veniēdo ex ꝑsona vasalli neqꝫ ex suo iure vtili sed veniēdo ex ꝑsona ꝓpria ipsiꝰ dñi ⁊ ex iure suo ꝓprio. vt qꝛ vendicare vult a vincente ⁊ possidēte dicens illam rem esse suam liberā ⁊ non esse feudalē: tunc ipse dñs bene poterit ex hoc capite venire ⁊ reuocare. ¶ Nec obstabit sibi dicta exceptio rei iudicate vel transactionis etiā si fuisset sciens. ⁊ est ratio qꝛ non agit ex ꝑsona vasalli victi sed de iure suo ꝓprio. vnde sicut posset agere cõtra ipsū vasallū ex hoc capite nec repelli posset per vasallum. Jta ⁊ eodeꝫ modo repelletur per vincentē a vasallo: vt ꝓbatur in. d. l. sepe. in fi. ff. de re iudi. Et hec lectura ē verissima videre meo ⁊ subtilis: vt ꝓbatꝛ in hoc tex. in fi. duꝫ presupponit qꝫ feudū aperiebatꝛ domino ⁊c. ⁊ sic veniebat dñs ex persona vasalli. ⁊ ꝭꝫ hanc lectu. non obstāt contraria vt dixi in. c. si vasallus. s̄. si de feudo fue. contro. ¶ Jn tex. ibi ⁊ aliū. s. aduersariū ipsius vasalli vt statim sequitur. Jbi de beneficio. i. feudo vt dixi. s̄. in ti. pri. Jbi aduersario. s. ipsiꝰ vasalli. Jbi totiꝰ. s. feu. Jbi etiaꝫ domino absente. quasi dicat. nedū ipso presente. vt statim dicam cū glo. ⁊ intelligit Bal. hoc ꝓcedere in domino absente dūmō ipse sciat vel saltē vasallꝰ facit suū posse vt sciret. Sꝫ ꝭm And. de iser. intelligitꝛ siue dominus sciat siue ignoret siue vasallus sibi notificari fecit siue nō semꝑ dominus teneatur habere ratū in casu nostro postq̄ ipse venit ex persona vasalli vt. s̄. dixi in euidentialibꝰ. ⁊ predicta dicit ꝓcedere quādo disputaretur solum de iuribus ipsius vasalli. vbi vō disputaretꝛ etiam de iuribus dñi. vt qꝛ disputabatur etiam de proprietate vt presupponit etiā iste tex. in prin. tunc scientia domini bene preiudicet sibi ꝭm ipsum nō autē ignorātia vt late dixi in. d. c. si vasallus. in prima oppositione. in fi. Jbi vtiliter agendi hoc est de iure suo vtili. Jbi frauduleter ⁊ dicit Bal. semꝑ fraudulenter factū quando vasallus non fecit dñm ignoranteꝫ citari. per no. per Cy. in. d. l. si creditor. C. de distrac. pig. Sꝫ ꝭꝫ And. de iser. intelligitꝛ fraudulenter factum quādo prece vel pretio ꝑ dolū vel negligentiam hoc facit. vt. s̄. de inuesti. de re alie. fac. in c. j. §. ij. Et qui hoc allegat dꝫ probare. l. ei qui. ⁊. l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓba. Jntelligitur ergo iste tex. quod vere sincere ⁊ sine fraude ⁊ aliqua circūuētione fiebant hec in casu nostro. arg. in l. in summa. in prin. ff. de cōdi. inde. qꝫ transactio fiat de re dubia ⁊ lite incerta: nō autē certa ⁊ indubitata alias secus vt. C. de trāsact. l. transactio. ⁊. l. preses. ⁊. ff. de transac. in. l. j. ꝭm Jac. de bel. et Bal. facit. l. j. §. transigit. ff. si qd in fraud. pa. Jbi aperiatur. Ex hoc tex. patet lect. And. de iser. vcꝫ quia dominus veniebat ex ꝑsona vas. ¶ Nec ob. quod supra proxime dicat etiam si postea ⁊c. qꝛ per hoc non includitur ille casus quādo dominus veniret ex ꝑsona ꝓpria. Sed implicat qꝫ siue viuēte vas. siue mortuo tenetur dominus habere ratū. Jbi eo scꝫ domino. Jbi indicatuꝫ fuisset quo casu teneretꝛ vasallo an interesse vt. s̄. si de feu. vas. fuerit inter. in. c. primo ⁊ in glo. fina. hic posita in sui princip. Jbi ab eo

1 scilicet domino. ¶ † Nota quod vasal. habet legitimam personā comparendi in iudicio pro re feudali ⁊ in agendo ⁊ in defendendo pro iure suo vtili. ⁊ tale iudiciū ⁊ sentētia ide secuta erūt valida nedum in preiudicium vasalli sed etiam domini venientis ex persona vasalli siue fuerit sciens siue ignorās: dummodo non intercesserit fraus aliqua. Non tamen intelligas qd̄ ex hoc fiat aliquod preiudiciū ipsi domino circa suum directum dominium. ꝭm Bald. concordat supra de inuestitu. de re alie. fac. in. §. primo ⁊ in dicto. c. si vasallus feudū. ⁊ ibi dixi ī primo notabili.

2 ¶ † Nota quod vasallus qui nō sperat de iure sui feudi ī causa obtinere potest per trāsactionem sibi cõsulere. Quod intelligas verū si vere ⁊ sine fraude fiat timore litis ⁊ iudicij quod vere fiebat vel sperabatꝛ fieri absqꝫ aliqua circūuentione vt hic. Secꝰ autem si fieret voluntarie nulla necessitate subsistēte quia non esset permissa transactio. imo incontinenti vasal. incideret in penaꝫ statutam aduersus vasal. alienantes feuda de qua infra de ꝓhibita feu alie. per Lothariū. ⁊ in. l. imperialem. de ꝓhibi. feu. alie. per Federic. quoniam alias esset aperta via feudandi circumueniendi dictas cõstitutiones quod esse non debet. l. scire oportet. s̄. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊ dixi in dicto. c. si vasallus. in quarta oppositione. Ubi vero per trāsactionem non transfert possessionem feudi sed illud dimittit apud possessorem cum quo trāsegit: tūc non intelligeretur quoquo modo alienare. l. si pro fundo. C. de trāsac. que singularis est secundum Bal. Nam in alijs contractibus regula est in contrarium quod ille qui dimittit rē apud possidentem videatur trāsferre ⁊ alienare. ff. de rei vēdi. l. quedam mulier. ⁊. ff. de iure dotium. l. si sponsalibus. Utrum autem id quod recepit vasallus nomine transactionis censeatꝛ feudum dicit glossa fina. hic posita in fi. sui quod non per dictū capitulum si vasallus. de quo dic latius vt ibi dixi sup textum. ⁊ supra si de feud. vasal. inter. fue. in capitulo primo ⁊ in. §. primo su

3 pra de iuestitu. de re aliena. fact. ¶ † Quero cum glossa prima an domino presente possit vasallus in iudicio comparere ꝓ causa sui feudi. Et respondet quod sic ꝑ istum textuꝫ. dum dixit etiam domino absente ⁊c. quasi implicare velit quod idē iuris sit etiaꝫ domino presente. Et quod hoc sit verū. probat ꝑ rationem quia quādo vasallus est vere ⁊ recte inuestitus ꝑ dominum per propriaꝫ ⁊ veram inuestituram ⁊ nō abusiuam secundum formam in. c. j. in princip. s̄. quid sit inuestitu. ī principio. tunc ex hoc immediate cõsequitur hanc autoritatem ⁊ potestatem ⁊ vt possit pro iure suo vtili quod habet ī feudo ⁊ vtiliter agere in iudicio ac se defendere vt. s̄. de inuestitu. de re alie. fac. in. §. rei autem. Et hoc voluit glossa vsqꝫ ad versiculum veruntamen ⁊c. Quam declarat Baldus ꝑ similitudinem quia sicut quādo aliquis facit aliquem procuratorem in rem suam videtꝛ ei dare omnimodā licentiam experiendi. nec requiritur amodo licentia concedentis. lege si quis in rem. digestis de procuratoribus. vnde cum vasallus sit procurator in rem suam dummodo cesset fraus non habet amplius requirere dominos: vt hic. Et dicit hunc intellectum probari expresse in dicto capitulo si vasallus. Et ex his inferre possum quod etiam Bal. nō videtꝛ dissentire ab his que s̄. tenui. ¶ Oppo. cum dicta gloss. contra precedentia quod imo iudicium intentatum per vasal. domino absente ⁊ ignorante nō preiudicet ipsi domino. vt probatur in. c. j. s̄. si vasal. de feu. fuerit contro. terpel. Solu. dicit gl. quod istud est verū eo respectu qd̄ vasallus vellet agere de euictione contra dominuꝫ: quo casu est necesse qꝫ vasal. denunciet litem sibi motam. alias autem si nō denūciaret non posset postea agere de euictione vt ibi. de q̄ se remisit ad ibi no. in secūda gl. ⁊ dic de hoc vt ibi late dixi in secundo notabili.

4 ¶ † Quero cum glo. ij. an vasal. habeat vtile dominium in feudo. Et respondet quod sic ad similitudinem emphiteote ⁊ superficiarij ⁊ eius qui cōduxit rem ad nō modicum tempus. Nā omnes isti tales habēt vtilem actionem pro dicto suo iure. ⁊ de his se remisit glo. ad ea que dixit. s̄. de capi. corra. ī. §. preterea. in glo. magna. ⁊ in summa. Et hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad fi. Sed tu dic latius ⁊ melius prout dixi ⁊ declaraui. s̄. de iuesti. de re alie. fac. in. §. j. vbi etiā explicaui omnia que dicta in summa tanguntur. ¶ Oppo. ab extra. quoniam si feudū postea aperiatur domino vt hic presupponitur videtur dicendum quod gesta per vasallum non habeant sibi preiudicare quoniaꝫ resoluto iure datoris ⁊c. per. l. lex vectigal. de pigno. cuius contrariū hic dicitur. Solu. dicit Bal. quod hoc operatur exceptio rei iudi. vel trāsactionis quia finierūt causam. vel dic melius quod ratio est quia dominus veniebat ex iure ⁊ ꝑsona vasalli. vnde sicut obstabat vasallo ita domino qui ex eius persona venit. vt. s̄. dixi secundum And. de yser. Utrum autem hoc idem sit cēsendum in emphiteota ⁊ superficiario trāsigentibus: dicit idem Bal. quod nō per. d. l. lex vectigali. nisi dominus fuisset sciens ⁊ patiens. ar. ff. ad mace. l. si filius. facit quod no. in. l. quo enim. §. j. ff. rem ra. ha. ¶ Quero ab extra quid si ex ꝑsona vincentis deueniat istud feudum ad manus tertie ꝑsone. an dominus poterit vēdicare ab isto tertio possessore ⁊ dicit Bal. qꝫ sic ꝑ. l. si qs emptionis. C. de prescrip. xxx. annorum. ¶ Ultimo ad materiā presentē vide plura que scripsi ī. d. c. si vasallus de suo. ⁊ in pluribꝰ remissiōibꝰ quas ibi adduxi. ⁊ ī remissionibꝰ adductis ī. d. §. j. s̄. de iuesti. de re alie. fac. ⁊ qd̄ ibi scripsi. ⁊ in. §. quid ergo. in eodem titu.

¶ Quid iuris si post alie. feu. vasal. illud recuperauit. Rubri.

¶ Supra ī pluribꝰ ti. ꝓcedētibus tractauit de cõtrouersijs ortis occasiōe feudoꝝ presertim occurrētibus ex alienatiōe feudoꝝ facta ꝑ vasallos. vt ptꝫ. s̄. in tit. de vas. q̄ cõ cõsti. loth. feud. alie. ⁊ in ti. de alie. feu. pa. ⁊ nouissime. s̄. in ti. ij. vbi declarat qualꝛ intelligi debeat regula q̄ vult qd̄ ꝑ alienatiouē feudi apiatꝛ feudū dño. Sꝫ qꝛ iuxta ꝓdicta occurrit dubitatio si vasallꝰ post alienationē feudi recuperauerit illud. an euitet penā ꝓdictā q̄ est statuta aduersus vasallos alienātes. Et idō vt declaret ꝓdicta subijcit h̄ istā rubricā. Quid iuris sit si post alienationē ⁊c. Et qꝫ ista cõtinuatio sit bona patet ex prin. tex. nigri. dū dixit ꝓterea ⁊c. q̄ habet relationem ad iam dicta. vt no. in. l. j. in fi. ff. de pigno. act.

1 Feudum olim actu retro simili in statuꝫ prestinum poterat reintegrari.
2 Extinctum semel restaurari non poterit.
3 Uasallus feudum vendēs si illud ante traditionem posses. recuperet excusabitur.
4 Emphiteota emphiteoticam rem inscio domino si vēdiderit recuperare non poterit
5 Solēnitas in vēditiōe rei feudalis vel emphitheotice omissa nō priuat vendentem suo iure.

Preterea licebat. Diuide totū titulū ī duas partes pricipales. Jn ꝑma ponit qñ alienatio est facta ꝑ vasalllū sine volūtate dñi. Jn secūda qñ fuit facta de eius volūtate. secunda ibi: ꝑfecta. Prima subdiuiditꝛ ī duas: qm̄ ī ꝑma recitat ius antiquū circa feudi alienationē ⁊ recuperationē. Jn scd̄a tractat ius hodiernuꝫ circa idē. Scd̄a ibi hodie. ¶ Jn summa hoc vult pūa ps pncipalis vasallꝰ ꝑ alienationē feudi factā sine volūtate dñi cadit a iure suo qꝫ reintegrare nō pt: lꝫ feudū recuparet cū iā ꝑ dictā alīeatiōnē illicite factā sit acqsitū ius dño: lꝫ olim sic obseruaretꝛ. h. d. ¶ Jn text. ibi licebat dic vt. s̄. qualiter olim po. feu. alie. in ꝑn. Jbi illicite. i. absqꝫ lnia dñoꝝ: vt. j. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ lotha. in. l. j. ⁊ de ꝓhi. feu. alie. ꝑfe. in prin. Jbi recupauit vt remēdo vel aliter acqrēdo ꝭm An. de yser. Jbi dño ergo hic loquitꝛ in feudo nouo qd̄ reuertitꝛ ad dñm per alienationeꝫ illicite factā. Secꝰ aūt si esset antiquū qꝛ tūc trāsiret ad agnatos: vt dixi. s̄. que fuit prima causa benefi. amit. in fi. Jbi aptum. hoc est dicere qꝛ pertinet ad dominū: vt probatꝛ in. d. §. fin. que fuit prima cā benefi. amit. Et ex hoc ipse dñs poterit roborare a quocunqꝫ ad quē peruenisset vt. s̄. de capi. corra. in. §. preterea. ¶ † Not. qd̄ feudum olim per actū retro similē reintegrabatꝛ in pristinū statuꝫ et ratio erat qꝛ nō erat ꝑ prius apertū dño. vnde res de facili reuertitur ad naturā suā. vt. ff. de pac. in. l. si vnus in. §. qd̄ ⁊ in spē. ⁊. ff. sol. mat. l. si seruꝰ dotalis. Sꝫ nouo iure qꝛ alienatio est ꝓhibita. ⁊ statim ꝑ alienationē est feudū aptuꝫ alteri nō pōt culpa purgari q̄ traxit secū executionē ꝑ trāslationē dñij. l. si seruū in. §. sequitꝛ. ꝑ Ty. ff. de verb. obli. ⁊ ex hoc infert Bal. qꝫ qñ actus remouet rē a sua substātia ꝑpetuo nō reītegratꝛ vt. C. de remis. pig. l. solita. Secus si vitiuꝫ rei sit purgabile. vt. ff. de vsuc. l. sequitꝛ. §. idē labeo. de quo dic vt in. l. ex hoc edicto in. §. pen. ff. de alie. iud. mu. causa fac. ¶ No. qꝫ ea q̄ semel sunt extincta non restaurantꝛ neqꝫ redeūt. vt. ff. de sol. l. q res in. §. areā ⁊ hic. Simile videmꝰ in clerico vel cõuersoa q nō sunt capaces ad succcessionē feudi. ⁊ lꝫ postea dponāt habitū nō tñ efficiuntꝛ capaces cū a prin. inhabiles essent. vt. s̄. de be. fe. in fi. ⁊ hic in gl. q̄ ꝑ hoc est expedita vsqꝫ ad versi. ar. cõtra. ⁊c. ¶ Opp. cū dicta gl. cõtra prime dicta. vcꝫ qd̄ imo res semel extincta possit redire ad pristinū statū vt probatꝛ. s̄. hic fi. lex. in principio vbi vasallꝰ liberatꝰ a fidelitate dñi durāte excõicatione vel bāno ipsiꝰ dñi reuertitꝛ ad pristinā fidelitatē sublata dicta excõmunicatione vel bāno de medio. So. tu dicas lꝫ glo. ista non soluat qꝫ ibi nō fuit in totū fidelitas vasalli extincta per excõmunicationem domini vel bānū superueniētia sed fuit tātū suspēsa vbi dicitur. ¶ Opp. subsequēter cū dicta glos. ad idē qꝫ imo res semel amissa possit restaurari de. l. j. §. fi. ff. de bo. pos. cõtrata. C. de adop. l. cū in adoptiuis. cū pluribus similibꝰ allegatis in glo. Nam allegauit ꝓ ⁊ ecõtra. quoniā est via brocardica. neqꝫ aliter soluit ista glo. vnde tu dicas vt dixi. s̄. de benefi. fe. in fi. ⁊ nunc etiam latius ꝑ Jaco. de bel. ad propositum nostrum dicas quod aut ex allienatione est quesitum ius alteri quam emptori in ipsa re aliena: aut non. primo casu non reuertitur in prestinum statum qꝛ dolus nō purgatur. vt hic nisi esset in integrū restitutus per eū qui potest. vt in dicto tit. hic finitur lex. ⁊. C. de sentē. pos. l. j. ⁊. l. fi. Secūdo casu si res perijt nō purgatur dolus. l. j. §. si rem hic allegata in gl. Si vero extat ⁊ nunc si interest domini nō purgabitꝛ: si nō interest purgabitur: vt. ff. de alie. iudi. mu. causa fac. l. ex hoc edicto. §. si quis. ⁊. l. sequitꝛ. §. idem labeo. ff. de vsuca. ¶ Oppo. ab extra de. c. si vasallus feud. s̄. si de feudo fue. controuer. Solu. ibi alienans ignorabat esse feudū hic autem sciebat. Et ita determinatur in directoria iuris. §. quot modis. ⁊ probatur. s̄. titu. ij. c. j.

3 ¶ † Quero ab extra quid si vasallus vendens recuperauit vēditionē anteq̄ tradidisset possessionē feudi vēditi vtrū excusetꝛ. Et respondeo qd̄ sic quia iste tex. intelligitur de alienatiōe perfecta per traditionem secundum doc. quia res videtur esse quodāmodo integra ante traditionē: vt. ff. de pac. l. ab emptiōe. in fi. quia alienatio est actus per quē dominiū transfertur. l. j. de fundo dotali. ⁊ hoc fit per traditionē. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ not. gl. super verbo excogitare. j. de probi. feu. alie. per lotha. l. j. in fin. de quo late dixi in. d. §. fina. s̄. que fuit prima causa benefi. amitten. in cõclusionibus. Quid autem si traditio fuisset facta ficte: vt qꝛ cõstituisset se emptoris nomine possidere. an tunc incidat in penam quasi etiā videatꝛ tradidisse. ⁊ in hoc reperio dominū Paulū de castro pie memorie tenere qꝫ sic in. d. §. si rem. l. j. ff. depositi. dicēs qꝫ q̄tū ī se fuit pure alienauit ⁊ trāstulit possessionē ⁊ dñiū. Jdē dicit ipse vꝛ qꝫ inciderit in penā ⁊ qꝫ eā nō euitet redimēdo nisi venditio fuisset simulata. Jta dicit ipse. Et ꝑ hac opi. videtꝛ facere qꝫ no. in. l. ab emptione. ff. de pac. ⁊ in. l. iul. in. §. ex vēdito. ff. de act. emp. Sed tamē ego non admitterē ī iudicādo istā opinionē: tñ qꝛ vꝛ esse nimis dura ⁊ rigorosa iuxta ea que habentur in. §. illud. s̄. q̄ fuit prima ca be. amit. tū qꝛ ista iura cõsuetudinaria videntꝛ habuisse respectū solū qñ vas. ꝑ verā traditionē spoliauit se vt ꝓbatꝛ in. l. j. de probi. feu. alie. ꝑ Loth. dum dixit exutꝰ beneficijs ⁊c. ⁊ in. l. j. §. calidis. de probi. feu. alie. per Fe. dum dixit qꝫ trāsferant in alium. ⁊ probatꝛ etiā in isto tex. duꝫ dixit ad quēcūqꝫ ꝑuenerit. ⁊. s̄. de capi. corra. in. §. ꝓterea. Jtem etiā qꝛ magis videtꝛ reliquisse per verā traditionē ⁊ realiter tradendo ⁊ a se applicādo q̄ non tradēdo realiter. iuxta no. ꝑ gl. in. d. §. si rem. in. l. j. ff. deposi. ⁊ ꝑ hoc adduco autoritatē spe. in. d. §. nūc aliqua. vꝰsi. lxxxv. de loca. facit insti. de act. §. item seruiana. ⁊ qd̄ no. glo. fi. in §. calidis. ⁊ in. d. l. j. de ꝓhi. feu. alie. per Loth. sup verbo excogitare. Preterea si non incidit in commissum vbi est facta realis venditio ⁊ traditio dūmodo incontinēti recupet. vt statim dicā in sequēti qōne. quā cõiter sequuntꝛ oēs doc. Multo fortius videtur dicendū ꝓposito vbi non tantū peccauit. facit ad predicta qd̄ in simili dixit Bal. in. l. vsuras. C. de vsuris. circa fi. q̄ro quid si vasalꝰ vēdidit ⁊ tradidit sꝫ incõtinēti recuperauit an tūc retinebit in feudū ⁊ euitet penā alienatoꝝ. ⁊ dicit Ja. ardi. qd̄ sic ar. ff. vñ vi. l. q possessionē. ⁊. ff. de re iudic. l. quāq̄. qd̄ intelligit si reuocauit anteq̄ sibi esset mota qd̄. ar. ff. de op. lega. l. mancipioꝝ. ⁊ s̄. de re mili. l. milites. Jdē sensit Bal. hic sup rubrica dū dixit qꝫ nō prodest penitētia vbi culpa est executa secus si res est integra vel incõtinēti purgetꝛ culpa. vt. ff. de in integ. resti. l. diuꝰ. Jdē sensisse vꝛ An. de yser. recitādo opiniões. ⁊ h̄ ꝑ istū tex. dū dixit postea recupauerit ⁊c. qd̄ significare vꝛ internalluꝫ. arg. ff. ex qui cau. maio. l. ab hostibꝰ. §. sꝫ qd̄ simpliciter ⁊ nō modicū. Secus si modicū internallū fuisset. argu. d. l. ex hoc in. §. si qs. ⁊. ff. qui. es cau ma. ⁊. l. j. §. si rē. ff. deposi. facit qꝫ not. in simili. s̄. epm̄ vel abba. in c. j. ⁊ de succes. feu. ī. §. filia. Et subdit qd̄ intelligitur modicū ꝭm quosdā anteq̄ dñs cõqueratꝛ ⁊ moueat qōnē ꝑ ea que dicta sunt s̄. de mili. vas. q ar. belli. depo. ī. c. j. Et finaliter cõcludit ipse qꝫ h̄ opinio satis equa videtꝛ. ⁊ maxime si incõtinēti recuperet. Jta et taliter qd̄ illud incõtinēti possit dici postea: qꝛ ea que incõtinēti

b fiūt b inesse videntꝛ. l. lecta. ff. si cer. pe. Durū tñ est secūdū ipsuꝫ recedere a dispositiōe textuū q cõtrariari videntꝛ huic opinioni. Sed tñ ꝓ equitate huius opinionis ego adduco ea q̄ traduntꝛ s̄. q̄ fuit prima causa benefi. amit. in. §. sꝫ qꝛ. ⁊ in. c. si qs ꝑ̄sbyterorū. extra de rebus eccle. nō alie. ⁊ qd̄ dixit Spec. in ti. de locato. §. nūc aliqua versi. xcvj. vbi in fi. dicit ita fuisset obtentū de facto.

4 ¶ Quero qd iuris sit in emphiteota q vēdidit rem emphiteoticā irrequisito dño ⁊ postea illā recuperat an nihilominꝰ ꝑdat rem. Et dicit Bar. qꝫ sic ꝑ istū tex. ⁊ ꝑ. l. j. §. si rem. ff. depositi. ⁊ de fideicō. liber. l. qbus. ⁊. l. rogo. ⁊ ita dicit ipse in. l. sequitꝛ. in. §. idē labeo. in fi. ff. de vsucap. Jdē tenet Dy. in. d. l. rogo. Sꝫ guido de suzaria tenet cõtrariū ꝑ dictū. §. idem labeo. Jdē tenet Specu. ī dicto ver. xcvj. ꝑ dictū. c. si qs ꝑ̄sbyteroꝝ. ⁊ de peni. di. j. diuortiū. Et hoc idē tenet Bartho. de saly. in. d. §. si rē per ea que ibi not. in tertia solutione de quo plenissime per ipsum in. l. fi. C. de iure emphi. sed quātum ad propositum nostrum ego concordarem opiniões qd̄ aut emphiteota incõtinēti ⁊ celeriter redemit reuēdita: ⁊ tūc nō incidat in cõmissuꝫ ꝑ. c. potuit. de loca. ⁊ videtꝛ esse de mēte Specu. v. lxxxvj. Aut fuit in mora recuperandi: ⁊ tunc incidat in cõmissum prout dixi. s̄. de vasallo. que trahenda vidē

a ¶ Jn clerico et cõuerso. Adde doc. ī aut. igressi. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ ꝑ doc. in c. in ꝑ̄sentia. de proba.

b ¶ Ea q̄ incõtinēti fiūt. Adde qñ aliqd dꝛ fieri īcõtinēti. vide Bart. ī. l. j. in §. cuꝫ ergo. ff. de vi ⁊ vi ar. Jtē ille dꝛ posse ꝓbare īcõtinēti q ꝓbat infra tres dies. ꝭm Arch. iij. q. iij. in summa. idē tꝫ paul. de cast. ī. l. fi. ī. ij. not. C. de errore aduo.

a ¶ Argumenta a tio de fendo ad § epbiteosim. ad de spe. tit. feu. in. §. qm. versi. rl. Jo. de imol. i. c. potuit. de loca. bart. cōsi. l. rvj. in ci. referā in mediū in. iiij. volu. Alex. de imo. cō si. lx. inci. cōside ratis bis de qui bus i thematē. in. i. vol. ide aler. 2ſi. crrvij. inci. ꝯsideratis vbis ıſtis in codē vo. vbi cōcludit qꝫ vz niſi in libro feudorū aliō re piat ſpālitet fa ctū. fm doct. i. l. ſi mibi et titio. ff. de vbo. oblig.

tur ad emphiteotā eadem equitate. Utrum autem teneat argu mētatio de feu. ad emphiteosim⁹ dicam statim in ti. sequēti. ꝯ vi de in. c. j. §. quib. mo. feu. consti pot. ¶ † Quero quid si ex forma sta tuti datur certa solēnitas in vēditionē rei feudalis vel emphiteo tice sine qua vitiaꝭ venditio: an tūc si contra fiat cadat. quis pro pter hoc a iure suo. Et Bal. qui format hanc questionē in. l. ſi. de episcopa. audi. dicit ꝙ non: q: verbū vēditionis absolute platū nō comprehendit venditionē que nulla est ex defectu solennita tis vt. ff. de reiudi. l. iij. §. cōdemnatū. facit. ff. de verbo. sig. l. alie nationis. ¶ Ultimo ad materiā pñtē facit qꝺ not. in. §. fin. S. de. be. fe. ꝛ. j. de probi. feu. alie. p. §e. in glo. ſi. ꝛ p doc. in. c. ſi rem. ꝛ in locis. S. alle. ꝛ qꝺ no. in. c. ij. extra de depo. plene p spe. in. ti. ſi. rrvj. per Ja. ardi. in sum. in ti. quib. mod. feu. amit. sub rubricel. ſi alienet feu. ꝛ postea recupat. ꝛ p Jo. an. in addi. spec. in tit. de feu. sub rubrica. vſi. ciiij. ꝛ in directorio iuris. i. §. quot modis. ¶ Ja.

1 ¶ Uasallus feudū per libellū de consensu domini alienans sic vt singulis annis solidos quinqꝫ recipiat: illud ius nemine, feu dī retinebit.
2 Uasallus feudū a libellario possessore recuperās illud nō tanꝗ feudum sed vt libellum tenebit.
3 Feudū, sine domini consensu alienatum post annos triginta an possit ab eo reuocari.
4 Feudum a vasallo venditum ꝛ tandem recuperatum quare non reintegretur.

Profectosidomini

Hec est secūda pars prin cipalis huius ti. qm̄ buc usqꝫ declarauit de recuperatione feu. alienati sine dñi voluntate. nunc vero declarare intendit qñ alienatio fuit facta cū volūtate. dñi. Et aduertendū qꝫ est ti. valde, difficilis circa intellectū litere vt faciā ipsum clarū diuido in quatuor ptes qm̄ in pma pte dicit ꝙ si ego vasal. habeo feu. a dño ꝛ illud cū volūtate ipsius dñi vēdi di titio libere vel sibi allibellaui vt debeat inde soluere oi anno quinqꝫ vt aliter sibi alicuani forte sibi donādo. ego postea recupe raui idē feu. ab eodem titio. Modo querit an illud possum reti nere ꝛ quo iure. Et dicit hic quod hoc feudū ꝙ semel desijt esse meū per alienationē nō recidit in causam feudi vt deinceps ha beam iure bñficij ꝛ feudi sicut prius habebā. ¶ Sed est videndū quo iure recuperaui. Ná si recupaui iure ꝓprio vt q: titi⁹ retro uendidit mibi dictū feudū: ꝛ tūc teneboiure ꝓprio ex titulo em ptionis nec res remanebit feudalis. ¶ Si vo illud recupaui in re libellario vt q: idē titi⁹ ꝙ primo recognoscebat illud a me in re lineℓli p quinqꝫ annis mibi soluēdis. Nunc retrocedidit mibi dictū ius suū linellariū: ꝛ tūc isto casu tenebo dictū feudū dicto linellario iure. Sꝫ tn̄ ipsa res in se bene remanebit feudalis ꝓut erat a pñci. ¶ Si vero illud recuperaui ex alio ꝯtractu: puta q: ipse titius mibi retro illud donauit vel aliter in me transtulit. ꝛ tunc similiter isto casu tenebo iure titulo donationis vel ex illo iure quo illud recuperaui. ꝛ isto casu similiter nō remanebit feu dalis. ¶ Et hoc vult ista prima pars vsqꝫ ad ver. dummodo de. coniuncta glo. ij. que per hoc est expedita. In dicta secunda parte dicit ꝙ si ego vasal⁹ allinellaui de volūtate dñi dictum feundum titio vt solueret inde omni anno quinqꝫ ꝙ isto casu si nō recupera ui dictū ius linellariū a titio. Sed remāsit linellarius meus. pꝫ sibi allinellaui de volūtate dñi ꝙ tunc isto casu dicta quinqꝫ an nua que mibi ꝯ3 titius de linello intelligor tenere i feudū a dño qr ea habeo rōne feudi ꝙ allinellaui cum voluntate domini. Et hoc vult ista secunda pars vsqꝫ ad versi. illud vero ius. Et in hac tertia pte reuertit ad primā partē de volūtate allinellāte ꝛ postea illud ius recuperāte vt in hoc exēplo v3 ꝙ si titius cui allinella ui feudū p̄o quinqꝫ soluēdis omni anno mibi retronēdat dictū ius linellarium ꝯtrūt mod an tale ius q3 per linellū transtuli ꝛ modo recuperaui intelligar tenere p feudo sicut prius tenebā ꝛ dicit ꝙ non. Sed tenebo tanꝗ ius linellariū. Naz pinde est ac si redemissem aliā rem libellariā que nō fuisset feudalis. Intelli gas tn̄ ꝙ licet istud ius redēptū a linellario nō cēseat fendale nō ipsa res feudalis remanet feudalis. ¶ Et hoc vult ista tertia ps vsqꝫ ad versiculū si feudum ꝛc. Ista est quarta pars in qua iuxta prime dicta declarat ꝙ si ego vasal⁹ recupaui feudū a titio. v3 dictū suū ius linellariū. Si postea ego refuto feudū domino q ritur an istud ius linellarium ꝙ ego redemi a titio possum reti nere. Et dicit ꝙ sic. Ná cum supra dixerit ꝙ ista redēptio huius iuris libellarij regulet sicut qlibet alia res p3 ꝙ facta refutatio ne iuris feudalis. ꝙ in ea habebā remanebit mibi ius libellarie habeo enī duplex ius in re feudali. Unū v3 ex causa feudi mibi a pn̄. ꝯcessū ad dño ꝛ isto respectu res remanet feudalis. Aliud est ius ꝙ habeo ex cā libelli nūc redēpti. Et istud ius nō est feudale s3 libellariū q3 a p̄n. ꝯ voluntate dñi ita allinellatū fuit. Un̄ possū refutare ius feudale ꝛ retinere ius libellariū. Et nūc ex pdictis ha bes plene casum huius. ꝯ. q sca bro sus est. ¶ In text. ibi per libellū dic qd sit libell⁹. ꝓ vt dixi. S. quo. mo. feu. amit. in. §. ant si libellario de feu. alie. i. pn̄i. Ibi alienauit. Forte donādo vel aliter ꝫendo. Ibi si idē. s. vasal⁹. Ibi ip3. s. feudū. ibi penes ipm̄. s. vasallū. ibi

b ¶ Quid sit libel lus. adde glo. si vbo libellus in aut. de exhi. rei. §. sancim⁹. coll. v. Do. i sum. tit. de libel. obla. in §. doce. i. iiij. nu bri. co. tit. spe. ti. de libel. concep. i §. j.

iure tamen beneficij nō dic scilicet eo casu quando cum volunta te domini libere vēdidit vel aliter libere transtulit ꝛ postea libe re recuperauit quibus casibus tenebit iure ꝓprio ꝛ nō iure be neficij. Sed quando per libellum transtulit ꝛ postea ipsum per ius libellariū suum remit recuperauit tūc res ipsa feudalis sibi manebit feudalis. nō autē illud ius libellariū erat feudale. Ibi s3 aut ꝓpio. dic q casu res nō remanebit feudalis aliquo iure q: iā cū volūtate dñi alienata fuerat: s3 remanebit sua libera ex reuenditionis sibi facte. Ibi ant ꝓ libello. Dic q casu res ipsa manebit feudalis ꝓut fuerat. sed illud ius libelarij nō erit feudale statim in ver. illud vero ꝛ versi. si feudū ꝛc. in ꝑ capitulū. Et sic intellexit gl. ij. hic posita. Ibi recuperauit dicta ꝑ recuperationē iure donatiōis remanebit sua libera ex ti. donatiōis. nō erit feudalis postꝙ iā3 de volūtate dñi libere alienata fuerat a pri Ibi dūmodo dicin istover. iste vasall⁹ qui alienauerat feudū volūtate domini nō recuperauit aliquo modo illud sed reliqui alibellatū ꝓut erat. Ibi sciat. s. iste vasallus allibellatus fieri dic declarat per exemplū qꝺ ꝓme dixit. Ibi ꝓ libello ꝛ c. i. iure libelli ipsi vasallo respōdet v3 quādo quinqꝫ solidos sequit. Ibi hoc. s. iste reddit⁹ annuus qꝺ sibi iure libelli redet de volūtate dñi cēsebit feudū de iure ꝓpio vasall⁹ donec ip cupauerit nec aliter sibi restitutū est per libellariū. vel sibi alienatio hoc. s. ista allibellatio facta a pn̄. de volūtate dñi. Et ꝓ hoc pars expedita glossella hic posita ꝙ hoc declarauit. Ibi illud vo ius. hic reuertitur ad prima partē qñ vasall⁹ de volūtate dñi alibel lauit feudū ꝛ postea illō recuperauit. Ibi nō tenebit. Sed vult sed ipsa tn̄ res remanebit feudalis. Ibi aliter is qui habet ꝙ respectu illi⁹ libellarij nō cēsebit pinde ac si fuisset alia res feu dalis allibellata ꝛ redēpta. Ibi refutauerit. f. i. casu s. ꝓ ipsius sall⁹ recuperauit feudū iure libellario quo casu remanebat feudalis ꝛ nibilomin⁹ obligatio iure libelli. Nō si feu cū sfu futauerit feudū dño nibilominus durabit ius libelli. ꝯ. vasallus re esset duplex ius: vt. S. dixi. Ro. ꝙ cōsensus domini circa alie tionē feudi adhibitus qualificat ipsuz feudū ꝓ qualitate cōsensus. vnde si vasall⁹ alienet iure ꝓprio de cōsensu dñi ea conuertit: itelligit cōuerti iure ꝓprio. si iure libellario alien tur tunc conuertit iure libellario. nā posterior euentus declarat fm formā licentie pcedentis. facit. l. j. post prin. j. de pbi. feu alie. per fe. ꝛ habet in. c. ſi. extra de cleri. pereg. ¶ † Ro. qꝺ quando sallus de volūtate dñi alienat feudū p libellū. ꝓut v3 singulis annis debeat habere qnqꝫ solidos tenebit illud ius nomine feu di. ꝛ si vasallus cōmitteret feloniā aliquā vel aliud ꝙ feudū aperire dño tunc istud ius aperiet ipsi dño qm̄ reliquis feudi iure feudi censeri debent ꝙ est nota. dignum fm Bal. Faci. S. in ti. usti. de re alie. faci. §. sed ꝛ contraria. ¶ † Ro. ꝙ vbi vasallus re cupat a libellario possessore feudū allibellatum de voluntate do mini tenebit deinceps a domino illud ius libellariū tanꝗ libellum nō tanꝗ feudū. res tamen ipsa bene remanebit feudalis. Illud autem ius puta quinqꝫ solidos soluendos q ctas redēptione est consumptū quo ad vasallū ꝛ eum libellariū a q redemit. Uerū iste vas. tenebit dño ad istos qnqꝫ solidos a nuatim nō iure feu. s3 iure libelli fm bal. Adde ꝙ iste vasall⁹ isto cto casu refutasset ius feudale ꝓt dño retinere poterit dictū ius feudale iure libellario ꝯ deceps. Et aūt ꝙ quis vasallus fendū dum refutare dixi. S. de vasal. q contra cōsti. loth. feu. alienando. ¶ Oppo. cū gl. ꝯtra istū. §. in pncipio. in eo ꝙ per ꝓpinqꝫ dicit tūc demū vasallus pōt alienare vel libellare feudū si non desit volūtate dñi. Sed contra. quetiam sine volūtate dñi pot vasallus facere fm ista iura aū ꝯstitutionē lotharij. Na pōt vasallus ꝛ alienare vsqꝫ ad medietate sui feudi: nisi feudū fuisset a dñi vel fuisset ex cōria. sed dño debebat iurisdictionē. ꝛ bonorē in loco qꝺ⁹ casib⁹ vasallus pōt alienare absqꝫ volūtate dñi ꝓt cta probatur. S. quali. olim poterat feu. alie. in pri. c. j. de lege in. c. j. ꝛ. §. q. mo. feu amit. in fi. So. dicit glo. ꝙ iste textus loquit b3 respectū ad iura noua s3 q indistincte. phibent feu. alienatio ni ꝛ toto vel parte sine volūtate dñi. vt. j. de probi. feu. alie. lothar. ꝛ de probi. feu. alie. p fe. ꝛ. S. de vasallo qui contra feu. alie. in. c. i. Et ꝙ si fit vez vt referat ad dicta iura noua ꝙ cōtinuat se ad. S. prima in ver. cū hodie ꝛc. vbi locut⁹ est ꝯ fecit de dicto nouo iure. Et ꝓ hoc habes expedita glo. vsqꝫ ad ver. imo ꝛ sic fiebat ꝛ c. s3 hi loquit. Quādo aūt vasall⁹ dicat habere feudū i curte vl extra curtē dñi. Ite ꝙ sit dñs habeat districtū bonorē iurisdictionē i loco plene declaram⁹ d. titu. §. ſi. S. qui. mo. feu. amit. in euidētialibus. ꝛ in notabili vbi vide pro declaratione pdictorū. Et i hoc an vasall⁹ pōt libellare ius suū feudale dixi. j. de probi. feu. alie. per fed. in pn. 3 ¶ † Quero cum dicta glo. si vasallus aliene feudum sine volun tate dñi ꝛ post dictā aliēatione fint lapsi āni. xxx. an dñs possit amplius reuocare feudum alienatū non obstante prescriptio ne. ꝛ dicit ꝙ sic q: nō obstat scientia domini. q: glo. dicit ꝙ nō poterat nus reuocare sine fuisset sciens sine ignorans. vt probatur sibi. Et dicit gl. ꝙ olim hoc expeditum erat ꝙ non poterat qualiter olim poterat feu. alie. in pri. per quinimo etiam per

hic ꝑscriptio longissima obstabit dño sciēti cū talis ꝑscriptio lō gissima fuerit inducta ꝯ desides ꝛ negligētes nisi essent de ꝑsonis de quibus talis ꝑscriptio nō curit. de qbus i ter. ꝛ glo. i. l. ſi. C. de ꝑscrip. xxx an. S3 de hac questiōe dic vt plene notat ꝑ glo. in ver. vltiū sine dñi supra de cap. corradi. i. §. ꝓterea. ¶ Op. ab ex ista glosa istum tex. vt nō possit procedere q: vasal. dādo ad libel lum suū feu. transferret i eum suū dñiū vtile qꝺ habebat i ius libel lario. ff. si ager vecti. l. j. ꝛ. ij. vnde apud vasallū nullū remanet ꝓm sicut dicimus de emphiteota. vt insti. loca. i. §. adeo. ergo libellū videt remanere i feudo. So. dic. fm Ja. de bel. ꝙ illud ius libellarij ꝙ etapud eū est in feudū. vt ꝓbatur i ver. illud ꝛ in fi. Unde vt ad hucipsaz rē feudale possidere ꝑ pensione quā reci pit mere ex vsufru. l. non vtitur. ꝛ. l. seq. ¶ † Quero ab extra ꝙ est vasallus ꝙ integrat feudū qñ vasallus illud vēdidit ꝛ postea recuperauit. dic fm Jac. de bel. ꝙ pvenditione factā cū cōsensudo mini pdidit suū directū dñiū vasall⁹ suū vtile. vt. C. de reb⁹ alie. nō alie. l. j. l. ſi. fundū. ꝛ de remis. pig. l. j. ꝛ id nō restituit in statum prestinū: vt. ff. de sta. bo. l. homo liber. ꝛ de adop. l. q libera ꝛ. S. de alie. feu. l. §. ꝛ si clientulus. ¶ Quero qd si dedit ali ꝙ libellū dño volūtate ꝛ postea recuperauit ꝑ libellū an remaneat feudū ꝛ dic qꝺ sic fm Jac. de bel. ꝛ An. de ysernarg. i ver. illud et ꝯ dñi ipsa res quasi restituta i ꝓstinā cām. Et est ratio q: volūtate dñi dedit ad libellū. Ipsum aūt ius libellariū nō erit i feudo vt dixi supius. Ubi aūt dedisset ad libellū ppetuū ꝛ nō re cupauit illud ius libellariū bene erit feudale. vt in versi. dūmo ꝙ ibi habes oia ad itellectū declarata. ¶ Ultio ad materiā facit videqꝺ dixi. S. in pn̄. istius ti. ꝛ in remissionibus ibi ad ductis ꝛ p Ja. ardi. in summa in tit. qui. mo. feu. amit. sub rubri ca ꝑ si domino consensit alie. feu. ¶ Jaco. Aluaro.

An agnatus vel filius possit repudiare feud. ꝛ hereditatē re tinere vel econtra. Rubrica.

Quia supra in titulo precedēti, in fi. habita est mentio de refu tatione feudi. Unde sumpta inde occasiōe subijcit istū ti. In quo declarare intēdit an agnat⁹ vel filius possit refutare feudū ꝛ be reditatē retinere vel econtra.

1 ¶ Agnatus succedens agnato in hereditate ꝛ feudo paterno ꝯ repudiato retinebit ꝛ istud retinebit.
Filius patri in hereditate ꝛ feudo succedēs hereditati quare re nunciare non possit.
Feudū nō debet alterari in eorū piudiciū ad quos est reuersurū.
Bonus abstinēdi beneficio potitur qñ hereditati feudū annectit
Emphiteota moriēte an possit filius ei⁹ hereditatē repudiare.
Filius emphiteote quando possit emphiteosim tenere ꝛ heredi tati renunciare.
Agnati an succedāt filio vasalli mortui de feudo paterno tāꝗ de nouo inuestiti.
Agnati feudū antiquum quo tanꝗ nouo inuestitus est vasalli filius an possint renuncare.
Filius vasalli defūcti hereditatē refutās feudū tenere nō poterit.
Filius vasalli an possit paternā hereditatem repudiare autuz feudum retinēdo.
Carboniana bonorum possessio locum sibi vendicat in feudo.
Filius et certa istitut⁹ an succedat i feudo equaliter cū fratrib⁹.
Filius ꝛ hereditatē ꝛ feudū repudias si res hereditarias vl feu dum tenere repertatur ad onera ꝛ seruitia compellatur.
Agnatus primior vasalli absqꝫ liberis decedētis feudū sine pte tione apprehēdēs non per hoc vasalli creditoribus tenebit.
Filio domini an succedant illi in proprietate feudi.

Sicontigerit. Diuide totū titu lū in tres partes. In pma declarat an agnatiuasali mortuipos sint ei⁹ hereditatē recusare ꝛ feudū retinere ꝛ taliter vt nō teneātur ad onera heredi taria. In scda declarat an filiꝫ filij vasal. mor tui possint ei⁹ hereditatē repudiare ꝛ feudū retinere. In tertia declarat an i casu supra primo possit idē fili⁹ vel filij ꝯtentiēti⁹ agnatis ē eodē feu. tāꝗ de feu. no. ita ꝛ vt possit dictā hereditatē repudiare ꝛ dictū feu. dū retinere vt nō teneat creditorib⁹ hēditarijs. scda ibi vo. tertia ibi l3. ¶ Casus agnatus ad quē delata ē hereditas vasalli mortui pōt dictā hereditatē repudiare ꝛ feudū retiere. nec tenebit ad onera hereditaria quatenꝫ suppetunt fruct⁹ adhuc pēdētes i feudo q accesse lucro vasalli ꝓemortis. Ubi vero vasall⁹ reliqt filiū nō pōt hereditatē repudiare ꝛ feudū retinere. sed vt teneat ad onera hereditaria. h. o. ¶ Premitte ꝓ euidētia i successiōe feu dalis pcedat libero ꝛ recto ꝑ masculos descēdētib⁹ ꝑ lineā mascu linā ꝛ deficiētib⁹ agnatis tāꝗ de feudo nouo: q: tūc dicti feuda hereditatis partes repudiare ꝛ feudū retinere nec tenet ad onera hereditaria. ꝛ vasall⁹ ex filio ꝯ aliis scdo ꝑ tenēt si defecerit: de feudo nouo q: tūc dicti feudi ꝓ dūt istis descēdētib⁹ postea vocāt agnat trāsuer

sales scdm gradus suos. ¶ Et hoc in feudo paterno vt ꝑdicta ꝓ bantur. S. de gradibus. in principio. ꝛ in. §. j. Et ibi declarat etiā quod sit feudum paternū. ꝛ probatur. S. de succes. fend. c. j. In feu do autem nouo nō succedūt agnati nisi expsse sit dictum in in uestitura: vt. S. de succes. feu. §. fin. ꝛ. S. de fra. de no. bene. inuesti. in c. j. ¶ Quod autem dicat feudū nouū ꝓbaꝫ. t. S. qs testes sint ne ces. ad probā. nouā inuesti. ꝛ ibi dixi. In tex. ibi ple. i. filijs ꝛ alijs descendenb⁹. vt. l. officiales. in fi. C. de episc. ꝛ cle. ꝛ dixi. S. de gradi. in prin. sup tex. Ibi ptinet dic vt est ꝓrimior sine vocetur ex testamē to siue ab intestato ad hereditatē fm Ja. de bel. ibi si paternū fuit vt q: fuit alicuius descēdētis ipsoꝝ qui fuit agnationis cōis. d. §. j. de gradi. ꝛ iō dixit de paterno: q: i nouo nullo modo succedūt agnati transuersales etiā si essent heredes nisi expsse esset dictū in inuestitura: vt. S. dixi. ꝛ hoc voluit et gl. hic posita ibi fructib⁹ subaudi perctib⁹ sup dicto feudo. ibi. S. dicimus. s. in ti. S. hic finit lex. §. pen. ꝛ no mireris qꝺ autor referendo se ita ad remota dicat s. dicimus ꝛc. q: in rubricatiōe antiqua huius opis non erat hic intermedia aliqua rubrica a dicto ti. inclusiue vsqꝫ ad titulū. j. de natura succesſ. feud. exclusiue. vt ibi dixi super rubri. ꝛ clarius su per rubri. de filijs na. ex ma. ad morg. contracto. Et ideo hic dixit fm qꝺ s. dixim⁹ quasi referēdo ea que dixerat sub eodē ti. Ibi cō siderabit hoc modo. vez qꝺ si vasallus decessit a mēse septembris inclusiue vsqꝫ ad calēdas martij sequētibus exclusiue tūc vasall⁹ mortu⁹ nō lucrabat fructus. ꝛ ꝓ consequēs iste agnatus nō tenet aliqd soluere occasiōe fructuū q: spectāt ad ipsū agnatū. Si vo vasall⁹ fuisset mortuus a calēdis martij inclusiue vsqꝫ ad mēsem augusti inclusiue: tunc vasallus mortuus lucrabatur fructus ꝛ ꝓ cōsequēs iste agnat⁹ habebit necesse refundere istos fruct⁹ ꝛ sol uēdis oneribꝫ hēditarijs. Et hoc et voluit gl. hic posita l3 nō ita clare. ꝛ de hac materia fructuū plene ibi tractauit. Ibi bñficio. i. feudo. vt. S. in qb⁹ cau. feu. amit. in. §. j. Ibi repudiauit. Et intelli gas hoc esse verū scdm glo. hic positā ꝛ bene. sine feudū sit nouū sine paternū. Ná ꝙ loquat de paterno expsse patet p ea q statim subijciunt i ver. l3 tn̄ vult qꝺ agnati reuocent si repudiet ꝛc. In no uo autē vt dixi. S. nō succedūt agnati transuer sales. vt. S. dixi. ¶ † Ro. qꝺ vbi agnatus succedit agnato in heredi tate ꝛ feudo paterno ꝙ pōt repudiare hereditatē ꝛ retinere feu dū ꝛ est rō decidēdi q: istō feudū nō recognoscit neqꝫ habet ex bñ ficio agnati mortui neqꝫ ex successiōe sua neqꝫ mediate ꝑsona sua sed potius ex liberalitate ꝛ munificentia primi domini cōceden tis: vnde nō potest ꝑ alium sibi tolli neqꝫ subijci alicui oneri. vt in aut. de exhi. ꝛ introdu. reis. i. §. optimum. ꝛ. ff. de adopt. l. si ar rogator. ꝛ i aut. de nup. in. §. si vero vsumfructum. ꝛ in glo. ij. hic posita. ꝙ per hoc remanet expedita. ¶ † Rot. quod filius succe dens patri vasallo i hereditate ac feudo paterno non potest feu dum retinere ꝛ hereditatem repudiare causa euitandi onera he reditaria. Et fuit ratio decidendi quia filius cōsequitur istud feudum patre medio. ꝛ venit ex ꝑsona dicti patris sui. nam filij oritur a patre: nō autem agnatus ab agnato. vt supra de suc. feu. in principio. ꝛ de gradi. succes. in feud. secundum Jacob. de bel. Agnati autem nō veniunt ex persona patris vnde non miran dum si in hoc videtur filius esse deterioris conditionis ꝙ agna tus i tali feu. patrono quod ita pcessit ex largitate primi conce dētis respectu filij sicut respectu aliorum agnatorum. Itez quia filius quodammodo reputatur eadem ꝑsona cum patre ꝛ ide3 principium censetur. Item qa filij veniunt eodem iure cum pa tre. sed agnati quidem diuerso ꝛ ex diuerso capite. arg. i. l. sed cū patrono. ff. de bo. pos. fm Bal. item est ꝛ alia ratio s3 Andre. de yser. q: est iniuria defuncto nō hēre hēde. insti. q ma. accu. nō pos. sunt in. §. j. stricti⁹ autē tenetur filius defendere honorem patris ꝙ extranei: q: habet esse a patre. Et per istam habes expeditam glo. iiij. hic positam. etiam quintam ꝙ allegauit plura argumē ta ꝛ p̄o ꝛ cōtra in hoc brocardo. videlicet an filiꝫ repudiata he reditate possit feudū retinere vsqꝫ ad vers. sed nunq̄ ꝛc. qꝺ bro cardum ꝓsecutus fuit Azo in suis brocardis. S3 de hoc modi cum curandū cū de cōsuetudine feudorum habeamus determi nationem factam. vt hic secundū Jo. an. i addi. spec. §. quoniā. ver. xxvij. vbi plenissime materiā huius brocardi declaraui. et dic vt ibi. ¶ † Ro. qꝺ dominus nō potest alterare naturā feu. an tiqui in ꝑiudiciū hoꝝ agnatorū ad quos dictum feudū quā doqꝫ sit reuersurū nisi dicti agnati consentiant alterationi facte per dominum. vt hic facit. §. preterea. S. qui. mo. feu. amit. Nam per cōsensum priuatur iure suo. vt ibi no. Et vtrū requiritur ex pressus cōsensus vel sufficiat etiā tacitus. dic vt ibi dixi. S3 an dicti agnati ꝙ pri nō ꝯsenserit possint postea ꝑ suā ratihabitatiōē cōfirmare ꝛ ibi preiudicare dic ꝙ sic vt. S. de alie. feud. pa. in pn̄. ꝛ ibi plene examinaui in glo. pe. hic posita que per hoc est expe dita. Intelligas tamē dūmodo ratihabitatio nō sit erronea. vt no. in. l. mater. C. de rei vēdi. fm Bal. ¶ † Ro. hic tex. singularem fm Bal. quod suus etiam de iure ciuili habet beneficium absti Jacobus Aluarotus super feudis. p iij

a ¶ Qꝺ autē ꝺ catur feudū nō nū. Adde glo. c. acacius. xxiij. q. j. ꝛ p doc. in. c ex parte. de feu.

nendi vcꝫ quãdo hereditas hꝫ feu. annexum: q̃ casu filius etiam
a suus põt vtrũqꝫ repudiare. Nam cõsuetudo est de iure ciuili[a] in sti. de iure na. gen. ⁊ ciuili. §. ex nõ scripto. q̃ cõsuetudo dat benefi cium istud: cum tamẽ de iure cõi ꝯtrarium sit. insti. de here. qua li. ⁊ dif. i. §. fi. ⁊ no. C. qñ nõ petẽ. ptes. l. vnica. ⁊ ff. de re. iu. l. iura sanguinis. itelligas tñ ti. istũ tã de filijs suis ꝙ emãcipatis. qꝛ in materia feudali etiã emãcipati succedũt i feu. vt dixi. s. si de feu. fue. ꝯtro. i. c. adoptiu⁹. ⁊ tenet Ja. ard. in ti. de suc. feu. sub rubri cel. an emãcipatus succedat in feu. ꝛc. ⁊ Bal. hic. ¶ † Quero cuꝫ
5 glo. v. i fi. quid si ẽphiteota moriaṫ relicto filio. an iste filius pos sit hereditatem patris repudiare vt nõ teneaṫ onerib⁹ heredita rijs ⁊ sibi retinere ẽphiteosim. ⁊ hec glo. videtur sentire ꝙ nõ ar guendo a simili de filio vasal. ad filiũ emphiteote p istũ tex. licet plura ar. brocardica possent trahi ꝓ ⁊ cõtra. ꝓut fit i filio feuda tarij ꝯm ꝙ dixi. s. i secundo notabili. quam gl. simpliciter sequiṫ Pe. de cer. dicens idẽ iuris esse in iuribus emphi. ꝙ i feudalibus imo multo magis in emphi. qꝛ emphiteota potest disponere de suo iure i testõ. l. i cõuentionalib⁹. ff. de ver. sig. Sed vasal. de suo feu. nõ vt. s. de suc. feu. c. j. Hãc eandẽ opinionẽ gl. tenuit hic An. de Iser. qñ inuestitura esset facta ꝓ se ⁊ liberis: qꝛ tunc etiam si nõ sint heredes possunt ius suũ retinere. l. si oparum. ff. de op. liber. Sed quãdo inuesti. diceret ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis tũc nõ põt ẽphi teosim tenere nisi sint heredes. arg. i. l. cum a matre. C. de rei ven di. Et i hac opinione videtur fuisse spe. i ti. de loca. §. nũc aliqua versi. clviij. Motus principaľr p aut. vnde si parens. C. de inoff. testa. Sꝫ Jo. an. ibi i addi. vr̃ sentire qꝛ aut ista ẽphiteosis est aui ta. ⁊ tũc filius ẽphiteote admittiṫ repudiata hereditate patris. Aut ẽ paterna ⁊ tunc nõ. Et allegauit Guido. de suza. h̃ tenere in. l. q se patris. C. vñ libe. Et extendit hanc distinctionem suam etiam ad materiã feudalem dicens ꝙ iste ti. loquiṫ tantum i feu do paterno ⁊ nõ auito. Sed de h̃ te remitto ad notata p ipsum in. c. ij. extra de feu. ⁊ i regula nõ dꝫ aliquis. de reg. iur. li. vj. Sed Bar. in. l. ꝙ dicitur. ff. de ver. obli. videṫ sentire cuꝫ spec. dicẽs ꝙ quando inuestitura dicit ꝓ se ⁊ filijs. Jtelligaṫ ordine successiuo vt primo habeat pr̃ postea filij. vt i. l. gallus. §. j. cum ibi not. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ subdit ꝙ isto casu in emphiteosim ecclesie q̃ non transit nisi ad filios. vt i aut. de non alie. in. §. ephiteosim. col. ij. videaṫ tunc ꝓuisum filijs vt filij ⁊ non vt heredibus. Et ide ad eos ptineret etiam si non essent heredes. ar. ff. de op. li. l. vt iurisiu rãdi. i. §. si liberi. ⁊ ibi p Dy. facit ꝙ dicit Cy. i. l. liberti liberteqꝫ. C. de op. lib. dñs antẽ Bal. in hac qõne tã hic quã in aut. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. vbi latissime examinat formãdo infinita argumẽta ꝓ ⁊ cõtra: tandẽ videṫ transire cum Bar. vt nõ si per omnia bona similitudo de feudo ad emphiteosim cũ feudũ ma gis cohereat psone ꝙ patrimonio qꝛ causa feudi radicata est in
6 seruitio personali. ¶ † Ex quibus videṫ ꝯcludendũ ꝓ hac parte
b vcꝫ qõ quando inuesti. emphiteosis est facta[b] ꝓ se ⁊ filijs: qõ tunc fili⁹ põt retinere ẽphitheosim ⁊ repudiare hereditatẽ. Et hec cõ clusio ꝓbaṫ qꝛ sufficit in esse qualitatem de qua actũ est inter cõ trahẽtes. ff. de ver. ob. l. quecũqꝫ. §. j. ⁊ d. l. qõ dicitur. ⁊ de assigna. liber. l. j. §. assiguare. Secus autẽ si sub nomine heredum facta est inuesti. qꝛ tũc necesse est ꝙ sit heres. ar. no. in. l. etiã. ff. solu. matri. Et firmaṫ expsse hec cõclusio p eundẽ Bal. in. l. liberti. C. de ope. liber. ibi quero qd si filius ꝛc. Et ꝓ hac cõclusione facit. l. filie. C. fami. erc. l. si libertus pretorio. §. quid ergo. de bo. liber. ff. de leg. j. l. fili⁹. §. cũ quis. ⁊ ff. ad treb. l. ex facto. §. fi. ⁊ qõ not. ff. de iure pa tro. l. diui fratres. ⁊ ff. de vsufr. accre. l. si qs titio. ⁊ ita etiã tenuit idẽ Bart. in. d. §. si liberi. Ex quib⁹ infert Bal. in. d. aut. qõ filia dotata q̃ excludiṫ vigore statuti a successione paterna nihilomi nus excludaṫ a tali iure ẽphiteotico. Jdẽ dicit ipse si ipsa fuisset instituta incertã. Subdit etiã idẽ esse si filij sunt heredes dispa riter. tamẽ in tali iure emphiteotico succedẽt equaliter qꝛ talis emphiteosis nõ est ius hereditatiũ. Et facit etiã ꝓ hac cõclusio ne ꝯm ipsum: qꝛ si qs recipet emphiteosim ꝓ se ⁊ vxore sua. vel ꝓ se ⁊ fratre isti admitterenṫ ad emphiteosim lꝫ nõ essent heredes recipiẽtis. Ergo idẽ si fiat mẽtio de filio cũ non minus videatur patrem velle ꝓuidere filio ꝙ extraneo. imo plus. argu. in. l. tale pactum. in. §. fi. ff. de pac. ⁊ vide plura ad propositum per eundẽ
7 Bal. in. d. l. liberti. ¶ † Quero cum glo. fin. quid si dominus in uestiuerit filiuꝫ vasalli mortui tanꝙ de feudo nouo ꝯsentiẽtib⁹ agnatis ꝓut dicitur hic i fi. ⁊ postea moriatur iste filius inuesti tus sine filijs. an isti agnati possunt venire ad dictum feudũ tã quam antiquum ex sua prima natura an excludantur per domi num tanquam sit feudũ nouum. Et respondet glossa quod isti agnati sunt exclusi ex eo quod per consensum videtur renũcias se iuri suo per. §. preterea. s. quibus modis feudum amittatur. ⁊ adducit pro hac opinione. j. de eo qui fi. fecit agnato. c. j. in fine. Et hoc voluit ista glossa vsqꝫ ad versiculum sed quid. Hoc idẽ sensit alia glossa. s. de vasal. decre. eta. in. c. j. in solutione cõtrarij illius capituli. Et hanc opinionẽ glo. sequitur Jaco. de bel. p. l. j. ⁊ ij. C. de remis. pigno. idẽ tenet An. de yser. ⁊ bal. similiter. sub iungens ꝙ etiam si cõsentiẽtibus agnatis dñs inestiuisset vasal

a ¶ Consuetudo est de iure ciuili. adde Cardi. Alex. in. c. mos est id. itẽ cousue tudo sũpsit vires a lege scri pta. hꝫ car. alex. i. c. nõ est pctm̃. i §. ius vo. i. j. col. vj. dist.

b ¶ Emphiteo sis est fctã. adde doc. in. l. ij. C. ⁊ p Joã. de imo. l. c. potuit. de loca.

c ¶ Quid si fili⁹ vas. mortui. ad de Ange. consi. clxxxviij. incip. ex forma.

luꝫ simpliciter ꝙ adhuc essent exclusi: qꝛ causa noua facit feudũ nouũ. sꝫ tñ iudicio meo fortiṫ facit si natura feudi mutata nõ fit per dictum. c. j. j. de eo q finem fecit agna. ⁊ per istum text. vii co
8 gita. ¶ † Quero cũ dicta glo. qd si dominus sine ꝯsensu agnato rũ inuestiuit istũ filiũ vasalli mortui de dicto feudo antiq̃ tãꝙ de feudo nouo volẽdo sibi facere gratiam ad hoc vt nõ teneret soluere onera hereditaria an dicti agnati poterũt icõtinẽti re uocare dictũ feu. Et rñdet ista gl. ꝙ nõ postꝙ fili⁹ nõ repudia uit feudũ. nã dñs potuit ei dictã gratiã facere ꝓpter seruitiũ ⁊ rem patris mortui. sicut i simili videmus ꝙ põt inuestire filiũ i ꝑiudiciũ agnatoꝝ vt. s. queãd. feu. ad fili. perti. in. c. si qs. Et hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad finẽ. Sed aduerte qꝛ hec gl. cõiter re probatur cum dñs taleꝫ gratiã facere nõ põt ꝯm Pe. de cer. ⁊ do minũ Bal. ar. i. l. post mortẽ. §. fi. ff. de cõtratab. ⁊ ff. de pac. l. si. C. loca. l. si cũ hermes. facit qõ dixit Cy. i. l. posthumo. C. de ꝯtratab. Hoc idem tenet An. de yser. dicens ꝙ ratio ꝙ allegat ista gl. nõ est bona. cũ i ꝑiudiciũ agnatorũ hoc nõ potuit fieri: qꝛ nec alie nare posset filius etiã cũ consensu domini sine agnatis. vt. s. de alienatio. feud. pater capitulo primo tamen dicit ipse qõ viuo fi lio non reuocabunt agnati ex quo non repudiauit vt. s. si de feu do fuerit controuersia. in capitulo titius. Sed ipse fili⁹ tenebiṫ creditoribus hereditarijs per istum textum. facit lege prima. C. de repu. heredita. Et quod teneatur ad onera hereditaria seqꝰ tur etiam Jacobus de belui. per. l. pro herede. ⁊ l. si seruum. ff. de acquirenda hereditate. D Non obstat modo dictũ capitulum si quis. s. quemadmoduꝫ feud. ad fi. perti. quia loquitur in feu do nouo iam aperto domino vt ibi dixi. Jtem potest responde ri ⁊ alio modo quia illud quod ibi dicitur quod nõ potest reuo cari ab vllo ex parẽtibus intelligatur de agnatis ipsi⁹ domini
9 non autem vasalli de quo dicatis vt ibi late scripsi. ¶ † Quero nunc ab extra pro intellectu totius materie. nunquid filius va
c salli mortui[c] possit feudum retinere ⁊ hereditatem repudiare. Et videtur dicendum indistincte quod non per istum textum. Sed aduerte. quoniam ista regula ita indistincta tradita reci pit aliquas limitationes secundum doctores. primo intellig hanc regulaꝫ esse veram secundum Odoffredum quando vasal li filius incipit a feudo scilicet ipsum retinendo. quia tũc nõ po test repudiare hereditatem. Et ita itelligatur regula hic posita sed quãdo incipit ab hereditate ipsam adeũdo tunc bene põt repudiare feuduꝫ etiam inuito domino. vt supra de vasallo qui contra constitutionem lotharij. in capitulo pri°. Et hanc limi tationem etiã sequitur Bal. Jtem intellige ⁊ predictam regulã esse veram ꝯm Jaco. ardi. quãdo inuesti. feudi diceret ꝓ se ⁊ he redibus: quia tũc est necesse qõ sit etiã heres si vult feudum attẽ ta forma ipsius inuestiture. Et si est necesse qõ aut vtrũqꝫ dimit tat aut vtrũqꝫ capiat per dictam regulã. Si vero inuestitura di ceret pro se ⁊ liberis suis tũc non haberet locuꝫ regula predicta sed filius posset feu. accipere ⁊ hereditateꝫ repudiare. ff. de oper. libertorum. l. cum cum patronus. §. cum libertus. ⁊ in autẽtica de exhiben. reis in. §. optimum. Et hanc limitationem sequiṫ And. de iser. hic ⁊ in. §. hoc quoqꝫ. s. de succes. feu. dicens qõ quã do feudũ datur per inuestituraꝫ vasallo ⁊ liberis tunc videṫ fa cta prouisio omnib⁹ q sunt de numero liberorũ vt. ff. de verbo. signi. l. liberorum. Unde in isto tali feu. succedere possunt liberi etiam si nõ sunt heredes. ff. de operibus liber. l. si operarũ. de ver bo. obliga. l. quodcunqꝫ. §. si ita. Hanc limitationem sequiṫ etiã Jaco. de bel. s. de eo qui sibi heredibusqꝫ suis. in. c. j. Hanc eã dem limitationem sequitur etiam Bal. colligens tres casus qꝛ interdum quis recipit feu. simpliciter nulla facta mẽtione de fi lijs vel heredibus. Jnterdum recipit ꝓ se ⁊ heredib⁹. ⁊ in istis duo bus casib⁹ dicit ipse habere locuꝫ regulam nostram vt filius nõ possit feu. retinere ⁊ hereditatem repudiare p istum tex. Et hic cõcordat dictus Andr. de iser. p rationem. c. j. s. de duo. fra. a ca pi. inuesti. vbi si cõcedaṫ feu. titio. itelligitur de heredibus. facit etiam. ff. de ꝓba. l. si pactũ. Sed interdum ꝯcessum est feu. ꝓ se ⁊ liberis seu filijs. ⁊ tũc pñt filij ⁊ qcũqꝫ descẽdẽtes feu accipere ⁊ he reditatẽ repudiare. l. vt iurisiurãdi. i. §. si liberi. ff. de op. lib. ⁊ l. si arrogator. §. si vt ipuberi. ff. de adop. ff. de vul. ⁊ pup. l. si filius ꝙ patri. ⁊ de bo. pos. l. sed cũ patrono. facit ad ꝑdicta qõ dixit Jo. andr. i addi. Spe. i ti. de feudis. §. nũc dicamus. versi. sed quero. Subsequẽter addas ⁊ aliã limitationẽ ad ꝑdictã regulã ꝯm Ja. de bel. vcꝫ vt tũc demũ cõpellatur filius vasalli. aut vtrũqꝫ retine re aut vtrũqꝫ repudiare. qñ põt hereditatẽ habere tãꝙ habens vt qꝛ est institutus vel ab itestato succedit. quo casu habeat locũ dicta regula. Sed quãdo eẽt institut⁹ in certa re vel i sola legiti ma vt multoties fit alio vniuersaliter istituto tũc bñ poterit ha bere feudũ. absqꝫ hereditate paterna neqꝫ tenebiṫ ad onera he reditaria. vt no. ff. ad treb. l. si quis priore. C. de here. isti. l. quoties ⁊ l. j. in. §. si ex fundo. ff. de here. insti. Et hanc limitationẽ sequi tur etiam Bald. hic. ⁊. s. de success. feud. in princi. per ea que tra duntur in. l. vt iusiu. §. si liberi. de operis liber. ⁊ C. de operis li ber. in. l. si liberti. ⁊ confirmat per not. in Spe. de testa. in. §. ia. fi. c. f.

si. ⁊ ff. de transac. in. l. controuersia. Jdem dicendum ꝯm Bald. si filius esset in testamẽto preteritus. quoniã mortuo patre pote rit filius retinere feu: ⁊ dimittere hereditatẽ. nec habebit necesse annullare testamẽtũ: quia dicta annullatio fuit inducta fauore filiorũ. vnde non tenetur vti tali fauore inuito. ff. de mino. l. si in dex ⁊ not. ff. de cõtratabu. l. nõ tantũ. §. plane. ⁊ C. de cõtratabu. l. posthumo. idẽ dixit Jac. ardi. in filio exheredato a patre quod poterit retinere feu. qõ fuit aui sui. ar. ff. de lega. j. l. filius. §. cũ pa ter. ⁊ idem tenet Andr. de yser. s. de succes. feu. in prin. Sed circa istã limitationem dic latius vt dixi. s. qui feud. da. pos. in. §. j. in questione pe. Jtẽ addit Bal. aliam limitationem. vcꝫ si filius vi uo patre renũciauit hereditati paterne per iuramẽtũ. Nã mor tuo patre poterit venire ad feudũ ⁊ illud tenere nõ habita here ditate qua iam priuatus est. Et dicit esse bonam cautellã ad eui tandum onera creditorũ. Nec ab aliquo docto. tactum quod vi detur notandum. ⁊ potest probare hanc cõsideratione esse iuri cõsonam quoniã per iuramẽtũ est priuatus iure hereditario. vt in. c. licet. extra de iureiurã. lib. vj. ⁊ in. l. pactũ. C. de colla. dic aut renũciatio nõ capit feudũ per. c. in generali. s. si de feu. fue. cõtro uer. Jgitur poterit habere feudum antiquũ non obstante repu diatione hereditatis. Jtem addas aliã limitationem: vt si vigo re statuti filia excludaṫ a successiõe patris quo casu si pater habe bat feud. qõ transit etiã ad feminas poterit ista filia retinere feu dum absqꝫ hereditate. arg. eorũ que no. in. l. si is qui. ff. de inoffi. testa. in. l. pater filiũ. ⁊ tenet Bal. hic. ⁊ in. l. cum secundũ. C. de fideicõmis. iuxta fi. Jtẽ addas ⁊ aliã limitationẽ secundũ And. de yser. vcꝫ vt iste filius adeat hereditatem cũ beneficio inuenta rij: quia tũc retinebit feudũ liberum dato qõ nihil remaneat in hereditate per. l. C. de iure delibe. Sed tamẽ isto casu satisfit re gule: quia vtrũqꝫ acceptauit. s. hereditatem cum dicto beneficio. Sed in agnato herede an possit repudiare hereditatẽ ⁊ retinere feudũ hereditarium. vcꝫ quãdo inuesti. est facta pro se ⁊ heredi bus. vide quod plene dixi de eo qui sibi heredibusqꝫ suis. ⁊ in. c.
10 j. in. q. ij. ¶ † Quero an filius vasal. qui habet feudũ auitũ pos sit repudiare hereditatẽ paternã retẽto feudo auito vel ꝓauito ⁊ Bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. simpliciter tenet qõ p istũ tex. Uerũ hic aliter sensit distinguẽdo qõ aut filius decessit i tali statu in quo põt habere heredem aut nõ. Primo casu si era sibi feudũ quesitũ ⁊ tũc nõ potest nepos admitti ex persona aui: sed ex psona patris. l. fi. C. de here. insti. Sed si nõ erat ei quesitũ tunc poterit venire ex psona aui. Secũdo casu dicit ipse qõ põt ex per sona aui venire facit. l. iij. ff. de iterdi. ⁊ rele. ⁊ C. si vt se ab heredi. ab isti. l. ij. de qua qõne vide late p eundẽ Bal. i. d. l. q se patris. vs. item queriṫ ꝛc. Utrũ autẽ vasallus possit repudiare feudum[a] in preiudiciũ filij. dic per Bal. in dicta. l. qui se patris. versi. itẽ que ritur si vasallus ꝛc. ⁊ vide qõ dixi. s. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fi. in cõclusionibus. ⁊. s. si de feu. fue. cõtro. ¶ † Quero vtrum carboniana bonorũ possessio habeat locuꝫ in feudo ꝯm formã. l. j. C. de carbo. edi. ⁊ dicit Bal. qõ sic. Jtẽ dicit ipse de bo norũ pos. causa ventris. arg. in. l. j. in. §. sexaginta. ad. l. falci. Jtem dicit ipse si filius habeat substitutũ vulgarẽ datum in testamen to patris qõ nihilomin⁹ habeat locũ iste ti. vt repudiare nõ pos sit hereditatẽ ⁊ feu. retinere quoniam pater nõ potuit hanc po testatẽ concedere: sed solum dominus ⁊ agnati per istum tex. cũ gl. ¶ † Quero an fili⁹ institutus in re certa vel minori parte suc cedat cuꝫ fratribus i feudo equaliter dic qõ sic: vt. s. dixi de his qui feu. da. pos. §. j. de quo p Bart. in. l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. de oper. liber. ⁊ in Spec. de testa. §. j. versi. pone. ⁊ p Bald. in. l. j. ff. de rerũ diui. q. xlix. ⁊. s. de succes. feu. in prin. facit ꝙ. s. dixi in ter tia limitatione. ¶ † Quero qd si filius repudiauit vtrunqꝫ: sed postea repitur habere res hereditarias vel feudum tenere an te neaṫ ad seruitia ⁊ onera. Et putat Jac. de are. ꝙ sic: vt. C. de na tu. liber. l. si quis circa medium ⁊. ff. de acquir. heredi. l. si is q bo nis. ⁊ in aut. quibus modis natura. effi. sui. i. §. quoniam. ⁊ in. §. si vo ab itio. ¶ † Quero qd si vasallo mortuo sine liberis agna tus proximior apprehẽdat feudũ simpliciter sine aliqua ꝓtesta tiõe: an videatur ex hoc se immiscuisse hereditati vt p hoc tenea tur creditoribus dic ꝙ nõ ꝯm Jac. ard. qꝛ apprehendit feudũ ꝙ ad extraneũ heredem nõ trãsiret. ergo nõ videṫ gessisse p herede vt. ff. de acqui. here. l. ꝓ herede. §. si qs tamen. ⁊ §. pap. ⁊ l. si quis nõ qñ. ¶ † Quero qd ecõtra de filijs domini an succedãt domi no in vasallatico siue sint heredes patris siue nõ. Respõdeo ꝙ si inestitura est iurata domino ⁊ liberis suis p vasallos quod tũc filius domini retinebit tale ius dato ꝙ nõ sit heres. ar. ff. de op. liber. l. si qs operas. ⁊ l. cum patronus. §. cũ libertus. ⁊ de verb. obli. l. quodcunqꝫ. §. si quis ita. Si vero nõ est facta mẽtio filioꝝ domini i. dicta iuesti. ⁊ tunc aut sunt specificata seruitia certa. ⁊ tunc est necesse ꝙ filius dñi sit heres dñi. aut icerta. ⁊ tũc fili⁹ dñi succedit in feu. lꝫ nõ sit heres. arg. i. l. si operarũ iudicio. ff. de op. lib. ⁊ de acq. here. l. ꝓ herede. §. si quid tamen. C. de op. lib. l. liber ti. ff. õ dolo. l. nõ debet ⁊ ita determinat Ja. ardi. i summa de suc cess. feu. sub rubricella an filij domini succedant i vasallatico siue sint heredes siue nõ. ¶ Ultimo de hac materia habeṫ in. c. fili⁹. j. de capi. qui cur. vẽ. p. Spec. in tit. de feudis. §. quoniã versi. xxvij. ⁊ versi. xxxvij. ⁊ ibi plenius ⁊ melius per Jo. an. ⁊ i tit. de loca. in §. nunc aliqua. versi. clix. ⁊ ibi p Jo. an. ⁊ per Bal. in. l. qui se pa tris. C. vnde liberi. ⁊ in. d. aut. si quas ruinas. ⁊ in. d. l. liberti. C. de op. liber. ⁊ in. l. ij. C. de ⁊ legi. heredi. ⁊ Barto. in. l. gallus. in fi. prin. ff. de liber. ⁊ posthu. ⁊ p canonistas in. c. ij. extra de feu. ⁊ i cle. j. de iure pa. ⁊ in. c. si laicus. de iure pa. p Archi. lib. vj. p Jac. ardi. i summa in ti. de succes. feu. sub rubrica prima. ⁊ rubricella nũquid repudiando here. quis possit habere feudũ. ⁊ qõ dixi. s. de eo q sibi hereqꝫ suis mascu. ⁊ femi. i. c. j. ⁊ qõ habeṫ. j. de eo qui finẽ fecit agnati. in. c. j. ⁊ vide ẽt qõ dixit Bal. in. l. j. ff. õ re. diui. in q. xxxiij. ⁊ in. c. gñaliter. §. in his. C. de secũ. nup. ⁊ p Hosti. in sum ma ti. de feu. §. fi. circa finem. ⁊ qõ tetigi in. c. titi⁹. s. si de feu. fue. controuer. in questione prima in fine. ¶ Jacobus.

¶ An apud. iudicẽ vel curiã dñi questio feu. termi. de. Rub.

¶ Quoniã autor seipsuꝫ cõtinuat ad superiora videlicet ad titu lũ. s. de lege corra. in. c. ij. ꝓut patet hic in prin. nigri cõiũcta gl. Unde nõ videreṫ esse opus adducere aliã ꝯtinuationẽ. Uerũ qꝛ ista cõtinuatio adaptaṫ ad remota. ⁊ ꝯm rubricationẽ antiquã ꝯm quã hic nõ erat aliqua rubrica: sed oẽs rubrice ꝑcedẽtes a ti tulo. s. hic finiṫ lex ⁊ c. iclusiue vsqꝫ ad ti. j. de na. succes. feu. exclusi ue cõprehẽdebanṫ sub dicta rubrica. vt dixi. s. ti. ꝑcedẽti. sup tex. ⁊. s. de capi. corra. sup rubri. Jdeo autor se retulit vbi. s. Sed qꝛ postea p glossatores fuerũt adiecte iste rubrice spãles cã commo dioris itellect⁹. Jdeo cõgruũ vr̃ ꝯtinuare hãc rubricã ⁊ alio mõ ad ꝓximas ꝑcedẽtes. Postꝙ igiṫ in supiorib⁹ ꝓximis rubricis tractatũ est de cõtrouersijs feudoꝝ. ⁊ plures casus enũerati sunt quorũ occasione cõtrouersie sup feudis oriri possunt: sed qꝛ du bitari posset apud quos iudices ꝑdicte cõtrouersie discuti ⁊ vẽ tilari debeãt. Jdeo subiecta fuit hic ista rubrica. an apud iudicẽ vel curiam domini questio feudi termi. de.

1 Causa dño feudi ꝑiudicialis nõ põt in sua curia terminari.
2 Dominus vasallum ignorãtem de re aliena inuestiens ei de eui ctione tenetur.
3 Pars partem in iudiciũ nisi iudice iubente trahere nõ poterit.
4 Citatus comparebit priuilegiũ obiectur⁹: nõ tñ traheṫ inuitus
5 Pares curie non tenentur inuiti de causa feudali cognoscere.

Ex eo quod. Diuidiṫ i tres partes. Jn pͣma poniṫ thema. Jn scda qõ. Jn tertia respõsio. Scda ibi ẽ q̃situ. Tertia ibi. ⁊ rñsuꝫ. Casus. Ubi ꝯtẽtio est iter duos quo rum vnus dicit esse feudũ no. ⁊ se eẽ inuestitũ ⁊ possidere tãꝙ feudũ nouũ. Alter vero dt anti quũ. ⁊ ad se spectare tãꝙ feu. pñũ. Dꝫ hec cã vẽtilari corã pari bus curie. ⁊ nõ corã dño q in cõseqnẽtiã teneret de euictiõe si in uestit⁹ de nouo succũberet. h. d. Premitte ꝓ euidẽtia ꝙ qñ aliqs vasal moriṫ sine filijs vel dscẽdẽtib⁹ masculis. ꝙ si tenebat feu. nouũ: ꝙ tũc tale feu. reuer. ad dñꝫ ⁊ nõ trãsit ad agnatos sꝫ si feu. erat antiquũ: tunc trãsit ad agnatos ⁊ nõ dñm: vt. s. de feu. mar
b chie. in. c. fi. ⁊ de succes. feu. in fi. Quod aũt sit feudũ[b] nouũ habe
c tur. s. qui testes sint neces. in. c. j. Qõ vero sit antiquũ[c] habeṫ. j: de natura succes. feud. in. c. j. ⁊. s. de gradi. in. §. ⁊ dixi. s. titu. ꝓximo. in princi. Jtem scias quid sit ⁊ quotuplex sit curia. vt dixi in. c. j. s. apud quem vel quos. Et qui sint pares curie habetur per gl. j. de probi. feu. alie. per fede. in. §. penul. ⁊ est tex. s. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oriatur. c. j. in princi. ¶ Jn text. ibi supra diximus scilicet in. c. ij. in princi. s. de lege corra. secundum glo. hic positã. ⁊ bene. Jbi de benefi. i. feudo. Jbi iudice scilicet ordinario. Jbi arbitro. i. compromissario. Jbi questio. i. insurgit talis dubita tio. ibi quodũ scilicet vasallo. Jbi ille scilicet vasal. mortuu⁹ ibi apertũ esse id est libere deuolutũ. Jbi ab eo. scilicet domino. Jbi eius bñficij nomine. Subaudi tanꝙ de feudo nouo. Jbi agnati scilicet illius vasalli mortui. Jbi vendicant. s. ab eo iuestito de no uo ⁊ possidẽte. Jbi quasi paternũ hoc est: quia dicũt dicti agna ti illud esse feudũ antiquum a suis antecessoribus acquisitum. ⁊ per cõsequens ad eos spectare. Jbi iudicem scilicet ordinariuꝫ. Jbi quodammodo hoc est in cõsequentiam: quoniam immedia te nõ spectat ad ipsum: sed mediante illo quem inuestiuit: vnde nõ est propria sua causa. Et ideo dixit quodammodo. Sed quã do immediate sine aliquo medio tunc diceretur sua ꝓpria cau sa. vt institu. de testa. §. legatarijs. ⁊ ff. finium. regun. l. eos. et. s. de cõtrouer. inter do. ⁊ vasal. c. j. ⁊ l. j. §. impropria. ff. quando appel lã. sit ⁊ l. omnib⁹. C. de testi. ꝯm Bal. ibi corã parib⁹ curie. Sub audi ⁊ nõ coram domino solo neqꝫ etiã coram domino cuꝫ pari bus. ar. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat. l. j. ꝯm Ja. de bel. Jbi per se. i. sua autoritate sine paribus curie vt. ff. pro emptore. l. alie nã. Jbi eos vocãte. Subaudi ad petitionẽ alteri⁹ partis vel for te ex eorum officio sine requisitione patris secunduꝫ Ja. de bel.

a ¶ Repudiare feudum. Adde Dy. Bal. Ang. Joan. de imo. et Paul. de ca. i. l. apud iulianũ. i §. si qs. de leg. j. ⁊ ibi p Alex. de imo. in apostil lis.

b ¶ Qõ autem sit feu. Adde gl. in l. si cuius. et ibi doc. ff. de vsufr. Hosti. i summa ti. de feu. doc. in rub. eo. tit. doc. in pe. feudorũ.

c ¶ Qõ vero sit antiquũ. Adde Bal. in aut. de functo. C. ad ter tul. Oldra. cõsi. clxxvij. Pau. de ca. consi. cxxxvj.

1 ¶†No. qd quādo causa est pīudicialis domino ex eo q ex sentētia ferenda possit sibi imminere fauor vel pīudiciū nō pōt ī tali causa dñs solus neq etiam simul τ cōplexiue cū sua curia pariū iudicare vel cognoscere. Sz ipsi pares soli absq dño debēt dictā causaz cognoscere τ diffinire. Et ē ratio vt cesset omnis suspitio cum ipsi pares eligant de consensu partiū τ de numero cōfidentiū a partibꝰ vt no. in. d. §. pe. j. de ꝓhi. feu. alie. p Fed. τ dixi. s. de cōtro. feu. apud pares ter. i. c. j. Unde neq dñs solus dz cognoscere: q presumptio est q esset fauorabilior pro eo quē inuestiuit τ q vellet tueri factum suū iuxta no. i. l. deferre. §. idem decreuerūt ff. de iure fisci. Neq etiaz curia dz cognoscere presente τ simul cū domino: q presumptio esset ꝓpter presentiaz dñi vt esset nimis fauorabilis pro domino. Cognoscit ergo curia solo isto casu qñ duo cōcurrunt ad litigandū quorum vnus allegat feuduz antiquum τ alter nouum. quid autē si dñs nō hz curiam pariū qualiter tunc fiet. dic vt dixi in. d. c. j. de ꝯtrouer. feu. apud pa. termi.

3 ¶†No. q dominus inuestiēs vasallum de re spectante ad aliuz tenet sibi de euictione quod intelligas verū si inuestitus ignorabat rem fuisse alienā. alias secus vt. s. de inuesti. de re alie. fac. in c. j. i prin. Item similiter intelligas hoc ꝓcedere si vasallus denūciauit dño de hac lite sibi mota vt. s. si vas. de feu. fue. interpel. i. c. j. Et de hoc dic pinguiꝰ τ latiꝰ vt ibi dixi in secūdo nota. vbi plu

3 res alias limitationes adduxi. ¶†No. qd vna pars non pōt trahere suū aduersariū inuitū ad iudiciū nisi de cōmissione iudicis. facit. l. cū clericis. τ. l. omnes. C. de epis τ cle. de quo p Cy. τ bart. in. l. fi. C. de exhi. reis. τ p Inn. in. c. quoniam. extra de ꝓba. vtruz autem citatus p iudicemᵃ nō suum teneat cōparere saltez allegaturus priuilegiū suū. dic q sic si iudex habebat iurisdictionē ordinariam generalez. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. Secus si iudex licet sit ordinarius habeat iurisdictionē particularē τ limitatā iter aliquos. Sicut sunt pares curie: q tūc citatus nullo modo tenet cōparere nisi constet manifeste de iurisdictione citātis. vt

4 dixit glo. singalaris i dicto. §. fi. de inuesti. in mari. facta. ¶†No.

a tamē q vbi dixi q citatus dz cōparereᵃ saltem allegaturus priuilegiū τc. q tamen inuitus nō dz ꝑsonaliter trahi. vt dixit glo. notabi. in. l. qui neq. ff. de v̄bo. sig. ¶ Oppo. cū gl. cōtra determinationē huius ti. nam si causa est quasi ꝓpria dñi nō debent pares cognoscere sed iudex ordinariꝰ vl' arbiter. vt. s. de lege corra. i dicta. c. ij. So. dicit gl. q hic cōstabat feudū de quo ē cōtrouersia pertinere ad dñm. Ibi vero nō. Et hoc vult ista gl. vsq ad versi. τ ita habes τc. quā solutionē reprobat Jaco. de bel. cuz sit cōtra tex. in casu cōtrario qñ allegant eundez inuestitorē. quare soluit τ melius. vc. q ibi vterq dicebat feu. esse ꝓpriū τ nouum. et de eo inuestitum. sed hic vnus solus dicit se inuestitum τ nouū τ sic ꝓprium. Alter vero dicit esse antiquū τ ad se spectare. Et ratione differentie assignare potest. vt ibi dixi i vlt. opp. glo. ¶ Opp. subsequenter cum dicta glos. q imo dñs debeat cognoscere de causa quando controuersia est inter duos de feu. vt est casus in. d. §. pe. j. de probi. feu. alie. p Fede. Soluit glo. duobꝰ modis et primo: q aut isti litigantes sunt alias vasalli de aliјs feudis vltra istud de q̄ pendet cōtrouersia. τ tunc procedit τ loquit cōtrariū. Hic aūt iste inuestitus de nouo nulluz aliud habebat feu a dño. Secūda solutio est q pares bene cognoscūt si volūt. vt in hoc tex. vidētur aperte ꝓbari. Si vero nō volunt: tūc cognoscit dñs vt ibi. τ hoc

5 voluit glo. vsq ad ver. vel dicas τc. ¶†No. ex ista glo. q pares nō coguntur cognoscere de causa feudali si nolūt. hoc idem not. i. d. §. penul. de probi. feu. alie. p Fed. qd admittit. Jac. de bel. nisi pares iam incepissent cognoscere: q tunc possent cogi ad perficiendum. vt. s. si de inuesti. iter do. τ vasal. c. j. §. j. τ de milite vasal. qui contu. est. §. fi. Et hoc dicit esse speciale in paribus vt cogi nō possint. arg. huius glo. secus vero in aliјs iudicibus ordinariјs. vt extra de offi. iu. ordi. irrefragabili. τ. c. significauit. τ in aut. vt diffe. iudi. in. §. si cōtigerit. Ubi autem nollent cognoscere tunc iudex ordinarius vel arbiter cognosceret secunduz Andre. de yser per dictum. c. ij. de lege corradi. Redeo nūc ad contrarium supra formatum. τ vltra solutiones glo. tu solus melius quod ideo dominus in isto casu nō cognoscit: q sua intererat cū causa quodam modo ad ipsum spectaret: quia de euictione tenet. τ ideo non est iudex. vt. ff. de iurisdictione omnium iudicuz. l. q iurisdictioni. In contrario vero nō. Et hanc solutionem posuit idez Jac. de bel. τ sequitur Bald. p no. in. l. de iure. ff. ad munici. Eam quoq sequit Andr. de yser. dicens hoc esse rationabile: vt in tali causa dominus nō sit iudex propter suspitionem quam supra dixi. Intelligatur ergo decisio dicti. §. penul. quādo talis suspitio nō adest: vt quia dominus nō tenebatur vni soli parti. prout erat hic sed tenebatur vtriq parti scilicet cuilibet ipsorū q perderet causam: quia tunc par iudicium remouet suspitionem. argumen. ff. de rerum nupt. l. nō solum. §. de vno. ¶ Oppo. subsequenter cum glo. quod imo dñs vna cū curia sit iudex in hac causa. vt ꝓbatur in. c. j. in. §. fi. supra de inuesti. in mari. fac. So. dicit gl. q ille tex. intelligitur ꝯm istum. vcz. vt corrigat p istuz. vt ibi no. Uerū subiūgit gl. q hodie de iure nouissimo. τ ille tex. τ iste ac etiā. c. ij de le-

ge cor. s. allegatū corrigant. vt hodie in omnibus dictis casibus dominus debeat esse iudex p dictū. pe. §. de probi. feu. alie per Fe. τ hoc voluit tota ista gl. vsq ad fi. Sed tu aduerte: q ista gl. reprobat per doc. cum legum correctio si euitāda. l. precipimus. C. de appel. Unde quantū ad cōtrarium. s. formatū est dicendū qd ibi erat cōtētio inter duos. quorū vterq fatetur feudū esse antiquum. hic autē erat cōtentio inter duos quorū alter dicit feudū antiquū. alter vero nouū. Et est ratio differētie: quia i feudo nouo dominus vult tueri factū suū. ar. in. c. fi. de testi. li. vj. Et ideo ꝓpter suspitionē: quia esset fauorabilior p eo quem inuestiuit repellitur a cognoscēdo per ea que. s. dixi in precedentibus oppo. ¶ Ultimo de materia huiꝰ titu. vide qd dixi i. d. c. j. in princ. et fi. s. de inuesti. in mari. facta τ in. d. c. ij. de lege cor. τ in pluribꝰ remissionibꝰ in vtroq loco adductis. τ quod no. in. d. c. pe. de ꝓhi. feu. alie. p Fe. τ per Jac. ardi. in ti. de conten. feu. sub rubricel. in. Et de materia iurisdictionis feudalis late dixi. s. apud quē vel quos. in. c. j.

¶ Jacobus.

¶ Qualiter dominus proprietate priuetur. Rubrica.

¶ Quia supra dixi in pluribus titu. p̄cedētibus. visum est qualiter vasallus propter suū delictū seu culpā commissam in dñm priuatur feudo. Sequebatur videre quid econtra quādo dominus cōmittit culpā vel delictū in vasallū. τ an τ qualiter priuetur proprietate. Idcirco subiecta est hic ista rubrica qualiter dominus proprietate priuetur. Uel potes continuare τ alio modo ad supra ꝓxi. q supra in ti. precedēti. visum est qualiter dominꝰ punietur propter eius culpam inuestiēdo vasallum de re aliena. quoniam sibi tenetur de euictiōe. verum q iuxta predicta dubitabatur quid si ipse dominus committat delictum τ feloniā in personā vasalli. an τ qualiter tūc puniatur. Ideo vt predicta declaret supposita est hic ista rubrica.

1 ☞ Equalitas inter dominū τ vasallū in amissione iuris feudalis seruāda.

2 Sententia in priuatione iuris feudalis requisita nec sufficit delicti euidentia.

3 Uasallo a vinculo iuramenti liberato tenetur dominus circa priuationem feudi ob feloniam ad vicem reddendam.

4 Domino ob culpam cōmissam proprietate feudi priuato ad vasallum ipsa proprietas deuoluetur.

SI ex facto a. Ex omni felonia ex q̄ vasalꝰ priuaret feudo τ suo vtili domino priuabitur etiaz dñs suo directo dño si eandē feloniā cōmittat in vasallum iuratum vel nō iuratuz. h. d. ¶ In tex. ibi scio. Subaudi ego Obertus de orto vt dixi. s. in ti. an remorādi sint testes τc. i. c. j. i prin. vbi est similis modus loquendi. Ibi apertam. i. notoriā τ euidētē. ibi feloniā. i. culpam cōmissam per delictū. τ loquitur ꝯm vulgare lombardū. vt dixi i. c. dño. s. si de feu. fue. cōtrouer. τ exemplifica vt ibi dixi. ibi beneficiuz. i. feudū hoc est suum vtile dñium q habet i feudo. ibi τ quidam dicunt. Subaudi τ bñ: vt. j. statiz dicet. ibi ex omni felonia. Subaudi q cadat i dominū τ cōtra legem feudi. ꝯm Bal. ibi ex maxima felonia. ibi distiguebāt q si felonia erat maxima puta cucurbitādo dñm vel epm acriter v̄berando. vt tūc dñs priuaret sua ꝓprietate: sz si felonia nō erat magna. puta dicēdo solū verba iniuriosa. vt tūc nō priuaret. ibi placet. Subaudi τ bene scdm gl. τ doctores vel nō. Nā sunt quedam feuda q̄ ita dantur vt iurm pro his nō prestetur. vt. s. q̄ fuit prima causa benefi. amit. in. §. j. in fi. per pactū. in eū pōt inuestitura remitti iurm fidelitatis vt. s. per quos

1 fiat inuesti. in. §. fi. ¶†No. equalitatē esse seruādam ᵇ inter dñm

b τ vasal. in amissione iuris feudalis. qm̄ sicut p delictū vasalli cōmissum in dñm priuat vasallus iure suo vtili. τ cōsolidatur cū proprietate domini vt. s. q̄ fuit prima causa be. amit. in. §. fi. Ita quoq p delictum domini cōmissuz in vasallum priuat dominꝰ suo iure directo. τ cōsolidat cum domino vtili ipsiꝰ vasal. vt hic τ in. d. c. dño cōmit. Eandē enim vicem tenet dñs reddere vasallo. sicut ecōtra: q ad paria iudicant: vt. s. d forma fidelitatis i fi.

2 ¶†Not. ꝯz Bal. ex isto tex. ibi apertā feloniā τc. qd licet notoria

c τ euidensᶜ sit culpa nihilominus requirit sñia priuatina. quod patet q in priuatione feudi τ iuris feudalis requirit sententia vt no. glos. j. de ꝓhi. feu. alie. p Fe. in. §. callidis. Unde notorietas τ euidentia delicti nō habet ꝓ sñia cum requirat ministerium iudicis p predicta qd intelligas nisi a lege vel a canone induceretur priuatio ex delicto ipso iure. vt in. c. grauez. in fi. extra de sen. excō. de qua materia i aut. cassa τ irrita. τ in. l. placet. in fi. C. de sacro san. eccl. p doc.

3 ¶†No. ex fi. huius tex. q quāq̄ vasal. ex forma sue inuesti. sit liberatꝰ a vīculo iuramēti fidelitatis. tñ habet obligatū dñm ad parem vicem sibi reddendam circa priuationem iuris feudalis ꝓpter feloniā qd intelligas verū. quando nō iuraret ex eo q nō tenetur iurare vt hic. secus autem si iuramentum non esset sibi remissuz. sz ipse iurare nollet requisitꝰ a dño: q tūc dñs nō incideret in hāc penā priuatiōis cū vasal. nō adimpleuerit ex pte sui id ad qd tenebat. ff. loca. l. quero. §. inter locatorē. τ no. ff. de iureiurā. l. si nō fuerit. Nā iurare τ fidelitatē facere tenet qñ per pactū nō est sibi remissum. vt in. d. c. fi. s. p quos fiat inuesti. ꝯm Jac. de bel. τ Bal. qui dixit istū tex. in hoc esse singularez.

4 ¶†Quero cū gl. prima qd si dñs cōmittit delictū in ꝑsonam alteriꝰ quā vasalli. vt q forte interficiat fratrem ꝓpriū vt cōsequatur eius hereditatē vel aliud crimē cōmittat ex quo vasal. cōmittēs venisset priuādus iure suo. ꝓut patet. s. an ille qui interfec. fra. do. an similiter dñs priuabit ꝓprietate τ dicit glo. q sic quo casu ꝓprietas feu. ꝓuenit ad vas. vt in dicto. c. dño cōmittēte. τ q equalitas est inter eos seruāda vt i dicto ti. de forma fidelitatis in fi. Et hoc vult tota ista gl. vsq ad fi. Sz tu aduerte quoniā ista gl. dz intelligi qñ feu. esset nouū. quoniam in feu. antiquo ex tali delicto cōmisso p vasal. in ꝑsonam alterius quā domini nō trāsiret feu. ad ipsum dominū sz ad agnatos ipsius vasalli. vt ꝓbatur in dicto ti. an ille q interfe. fra. do. Ergo eodē modo ꝓpter dictā paritatem seruādam qñ dñs cōmittit tale delictū nō debet ius τ ꝓprietas ipsius dñi quā habet in feudo applicari ipsi vasal. sed debet ꝓuenire ad agnatos ipsiꝰ domini: prout late dixi in dicto. c. dño cōmit. in pria oppositione reprehēdēdo Bal. τ dic vt ibi. ¶ Op. cū gl. ii. s. fi. huius capituli qd imo sit fienda differentia inter vasal. iurantē τ nō iurantē qd patet: q ad cognoscendū de contro. pendēt inter do. τ vasal. eligunt solū vasalli iurati. Non iurati autē nō eligunt nisi de ꝯsensu vtriusq partis. vt ꝓbat. s. de ꝯtro. feu. apud pa. termi. in. c. i. i fi. Sol. dicit gl. fatendo ꝯtrariū. q isti casus sunt diuersi. Nā h loquit de felonia cōmissa p dñz i vasal. vbi nō distinguit qualis sit vasal. Ibi aūt in alio casu. vt. s. dixi Et hoc vult tota ista gl. in fi. q̄ bñ loquit ꝯm Bal. lz Jac. de bel. eā reprehendat. τ pōt esse ratio differentie inter hos casus. qm̄ in iudicādo nō admittit iudex nisi priꝰ iuret. l. rē nō nouā. C. de iudi. Similiter testis in ꝓhibēdo testimoniū nō admittit nisi p̄cedēte iuramēto. l. iurisiurandi. C. de testi. Et est rō vt iudex τ testis terrore moti falsuz nō iudicēt vel dicāt. quoniā per tale iuramētum videt deus esse ꝑsens τ testis. ar. in. l. ꝓperādum. §. sin autem reus. C. de iudi. τ in. c. cum eterni. de re iudi. lib. vj. maior etiā videtur esse fidelitas quādo p iuramentū qs astringit q̄ quando est solutus iuramēto: cū fidelitas ī hac materia nihil aliud sit q̄ iuramentū. vt. s. in ti. qd p̄ce. de. vtrū īuesti. an fide. in. c. j. Sz qñ dñs deliqt in vasallū nō alterat eiꝰ delictū ex ꝑsona vasal. siue iurati siue nō iurati. q cōsiderat solū delictū ex ꝑsona delinquētis vt h quoniā lz feudū sit alteratū de cuius natura est vt iuretur fidelitas. vt i dicto. c. fi. p quos fiat inuesti. cū fidelitas nihil aliud sit q̄ ipsuz iuramētū. vt. s. qd prece. deb. inuesti. an fide. c. j. tñ non alterat ipsa feudi amissio. vt. j. in ti. seq. ¶ Quero ab extra qd si dñs alienat ꝓprietatē inuito vasallo. an priuet ꝓprietate τ applicet vasallo: sicut ez. de hoc dic vt dixi. s. in. §. ex eodez de lege corra. τ. s. p quos fiat inuesti. in fine. τ de forma. fideli. in fine. vbi gl. videt tenere qd sic. Bal. aūt in. c. ij. s. quo tēpore miles tenet qd non. Facit ad hanc questionem qd Specu. dixit in ti. de loca. §. nunc aliqua. versi. xciij. Quid aūt in emphiteota qui ex forma īuestiture tenet ad penā si ꝯtrafacit: an similiter dñs tenebit cōtrafaciēdo: dic q nō ꝯm Bal. ar. ff. de arbi. l. sz īterpellat in fi. Nō obstat illa litera: q loquit in pena legali. ff. de fideius. l. fideicommissores. §. j. C. de cupressis. l. j. li. xj. ¶ Ultimo ad materiā presentē adducas opposiōes τ plures questiones quas formaui in dicto. c. dño cōmit. s. si de feu. fue. cōtro. τ vide in remissionibus quas ibi copiose adduxi.

¶ Jacobus. Aluaro.

¶ De feudo non habente propriam naturam feudi. Rubrica.

¶ Quoniā. s. in ti. precedēti. in fi. fecit mētionē de feudo q nō hz ꝓpriā naturā feu. In eo q vasal. pōt feudū habere sine iurō fidelitatis. De cuius tamē natura est: vt regulariter non fiat inuesti. nisi iuret fidelitas. vt. s. per quos fiat inuesti. in fi. Unde sumpta inde occasione subijcit nūc ti. generalē de feu. non habente ꝓpriā naturā feu. In quo generaliter de dicta materia tractare ītēdit.

1 ☞ pactum operatur vt a propria rei natura recedatur.

2 Pactū amplificatiuū āplificare dz: nā τ v̄ba aliqd opari debēt.

3 Feudū quāq̄ circa alienationē alteratum sit quādoq nō tamen circa amissionis causas alterari debet.

4 Proprietas τ possessio rei feudalis in emētē a vasallo transfert.

5 Uasallus q feudū libere vēdidit pretiū loco feudi non tenebit.

6 Uasallus libere volens feudū alteri tradere an possit ꝓprietatem sibi vendicare.

SI quis ea lege. Diuiditur in quinq partes in prima ponitur thema in quo querit quid iuris si dominꝰ dederit feud. vasal. cū hoc pacto vt ipe vasal. τ herēdes sui ac oēs illi habeāt illud feu. quibus ipse vasal. dederit. In secūda respōdet declarando quā ꝑtātem ꝯsequat dictus vas. in tali feu. ex tali inuesti. In tertia declarat quo iure τ tit. tenebit dictū feu. ille in quē dictꝰ vasal. trāstulit dictū feu. In quarta declarat q̄ iure τ qua forma dictū feu. est apd dictū vas. anteq̄ in aliū trāsferat. In qnta declarat aliū casuz qñ vas. est inuestitꝰ de feudo cū pacto vt ipse teneat iure feu. τ similiter oēs illi qbꝰ ipse vas. in feudū illud dederit. Scda ibi rñdeo. Tertia ibi. τ ille. Quarta ibi lz ꝓpriā. Quinta ibi. vbi ergo. Casus. Ubi vas. est inuestitus de feu. cū pacto vt ipse τ oēs illi qbꝰ ipe dederit illud habeāt poterit q̄cūq modo alienare etiā sine dñi volūtate τ ille in quē alienauerit tenebit eo iure τ tit. ꝯm q placuerit ipsi vas. alienāti. Ubi vero dictū feu. nō alienauit tūc poterit priuari dicto feu. ex eisdē culpis ex qbus solent p̄uari vasalli: lz dictū feu. nō habeat ꝓpriā feu. naturā: qñ aūt vas. esset inuestitꝰ de feu. cū pacto vt posset alteri infeudare tūc tale feu. bene ꝯtinet ī se ꝓpriā naturā feu. h. d. ¶ In tex. ibi ea lege. i. pacto. vt dixi. s. si de feu. fue. cōtro. in. c. feu. ea lege. Ibi vt ipse. s. inuestitꝰ. Ibi heredes. s. filij masculi. nā ita exponit istud verbū heres in materia feudali si ꝓferat simpliciter vt. s. de alie. feu. i. §. τ si clientulus. Ibi τ qbus dederit p hec verba est facta alteratio τ mutata natura feu. Et sic ex istis v̄bis insurgit tota dubitatio: vñ emanauit ista decisio. Ibi alienare forte in dotē dādo vel aliter inter viuos vel in vltima volūtate disponēdo ꝯm Bal. ibi datū fuerit subaudi p illū vasal. primo inuestitū eo pacto vt. s. Ibi nisi sic. s. p feu. ibi datum est. Subaudi q tūc bñ esset feudū τ haberet propriā naturmñ feud. vt patet. j. in fi. ver. vbi ergo τc. ibi datum fuerit hoc est q habebit eo mō τ forma. ꝓut τ ꝯm q sibi fuerit datū. vt sequit. ibi nō habeat. s. istud feudū datū vasal. cū pacto de q̄. s. ibi censebit. Subaudi donec extat ad ipm vas. τ heredes suos. ibi amittat. s. ipse vasal. nā istud verbū refert ad vasal. nō aūt ad emp. ꝯm verā lec. vt ꝓbat in. d. c. feu. ea. l. τ dicaz statim in glo. Ibi τ verū feu. de qbꝰ causis amissiōis feu. habet. s. que fuit p̄ma cā benefi. amit. per totū. Ibi dederit vult dicere q si feudū est datū alicui cū eo pacto vt ipse vasal. τ ille cui de-

1 derit habeat in feudū tūc aliter est dicēdū vt sequit. ¶†No. q per pactū pōt recedi a ꝓpria natura rei. qd patet q cū feudum de sui natura nō sit alienabile vt. s. de vasal. qui cōtra cōstitu. lotha. feu. alie. in. c. j. pōt per pactū fieri alienabile vt hic τ in dicto c. feudū. Nō eñ est interdicta huiusmodi pactio sup alienatiōe si fiat de licentia dñi. imo est permissa. vt infra de ꝓhib. feu. aliena. per loth. τ per Fede. Unde ergo tale pactū pōt alienari talis natura vt no. in. l. pascici. ff. de pactis. Natura aūt sanguinis vel affinitas nō posset per pactū mutari. l. iura sanguinis. ff. de

2 regulis iuris. τ. l. ius agnatiōis. ff. de pactis. ¶†Nota q pactū amplificatiuū debet operari amplificationē. Nam per ista v̄ba τ quibus dederit τc. ampliatur cōtractꝰ vt quoquo titu. possit res transferri nō solum iure feudi. sed etiā quolibet titulo alienationis. eo enim ipso quod dixit τ qbus dederit τc. Uidet ee cōcessa licentia per dominum q illi quibus datū est habeāt libere postquam nō est dictum quod habeāt in feudū vt hic in fine dicitur. Nā verba debent aliquid operari. l. si quando. ff. de leg. j. ad muni. l. j. in fi. Unde si vellemꝰ dicere q illa verba īportarent solū dationem in feudū tunc nihil operarent: q etiam absq ipsis verbis potuisset vasallꝰ alteri infeudare. vt dixi supra de capi. corradi. in. §. preterea. τ supra qualiter olim feu. po. alie. Et viō vt aliquid operentur est necesse dicere qd importent liberam traditionem vel aliā alienationē prout placuerit ipsi vasal. Et est vera intentio huius capituli. secundum Andre. de

3 yser. ¶†No. q licet facta alienatio feudi circa alienationē nihilominus nō intelligit esse facta alteratio circa causas amissionis donec feudū est apud vasallum cū in amittendo retineat propriā naturam. Sed cū virtute alterationis est translatū in alium tunc alteratio extenditur etiam ad causas amissionis q amodo nō supersunt alique radices ipsius feud. cū libere sit in aliū translatū de volūtate domini: vt ꝓbat in dicto. c. feudū in fi. ¶ Quero cum gl. de intellectu huius litere: que vult qd si virtute horum verborū hic positorū τ quibꝰ dederis τc. fiat venditio feudi quod licet non habeat propriam naturam feudi tamen est amissibile. Unde videret quod ista talis alienatio modicum fructū pariat apud emptorem. Sol. dicit gl. qd iste text. potest intelligi duobus modis. Primo modo quod ista v̄ba circa amissionem feudi referantur ad ipsuz emptorē: quo casu licet feudū sit amissibile ex aliјs culpis. tamen ex hoc qd emerit vel aliter acquisiuerit virtute ipsorū verborū nō erit amissibile. Secundo modo intelligitur τ melius: vt dicta verba referant ad vasallum alienantem. vcz quod donec extat feudū apud ipz bene est amissibile. Sed cum in alium transtulit. tunc secus vt i dicto capitulo feudū. Et hoc vult ista glo. vsq ad versi. sed nūquid. Et hanc secundam lect. sequuntur cōmuniter doct. τ bñ. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo. quid si iste qui emit a vasal. feudū iure ꝓprio ignorat illud esse feudū: an possit prescribere. Et hec glo. dimittit hāc qōnē insolutā. Sz Ja. de bel. i hac qōne distinguit: q aut q̄rit an prescribat cōtra extraneū. τ tunc

a ¶ Citatꝰ dz cōparere addō glo. i. c. nullꝰ eps. xj. q. i. gl. in. c. cōuenior. xxiij. q̄stio. viij. Spe. tit. de citatiōe. in. §. j. v̄ sed pone iudex Jo. an. i regula sciēti. de reg. iu. li. vj. in mercu. Bal. in. l. gñalr C. de epi. τ cleri. Bal. in. l. ciue. C. de appel.

b ¶ Equalitatez esse seruādā. ad de tex. in. c. cū inter. de exce. τ an sit seruāda i iudeo vide gl. i. c. fi. de iudeis. quā sequit Jason in l. q si ephesi. i fi. vlti. col. ff. de eo q certo loco.

c ¶ Notoria τ euidēs. adde q notoriū euidens τ māifestū aliqñ eqparant τ eqpollēt vt est gl. iij. in. c. ab eo. de elec. lib. vj.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. Мечникова

a ¶ In feudo paterno. adde bal. ⁊ Pau. de ca. in l. vnica .C. vnde liberi.

pscribit.l.si quis emptionis.C.de prescript.xxx.anno.Aut cõtra dñm.⁊ tunc nõ possit prescribere.q: cũ per contractum precedẽtem iam habeat vtile dominiũ.⁊ per prescriptionẽ non queraẽ. nisi vtile dominiũ vt in dicta.l.si quis.patet q nihil põt p prescriptionẽ querere.Sz aduerte:q: ista theorica pcederet qñ prescriberet ↄtra dominũ habentẽ vtrũq dominiũ:q: tunc non prescriberet nisi vtile.Secus si prescribat cõtra habentẽ directũ tantũ vt in casu nostro.q: tũc per prescriptionẽ acquireret directũ ad hoc vt pscriptio aliqd operaret.vt tenet Ray.⁊ sequaces.in aut. nisi.C.de bonis mater.⁊ Nico.de neapo.hic Verũtamẽ i casu nostro nescio videre qd iportet ista questio nec quã vtilitatẽ afferat ex eo q statim dicã in qõne seq.In qua docto.cõcludunt q in casu nostro vasallus pdictus vendendo feudũ libere alteri trãsfert in emptorẽ pprietatẽ ⁊ possessionẽ tam naturalẽ q ciuilẽ ipsius feudi.ergo frustra est querere an prescribat feudũ per emptorem cũ iã in eũ sit trãslatũ omne ius ipsius domini per vasallum de volũtate domini adhibita in prima cõcessione facta a vasallo:vt posset libere alteri dare.ar.ff.de diuer.⁊ tẽpo.prescript.l.de acces. in fi.Nisi vellemus dicere q p pscriptionẽ superueniẽtẽ augeatur forte effectus rei iã acquisite.arg.l.i bello.§.si quis.ff.de captiuis Sed tñ bene fateor q ista res amodo erit affecta pscriptibilis ac si nũq fuisset feudalis sm And.de yser.quod patet q: amplius
4 nõ est feudalis dicto.c.feudũ.ea lege in fin.¶†Quero cum dicta gl.in fi.an in istum emptorem qui emit a vasallo libere trãsferat omnis pprietas ⁊ possessio ipsius rei feudalis.Et q: ista glo.nõ soluit.Ideo Ja.de bel.respondet q sic dicẽs q in ipsum emptorem transit ⁊ directũ dñium ⁊ possessio tam ciuilis q naturalis ar.huius capituli.in prin.⁊ supra in ti.qd iuris sit si post alie.in c.j.in.§.profecto.in princip.Et patet rõne:q: quando consentit alienãti rem suã vel etiam ratificat alienationẽ factã perdit dominiũ:ergo querit emptori.ar.ff.de euict.l.quidam.⁊.C.de rebus alie.nõ alie.in.l.j.⁊ in.l.si fundũ.cum dñs dando feu.dederit consensũ q vasallus possit alienare seu dare cui velit:ergo trãsit in emptorẽ directum dominiũ ⁊ possessio.vt.ff.de acqui.pos.l.ij.§. in amittẽda ⁊.ff.de actio.emp.l.ex empto.in prin.⁊ insti.de rerũ
5 diui.in.§.per traditionẽ.¶†Quero.ab extra in casu huius.c.an vasal.iste q libere vendidit feu.debeat pretium tenere loco feudi. ⁊ dic q nõ sm Jac.de bel.⁊ Bal.per.c.fi.s.de feu.cogni.Sed an dictũ pretiũ debeat cõuerti in aliã rem imobilẽ que sit loco prioris feudi.Et dixit Ja.de bel.q hoc satis equum videret.argu.s. de inuesti.de re alie.fac.in prin.Sed in cõtrarium est veritas sm Bal.q: recessum est in totũ a simplicitate feudi per formã de nouo datã.arg.ff.de fideius.l.stipulatus.facit.l.pater.§.qndecim.ff. de lega.iij.⁊.C.de remis.pig.l.fi.⁊ quod no.in.l.mater.ff.de rei ven. Itẽ q: psumptio est q dñs voluerit dictũ pretiũ donare p dictaz liberationẽ adiectã in prima inuesti.ar.ff.mãda.l.si vero.§.idem
6 papi.¶†Quero an iste vasallus qui ex forma inuestiture habet arbitriũ libere tradẽdi feudũ alteri possit se eligere ⁊ sibi appropriare pprietatẽ.⁊ dicit Bal.q videret q non.per.l.mãdauero. in.§.si tibi cẽtũ.ff.mãda.Sed circa hoc vide no.per glo.⁊ doct.in l.plane.ff.qd cuiusq vniuer.noie.⁊ i.c.i iure.extra de elect.¶Vltimo cetera q restant ad materiã presentẽ vide in.d.c.feudũ ea lege.s.si de feu.fue.controu.⁊ qd ibi dixi.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ quod tangitur statim in ti.seq.⁊ per Bald.in.l.j.ff. de rerum diuisio.q.xlv. ¶Jacobus alua.

¶De eo qui finez fecit agnato ⁊c. Rubrica.

¶Continuat ista rubrica ad proximã precedentẽ hoc modo vez quoniã ibi declarauit quãdo aliquis est inuestitus de aliquo feudo cũ hoc pacto vt ipse inuestit⁹ habeat tale feudũ ⁊ sui heredes ⁊ illi qbus ipse inuestitus dederit dictũ feudũ ⁊c.quid operent talia verba apposita in inuestitura.Sed q: dicta verba qñq apponũtur in instrumẽto finis ⁊ refutatiõis per vasallos qñ vnus agnatus refutat alteri ius suum qd habet in feudo ⁊ dubitatur qd operent talia verba apposita in dicta refutatione.vnde vt pdicta declaret subijcit hic istum titu.post ti.precedentem.

1 ¶ Agnatus iuri succedendi renunciare potest.
2 Pactũ circa feudi refutationez receptũ absenti agnato pderit.
3 Pactũ personale ad personas in pacto cõplexas solũ extendit.
4 Natura feudi vel de consensu vnius agnatorum alterari potest.
5 Filia renunciando patrimonio an dicatur renunciare feudo.

TRes erant. Diuidit in tres partes In prima ponit thema. In secunda determinationem. In tertia excipit duos casus a dicta determinatione. Scda ibi sapientes. Tertia ibi.nisi. Casus. Refutatio feudi facta ab agnato ⁊ limitata ad personaz cui fit ⁊ heredes suos ⁊ alios cui ipse agnat⁹ dederit nõ repellit refutantẽ vltra casus expressos. Sec⁹ aũt si refutatio esset realis vel facta cũ eo pacto vt agnatus inuestiat tãq de feudo nouo.q: tunc refutans quocunq casu a dicto feudo exclusus est.hoc dicit.Pre-
a mitte pro euidẽtia q agnati iter se possunt feuda refutare.vt dixi.s.de alie.feu.pa.in princ.Item q in feudo paterno[a] succedunt agnati etiã trãsuersales iuxta grad⁹ suos.vt infra ti.seq.⁊ ibi.⁊ declarat qd sit feudũ paternum.Item scias q dñs põt de cõsensu agnatorũ alterare naturã feudi antiqui inuestiẽdo vasallũ de eodẽ feudo tanq de feudo nouo:vt supra an agnatus vel fili⁹ ⁊c. in.c.j.in fi.Itẽ premitte q pactorũ quedam in rem sunt.quedam in personã.prout per exempla declarat in.l.iuris gen.in.§.pactorum.ff.de pac.¶In tex.ibi vel plures.subaudi q: in hoc non est vis cũ denotet ministeriũ facti ⁊ nõ iuris.Ibi habebat id est possidebat:q: forte ex diuisiõe bonorũ ad ipsum solum peruenit q licitum est.vt infra tit.seq.⁊ supra si de feu.fue.controu.in.c.oẽs filij.⁊ infra de prohibi.feu.alie.per lotha.in capi.ij.vel alio modo nõ curo pure q sit paternũ i quo agnati admittunt sm An. de yser.⁊ Bal.vt infra tit.pxi.Ibi heredibus qd intelligitur de filijs masculis ⁊ descẽdentibus.supra de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ statim subijcit.Ibi ⁊ cui dederit p hoc orta fuit dubitatio put in simili habetur.s.tit.pxi.Ibi decessit iste.s.possessor dicti feudi cui facta est refutatio.nec dedit dictũ feu.alicui ⁊ sic nõ fuit vsus ptãte sibi data.Ibi sine masculo.Subaudi ⁊ quodã extraneo herede instituto vt maior sit dubitatio:ex eo q i refutatiõe cõprehensi sunt heredes sm.Jac.de bel.Ibi ad successionẽ.Subaudi i dicto feu.⁊ in totũ si est proximior ipsi defuncto vel equaliter si est i gradu cũ alio agnato vendicãte iuxta ea q habent.j.ti. proxi.Ibi rñderũt.Subaudi ⁊ bñ.Ibi nõ obstare.⁊ est ratio q: pactũ fuit personale ↄcernãs solũ personã illius cui fiebat ⁊ heredũ suorũ ⁊ illius cui ipse dedisset:nõ aũt psona agnati nũc vendicantis:vt statim dicã.Ibi oĩno.i.generalr cõprehendẽs oẽs.⁊ ideo dixit oĩno.nã q omne dicit nihil excipit.l.a procuratore.C. manda.⁊.l.si seruitus.ff.de serui vrba.predi.⁊ in.c.solite.in fin.de maiori.⁊ obediẽ.Ibi ad hoc.i.ad hũc effectũ.Ibi secuta id est facta noua inuestitura.Ibi non succedat.nã per dictũ consensum quãtum ad ipsum consentientẽ illud feudũ reputat nouum.Et ideo ipse tanquã agnatus nõ succedit in nouo feudo.vt i.c.fi.
1 de feu.marchie.¶†No.q agnat⁹ põt renunciare iuri succedẽdi in feudo vtrũ autem renunciatio simplex valeat absq pacto est longa materia de qua dic vt in.l.j.C.de pactis.p glo.⁊ docto.In casu tamẽ nostro vbi tractat d renunciatiõe feudi.dicit Jaco.de bel.nõ esse necessariũ pactũ dicẽs esse speciale in feudo qd admittit Bal.quando ista simplex renũciatio esset facta i manibus domini q: tũc talis renũciatio habet vĩ pacti saltem taciti.quo casu valet sup iure de futuro alias simpliciter facta nõ tolleret ius futurũ p dictã.l.j.secundũ ipsum.Mihi aũt videt q in renũciatione de qua in.c.isto fit mentio intercesserit pactũ.vt phatur in tex.dũ dixit pacto.Nõ obstãte ⁊c.Et sic etiã dato q nõ fuisset facta in manib⁹ dñi.sed iter pares putarẽ habere locũ determinationem nostrã:cũ neq hic appareat aliqd d persona dñi:facit.l. titius.s.si de feu.fue.ↄtro.⁊ videat etiã esse de mente Jaco.de bel ⁊ Andre.de yser.Et ad hoc adduco gl.notabilẽ.s.iperator lotha. Euge.pa.c.j.⁊ tex.satis expssum.s.de vasal.qui contra cõsti.lotha.
2 feu.alie.c.j.i fi.¶†No.q pactũ qd recepit quis circa refutationẽ feudi prodest agnato etiã absenti.facit qd no.glo.in.l.nõ solũ.§. si liberationis vba.ff.de lib.leg.Et est ratio q: ista talis renũciatio prodest agnato per quãdã cõsequentiã:q: refutãs eximit de medio.potuit eñi in sui piudiciũ ex toto renũciare per quã renũciationẽ accrescit alteri agnato.argu.ff.de inoffi.testa.l.qui repudiantis.Vtrũ aũt ⁊ qualiter possit p pactũ prouideri etiam absenti.dic vt no.per glo.⁊ doct.in.l.idem in duobus.ff.de pact.⁊ p Cy.in.l.generaliter.C.de nõ nume.pecu.⁊ in dicto.§.si liberatio
3 nis.¶†No.ex prima parte hui⁹ capituli q pactũ psonale nõ ptinet nisi ad psonas ↄprehẽsas i pacto.Nã lz faciã tibi pactũ de nõ petẽdo a te vel ab hẽdib⁹ tuis.vl' ab eo cui dederis nõ dz extendi ad alios:vt hic ⁊ in.l.idẽ i duob⁹.ff.de pac.Sz vbi generalr facis pactũ ne rem petã nõ exprimẽdo aliquã psonã tunc tale pactum generale ⁊ in rẽ cõprehẽdit omnes.l.⁊ heredi.§.fi.ff.de pact.⁊ hic in scda parte.hoc etiã vult gl.prima hic posita.que p hoc est expedita.vtruz aũt in dubio ista finis ⁊ refutatio censeatur esse in re vel in psona:⁊ dicit Bal.q postq est facta i manib⁹ agnati tenentis feudũ videt psumi in psonã.s.quo ad recipientem ⁊ suos heredes.neq ista vba ⁊ cui dederit ⁊c.aliqd operant postq vasallus nõ fuit vsus illa potẽtia sibi attributa.ar.ff.d arbi.l.nõ distinguemus.§.si cũ dies.Nã agnatus qui nũc vult vendicare non habet actionẽ neq causam a vasal.defuncto sed venit principali beneficio.Et propterea pactum predictũ non extenditur ad eum p
4 predicta secũdum Jac.de bel.¶†Nota de cõsensu vnius tantum ex agnatis posse alterari naturã feudi quãtum in preiudiciũ ipsius cõsentientis:non autẽ preiudicabit alijs non consentientibus alterationi:vt hic ⁊.s.quib mod.feu.amit.in.§.preterea.⁊ de hoc in gloss.fina.hic posita.que per hoc est expedita.Et de hoc dixi supra in titulo an agna.in fin.⁊ de alie.feud.pa.in princip. ¶Oppo.ab extra quod pactum quantumcũq reale factũ fuerit agnato mortuo nõ debeat extendi ad agnatũ per regulam quod alter alteri stipulari vel pacisci nemo potest.vt.l.stipulatio.in.§. alteri.ff.de verb.obli.imo nec etiã quãtũ ad exceptionẽ acquirẽdam.vt no.in dicta.l.idẽ in duobus.So.sm Jaco.de bel.refutatio operatur istud quod hic dictũ:q: per refutationem ipse refutans amittit ius qd habet in feudo:facit.s.qui.mo.feu.amit.in.§.preterea.¶†Quero ab extra an filia que renũciauit bonis paternis intelligat renũciasse feudo quod postea pretendit ex morte fratris:dic quod non per istum text.⁊.ff.de lega.iij.l.paulo cali macho.§.primo ⁊ p no.in.l.tres fratres.ff.de pact.⁊ i.l.qui rome. in.§.duo fratres.ff.de verb.obli.⁊ tenet Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.in questione quinquagesima.facit quod dixi in.c.in generali. s.si de feu.fue.controuer.¶Vltimo ad materiã huius titu.vide quod dixi i.c.fi.supra si de feu.fue.controuer.vbi est quasi similis casus ⁊ in remissionib⁹ ibi adductis.⁊ in dicto.c.j.s.Imperator lotha.Euge.pape.⁊ ibi plene p Bald.⁊.s.de alien.feud.pater.in prin.⁊ in dicto.c.titi⁹ supra si de feu.fue.cõtrouer.⁊ supra de vasal.decre.eta.in.c.j.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ i dicto §.preterea.⁊ per Jacob.ardi.in titu.qui.mod.feu.amitt.sub rubricella si agnatus pactũ fecit vasallo.⁊ in titu.de succes.feu.sub rubricella si vasallus refutet feudũ.⁊ sub rubricella quando vasallus refutat feudum vetus facit quod traditur in.l.si mater in §.eandem.ff.de excep.rei iudi.Et per canonistas in.c.veniens.ex.de transac.Et plene p doc.nostros de materia diuisionis quietationis finis ⁊ remissionis in.l.qui rome.in.§.duo fratres.ff.de verbo obli.⁊ in.l.tres fratres.ff.de pact.⁊ in.l.j.C.de pact.⁊ in Spe.de transact.§.j.⁊.ij.⁊ in ti.de iudi.in.§.seqtur.ver.facta autem ⁊ in ti.de testa.in.§.j.versic.item quid si duobus fratribus.⁊ ibi Joã.andre.per Gul.in lege auus.ff.de pac.⁊ per Bald.in.l.j. ff.de rerum diui.ver.decimo queritur.

¶De natura successionis feudi. Rubrica.

¶Explicitis hucusq varijs causarum conflictibus q oriebant ex controuersijs feudalibus nunc vero facit transitum ad declarandum naturam successionis feudorum:vt dixi.s.hic finit lex sup rubrica.Quequidem rubrica secundum antiquam rubricationem cõprehendebat sub se omnia precedentia vsq ad istũ titulum:vt dixi super rubrica.s.de filijs natis ex matri.ad morga. contracto.verum postea glossatoribus interserte fuerunt suprascripte rubrice particulares:vt materia diuisa melius intelligeret.vt ibi dixi.Et iõ specialiter cõtinuemus rubricam istã ad pxime precedentem hoc modo:quia supra in tit.precedenti interseruit de feudi successione.Vnde sumpta inde occasione supposuit hic istũ ti.In quo generaliter tractare intẽdit de dicta materia ⁊ natura successionis feu.

¶ Ascendẽtes per rectam lineam suis descendentibus in feudo non succedunt.
Filius septem casibus patri non succedet in feudo.
Femine duobus casibus succedunt in feudum.
Descendẽtes in infinitum in feudo succedunt quibus deficientibus ad collaterales agnatos deuoluetur.
Feudũ quod ⁊ quare dicatur paternum.
Agnatis pluribus ex diuersis lineis ad feudum vasalli mortui aspirantibus qui primo sint vocandi.
Nepos patruo preferendus in feudo.

SUccessionis. Diuidit i duas partes. In pria declarat an ⁊ qliter ascẽdẽtes tã masculi q femine ⁊ collaterales succedãt i feudo prño.⁊ vsq ad quem gradum.⁊ q sit feudũ prñum. In scda declarat qñ feudũ prñũ transit p plures lineas qliter in eo succedat per collaterales. Scda ibi.dũmodo scias. ¶Casus. Ascẽdẽtes a successione feudi exclusi sunt descẽdẽtes vero succedunt vsq in infinitum dũmodo sint masculi ⁊ ex masculis descẽdẽtes.qm femine a successione feudi repellunt.Nisi aũt ex pacto admitterẽt:vel q: feudũ eẽt femineũ.Non extantib⁹ vo descẽdẽtib⁹ admittunt collaterales i feudo prño vsq i ifinitũ iuxta grad⁹ suos:dũmõ vltio moriẽte sine dscẽdẽtib⁹ vocent prio supstites de linea dfũcti.h.d.¶In text.ibi ascẽdẽtes.s.p lineã directã.vt.j. subijcit.qm ascẽdẽtes p lineã trãsuersalẽ bñ succedũt i feu.pa.vt s.i ti.ipator lotha.Euge.pape.i.c.j.⁊ de gradi.succes.i feu.§.j.Ibi ex pacto vt q: iuesti.fcã fũit i psona pris sui vt ẽt filie.femine succederẽt i feudũ:vt.s.de succes.feu.i.§.filia vo.Ibi femineũ.i.p feminã prio loco acqsitũ:vt h no.i gl.i q succedũt femine nõ extãtibus masculis.vt.s.de bñfi.femi.i.c.j.⁊ ibi dixi.⁊ q no.p gl.i.§.cuz vo corrad⁹.s.q feu.da.pos.Ibi pri.s.descẽdentia b illa femia q primo acqsiuit vl' rferas ad id q.s.dixit qñ pr acqsiuit feudũ p pacũ vt filia succedat:vt i gl.h posita.q p h ẽ expedita.Ibi lz qsdã Suandi.⁊ bñ.dato q i h fuerit opinio oẽs vt nec filia.imo nec filij masculi succederẽt cũ feudũ debeat appellari paternũ ⁊ nõ mrnũ.vt.s.an mari.succe.vro.in.c.j.Sz hec opinio reprobata est:vt p3 in.d.c.j.de bñ.fe.⁊ i gl.h posita.q p hoc est expedita.Ibi nepos ex filio.Subaudi ñ aũt ex filia vt i glossella hic posita.Ibi solus Subaudi.s.exclusis oib⁹ transuersalib⁹ agnatis.q: donec extat ẽt vn⁹ sol⁹ masculus descedens oẽs collaterales remouent.vt.s. de gradi.succe.in feu.in prin.⁊ in gl.hic posita in pn.Ibi ⁊ fili⁹ solus.Intellige ⁊ expone vt.s.prime dixi.Ibi in infinitũ.Naz oẽs masculi descẽdẽtes ex masculis quoto gradu sint etiã in infinitũ succedũt:vt.s.de gradi.in prin.Ibi descẽdẽtes.s.a primo acqrẽte q fuit agnatiõis cõis.vt.s.de gra.succe.in feu.in.§.j.Ibi sit prñũ.Subaudi q: in feu.nouo nõ succedũt trãsuersales:vt s.de feu.mar.in.c.fi.⁊ de succes.feu.in fi.Vel dic sm gl.q iõ dixit paternũ.s.respectu agnatorũ qui nõ debẽt admittit ad dictum feudũ stante nepote masculo ex dicto vas.mortuo.Nõ aũt dixit paternũ respectu ipsi⁹ nepotis q: sine dubio ẽ paternũ respectu ipsius qm.respectu ipsius nepotis nõ debet distingui vtrũ sit paternũ.vel nouũ cum sit de descẽdẽtibus q descendẽtes succedũt tã in nouo q in paterno.vt.s.qui feu.da.pos.in.§.j.⁊.ij.⁊ de succes.feu.in prin.sm Ja.de bel.Et hoc modo habes gl.hic positã expeditã ⁊ declaratã.Ibi acquisiuit hoc est si fuit illius parẽtis q fuit agnationis cõis:vt nũc dixi.Ibi bñficiũ.i.feudũ.ibi ex diuisione que diuisio licita est.vt.s.si de feu.fue.cõtro.in.c.oẽs filij. ibi vel trib⁹.In hoc nõ est vis quotquot filij supersint.ibi patrueles dicunt intelligas.s.respectu filiorũ fratrũ de qb⁹.s.dixit ⁊ p3.j.in versi.sicut etiã ⁊c.Et hoc modo intelligẽdo stabit ista litera proprie qm filij duorũ fratrũ pprie appellant patrueles: vt isti.de gradi.in.§.quarto.Nõ aũt intelligas q isti fratres nati ex eodẽ patre sint patrueles:q: hoc est falsum cũ appellentur fratres cõsanguinei:vt in aut.de cõsan.⁊ vteri.fra.⁊ hoc voluit etiã gl.hic posita.q p hoc est expedita.Ibi sicut etiã vult dicere q sicut in casu supra primo.in versi.⁊ iste duobus ⁊c.tenẽs feudũ decessit relictis plurib⁹ patruelib⁹ masculis ⁊ similiter in casu primo superiore.in versiculo dũmodo scias ⁊c.Ita ẽt in isto casu iste q vltimo tenebat feudũ mortuus est sine descẽdẽte masculo relictis patruelib⁹ natis ex fratrib⁹ ei⁹ ⁊ sic linea sua put sequitur ⁊c.Ibi habet scilicet nũc vltio loco.ibi decessit.Subaudi sine liberis.ibi eos solos.s.patrueles huius nouiter defũcti q sunt de sua linea ⁊ sibi pximiores.ibi vl' ad oẽs.Subaudi. s.numeratos existentes in quacunq linea.ibi ex qua iste.s.vltimo loco mortuus q tenebat feudũ.ibi fuit vult dicere q illi qui sunt in eodem gradu vel illi qui succedunt in locum eorum qui erant eodẽ gradu cũ his qui obtinẽt gradũ pximiorẽ cũ defuncto qui vltimo loco tenebat feudũ admittunt soli ad successionẽ dicti feudi tãq pximiores agnati:vt sequit.Ibi pximiores. Sed dic q nõ:tñ oẽs debent simul succedere;sed soli illi q inter eos sunt proximiores seu qui obtinẽt eũdẽ gradũ pximiorem debent preferri.Ibi aliarũ linearũ:de quibus.s.in primo ⁊ secũdo.casu dixit.Nã donec extabat aliquis ex ista linea istius q vltimo loco tenebat feudũ oẽs alij agnati remouent ⁊ exclusi sunt:vt in dicto.c.j.s.de gradi.⁊ in gl.fi.hic posita.Ibi ex hac linea.s.ex qua fuit iste q vltimo decessit:⁊ q vltimo tenebat feudũ Ibi oẽs alie linee:de quib⁹.s.dixit in primo ⁊ secũdo casu.Ibi equaliter vocat.Subaudi seruata tñ grad⁹ prerogatiua ⁊ qui
1 erũt in eadẽ linea vocabunt equaliter sm Jac.de bel.¶†No.q ascendẽtes per directã lineã nõ succedũt in feudo descendẽtib⁹ suis qd est cõtra legẽ ciuilẽ scriptã ⁊ cõem cũ de iure cõi admittat talis successio de ascẽdentib⁹ in descendentes:vt in aut.defuncto.C.ad tertu.imo nõ min⁹ hereditas filiorũ est debita parẽtibus q ecõtra.l.nã ⁊ si parẽtib⁹.ff.de inoffi.testa.Sz hoc operat natura feudi q in hoc vicit legẽ romanã.vt.s.de feu.cogni. c.j.⁊ in glo.j.hic posita que p hoc est expedita.Erit ergo speciale iure cõsuetudinario feudorũ sm Jac.de bel.Assignant tñ et alie rõnes:quare ascendens repellat a successione feudi:put dixi.s.q feu.da.pos.in.§.hoc quoq sciendum.vbi videas.Vtrum autem sit hoc verũ etiam in feudo ecclesiastico ponit Bal.in dicta aut.defuncto vbi tenet q sic.Idem dicit in emphiteosi eccle
a siastica[a] dicens q de sui natura non respicit nisi lineã descendẽtẽ.quoniã nõ debet transire de sui natura nisi in accipiẽtẽ ⁊ in suos filios ⁊ nepotes masculos ⁊ feminas ⁊ nõ ad alios nisi ex tenore inuestiture aliud disponeret per.§.emphyteosis.in aut.
2 de nõ alie.¶No.q filius regulariter succedit patri in feudum. Sz ista regula fallit in septem casibus in qbus filius nõ succedit.q numerant clare hic in gl.secũda quos recita vt in ea q p
3 hoc est expedita ⁊ bene loquitur.¶†Nota quod licet femine d iure communi ita debeãt succedere sicut masculus.l.maximuz vitium.C.de libe.preter.vel exhere.tamen ad successionem feudi nõ admittuntur neq earum descendentes nisi in duobus casibus hic expressis videlicet qñdo inuestitura esset facta eo pacto vel qñ feudũ esse femineũ.vt hic ⁊ in dicto capitulo primo supra de gradi.⁊ de suc.feu.in.§.primo ⁊ in glo.iij.hic posita.que per hoc est expedita.que aũt fuerit ratio huius prohibitionis habetur supra qui feudum da.pos.in.§.hoc autem notandũ.⁊
4 vide quod ibi dixi.⁊ supra de benefi.fe.in cap.primo.¶†Nota quod in successione feudi prima causa est descẽdẽtiũ.⁊ admittũtur vsq in infinitũ donec aliqs ex ipsis extat.nullo aũt extante tũc collaterales agnatos deuenitur quorũ successio similiter ad

a ¶In ẽphiteosi ecctiastica. Add Joan. de imo.⁊ doc.in.c.potuit. de loca.

infinitũ extenditur quando feudum est paternum.vt hic ꝛ in di cto.c.j.de gradi.Et istis casib⁹ circa successiones istas seruat̃ idẽ ordo q in legibus cõtinetur.vt dixi tex.in.ca.j.in fin.supra an ille q interfe.fra.do.Unde ex isto tex.qui extendit istas successiones vsq₃ ad infinitũ infert̃ ẽm glo.ix.hic positam ꝙ infinitas tolera tur.Sed cũ ista sit via brocardica dicatis vt no.s.q feu.da.po.in 5 §.hoc quoq₃.ꝛ ibi dixi.¶†Not.ꝙ feudũ paternũ est illud qđ est acqsitũ ab aliquo ex ascẽdentibus.nã est necesse ad hoc vt dicat̃ paternũ inter agnatos ꝙ fuerit acqsitũ ab eo parente q fuit au tor agnatiõis cõmunis eoꝝ.vt dixit text.in.d.c.j.in.§.j.s.de gra. 6 ¶†Not.ꝙ vbi plures agnati ꝑcedẽtes ex diuersis lineis aspira re volũt ad successionẽ feu.alicuius vasale.oꝝ agnati mortui pri mo vocãdi sunt gradatim ad dictã successionẽ existẽtes in linea cõi cũ mortuo.Et si nullus ex ea linea superest tũc trãseundũ est ad alias lineas seruata graduũ ꝓrogatiua.vt hic ꝛ i.d.§.j.de gra. ¶Opp.cũ gl.iiij.ꝙ imo filia nõ succedat in feudo dato ꝙ sit ap positũ pactũ in inuestitura.vt succedere possit.vt est casus.s.epz vel abb.in.§.quin etiã.ꝛ de succes.feu.in.§.filia cuius cõtrarium hic dr.So.filia admittit̃ ad successionẽ vigore pacti vt hic.ꝙ itel lige qñ non est masculus qui eã impediat vt ibi qm̃ nunq₃ est lo cus femine donec extat aliqs masculus ex eo q primo feudũ acq siuit.vt.s.de eo qui sibi heredi.q₃ suis ꝛc.c.j.Et hoc vult ista glo. vsq₃ ad vẽ.vl' nisi.ꝛ bene loquit̃.Utrũ aũt ista filia q̃ semel fuit ex clusa ꝑ fratrẽ masculuz posset postea admitti sublato obstaculo de medio declarat̃ i.d.c.j.vbi videas.¶Oppo.subsequẽter cũ di cta glo.ꝙ imo sit dare tertiũ casuz in q̃ filia succedit patri etiam dato ꝙ extarẽt agnati.vt ꝓbatur.s.i tit.quẽad.feu.ad fili.pti.c.j. So.dicit gl.fatẽdo cõtrariũ ꝙ ideo ibi ita disponit̃:qꝛ dñs mor tuo vasallo vẽdidit feudũ ipsi filie vel ẽt ꝓpter seruitia q̃ habue rat a patre voluit ipsam remunerare sibi ĩfeudãdo de nouo.Et hoc potuit facere dñs qꝛ feudũ erat sibi aptũ adq₃ agnati nõ po terãt venire inuito dño ƀ₃ verã lec.ibi positam.Et nũc habes ex peditã glo.vsq₃ ad fi.q̃ bene loquit̃.Quid aũt de hermafrodita. an succedat in feudo dixi.s.in tit.an mut⁹ vel aliter imperfectus in.c.j.vt videas.¶Quero cũ gl.octaua.quid si morit̃ vasallus re licto filio ꝛ nepote ex altera filio premortuo.An iste nepos vocet̃ simul cũ dicto patruo suo ad successionẽ i feudo dicti aui sui.Et respõdet glo.ꝙ sic.tũ qꝛ nõ reperit̃ ꝓhibitũ hoc de iure cõsuetu dinario.sed potius tacite permissum.vt.s.de gra.i prin.ꝛ in isto tex.tũ qꝛ etiã de iure cõi ita statutũ est.vt in.l.iij.C.de suis ꝛ legi. here.Et sic in ista materia appellatiõe filioꝝ a debent cõprehẽdi etiã nepotes ꝑ predicta.ꝛ.ff.de verbo.sign.l.liberoꝝ.ꝛ hoc voluit tota ista gl.vsq₃ ad fi.q̃ bene loquit̃.Et prestat ista glo.ar.ad qõ nẽ qua solet queri qs admittat̃ ad successionez.an nepos ex filio primogenito ꝑmortuo.an filius defuncti stãte statuto vl' cõsuetu dine ꝙ primogenit⁹ succedere debeat.de qua vide plenissime per Bal.i.l.cũ antiquioribus.C.de iure delib.ꝛ dixi in.c.mulier.s.si de feu.fue.contro.ꝛ i.c.j.s.de feu.marchie.Quid aũt si essent plu res nepotes q vẽirẽt ad successionẽ simĩ cũ patruo suo.an debeãt admitti i stirpes vl' i capita.ꝛ i hac.q.dicit Ja.de bel.ꝙ succedũt in stirpes cũ suo patruo ꝑ.§.is vo.s.de succes.feu.de feu.march. §.fi.ꝛ in aut.de heredi.abintesta.in.§.si naũt defuncto.Hoc idem indubitãter firmat Bal.qꝛ isti nepotes veniũt ingrediẽdo locũ patris ipsoꝝ.Sz qñ isti nepotes veniũt d per se ꝛ iure suo ad suc cessionẽ patrui mortui sine herede.tũc i hoc est maior dubitatio. Et dicit Jaco.de bel.ꝙ succedũt in capita.qdã aũt volũt ꝙ i stir pes.Sed dic vt dixi in dicto ti.de gra.in.§.pe.ꝛ.s.de succes.feu.in ꝑn.ꝛ i.j.no.Abinde aũt.s.s.vltra fratres ꝛ filios fratrũ cõis opi nio est ꝙ veniãt in capita ꝑ aut.post fratres.la.ij.C.de suis ꝛ legi. here.ꝛ in.l.auũculo.C.cõia de succes.ꝙ dixit Cy.in dicta aut.ces sante.ꝛ ꝑ Jac.ardi.in summa de succes.feu.sub rubricel.de col.in §.itẽ succedũt.si nũãt essent tres filij ex vno fratre ꝛ vnus filius ex altero fratre tũc si moriat̃ vn⁹ ex trib⁹ filijs.Alij duo sui fratres sibi succedunt equaliter:qꝛ sunt de sua linea nõ aũt fili⁹ nat⁹ ex altero fratre.qꝛ est ex alia linea.vt i isto tex.¶†Quero ab extra si vasall⁹ dcedat relicto nepote ex fratre ꝛ relicto patruo qs admit tat̃.dic ꝙ nepotes excluso patruo.arg.in aut.de here.abintesta.§. illd collatio.ix.cũ ibi not.ꝛ i aut.post fratres.C.d suis ꝛ legi.Ita determinat Nic.de nea.s.de his q feu.da.pos.in.§.penult.ꝛ Bal. s.Imperator lotha.Euge.pa.in.c.j.¶Quero insup qd si pater vasal.renunciauit feudũ suũ in manib⁹ dñi cũ pacto vt inuestiat filiuz suũ cũ hac cõditione vt moriẽti filio possit pater succedere an tũc succedet.Et dicit Jac.ardi.ꝙ sic.ar.C.de emãci.lib.l.si pa ter qui.in fi.ꝛ de hac qõne est casus i capl'is extraordinarijs.in.§. quãdo vsui.vbi videas.Eodẽ modo dicit si fili⁹ fuisset inuestit⁹ cõtẽplatiõe ꝛ amore ꝛ ꝓpter seruitia patris.arg.ff.de colla.bo.l. dedit dotẽ.ff.de iure dot.l.auus.C.de vsufruc.l.fin.ꝓut ipse dicit i tit.de vsucces.feu.sub rubricella an ascẽdẽtes succedãt.Et ibidẽ etiã dicit ꝙ quãq₃ pater non succedat filio in feudo:tamẽ viuen te filio pater habebit cõmodũ ex dicto feudo.arg.ff.de assigna.li ber.l.iij.§.inde queritur.ꝛ i fi.facit ad hoc ꝙ dixi i.c.ij.s.de fra.de no.be.inuesti.Subsequenter adhuc limitat idẽ Ja.ardi.in loco

a ¶Appellatiõe fi lioꝝ.adde gl.in clem.j.de bapti. Jo.an.i.c.statu tũ.de hereti.lib. vj.abb.in ꝑe.de cre.bar.in.l.ali mẽta.ff.d alimẽ. le.bal.ꝯsil.lxxvj. inci.Angela.in iiij.volu.Lo.ro. ꝯsi.ccccxxxviij.i ci.i.cã ꝑsentis cõ sultatiõis.ꝛ per alex.de imo.ꝯsi. j.ici.ꝑspectis i.j. vol.qd i testis vi de ꝑ bal.ꝯs.cclx ij.ici.titi⁹ ꝛ qd i vltimis volũta tib⁹.vide ꝑ Ale xã.d imo.consil. lx.inci.super eo quo queritur.j. volu.qd i ꝑuile gijs vide ꝑ Bal. in.c.j.i.§.decedẽ ti.q feu.da.pos. i vsib⁹ fen.ꝛ ꝑ pe. de ãcha.i.clemẽ. j.d bap.qd i feu dis.vide text.i.c. j.i.§.ꝛ si cliẽtul⁹ de alie.feu.alex. a d imo.i.l.gall⁹.i §.istituẽs.ff.d li be.ꝛ posth.bal. i.c.q̃ i ecclesiarũ de ꝯsti.Alex.de imo.ꝯsil.xvij.ici. põderatis his q̃ i.v.vol.ꝛ an ꝯti net̃ agnat⁹.vide ꝑ barba.ꝯsil.lx viij.ici.oĩpotẽtẽ i.iiij.vol.ꝛ an ve nit fili⁹ filie.bar ba.ꝯsil.lxxxviij. inci.sapiẽter.in. iiij.vo.an cõpre hẽdunt̃ nãles vi de per Philip. frã.i.c.statutuz. el.ij.de here.lib. vj.ꝛ ꝑ Angel.i.l. ex facto.i.j.colũ. ff.ad se.ꝯsul.tre bel.ꝛ an veniãt 7 tm̃ descẽdẽtes ꝑ lineam masculi nã.idẽ Phil.in c.vbicũq₃.in.ij. no.d penis.lib. vj.ꝛ an veniunt posthumi in

preallegato istã regulam ꝙ pater vel ascendens non succedat fi lio vel descẽdenti in feudo.s.qñ feudum est nouum ꝛ datum con templatione filij.Secus aũt si feudum esset antiquũ quia tũc di cit ipse quod ascendentes succedunt siue sint per directã lineam siue transuersalẽ per.c.j.s.Imperator lotha.Euge.pa.in fin.Sz ego puto hanc limitationem esse veram in ascendente transuer sali.vt dixi super tex.Sed in ascendente per lineam directam ne scio videre quod possit adaptari de facto cum semper in tali feu do antiquo talis ascendens sit potior ad habẽdum dictum feu dum q̃ descendens.Nam feudum paternuz nõ potest peruenire ad filium patre super existẽte.qꝛ pater prior admittitur nisi velle mus dicere quod ipse filius primo possederit dictũ feudũ de vo luntate patris emancipando ipsum filium ꝛ sibi donãdo dictũ feudum ꝛ faciẽdo ipsum inuestire dũmodo omnino nõ refutet ius suũ vel faciat ipse inuestire tanq₃ de feudo nouo.vt.s.ti.pri. in fi.quo casu moriẽte filio bene reuerteretur feudum ad patrẽ. sed non iure successionis sed antiquo suo iure vtit̃.arg.ff.de lib. ꝛ posth.l.filio.ꝛ.l.filio.§.j.in fin.ꝛ.C.de capti.l.ab hostib⁹.Et pu to quod idem Ja.voluerit ita intelligere dum subijcit ꝙ feudũ reuertitur ad ascendentẽ.sed nõ iure successionis prout dixi.Et ita etiã intellexerit An.de yser.ponendo similiter aliud exẽpluz in auo qui emãcipauit filium ꝛ dedit feuduz antiquum nepoti suo nato ex dicto filio ꝙ potuit facere.vt.s.de alie.feu.pa.Unde mortuo auo si moriat̃ nepos tenẽs feudũ poterit pr̃ hui⁹ nepo tis succedere in dicto feudo eo modo quo.s.dictũ est.¶Ultimo ad materiaz presentem vide plura que dixi.s.qui feud.da.pos.§. hoc quoq₃ sciẽdũ.ꝛ.s.de succes.feu.i princ.ꝛ.s.de gra.succes.i feu. in prin.ꝛ in.§.j.ꝛ.s.de he.fe.in pri.ꝛ.s.in dicto tit.Imperator lo tha.Euge.pape.c.j.ꝛ plene ꝑ Jac.ardi.in summa in tit.de succes. feu.sub rubricella.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ sub rubricella an collaterales succe dãt cum sex rubricellis seq.ꝛ sub rubricella ã frater succedat fri. ꝛ de cap.extraor.in.§.quidã dñs.ꝛ in Spec.de feudis.§.quoniaz ver.xxv.ꝛ per Hosti.in sum.de feu.§.qualiter constituatur.

¶De capitaneo qui curiam vendidit. Rubrica

¶Continuatur ad precedentez titu.hoc modo.qꝛ ibi tractauit qualiter acquirat̃ feu.ex natura successionis feudi.Hic vero sub sequẽter declarare intẽdit qualiter acquiratur vel ex natura cõ tractus vel ex delicto alterius vel etiã ex successione prout patet ex tenore cuiuslibet capituli sub hoc ti.positi.Sed cum principa lis eius intentio fuerit declarare de acquisitiõe feu.ex natura cõ tractus.ideo subiecta est hic ista rubrica de capitaneo qui curiã vendidit. ¶Jacobus Alua.

1 ☞Feudum in generali bonorum venditione non includitur.
2 Molendinũ in flumine castri an concedatur vbi castrum cum suis pertinentijs conceditur.
3 Imperiũ merum an transferatur in generali donatione castri.
4 Recognoscens castrum in feudum an recognoscat territorium.

Quidam capi. Premitte pro euĩ tia huius capi.ꝙ do minus potest habere vasallos i curte ꝛ extra cur tem.In curte em̃ habet vasallos exẽpli cã si ipse dñs hƺ dñiũ possessionũ ꝛ terrarũ toti⁹ vill le puta ꝙ oẽs rustici ꝛ coloni dicte ville recõdũt fruct⁹ ꝛ redditus ipsius dñi ad domũ dominicalem ipsius dñi existentem in dicta villa que domus appellatur in dicta villa cu ria seu curtis domini.Modo si ipse dñs infeudaret alicui vasal lo vnum mansum terre de dicta villa vel prout ipse vasallus ha beret annuatim certũ redditum de dicta curte.nunc ipse domi nus intelligitur habere vasallũ in curte.Sed quãdo habet ipse dñs vasallos extra curtem.Exempli causa si i vna villa nõ habet dominus dominiũ totius ville.Sed pro maiori parte possessio nes dicte ville sunt rusticorum vel aliorum consortum.Sed ipse dominus habet etiam aliquid modicum.puta vnam vel duas possessiones.Ita quod non est necesse quod ibi teneat curtẽ nec domũ dominicalẽ.Modo isto casu si ipse dominus infeudaret alicui vasallo illã vel illas modicas possessiones quas ibi habet. tũc intelligeretur habere vasallos extra curtem.vt predicta col liguntur supra quibus modis feud.amitta.§.penultimo ꝛ fina. ꝛ scias etiam quod per modum suprascriptum põt dñs habere non tm̃ vnaz curtem sed etiam duas tres ꝛ plures ꝓut est dicẽ vt colligit̃ ex hoc tex.ibi in quadã sua curte ꝛc.Et sic ꝑsupponit ꝙ habebat plures ꝛc.Itẽ scias quis dicatur capitaneus.nã mar chio vel comes q recognoscũt marchionatũ vel comitatũ ab impe ratore vel rege in feudũ ꝓprie dicunt̃ capitanei regni vel regis ꝛ sunt illi quos hodie appellam⁹ barones.Sũt q₃ ꝛ appellant̃ ca pitanei illi q subsequẽter recognoscũt feuda ab istis marchioni bus vel comitib⁹ vel ducib⁹ quos etiã vocam⁹ valuasores regni vt ꝑdicta probantur.s.qui feu.da pos.in prin.ꝛ not.glo.in capi. j.supra quis dicatur dux comes vel marchio.His premissis di sum in terminis sic figura.¶Quidam capitaneus in suo di ctu

cta habebat plures curtes.vñ in quadã ex dictis suis curtib⁹ de signauit beneficia seu feuda qbusdã vasallis eos inuestiendo de dictis feudis postea in ꝑcessu tẽporis eandẽ curiam in qua erãt dicta feuda vẽdidit cuidã post hoc ꝯtrouersia orta est inter istuz capitaneũ vendentẽ ꝛ ipsum emptorem.qm̃ ipse emptor dicit ꝙ in sua emptiõe cõprehẽdunt̃ etiã supradicta iura feudalis.Capi tane⁹ vero dicit se nõ vẽdidisse dicta iura feudalia sed simplici ter ipsaz curiã q̃rit̃ ex predictis an dicta iura feudalia intelligan tur vẽdita.Et dic ꝙ nõ postq₃ nõ fuit hoc expresse actum in ven ditione vt cõprehẽderent̃ in ipsa vẽditiõe.h.d.¶In text.ibi ca pitaneus.dic põt capi.ꝑ marchiõe vel comite vel etiã pro alio in feriore:vt.s.dixi qunnimo ꝛ fortius extendẽda est determinatio huius.c.ad omnes ꝑsonas q̃ infeudare possunt de quibus.s.qui feu.dare pos.in princi.quoniã hic ponit de capitaneo gratia ex empli ẽm An.de yser.Ibi curte:subaudi quã tƺ in feudũ ab ipe ratore vel rege vel duce comite vel marchiõe:cũ in quolibet istoꝝ casuũ appelletur capitaneus.vt.s.dixi.Ibi militibus.i.vasallis. q in hoc non est differẽtia siue vasallus sit miles siue non vt.not. gl.in.c.j.s.de feu.sine cul.nõ amit.ꝛ dixi.s.imperator loth.euge. pape.Ibi beneficiũ dedit.s.iure feudi qđ potest facere.vt.s.de ca pi.cor.in.§.preterea.ꝛ ibi gl.Nã beneficiũ idem est qđ feudũ.vt.s. in q.a.feu.amit.in.§.j.Ibi.curiã quã.s.appellauit curtẽ ꝙ idem importat.Ibi vẽdidit.Subaudi cũ consensu ꝛ voluntate dñi su periora quo iste capitane⁹ vendens recognoscit qꝛ alias nõ va leret reuerteret̃ ad ipsuz dñm superiorẽ vt.j.de ꝓhi.feu.alie.per fed.Com Jac.de bel.ꝛ Nic.de nea.ꝛ Bal.vel ad agnatos.vt dixi in.d.§.fi.s.que fuit prima cau.benefi.amit.¶†No.ꝙ in generali 3 b seu simplici venditiõe bonoꝝ non comprehenduntur feuda nisi specialiter exprimant̃ ꝛ nominẽtur.vt hic ꝛ in.c.i generali.s.si de feu.fue.cõtrouer.ꝛ i gl.fi.hic posita.ꝛ põt esse rõ multiplex ꝓut assignatur hic in gl.prima i princ.vcz.ꝛ ꝑmo qꝛ verba generalis venditionis nõ cõprehendũt nisi solũ ea de qbus est actũ iter cõ trahẽtes.vt.C.de trãsac.l.si de certa.Itẽ qꝛ nõ videt̃ cogitatũ per ꝯhentes de feudo vẽdẽdo.ꝛ iđ solũ ea que fuerũt expressa veniũt i vẽditiõe:vt.ff.de trãsac.l.cũ agliana.ꝛ.ff.de euict.l.q libertatis. Itẽ qꝛ verba ipsius vẽditiõis generalis nõ significãt feuda.Un de nõ debemus recedere a significatiõe.sed potius iherere.vt in. l.nõ aliter.ff.de leg.iij.Itẽ qꝛ feudũ ꝛ curia sunt duo penitus se parata.qđ pƺ:qꝛ vnũ põt stare sine reliquo.ꝛ iđ ꝑ vẽditionẽ vni⁹ nõ includit̃ venditio alteri⁹.ar.i.l.fi.C.de pact.cõuẽ.que sup do.ꝛ hoc voluit ista gl.ꝑma.vsq₃ ad versic.ecõtra videtur que per hoc vsq₃ ad dictã ptez est expedita.Sz tu vltra gl.assigna aliã rõnẽ ꝛ meliorẽ qꝛ dñs sine vasalli volũtate nõ alienati⁹ suũ ꝙ hƺ in feu. seu vasallos:vt.s.de lege corra.in.c.ij.§.ex eadẽ vt.s.quo tpe mil. l.c.ij.Nã sicut vasal.nõ põt alienare ius suũ sine licẽtia dñi vt.j.tit. seq.Ita ꝛ ecõtra dñs sine volũtate vasalli cũ ad paria iudicẽtur. ꝛ late de hoc dixi i.d.§.ex eadẽ.i ꝑmo no.Unde nõ est verisimile qđ in vẽditiõe voluit includere feudũ ꝛ ponere se i periculo ꝑdẽ di illud vẽdẽdo absq₃ volũtate vasalli cũ spãliter nõ fuisset vẽdi turus.vt ibi dixi.Utrũ aũt vẽdito fundo intelligant̃ venditi bo ues aratra vegetes ꝛ similia.vide Bal.in.l.ij.C.de legatis.Et silr in vẽdito equo itelligat̃ vẽdita sella.ponit Bal.in.l.cũ ꝓponas C.de edi.act.¶Op.cũ gl.j.in.d.versi.ecõtra videt̃ ꝛc.Et multipli citer ꝯ determinationez hui⁹ capi.vcƺ ꝙ imo vendita simpl'r cu ria videat̃ in cõsequentiam venditũ etiã feudũ.qđ probat̃ pluri bus rõnibus.Et primo qꝛ feudũ pertinet ad curiã vel saltẽ cohe ret vel inest ipsi curie tanq₃ pars ipsius curie.ergo cũ datiõe ꝛ vẽ ditione curie dƺ transire qꝛ nõ itelligeretur in totũ tradita curia si detrahat̃ aliq̃ eius pars:vt predicta probantur in.l.creditori. ꝛ.ff.de act.emp.ꝛ.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.l.fin.ꝛ.ff.de acq.rei iudi.l.si quis cum totum.Itẽ quia ipse vẽdens est vsus verbo generali vel saltem simplici vendendo curiã ergo videtur omnia vendidisse que non excipiuntur.vt.ff.de excep.l.pluribus. Item quia in dubio debemus potius interpretari verba contra venditorem qui potuit apertius declarare ꝯtractũ quã ꝯtra em ptorem.vt in.l.labeo.ff.de cõtrahen.empt.ne sit in potestate ipsi⁹ venditoris detrahẽdi quicqd velit ex dicta venditione quod eẽt absurdissimũ ꝛ incõueniens:quoniã si admitteretur ipse vendi tor vt posset venditione generali curie detrahere feudũ eadem ratione posset detrahere aliam rem.puta vineam vl' domum vel aliquid aliud.Et sic vẽditio ipsa posset reduci ad nihilũ qđ nõ est dicendũ neq₃ credendũ qđ emptor voluisset emere eo modo ꝛ forma.arg.ff.de mino.l.tutor.§.fin.ꝛ ad muni.l.j.cuƺ lib.ꝛ hoc vo luit tota ista glo.vsq₃ i finem que aliter nõ soluit dicta cõtraria. Unde soluas secundũ Baldum ꝛ notabiliter quod quedaz sunt bona que consueuerunt vendi.ꝛ ista includuntur in venditione generali.quia nõ debet eadẽ res diuerso iure censeri:vt.ff.de vsu ca.l.cũ q edes.Quedã sunt bona q̃ nõ cõsueuerũt vẽdi.sicut ẽ lo cus sacer vl' religiosus.tñ cũ vniuersitate trãsferunt̃ ex ptãte quã hƺ vẽditor iure ꝓprio:vt.ff.de cõtrahen.emp.l.in modicis.Que dam sunt bona in quib⁹ opƺ qđ vẽditor habeat licentiã ab alio ad hoc vt transferant̃ i emptorem sicut sunt feuda.vt supra dixi

ꝛ ista nõ includunt̃ in vẽditione gñali quãtum ad venditionis effectũ.vt hic ꝛ in.d.c.generali.tñ si venditor fuit sciens tenebi tur emptori quãto minoris fuisset emptur⁹.vt.ff.de actio.emp. 2 l.iulianus.§.j.¶†Quero ab extra si iperator ꝯcessit alicui vnũ a castrum cũ suis pertinẽtijs an videat̃ concessisse molendina a q̃ sunt in aqua ipsi⁹ castri.Respondeo ẽm Bal.ꝙ aut ꝯcessit solã iurisdictionem.ꝛ tũc nõ veniũt molẽdina.qꝛ licet castrũ sit sub imperatore tamẽ molendina nõ.vt.ff.de cõtrahẽ.emptio.l.sed ꝛ celsus.cum ibi no.Aut cõcessit castrũ cum pertinentijs suis ad ipsum castrũ spectãtibus ꝛ tũc veniũt molẽdina accessorie nisi essent molẽdina priuatarũ personarũ.ar.ff.de preca.l.si ad opta uero.ꝛ qđ no.in.l.inter publica.ff.de verb.sig.qꝛ nõ est verisimi le ꝙ iperator voluerit trãsferre ius priuatorũ.l.publi⁹.in.§.j.ff.d condi.ꝛ demon.Ex predictis infert̃ ad aliã qõnem disputatã ꝑ Jac.bu.an solenniter trãslata ciuitate in dñiũ ꝛ iurisdictionẽ alterius videant̃ in ꝯsequẽtiã trãslata iura molendinorũ dicte ciuitatis.In q̃ qõne adducunt̃ plures rõnes hincinde ad ptes q̃ hic seriose scribunt̃ ꝑ Bal.Et tandem ipse Jac.bu.cõcludit ꝙ ipsa molẽdina nõ vident̃ tranaslta sed remaneãt apud ciui tatẽ tanq₃ peculiũ ipsius ciuitatis.sƺ ipse iurisdictiones videant̃ esse trãslate.Sƺ ipse dñs Bal.dicit ꝙ si dñia erãt sub dñio cõce dentiũ ꝙ videant̃ translata quẽad.iurisdictiões predicte ꝛ sicut ipsa solẽnitas.Secus si ad ipsam ciuitatẽ ptinerent iure priua to.Sed vbi de sola ciuitate esset facta mentio:tunc dicit ipse qđ molẽdina que essent extra ciuitatem nõ venirẽt in concessione. ar.in.l.nã qđ liquide.ff.de penu.leg.ꝛ in.c.si ciuitas.de sen.excõ. 3 li.vj.¶†Quero an in gñali donatiõe alicui⁹ castri vl' loci facta b ꝑ principẽ videat̃ translatum merũ imperium.b ꝛ Oldra.qui disputauit istã qõnẽ determinat ꝙ sic qꝛ beneficiũ principis la tissime est interpretãdũ.vt.C.de agen.in re.l.hac saluberrima. Itẽ qꝛ adheret territorio.l.fi.C.vbi ꝛ apud quos.ꝛ.l.creditor.§. fi.de actio.empti.ꝛ.ff.de verb.sig.l.pupillus.§.territoriũ.facit ꝙ dixit Inn.in.c.ex literis.de iure patro.ꝛ extra de iudi.cũ bertol dus ꝛ ad hoc ꝓbãdũ adducit Bal.l.j.§.cũ vrbẽ.ff.de off.ꝑfec.vr. xxvj.di.ego ludouicus.ꝛ.c.tibi dño.Et in hac opinione fuit ẽt Host.i summa.extra de iure patro.ꝛ de off.ꝛ potesta.iudi.dele. facit.c.ꝑ venerabilem.extra qui fi.sint legitimi.ꝛ ad ꝑdicta vide Bar.ff.de acq.pos.l.inter eos.ꝛ in Spe.de iurisdi.om.iudi.ver. que aũt.ꝛ ibi ꝑ Joan.and.ꝛ qđ dixi.s.qui.mo.feu.amit.§.fina. 4 ¶†Quero an ille q recognoscit castrũ in feudũ videt̃ recogno c scere etiã territoriũ c ꝛ iurisdictionẽ territorij.Et hanc qõnem disputauit Oldra.quã Bal.diffuse ꝑsequit̃ arguẽdo ad ptes. tandẽ inclinat in eã partẽ vt nõ intelligat̃ recognoscere territo riũ vel iurisdictionẽ ꝓut sequit̃ gl.q̃ hoc disputat.lxiij.di.lodo uicus.nisi mod⁹ loquẽdi vel actus ꝛ ꝯsuetudo aliud interpreta ret̃.ar.eorũ q̃ notant̃ in.l.sed si quis in.§.proprietas.ff.de vsufr. Ex his inferas ad aliã qõnẽ tactã ꝑ Dy.in.l.ergo.ff.de acquirẽ. re.do.ꝙ vẽdens oẽs possessiones quas habet in castro nõ videa tur vendere iurisdictionem quã ibi habebat rõne ꝑsone.Sec⁹ si rõne rerũ.ar.huius.c.dixit tñ Bal.s.de cõtro.inuesti.in ꝑnci. circã finẽ ꝙ si põt apparere de intẽtione datoris illud dƺ serua ri ꝑ notata per Inn.extra de appel.in.c.dilectus.Sed indubio dic per Bar.in.l.si qñ.C.de bo.vacã.li.x.ꝛ qđ no.Inn.in.c.ꝓpo suit.extra de ꝯces.prebẽ.ꝛ de iureiur.debitores.ꝛ per Joã.an.in c.ad qõnes.extra de rerũ pmu.Et circa ꝑdictas qõnes vide bal. in.l.j.ff.de rerũ di.in.q.xliiij.ꝛ ꝙ ibi dixi de ꝯsue.rec.feu.in princ. in qõne fi.¶Quero quidã baro vẽdidit mihi quedam predia in qbus cõsueuit habere domos ad colligẽdũ passagiũ:ꝛ in vẽ ditione dixit sic ꝙ vendebat mihi dicta ꝑdia ꝛ omnia iura que ibi habebat:vtrum videat̃ vendidisse mihi iura colligẽdi pas sagiũ.Et Bal.qui hãc qõnẽ formauit i.l.ã ꝓcuratore.C.mãda. tenet qđ nõ:qꝛ licet sit trãslata proprietas feudorũ nõ intelligit̃ translata iurisdictio passagij ꝑ notata ꝑ Inn.in.c.cũ ad sedẽ.d resti.spo.Si tñ dñs vellet vti illis domibus ꝓ colligendo dictũ passagiũ tƺ ꝙ debeat soluere pẽsionẽ cũ ꝓprietas sit trãslata in alium.facit qđ no.idẽ Inn.in.d.c.ex literis.idem similiter dicit si ibi fuissent furce ad suspendium ꝛ merum imperium exercẽ dum vt nõ videatur transtulisse per predicta.facit.l.stipulat⁹. ff.de vsuris.¶Quero si sunt plures q habeant iurisdictionem in loco an si vnus vẽdit partẽ suam sit exẽptus a iurisdictione alterius.not.Bart.ff.de excusa.tu.l.cum ex oratione.facit qđ di xi.s.de cõsue.rec.feud.in princi.in questione fi.Ultimo ad ma teriam vide alia que dixi in.d.c.in generali.s.si de feud.fue.con tro.ꝛ in remissionibus ibi adductis.ꝛ in dicto.§.ex eadẽ.supra de lege corra.ꝛ per Inno.in dicto.c.ex literis.ꝛ Bal.in dicta.l. a procuratore.C.manda.ꝛ in.l.penul.C.de bonis que libe.ꝛ ali qua in.l.j.C.de bo.liber.ꝛ quod not.per Joan.an.in.c.generali. de regulis iuris.li.vj.ꝛ dixi.j.de pace iu.fir.§.ad hec.ꝛ in remis sionibus ibi positis.ꝛ ꝑ Bart.in.l.si ita.ff.de auro ꝛ argen.leg. ꝛ per Jaco.ardi.in summa.qui.mo.feu.amit.sub rubricella cũ curia licet domino alienare vasallos.sequitur.c.quesitum.

☞Ingratitudo gratiam preueniens impedit.

tutelis.vide i.l.si qs filiab⁹.de te sta.tut.ꝛ an ve niũt filie femie i ꝯctu ẽphiteoti co.vide ꝑ Ray.d for.ꝛ Ang.in.l. tres frẽs.ff.d pa. ꝛ ꝑ Lud.ro.ꝯsil. xxxv.inci.vila fa cti serie.ꝛ an ve niat fili⁹ nõ ltia tus vide ꝑ Cy.i l.qsqs.C.ad legẽ iul.maie.Cy.i.l. qcũq₃.C.d ser.fu gi.Ale.de imol. ꝯs.cl.ici.viso the mate suprascri pto.i.ij.vol.ꝛ an ꝯtinent̃ posthu mi in datiõe tu toris.vide ꝑ Frã. de are.i.l.fili⁹ te statoris.ff.de lib. ꝛ posth.ꝛ an ve nit filius ciuilis vbi al's nõ veni ret fauore testa mẽti ꝯsiderãdi. vid ꝑ Frã.de are. i.l.si qs posthu m⁹ vẽi.primũ est ꝙ fauore testi.ff. de lib.ꝛ posthu.

a ¶An videat̃ cõ cessisse molẽdia. Adde diffuse ꝑ Jas.in repet.l.q minⁿ.in.xx.q.ff. de fluminibus.

b ¶Videat̃ trãs latũ merũ.impe riũ.adde Pau. de ca.cõsi.cxxxij. incipi.princeps cõcedit.

c ¶Videtur co gnoscere etiã ter ritoriũ.adde ꝑ Car.Ale.in ꝑe. feudorũ.in.xvij. col.ver.ꝛ ita re cognito castro.

Questitum. Filius vasalli delinquēs cōtra do
minū ex hoc nō priuabit̄ feudo
paterno post mortē patris si parat⁹ est dn̄o satisfacere
hoc dicit cū.§.insuper.j.de prohi.feu alie.per fede.qr
istud capitulū determinat̄ ⁊ itelligit̄ ſm formā ibi traditā ſ3 gl.
hic positam ⁊ bene. ¶ Ibi Scio.s.ego Obertus de orto.vt dixi
s.qualiter domi.ꝓprie.priue.i.c.j.i pri. Ibi amitteret.s.ipse filius
offendēs si non habuisset patrē tēpore offensionis ⁊ fuisset vasal
lus. Ibi ſm istū.s.querentē de ista dubitatione apud ipsu3 ober
tum qr forte fuit aliquis iurisperitus vel doctor q īdistincte tene
bat ꝙ in casu ꝑdicto ipse fili⁹ amitteret feudū. Sed ipse Obert⁹
⁊ Gerard⁹ fuerunt contrarie sn̄ie vt indistincte non admitteret
cū possit satisfacere dn̄o ꝑ iura nouissima: vt p3 ī dicto.§.insup.
1 ¶ † No.ꝙ qn̄ ingratitudo[a] preuenit gratiā impedit illā nisi pur
a get per satisfactionē.vt in dicto.§.insuper. Secus aūt si ingrati
tudo cōmitteret̄ tp̄e existentis gratie: qr tunc de se non esset pur
gabiles: vt.s.q̄ fuit prima cā bene.amit.in.§.deniq3. ¶ Cetera q̄
hic possent adduci dicam in dicto.§.insuper. Et ibi etiā declara
bitur de vasal.vasalli qui dn̄m domini sui offendit.⁊ vide plene
ꝑ Jac.ardi.in tit.qui.mo.feu.amit.rubricella si filius vasalli do
minum antiquiorē offenderit.⁊ per Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.
in questione.xxviij.

1 ☞ Cogitatio peccandi non debet puniri.
2 Affectus non punietur nisi effectus subsequatur.
3 Insidie dn̄o parate a vasallo pro delicto reputantur cōsumato.

Si voluerit. Si vasallus solū cogitauit of
fendere dn̄m nō ex hoc amittet
feudū. Idem si laborauit in offendendo: s3 ipsum pe
nituit: Secus si insidias posuerit vt offenderet: qr tūc
amittit feu.si de talibus insidijs ꝓbatū fuit per quinq3 testes.h.d.
¶ In tex.ibi voluerit.i.in aīo habuerit. Ibi sed nō laborauit: vt
qr solū cogitauit velle offendere vel ēt v̄bo dixit ꝙ volebat offen
dere.⁊ sic ꝓpalauit ꝙ mēte agitabat.l.labeo.ff.de supel.lega. Ibi
⁊ si laborauit dic sine īsidijs forte manū eleuando vt ip3 offende
ret.s3 ipm̄ penituit offendere.vt dixi.s.q̄ fuit pri.cau.bn̄.amit.in
§.porro. Uel dic ſm An.de yser.ꝙ ad actum aliquē perduxit vo
luntatē offendendi.s3 nō perfecit qr noluit ⁊ penituit. Secus si
ꝑ ipsum non remāsit: vnde ꝑ penitētiā dignus est venia. Et hoc
etiā videt̄ sensisse gl.hic posita allegādo dictā.l.qui falsam.ad.l.
cor.de falsis.q̄ ꝑ hoc est expedita. Ibi īsidiat⁹ fuit: vt qr āhulauit
cū telo vel alios fecit āhulare vt ipm̄ offenderet vel alias īsidias
posuit: vt veneno vel gladio ipm̄ offenderet: ꝓut dixit gl.hic po
sita allegādo.s.in tit.que fuit prima causa bene.amit.in.§.porro
vbi hoc ꝓbat̄ facit.l.ꝓpter īsidias.C.qui accu.nō pos.⁊.l.consen
su.C.de repudijs.vel cū inimicis dn̄i cōspirauit ꝯtra ipsu3: vt di
xi.s.hic pōt esse ti.qbus mo.feu.amit.in.c.j. Nā insidiari est rem
ad actū ꝑducere ſm An.de yser. Ibi probatū fuerit.s.per testes
qnq3: vt.j.qui testes sint neces.ad ꝓban.inue.in.c.j. Et est ꝯstitu
tio noua henrici īperatoris.⁊ cōiter habet̄ in libris modernis.⁊
eā approbat Ja.de bel.⁊ Bal.l3 gl.hic posita.⁊ Andre.de ysern.
videant̄ inclinare ꝙ non sit cōstitutio approbata ⁊ iō sufficiant
duo solū testes ad ꝓbandas istas īsidias.per regulā.l.vbi nume
rus.ff.de testi.q̄ glo.per hoc est expedita.de quo dic vt scripsi in
1 d.c.j.in.j.notabili. ¶ † Not.ꝙ ex sola cogitatiōe delinquēdi quis
nō meret̄ penā.vt hic in prin.⁊ in.l.cogitationis.ff.de penis. Et
est ratio qr isti primi mot⁹ nō sunt in potestate nostra. Un̄ in fo
ro ciuili nō merent̄ penā.vtrū aūt de iure poli sint puniēdi vide
ꝑ doct.in.l.qui ea mente.ff.de pe.⁊ in.l.fugitiuus.ff.de verbo.sig.
2 ¶ † No.ꝙ affectus delinquendi nō est punibilis nisi deducat̄ ad
effectū: vt hic ī scd̄o dicto.in.l.j.§.fi.ff.ꝙ quisq3 iuris.qd̄ intellige
nisi ꝓpter enormitatē criminis aliud reperiat̄ cautū de iure ex
solo affectu deducto ad aliquē actū: l3 nō consummatū quis pu
niat̄: prout videmus qn̄ aliquis solus solicitat moniales etiam
in causa matrimonij.l.si qs nō dicā rape.C.de epis.⁊ cleri. Si offi
cialis solicitauerit habese suā subditā in vxorem in.l.j.C.si qua
predi.potestate. Si aliquis solicitauerit crimen lese maiestatis.l.
qsquis.C.ad.l.iul.maie. Si qs solicitauerit habere rem cum vxo
re alterius.l.j.ff.de extraordi.crimi. Et hoc voluit gl.j.hic posita
vsq3 ad ver.nisi aliud.de qua materia dic plene per Cy.⁊ doct.ī
3 d.l.si qs nō dicā rapere. ¶ † No.ſm Bal.ex tertio dicto hui⁹ ca
b pituli ꝙ insidie[b] cōtra dn̄m parate ꝑ vasal.habent̄ ꝓ delicto cō
summato. Nā isto casu inspicit̄ ꝓpositū cum initio facti ⁊ nō re
quirit̄ delictū cōsummatū: sicut dicit̄ in ceteris delictis atrocio
ribus: de qbus.s.proxime dictu3 est.⁊ facit.l.quid sit fugitiu⁹.§.
idem cecilius.ff.de edi.edic.⁊ qd̄ insidie hoc operent̄ videt̄ etiam
esse de mente Jac.ardi.⁊ iō dixit An.de yser.ꝙ si vasallus cōue
nit cū pluribus socijs de occidēdo dn̄m ꝙ quāq3 ad nihil aliud
sit peruentū: tn̄ ex tali ꝯsensu adhibito in ꝓpria conuētione pu
nietur.⁊ allegat.l.presenti.in prin.C.de his qui ad eccle.confu.fa
cit.j.ti.ij.§.conuēticulus.nā deduxit rem ad aliquē actum facti:
vt.s.dictū est. ¶ Oppo.cū gl.prima in versicu.non obstat cōtra
istū tex.⁊ ea que dicta sunt.s.in.ij.notabili: vc3 qd̄ imo voluntas

a ¶ Qn̄ igratitu
do. Adde an ꝑꝑ
modicā ingrati
tudinē qs ꝑuet̄
feudo.vide per
Bal.i.c.ꝙ ad te.
d rescri.ꝙ dictū
bal.seqtur An.
corsetus ī tracta
tu de minimis.
b ¶ Insidie.adde
ꝙ est nefas insi
diari hoī vt ī.l.
vt vim.ff.de inst.
⁊ iure.l.ex ꝯsen
su.ī.§.j.C.d ꝛpu.
⁊ ī.l.liberi.C.de
inoffi.testa.
c ¶ Et ꝑ id est.ad
de gl.ī.l.j.ff.si qs
cau.⁊ ī.l.j.⁊.ij.C.
de ver.sig.gl.ī.c.
cupiētes ī.§.de
niq3.d elec.li.vj.
Inn.ī.c.qr ꝑꝑ.e.
ti.li.vj.Card.za
ba.ī.c.ꝑuenit.in
x.not.de fideius.
archi.ī.c.si qs.l.
di.gl.⁊ bar.ī.l.j.
ff.de pac.bar.ī.l.
si is q ducēta.in
§.vtru3.ff.de re
bus du.

sola ⁊ affectus delinquendi habeat producere penā ⁊ punitionē
ex delicto cū voluntas ⁊ ꝓpositum sint illa que habēt distingue
re maleficia.vt.l.diuus.s.ad.l.corne.de sica. Sol.hic loquit̄ in de
licto perpetrādo quo casu nō punitur voluntas sola.vt.s.dictū
est. Sed contrariū loquit̄ in iā perpetrato ⁊ cōsummato quo ca
su fuit necessaria volūtas ⁊ ꝓpositum delinquendi ad hoc vt de
lictum sit punibile. Secus aūt si non affuit voluntas ⁊ ꝓpositū
vt qr fuit a casu ī prouiso qr tunc nō esset punibile.vt in.l.j.C.de
sica. Et hoc voluit tota ista gl.vsq3 ad finē.⁊ bn̄ loquit̄. Quando
aūt in delictis habeat locū penitentia.dic vt not.per gl.⁊ docto.
in.l.q ea mente.ff.de furtis. ¶ Ultimo ad materiā huius capitu
li vide plures qōnes quas formaui in.d.§.porro.⁊ in.§.s3 ⁊ que
lator.supra que fuit prima causa benefi.amit.⁊ in remissionibus
quas ibi adduxi.⁊ qd̄ dixi in.c.j.§.j.s.quibus mod.feu.amit.⁊ in
ti.hic potest esse tit.quibus mo.feu.amit.⁊ per Ja.ardi.in sum
ma quibus mo.feu.amit.sub rubricella amittit feu.si dn̄m iter
fecerit vel eius mortem consuluerit.

1 ☞ Femine in feudo non succedent donec masculus supererit.
2 Opinio Oberti huius autoris operis nonnunq̄ reprobatur.

Similiter.j. Premitte ꝑ euidentia ꝙ istud
capitulum per aliquos habet̄
p.§.⁊ habet varios intellectus. Nam vnus est ſm glo.
ꝙ Gerardus cagapisti ⁊ Obertus de orto de qb⁹ hic
fit mētio sint cōtrarie opinionis.⁊ ꝙ opinio Gerardi sit va. Illa
autē Oberti sit falsa. Et ſm istam lecturam ista litera debet ha
bere duas partes.⁊ vna durat vsq3 ad v̄si.⁊ ecōuerso. Alia est le
ctura Jac.de bel.ſm quā Gerar.⁊ Ober.nō sunt cōtrarij: sed cō
cordes. Et ſm hāc lectu.durabit ꝑma pars vsq3 ad v̄si.obertus.
Tertia est lectu.quam ego de nouo subijciam s3 quā Gerardus
⁊ Obertus sunt cōtrarij. Sed opinio Oberti erit vera ⁊ illa Ge
rar.erit falsa.⁊ ſm istam prima pars durabit vsq3 ad versi.⁊ ecō
uerso. Uerū anteq̄ veniam ad alias lec.primo diuidā ⁊ summa
ho hoc totum capitulū expediāt s3 intellectū gl. Postea dictas
lecturas declarabo ⁊c. Diuido itaq3 istud capitulū in duas par
ter: qm̄ in prima parte questio vertebatur inter masculū ⁊ femi
na3 cōsobrinos natos duabus sororibus quis eo⁊ debet preferri
ad feudū. Et in hoc sunt opiniōes diuerse inter Gerar.⁊ Ober
tū. In secunda qd̄ vertebat̄ inter masculū ⁊ feminā natos ex duo
bus fratribus. Et in hoc nō discrepat Ober.a Gerar. Secunda
ibi: ⁊ econaerso ⁊c. ¶ Casus. Licet feudum ex forma inuestiture
debeat transire ad masculos ⁊ feminas tn̄ femina non admittit̄
extante masculo.hoc dicit. ¶ In tex.ibi transiret. Nā eo pacto ⁊
tenore accepit feudū vt etia3 ad feminas pertineret. Ibi relique
rit.s.post mortem. Ibi tm̄ masculus. Subaudi ⁊ bene ſm lec.gl.
Ibi ille.s.inuestitus de quo in precedēti casu locutus est.⁊ pone
ꝙ habuit duos filios quoru3 vnus reliquit vnū filiū masculum
⁊ alter reliquit vnam filiā: quo casu masculus excludet absq3 du
bio feminam.⁊ in hoc non contradicebat Ober.qr non fuit ita
supinus cum hoc esset cōtra oīa iura feudalia. Uel potest itellig
⁊ alio modo ꝙ referatur ad filiu3 masculum natum ex suprascri
pta filia de qua in precedenti casu ⁊ ꝙ iste filius masculus postea
mortu⁹ est relicto vno filio masculo ⁊ vna femina q̄ casu mascu
lus preferatur. Sed ista relatio l3 in se sit bona tn̄ nō congruit li
1 tere secundū glo.que per hoc est expedita. ¶ † No.quod ex natu
ra cōsuetudinis feudorum fit interpretatio inuestiturarum que
quantūcunq3 capiant masculos ⁊ feminas: tamen est intelligen
dum vt femine nunq̄ admittant̄ donec masculus superest.vt.s.
episcopū vel abba.§.quin etiam.⁊.s.de eo qui sibi here.q̄ suis in
2 c.j.in glo.j.hic posita. ¶ † No.ſm hanc lectu.gl.ꝙ quanq̄ Ober
tus de orto fuerit scriptor hui⁹ operis vt dixi.s.de feu.cogni.in
prin.tamen interdum ponit opinione3 suam que reprobata est.
Sed.qr non videtur verisimile vt ipse ponat suam opinionē ad
hoc vt immediate reprobetur.prout ī simili dixi.s.an mutus vel
aliter imperfectus.i.c.j.post princi. Idcirco Jaco.de bel.volens
saluare Obertū ⁊ ipsum concordare cum opiniōe gerardi icipie
bat secūdā partē huius.c.in versi. Obertus.cōtra ⁊ ecōuerso di
c Et expōit ⁊ pro id est [c] ecōuerso: hoc est idē debet esse in casu cō
uerso ⁊ cōtrario ⁊.s.proximo.vc3 ꝙ si decesserit vasall⁹ superstiti
bus duob⁹ filijs masculis: quorū vnus mortu⁹ est relicto mascu
lo.alter relicta femina ꝙ mascul⁹ prefert̄ in succedēdo: sicut.s.di
ctum est in alio casu. Et sic obertus nō ꝯtrariat̄ ī primo casu.sed
imo assentit fortificādo opi.Gerar.adducēdo istum casum ī illo.
Sed qr iste intellectus Jac.de bel.l3 in se sit bonus pur violat ali
qualr̄ literā. Ideo cōsiderabā ꝙ opi.Obert.posset saluari ⁊ illa
Gerar.tanq̄ ꝯria dānari ītelligēdo istū tex.de feudo ꝯditionali
de quo loquit̄ etiā.c.fi.j.e. In quo feudo eque possit seruitiū pre
stari per femina3 sicut per masculū.quo casu pariter debent suc
cedere femina cū masculo qn̄ īuestitura ita disponit ꝓut erat in
proposito. Et hāc opi.tenuerūt Jac.de bel.⁊ Bal.s.ī.d.titu.epi.
vel abb.in.§ qn etiā.l3 nō fundēt eā per istud capitulū.⁊ dicunt
ꝙ ita obtētū fuit ī ardua qōne ī regno sicilie.⁊ hoc mō saluabit̄
ista dispositio īuestitur̄ q̄ pariter eos vocabat. ¶ Ultio ad mate
riam vide

riā vide plura que dixi in.d.c.j.s.de eo q sibi here.q3 suis mascu
lis ⁊ feminis.⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊ in.d.§.quin etiā
⁊.s.de suc.feu.in.§.filia ⁊.s.q feu.da.pos.in.§.hoc aūt notandu3.
⁊ per Jacob.ardizo.in tit.de suc.feu.sub rubricella filie non de
bent succedere in feudo.
☞ Filius hereditatem patris non refutabit si feudum eius te
nere voluerit.
Agnatus feudum suum retinens agnati sui hereditatē ad quā
vocatur repudiare poterit.

Filius. Istud capitulū ponit duas regulas q̄s
satis explicaui.s.in tit.an agnatus ⁊c.
1 † Prima regula est ꝙ filius nō pōt repudiare heredi
tatē patris ⁊ retinere feudum.quinimo est necesse qd̄
aut vtrūq3 retineat aut vtrūq3 repudiet. Et que fuerit rō decidē
di huius prime regule ibi dixi in.ij.notabili. Et hec pria regula
habet plures limitatiōes quas ibi collegi in quarta qōne.⁊ ꝓcedit
illa pria regula siue fuerit feudū antiquū siue nouū.vt ibi not.ī
gl.⁊ etiā dixi ibidē sup text. Secūda regula que hic tāgit̄ est ista
qd̄ agnat⁹ pōt repudiare hereditatē sui agnati ad quā vocabat̄
⁊ retinere feudū suū.⁊ q̄ fuerit rō decidēdi huius scd̄e regule.ibi
dixi in pr̄o notabili.⁊ h3 locū ista regula solū ī feu.paterno.qm̄
in nouo nō succedit agnat⁹ nec cū hereditate ne sine hereditate.
vt ibi no.in.j.gl.⁊ ibi dixi sup text. Qn̄ aūt ista regula fallat dixi
s.ti.de eo q sibi here.q3 suis ī vlt.q. Et aduerte qr iste text.quāq̄
in hac scd̄a regula loquat̄ de ꝓpinquo: tn̄ intelligas qd̄ sit ꝓpin
quus iure agnatiōis: qr al's nō succederet ī feu.dato ꝙ eēt ꝓpin
quus.vt.s.de gradi.i.§.j.⁊.s.tit.primo. Postremo cetera plura
ad materiā ꝑtinētia videas in.d.ti.an agnatus vbi late scripsi.⁊
in pluribus remissionibus ibi copiose adductis.
☞ Probatiōe deficiente in cā vertente inter filiā ⁊ agnatos de
functi an res feudalis sit agnatorum sacramento standum erit.

Si contentio. Qn̄ cōtentio est inter filiā
defūcti asserentē bona que
possidebat defunct⁹ eē ꝓpria ⁊ agnatū ipsius defun
cti asserentē dicta bona eē feudalia nec filia aliter pro
bet d3 cā ꝑdicta diffiniri ꝑ iuramētū agnati cū duodecim sacra
mētalib⁹.h.d.cū gl. Et ꝑmitte ꝓ euidentia ꝙ l3 filie sicut mascu
li succedāt ī hereditate pr̄is tn̄ in feudo nō succedūt.vt.s.de his
q feu.da.pos.i.§.hoc aūt notandū. Pone casum ꝓut exēplificat
gl.j.in exēplo scd̄o.s.de cōtrouer.inter masculū ⁊ fe.in.c.j.in pri.
¶ In text.ibi ꝓpiquū.i.agnatū: ꝓut exposui.s.in.c.primo. Ibi
⁊ de feudo.qr filia dicit istā hereditatē eē bōa allodialia: s3 agna
tus dicit eē feudalia vt sequit̄. Ibi ꝓpinqui.i.agnati.⁊ subaudi
3 adducētis aliqd ꝓ se ex quo anim⁹ iudicis moueat̄ ad sibi deferē
dū sacramētū.⁊ dixit in.d.c.j.in prin.s.de cōtro.inter masculū ⁊
femi.al's si filia haberet ꝑsumptionē ꝓ se.⁊ tūc sibi defert̄ vt dixi
in.c.j.s.si de feudo fue.contro. Ibi iureiur.subaudi cū duodecim
sacramētalib⁹ ſm gl.⁊ bene ꝑ.d.c.j. ¶ † No.qd̄ inopia ꝓbationū
emergēte in cā q vertit̄ inter filiam defuncti ⁊ agnatos an res sit
feudalis reuertit̄ ad sacramētū agnato⁊.qd̄ intellige semꝑ scd̄m
formā.§.sacramētū.s.de ꝯsue.rec.feu.⁊ ꝙ ibi dixi in.ij.notabili.
nā hic filia nihil ꝓbabat ⁊ erat ꝑsumptio ꝯ eā.⁊ iō defert̄ agna
tis habētib⁹ ꝓ se aliquā ꝑsumptionē q̄ moueat iudicē ad deferē
dū alias si ꝑsumptio eēt ꝓ filia deferret̄ filie.vt.s.dixi. Quinimo
actore nihil ꝓbāte re⁹ d3 absolui: ꝓut tradit̄ in.d.§.sacramētu3.
S3 aduerte qr ista filia d3 stare interim in possessiōe tanq̄ heres
donec ꝑdicta causa discutiat̄.vt est casus in.d.c.ij.s.si de feu.fue.
contro.de qua materia dic vt ibi.⁊ in.c.j.in eo.titu.⁊ in remissioni
bus ibi adductis.⁊ in.d.c.j.s.de controuer.inter mascul.⁊ femi.
de hoc.⁊ ꝙ ibi no.⁊ ꝑ Jac.ard.in tit.de conten.feudi.sub rubri
cella fi.§.j.
1 ☞ Causa iter vasallū ⁊ emptorē sacramēto emptoris dirimet̄.

Similiter.ij. Quidā nō hn̄t istud cap̄l3 vt
ait Nic.⁊ ita glo.⁊ Bal.ſi vn̄r
habuisse. S3 qr ꝑ alios cōiter habet̄ iō ipsu3 declara
bo. Et in summa hoc intēdit. Si cōtētio est inter em
ptorē asserentē rē emptā eē liberā: ⁊ vasallū asserētē illā eē feuda
lē vasallo deficiēte in ꝓbatiōe diffinit̄ cā ꝑ sacr̄m emptoris.h.d.
¶ In tex.ibi emptoris. Subaudi possidētis ⁊ sic h3 ꝑsumptionē
ꝓ se. Itē q̄libet res ꝑsumit̄ libera nisi ꝓbet̄ ꝯriū.vt.ff.de ser.vrb.
ꝑdio.l.si qs edē.i pri.⁊ t3 Ja.de bel.s.de ꝯtro.īter masculū ⁊ femi.
in fi.facit.s.de cōtro.īuesti.in pri. Ibi veritatē.i.ſm intentionem
vasalli dicētis illud eē feu. Ibi testant̄. Nā si asserebat̄ ꝑ vasallu3
eē feu.nouū d3 ꝓbari ꝑ pares curtis vt.s.q testes sint neces.ad ꝓ.
inuesti.feu.i.c.j. ¶ † Not.ꝙ vbi vasallus vēdicat rem ab emptore
tanq̄ feudalē si nō ꝓbat diffinitur cā per sacr̄3 emptoris ex ꝑsum
ptione quā habet emptor pro se. Si vero presumptio esset pro va
sallo ex quo posset moueri animus iudicis in eius fauorem tūc
similiter posset deferri sacramētū vasallo.vt dixi in.c.j.s.de ꝯtro
uer.inter mascu.⁊ femi.super tex.⁊ in primo notabili.facit rō qr
semꝑ in materia feudali in hmōi casibus debemus determinare
similes cōtrouersias iuxta theoricā traditā in.§.sacr̄m.s.de ꝯsue.
recti feu. Et ita no.gl.in.d.c.j.super verbo sacramētalibus. Po
stremo de materia huius capituli ibi videas in.d.c.j.⁊ in remis
sionibus quas ibi adduxi.⁊ per Jaco.ardi.in ti.de conten.feu.
sub rubricella fi.§.fi.
1 ☞ Pactum legis commissorie in feudis quemadmodum et
in pignoribus reprobatum.
2 Feuda nummis licite comparantur.
3 Opinio oberti semper quoad fieri potest saluanda.

Similiter.iij. Feudu3 nō pōt cōstitui sub
pacto legis ꝯmissorie s3 op.
Gerardi.licet obertus teneat cōtrariū.h.d.ſm gl.que
1 sequit̄ opinionē Gerardi. ¶ † No.ꝙ in feudis repro
batū est pactū legis cōmissorie sicut in pignoribus. Exempli cā
si pignoraui tibi fundū pro centū cum pacto vt si dicta cētū nō
soluero vsq3 ad certum tempus ꝙ dictus fundus sit tuus loco
feudi.vnde non obstante pacto possum quandocunq3 soluēdo
pecuniam reuocare fundū.vt hic ⁊ in.c.j.s.de feu.da.in vicem le
gis cōmissorie. Et est ratio ſm gl.hic positā.qr feuda nō debēt
acqri pretextu pecunie sed ex liberalitate ⁊ amore dn̄i ⁊ ꝓpter
honorē ipsius dn̄i.vt dixi tex.in.d.c. Et hoc voluit ista gl.q̄ per
2 hoc est expedita vsq3 ad finē. ¶ † Sed aduerte ne erres qr ista gl.
videtur innuere ꝙ feuda per pecuniam non acqrant̄. Sed hoc
a nō est verū imo feuda possunt per pecuniā emi.[a] vt.s.de benefi.
fra.in.c.j.⁊.s.quemadmodū feud.ad fi.pertineat.in.c.j.vnde in
telligas istā gl.solū in casu in quo loquit̄.vc3 quando cōuētio
⁊ pactū reprobant̄ mediante pecunia ⁊ pignore.qm̄ sicut dicta
lex cōmissoria reprobata est in pignore ita reprobata est in feu
dis.vt ibi ⁊ in.l.fi.C.de pac.pig.cū ibi no. Et iō potes assignare
meliorē rōnē quā dic vt dixi in.d.c.j.in primo notabi. Et predi
cta oīa procedūt intelligendo istud capitulū qn̄ res primo fuit
data loco pignoris ⁊ super hoc pignore adiectū fuit dictū pa
ctū legis cōmissorie quo casu bene reprobat̄.vt.s.dixi.⁊ ꝓcedit
opinio Gerardi hic posita quā sequit̄ gl. S3 pone ꝙ a prin.vē
do tibi fundū ꝓ centū ⁊ incōtinenti transfero in te dn̄ium.sed
tn̄ ex dicto pretio nō soluisti mihi nisi quinquaginta ita ꝙ re
maneo creditor tuus in residuo ⁊ appono pactū incontinenti
ꝙ in casu in quo nō soluas mihi dictū pretiū ꝙ tūc debeas ha
bere ⁊ tenere ac recognoscere a me dictū feudū loco fundi. Na3
tūc istud tale pactū nō est reprobatū imo est validū ⁊ seruandū
cū sit positū in translatione dominij.l.in traditionib⁹.ff.de pa
ctis.l.legē.C.de pac.⁊ ita tenuit gl.secūda: cū docto.ī.dicto.c.j.⁊
no.etiā gl.super rubrica.ff.de lege cōmisso. Hoc idē tenet Jaco.
ardi.imo dicit ipse plus ꝙ id quod dictū est de parte pretij pōt
3 dici etiā de toto pretio.arg.ff.de contrahē.emp.l.celsus.§.j. † Et
hoc mō intelligendo saluabimus opinionem dn̄i Oberti hic
positā quē absq3 dubio puto habuisse istā cōsiderationē ⁊ intel
lexisse per hunc modū decisionē istā ꝙ patet qr nulla hic fit mē
tio de pignore sicut fit in.d.c.j.s.de feu.da.in vicē legis commis.
vbi nō apparet de aliqua cōtrarietate ipsi⁹ Oberti. Mihi aūt
placet vbi possum semꝑ saluare opinionē tāti viri ꝓut etiā in
simili feci.s.e.in.c.iiij.s.an mutus vel aliter imperfectus.in.c.j.
Tenenda est itaq3 opinio Gerardi ⁊ glo.hic posite qn̄ dictum
pactū est appositum super pignore: vt nisi restituat̄ pecunia te
neat̄ res loco feudi.quo casu bene reprobatur. Sed qn̄ a princi
pio per vēditionē trāsfert̄ dominiū.tunc si in ipso cōtractu ap
ponat̄ istud pactū.tūc valet ⁊ procedit opinio oberti. ¶ Ulti
mo de materia presenti vide plura que dixi in.d.c.j.⁊ in.c.fin.in
d.titu.de feu.dato in vicem legis cōmis.⁊ in.l.fi.C.de pac.pigno.
⁊ per Jaco.ardi.in summa.in tit.qui.mo.feu.acqui.sub rubri
cella an lex cōmissoria habeat locum in feudo.⁊ per ea que not.
in.c.pen.extra de pigno. ¶ Jacobus aluaro.

a ¶ Feuda possūt
ꝑ pecunia3 emi.
adde Bal.in.l.l3.
C.de libe.cā.doc.
in.c.ad nostram.
de emp.⁊ vē.abb.
in.c.cum scd̄m.in
§.not.de iur.pa
tronatus.

1 ☞ Feudū ad certa datū seruitia qn̄ refutari queat dn̄o inuito.
3 Emphyteota emphyteotico iuri dn̄o nolēte non renunciabit.

Similiter. Feudum pōt dari ad certum ⁊ de
terminatu3 seruitium.hoc dicit.
Premitte pro euidentia qd̄ habetur.s.in q.cau.feu.
amit.in fi.vc3 quod feudum interdum est simplex re
ctū ⁊ purum.vt quādo indeterminate est cōcessum nō apposi
to aliquo pacto speciali vel aliqua cōditione.sed solū simplici
ter ſm ꝓpria3 recti feudi naturā.ꝓut disponit̄.s.de for.fide. Et
isto casu vasallus nō tenet̄ ad aliquod speciale seruitium: s3 so
lū ad illa q̄ continent̄ ex prima ⁊ simplici natura feudi.de qbus
in.d.c.j. Sed interdū est datū feudū determinate ad certū serui
tiū qd̄ seruitiū specialiter est expressum in inuestitura.qr forte
debeat associare dn̄m in diebus festiuis: prout exēplificat̄.s.tit.
qd sit inuesti.in.§.pterea. Uel vt debeat seruire cū vno equo ſm
An.de yser. Uel alio modo puta vt faciat aliqd̄ certū seruitiū
quolibet anno.vt dixit gl.hic prin. Et tunc tale feudum appel
latur cōditionatum.vt hic no.in gl.⁊ probatur in.d.§.preterea.
Nō tn̄ intelligas quod sit factum sub cōditione.sed sub quadā
modificatione seu qualificatiōe ꝓpter seruitiū spāliter adiectū
prout dixi.s.in ꝑambulis hui⁹ operis vbi videas qr iste vas.nō

tenebit ad aliquod aliud seruitium nisi ad specificatũ in feudo.
vt dicit gl.hic in prin.q2 contractus ex conuentiõe legẽ accipiũt
l.cõtractu.ff.de reg.iur.Quod intelligas verum preterq̃ ad con-
sueta que subintelliguntur ex forma fidelitatis vt in dicto capi.
1 j.de forma fidelitatis.secundũ And.de yser.¶†Quero cum glo.
in ver.sed nunquid &c.An vasallus possit refutare feudum sibi
datũ ad certum seruitium inuito dño.Et hec gl.notabiliter ar-
guit ad partes.& primo q̃ possit videt casus in.c.j.s.de vasal.qui
cõtra cõsti.loth.feu.alie.vbi idistincte admittitur refutatio.In
cõtrarium arguit q̃nõ possit postq̃ a prin.se obligauit ad certũ
seruitiũ p.l.sicut.C.de act.& obli.Et hanc partem sequit glo.rñ-
dendo ad dictum.c.j.vcz quod quãq̃ loquat indistincte:tñ põt
distingui p iudicẽ vbi est diuersa ratio.l.quesitũ.ff.de testi.vnde
ergo cõcluditur sm glo.q̃ quãdo feudum est conditionatũ hoc
est datum ad certũ seruitiũ nõ põt repudiari inuito dño.& est ra
tio q2 ipse vasallus iã est obligatus ciuiliter dño ad illud serui-
tiũ p stipulationẽ.aut per pactum vestitum appositum incõti-
nẽti iuxta contractũ ex quo parata & acq̃sita est actio ipsi domi-
no.l.iuris gentium.§.quinimo.ff.de pact.& l.legem.C.de pact.&
sic dominus per actionẽ sibi competentẽ posset compellere ipsũ
vasallũ ad seruitium prestandum.Unde ergo ipse vasallus non
põt repudiãdo illud ius tollere dño inuito.d.l.sicut.Sz quãdo
feudũ indeterminate dat non expresso seruitio libere datur.nec
etiã aliqua obligatio ciuilis est aliquid certum.sed est solũ obli
gatio naturalis sm naturã feudi.que est vt si dño non faciat ea
ad que naturaliter tenet sm naturam feu.q̃ amittat feudũ.Na-
turaliter enĩ est obligatus sibi bene facere postq̃ ab eo bñficium
receperat.l.sed & si lege.in.§.consuluit.ff.de peti.he.Et iõ potest
vasallus refutare sicut sibi placet postq̃ nõ est obligatus dño ad
aliquod seruitiũ speciale.Nec obstat q̃ ex iuramento fidelitatis
sit obligatus ad sex q̃ exprimũtur in.d.c.j.de forma fide.q2 si non
seruat sufficit q̃ habeat deũ vltorẽ.l.ij.C.de iureiuran.Preterea
illud iuramẽtum astringit ipsum donec tenet feudum:sz postq̃
põt illud refutare ex permissiõe iuris.vt in.d.c.j.de vasal.qui con
tra cõsti.loth.&c.liberatur a dicto sacramẽto.arg.in.l.si.ff.qui sa
tisda.cogãtur.& a dicta obligatione naturali qua tenebat serui-
re ipsi dño.vt probatur in dicto.c.j.in si.Et hoc vult tota ista gl.
vsq̃ ad si.quã oẽs doc.sequũtur & bene.Et per istũ modum sal-
uabitur etiã gl.que est.j.de probi.feu.alie.per fede.in.§.callidis
sup verbo amittant.Et similiter põt intelligi glo.extra de cõsti.
in.c.que in ecclesiarũ.que videtur sentire q̃ vasallus inuito do-
mino [a] nõ possit feudo renũciare.& ibi per zabarellã.Quidã tñ
canoniste tenent q̃ de iure canonico propter bonã fidem seruan
dam inter dñm & vasallũ nõ possit vasallus renunciare etiã feu-
do recto & simplici:de q̃ dicatis vt ibi & i.c.nup.extra de do.post
di.resti.Et circa hanc questionẽ vide per Bar.in.l.si is cum quo
ff.de aqua plu.arcen.& in Spec.de feu.in.§.quoniã.versic.xxviij.
& de censib9.versi.Itẽ pone.& per Jaco.ardizo.in ti.quibus mo.
feu.amit.sub rubricella an inuito dño possit feudũ refutare.& ru
bricella seq.Ubi declarat qd ecõtra an dñs possit liberare vasal.
eo inuito de vasallatico.& quod dixi.s.de vasal.qui cõtra consti.
loth.feu.alie.in.c.j.& vide p Cy.in.l.imperator.in.§.si centuz.ff.
de leg.ij.& p Gul.in.l.lucius.ff.de constit.pecu.& per Bal.in.l.j.ff.
de rerũ diuisio.q.ij.& in pambulis feudoꝝ.charta.ij.& p Archid.
xxij.questio.v.de forma.& p Hostien.in summa de feu.§.si.ver.est
2 etiã.¶†Quid aũt in emphiteota [b] an possit renũciare iuri suo
b emphiteotico inuito dño dic q̃ nõ per tex.i.l.ij.C.de iure emphi-
teo.& ibi tenet Bald.in.c.j.s.de vasal.qui contra constitu.loth.
3 feud.alie.¶†Quero ab extra iuxta predicta quid si contractus
feudalis fuit celebratus per stipulationẽ vel iuramẽtum:an pos
sit vasallus renunciare.& Bal.hanc dubitationem mouet in pre
ambulis libri in versi.sz pone &c.vbi plura dicit & tandẽ conclu-
dit q̃ in stipulatiõe possit renũciare.sz tñ teneatur ad interesse.
In iuramẽto aũt respectu iurantis non possit:q2 precise necessi
tatur p no.in.l.si pecuniam.in princ.ff.de condi.ob causam.Re-
spectu aũt heredis secus sz tenebitur ad interesse per no.p Inn.
extra de iureiurã.veritatis.Sz predicta intelligerem vera quan-
do feu.esset renunciabile:vt.s.dixi.Itẽ nisi esset agnatus q pos-
4 set repudiare iuxta ea q̃ dicta sunt.s.in.c.filius.¶†Quero qd
si cõcessum est vasallo militi feudum liberũ & francũ:an tenea
tur ire cum domino ad exercitum.& vtrũ suis sumptib9 & an do
minus possit sibi imponere taliã exigendo ab eo subsidium pe-
cuniariũ.& Oldra.qui disputauit istam questionez dicit qd vir-
tus istorũ verborum francum & liberũ facit vt intelligi debeat
dictum vasal.esse absolutum ab omni seruitute & liberũ.ar.ff.cõ
munia pdi.in.l.quis duas.in prin.& quod no.in.l.in tradendis.
in prin.Et ex hoc dicit ipse q̃ nullum onus põt imponi per do-
minum nisi qd in donatione feudi expressum est.ar.ff.de op.lib.
l.iurisiurãdi.Tenebit tñ ad ea que in sacramẽto fidelitatis con
tinẽtur per dictum.c.j.de for.si.inter que non numeratur ire ad
exercitum.Igit &c.& subiungit ipse Oldra.qd si sequi teneretur
quod deberet hoc facere expensis domini.l.si cuz dotẽ.§.si pater

a ¶Vasallus inuito dño.Adde Bald.i.l.j.xij.q.ff.de re.di.idem bal.i.l.archimedorã.i si.C.vt in pos.le.Hosti.in ti.de feu.i.§.fin.v.est in summa.Spe.tit.de feu.i §.qm̃.vsi.xxviij.

b ¶Quid aũt in emphiteota.adde doc.in.c.potuit.de loca.diffuse p Jas.in.l.ij.C.de iur.ẽphi.

ff.solu.matrimo.xxiiij.q.j.pudenda.& ad.l.rodi.de iac.nauis.§.
j.Neq̃ põt dominus sibi imponere collectã neq̃ illam taxare q̃
dato q̃ vasallus teneretur tamen nõ est cognitio domini per tex.
ne quis in sua causa &c.& in.c.ceterũ extra de iudi.sed per alium
iudicem per.l.j.circa mediũ.C.de sen.que pro eo quod interest.&
ita etiã videtur sequi Bal.in.c.j.s.eod.in si.vbi hanc q̃õnem for-
mauit.Iste aũt taxationes & collecte inquantũ fieri debeant tan-
gitur.j.ti.seq.in.j.gl.& ibi dicã.Cuius aũt expensis seruiat vasal.
ponit plene Jaco.ardizo.sub rubricella.iiij.& q̃nta sue summe
5 dixi.in.d.§.sed nec alia.& plenius in.c.j.de no.fide.for.¶†Quero
quid si feudum fuit datum ad certum seruitium scdm formã hu-
ius.c.& postea vasal.de licentia dñi vendiderit feudũ an emptor
tenebitur ad dictum seruitium.& dicit Andre.de yser.s.que fuit
pma causa benefi.amit.in.§.sed nec alia.vbi mouet q̃õnẽ q̃ si do-
minus simpliciter cõsensit alienationi nõ reseruãdo sibi ius serui-
& tunc emptor nõ tenebit:vt.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.si debi-
tor.Si vero in cõsentiendo dixit saluo iure seruitij:& tunc debe-
mus cõsiderare an dictum seruitium sit reale vel personale:qm̃ si
psonale esset nõ teneretur emptor.ff.de cõtrahen.emp.l.si.in fin.
& de vsufru.l.fundi.in pri.qm̃ personalis actio nõ sequitur fun-
dum.ff.ad trebel.l.j.§.si heres.& ff.de doli excep.l.apud celsum.§.
quesitũ.Si vero seruitium est reale:tunc transit in emptorem.ff.
de serui.rust.predi.l.via.§.si fundus.§.quecunq̃.& qb9 mo.vsusf.
amit.l.neq̃.Et est ratio q2 transit cũ sua causa.ff.de contrahen.
emptio.& l.alienatio.& not.i.d.§.si fundus.Et erit obligata res
feudalis.ff.de vsuf.l.hactenus.& de ali.& ci.lega.l.lucius.Et in du-
bio satis videt quod seruitiuz sit reale q2 reuocatur feu.si nõ fit
seruitiũ.sicut dicim9 de donatione:vt.C.de dona.que sub modo
l.j.& l.iij.Utrũ aũt venditor teneatur ad seruitium prestandum
ratione ptij per ipsuz recepti ex vẽditione feu.dicit ipse quod in
hoc quidã distinguunt q̃ aut ius vasal.cõsistit in personali pre-
statione.aut in reali.si in reali videtur remissuz illud ius ipsi ven-
ditori.si in personali tunc secus.d.l.lucius.sz tñ ipse videtur tur-
bare circa predicta per hanc rationẽ vcz q2 vasallus debebat ser-
uitium de re feudali & ppter rem feudalẽ lz esset personale.vnde
ex quo nõ tenet rem nõ videt teneri.ff.de legat.j.l.apud iul.in.§.
6 hers.de quo dic vt dixi.s.si de feu.vasall9 fue.iterpel.c.j.¶†Que-
ro quid si tale seruitiũ q̃ erat impositũ vasallo patri meo vt asso
ciaret forte dñam in diebus festiuis nõ est cõdignũ mihi succedẽ-
ti patri meo:q2 sum doc.vel in alia dignitate cõstitut9.quid fien
dum.dic q̃ fiet per aliũ vel cõuertet i aliud seruitium condignũ.
arg.ff.de annuis leg.l.liberto.§.lucius.sm Jaco.ardi.in ti.q.mo.
feu.amit.sub rubricella:excusat etiã varijs ex causis.ad q̃ facit.c.
ex facto.de statutis & beneficijs &c.Ubi electus in imperatorẽ nõ
iurat fidelitatez pro ducatu quẽ prius tenebat sed aut est primus
dns de feudo ducatus.Aut alter substituendus loco sui qui fide-
litatem solitam prestet.Et de hac questione & similibus dixi su-
pra.quid sit inuesti.in.§.fina.vbi videas.¶Ultimo de materia
presenti vide plura que dixi.s.que fuit prima causa bene.amit.
in.§.sed nec alia & in remissionibus quas ibi adduxi.& in.d.§.pre-
terea supra.quid sit inuesti.& quod habetur supra in quib.cau.
fend.amit.in si.& plene per Jacob.ardi.in tit.quib.mod.feud.ac
qui.sub rubricella feudum potest dari ad certum seruitium.cum
rubricella seq.& in capitulis extraordinarijs in.§.ij.& in.§.benefi
cia conditionalia.& per canonistas extra de reb.eccle.non alien.
in capitulo nulli.& p Bald.in preambulis feudorum in sua diui
sione.ij. ¶Jacobus alua.

¶De probibita feu.alie.per loth. Rubrica.

1 ¶†Continuatur cum precedenti rubrica hoc ordine:q2 ibi tra-
ctatum est de capitaneo vendente curiam quaz ab alio recogno
scit in feudum.Sed cum hodie talis alienatio sit probibita nisi
fiat cũ volũtate & cõsensu domini:vt patet infra in.l.j.Ideo sub
iũxit hic istã rubricã de pbibita feudi alienatione per lotbariũ.
1 ☞Imperator subditorum vtilitatibus incumbit.
2 Alienatio distractio vel quodlibet cõmerciuz super feudis pro-
hibetur vasallis.
3 Fraudes de medio tollende.
4 Notarius super contractu probibito instrumentum conficiens
punietur.
5 Felonia simplex duplici plectitur pena.
6 Adiutoriũ domini Imperatorẽ pro corona suscipienda comi-
tantibus quale debeatur a vasallis.
7 Feudũ dño sciente nec contradicente alienatũ non reuocabitur.
8 Pretium feudi absq̃ domini consensu venditi cui applicetur.

Lotharius.Hec superscriptio con-
stitutiõe que sequit diui-
ditur in quinq̃ partes:quoniam in prima par-
te iperator lotharius pmittit se cũ nomine
imperiali culmini ac sue glorie cõuenientibus
nectens quib9 scribit.In secũda exorditur.

tertia probibet alienationẽ feudoꝝ.In quarta penã iponit con
trahẽtibus.In q̃nta penã imponit notario scribenti.Scda ibi
imperialis.Tertia ibi per multas eteniz.Quarta ibi si qs autẽ.
Quinta ibi.notariũ vero.¶†Casus.impator laborat & iuigilat
cõmodis subiectoꝝ.& iõ habita.diligenti deliberatiõe cũ sapiẽti
b9 pbibet generaliter feudũ alienari a vasallis sine volũtate do-
minorũ suorũ.Et si vasall9 cõtra fecerit ptio & beneficio carebit.
Notarius vero q scripsit instrũ puabit officio suo & fiet infamis
h.d.¶In tex.ibi lotharius.iste imperator lothari9 fuit corona-
tus rome in ecclesia lateranensi a papa Innocentio.ij.& iperauit
annis.xj.& eius imperiũ incepit.Mcxxvij.vt predicta collegi ex
chronicis & annalib9 imperatorũ.Ibi gratia.hoc ideo dicit qd
imperium a deo est[a] vt.l.si.C.de prescrip.lõ.temp.& in aut.de fide
instru.in.§.preterea.Ibi terti9.quare hoc dicat declaraui.s.qua-
liter oliz pote.feu.alie.in prin.Ibi romanoꝝ imperatorũ.hoc di
cit ad differẽtiã impatoris constãtinopolitani.vt dixit.s.de pace
tenẽ.in prin.ibi prius.declara istud & omnes alias adiectiones se
quentes put declarant per glo.in proemio ffoꝝ sub rubrica.& in
proemio institutionũ.Iai vniuerso populo.hoc ideo dicit q2 in-
tendit legare oẽs gentes q̃ subsunt romano imperio:vt i aut.de
heredi.& fal.in si.Qualr aũt lex debeat populis publicari vt eos
liget.dixi i.d.ti.de pace tenen.i pri.Aduerte tñ q̃ ista lex lotharij
prouidet tm̃ circa alienatiões futuras nõ aũt preteritas.Sz im-
peratum federicus.j.tit.ij.prouidet & supplet ẽt circa alienatiões
preteritas.& hoc voluit quedã gl.que est signata.j.i pri.legis seq.
que deberet esse signata hic i prin.istius legis.sed fuit vitiuz scri-
ptoris.vt ibi dixi.Ibi imperialis.dic tñ huius legis princ.sum-
ptum ẽẽ ex.l.imperialis.C.de nup.i princ.Ibi beniuolẽtie.hoc iõ
dicit q2 boni pncipis est diligere & amare subditos & commoda
ipsoꝝ tanq̃ si esset pater.Ibi calamitatibus.i.damnis.pprie tñ
loquẽdũ calamitas est destructio pueniẽs ex guerris.vt.C.de ca-
du.tollend.in princip.Ibi pponere.Subaudi qd fieri dz.vt.C.de
cadu.tol.l.si.ibi fideliũ nostroꝝ.i.vasallorũ.vt supra p quos si.in-
uesti.in si.ibi roncalias.Est locus i quo imperatores p tribuna-
li sedẽtes p causis arduis determinandis cõsueuerũt sessionem
suã tenere ad parlamẽtũ cum proceribus suis & vniuersali curia
vt hic &.j.titu.ij.in prin.& supra de cõsue.rec.feud.in.§.in quibus
ibi cõsuetudine q̃ attendenda est vt.ff.de iusti.& iure.l.penul.& ff.
de indi.in.l.si locus.posset tñ talis loc9 eligi etiã alibi sm And.
de yser.dũmodo nõ i loco ihonesto.sicut posset arbiter.ergo mul
to fortius posset princeps.l.si cũ dies.§.pe.ff.de arbi.Ibi p iusti-
tia & pace.ista enim quodãmodo sunt cõnexa iuxta illud psalmi
dicum:iustitia & pax osculate sunt.Nã opus iustitie est pax.put
colligitur.s.de pace tenẽda.in princi.Ibi regni.s.italici & teuto-
nici.Nam pprie regnũ imperatoris est italicũ & teutonicum.Dz
tñ vigor huius legis extendi etiã ad oẽs alias nationes cũ sit lex
generalis:put omnia ista declaraui in dicto titu.de pace tenẽ.in
princi.sup ter.Ibi milites.i.vasallos.vt no.supra de feu.sine cul-
pa nõ amit.in.c.j.Ibi beneficia.i.feu.vt supra in quibus cau.feu.
amit.in.§.i quib9.Ibi passim.i.idistincte p eorũ arbitrio absq̃
volũtate dñorũ.Ibi ex istis.i.euacuatis & consumptis feudis.ibi
seniorũ.i.dñorũ suorũ a qb9 feuda tenebant.Ibi pceres.i.baro-
nes duces & ceteri capitanei a qb9 feuda tenebant.Alibi etiã ca
pitur p sapientibus.vt i.l.humanũ.& in.l.si.C.de leg.Ibi milites
suos.i.val.vt.s.dixi.Ibi beneficijs.i.feudis.Ibi valeãt hoc est di
cere q̃ qñ isti proceres vocabant p imperatorem vl ad exercitum
vel ad eundũ secũ romã p corona suscipienda.put dicit.j.de pa-
ce iur.firman.in si.nõ ibãt associati vt debebãt.qm̃ suos milites
feudatarios nõ poterãt ducere secuz cũ nõ haberẽt feuda cũ iaz
vendidissent ppter que feuda tenebant ire secuz.Ibi cõsilio.Ex
hoc pz q̃ ista est lex generalis postq̃ est facta cũ cõsilio sapiẽtũ &
procerum suoꝝ.vt.l.humanũ.C.leg.& in gloss.hic posita q̃ p hoc
est expedita.Ibi hac edictali.p istud verbũ similiter pz hãc legez
esse gñalez.pz quoq̃ p verba q̃ sequunt ibi in oẽ euũ.qm̃ etiã ista
sola verba suffecissent ad faciẽdã.l.gñalem.Nã multi modi sunt
cõdendi legem generalez.& isti duo sunt de illius.vt pbat in.l.iij.
C.de leg.& in gl.hic posita.Ibi distrahere.s.expsse alienãdo.Ibi
cõmercium.s.tacite in fraudẽ & simulate alienãdo & fingendo fa-
cere aliũ cõtractũ.prout exemplificat gl.hic posita.& dic vt in ea
que clare loquitur.hoc enĩ vocabulũ cõmerciũ ẽ generale ad oẽs
cõtract9.vt no.i.l.ex hoc iure.ff.de iust.& iu.Ibi excogitare.Sub
audi dummodo ex ista cogitatiõe sit secuta alienatio & traditio
ipsi9 rei feudalis.vt.j.dicã.& dixi.s.tit.j.in.c.si voluerit.Ibi vtili-
tas.nã respectu iperij diminuitur vtilitas.qm̃ tales vasalli qui
alienauerũt feuda sua nõ irent ampli9 i expeditiõe cũ eorũ dñis
associando iperatorẽ.vt.s.dixi.Respectu vo dñoꝝ diminuit vti-
litas quoniã ipsi dñi nõ possent ampli9 habere collectas ab eis
vasallis quas tenebant soluere occasiõe feudorũ neq̃ ab eis soli-
ta seruitia recipere.Et hoc voluit tota ista gl.hic posita q̃ p hoc
est expedita.Ibi illicitũ cõmerciũ.Istud verbũ expone prout ex
posuit.s.alia glo.super verbo cõmercium.vcz vel ifeudãdo fraud

dulẽter vel aliter simulãdo alienationẽ feudi compleuerit.vt se-
quit.Ibi tentauerit.quod intellige complete perficiendo alie-
nationem & tradendo.vt supra dictũ est.Ibi portio.Cui autem
veniat restituendum & applicandum dictum pretium statim di-
cam in glo.Ibi beneficio.i.feu.quod reuocabitur per dominuz
nulla obstãte prescriptiõe.vt dixit glo.hic posita.quod intellige
quãdo feu.est ad dictum dominum reuersuruz quod quãdo sit
statim dicã.Ibi libellũ.vcz solum imbreuiãdo contractum vel
solũ scribẽdo super aliqua chartula de forma dicti contractus &
eã tradidit partibus vel alteri earum.licet non aliter pfecerit se-
cundum gl.Ibi instrumentum redigendo in publicam formã.
Ibi officij.i.tabellionatus secundũ gl.ibi infamie periculũ.hoc
2 est quia efficiet infamis scdm gl.¶†No.vasal.est interdicta oĩs
distractio vel cõmerciuz super re feudali absq̃ voluntate dñoꝝ.
Alis pdũt feuda & q̃cq̃d consecuti sunt.vt hic &.j.ti.ij.in pri.& in
§.j.&.s.de vasal.qui contra cõsti.lotha.feu.alie.in.c.j.extra de con
sti.que in ecclesiarũ.& in Specu.de feudis.in.§.qm̃.versi.xxx.& ibi
Jo.an.& de pig.§.j.ad si.Quid autem ecõtra an domini possint
vendere feuda absq̃ voluntate vasallorum.dic vt dixi.s.de lege
3 corra.in.§.ex eadem.¶†Not.elaborandum esse ad precludẽdam
b viã fraudibus [b].vt hic & in.l.cũ hi.in.§.si cum lis.ff.de transact.
l.nõ dubium.C.de legi.& ff.de leg.j.l.fraus.cum si.Facit quod di-
xi.s.de contẽ.inter do.& vasal.in prin.¶Not.casum in quo quis
punit ex suo contractu etiam non valido.Et est ratio quia hic
habet respectus ad delictũ.vt.l.iubem9.in.§.sane.C.de sacrosan.
eccle.& in aut.de nõ alie.in.§.quia vero.alias secus vt tenet bald.
4 in.c.ij.s.quo tempo.miles.¶†Not.puniendum esse notariũ fa-
c cientẽ instrumẽtuz vel scripturã de contractu probibito [c].vt hic
&.j.titulo.ij.in.§.scriba.& in.l.iubemus.in.§.his tabellionib9.C.
de sacrosanctis ecclesijs.& C.de immuni.ne.conce.l.ij.lib.x.Idem
dicaz si alteri mandasset conficiendum.vt probatur in.d.l.iube-
mus.in.§.his quoq̃ iudicibus.cũ ibi not.in gl.Et intellige pre-
dicta vera quãdo ex certa scientia hoc ageret.q2 sciebat contra-
ctũ esset pbibitũ.Secus aũt si ignorasset q2 tũc excusaret.ar.ff.de
act.& obli.l.ex maleficijs.in princi.ff.de penis.l.absentem.§.fin.ff.
locati.l.si ignorãs.& C.de tabularijs.l.generali.lib.x.sm docto.&
videt text.in.d.§.scriba.licet glo.si.hic querat & non soluat.& fa-
5 cit qd dixit Cy.in.l.cũ ancil.C.de ince.nup. ¶†Not.ex isto text.
in si.casum i quo ex vna sola felonia venit duplex pena iponẽda
d nã notarius nõ solũ notat infamia sz etiã puat officio.[d] Et est
rõ q2 vna lex ipsas cõnexe producit.vt videmus i simili in.l.pla-
cet.C.de sacrosan.ecc.qnimo hodie iponit huic notario p eodẽ
excessu tertia pẽa q2 amittere dz manũ.vt pbat in.§.scriba.de q̃
materia an qs possit puniri duplici pena.dic p Bar.& doc.in.l.
sanctio.ff.de penis.& p Cy.in.l.nõ dubiũ.C.de leg.& & Bal.i.l.in
6 eũ.C.de fur.¶†Quero cũ gl.j q̃le adiutoriũ teneant pstare va-
salli eoꝝ dñis euntib9 i exercitũ cũ ipatore p corona suscipiẽda
Et rñdet gl.q̃ hz iura noua debẽt eos associare aut mittere ali
um loco sui eq̃ idoneũ & acceptabilẽ dño vel saltẽ ɔtribuere me
dietatẽ reddit9 vni9 anni quẽ ex feudo colligit.& si vocatus legi
time de q̃ vocatiõe cõstet per pares curie & nõ fecerit alteꝝ predi
ctoꝝ.tũc amit.feu.pbat in.§.firmiter.j.ti.ij.& sequẽ.in.§.si.licet
olim statutũ esset aliter.vt.s.de.c.cor.in.§.pe.Et hoc voluit ista
gl.vsq̃ ad fin.& de hoc iure antiquo dic vt dixi i.d.§.pe.¶Que
ro.cũ gloss.iiij.quid si vas.alienat feu.cum voluntate & consensu
dñi:an incidat in penã huius.l.Et respondet glo.qd nõ.q2 ista
lex expsse loquitur qñ alienatio est facta sine permissu dñi.Se
cus aũt si dñs cõsentiret expresse vel tacite.q2 tũc valeret vẽditio
arg.in.l.ij.& l.si hypothecis.C.de remis.pigno.cũ similibus.Et
hoc vult gl.vsq̃ ad ver.sed quid.q̃ bene loquit.& eã doc.sequun
tur.Et ad materiã hui9 gl.vide qd plene dixi.s.q.mo.feu.amit.
7 in.§.preterea.vbi est similis gl.¶†Quero cum dicta gl.qd si va
sal.vẽdat feudum presente dño & nõ contradicente.an videatur
consentire ita q̃ teneat venditio.Et respõdet ista gl.q̃ sic vt ta-
lis penitentia habeatur pro licentia.ar.s.si de inuesti.iter do.&
vasal.lis oria.§.si.& pro ɔsensu expresso.ar.ff.de euic.l.quidã.Et
hoc ẽ veꝝ sz gl.qñ dñs sciebat qd agebat.Alias si ignorabat po
tius intelligeret errare q̃ cõsentire.vt.ff.de iud.l.ij.Et itelligas
predicta procedere quantũ ad casuz nostrũ qñ va.vẽdit ius suũ
qd hz in feudo.qd nõ põt vendere sine licẽtia dñi vt hic quo ca-
su psentia & scientia bene operantur cõsensum.vt.s.dixi.& pba-
tur in.l.sepe.ff.de re iud.Secus aũt si essem9 in aliquo casu i quo
qs posset vẽdere rẽ dñi eo inuito.sicut est regulariter qd qs pos-
sit vẽdere rẽ alterius in preiudici vendẽtis.vt.ff.de ɔhen.emp.l.
rem alienã.quo casu patiẽtia cũ sciẽtia non induceret cõsensũ.c
dñs semp sciat ius suũ vbiq̃ durae.l.gaius.ff.de pig.acti.& hoc
vult ista glo.vsq̃ in si.que bene loqtur.& eã sequũtur doc.Et po
tes assignare etiã aliã rationez.q2 in venditione feudi est necesse
q̃ interueniat ti.dñi.& ideo accõmodãdo votũ suũ itelligit accõ
modare cõsensũ.Secus si non nominat in pficiẽdo actũ.q2 non
est ibi titulus sui nois.quo casu nõ videt cõsentire q2 semp ius

a ¶Imperium a deo ẽ.Addõ doc.i.l.digna.C.de legi.gl.in vbo ad regẽ.i.c.cãm q̃.el ij.q si.sint le.

b ¶Viã fraudib9 adde.l.hẽs me9 ff.de condi.& demõ.l.i fraudẽ.ff.deiur.si.c.ne qs.xxij.q.ij.c.excõicatoruz.xxiiij.q.iij.c.j.de postu.i cle.j.de rerũ permut.

c ¶De ɔctu pbibito.Adde bal.in.l.ij.C.d mani che.idẽ bal.i.l.j.ad fin.de sepul.viola.

d ¶Sed ẽt puat offõ.Addõ quod talis perdit potestatẽ cõficiẽdi instra vt est gl.i.l.si qs ex argẽtarijs.in.§.j.ff.de edẽ.bal.& Joan.de imo.i.l.ad testiũ i.§.cõditionẽ.ff.d tes.Bal.in.l.secunda.C.de manu.vindi.etiã i instris ad pias cãs sz bal.& Jo.de imo.i.l.in fraudẽ.i.§.si qs.ff.de test.mil.& talis grauat9 ppfalcitatẽ non pt ampli9 creari notari9 per comitẽ palatinũ hñtẽ ptãtẽ creãdi notarios.imo si iperator restitueret ad famã.ita no.dicit bal.i.l.nihil p illũ text.C.de ma.vindi.& eũ sequitur Lo.ro.i.l.si vo.in.§.d viro.i xxxviij.fallẽtia.ff.sol.ma.bal.i.c.at si clerici.i.ij.col.de iud.idem bal.i.c.post translationẽ.i.ij.col.de renuo.

suū durat nec requirit ꝙ protestet cum ꝓuidentia legis sibi suf
ficiat q̄ reseruat ius suū.d.l.gaius ad ꝙ facit qd̄ plene not.in.d.
§.fi.si de inuestitura ꝛc.ꝛ qd̄ dixi in.d.§.preterea.Opp.cū glo.
vj.cōtra istū tex.in fi.vbi dr̄ qd̄ vasallus cogitādo vel macinādo
facere cōtra tenorē huius constitutio.ꝙ priuari dꝫ feudo ac p̄-
tio.ꝛ sic vr̄ p̄supponere ꝙ ex sola cogitatione qs puniat.qd̄ est
cōtra.l.cogitationis.ff.de pe.So.dicit gl.ꝙ iste tex.timore hui⁹
ꝯtrarij soluit duob⁹ modis.Prio mō ꝙ iste vas.post cogitatio
nē ꝓcessit etiā ad actū alienationis ꝛ cōpleuit.qd̄ pꝫ qꝛ iste tex
tus p̄supponit ꝙ ex tali actu minuat vtilitas imperij ꝛ dn̄orū
q̄ diminutio nō fieret ex sola cogitatiōe.Itē qꝛ dū iste tex.subij
cit qd̄ careat etiā pretio ꝛc.sequit necessario ꝙ venditio erat pfe
cta.Et istū intellectū sequit glo.ꝛ bene.Aliū intellectum subij-
cit gl.vcꝫ ꝙ hic vn⁹ casus specialis in quo ex sola cogitatiōe qs
puniat.vcꝫ vt vas.amit feu.sed qn̄ vltra cogitationē processit ēt
ad actū venditionis.tunc amittet nō solū feudū sed etiā pretiū.
Et hoc voluit ista gl.vsq̄ ad fi.Unde tu teneas primā lect.quā
sequit gl.p istum text.qui p̄supponit esse necessariū ꝙ vtilitas
dominorū ꝛ imperij sit diminuta.Unde cōcludo ſm veritateꝫ
ꝙ ad hoc vt habeat locū pena huius legis cōtra vasallos alie-
nātes requirit ꝙ nō solū ꝑueniant ad actū alienationis vel al-
terius liciti cōmercij:sed qd̄ etiā tradāt rē venditā.qꝛ alienatio
est actus p quē dominiū trāsfert.l.ij.C.de fun.dota.ꝛ sine tradi-
tione nō trāsit dn̄iū vtile.s.de acq.re.do.l.nuda.C.de pact.l.tra-
ditionibus.qꝛ tūc vēditio seu alienatio intelligit esse cōpleta.
Et ita presupponit ista gl.Cōsiderat em̄ qd̄ vasal.nō possideat
ita ꝙ nō possit seruire vel ostēditias soluere.ꝛ ita tenui.s.q̄ fuit
prima cau.bene.amit.in.§.deniq̄ in conclusione.xciij.allegādo
autoritates doc.qui hāc cōclusionē secuti sunt.ꝛ similiter in ti.
qd iuris post alie.ꝛc.Utrū autē ex cogitatione sola delinquēdi
puniatur vas.dixi vobis.s.tit.pri.i.c.si voluerit.†Quero cū
8 gl.viij.qꝛ hic dicitur qd̄ vasallus vendens feu.sine volūtate dn̄i
qd̄ priuat feudo ꝛ etiā pretio.Sed quero cui applicabitur
istud pretiū.Et rn̄det ꝙ emptori si fuit bone fi.alias non sꝫ ap-
plicabitur fisco:qꝛ ipse emptor malefi.qui machinatus est dꝫ ēt
puniri in amissione ipsius pretij.per istū tex.dū dixit aliqd ma-
chinare tentauerūt ꝛc.vt comprehendat tam emptorē q̄ vēdi-
torē.ꝛ de hoc plenius no.j.de ꝓhi.feu.alie.p Fe.in.§.j.vbi glo.se
remisit ꝛ bn̄ loquit ꝛ dicatis vt ibi.Sed vtrū feu.alienatū p va
sallū reuertat ad dn̄m vel ad agnatos vasalli siue feudū sit an-
tiquū siue nouū.dic vt dixi in.d.§.deniq̄.s.que fuit pria cā bn̄.
amit.in cōclusionib⁹.ꝛ no.s.de suc.feu.in.§.hoc quoq̄.Que-
ro ab extra si vasallus vēdiderit feu.ignorāte dn̄o ꝛ tradiderit
emptori sciēti sed ꝓmisit ipsi emptori acceptāti ꝙ curabit ꝛ fa-
ciet ꝙ dn̄s ꝯsentiet predicte alienationi iam cōsummate:ꝛ dn̄s
postea nō vult ꝯsentire an habeat locū pena hui⁹.l.ꝛ dicit An
dre de yser.qd̄ sic.qꝛ postq̄ contract⁹ iā est licitus a prin.nō po-
test aliqua via circūscribi.ff.de tut.ꝛ cura.da.ab his.l.scire opꝫ.i
prin.Et qcqd sequit ex eo vel ob id nullum est.d.l.non dubium
C.de legi.extra de fi.instr.inter dilectos.ꝛ extra de cōsti.in.c.iiij.
facit.l.j.§.cū qui.ff.de consti.pec.videtur nāq̄ fieri fraus legi de
cōtractu ad contractum.prout alibi videmus in.l.quamuis.in
§.si cū essem.ff.ad velleia.secus autem si dicta ꝓmissio fieret sup
ꝯtractu licito.qꝛ tunc obligaret.insti.de inuti.stipu.in.§.si quis
alij.Ultimo de materia hui⁹ legis Lotharij habet.s.de feu.
alie.in prin.s.p quos fi.inue.in.§.sed ꝛ res.s.qualiter olim pot.
feu.alie.in princ.s.que fuit prima cau.be.amit.in fi.ꝛ.s.de vas.q
cōtra cōsti.lotha.in.c.j.ꝛ plene traditur.j.tit.ij.in prin.ꝛ in.§.j.
ꝛ.ij.ꝛ in remissionibus copiosis quas adduxi in.d.c.j.de vas.q
contra consti.lotha.vbi videat.ꝛ in Spe.de feu.in.§.quoniam.
ver.xxx.

Jacobus.

Feudū diuisiōe nō alteratur sed sua formali natura potit.

1 Satis bene. Scias qd̄ ista.l.ſm gl.positā
j.in.l.seq.in paucis libris ha-
betur.Ex quo dubitat.d.glo.an pro lege sit tenenda.
Sꝫ tu teneas ipsam pro lege secundū Andr.de yser.
tum qꝛ est rationabilis ꝛ vtilis valde tū qꝛ ab imperatore cōdi
ta est:vt patet ex eius suprascriptione:tū qꝛ doc.eā pro lege cō-
mētauerūt ꝛ tenuerūt.vn̄ minime sunt mutāda ꝛc.l.minime.ff.
de leg.Itē scias ꝙ hic hr̄ vna gl.situata in prin.huius.l.q̄ nō cō
uenit huic legi.vn̄ male fuit situata vitio scriptoris.qm̄ debuit
adaptari ad legē p̄cedētē.vt ibi dixi.Itē scias qd̄ ista.l.adaptat
cōgruēter sub hoc tit.hoc mō vcꝫ qꝛ sicut.s.in.l.precedēti impe-
rator lotha.conat⁹ est tollere de medio pestē perniciosam que
vigebat aduersus vtilitatē regni ex alienatiōe feudoꝝ.Ita simi
liter per hanc legem tollere intendit eandē pestem que oriri po
terat contra dictam vtilitatē regni:ex casu in hac.l.posito quē
p hanc.l.determinat ꝛc.Item premitte ꝓ euidentia quod vasal
lus in iuramento fidei debet semper exceptuare ꝛ preponere per
sonā domini antiquioris sicut exceptuat personā imperatoris
vt.s.hic finit lex.in.§.fi.Item scias quod heredes vas.mortui
possunt iter se diuidere feuda ad eos deuoluta.vt dixi.s.si d feu
do.fue.contro in.c.omnes filij.His itaq̄ prelibatis nunc diuide
hanc legem in tres partes quoniā in prima ponit thema.in secū
da questio.i tertia responsio.Secunda ibi defuncto.Tertia ibi
quas amputationes.Casus.Uasallus quidaꝫ a duob⁹ domi
nis acquisiuit bina feuda diuersis tēporibus.postea decessit reli
ctis duobus filijs q filijs inter se diuiserunt dicta feuda ꝛ ad vnū
peruenit feudū prius acquisitum per patrem.Ad alium perue
alind feudū acquisitum posterius ꝛ quelibet istorum filiorum iu
rauit fidelitatē simpliciter domino suo nullo anteposito in iura
mento neq̄ exceptuato nisi iperatore.deinde moritur frater qui
tenebat feudū acquisitū posterius cui alter frater superstes suc
cessit in dicto feud.Nūc dominus ei⁹ feudi posterioris petit sibi
ab eo fidelitatē p̄stari simpliciter nullo anteposito sicut fecerat
ille frater defunctus.queritur an sit audiēdus.Et respondetur
quod.nō.quia semper in iuramento fidelitatis debet iurans pre
ferre dominum suum antiquiorē etiam si dictum feudum deue
nisset in generationes plures vel i infinitum.h.d.scdm Jaco.de
bel.In text.ibi ꝓut solitum est.i.sicut interdum solet accidere ꝛ
fieri.Ibi acquisiuit.s.diuersis tēporibus.vt.j.patet.Ibi alter eo-
ruꝫ.vcꝫ ille ad quem ex diuisione ꝑuenit feudū quod pri⁹ acqui-
siuerat pater a domino ṗmo.Ibi nullo anteposito.Subaudi cū
nec anteponi debuit quia iste domin⁹ erat antiquior.Ibi alter
vero frater.Subaudi ad quē ex diuisione peruenit aliud feudū
quod p patrē fuerat posterius acquisitū a secūdo dn̄o.ibi simili-
ter.Et ratio fuit quia ipse nō habebat alium dominum.ibi po
steriori frater.s.qui tenebat feudū posterius acquisitum per pa
trem.Ibi sine filijs.Subaudi cui alter frater tenēs ṗmū feudū
successit:ita quod nūc ex ista successiōe tenet ambo feuda potuit
enim succedere in hoc feu.quia erat paternū:vt.s.de gradi.in.§.
j.ꝛ.s.ti.ij.in.c.j.ibi in querimoniam.i.in dubitationē que sequi
tur.ibi vt prius personam.i.vt personā prioris domini postpo
neret sibi domino posteriori i sacramento fidelitatis.prout fece
rat alter frater q mortuus est.ibi quod frater fecerat.s.iste frater
mortuus q iurauit fidelitateꝫ de feudo posteriori simpliciter nō
exceptuato priori domino quē nō habebat:vnde ex hoc nullum
fit preiudiciū fratri superstiti q non habet dominum antiquio
rem postq̄ habet ambo feuda.Et ideo iste frater superstes dbet
in iuramento fidelitatis preferre dominum suum antiquiorem.
Ibi si hoc actum erit.subaudi maxime quia idē ꝛ si nō fuit actū
vt probatur.s.ti.ij.in.c.j.ꝛ.s.si vasal.feu.priue.c.j.ꝛ dixi in.c.si va
sal.culpam.s.si de feu.fue.cōtro.ꝛ latius.s.que fuit prima causa
benefi.amit.in fi.in.x.conclusione.vbi autoritates tenētiū istam
partē adduxi vcꝫ ꝙ progressio etiā inter collaterales extēdatur
ad in finitum:quicquid dicat Ja. de bel.ꝛ Bald.†No.ꝙ feu.
semper retinet suā naturā formalē nec alteratur ex diuisiōe hereⁿ
dū quāq̄ suā qualitas nō steterit suspēsa que de nouo reintegra
tur cū reuertitur ad priores:quoniam que de nouo emergūt no
uo indigēt auxilio.l.de etate.i.§.ex cā.ff.de interro.act.Nā hic vi
demus ꝙ pater acquirēs feu.diuerso tēpore tenebatur exceptua
re priorem dominū in iuramēto fidelitatis posterioris feudi.Et
erat ratio quia habebat plures dn̄os sed cū morit ꝛ dictū poste
rius feudū ꝑueniat ad vnuꝫ solū heredē:tunc iste in suo iuramē
to fidelitatis nō hꝫ exceptuare aliū dn̄ꝫ.Et ē ratio qꝛ nō hꝫ aliū
dominū nisi illū cui nūc iurat.Ubi vero iste moriatur dictū feu
feu.reuertitur ad alios tenetes alia feuda q̄ tenebat pater:tunc
in iuramēto fidelitatis dicti feu. exceptuabit persona prioris dn̄i
sicut faciebat pater.ꝛ est rō qꝛ iste hꝫ i dictis feudis plures dn̄os
sicut hēbat pater.qm̄ semper ꝛ in infinituꝫ ꝛ p infinitas genera
tiōes ista qualitas hoꝝ feudorū reintegratur cū ꝑuenit ad vnuꝫ
solū.vt hic.Quero ab extra qd si prior frater qui tenebat pri⁹
feudū decessit.ꝛ iste frater posterior successit.an eodē mō debeat
p̄ferre in iuramēto fidelitatis istū dn̄m fratris mortui.Et dicit
Ja.de bel.ꝙ credit ꝙ nō.qꝛ iam iurauit dn̄o suo posteriori ꝯtra
oēm hominē ꝛ simpliciter.Si ergo iuret nūc exceptuādo primū
videret esse sibi ꝯrius ꝛ periurus:qd̄ nō est dicendum.vt.C.de
dic.vidui.l.ij.sed ego putarē ꝯriū p tex.qꝛ cū ambo feuda sint per
uenta ad vnū vident sortiri eandē qualitatē ꝓut erāt apud pa
trē.qm̄ vt.s.dixi qualitas nō est mutata sed stetit potius suspē
sa prout alibi dicit in simili.s.hic finit lex.i.§.j.Itē qꝛ ille pri⁹
prior dominus ꝛ prior in tēpore ergo ꝛ in iure.ar.s.si de feu.fue.
cōtro.in.c.oēs.Nec ob.ꝙ iā iurauit dn̄o scd̄o qꝛ tunc ex isto casu
superuenīēti ꝛ emergēte fiet fidelitas de nouo iuxta tenorē fide
litatis alias facte per patrē.nō em̄ hꝫ iste scd̄s dn̄s causam que
rele cum ius suū nō diminuat sed reintegrat ꝙ ab initio fuit ꝛ
res de facili reuertat ad suam naturā.vt.ff.de pact.l.si vnus.ꝛ
pactus.Ultimo de materia huius legis vide qd̄ plene dixi in
dicto.§.fi.s.hic finit lex.ꝛ in remissionibus quas.ibi copiose ad
duxi in vtroq̄ iure.ꝛ quod no.gl.s.de no.for.fide.in princ.ꝛ in
de capitulis.extraordinarijs.in.§.quoddā satis bn̄ dispositū
vbi est similis tex.ꝛ in spec.de feudis.in.§.quoniam.versic.

ꝛ per Joannem andreā in additionibus speculi.in titu.de feu.
dis.super rub.versicu.xviij.ꝛ per Bal.in.l.j.ff.de rerum diuisio.
questio.xj.Ja.

Renouatio inuestiture infra quantum temporis spatium fienda.
Terminus legalis legitime probatus non est peremptorius.
Causa iusta superueniens dolum secludit.

Quoniam. Adaptat ista lex ad titu.istuꝫ.qꝛ
cum intentio imperatoris lotha.
fuerit tollere ꝛ remouere omnes fraudes quas vasalli
possent excogitare aduersus dominos suos circa feu-
da.Et ideo qꝛ sepe vasalli p ocultationē feudoꝝ dolose non pe
tebant inuestituras.ꝛ sic i futurum multotiens dn̄i ex hoc amit
tebāt dicta sua iura feudalia.fecit ꝛ promulgauit dict⁹ impera-
tor hanc legem vt predicta remoueret.Et quāq̄ in aliqb⁹ libris
nō habeat ista lex.adeo quod gl.hic posita dubitet an sit recipiē
da pro lege tu idubitanter teneas ipsam pro lege.ꝓut dixi.s.in.
l.precedenti.in prin.Et i summa hoc vult.Si vasallus nō pe-
tierit inuestiturā.i.annum ꝛ diem amittit feudū.nisi iusta causa
impediret.h.d.In text.ibi ꝙ ius.i.aliquod.Ibi malū ingenium.i.
aliqua mala machionatio.vt.s.e.ti.l.j.Ibi dolose.vl' ex lata negli-
gentia que eqparatur dolo.vt no.s.quo tēpo.miles.i.c.j.in gl.ij.
Ibi inuestituram.scilicet renouationis quā petere dꝫ a successore
dn̄i mortuo ipso dn̄o.vel si succedat vas.mortuo qꝛ dictus succes-
sor debet petere renouationeꝫ:vt.s.que fuit ṗma cā benefi.amit.
in princi.ibi iusta cā.que aūt sit iusta causa declarat i dicto.c.j.s.
quo tempo.mi.ꝛ ibi dixi.ibi data.vj.kal.de hac materia date.dic
vt per.doc.nostros i proemio digestoꝝ.in fi.ꝛ p Bar.in tractatu
qui sint rebelles.in fi.ꝛ per Joan.an.ꝛ canonistas super data.vj.
1 lib.†Not.renouationē inuestiture esse fiendam infra tempus
hic limitatū.Quod intelligas veruꝫ nisi esset miles:qꝛ tūc habe
ret terminū anni ꝛ mensis.vt in dicto.c.j.iteꝫ.nisi eēt minor.xiiij.
annis.vt.j.in tit.ij.§.preterea.el primo.Item nisi alias ex iusta cā
impediretur per ea que habentur in dicto.c.j.Qualiter autē
ista inuestitura debeat peti:habetur per gl.supra per quos fiat in
2 uesti.in fi.vbi videas.†No.ar.ex isto tex.scdm Bal.ꝙ termin⁹
legalis nunq̄ est perēptorius si legitime probet impedimentum
ad qd̄ facit.C.qui pe.tu.l.cū a matricibus.ꝛ.ff.de re iudi.l.quesi-
tum.ꝛ.l.iiij.§.si ad diem.ff.de re mili.facit.l.nonnunq̄.ff.de iudi.
†No.quod iusta causa interueniēs facit cessare dolū:vt hic in
fi.ergo a cōtrario sensu si non erit iusta causa nō cessabit dolus p
ea que habent in dicto.c.j.ꝛ supra q̄ fuit prima causa be.amit.in
§.sed nec iustior.Ultio ad materiā p̄sentis legis vide plura q̄
dixi in dicto.c.j.s.quo tempo.miles.ꝛ supra que fuit ṗma cā bn̄-
ficij amit.in prin.ꝛ in pluribus remissionib⁹ quas ibi adduxi:ꝛ
supra de cap.corra.i prin.Postremo aduertendū quod hic in
fine huius ti.habēt quidā libri vnā legē corradi impatoris que est
in lombarda.in ti.de benefi.ꝛ terris tribn.Et ibi īcipit.In noīe
sancte ꝛ indiuidue trinitatis.Sꝫ trāsumptiue posita est hic.Et
secūdū quosdā incipit corradus.Secūdū alios incipit omnib⁹
quam legem ꝛ si An.de yser.hic cōmentauerit Jaco.ar diz.i sum
ma iterdū ipsam allegauerit.tn̄ ego nō puta eam legē esse hic in
serendā.tum qꝛ gl.de ea.nullā facit mētionem.ꝛ similiter Jac.de
bel.ꝛ cōiter doct.nō vidētur eam habuisse.ꝛ probo rōne quod h
nō debeat inseri.quia est.l.corra.ꝛ nos sumus in tractatu legum
lotha.vt patet ex rubrica ꝛ oib⁹ trib⁹ legib⁹ suprascriptis.Et iō
eam tanq̄ superuacuam omittam.Sed de ea feci mentionē.s.de
leg.cor.in prin.ꝛ communiter non habetur.

De pace iuramento firmanda. Rubrica.

Continuari potest hoc modo ad precedētem ti.qm̄ ibi visum
est de legibus ꝛ prouisionib⁹ factis per lotb.ꝓ bono statu ꝛ vtili
tate iperij ac cōmodis subditorū adhibendo medelas aduersus
calamitates ꝛ discordias occurrētes occasiōe alienatiōis feudo
rum.vt pꝫ supra in.l.in prin.eiusdē ti.ꝛ tollēdo alias dubitatio-
nes que possunt ꝑere discordias inter subditos in dānū imperij
ꝛ subditorum.vt ibi patet in.l.ij.ꝛ.iij.vnde sumpta inde occasiōe
subijcit hic iste titul⁹ siue lex impatoris federici i qua vniuersali
ter intēdit ꝓuidere calamitatibus subditorū ꝓuenientib⁹ occa
sione guerrarū firmando pacē inter omnes vt quod prius belli
calamitas introduxerat hoc pacis lenitas sopiret.vt i.l.j.in pri.
C.de cad.tol.ꝛ ꝙ cladebellica turbatū erat remedio pacis ristau
raretur.vt.xxxiij.q.ij.c.j.

Jaco.

Pax ab omnibus tuenda atq̄ seruanda est.
Pax indicta a.xviij.anno vsq̄ ad.lxx.iuramento quare firman-
da sit.
Juramentum quolibet quinquennio quare sit renouandum.
Lex prima de pa.iura.fir.Frācigenas ꝛ alios Imperio nō subdi
tos an constringat.
Imperatoris potentia in legibus condēdis an circa omnes ex-
tendatur.
6 Pubes minor.lxviij.annis pacem cū inimico iuratam frangēs
an sit puniendus.
7 Pugnare volentem duo iurare oportet.

Imperator. Ista lex est imperatoris fe
derici primi de quo impe-
ratore satis dixi.s.de pace tenē.i pri.vbi videas.
Et diuide pincipiū hui⁹ legis cū sua suprascri
ptiōe vsq̄ ad.§.si qs vero aliqd ꝛc.in ptes qnq̄
qm̄ in pria ponit suprascriptio impialis culmi-
nis cū psonis qbus mittitur.In scd̄a mandat subiectis impe-
rio tā in particulari q̄ vniuersali vt ppetuam pacem obseruēt.
In tertia iubet istā pacē iuramento firmari.In quarta mādat
auxiliū prebendū rectoribus locorū vt possint dictam pacem de
fensare.in qnta iubet reuocari sacramēta omni qnquēnio ꝓ di-
cta pace tuēda.Scd̄a incipit ibi:hac edictali.Tertia ibi:duces.
Quarta ibi.ꝛ rectores.Quīta ibi.ꝛ i fi.Cas⁹.Pax ab oib⁹ est
seruāda ꝛ insup iurō firmāda ab anno.xviij.vsq̄ ad.lxx.Et tale
iurm̄ dꝫ de qnquēnio i qnquēniū renouari debētq̄ oēs auxiliuꝫ
p̄bere rectoribus locoꝝ ad dictā pacē tuēdā.h.d.In tex.ibi.de
gratia declara ista v̄ba ꝛ sequētia ꝓut dixi.s.ti.ꝓxio.in.l.j.i prin.
Ibi vniuersis prio eā mittit i vniuersali oib⁹ q possint iuxta ei⁹
dispositionē cōprehēdi ꝛ ligari.postea in pticulari subiectis im
perio.vt subijcit.Ibi hac edictali.p hoc pꝫ ꝙ est lex generalis:vt
dixi i.d.l.iuxta finē.Ibi duces.declara q sunt isti ꝛ sequentes.vt
a habet.s.qs dic.dux co.vel mar.Ibi primatibus.[a] potest capi ꝓ
sapientib⁹ ꝛ maioribus ciuitatū quorū consilio regunt.vt.ff.de a
ꝯdi.ꝛ demon.l.municipib⁹.vel pro seniorib⁹:qꝛ in seni⁹ inest sa-
piētia.hinc est ꝙ ab ipsis maiores nostri appellauerūt senatū vt
ait Cicero.vel:pōt capi pro ditioribus ꝛ potentiorib⁹.C.de p̄di.
cu.l.penul.Ibi plebeis nō dixit popularib⁹:qꝛ tūc non compre-
henderent omnes.vt instit.de iure naturali.in.§.lex est.Sed ap-
b pellatione plebis [b] comprehendunt iferiores:vt.ff.de origi.iuris
in.§.deinde.ꝛ qd si plebis.not.lxxxiij.di.vota.Quid aūt differat
popul⁹ a cōi.vide p Bart.in.l.j.C.de dignitatibus.Ibi adiuuent
Hoc est dicere ꝙ postquā iurauerint vt supra debebūt adiuuare b
rectores locorū ad dictam pacē tuēdā.nō aūt est necesse ꝙ ista in
serant in eoꝝ iuramēto ſm verā lec.positam hic in glo.q̄ per hoc
1 est expedita.ꝛ quā sequūtur Jac.de bel.ꝛ doc.†Not.pacem ab
omnib⁹ esse tuendā ꝛ obseruandam.ꝛ est ratio qꝛ per eā oēs res
q̄tūcunq̄ parue crescūt.Sed per discordias ꝛ guerras res q̄tū-
cunq̄ maxime dilabunt.vt ait sallusti.in iugurthino.ꝛ facit.C.
de offi.p̄fe.p̄to.afri.in.l.In nomine domini.in prin.ꝓpter paceꝫ
enim multa ꝛ infinita bona ꝑueniūt.que numerantur per gl.fi.
2 de pace constantie.†Not.pacē indictam esse iuramēto firman
dam ab.xviij.anno vsq̄ ad.lxx.ꝛ potuit esse ratio quare in.xviij.
quoniam in tali etate iam excessit.pueritiam.vt.ff.de po.in.l.pri- c
ma.in.§.pueritiā.Uel quia imperator iste federicus primus ita
ratus est istā etatem esse legitinnm ad talem pacem firmandaꝫ.
ꝓut alibi imperator adrianus ratus est talem etatem esse legiti-
mam in materia alimentorum:vt probatur.in.l.mellla.ff.de ali.ꝛ
ci.lega.Imperator autē federicus secundus ratus est istam eta-
tem ad firmandā pacem per iuramentum esse legitimam in an-
no.xvj.vt patet per ipsum in tractatu de pace constantie.Ratio
aūt quare etas vltra annos.lxx.est excusabilis est quia est venerā
da.vt.ff.de iure immuni.l.semper.Itē quia ea etas est prona ad
quietē ꝛ pacem.Et ideo excusatur etiam a reddēdo testimonio.
vt in.l.inuiti.cum ibi no.ff.de testi.Et a mumere tutelari.vt in.l.
j.C.qui etate.vel potest dici quod ista limitatio tēporis est de iu-
stitia positiua.vnde nō potest assignari ratio sufficiēs quare in
ea etate ita statutū fuerit.nisi quod ita visum est principi.vt no-
tat glo.in.d.§.pueritiam.facit quod dixi.s.que fuit prima causa
3 bene.amittē.in princi.in questione qnīnta.†Nota renouatio
nem iuramentorum debere fieri quolibet quinquennio ad pa-
cem conseruandā.Et est ratio quia multi iuuenes quia princip.
quinquennij non erant habiles ad iurandum nunc erunt effecti
habiles.ꝛ similiter senes qui tunc includebantur ad iurandum
nunc erunt exclusi propter etatem.lxx.annorum superuenientē.
Non enim intelligas quod istud iuramentum renouationis sit
necessariū ad eos qui semel iurauerunt:quoniam per primū eo-
rum iuramentum ad perpetuam pacem obligati sunt.vt proba-
tur in prin.huius legis.Licet quidā voluerint intelligere quod
sit necessariū sepius iurari.vt frequentius quis reminiscatur de
pace.vt hic not.in glos.quinta.Sed tu teneas primam opi.quaꝫ
videtur sequi hic glo.hoc idem tenuit glo.de pace constantie su-
per verbo renouabūt vbi fiebat renouatio solum in capite decē-
nij.ad quod facit.l.falso.C.de diuer.rescrip.Ueruꝫ quicqd dica-
tur de istis renouationibus.ꝛ hic ꝛ ibi hodie non seruat.vt hic
4 ꝛ ibi notat gl.†Quero cum glo.prima an ista lex liget frācige
c nas[c] ꝛ alios vltramontanos qui non sunt subiecti imperio.Et
respondet glo.arguendo primo ad partem negatiuā.videret ꝙ
non p istuꝫ tex.qui solū videt velle ligare illos qui sunt subiecti
imperio.In ꝯriū tn̄ determinat dicēs ꝙ quāq̄ isti gallici ꝛ aliq

a Primatibus. Adde an priates possint cognoscere de crīe epi ꝛ an possint eū deponere.vide p Fely.in.c.si qs eps.i vlt.not. de accu.

b Appellatiōe plebis. adde.l. plebis.ff.de ver.sig.c.cū venisset de iſti.Car.alex.i.c.lex ē i.j.col.ij.di.ꝛ an veniunt p̄ricij.vide.in.§.plebis isti.de iure nat.gē.ꝛ ciui.

c Liget frācigenas.glo.i.c.p venerabileꝫ q filij sint lgi gl.fi.in.c.ꝛ si necesse de dona.iter virū ꝛ vxo.Inn.i.c.bone.el.j.de post.p̄la.bar.ꝛ ang.in.l.j.i.§.de qua.ff.d postu.bar.ꝯs.clxxij.incipiē.ex facto ꝓponitur idē bart.cōsil.clxxxix.inci.prio.q̄rit.Ol.ꝯsil.ccx.liiij.ici.ad obiecta.idē.Old.cōsi.cxix.ici.vt ei⁹ de quo queritur.

vltramōtani nō recognoscāt de ꝯsuetudine imperatorē ꝓ suo superiori ex debito fidelitatis tamē in vniuersali sunt de imperio romano ⁊ sub impio romāo esse itelligunt vt.C.de offi.pfe. pre.afri.l.fi.post prin.vñ ex hac vniuersali subiectiōe ista lex ligabit eos.Et hoc vult tota ista gl.Ex qua no.ꝙ de iure frācigene sunt subiecti imperio.sed de ꝯsuetudine nō.Et hāc gl.simplr sequit Jac.de bel.⁊ ꝓbat p tex.in proe.inst.in prin.Sz ꝯtriū sensit glo.insti.de patria po.in.§.j.vbi vr̄ innuere ꝙ francigene prorsus sunt absoluti a romano impio.Quare An.de yser.in pambulis huius libri in sua quarta.q.diffuse hāc qōnē examinādo. tandem concludit ꝙ rex populusqꝫ q diu stetit in libertate sua impatore vidēte ⁊ in nullo ei obediente erit liber.qꝛ etiam ecclesie romane posset pscribi cētum annis.vt.C.de sacrosan.eccle.in l.fi.⁊ in auk.quas actiones ⁊ extra de pscri.ad audientiā.Unde in talibꝰ q tanto tpe steterūt sic exēpti ab imperio nō videk esse dubiū aliqd si nō tenenk obseruare leges impatorū quibꝰ non obediunt nec obedire tenenk nisi quātū essent rōnabiles.tunc nō.qꝛ leges impatorū sed qꝛ rōnabile est ꝙ dicūt tenenk obseruare ⁊ ita cōcludit ipse Sed dñs Ray.nō sequik hāc opinionē imo tz idistincte ꝙ reges nullo mō possunt allegare se pscripsisse vt nō sint sub imperio romano.qꝛ subiectio non pōt prescribi p.l.cōperit.C.de pscr.xxx.vel.xl.an.Et p hoc ibidē sequik istam gl.Hoc idē tz Nic.de nea.s.in pambulis huius libri ⁊ adducit autoritatē Cy.⁊ Jac.de are.in.l.j.C.de prescri.lōg.tēp.Et rñdet ad.l.fi.⁊ auk.quas actiōes cū fi.qꝛ loqunnk in his q spectant ad iurisdictionē seu dñiū q in signū dñij seu subiectionis prestank. qꝛ etiā in talibꝰ nō ꝓcederet prescriptio cōtra romanā ecclīam vt extra de pscri.attedētes ⁊ de re iudi.c.cū sup.⁊ p hoc allegat Ja.de bel.q hoc tz in auk.qūo opz epos in prin.col.j.Similiter bernardus glossator sequik opinionē huiꝰ gl.in.c.p venerabilez extra q fil.sint legi.sup vbo cognoscat.dicēs ꝙ rex frācie in tpalibꝰ supiorē minime recognoscit.s.de facto.de iure aūt subest romano impio.vij.q.j.in apibꝰ.⁊ ibi gl.hoc idē sensit gl.in.c.venerabilē.extra de elec.vbi dicit ꝙ oēs nationes sub impio sunt.xj. q.j.sed ⁊ si qs.in v.volumꝰ.⁊ ibi noiat frācigenas.⁊ text.est lxiij. di.ego Ludouicꝰ.⁊ ex his dixit gl.in.c.sup spe.extra de priui.ꝙ leges impiales debēt ab oibꝰ obseruari de iure.l.leges.C.de leg. lz de fcōt ab oibꝰ nō seruek.Inn.tñ expsse tz i.d.c.p venerabilē.q fil.sint legi.ꝙ frācigene subsunt de iure pape.Sed circa pdicta reperio bar.in suo tractatu ad reprimendū.in gl.viij.sic dicere ꝙ regularitas totius orbis ꝯquiescit in principe.lz maior pars mūdi hodie nō obediat principi.qm̄ istud est de facto lz de iure secus sit.Nā lz alicuius pticulare dñiū nō sit suū.tñ verū est qd censek in vniuersali dñs totiꝰ orbis sicut dr qs dñs gregis licet vnū pecꝰ nō sit suā vt.ff.de rei vēd.l.ij.⁊.iij.p hoc ptz impator recte dr dñs mūdi scz vniuersalis.lz singulares sint dñi suorū prediorū.l.deprecatio.ff.ad.l.rhod.de iac.⁊.l.bñ a zenone.C.de qdr. pscri.vñ a possessore ipse posset vēdicare mōdū pdicta iura.Nec est opus qd oia sint sua quo ad ꝓtectionē vt no.in cōsti.fforum. in prin.imo vere sunt oia ipsiꝰ vniuersaliter cōsiderādo.Intelligenda tñ sunt pdicta secūdū determinationē sancte matris ecclesie vcz qd post aduētū xpi dictū imperiū qd añ depēdebat a solo deo.nūc post dictū aduētuz est apud xpm ⁊ eius vicariū.s. papā ⁊ p papā transferk in principē secularē.vt in.d.c.venerabilē extra de elec.vñ si hodie dicimꝰ oia sunt imperij Romani qd nunc est xpi bene dicimus.Si vero referamus ad psonā imperatoris secularis non ꝓprie dicimꝰ ꝙ oia sint sua vel sint in sua iurisdictiōe cōstituta qꝛ nō terre ecclesie.Illa em̄ sibi papa reseruat in quē pncipalr est oē imperiū.Nō em̄ hz impator terras ecclesie regulare.sz defendere eas ꝯseruādo iurisdictionē ecclīe.vt in.c.j.de iureiur.in cle.neqꝫ in terris ecclīe hz aliquā iurisditionē vt in.c.pastoralis.de re iudi.in cle.⁊ ex pdictis potes mō colligere veritatē an frācigene vel ceteri reges nō obediētes de facto

5 subsint imperatori de iure.☞†Utrū autē impator possit imponere legē oibꝰ.ꝯcludo ca Bal.in.l.j.C.de sum.tri.qm̄ si attēdimꝰ potestatē quā hz imperator de iure pōt imponere legē toti orbi.Sz si attendimus volūtatē ⁊ dispositionē ipsius imperatoris.tūc dicēdū ꝙ impator nō vult imponere legē populis ⁊ regibꝰ q nō obediūt sibi nec est spes ꝙ obediāt ne lex sua sit ludibrio ⁊ in vanū posita iuxta.l.iiij.cū.l.seq.ff.de leg.⁊ ita intelligit pdicta de quo ibi plene p ipsum ⁊ p gl.⁊ do.in phe.ffor ū.in gl.j.⁊ in dicta.l.bñ a zenone.⁊.C.in q.casi.col.censi.l.ij.lib.xj.⁊ p cano.in locis.s.alle.☞Op.cū gl.magna.in prin.ꝙ imo qs obligek stare iuramēto etiā si sit.j.etatem.xviij.annorū.vt probak infra eo.in.§.itē sacramēta.ibi ptz qd sufficit qd sit pubes.Sol.dicit gl.qd isti casus sunt diuersi.quoniā hic loquimur de iuramēto generali qd prestak iudici de seruanda pace.Ibi loquik de iuramēto ꝙ specialiter qs facit aduersario super suo ꝯtractu. Et p hoc est expedita gl.vsqꝫ ad ver.sed qd.⁊ bene loquik ⁊ latiꝰ

6 declarabo in seq.q.☞†Quero cū dicta glos.iuxta ꝓxime dicta quid si pubes factus minor tamē.xviij.annis fecerit pacem cuz inimico suo ⁊ iurauerit eam seruare:an si eam nō seruauerit in cidat in penam huiꝰ legis Et ista gl.dubitatiue rñdet arguēdo pro ⁊ cōtra.Et primo ꝙ nō teneak qꝛ i se minor videtur potius distrahere q̄ cōtrahere remittendo per pacē aduersario suo iniuriā sibi illatam .vnde nō videk obligari.per dictū.§.item sacra. qui loquik in cōtractu ⁊ nō in distractu.Similiter nō tenetur p istū tex.cū impator nō astrīgat iurātē nisi in etate.xviij.annorum In ꝯtrium arguit gl.ꝙ imo tūc in dicto casu teneak pena huius legis cū suum iuramentū habeat ipsum obligare in dicta pace ⁊ cōtractu speciali postq̄ est pubes ⁊ habek pro maiore per dictū §.itez sacrā.Secus aūt in iuramēto generali pacis.de quo hic qꝛ tūc minor.xviij.annorū iurādo nullo mō cōtrahit neqꝫ obligat. Et sic fortius operak sacrm̄ in spē adhibitū super suo negocio q̄ prestitū iudici in genere sup pace generali cū multa sint licita in spē que nō sunt licita in genere.⁊ hoc voluit ista gl.allegādo plures cōcordātias vsqꝫ ad versi.notabis ⁊c.sz qm̄ ista gl.nō videtur firmare pedē sup hac questione.Ideo tu dic fm̄ Jac.de bel.ꝙ iste impubes nō incidit in penā huius.l.qm̄ ista iuramenta sunt diuersa.vt.s.dixi.Nā istud est generale ⁊ prestak autoritate huius.l. ipsi iudici.Aliud vo est speciale ⁊ prestak parti.vnde de vno ad aliud nō infertur.l.admonendi.i fi.ff.de iureiuram.Itē qꝛ in dubio pene sunt moliende.vt.ff.de peni.l.iterpretatiōe.☞Opp.cum dicta glo.qd ista etas annorum.xviij.ad pacem iurādā male fuerit cōmensurata per imperatorē cū legitima etas reputek a iure in.xxv.anno.vt.ff.de mino.in.l.j.Sol.dicit gl.ꝙ etates multipliciter ⁊ varijs modis distinguūk pp cās ⁊ effectus varios tam in iure lombardorū q̄ in iure nostro cōmuni.vnde nō videak mirū si fm diuersitatē casuū videank variari etates a legibꝰ.Et psequitur ista gl.ordinatiz p modū sūme dinumerare dictas etates q̄s reperire potuit a iure variari vsqꝫ ad ver.ex eo ergo ⁊c.Et dicit in ea qꝛ clara est.Et de hac dinumeratiōe etatū vide glos.in.d.§. pueritiā.in.l.fin.ff.de postu.⁊ plene ⁊ clare p.Jo.an.in pemio.vi. libri.in.§.sane.⁊ p Cyn.in.l.si infanti.C.de iure delibe.⁊ p cano.extra de cōces.pbē.sup inordinata.⁊ extra de despō.impube.c.puberes.

7 ☞†Quero subsequēter cū dicta gl.an minor.xviij.annis nō est habilis ad iurādū pacez.vt hic sit habilis ad pugnā faciendā cū sua persona.Et rñdet gl.sumendo arg.ex isto tex.ꝙ non qꝛ in pugna est necesse quod qui pugnare vult iuret duo.primū qd nō petit pugnā irato animo ⁊ causa fatigandi aduersarium sed ex certis psumptionibꝰ quas aduersus ipm hz vt in lōbarda.in ti quali.quis se defen.de.in.l.si quis alium asto.secundū quod iurat.est quod non portat secum herbam vl aliquam aliam rē que pertineat ad maleficiuz.vt i.d.ti.in.l.nullus cāpio que iuramenta videnk non posse prestari per istū minorē.xviij.an.Item faciat ad predicta sua iuuelinis etas que ipsuz excusata pugnādo personaliter.vt i.l.fi.in.d.tit.⁊ hoc voluit ista glos.vsqꝫ in finem.Sed tu intelligas determinationē huius glo.procedere scdm doc.ꝙ ipse minor traheretur inuitus ad pugnam.secus autē si ipse prouocaret alium quia tunc cogeretur iurare cum se posuerit in necessitatē.l.si fideius.§.si necessaria.ff.qui satisdare cogantur.Item quia i delictis nō datur adultis venia.l.auxiliū.ff.de minoribus. Et de hac materia pugne dic vt plene dixi.s.de pace tenen.in.§. ⁊ quod no.in.§.si miles.☞Ultimo de materia hic posita i principio huius legis habetur in tractatu de pace cōstantie.⁊ per Ja.ardi.titulo de pace tenen.⁊ compo.in principio ⁊ in pluribus rubricellis ibi sequentibus.⁊ quod dixi.s.de pace tenen.in princip. ⁊ in remissionibus pluribus quas ibidem post ipsum princip. adduxi.

1 ☞ Nobilis grauius punitur q̄ ignobilis.

2 Pena duplex pro eodem delicto imponenda.

Si quis vero aliquod.j.

Postquaz supra proxime imperator declarauit suam intentionem vt par perpetuo seruetur. Nunc tollit vnam dubitatonem circa pdicta vcz si alicui volenti viuere in pace fiat iniuria i rebus vel persona qd debet ipse agere ad hoc vt nō videak rumpe pacem.Et rñdet qd debet adire iudicem cōpetentem ⁊ coram eo iustitia mediante cōsequi ius suū. Et hec est intētio huiꝰ litere.☞In tex.ibi quacunqꝫ re.subaudi sibi debita ex aliquo cōtractu vel quasi quod dic p exempla vt insti.de obli.q ex quasi cōtractu vl ex aliquo maleficio vl quasi.vt insti.d obli.q ex delic.⁊ de obli.q ex quasi delicto ⁊ hic i gl.Ibi vel facto.quod facere debet puta scribere librūz vel domū edificare.vt ff.de verb.obli.l.vbi autē.i.§.qui id qd.vel exemplifica qñ aliquis est obligatus mihi ꝓpter factū.vt qꝛ verberauit me.vel alio modo realiter intulit mihi iniuriā.vt insti.de iniurijs.in.§.j.⁊.ff.de iniurijs.l.j.i.§.j.⁊ i gl.hic posita Ibi exequatur nō aūt sua autoritate propria sed iudicis alias punitur p.l.extat.ff.quod metus causa.⁊.l.si quis in tantam.C.vnde vi.Et si iudex nollet subuenire in faciendo sibi institiam tunc puniretur secundū formam in.§.indices.j.hac.ea.l.⁊ hoc voluit etiā glo.posita q per hoc

1 expedita☞†No.qd nō dz quis sibi sua autoritate ius dicere sed debet adire iudicem cōpetentē pro suo iure cōsequendo siue i causa ciuili siue criminali.vt hic ⁊ in.l.nullus.C.de iudeis.⁊ in.d.l.si quis in tantam.C.vnde vi.⁊ in.l.extat.ff.quod metus causa.Sed hec regula fallit interdū.vt in.l.j.⁊.ij.C.qñ vnicuiqꝫ lice.sine iu. vidi.⁊ i casibus not.p glo.in.d.l.extat super verbo iudice.⁊ quod ibi per doc.p cano.c.preterite.extra de elec.sup gl.fi.⁊ i n spec de criminibus ⁊ eorū cogni.super rubrica de accusa.§.j.ver.hic tamē fallit.

2 ☞Quero cū gl.scda qd si debitor meus fugiat cum re mihi debita ⁊ nō habeo copiā iudicis.an possim ꝓpria autoritate sibi auferre rē absqꝫ pena.Et quidaz dicunt quod sic per.l.generali.C. de decurio.li.x.Sz tñ gl.ista determinat ꝯtriū vt nō possim violēter ei auferre rē.Sed bene possim eum debitorem detinere donec ipsum iudici psentē p.l.ait ptor.§.si debitorē.ff.q in frau.credi.et p no.i dicta.l.extat.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad vsi.sz qd ⁊c.Sz in hac qōne sic dicas scdm Bal.⁊ An.de iser.ꝙ aut ipsa res est ipsiꝰ capiētis.⁊ tunc pōt ei auferre dicta.l.ait ptor.§.si debitorez.l.emptorē.ff.de ac.emp.Aut nō est capientis.sed est sibi debita obligatione personali ⁊ tunc pōt cape ipsum cū dicta re ⁊ psentare iudici.l.fin.C.de maleficis ⁊ mate.Sz si fugiat sine re:tūc ad hoc pōt capi ⁊ iudici psentari.vt.ff.de fur.l.interdū.§.qui furem cū ibi no.⁊ qd no.isti.de act.in pri.⁊ in.l.j.C.de decuri.vel cohar. Nā ⁊ in ipso actu deliquendi quilibet posset ipsum capere ⁊ iudici psentare.arg.ff.de adul.l.capite quinto.fm bal.de quo plene per ipsum in.l.admonendi.ff.de iureiurā.⁊ vide qd dixi.s.de successione feu.in.§.j.Quinimo etiā si esset clericusa posset incōtinēti capi ⁊ epo psentari scdm Joā.an.in.c.vt fame.extra de sen.exc.nō autem ex interuallo nisi de licentia epi.per no.in.c.cū nō ab hoie

3 ⁊ extra de iud.⁊ tenet Bal.⁊c.☞†Quero subsequēter cū dicta gl. quid si tenēs rem meam nō fugiat:verūtamē eam nolit mihi restituere:an ꝓpria autoritate possim sibi auferre.Et rñdet gl.qd nō p istum tex.⁊ per dictā.l.extat.Sed tamē timerē dictā rem prescribi vel vsucapi vl actionem quā aduersus ipsum habeo tēporeperiturā qꝛ forte est actio iniuriaꝝ que durat anno.l.si nō conuitij.C.de iniurijs nec possim habere copiaz iudicis tunc debeo protestari ac interrumpere solēniter dictā presumptionē seu vsucapionem scdz formam.l.vt pfectius.C.de annali except.Et hoc vult ista glo.vsqꝫ ad finē ⁊ bene loquik.Et intellige pdicta nisi in continēti vellem recuperare:qꝛ tunc bene possem per.l.vt vim.ff. de insti.⁊ iure fm.An.de yser.Dixi tamē bar.i.l.si alius in.§.bellissime.ff.quod vi aut clā ꝙ in istis ciuitatibꝰ q nō recognoscūt

1 superiorē si vna ciuitas occupat bona alterius ciuitatis ꝙ illa ciuitas pōt p viz recuperare:qꝛ iudicis non est copia:vt dicta.l.nulla.Itē dicit ꝙ si ego essem passurus maximū dānum ex re mihi ablata nisi illam habeam ⁊ nō habeo copiaz iudicis qd possum ꝓpria autoritate eā recuperare p no.per glo.in dicto.§.bēllissime.☞Ultimo de materia psenti ⁊ ēt huius glo.vide per eundez Bar.in dicto.§.si debitorem.⁊.ff.ad.l.iul.pecula.l.sacrilegij.§.labeo.⁊ in.l.ij.C.de exac.tribu.libro.x.⁊ p bald.in.l.scimus.in.§.⁊ si pfatam.C.de iure delibe.⁊ in.l.cōsentaneū.C.qūo ⁊ qñ iudex ⁊ l.eos.C.de execu.rei.iudi.⁊ in locis supra allegatis.An aūt i de

2 cleris qs teneatur capere malefactorē.dic vt p glo.⁊ doc.i.l.fina. C.de exhi.reis.⁊ plene per Barto.in dicta.l.fin.i fi.ff.ad.l.iuliam pecula.

Nobilis grauius punitur ꝙ ignobilis.

Pena duplex pro eodem delicto imponenda.

Si quis vero.

temeratio.Quia formidine ⁊ metu penarū ēt mali oderūt peccare.vt in l.j.in fi.ff.de iusti.⁊ iure.Ideo imperator volens hāc suā pacē suprascriptam bene custodiri:statuit i isto.§.penam aduersus violatores dicte pacis limitando eaz scdm gradus ⁊ statū delinquētibus.☞In tex.ibi:temerario ausu.ex hoc patet ꝙ si ex subtilitate absqꝫ dolo hoc faceret icideret i hanc penā:vt.ff.ad turpili. l.j.§.queri pōt scdm Bart.qui ita glossauit i tractatu qui sint rebelles.i fi.super verbo ausu temerario.ibi ciuitas est.Est autē ciuitasa que muris cīgitur.l.ij.ff.de verb.sig.⁊ i.c.si ciuitas.de sen. exco.lib.vj.Ibi camere.s.fiscali.de qua camera fit mētio.s.de feu. cogni.in.c.ij.⁊ quid sit iuestitu.in.§.iij.Ibi oppidum ab ope.dictum.vt.l.pupillꝰ.in.§.oppidū.ff.de vbo.sig.Qualiter autē proprie describak puincia ciuitas oppidūcastrum villa ⁊ vicꝰ ⁊ silia vide plene ⁊ clare per Bart.in suo tractatu q sint rebelles in sua glo.vj.⁊ Bald.in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.⁊.l.ex hoc iure de iusti.⁊ iure.Ibi duces vero.Qui sint oēs isti declaraui supra in ti.qs dicatur dux co.vel marc.in prin.vbi videas.ibi scdm leges sanciāt. Refertur ad oēs suprascriptos qui puniuntur scdm an.de yser. ☞†Not.ꝙ maiori pena puniunk nobilesc quā ignobiles:⁊ maiores in dignitate quam minores.Et est rō scdz Ja.de bel.⁊ Bal. qꝛ quāto qs maior est vel maiori dignitate fungik tāto magis dr peccareb ⁊ cōtēnere vr̄.vt.C.d epi.⁊ cle.l.psbyteri.circa fi.qd est verū fz gl.hic positā qñ tractamꝰ de pena pecuniaria.Secꝰ aūt si tractamꝰ de pena corporali.qꝛ tūc minores ⁊ ignobiliores puniuntur maiori pena de qua materia dic plenius per Cy.⁊ doc.i.l. nemo clericus.C.de summa trini.⁊ qd dixi.s.de pace tenēda.in.§. si quis m iles.in primo notabili.⁊ bar.i.l.quedaz delicta.ff.de pe nis.⁊ extra de penis.in.c.grauē.☞†No.ꝙ ex eodem delicto quis 3

non solū cōdemnādus est ad penā pecuniariā ꝯgruentē delicto sed etiā est cōdēnādus ad emēdādum dānū parti lese ⁊ iniuriate vt hic ⁊ in.c.j.extra de iniurijs ⁊ dā.da.⁊ dixi.s.de pace tenē.in §.si qs aliquē.in.iij.notabili.Quinimo quod est fortius in casu nostro poterit puniri etiā tertia pena.s.corporali si delictuz perpetratū mereatur dictam penam.vt.j.hac ea.l.in.§.seq.⁊ in.§.homicidiū.⁊ hoc tenuit glo.hic posita in fi.q per hoc remanet expedita.⁊ bene loquik qꝛ vnū delictū.s.violationis pacis ⁊ non ipeditur per aliud delictū.s.homicidij vel alterius similis.nec ecōtra.l.nūquā plura.ff.de priua.delic.scdm An.de yser.☞Quero si a est facta pax vel treuga inter duos inimicos ⁊ vnus istorū offendat fratrē vel cōiunctos alterius.an videatur incidisse in penaz adiectam in cōpositiōe pacis.Et Jac.ardi.disputat hanc qōnē late de pace tenen.sub rubricella.arguendo si fecerit pacē ⁊c.vbi arguit ad partes.⁊ an tādē inclinat in hanc partē.vcz vt videak b incidisse in penā.arg.ff.de operis lib.l.si libertus artē.⁊.ff.de off. pre.vr.l.j.§.cū pronus cum si.☞Ultimo ad materiā psentis.§.vide ꝙ dixi in.d.§.si qs aliquē ⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊ p Ja.ardi.in ti.de pace.tenē.sub rubricella qualiter puniātur violatores pacis. Jaco.

1 ☞ Pacis violator ad tria tenetur.

2 Penam pro iniuria imponens iudex plura considerabit.

3 Iniuriarum causa ciuiliter ⁊ criminaliter agi potest.

4 Iniuria furto iuncta quibus legibus punienda.

5 Pena legis an potius attendatur.

Iniuria.

Cōtinuak cū ꝓxime pcedentibus hoc modo. qꝛ cum impator.s.proxime statuerit penā pecuniariā aduersus violatores pacis ⁊ vt teneāk ēt ad emēdationem dāni pti lese.Nūc vero in isto.§.declarat ⁊ statuit ꝙ predicti violatores pacis vltra pdicta puniank etiā penis legalibus pro iniuria vel furto seu homicidio vel alio delicto p eos ꝓpetrato i dicta violatione pacis.Et hoc vult vsqꝫ ad.§.iudices.Legam tñ per partes.⁊ primo hanc partem vsqꝫ ad ver.homicidiū cum diuersa melius intelligank.ff.de doli exc.l.j.In tex.ibi iniuria.Non capias hic iniuriā generaliter vt cōprehendat omne qd nō iure fit.sed intelligas de iniuria in specie que capik pro contumelia q dicik cōtenēdo.put exponitur per text.insti.de iniurijs.in princ. ⁊ ita itelligit gloss.prima hic posita in fi.sui ⁊ bene.quā hic ada

1 ptare debes.Ibi legitime.i.fm leges.vt in gl.☞†No.ꝙ lex noua quātūcunqꝫ penalis pt reseruare ēt penā legis antique facit.l.qt. C.de act.⁊ ob.de qua materia p doc.in.l.senatus.ff.de accu.p Cy. in.l.iij.C.de sepul.vio.⁊ bal.in.l.nō est nouū.ff.de leg.⁊ probatur c s.de pace te.in prin.⁊ qd ibi dixi in tertio notabili.Nā violator pacis tenek ad tria.Primo ad penā pecuniariā scdm qualitatez sue ꝯditiōis.vt.s.§.pri.in prin.Secundo ad interesse partis.vt d.§.primo in fi.Tertio ad penā congruētem de iure cōi delicto p ipsum ꝓpetrato in dicta violatiōe.qm̄ si violando commisisset furtū punirek pena furti.Si homicidiū punirek de homicidio. Si iniuriā puniretur de iniuria ⁊ sic de similibus.⁊ dixi etiā in

2 d.§.s.primo in vltimo notabili.☞† Quero cū gl.prima q pena d veniat imponēda p iudicem ꝓ iniuria illata.Et rñdet glo.ꝙ iudex dz habere plures ꝯsiderationes ad ipsam penā imponendā ⁊ taxandā.prio vtrum fuerit magna vel parua.Item considerare personam facientis ⁊ cui fit.locum in quo fit ⁊ tps quo fit.Et scdm istas qualitates taxabit penaz maiorē vel minorem.vt.ff.de iniurijs.l.pretor.in.§.fi.⁊ insti.de iniurijs.in.§.atrox.Item considerare dz an talis iiuria descēdat ex lege cornelia.⁊ sic a iure ciuili qd est in tribꝰ casibus tm̄.vcz qñ qs est pulsatus vel verberatꝰ vel domus sua introita.vt.ff.de iniurijs.l.lex cornelia.in pri.⁊.§. j.⁊ tūc si in dictis casibus agak ex dicta lege cornelia debebit ipe iudex imponere penā arbitrio suo siue agak ciuiliter siue criminaliter.l.constitutionibus.⁊.l.fi.ff.de iniurijs Si vero ipsa iniuria descēdat a iure ptorio qd accidit in oibꝰ alij casibus preterq̄ in suprascriptis tribꝰ.⁊ tunc si agak ciuiliter dz imponi pena scdm taxationē quā faciet iniuriā passus:vt insti.de iniurijs.in.§.pena.⁊ no.in.l.iniuriaꝝ estimatio.ff.de iniurijs.Sin autē agak criminalr.tūc ipse iudex ex officio suo estimabit penam corporalem maiorē ⁊ minorem cōsideratis circūstantijs supradictis.vt in.d. §.pena.⁊ in.§.in sūma.in eo.ti.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad ver. vtrū aūt.Sed aduerte ad vnū qd.s.tenet ista gl.qd qñ agik ex lege cornelia iudex ipe taxat.Secꝰ aūt qñ agerek ex actiōe iniuriaꝝ ptoria.quia tunc solum pars taxat ⁊ nō iudex.Sed azo in summa in titulo de iniurijs quē sequik Bar.in.dicta.l.iniuriarū tenent ꝙ i vtraqꝫ ⁊ ptoria ⁊ ciuili semp iurabik cū taxatiōe iudicis p dictā legē ꝯstitutiōibꝰ.Et ista est veritas scdm quā ꝯcludo qd qñ agitur actione iniuriarū ciuiliter:siue sit pretoria siue ciuilis iudex nō estimat sz pars:verū ipe iudex taxat in vtra per dictum §.pena.⁊ ꝙ dr in.l.cōstitutiōibꝰ exponak estimatiōe.i.taxatiōe ⁊ ita tz etiam Rof.in libellis.⁊ An.de yser.hic:De qua materia ⁊ qualiter formari debeat libellus dicatis vt no.p gl.⁊ doc.i dicta l.iniuriarū.⁊ p Cy.in.l.si nō cōuitij.C.de iniurijs per spec.i tit.de

3 iniurijs ⁊ dā.da.in.§.j.☞†Quero subsequēter cū dicta glo.quia

☞Etiā si eēt clericꝰ.Add Joā.de imola.i.c.j.de depo.domi.xlv.di.in summa.

☞Est autē ciuitas.adde an ad esse ciuitatis sit necesse quod habitet episcopus vide p bart.i.l.j.C.d metropo.li.xi.bart.i.l.fi.ff.d colle.illici.bar.i l.heres.i.§.vicꝰ.ff.de leg.j.bar.in ex.q sint rebel.Bald.i.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.bal.in.l.rescripta.C.d pci.iper.offe.bal.in l.si in aliq.ff.de offic.pcōsu.Innoc.i.c.cū ab ecclesiaꝝ d offi.or.Arch.in.c.statutū i v.ciuitatibꝰ de rescri.lib.vj.Jo.an.⁊ Domi.i.c.si ciuitas.de sen.excō.lib.vj.

☞Maiori pena puniūtur nobiles.adde an rōne nobilitatis emittik pena.vide gl.i.c.j.de cle.vena.⁊ glo.in.c.loth.xxxj.qd.ij.

☞Tanto magis dr peccare.Adde tex.iuxta gl.j.i.c.cū qdā d iureiu.glos.in.c.homo xpianꝰ.xl.dis.gl.in.c.q viderit.xxxij.qd.v.glo.i.c.cōsideret de peni.dis.v.gl.in.c.si qui.xv.q.viij.gl.i cle.si dñs d reli.⁊ vene.sā.Abbas in.c.j.de sum.tri.abb.i ca.magne de voto.Cyn.in.l.nemo.C.d sū.tri.Bar.i.l.si minor.in.§.restō.i.ij.not.ff.de mino.Sāctꝰ tho.scda scde.q.clxxxvj.arti.vlt.

§.visum est qd̄ ꝑ iniuria potest agi ⁊ ciuiliter ⁊ criminaliter dicta.l.pretor.i.§.j.ff.de iniurijs.qd si prīo ꝑ iniuria illata sit actū actiōe iniuriarū ciuiliter:an possit postea agi criminaliter ꝑ ea dē iniuria.Et qdā dicūt ꝙ nō qn̄ in vtraqꝫ ꝓcedit ad vindictā. Secus si vna sit actū actiōe iniuriarū spectante ad rem familiarem.vt q̄r egi prīo ciuil'r occasione serui mei quē pp mei iniuriā occidisti.Nā potero postea agere ēt criminaliter.vt ī dicta.l.pretor.in.§.j.vel ecōtra.l.j.C.qn̄ ciuilis actio preiudi.cri.Alij aūt vt Mar.dixerūt ꝙ est fienda distinctio an qs agat actiōe iniuriarum descendēte ex lege ciui.tūc q̄r iudex semper estimat tā iniuriā ciuilē ꝙ̄ criminalē non poterit agi nisi semel q̄r facta semel estimatiōe ꝑ iudicē nō est amplius agendū.Sed si agat actiōe iniuriarū descendente ex lege pretoria.⁊ tunc q̄r iniuriatus estimat ciuilē ⁊ iudex estimat crimialē.bn̄ poterit isto casu successiue vtraqꝫ intentari per dictā.l.j.C.qn̄ ciuilis actio.Et hoc voluit tota gl. vsqꝫ ad fi.Sꝫ tu nō admittas hanc distinctionē sed indistincte teneas vt.š.dixi qd̄ ī vtraqꝫ qsestimat ⁊ iudex taxat.⁊ iō ꝯclude veritatē cū ꝑcedenti opinione ꝙ vna ꝑ alterā tollit qn̄ vtraqꝫ tēdit ad vindictā.sec⁹ si vna tēdat ad vindictā ⁊ altera ad rē familiarē.⁊ ita no.in.l.qd senat⁹.ff.de iniurijs.⁊ de hoc ibi plene tradit.⁊ in dicta.l.ꝑtor.in.§.j.⁊ in.l.j.C.qn̄ ciuilis actio preiudi. cri. ⁊ in.l.qd ergo.in.§.pena grauior.ff.de his q not.infa.¶ Quero cū gl.scd̄a de plurib⁹ simul vcꝫ qd sit furtū ⁊ vn̄ dicat.Itē qs sit fur.Itē qualiter puniat taꝫ ciuiliter ꝙ̄ criminaliter ⁊ tā de iure cōi ātiquo ꝙ̄ de iure lombardo.⁊ etiā iure nouissimo. Et ad omnia ista rn̄det ista gl.ꝑ modū summe.⁊ recita vt ī ea q̄r clara est vsqꝫ ad finē.Sꝫ tn̄ aduerte ad ipsam iuxta finē dū expresse tꝫ quod ꝑ.§.si quis.v.solidos.š.de pace tenen.debeat fur ꝑ solidis quinqꝫ laqueo suspēdi ⁊c.quia hoc ibi expresse reprobaui.dicēs ꝙ ille.§.corrigitur per istū tex.qui est posterior ⁊ eiusdem imperatoris federici.Nā hic dicit ꝙ ꝑ furto legitime puniāt.Et obseruat ꝯsuetudo vt ille tex.hodie nō habeat locū.vt statim dixit glo.sequēs ī fi.sui.vbi videas.⁊ de hoc dic vt plene dixi ī dicto.§.
4 si qs quinqꝫ solidos.¶ † Quero cū gl.iij.scd̄ꝫ quas leges debeat quis puniri ꝑ iniuria ⁊ furto cōmisso scd̄m formā huius lr̄e.an scd̄m leges ātiquas romanas.an scd̄m nouas.an scd̄ꝫ leges lombardoꝝ.Et omissa historia q̄ hic tāgit per gl.de carolo ⁊ pipino.de qua seriosius hr̄.xv.q.vj.in.c.alius.⁊ per gl.in.c.vene.extra de elec.Rn̄deo summatim ⁊ cōclusiue ad qōnē propositam secūdū gl.lꝫ ipsa diffusius se inuoluat ꝙ nō puniet scd̄m leges lōbardorū q̄r nō sunt in hoc recepte ꝑ legib⁹ cōib⁹ ⁊ generalib⁹.sꝫ punietur ꝑ.l.hui⁹ impatoris q̄ est.š.de pace te.q̄ est lex ḡnalis ⁊ pro l.imperiali ⁊ ḡnali hr̄ lꝫ qdā voluerint dicere ꝙ nō sit lex ⁊ male Vn̄ ꝑm illā legē poterit ꝑ iniuria qs puniri si reperiatur ibi casus expressus.qn̄ illata est iniuria infra pacē ⁊ poterit pl⁹ ⁊ min⁹ ꝑm ꝙ arbitrabit iudex cōsideratis alijs circūstantijs de iure cōi q̄ ꝯsiderāde sunt ꝑm qd̄ dr̄ insti.de iniurijs.in.§.atrox.qm̄ iste tales cōsideratiōes ēt in.l.noua recipiende sunt cū nō repiātur reprobate.l.ꝑcipim⁹.C.de appel.Patet ēt ꝗliter imperator nō restrinxit se ad illā solā penā:sꝫ voluit ꝙ isti puniantur ꝑm leges ⁊ dixit leges in plurali numero.vt pꝫ.š.in.§.proximo. in fi.Eodē modo dicit gl.fore dicēdū in pena furti.vt hodie fur puniri debeat scd̄m formā illius legis.in.§.si quis quinqꝫ solidos nisi q̄r illa pena tā dura est hodie abrogata ꝑ cōtrariam cōsuetudinē. Et hoc voluit tota ista gl.ī effectu vsqꝫ ad fi.Et quicquid dicat ista gl.tu cōcludas ꝙ ī pena imponēda criminaliter pp iniuriā illatā[a] poterit iudex īponere penā q̄ sibi videat ex suo offō ꝯsideratis circūstātijs de qb⁹ dixi.š.in gl.j.q̄ oīa ꝯsideranda sunt per iudicē ī minuēda vl' augēda pena ꝓueniēte ex actiōe iniuriaꝝ.put ēt sensit ista gl.⁊ ꝓbat ī.l.ꝑtor.ī.§.fi.ff.de iīur.Et mediantib⁹ his ꝯsideratiōib⁹ posset īponere penā īdictā tā a lege antiqua ꝙ̄ noua.imo ēt vsqꝫ ad mortē si sibi videat:vt no.gl.isti.de iniur.in.§. in sūma.Nā ꝑꝫ casus emergētes ē licitū leges trāsgredi[b] vt dicit Inn.in.c.j.extra de ꝯsti.⁊ bal.hic dūmodo si īponat vna pena ex vna lege nō puniat pena alteri⁹ legis ex eodē delicto.l.senat⁹.ff. de accu.ꝑm Jac.de bel.Pn̄t em̄ diuerse pene īponi a diuersis legib⁹ nec vna tollit ꝑ alterā.vt ibi no.ꝑ.l.q̄ties.ff.d̄ ac.⁊ ob.⁊ dicatis vt ibi.Quātū aūt ad penā furti dicas ꝙ puniri dꝫ fur ltime ꝑꝫ modū ⁊ formā ꝙ̄ dixi ī.d.§.si qs q̄nqꝫ solidos hic allegato.vbi ex cauda hui⁹ gl.ī fi.q̄ vult ꝙ dict⁹.§.fit hodie abrogatus ⁊ alijs plurib⁹ rōnib⁹ tenui ⁊ euidēter ꝓbaui dictū.§.hodie ēe correctū ꝑ istū tex.⁊ dixi.š.ī gl.ꝑcedē.Quero ab extra an rōne iniuriaꝝ quilibet ēt ext̄ne⁹ admittat ad accusandū.dic vt ꝑ gl.⁊ doc.ī.l.fi.ff.de ꝑua.delic.Et ibi ēt tractat an ꝑ q̄libet iīuria ⁊ dāno qs possit accusari.¶ Quero an ꝑ iniuria facta vasallo meo possum agere actiōe iniuriaꝝ.dic vt ī spe.de iniurijs.§.j.v̄.qd si.ꝑ Inn.extra d̄ app.ī.c.dilect⁹.¶ Quero si iniuria remittat ī fo. penitētiali an ampli⁹ possit itentari.dic vt not.ꝑ gl.isti.de iīur.ī.§.fi.⁊ bar.ff.e.ī l.nō solū in.§.iniuriarū.⁊ Jo.an.in.addi.spe.de instru. edi.in.§. nūc vero ver.item pone.⁊ in spe.de treu.⁊ pa.circa prin.¶ Quero an licet premium accipere[c] pro remissione iniurie. vide per Bart.in.l.penul.ff.de condictione ob tur.causam.¶ Quero an

a ¶ Propter iniuriā illatā. adde qd de iniuriāte clerico.adde gl. ⁊ Jo.de san.i.c. nouit.xij.di.⁊ in l.si qsi hoc gen⁹ C.de episc.⁊ cle.

b ¶ Licitū ē leges trāsgredi. Add̄ bal.⁊ saly.in.l.si senerior.C.d̄ ifa. bal.ī aut.sed nouo iure.ī pe.col. C.d̄ ser.fu.bal.in l. obseruare.i.§. ꝓficisci.in.xj.qd̄. ff.d̄ of. ꝓconsul. bal.i.l.qd ergo. ī.§.pēa grauior. ff.de ifami.bal.ī c.iij.de re iudi.

c ¶ An liceat premiū recipe bar. ī.l.si vno.ī.§. itez alio. ff.lo. gl.i.c. ij.d̄ fideins. doc. in regula ꝙ ob gratiā de regu. iuris.lib.vj.

d ¶ An ꝯdēnatus ex iniuria.adde pau.de ca. in. l. decuriones i. ij. no.C.ex q. cau ī fa.irrogetur.

e ¶ An si iīuriat⁹ teneat remittere iīuriā.Adde gl. ⁊ bal.isti d̄ iīur. ī.§.fi.gl.ī verbo. emēdet.⁊ ibi do. in.c.prelatis. de homici.li.vj.gl. ⁊ ibi do. in.c.q emendat.xlv.di. abb.in.c.j.ad fi. de iīur.bal post Cy.i.l.diuus.ff. ad sil.

actio iniuriaꝝ possit vēdi vel cedi.dic vt no.C.de here.vel act.vē. di.l.fi.ī gl.⁊ Cy.⁊ ꝑ gl.⁊ bar.ff.de iīur.l.iniuriaꝝ actio.ꝑ Jo.and.
d ī addi.spe.de ces.act.§.j.v̄.pe.¶ Quero an ꝯdēnat⁹ ex iīuria[d] efficiat īfamis.dic ꝑ Cy.ī.l.si nō ꝯuitij.ad fi.C.d̄ iniu.⁊ ꝑ cano.extra de sen.exc.ī.c.cū te.¶ Quero an iniuriat⁹ teneat remittere iniu
e riā.[e] dic ꝑ bar.ī.l.nō solū.ī.§.iīuriaꝝ.ff.de iniu.⁊ ꝑ gl.extra de maledic.ī.c.j.¶ Quero qd si iniuria pariat bonū fructū an nihilomin⁹ faciens teneat de iīuria.dic vt no.gl.ff.ad.l.aq.l.si seru⁹ seruū ī.§.⁊ si pueꝝ.¶ Quero si ꝑtiales vni⁹ ciuitatis iferāt sibi iniurias an teneāt resarcire dāna.dic ꝙ sic ꝑ ꝑtē q̄ iīuste egit.vt extra
5 d̄ iniu.ī.c.ī nr̄a.⁊ ꝑ Inn.ī.c.fi.extra ꝙ met.cā.⁊ tꝫ bal.hic.¶ † Quero qd si statutū īponit vnā penā ⁊ lex cōis īponit aliā q̄ sit attēdēda.dic ꝑ spe.in ti.d̄ pena te.litig.ī fi.⁊ ꝑ doc.in.l.j.C.de summa ⁊ fide ca.¶ Ultio ad materiā iniuriaꝝ vide ꝙ dixi.š.de pace ⁊ iu.
1 §.si qs aliū.⁊ in.§.si qs aliquē.⁊ ī remissionib⁹ ibi adductis.⁊ per Cy.ī.d.l.si nō conuitij.De mateteia aūt furti vide qd̄ plene dixi d.§.si qs q̄nqꝫ solidos.⁊ ī.§.famosos.š.de pa.te.⁊ ī remissionibus q̄s ibi copiose adduxi ī sum Jo.sub rubri.de bellis.ī.§.cui ⁊ q̄n

1 Homicidium tempore pacis constitute perpetrans capite minuitur.

2 Peno legalis pro membri mutilatione que nunc ⁊ que olim fuerit.

3 Bona homicide cui applicanda.

4 Homicida fugam petente quid fiet de bonis illius.

5 Occidens vacua manu.an puniatur sicut qui gladio interfecit.

6 Occidens potestate mandante excusabitur.

7 Testis falsus in causa homicidij vt homicida punietur.

8 Homicidium a diuersis commissuꝫ qualiter puniendum.

Homicidium.

Imperator ī hoc.§.adhuc cōtinuādo materiā ꝓsequit penas in quas incurrūt violatores pacis qm̄ non solū puniūt pena pecuniaria ⁊ ad emendationē dāni.vt.š.in.§.si qs vero.Verū etiā puniūtur ꝓpter iniuriā vel furtū cōmissum ī dicta violatione.vt.š.ī.§.ꝓcedenti.Quinimo etiā si cōmitterēt homicidiū punirent de homicidio.vel si mutilarēt mēbrū alicui punirent ex tali mutilatione vel si cōmitterēt qdcūqꝫ aliud delictuꝫ punirent pena condigna
1 illi delicto ꝑm statuta legalia.h.d.¶ † No.ꝙ cōmittēs homicidiū infra pacē constitutā capitali sententia punit:vt hic.š.de pace tenē.in.§.j.Quinimo etiā de iure cōi capite puniunt homicide vt ff.ad.l.cor.de sica.l.iij.in.§.pen.⁊ isti.de publi.iudi.§.item lex cor. ⁊ in.l.in.C.de epali audi.Qualiter aūt ista pena capitalis itelligat dixi ī.d.§.j.in ꝑmo nota.Et ista pena capitali nō solum teneē ille qui vere ꝯmisit homicidiū:sed etiā ille qui init cū telo causa occidēdi:sꝫ non potuit.l.is qui telo.C.ad.l.cor.de sica.vel etiam fuit cū dicto telo solū cā furtū faciēdi vt.ff.ad.l.cor.de sica.l.j.§. j.⁊ in gloss.j.hic posita q̄ per hoc est expedita in sui ꝑn.vsqꝫ ibi:
2 hoc verum est ⁊c.¶ † No.ꝙ mutilans membrū alicui j.pacis edictū dꝫ legaliter puniri.pena aūt legalis ꝑ mutilatione membri erat olim pena talionis vcꝫ similitudo supplicij hoc est mēbrum pre membro scilicet manum pro manu.pedem pro pede ⁊c.vt ī stitu.de iniu.in.§.pena.Hodie v̄o ꝑ tali excessu.j.pacem debebit manus amputari cum etiā pro solo vulnere hec pena statuta sit vt.š.de pace tenenda.in.§.si quis alium.verumetiam in plus poterit puniri si qalitas criminis hoc exigat cōsideratis circūstātijs de quib⁹ dixi supra in.§.precedēti:⁊ probatur in dicto.§.pena.⁊.ff.de penis.l.hodie.⁊ de priua.delic.in.l.fin.quinimo posset quoqꝫ capitaliter puniri si animo occidēdi mutilauit membruꝫ vt dixi supra in precedēti notabili.Et predicta omnia procedūt quando ex proposito ⁊ volūtate predicta fuerunt commissa.Secus autem si animo defendēdi vel a casu.l.j.C.de sicarijs.Et hoc voluit tota glo.secunda hic posita que bene ⁊ optime loqtur secundū Andre.de ysern.⁊ Jaco.de bel.⁊ statim patebit.¶ Opponi.cum glo.prima in versicu.⁊ hoc verum ⁊c.quod imo ex homicidio perpetrato etiam.j.pacem quis nō puniatur prout est casus supra de pace tenen.in.§.j.Sol.hic fecit sponte.ibi fecit ex necessitate ad sui defensionem:quo casu nō tenetur quia licitū est vim vi repellere.l.ij.C.de sicarijs.⁊.l.vt vim.ff.de instit.⁊ iure.Et hoc vult glo.vsqꝫ ad versi.Item hoc verum ⁊c.¶ Opponi.cum dicta glo.ad idē de.l.prima.C.de sicarijs.Sol.ibi fecit a casu hic autem ex ꝓposito:quia in maleficio consideratur voluntas.l.diuus.ff.
3 ad legem corne.de sica.¶ † Quero cum gl.an bona talis homicide debeant applicari fisco.Et respondet glossa quod sic indistincte siue habeat descendentes vel ascendentes siue non siue alios collaterales si ex isto homicidio sit commissum crimen lese maiestatis quia in talibus bonis soluꝫ reseruantur dotes.l.quisquis C.ad legem iul.maiest.Si vero est simplex homicida:tunc nō applicantur bona fisco extantib⁹ descendētibus vl' ascendentibus vel collateralibus vsqꝫ ad tertiū gradum.Alias sic vt in aut.bona damnatoꝝ.C.de bonis damna.Et hoc volui:gl.vsqꝫ ad versi.sinautem.que bene loquitur deferendo eam ad intellectum quem ponunt docto.ī dicta aut.bona damnatorum.de quo dicam et ibi per Cy.⁊ per Barto.in.l.j.ff.de bonis damna.⁊ ifra que sint regalia.⁊ plene per Ja.ardizo.in summa de pace tenē.sub rubri
4 ca lla ad quos sucessio homicide ꝓueniat.¶ † Quero subsequenter cū dicta gloss.quid si iste homicidia rapuit fugam quid tūc est fiendum de bonis suis.Et respōdet quod si ex dicto homicidio secuta est violatio pacis bona eius mobilia publicabuntur in populo.Alia vero bona immobilia dabuntur suis ꝓximiori bus cū iuramento vt nunꝙ̄ per eos detur aliquid de dictis bonis ipsi homicide.secundū quod probatur supra de pace tenen. in.§.si vero pacis.In alio vero homicida non violāte pacem regulabunt eius bona secunduꝫ formā traditam in dicta aut.bona dānatorum vt dentur heredibus vsqꝫ ad tertium gradum. secūdum quod supra dictum est.licet quidaꝫ voluerint dicere ꝙ etiā isto casu cōfiscentur salua legitima descendētib⁹ ⁊ ascendentibus vsqꝫ ad tertium gradum.Ubi vero quis occiderit patrem vel matrem vel alias ꝑsonas ex quibus paricidiuꝫ committitur que sunt in.l.j.ff.ad legem pompe.de pari.tūc debet puniri secundum fo'mā.in.l.penulti.ff.ad legem pompe.de pari.⁊ in.j.l.C.de his q paren.occide.Et hoc voluit tota ista glos.vsqꝫ ad finem.⁊ cōclude ꝙ in violatore pacis debes seruare dictum.§.si v̄o pacis ⁊ quod ibi dixi.In alio autem homicida serua dictam aut.bona dānatorū.eo modo quo doc.ipsaꝫ itelligūt vt.š.dixi.¶ † Quero ab extra quid si occidat aliquis alium manu vacua an teneatur. sicut si gladio occidisset dic quod sic dūmodo dolose faciat.vt.ff.
6 ad.l.aquil.qua actiōe.in.§.j.⁊ tenet Jaco.but.⁊ Bal.¶ † Quero quid si ꝑtās mandat mihi vt occidam titium alias interficiet meam sim excusandus cum alitea vitam meam seruare nō possiꝫ dic quod sic.vt.ff.ad.l.aquil.l.scientiam.§.qui cum aliter.⁊ tꝫ pe. ⁊ bal.Plures etiam casus in quibus homic.da excusatur ⁊ non punitur.ponit Jacobus ardi.in summa de pace teneda sub rubricella q excusantur a pena.¶ Quero vn⁹ fuit decapitat⁹ tāꝙ̄ homicida titij postea reperit quod fuit seius qui cōmisit dictuꝫ homicidiū.an sit liberatus dic qd̄ non.vt.C.qui.accu.non pos.in
7 l.j.⁊ tenet Bal.¶ † Quero an falsus testis ī causa homicidij puniatur tanꝙ̄ homicidia dic quod sic si deposuit cōtra innocentē dolose.tex.est singularis secūdū Bald.in.l.j.post prin.ff.ad.l.cor. de sica.¶ Quero si plures commiserūt vnum ⁊ idē homicidiuꝫ an tenētur omnes.vide ꝑ Barto.ff.de furtis.in.l.qui seruo.in.§. si duo.¶ Ultimo de materia homicidij ⁊ pertinentibus ad ꝑsentem.§.vide plura q̄ dixi in dicto.§.si vero pacis ⁊ in remissionib⁹ quas ibi adduxi.⁊ per canonistas in.c.sicut dignuꝫ.extra de homicidio.⁊ in cle.j.de homi.⁊ per hosti.⁊ in directoria iuris.in ti. de homicidio.

Judices ⁊ magistratus quare constituantur in ciuitatibus

Judices in iure dicendo negligentes puniendi.

Judices maiores si delinquunt maiorem ꝙ̄ minores penam subibunt.

Sententia imprudenter lata est ipso iure nulla.

Judex arbitrium habens litem suam facit inique iudicando.

Pars que a sententia per imperitiā iudicis lata non appellauit contra ipsum iudicem agere valebit.

Judices

Postꝙ̄.š.in precedentibus Imperator iste iam prouidit pro pace conseruanda ⁊ tuenda vt omnes subiecti imperio ꝑ iure suo con sequendo debeant coram iudicibus comparere nō antē ausu temerario ⁊ autoritate propria sibimet ius dicere.Et induxit penas aduersus contrafacientes ⁊ violantes pacem predictam.Nunc vero vt omnis tollatur occasio dicte pacis violande.mandat iudicibus locorū vt debeant esse diligentes in faciendo iustitiam quibuscunqꝫ ⁊ in iudicando pacem violatam.quod si secus fecerint debēt resarcire damnum iīuriam passo.⁊ nihilominus puniri pena hic statuta.h.d.In tex.ibi defensores.Isti sunt de minorib⁹ iudicibus vt in.l.j.C.de defenso.ciui.⁊ ī auten.de defenso.ciui.in princ.⁊ in.§. audient.Ibi seu ꝯfirmati.quia fuerunt cōstituti per alios habentes autoritatem constituendi ab imperatore.verum cūfirmatio spectabat ad ipsum imperatorē.Ibi neglexerint scilicet petētibus de quibus supra eod.l.j.§.si quis vero aliquod.Nā si ignorarent delicta nec sibi fuit denunciatum nō deberēt puniri.l.ex maleficijs.ī.§.j.ff.de act.⁊ obli.secundum An.de yser.⁊ bald.facit l.argentarius.in.§.cum autem.ff.de edē.⁊ quod not.in.l.cum seruū.C.de seruis fugi.Ibi si maior iudex est:vt quia habet merum imperium.l.imperium.ff.de iurisdi.om.iudi.Ibi erario.i.fisco.l. multarū.C.de modo multarum.Ibi minor.Ut quia habet modicam coertionem.vt in dicto.§.audient.in aut.de defen.ciui.⁊ not.in dicta.l.j.C.de defenso.ciui.¶ † Nota in ciuitatib⁹ ⁊ locis esse cōstituēdos iudices ⁊ magistratus ad ius reddendum.quoniam parū esset in ciuitate ius esse nisi sint qui iura reddere possint.l.ij.in.§.post originē.ff.de orig.iuris.qui iudices ⁊ magistratus ad ius reddendū cōstitui debēt per imperatorem:vel saltem de eius volontate cōstituuntur vel constitui confirmātur:vt patet hic ⁊ in ti.de pace cōstantie edita.similiter per istū imperatorem Federicum apud cōstantiam ciuitatem alemanie.in qua lege quāꝙ̄ ex speciali priuilegio sit cōcessum lōbardis ⁊ alijs ciuitatibus de quibus in dicta pace fit mentio:vt sibi autoritate propria eligat magistratus ⁊ iudices.tamē illi tales electi debēt ab imperatore cōfirmari.Et hoc sensit iste tex.dum dixit seu confirmati ⁊c.Et per hoc habes expeditam gl.primam hic positā que predicta declarauit.Sed tu aduerte quod hodie de cōsuetudine nō seruatur istud:vt iudices vel magistratus eligantur vel confirmentur per Imperatoreꝫ.vt hic etiam not.in glos.Unde que dicta sunt procedunt de iure.vt ī aut.vt iudi.sine quo.suffra.circa princ.⁊.ff.ad.l.iul.ambi.in.l.j.⁊.j.que sint regalia.Non autem de consuetudine secundum quam hodie singule ciuitates habēt sua regimina ⁊ merum imperium a se sicut olim habebat preses prouincie.vt no.glo.singularis.in.l.fi.C.de prescrip.longi tēpo.
2 ⁊ tenet Bal.¶ † Not.quod propter negligentiam ius dicēdi puniunt administratores ⁊ iudices ad hoc deputati.vt hic.⁊.C.de offic.pre.preto.in.l.si quos.⁊ de seruis fugiti.l.mancipa.Nā conscius videtur delicto qui delictū nō punit.l.ij.C.de commercijs ⁊ mercato.quinimo ⁊ si iudicant sed nō legitime adhuc puniendi sunt vt colligitur ex hoc tex.quod qualiter intelligatur statiꝫ
3 dicam ī gloss.ij.¶ † Not.quod maiores iudices deliquentes maiori pena puniuntur ꝙ̄ minores.Et est ratio quia cū maiores dignitates recipiūt maiori pena digni sunt si in officio delinquūt vt dixit text.in.l.presbyteri.in fi.C.de epis.⁊ cle.quis autē dicatur iudex maximus magnus minor ⁊ infimus tam de iure ciuili ꝙ̄ canonico.vide in spec.de iurisdi.om.iudi.ī ꝑn.vsqꝫ ad ver.notandum.¶ Quero cū glo.ij.an iste tex.intelligi debeat tam de iudice qui omnino fuit negligens ⁊ nihil iudicare voluit ꝙ de iudice qui iudicauit sed male.Et respondet glos.qd̄ sic.Sed tamen est diligenter aduertendum secundum ipsam gl.ꝙ qn̄ male iudicat debet cōsiderari an ꝑ dolum vel fraudem iudicauit:vt quia forte corruptus pecunia vel per gratiam vl' inimicitiam iudicauit. an per imprudentiam seu ignorantiam.Nam ī primo casu tanꝙ̄ vere deliquens erit infamis:⁊ tenetur reficere omnia damna ⁊ expēsas litis ac interesse parti lese.⁊ ad totā estimationē litis quā male iudicando fecit suam.vt probatur ī.l.ij.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ predicta ꝓcedūt siue dictus iudex sit paterfami.siue filiusfa.vt.ff.de iudi.l.filiusfa.in fin.cū ibi notatis.Secundo casu quando per imprudentiam seu ignorantiam:⁊ tunc quia nō vere deliquit quia nō ex animo ⁊ dolo sꝫ quasi deliquit ignorādo in quo versabatur:tunc fecit litem suam ⁊ debebit cōdemnari ⁊ puniri inꝙ̄tū fuerit visuꝫ iudicanti.vt inst.de obli.q̄ ex quasi delicto.in prin.quod ꝓcedit quando ipse iudex erat paterfa.Sec⁹ autem si esset filiusfa.quia tunc cōdemnatur solum inquātū est in peculio.vt in.d.l.filiusfa.ī princ.ff.de iudi.Et ita debet intelligi ista glo.licet nō ita clare loquatur.vt no.per gl.in.l.fi.ff.de varijs ⁊ extraor.cog.⁊ in dicta.l.filius.Et cōcludo vltra gl.secūdū Bart.ī dicta.l.ij.quod quādo iudex iudicat male ex dolo:⁊ tunc tenetur in totum.⁊ poterit etiam grauius puniri etiam corporaliter.vt hic secundum Bald.⁊ Jacobum de bel.Nā pluribus penis astrictus est.vt not.ī.l.ij.C.de pena iudi.sed quādo iudicat per imperitiam tenetur inꝙ̄tum religioni iudicantis videbitur vt.š.dictum est.Veruꝫ ista impitia potest esse duob⁹ modis.vno modo si iudicat expresse cōtra casum legis ⁊ tunc subdistingue quia aut errauit in lege difficili ⁊ obscura ⁊ puniet ī minus aut in lege facili ⁊ clara ⁊ puniet in pl⁹ vt no.isti.de obli.q̄ ex q̄si deli. in prin.Aut errauit ī vno passu in quo sunt opiniones.q̄r elegit malam opinionem ⁊ tunc si inter opiniones erat vna que communiter approbatur ⁊ tūc si eligit aliam opinionem nō bonaꝫ punietur eodem modo quo dictū est.š.cum minime sint mutanda ⁊c.ff.de legibus.l.minime.quia nō est recedendum a communi opinione.l.athletas.in prin.ff.de his qui not.īfa.Si vero iter opiniones quandoqꝫ seruatur vna q̄nādoqꝫ alia tunc excusaretur iudex quia errauit errore probabili.argumen.no.in.l.ij.ff.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ in.l.cum prolatis.de re iudi.⁊ quod dixit Inno.in.c.ne īnitaris.extra de cōstit.⁊ de acc.cupientes.in.§.deniqꝫ lib.vj.⁊ per Bal.in.l.ab eo.C.quomodo ⁊ quando iudex.Utruꝫ antē liceat recedere ab opinione glos.vide per Bal.in.l.cum hereditas.C.deposi.⁊ in.l.ij.C.de sen.que sine cer.quanti.vbi ponit cōsiliuꝫ vt in arduis negocijs semper teneatur opinio glos.Sed qd de iudicibus seu magistratibus qui ignorant.iura dic quod debent formare suas sententias iuxta consilium peritorum vt dicit Inno.in.c.si pro debilitate.extra de offi.dele.facit quod habetur in.l.j.ff.de assessoribus.⁊ quod dixi de cap.cor.in.§.preterea
4 ¶ † Quero ab extra quid si sententia lata ꝑ imprudentiā sit ipso iure nulla:an tunc iudex faciat liteꝫ suaꝫ in eo ī quo dānificauit partem.⁊ dicit Bal.quod sic:ex eo quod grauauit de facto ꝑtextu officij.ff.de euic.l.si ꝑ iprudentiam ⁊ de piculo ⁊ cō.cei vendi. in.l.lectis.vnde enormiter factum non debet trāsire impunitum
5 vt no.ff.de verb.sig.l.si qua pena.¶ † Quero si iudex habet arbitrium an faciat litem suā si male iudicabit.⁊ dicit Bal.quod sic si nō seruat consuetudinem:vt not.ff.de his q not.infa.l.quid ergo.in.§.pena grauior.facit quod not.per docto.in.c.j.de consti.⁊ in.l.si non sortem.in.§.hered.ff.de condi.indebi.⁊ de hoc dicatis

vt solet tradi in.l.si qs in conscribendo.C.de pac.Et ibi etiā tractatur quid de arbitro ⁊ de iudice delegato.⁊ in.l.fi.de variis ⁊ extraor.cog.qd aūt in cōsultore electo ad cōsulendū:dic vt no.i spe.de reqsi.cōsi.§.j.vsi.sed ⁊ cōsiliarij.⁊ qđ not.in.l.ij.in.§.j.ff.ꝙ
6 quisqꝫ iuris.¶†Quero an pars q̄ nō appellauit a sn̄ia lata ꝑ iperitiā iudicis possit nihilominꝰ agere cōtra ipsum iudicem.⁊ dicit Inn.ꝙ sic i.c.sacro.extra đ sen.excō.quē sequit Bal. hic cū nulla lex dicat ꝯtrariū.§.ex maleficiis.i.l.si iudex.ff.de ac.⁊ obli.⁊ in isto tex.Nunqꝫ em̄ quo ad iudicē vr̄ consentire qđ sn̄ia sit iusta quāqꝫ nō appellet.ar.C.arbit.tutele.l.cum inter.⁊.ff.de nego.gest.l.pōpo.scribit.¶Quid aūt si appellasset ⁊ pendēte appellatione vel post appellationē desertā vult agere cōtra ipsum iudicē an possit ⁊ dicit Bal.ꝙ sic.licet iudex ipse vel pars poterit cām defendere ita ꝙ effectꝰ debet pendere ex futuro euētu.vt.l.ꝑ hanc.C.de tempo.app.§.manda.in.l.idemqꝫ.§.generaliter.⁊.ff.de appel.l.si perlusorio.⁊.l.a sententia.Secus autē dicit ipse si pars appellans expresse renunciaret appellationi:qa tūc bn̄ videretur confiteri se nullam causam habere.C.de fide instrumē.l.iij.⁊ sic etiam iudex liberaretur per hāc expressam renūciationem.quod secus esset in tacita.vt supra dictū est.facit quod no.in.l.papi.in.§.meminisse.ff.de inoffic.test.⁊ ita fuit disputatum per Bar.vt ait Bal.¶Quero iuxta proxime dicta qd si a prima sentētia fuit appellatū ⁊ in hac causa appellationis fuit sententia approbata ⁊ pars ꝑdicta non vult appellare secūdo.sed vult cōqueri de iudice an possit.Et vtrū de primo iudice vel secūdo.⁊ dicit Bal. quod de secundo quoniam ille facit litē suā ex eo qđ prima videt nouata per secundā ⁊ transfusa in ipsam scđam.facit.l.j.i fi.ff.ad turpil.¶Quero qd si iudex qui debuit cōdēnare in decē titiū absoluit ipm postea i sindicatu fuit iudex cōdēnatus ad dicta decē exbursanda dānū passo an poterit illa repetere a ꝑte quā absoluit.dicit Bal.ꝙ n̄ ꝑ.l.mācipia.C.de seruis fugi.qa iā fecit litē suā per ea q̄ dicta sunt.Secus in alio exactore simplici per.l.missi.C.de exac.trib.lib.x.¶Ultimo ad materiā presentē vide qđ no.ff.de edē.in.l.argentariꝰ.in.§.fi.⁊ in.l.venales.in gl.fi.C.qn̄ ꝓuo.nō est ne.⁊ ꝑ bal.sup ru.C.de pena iudi.q male iu.⁊ ꝙ dixi i.§.si iudex.s.de pace te.⁊ qđ dico in.§.se.⁊ ꝙ plene hr̄ in.d.l.ij.cū aut.ibi posita.C.de pena iudi.q male iu.⁊ ⁊ qđ nota.C.de episcopis ⁊ cleri.aut.⁊ Bal.in.l.obseruare.in.§.proficisci.ff.de offic.procon.⁊ lega.q.xvij.⁊ per canonistas extra de foro competen.cum sit.⁊ de re iudicata.c.j.li.vj.xxiij.qōne.v.administratores.⁊ ꝑ Ja.ardi.in summa.in ti.de pace tenen.sub rubricel.ad quod spectat pacē tueri.De materia aūt iudicis negligentis in puniendo delicta habetur in lege prima.C.de monopol.§.deserto.l.pe.lib.xij.⁊.l.fin.C.de his qui latro.⁊c.⁊ ꝑ canonistas de rescrip.sciscitatus.

1 ☞ Penam pecuniariam soluere nequiens in proprium corpus luet.
2 Inopia nō liberat a pena.
3 Duces comites ⁊ marchiōes pacē frāgentes qualiter puniēdi.

Qui vero. Iste.§.ꝭm verū intellectū refertur nō tm̄ ad causam proxime ꝑcedentē vbi locutꝰ est de iudice nō vindicāte pacem violatā.sed refertur etiā ad casum in §.si qs vero temerario.s.eo.in quo locutus fuit de violatoribꝰ pacis.¶Et i summa hoc vult.Violatores pacis ac iudices negligētes in faciēdo iustitiā ⁊ vindicando pacē violatā si nō possunt soluere penam pecuniariā eis iniunctā ꝓpter predictos excessus debent verberibus coerceri in corpus ⁊ insuper a loco domicilij proprij ꝑ quinquaginta miliaria per quinquenniū re-
1 legari.h.d.¶†Not.regulā qđ q nō potest soluere penā pecuniariam ex delicto īpositā debet luere in corpus etiā si sit iudex vel in dignitate positꝰ.vt hic ⁊ in.l.j.in fi.ff.de penis.⁊ in.l.qcūqꝫ.C.de seruis fugi.Et hic ꝑstat ar.ꝭm Bal.qđ iudex qui in sindicatu nō pōt soluere cōdēnationē debeat puniri penu corporali ꝑ istū tex.Sꝫ tn̄ de cōsuetudine est ꝭm ipsum ꝙ ponat i carcere donec soluat.Et ego vidi i ꝓsonis duorū executorū ita practicari
a ⁊ Florētie ⁊ senis dū ehidē essem i offō.de mā aūt sindicatorū[a] vide plene ꝑ bal.in.l.obseruādū in.§.ꝓficisci.ff.de offi.ꝓcōsul.⁊ in l.qcūqꝫ.C.de seruis fugi.⁊ Jo.an.in addi.spec.de sindico.in pri.
2 ⁊ in spe.de his q alie.no.interue.ver.sindicus.¶†No.hic casum in q̊ qs nō liberat a pena ꝑꝑ inopiā imo maiori pena afficit cū ictꝰ fustiū cēseat eē maior pena quā quelibet pecuniaria quātūcūqꝫ magna.l.i seruorū.i fi.ff.de penis.⁊ hoc operat enormitas delicti in casu nr̄o.ar.in.l.ꝑsbyteri.C.de epi.⁊ cle.Alias aūt propter paupertatē posset minorari pena pecuniaria.l.eos in fi.C.de modo multarum.⁊ in gl.fi.hic posita.q̄ per hoc est expedita.
b Et de hac materia an ex inopia[b] minoret pena.dicatis vt ibi ⁊ in.l.illicitas.§.fin.ff.de offi.presi.⁊.C.de penis.l.penā.facit quod
3 dixi de alie.feudi pat.in capitulo finali.¶†Quero cum gloss.j.an duces comites marchiones capitanei ⁊ ceteri de quibꝰ dixi.s.hac eadē.l.j§.ij.si violauerit pacem ⁊ non possint soluere penā ibidem statutā aduersus eos.an debeant puniri in corpus ⁊ relegari ꝭm formā hic traditā.Et rn̄det gl.ista sic.dicēs:ꝙ iste.§.

a ¶De mā aūt sindicatorū.Adde bal.i trac.de sindicatu.
b ¶An ex iopia.Adde i q̊ differt iops a paupe vide ꝑ arch.in.c.q̊ iure.viij.dis.⁊ ꝑ Paul.de ca.i.l.id ꝙ pauperibꝰ C.de epi.⁊ cleri.
c ¶Cōuēticulas ꝓprie.adde capi.multis.xvij.dis.c.ij.lxxix.di.c.cū ex iniūcto.de here.archi.i.c.ij.de v.sig.li.vj.⁊ ꝯuēticule sunt ꝓhibite sub graui pena vt i.c.ꝯspirationū ⁊.c.ꝯiurationū.xj.q.j.l.cōuēticulā.C.de epi.char.⁊ ab.i.c.cū ab eccl.i.viij.q.de of.ordi.⁊ facere ꝯuēticulā viuēte pape ē crimen heresis ꝭm bal.i.l.qm̄.C.de test,tu.ꝙ dictū bal.alleg.⁊ seqt Jasō i.l.đ qōne.C.de pac.mior đ tātis patribꝰ ꝙ nō alle.text.i.c.si qs el.ij.⁊.c.nullꝰ lxxix.dist.

nō soluꝫ refertur ad iudices de quibus proxime.s.dixit.sed etiā ad oēs violatores pacis.Et suadet ēt ratio qꝛ magis delinquūt violatores pacis q̄ iudices negligentes in vindicando.qđ patet etiā maior pena reperitur statuta pro violatiōe cū miles turbator pacis veniat decapitādus.l.fi.ff.de re mili.Cōcludit ergo gl.ista qđ iste.§.iclūdat nō solū iudices.sed etiā omnes violatores pacis nisi quando dicti violatores cōmisissent homicidiū vel aliquod delictū ex quo venirent decapitandi:quia tūc frustra tractaremꝰ de ista pena relegationis.Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finem ⁊ bene.¶Quero ab extra quid si tales cōdēnati ad penā pecuniariā soluerunt partē pene:sed nō possunt soluere residuū.an nihilominus debeant puniri secunduꝫ formā hic traditam.Et puto qđ sic.cū imperator simpliciter loquat de integra solutione dictaruꝫ penarū.pro quo adduco.l.iij.C.de vsuris rei iudi.⁊ qđ dixi per bal.qui format ibi qōnem si nō soluatur quātuꝫ plus ꝯdēnatiōis elapso certo tꝑe ⁊c.de quo dicatis vt ibi per eū.⁊ i.l.rogasti.in.§.si tibi.ff.si cer.pet.¶Ultimo de materia ꝑsenti habet.ff.de iurisdi.om.iudicū.i.l.si quis id qđ.⁊.ff.pro socio.in.l.sed ⁊ sociꝰ.§.si habēti.⁊ ꝑ Cy.in.l.quicūqꝫ.C.de seruis fugi.⁊ bar in dicta.l.j.in fi.ff.de penis.⁊ ꝙ dixi in.§.ꝑcedenti.⁊ ꝑ canonistas in.c.finem litibus.extra de dolo ⁊ contuma.⁊ de cleri.maledict.in.c.fi.

1 ☞ Conuenticule que ad malum tendunt reprobantur.
2 Coniurationes super malis actibus reprobate.

Conuenticulas. Imperator iste federicus intēdēs omni studia obuiare ⁊ tollere omnem occasionē ne pax suprascripta violetur prohibet in isto.§.fieri cōuenticulas ⁊ cōiurationes.Et in summa hoc vult.Cōuenticulares congregationes ad pacem violandam quocūqꝫ modo ⁊ in quocūqꝫ loco reprobantur ⁊ cassantur tam in preteritum q̄ in futurum.⁊ contrafaciens punitur pena vnius libre
c auri.h.d.In tex.ibi cōuenticulas proprie[c] conuenticula est quādo plures in vnum cōueniunt ad malum animo deliberato collecta multitudine.vt probatur i.l.denunciamꝰ.C.de his qui ad eccle.cōfug.Ibi cōiurationes.i.cōfederationes iurare ad malū sicut in sallustio de cōiuratione catiline.Ibi occasiōe parentele.i.sumpta hac occasione quod velint ordinare parentelā tendūt ad ordinanduꝫ ea ꝑ que pax perturbatur.Ibi cassamus.Intelligas vt dixi de cōuenticulis illicitis ⁊ factis pro pace violanda.Secus autem si essent licite societates ⁊ approbate:quia tūc ille nō tolluntur neqꝫ prohibentur:imo cōseruantur ꝑ istūmet imperatorem.vt probatur in.l.de pace constan.i prin.⁊ in.§.item societatem ⁊ ita not.ibi per glo.Ebi puniendis.hoc est dicere qđ sin-
1 guli debēt puniri pro delicto cōiurationis secūdū bal.¶†Not.quod cōuenticule.ad malū tendentes reprobate sunt de iure.vt hic ⁊ in.l.conuenticulā.C.de epis.⁊ cle.⁊ in gl.j.hic posita que ad hoc allegaui cōcordantes.Secus aūt si propter aliqđ licitū aliqui cōuenirent in vnū.qꝛ tūc hoc nō eēt punibile imo ꝑmissum.Finge em̄ ꝙ ego fui deiectus de possessiōe mea.nā possuꝫ incōtinēti congregare amicos ⁊ recupare dictā possessionē meā.vt no.glo.in.l.iij.in.§.eū.⁊ in.l.cū fundū.ff.de vi ⁊ vi ar.Multomagis possem cōgregare personas ad me defendendū vt non deijciar.l.j.C.quando liceat sine iudi.vidi.Et qꝛ meliꝰ est in tꝑs occurrere.ar.l.fi.C.in qui.cau.i iteg.resti.nō est nec.Postqꝫ ergo lex permittit predicta non debeo pati penā.vt.l.j.C.de his qui veniā etatis impe.⁊ ita intellexit And.de yser.⁊ bene qđ cōfirmo ꝑ autoritatē Odof.in dicta glo.sua de pace constan.in.§.item societatem vbi videas.
2 ¶†No.ꝙ cōiurationes sup malis actibus ⁊ inter ciuitates ⁊ populos ꝓhibite sunt.vt hic ⁊ i.l.aut facta in princi.ff.de penis.facit.l.j.C.de monopol.vbi vniuersitas mercatorū nō potest imponere metam mercibus tuis vel rebꝰ vendendis.In istis tamē cōiurationibus ⁊ cōfederationibus ciuitatis videmus de cōsuetudine seruari contrariuꝫ secundū gl.⁊ maxime in lombardia qm̄ ciuitates inter se faciūt ligas ⁊ confederationes iuratas.Et hoc voluit tota gl.scđa hic posita que per hoc remanet expedita.Sꝫ tu dic quod ista talis consuetudo confederationū inter ciuitates est hodie etiā iuridica in ciuitatibus expressatis in pace constantie per ea que dicta sunt supra de quo dixi.s.de pace tenen.in principio.quinimo intelligas istum tex.quod iste coniurationes ideo sunt reprobate quia tendunt ad maluꝫ.videlicet ad turbationē pacis de qua tractat iste titulꝰ.qꝛ iste.§.adaptatur ad materiam de qua loquutus est imperator in precedentibꝰ.vt.C.de impone.da lucrati.descri.l.j.⁊.l.regula.§.fi.ff.de iuris ⁊ fac.igno.Secꝰ aūt si tēderēt ad bonū.qꝛ tūc esset licite.vt no.gl.xj.q.j.si qs clericorū.Unū si aliqs rōnabiliter timeret oppressionē inimici sui poterit coadunare amicos ⁊ cōsanguineos suos q iurēt secū.vt sint simul cū eo ad ꝓpulsandū iiuriā sibi iminente.hoc em̄ pōt facere per que dicta sunt ⁊ quod dixi in.§.j.supra de pace tenen.facit.c.contra de postu.Coniurationes em̄ super re licita licite sunt.xvj.q.vij.sane.⁊ ita tenet dominus An.de yser.quantū vero ad monopolia ⁊ cōuenticulas mercatorum de quibꝰ tāgit glo.dic qꝛ nō tenent nisi fiāt autoritate publica vel cōfirmentur.vt not.Bartolus in lege

in.l.sodales.ff.de collegiis illici.⁊ de extraordi.cri.in.l.sub pretextu.vbi etiā determinat quod superior potest mādare collegiis vt ponteret sibi statuta suorum collegiorū vt si qua sunt que sapiunt monopoliū procedunt secundū formā dicte legis.j.C.de monopol.Et subiungit Bart.quod etiam propter mala statuta posset licitū collegiū cassari per predicta.⁊ de hoc etiam tāgitur per Bald.in dicta lege prima.C.de monopol.¶Ultio ad materiam cōuenticularum dic plene per gloss.in dicto.§.itē societatem.de pace cōstantie vbi copiose omnes remissiōes adducuntur in quibus de iure ciuili tractatur ⁊ per Jacob.ardizo.i titu.de pace tenēda sub rubricella quid per pacē vel discordias cōtingat sub rubrica seq.De materia vero coniurationum vide in dicta.l.aut facta.in princip.ff.de penis.⁊ in.l.quisquis.C.ad l.iul.maie.⁊.C.de seditiosis ꝑ totū.de iure aūt canonico circa ꝑdicta vide in.c.cōiurationū.⁊ qđ no.per gl.in.d.c.si qui clericorū.xj.q.j.⁊ qđ habet ꝑ Inno.in.c.cum.I.⁊.A.extra de sen.⁊ re iud.De collegiis vero ⁊ ꝯstitutionibus licitis habetur in.l.j.C.de sacrosan.eccle.⁊ dicatis vt ibi.

☞ Episcopi pro pace tuenda vigilare debent.

Episcopos. Postquā Imperator iste federicꝰ cupidus ad pacem obseruādam persequutꝰ est hucusqꝫ in hac sua lege violatores pacis gladio ⁊ penis temporalibus.Nūc in isto.§.eos persequit gladio spirituali monens episcopos locorum ⁊ potestatem eis tribuens excommunicandi omnes violatores pacis ⁊ ineuntes circa predicta conuenticulasqꝫ coniurationes donec satisfaciant.h.d.¶In tex.ibi ecclesiastica censura.Est nomen generale ⁊ continet sub se penam interdicti suspensionis ⁊ excommunicationis:sed hic capit ꝑ pena excommunicationis vt i.c.querēti.extra de ver.sig.Ibi satisfactionem potest intelligi vt referat ad penas in quas incurrunt violatores de qbus in precedentibus dixit vel potest referri ad proxime dicta de coniuratoribus.vcꝫ qđ sint excommunicati donec ꝑseuerauerint in tali coniuratione vel conuēticula.⁊ ita videt referre bal.vel potest referri ad ipsos violatores:vcꝫ vt donec ꝑseuerauerint in ipsa violatione sint excommunicati.Ibi volumus.Non inferas ex hoc qđ imperator velit ligare epi-
a scopos sua lege.sed ideo dixit volumus[a] quoniā ad hoc tenētur episcopi etiam secundum suas sacras cōstitutiones vt pax ꝯseruetur.facit ꝑ hoc id quod dixit glo.in auten.quomodo optet episcopos.in.§.j.⁊ qđ dixi.s.de pace tenenda.in.§.si clericus.¶†Not.ex hoc text.qđ etiam de iure ciuili spectat ad officium episcoporū facere tueri ⁊ cōseruari pacem ac punire violatores pacis.De iure vero canonico expeditissimum est vt i.c.j.extra đ treu.⁊ pace.⁊ i.c.nouit.extra de iudi.¶Ultimo ad materiā excommunicationis vide plura q̄ dixi.s.in titu.hic finitur lex.in prin.⁊ maxime in.q.fi.

☞ Receptatores pari pena puniuntur cum delinquentibus.
Ementes predam a violatoribus pacis puniendi sunt.

Receptatoribus. Postquam imperator ꝓuidit ꝯ violatores pacis:nunc in isto.§.ꝓuidere intendit circa ipsorum receptatores.Et i summa hoc vult.Receptantes violatores pacis ⁊ emētes predam ex dicta violatione captam puniri debent eadē pena qua ipsi violatores.h.d.¶In tex.ibi indignationē.quid importent ista verba dixi.s.q̄ fuit prima causa bene.amit.in.§.sed ⁊ qui delator.in prima questione.¶†No.receptatores puniendos[b] eadem pena quo delinquentes.Et est ratio:quia sine receptatoribus nō possunt malefactores diu latere.l.congruit.ff.de officio presid.⁊ lege prima.ff.de receptatoribus.⁊ in glossa prima hic posita i princi.Item quia eos receptando videntur quasi cōsentire delicto iporum ⁊ ꝑ consequens tanquam consentientes pari pena sunt puniendi.l.si quenquā.in fin.C.de episco.⁊ cleri.⁊.l.iubemus.in.§.economos.C.de sacrosanctis ecclesiis.⁊ in glossa secūda hic posita in prin.¶†No.quod emētes predam captam a violatoribꝰ pacis puniuntur eadem pena cum violatoribꝰ.⁊ est ratio quia incidunt in suspicionem eiusdem criminis.l.ij.in fi.C.de furtis.Et intellige predicta quādo emēs sciebat rem esse captam ex dicta preda:quo casu etiam si ambulasset per plures manus ideꝫ iuris esset.l.sed vbi.ff.de mino.Secus autem si ipe emens ꝓbabiliter ignorabat qꝛ tunc non teneretur per dictā legē secundā ⁊ tenet Hosti.in summa in titulo de resti.in.§.quid de prela ⁊ in directoria iuris in eodem titulo in.§.quid de emētibus.facit qđ no.glo.in.d.l.prima.ff.de recepta.quid autem de emētibus de rapinis vel prediis acqsitis in aliis guerris extra terminos huius ꝑ an licite emere valeāt ⁊ teneātur ad restitutionē distinguit an guerra sit iusta vel iniusta ⁊c.vt plene traditur per dictū Host.i dicto tit.in.§.quid de rapinis.⁊ in directoria in dicto loco in.§.quid de principibus.¶Quero cum gloss.prima i versiculo idē forte quid si aliquis potuit capere violatorē pacis sed nō cepit neqꝫ receptauit.Uerūtamen pecunia accepta ab eo vel parte ꝑde ipsum dimisit ire.an teneat eadē pena hic statuta aduersus receptantes.Et respondet glossa quod sic:quia videretur esse i

pari causa turpitudinis.l.j.i fi.ff.de recepta.Quinimo secundū ius lombardorum si apprehendisset ⁊ dimisisset teneret etiā ad emēdationem totius damni vt in.l.si quis furem.in lombarda de furtis.Et hoc voluit tota ista glossa q̄ bene loquit.quid autem si simpliciter fauit eis ad fugam.dic qđ tenebitur tanquaꝫ fautor.vt not.Gandinus in titu.de homicidio.in antepe.q̄stio.¶Oppo.cum glo.ij.in versi.hoc est verum ⁊c.cōtra istum tex.ꝙ imo receptatores non teneantur eadem pena vt est casus in.l.fi.ff.de recepta.Solu.ratio sanguinis illud ibi operat quando qs receptauit affinem vel cognatum q̊ casu mitius debet puniri de iure romano vt ibi.hic vero loqmur de receptāte penitus extraneum.De iure autē lombardo inter francos nulla fit differētia an receptent affinem etiā patrem d fratrem vel receptēt penitꝰ extraneum:quia semper talis frāchus sciēter receptans latronē reputatur quasi latro ⁊ iudicat ifidelis ad patriū sicut ille erat nisi iurauerit cum viginti testibus sacramētalibus qui similiter franchi sint qđ nesciebat cū latronem.⁊ ita statutū fuit p.l.papiniani impatoris ꝓmulgatā ꝑ eū post missam sancti Ja.corā multitudine copiosa ꝓut habet in lombarda in ti.de furtis.in.l.qcūqꝫ post missam.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finē.que bene loquit.Sꝫ qꝛ forte posses dubitare inquantum debeat trahi pena aduersus receptātes consanguineos ⁊ affines dic quod hoc erit arbitrariū:prout bono iudici videbitur.argu.ff.de penis.l.hodie.de effractoribus.l.ij.§.primo.⁊ de rapt.virgi.l.j.§.prius secundum Andre.di iser.Si vero dicti affines iam essent banniti:tunc dic per Bartolū i dicta lege finali.ff.de rerepta.¶Utrū autem quis teneatur indicare malefactorem vide quod dixi.s.q̄ fuit prima causa be.amit.in.§.preterea.Sed an possit vel teneat capere.dic vt dixi.s.hac.l.j.§.j.¶Ultimo ad materiam ꝑsentem vide in.l.j.⁊.ij.C.de his qui latro.⁊ in.d.l.congruit.⁊.j.de statu.contra liber.eccle.in.§.credentes.⁊ per Bart.ff.de incendio rui.naufra.in.l.quo naufragium.⁊ per Bal.in.l.fi.C.de oper.liber.⁊ per Jaco.ardi.in titulo de pace tenenda.sub rubricella qualiter puniatur viola.pacis.⁊ per cano.in.c.inter alia extra de immunita.eccle.

1 ☞ Beneficium legis non implorabit qui in legem commisit.
2 Domus delinquentis nonnunqꝫ ob delictum destruitur.

Preterea. Cōtinuatur iste.§.ad ea que dixit.s.in pri.huius ti.vcꝫ ꝙ oēs tenētur iurare pacem a xviij.anno.vsqꝫ ad.lxx.Nunc vero in isto.§.declarat quid si aliqs a
ex predictis nō vult iurare dictam pacē ⁊ tenere.Et determinat qđ bona sua debent confiscari ⁊ domꝰ sua debet destrui.h.d.qꝛ
1 aliter nō summo.¶†No.qđ qs nō potest implorare beneficiū legis neqꝫ eo frui qui in legē cōmittit vt hic.⁊ in.l.auxiliū.in fi.ff.
2 de mi.⁊ in glo.fi.hic posita.¶†No.casum specialē in quo ꝓpter delictū venit domus delinquētis destruenda.⁊ hoc operat enormitas delicti ꝯtro violatores pacis qbus Imperator iste itātū stomachat vt videat recedere a regulis iuris cōis q̄ volunt ꝙ ꝓpter delicta ciuitates nō deforment ruinis.l.ij.§.si qs neminē.⁊ in.l.fi.ff.ne qd in loco publi.⁊ in gl.j.hic posita.Ex qbus colligebat ray.ar.ꝙ ꝑ statutū vł ꝯsuetudinē possit iduci vt domꝰ possit destrui de quo ꝑ Dy.in.l.cetera in.§.si duobꝰ.ff.de le.j.qđ secꝰ eēt de iure cōi vt in.l.ij.⁊ in.l.nemini.C.de edi.priua.Reperit tamen alter casus in quo etiā de iure cōmuni domus destruitur ꝓpter nimiā cōtumaciā citati ⁊ nolentis cōparere vt in.l.is cum quo.ff.cōi diui.Sed tamē ille casus hodie correctus est scđm eundeꝫ b
Ray.ꝑ.§.opꝫ autē.in aut.de māda.princ.coll.iij.vbi dicit tex.qđ iudex dꝫ punire personam ⁊ nō contingere res:qꝛ persone sunt que delinquūt ⁊ non res.Remanebit ergo casus specialis in.§.isto vbi domus destruat:vt hic.In ceteris autem oibus casibus secꝰ.Quinimo dixit bar.in.d.§.si duobꝰ.ꝙ ēt ob debitū publicū nō dꝫ domꝰ destrui.Et vide ad ꝑdicta qđ dixi post gl.s.hic fi.lex
in ꝑn.q.j.¶Quid si duo habēt domū cōmunē ⁊ vnus hꝫ partē c
superiorē domꝰ.alter vero hꝫ partē inferiorem ⁊ iste habēs partem inferiorē delinquat ex quo domus debeat dirui vigore statuti.an debeat dirui tota ēt in ꝑiudiciū superioris.dic ꝑ Bart.in.l.ateius.ff.de aqua pluui.arcen.⁊ per Dy.in.l.si finita.in.§.ex hoc edicto.ff.de damno infecto.¶Ultimo ad materiā pacis firmande vide in aut.de māda.prin.in.§.deinde cōueniēs.⁊ in tracta.de pace cōstā.circa finem.⁊ qđ dixi.s.hac eadem lege in prin.Circa vero materiam diruptionis domorū vide in.l.senatus.ff.de cōtrahē.emp.⁊ in.l.senatus.ff.de lega.j.⁊ in locis.s.allegatis.

1 ☞ Exactiones illicite prohibentur.
2 Exactiones illicitas vel tributa extorquentes duplū restituent.

Illicitas. Ad h̄ vt remoueat ois occasio violādi ꝑdictā pacē ꝓhibet īpator fieri illicitas extorsiōes a subditꝭ ⁊ ꝑserti a clericꝭ iponēdo penā aduersꝰ ꝯfaciētes vt restituāt duplū.h.d.¶†No.illicitas exactiōes eē ꝓhibitas nedū exigi a laicꝭ vt h̄.⁊ i.l.illicitas.ff.đ of.ꝑsi.⁊ i gl.j.h̄ posita.¶Uerū ēt multo minꝰ a clericis vt hic i.ij.ꝑte.⁊.j.de stat.ꝯ liber eccl.
c i.§.itē nulla cōitas qm̄ ecclesie regulr̄ sunt immunes[c] ab exactio-

a ¶Idō dixit volumus.Adde qđ hoc verbū volumus ē ꝓmulgatoriū iuris noui ꝭm glo.singu.in cle.j.de off.vica.q̄ alle.ꝑ singu.abba.i.c.decernimus.de iud.sed ego vltra abb.allego aliā gl.j.i.c.fi.de v̄b.sig.li.vj.i.c.ad nostrā.de ꝓba.in clemē.j.đ censibus.
b ¶Receptatores puniēdos.Adde.l.ij.de recep.l.nō tm̄.de incen.rui.nauf.l.fin.C.de fur.archi.i.c.ij.de here.lib.vj.
c ¶Ecclesie regulariter sunt immunes.adde.c.q̄ꝙ de cēsi.lib.vj.⁊ i cle.ꝑsenti.eo.tit.Jo.de ana.i.c.j.ex ꝑpāli.in.ij.col.de iud.Bart.in.l.j.i fi.C.de mul.Bal.i.l.plꝫ.in.ij.colū.C.de sacrosan.eccle.

nibus tributorum & angariarum lege placet.& l.ad instructionẽ C.de sacrosanctis ecclesijs vbi declarant a qbus grauaminibus sint immunes & a quibus nõ.Et hoc voluit etiam glo.secunda hic posita de qua materia dic plene vt ibi p doct.& in autentica item nulla.C.de episco.& cleri.& p cano.in capitulo perue.& in.c. nõ minus.extra de immu.eccle.& per Innocen.in capitulo quã-quam.de censibus & procu libro.vj.& i capitulo de immu.ecc.lib. vj.& quod habetur.xvj.questione prima.§.nouarum.& i speculo de clericis cõiugatis.vbi plura dicit & in titu.de immunitate ec cle.in versiculo.j.& plene de materia i directoria iuris.i titulo de pedagijs & guidagijs.& p Joã.an.i summa sua sub rubri.de pe-dagijs & toloneis & seq.& in capitulo si quis romipetas.xxiiij.q.

2 iij.& ibi p Archid.¶†Nota quod extorquenter illicitas exactio nes vel tributa tenent ad restitutionem dupli.vt hic & C.de su-perexactio.lege prima lib.x.quinimo si talis extorsio illicita fiat aduersus ecclesias non solum predicta pena punief extorquens sed etiam excommunicabitur.Et in super ppetua deportatione fruetur vt probat in dicta.l.placet in fi.Et hoc voluit gloss.fina. hic posita:licet male seruef secundum Andre.de isernia.de quo plene p Ray.in summa sua sub rubrica de questis taleis & simili bus.¶Quero secundum Bald.si dominus vnius territorij p-misit mercatorib' derobatis i suo territorio soluere omnẽ quan titatem quam pbabũt eis derobatam sub pena dupli.Modo iudex detulit ei sacramentum q iurauerunt damnum suum esse de centum:sed tamen probatum est solum de certis rebus & non constat aliter de vera estimatione nisi p iuramentum.quare mo do si dominus nõ soluat an teneatur ad dictum duplum de cen tum tanquam ex probatione facta.Et in hac questiõe multa di cit Bald.p & contra.tandem concludit pro parte negatiua qd nõ quia dicta sententia nõ debet esse maioris efficacie quãdo p bationes.ff.de iureiurando.in.l.sed & si possessori.§.fi.cum.l.seq. Item quia de pena nihil fuit cognitum nec iudicatum.ff.de cõ-di.idebi.l.fin.¶Ultimo de materia presenti quãdo exactiones censeantur licite vel non.[a] vide plura p Bald.in.l.penulti.C.de naufra.& in.l.stipendia.C.de execu.rei iu.& quod dixi.j.q̃ sint re-galia.& p canonistas in capitulo sup quibusdam .extra de ver-borum significatione de muneribus autem ad q̃ tenetur ecclesia vide qd not.p gloss.relatam ad tex. in.l.sunt munera.ff.de vaca. mune.& quod no.C.de decur.l.quidam & Bar.in lege nullus.C. de cursu publi. lib.xij.& quod no.p glossam & Cyn.i lege prima C.de episco.& cleri.& Bart.ff.de mune.& hono.l.rescripto.§.sciẽ-dum.& Bald.in lege finali.C.sine censu vel reliq.& in locis supra allegatis.

1 ☞Juramentum quotuplex sit.
2 Contractus irreuocabilis duo exigit.
3 Juramentum vi extortum censetur nullum.
4 Juramenta interposita de querelis non exponendis maleficiorum sunt nulla.
5 Contractus puberis ad iurãdũ blãditijs inducti an sit valid'.
6 Pubes in contractu vẽditionis lesus iuramento non obstãte contraueniet.
7 Maior lesus vltra dimidiam si iuramento firmauerit contraue nire non poterit.
8 Pubes iurans non venire contra testamentum an teneaf stare iuramento.
9 Pater minor inter filios bona diuidens si iurauerit nõ contra uenire iuramentum seruabit.

a ¶Exactiões cẽseãtur licite vel nõ.Adde.Bal. in.l.ij.in fi.C.de iure anulo.au-reo.& per Pet de anch.i repe. regule possessor de reg.iur.li.vj.

§ **Item sacramenta.** Iste est notabilis.§.& ha bet materiam aliaz vtilẽ & pfundam & est solẽniter & copiose glossatus hic a domino Ja cobo columbi glossatore nostro egregie etiaz commẽtatus a do ctoribus i autentico sacramenta puberum.C.si aduersus vendi. vnde tangam vtilia & necessaria solum q̃ ad intellectum ipsi' et ad propositum nostrum ptinere videbuntur.Pro cuius noti-tia sciẽdum secũdum doct.quod iste imperator federicus hanc decisionẽ huius.§.ex certa scẽtia statuit vt tolleret altercationez opinionum q̃ erat inter bulgarum & martinuz super intellectu legis prime.C.si aduer.vendi.q bulgarus intelligebat dictam.l. in minore.xxv.annis cõtrahente cũ decreto & firmante dictum contractũ iuramento quo casu nõ potest amplius cõtrauenire. secus autem si cõtraheret sine decreto:quia tunc quantumcũqz firmaret dictum cõtractum p iuramentum:nihilominus posset contrauenire ea ratione quia cuz cõtractus esset nullus iuramẽ tum nihil operabatur vt in.l.nõ dubium.C.de legibus.Marti-nus autem intelligebat qd etiam si minor vendat absqz decreto si tamen firmat p iuramentum quod tunc valeat & nõ possit cõ-trauenire p dictam.l.j.que simpliciter loquitur.One opi.mar. hodie approbata est p.istuz tex.dummodo ipse minor sit pubes vt hic patet.Ex qua opi.concluditur qd iuramentum habeat roborare cõtractum siue ipse cõtractus fuerit de se validus: siue ipso iure inalidus & nullus.¶Sed tu forte immediate dubita-bis quare posuit imperator istam decisionem i hac.l.cum nõ vi

deatur facere ad ti.nostrum de pa.iu.firmã.Sed respõdeo quod ideo hic posuit vt cognosceret diuersitas a iuramento generali quod prestatur iudici super pace tenenda in quo requiritur qd iurans sit etatis annorum.xviij.& nõ.j.vt.s.patet in prin.huius legis hic vero loquitur de iuramẽto speciali qd prestatur parti super contractu suo quo casu sufficit qd iurãs sit pubes de quo dixi ibi in prin.glo.magne.vel possumus dicere qd faciat ad ti-tulum ex eo qd prouidet contra committentes maleficia vt pos sint i querimoniam deduci & accusari de pace violata nõ obstan tibus promissionib' violentis firmatis iuramento.¶Nunc ve ro descendo ad text.nostrum.quem diuido i duas partes.Pri mo loquitur de iuramentis licite prestitis per minorem.Secun do de iuramẽtis illicite extortis tã a maiorib' q̃ a minorib' Se cunda ibi.p vim autem.¶Casus.Pubes sponte firmans con tractum suum p iuramentum non potest contrauenire.secus si nõ sponte.quo casu etiam si esset maior cõtrauenire posset.h.

1 ¶†Pro euidentia dicendorum sciendum est qd multiplex est iuramentum.quoniam quoddam est litis decisiuuz.& de isto nõ tractatur hic.sed i titu.C.& ff.de iureiuran.Quoddam est obli-gationis inductorium.& de hoc similiter nõ traditur hic sed in l.vt iurisiurãdi.ff.de operis libertorum & in lege finali.ff.de libe. causa.& in lege si quis p eo.vbi plene per barto.ff.de fideiussori. Quoddam est iuramentum assertorium.& similiter de hoc etiaz nõ traditur hic sed in lege vt iurisiurandi.C.de test.& i capitulo etsi christus.extra de iureiuran.Quoddam est contractus cõfir matorium.& de isto tali iuramento loquif iste.§.& dicta autent. sacramenta puber.Item sciendũ q quedã sunt phibita dedu ci i contractu eo q sũt turpia.Quedã sũt phibita eo q contra bonos mo res.Quedam sunt probibita ppter odium.Quedam prohiben tur fauore personarum.& de ac vltima prohibitione loquitur iste.§.non autem loquitur de alijs prohibitis.Sed de illis hic plene per Bartolum in dicta lege si quis pro eo.In textu ibi sacramenta.Proprie dicitur sacramentum illud iuramentum qd prestaf sup sacro.vt super altare vel libro euangeliorum vt cam.j.in gl.Ibi puberum.q autẽ dicanf puberes habef insti. modis tu.fi.in princip.Ibi sponte.secus autem si non sponte. q p vim vel metum:vt statim patebit.Ibi contractibus.Sub audi etiã factis sine decreto dũmodo nõ sint reprobati vt.s.dixi. Ibi rerũ.large accipe p q̃cunqz re.l.j.ff.si cer.pe.& in glo.hic posi ta.Ibi suarum.s.ppriarum vel communium vel etiam prorsus alterius q large accipitur vt nõ veniãt aduersus cõtractum:vt ff.de ver.sig.l.verbũ.& in glo.hic posita.quam sequũtur doc.Ibi non retractandis idẽ super contractibus suis celebratis sup re bus qbuscũqz nõ retractandis. Ibi inuiolabiliter.i.sine aliqua violatiõe.Ibi custodianf.h est q debẽt absqz dubio custodiri di cti cõtract' siue in agendo siue excipiẽdo siue in trãslatiõe domi nij vt in gl.hic posita.Ibi istũ metũ.s.q cadat in cõstantẽ virũ. Sec' autẽ si esset van' timor.l.metũ autẽ.ff.qd me.cau.& in glo. hic posita.Ibi etiã a maiorib'.Subaudi nedũ a minorib' & in telligas cõpulsis ad iurãdũ ne querimoniã &c.licet quidã intelli gãt & male istũ tex.qd isti maiores & potẽtiores erãt illi q cõpelle bãt iurare vt tãgif in glos.fi.in fi.Ibi maxime.Subaudi nedũ in casu.s.dicto.Ibi querimoniã puta q iurat qd non cõquerif iudici de aliquo maleficio cõmisso contra eũ.Ibi esse momenti.

2 hoc est dicere q nõ valet in aliquo.¶†No.qd ad hoc vt iuramẽ to firmef cõtractus & efficiaf irreuocabilis duo exigũtur.primo qd ipse cõtrahẽs sit pubes.scdo qd sponte iuramẽtum prestitit. Altero em horum deficiente posset reuocari cõtractus puberta tis.ergo sufficit cum iuramento ad validationez contract' qd videf satis inhumanũ:cũ in tali etate adhuc satis tenere pube res possint de facili decipi & illaqueari a cõtrahentib' secũ.Et ideo vt scribit Albe.de ro.in aut.sacramẽta puberũ.dicit se cõpe risse Hẽricũ septimũ imperatorẽ destinasse corrigere istã decisio nẽ q facit multos puberes vagari p orbẽ destitutos rerum sua-rũ emolumento adeo vt ad maiora crimina interdũ deducãtur sed morte puentus id facere nõ potuit.In multis autẽ ciuitati bus huic in humanitati puisum est p statuta sicut est in ista ciui tate padue vbi absqz decreto & consensu duorũ proximiorum nõ possunt cõtrahere etiã cũ iuramẽto.Utrũ tñ tale statutũ possit tollere iuramẽtũ vel efficere vt cõtractus nõ cõfirmetur iuramẽ to & p cõsequẽs an tale statutum valeat.Et super hoc q est longa materia & diuersitas inter scribẽtes te remitto ad notata p doc. i dicta aut.sacramẽta puberũ.& i.l.pactũ.C.de colla.& p Bal.in l.oẽs populi.ff.de iusti.& iure.& hic p Bar.in.d.l.si quis p eo.& p cano.in.c.cũ cõtingat.extra de iureiuran.Intelligas tñ q licet videaf esse dura decisio vt.s.dixi:tñ haberet rationẽ in se vz ho num anime & reuerentiã dei:& sic cõuenit cũ iure diuino & natu rali & iure gentium qd vult religionem & fidem seruari.l.j.in fi. &.l.ij.de iusti.& iure.quam rationem etiam ecclesia sequi voluit & mandauit non obstantib':inhumanitatibus supradictis.vt probaf in.c.quãuis.de pac.li.vj.& in.l.licet.de iureiur.in.vj.Utrũ autẽ iter iudeos & hereticos.hẽt locũ ista aut.dicit bal.qd sic p l.quoniam.

Item sacramenta. De pace iuramento firmanda.

ver.inter se.C.de hereti.¶†No.quod licet regulariter ea que fiunt per vim vel metũ teneant ipsa iure sed veniãt rescin denda.l.ij.& iij.C.qd metus causa.non tamen est sic in iuramen-to quia nullius est momẽti.& hic facit quod no.in.l.isti quidem.ff.quod metus causa.& in.c.venerabilẽ.extra de elec.& extra quod metus causa.in.c.ad audientiã.sicut videmus etiam esse idem in matrimonio.in.l.si mulier.in.§.si dos.ff.quod metus causa.& in cum locum.extra de sponsalibus.Et est hic argumẽtum quod non sit necessaria absolutio a talibus iuramẽtis per metũ extor tis.quod an sit verum de iure canonico habef in.c.abbas.extra de his que vi metus ve causa gesta sunt.& quod dicam.j.in glos. ij.qualiter autem intelligatur cadere vel coactio violẽta.dic vt not.extra quod metus causa in sacris.& c.per Barto.in.l.j..in.§. penulti.ff.quod vi aut clam.& quod no.in.l.prima.in.§.que ho-norande.quarũ reram actio non datur.&.ff.quod metus causa. l.isti quidem.§.j.& in.l.penul.ff.de furt.& in.c.ad aures.& in.c.di lectus.extra quod metus causa.¶†No.q iuramẽta interposita de nõ exponẽdis querelis maleficiorum ista maxime nullius sunt momẽti.ad quod facit no.per Inno.in.c.ad nostrã.extra de iu-reiur.qd facit in argumentum ad iuramenta interposita in cõ-tractibus feneratitijs vt ipso iure non teneant.vlt.eum qui pẽ ditẽ in prin.ff.de iniur.& l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.¶Expe ditus de textualibus venio ad glossas circa quarũ expeditionẽ hunc ordinẽ obseruabo.Nam cum plurimas questiones addu cant qui nõ egent additionibus formabo circa illas solum titu los questionum remittẽdo me in reliquis ad ipsam glo.Ubi ve-ro est opus additione expediam perfecte questionem formatã a glo.subnectẽdo additiones necessarias.¶Quero itaqz primo cum glo.j.qualiter debeat istud sacramẽtum prestari per puberẽ ad hoc vt habeat ipsum obligare.Et respondet gl.quod debet corporaliter prestari sup aliqua re sacra.puta alteri vel libro euã geliorũ vel etiam super re non sacra.puta ligno vel lapide habẽ do voluntatem & cor ad deum.Et licet videtur de iure nõ posse iurari per nomen vel caput vel capillos dei vt in autentica vt non luxurientur contra naturam tamen de consuetudine serua tur vt iuretur ad sancta dei euangelia que cõsuetudo in hoc de bet attẽdi.Et hoc vult gl.vsqz ad versi.quid si iurauit &c.¶Ex hac glo.no.& elicias hanc conclusinem quod consuetudo atten ditur circa formam iuramentorum.& sequitur Bald.vñ in hac ciuitate iuratur super quacũqz scriptura dato quod non conti-neat euangelia sed bene habetur respecus per ipsum iurantẽ et deferentem ad ipsa euangelia.& ita no.per glo.Joan.an.in cle.j. de hereti.¶Utrum autez si quis scienter & bona fide iuraret su per ligno vel lapide habendo tamen respectum ad sacra euange lia.vt quia dicat iuro super h ligno vel lapide ad sancta dei euã gelia &c.an obligetur iuramento & sit periur' si contraueniat.dic quod sic secundum Andre.de isernia quoniam qui falsum p la pidem iurat periurus est vt dicitur.xxij.questiõe.v.in capi.eccle. (Spernit enim nomẽ dei omnipotentis quod iurãdo innoca batur.l.si quis maior.hic allegata in glo.quia habetur respect' ad id quod mẽtte agebatur vt dixit glo.& probatur in.l.generali ter.in.§.fina.C.de iureiurando.& in.c.quicunqz.& in.c.humane aures eadem causa & questione.vibi videas quod ibi tractaf de tali iuramẽto pstito super lapide.Et circa predicta videas etiã in Spec.de iureiuran.in fi.in parte tertia.& in.c.& si christ'.extra de iureiurã.&.xxij.questione.v.in.c.qui periurat.Utrum autẽ sit necesse quod iste pubes certioretur i contractu de beneficio resti-tutionis in integ.ad hoc vt obligetur.dic per Cy.& Bal.i.l.ij.C. de rescin.ven.per Barto.in.l.nam & postea.in.§.si minor.ff.de iu reiurãdo.& in.l.si duo patroni.§.idem iul.& per doc.in autẽtica sacramẽta puberum vbi communiter tenent quod non excepto ibi.¶Quero subsequẽter cum dicta gl.in versi.quid si iurauit. quid si iste pubes iurauit ore.sed nihil tetigit corporaliter cum manu.an habeat locũ determinatio istius.§.Et dicit gl.qd nõ per.l.si alterius.§.fi.C.si minor se ma.di.Et confirma istaz deter-minationem gloss.pe.c.circa in fi.de elec.libro.vj.Item quia qñ iuratur nuda voce non appellatur pprie iuramentũ:sed verbũ vt in aut.de mã.prin.in.§.sz neqz.& tenet Bal.& and.de iser.hic. Et licet dicatur quod inter simplex verbũ & iurumentuz[a] nõ fa cit deus differentiam.vt in.d.c.& si xps.& ibi per Inno.& in.c.j.de postu.tamen ecclesia facit differentiam vt ibi.& facit pro hac cõ clusione gl.dictum.c.qui per iurat.& qd dixit Hostiẽ.in summa de iureiu.in.§.q̃ piurij.& Arch.i.d.c.vt circa.& Jo.an.i cle.j.de he re.vbi plene no.i gl.vbi oĩno videas facit q no.gl.xxij.q.j.i.gl.sũ-me.& qd no.i aut.iusiurãdũ qd prestatur ab his.in prin.qcqd di-cit hic Jaco.de bel.¶Quero subsequẽter cum dicta glo.in fine quid si iste pubes nõ iurauit sed mandauit alteri vt iuraret pro eo in animam suam.an per tale iuramentũ confirmabif contra ctus suus secundum formam hic traditaz.Et gl.ista arguit ad partes & determinat quod sic quam sequũtur doct.quoniam ea que fiunt in personam procuratoris videtur fieri in psonam do mini.ff.de relig.l.ossa.in fi.de here.tu.l.postulare facit.l.itẽ eorũ.

§.decuriones.qd cuiusqz vni.no.& de admi.tu.l.ita aũt.in.§.ges-sisse.& extra de iura.calũ.c.fi.li.vj.& qd not.in.d.c.vt circa.de elec. Ad contraria autẽ allegata per glo.q est via brocardica.Rñdevt per doc.in.d.§.gessisse.& p Dy.in regla põt quis.& in.c.qui p aliũ.de re.iur.in vj.¶Quero cũ glo.ij.an iste tex.habeat locũ etiã in im pubere iurante.& dicit qd nõ q tex.d.cũ de pubere.Itẽ q impu

b bes non põt iurare etiã in sui vtilitatẽ qñ sibi deferf iudice.l.vi-deamus.in prin.ff.de in litẽ iurã.Si vero aperte tũc nõ põt iura re nisi ad sui vtilitatẽ.l.qui iurasse.in prin.ff.de iureiud.Fallit in liberto impubere qui ratione operarum quas prestare potest obli gabitur iuramẽto vt q si ioculator vl histrio.l.fi.ff.de lib.causa. Et hoc voluit tota ista gl.licet nõ ita clare vsqz ad ver.itẽ &c.Ex qua gl.no.& cõcludo qd ad validãdũ contrariũ p iuramẽtũ re-quiritur qd iurãs sit pubes fact' vt hic.Si vero esset minor pu-bere etiã dato qd esset doli capax nõ posset validare contractũ p iu-ramentũ lz cõmittat reatũ rõne piurij:q lex diffinit etatẽ ad cõ-tractũ validãdũ & ar.dicte.l.qui iurasse.Et hãc sententiã sequũ tur doc.cõiter oẽs iuris ciuilis.& refert an.ita obseruari & sic pu blice determinatũ fuisse boñ.Idez dicit Bal.hic sed gl.iuris ca nonici in.c.j.extra de delictis pue.tenet qd si est doli capax q tũc iuramento astringatur.idez videtur sentire Jac.de bel.& An.de iser.hic & idem Bar.in aut.sacramẽta puberum.In infante p-ximo pubertati per.l.impuberem.ff.de fur.& l.impuberem.ad.l. cor de sica.Sicut ergo ex furto vel delicto obligatur diabolo:ita quoqz debet obligari ex periurio per dictum.c.j.de deli.pue.& in hac dubitatione reperio Rapha.fulge.in dicta autem sacramẽ ta puberum tenere priorem.sententiam.vcz qd impuberes ẽt do li capaces nõ teneãtur per istum tex.Et respondet ad iura incõ trariũ allegata dicẽs q aut impubes licet doli capax iurãdo pec cat q scienter falsum iurat:quoniã tunc bene obligaf diabolo ex periurio vt in.d.c.j.aut iurando nõ peccat puta quia iurat se aliquid facturum.si tunc licet postea iuramentum nõ seruet nõ incidit in periurium quia iuramẽto nõ legaf:sicut in simile vi a demus in ecclesia que delinquendo alienat.l.inhem'.C.de sacro san.eccle.quod secus est cõtrahendo.l.iubem' nulli.in diceo ti. Simile videm' quod impubes nõ obligatur voto vt in.c.j.&.ij. extra de regu.lib.vj.& tamen scriptũ est vouete & reddit vota ve-stra &c.vt extra de voto & voti redeu.in capitulo magne.Et hãc sententiam sequor tanquam equiorem cuz iste textus de se sit sa tis rigorosus etiam in etate pubertatis.vt supra dixi.vnde non vltra extendendus est ad duriorem rigorem lege cum quidam. de liberis & posthumis & in.c.odia &c.Nam.j.dictam etatem pre sunptio legis est p eo quod ignoret quid agat.l.ij.in fi.C.de fal. mone.Magna etiã est autoritas accursij glossatoris in dicta an ten.sacranenta puberũ.& Jac.colũbi.alterius glossatoris in.§. isto.qui hanc opinionez simpliciter secuti sunt.¶Quero subse quenter cum dicta gloss.an iste tex.intelligatur etiam de pubere furioso iurante.Et respõdet quod nõ dicens quod habet locũ solum in pubere sane mentis.Et hoc prosequif glo.& bene vsqz ad versi.quero.& dic vt in ea.¶Quero subsequenter cum dicta b glosss.an habeat locuz iste tex.etiam in impubere qui sit filiusfa. in casibus in quibus potest obligari.Et dic quod sic vsqz versi. sed nunquid.¶Quero quid si iste pubes esset vere seruus.an ha beat locum iste tex.si contrahit et iura.Et respondet quod sic. Idem etiam dicit glo.si esset putatiuus sarnus.& hoc voluit gl. vsqz ad versicu.item quero.& bene loquatur.¶Quero subsequẽ ter cum dicta gl.an iste tex.habeat locum etiam si iste pubes ha beat curatorem et cõtraxit & iurauit absqz eius autoritate.& ad hanc questionem allegauit ista glo.plura argumẽta pro et contra et tandem concludit et determinat quod sic vt habeat locũ siue adultus habeat curatorem siue non:et dic vt in gloss.recitando eam vsqz ad finem.quam glo.omnes doctores sequũtur ea potis sima ratione quia sacramentum representat eum maiorem.xxv. annis.ergo valet contractus ac si esset fact' a maiore & per con-sequens a non habente curatorem.& datur talis cõclusio quod in omnibus actibus & contractibus gestis quib' maiori legare tur & non contraueniret in illis pubes iurans similiter ligabif. Nam q maioritas etatis operatur in maiore vt valeat qd agit & nõ veniat contra hoc operabitur sacramẽtũ in eo qui est pubes.Un-de vbi contractus factus a maiore esset nullus eodẽ modo fir-matus a pubere cũ sacramento erit nullus nec haberet locũ iste tex.& probanf pdicta p.l.j.C.si aduersus ven.vbi contractus fir-matus per minorem cum autoritate curatoris & iuramento nõ potest rescindi.ergo per istum textum ad hoc vt aliquid operaf necesse est dicere vt valeat contractus etiã sine curatore.dũ mo do firmetur iuramento.argumento legis si quãdo.ff.de legatis primo.¶Quero cum glos.iij.quid si iste pubes fuit inductus per dolum ad contrahendũ & iurandum:an habeat locũ iste.§. vt videatur sponte contraxisse & iurasse.& hanc questionem ista glossa adducit in argumentuz hincinde.ex quibus questio vide tur remanere isolubilis & in circulo reuoluta absqz aliq̃ effectu decisionis.prout alibi dixit glos.in lege claudius felix.ff.qui po-

a ¶Inter simplex vbũ & iurm.ad de.c. iuramẽti. xxij.q.v.gl.fi.in. c.cleric'.de iure iurã.c.j.& ibi do cto.de pac.Ar-chi. in.c.j.de se-pul.in.j.de se-pul.lib.vj.Car. Zab.in.c.debi-tores.i pn.de iu-reiura.idẽ car. in.c. ad aures.i iiij.q.qd me.cã. & Abb.i.c.qua-liter.de pac.

b ¶Impubes si põt iurare.adde l.iusiurãdũ.i.§. pupillo.iuncta l.q iurasse.ff.de iureiu.c.pnuli. &.c.seq.xxij.q.v. teex.& qd ibi no i.c.j.de dlic.pue.

tio.l pigno.ha.Sz tamẽ post dicta argumẽta ponit determina-
tionẽ qõnis que est talis.vcz qd iste pubes nõ dicat spõte iurare
qui dolo fuit inductus.arg.C.de rap.virgi.l.j.in fin.vnde pote- a
rit cõtrauenire p restitutionẽ in integrũ.¶Et si sibi opponat
de iuramento replicabitur de dolo.ar.C.de transac.l.sub ptextu
z.l.si ex falsis.Et hoc vult ista gl in effectu vsq ad ver.qd si alias
quã partẽ videas qr clara ẽ z cũ ea ptrãseũt omnes docto.qualr
aũt pbabit iste dol9 dicit bal.q poterit pbari ẽt ex enormi lesiõe
p.l.pactũ.C.de coll.z p no.p Bar.i.l.fi.ff.de pto.stipu.z.ff.de trãs.
l.cũ hi.§.in causa.qualiter autẽ fiat rescissio pdicti cõtractus fir
mati iuramẽto.Et vtrum per epm vel iudicem laicum vide p ca
nonistas in.c.ij.de pac.li.vj.z in.c.fi.de foro compe.li.vj.z de iu-
reiur.lz.z Inno.z host.in.c.veritatis.extra de iureiur.z in.c.fin.
de sepul.p doc.nostros in.l.si quis maior.C.de transac.z in.l.pa-
5 ctũ.C.de coll.¶†Quero subsequenter cum dicta gl.qd si iste pu
bes fuit inductus blãditijs ad iurandum.an tenebit tũc cõtra-
ctus scdz formã hic traditã.Et respõdet qd sic qr ex industria p
pria licitum est sibi aquirere.l.si defunctus.C.arbi.tute.Et hoc
voluit glo.vsq ad ver.Itẽ qd dicit zc.Et cum hac determinatio
ne ptranseũt doc.facit.l.si maiores.z.l.cũ donatiõis.ff.de trãsac.
sm Jac.de bel.¶Op.cũ dicta glo.de lega.ij.in fi.C.de diui.tute.
vbi tenet ctractus pupilli etiã absq iuramento.So.ibi loquit
in his in quib9 pupillus de necessitate astringit de iure ad faciẽ
dũ vt qñ sunt plures tutores z vnus soluat pupillo p omnibus
tenetur ipse pupillus cedere actionẽ aduersus alium vt ibi z in
l.j.in.§.non tantum.ff.de tute. et ra.distra.Idem in similib9 casi
bus vt si fuissent plures fideiussores z vn9 solueret p alijs debe-
bit pupillus sibi cedere actiones vt supra dictũ est.l.cum alter.C.
de fideius.In qbus omnibus dato qd iuramentũ nõ sit necessa-
riũ ad corroborandũ tamẽ si interponeretur non vitiare.l.si pu
pilli.§.fi.ff.de neg.gest.sm Ja.de bel.Sed hic loquimur in ctra-
ctibus in qbus nulla necessitate cogẽte voluit se astringere z ro
borare per iuramentum.Et per hoc est expedita gl.vsq in finẽ.
¶Quero cũ gl.magna in prin.an iste.§.intelligatur de quocũq
contractu vel actu etiã reprobato de iure cõi.prout est dare exẽ-
plũ in.l.si quis inquilinos.in.fi.ff.de le.j.in.l.stipulatio hoc modo.
ff.de ver.ob.i.l.pe.ff.de obsequijs.z in fi.Et rñdet glo.qd not.qm
in illis cũ nõ valeat principale tanq reprobatum a iure cõi non
debet valere iuramẽtum tanq accessoriũ.l.nõ dubium.C.de leg.
sed hic loquimur de cõtractu qui non est reprobat9 de iure cõi lz
sit reprobatus fauore psone.quo casu iuramentũ habilitat per
sonã.z hoc voluit ista glo.in effectu vsq ad versi.item quero.Ex
qua glo.no.verã cõclusionem etiam de iure canonico q aut iura
mentũ interponit sup oĩno prohibitis z tunc nõ valet pricipa
le nec etiã sacramentum.aut interponitur super hisque aliquo
casu permittunt.tũc licet non valeat principale tñ tenebit sacra
mentũ vt in.c.cũ cõtingat.extra de iureiurã.de quo per Dy.i.c.
nõ est obligatoriũ.de reg.iur.in.vj.z p doct.in.d.l.nõ dubiuz sm
6 Jac.de bel.z Nic.de nea.¶†Quero cũ dicta glo.quid si iste pu-
bes iurauit super cõtractu venditionis z postea reperitur lesus
vltra dimidiã iusti pretij.an non obstante iuramento poterit cõ
trauenire.z respondet gl.qd sic.dic vt in ea que notabiliter loq-
tur vsq ad versi.quid in maiore zc.Intelligas tamẽ qd si iste pu
bes iurasset etiam non venire contra ratione pretij vel quacũq
alia ratione q tunc nõ posset cõtrauenire obstante iuramẽto vt
no.gl.in.l.ij.C.de rescin.vendi.z extra de emp.z ven.in.c.cum cau-
sa.sm Jac.de bel.hic de quo dicatis vt p doc.in dictis locis.Ubi
autẽ ipse pubes esset solũ lesus.j.dimidiaz iusti pretij z iurasset
tunc non posset cõtrauenire sz Jac.de bel.per.l.item si pretio.§.
fi.ff.loca.z in.l.in cause.ff.de minoribus.qd intelligas veruz nisi
7 esset dolus per ea que dicta sunt.s.z in hoc tex.¶†Quero subse
quenter cũ dicta glo.quid in maiore decepto vltra dimidiã z iu
rãte nõ cõtrauenire.an poterit cõtrauenire.z determinat q nõ z
bene.z dic vt in ea vsq ad ver.sz quero.de quo plene videas per
doc.in.d.l.ij.in.d.c.cũ causa.¶Quero subsequenter cũ gl.an iste
§.habeat locũ etiã si ipse pubes cõtraxerit sine iterpositiõe sacre
ti.z dicit qd sic pbãdo tribus rationibus quas psequaris vt in
ea vsq ad ver.itẽ quero:quoniã bene loquitur.z de hoc dixi.s.in
prin.huius.§.Quero subsequenter cũ dicta glos.quid si pubes
generaliter iurauit nõ venire cõtra vllum contractum quem fa
ciet.an valeat sacramentũ in omni contractu z cũ quacũq pso
na.z arguit ad partes multũ egregie.z tandẽ determinat quod
si in contrahendo cõmemorat dictum sacramentuz z qd vult co
astringi:tũc vz als nõ.z ita obseruatur de cõsuetudine secũdum
gl.q oĩa pdicta latissime declarauit vsq ad v.itẽ quero.Ex qua
gl. concluditur quod iuramentum generale ad omnes contra-
ctus nõ ligat ipsum cõtrahentẽ postea.z hanc cõclusionez sequi
videt glo.in.l.j.C.si de aduersus vẽ.z Jac.de bel.z Nico.de neap.
hic sed alia glo.in aut.sacramenta puberũ videt tenere partẽ cõ
trariã tanq tutiorẽ vt vcz obliget cõtrahẽtẽ in cõtractib9 futu-
ris:dato qd nõ fiat mẽtio in ipso cõtractu de pdicto sacramẽto
iam pstito.Et hanc partẽ videtur sequi Bar.ibi z Rap.Fulgo

a ¶Sicut ptz in ratihabitione, adde doc.diffu, sei regula rati- habitio.de reg. iur.lib.vj.

per hãc rationẽ potissimã.vcz qr ex voluntate solius iurantis
pendet iuramentuz z iuratur deo qui vbiq presens est.sicut pa
a tet in ratihabitatione[a] vt no.in.l.põpo.ff.de neg.gest.z hec videt
approbata per Inno.in.c.penul.extra.de iureiur.z sic virtute di
cti iuramẽti posset astringi p cẽsurã ecclesiasticã sm An.de iser.
¶Quero subseqnẽter cũ dicta gl.qd si iste pubes postq contra
xit z iurauit sz nõ potuit tradere qr cecidit a possessiõe quã post
ea recuperauit.vtrũ teneat tradere.Itẽ qd si tradidit:sed post
ea aliquo casu ad ipsuz retro venit res vẽdita.an iterato teneat
tradere.z hec glos.distinguẽdo determinat.qd dic vt i ea vsq ad
ver.sed qd zc.Sed quicqd dicat ista gl.tu dic q debemus cõside
rare formã iuramẽti:qm si iurauit tradere z tunc tenet solum se
mel tradere.z semel.tradẽdo liberatur i perpetuũ vt.ff.de cõtra
hẽ.emp.l.si cum venderes in.§.fi.ff.de ver.sig.l.bones.§.j.in fi.de
interdic.§.adispicẽde.Si vero iurauit nõ venire cõtra vel nõ re
tractare tũc tenetur restituere quia resistẽdo z nõ reddẽdo videt
facere cõtrouersiã z cõtrauenire vt i hac gl.z ita tenẽt ray.An.de
iser.z Nico.de nea.¶Quero subseqnẽter cum dicta glos.quid si
iste pubes cõtraxit z nõ iurauit tũc.s.postea ex interuallo p iu-
ramentũ firmat predictum cõtractum qui fuerat nullus an ha-
beat locũ determinatio hui9.§.z determinat qd sic.z dic vt in ea
vsq ad ver.Item quero zc.qr bene loquitur sm doc.facit p sua
determinatiõe.l.fi.C.ad macedo.¶Quero subseqnẽter cũ dicta
gl.an iste.§.habeat locũ nõ solũ in cõtractu sz etiã i renũciatiõi
b9 z stipulationibus.Et arguit ad partes.Et finaliter determi
nat q sic.z dic vt in ea vsq ad ver.qd si iurauit zc.Et cclude cũ
ea q iste tex.habet locũ nedũ in quocũq ctractu sed etiã in quo
cũq distractu:qr large accipitur cõtractus.ar.C.de fide instru.l.
cõtract9.Item qr eadẽ ratio cadit vtrobiq.s.autoritas z virtus
sacramẽti.ergo idẽ ius statui dz.l.a titio.ff.de ver.ob.sm Jac.de
bel.Et hãc sniam tz gl.i.l.iij.§.j.ff.de tutellis z rõnibus distra.z
i aut.sacramẽta puber.Itẽ suadet ẽt alia rõ qr fauorabilior ẽ cũ
distract9 qr tractat de liberãdo aliũ quã cõtract9 vbi cadit obli
gatio.l.arrian9.ff.de actio.z oblig.Et ita tenẽdũ sm cõem sen-
tiã doct.quicquid dixerint Cy.z Ray.qui tenuerũt ctrariũ.Et
q materia etiã p doc.in.l.vbi pactũ.C.de transac.¶Quero cũ di
cta gl.qd si pubes iurauit nõ venire cõtra sententiã vel cõtra cõ
fessionẽ suam vel cõtra arbitriũ an habeat locuz iste.§.Et deter
minat qd si esset dato q nõ interuenerit curator su9 subiũgẽs qd
licet nõ possit venire cõtra sententiam respectu minoris etatis.
poterit tamẽ a dicta sẽtẽtia appellare sicut posset maior qr iura
mẽtum pstitũ substulit solum obstaculũ minoris etatis nõ autẽ
iuris cõis vt.s.in precedẽtib9 dictũ est.Et hoc vult gl.vsq ad v.
qd si iurauerit zc.q sequũtur doc.cõiter z gl.in dicta aut.sacra-
menta puberũ.Intelligas tñ hoc procedere nisi p iuramentum
renũciasset etiã appellationi qr tũc nec appellare posset sz And.
8 iser.p.l.fi.C.d tẽp.ap.¶†Quero cũ dicta gl.qd si pubes iurauit nõ
venire c testamẽtũ:an ligatus erit virtute iuramẽti vt nõ possit
cõtrauenire.Et respõdet gl.qd si iurauit de suo testamẽto tunc
non ligabitur.Secus si iurauit de testamẽto alteri9 super quo ma
ior potuisset pacisci:qr tunc legaretur.Si vero non potuisset pa
cisci prout in.l.fi.C.de pac.tũc nõ ligaretur qr iuramẽtum nihil
aliud operatur nisi qr facit ipsum maiorẽ vt sepius dictũ ẽ.Et
hoc voluit glo.vsq ad ver.quid si filius zc.que bñ loquitur.De
qua materia dicatis p doc.ff.de leg.iij.z in.l.j.C.de sacrosan.eccl.
¶Quero cũ dicta gl.qd si pubes filiusfa.p iuramẽtũ renũciauit
macedoniano.an ligetur vt nõ possit cuenire.Et determinat q
nõ qr odiosum z c mutuãtes.z dic vt in ea qr bñ loquit vsq ad
ver.qd si mulier.z eã cõiter sequunt doc lz pe.tenuerit c p tex.in
sti qd cũ eo.z in.§.z qd diximus.¶Quero subseqnẽter cũ.d.gl.qd
i muliere pubere renũciãte velleiano p iurm an obligetur iura
mẽto.Et determinat q sic:qr velleianũ est i fauorẽ sui z dic vt i
ea vsq ad v.qd si minor zc.cũ qua ptrãseunt doc.¶Quero cuz
dicta gl.qd si pubes p iuramẽtuz renunciauit exceptioni nõ nu
merate pecunie an possit cuenire.Et post varias opiniones de-
terminat q sic p exceptionẽ doli.z probãdo pecuniã nõ numera
tã.Et hoc voluit gl. vsq ad ver.qd si minor.Sed tu dic clarius
secũdũ And.de yser.q põt venire cõtra tanq maior qr p sacramẽ
tũ hr loco maioris qualr aũt maior tũc se iuuet.no.plene in.l.si
ex cautione.C.de nõ nume.pe.Itẽ qr iuramẽtum hz in se tacitã
cõditionẽ zc.l.fi.C.de nõ nu.pe.z tz etiã Jac.de bel.¶Quero cũ
dicta glo.qd si pubes donauit cã mortis z iurauit nõ cõtrauenire
re an valeat z obliget:vt nõ possit reuocare.Et determinat q
sic qr est tanq maior sed maior posset sic donare vt nõ reuocet.l.
vbi.ff.de do.cã mor.Igit z iste pubes iurãdo.¶Nec obstat illud
qd.s.dictũ est de testamẽto qr testamentũ est publici iuris cui re
nũciari nõ põt vt ibi dixit glo.Hic autẽ priuata cui potest renũ
ciare.Et hoc voluit glo.ista vsq ad ver.quid si donauit.z cũ ea
p transeunt doc.cõiter.qui tamẽ dicunt qd aut dicta donatio fuit
facta simpliciter.Aut cum stipulatiõe z traditiõe.pmo casu fit
idem quod in testamento.secũdo casu procedat cum dicta gl.z
hoc seqt Nic.de nea.¶Quero cũ dicta glo.qd i donatione in
ter viuos

inter viuos facta p puberẽ simpliciter z iurata an possit reuocare.
z determinat q nõ.z dic vt i ea vsq ad ver.qd si minor.zc.quaz
determinationẽ cfirma sm An.de iser.p.l.j.z.ij.C.si maior fac.
z tenet gl.in aut.sacramẽta puberũ.¶Quero subseqnẽter cũ di
cta gl.qd si ipse pubes post cõtractũ celebratũ z iuratũ veniat cõ
tra de facto:an erit ifamis z patiatur oẽs penas quas pateret
quilibet maior si iurasset.a ad hanc qstionẽ adducit varias opi
niones z tandẽ determinat qd sic p.l.si quis maior.C.de trãsac.z
l.i.C.si aduersus delictũ.z de hoc dic vt i gl.vsq ad ver.quid si fi-
lius zc.q bene loqt z cũ ea ptranseunt doc.¶Quero cum dicta
gl.qd si iste pubes sit filiusfa.z p iuramẽtum renunciauit patri
bona materna.an possit cõtrauenire.z determiat qd sic qr talis re
nũciatio nõ valeret etiã si esset maior.isti.de inutilibus stipula.in
stitutiõe inutilis.z h vult ista glo.vsq ad ver.quid si pater zc.Sed
in hac questione dic sm Jac.de bel.z Nico.de nea.q talis renũ
ciatio vcz z etiã cõtract9 siue sit ex cã aduẽtitia siue castrẽsi vel qsi
peculio.vt.ff.de cõdi.ide.l.frater a fratre.vbi de h.z.C.de pactis
conuen.l.pactum dotale.z hoc videt tenere gl.in aut.Unde si pa-
tronus.C.de inoffi.test.q etiã i cã aduentitia hodie teneat cõtract9
inter patrẽ z filiũ de q tñ qr opiniones sunt dicatis vt ibi p doct.
z in.d.l.pactũ.z in.l.frater a fratre.z in.l.pactũ.C.de col.z p ca-
nonistas.in.c.quamuis de pactis.li.vj.z.in.c.licet.de iureiu.lib.vj.
9 ¶Quero subseqnẽter cũ dicta gl.qd si pater minor diuidat bo
na inter filios suos emãcipatos z iurauit nõ ctrauẽire.an postea
potuerit veire ctra.Et hec gl.nõ videt firmare pedẽ nisi q arguit
ad partes vsq i finẽ.Sed tu capiẽdo oĩa mẽbra gl.sic dicas secũ-
dũ Jac.de bel.q aut ista diuisio habet vim testamẽti seu vltĩe vo
luntatis.z tũc põt cuenire z sacramentũ nõ valet per ea que.s.di
cta sunt.Et ita itelligat pma opinio gl.facit.l.quot.z.l.si cogi-
tatiõe.ff.fami.ercis.Aut nõ hz vim testamẽti z tũc nõ põt ctra
uenire vt i scda opinione gl.hic posita p.l.ij.C.de inoffi.dona.z tz
etiam Nico.de nea.¶Op.cũ gl.fi.de.l.si mulier.in.§.si metu.ff.q
metus cã.vbi dr q si aliquis inducatur p vim vel metum ad con
trahendũ q tenet cõtractus:qr coacta volũtas pure est volũtas
sed tñ talis cõtractus annillat ope exceptionis.hic autem dicit
q nullius ẽ momẽti.quare male.So.huius timore intellexerunt
istũ tex.nullius esse momẽti zc.s.quantũ ad effectũ ope exceptio
nis.z sic cõcordãt.Alij aũt z melius itelligũt q ista verba nulli9
esse momenti zc.referuntur ad sacramentum:nõ autem ad con
tractum.Nam sacramentũ nõ inducit ad obligandũ sed ad ro-
borandũ cõtractum ex quo oriebat obligatio.z ideo effectus sa
cramenti tanq debilior tollit ipso iure.cõtractus autem solum
ope exceptionis.Et hoc voluit ista gl.Sed tu assigna etiã aliaz
rõnez:qr hoc operat nã iuramẽti que est vt nõ sit vinculũ iniqta
tis eo qd deus q est ibi presens nõ assistit sz resistit pacto secũdũ
Bal.l.iuris gẽtiũ.in fi.ff.de pac.Utrum de iure canonico tale iu
ramẽtũ metu vel per vim extortũ sit aliqd vide plene in.c.si vero
aliquis extra de iureiurã.z qd no.xv.q.vj.c.autoritate z qd habe
tur p doc.nostros in.l.ij.C.qd met9 cã.z videas qd ibi no.in gl.z
qd dixi.s.in.ij.nota.Item vtrum iuramẽtuz pariat aliquã obli
gationem seu actionem tam de iure ciuili quã canonico.vide i.l.
j.C.de opis liber.z p Inn.in.c.nouit.extra de iudi.¶Quero ab
extra quid si iste pubes ccessit feudũ cũ iuramẽto nõ adhibitis
paribus q debẽt interuẽire sm formã traditã.s.quot testes sint
necessarij.an tale iuramẽtũ suppleat omnem defectũ.Et tenet q
non:qr nõ suppleat nisi defectuz etatis.nõ aũt alios p no.p bar.
in.l.si qs p eo.ff.de fideius.facit qd dixi in.c.j.s.q testes sint neces.
ad pbã.feu.iuesti.¶Quero an iste.§.habeat locũ etiã si huic
puberi fuerat iterdicta administratio.Et dicit Bald.q si est fa
cta interdictio pter etatem:tunc habebit locũ:qr nõ potuit iu
dex interdicere nisi quatenus lex interdicit.facit.l.q habet.ff.de
curatis.Si vero est facta interdictio pter malos mores suos vel
propter insidias contrahentiũ.z tunc non habeat locuz iste.§.fa
cit.ff.de ctrahen.emp.l.si quis sciẽs.¶Ultimo ad materiã hui9
§.vide plene p doc.in aut.sacramẽta puberũ z per Rof.in libel-
lis in tractatu de senatuscõsul.z plura tacta p Bal.i.c.j.C.de cõ-
fessis.z ea que dixi.s.si de feu.fue.cõtro.in.c.si minori.z bart.i.d.
l.si quis p eo.z per canonistas.in.d.c.quãuis de pac.in.c.licet de
iureiuran.z.in.c.cum contingat.

1 ¶Iurisdictio omnis in imperatore residet.
2 Iurisdictiones imperiales non sunt venales.
3 Iurisdictionem illicite vendens de euictione emptori nõ tenet.

Ad hec. Quidam habent super hoc.§.vnam rubricã ta-
lem videlicet de allodijs.sz male quoniã iste.c.
est pars legis z tituli presentis.de pace iuramen. firmanda.qd
patet per text.qui dixit ad hec zc.quasi ad superiora se cõtinuet.
Et facit ad titulum:quoniã imperator iste volẽs prouidere qui
buscũq casibus ex quibus possent oriri discordie:z couenienter
possent perueniri ad pacis violationem mãdat z statuit i isto.§.
vt nullus vendes rem suam propriam sit ausus vendere iurisdi-
ctionem seu districtum imperij:dicendo qd vendat eam liberaz
z absolutam a iurisdictione z districtu imperij ita quod non

de iurisdictiõe z districtu impatoris.subiũgẽs qd si fiat hmõi vẽ
ditio qd sit ipso iure nulla respectu illi9 iurisdictiõis z district9
iperij.z hoc vult iste.§.¶Et p euidẽtia ipsi9 pmitte qd aliud est
hre dñiũ z pprietatez rei.Aliud est hre iurisdictionẽ z distictũ
loci vbi sita est dicta res.ita dñiũ rei potest esse apud vnũ z iu
risdictio seu district9 apud aliũ.Exẽplũ ca si habeo vnã possessio
nẽ in districtu ferrariensi pprietas possessiõis erit mea:sz distri
ct9 loci i q est sita dicta possessio est alteri9 vcz ciuitatis ferrarie.
idẽ dicas de iurisdictiõe qr dicta possessio lz sit mea respectu p-
prietatis.tñ iurisdictio loci i q est sita ẽ d iurisdictiõe marchiõis
ferrie.Uñ vulgariter dr ista possessio est de districtu seu iurisdi-
ctiõe talis loci zc.vt pdicta pbant.s.q.mo.feu.amit.in fi.z q di-
xi.s.de cap.qui cur.vend.in.c.j.¶In tex.ibi:ad hec.i.iuxta pre-
dicta.z sic ptz qd se cõtinuat.ibi allodiũ.qd illud sit plene decla
raui.s.si de feu.fue.contro.in.c.ij.vbi videas.z de hoc alodio fit
mẽtio p gl.i.l.z si qs.§.sz interdũ.ff.de religio.z in.l.pe.C.de inge
nu.manu.z.j.in.§.seq.Ibi presumat.puta vendendo libere.ita
q nõ sit de districtu z iurisdictiõe pncipis.ibi nõ valet.s.ipo iure
inquãtũ dicta vẽditio cõcernit z capit districtũ z iurisdictionẽ
impatoris:qr in ea parte vitiat.lz inquãtũ cõcernit rem ppriaz
venditoris q vendita est nõ vitiabit vẽditio p regulã que vult q
1 vtile p inutile nõ vitiet.l.j.§.pe.ff.de ver.obli.¶†No.qd omnis
iurisdictio ẽ apud iperatorẽ z ipe est q eã tribuit alijs magistra
tibus creando eos vel confirmãdo vel pstãdo autoritatẽ creãdi
vt.ff.de offi.prefe.vr.l.j.§.cũ vrbem.z in aut.de defeu.ciui.§.inte-
rim.z in tractatu de pace cõstãtie.z dixi.s.eo.in.§.iudices.quin-
imo etiã minima iurisdictio nõ põt cferri sine autoritate pnci
pis mediata vel imediata.vt no.in.l.z qr.ff.de iuris.om.iu.z in.l.
puator.C.eo.z p Inn.extra de off.ord.i.c.cũ ab ecclesiarum.vñ er
go apud iperatorẽ sunt iurisdictiões tanq apud fontẽ a quo flu
unt z refluũt sicut flumina ad mare facit.c.qm in qbusdam.ex-
2 tra ne prelati vices suas.¶†Nota quod iurisdictiões iperiales
a non possunt vẽdi[a] imo cõtract9 super illis null9 est vt h.¶Et
fuit rõ dubitandi qr videbatur quod teneret venditio saltem in
preiudicium vendẽtis cum qs vendit rem alienã etiam si sit res
publica non consistens in vsu publico.vt.l.pacta conuenta.§.fin.
ff.de cõtrahen.empt.cum ibi not.Sed rõ decidẽdi est in opposi-
tũ vt ipso iure nõ teneat.qr iurisdictiões sũt iperatoris vt supra
dixi.z iuris publ.l.j.§.ius publi.ff.de insti.z iure.Merito non
cadũt in cmercio nostro.l.apud iul.in.§.fi.ff.de lega.j.z p hoc q-
dã dixerũt q ista decisio sit supflua cũ iam p pdicta esset interdi
cta alienatio.Sed tu dic q ideo impator hoc de nouo phibuit
qr forte inoleuerat cõsueuetudo cria quã impator hic tollere itẽ
dit sm bal.vel sm Ja.de bel.Impator cõcesserat iurisdictionem
huic vẽditori.Et ideo spãliter phibet eã vẽdi.z ita itelligit ipe.
¶Not.ex hoc tex.qd lz iurisdictio sit apud impatorez z quicqd
est infra fines impij sit sub iurisdictione sua cũ sit dñs mũdi.l.d
precatio.ff.ad rodi.de iac.tñ dñia z pprietataes oĩm reruz existẽ
tium infra dictos cfines impij nõ sunt ipsius impatoris.qd fa-
cit pro opinione marti.in.l.bene a zenone.C.de quadriẽ.prescri.
3 ¶†Quero ab extra an iste vẽdẽs iurisdictionẽ illicite teneat em
ptori de euictione.z dicit Bal.qd nõ qr ipe emptor scire debuit
qd illicite mercatur p.l.quẽadmodũ.C.de agri.z cen.lib.xj.q ad
mittit etiã An.de yser.pterq in duob9 casibus.Prim9 est si em
ptor spãliter sibi p stipulationẽ puidisset p.l.si fundũ.cũ ibi no.
C.de euic.Scds ẽ si pbabiliter potuit emptor ignorare dictã rez
esse infra fines impij.puta qr erat in cõfinibus terrax ecclesie vl
francie q nõ subest impio.p ea q no.gl.in prin.huius tit.z ven-
ditor dicebat rẽ esse de terra eccl'ie vel regni francie.z vẽdebat rẽ
libere destitutã iurisdictionẽ impatoris.Alias aũt dicit ipe An
dre.de iser.q emptor semp psumit scire.l.cõstitutiões.C.de iuris
z fac.igno.z.l.q te.ff.si cer.pe.Ergo vero nõ puto And.de yser.
in primo suo casu bene dicere p uo.p gl.j.ti.seq.i.l.j.in.§.j.super
verbo bonefidei.¶Ultimo ad materiã psentẽ vide q dixi.s.eo.
§.iudices.in.j.not.z.s.de cap.q cur.vẽ.in.c.j.z.s.q.mo.feu.amit.
in fi.z.s.qualr vasal.debe.iura.in.c.j.z ifra q sint regalia.in.c.in-
ter dilectos.extra de fide instru.z extra ne pla.vices suas.i.c.j.cũ
ibi no.z in spec.de pprie.in.§.j.ver.ceterũ.z plene de mã iurisdi
ctionis in speculo.de iuris.om.iu.per totum. Jacobus.

a ¶Nõ pũt vendi.adde i.§.cogitatio in aut. vt iudi sine qq suf.glos.i.c.j.ne pla.vj.suas.spe. in tit.de pua in §.j.ver.ceterum.

1 ¶Feudum aliquo sine casu feudarij culpa perditur.
2 Dominus aliquando parem vicem non reddit vasallo.

§ Si vero. Imperator iste prosequẽdo materiam suaz cir
ca pacẽ cõseruãdã tollit hic ac remouet quãdã
dubitationẽ q d facili potuisset esse causa turbatio.pacis.z ex h
habes qualr iste.§.facit ad titulũ.Et pro euidẽtia sciendũ qd.§.
iste intelligit varijs modis.Uno modo sm gl.quã cõiter sequũ-
tur doc.z Ja.de bel.z bal.vcz qd si dominus feudi trãsferat quo
quo ti.in ecclesiã rẽ feudalẽ.tanq rez suã propriã z allodialẽ qd
ex hoc vasallus iaz iuestitus de dicta re z possidẽs eã tanq feuda
lem amittit dictũ ius suum z ecclesia dz pferri ipsi vasalo sed qr
si iste itellectus videtur esse valde exorbitãs z durus ideo Andr.

de iser. intellexit altero de duobꝰ modis. Et pmo vcȝ ꝙ dñs prio
infeudauerat vasallo dictā rē suā sȝ solū abusiue. ita qñ dū tra
diderat possessionē ⁊ sic nō fecerat verā inuestiturā de qua. s. qd
sit inuesti. in pn. Post igit factā inuestiturā abusiuā trāstulit eā
dem rē in ecclesiā vere ⁊ realiter trāsferēdo possessionē quo casu
ipsā ecclesia debet pferri ipsi vasallo q habebat solū abusiuā. per
ea que no. ⁊ qd ibi dixi. s. si de feu. fue. cōtro. i. c. si facta. Alio mo
do intellexit ipse idē an. vcȝ qd dñs pdictꝰ primo donauerat vel
aliter trāstulerat ius dicte rei in ecclesiā. quo casu etiam sine tra
ditione intelligit trāslatum verum dominiū in ipsam ecclesiam
vt in. l. inter diuinū. C. de sac. san. ecc. Unde non potuit postea in
feudare alteri in preiudiciū ipsius ecclesie. Et iste due lect. quāꝙ
sint vere ⁊ notabiles in se. Ego tamē nō recedā a cōi lect. de qua
s. dixi scdȝ ꝙ in summa hoc intēdit. Dñs pōt priuare vasallū iu
re suo trāsferendo in ecclesiam rem feudalē tāꝙ ppriam ⁊ libe
ram. nisi idē vasallꝰ ex gratia illud feudū de nouo ab ecclesia ob
tineat. h. d. ¶ In tex. ibi allodiuȝ. qd sit vide vbi te remisi. s. in. §.
pcedenti. Ibi etiā istud referas ad dictionē si vero. s. positā. Ibi
infeudatū. s. alicui p dominū allodij. Ibi cōferri ecclesie. per euȝ
dem dñȝ quoquo ti. vt sequit. Ibi cōtractū. post istud verbū fac
virgulā. Ibi infeudatꝰ. hoc est. vasal. inuestitus. Ibi nisi per gra
tiā ecclesie. hoc est nisi ecclesia vasallo fecerit gratiā ⁊ apud eū di
miserit feudū recipiēdo ab ecclesia inuestiturā tāꝙ p nouo feu.
1 ¶ No. hic casum mirabilē sm Ja. de bel. ⁊ bal. in quo vasal. pri
uatur feudo sine culpa sui quod est cōtra regulā. s. de feud. sine
culpa nō amit. i. c. j. sȝ hoc operat fauor ecclesie qd est facto domi
ni priuet vas. sicut ⁊ alibi ptȝ ꝙ ex facto vnius priuetur alter: vt
s. si de feu. fue. contro. in. c. si vas. culpā. ⁊ s. que fuit prima causa
bene amit. in. §. fi. ⁊ in gl. hic posita in prin. Speciale ergo est fa
uore ecclesie q hȝ multa alia puilegia put est videre in toto ti. C.
de sac. san: ecc: Dicūt tū pdicti doc. dicta ecclesia tāꝙ cultrix iu
stitie q nō dȝ pati aliquid fieri cōtra iustitiā in se vel in aliū nō
dȝ anferre a vas. dictū feu. vt. s. de feu. alie. in. §. inde potest. Nam
naturali ratione ad hoc tenet. ⁊ ideo dȝ sibi facere gratiā facien
do id ad qd tenet de iure naturali. facit. l. titius. ff. de obsequijs.
2 ¶ No. hic casuȝ specialē in quo dñs nō reddit parem vicē vasal
lo suo. qd est ꝯ regulā traditā. s. de forma fide. in fi. Nā hic vide
mus qd dñs inuito ⁊ ignorāte vasallo pōt rem feudalē p aīa iu
dicare: sed vasallus hoc nō posset vt. j. ti. seq. post prin. ⁊ s. quali
ter olim po. feu. alie. i. §. donare. Sȝ hoc opat fauor ⁊ puilegiū ec
clesie sm. Ja. de bel. Nā alias nō posset dñs feudū i aliū trāsferre
sine volūtate vasallorū vt. j. ti. seq. in. §. pterea ducatꝰ. ⁊ dixi. s. de
lege corradi. in. c. ij. i. §. ex eadē. Uel assigna rōnē differētie sȝ Bal.
qꝛ apud dñm residet plus iuris. ꝙ ptȝ qꝛ recipit sacramētū fide
li. a vasallo: sed illud ecōtra nō pstat vt dixi in. d. c. j. de forma fide
li. Dicit tū idē bal. qd iste. §. ponit solū ius singulare i feudis. vñ
nō dȝ extēdi ad ius emphiteoticū. ar. in. l. cū filiꝰ. ff. de test. mil. ff.
de vul. ⁊ pup. l. coheredi. in. §. cū filie. ⁊ vide circa hoc in Spe. de
feudis. §. qm̄. v. sed nūquid feudū. ¶ Quero cū glo. in v. sed nun
quid. an si ecclesia nō velit facere gratiā huic vasallo vtrū dñs te
neat huic vasallo ad iteresse. Et rñdet ꝙ sic. vcȝ ꝙ aut soluat sibi
estimationē vel qd det sibi aliud feudū eiusdē bonitatis ⁊ quāti
tatis pinde ac si fuisset inuestitꝰ de re aliena q fuisset sibi euicta
iuxta ea q habent in. c. j. s. si de feu. vasal. fue. iterpel. ⁊ s. de inuesti
de re alie. fac. i pn. Cū eñ illud bñficiū nō sit sublatū ipsi vasallo
ergo sibi dȝ remanere p. l. pcipimꝰ. C. de appel. Et hoc voluit ista
gl. vsqȝ ad finē q bñ ⁊ notabilr loquit sm doc. Ex qua collige sȝ
Bal. qd quāꝙ aliqs admittat autoritate iuris ad ifringēdū ꝙ
fecit nihilominꝰ tenebit ad interesse. Et sic rigor huiꝰ. §. satis tē
perat p limittationē huius glos. facit. c. si filiꝰ. extra de testa. ⁊ de
pbē. iter cetera. ⁊ de iure patr. pastoralis sm Host. ¶ Ultimo de
materia huius. §. tractat p Jac. ardi. in summa. in ti. q. mo. feud.
amit. sub rubricella. vasallꝰ feudū nō amittit sine co. ⁊ conuicta
culpa. ⁊ sub rubricella an dñs inito vasallo possit ius qd hȝ ⁊c. ⁊
plene i summa py. in ti. qui. mo. vel causis feu. amit. ad quā sum
mā etiā gl. hic posita te remisit. ⁊ qd dixi in. c. ij. s. quo tēp. miles.
⁊ i. §. ex eadē. s. de lege corra. ⁊ in remissionibꝰ quas ibi adduxi. ⁊
qd tāgit p canonistas i. c. nuper. extra de dona. inter virū ⁊ vxo. ⁊
p Host. in summa in tit. de feudis. in. §. vt autem. ver. sine culpa.

a ¶ Uñ susceptan coronaȝ Adde Bar. i. j. cōsti. ff. doct. i. l. ex ea. ff. de postu. Spec. ti. de renū. in. §. fi. v. s. itē ꝙ obtētū. Abb. in. c. venerabilē. de elec. Cal. cōs. vij. i ru. de puil. ici. an iperator. Old. cō s. clxxx. ici. qd ē vtrū imperator.

b ¶ Equalitas ē seruāda. Adde l. fi. ⁊ ibi bart. C. de fruc. et lit. expē. Spe. ti. de di la. i. §. iiij. v. sed nūqd termini: ⁊ an sit seruāda i ꝯctibꝰ iudicijs. ⁊ arbitrarijs. vide p glo. i. l. si cū dies. in. §. si is. ff. de ar.

1 Equalitas in causis paribus seruanda.
2 Imperator Romanorum coronandus Romam petet.
3 Contumacia vasallo non ascribitur nisi legitime citetur.

§ Ut autem. Impator i hac vltima pte. puidēdo de dicta pace ꝯseruāda p totū impiū vt iter vasallos ⁊ dños obseruet equalitas. statuēs insup modū ⁊ formaȝ qualr dicti vasalli se dbeāt hēre erga. eoȝ dños i expeditiōe publice indicta p suscipiēda corona impij. Et in summa hoc intēdit. Si vasallꝰ legitime vocatus nō associauerit dñȝ suū in exercitu p suscipiēda corōa iperij aut stipēdia debita nō ꝯtribuerit amittit feu. ⁊ ad dñm reuertit. h. d. ¶ Premitte p euidētia huiꝰ. §. id qd no. gl. s. de phi. feu. alie. p loth. in glos. j. vbi iste. §. declaratur. ¶ In tex. ibi eqtas. Non loquit de ea equitate q describit qd est

iustitia tēperata dulcore misericordie. put describit in Spe. i tit.
de dispēsatore. in. §. j. v. equitas ⁊c. de quo dic vt ibi plene. et in. l.
j. C. de leg. Sȝ loquit de ea eqtate q capit p equalitate de qua i. l.
fi. C. de cōsti. pecu. ⁊ i glossella hic posita. Et describit i isto tex. ꝙ
est qdā cōueniētia rerū q in paribꝰ causis paria iura desiderat ⁊
oia bñ equiparat. vñ cū vasallus recipiat beneficiū a dño equū ⁊
cōueniens est vt pinde retribuat seruitiū dño vt. s. i qui. cau. feu.
amit. in fi. Et ideo suadet hic vasallo qd seruet dño equalitatē
Et modo p hoc intelligis istū tex. qui seqnit. Ibi p vniuersitate
i. p oia loca. Ibi seruet. ⁊ maxime inter dños ⁊ vasallos vt sequi
tur. Ibi alemania. Ideo de istis spālē mētionē fecit qꝛ in eis ma
gis frequētant dicta feuda spectātia ad ipsam expeditionē. Ibi
qcūqꝫ. Neminē excipit. Uñ itelligas d qcūqꝫ hñte feudū et si sit
femina ⁊ a quocūqꝫ recognoscat tale feudū sȝ Jac. de bel. ⁊ vide
ad hoc ꝙ dixi. s. qui feu. da. pos. in. §. hic antē notandū. Sed ego
nō extēderē nisi solū ad vasallos qui immediate habēt feuda ab
imperio. ar. eoꝝ que no. s. quali. iura. debe. vasal. in. c. j. in fi. ⁊ ita
puto fuisse mētem Jac. de bel. Ibi indicta. i. pmulgata et mani
festata seu denūciata vt. C. de indictionibꝰ sup rubrica. ⁊ sup idi
cto. l. j. ⁊ qd no. gl. i. l. incola. la. ij. ff. ad municipales. Et intelligas
qd sit indicta ab impatore. Ibi expeditiōe. i. hoste. ⁊ ita exponit i
pdicta glo. j. s. de phi. feu. alie. per lotha. Ibi romaȝ vbi recipe dȝ
coronā vt in cle. romani. de iureiuran. ⁊ late dixi. s. quis dicatur
dux co. vel marchio. Nā nō posset ei mitti alibi qm̄ est necesse qd
ibi suscipiat sm Bal. de quo plene p Bar. in tractatu qui sunt re
belles. Ibi regē. i. ipsum electuȝ impatorē. Nā ante susceptā coro
a nam ᵃ nō dicit pprie impator vt in. l. bñ a zenone. in fi. C. de qua
driē. pscrip. sȝ An. d iser. Et aduerte qꝛ hic hȝ respectū ad maio
res vasallos q imediate recognoscunt feuda ab impio. sicut sunt
duces marchiones comites ⁊ similes. ibi dominū suū: hic habet
respectū ad alios vasallos q nō sunt immediate sub impio. sed
mediate vt qꝛ recognoscūt feuda sua a pdictis ducibꝰ marchio
nibꝰ comitibꝰ vel alijs dominis inferioribꝰ de quibꝰ oibꝰ p
dicto tit. qs dicat dux co. vel marchio. in prin. Ibi cūdo cuȝ ipo.
Subaudi vel mittendo loco sui aliū eque idoneuȝ q sit domino
acceptabilis: vt. j. ti. seq. i. §. firmiter. ⁊ in glossella hic posita. Ibi
stipēdia. i. tributa q alibi appellant ostēditie vt. s. de capi. corra.
in. §. similiter. ⁊ olim aliter soluebant. vt ibi ptȝ hodie vo soluit
medietas redditꝰ vnius anni vt in. d. §. firmiter. j. ti. seq. ⁊ in glo.
hic posita q p hoc est expedita. ⁊ patet etiā tlare ex dicta glos. j. s.
de phi. feu. alie. p loth. Ibi legitima quādo autē intelligatur le
gima vocatio dicā in glo. q pluribus modis declarauit. ibi pꝰ cō
pares. i. p alios vasallos qui sunt pares eiusdē curie cū isto vasal
lo citato. Si vero nō haberet pares tūc posset fieri talis pbatio
etiā p extraneos. vt voluit glossella hic posita. ⁊ dic vt i ea. ibi feu
duȝ perdat. Subaudi p sententiā vt not. j. titu. seq. in. §. callidis.
Ibi facultateȝ. ꝙ intelligas siue sit nouū siue paternū secūdū ve
1 rā lec. vt statim dicā in glo. ¶ No. pmo ex hoc tex. equalitatem
b esse seruādā ᵇ i paribꝰ causis. facit qd alibi dixit imperator. cō
tatis eñ iustitie sumus amatores vt in aut. de nō elig. scdo nu
§. fi. col. j. facit etiā qꝛ vbi est eadē ratio ibi dȝ esse idē ius. l. a titio.
ff. de verbo. obli. ⁊ l. illud ad. l. aquil. ⁊ ꝙ dixi. s. de for. fide. in fine.
¶ No. qd imperator romanorū dȝ ire romā ad suscipiēdā coro
2 naȝ. ꝙ intelligas de veteri roma. nō aūt de cōstātinopolitana nec
posset mittere pcuratorem p eo ad dictā coronam suscipiēdam
neqȝ posset sibi mitti corona alibi sm Bal. ar. huiꝰ litere ⁊ pꝫ q
no. in clementina romani. de iureiur. ⁊ ꝙ dixi in. d. tit. supra quis
dicat dux co. vel mar. in prin. ¶ Not. ex hoc tex. nouaȝ ingratitu
dinem p quā vasallus amittit feudū ⁊ aꝛ dominū libere reuerti
tur. Alias auteȝ pluries vidistis supra q fuit prima causa bene.
amit. p totū ⁊ supra in ti. qui. mo. feu. amit. per totū. Et p hoc ha
bes gl. pe hic positā expeditā. ¶ No. qd vasallꝰ ad reqsitionē do
mini sui cogit pstare auxiliuȝ dño domini sui qd expeditū ⁊ cer
tuȝ p suscipiēda corona imperij vt hic. Utrū aūt i alijs casibꝰ dic
vt dixi. s. de ꝯtrouer. inuesti. in fi. ⁊ s. de lege corra. in. c. ij. in. §. simi
liter. ⁊ in. c. beneficiū. s. si de feu. fue. contro. facit. j. tit. se. in. §. illud
3 quoqȝ. ¶ No. ꝙ vasallo nō pōt ascribi cōtumacia nisi cōstet de
legitima admonitiōe seu vocatiōe. facit. c. lȝ. s. si de feu. fue. cōtro.
de quo late dixi. s. q fuit pma cā be. amit. in. §. sȝ nec alia. ⁊ ex hoc
infert bal. ꝙ quādo aliquis allegat aliquē monitū vel requisitū
dȝ illud pbare qꝛ nemo psumitur citatꝰ nisi probet vt i hoc no
tabili. facit ꝙ no. gl. lxxxij. di. c. ij. vbi plene videas. ⁊ in speculo
de cita. §. sequit v. sȝ nūqd. ¶ Quero cū gl. iiij. qualiter ista voca
tio de qua hec debeat fieri ad hoc vt intelligat legitime fctā pbatio
vult iste tex. ¶ Et respōdet pluribꝰ modis pmo modo ꝙ fiat per
ipm dominū vel eiꝰ procuratorē. ar. ff. de pet. he. l. itē veniūt. in
petitā. ⁊ dȝ fieri adhibitis duobus vl tribꝰ ex paribꝰ. ar. supra qui
sit inuesti. in prin. ⁊. §. j. Uel secundo modo vocabitur vasallꝰ
corā paribꝰ spatio competenti secundum formam traditā. s.
vasal. ni contu. est in. c. primo. Et hi duo modi approbantur p
gloss. Subiungit et tertium modum. videlicet quod ipse do
minus non vocabit de per q. sed per pares curie. qd prosequatur
vt in glo. vsqȝ ad finem. Sed tu addas alium modum secūdum
Jac. de bel. videlicet vt fiat vocatio secundum consuetudinē lo
ci. ar. ff. de testi. in. l. testiū. §. fi. C. de emancipa. liber. l. j. ⁊ l. fin. Uel
dic secūdū Bal. qd sufficiat mitti proclama generale per terras
⁊ loca ipsius domini requirentis vt. C. de remis. pigno. l. si eo tem
pore. ⁊ in. c. humilis. extra de maio. ⁊ obe. per Inn. Sed videtur
istū modum baldi non posse procedere cum videatur inferri ex
isto tex. ꝙ sit necessaria specialis vocatio. ad qd etiaȝ facit. s. hic
finitur lex. in. §. ad hec. ⁊ qd not. s. si. de feu. fue. contro. in. c. licet.
p baldo tamen facit tex. i. c. j. de noua for. fide. ibi specialiter vel
generaliter. ¶ Quero cum gl. fi. an iste tex. in fi. dum dixit qd va
sallus amittit feudū ⁊ ad dominum libere reuertit ⁊c. Utrum
intelligi debeat tā in feudo antiquo ꝙ nouo ⁊ siue supsint agna
ti siue nō. Et circa hāc questionē arguit pluribus rationibꝰ ad
partes hincinde. ⁊ tandem determinat ꝙ habeat locum ⁊ in no
uo ⁊ in antiquo etiā si super essent agnati. ⁊ dic vt i ea vsqȝ ad fi
nem q bene ⁊ notabiliter loquitur. Et determinat ea potissima
ratione: qꝛ istud delictum iobedētie i isto casu respicit personā
domini: ⁊ nō solum ipsum dominum sed impatorem ⁊ totū im
perium ⁊ totam rem publicam que p hoc minui posset. ideo ad
dominum reuertitur vt patet. s. q fuit prima causa bene. amit.
in. §. fi. ⁊ ibi late examinaui in cōclusionibus. vbi adduxi autori
tates omniū q hanc partem secuti sunt ⁊ aliorum qui cōtrariaȝ
sententiam tenuerunt ⁊ ibi plene videas i prima ⁊ secūda ⁊. xlv.
cōclusione. ¶ Quero ab extra qꝛ hic dicitur ꝙ vasallus vocatus
ad expeditionem tenetur aut ire psonaliter aut soluere stipēdia
an electio sit ipsius vasalli facere ꝙ vult. ⁊ respōdet qd sic. vcȝ vel
ire vel soluere vel alium domino acceptabilē loco sui mittere. vt
probatur in. d. §. firmiter. j. ti: proxi. ⁊ p regulam in. l. plerūqȝ. ff.
de iure doti. sm Ja. de bel. An. de iser. ⁊ Bal. facit ꝙ no. glo. j. ti.
proxi. in. §. preterea ducatus. ⁊ vide ꝙ dixi circa hoc. in. d. §. firmi
ter. ¶ Ultimo de materia huius. §. vide. s. de capi. cor. in. §. simili
ter. ⁊ i remissionibꝰ quas ibi copiose adduxi. ⁊ s. de probi. feud.
alie. p loth. in prin. ⁊ in. d. §. firmiter. j. ti. proxi. ⁊ plene in summa
py. in ti. q. mo. fine cau. feu. amit. ad quem summa gl. pe. hic posi
ta similiter te remisit.

¶ Jacobus.

¶ De prohibita feudi alienatione per Federicum. Rubrica

¶ Quoniā. s. ti. pxi. i fi. dclarauit qualiter vasalli tenent associa
re dños suos vel stipēdia eis soluere qñ imperator vadit romā
p suscipiēda corona. Uerū qꝛ multoties vasalli pdicti repiebāt
alienasse eorū feuda absqȝ licētia dominorū: itaꝙ nō poterāt ire
in tali expeditione ⁊ sic impij vtilitas ⁊ honor diminuebatur.
Quare ipator iste federicus volens huic morbo puidere statuit
hanc legem q non solū cōcernit alienationes preteritas sed etiā
futuras q quidē lex supposita fuit hic immediate post titulū et
legem precedendē que similiter fuit eiusdē imperatoris federici.

¶ Alienatio quecūqȝ feudi domino iscio vasallis est iterdicta
Pignoris obligatio in re feudali vasallis prohibetur.
Impossibilia de iure non firmātur temporis successu.
Emptor bone fidei pretiū feudi empti ⁊ ad dñm reuersi a vasallo repetet.
Proprietas feudi a domino an possit pignori abligari absqȝ cōsensu vasalli.
Ius feudale a vasallo non dabitur in dotem filie.
Ius feudale in ppetuā emphiteosim irrequisito dño non dabit
Uasallus etiam de licentia domini amico non vendet ius feud.
Pretium feudi a male fidei emptore empti fisco applicatur.
Emptor male fidei pretiū nō repetit ēt si de euictiōe stipulatꝰ sit
Emptor bone fidei pretiū si nō repetit ad interesse agere poterit.
Uasallus si ius feudale dño pignorauerit penam non incurrit.
Uasallus in feudo vsufructuariū alium a se non statuet.
Uasallus licentiatus vēdere totū feudū an possit partē vēdere.
Licētia a dño data vasal. de feudo vēdēdo ipsi dño non nocebit.
Pignus iudiciale an possit de feudo contrahi.
Feudum in annos centum locari potest.

Imperialem. Diuide istā pri. vsqȝ ad. §. callidis. i qtuor ptes. In pma ipator iste federicus exordit. In scda ponit querelas ⁊ causas ex quibus mouet ad hāc legē pmulgādā. In tertia hāc legē tāꝙ generalē ppetuā statuit, phibēdo i futurū oēs alienatiōes feudoꝝ absqȝ volūtate dominorū fieri. In quarta cassat ⁊ irritat oēs illicitas alienatiōes pteritas iā factas nō obstāte aliq pscriptiōe. scda ibi qpropter. tertia ibi habito igit. quarta ibi. vñ impator. Casus. Impator fedricꝰ solicitꝰ circa vtilitate impij ⁊ subditorū habita diligēti deliberatiōe phibet alienationem feudorum siue in totum siue i parte absqȝ volūtate dñorum siue fiāt ti. vēditiōis siue pignoratiōis siue relicti p aīa seu alterꝰ cuiuslibet alienatiōis. ⁊ isup reuocatiōes pdictas alienationes q i pteritū facte fuissent nō obstāte aliq pscriptiōe remanēte
actiōe ad ptiū emptori bone fi. h. d. ¶ In tex. circa supscriptionē
Ibi idē. s. iperator federicus primus qui et legē pcedetem edidit.
Et id dixit idē ⁊c. de q imperator plura dixit. s. de pace tamē. in
pn vbi videas. Ibi ppto oia declaraui. §. ti. pcedēti. i supscriptiōe
Ibi solertiā. i. solicitudineȝ. Ibi iugiter. i. firmiter. Ibi rocaue.
oia ista declaraui. s. ti. ij. i pn. Ibi fidelibus. i. vasallis. Ibi regni.
qualr itelligant declaraui i dicto loco. Ibi bñficia. i. feuda. Ibi
libelli qualr hic fiebat tradit. s. qualr olim po. feu. alie. i. §. dona
re. Ibi expeditionē. i. exercitū de quo habita est mētio. s. ti. pxi. in
fi. ⁊ i. d. l. j. s. ti. ij. Ibi habito igit ꝯsilio. Ex hoc ptȝ qd est lex gña
lis. l. humanū. C. de leg. Ibi pcerum. i. sapiētu vt in. d. l. fi. C. de leg.
Ibi hac editali ex his vbis ēt ptȝ hanc esse legē generalē. l. iij. C.
de leg. Ibi p anima iudicare. i. relinquere. nā loquit iuxta vulga
re loquenitu vt dixi. s. qualiter oliȝ po. feud. alie. i. §. donare. Ibi
pmulgauit put ptȝ. s. ti. ij. in. l. j. Ibi ppetratas hoc est ꝯtra ius
factas. ibi pscriptione. s. longi tpis. nō autē de longissima: qꝛ p eā
oīs tollit actio sm opinionē gl. secutꝰ sum. s. de capi. cor. in. §. pre
terea. lȝ quidā tenuerint cōtrariū per istū tex. qui loquit indisti
cte. de quo dic vt ibi late dixi. ⁊ sentit etiā glossella hic posita. dū
vult qd ea q ibi dicta sunt repetant hic. ¶ No. ꝙ oīs alienatio
seu distractio sup feudis in totū vel in ptē est interdicta vasallis
absqȝ volūtate dñorum vt hic. ⁊ s. de vasal. qui cōtra cōsti. lotha.
feu. alie. in. c. j. ⁊ s. qualr olim po. feu. alie. post prin. ⁊ s. ti. ij. in. l. j.
vbi videas. in pmo nota. put in simili videmus in alijs rebus q
sunt phibite alienari de iure cōi: q numerant p Bal. sup rub. C.
2 q res ven. de. ¶ No. ꝙ etiā pignoris obligatio in re feudali est
interdicta vasallis in totū siue p parte vt in hoc tex. ⁊ in gl. j. hic
posita i sui pn. qd intelligas verū qñ ex dicta pignoratiōe trāsfer
tur possessio rei feudalis i creditoreȝ. secus autē si fieret simplex
pignoratio seu hypotecatio absqȝ traditiōe possessiōis vt dixi
s. de capi. cor. in. §. preterea. in. j. q. ⁊ s. q fuit prima causa bñ. amit.
in. §. fi. in cōclusione. xliij. facit. l. obligatione generali. ff. de pign.
⁊ de hoc etiā dixi. s. q. mo. feu. amit. in. §. aut si libellario. ⁊ latissi
me. s. i ti. de alie. feu. vbi glo. visa est tenere cōtrarium. de quo vi
de p Bal. i. l. ij. C. de lega. Et scias qd iste videt habere animū nō
luēdi qui plus acquirit super pignore ꝙ valeat pignꝰ vt. ff. de le
ga. iij. l. q habebat. in prin. ita tenet Bal. in. d. §. aut si libellario.
3 ¶ No. quod tractus temporis non firmat impossibilia de iure
et in hoc tex. in fi. ⁊ in cōcordantijs q allegātur i gl. pe. hic posita
Sed quia ista via brocardica. vt patet in dicta glossa q aliqua
iura in ꝯriū allegauit remittēdo se p solutiōe huiꝰ brocardi ad
libellū disputatoriū Py. vñ tu dic meliꝰ ⁊ latius p Dy. i. e. nō fir
mat. de re. iu. i. vj. ⁊ p glos. in. l. p fundū. ff. de serui. rust. pdio. ⁊ ibi
p doc. ⁊ ꝙ dixi. s. si de feu. fue. cōtro. in. c. naturales. i prio notab.
4 ¶ No. qd solus bo. fi. ēptor repetit ptiū a vasal. vendēte cū feu.
sit reuersum ad dñm. No. aut male fi. qd ptȝ ex hoc tex. q cōcedit
repetitiōeȝ bone fi. emptori: ergo prohibuisse vr ipsi male fi. ēpto
ri. l. cū ptor. ff. de indi. Iteȝ qꝛ iputet sibi ēptor male fi. cū scienter
emerit rem alienam ⁊ phibitā vendi. l. si fundū. C. de eui. Et hoc
etiam voluit gl. fi. hic posita in sui prin. Scire enim debuit istam
phibitionē. l. leges. C. de leg. facit ꝙ dixi. s. per quos fi. inue. in. §.
5 j. ¶ Quero cū gl. prima an dñs possit pignori obligare suaȝ p
prietatē qua hȝ in feudo absqȝ volūtate vas. Et ista gl. arguit ad
ptes ad fi. ⁊ nō determinat: vñ Ja. de bel. idistincte tȝ ꝙ possit cū
nō reperiatur phibitū p. l. ij. C. de vsufr. ⁊. ff. de pig. act. l. tutor. in
fi. q hic allegātur in gl. hoc idem tȝ An. de iser. dicē. ꝙ cuȝ hoc nō
reperiatur cautū iure feudoꝝ videatur esse relictū dispositiōi iu
ris cōmunis vt i. c. j. s. de feu. cogni. Sȝ de iure cōmuni hoc satis
cautum est per dictā. l. ij. C. de vsufr. Nec obstat ꝙ nō videat pa
rilitas isto casu iter do. ⁊ vas. ꝯ regulā positā. s. de for. fi. in fi. qꝛ ēt
est dare alios casus in quibꝰ non seruatur inter eos parilitas vt
ibi p doc. ⁊ in. c. dño. supra si de feu. fue. contro. Et est rō vt puto
qꝛ sm consuetudinē antiquā poterat tā dominus ꝙ vas. pigno
rare ius suum. vt colligitur. s. qualr olim po. feu. alie. Et ibi erāt
pares sȝ impator hoc correxit solū in vasallo. igitur i dño rema
nemus in dispōe antiqua p. l. pcipimus. C. de app. Et sic redacti
sunt i hoc ad disparitatē. facit qd no. gl. s. ti. pxi. in. §. pe. Et hāc
partē secutꝰ est etiam Joā. and. in addi. Specu. in tit. de feudis
§. qm̄. ver. xxx. quare ⁊ dominꝰ Bal. hic qꝛ cuȝ nō reperiat phibi
tū in domino sicut i vasallo: ergo videt pmissum. ff. de q. cau. ma
io. l. necnō. i. §. ꝙ ei:. Limitat tū hāc opi. nisi ipe dño pignoraret
ius suuȝ pro tanto pretio ꝙ nō esset spes luitionis: qꝛ tūc eēt idē
qd in alienatione p. l. q hēbat. in pri. ff. de le. iij. ¶ Quero cū gl. ij.
quid si vasallus alienauit feudū sine volūtate dñi sȝ postea illō
recuperauit: an euitet penā amissiōis ipsiꝰ feu. ⁊ arguit ad ptes
Et finaliter determinat ꝙ nō qꝛ casꝰ est. s. i ti. qd iuris si tū post
aliena. ⁊c. in. c. j. in prin. ⁊ hoc voluit ista glo. vsqȝ ad ver. quid si
vasallꝰ ⁊c. Sed tu circa hanc questionē tamē dic latius vt ibi di
xi. ¶ Quero subsequenter cum dicta gloss. quid sit vasallus qui
non habet descendentes vel agnatos aliquos in suo testamento
disposuit de re feudali ipsum feudum legando persone pror
sus extranee vel instituendo heredem penitus extraneū: an do

minus teneatur inuestire talem heredē vel legatariū. Et ista gl.
arguit ad partes. ⁊ tandez terminat quod non quia vasal. nul-
lam habet facultatem disponēdi de feudo in testamēto vt est ca
sus. š. de succes. feu. in prin. Et hoc voluit glo. vsq; ad ver. sed an i
dotem ⁊c. que bene loquitur. ⁊ eam sequuntur doc. p istum text.
⁊ quia casus est etiā hic. ⁊. š. qualiter olim po. feu. alie. in. §. dona
re. Itē quia in materia feudali heres appellatur filius vel descē-
dēs masculus vt. š. de alie. feu. in. §. ⁊ si clientulus. ⁊ ita intelligit
glo. posita in. l. j. §. pe. ff. de aqua quot. ⁊ esti. que dicit quod heres
masculus mortuo vasal. de facili impetrat inuestiturā. non autē
eam intelligas de herede extraneo sed de descēdente qui de facili
petit renouationem inuestiture a domino put tenetur facere vt
dixi. š. que fuit prima causa benefi. amit in prin. ⁊ de hoc etiā in
c. bone memorie. extra de postu. prela. per gl. Ex quibus ergo cō-
cluditur in questiōe gl. quod feudū isto casu reuerteretur ad do
minum secūdū glo. Quod intelligas verum etiam si tale feudū
modo predicto esset trāslatum in ecclesiam secundum Bal. vt p
batur in. c. j. in. §. inde potest. š. de alie. feud. Sed aduerte q; ista
glo. presupponit in hac sua questione quod iste vasallus testator
nō habebat descendentes vel agnatos. ergo infert a cōtrario sen
su quod si habuisset quod tunc tale feudum nō reuerteretur ad
dominū sed transiret ad eos. ⁊ videtur sequi Bal. quod verissi-
mum est i feudo antiquo vt no. gl. š. de succes. feu. in. §. hoc quoq;
⁊ dixi. š. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fi. in conclusioni-
bus. sed in feudo nouo nō est dubium quod agnati nō succedūt
vt. š. de bene. fra. in. c. j. Utrū autem tunc filius excludatur quan
do pater suus legauit feudum suū nouū extraneo. ⁊ ista est ma-
ior dubitatio. ⁊ secundū hanc gloss. que indistincte loquit vide
retur dicendum quod nō. Sed in contrarium facit tex. in. d. §. fi.
⁊. š. de vasal. qui contra consti. lotha. in. j. Quare cogita super.
hoc: s; tamē circa ea vide quod dixi in. §. fi. š. que fuit prima cau.
benefi. amit. in conclusione. xxj. per quam potes soluere q̄stionē.
6 ¶ † Quero subsequēter cum dicta gl. an vasallus possit absq; pe
na ius suū feudale dare in dotē pro filia sua. ⁊ arguit ad partes
Et tandem determinat quod nō: quia casus est. š. qualiter oli;
po. feu. alie. in. §. donare. Et hoc vult glo. ista vsq; ad ver. sed nū-
quid ⁊c. Et hāc materiaz plenissime examinauit i dicto. §. dona
re. vbi omnino videas. ⁊. ibi declaraui etiam quid de melioramē
tis factis in feudo: an possint dari in dotē. ⁊ de hac materia etiā
7 late dixi. š. hic finit lex. in. §. si vasallus. ¶ † Quero cū dicta glo.
an vasallus possit absq; volūtate domini ius suum feudale dare
alteri in emphiteosim perpetuam. Et respondet quod nō: quia
est alienatio vt in aut. de non alie. in. §. alienationis. Et hoc vo-
luit glo. vsq; ad fi. que bene loquitur: quoniam hoc videt satis
expressum per istum tex. Et addit Bal. hoc esse veruz etiā si fuis
set appositum pactum vt ex tali contractu nō transiret vtile do
minium quia videt esse factum in fraudem legis. p ea; que dixit
Dy. in. l. codicillis. in. §. instituto. ff. de leg. ij. facit. j. in. §. seq. ⁊ de
hac questione plene p Jaco. ardizo. in summa in tit. quib. mod.
feud. amit. sub rubricella an emphiteoticus vel libelli cōtractus
phibeat. ⁊ dixi. š. qd iuris sit si post alie. feu. vas. illō recu. in. c. j. §.
j. ⁊ tenet dñs Fran. Zaba. in. c. ij. extra de feudis. facit in Specu.
8 de loca. §. fi. ver. xxv. ⁊ sequenti. ¶ † Quero cū glo. iij. quid si do-
minus dedit licentiā vasallo vt possit vendere feudū titio ami-
co suo: an ex dicta licētia possit vendere alteri: ⁊ dicit glo. qd nō
per. l. si rē. in. §. illud. ff. quibus mo. pig. vel. hypo. sol. ⁊ bene ⁊ no-
a tabiliter loquitur. Et est ratio q; fines mādati[a] custodiēdi sunt
l. diligenter. ff. manda. Itē quia potest interesse domini ne vēdat
alteri: quā dicto amico nominato. arg. C. de iure emphi. l. fi. §. j. ff.
de actio. emp. l. si sterilis. § si tibi. Item quia cum est concessum:
vt vendatur vni videtur prohibitū alteri. l. cū pretor. ff. de iudi.
⁊. ff. de leg. j. l. si qs testamento. secundum Andr. de iser. Tutius
est ergo secundum ipsum impetrare licētiam simpliciter vendē-
di non limitandi se ad aliquam personam qa tunc posset vende
re qbuscunq;. ar. C. de bo. va. l. si quando. Facit quia nulla iniu-
ria fit domino postq; cōsensit: vt i. c. j. extra de feudis. quod intel
ligas verum: dummodo nō vendat inimico domini vel persone
prohibite. arg. in. l. fin. C. de pac. inter ēp. ⁊ vēdi. ⁊ videtur sentire
Bald. de qua questione per ipsum in lege. ij. C. de edilitiis actio.
9 ¶ † Quero cum glo. fin. in ver. imo nec venditor ⁊c. an vasallus
vendens feudum male fidei ēptori possit retinere pretiuz postq;
dictus ēptor illud repetere non potest vt dixi supra in vlti. nota.
Et respondet quod nō: sed applicabitur fisco p. l. lucius. ff. de iu
re fisci. Et hoc voluit glo. vsq; ad ver. nec puto q̄ bene loquit se-
cundum Jaco. de bel. ⁊ And. de iser. facit quod no. i. l. dispēsato
rem. ff. de solu. licet Bal. arguat in cōtrarium per no. in. l. si procu
ratori falso. ff. de cōdi. indebi. facit. l. fi. C. de fun. limi. li. xj. sed hoc
nō est bene dictuz per tex. que fuit prima causa benefi. amit. in fi.
10 ⁊ supra de phibi. feu. alie. per lotha. in. l. j. in fi. ¶ † Quero subse-
quenter cum dicta glo. quid si ēptor male fidei expresse stipulat'
est de euictione: an tunc possit repetere pretium. Et respondet q;
nō ad hoc vt aliquam penam patiatur ex suo delicto sciēter cō-

a ¶ Fines mādati. Adde. l. q ro-
me. i. §. callima-
chus. ff. de verb.
obli. l. meuia. ff.
de manumis. te-
sta. l. q cōcubinā.
in. §. vxorē. ff. de
leg. iij. Car. zab.
in. c. mandatū.
in. ij. q. de rescri.

b ¶ Prohibitus
vendere. Adde
qui phibit' est
vēdere frumētū
extra territoriū
an poterit vēde
re panē in nota
bili quantitate.
vide p Petr. de
ancha. in repe.
c. j. de constitu.

misso. Nec obstat. l. si fundum. C. de euictio. quia loquitur de alie-
na. in qua non est prohibitio alienationis quia de sui natura est
alienabilis. ff. de contrahen. emp. l. rem alienaz. hic vero loquitur
de re expresse phibita alienari in qua emptor male fi. plus pecca-
uit. qd patet quia etiam notarius scribens talem contractuz pu
nitur in amissione manus vt. j. hac eadē lege. in. §. scriba. Et hoc
voluit ista glo. vsq; ad ver. sic ergo. que bene loquitur ⁊ eaz sequi
tur docto. ⁊ potest assignari etiam alia ratio secundū Bal. quia
ipsa stipulatio de euictione est accessoria. vnde si principale est cō
tra legē. ergo ⁊ ipsa stipulatio. l. nō dubium. C. de leg. licet tamen
gl. accur. in pluribus locis teneat contrariū. vcz in. l. quemadmo
dū. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. in. l. fi. C. de fundis limitosis. ⁊. C. nō licere
habi. in. l. j. li. xj. ⁊ de fundis rei publice. l. fin. eodem lib. Sed de
hoc vide p doc. in. l. si fundū. C. de euic. ⁊ in. l. fi. in fin. C. de litigio
sis. ¶ Quero subsequenter cū dicta gl. quid si emi bona fide feu
dum a vasallo ⁊ cōueni cum vasallo specialiter vt non agam de
euictione: an tūc potero repetere pretium. Et respondet qd sic p
l. ex empto. in fi. ff. de actio. emp. Et hoc vult ista glo. vsq; ad ver.
sed nunquid ⁊c. Tu vero de hac questione dic latius p gl. ⁊ doc.
11 in. l. si familie. C. fami. ercis. ¶ † Quero cum dicta glos. qd si bone
fidei emptor nō vult repetere pretium sed vult agere ad interesse
nunquid potest. Et respōdet quod sic p. l. empti actio. C. de euic.
Et ad hoc intentabit actionem ex eo cōtractu. ff. de actio. em. l.
ex empto. §. is q viua. ⁊ de contrahen. emp. l. sed celsus. §. j. Nec ob
stat quod contractus sit nullus quia hoc est verum quantum ad
transactionē rei: sed quantum ad preiudicium ipsius vendentis
cēsetur aliquis vt ipsi emptori bone fidei nascat actio persona-
lis ex empto cōtra ipsum venditorem vt probatur in dictis iuri-
bus. facit quod no. in. l. fi. in fi. C. communia de le. ⁊ p hoc habes
expeditam totam gl. vsq; in finem. quanq; nō ita plene loquuta
sit que bene loquitur ⁊ eam sequuntur doc. ⁊ p determinatione
gl. adduco. c. si vasallus feudum. supra si de feu. fue. contro. Quid
autem si venditio nō teneret ex defectu solennitatis: an pretium
sit restituendum: vide per Bald. in. l. si pretium. C. de prediis mi.
¶ Opp. ab extra quod imo valeat alienatio facta per vasallum
etiam nō cōsentiente domino de. c. j. supra de alie. feudi patri.
So. fallit in illo casu quando alienat inter primos agnatos ad
quos est reuersuruz: quia nō est proprie alienatio sed potius re
futatio de quo dic vt ibi late examinaui. ¶ Oppo. de. c. si vasall'
de suo. š. si de feu. fue. cōtro. vbi vasallus potest litigare ⁊ trāsige-
re etiā sine voluntate domini. Solue vt ibi plene dixi. ⁊ supra de
cōtro. inter vasallum ⁊ alium in. c. j. ¶ Oppo. de. c. j. supra de feu.
non haben. propriam naturam feudi. vbi vasallus pōt alienare
sine volūtate domini. So. hoc ideo ibi ita statuitur q; ab initio
fuit cōcessum cū eo pacto vt posset alienari. de quo dic vt ibi ple
ne dixi ⁊ in. c. feuduz ea lege. š. si de feu. fue. contro. ⁊ in remissio-
nibus ibi adductis. ¶ Oppo. de. c. j. š. de cōtrouer. inter do. ⁊ em
pto. feu. ⁊ de. c. si vasallus feudum. supra si de feu. fue. contro. Solue
ne vt ibi dixi ⁊ marie. in. d. c. j. in primo notabili. ¶ Oppo. de. c.
post princi. supra qualiter olim po. feu. alie. vbi patet quod vasal
lus potest etiam ignorante dño feudum alteri infendare. Solue
fatendo contrariū. De qua materia dic plene vt no. glo. supra ⁊
12 capi. cor. in. §. pterea. vbi videas ⁊c. ¶ † Quero ab extra an vasal
lus pignorādo ius suum feudale domino suo cadat in penā hic
statutam. Respondeo quod nō secundum Bald. quia iam adest
consensus ipsius domini. vt in. c. extra de feudis. Sed an tūc do-
minus lucrabitur fructus vel eos cōputabit in sortem dic quod
lucrabitur vt in. c. conquestus. extra de vsuris. ⁊ dixi. in. c. j. de feu.
da. in vicem legis com. ¶ Quero quid si sint plures domini ⁊ pi
gnorauit vni sine voluntate aliorum: an possit. Et dicit idē Bal.
distinguenduz. Aut feudum est indiuiduum vel diuiduum. pri
mo casu videt quod possit secundo nō pro parte aliorum domi
norum. arg. ff. de leg. ij. l. cum filius. in princi. ff. de leg. iij. l. pater. §.
quindecim. quando autem intelligatur diuiduū vel indiuiduum
vide q; no. š. de fra. de nono hñ. inuesti. c. j. ¶ Quero quā actionē
habeat dominus contra emptorē ad reuocationez feudi aliena
13 ti dic vt late dixi. š. in. d. c. j. de contro. inter do. ⁊ ēpt. ¶ † Quero
an vasal. possit concedere vsumfructuz in re feudali videlicet cō
stituendo aliū vsufructuarium dic quod non secundum An. de
iser. ff. de vsufruc. l. arboribus. §. j. C. de re. alie. l. fi. Sed bene potest
vendere fructus totius temporis quo apud euz erit res feudalis
b quia prohibitus vendere[b] nō prohibetur de fructib' dispo-
ff. de lega. ij. l. codicillis. §. instituto. ⁊ de leg. iij. l. pater. in prin. ita quod
antē venderet fructus ad tempus ⁊ interim moriatur. ita quod
feudum transit ad dominū vel alium. tūc obligatio euanescit
lex vectigalis. ff. de pigno. Diuidētur tamē ipsi fructus secundum
formā traditā. š. de lege corra. in. §. pe. ⁊ vide circa pdicta q; dixi
§. aut si libellario. š. quibus mo. feu. amit. ⁊ de lege corra. i. §.
de quo etiam p Jaco. ardizo. in tit. qui. mo. feu. amit. sub rubr.
an possit vēdere ius percipiendi fructus. cū rub. seq. ⁊ in Spec.
14 pigno. §. j. ver. quid de decimis. ¶ † Quero an vasallus q habet
licentiam vendendi feudum possit ex virtute eiusdem licentie

dere partem. Et dicit An. de yser. q; sic de equitate. ar. in. l. si qs
cum totum. ff. de excep. rei iudi. ⁊ de ver. sig. l. pupillus. §. j. Idez
dicit ipse si concessa est licentia titio videt cōcessa etiam filiis. ff.
de proba. l. si pactum. in fi. idem dicit ipse q; virtute dicte cōcessio-
nis posset pignori obligare per. l. ij. C. de patri. qui filios distra.
⁊ q; leuius fuisset concedi licentiam pignorandi. ar. in. l. ij. ⁊. l. p̄
scriptione. si contra ius vel vti. pub. facit. ff. de ser. expor. l. cui pa
cto. ⁊. ff. de reg. iur. l. nō dz ⁊ facit. ff. de statu libe. l. a te. §. fi. Rigor
tū qui solet seruari in cōtractibus multum contrariatur predictis.
vbi qdqd non exprimitur dz haberi pro omisso. ff. de ver. obli. l.
quidquid. item q; non recedimus a sig. ver. l. j. de exercitoria. ⁊. l.
non aliter. ff. de leg. iij. Item q; vterq; casus est phibitus vt hic
merito si cōceditur in vno videtur remanere prohibitio in alio
per. l. cum pretor. ff. de iudi. ¶ Quero quid si infeudaui tibi feu
duz. ⁊ tu. de hoc feudo in feudas alteri puta titio. ⁊ iste titi' vult
vendere. an in hac venditione exigatur volūtas mei prioris do
mini. an voluntas tua. Et Ja. ard. qui format istam q̄ōnē in ti.
qui. mo. feu. amit. sub rubricella an sufficiat consensus maioris
domini dicit q; dz interuenire cōsensus prioris domini siue an
tiquioris. non aūt proximioris. nisi ille antiquior esset abñs q;
tunc voluntas proximioris sufficeret. ⁊ hoc probat per. c. si clien
tulus. š. de alie. feu. ⁊ de probi. feu. alie. p lotha. in. l. j. ⁊ d̄ feu. sine
culpa non amit. in. c. si quis miles. ⁊ de lege corra. in. §. similiter.
⁊ ar. frem ra. ha. l. si sine. §. fi. nisi. primus vasallus esset principis
q; tūc secundus vas. non dz denunciare pricipi sed suo domino
vt probat hic. ⁊ ar. C. qui pro sua iurisdi. in. l. j. Et hanc partē q;
requiratur cōsensus prioris domini tenet simplr Jo. de pla. in
summa. per. §. illud. j. e. vbi videas. ⁊ Azo. in summa de iure em-
phiteotico. in materia emphiteote. ⁊ Bal. in. d. §. illud. ⁊ qd ibi
dixi. ⁊ per Zaba. in. c. potuit. extra de loca. in emphiteota. Ubi
autem ipse titius scd's vas. faceret contra tenorez huius legis ita
q; feudum amitteret ad quem tunc dominum debeat feuduz re
15 dire dic vt no. gl. in. d. §. illud ⁊ ibi dicam. ¶ † Quero an de licen
tia data per dominum vas. de vendendo inducatur preiudiciuz
domino in iuribus suis vasallagiis que hz in dicto feudo. Et di
cit idem An. q; non q; fuit cogitatum solum de vēditiōe iuris
vtilis ipsius vasalli. vnde non debemus extendere ad iura dñi.
ar. extra de presum. c. afferte. ⁊ qd no. iij. q. v. hoc qppe. Unde er-
go etiam sine aliqua reseruatione remanet saluū ius suum ipsi'
domi. ff. de neg. gest. l. si pupilli. in. §. j. ⁊. l. testa. C. de testa. facit
l. fi. C. de iure emphi. De qua q̄ōne vide latius pet. Jo. ardi. in ti.
qui. mo. feu. amit. sub rubricella. an emptor qui emit voluntate
domini. ¶ Quero an consensus ⁊ licentia domini sufficiat siue
precedat alienatio siue subsequatur. ⁊ dic q; sic sm An. de yser. p
l. ij. ff. de iudi. ⁊ cōmunia pdio. l. fi. Et est ratio q; tollitur impe-
dimentum ppter q; nō valebat alienatio. vñ cessat effect' ipsius
impedimenti. vbi lex. ff. de vsucap. Item q; agebat solum de pre-
iudicio cōsentientis. ergo pōt pcedere ⁊ sequi. C. de eman. l. iube-
mus. ff. de aqua plu. arcen. l. in cōcedendo in fi. Secus si ageret de
preiudicio alterius. extra de fide instru. inter dilectos. q; dz hoc
fieri sine alterius iniuria. l. nec diuus. C. de emanci. In autorita-
te autem prestanda dicendum q; dz adhiberi in ipso contractu
ff. de auto. tu. l. obligari. de acq. hered. l. si quis mihi bona. in. §.
iussum. cum fi. ¶ Quero qd si vas. vēdidit saluo iure suo ⁊ filio-
rum ⁊ agnatorum ⁊ pcedit ad traditionem: an dicta verba ali-
quid releuent. Et Bal. in. §. fi. š. que fuit prima cā be. amit. dixit
q; non per dictum tex. q; cum non sit denūciatuz domino videt
per consequens dñm contemnere. Item q; in preiudicialibus nō
iuuat prestatio. vt in. c. olim. de censibus. Uerum si adiiceret ista
verba. nec aliter nec alio modo forte nō pderet feudū. iuxta no. in
fi. in. l. si qdē. C. de excep. ff. fami. ercisc. l. idē labeo. in. §. j. ⁊ de ma-
nu. testa. in. l. si qs locuples. Et ad pdicta vide bal. in. l. j. C. de his
q pe. no. ⁊ zaba. in. c. ij. extra de feu. ¶ Quero qd si vasal. vendat
⁊ transferat sub conditione si pōt hoc facere de iure sine amissio
ne iuris ⁊ pretij. an isto modo incurrat periculū huius legis et
dixit. Ja. ar. q; nō. ar. ff. de acq. pos. l. si me in vacuā post pn. ⁊. l. qui
absenti. §. ij. ff. de vi ⁊ vi ar. l. cum fundus. ⁊. C. cōia de le. l. fin. §. fin
aūt q; est verū sm Bal. nisi qñ captio dñi posset interuenire per
corporalē traditionē puta castri q; vix possit dñs recupare: q; do
l' est i traditiōe q dz purgari p amissionē feudi. ff. de dolo. l. elegā
ter. ⁊ ita dicit se consuluisse put asserit in. §. hoc quoq;. š. de suc.
feu. Idē si dicat si dño placuerit. ar. ff. de ma. test. l. si qs locuples
in fi. ⁊. ff. q ⁊ a q. l. v. in prin. Et ita determinat pdict' Jac. i sum.
in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricel. si vēda. sub cōdōne ⁊c. Idem sen
tit bal. in. §. hoc quoq;. š. de suc. feu. p dictam. l. si qs locuples. ff. d
manu. test. ¶ Quero qd in feu. eccl'iastico. an vas. possit vendere
feu. sine cōsensu plati vel capli. Et de hac q̄ōne dic vt late dixi. š. q
fuit pma cā be. amit. in fi. ¶ † Quero an pignus iudiciale possit
dñi de feu. vel in cām iudicati capi. dic q; sic ex necessitate si aliō
non hz sm Ja. ard. Jam lz voluntarie ⁊ ex cōsensu non possit vt
dictū secus si ex necessitate. argumē. ff. fami. erciscū. l. alienatio-
nes. l. cum putarē. ⁊. ff. de dā. infec. l. cum postulassem in fi. ⁊ ille in
quem ex dicta cā puenerit feu. poterit retinere donec viuet vasal.
ar. C. cōmunia de manu. l. j. post prin. ff. de leg. ij. l. peto. §. prediuz
⁊. ff. de act. emp. l. fundus. ⁊ ita determinat idē Jac. i. d. tit. ⁊ rub.
an pig. iudiciale. cōbi possit. ⁊ vide q; dixi. š. de inuesti. de re alie.
fac. in. §. qd ergo. ⁊ qd tradit per Bal. in. l. etiam. C. de excep. rei
iudi. ⁊ per Bar. in. l. si firma. §. si de vectigalibus. ff. de dā. infect.
⁊ in Spec. de primo ⁊ scdo decreto. §. restat. versi. ⁊ idem in vas. ⁊
qd dixi. š. que fuit prima cā be. amit. in fi. in cōclusione. xxxiiij. ⁊. š.
si de feu. fue. contro. in. c. si vas. de suo. in op. iij. ¶ Quero an vas.
possit permutare feu. absq; voluntate dñi dic q; nō primo p istū
tex. Item q; sub verbo alienationis continet. ff. de lib. cā. l. rece-
ptissime. ⁊. l. in tantum. ⁊. l. vel permutare. in aut. de nō alie. in. §.
alienationis. C. de re. permu. l. j. ⁊. l. permutatio. ⁊ tz idem Jaco.
in. d. ti. sub rub. vas. feudum permutare nō pōt. ⁊ Spec. in tit. de
feu. §. qm̄. ver. xxxij. Similiter nō pōt vasallus dare feu. suum in
compensationem per dictam. l. in tm̄. ⁊. ff. de verbo. sig. l. dedisse.
Nec potest dare in solutum per istum tex. ⁊ per. l. si. ex qui. cau. in
pos. eat. ⁊. ff. de leg. j. l. senatus. in prin. ⁊ tz idem Ja. ard. in. d. tit.
super vr. cōpensare nō pōt. ⁊ sub rub. an possit dare insolutum.
17 ¶ † Quero qd si vas. locauit suum feu. ad centum annos. an vr
alienasse ita qd incidat in penam dixit Bal. q; nō sed tñ nō tz lo
catio. vt in. c. Abb. xij. q. ij. facit q; no. ff. de le. ij. l. codicillis. in. §.
instituto. hoc tz Bal. š. q feu. da. pos. in pri. Sz tu dic q; si videat
esse facta in fraudē q; tūc induceret priuationem. vt. š. qualiter
olim po. feu. alie. in. §. donare. ⁊ ibi dixi sup tex. ⁊ i. iiij. no. de quo
in cle. j. in fi. de re. ec. non alie. ⁊ Jo. an. in Spe. eo. ti. sub rubrica.
¶ Ultimo ad materiam alienationis feu. vide plura q̄ dixi in. d.
l. j. š. de probi. feu. alie. per lotha. ⁊ in. c. j. š. de vas. qui contra con-
sti. lotha. feu. alie. ⁊ supra que fuit prima cā bene. amit. in fi. ⁊ in
remissionibus copiosis quas in dictis locis adduxi ⁊ per cano
nistas in. c. que ecclesiarum. de consti. ⁊ extra de reb. ec. non alie.
in. c. cum laicus. De materia vero pignorationis rei feudalis di
xi. š. de alie. feu. in. c. j. ⁊ qd no. p glo. ⁊ doc. in. l. lex vectig. de pig.
⁊ per canonistas in. c. j. extra de feu. De materia autē disponēdi
de feu. in vltia nolūtate vel in causam dotis dixi. š. qualiter olim
po. feu. alie. in. §. donare. ⁊ per canonistas in. c. nuper. extra d do.
inter virum ⁊ vxo. ⁊ vide ad predicta in Spec. de loca. in. §. nunc
aliqua versi. cxxj. ⁊ sequē. ⁊ per Hostien. in summa tit. de feud. §.
quid hodie.

1 ☞ Legis menti contrafaciens punietur.
2 Uasallus feudum quando possit alteri infeudare.
3 Uasallus inuito domino an possit renunciare feudo.
4 Uasallus feudum absq; domini voluntate vēdens an illud per
dat ipso iure.

Callidis.

Diuiditur in duas partes. in primo phibet
fraudes fieri circa alienationes feu. i scda sta
tuit penā circa fraudātes. Scda ibi: nā. ¶ Casus. Uasallus frau
dem cōmittens circa alienationē feudi priuat ipso feu. ad dñm
libere reuertitur. h. d. Et premitte pro euidentia q; plurib' mo-
a dis[a] contrahendo pōt fieri fraus legi. vt not. gl. in. l. contra. ff. de
legi. ⁊ fit qñq; de cōtractu ad cōtractum vt verbi gratia ab extra ⁊ pa-
lam fingo facere vnū cōtractum q de iure pmissus est. s; tacite ⁊ claz
facio alium cōtractum q de iure reprobatur. vt si maritus fingat vē
dere vxori q; de iure lz: sed in veritate hoc facit aīo donandi qd
nō lz. vt. l. si spōsus. §. circa. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. vñ talis fraus
reprobatur a iure. l. fraus. ff. de leg. similiter in casu nostro vas.
sciens se posse licite infeudare feudum suum alteri. prout. not. š.
de capi. cor. in. §. pterea. oñdens ab extra ⁊ palaz velle infeudare
feu. sed tñ clā i fraudē hui' legis facit vēditionē dicti feu. sui ⁊ re
cipit ptiū quo casu q; fraudat hāc legē phibētē alienationē feu
dor; merito nō tz talis cōtractus fraudulēt'. ⁊ punit q; amittit feu.
vt hic in tex. ¶ In tex. ibi calidis. i. dolosis ⁊ astutis. Ibi machi-
nationibus. i. simulationib' q; machinant facere vnū cōtractū palā.
⁊ faciūt aliū clā ⁊ de hoc vbo declarat late. j. q testes sint neces. ad
pbā. feu. igra. sup tex. Ibi sub colore inuestiture. vt q; oñdūt ab ex
velle ifeudare feu. eor;. Ibi lre dicūt. Subaudi et in veritate h lz
si fieret sine fraude. vt probat in. d. §. pterea. ⁊ pbat. j. eo. in. §. illō
Sz qñ p fraudē fit tūc nō lz vt hic. ⁊ hoc voluit gl. hic posita. Ibi
vēdūt. s. clā ⁊ in fraudē huius legis Ibi figmētū. i. talis fictio et
simulatio. Ibi vel aliud. s. qd tendat cō istā legem. d. l. cō. ff. de legi.
Ibi alteri'. i. deceps. Ibi amittat. s. p ea pte p qua est facta alie
natio. qm̄ si totū feu. fuit alenatū amittit totū. Si vō psoz amit
ti solū illa ps vt. š. de vas. q cō osti. lotb. feu. alie. i. c. j. ⁊ i gl. hic posi
ta i pn. not. q; nedū ea q̄ fiūt cō legē expsse. s; et ea q̄ fiūt in fraudē
legis epo iure nulla sunt. vt hic ⁊ in. l. non dubiū. C. d legi. Et est
rō q; simulat' ti. cō mētē legis fact' nō est titul'. l. ab anastasio. C.
mā. ⁊. l. emptor. ff. de aqua plu. ar. qs aūt magis punit. an faciēs
expsse cō legem an subdole ⁊ p fraudē ⁊ dixit Bald. in. d. l. fraus
q; qnto dol' est calidior tāto punibilior. ff. d his q sunt sui vl alie.
iur. l. ij. §. pe. ⁊ vide q; dixit Spe. in ti. de do. in. §. j. ver. item pone
1 aliqs. ¶ † No. q; ita punit ille qui facit cō mentem legis sicut ille
q facit cō verba ⁊ mētē vt hic ⁊ in. l. j. in fi. š. de phib. feu. alie. per

a Plurib' mōis.
Adde gl. i versi.
fraudem. et ibi
an. de bu. in. c. q;
to. de pui. Jnn.
i. c. illo vos. de
pign. Jnn. in. c.
ad nram de ēpt.
⁊ vē. Jnn. i. c. in
grendū. de pec.
cle. Pet. de an. i
repe. c. j. de cōsti.
Ho. i sum. ti. de
emp. ⁊ vē. i. §. fi.
in vlt. colū. bal.
i. l. humanū. C.
de le. bal. in. l. pa
cta nouissima. C
de pac. pe. de an
cha. cōsi. cclij. ici.
ex ordie cōtcuū.
idem Petr. de
anc. cōsil. ix. icip.
plurime conie-
cture.

lotha.⁊ in.l.hac edictali.C.de secu.nup.Et est rō q̄ virtus legis
principalis cōsistit in mēte.nā mēs est idē qd rō legis.vt no.Dy.
a de re.iur.in.c.fi.lib.vj.que aūt sit pena trāsgredientiū ⁊ ɔhentium
⁊ interdicta legū.dic fm do.c.i.o.l.nō dubium q̄ aut pena est sta
tuta certa.⁊ illa dz attēdi vt hic aut nō est statuta vel determina
ta.tunc erit arbitraria.vt.l.hodie.ff.de penis.⁊.l.j.C.expilatores
⁊.ff.de effracto.Hic em̄ est statuta certa pena.tū q̄ ānullat actus
tum q̄ ɔhentes puniunt in amissione rei.Nā ēt ānullatio act⁹
est pena qñ fit rōne prohibitionis.vt hic.⁊.ff.de ɔhē.emp.l.sena
tus.Secus aūt si fuerit rōne modi vel forme nō seruati.q̄ tūc nō
intelligit pena vt dixit Jo.an.in.c.fi.de elec.lib.vj.⁊ ita determi
nat Bal.in.l.nō dubiū.C†No.ex hoc tex.q̄ lz vas.nō possit alie
nare absq̄ dñi volūtate.pōt tñ alteri īfeudare dūmodo h̄ faciat
sine fraude.vt pbaf hic ⁊ in.c.bñficiū.ś.si de feu.fue.ɔtro.q̄ fra⁹
intelligit ex eo q̄ interuenit pretiū quoquo mō.⁊.ś.medietatem
insti pti.lz qdam tenuerūt q̄ solū psumat fraus qñ est vltra me
dietatē.vt ibi no.⁊ ibi late dixi.Et intelligas dictam īfeudatio
nem valere dato q̄ interueniat pretiū dūmō interueniāt tria q̄
ibi no.⁊ de quib⁹ dixi ⁊ collegi.ś.de lege cor.in.ś.similiter in.ij.
b nota.Utrū aūt feu.possit emi⁹ per pecuniā dño pmittēte aliena
3 tionē vide.ś.de.fra.⁊.c.i.c.j.q̄ ibi no.p gl.⁊ ibi dixi.C†Que
ro cū gl.j.an vas.q nō alienat possit inuito dño renūciare feud.
Et arguit ad ptes.⁊ tandē determinat q̄ debem⁹ attēdere cām
ppter quā datū est feu.qm̄ si feu.est datū simplr sine prestatione
alicuius seruitij.lz est simplex ⁊ rectum ⁊ tūc pōt refutari.Siue
ro est ɔditionatū:vt q̄ est datū ad certū seruitiū.tunc nō pōt vt
ś.de vas.q̄ ɔtra consti.lotha.feu.alie.in.c.j.Et hoc voluit gl.ista
vsq̄ ad fi.quāq̄ non ita clare.de quo dicatis vt plene no.p gl.in
c.fi.ś.de capi.qui cur.vendi.⁊ ibi dixi ⁊ in.c.j.super text.⁊ in.iij.
4 no.C†Quero cum gl.qd si vas.vēdat feu.sine volūtate dñi.Jta
q̄ ex hoc amittat illud ⁊ ad dñm reuertat fm formā hic traditā
an amittat ipso iure:an regraf snia pnatiua.Et rñdet q̄ respe
ctu ipsius vēdentis non regrit aliqua snia q̄ hoc iure priuatus
est.⁊ incontinēti est apertum dño.vt.ś.in tit.qd iuris ⁊c.⁊ in.c.j.
Sz respectu illius qui emit bona fide est necesse q̄ ferat snia ad
hoc vt possit agere de euictiōe ɔ ipsuz vēdēteȝ p.l.j.ff.de euic.Et
hoc vult gl.vsq̄ ad ver.item et.Et qua glo.no.fm Bal.q̄ quāq̄
vas.per alienationē ipso iure cadat ⁊ reuertat ad dñm tū nō po
terit dñs ppria autoritate possessionē apprehendere ⁊ tollere a
bonefidei emptore.Et est rō q̄ ipse ēptor nō bz cām ab ipo dño.
arg.ff.si muli.vē.no.in.l.j.in.ś.necessario.⁊ facit ad predicta.ff.de
neg.gest.in.l.at q natura.in.ś.cum absnte.⁊ hoc tz ēt Pe.de cer.fa
ciunt no.per Inno.in.c.ex pte.extra de feud ⁊ ibi ēt tangif p do.
Fran.zaba.Et ex predictis ego possum inferre ɔ An.de yser.q̄
ista disputatio an cadat ipso iure vas.vel non cadat sit supflua
postq̄ ab emptore non pōt auferri nisi p sniam ⁊ sic in effectu ne
cessaria est snia ad hoc vt dñs ipas re auferre possit nisi dicas q̄
opaf respectu fructuū medij tpis vt in auf.de incest.nup.in pn.
Sicut dixim⁹ qñ disputaf de dño vxorio in re dotali p.l.reb⁹.
C.de iure do.Et circa materiā ptis qōnis.vide q̄ dixi.ś.in.c.j.
c de feu.sine cul.non amit.⁊ q.mo.feu.amit.in.ś.i.⁊ statim dicam.
C Op.cū dic gl.ś precedentia q̄ imo semp requiraf snia in pua
tiōe vas.q̄ ptȝ q̄ vas.nō pōt priuari nisi ex cā ⁊ culpa cognita p
iudicium parium vt est casus in.c.j.ś.de feu.sine cul.non amit.
Sol.hic loqmur de amissione feu.p alienationē.Ibi aūt p felo
niam ⁊ delictū vas.vbi regritur snia.vt ibi ⁊ in.c.j.ś.quo tēpore
mil.⁊c.Et p hoc est expedita gl.vsq̄ ad fi.Et assigno rōnē qua
re magis p alienationem priuat ipso iure q̄ per delictum cū po
tius videaf dz ɔ̄uiū q̄ plus vt offendere dñs vas.p delictuz q̄ p
alienationē per ea q̄ dicta sunt.ś.si vas.feu.priue.debe.Sed
rñdeo fm Bal.q̄ ille q alienat ⁊ tradit se facit penitus alienuz
a feu.vt hic q̄ñ iste est habere feu.p derelicto in iure.ergo ius et
possessio perdidit.ar.ff.p derelicto.in.l.fi.facit.l.pretoris.in pn.cuz
ibi no.ff.de dā.infec.q̄ secus est qñ per delictuz.vt in.d.c.j.de feu.
sine cul.nō amit.⁊.ś.que fuit prima cā be.amit.in.ś.i.facit qd
ppositū dixit Inn.in.c.ex parte.extra ś feu.⁊.hf.ś.qui.mo.feu.
amit.in.ś.i.⁊ ff.si filia.Et ad predicta vide plura que dixi i.in.d.
c.de feu.sine cul.non amit.⁊ in.c.ij.⁊ qs tangit in Spec.de loc.
ś.nunc aliqua ver.xlvj.⁊ ver.seq.Sed an ⁊ qñ vas.amit.feu.p
negligentiā nō petite inuestiture regraf snia.dixi.ś.q fuit pria cā
be.amit.in prin.C Op.ab extra q̄ imo feu.nō reuertaf ad domi
num p alienatio.vas.vt vult iste tex.sed reuertatur ad agnatos
suos ipsius vas.vt probaf.ś.de suc.feu.in.ś.hoc quoq̄.⁊.ś.qua
liter olim po.feu.alie.in.ś.pe.So.iste tex.dz intelligi in feudo no
uo vel si volumus intelligere de antiquo debemus presuppone
re q̄ hic nulli extabant agnati.item no.per gl.in.d.ś.hoc quoq̄
⁊ de hoc dic vt plene dixi.ś.que fuit prima cā bene.amitte.in.ś.
fi.in conclusionibus.C Ultimo ad materiā huius.ś.circa frau
dem.vide.ś.de probi.feu.alie.per lotb.iuxta fi.⁊.ś.qualiter olim
pote.feu.alie.in.ś.ponare.⁊ in.c.beneficium.ś.si de feu.fue.ɔtro.
⁊.ś.de feu.sine culpa non amit.in.c.ij.quantumvero ad materiā
alienationis:vide cā q̄ dixi.ś.prime in prin.huius.l.⁊ in remis

a C Que āt sit pe
na trāsgredienc
tiū.add gl.in.c.
gnali.d ele.li.vj.
⁊ qd d trāsgres
sore ɔsuetudinȝ
vid gl.i.c.ex lrīs
d ɔsue.arch.i.c.i
his.xj.dis.doc.i
c.cū oēs.d cōsti.
bal.i.l.j.i.ij.col.
C.q̄ sit lō.ɔsue.
bal.i.l.si qs non
dicā rape.C.de
epis.⁊ ɔle.

C Utrū aūt feu
duȝ possit emi.
add bal.i.l.lȝ.C.
d lib.cā.doc.i.c.
ad nrām.d ēpt.
⁊ vē.ab.i.c.cū se
culū i.j.no.d iu
repa.

c C Jn fraudē vsu
rax.add bal.i.l.
ij.C.de manich.
bal.i.l.j.ad fi.de
sepul.viol.⁊ an
talis notari⁹ cō
ficiēs sit piuruȝ.
vid p arch.⁊ do
mi.i.c.sicut suo
xlvj.dis.⁊ an te
neſ.ad restōneȝ
vsurax.d quo p
ange.i.l.sciēter.
ff.de pari ⁊ per
Laur.d rodul
phis i trac.vsu
rarū.q.lviij.

d C Ut amputet
ei man⁹.add gl.
i aut.sed nouo
iure.C.d ser.fu.
⁊ p Inn.i.c.frni
tatis.de hereti.

sionibus quas ibi adduxi.

1 C Notarius de contractu prohibito instrumentum cōficiēs puniendus.
2 Pena triplex pro eodē delicto quandoq̄ infligitur.
3 Notarius minor.xxv.an.de contractu vetito actum faciens manum non perdet.
4 Notarius falsum cōficiens instrumentum vtram manū amittere debeat.

Scriba. Notarius scribens instrumentū de alienatiōe
feu.illicite facta punif in amissione officij tabelliona
nus cū infamia.h.d.C In tex.ibi scriba.i.notarius.vt.ś.de pro
hi.feu.alie.p lotb.in.l.j.in fi.Et pbaf ex eo q̄ statim subiūgit
instrō.Ibi sup hoc.i.sup ɔ̄ctu alienationis feu.sine sciat aper
palā dūmō non interueniat volūtas dñi.vt.ś.in pnc.l.dixi.fine
fiat clā ⁊ simulate.vt.ś.prime dixi.qm̄ iste.ś.refertur ad omnia
suprascripta.⁊ ɔtinuat eādē mām fm An.de yser.ar.C.de ver.ā
gni.l.pe.vbi fit similis relatio.⁊ in.l.etiam.C.si tutor vel cu.Ibi
1 sciēs.Nā secus si ignorās vt dixi in.d.l.j.in quarto nota.C†No.
puniendū notarium faciētē scienter instrumentū de ɔ̄ctu pbibi
to.qd facit in ar.fm Bal.ɔ̄ notarios q scribūt instrumēta scien
c ter cōfecta in fraudē vsurarum.ᶜvt debeāt ab officio tabelliona
tus cum infamia remoueri facit.d.l.j.ś.de phi.feu.alie.p lotb.
⁊.l.iubemus.in.ś.his tabellionibus.C.de sac.sanc.ec.que hic al
legaf p gl.Aduertāt ergo bene notarij ne scribāt in ɔ̄ctu pbibi
to ppter penas eis imminētes in qbus punirenf.l.fi.ff.de legi.
2 fm An.de yser.C†Not.casu in quo quis punif triplici pena p
vno ⁊ eodem delicto.Et rōnem assignaui in.d.l.j.in vl.no.⁊ dic
de hac materia vt ibi dixi ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.
3 C†Quero ab extra qd si iste notarius q scribit tale instrumen
tum erat minor.xxv.an.an punireſ ista pena vt amputeſ ⁊ ma
d nus ᵈ ⁊ dixit Bal.in.d.l.j.q̄ non q̄ istud instrumentum reuera
non est falsum sed temerariū.arg.no.in auf.de non alie.in.ś.qr
vero verisimile.col.j.⁊ probat per.l.ij.C.si aduersus delictum.ita
opinio sua plz mihi.q̄ est equa sed tñ ego puto qd de rigore iu
ris non bñ sustētareſ.Tum per istum text.q indistincte loquif.
tum q̄ tale dictū procedit ex animo in quo ēt minor non excu
4 saſ.vt in.l.j.C.si aduersus delic.⁊ not.in.d.l.ij.C†Quero quam
manū amittere debeat iste notari⁹ an dextrā cū qua scripsit:an
sinistram in qua minus pōt.Et dixit An.de yser.q̄ lz regulari
ter pene sint potius moliende q̄ exasperāde.l.interpretatiōe.ff.de
penis.tñ in casu nostro dz amittere manū cū qua scripsit.q̄ in
eo cuȝ quo deliqt dz puniri.ś.de statu.contra lib.ec.in.ś.omnes
peregrini.ff.de dam.in fec.l.q bona.in.ś.si qs extra de tem.ordi.
i.c.literas.in fi.Et suadet rō ne iteȝ possit cōmittere tale crimē.
Et id dz tali occasio.ar.insti.vi bo.rap.in.ś.sed nedū talia.Nec
ob dicit ipse qd no.in auf.sed nouo iure.C.de ser.fugi.vbi punia
tur i manu min⁹ potente.q̄ ibi loqmur in eo casu ⁊ delicto qd
ita pōt cōmitti p manū sinistrā sicut p dextraȝ.sicut est in furto
tunc bene hȝ locū.d.l.si de interpretatione.vt mitius puniaf.sed
in notario scribente vel in percutiente dicit ipse puniēdū delin
quentem in manu cū qua deliquit.q̄ de cetero nō poterit nota
ri⁹ scribere habiliter cū sinistra:sicut faciebat cū dextra sicut per
tiens nō poterit ita pcutere cū sinistra sicut cū dextra vt ex predi
ctis colligif.⁊ hec est notabilis limitatio ad ea que tradunf in
dicta auf.sed nouo iure.tñ ista rō nō videreſ habere locū in casu
nostro.q̄ cessat ista suspitio faciendi de nouo similia īstrumēta
cū sit priuat⁹ officio.vt hic ptȝ.C Ultimo ad materiam pñtem
vide q̄ dicta sunt in.d.l.j.ś.de probi.feu.alie.p lotb.De materia
vero notarij delinquentis circa offm̄ suum.an de iure possit am
plius agere officium suum vide qd no.per glo.⁊ Bal.ff.de eden.
l.si qs ex argentarijs.in.ś.j.ff.ad.l.iul.repet.in.l.eadē in.ś.j.⁊ in
Specu.de instru.edit.in.ś.restat versi.quid si tabellio.⁊ ibi vide
plura de notario.⁊ Bal.in.l.ij.C.de indi.vidui.Qua autem pe
na puniaf notarius de iure cōmuni si delinquat in officio not.
in auf.de nō alie.in.ś.ad hec.⁊ ibi etiam no.an iste talis notari⁹
delinquēs posset restitui dixit quoq̄ An.de yser.q̄ vbi pena nō
esset certa ⁊ determinata q̄ punireſ extra ordinem p.l.sanctio.
de penis.postremo videas in summa Jac.ard.in vltima charta
sub rubricella vbi quis manum amittit.vbi tractat de materia
huius.ś.⁊ numerat casus.xxiij.in quibus quis de iure manum
amittit.

1 Uasallus inuestiture renouationem infra annum ⁊ diem non petens feudum perdit.
2 Uasallus minor.xxv.annis inuestiturā īfra debitū terminū nō petens vt lesus restituetur.
3 Femina in feudo succedens an debeat inuestiture renouationem petere.

Preterea si quis. Postq̄ impator iste Federic⁹
puidit dñis ne contēnanf a
vas.suis circa alienatiōes feu.vt.ś.dixi.Nūc puidet ne cōtēnātur
circa petitionē inuestiturarū.Ista em̄ pcedunt a pari q̄tum ad
missionē feu.vt.ś.q̄ fuit prima cā be.amit.in princ.⁊ in fi.⁊ hic
in prin.dum dixit preterea ⁊c.quasi cōtinuādo se ad pcedentia.
Et hoc mō adaptaſ ad titulū istū.⁊ in summa hoc vult.Si vas.
maior.xiiij.an succedēs in feu.nō petierit inuestiturā a dño vel
ab hrde dñi p negligētiā suā.j.annū ⁊ diē amittit feu.h.d.C In
tex.ibi īfeudat⁹.i.vas.⁊ pt itelligi pprie de illo q aſs fuit īuestit⁹.
ȝ nūc p mortē dñi teneſ petere renouationē inuestiture ab here
de.vt.ś.de cap.cor.in prin:q heres ēt hr p.dño suo ppriovt insti.
de bere.quali.⁊ dif.in.ś.fi.vel pōt ēt intelligi improprie de eo q
nunq̄ fuit infeudatus.ȝ successit in dicto feu.vas.infeudato q
filr teneſ petere inuestiturā a pprio dño vt pbaſ in.d.c.j.de cap.
cor.a.in prin.Ibi sna incuria hoc est q̄ non curauit ex pposito
petere dictā renouationē īuestiture vt differat a sequēti qñ p sim
plicē negligētiā destitit.Ibi inuestiturā dic.i.renouationē īuesti
ture antique q̄ nūc p istā ɔfirmaſ vt.ś.p quos fiat inue.i pn.Et
sic intelligiſ iste tex.in feu.antiquo.⁊ id dixit īfeudat⁹ ⁊c.qm̄ in
feu.nouo abusiue cōcesso ⁊ pmisso nō est statutū certū tps vt dixi
ś.q̄ fuit pma cā be.amit.in pn.sup tex.vbi aūt qs esset inuestitus
de nouo ⁊ iā habuisset ppriā inuestiturā realē:tūc bene tenereſ
petere renouationē inuestiture a successore dñi sui mortui vt di
xi.ś.si de feu.fue.cōtro.in.c.si minori.in primo no.⁊ isto casu ad
hūc haberet locū iste.ś.Ibi a pprio dño hoc est a dño suo imme
diato ⁊ primiore.vt pbaf.j.eo.ś.illud quoq̄.Ibi amittat.i.per
sniam vt.ś.q̄ fuit pma cā be.amit.in prin.Ibi redeat.Subaudi
si nō hȝ agnatos qñ feu.est antiquū.qm̄ si extarēt agnati ⁊ velēt
feu.recipi pferenſ dño.vt dixi.ś.in.d.c.j.quo tēp.mil.Sȝ qñ feu.
est nouū tūc agnati bñ excluderenſ vt no.ś.de suc.feu.in.ś.hoc
quoq̄ ⁊ q̄ ibi dixi.⁊.ś.in.ś.calidis.in fi.⁊ tȝ an.de yser.hic facit
q̄ dixi.ś.q̄ fuit prima cā.be.amit.in prin.⁊ in ɔclusionib⁹.de q̄ p
Ja.ar.in sum.q.mo.feu.amit.sub rubricel.si nō petat inuest.an
ad agnatos ⁊c.C†No.q̄ vas.dz.petere renouationē inuesti.⁊ fi
delitatē polliceri.j.tps limitatū ex ɔsuetudine feu.q̄ est vni⁹ an
ni ⁊ dici.qd si nō facit amittit feu.vt hic ⁊ in.d.c.j.i prin.ś.q̄ fuit
pma cā be.amit.⁊ in glossella fi.hic posita.quare aūt tale tps ita
limitatū fuit declaraui in.d.ti.q̄ fuit prima cā be.amit.in princ.
Miles tñ vas.hȝ terminū āni ⁊ vnius mensis.vt.ś.quo tpe mi
les.in.d.c.j.Et pdicta pcedūt in vas.maiore.xiiij.an.vt hic qm̄.j.
dictam etatē nō currit sibi tale tps cū nō sit habilis ad iurādū
fidelitatem vt pbaſ.ś.si de feu.fue.contro.in.c.si minori.de quo
ibi late dixi.⁊ in.c.si quis decesserit.in eo.ti.item subseqūēter in
telligi debēt pdicta nisi qs ex iuxta cā impedireſ ad petēdā talē
renouationē inuestiture:que aūt sit ⁊ censeaſ.iusta cā probaſ in
d.c.j.ś.quo tēp.mil.⁊ ibi plene dixi ⁊ hoc ēt voluit gl.ij.hic posi
ta q̄ p hoc est expedita ⁊c.C†Quero cū gl.j.qd si iste vas.est ma
ior.xiiij.an sed minor.xxv.⁊ nō petierit inuesti.fm formā h̄ tra
ditā an sit restituēd⁹ tāq̄ lesus.Et dicit gl.q̄ sic sub dubio forte
ȝ tu dic ēt sine forte q̄ veniat infallēter restituēd⁹ fȝ Ja.de bel.⁊
An.d yser.⁊ Pe.de cer.dicētes q̄ eo ipo q̄ nō petijt īuestituraȝ.j.
istud tps est lesus.⁊ id restituēd⁹ p.l.interdum.ff.de mino.⁊.l.ait
pretor.⁊.C.in qbus cau.in inte.resti.non est neces.i.l.fi.hoc idem tȝ
Ja.ard.in sum.q.mo.feu.amit.sub rubricel.an pscriptio anni et
diei maiori.xiiij.an curret p.l.minoribus.C.de in integ.rest.mi.
hoc idē vr seq.Jo.an.in addi.spe.in ti.de feu.ś.qm̄ ver.xxvij.Et
de qōne ista vide Ho.in sum.ś.quibus modis versi.sed nunqd
⁊ in directoria iuris ti.de feu.ś.nunquid mino.Nec obstat.l.fin.
C.in quibus cau.in integ.restit.nō est neces.vbi minor ipso iure
seruaſ illesus aduersus cursum tpis ⁊ absq̄ bñficio restōnis.q̄
lex tollit solū prescriptiones veteres ⁊ inductas ante ipsam legē
nō aūt tollit pscriptiones inductas post dictā legē p leges ⁊ ɔsti
tutiones nouas vel p ɔsuetudines seu statuta municipalia vt tȝ
Inn.in.c.ɔstitutus.extra de in inte.resti.vnde ergo hic dz curre
re pscriptio sed datur restitutio fm hāc gl.⁊ tȝ Spec.de rest.in
integ.ś.j.ver.hoc aūt notādū.⁊ ver.sed in minore.facit.l.sine he
rede.in.ś.lucius.ff.de admi.tu.Et hanc opi.sequuti fuerūt.An.
Bal.Gui.de suza.⁊ Ord.⁊ Alb.de rosa.Raph.ful.in dicta.l.fin.
⁊ Ho.in summa de in inte.resti.in.ś.in qbusdā ver.pscri.qdqd
ibi dicat Bart.q nō approbaſ per Modernos.ex quib⁹ oibus
infertur talis conclusio vera q̄ tempus consuetudinarium cur
rit minori.sed datur rest.vt.ś.dictuȝ est.Nam regula est q̄ semp
minor restituiſ nisi ɔ̄rium reperiaſ in iure expssum.vt not.ff.de
minoribus in.l.auxilium.⁊ in auf.de here.⁊ fal.in.ś.pupillis.et
de hoc per Bal.in.d.c.j.ś.quo tempore mil.Ex hac conclusiōe vi
deſ sequi vnū incōueniēs valde magnū q̄ iste minor possit sem
per restitui vsq̄ ad etatem.xxix.annorū.⁊ sic dominus suus sta
bit in suspenso per totum dictum tps vt nō possit effectualiter
arctare istum minorem vas.ad suscipiendum renouationem in
uestiture q̄ videſ esse contra mentem huius litere cū si. Sed re
spondeo quod dominus debeat constituere istum minorem in
vera cōtumacia p monitionem pariuȝ vel alio modo prout fieri
pōt de iure si nō hȝ pares.q̄ tunc esset in dolo ⁊ non restituereſ
amplius.l.si ex causa.ś.si in cōmissum.ff.de minori.facit in auf.
vt cum de appel.cog.ś.si vnum de predictis ⁊ qd dixit Jaco.de
bel.in.d.ś.pupillis.⁊ tȝ Bal.hic qd aūt si iste pubes haberet cu
ratorem qui permittat labi tale tempus dixit pdictus Ja.ardi.
in summa qui.mo.feu.amit.sub rubricel.si non petierit vas.inue
stiturā.j.an.⁊ diem ⁊c.ś.q̄ autē ⁊c.q̄ isto casu est similis infanti
vt.C.de in integ.resti.l.si curatorem.sed redūdabit in damnū cu
ratoris.ar.C.de fun.pat.l.ij.⁊ in auf.de trien.⁊ semis.in.ś.si vero
lis vel minori feudū restitueſ.ar.ff.de rebus eox.l.iij.ś.pe.ȝ do
minus An.de yser.hic sentit q̄ minor ipso iure sit tutus p dictā
3 l.si curatoreȝ.C†Quero ab extra qd in femina cū iste tex loqua
tur de vas.masculo:nūqd femina que succedit in feu.teneaſ pe
tere renouationem inuestiture fm formam hic traditā.⁊ si non
facit cadat a feudo.⁊ si cadit an cōputeſ istud tps āni ⁊ diei post
etatem an.xij.vel.xiiij.Et dicit Bal.q̄ vr istū tex.nō extēdi ad fe
minas cū loquaſ de masculo.ar.in.l.si vero.in.ś.de viro.ff.solu.
ma.Sȝ tñ q̄ eadē est rō arguit in ɔ̄rium q̄ intelligaſ etiam de fe
mina q̄ puto verum postq̄ nō reperiſ dispositū in ɔ̄riuȝ.facit.c.
j.ś.de he.femi.⁊ vr expressum.ś.per quos fiat inuest.in.ś.per so
nā.sed subiungit idem Bal.q̄ istud tps anni ⁊ dici nō incipit si
bi currere:nisi post etatē.xiiij.an.⁊ istū text.q tale tps limitauit.
Ut hāc opi.sequor tanq̄ equā p.c.j.ś.de feu.cog.lȝ rigor iuris sit
in oppositū.vt insti.q.mo.tute.fini.in prin.C Ultimo ad mate
riam huius.ś.vide q̄ dixi.ś.si de feu.fue.contro.in.c.si minori.
cū seq.⁊ plures qōnes ⁊ oppositiōes ad mām ptinētes quas for
maui in.d.ti.q̄ fuit pma cā be amit.in prin.⁊ in remissionibus
ibi adductis in vtroq̄ iure.⁊ in.l.fi.ś.de probi.feu.alie.p lotha.
⁊ Jo.ardi.in locis.ś.alllegatis ⁊ in directoria iuris.in ti.de feu.
ś.ij.amit.

1 Uasallus dñm ad exercitū eūtem associaturus spatiū cōpetens ad iter rapiendum habebit.
2 Uasallus dño per substitutum eque idoneum famulari potest.
3 Uasallus hȝ electionem mittendi vel soluendi vel personaliter dominum committandi.
4 Uasallus dominum si voluerit personaliter comitari pecuniaȝ dare non debet cogi.

Firmiter. Si vas.ltime vocat⁹ nō fuerit cū dño in exer
citu vel non miserit aliū loco sui qui sit acce
ptus dño vel nō soluerit dimidiā partē redditus feu.vnius an
ni amittit ipm feu qd reuertiſ ad dñm.h.d.Et ɔtinuaſ iste.ś.ad
pcedētia sic.q̄.ś.in prin.ti.prouisum est dñis aduersus vas.con
temnentes dños circa alienationes feu.⁊ hoc vsq̄ ad.ś.precedē
tem.Ibi vero prouidit circa negligētiā vasallorū in renouando
inuestituras.Nūc vero puidet aduersus vas.cōtēnentes dños as
sociare qñ vadūt in expeditioneȝ.Et hoc mō facit ad titulū q̄
sicut vas.p alienationē ɔtēnit dñm:vt.ś.q̄ fuit prima cā be.amit.
in fi.ita ⁊ recusando ipsuȝ associare:vt hic in isto tex.C In tex.
ibi alemania quare facit specialem mentionem de istis magis q̄
a de alijs dixi.ś.ti.pri.in fi.Ibi qcunq̄ neminē expipitᵃ.vñ de quo
cūq̄ vas.ēt si ēt femina est itelligēdū.vt ibi dixi.ibi expeditione.
declara oīa verba vt ibi dixi.Ibi vocat⁹ hoc id dixit q̄ vas.non
necessitaſ ad offerendū spōte seruitiū.vt.ś.si de feu.fue.contro.
in.c.lȝ.Ibi spatio cōpetenti fm formā.l.j.ff.si qs cautio.qd decla
ra put exemplificauit glo.j.hic posita.⁊ put.j.dicam.Ibi teme
re.quasi dicat secus si ex iust cā.vt pbaſ in.l.ij.ś.ij.ff.si qs cautio.
Ibi acceptabilem.i.aptū vt accepteſ fm An.de yser.Et dz intel
ligi esse acceptabilis dño qñ iste vas.mittit aliuȝ loco sui q sit eq̄
idoneus sicut ipse ar.ś.de lege cosra.in.ś.ex eadē.⁊ in glos.ij.hic
posita in fi.facit.l.thais.in.ś.sorore.ff.de fideicom.liber.Ibi di
midiū dic qd iste tex.loquiſ fm ista iura nouissima.oliȝ vero ali
ter obseruabaſ:prout plene notauit gl.j.ś.de phi.feu.alie.p lo
tha.in.l.j.⁊ dixi.ś.de cap.cor.in.ś.filr.Et hoc ēt sensit gl.iij.h po
ta.Ibi feudi.i.qd tȝ a dño.Ibi ab epo pōt nāq̄ eps ⁊ quicunq̄
alius platus recognoscere feu.a rege vel iperatore.vt.ptȝ.ś.de ca
pi.cor.in.ś.⁊ ibi dixi.Utrum aūt seruiat p substitutum dixi.ś.si
de feu.fue.contro.in.c.si qs decesserit.pōt quoq̄ prelatus habe
re vas.laicos vt ptȝ.ś.in ti.de cleri.qui inue.facit in.c.j.Ibi amit
tat.i.p sniam.vt dixi.ś.in ti.proxi.in.ś.fi.in fi.Ibi facultatem qd
intelligas verū siue feu.sit nouū siue antiquuȝ.⁊ siue vasal.hēat
agnatos.siue nō vt dixi i.d.ś.fi.vbi gl.hoc tȝ lȝ An.d yser.teneat
1 ɔtra.C†No.qd dz dari vas.spatium cōpetens ad iter rapiēduȝ
in associādo dñm suū in exercitu vt dixi sup tex.qd tñ intelligas
habita ɔsideratione qualitatis psone.ff.de ver.ob.l.cōtinuus.in
ś.cū ita ⁊ ēt itineris qualitate.d.l.ij.⁊.iij.ff.si quis cautio.attēta
via recta ⁊ nō p circuitus nisi ex cā necessaria.vt.ff.de excu.tu.in
l.nō solū.Dabiſ quoq̄ vas.aliud spatiū pambulū ad pdictum
iter.j.qd possit preparare sibi necessaria pro viatico ⁊ alijs suis
oportunis.Et hoc spatiū dz esse arbitrio boni viri.vt.l.ab ho
stibus.in.ś.fi.ff.ex q.cau.maio.fm Bal.facit qd dixi in.c.j.ś.quo
2 tpe mil.⁊.ś.si de inuest.inter do.⁊ vas.lis oria.i.c.j.C†No.ex isto
b tex.casum expssum qd vas.pōt seruire domino p substitutūᵇ duȝ
tñ sit eque idoneus q sit acceptabilis dño:⁊ hoc voluit ēt glos.ij.
in prin.hic posita.que per hoc est expedita.⁊ de hac materia dic
vt plene dixi.ś.si de feu.fue.contro.in.c.si quis decesserit.⁊.ś.que
fuit prima cā be.amit.in.ś.sed nec alia.C Quero ab extra quid

a C Quicūq̄ nemi
nē expipit.adde
text.i.c.si roma
nox.xix.di.l.iij.
d of.psi.gl.i.c.so
Jo.an.i rla pōt
qs.d re.iu.li.vj.
i mercu.ang.i.l.
pcur.C.manda.

b C Uasall⁹ pt ser
uire dño p sub
stitutū.adde.gl.
⁊ ibi cy.i.l.si qs
ɔsensu.C.d epi.
⁊ cle.bar.i.l.con
tinu⁹ in.ś.si ab
eo.ff.d v.ob.bal.
in.l.j.i.ś.ne aūt
C.d ca.tol.arch.
i.c.eps.lxxviij.
distin.

si vas.misit loco sui psonã nõ eque idoneũ neq̃ acceptabilẽ dño: sed dñs acceptauit: an intelligatur vas.satisfecisse. ⁊ rñdet Bal. ꝙ sic. ar.ff.de iudi.l.sz ⁊ si susceperit.⁊.ff.de fideius.l.qui satisdare ẽt si iste dñs fuisset ꝑlatus ecclesie: qꝛ factũ ꝑlati ꝑiudicare põt ecclesie in acquirẽdis ⁊ maxime in penis.vt.ff.de publi.l.fin.§.si quis dũmodo dixit ipe nõ vertat magnũ ꝑiudiciũ ecclie facit ꝙ dixi.s.de capi.corra.in.§.fi.
3 ¶†Quero an sit in electiõe vas.dandi ⁊ soluẽdi ac eligẽdi quã partẽ velit vz ire psonaliter vel mittere aliũ vel soluere ⁊ dic qd sic vt dixi.s.ti.pxi.in fi.sed tñ si eligat mittere aliũ dz mittere psonã idoneã que sit apta acceptari per dñm ⁊ in cognoscẽdo istud vir bon⁹ arbitrabit ⁊ in arbitrãdo nõ dz esse nimis delicat⁹ neq̃ nimis onerosus.sed tenere mediũ.l.ꝯtinuus.in prin.ff.de ver.ob.⁊ in aut.de consulibus.in pn. qꝛ nõ dz attẽdi nimia austeritas dñi.ff.de vsuris.l.si bene: nec ẽt vas.dz tenere extrema.vt mittat viles.ff.de pig.ac.l.si seruos.et de hac qõne dixi ⁊ in.d.§.fi.s.ti.proxi. Quid aũt si vasal.sit nobilis ⁊ famosus q si iret psonalr iret multũ associatus: sz vult mittere vnũ substitutũ loco sui q nõ sit iturus ita associat⁹.an dñs possit recusare dic ꝙ sic: qꝛ nõ est eque idoneus: nisi ille esset ducturus tot secũ ꝓut dñs erat ductur⁹. Idẽ dicas si vas.erat multum cõsiliarius ⁊ industriosus ⁊ dñs dicat volo tuã industriã ⁊ tuũ cõsiliũ ⁊ nolo substitutũ.qꝛ lõga est dfa inter artifices.l.inter.ff.de solu.tũc silr dixit idez An.ꝙ dñs põt hoc dicere ⁊ maxie pro bono publico.vt in aut.de resti.⁊ ea q̃ pit in.§.quãobrẽ.et.C.de cad.tollẽ.l.§.pe. Sz tñ est obuiãdũ malitie dñi.ff.de rei ven.l.in fundo vt qꝛ forte ex pecunia ꝙ soluit vas.dñs possit reperire ita strenuũ ⁊ sapientẽ sicut ipse est.⁊ sensit et Ja.ard.in sum.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricel.ao p aliũ possit seruire vas.domino vbi videas ⁊ late dixi in.d.c.si qs decesserit.s.si de feu.fue.cõtro.⁊ in.c.fi.de capi.q cur.ven.
4 ¶†Quero quid si vas.velit ire psonalr.sed dñs vult pecuniã an audiat dñs ⁊ dic ꝙ nõ qꝛ est in electione vas.vt.s.dixi. Et qꝛ duri⁹ soluit pecunia ꝙ psonale seruitiũ prestet.ff.de ope.li.l.ad hec opera.§.fi.de infirmis vel aliter inhabilibus ⁊ als legitime excusatis ad seruiendũ cũ psona qd iuris vid i.d.c.si quis decesserit.vbi oĩa ꝑdicta declarant. ¶Ultimo ad materiã huius.§.vide plura q̃ dixi in.d.§.silr.de capi.corra.⁊ in.d.§.fi.s.ti.pxi.⁊ in dictis remissionibus quas i dictis locis adduxi ⁊ p Ja.ard.in loco.s.allegato. De materia aũt qñ ⁊ qualiter vas.teneat ⁊ dẽat adiuuare dñz suũ in guerra sua dic plene vt scripsi.s.in ti.hic fi.lex in prin.⁊ in.§.j.⁊ vide Hosti.in sum.ti.de feudis.§.vt autem.ver.item amittit.

1 ☞Feuda dignitatum ⁊ principatuum regalium sunt indiuisibilia.
2 Feuda inferiora ⁊ absq̃ dignitate diuidi possunt.
3 Dominus sine vasalli cõsensu ius quod habet in feudo in aliũ non transferet.
4 Vasallo plures dominos habẽti cui maluerit seruire optio datur.
5 Vasallo decedente cum filio vtili altero inutili ad seruiendum dño vter eorum succedat.
6 Vasallus vniuersitatis illam requisitus iuuabit.
7 Iurisdictiones ⁊ curie diuisibiles.
8 Dignitates regales statuto inducente diuidi possunt.
9 Castra de nouo marchioni concessa non sunt de marchionatu.

Preterea ducatus.

Quia diuisio hz istar alienatiõis vt i.l.j.C.cõ.vtriusq̃ iudi. Iccirco annectit iste.§.sub ista rub.de ꝓhi.feud.alie. Et diuidit in quatuor partes.qm̃ i prima declarat an feu.sint diuisibilia. In scda an oẽs vas.ad quos ps feu.ꝑuenit teneant iurare fidelitatẽ. In tertia an dñs alienãdo partẽ feu.possit iducere vas.iuitũ ad hñdũ plures dños. In quarta an dñs possit trãsferre ius suũ in aliũ sine voluntate vas. Scda ibi ita vt oẽs. Tertia ibi tñ. Quarta ibi nec dñs. ¶Casus. Feuda ducatus marchie et comitat⁹ nõ sunt diuisibilia. Alia vero feu.sic quo casu oẽs vas. ad quos portio feu.ex diuisione ꝑuenit iurare debẽt dño qnimo nõ põt dñs trãsferre ius suũ in aliũ sine volũtate vas.h.d. ¶In tex.ibi ducat⁹.qd sint iste dignitates ⁊ q̃re ita appellant dixi.s.in ti.qd sit dux co.vel mar.in pn. Ibi decreto hoc iõ dixit qꝛ forte añ hãc legẽ diuidebant talia feuda p ea q̃ no.i.c.oẽs.s.si d feu.fue.ꝯtro. Ibi aliud aũt feu.s.inferi⁹ a ꝑdictis ⁊ de his feu.iferiorib⁹ ẽt tãgit i.d.c.qs dic.dux co.vel mar.⁊.s.q feu.da.pos.in pn. Ibi consortes.i.cõuasalli q habẽt ptem in dicto feu.ꝓ indiuiso vel qꝛ sint plures filij q successerũt pri vel plures vas.q aliquo titu.licite simul ⁊ ꝓ indiuiso acqsiuerũt ẽm An.de yser.ibi fidelitatẽ.i.iurm fidelitatis.vt.s.in ti.qd ꝑce.de inue.an fide.in.c.j.in fi.ibi ita tñ. Hic ifert ex predictis hoc mõ qꝛ sicut qñ plures vas. succedẽtes i eodẽ feu.oẽs iurabũt donec illud tenebũt ꝓ indiuiso ⁊ si illud diuidãt inter se qꝛ nolũt stare in cõione: tũc illi soli ad quos portio hui⁹ feu.spectabit iurare debebũt: vt hic.⁊ sic intelligit de diuisione facta ex cã necessaria. Et ita nõ hz vim alienatiõis vt est tex.in aut.de liti.in.§.j.col.viij. Non aũt dz extendi ad diuisionẽ factã ex cã volũtaria q̃ hz instar alienationis vt in d.l.j.C.cõia vtriusq̃ iudi.vt qꝛ vas.vellet alienare ptẽ feu.alicui extraneo diuidendo illud.qꝛ tũc nõ posset.vt.s.de vas.q cõtra cõsti.loth.feu.alie.in pn.ita quoq̃ arguẽdo a sili in psona pluriũ dñorũ succedẽtiũ in loco vni⁹ dñi patris eoꝝ donec tenẽt dictũ ius pro indiuiso est iurãdũ cuilibet istoꝝ p vas. Sed si diuidunt tũc iurabit solũ istis ad quos portio hui⁹ iuris feudalis ꝑuenit vt no.glos.in.l.si vsusfructus.§.j.ff.de vsuf.⁊ ꝓbat.s.de eo q sibi here.q̃ suis mas.⁊ fe.in.c.j. Si vo dñs vellet volũtarie diuidere istud suũ ius directũ feudale trãsferẽdo ptẽ in aliũ extraneũ tũc nõ posset vt hic in isto tex.q ita dz intelligi ꝓut declaraui in.d.c.oẽs filij. Et nũc hẽs itellectũ hui⁹ lrẽ. Ibi trãsferat dic vt ꝓbat.s.de
1 lege cor.in.§.ex eadẽ. ¶†No.qd feu.dignitatũ ⁊ principatuũ regaliũ nõ diuidunt.vt hic ⁊ no.per gl.in.c.si heredes.extra d test. ⁊ est rõ qꝛ debent stare vnite ⁊ nõ diuise.ne p diuisionẽ diminuãtur ⁊ deducant ad destructionem.vt no.glo.in.c.lz extra de voto ⁊ voti redẽ.qm̃ vt ait phus Virtus vnita fortior ẽ seipsa dispersa. Hinc est qd scribit in lege euãgelica qd oẽ regnũ in se diui
a sum[a] desolabit. Et phus nõ est bonũ pluralitas ꝑncipatuũ vn⁹
b ergo princeps. Nam vnũ regnũ non capit duos[b] vt ait Cicero. ⁊ hñ.vij.q.j.in apibus.⁊ in.l.fi.ff.de re.diui. Et intellige predicta vera: nisi ex ꝑuilegio spãli ꝑncipis ꝑdicte dignitates essent facte diuisibiles vel consuetudie inducta sciẽtib⁹ ⁊ vidẽtib⁹ impatoribus: ita qd ex certa eoꝝ scientia diuidunt ẽz An.de yser.⁊ bal.per.l.de qb⁹.in fi.ff.de legi.⁊ dixi.s.de alie.feu.in.§.fi.in fin.⁊ q̃q̃ sint idiuisibilia respectu iuris.⁊ dignitatis tamẽ pñt dux co.vel mar.alteri infeu.vt.s.de his q feu.da.pos.in prin.ẽm Ja.de bel. ⁊ ad hanc materiam vide plene p bal.in aut.hoc amplius.C.de
2 fideicõ.vbi plura dicit. ¶†Not.qd feu.inferiora que nõ habent annexã dignitatẽ ⁊ ꝑncipatuz sunt diuisibilia. Nam valuasores ⁊ valuasini ⁊ ceteri vasalli talia feu.iferiora tenẽtes de qbus hr in.d.ti.qs dr dux co.⁊c.possunt iter se ipa feu.diuidere sine licentia dñoꝝ ⁊ sine piculo illa amittendi.vt hic ⁊.s.ti.ij.⁊.s.de natura suc.feu.in.c.⁊ in.d.c.oẽs filij. Ex quibus infert qd aliqd licitũ est inter minores qd ꝓhibitũ est inter maiores.qd vr esse ꝯtra regulas iuris in.l.barbarius in fin.ff.de offi.pretoris.⁊.l.non videtur actori.ff.de reg.iur. Sed hoc ideo statutũ est in casu nostro: quia maior est rõ que restringit maiores vasal.dignitates ⁊ principatus tenẽtes.vt dixi.s.in precedẽti nota. Hinc est qd impator ẽm iuris rõnẽ nõ dat talia feu.vt filij succedãt.qm̃ in talibus nõ est successio nisi p inuestiturã a succedẽtib⁹ acquirat de nouo vt.s.de feu.mar.in.c.j.quãq̃ hoc videat ex cõsuetudine vsurpatũ.vt.s.in ti.de alie.feu.in fi.sed alia feu.inferiora dant ẽt vt ad descẽdẽtes in ifinitũ trãseãt.vt.s.q feu.da.pos.in.§.antiqssimo. Posset tñ impator hoc idẽ facere ẽt i maiorib⁹ si vellet: qꝛ põt tollere ista positiua sicut vult.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi.cũ ibi no.⁊ plene dixi in.d.c.j.de feu.mar.vbi videas. In bñficijs autem ecclesiasticis seu ꝑbẽdis nõ pñt eẽ duo hoĩes inuestiti de eadẽ ꝑbẽda siue sit magna siue pua: qꝛ est mõstruosũ i vno corpe esse duo capi
3 ta vt i.c.maiorib⁹.ex.de ꝑbẽ.⁊ dic vt ibi p Jo.an. ¶†No.qd dñs nõ põt ius suũ qd hz i feu.trãsferre in aliũ extraneũ absq̃ volũtate vas.vt hic.⁊.s.quo tpe mil.in.c.ij. Et est rõ qꝛ p cõtrariũ vasal.silr nõ põt ius suũ i aliũ trãsferre absq̃ volũtate dñi.vt p3.s.in prin.hui⁹ ti. Unde qꝛ dñi ad paria iudicari dñs ⁊ vas.vt.s.de for.fi.in fi.merito cõgruũ fuit paria iura decernere.vt.s.tit.pri.i.§.fi.⁊ dixi.s.de lege corra.in.§.ex eadẽ.in primo.no. Et nõ solũ ꝓhibetur dñs alienare totũ vt hic in fi.qnimo ẽt partẽ ne vas.reperiatur habere plures dños respectu eiusdẽ feu.vt hic in versi.ita tñ ⁊ hoc dic vt dixi super tex. Quid aũt si ex necessitate vellet vendere dic p Ja.ar.in sum.ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricel. si propter necessitatem dñs vellet vẽdere ⁊c.facit qd dixi in.c.j.s. quo tẽpore mil.⁊ de lege cor.in.§.ex eadẽ. ¶Oppo.cum glo.j.qd imo vas.cõpellatur habere plures dños.d.l.si cuius.in.§.lz ⁊ si plures.ff.de vsufruc.vbi si vsufructuarius recognoscit vsumfructum a pluribus tenet oĩbus satisdare. Et ex hoc colligit ibi gl. qd vas.iurare dz singulis heredibus dñi. So.lz ista gl.nõ solum qd ex cã necessaria vasallus hñ compellitur habere plures dominos videlicet quando moritur relictis pluribus heredibus q
c tunc omnibus est prebenda fidelitas[c] per vasallum vt ibi quoniam iuramentum fidelitatis est indiuiduũ.⁊ ideo cuilibet est iurandum.vt.ff.de operis libertorũ.lege vt iurisiurandi.in fine. Item quia omnes dicti heredes habentur loco vnius scilicet illius cui successerunt.l.cui fundus.ff.de condi.⁊ demõ.sed hic loquimur quãdo ex mera volũtate ⁊ proprio motu dominus vellet cõstituere alios dominos ipsi vasallo.⁊ tũc nõ potest hoc fieri ꝯtra voluntatẽ vasalli vt in isto tex.⁊ qd.s.eodẽ dixi.⁊ latius
4 in dicto capitulo omnes. ¶†Quero cum glossa secũda quid si vasallus habeat plures dominos ⁊ vnusquisq̃ eorũ petit seruitium a vasallo.cui dabit electio an vasallo eligẽdi quẽ dñs velit cui seruiat an dabit dñis. Et respondet gl.qd vasallo.arg.l.plerunq̃.ff.de iure dot. Et hoc vult vsq̃ in fi. Sz tu aduerte q ego puto qd ista gloss.non bene possit adaptari ad casum istius in quo dominus ꝓ volũtariã alienationẽ iuris sui feudalis nõ põt facere

a ¶Dẽ regnũ i se diuisum.add.c.si ea.xxv.q.ij.originalr matthei xij.⁊ luce.xj.

b ¶Unũ regnuz nõ capit duos. add.c.nũc aũt.vij.q.j.gl.i cle.ne romani.d iure iu.io.an.i addi.spe.ti.d rescri.ꝑsenta.bal.i aut.h amplius.i.iij.co C.d fideicõ.bal.i.l.pe.C.d ꝯdi.in sertis.bal.in.l.si viua.C.d bonis mater.

c ¶Qꝛ tũc oib⁹ ẽ ꝑbẽda fidelitas. add.qd d pre q decessit relictis plurib⁹ filijs an vasall⁹ dz iurare fidelitatẽ oĩbus filijs: an vo dz iurare vni ex illis filijs. h sunt due opi.prima opi.qd oib⁹.⁊ h firmat glo.i.l.si cuius i.§.j.ff.de vsufru.bal.i.l.j.i.xxij.q.ff.d rerũ diui.ang.i.l.ij.i §.ex his.⁊ ibi lr.ro.ff.de v.ob.io.de imo.i.l.iiij.ff.eo.ang.i.l.cõis.ff.de i ius vocã.alb.d ros.i.l.duo pꝛoni.ff.d iure iu.io.an.i addi.spe.ti.d lo.in.§.nũc aliq v.lxxij.ꝯriã opi.tz alb.d ros.i.l.stiplo.i §.q̃situ.ff.de no.ope.nũ.idẽ alb.i.l.cõis.i pn.ff.d ali.⁊ cib.leg.idẽ tz Ho.i sum.tit.d feu.i.§.fi.v.sed nũqd tenebitur idẽ tz spec.ti.de feu.⁊ ibi io.an.in addi.i.§.qm̃.versi.xxix.

facere vt vas.inuitus habeat plures dominos.vt.s.dixi.qꝛ per talem alienationẽ factam sine voluntate vasalli priuaretur dñs dicto iure suo ⁊ applicaret ipsi vasallo secũdũ ea que dicta sunt in dicto.§.ex eadem.⁊ qd no.glo.s.per quos fiat inuesti.in fi.vnde isto casu supfluũ est disputare cui⁹ sit electio cũ illa pars alienata non transferat in aliquem dñm.sed in ipsum vasallũ quare necessariũ est intelligere glo.videre meo in casibus in qbus vasallus põt habere plures dominos iuridice.quo casu quis tũc habeat electionẽ ⁊ qualiter seruitia tũc prestentur tam in dãdo q̃ in faciendo siue dñi habeant guerrã inter seipsos siue cũ alijs vide ꝙ scripsi in.d.c.oẽs vbi plene in qõnibus examinaui oĩa ꝑdicta discurrẽdo p singula mẽbra. Quid aũt si rex habeat guerram ⁊ petat subsidium a vasallis baroni sui.iste aũt baro dixit ꝙ vult ꝙ sibi seruiant: qꝛ etiam ipse habet guerram cui debeãt seruire vide in Spec.de feu.§.qm̃ versi.xvj. ¶Oppo.cũ glo.fi.de dicto.§.ex eadem in versi.ꝙ mediolani ⁊c.vbi expresse dr ꝙ dñs põt trãsferre ius suum in alium sine voluntate vasalloꝝ.dummodo trãsferat in coequalem vel maiorem. Et huius timore cõtrarij: ista gl.dat plures solutiones quas recita vt in ea. Et tandem tu resideas in hac solutione que vera est vz ꝙ ibi loqmur ẽm specialem consuetudinẽ mediolanẽsiũ que non est trahẽda ad alia loca vbi nõ viget talis ꝯsuetudo qm̃ in alijs locis vbi nõ est dicta ꝯsuetudo debet attendi ⁊ obseruari id qd disponit ista lex.vz vt hodie dñs feudum sine voluntate vasal.ad alium non transferat vt hic ⁊ in dicto.§.ex eadem.in princi.⁊ sensit glo.s.in prin.ibi posita ⁊ dixi in.c.ij.s.quo tpe miles.⁊ in dicto.§.ex eadẽ in secundo notabili.⁊ per hec habes nũc expeditam istam gl.cũ
5 suis necessarijs vsq̃ ad versi.quid si vasallus ⁊c. ¶†Quero cum dicta gl.qd si vasallus decesserit relictis duobus filijs quoꝝ vn⁹ est vtilis: alter vero inutilis ad seruiendum.an solum vtilis succedat in totũ si adest voluntas dñi. Et rñdet ꝙ ista qd est multũ dubia ⁊ disputabilis ẽz Corradinũ glossatorẽ antiquũ. In qua ꝯrie ⁊ varie adducunt sententie per ti.s.an mutus vel aliter imperfe.⁊c. Et hoc vult gl.ista vsq̃ ad fi.que nõ aliter soluit qõnez istam. Sed tu dic ẽm An.de yser.ꝙ ista questio vr habere modicam dubitationem presupponendo ꝙ inhabilis in totum excludat a succedẽdo ꝓut vr presupponere ista gl.qm̃ postq̃ adest voluntas domini vt habilis succedat in totũ cui dubium ꝙ poterit in totũ retinere postq̃ dominus facit sibi gratiam.vt supra quẽadmo.feu.ad fi.pti.in.c.j. Itẽ ⁊ alia rõne dato ꝙ dñs nõ consensisset qꝛ cuz istud feu.esset paternũ dz potius preferri ipse frater agnatus q̃ dominus per ea q̃ habent in tit.si vasal.feu.priue.cui defer.debe. Et de hac tñ qõne dic plene p Jo.an. in addi. Specu.in ti.de feu.§.qm̃ ver.xxvij.⁊ tangit ẽt sup rubrica. Utruz sit inutilis succedat in feudo.dic vt dixi.s.episcopum vel abbatem in.§.fi.⁊ in.d.ti.an mutus ⁊c.in.c.j. Si vero domin⁹ a pn.dedisset feudum duobus quorum vnus est vtilis ⁊ alter inutilis sed dñs ignorabat: tũc vtilis nõ habebit nisi partẽ suã nec accrescit sibi portio inhabilis etiam si efficeret caduca.ar.in.l.fideicõmissa in.§.seruo.ff.de leg.j.⁊.l.plane.in prin.in.d.ti.⁊ de duobus reis creos.§.j. Secus si ex certa sciẽtia dedisset p dictũ.§.seruo.⁊.C.de leg.l.cum rem alienam ẽm An.de yser. ¶Oppo.ab extra ꝙ imo feuda marchionatus ducatus ⁊ comitat⁹ possint diuidi postq̃ ꝓcedunt ab imperiale munificentia.ar.in.l.j.C.si socius liber.imperialis sine herede. So.dicit ꝙ hic loqmur in iuribus feudalibus ⁊ ibi vero loqt in casu spãli illius legis ⁊ donatiõis facte p impatorẽ vt ibi dixit Bart.de quo not.in.l.j.C.de bo.vacã.⁊ dixi s.de bene.fra.in.c.j. ¶†Quero ab extra qd si aliqs est vasallus alicuius collegij vel vniuersitatis an teneat adiuuare vniuersitatem.⁊ dicit Jaco.ardi.ꝙ sic non aũtem aliquam singularem personã nisi administratorẽ.ar.ff.de rerũ diui.l.in tm̃.§.vniuersitatis.ff.de in ius voc.l.sed ⁊ si hac.§.qui manumittit ⁊ debet se abstinere ab offensione administratoris alias feudo priuaretur ar.extra de penis in.c.in quibusdam. Sufficit ẽt vasallo si denũciet administratori ad excusationem sui: vt inuestiat.ar.ff.quod vi aut clã.l.prohibere.§.ij.⁊.l.aut.§.itez ait.⁊.ff.ad muni.l.municipes. Sed qd si vniuersitas hz feu.quod quidem acquirere potest.vt arg.ff.de acq.pos.l.ij.ff.ad exhibẽ.l.tigni.§.item si.⁊ aliqs singularis homo de vniuersitate offendat dominum seu administratorem dic ꝙ propter hoc vniuersitas nõ amittet feudũ.ar. dictarum legum. Non enim vniuersitas de facili dolum facere potest nisi dicatur quod vniuersitas puniatur ex facto administratoris quo casu punitur vniuersitas.s.durãte administratione.sed eo remoto vel mortuo redibit feudũ ad collegiũ vel vniuersitatem.ar.ff.de capi.corra.§.fi.ff.de acqui.pos.l.j.in fine.⁊ de lib. vniuersi.l.j. Et hec fuerũt verba Jaco.ardi.in summa sua in ti. quo.mo.feu.amit.sub rubricella.a vasall⁹ vniuersi.⁊ in charta.iij. de vasallo vniuersi. Quid autem si non petijt inuestiturã.s.debitum tempus dixit in dicto capit.j.in fi.de capi.corra.vbi videas ¶Quero an iurisdictiones ⁊ curie possint diuidi.⁊ rñdet qd sic ad exemplum vsufruc.nisi essent iurisdictiões marchionatus ducat⁹ vel comitat⁹ vt hic qꝛ cũ talia exceptuent vident oĩa alia includi.l.cum pretor.ff.de iudi.⁊ probat.ff.si serui.ven.l.⁊ si forte in.§.⁊ si heredes ⁊.ff.cõi diui.l.cõi diui.in.§.si duo.⁊.§.cum de vsufruc.⁊ ad.l.fal.in.l.j.in.§.si vsufruc.⁊.ff.de vsufruc.l.quoties Et fiat ista diuisio iurisdi.vel p adiudicationem vel alternis annis vel vni fiet locatio ⁊ pensio inter eos diuidetur. Uel etiam p diuisionem territorij ⁊ regionis cautionibus tamẽ interpositis de non impediendo adinuicem vt in.d.c.§.si duo.⁊.§.cum de vsufructu.⁊.l.item quãuis in.d.§.j.⁊.ff.de aqua plu.ar.l.lucio.in fi. Et ita determinat Ja.ard.in ti.q.mod.feu.amit.sua rubricella vtrum diuidi possit feu.iurisdictionis ⁊ curie.⁊ Bal.hic dicens ꝙ quãq̃ ipsa substãtia iurisdictionis nõ possit diuidi qꝛ est qd incorporale i se: tñ ꝯmoditas ipsi⁹ iurisdictiõis bene põt diuidi ff.de neg.ge.l.q aliena.in.§.fi.⁊.ff.cõi diui.l.arbor.in.§.aquarum. Et ex predictis infert Bal.contra duas determinationes quas facit Bar.in.l.tutores.in fi.ff.de admi.tu.vbi consuluit in q̃stione facti quod si duo vasalli diuidũt feuda paterna ⁊ castra sua ⁊ iurisdictiones inter eos ⁊ vnus delinquat in parte alteri⁹ qd non poterit p ipsuz puniri: qꝛ ista iurisdictio adhuc est iter am
a bos insolidum ⁊ par in parem[a] non hz imperium. Et hanc suaz determinationẽ ꝓbat p istum tex.⁊ p not.in.l.cõi diuidundo.in prin.ff.cõi diui.sed dixit Bal.ꝙ ista determinatio ꝓcederet i iurisdictionib⁹ marchie ducatus ⁊ comitat⁹. Sed in alijs iferioribus nõ qꝛ in istis cadit vera diuisio administratiõis vt.s.dcm̃ est facit ꝙ dixit Gul.de cu.in.l.fi.ff.de rerũ di.⁊ vide eundẽ Bal. in.c.j.in fi.qualiter iur.de.vas. Scdo ibi dixit Bald.ꝙ ꝓpter tale delictuz posset dñs eorũ aduocare ad se iurisdictionẽ vtriusq̃ ⁊ totum feu.ad quẽlibet pertineret insolidũ ꝙ nõ est verũ scdm Bal.p.l.si qs sit.ff.so.ma.⁊ per.l.gallus in.§.⁊ qd si tm̃.ff.de li.et posthu.⁊.l.loci corpus.§.si fundus.ff.si serui.vẽ. Et puto ꝙ bal. dicat verum qꝛ hic ꝑsupponit ꝙ feudũ erat pñnũ quo casu ex tali delicto cõmisso in aliũ q̃ in dñm dz admitti frater tãq̃ agnatus excluso dño ꝓut dixi.s.que fuit prima causa be.amit.in.§.
8 fi.in conclusionibus. ¶Quero an p statutũ vel consuetudinem posset induci ꝙ iste regales dignitates diuidant.⁊ Jo.an.in addi.spe.ti.de feu.super rubrica.ver.non omittam.videt tenere ꝙ sic si imperatoribus scientibus hoc fiat.ar.ff.de le.l.de quib⁹.ff.de ꝯben.emp.l.si in emptione.§.oĩm.de mune.⁊ ho.l.munera.§.mixta de aqua plu.ar.l.j.in fi.⁊.l.in summa d aqua quoti.⁊ esti.l.hoc iure.§.ductus aque.de qua tñ questione dic plene per eum in loco.s.alle.vbi ar.plurima hincinde facit.⁊ ꝙ tangit i.c.fi.ex de consue.⁊ qd supra dixi. ¶Quero qd si duo habent domũ cõmunem in feudũ ⁊ vnus solus eã habitauerit altero absente an teneat soluere alteri partem pensionis dic ꝙ non qꝛ habet ius i qualibet cespite terre in q̃libet pte dom⁹ pro indiuiso.⁊ sic suo iure vsus est.l.merito.ff.pro socio. Et hoc bene facit ꝙ no.gl.magna in fi.in.l.sabinus.ff.pro socio.⁊ tenet Ric.malũ.in.l.si quis putans.in.§.fine.ff.fa.erc.⁊ ibi per doc.facit ꝙ dixit Dy.in.c.in re cõi.de reg.iur.lib.vj. ¶Quero qd si duo fratres marchiões diuidunt bona sua inter se hoc modo: qꝛ ad vnuz ꝑuenit tota marchia ad alium peruenerunt oĩa alia bona allodialia: an teneat talis diuisio. Et dic ꝙ: sic qꝛ quo ad marchionatũ nõ ẽ facta diuisio: vt ꝓbat in.l.⁊ puto i.§.j.ff.fami.ercis.⁊ i.d.l.si qs putans.§.pe.cõi diui.⁊ sensit gl.in.l.si familie.C.fami.ercis.facit dictum.c.oẽs si de feu.fue.ꝯtro. Et hoc intelligas verum ẽm And.de yser. nisi talis diuisio fuisset facta in fraudem domini: vt qꝛ totũ feudũ ex diuisione deuenit ad illum q habebat filios: sz bona allodialia ad illũ q penit nõ habebat⁹ neq̃ sperabat habere ⁊ feudum erat nouum ita ꝙ ad dñm portio sua debebat reuerti per c.j.s.de bene.fra.qꝛ tunc talis diuisio non teneret in preiudiciũ dñi.ar.in.§.callidis.s.eo.⁊.ff.que in frau.cre.in.l.j.⁊ ita intelli
9 gi dz.d.c.oẽs ẽm ipsum An.de yser. ¶†Quero quid si marchioni vel duci concedantur noua castra de nouo an intelligant esse de marchionatu vel ducatu vt habeant eãdẽ naturam.⁊ dixit Bal.ꝙ non p.l.in agris.ff.de acquir.re.do. ¶Quero datum est feudum de nouo duobus pro indiuiso: isti postea diuidunt iter se ita quod vnus habet duas partes alter tertiam. Iste q habet solum tertiam partez morit ita quod portio sua debet reuerti ad dominũ vt i.d.c.j.s.de be.fra.vel aliter portio ipsius deficit ⁊ debet redire ad dominum an tũc dñs dz habere solum illaz tertiam partem peruentam ad illum vasallũ ex diuisione an vero integram medietatem.⁊ respõdeo ẽm An.de yser.ꝙ debet habere medietatem integraz.imo dicit ipse ⁊ fortius ꝙ dñs posset incontinenti reuocare quasi censeat alienatio vltra medietatem p pn.huius.l.⁊.ff.de vas.qui contra consti.lotha.in.c.j. ¶Ultimo ad materiam ꝑsentem adducas plura que scripsi in.d.c.oẽs filij. ⁊ vide in remissionibus quas ibi in vtroq̃ iure adduxi ⁊ quod dixi.s.d alie.feu.in.§.fi.⁊ p Bal.in.l.si plures.C.de cõdi.inser.de materia aũt diuidui ⁊ indiuiduis instrui cupis vide Bar.ff.de verbo.ob.l.stipulationes non diuiduntur.⁊ Joan.an.in addi. spe.ti.de feu.super rub.⁊ Bal.in.d.l.si plures.⁊ in.l.pro hereditarij.C.de he.act.⁊ ꝙ dixi.s.de fra.de nou.benefi.inuesti.in.c.j.⁊ per Jaco.ard.in summa ti.de suc.feu.sub rub.in feu.regni mar

a ¶Par in parẽ. adde.c.inotuit d elec.l.nã magistratus.ff.d arb l.ille a q̃ in.§.tẽpestiuũ.ff.ad senatuscõ.treb.

chie ducatus ⁊c.

1 ☞ Vasallus filium vel domesticum offendentem dominum satisfacere compellet.
2 Ingratitudo vasalli in dñm quando maior dicatur.
3 Dñs promittens feudũ vasallo: illum inuestire dʒ non obstañ. felonia in ipsum ante inuestituram commissa.
4 Tempora circa feudorum inuestituras consideranda.
5 Filius feudum auitum perdet ob patris delictum.
6 Heres dñi nõ priuabit vasallũ feudo ob culpã in dñm cõmissaʒ de qua ipse dñs in vita nõ fuit conquestus.
7 Vasallus domesticum offendẽtem dominum duobus modis ad dominum deducet.
8 Pactũ ꝙ pater feudo priuetur ob delictum filij non valet.
9 Vasallus vxorem dñm offendentem a se non repellet.

Insuper. Quia nõ solũ vasal. priuatur feu. qñ cõtemnit dñm suũ alienãdo feudũ sine ipsi⁹ dñi volũtate: vt. s. in prin. ti. visum est. Verũ ẽt qñ cõtẽnit ipsum nõ satisfaciẽdo de offensa illata ipsi dño vt hic. Merito interseruit istũ §. sub hoc ti. prout in simili dixi. s. e. in. §. firmiter in prin. Et diuidit in tres partes. qm̃ i pⁿma ostẽdit qd bʒ agere pater ꝓ offensa illata per eius filium aduersus dñm suum. In scda ostẽdit qd iuris quando filius offendens cõtẽnit satisfacere. In tertia extẽdit p̃dicta ad alios domesticos vasalli offẽdẽtes dominũ. Scda ibi sinaũt. Tertia ibi pariꝙ. ℂ Casus. Si filius aut domesticus vasalli offendat dñm dʒ deduci ꝑ ipsum vas. ad satisfaciendum dño aut eos a se separet. Si vero filius offendẽs recusat satisfacere nõ succedet in dicto feu. post mortẽ vasalli. h. d. ℂ In tex. ibi offenderit. s. tali offensione quã si pater fecisset amitteret feu. ꝺm An. de yser. Ibi priuabit. s. ꝑ sniam. ar. i. c. j. s. quo tpe miles ꝺm An. de yser. facit ꝙ dixi. s. eo. in. §. calidis. Ibi ⁊ fili⁹. s. offendens Ibi ɔtẽnit. hoc est qꝛ ipse filius nõ vult satisfacere. ibi nisi prius s. viuente adhuc patre: qꝛ mortuo patre ista satisfactio nõ satisfaceret cũ pater mortuus esset incapax ꝓꝑ delictũ suũ: vt. ff. de leg. p̃stan. l. itẽ veniunt nisi dñs eũ sponte in amicitiã acciperet. arg. ff. de adimẽ. leg. l. qd si iterũ ⁊. C. fami. ercis. l. in ipsius ꝺm bal. ibi faciat vcʒ vt reqsit⁹ a dño õducat domesticũ ad satisfaciẽdũ dño
a aut separet illum a se. Et domestici intelligunt^a oẽs illi quos secum bʒ in domo. l. q iurisdictioni. ⁊. ff. de iu. om. iu. ⁊. l. presenti. C. de his q ad eccle. cõfu. ⁊ in glossella fi. hic posita. ⁊ vide ꝙ not. s. i
1 ti. qualiter vas. dʒ iurare fi. in. c. j. §. j. ℂ † No. ꝙ vasallus tenet deducere filiũ seu domesticũ delinquentẽ ad satisfaciendũ dño pro dicta offensa vel eos a se separare. Et est rõ qꝛ vasallus tenet adiurare dñm ɔ omnes ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ patrẽ si põt ante delictũ ⁊ offensam cõmissam: vt. s. hic finit lex. in fine. Unde silr post delictũ cõmissum dʒ eos reducere ad satisfaciẽdũ vel saltem ad eos separandũ a se. Ex hoc infert ꝙ tempore offense cõmisse iste offendens stabat cũ vasallo. vñ si nõ habitaret cũ vasallo tũc pater excusabit a pena quãꝙ non separet. quoniam separare nõ potest postꝙ secũ nõ habitat cum priuatio p̃supponat habitũ. l. remittit. ff. de iureiur. nã ibi nõ est liberatio vbi nõ est obligatio. vt. ff. de verbo. ob. l. decem. Sed tñ quantum respectu ipsius filij nolẽtis satisfacere bene remanebit pena. qꝛ mortuo patre non succedet in feudo ꝺm And. de yser. ⁊ probatur in. c. ij. s. de capi. q cur.
2 vendi. ℂ † No. ꝙ maior reputatur ingratitudo vasalli delinquẽtis in dñm post gratiam cũsũmatã quã ante qd ptʒ qꝛ tempore quo tʒ feudum si delinquat amittit illud: vt. s. que fuit prima cã bene. amit. in. §. porro. Si vero delinquat anteꝙ ad feudum vocetur põt ꝑ satisfactionẽ submouere obstaculũ sui delicti. vt hic ⁊ in. d. c. ij. de capi. q cur. ven. facit ad p̃dicta ꝙ dixit Cy. in. l. fi. C.
3 de lib. ⁊ eorũ lib. ⁊ qd dixi. s. de succes. feu. in. §. j. ℂ † Quero cũ gl. prima quid si dñs ꝓmisit mihi feudum: ego post dictã ꝓmissionem ⁊ ɔcessionẽ feudi. sed anteꝙ haberem inuestiturã de dicto feu. cõmisi feloniam aduersus ipsum dñm: postea peto inuestituram de dicto feu. dominus vero recusat facere ꝓpter dictaʒ feloniam comissam. ego vero nego dictam feloniam cõmisisse. An hoc non obstante teneatur dominus me inuestiri. Et respondet gl. qd sic neꝙ dictum delictum ꝙ dr commissum obstabit arg. ff. de dolo. l. eleganter. §. pe. Et hoc vult ista glo. circa istam qõneʒ. Sed tu aduerte ne erres quoniam ista gl. implicat cum hac questione duas alias qões. quarum vna est si vasallus cõmittens delictum iaʒ fuerit inuestitus ⁊ postea morit heres aũt suus peti renouationem inuestiture ⁊ obijcit sibi de felonia commissa ꝑ vasallũ mortuũ. vnde iste heres negat. querit an iste heres debeat inuestiri. ⁊ respondet gl. ꝙ sic. Alia questio est que reuertit ad primam. Sed in hoc solũ est differẽtia: qꝛ in pⁿma vasallus cui erat promissum feudum negabat feloniaʒ commissam hic vero confitebatur sed dicebat ꝙ prius debet inuestiri quam cognosci de dicta felonia. Et in hac questione similiter concludit ista gl. qd dʒ primo inuestiri cum ꝑ dictam feloniam nõ possit priuari ⁊ disuestiri nisi prius inuestiatur. arg. ff. de edi. edic. in. l. bouem. in. §. ij sub conditione. Et nunc habes totam istã gl. expeditam vsꝙ ad fi. Sed qꝛ ista gl. defectione logt idcirco videam⁹ sigilla

a ℂ Domestici itelligũt. ad d gl. in l. respiciẽdũ i. §. delinquũt. ff. de penis. spe. i ti. de teste. i. §. j. v. item qd est domestic⁹ Joã. an. i. c. fi. de v. sig. lib. vj. i nouel. Domi. i. c. regule. xxix. distin. Bart. in. l. ẽt. C. de testi.

4 tim secundum doct. in qualibet questione veritatem. ℂ † Pro quarũ declaratione primo sciendũ ꝙ circa inuestituras feudorũ possunt ɔsiderari tria tempora. Primum tempus est qñ dñs ꝓmittit ⁊ concedit vasallo feudum. Scdm tps est qñ dñs inuestit vasallum de dicto iam ꝓmisso ⁊ ɔcesso ⁊ vasallus iurat fidelitatem. Tertiũ tps est qñ virtute dicte inuestiture dñs transfert possessionẽ ipsi⁹ feudi: ⁊ tũc feudũ ꝓprie capit effectum suum: prout predicta declaraui. s. qd si inuest. in pⁿn. ⁊ ꝑ Dy. in regula prima. de re. iur. lib. vj. Hoc premisso nunc venio ad declarationem prime qõnis ⁊ vltime simul ⁊ semel qꝛ ꝓcedunt a pari. Circa qs qões dicũt doc. ꝙ hoc qd dixit ista gl. vr durũ ⁊ incõueniẽs qd ille q posset destruere iam edificatũ nõ possit resistere vt non fiat edificiuʒ ex culpa ⁊ cã ex qua iam factũ destruerẽt. l. nec non in. §. exẽplo. ff. ex q. cau. maio. Et id vr ꝙ dñs possit ɔdicere obligationem ex ꝓmissione qua dictũ feudũ spopondit cũ ꝓmisit dare vasallus esset grauatus q nũc est ingratus ⁊ sic cã est reducta ad non causam. imo nõ est secuta: qꝛ vasallus fecit ɔtrium. ff. de cõdi. sine cã in. l. j. Si ergo dñs põt habere hanc actionẽ multo fortius habebit exceptionẽ ꝑ regulam cui damus ⁊c. in. l. inuitus. ff. de re. iu. Itẽ per aliã regulã qꝛ vasall⁹ petijt ꝙ restituturus est vt. ff. de excep. do. l. dolo. ⁊. l. ij. in. §. generaliter. Ex qbus infert contra determinationẽ huius gl. ꝙ si vasallus agat vt inuestiat: qꝛ ꝓmissum est ei feudũ ꝓponet dñs exceptionẽ qꝛ culpa ⁊ sic non est bonũ exceptare vt inuestiat. ar. ff. ad vell. l. aliqñ in fi. Et ita notabiliter determinat An de yser. ⁊ predicta sunt vera qñ ɔstat de felonia cõmissa. vt in vltima qõne gl. vel incontinenti dñs vt pharet ꝺm Ja. de bel. qꝛ tũc nõ cogit dñs facere inuestiturã. als secus ar. ff. ad exhibẽ. l. ij. §. idem ad treb. l. ille a quo. §. si de testõ. ⁊. C. de cõpẽ. l. fi. ⁊ hoc tʒ And. de yser. vt qꝛ dñs dicat hodie ɔstat hodie agat per. l. si is a quo vt in pos. lega. ⁊ iudex statuat certũ tps. ꝙ dños faciat ɔstare de culpa. l. si qs libertatẽ. §. plane. ff. de peti. he. ⁊ hꝯ ɔfirmat Hos. dicẽs ꝙ si ista ꝓbatio hui⁹ felonie exigit altiorem indaginem: tũc iste vasallus debebit inuestiri: qꝛ principalis sua petitio tẽdit ad possessionẽ adpiscẽdã potius ꝙ ad cãʒ petitorij. arg. in. l. fi. C. de edi. diui adri. tol. ⁊ extra. de ɔces. prebẽde. post electionẽ. vñ cuʒ in p̃senti cã nõ reqrat libellus ꝑ ea q̃ nõ. per quos fiat inue. in. §. fi. dʒ ꝓcedi summatim ⁊ ea q̃ reqrunt altiorẽ indaginẽ reseruant. ꝑ ea no. in. l. nã postea. §. si minor. ff. de iureiu. ⁊ ꝙ dixi. s. de ɔtro. inter vas. ⁊ epis. ⁊. c. j. ⁊ de alie. feu. pater. in. c. j. ⁊ per ista habes nunc clare ⁊ copiose expeditas istas glos. Venio nũc ad declarationẽ alterius qõnis eiusdẽ gl. q̃ fuit ꝙ si post mortẽ patris vasalli delinquentis q iaʒ fuerat inuestitus petat filius se inuestiri. ⁊ excipiat de felonia patris. qd hoc non obstante debeat inuestiri filius. ⁊ ita cõcludit ista glo. Et circa hanc qõnẽ dixit Bal. esse cõsiderãdũ an exigat altiorẽ indaginẽ vel nõ dictum est. s. prime in p̃cedenti qõne: qꝛ vasallus petit summatim se inuestiri. ⁊ si opponat ꝑ dñm de felonia patris replicabit iste filius patris mortui ꝙ sup hac felonia nõ p̃cedat qꝛ exigit altiorẽ indaginẽ. sed reseruet ius suũ ipsi dño circa hanc culpã. l. C. de fal. ⁊ tʒ ẽt An. de yser. Nam si ipse vasall⁹ ɔtestaret litem in per hac exceptiõe tũc esset necesse sup ipsa cognosci. vt extra de resti. spo. in. c. j. ⁊ qd no. in. l. si de vi. i fi. ff. de iudi. ⁊ ita itelligit bal. Sed tu aduerte circa hanc qõnẽ qꝛ forte dubitabis qꝛ postꝙ dñs nõ fuit ɔquestus de dicto suo vasallo delinquẽte dum vixit vr ꝙ non possit hoc opponere post eius mortẽ in ꝑsonã heredis pu q̃ statim tangunt in penul. gl. hic posita. Quare necessariũ est intelligere istã gl. vel ꝙ dñs ignorauit vel si sciuit. tũc intelligat ꝙ dñs iam fuerat cõquestus de vasallo eo viuẽte vel saltem p̃parabat ɔqueri: sed morte p̃uẽtus nõ potuit: qꝛ tũc poterit istis casibus dñs opponere de dicta offensa aduersus hrdẽ. Secus aũt si sciuisset ⁊ potuit vasall⁹ placitare ⁊ noluit: qꝛ tũc nõ posset placitare hrdẽ ꝑ ea q̃ no. s. q̃ fuit pⁿma cã bñ. amit. in. §. porro. Et ita itelligit An. de yser. hic istã gl. ad hoc vt ista qd ꝓcedat ⁊ sequit ẽt Bal. dicens ꝙ si nõ est multũ indiciũ igratitudinis ɔ offensorem nõ poterit moueri ɔ filium. qm̃ hec pena venit ex delicto. ar. ff. so. ma. l. rei iudicate. §. heredẽ. ⁊ de iure fi. l. eius qui delatorem. Item qꝛ ista actio tendit quasi ad vindictã. Et id nõ dat heredibus nec ɔ heredes. ar. ff. de colla. bo. l. cũ emancipati. §. si emancipati. ⁊ ꝙ no. i. l. si ille. C. de decu. li. x. Nisi eẽt talis felonia ꝑ quã delinquẽs ꝑdidisset feudũ ipo iure qꝛ tũc traheret secũ executionẽ ẽt in heredem: vt no. ff. ꝙ quisꝙ iuris. in. l. iij. i. §. qd ant. Et quod infert ipse Bal. ꝙ si esset felonia cõmissa alienãdo vel esset alia felonia in qua esset appositũ pactũ vasall⁹ caderet a feudo ipso iure si eam cõmitteret: tũc tale p̃iudiciũ trãsiret in heredẽ. quã relatiõ p̃parata ꝺm ipm ꝙ est nota. dignũ. Et vide circa p̃dicta
5 cino ꝙ no. ꝑ gl. ⁊ canonistas in. c. fi. extra de do. ℂ † Quero cũ glo. ij. qd si pater vasallus delinquat in dñm an filius ꝑdat feudũ auitũ. Et arguit ad ꝑtes vt ptʒ i ea. Et tãdẽ determinat ꝙ ꝑ. c. j. s. si vas. feu. priue. cui defer. de. Et hoc vult ista glo. vsꝙ ver. qd si vasallus ⁊c. Sed tu dic melius circa hanc qõnem prout dixit in. d. c. j. s. q̃ fuit prima causa bene. amitten. in. §. fi. in diuisionibus. ℂ Quero subsequẽter cũ. d. gl. quid si vas. habens

dum antiquũ cõmisit delictũ erga dñm ex quo cadebat a feudo sed dñs sibi remisit dictã iniuriã ⁊ reseruauit sibi feudũ: postea moritur vasallus agnati volũt succedere in dicto feudo tãꝙ antiquo sed dñs dicit quod fuit effectum nouum ꝑ dictam refutationẽ ex quo ad ipʒ spectat: querit an censeat antiquũ vel nouũ. Et respondet glo. ꝙ antiquum ⁊ sic agnati debẽt admitti. ar. in l. peculiũ in. §. si ere alieno. ff. de pecu. Et hoc voluit tota ista glo. vsꝙ ad fi. sed tu circa istam qõnem latius ⁊ melius dicas prout scripsi. s. de vasal. decreeta. in. c. j. ⁊ per glo. ⁊ docto in dicto. §. si. here. ⁊ in. l. quod dicitur. §. pe. ff. de impẽsis. ⁊ quod ibi per Bar. s. xij. distin. c. preceptis. ⁊ per Bal. in. l. j. ff. de rerum diuisio. in. q. 6 ℂ † Quero cum gl. pe. quid si vasal. delinquit contra dominum sed dominus in vita non est conquestus de vasal. an mortuo ipso domino poterit heres suus placitare cum dicto vasal. cõqueri de eo occasione dicti feu. ⁊ per cõsequens auferre sibi feu. Et respondet glo. quod non. argu. in. l. fina. C. de reuo. dona. in. l. omnimodo. §. j. C. de inof. testa. Et hoc vult tota ista gl. vsꝙ ad fi. Sed tu dic de hac questione melius vt dixi i dicto. §. porro s. que fuit prima causa bene. amit. ⁊. s. quibus mod. feu. amit. in §. ⁊ qd dixi. s. circa glos. primam in fi. que omnia ad hanc q̃stionem trahenda sunt secunda Bal. facit glo. in. d. l. fin. ℂ † Quero ab extra de forma qualiter de deducat vasallus predictũ offendẽtem domino ad satisfactionem. respondeo secundum And. de yser. duobus modis vel quod offendens se ponat in manib⁹ domini offensi tanꝙ in arbitratorem qui puniet eum: sicut iudex posset punire facta reconsiliatione ⁊ pace. Et si excederet in puniẽdo posset reduci ad arbitrium boni viri. per not. in. l. ꝑt. ff. de arbi. ⁊. C. de do. promis. in. l. iij. Et dicit quod poterit dominus etiã relegare ipsum offendentẽ vt stet extra prouinciaʒ vel terrã dñi sicut posset iudex: vt in. l. fi. ff. de iureiur. ⁊ extra de iureiu. in c. veniens non tamẽ posset corporaliter punire nec pretor debet exequi talem sentẽtiam in criminibus publicis. l. nõ distinguemus. §. iul. ff. de recep. arbi. Secundo modo dicit ipse quod sufficit quod vas. deducat offensorẽ ad dñm. vcʒ vt stet iuri. ⁊ ꝑ modum iudiciarium cognoscatur ⁊ vindicetur. arg. C. de preci. impera. offe. l. rescripta. ad quod facit. s. q̃ fuit prima causa benefi. amit. in. §. item qui domino. Ego vero his dictis dñi nõ assenti. rem excepto quod in eo ꝙ dixit de religatiõe: qꝛ arbitrator non potest relegare. l. nulli. C. de sen. ⁊ interlo. omnium iudi. ⁊ quod no. in. d. §. iul. facit. l. titio in. §. titio. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ qd ibi per Dy. nisi ipse domin⁹ haberet autoritatẽ relegãdi. ar. ff. de interdi. ⁊ rele. l. j. in prin. ⁊ in. §. sicut. ℂ Quero quid si iste filius offendens sit emancipatus a patre an habeat locuʒ iste tex. vt eius pater vasallus teneatur ipsum deducere. Et dic ꝙ sic ꝺm An. de yser. ꝙ ptʒ qꝛ etiam tenetur pro ceteris domesticis extraneis vt hic facit. l. pridem de qõnibus. ℂ † Quero an teneat pactum qd pater cadat a feudo ꝓpter delictum filij ⁊ Bal. in. l. C. de his q̃ pe. no. sentit ꝙ non qꝛ est iniustum pactum. ar. in. l. pater. ff. de here. insti. ⁊ per no. in. l. ij quis in tantam. C. vnde vi. Ego autem putarem ɔtrium postꝙ pater in inuestitura se astrinxit ad tale pactum ⁊ obligationem per ea que habentur in. §. pe. ⁊ fin. s. qd sit inuesti. Nam cum non videatur turpe vr eẽ iusta causa beneficij amittẽdi vt in. §. sed nec alia. s. que fuit prima cau. benefi. amit. ℂ Quero an pater posset dare filiũ pro noxa. dic ꝙ nõ ꝺm bal. insti. de noxali. in. §. fi. ℂ Quero an pater per talem separationẽ filij perdat ius patrie potestatis dic quod non ꝺm Bal. argu. in l. abdicatio. C. de pa. po. ℂ Quero an pater ob hanc causaʒ posset filium exheredare. dic quod non ꝺm Bald. cum non sit inter causas enumeratas in aut. vt cuʒ de appel. cog. in. §. cãs. ℂ Quero an quis teneatur pro domisticis si rem alicuius inuadãt dic ꝙ non ꝺm Bald. ar. extra de resti. spo. in. c. cũ ad sedem. ℂ † Quero an vas. teneatur repellere a se vxorem suam ostendentẽ dñm dic ꝙ nõ ꝺm Bal. arg. C. de fur. l. manifestissimi. §. fi. Unde ergo ab istis domesticis de quibus loquitur iste tex. debet excipi vxor ꝺm ipsum. ℂ Ultimo de materia huius. §. tangitur. s. de capi. q cur. ven. in. c. ij. ⁊. j. in. §. seq. ⁊ vide Ja. ardi. in summa. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella si filius vasali dñm antiquiorem offenderit ⁊ sub rubricella vasallus tenetur dominũ adiuuare ⁊c. ⁊ per canonistas in. c. in qbusdã in fi extra de penis faci t qd habetur in. l. obseruare. in. §. proficisci. ff. de offi. pro cõsu. ⁊ in. l. fi. in prin. ff. nau. cau. stabu. ⁊ in. l. qui cum vno. in. §. qui filium. ff. de re mili. ⁊ per Joan. an. in addi. Specu. in ti. de feudis. in. §. nunc dicamus. ver. sed quare.

☞ Vasallus aliquo casu feudum potest infeudare nec ꝑ hoc dicetur alienare.
Vasallus plurium dominorum ex diuersis feudis priori etiam contra alios obligatur.
Vasallus vasalli mei an sit vasallus meus.
Feudum illicite alienatum reuertitur ad dominum directum.
Feudum non est alienandum sine licentia domini habẽtis directum dominium.
Vasallus de feudo inuestitus dñm compellet vt ostendat sibi feudi limites.

Illud quoqȝ. Prosequitur ɔtinuãdo eandẽ materiam de qua. s. §. in proxio tractauit vcʒ vbi filius vel domesticus vasalli offendit dñm ꝙ ipse vasall⁹ reqsitus a domino tenet reducere delinquẽtẽ ad satisfaciendum dño vel ipsum a se repellere. vt in. d. §. precedenti dr. Nunc vero declarat in isto. §. de subfeudatario qui offendit dñʒ dñi sui qui dñs suus si sit requisitus per priorem dñm offensum vt deducat istum offendentem ⁊ non faciat priuat feudo. Et diuiditur in tres partes: qm̃ in prima ponitur dictum cum determinatiõe ⁊ cũ vna exceptione i vasallo offendẽte dñm dñi sui. In scda ponit ponit aliam exceptionem a dicta determinatione. In tertia ponit aliud dictum cũ determinatione in primo feudatario reqsito a dño suo vt deducat subfeudatarium suũ offendentẽ a satisfaciẽdũ dicto dño suo offenso. Scda ibi: nisi requisitus. Tertia ibi ⁊ nisi. ℂ Casus. Vasallus offendens dñm dñi sui priuat feudo ⁊ reuertitur ad dñm suum a quo dictum feuduʒ recognoscebat nisi ista offensa fuisset facta per dictum vasallũ seruiendo licite alteri dño suo antiquiori a quo aliud feudũ tenebat vel nisi de predicta offensa requisitus satisfacere sit paratus. Sʒ si dominus huius vasalli offendẽtis idemꝙ vasallus sit reqsitus deducere istum offendenteʒ vel satisfaciendum ⁊ nõ faciat ꝙ amittit feudum. h. d. ℂ Et premitte pro euidentia huius litere ꝙ vasallus põt suum feudum alteri infeudare in totam vel in partẽ dummodo faciat sincere ⁊ sine frande. ⁊ i feudet equali persone a prout ipse est ⁊ eadẽ forma ⁊ ɔditione qua ipse habet prout dixi s. de capi. corra. in. §. preterea. vbi etiã glo. plene tãgit. ⁊ glo. j. hic posita. de hoc tamen. j. latius dicam in. j. notabili. In tex. ibi habuerit. Subaudi quod potest. ⁊ licitum est. vt. s. dixi in euidẽtia li. Ibi offenderit. s. tali offensione que est sufficiẽs ad amissioneʒ feudi. vt dixi. s. in. §. precedẽti super tex. Ibi fecerit. vt qꝛ habeat alium dñm antiquioreʒ a quo ab antiquo recognoscebat aliud feudũ ⁊ erat sibi obligatus ex debito fidelitatis seruire. vñ si seruiendo huic suo dño antiquiori ⁊ priori offenderat istũ dñʒ posteriorem. vt qꝛ forte haberent guerrã inter se ⁊ adiuuando priorem in dicta guerra offendit posteriorem: non debet ob hoc priuari feudo quod posteriori recognoscit: qꝛ in fidelitate q̃ fit posteriori domino semper excipitur fidelitas que debet p̃stari primo: vt. s. hic finitur lex in. §. fi. ⁊. s. de probi. feud. alie. per loth. in l. ij. Et predicta procedunt nisi iste vasallus p̃dicta machinasset in fraudem prout sequitur in tex. Ibi priuetur ⁊ sic patet quod feudum reuertitur ad dominum suum immediatum non autẽ ad dominum domini. Ibi resiqtus scilicet ipse vasal. offendens vt satisfaciat. Ibi ab eo scilicet domino suo immediato a quo tenet feudum. Ibi offendit: quo casu non perdet feuduʒ. ꝑut dictum est. s. in. §. precedenti. de filio ⁊ de domesticis offendentib⁹ alioquin perderet ⁊ rediret ad dominum suũ immediatum. vt s. proxime dixi. Ibi requisit⁹ scilicet vt deducat subfeudatariuʒ suum ad satisfacienduʒ ipsi maiori domino de offensa illata. q vasallus si sit negligens in regrendo ⁊ deducendo offensorẽ ad satisfaciendum debet amittere feudum. vt sequitur vsꝙ in finẽ.
1 ℂ † Nota hic tex. expressum in quo hodie de iure nouissimo vasallus potest alteri infeudare feudum suum nec ex hoc intelligitur alienare quod patet quia iste idem imperator Federicus qui prohibuit alienationẽ feudorum. vt supra in principio huius legis admittit infeudationem vt hic: quod intelligas verũ dummodo infeudet sincere ⁊ sine fraude ⁊ equali ꝑsone prout ipse est ⁊ ea forma ⁊ conditione quibus ipse habet. vt dixi in dicto. §. preterea supra allegato. ⁊ hoc etiam sensit glos. prima hic posita que per hoc est expedita. Et intelligas hoc esse verũ etiã si feudum esset ecclesiasticum. vt in. c. ex transmissa. ⁊ ibi ꝑ But. extra de fo. compe. vbi declarat an tale feudum apud scdm intel
2 ligat alterasse naturam suam. ℂ † Not. ꝙ vasallus plurium do
a minorum^a ex diuersis feudis est obligat⁹ debito fidelitas priori dño in tempore ad prestandum seruitia licita etiam in offensaʒ aduersus dominos posteriores. Et est rõ qꝛ qui prior est tpe potior dʒ esse in iure. Nam iste vas. primo fuit ligatus ipsi domino priori. ergo fidelitas sua ɔ oẽs ⁊ posteriores dños extẽdit vires suas. vt not. in. d. §. s. hic fi. lex ⁊ ibi dixi in pe. q. facit. l. in operis. ff. loca. ⁊ quod not. gl. supra de no. for. fide. in prin. ⁊ per bal. in. l. j. in. §. ne aũt. C. de cad. tol. Ad materiã aũt vtrũ quis possit esse vasallus plurium vide ꝙ dixi in. l. ij. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ loth. ⁊ in. c. omnes. si de feu. fue. cõtro. ⁊ qd no. ꝑ glo. ⁊ doc. in. c. ex ore. de priui. ℂ Op. cũ. gl. ij. ꝙ imo vas. offendẽdo dñm dñi non deat amittere feudũ cũ nõ sit nec videat eius vasall⁹ dato ꝙ sit vasallus sui vasalli: ꝑut in simili videmus de socio socij mei q nõ intelligit ex hoc esse socius meus. vt. l. nã socij. ff. ꝓ socio. Silr videm⁹ liberto liberti mei q nõ intelligit ex hoc esse libert⁹ meus. l. si a liberis. ff. de lib. agno. So. ꝺm Ja. de bel. ⁊ Nic. de nea. lʒ gl. ista nõ soluat ꝙ ideo in. §. isto ita statutũ est qꝛ cũ dñs primus ex dilectione primi vasalli fuerit cã huius feudi cõcedẽdo sibi dictũ feudũ. ergo vasall⁹ vltim⁹ dʒ diligere dñʒ dñi sui quo mediante

a ℂ Vasallus plurium dñor. adde ⁊ qd si iste vasallus q hʒ plures dños si p̃liãtur ad inuiceʒ qs tenet vasallus adiuuare vid ꝑ spe. ti. de feu. i. §. qm̃ v. xij. q̃rit et ꝑ Bal. ⁊ An. de bu. i. c. veniẽs de iureiur. ⁊ ꝑ Jo. an. in regula ɔ ctus de reg. iur. lib. vj.

ipse hꝫ cām huius bñficij.arg.ff.mād.l.si vero non remunerādi.
§.itē pap.nā sicut vasallus nō dꝫ copulare amicitias cum inimi
cis dñi.vt.j.in ti.ij.c.j.Ita p ꝯriuꝫ nō dꝫ copulare inimicitias cū
amicis dñi.⁊ sic nō dꝫ offendere amicū dñi sui vt hic.Idem ꝯfir
mat An.de yser.q̄ꝛ quāq̄ꝫ vasallus vltimus nō retineat a primo
domino ex eo q̄ꝛ secū nō ꝯxit neqꝫ fidelitatē iurauit.tñ tꝫ rē suaꝫ
q̄ꝛ id qd̄ pcedit ex re sua videt̄ esse suū.ff.de rei ven.l.solum.§.j.et
C.de fur.l.fi.§.cū in scd̄a.qd̄ ptꝫ q̄ꝛ scd̄s nō pōt accipere nisi ea le-
ge ⁊ pacto quo hꝫ primus.vt.s̄.dictum est.Ex q̄bus ptꝫ quod de
terminatio huius.§.est vera ꝙ vltimus vasallus teneat̄ ex offen
sa facta in pmum dñm a quo mediate ⁊ successiue habet causaꝫ.
¶Non obstant leges hic in gl.allegate in ꝯrium:q̄ꝛ in illis cau-
3 sa prima nihil influit in psonas vltimas sm̄ Bal.†Utrū aūt va
a sallus vasalli mei[a] intelligat̄ esse vasallus meus dic p gl.⁊ doc.in
l.modestinus.ff.de v̄.sig.⁊ latius in.l.de accessionib⁹.ff.de diuer.
⁊ tempo.prescri.facit ꝙ dixi.s̄.de ꝯtrouer.inuest.in.§.fi.⁊ p bar.
ff.de lib.agno.l.si q̄s a liberis.⁊ in Spe.de feu.§.q̄m ver.xiiij.⁊c.
¶Quero cum glo.fi.qd si vasallus primus infeudauit feudum
scd̄o:scd̄s tertio:⁊ sic successiue:demum vltimus alienaui dictuꝫ
feudum sine licentia.Ad quem dñm dictū feuduꝫ debet redire.
Et rñdet glo.ꝙ ad primū.Nam similiter pmus dñs est ille qui
laudare dꝫ dictas alienationes.Et si deberet solui aliq̄d pro di-
cta laudatione attēta cōsuetudine patrie deberet solui ipsi pmo
dño.Et est rō pp̄ter frequentiam talium alienationū.ex quib⁹
ipse dñs iuste pōt timere de amissione iuris sui.Et iō dictū lau-
diuium.i.dicta pstatio dicte solutionis dꝫ sibi solui in signum
subiectionis.ar.in.c.ij.extra de censi.lꝫ iste tex.videatur facere in
ꝯriū.Et hoc voluit ista gl.q̄ allegauit aliq̄ iura sua vsqꝫ adversi.
4 sed nūq̄d.lꝫ nō ita clare loquuta sit.¶†Ex qua gl. colligo duas
cōclusiones prima est dñs primus q hꝫ directū dñiuꝫ est ille qui
reuocat feudū alienatū illicite.Et hanc conclusionem sequunt̄
doc.Et est ratio q̄ꝛ apud alios infeudātes nullū dñium reman-
sit:q̄ꝛ transtulerunt in vltimū alienātē:vt not.glos.⁊ de lege cor.
in.§.similiter.Et de hac questione plene per Joan.an.in addi.
Spe.in ti.de feudis.§.q̄m.ver.xxxvij.Dixi tamen Bald.quod lꝫ
vasallus infeudando alteri transferat vtile dominium tamē re-
manent alique reliquie apud ipsuꝫ qd̄ ptꝫ q̄ꝛ debentur ei serui-
tia per suum vasalluꝫ ⁊ sibi iurat̄ fidelitas.vñ nō est in totū ius
suum absorptum.arg.in.l.talem.§.fin.ff.de here.insti.Et ex hoc
infert ꝙ si ex consuetudine induceretur ꝙ in alienatione dicti
feudi exigeret̄ eius licentia.qd̄ tunc si vasallus alienaret absqꝫ
eius lnīa ꝙ feudū deberet reuerti ad ipsum dñm ⁊ nō ad porem
dñm.Concludens ꝙ ad eum debet reuerti q habuit autoritateꝫ
dandi licentiam alienationi.¶†Scd̄a ꝯclusio quam collego ex 5
ista gl.est ꝙ in alienatione feudi requirit̄ licentia prioris domi-
ni habentis directum dñium.Sed de hac ꝯclusione dic latius vt
dixi.s̄.hac eadem.l.in princi.in questionibus facit qd̄ dixit Frā.
zaba.i.c.fi.extra de locato in emphyteota.⁊ spec.in tit.de locato
§.nunc aliqua ver.cv.⁊ versi.cxxvj.Restat modo respondere ad
istū tex.q predictis conclusionibus obuiare videtur sm̄ istā glo.
que tamen non soluit:q̄ꝛ dico ꝙ iste tex.loquit̄ quando domin⁹
prim⁹ fuit offensus per ingratitudinem delicti:quo casu dictū
feudum vasalli delinquentis non debet redire ad ipsum prioreꝫ
dñm offensum sed ad dominum immediatum ipsius vasalli of-
fendentis sed conclusiones.s̄.scripte loquunt̄ q̄n ipse prior dñs
offendit̄ p ingratitudinem ꝯctus.s.alienatiōis:quo casu feudū
redit.ad ipsum dñm priorem.⁊ pōt assignari rō differētie:q̄ꝛ fre-
quētia alienationis hoc operat̄ ad hoc vt dñs non priuet̄ iure
suo.⁊ ita sensit hec gl.Nam ipse dñs primus p talē renouationē
cōseruat ius suū ⁊ dat causam vt vasalli abstineant a talib⁹ alie
nationibus.Sꝫ in delictis ⁊ offensis aduersus dñm cōmissis nō
vrget tale dubiū amissionis feudi.vñ sufficit quod vasallus pu-
nit̄ in amissione iuris sui ꝙ reuertit̄ ad ipsum dñm īmediatū a
quo recognoscit vel satisfaciat dño priori de offensa p ipꝫ cōmis-
sa vt in hoc tex.Neqꝫ ēt accidit ita sepe qd̄ vasalli psiliāt ad offē
dendū dñm priorē sicut psiliūt ad alienandū.Merito talis fre-
quentia alienationis debuit habere spāle ius.ar.ff.de vsuca.l.iu-
6 sto.in pn.sm̄ An.de yser.facit.l.singularis.ff.si cer.pe.¶†Que-
ro subseqūēter cū dicta gl.an vasallus iuestitus de feudo in quo
nō sunt specificati cōfines neqꝫ q̄titas feudi possit ꝯpellere dñꝫ
vt oñdat sibi feudum ⁊ fines q̄tum ptendit̄.⁊ dixit glos.ꝙ sic p
l.titius heres.ff.de ac.emp.⁊ hoc voluit glo.vsqꝫ ibi nunq̄d.que
bene loquitur ⁊ bene determinat sm̄ doct.Ued tamen ipse vas.
melius faceret si hoc declararet tp̄e iuestiture ⁊ poneretur in pri
uilegio seu instrumento inuestiture:quoniam si post factam in
uestituram veniat in controuersiam posset dominus ostendere
modicum terre ⁊ dicere hoc est feudū tuum ⁊ se liberare.arg.in
l.quod rerū in.§.j.ff.de le.j.scd̄m An.de yser.⁊ facit ad hanc que
stionem ꝙ no.gl.in.l.si in rem.in prin.ff.de rei ven.⁊.C.q̄n ⁊ qui.
quarta pars debe.l.ij.li.x.Utrū aūt q̄n feudū est antiquū ⁊ vasal
lus longo tēpore seruitia psstitit ⁊ nō apparet quātū sit feudum
q̄s tunc debeat probare an dñs vel vasallus.⁊ ꝯ quem sumatur

a ¶Utrū āt vasal lus vasalli mei. add̄ gl.i.c.legit lxxxi.di.gl.i cle. j.de iureiu.bal. i.c.cū dilecti.de dolo ⁊ ꝯtu.bal. in.l.j.C.cōia de lega.

b ¶Dñs feudi.ad de doc.i.c.cetex de indi.abb ꝯsi. lxxxiij.in.j.volu. Jo.de ana.cōsi. xxxij.

dic vt plene dixi.s̄.si de feu.fue.cōtro.in.c.vasall⁹.el.j.⁊.s̄.de ꝯtro.
inter vas.⁊ fe.in.c.j.Sed qd eꝫ si dñs precipiat vasallo vt det sibi
feudum pscriptū an vasallus teneat̄ dare.⁊ qd si dubitet̄ quid ⁊
quātū sit feudū dic de his q̄ōnib⁹ p Ja.ardi.i tit.q.mo.feu.amit.
sub rubrica si dñs pcipit ꝙ vasall⁹ det feudū pscriptū ⁊c.cū rub.
seq.Et vide ad pdicta no.p Bar.in.l.j.C.de ꝯdu.⁊ pc.lib.xj.⁊ in
spe.de loca.§.nūc aliq̄.v̄.lix.⁊ v̄ll.seq.⁊ seq.p Host.in sum.ti.de
feudis.§.vt aūt v̄.qd si vasall⁹.vbi tꝫ ꝙ dꝫ oñdere feu.⁊ si non fa-
cit ꝙ psumi dꝫ ꝙ totū teneat vt.ff.ad.l.aq̄l.l.item mella.§.si plu-
res.⁊ qd̄ dixi.s̄.de cōtro.inuest.in prin.Quid aūt si dñs vult cō-
pellere.vasallū vt ostendat sibi suā inuestiturā dic p Bal.in.l.j.
C.q̄ūo ⁊ q̄n iu.facit.c.vasallus.s̄.si de feu.fue.cōtro.⁊ dixi de con
tro.inuest.in prin.⁊ q̄ fuit pri.cā he.amit.in prin.¶Quero sub
sequenter cum dicta gl.qd si dñs concessit vasallo feu.vt oī anno
recipiat decem de camera an poterit ipse vas.compellere dñm vt
designet sibi tot possessiones ex q̄bus posset ipse vasallus recipe
re dicta decem.⁊ rñdet arguendo ꝙ sic per.l.si q̄s argētum.§.j.C.
de dona.⁊ hoc voluit tota gl.vsqꝫ ad fin.Sed tu dic sm̄ doct.ꝙ
ista gl.nō bene loq̄t̄:q̄m dñs in tali ꝯcessiōe feudi nō habuit re
spectum ad possessiones.sed solum ad introitū ⁊ pecunias ipsi⁹
camere:vnde dꝫ sibi solui de camera:put fuit facta cōcessio.huic
est qd̄ si euacuaret̄ camera aliqua ex cā haberet necesse ipse vasal
lus expectare donet esset in camera vnde sibi posset solui.put.s̄.
dixi de cogni.feu.in.c.ij.⁊ pbat̄.j.ti.iij.in prin.¶Nec obstat.d.l.
si q̄s argentū:q̄ꝛ ibi donauit certum reditum ex possessionibus
iō debet tradere fundos.vt ibi.hic vero nullas possessiones desi-
gnauit:sed certū redditū pcipiendū ex camera sicut si dixisset ex
quadā gabella ar.in.l.cū certus.ff.de tri.vi.⁊ oleo lega.Sec⁹ aūt
si dñs in cōcessione feudi dixisset cōcedo tibi decē in feuduꝫ reci-
pienda ex possessionibus q̄ ꝯfiscabunt̄.sed interiꝫ habeas dicta
decem ex gabellis:q̄ꝛ tunc si in futurum ꝯfiscarent̄ aliqua posses
siones isto casu bñ deberēt assignari possessiones sm̄ formā ꝯces
sionis per.d.l.si q̄s argētū in.§.j.verba eñi concessionis ⁊ priuile
giorū attēdi debēt.ar.ff.de trāsac.l.de his.⁊.l.j.§.si conuenerit.ff.
deposi.sm̄ An.de yser.facit ad hāc q̄ōnē qd̄ dixi in.d.c.ij.de.in
cog.¶Ultimo circa materiā huius.§.vide q̄ dicta sunt in.§.pre
cedenti.⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊ Ja.ardi.in tit.q.mo.
feu.amit.sub rubricella si vas.dñm antiquorem offendit.⁊ sub ru-
bricella excusat̄ si vult ꝙ adiuuet cōtra dñm ipsius dñi.Et p ca-
nonistas in.c.ad aures extra de penis.⁊ qd̄ hr̄.s̄.in titu.hic fi.lex
in.§.fi.⁊.s̄.de no.fi.for.in gl.ij.⁊ ꝙ dixit Bal.in.l.cum q.in fin.ff.
de iureiur.⁊ Spe.i ti.de aduo.§.j.ver.qd si aduocatus.

1 ¶Dñs inter vasallos de causa feudali litigātes iudicabit.
2 Pares de lite feudi causa inter dominum ⁊ vasallum vertente
iudicabunt.
3 Pariū de numero nō erit qui fidelitatem dño non iurauerit.
4 Dño de causa inter vasallos nolente iudicare quid fiendum.
5 Dominus de lite inter vasallos vertēte iudicare volens vbi sta
re debeat.
6 Pares de lite inter dominum ⁊ vasallum orta cognituri quo
modo sint eligendi.
7 Pares si non habuerit dominus de causa inter ipsum ⁊ vasal.
cognoscet ordinarius iudex.
8 Pares de domino ⁊ vasallo cognituri vbi sedeant p tribunali
9 Controuersie inter dñm ⁊ non vasallū corā quo discutienda.
10 Pares curie debent esse eiusdem patrie.
11 Libellus in causa feudali porrigetur ⁊ lis secundum iuris ordi
nem contestabitur.
12 Feudum a duobus si petatur vter eorum preferetur.

Preterea si inter. Qꝛ sepe occasiōe alienatiōis feudi oriunt̄ ꝯtrouersie ⁊ du
bitari posset q̄s sit iudex ꝯpetēs ad dirimēdas tales ꝯtrouersias
vt.s̄.de alie.feu.pa.i.§.j.Idcirco iste ipator fed.iterseruit istuꝫ.§.
i hac sua lege.⁊ i ti.de phi.feu.alie.p fede.ad hoc vt oīa necessaria
ad istū suū tractatū includeret.Et ex his hēs qualr̄ iste.§.faciat
ad ti.nostrū.Et diuidit̄ in duas ptes.Nā in pma declarat depo
tētia iudicis q̄n qd̄ feudalis v̄tit̄ iter vasallos.In scd̄o q̄n iter do
b minū ⁊ vas.Scd̄a ibi si v̄o.¶Casus.Dñs feudi[b] ē iudex iter va-
sallos suos simul litigātes de cā feudali.pares v̄o curie sunt iu-
dices si cā feudalis v̄tat̄ iter dñꝫ ⁊ vasallos suos.h.d.¶Et p̄mit
te qd sit curia ⁊ q sint pes vt dixi.s̄.an apud iud.vel curi.qd̄ fea.
ter.de.¶In tex.ibi vasallos.subaudi ⁊ ꝯstat ambos eē vasallos
eiusdē dñi vt statim dicā i gl.Ibi d̄.feudo.sec⁹ si de alia re,nō feu
dali.q̄ꝛ tūc corā iudice ordinario rei ventilat̄ cā p regulā.l.iuris
ordinē.C.de iu.om.iu.sm̄ bal.⁊ i glo.fi.hic posita.Ibi lis oriat̄.
occasiōe feu.vt.s̄.dixi.Ibi pes curie.s.ꝯiuratos ꝙ ē.j.nā est necesse
se ꝙ pes iurēt fidelitatē dño ad hoc vt possint esse iudices i cā
1 cā feudali:vt pbat̄.s̄.de ꝯtro.feu.apud pa.ter.in.c.j.in fi.¶Re
gulā ꝙ dñs est iudex iter vasallos.vt hic ⁊ in.c.ex ptē de fo.cō.
quā regulā itelligas verā q̄n certū est istos litigantes eē vasallos
eiusdē dñi ⁊ de alijs reb⁹ nō litigiosis.vt hic ⁊ no.s̄.de inuest.in
mari.fa.in.§.fi.⁊ latius.s̄.in ti.an apud iud.vel do.qd̄ feu.termi.

c.j.⁊ statim declarabo in glo.j.que hoc disputat.¶†No.aliā reꝫ
gulā ꝙ pares sunt iudices cōpetentes super cōtrouersijs q̄ oriun
tur iter dñm ⁊ vasallū occasiōe feudi:vt hic.⁊.s̄.de alie.feu.apud
pa.termi.⁊.s̄.in titu.apud quē vel quos cōtē.de feu.esse debe.in.c.
j.⁊ ibi plene dixi ⁊c.¶†No.ꝙ qui fidelitatē dño non iurat nō est
reputandus p pari.qd̄ intelligas verū dño vel vasallo dissentiē-
te vt pbat̄ i.d.c.s̄.de cōtro.feu.apud pa.termi.i fi.⁊ qd̄ ibi not.in
gl.quod prestat arg.ad q̄ōnem scholaris q nō vult iurare recto-
ri vt non debeat reputari p scholari.facit extra de cōsti.ex literis
⁊ qd̄ no.i.l.q̄dam.in.§.nummularios.ff.de edē.⁊ de hoc ēt latius
tetigi in.d.c.j.in vlti.no.¶Op.cū gl.j.ꝙ dñs nō sit iudex compe-
tens inter vas.sed imo talis causa debeat terminari coram iudice
vel arbitro.vt probat̄.s̄.de lege cor.in.§.si inter.in prin.Solu.hic
cōstat vtrūqꝫ vas.litigātem esse vas.eiusdē dñi.⁊ de alijs feudis de
q̄bus nulla erat qd̄ vel ēt de parte hui⁹ feudi de quo erat questio
q̄m questio non erat de toto feudo.sꝫ solū ex parte.Ita ꝙ certuꝫ
erat ambos esse vasallos de aliquo feudo vel aliqua parte feudi
q̄ nō erat in litigio.⁊ tūc de illo feudo ꝙ est in litigio.vel de par-
te feudi dñs est iudex inter vasallos litigantes vt hic.In contra
rio vero non erat certum ꝙ ambo essent vasalli:q̄ꝛ non tenebant
alia feuda a dicto dño.sed ambo cōcurrebant ad volendū vnum
feudū de quo glibet eorū allegabat diuersos inuestitores:⁊ tunc
pp̄ter talem incertitudinē talis cā dꝫ ventilari corā iudice ordi-
nario vel corā arbitro cōpromissario in quē dicti asserti vasalli
litigātes se cōpromittent de dicto iure suo sine piudicio dñi seu
dñorum.⁊ ita intelligit̄ ꝯrium ⁊ pbat̄ ista solutio in.c.cum tpe.
extra de arbitris.⁊.s̄.de inuest.in mari.fac.in.c.j.in princi.⁊ in.d.
c.j.s̄.an apud indices vel do.⁊c.¶Nō ob.similiter text.i.§.si duo
⁊ in.§.si tres q hic allegant̄ in gl.q̄m in.§.si duo.similiter nō con-
stabat ipsos litigantes esse vasallos.Et ideo cā coram comite vē
tilatur.vt.s̄.dictum est.Uel intelligitur sm̄ aliam lec.ibi positaꝫ
ꝙ ambo vasalli agebant ꝯ tertium possessorem quem constabat
non esse vasallum.Similiter nō obstat.§.si tres.q̄ꝛ potest solui eo
dem mō ꝙ hic non cōstabat vasallos litigātes alias esse vasallos.
Uel pōt solui alio modo ꝙ ibi vertebat̄ q̄stio de violētia ex qua
dubitat̄ de violatione pacis.⁊ ideo dictus comes iudex ordina-
rius loci cognoscit de tali violētia vt ibi.Et per hoc habes expe
ditam istam glo.vsqꝫ ad ver.nec vnus ⁊c.quāq̄ꝫ nō ita clare ⁊ ad
plenum secuta sit.Et de predictis solutionibus dicatis latius vt
in ꝯsis scripsi.¶Op.subseqūēter cū dicta gl.ꝙ imo si qd̄ vertat̄
inter duos vasallos de eodē feudo q pares curie soli sunt iudi-
ces competens.non aūt dñs solus.neqꝫ dñs cū curia.vt in.c.j.s̄.
an apud indicē vel cur.qd̄ feu.termi.debe.Sol.ibi cōtentio erat
inter duos vasallos quoꝝ vnus dicebat feuduꝫ esse nouū ⁊ se in-
uestitum a dño.Alter vero dicebat feudum esse antiquū[a] ⁊ ad se
spectare tāq̄ꝫ ad agnatū quo casu dñs solus nō pōt esse iudex cū
cā videat̄ ad ipsum spectare ex eo ꝙ teneret̄ de euictione illi quē
inuestiuit tanq̄ꝫ de feudo nouo neqꝫ potest etiam idē dñs esse iu
dex vna cū curia vt esset psumptio.ne psentia ipsius dñi faciat ⁊
inducat curiam vt sit magis fauorabilis inuestito de nouo quā
alteri.Et iō statutum est in illo casu vt curia sua sit cōpetens vt
cognoscat in dicta cā.Unde ergo dixit ista gl.ꝙ vnus pdictoruꝫ
nō pōt trahere alterum inuitū ad iudiciū curie.hoc est autorita
te ppria sine licētia ipsius curie neqꝫ ad iudiciū dñi.s.solius neqꝫ
ēt ad iudiciū dñi simul cum curia.Sed curia sola poterit vocare
vnū ex pdictis vasallis ad instātiā alteri⁹.q̄ꝛ curia sola dꝫ cogno
scere de dicta cā vertente inter pdictos dños quorum vnus dixit
feudū nouū:⁊ alter dixit feudū antiquū.Et hoc modo intelligi
tur dictū.c.j.an apud iudi.⁊c.Hic vero in isto.§.cessat dicta su-
spitio.Ex q̄bus oībus liquet qualiter iste.§.nō ꝯdicit prioribus
iuribus in ꝯrium allegatis tam in prin.huius gl.quam hic.q̄m
magis sunt diuersa q̄ꝫ ꝯria que gloss.p hoc est expedita clarius ⁊
pinguius q̄ꝫ in ea tangat̄ vsqꝫ ad versi.sed quid ⁊c.Et de hac qd̄
ne plene dixi in.d.c.j.apud quem vel quos.⁊ in.d.c.j.in princi.in
§.fi.s̄.de inuest.in mari.fac.⁊ plene in dicta summa Py.ti.apud
quem vel quos iudi.cau.feu.debe.agi.Ad quā summā ista glo.te
remisit.¶†Quero subseqūēter cum dicta glo.qd si dñs q dꝫ esse
iudex inter duos vasallos litigātes sm̄ formā huius.§.nolet co-
gnoscere qualiter succurrat̄.Et respondet gl.dādo duplex reme
dium petere volenti.primo vt faciat cogi ipsum dñm superiorē
ad cognoscēdum de dicta cā per.l.iij.in.§.j.ff.de arbi.scd̄o vt con
ueniat aduersariū suū corā iudice ordinario ipsi⁹ rei q̄ꝛ actor dꝫ
sequi forum rei ⁊ hoc vult glo.vsqꝫ ad versi.sed nunq̄d.Et bene
loquit̄ sm̄ doc.Facit p ꝯfirmatione pmi remedij de mune.⁊ ho.
l.si q̄s magistratus.in aut.de defen.ciui.in.§.interim.⁊ de empt.
appel.l.fi.⁊.s̄.si de inuestit.inter do.⁊ vas.c.j.⁊.s̄.quid sit inuestit.
in.§.j.⁊ bonus text.s̄.de mili.vas.q cōtu.est in fi.xj.qd̄.iij.in.c.cum
sumus.Pro cōfirmatiōe vero secūdi remedij facit extra de foro
cōpe.in.c.verum in.c.lꝫ.⁊ in.c.ex transmissa.Idē dicas si ipse dñs
esset negligens in reddenda iustitia.ar.in aut.de man.princip.in
§.hoc et.⁊ in aut.de san.episc.i.§.si q̄s aūt p pecuniaria.⁊ in.l.im-
perator.ff.de app.De iure aūt cano.q̄n ex negligētia iudicis de-

noluit̄ iurisdictio.vide i.c.j.de sup.neg.prela.⁊ qd̄ no.de offi.de
lega.cum cā.⁊ de offi.ordi.pastoralis ⁊c.¶Quero cuꝫ.d.glo.an
pdicti vasalli simul litigantes possint sponte cōsentire in aliuꝫ
iudicem q̄ꝫ in dñm de dicta causa feudali.Itē ꝙ sententia lata in-
ter eos p dictum iudicem sit valida.Et rñdet gl.ponendo duas
opi.prima est ꝙ nō.Et potissima rōne.q̄ꝛ imperator specialiter
dedit hanc autoritatem ⁊ cognitionē ipsi dño inter has specia-
les psonas vcꝫ vasallos suos litigantes.vnde si fit ꝯrium fit con
tra legem ⁊ p ꝯsequens nō valebit ꝙ actum est.l.non dubiuꝫ.C.
de legi.secūda opinio est ꝙ aut isti vasalli litigantes proroganē
runt istam iurisdictionem domini in alium iudicē p errorem.
vt q̄ꝛ putabant istū iudicē suū.⁊ tūc non valeat ꝙ actū est:secus
si ex certa scientia vt q̄ꝛ bene sciebat istam iurisdictionē ⁊ cogni
tionē esse domini.sed tamen voluerunt ꝙ ille alter iudex cogno
sceret:⁊ tunc valebit ꝙ actum est per.l.j.⁊.ij.in princi.ff.de iudi.
Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finem.Et hanc secundā opi-
nionem sequit̄ Jac.de bel.ff.de offi.eius cui man.est iurisdictio.
l.j.in prin.⁊ Nico.de neap.hoc idem in.l.j.C.vbi de curi.vel co-
horta.Sed dominus Andre.de yser.sequitur primā opinioneꝫ
quando dominus ignorauit causam agi coram alio iudice.ar-
gu.C.si a non competen.iudi.l.fi.⁊ ꝙ nota.in.l.j.C.vbi de crimi.
agi oportet.⁊ extra de procuratoribus.c.ignorantis.Si vero sci
uit ⁊ non prohibuit tunc preiudicabit sibi.ff.de re iud.l.sepe.§.
j.extra de offi.deleg.cum olim.Secus aūt si prohibuisset vel phi
bere voluit sed non potuit.q̄ꝛ tunc non valeret ꝙ ageretur corā
alio iudice.argu.ff.q̄bus mod.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.non vi-
detur.Et in hanc sententiam videtur inclinare etiam.d.Bald.
dicens quod ad hoc vt cesset omnis collusio quod domino pro
hibente non potuerunt dicti vasalli prorogare dictam iurisdi-
ctionem in alium p.c.ex transmissa.extra de foro competē.Ubi
vero dominus ignorauit talem prorogationem.⁊ tūc tenet qd̄
nō valeat ipsa prorogatio quia ageretur de eius preiudicio.Et
ita etiam tenet Bart.ff.de oper.noui nunciatione.l.j.§.j.⁊ post- a
ea subiūgit quod si ex tali prorogatione iudex īcepisset cogno
scere ignorante domino:tunc domin⁹ poterit vasallis pcipere
sub debito fidelitatis ne procedant amplius corā iudice.¶Nec
obstat regula.l.vbi ceptum.ff.de iudicijs.q̄ꝛ intelligitur quādo
non fit preiudicium iurisdictioni alterius.vt notauit Joannes
monachus in.c.accusatur.de hereticis.li.vj.⁊ ita dixit Baldus
Concludo ergo quod dominus pōt prohibere istā progationē
fieri postquā ista cognitio ratione rei spectat ad ipsum.quia de
facili posset fieri collusio in sui preiudicium.vt quia forte posset
adiudicare iniuste feuduꝫ alicui insidioso domino.facit ad pre
dicta.c.ceterum.⁊.c.veruꝫ.extra de foro competēti.Ubi vero q̄s
esset iudex ratione persone tunc nō posset prohibere quin par-
tes se submittant alteri iudici per dictam legem primā de indi.
secundum Andream de ysernia.Sed intelligas hoc verum nisi
talis iurisdictio esset reseruata principi vt Imperatori vel Pa
pe.q̄ꝛ tunc posset aliquo modo declinari ⁊ prorogari in aliū vt
notatur extra de excessibus prelatorum.in.c.inter dilectos.per
Innocentium ⁊ de constitutionibus in.c.cum.M.ferrariensis
⁊ per Archidiaco.in.c.tibi.de rescriptis li.vj.⁊ Baldus hic.Et
de materia huius prorogationis in causa feudali habetur p ca
nonistas in.c.ex trāsmissa.extra de foro cōpe.⁊ p Bu.in.d.c.cete
rum ibi.Quero an in causis ⁊c.⁊ in.c.ex trāsmissa.s̄.allega.i.vj.
no.p Bar.in.d.l.j.§.⁊ post.ff.⁊ de ope.no.nuncia.⁊ qd̄ dixit ideꝫ
5 Bal.in.c.j.s̄.de inuesti.in mari.fac.¶†Quero cum gl.ij.in quo
loco debeat stare dominus ad cognoscendū inter suos vasallos
Et respondet quod vbi voluerit seruata honestate sua ⁊ maio-
rum suorum.ff.de iusti.⁊ in.l.penul.in fi.⁊ hoc voluit gl.vsqꝫ ad
finem.q̄ bene loquit̄ secundum Jaco.de bel.Et intelligas eā ꝙ
dñs potest eligere locum vbi vult quādo haberet plura loca vbi
maiores sui soliti sunt iudicare.⁊ probatur in.l.si vt proponis.
la.ij.C.q̄ūo ⁊ quando iudex.secus autem si haberet nisi vnū so-
lum locum in quo iudicare solitum est quia tunc nō posset eli-
gere alium vt in.l.cum sententiam.cum ibi no.C.de sen.⁊ inter-
lo.om.iu.⁊.d.l.pen.Et si alibi cognosceret vel sentētiaret esset
nullum ipso iure vt dixit Bal.in.d.l.penul.nisi pares essent con-
tēti progando de loco ad locuꝫ.argumen.ff.de sol.l.quero.Uel
nisi ipse dñs non posset ibi sedere ex aliqua iusta cā impeditus
quia tunc posset etiam alibi.argu.eorum que no.in.l.j.C.de sen-
ten.ex peri.recitan.qd aūt in episcopo dic ꝙ potest in quocūqꝫ
loco sue diocesis pro tribunali sedere propter eius dignitaem
vt in.c.cū episcopus.de offic.ordi.libr.vj.Quid auteꝫ in arbitro
⁊ iudice delegato dic eis sufficere si in loco honesto.ff.de arbi.l.si
cum dies.quid in officialibus discurrentibus per prouinciam
vt sunt barisselli.dic quod etiam i agro possunt ius dicere.iuxta
illud vbi te inuenero ibi te iudicabo.¶Quid autem in parib⁹
curie cognoscentibus.dicam statim in glossa sequenti.vbi tāgi
6 tur.¶†Quero cuꝫ glossa tertia qualiter pares debeant eligi q
cognoscere debent de cōtrouersia orta inter dominuꝫ ⁊ vasallū
Et respondet quod debent eligi de communi consensu ipsius

a ¶Feudū esse an tiquū.add̄ ꝙ di- cat̄ feudum anti quū vide p bal. in aut.defuncto. C.ad treb.Old. ꝯsil.clxxviij.⁊ p pau.de cast.ꝯsi. cxxxvj.

domini ⁊ vasalli.Et si discordes essent in eligẽdo tũc dñs prius
eligat vnũ vel duos vel quot sibi placuerit quo facto postea va-
sallus similiter eligit totidẽ.Et ille nõ põt eligi pro pari inuita
parte ad cognoscẽdũ in dicta cã nisi qui iurauerit fidelitatẽ dño
⁊ p̃dicta omnia pbank in.d.c.j.s̃:de contro.feu.apud pa.ter.Et
hoc voluit ista glo.vsq ad ver.Et hec vera ⁊c.q̃ bene loquik ⁊ de
7 hac q̃õne ⁊ sua materia dic latius vt scripsi in.d.c.j.¶ † Quero
subsequenter cũ dicta glo.quid si dñs nõ habet pares in sua cu-
ria qs tunc cognoscet de tali controuersia vertẽte inter dominũ
⁊ vasallũ.Et rñdet q iudex ordinarius rei qui cõuenitur siue sit
suus iudex rõne persone que conuenitur siue ratione rei que pe-
titur per regulam vulgarem q̃d actor debet sequi forum rei.l.ij.
C.de iurisdi.om.iudi.¶ Et hoc vult glo.vsq ad ver.sed quid cũ
qua pertranseunt doc.⁊ bene.de quo ẽt per canonistas in.c.ceterũ
extra de iudi.⁊ ibi per zaba.in questione.iij.⁊ dixi in.§.iij.s̃.quid
sit inuesti.Et aduerte pro declaratione glo.qr qs sortik forũ nõ
solum ratione persone ⁊ domicilij sed etiam ratione possessiõis
⁊ rei petite ⁊ pluribus alijs modis no.per glo.in.l.heres absens
in.§.j.ff.de iud.¶ Quero subsequenter cũ dicta gloss.de remedio
quando ex dicta controuersia orta inter dominum ⁊ vasallum
reus cõuentus nõ vult comparere.Et respondet se remittendo
ad ea q̃ tangunk.s̃.de mil.vas.qui contu.est i.c.j.⁊ vt ibi plene de-
claraui.siue vasallus vocatus a domino nolit cõparere siue econ
8 tra ⁊ no.in.c.ceterum extra de iudi.¶ † Quero cũ dicta gl.i quo
loco debeant pro tribunali sedere isti pares vasalli electi ad co-
gnoscẽdũ de dicta controuersia orta inter dñm ⁊ vasallũ.Et re-
spondeo cũ glo.capiẽdo oĩa mẽbra ⁊ clari⁹ quã ipsa:qr aut est de
communi consensu actum inter pares de loco ⁊ ille seruabik aut
nõ ⁊ tũc pares q iudicare debẽt possunt eligere.Et si d loco sunt
ↄcordes ille locus seruabik dũmodo sit habilis partibus litigã-
tibus ⁊ honestus.d.l.si cum dies in.§.sed si arbiter.ff.de arbit.Si
vero dicti pares sunt discordes in eligedo locum tunc ille locus
debet eligi in quo idem dñs consueuit sedere ad cognoscẽdũ in-
ter pares suos per.d.l.pe.ff.de iusti.⁊ iure.dũmodo sit securus li-
tigãtibus ⁊ honestus per ea que dicta sunt supra.Si vero domi
nus nõ habeat locũ tunc ille locus debet eligi vbi alias cõmuni-
ter solitum sit iudicari.dummodo nõ sit incõmodũ litigãtib⁹.l.
si locus.ff.de iudi.si vero nõ esset talis locus habilis litigãtibus
⁊ tunc dñs tanq̃ maior ⁊ honorabilior debet eligere locũ.arg.s̃.
de mili.vas.q cõtu.est in.c.j.dũmodo ipse dñs eligat locum cõue-
nientẽ.vt nõ sit nimium onerosus nec nimiũ delicatus parti.sed
teneat medium ⁊ nõ extrema.arg.in auk.de ↄsue.Et si circa hoc
oriretur dubitatio an sit conueniens locus vel nõ.tunc recurrik
ad bonũ virũ.arg.ff.de ver.obl.l.continuus.§.cum ita.⁊.ff.de leg.
j.l.hmõi.in.§.fin.Et hec est ipsa veritas.lz qdam voluerint dice-
re in isto vltimo mẽbro q dñs primo eligat locũ ad primũ actuz
cause.scdo vasall⁹ eligat locũ ad aliũ actũ.⁊ sic successiue ad hoc
vt ad paria iudicentur dñs ⁊ vasallus p.c.j.in fi.s̃.de for.fi.quod
non est verum.qm̃ plus tenek vasallus dño quã econtra vt ibi.qr
viderek incõueniẽs qd cõtinentia vnius cause diuidak per tot lo
ca.ar.in.l.nulli.C.de iud.⁊ p hũc modum habes expeditã totam
istã glo.vsq ad finẽ.lz non ita clare locuta sit.que ita dz intelligi
ẽm cõmunem opi.doc.⁊ facit ad p̃dicta q hr̃ in.c.bone ⁊ in.c.ne
p defectu.extra de elec.⁊.ff.de pig.act.in.l.si seruos.⁊ q dixit In-
no.in.c.cũ contingat.extra de fo.cõpe.⁊ qd dixi.s̃.in.q.iij.⁊ appel
lak tribunal talis locus iudicij:vt no.glos.in auk.de nup.in.§.iij.
de quo in spe.de arbitro.§.sequik ver.de loco aũt qd aũt in arbi-
tris iuris q succedut in iurisdictione iudicis ordinarij recusati
dixit Bal.q possunt eligere locũ habilẽ ⁊ idoneũ sicut possunt
arbitri simplices per.d.l.si locus.facit q not.in.l.cũ sñiam.C.de
sen.⁊ interlo.om.iudi.in vlti.glo.⁊ ad hanc materiã vide q not.i
c.statuimus.de of.iud.dele.li.vj.⁊ in.c.statutũ.in.§.cum do.de re-
9 scri.lib.vj.¶ † Quero cũ glo.fi.qd si ↄtrouersia vertak inter dñm
⁊ aliũ q nõ est vasallus.vel inter vasallũ ⁊ aliũ q non est vasallus:
coram quo iudice tũc debeat vẽtilari dicta cã.Et rñdet q coram
iudice sub quo reus sortik forũ vel rõne psone vel rõne ipsi⁹ rei d
qua vertik q̃õne p dictã regulam q actor seqk forũ.rei.cum enim
iste casus nõ sit determinatus consuetudine feudorum debemus
recurrere ad disputationem iuris cõis.vt supra de feud.cogni.in
c.j.⁊ hoc vult ista glo.vsq ad fi.que bene loquik ẽm Jac.de bel.⁊
Bal.⁊ doc.⁊ probatur in.c.j.supra de controuer.iter vas.⁊ alium
⁊ dixi in.d.c.j.supra in titu.apud quem vel quos.¶ Quero ab ex
tra quid si domin⁹ agit coram paribus contra vasallum rei ven-
dicatione ⁊ dixit eũ cecidisse a feudo.Iste vero vasall⁹ nominat
alium dominum in iudicio.An iste nominatus debeat cogno-
scere dic q non secundum Bal.Et est rõ qr dicitur reus vt extra
de lite non contest.quoniam frequenter.⁊.C.vbi in rem actio.in
l.ij.ergo non potest esse iudex.vt.C.ne quis in sua causa.qr dz esse
iudicium trium psonarum.l.q iurisdictione.ff.de iu.omn.iud.facit
10 qd dixit Innoc.in.c.ex parte.extra verborum signific.¶ † Quero
vtrũ isti pares debeant esse de eadem prouincia dic qd sic secun
dum quod esset incongruum quod debeat vagari extra suam

a ¶ In oĩ sacrõ ex-
cipi ĩtelligik.ad
de glo.i.c.ↄstitu
tus.d rescri.gl.i.
c.de forma.xxij.
q.vlti.gl.i.c.q̃ ↄ
mores.viij.dist.
doc.i.c.veniẽtes
de iureiur.⁊ i.l.
fi.ff.q satisd.co.

puinciã p iudicãdo.ar.in.d.§.si duo.⁊ seq.⁊.s̃.de pa.te.⁊ in auk.
de lite cõte.circa prin.⁊ de questore.§.super.nisi forte in ea puin-
cia nõ reperirenk pares:qr tũc sumerenk de locis vicinis.arg.in.l.
iiij.§.si tam vicinum.ff.de damn.infec.⁊.l.dinus marcus.ff.de tu-
to.⁊ cur.da.ab his.¶ Quero si aliqs agit ↄ dñm ⁊ dixit se vasal
lum ipsius ⁊ petit se inuestiri de certo feudo.dñs vero negat an
pares debeant cognoscere hoc ⁊ dixit Bal.q sic rõne huius du-
bitationis.ar.ff.de iudi.l.si qs ex aliena.⁊.s̃.de cõtrou.inter vas.⁊
epi.facit q not.in.l.pe.ff.ad muni.⁊.C.de peti.here.in.l.si putas.
11 facit q dixit Inn.in.c.verũ de fo.cõpe.¶ † Quero qualiter in cã
feudali debeat procedi.Rñdeo qd libellus est porrigendus ⁊ lis
ↄtestanda ẽm ordinem iuris.C.de lit.conte.l.j.⁊ in auk.offeratur
Nã vbi deficit vsus feudorum recurrimus ad legem scriptã.vt.s̃.de
cogni.feu.in.c.j.⁊ ita tz Jac.ardi.in summa in ti.de ↄten.feu.sub
rubricella qualiter in cã debeat procedi.tñ iuramentum calum-
nie nõ exigik.vt.s̃.de suc.feu.in.§.in qb⁹.⁊ si dñs ⁊ vasallus vicis-
sim ambo conquerank.rõ vasalli prius discutiak.vt tenet Jac.ar
di.de conten.feu.sub prima rubrica per text.de.c.extraordi.in.§.si
contentio.¶ Quero qd si non est deputatus notarius q scribat
12 in cã qualiter fiet dic per Bal.in.l.non em̃.ff.de adop.¶ Quero
qd si duo ↄcurrãt ad petendũ feudum ↄ tertiũ possessorẽ qs cõtra
debeat p̃ferri ⁊ an vno agẽte sileat alter.dic ⁊ responsionem col-
lige ex his q̃ habenk in.l.fi.C.de peti.here.¶ Quid aũt si dñs vel
fiscus concurrant cuz vasallo petente ↄ tertium dic vt in.l.apud
iul.ff.de iur.fisci.Et de materia cõperitorũ tetigi.s̃.de lege cor.in
c.si inter.¶ Quero an dñi terrarum sint iudices inter suos ciues ⁊
homines de terra sua dato q nõ sint vasalli rõne feudi.Itẽ an si-
militer dñi possessionũ sint iudices inter suos agricolas.vide in
auk.de questore in.§.si vero forsan.⁊ qd ibi hr̃.Postremo ad ma-
teriam p̃sentem adducas alias oppositiones ⁊ q̃stiões quas for
maui ⁊ scripsi.s̃.de inuesti.i mari.fac.c.j.in prin.⁊ in.§.fi.s̃.de con
tro.feu.apud pares termi.in.c.j.⁊ i copiosis remissionibus quas
in dictis locis adduxi.⁊.s̃.de lege corra.in princ.Et vide plenis-
simam distinctionem in materia iurisdictionis feudalis quĩ cõ-
tra alios abunde scripsi in.d.titu.s̃.apud quem vel quos cõtro.
feu.esse debe.in.c.j.Et vide ad materiam plene per Hosti.in sum
ma.titu.de feudis.§.j.per totum ⁊ per cano.in.d.capitulo cete-
rum.de iudi.

1 Iurari non debet contra deum nec contra imperatorem.
2 Dñs ratione duplici vasallo fidelitatem pollicebitur.
3 Vasallus fidelitatem dño iurans seipsum non excipiet.
4 Juramentum contra imperatorem ⁊ contra omnem hominem
non valet.
5 Proditor imperatoris ecclesiastico non priuatur feudo.

Illud. Adaptak iste.§.ad ti.istũ hoc mõ.qm̃ intẽtio prin-
cipalis huius impatoris Fede.fuit in hac sua lege
prouidere circa vtilitatẽ impĳ vt remaneat incorrupta.vt patet
s̃.in princ.huius.l.⁊ ideo statuit hic vt in quocunq sacramento
fidelitatis semper habeak memoria impatoris ne p obliuionem
posset in futurum deduci imperium ad corruptionem p vasalli
Unde vbicũq regritur iuestitura in qua iurek fidelitas siue feu.
acquiratur de nouo.vt.s̃.qd sit inuesti.in princ.siue feudũ trans-
feratur in alium de voluntate domini p alienationem vt in hoc
ti.siue dictuz feudum sup quo iurari debet fidelitas sit diuisibile
siue indiuisibile.vt s̃.eo.in.§.preterea ducatus siue prior vasallus
alteri infeudauit qui similiter dz iurare fidelitatem.vt.s̃.eod.§.
illud.Nam in oĩbus casib⁹ istis ⁊ gñaliter in omnibus alijs vbi
iuraretur fidelitas.vt.s̃.qualiter vasallus iura.deb.in.c.j.semper
dz excipi nominatim persona impato.vt hic.⁊.s̃.de no.fi.for.c.j.
in prin.Ipsa aũt fidelitas nihil aliud est quãm ipsum sacrm̃ qd
prestak dño a vasallo.vt.s̃.quid prece.deb.inuesti.an fide.in.c.j.in
fi.Et forma hui⁹ fidelitatis est tradita.s̃.de for.fide.in ti.ibi seq.
1 xxij.q.v.in.c.de forma.¶ † No.q sicut in oĩ sacrõ excipi ĩtelligi-
a tur[a] vt nõ iurek ↄ deũ.vt in auk.vt nõ luxuri.cõtra naturã.in.c.j.
colũ.j.Ita nec ↄ impatorem cum ab omni iuramento fidelitatis
excipiatur noĩatim imperator.vt.s̃.dixi cum sit dominus mũdi.
vt.l.deprecatio.ff.ad.l.rhod.de iac.⁊ hz curam totius orbis vt in
pemio ffõrũ.in prin.facit q no.gloss.in.c.venerabilẽ.extra de elec.
Eodem modo intelligas q psona ⁊ autoritas pape semp intelli-
gik exceptuata.vt in.c.veniens.extra de iureiur.imo etiã si nomi-
natim ⁊ spãliter nõ exceptuarek ĩtelligik tacite exceptuata vt no.
gl.in.c.cõstitutus.extra de rescrip.Debet quoq vas.quicunq in
suo sacrõ fidelitatis exceptuare psonã sui dñi antiquioris vt.s̃.
in ti.hic fi.lex in fi.⁊ supra de prohibita feu.alie.per Lothã.in.c.
2 ij.¶ † Quero cũ glo.prima an dominus teneak iurare fidelitatem
vasallo suo.sicut econtra statutum est in vasallo q iurare tenetur
domino suo.vt in.d.ti.de for.fide.Et rñdet q sic duplici ratione
Primo p istum tex.qui dixit in omni sacramẽto ⁊c.quasi volue-
rit inferre de duplici sacramento.Uno.s.prestando per vasallum
Altero p dñm.Scdo qr ipse dñs tenek reddere parem vicem ipsi
vasallo.vt in.d.ti.de for.fi.i fi.⁊.xxij.qd.v.c.de forma.⁊ hoc voluit
ista glo.q̃ ad hoc allegauit ẽt alia iura vsq in fin.Sed tu teneas
contrarium

contrariũ ⁊ melius ẽm An.de yser.vcz vt dñs nullo modo iuret
p rõnes quas dixi in.d.c.i fi.de forma fide.¶ Nec obst.prima rõ.
s̃.allegata qm̃ iste tex.nõ infert illã illationez de qua p̃supponit
ista glo.vcz de iurõ dñi.sed hz respectũ ad alia plura infra fideli-
tatis q̃ in diuersis casibus possunt fieri a vasallis quod supra de
claraui.Non ob.scda rõ qr bene fatendũ est q dñs dz reddere pa
rem vicem vasallo ⁊c.neq faciendo omnia in vasalluz at que te
nek facere vasallus in dñm.Sz in hoc est differentia inter eos qr
vasallus per sacrm̃ q prestare dz est astrictus.dñs vero absq sa-
cramẽto est astrictus vt sic in effectu intantũ teneak dñs vasallo
sine sacramẽto inquantũ tenek vas.dño cum sacramẽto.Expres-
sum est em̃ in iure de sacrõ vasalli non aũt de sacrõ dñi:vt dixi la
tius in.d.c.j.vbi videas.¶ † Quero cuz gl.ij.an vasallus i sacra-
mẽto fidelitatis debeat seipsum excipere.⁊ dixit q nõ.⁊ bene qm̃
non est necesse qr in generali sermone[a] non ↄtinek persona loquẽ
tis.vt.ff.cõia pdio.in.l.quidqd ⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq i fi.
⁊ de hac q̃õne dic latius vt dixi.s̃.hic fi.lex in.d.§.fi.vbi glo.diffu-
se examinatuit.¶ Quero ab extra qd si iurant ⁊ ille cui iuratur
sint sub eodẽ rege an i iurõ fidelitatis debeat excipi psona regis
sicut hic dr̃ de impatore.⁊ dixit Bal.q sic ⁊ nihil allegat.Tu vo
adducas tex.in.d.c.j.s̃.de no.fi.for.ego intelligerẽ istam determi-
nationem veram qñ hoc dictaret solita ↄsuetudo.Secus forte si
inducerek de nouo ista forma noua qr in exactione homagij seu
fidelitatis nõ dz ĩduci nouitas.vt in.c.delicti.extra de ma.⁊ obe-
dien.⁊ in.c.consuetudinis.extra de ↄsuetu.facit q.s̃.dixi in titu.
4 qualiter vasal.iura.debe.fin.in.c.j.in.ij.no.vbi videas.¶ Quero
qd si aliqs iurauit ↄ ipatorẽ exp̃sse ⁊ ↄ oẽm hoiez an valeat.⁊ dic
q non ẽm Bal.Tũ qr dolus est exp̃ssus.tũ qr est ↄ legem.arg.ff.
de pac.l.iuris gentiũ.in.§.pretor.⁊.C.de legi.l.nõ dubium.Quin-
imo isto casu putarem q iste talis iurans si est vasallus debeat a-
mittere feu.arg.s̃.in.d.c.j.de no.fi.for.⁊.s̃.eodẽ.in.§.illud.⁊.s̃.que
fuit pri.cã he.amit.i.§.itẽ q dño.¶ Quero qd si vasallus iurauit
fidelitatẽ dño ⁊ i iurõ fidelitatis exceptuauit ipatorẽ ẽm formaz
hic traditã:si postea idẽ impator moriak ⁊ alter creak an iste ipa-
tor de nouo creat⁹ itelligak exceptuat⁹ i dcõ iurõ.Et dixit bal.q
sic.qr ipsa dignitas impialis vr̃ exceptuata.arg.ff.de le.j.l.q p̃nci
pi.⁊.C.de heinsti.l.fi.facit q not.in.c.qm̃ abbas.ex̃ de offi.delega.
5 ¶ † Quero an pditor impatoris amittat feudũ eccl̃ie.dic q non
nisi p sñiam eccl̃ie.Et ideo si ecclesia eum absoluit non perdit in
de.pastoralis.de re iudi.Et ita dixit bald.in.l.j.ff.de re.di.qd.xlij.
¶ Ultio ad mãm hui⁹.§.vide alia q̃ dixi i.d.§.fin.s̃.hic fi.lex ⁊ in
pluribus remissionibus ibi copiose adductis.⁊ q dixi in.d.c.j.
in pn.de no.fi.for.⁊ plene p Jaco.ard.in ti.qualr iura.de.vas.sub
rubricel.ↄ quos debeat iurare fidelitatẽ.⁊ q intelligank exempti
p cano.in.c.ego eps.in.§.papatũ.⁊ qd not.gloss.in.d.c.venientes.
extra de iureiuran.

¶ Jacobus.

¶ Que sint regalia. Rubrica.

¶ Cõtinuak ad prime p̃cedẽtia hoc mõ:qm̃.s̃.ti.pri.§.fi.posuit
vnuz speciale puilegiũ q hz impator.vcz q in quocũq sacrõ fi-
delitatis excipiak.Sz qr nõ est nouũ vt qbusdã spãliter enume-
ratis subijciak clausula gñalis.l.si seruus.§.inqt lex.ff.ad.l.aquil.
Idcirco sumpta inde occasione subiecit autor hic istũ titulũ in
quo declarank ⁊ ponunk plura alia priuilegia ⁊ regalia que spe
ctant ad ipsum impatorẽ.vt ptz in litera.Et q ista sit bona ⁊ ve-
ra ↄtinuatio ptz qr lz iste titu.nõ habeat suprascriptionẽ impe-
ratoris.tñ ex lex facta p eundẽ impatorem Fed.sicut lex precedens
ẽm An.de yser.cũ immediate subsequak legẽ p̃cedentẽ.ar.i.l.qui-
cũq.C.de apo.pub.lib.x.q ptz.qr ipse impator in p̃n.ti.p̃cedẽtis.
dicit q vult q vtilitas regni seruek incorrupta.Nunc vero hic
declarat q̃ sunt ea q̃ tendũt ad vtilitatẽ ipsius regni.⁊ dixi etiam
in.d.§.fi.s̃.tit.pri.q aũt fuerit ista lex facta per impatorẽ Fe.pri-
mum q fecit etiam legem p̃cedentem.tenet exp̃sse gl.Odof.de pa-
ce constã.in princ.sup verbo in criminalibus.¶ Quero ab extra
p intellectu rubrice quare magis appellenk regalia quã impia-
lia cum pprius fuisset appellare imperialia postq ad imperium
spectant.Rñdeo q secutus est cõem vsum loquẽdi.nam quicũq
etiam magistratus inferior ⁊ quilibet officialis quantũcũq mi-
nimus q rõne officij sui dz habere aliquas honorantias.vt puta
p suprascriptiõe sñie vnũ par chirothecarũ.sicut est hic Padue
appellat istas tales honorantias esse sua regalia.⁊ tamen nõ est
rex neq imperator.Nam propter ↄsuetudinem ⁊ vsum loquen-
di recedimus a ppria significatione verborum.l.cum delanionis
in.§.asinam.ff.de fun.instru.vel possumus dicere q ideo appel-
lauit regalia:qr impator etiã appellak rex.vt dixi.s̃.de no.fi.for.
in prin.qnimo ẽm And.de yser.⁊ Bal.ista possunt extendi ẽt ad
alios reges q̃ ad imperatorẽ romanũ.vt ista sint regalia in quoli
bet regno.dummodo ↄtrium non appareat ex institutione ⁊ con
suetudine regni.quia quilibet rex est monarcha in regno suo.vij
q.iiij.scitote.⁊ no.vij.q.j.apibus.lz Hostien.in sum.de cẽsi.videa

tur intelligere ↄtrium vt solum ad imperatorem spectẽt non ad
alios reges.⁊ lz istud posset sustentari de subtilitate iuris:tamẽ
ẽm An.de yser.videmus de facto reges exercere tales iurisdictio
nes qnimo ⁊ populos ⁊ alios dños.vñ non immerito põt dici
q isti tales liberi reges ⁊ populi habeant in terris suis quãtũ
imperator in imperio.facit ad predicta.ff.d capti.l.postliminiũ
in prin.cum ibi not.in.l.ij.in.§.viam.ff.ne qd in lo.pu.⁊ in ti.de
pace constan.in prin.cum ibi no.in glo.

1 Mandros grecum vocabulum latine oues sonat.
2 Portus quis locus esse describatur.
3 Gabelle que dicantur.
4 Alchimiste qui sint ⁊ an puniendi.
5 Angaria munus personale dicitur.
6 Tabelliones a solo principe creandi.
7 Piscatiões communes sunt:sed iurisdictio ⁊ maris protectio
principi conueniunt.
8 Thesaurus inuentus cui spectabit.
9 Pecunia in domo vẽdita si reperiatur an vẽditori an vero em
ptori debeatur.

Regalia. In hac lege seriati describunk
ea q̃ sunt iura precipua.⁊ q̃ pn
cipaliter ad imperatorez spectant.h.d.totus ti
tulus.⁊ attẽde qr cũ ista lex summarie explicet
dicta iura neq habeat glossas declarantes ali-
ter tex.vel materiã.Idcirco ego sup q̃libet vbo
tex.adducã declaratiões necessarias vt materias hui⁹ legis fun
ditus intelligak.¶ In tex.ibi regalia.subaudi sunt ⁊ ita subau
dit glo.hic posita ⁊ bene.nã voluerit vti breuitate.Unde postq
s̃.in rub.posuerat verbũ p̃cipale noluit hic amplius repetere.
sicut in simili facit iuriscõsultus i.l.j.in p̃n.ff.q me.cã ⁊ dicas qd
ista regalia pprie sunt res regni q̃ specialr̃ spectant ad ipsuz re
gẽ seu impatorẽ.Ibi arimãdie est nomen certe gabelle ita deno
tate ẽm vsum patrie forte q̃ debebak ex armentis aĩaliũ iuxta.l.
1 j.§.i.ff.de abigeis.† Mãdros em̃ grece idem q ouis vt no. glo.j.
q.vij.dispẽsationes in suprascriptione vel est gabelle q̃ soluik ex
licentio faciendi arma q solũ p̃ncipi lz vt i auk.de armis.in p̃n.
Ibi vie publice.quid sint vie publice declarak in. d.l. ij.in.§.viã
ff.ne qd in loco publi.vcz q est certũ solũ limitatũ p directũ cer
tis finibus latitudinis.⁊ publicak per principez p vsu publico
meãdi q hz ius publicãdi vt ibi.⁊ iste tales vie publice tãq ad
principem spectãtes nõ possunt alterari sine suo iussu. ar.i.l.q
principi.cum ibi no.ff.de aqua plu.arcen.in.d.l.ij.in.§. ait p̃tor.
ibi flumina nauigabilia q̃dã sunt flumina nauiga bilia.quedã
vero de se nõ sunt nauigabilia sed sunt apta ad faciendũ aliud
flumẽ in quo ingrediek nauigabile.vt statim sequik in tex.vnde
ista talia flumina sunt iuris publici.⁊ ideo nullus põt ea impe
dire sine licentia impatoris.vt hic ⁊ probatur in.l.quomin⁹. ff.
de flumini.Utrum autem ⁊ qualiter ex his fluminibus possint
duci aque ad fundos priuatos ⁊ quomodo i eis molẽdina fiãt
⁊ de materia molendinorum plene ponit Bar.in.d.l..quomin⁹
⁊ in suo tractatu tyberiadis.vbi videas.⁊ ⁊ dominum. Bal.su
2 per rubrica.⁊ in.l.iij.ff.de rerum diuisio.Ibi portus.† Portus
est locus conclusus vbi rates morantur ⁊ in quo merces portan
tur ⁊ exinde exportantur.ita describik per tex.cõiuncta gl . in.l.
portus.ff.de ver.sig.vñ redditus seu vectigal dicti portus pue-
niẽs ex dictis mercib⁹ est de regalib⁹ cesaris.vt hic ⁊ in.l.itra pu
blica.§.fi.ff.de v.sig.Ibi ripatica.i.gabelle quas soluũt trãseun-
tes cum naui portũ alicuius fluminis d vna ripa ad aliã: vñ nõ
intelligas q ripe sint de regalib⁹.qr eorum vsus est publicus.l.
riparũ.ff.de re.diui.sz q̃tũ ad ptectionẽ:vt nemo vsurpet ripas
tũc hñ cẽsenk iste inter regalia.sicut ipsa flumina publica.vt pro
bak in rub.ff.ne qd in flumi.publi.ripa ve eius fiat.vel itelligas
ripatica.s.si ex consuetudine vel ab vsu aliqd soluerek de ripis
ẽm An.de yser.⁊ Bal.Utrũ aũt ille q dz transire p dicam ripaz
seu portũ ex quo dz solui gabella possit trãsire per vadũ ad hoc
vt euitet gabellã.dic p bal.in.l.iij.C.de puile. fis. Ibi vectigalia.
3 † Sũt gabelle q̃ sollunk de mercib⁹ q̃ portank loco ad locũ.Et
ideo sic dicta sunt qr p̃stank de rebus q̃ vehunk vt no.gl.sup ru-
brica.C.de vectig.vulgariter ẽt appellank tholonea.vt sequik in
tex.Ideo sic dicta iuxta vulgare a tollo tollis:qr de talib⁹ mer-
cibus q̃ portank de ciuitate ad ciuitatez tollik ⁊ p̃stak octaua ps
vt.l.ex prestatione.C.de vectig.⁊ not.super dicta rub. vnde dicik
in euangelio ⁊ beatus Mattheus sedebat i teloneo ⁊c.nã erat
publicanus ⁊ habebat talia vectigalia.facit q no.in.l.j.ff.de pu
blicanis.⁊ p Jo.⁊ Ray.in eorũ summis.rub.de peda.tholo.que
autem differẽtia sit inter vectigal tributũ ⁊ annonã.no.gl.in.d.
l.j.§.j.Sed vtrũ ista vectigalia possint p̃scribi.dic p Cy.in.l. j .C.
noua vectigalia p Bar.in.l.si publican⁹.in.§.fi.ff.de pub. p bal.
in.l.si plures.C.de ↄdi.inser.⁊ per cano.extra de censi. in.c.perue
nit.⁊ per Joan.andream in addit . Speculato.de causa posses-
in.§.qr vero versicu.quid de colligentibus.Sed an sit peccatuz

¶ In gñali ser
mone.adã q in
gñali sermone
nõ vr̃ qs loq ↄ se
ipm ẽm bal.i.c.
cũ in iure.d ele.
⁊ ẽmo relat⁹ in
psonã intelligik
ẽm q̃litatẽ illi⁹
psone.vid p bar
ba.ↄs.xlvij.icip.
ad clemẽtissimũ
deũ.in.iiij.volu.

a frandare vectigal.[a] vide p Bald.in.l.pe.i fi.C.de nau.fenore.⁊ in.
l.ij.C.de iure aureorum anulorum ⁊ in.l.secunda.C.de vectigal.⁊
in.l.veluti.ff.de insti.⁊ iur.⁊ Bartol.in.l.vectigalia.ff.de publica.
Item vt vectigal imponi possit quot sint necessaria.dic vt no.p
glo.⁊ Bar.in.l.munus.ff.de ver.signi.⁊ per Bald.super rubrica
ff.de rerum diuisio.per nota.extra de censibus.in.c.innouamus
⁊.xxxiij.q.iij.si quis romipetas ⁊ quod not.extra de verb.signi.
in.c.super quibusdam.⁊ per Hostien.in summa de censibus.Et
vide circa predicta quod dixi in.§.illicitas supra de pace iuram.
fir.Ibi monete.i.autoritas cudendi ⁊ formandi monetas publi-
cas est de regalibus.Et ad solum imperatorem spectat.vt hic ⁊
in.l.j.ff.de contrahend.empt.Et dominus in euangelio matthei
xij.dum dicitur cuius est imago cesaris ⁊c.Sed tamen etiam alij
reges in suo regno hoc faciunt:vt in.c.quanto.extra de iureiur.
⁊ certi principes ⁊ communitates prout videm⁹ de facto quod
intelligas prout dixi sup rubrica.vel qꝛ habeant hanc autorita-
tem ex priuilegio imperatoris.vt.C.de veteris numis.pote.in.l.j.li.
xj.⁊.ff.de auro ⁊ argen.lega.in lege qntus.in.§.penulti.vel ex con
suetudine.qꝛ hodie imperatores non fabricant monetam ad suf
ficientiam.vt no.glo.in.l.penulti.C.de falsa mone.⁊ de hac mate-
ria dic vt ibi per Cy.⁊ per cano.in.d.c.quāto ⁊ si aliquis fabrica
ret absq3 autoritate publica quāuis eēt bona moneta nihilomi-
nus puniret.vt probat in lege sacrilegij.§.j.cum ibi nota.ff.ad.l.
iul.peculatus ⁊ in.d.c.quāto vbi ēt colligit glo.penul.que requi
rant ad hoc vt sit moneta approbata.⁊ dic vt ibi ⁊ in.d.l.j.ff.de
b contraben.emp.De falsantibus aūt ⁊ tondentibus monetas.[b]
4 dic vt in.l.j.C.de fal.mone.¶†Quid autem de alchimistis[c] q fa
c ciunt aurum ⁊ argentum alchimiatum an debeāt puniri ⁊ vtrū
tale aurū ⁊ argentū possit solui p bono.⁊ dixit hic And.d yser.
quem seqtur Bal.ꝙ si est sophisticum non l3 vendere.⁊ tales fa-
cientes puniuntur de falso.ff.de pigno.actio.l.eleganter.§.qui re
probos.Si vero facerent verum aurum:tunc secus quia nō esset
illicitum vendere verum aurum pro vero auro.facit lex.iiij.ff.de
leg.j.de quo dic per Jo.and.in addi.Spe.in titu.de crimine fal-
si.super rubrica.⁊ per Tho.de aquino secunda secunde.q.lxxvij.
arti.secundo ⁊ per Old.in.c.consilijs.sed quid de aurifice q non
facit argentum ad ligam ciuitatis.no.per Bart.ff.ad legem cor-
ne.de fal.l.lege cornelia.vbi videas.Ibi compendia.i.solutiones
penarum ⁊ multarum vt in lege multarum.C.de modo multa-
rum que autem differentia sit inter multam ⁊ penam. dic vt in
l.si qua pena.ff.de verbo.signi.nam pena regulariter est declara-
ta a lege:multa vero non.Sunt ⁊ alie differentie de quibus dica
tis vt ibi per gl.⁊ Bart.⁊ per Bal.in.l.certa ratione.C.quando
puo.nō est neces.⁊ in Spec.de senten.pla.§.ij.versi.est ⁊ quarta a
quo autem imponi possint dic vt no.in.l.ij.§.fin.ff.de iudi.⁊ in.l.
alind de verbo.signi.Et vtrum per iudicem ecclesiasticū possint
imponi.dic vt no.extra de dolo ⁊ contu.c.j.⁊ in Spec.loco palle-
gato.quoties aūt multa possit imponi.dic per Bar.in glo.in.l.
nunq plura.ff.de priua.delic.⁊ in.l.fi.C.de modo multarum.⁊ p
Cyn.in.l.quicunq3.C.de seruis fugit.Et omnes iste tales pene ⁊
multe sunt de regalibus ⁊ fisco applicantur.vt hic.⁊ not.ff.si qs
in ius voc.non ie.in.l.ij.§.j.⁊.ff.si quis ius di.non obtemper.in
lege prima qualiter vero in multis feratur snīa.vide per Specu.
de senten.§.vt autem versi.si vero iudex.Ibi bona vacan.i.in qui
bus non extat aliqs heres:qꝛ vltio loco succedit fiscus.vt in aut.
de here.⁊ fal.in.§.si vero ⁊.C.de bo.vacan.l.j.⁊.l.vacantia libro.x.
fallit in casu posito.j.de statutis ⁊ consuetudinibus contra lib.
eccle.tol.in.§.omnes peregri.⁊ ibi declaraui. Possunt tamen ⁊
alijs modis bona effici vacantia ⁊ habebit similiter locu3 ista li-
tera.vt in.l.j.⁊.ij.ff.de iure fisci.⁊ vide circa hanc materiā ꝙ not.
per glo.⁊ doct.in.l.j.C.de here.decuri.⁊ in.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor.
Ibi legibus auferuntur.vt habet in toto tit.C.de his q.vt indi.
per quem titulum exemplifica ⁊ declara istam literam.Ibi con-
ceduntur declara ⁊ exemplifica per legem si ideo.⁊ per legem si
aliam.C.de his q.vt indi.qualiter autem pcedatur ⁊ cognoscat
in istis casibus.vide in.l.C.vbi cause fiscales.Ibi icestas nuptias
istud declara ⁊ exemplifica prout ⁊ scdm quod traditur in.l.qui
contro ⁊ in aut.incestas.C.de incestis nupt.cum ibi no.per glo.⁊
doc.⁊ per cano.in.c.cum scdm de hereticis lib.vj.vbi omnino vi-
deas.⁊ plenissime per Bar.in.l.si adulterium cum incestu.§.fra-
tres.ff.de adul.⁊ ꝙ no.in aut.de incestis nupt.§.j.Et addit bald.
quod idem esset si 3heretur incestus sine nup.cum maius sit de-
lictum arg.in aut.de resti.⁊ ea que parit in.§.fin.Que autem di-
d cantur inceste nuptie[d] not.gloss.ff.de nup.l.inceste.⁊ in aut.de in-
cestis ⁊ inutilibus nupt.in prin.Ibi condēnatorum.s.corporali-
ter ad morte3.Ibi proscriptorū.i.deportationē.vt no.glo.in aut.
vt nulli iudi.in.§.fi.Ibi in nouis 9stitutionibus.Subaudi que
sunt in.d.§.fin.in aut.vt nulli iudi.⁊ transumptiue in aut.bona
dānatorum.C.de bo.dā.Et iō fecit mentionem de nouis cōstitu-
tionib⁹:qꝛ p has nouas cōstitutiōes corrigunt iur a antiq circa
ista bona dānator ⁊ pscriptorum cōfiscanda.de quo dicatis vt
ibi:⁊ vide quod plene dixi.s.de pace tenen.in.§.si vero pacis.in

e secunda oppo.Ibi angariarū ⁊ pangariarum[e].Ista sunt qdam
munera que tenentur puinciales exhibere imperatori dum trā
5 situm facit per loca cum expeditione.† Et est angaria onus me-
re personale vc3 vt qs seruiat cum persona sua ipsi imperatori ⁊
expensis imperatoris p angariā est onus mixtū.s.vt seruiat cum
persona expensis pprijs vel quod etiam soluat pecuniam vltra
seruitia psonalia.vt probat in.l.munerum in.§.patrimoniorum
ff.de mune.⁊ hono.in glo.hic posita.quidquid dicat glo.in.c.nō
minus extra de immuuita.eccle.Et de his clarius habetur in.l.
neminem.C.de sacrosan.eccle.vnde dicit in passione domini no-
stri Jesu christi.ꝙ angariauerūt portare crucem ⁊c.⁊ sic munus
solū psonale fuit Ibi prestationes.Nam subditi tenentur exhi-
bere naues ⁊ plaustra ipsi imperatori in sua expeditione p por-
tandis ⁊ vehendis armis ⁊ rebus de loco ad locum.vt pbat in
dicta.l.neminem ⁊ in.l.ij.⁊ in.l.cursum.C.de cursu publico.libro
xij.Ubi pt3 ꝙ etia3 qbusdam prefectis officialibus imperatoris
hoc priuilegium conceditur.vt sine aliqbus vecturis ⁊ solutioi-
bus pro trāsportādis rebus habeāt dicta plaustra ⁊ naues gra-
tis facit.l.iudicibus in eo.tit.Quidam tamen sunt exēpti ab his
talibus muneribus sicut sunt ecclesie.vt in.d.l.neminem vel si ex
priuilegio constaret.vt probatur in.d.l.cursum.Utrum autem
quando fiscus ex aliqua causa necessaria accipit plaustra vel na-
ues subditorum debeat eis soluere.dic quod sic secundum And.
de yser.argu.in.l.si locus.ff.quemad.serui.amit.⁊.ff.de captiu.in
bello.§.si deportatum.Ibi extraordinaria collatio.Ut qn̄ impe-
rator ppter aliquam imminentem necessitatem publicam vult
indicare ⁊ ponere aliquam collectam extraordinariā:vt p defen
sione imperij.Et istud tale impositum appellatur superindictū
⁊ censetur inter regalia.qꝛ soli imperatori l3 imponere per suum
rescriptum vt probat in.l.j.C.de superindicto.lib.x.⁊ est munus
extraordinarium.vt ibi no.in glo.sup rubrica.⁊ sic est extraordi-
naria collatio.vt in hoc tex.⁊ in.d.l.neminem.nō tamen intelli-
gas ꝙ si vasalli pro inducto soluant dn̄is eorum iuxta ea que ha-
bentur.s.titu.proxi.in.§.firmiter ꝙ teneantur etiā soluere impe-
ratori de duplici onere grauentur.l.nauis onuste.in.§.cum ani.
ff.ad.l.rhodi.de iactu cum ibi no.sm An.de yser.qualiter autem
debeat imponi collecta no.plene per Barto.in.l.j.C.de apochis
pub.lib.x.⁊ per Bald.in.l.fi.C.sine censu vel reli.⁊ in.l.etiam ⁊ in
l.pe.C.de execu.rei iudi.⁊ vide Bar.in ti.de annonis ⁊ tribu.lib.
ij.⁊ in.l.j.de superindicto.⁊ in.l.iiij.in.§.actor.ff.de re iudica.Uel
intelligi pōt ꝙ istud tale munus extraordinariu3 de quo in isto
tex.sit de suscipiendo milites armatos qui vadunt cum impato-
re in expeditione ad qd onus subditi tenentur.l.j.in fin.C.de epi
sco.⁊ cle.Ibi felicissimam.quare ita dicat collige ex no.in glo.in
proemio ffforum super rub.super verbo felix.vt qꝛ omnia sibi pro
spere succedunt.Ibi regalis.i.imperialis cum imperator etiam
rex appellet.vt dixi supra super rubri.Ibi minimis.i.adeo pro-
cedentis.vt.s.de pace tenē.in prin.Ibi expeditionem exercitum
seu hostem.vt not.gl.j.s.de probi.feu.alie.per loth.⁊ dixi in.§.fin.
s.tit.ij.Ibi magistratuum dicit qd potestas faciendi magistrat⁹
est de regalibus quonia3 ex.l.regia.populus romanus trāstulit
in principem omnem potestatem suam vt in.l.j.post princip.ff.de
offi.pfec.preto.affri.⁊ in.l.j.in i.iiij.col.C.de veteri iure enucle.⁊ ꝙ
hec talis ptās sit apud principem probat in aut.de defen.ciui.p
totum.⁊ quod ibi no.in.§.nulla.⁊.s.de pace iura.firm.in.§.iudi-
ces cum ibi no.in glo.vt ibi plene dixi in pmo notabili.Jurisdi-
ctio tn̄ datur pluribus alijs modis.vt not.in.l.⁊ qꝛ.ff.de iurisdi.
omn.iudi.Ibi expediendam.i.faciendam in.d.§.iudices ⁊.s.de
pace tenend.in.§.iudex.⁊.s.qne fuit prima causa bene.amit.in.§.
6 item qui domino.†Utrū aūt creare tabelliones sit de regalibus
⁊ ad solum principem spectet dicit Inno.quod sic in.c.cum.P.
tabellio.extra de fide instru.Hostiē.vero dixit ꝙ non:sed qd imo
etiam episcopi barones ⁊ alij comites habentes plenam iurisdi.
possunt creare notarios prout ipse no.in summa eo.ti.§.quibus
instrumentis ⁊ Bar.sequitur hāc opinionem in.l.non aliter.ff.
de adopt.qꝛ cum iudex posset tabellionem priuare offō ⁊ ipsum
punire.l.iubemus.C.de defen.ciui.ita ⁊ creare.l.j.C.de offic.psf.
⁊ in aut.de defenso.ciui.§.ex puinciali.de quo dicatis vt p bart.
latius in.d.l.nō aliter.⁊ per Bald.in.l.j.C.de testa.⁊ p canonistas
in.d.c.cum.P.tabellio.Utrū aūt notari⁹ creat⁹ a populo vnius
ciuitatis vel ab vno iudice in vno loco possit extra dictū locū fa-
cere instrumēta.vide bar.i.d.l.nō aliter ⁊ in.l.j.C.de summa trin.
⁊ in Specu.de instru.edit.in.§.restat ver.qd de his.Ibi argenta-
rie.Nā hoc est de regalibus vt in quocunq3 pdio priuato fodiat
argentum aurum vel aliud metallum princeps ⁊ eius fiscus ha-
beat certam partem vt in.l.j.⁊.in.l.cuncti.⁊.l.per amicos.C.de me
tallarijs ⁊,l.inter publica.in fi,cum ibi no.de verbo.signi.Et ista
procedūt nisi esset consuetudo in contrarium:quonia3 circa ta-
lia d3 attendi consuetudo vt.l.venditor in.§.si constat.ff.commu
nia predio.Censent enim esse predicta in patrimonio pnatorum
quorum sunt fundi vnde fodiuntur vt.l.iiij.in fin.cū.l.seq.⁊ in
in princi.ff.de reb.eorum.Et per predicta quidam voluerunt in
telligere istum tex.solum qn̄ argentum foderetur in loco cesaris
ꝙ nō puto verum qꝛ tunc non esset aliquod regale cum ⁊ quili-
bet priuatus cuius est fundus habeat predicta3 portionē.prout
ex predictis legibus.C.de metalla.colligit.Cogitabam insuper si
iste text.posset intelligi in argentarijs q solebāt eligi autoritate
publica ⁊ a fisco.vt dixit glo.magna.in fi.in.l.quedam.in.§.num
mularios.ff.de eden.⁊ p.l.argētarius in.§.j.eodē.tit.vt sic ista ta-
lis electio argētariorū esset de regalibus quemadmo.electio ma-
gistratuū de quibus prime dixeram.⁊ per hūc modum iste text.
proprie loqret ⁊ non violaret litera.ibi palatia.Intelligit bal.
de palatijs deputatis in ciuitatib⁹ p iustitia exhibēda.s3 Andr.
de yser.intelligit de domibus quas impator in ciuitatibus con-
sueuit habere.Utraq3 expositio bona facit.l.pretoria.ff.de operi-
bus publi.Utrum aūt predicta palatia per non vsum itelligan-
tur pscripta:dixit An.qd non p.l.pscriptio.in eo.ti.de operibus
publi.facit qd not.in.c.ꝙ nō liceat.extra de prescri.⁊ qd habetur
in.l.fi.C.de sac.sanc.ecc.Ibi piscationū redditus.Subaudi con-
fuetus vt quia fiscus exigit publicū vectigal piscariarū prout di
xit.d.l.inter publica.i fi.cū de iure cōi piscatiōes sint cōes omni-
bus tam in mari quā in fluminibus publicis.l.ij.⁊.l.iij.de rerū
diui.Nā in istis piscationibus attendit cōsuetudo.l.si quisq3.cū
ibi no.ff.de diuer.⁊ temp.prescrip.facit ad pdicta insti.de rerum
7 diui.in.§.flumina.cum ibi no.†Intelligas tn̄ qd quāuis piscatio
nes iure sint cōes omnibus tamen iurisdictio ⁊ ptectio ma-
ris fluminum publicorum spectat ad pncipē.vt no.in.d.l.ij.de re-
rum diui.Ibi ⁊ saliuarū.s.publicarū.l.j.in princ.ff.qd cuiusq3 vni-
uer.no.vel ex qbus solui d3 dictum vectigal.vt.d.l.iter publica.in
fi.ff.de ver.sig.non aūt intelligas ꝙ proprietas oīum salinarum
spectet ad principē.qꝛ ēt in pr̄imonio priuatorum possunt esse.l.
magis puto.in princi.ff.de rebus eorum.vnde in istis sicut in su-
perioribus attēdit 9suetudo sm And.de yser.⁊ bene.Uidemus
enim hodie hoc esse vsurpatū a dn̄is terrarū in vendendo sal cer
to modo eorum subditis:prout ipse dixit.Ibi maiestatis.Ubi
oīa bona delinquētis confiscant.vt.l.qsquis.⁊ in.l.fin.C.ad.l.iul.
maie.⁊ in aut.vt nulli iudi.in fi.⁊ in aut.bona dānatorum.in fi.
s.allegata.Et de hac materia criminis lese maiestatis.vide ple-
ne p bar.in apparatu suo super extrauaganti ad reprimendam.
a Ibi thesauri qd sit thesaurus[a] ⁊ qualiter diffiniat hr.ff.de acqr.
rerum do.in.l.nunq in.§.thesaurus.⁊ not.gloss.plene insti.de re-
rum diui.in.§.thesauros.vbi videas.Ibi in loco cesaris.i.in re
patrimoniali ipsius imperatoris.vt nota.in.d.§.thesauros.Ibi
inuenti.s.a casu ⁊ non data ad hoc opera.na3 medietas erit inuē
toris ⁊ alia medietas erit ipsi⁹ impatoris vt hic ⁊ in.d.§.thesau-
ros secus si data opa.qꝛ tunc acqreret totū impatori.vt ibi pt3.
Ibi ex loco religioso.Subaudi qꝛ ide3 est:vc3 ꝙ medietas sit in-
uentoris ⁊ alia fisci seu impatoris.l.iij.§.fi.ff.de iure fisci.Nec ob-
stat dictus.§.thesauros.vbi videt dicere tex.ꝙ isto casu acquira-
tur in totū inuentori qꝛ solue vt ibi no.in gl.in vtroq3 loco.Ibi
b data opera.Hucusq3 declarauit qn̄ quis inuenit thesauru3 in
loco cesaris vel religioso[b] a casu ⁊ nō data opera:nūc vero decla
rat qn̄ inuenit data opera ⁊ nō a casu:qꝛ totum tūc spectabit ad
impatorem.vt sequit ⁊ i.l.j.C.de thesau.lib.x.vnde cōclude in hac
materia ꝙ interdū qs reperit thesaurū arte magica ⁊ improba-
ta ⁊ tunc siue reperiat in suo siue in alieno totum acqrit fisco vt
not.in.d.l.j.C.de thesauris.⁊ ipse querens punitur.vt ibi qꝛ pro-
hibetur talis scientia.vt.C.de maleficijs.p totū interdum qs re-
perit thesaurum in suo fundo vel re sua tunc est totus suus siue
reperit data opa siue a casu:dummodo non arte reprobata.vt in
d.l.j.C.de thesau.Interdū qs repit in fundo alieno ⁊ aut a casu
arando vel aliter quocunq3 casu ⁊ non studio pscrutanti da-
ta opera.⁊ tūc medietas est inuentoris.alia vero medietas debet
esse domini illius loci vbi reptus est thesaurus.vt in dicto.§.the-
sauros.⁊ in.d.l.j.C.de thesau.Si vero reperitur thesaurus i fun-
do alieno data opera ⁊ non arte magica ⁊ tunc ipse inuentor ni
hil d3 habere siue hunc thesaurum quesiuerit domino volēte seu
ignorante vel eo inuito vt in dicta.l.j.C.de thesauris circa me-
dium.sed totus acquiritur ipsi domino loci vt ibi no.glo.⁊ in.d.
§.thesauros.Interdu3 quis reperit thesaurum in loco proprio
cesaris.⁊ tunc si data opera nihil lucratur sed in totum acquiri-
tur cesari.Si vero reperit a casu.⁊ tunc lucratur medietatē.alia
vero medietas est cesaris.vt hic ⁊ in.d.l.iij.in fi.de iure fisci.eode3
modo distinguendum est quando qs reperiret thesaurum in lo
cis fiscalibus vel i locis religiosis vel in monumētis.quia aut da
ta opera:⁊ tunc in totū acquireret fisco seu illi ciuitati cui⁹ erat
locus publi.vt in.d.ca.thesau.aut a casu.⁊ tunc medietas erit fi-
sci altera vero medietas erit repertoris.vt probatur in dicta.l.
iij.in.§.finali.l3 quidam voluerint dicere quod thesau.repertus
a casu in loco regioso sit in totum repertoris per dictum.§.the-
sau.quod non est verum.vt in isto text.⁊ ad hoc vide glossam in
dictis locis ⁊ in.d.l.j.in priucip.ff.de rerum diuisio.Interdum
thesaurus reperitur a casu in loco qui in nullius bonis est.tunc
est totum inuentoris.vt tenet Cyn.⁊ Bal.in.l.lapilli.ff.de rerum
diui.Sed per quam actionē petatur thesaurus repertus.dic vt
no.in dicto.§.thesauros.⁊ in lege prima.C.de thesauris.Utru3
autem reperto thesauro solus visus sufficiat ad occupādum ⁊
acquirendum.an requirat tactus.⁊ glos.in.§.item lapilli.insti.
de rerum diui.dixit quod solus visus sufficit sed Cyn.in.d.l.la-
pilli.⁊ in.l.licet de acquiren.pos.tenet quod non intelligatur in
uenisse qui non apprehendit.ar.C.de fideius.l.si barsatoram.de
quo dicatis per doc.i.l.iij.in.§.neratius.ff.de acquir.pos.in.d.l.
j.⁊ in gl.fi.⁊ ꝙ ibi per doc.C.d thesauris.⁊ per Bal.in.d.l.lapil-
li.¶Quid autem si vendis mihi domu3 in qua postea reperio
pecuniā absconditā per te vel patrem tuū ita ꝙ non est thesau
rus.¶Quero ad quem pertinebit dicta pecunia.dic ꝙ ad ven-
dentem si hoc fecit per errorē.l.a tutore.ff.de rei vēdi. Secus au
tem si ex certa scientia vendidit ⁊ nihil.exceptuauit.qꝛ tūc vide
tur omnia transtulisse.l.j.ff.de condi.indeb.⁊.l.campanus.ff.de
operis liber.Idem dicas si quis venderet tunicam in qua esset
suta pecunia ⁊ ignorabat quoniam dicta pecunia non videtur
vendita.ar.in.l.j.ff.de his que in testa.delen. ¶An tūc vendens a
possessionem vel fundum possit exceptuare thesauru3 si vnquā
repereret.dic ꝙ sic sm And.de yser.per.l.j.§.si conuenit.ff.depo-
siti.Nam ista exceptuatio thesauri non deducit contractu3 inu
tilem:qꝛ alias secus.vt in.l.j.ff.de contrahen.empt.¶Sed pone
ꝙ in quodam nemore inueni saccum pecunie vel anulum ⁊ cu-
ius fuerit diligēter inquisiui nec reperire potui quid debeo face
re ⁊ dixi Bal.in.l.j.ff.de rerum diui.vbi format questionem qd
in foro anime postq nō est meus debeo assignare episcopo loci
vt det.pauperibus.vt in aut.omnes peregrini. C.communia de
suc.de quo dic etiam per bar.in.l.falsus.in.§.q alienum.ff.d fur-
tis.⁊ ibi etiam vide p ipsum Bar.an ipse repertor petere possit
pretium pro inuētione a domino ⁊ per Bal.in.l.ij.ff.de re.diui.
c ¶Quero quid i feudatario vl emphiteota[c] qui reperit thesau b
rum in fundo feudali vel emphiteotico an dn̄s proprietatis de
bet habere vel ipse dic ꝙ ipse qꝛ vtile dominium prefertur dire
cto.⁊ ita tenet glo.in.d.§.thesauros.⁊ And.de yser.hic. ¶Sed
qd in creditore q reperit thesaurum in fundo vel domo pigno
rata dic ꝙ pro medietate diuidit inter eos dicta.l.si is qa.§.fi.d
acqui.rerum do.⁊ glo.in.dito.§. thesauros. ¶Quid autem de c
vsufructuario q reperit thesaurū i re in qua h3 vsumfructū an
spectet ad ipsum vel ad pprietatē dic de hac qōne ⁊ similibus i
d.l.si is q.¶Postremo circa hāc mām thesauri restat mihi vna
dubitatio quid si in ecclia vel fundo eccliastico reperiat thesau
rus nō data opa.an acqrat ecclie.Et iste tex.facit ꝙ nō.Ide3 vr
in.d.§.thesauros.⁊ in.l.iij.§.fi.de iure fisci.Sed in 9riū multū fa
cit me dubitare ꝙ imo debeat acquiri ecclesie.Prio qꝛ h3 domi
nium dicte rei.l.fi.C.de sac.san.eccle.ergo d3 habere partē quēad
modum dn̄s.Scdo qꝛ non d3 esse deterioris conditionis quam
priuatus.imo potius melioris.vt pt3.j.ti.fi.in prin.⁊ per totum.
Tertio qꝛ pro hac parte videtur sentire gl.in.§.fere.insti.de re-
rū diui.quare cogita.⁊ vide in.d.l.non intelligit.§.si in locis. de
iure fisci.¶Ultimo ad mām pn̄tis ti.vide in.l.eū q vectigal.cu3
l.seq.in prin.⁊.§.fi.de v.sig.⁊ Bal.in.l.rescripta.C.de preci.impe.
offe.vbi ponit plura que singulariter spectāt ad solū impatorē
vt in.l.j.C.de iure aureo. anulo.⁊ in.l.pe.C.de execu.rei ind.⁊ ꝙ
habet in tractatu de pace 9stā.post pri.⁊ p canonistas.in. c.i ge
nerali.⁊ ꝙ ibi no.de ele.li.vj.p Arch.⁊ extra de v. sig.in.c.sup q-
busdā.⁊ de cēsi.in.c.innouamus.De ptāte ⁊ regalibus spectāti-
bus ad papā vide plene in Spec.i tit.de legato.i.§.nūc ondēdū
p totū.Et p Bald.q multa ponit in.d.l.rescripta.⁊ in.l.pe.C.de
bo.q lib.⁊ qd no.extra de trās.epi.c.j.⁊ ꝙ de impatore dixi.s.qs
di.dux co.vel mar.in prin.⁊ de papa vel abb.in prin.

¶Quot testes sint necessarij ad probandum feudi ingratitudi
nem. Rubrica.

¶Om̄.s.in pri.tertij libri pn̄tis tractat⁹ feudor.vc3 in ti.q fuit
prima cā bene.amit.p totū descripsit autor noster plures cās in
gratitudinis ex qbus vasalli priuant suo iure feudali. Et circa
pdicta occurrebat frequēter ꝙ dn̄i pcedebāt ad dictā puationē
ēt nō pbata sufficiēter dicta ingratitudine vel pbata p testes nō
idoneos.⁊ ex hoc vasalli qrelā exposuerūt apud ipatorē hēricū
qntū.q volēs obuiare pdictis incōuenietijs statuit hāc legē quā
autor hic iuxta finem hui⁹ opis iterseruit ad limitationē predi
ctor.Nec videat icōueniēs ꝙ iste ti.trahat ad remota.qꝛ ponit
hic tāq vna clausula q h3 limitare oīa pcedētia.put in simili fa
cit iuriscōsultus in.l.talis scriptura.in fi.ff.de leg.j.⁊ in.l.si idem
in fi.ff.de iurisdi.om.iu.¶Posset quoq3 adaptari continuatio
ista ad titulū scdm.s.primū.vbi per imperatorē federicum nu-
merate sunt quedam cause ex quibus vasalli feudis eorum pri-
uantur.Et sic erit continuatio ad proxima.
1 ☞ Testes quinq3 requiruntur vt aliquid legitime probetur.
2 Testimonium erit veritatis manifestatiuum cum probatione
clara.

a ¶An sit peccatū frandare vectigalia.adde.l.j.⁊ ibi bar.ff.d legi.do.i.c.inouam⁹.d cēsi.doct.i.c.qꝛ plerisq3.de imu.eccl.doct.i.c.j.de 9sti.Bertachi.i tracta.de gabel.

b ¶Et tōdētibus monetas. Add bar.i.l.q falsam ff.d fal.⁊ glo.i.l.fi.C. de vete.nu.lib.xj.

c ¶De alchimistis. add doc.i.l.elegāter.i.§.q reprobos.ff.de pigno.act.doc.i.c.epi.xxxvj.qd.v.Jo.and.i addi.spe.i ti.d cri.fal.Old.9si.lxxiiij.i cip.an alchimista.⁊ p sactū thomā scda scde.q.lxxvij.art.ij.circa fi.

d ¶Que aūt dicāt inceste nuptie.add Jo.an.⁊ archi.i.c.cū sm.de here.li.vj.glo.i.l.inceste.ff.de ritu nup.

e ¶Angariarū ⁊ pangariar:add gl.i.c.nō minus d imu.eccle.Archi.i.c.qꝛ.x.q.iij.idē archi.i.c.ecclesiar.xij.q.ij.

a ¶Quid sit thesaurus.adde ꝙ thesaur⁹ est bn̄ficiū fortune vt i.l.is q.i.§.j.ff.de acq.rerū do.⁊ quot regrunt vt thesaur⁹ dicat thesau.vide p bal.9si.xxxix.ici.clemētissimū ⁊ pn̄ssimū saluatorē.in.iiij.vol.i pnc.

b ¶Uel religioso add gl.i eo.si qd inuenisti.xxiiij.q.v.⁊.i.l.nō itelligit.i.§.si in locis.de iure fisci.

c ¶Quid d feudatario vl emphyteota.add glo.in vbo i suo.isti.de rex diui.⁊ ibi vide Jas.in addi.ad Porchū.⁊ illa additio icipit ⁊ pro opinione istius glo.

SI vasallus. Iste est tex. imperatoris Henrici quinti qui coronatus fuit de imperio a Celestino .iij. papa ⁊ imperauit annis octo. ⁊ incipit eius imperiũ anno dñi. MCXCII. prout ptꝫ ex chronicis ⁊ annalibus imperatorum. Non enim est ille henricus q̄ composuit tractatum ad reprimendam ⁊c. quoniã ille fuit henricus .vij. vt ibi ptꝫ ex suprascriptione ⁊ ex glo. Bart. ibi posita que dixit quod illa est .xj. colla. Ista vero lex est sub .x. colla. Fuit preterea alter Henricus .ij. de quo fit mẽtio in capl'is extraordinariis alterius cõpilationis in prima constitutione. Itẽ ⁊ alter henricus rex romanorũ de quo fit mentio de pace constantie in suprascriptiõe. ¶ Et in summa hoc vult iste titulus. Ad probandũ ingratitudinem delicti cõmissi ꝑ vasallum erga dñm requirunt̃ quinqꝫ testes idonei qui manifeste ꝓbẽt. h. d. ¶ In tex. ibi vniuerso populo qnare hoc dicat vide ꝙ dixi .s. de probi. feu. alie. ꝑ lotha. in princi. circa suprascriptionẽ. Ibi inhonestis factis. vt .s. qui. mod. feu. amit. §. j. ⁊ .ij. ⁊ .s. q̄ fuit prima cã bene. amitt. in. §. porro. Ibi machinationib᷒ vt in. d. §. j. ij. qb. mod. feu. amit. ⁊ in. d. §. porro. Et totus iste text.
a sumptus est ex .l. liberti. C. de inoff. testa. proprie em̃ machinatio [a] consistit in arte verborũ. l. j. §. j. cũ ibi not. ff. de calum. ⁊ pluribus aliis modis fit: vt no. Bar. in ti. qui sint rebelles. in fi. super vbo machinant̃: facit ꝙ dixi .s. tit. ij. in. §. callidis. super tex. Ibi appetieri. vt in. d. §. porro. post princip. ⁊ .s. de capi. qui cur. ven. in. c. si voluerit. Ibi copulauit .s. eo respectu vt esset d dñm qm̃ ista duo requirunt̃: vt late dixi .s. hic põt esse ti. pui. mod. feu. amit. ⁊ in. d. c. j. .s. q. mo. feu. amit. vbi gloss. tangit. de quo ẽt ꝑ glo. ⁊ ibi dixi in. d. §. porro. in gloss. j. Ibi credat̃. vt qꝛ alias graues ⁊ inhonestas iniurias intulit dño. vt qꝛ man᷒ in ipsum iniecit vel veneno vel gladio sibi insidiatus est, vel similia egit: vt in. d. §. porro. Vel euꝫ accusauit. vt in. l. j. §. cũ patronus. ff. de offic. prefe. vr. ⁊ qd ibi not. facit qd dicit glo. in. d. §. j. .s. q. mo. feu. amit. Ibi cucurbitauit. vt ꝓbat̃ in. d. §. j. .s. q. mo. feu. amit. vbi est similis text. Et est idem ac si diceret si adulteriũ cõmiserit cũ vxore dñi. vt ibi ⁊ .s. hic potest esse titulus qui. mo. feu. amit. in. c. j. ⁊ in. c. ij. .s. de feu. sine cul. non amit. Ibi dereliquerit. vt .s. in. d. ti. q. mod. feu. amit. in princ. Et intelligo dũmodo potuerit eũ adiuuare. vt .s. in. d. tit. de feu. sine cul. nõ amit. in. c. j. in fin. Ibi priuabit̃ .s. per sñiaꝫ dixi in. d. §. porro. Ibi opiniõis .i. fame ita ꝙ nõ sint infames neqꝫ de iure neqꝫ
b de facto i isto casu ſm Bal. Vtrũ aũt regulariter infamia facti [b] repellat quẽ a testimonio. dic vt no. per glo. ⁊ doct. in. l. j. de summa tri. ⁊ ꝑ canonistas in. c. testimoniũ. extra de testi. Ibi data de hac materia date ⁊ idus dic vt no. gl. sup data sexti libri. ⁊ in locis quos allegauit .s. de probi. feu. alie. per lotha. in. l. fina. in fin. ¶ † No. ex hoc tex. in fi. vnũ casum in quo ad ꝓbationẽ legitime fiendam reqrunt̃ quinqꝫ testes sicut alibi in simili videmus qd ad ꝓbandã solutionẽ debiti in scriptis ꝯcti reqrunt̃ qnqꝫ testes in. l. testiũ. C. de testi. idẽ in cõfessiõe solutionis: vt in aut̃. rogati. ibi posita. Alius casus est in donatione cã mortis. vt in. l. fi. C. de do. cã mor. alter casus est in codicil. l. fi. C. de codic. alter casus hr̃ in aut̃. de fide instr. in. §. opꝫ vero. Regulariter em̃ sufficiunt duo testes. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊ .j. ti. seq. i. §. j. Et fuit rõ deciendi in hac lege ad hoc vt cautius ageret̃ cũ vasallis ne de facili forte ꝑ viles ⁊ redemptos testes aut paucos possent dñi priuare vasallos suos feudis. Et ideo statutum fuit: vt non per pauciores quinqꝫ testibus idoneis ⁊ summe atqꝫ integre opiniõis fieret talis probatio. Et hanc rõnem assignauit iustinian᷒ imperator in d. l. testiũ. ex qua lege tex. hic in fine sumptus est de verbo ad verbum. Et ex his ptꝫ qũo ista lex est fundata cũ bona rõne ⁊ pro lege obseruanda est lꝫ glos. hic posita dubitauerit an sit lex. Item ab antiquo reperit̃ esse incerta in hoc volumine ĩter alias leges intitulata imperatori qui habuit autoritatẽ eã condẽdi. Vnde debemus opinari hanc esse legem quemadmodum al's hic insertas. ar. in. l. in summa. ff. de aqua plu. arcẽ. cum ibi not. ⁊ ita tenet̃ ꝙ sit lex per Ja. de bel. ⁊ Ja. ardi. Nic. de neapo. ⁊ Bal. in. c. si voluerit. .s. de cap. qui cur. vend. lꝫ idem Bald. aliter videat̃ sentire
2 ¶ † No. ꝙ testimonium dꝫ esse manifestatio veritatis cum ꝓbatione clara vt colligit̃ ex isto tex. facit ꝙ no. in. l. j. §. si qs argentũ ff. deposit. ⁊ ff. de ven. in pos. mit. l. j. §. si ea. ⁊ extra de ꝓba. c. in presentia. ⁊ de succes. abintes. cũ dilectus. quo aũt tp̃e requiratur habilitas testis dixi in. c. j. .s. an re. sint test. q pa. esse desi. ¶ Vltimo de materia huius tituli dicatis vt ꝑ glo. ⁊ quod ibi dixi in dicto c. si voluerit. .s. de cap. q cur. ven. ⁊ per Ja. ard. in summa in ti. qb. mod. feu. amit. sub rubricella amittit feudum si dñm interfecerit vbi expresse determinat ſm decisionem hic positam.

a ¶ Proprie eniꝫ machinatio. ad de an machinatio sufficit ad ĩpediẽdũ ⁊ dirimendũ mr̃imoniũ. vid ꝑ an. de bu. in rub. de cõuer. ĩfide. abb. in c. j. de eo q duxit in ma. quã pol. ꝑ adul. abb. in. c. sup eo eo. ti.

b ¶ Infamia fcti. add gl. i. l. iij. i. §. cause. ff. de carb. edit. tñ vbi agit d ꝓbãda igratitudie testis ĩfamis ĩfamia fcti ipo iure repellit̃ tex. ẽ ad hoc no. i. c. j. i. v. integre opiniones. quẽ ad hoc not. ibi bal. q testes sint neces. ad ꝓbãdã ingrati. in vsi. feu. ⁊ an possit testificari i cã ciuili. vid ꝑ barba. ꝯsi. xlj. icip. a ioue pncipiũ. in iij. volu.

¶ De notis feudorum. Rubrica.

¶ Continuat̃ ad precedentes hoc ordine. qꝛ .s. in toto hoc opere tractaui in particulari de variis ⁊ diuersis consuetudinibus ⁊ legibus feudalibus. Nunc vero generales traditiones ⁊ regulas seu notulas in dicta materia feudali adducere ⁊ subiicere itendit hic iuxta finẽ sui tractatus. qꝛ non est nouũ vt qbusdam enumeratis q̄dem generalis subiiciat̃ clausula que omnia comprehendat. l. si seruus seruũ. §. inqt lex. ff. ad. l. aqui. ⁊ ꝓbat̃ hec continuatio ex notatis per glo. super rubrica. ff. de reg. iur. que similẽ continuationem posuit ⁊ bene. Nam iste mos autorum supponere regulas ⁊ cõclusiones gñales in fine suoꝝ tractatuũ vbi videmus in volumine ffõrum. ⁊ in libro decretaliũ in fi. ⁊ in sexto libro decretaliũ ⁊ aduerte ꝙ iste titulus nõ est formaliter traditus ⁊ cõpilatus pro tex. Sed potius sunt quedã nolute seu glosse que fuerunt reducte ꝑ cõclusiones in materia feudali ꝑ aliquos sapientes ad declarationem eoꝝ que dicta sunt .s. in presenti opere. qꝛ ptꝫ qꝛ vt plurimum pro cõfirmatione ipsaꝝ adducunt̃ leges tam romane vel lõbarde. Et hoc etiam voluit glo. hic posita in princ. tituli cum quare pertranseunt doc. ⁊c.

1 ☞ Creditores camere vel caneue vasallis preferendi.
2 Amicus in prosperitate amicum non deseret in aduersitate.

NOtandum. Feuduꝫ qd de camera vel caneua debet̃ tũc demuꝫ exsoluẽdũ est qñ camera vel caneua hꝫ vñ soluat deducto ere alieno. h. d. Premitte pro euidentia quid sit feudũ de camera vel caneua. vt dixi .s. de feu. cogni. in. c. ij. ¶ In tex. seu litera ibi datur. vt qꝛ vasal. dꝫ habere omni anno decẽ que sibi debẽt solui ex camera vel caneua vel ex alio certo loco. Ibi sine culpa promissoris. id est dñi. Et subaudi qꝛ secus si ex sua culpa. qꝛ tunc teneretur dñs soluere dato qd tũc nihil esset in camera vel in caneua. ar. in. l. etiam in. §. j. ⁊ in. §. fi. ff. sol. matri. Ibi soluto. Simile videmus in donatore propter eius liberalitatẽ pristinam. vt in. l. inter eos. in. §. his quoqꝫ. ff. de re iudi. Ibi quẽ videre agẽtẽ hoc est dicere vt vas. videat dñum suum egenteꝫ. Ibi quem .s. dñm. Ibi habuit .s. ipse vasal. Ibi in coniugẽ .i. earum a coniungo cõiungis ſꝫ An. de yser. vel dic ſm Bal. ꝙ iste tex. loqt̃ ꝑ similitudinem de marito ad dominum qm̃ sicut vxor non põt cõuenire maritũ nisi deducto ne egeat cũ iniquũ esset vt ipsa videret ipsum egentem quem pro habuit in ꝯiugem. l. marito. ff. solu. ma. Ita quoqꝫ dicendum de vasallo ad ꝑsonã sui domini ꝑ istũ tex. Et ex isto tex. sumit bal. qd si apponeret̃ pactũ in ꝯtrium ꝙ nõ valeret vt. ff. solu. mat. in. l.
1 alia in. §. j. ¶ † No. ꝙ creditores camere ⁊ caneue preferunt̃ vasallis ꝯcurrẽtibus secũ in exigẽdo a dicta camera vel caneua ꝙ sibi debet̃. Et põt esse ratio qꝛ in creditore nulla est liberalitas domini. sed in vasallo sic. Merito magis fauet̃ creditori. argu. in. l. iuris ignorãtia. hꝫ enim necesse vasallus expectare vt prius es alienum soluat̃ donec ex camera vel caneua sibi solui possit. ⁊ est rõ qꝛ ista verba ꝙ debeat habere de caneua vel camera sunt adiecta loco donationis vt tm̃ de dicto loco fieri debeat dicta solutio ar. in. l. j. ff. de exercitoria. facit qd dixi .s. tit. iij. in. §. illud. ⁊ .l. fin. in. §. fi. de ꝯhen. emp. ⁊ quod not. in. l. vij. in. §. hactenus. ff. de vsufr. ſm dñm An. ⁊ Bal. Secus aũt vbi locus esset adiectus causa demonstrationis. qꝛ tũc dato ꝙ in eo loco non esset debent tunc solui ex aliis bonis. l. qdam testamẽto. ff. de leg. j. ⁊ de lega. ij. l. lucius. Intelligas tamen ꝙ ista sua expectatio seu dilatio non aufert sibi ius suum. qꝛ cum facultas camere obtulerit: tunc soluetur vasallo ẽt pro ꝓterito tp̃e quo fuit cessatum. sicut videmus in similib᷒ prestationib᷒ annuis esse fiendum: vt sterilitas vnius anni recompenset̃ cum fertilitate alterius. l. licet. C. locati. l. legatum. §. i. de annuis lega. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ff. de verb. ob. cum similib᷒ quod em̃ differtur non aufertur. vt no. in. l. deberi. C. de fideicommis. liber. Secus si obligatio esset simplex limitata ad certum locum: vt qꝛ qs sit obligatus ad soluenduꝫ decem anforas vini qd nascet̃ hoc anno ex tali fundo: qꝛ tunc si non nascerent̃ nisi qnqꝫ non debebitur vlterius. l. cũ certus. ff. de tri. vi. ⁊ oleo le. ⁊ de hoc
2 dic vt ibi no. ¶ † Not. ꝙ q habuit amicũ i ꝓspera fortuna dꝫ sibi quoqꝫ compati dũ est in aduersa. vt hic ⁊ in. l. si cum dotem i. §. si maritum. ⁊ in. §. si autem in seuissimo. ff. so. mat. ¶ Quero ab extra an iste tex. extendat̃ ad alia feuda. vt si dñs veniat ad inopiã debeat vasallus sibi relinquere tantum ne egeat ⁊ de hoc dicit no. in. l. in condemnationẽ. ff. de regul. iur. ⁊ per Cy. in. l. fina. C. de reuo. dona. ⁊ per Jac. ard. in titu. qui. mo. feu. amit. sub rubricella an vasallus teneatur dominum egenũ alere ⁊ ibi determinat quod non. ff. de admi. rerum ad ciui. perti. l. iij. §. pen. ⁊ vbi pupillo edu. l. j. in fi. nisi domin᷒ pro facto vasalli consumpsisset sua bona argumen. ff. de decu. l. decur. de quo dic vt plene dixi in. c. licet .s. de feu. fue. contro. Et si apponerentur pactum in donatione feudi illud deberet seruari dato ꝙ feudum non esset de camera vel caneua vt .s. quid sit inuest. in. §. pe. licet Bald. hic videatur tenere contrarium faciens dr̃iam in feudo caneue ⁊ alia feuda quod non puto verũ: vt dixi in. d. c. licet ⁊ si pactum non seruaret̃ deberet vasallus priuari feudo vt .s. que fuit prima causa bene. amit. in. §. sed nec est alia. Vtrum autem vasallo sint prestanda alimenta ex feudo quod retinere non potest dixi .s. eõiscopum vel abbatem in. §. fi. vbi videas.

¶ Vltimo ad materiam presentem vide plura que dixi in. c. ij. .s. de feu. cogni. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.

☞ Pares curtis ad ꝓbandũ nouã inuestiturã requiruntur.
Testes duo sufficiunt vbi leges numerum non statuunt.

Quod autem pares. Regula q̄ disponit ꝙ inuestitura dꝫ fieri coraꝫ paribus hꝫ locum qñ dñs hꝫ pares. Sec᷒ si nõ haberet qd tunc posset fieri ẽt coraꝫ extñeis ⁊ idoneis testib᷒ saltẽ duobus. h. d. Et venit ad limitationẽ eorũ que tradunt .s. quid sit inuesti. in pnc. Qui aũt sint pares habet̃ in. c. j. in princ. si de inuestit. inter do. ⁊ vas. nã sunt cõuasalli q teneret feudũ ab eodẽ dño. ¶ In text. seu litera. Ibi inuestiture feudi .s. noui. Ibi ⁊ non alii. Subaudi ꝓut dixi in dicto ti. quid sit inuesti. in princ. Ibi aliogn .s. si nõ habeat alios vasallos. ibi adhibeat dñs .s. teste ẽt extraneos q̄s ⁊c. vt seqt̃ in tex. ⁊ ꝓbat̃ .s. de ꝯsuet. recti feu. in. §. j. ibi poterit dũmõ sint idonei. vt probat̃ .s. quid sit inuestitura in. §. si vero inuesti-
tura. Ibi liberos tñ. Nã seru᷒ non põt esse testis [a] vt. l. qui testã. §. seruos. ff. de testa. ⁊ .l. serui. ff. de testi. Ibi argumentatione probat predicta arguendo de lege lombardorũ: vt seqt̃. Ibi legis .s. publice. Ibi de compagensibus suis hoc est de habitantibus in eodẽ loco vbi ipse habitat. nam pago idẽ est qd villa: vt. l. forma. ff. de censibus pagensis est ille qui habitat in villa. vñ compagensis est ille q simul habitat in eadẽ villa vel terra. Et hoc ꝓbat̃ in lombardain titu. de testi. in. §. si quis cũ altero. ⁊ in. l. optimus qsqꝫ
b in pago. Ibi idoneos qui aũt intelligantur idonei testes [b] colligunt̃ ex. l. iij. per totum: ⁊ in. l. idonei. ff. de testibus. ⁊ plene in. l. optimã. in fi. C. de ꝯhen. ⁊ cõmit. stipu. Ibi duos vel tres vt colligit̃ ex dicto. §. si vero inuestitura. .s. quid sit inuesti. vbi tex. loquitur in plurali numero. Ibi pluralis. ista verba vsqꝫ in fi. sumuntur ex. l. vbi numerus. ff. de testi. ¶ † Not. ꝙ ad instituendam seu probandam nouã inuestiturã feudi acqsiti de nouo sunt necessarii pares curtis: vt hic ⁊ .s. q testes sint necessarii ad ꝓbandam inuestituram. Et est ratio ne quid falsitatis excogitet̃ ꝑniciem dñi ꝙ facile non est credendũ in ꝑsonã partiũ qui iam iurauerunt fidelitatem ipsi dño: vt dixit tex. .j. eo. in. §. idcirco. Et predicta ꝓcedunt qñ dñs hꝫ pares. Secus aũt si nõ haberet pares: qꝛ tunc sufficerent alii testes etiam non pares: dummodo alias sint idonei: vt hic ⁊ in. d. §. j. .s. de consue. rec. feu. ⁊ in. §. si vero quid si inuesti. Et est ratio ne facultas ꝓbationum angustetur ⁊ tollatur. l. quoniam. C. de hereticis. ⁊ .l. generaliter. C. de iureiur. ⁊ ff. de testi. in. l. current. ¶ † No. ꝙ vbi lex non statuit numerũ testium debent sufficere duo. vt hic ⁊ in. d. l. vbi numerus. ⁊ .l. inter. in fin. ff. de ver. sig. Et est ratio: qꝛ in ore duorum vel triũ stat omne verbum. vt in. c. lꝫ vniuersis. extra de testi. ⁊ in. c. cum esses. extra de testa. de quo dic plene ꝑ dy. in. c. pluralis locutio. de regu. iur. li. vi. ¶ Vltimo ad materiã presentã vide glo. magnã. ⁊ qd ibi dixi .s. qd sit inuest. in pn. ⁊ in. d. §. si vero inuesti. ⁊ in remissionibus ibi adductis ⁊ plenius in remissionib᷒ quas adduxi .s. in tit. qui testes sint neces. ad ꝓbã. feu. inuesti. ⁊ ibi mãm istã satis examinatam ꝙ ẽt dixi in. d. §. j. .s. de ꝯsue. rec. feu. ⁊ .j. eo. in. §. idcirco.

☞ Res proprie ⁊ ẽt communes in feudum dari possunt.
Heredes factum defuncti non irritabunt.
Inuestitus de nouo eodem iure fungetur in re infeudata qua fungebatur inuestiens.
Partes ad equalitatem reducuntur in iudicio cõi diuidundo.

Item sciendum. Diuidit̃ iste. §. i quatuor ptes vsqꝫ ad. §. idcirco ⁊c. qm̃ in prima pte oñdit qualiter qs possit ĩfeudare ptẽ suã quã hꝫ cuꝫ alio in re cõi. In scda declarat ꝙ heres huius infeudãtis nõ põt contrauenire ꝓdicte inuesti. In tertia declarat qualr̃ iste inuestitus hꝫ illud ius in dicta re ꝙ habebat inuestiens ⁊ eius heres. In quarta docet ꝙ inuesti. feudalis põt dari ⁊ accipi ꝑ ꝓcuratoreꝫ Scda ibi itẽ hr̃s. Tertia ibi itẽ eadẽ. ¶ Quarta ibi itẽ ĩuestitura
Inue. põt fieri de cõi ꝙ si fiat poterit tã inuestit᷒ quã ĩuestiẽs cõpellere ꝯsortẽ ad diuidẽdũ quã inuesti. heres ĩuestiẽtis nõ põt infringere. Ipseqꝫ inuestitus consequit̃ ex dicta inuesti. idẽ ius ꝙ hẽbat inuestiẽs adeo ꝙ poterit vsqꝫ ad .xl. ãnos petere vt diuisio male facta iterũ fiat ⁊ reducent̃ partes ad eq̃litatẽ ⁊ inuestitura põt dari ⁊ accipi ꝑ ꝓcuratorem. h. d. ¶ In tex. seu litera. Ibi ⁊ si quamuis. Ibi faciat .s. dñs inuestiens. Ibi qui inuestiuit .s. dñs. Ibi eum .s. qui tenet reꝫ cõem. Ibi ꝑ iudicẽ .s. cognoscẽtẽ de dicta diuisione vt. l. ad offm̃. C. cõi diui. Ibi ⁊ ille quas dicat qd nõ solum dñs inuestiens põt cogere ad diuisionẽ: sed inuestitus. Ibi eius istud verbum eius regit̃ cũ verbo patet qd est .j. Ibi inuestiturã qꝛ nõ põt infringete postq̄ est heres ẽt si aliqd ius habuisset in dicta re infeudata. l. cũ a matre. C. de rei vẽ. ſm An. de yser. Ibi heredi suo. nam sicut potuisset inuestiens seu eius hr̃s vsqꝫ ad .xl. annos agere ꝯ ꝯsortem post factã diuisio. ⁊ reducentur ad equalitatem non obstante diuisione facta si in ipsa diuisiõe interuenisset lesio. ita eodem modo poterit petere iste inuestitus vt iterũ fiat diuisio equalis ⁊ partes reducantur ad equationeꝫ. idest. ad equalitatem in dicta re. vt sequit̃. ibi ad .xl. annos. ista verba sunt sumpta ex lombarda in ti. de prescriptione. l. si inter fratres ⁊ dixit Pe. de cer. ⁊ Bal. esse spãle in feudis. ⁊ isto casu possit peti ista adequatio vsqꝫ ad .xl. an. Naꝫ i aliis ꝓscribit̃ .xxx. nisi actio esset ꝑpetua. l. j. C. de ãnali excep. Ibi accipi põt vt est casus .s. ꝑ quos fiat inue. ⁊ in. c. j. in. §. sed vtrũ. Ibi lege si qs. Subaudi
1 ⁊ in. d. l. si inter de ꝓscri. .s. allegata. ¶ † No. ex pma pte ꝙ non solũ pñt dari res ꝓprie in feu. sed ẽt cões. quo casu pars ꝑ indiuiso intelligit̃ data quã inuestitor hẽbat in re cõi. vt hic ⁊ in. l. v. §. fi. ff. de lega. j. ⁊ C. de dona. l. portio. ⁊ C. de cõi rerum alie. l. falso. ⁊ de iure do. l. ante diuisionẽ. qd intelligas verũ si nõdũ ꝓuocatũ erat ad diuisionẽ. vel alr̃ eẽt res effecta litigiosa. ar. in. l. j. in fi. C. cõi diui. ⁊ ff. fami. ercis. l. aliena. ⁊ tꝫ Ja. ard. i sũma. in ti. qui. mo. feu. acq. sub rubricella. ꝙ res cões pñt dari in feu. facit ꝙ not. gl. in. d. l. portionẽ. Vtrũ aũt qs posset dare in feudũ totam rẽ cõeꝫ dic ꝙ sic in preiudiciũ ipsi᷒ dãtis. sed nõ in ꝓiudiciũ. alteri᷒ dñi socii ꝓut dicimus qñ qs dat in feudũ reꝫ alienã. d quo dic vt la-
2 te dixi .s. in ti. de inue. de re alie. fac. ¶ † Nõ. ex scda pte ꝙ heredes nõ pñt infringere factũ defuncti vt hic ⁊ in lege fina. in aut̃. hoc amplius. C. de fideicõmis. de quo dic ꝑ doc. in. l. ea. q̄ a pr̃e. C. de resti. mili. ⁊ facit .s. qui succe. tene in. c. j. ⁊ ff. de iure do. l. ego in. §. j.
3 ¶ No. ex tertia pte ꝙ inuestitus de nouo fungit̃ eodẽ iure in re infeudata quo fungebat̃ inuestiẽs ante ꝯcessionẽ inuestiture. vt hic ⁊ .s. de lege cor. in. c. ij. in. §. profecto. ⁊ .l. in hoc iudicium in. §. si inter socios. ff. cõi diui. ⁊ ff. de reg. iu. l. quod ipsis vnde potest cõmune eiusdem rei deducere causam ad iudicium ⁊ transigere ⁊ cõponere. vt .s. si de feu. fue. contro. in. c. si vasal. de suo. ⁊ ẽt ꝓuocare ꝯsortem ad diuisionem: vt hic ⁊ in. d. l. ad offm̃. Nemo em̃ cõpellit̃ stare [c] in cõione. l. fi. C. cõmuni diui. Vtrũ aũt habẽs feudũ cõmune cũ alio possit dare in feuduꝫ partẽ suã alteri. dixit An. de yser. ꝙ sic ꝑ istũ tex. dũmodo seruet ea ad q̄ tenet̃ vas. qñ vult feu. suũ alteri infeudare: vt dixi .s. q̄liter olim po. feu. alie. in. §. j.
4 ⁊ in. c. bñficiũ .s. si de feu. fue. cõtro. ¶ † No. ex dicta tertia pte qd in iudicio ꝯmuni diui. ptes debẽt reduci ad eq̃litatẽ vt hic ⁊ in l. pe. in fi. C. cõmuni diui. l. si nõ fortẽ. in. §. si centũ. ff. de cõdi. inde. Et est rõ: qꝛ hic iudicium est bo. fi. l. ꝑ hoc iudiciũ. §. ij. ff. cõmuni diui. ⁊ in. d. l. in hoc iudiciũ. in. §. j. ¶ No. ex hac q̄rta pte regulã ꝙ id qd possum per me possum facere per ꝓcuratorem vt hic ⁊
d in. d. §. ſꝫ vtrũ. nã in simili videmus ꝙ vas. põt seruire per aliũ [d] vt .s. de probi. feu. alie. ꝑ fe. in. §. firmiter ⁊ in. c. si qs decesserit .s. si de feu. fue. contro. eodẽ mõ põt acqri possessio ꝑ alium. l. j. C. de acq. pos. ⁊ in. l. ꝑ ꝓcuratorẽ cum si Similiter beneficium ecclesiasticum. vt in. c. accedens. extra de ꝓben. Sed qꝛ ista est via brocardi. an ꝙ possum ꝑ me possim ꝑ aliũ: dic vt dixi in. d. §. sed vtrum. ¶ Vltimo ꝓ remissionibus ad pñtẽ. §. faciẽtib᷒ sufficiunt remissiones hic in lr̃a ꝑ autorẽ adducte. ⁊ quas in notabilib᷒ in qualibet pte allegaui. ⁊ ꝓsertim in summa Ja. ard. i. d. rubricella qd res cões pñt dari in feudũ vbi istũ. §. examinauit. circa vero materiã diuisionis dixi in. c. omnes. supra si de feu. fue. contro. ⁊ .s. ti. iij. in. §. preterea ducatus.

1 ☞ Falsitati ⁊ fraudibus via debet precludi.

Idcirco. Iste. §. ꝯtinuat̃ cũ. §. qd aũt pares .s. e. qm̃ assignat rõnẽ eoꝝ q̄ ibi tangunt̃ vcꝫ quare i inue. feu. de nouo creãdi sũt neces. pares ꝓut ibi dr̃ qꝛ rñdet̃ ꝑ hũc. §. ꝙ rõ est qꝛ i istis paribus cessat suspitio fraudis ⁊ ꝓsumptio suspitiõis vt nõ cõmittãt falsitatẽ aliquã i domũ dñi: tũ qꝛ semel iurauerũt fide. ipsi dño: tuꝫ ꝑꝑ bñficiũ suũ ꝙ habuerũt a dño q̄ rõnes cessant i aliis testib᷒ nõ parib᷒ q ꝓsumũt̃ facili᷒ excogitare fraudẽ aduersus dñm ⁊ citius corrũpi gratia odio vel pecunia. Et id vbicũqꝫ extant pares illi debẽt admitti ꝓ testib᷒ ad ipam inue. creandã ⁊ ꝓbandã. Sec᷒ aũt si nulli essent pares. qꝛ tunc ẽt extranei deberent admitti ne facultas probationuꝫ angustet̃ ⁊ tollat̃: vt ibi dixi ⁊ .s. q te. sint neces. ad probã. inue. i. c. j.
1 ⁊ hoc vult iste. §. ¶ † Ex quo mo. ẽt ꝑ ꝯsuetudines feudorũ esse ꝓcludẽdã viaꝫ inquãtũ est possibile aduersus falsitates: sicut etiã cautũ est de iure cõi: vt. l. j. §. editiones. ff. de edẽ. facit ꝙ dixi .s. ti. ij. in. §. callidis. ¶ Cetera vero ad mãm huius. §. ptinẽtia dic vt dixi in locis supius allegatis. ⁊ in remissiõib᷒ ibi adductis. ⁊ ꝑ Jac. ard. in summa ti. de cõten. feu. sub rubricella: qñ sacramẽtuꝫ datur vas. ⁊ quando domino. §. j.

1 ☞ Instrꝫ feudi si falsũ fuerit acerrĩa ĩdagatio ñ necessaria erit

Si instrumentum. Vbi ꝯtro. vrit̃ iter do. ⁊ vas. de istrõ ĩuest. qꝛ dñs dicit illd falsum. ⁊ se nullã ĩue. fecisse ⁊ vas. sit in possessione feu. vigore dicti ĩstrĩ qd appet nõ abolitũ nec cãcellatũ stabit̃ sacro vas. lꝫ aliqua suspitio seu ꝓsumptio sit ꝯ ꝓdictũ instrm̃ vbi vero ꝓdictus vas. nõ eẽt in possessione tũc stabit̃ sacramẽto dñi iurãtis se nõ ĩuestiuisse. h. d. ¶ Et diuidit̃ i duas ptes. nã in pria vas. possidebat. In scda dñs. Scda ibi ⁊ iniquũ. Et pmite ꝓ euidẽtia ordinẽ traditũ .s. in ti. de contro. inuesti. in principio. ⁊ i. §. j. vbi declarat̃ qd iuris sit qñ ꝯtro. orit̃ iter do. ⁊ vas. de ĩuest. feu. ⁊ d tali ordine sensit ista lr̃a. In tex. seu. lr̃a. Ibi falsuꝫ a dño. Subaudi sꝫ nõ ꝓbat plene. lꝫ solũ q̄sdã ꝯiecturas ⁊ suspitiões addu

a ¶ Nã seru᷒ non põt eẽ testis. add bal. i rubri. C. de sum. tri. Bar. in l. si qs ex argẽtariis. §. penul. ff. d edẽ. bart. i. l. d pupillo. in. §. si qs ipsi. v. q. ff. de noui oper. nũ. c. veniens. el. ij. ⁊ ibi doc. d testi. spec. ti. de teste. in. §. j. v. itẽ ꝙ est seru᷒ cal. ꝯsil. xxv. inci. testator hñs filios in ti. de testi.

b ¶ Qui ãt ĩtelligant̃ idonei testes. add quot reqrunt̃ vt testes dicant̃ idonei. vide ꝑ doc. i. c. ij. de testi.

c ¶ Nemo em̃ compellit̃ stare. add glo. i. l. j. ff. fa. erc. l. j. i. §. ad h ⁊ ibi cy. C. d anna. ex ce. io. an. i addi. spe. ti. d ind. i. §. seqt̃ vidrre ver. item si heres.

d ¶ Vasall᷒ põt seruire ꝑ aliũ. adde bar. i. l. ꝯtinn᷒ in. §. si labeo. ff. d v. ob. bal i. l. j. in. §. neãt. C. d ca. tol. arch. i. c. eps. lxxviij. distin.

rit.⁊ ideo statur.sacramento vasal possidentis ⁊ p̄dictas suspitiones ⁊ cõiecturas p sacramentũ purgãtis.vt sequit̃.Jbi defensio.i.sacramẽtũ ad sui defensionem.vt dixi in.d.c.j.in prin.quid si inuesti.Jbi vasallo.Subaudi possidenti ⁊ qui in possessione stetit ad minus per annum:vt.s̃.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis oria.in.c.ij.in fi.⁊ no.gloss.in.d.c.j.de cõtro.inuesti.Jbi affert.i.producit.Jbi instrumentũ.Subaudi nõ abolitũ ⁊ nõ cãcellatum.arg.in.l.fi.C.de edic.diui adri.tol.Jbi ⁊ auferẽ dño.s.defensio isto casu lz sciat veritatem.Et est rõ vcz pp̃ter cõmodũ possessiõis quã habet vas.vt in.d.c.j.de cõtro.inuesti.Secus aũt si nõ possideret q̃ tunc esset iniquum auferre dño defensionẽ:vt sequit̃.Jbi cum dñi est defensio.i.sacramentũ:q̃ statur sacramento dñi ad sui defensionem cum ipse dñs possideat ⁊ vas.agat ex dicto instrumento suspecto.Jbi ex ordine.Subaudi tradito.s̃.in.d.tit.de contro.inuesti.in prin.⁊ in.§.j.Jbi possideat.Et hoc intelligas procedere prout statim dicam.ℭ No.ex ordine tradito circa controuersias inuestiturarũ hoc esse tenendũ ⁊ obseruãdũ.q̃ aut cõstat de inuesti.que hz debitas solennitates.⁊ tũc si dñs possidet tenetur tradere possessionem feu.ipsi vasal.vt in.d.ti.de contro.inuestit.primo rñso.Aut dubitat̃ de viribus instrumenti ipsius inuesti.⁊ tunc statur sacramento dñi q nouit veritatẽ.vt in hoc.§.in scda parte.qd intelligas verum nisi aliquid induceret̃ per vasal.qd haberet mouere animũ iudicis ad deferendũ sacramẽtũ ipsi vasal.q̃ tunc iudex posset deferre vas.si sibi videret̃.⁊ p hoc vide qd late dixi in.§.sacramentũ.s̃.de consue.rec.feu.in.ij.not.vbi declaraui istum passum tam in inuestit.veteri quaz in noua.⁊ ad hoc facit qd no.glo.super verbo defensio.s̃.in.d.ti.de contro.inuesti.in princ.⁊ q̃ ibi late dixi in distinctione.sed interdũ vas.possidet ⁊ dominus dicit non inuestiuisse eũ ⁊ allegat instr̃m inuestit.esse falsum ⁊ tũc si vas.stetit in possessione pacifice per annũ dño sciẽte ⁊ non ↄ̄dicente ⁊ tunc debet stari solo sacramento ipsius vas.vt hic in prima parte.⁊ in.d.c.ij.in fi.s̃.si de inuestitu.inter do.⁊ vas.lis ori.Aut possedit minus anno vel possedit anno domino ignorante.⁊ tũc deferri dño dz sacramentum.vt.s̃.de cõsue.recti feu.in fi.Nisi aliud sit qd moueat iudicẽ ad deferẽdũ ipsi possessori.vt ibi dicit̃ quo casu stabit̃ sacramẽto vas.vt solus iuret vel cum sacramẽtalibus.xij.vt.s̃.de cõten.inter do.⁊ vas.de inuestit.in prin.de quo dixi.s̃.de consue.rec.feu.in p̃n.in.iij.not.Ubicũq̃ enim in hac materia feudali tractat̃ de sacramẽto p̃stando debemus recurrere ad theoricam traditã in.d.§.sacramẽtũ.⁊ no.glo.vj.s̃.de contro.inuesti.in princ.Et p̃dicta sunt vera in vasal.possidente qui nõ est gastaldus seu actor ipsius dñi q̃ alias esset presumptio ↄ̄ ipsum ⁊ deferretur sacramẽtũ dño.vt.s̃.de conten.inter dñm ⁊ vas.in.§.hoc ita.

1 ℭ† No.q̃ vt in instr̃z feu.dicat̃ falsuz non fit acerrima indagatio.qd ptz q̃ licet per aliquas coniecturas deducat̃ falsitas:nihilominus stabitur sacramẽto vas.possidentis qui illud p̄ducit.Et hoc ideo q̃ ista falsitas deducebat̃ ciuiliter.Secus aũt si criminaliter:q̃ tũc regula est in ↄ̄triũ qd in crimine falsi acerrima fiat indagatio.l.vbi falsi.C.de falsis.cũ ibi no.in gl.Jste enim q allegat falsitatẽ dz probare plene.l.sciãt cuncti.C.de p̄ba.vnde quãq̃ aliquã suspitionẽ adducat purgabitur talis suspitio per sacramẽtũ ipsius possidẽtis ⁊ instr̃m p̄ducentis facit ad predicta.l.iubemus.C.de p̄ba.stat̃ enim instrumento publi.donec p̄bet̃ ↄ̄trium.l.cũ precibus.C.de probatio.ℭ Ultimo de materia huius.§.vide in dictis quoq̃ locis allegãtis.vcz in.d.ti.de cõtro.inuesti.in prin.de cõtẽ.inter do.⁊ vasal.⁊ in ti.de inuesti.inter do.⁊ vas.⁊ in.d.c.j.in prin.de consue.rec.feu.⁊ in.§.sacr̃m.⁊ p Ja.ard.in summa in ti.de cõten.feu.sub rubricella decurrit̃ ad sacr̃m vas.⁊ in remissionibus quas adduxi in d.§.sacr̃m.⁊ de gradi.in.§.fi.⁊ quod dicam statim in.§.fi.j.eo.vbi declaratur forma iuramenti.

a ℭ An possit corrigere. Adde.c. clamor.de testi. gl.in.§. q̃ vero multi in aut.de testi.

1 ☞ Pares in pares ius dicere possunt.

2 Testis in iudicio licite deponit id quod extra iudicium se nescire asseruit.

Notandum.

Pares compellunt̃ per eoꝝ iuramentũ dicere veritatẽ de his que sciũt circa ↄ̄trouersias vertẽtes inter dños ⁊ vas.⁊ lz quãq̃ extra iudiciuz ⁊ sine iuramẽto dixerint se nihil scire.tñ ad dictũ iuramẽtum cogendi sunt.h.d.ℭ Jn text.seu lr̃a.Jbi si pares.Subaudi qui in testes producunt̃:vt q̃ forte erat cõtro.de inuest.feu.no.que per pares dz probari.vt dixi.s̃.eo.in.§.j.⁊ in.§.idcirco.Uel põt intelligi de ↄ̄tro.q̃ esset orta circa feu.antiquũ.qd ptz per istum tex.q dicit de omni cõtro.⁊c.quo casu s̃m regulas cões omnes testes regulariter pñt cõpelli ad deponẽdũ veritatẽ.l.si qñ.C.de testi.Jbi ⁊ paribus.s.tanq̃ iudicibus.Nam supponit̃ in isto tex.q̃ pares erãt pro testibus aliq p̄ iudicibus.Nã in causis vertẽtibus inter do.⁊ vas.pares cognoscunt ⁊ sunt iudices.vt.s̃.in tit.iij.in.§.pe.dñs ẽt poterat eos cõpellere rõne iuris dic quã hz in vasal.suus vt.s̃.qd sit inuest.in.§.j.⁊ si nollet eos cõpellere tunc haberetur recursus ad superiorem.vt.s̃.si de inuestit.iter do.⁊ vas.lis ori.Jn.c.j.Jbi q̃ si dicãt.s.extra iudiciũ ⁊ sine iuramẽto.Jbi dñs cogit.Et si nolet cogere tũc recurreret̃ ad superiorẽ q eos coget vt.s̃.dixi quinimo si ipse dñs esset cã vt subterfugerẽt ⁊ nollẽt deponere p supponeret̃ habere iniustã cãm.vt not.in.c.cũ cãm.extra de testi.

1 ℭ† No.q̃ pares habẽt iurisdictionẽ in pares.vt hic ⁊.s̃.de ↄ̄tro.feu.apud pa.termi.⁊ de contro.inter vas.⁊ ep̃m.Possunt eniz cõpellere pares testes ad deponẽdũ veritatẽ p eorũ iuramentum sicut possunt ceteri iudices.l.ij.§.j.cũ ibi no.ff.si qs cau.⁊ de tabul.exhi.l.locũ.§.exhiberi.Utrũ aũt ⁊ qualiter testis compellat̃ [illegible]

2 tus dic vt in.d.l.si qñ.⁊ in.l.inuiti.⁊ in.l.iul.ff.de testi.ℭ† No.q̃ lz testis primo dixerit extra iudi.se nescire tñ si postea in iudicio iuratus deponat sup facto tanq̃ sciens valebit eius dictum s̃m Bal.vt hic.⁊ in.d.§.j.qd sit inuesti.Ex quo inferas q̃ ipse testis nõ incidet in falsum quãq̃ primo celauerit v̄itatẽ extra iudiciũ q̃ intelligas verũ si nondũ iurauerat.Alias si cũ iuramẽto affirmasset vnũ extra iudiciũ non posset postea cũ iuramẽto affirmare ↄ̄trium in iudicio:q̃ incideret in falsum.arg.eorũ q̃ not.in.l.[illegible]cius.ff.de his q no.infa.⁊ dixi in.d.c.j.si de inue.iter do.⁊ vas.in notabilibus.Si tñ ipse testis deposuisset p iuramẽtũ se nõ recordari ⁊ postea ẽt iuratus deponit super facto dicens se non recordari q̃ tũc non incidit in falsuz.sed probabit q̃ possibile est q̃ q non recordat̃ hodie recordabit̃ cras s̃m Bald.de quo ẽt dixi i.d.§.j.s̃.qd sit inuest.vbi vr̃ tex.⁊ de his tangit bar.in.l.eos.ff.de falsis ⁊ per Bal.in.l.gesta.C.de re iudi.⁊ p Jaco.de aret.in.l.ij.in.§.qd obseruari.C.de iura.calumn.quid aũt si testis p iura.deponat sup facto ⁊ postea ⁊ interuallo dicat per iuramẽtũ se falsum deposuisse cui dicto stãdũ est:dic p Bald.in aut.si dicat̃.C.de testi.⁊ s̃.de cõtro.inuesti.§.itẽ si vas.⁊ in.l.gñaliter.C.de non nu.pecu.⁊ in aut.at q semel.C.de p̄ba.⁊ ibi per gl.⁊ Cy.an possit testis corrigere[a] dictũ suũ de quo p bar.ff.de adul.in.l.si postulauerit.§.si negauerit ⁊.ff.de falsis in.l.eos ⁊ per cano.extra de test.cogen.in c.p̄terea gl.fi.⁊ in.c.p tuas.extra de test.⁊ in spec.de teste.§.j.versi.itẽ quot testes.Sz vtrũ testis q semel d̄posuit possit cõpelli iterũ testificari dic vt no.per glo.⁊ doc.in.d.c.preterea.extra de testi.cogẽ.Quid aũt si testis dicat se aliter deposuisse quã sit scriptum p notarium cui sit credẽdũ.tangit spec.in ti.de instru.edit.[illegible] stat.ver.qd si dum.⁊ in tit.de teste.§.j.ver.sed pone ecce index.Et vide circa has q̃ões testiũ q̃ dixi.s̃.de inuest.inter do.⁊ vas.[illegible] in notabilibus.ℭ Ultimo ad materiam p̄ñtis.§.adducas plura q̃ scripsi in.d.§.j.s̃.quid sit inuesti.⁊ in.d.c.j.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.⁊ vide in remissionibus que hic in litera allegant̃ presertim in dicta.l.si quando.

1 ☞ Sacramẽtum p̄ncipalis a sacr̃o successoris differens erit.

2 Uasallus in contro.inuestiture dz dñm ⁊ inuestitorem exprimere.

Cum datur.

Diuidit̃ in duas partes vsq̃ ad fin.q̃ in prima parte assignat dr̃iam inter sacramẽtum dñi ⁊ scr̃m successoris.Jn scda ex hac dr̃ia infert vas.q litigat cũ dño occasiõe inuestiture feudalis dz declarare q fuit dñs q inuesti.fecit ad hoc vt cognoscat̃ an iste dñs cũ quo litigat sit dñs p̄ncipalis q iuesti.fecit:an eius successor.Scda ibi:si q̃.ℭ Casus vbi contro.inuesti.feudalis debet ter.per sacramentũ domini dz ipse dñs qui inuesti.fecit iurare de veritate:vcz se inuestituram non fecisse.Si vero sit eius successor dz iurare de credulitate vcz se nõ credere q̃ antecessor fecerit dictam inuesti.⁊ per vas.declarãdum est quis fuit ille dñs qui dictã inuesti.fecit.h.d.Et venit iste.§.ad declarationẽ eorũ q̃ dicta sunt.s̃.eod.in.§.si instrumẽtum.ℭ Jn tex.seu litera.Jbi defensio.i.sacramentũ ad sui defensionẽ.vt declaraui in.d.§.si instr̃m.Jbi dicitur.s.per vasal.Jbi a se.s.dño.Jbi iurare dz.s.ipse dñs.Jbi non fecisse.⁊ iurat de veritate.Jbi successori eius.s.dñi.Jbi nõ credere.⁊ iurat de credulitate.Jbi dicatur.i.si vasal.dicat dñm fecisse sibi aliquã inuesti.Jbi dz.s.vasal.Jbi h̃ditariũ.i.successoris illi⁹ q fecisse inuestituram.Jbi principali.i.illius q dicit̃ fecisse inuesti.Jbi iurare dz.s.successor.qm̃ iurat de credulitate s̃m eius cõsciẽtiam.vt.s̃.dixit.Jbi alieno facto.s.de veritate alicuius facti.Jbi heres subaudi siue sit heres.Jbi sed cõtrarium reperit̃ subaudi ⁊ male q̃ illud ius lombardoꝝ nõ habet in se rõnez:⁊ ideo non attendedũ neq̃ seruãdũ aliquo modo.An.de yser.

1 ℭ† No.q̃ sacramẽtum p̄ncipalis differt a sacr̃o successoris.vt hic ⁊ in.l.generaliter hic allegata in lr̃a.Et ideo diuerso modo iurat̃:qm̃ aliud est cõscia ipsius principalis q iurare dz de veritate cũ in facto proprio non sit tolerabilis ignorantia.vt.ff.ad vellei an.quãq̃.⁊ aliud est ↄ̄scientia ipsius succedentis q hz iustã ignorãtie cãm.l.q in alterius.ff.de reg.iur.⁊ p̄bat̃ in.§.sacr̃m in ver.dominus vero.s̃.de consue.rec.feu.facit.l.videamus.in princi.ff.de in litem iurando.⁊ l.marcellus hic allegata.⁊ qd dixit Barto.in.l.iter oẽs.in.§.[illegible] ff.de fur.qualiter aũt dẽat iurare vas.dic vt dixi.s̃.de consue.[illegible]

2 feu.in ver.⁊ cũ datur in notabili vltio.ℭ† No.q̃ in ↄ̄trouersia [illegible] debet vas.noĩare dñm ⁊ inuestitorẽ suũ ⁊ exprimere p̄sonã a qua habuit inuesti.facit.l.si ita.in.§.grisogonus.ff.de ver.obl.⁊ l.[illegible] possidẽtis.C.de p̄ba.Utrum aũt qs debeat noĩare autorem dic vt p glo.⁊ doc.in.l.cogi.C.de peti.here.An aũt vas.[illegible] possit noĩare dñm in iudicio:dic p gl.⁊ doc.in.l.ij.C.vbi in rem actio.⁊ in spe.de primo decre.§.restat versicu.sed nunquid [illegible] Joã.an.⁊ in ver.qd si emphyteota.cũ seq.facit q̃ dixi.s̃.si de feu.fue.cõtro.in.c.si vas.in oppõne.ij.ℭ Ultimo ad materiã hui⁹.§.vide alia q̃ dixi in.d.ver.⁊ cũ dat̃.⁊ i remissionibus quas ibi adduxi ⁊ qd dixi.s̃.eo.in.d.§.si instrumẽtũ.in primo no.⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊.s̃.si de inue.inter.do.⁊ vas.in.c.j.in p̃nc.

De statutis ⁊ consuetudinibus contra libertatem ecclesiarũ tollendis. Rubrica.

ℭ Explicitis varijs causis feudalium ↄ̄flictibus agere nũc itẽdit autor de libertate ecclesiarũ ⁊ ecclesiasticarũ personaꝝ secut⁹ ordinẽ gratiani i suo laudabili opere decretoꝝ.qui post finitos varios tractatus cãrũ subiecit i fi.dicti opis sui.de ↄ̄se.ecc̃liarũ Et hec continuatio ponit̃ ibi in gl.summe.Nũc similẽ ordinez ordit⁹ est imperator iustinia.i suo opere autẽticoꝝ.Jn quo nobis tradit in fi.dicti sui opis tractatũ de priu.ecc̃liasticaꝝ p̄sonarũ.vt p̄bat̃ in vltima rub.dicti operis que intitulata est de san.epi.⁊ in prin.dicti ti.vbi hec cõtinuatio cõprobat̃.Considerauit ẽt autor noster tp̄a imp̄atoꝝ qui leges i hoc opere intersertas nobis reliquerunt:qm̃ scd̃a tp̄a imperatorum eas leges successiue ⁊ ordinate collocauit:q̃ pz q̃ p̄mo posuit leges ⁊ cap̄la corradi primi de quo.s̃.de his qui feu.da.pos.i prin.⁊ in ti.de lege corradi.⁊ de cap.cor.cuius imperiũ incepit anno.Mxv.Subsequẽter posuit leges lotharij tertij.de quo in plurib⁹ locis hui⁹ opis in initio p̄sertim in ti.s̃.de probi.feu.alie.per loth.cuius impiũ incepit.Mcxxvij.Tertio subiũxit leges federici p̄mi de quo.s̃.de pace te.⁊ de pace iur.fir.⁊ in tit.de probi.feu.alie.per fe.cuius imperiũ incepit.Mcliij.Ulterius adiecit leges Henrici quĩti de quo habet̃.s̃.ti.ij.cuius impiũ incepit.Mcxcij.Postremo ⁊ vltimo subiũxit istã legẽ q̃ fuit imp̄atoris federici scdi cuius imperiũ icepit.Mccxj.⁊ de hoc imp̄atore fe.ij.plura dixi.s̃.de pa.te.i prin.vbi reprobaui And.de iser.qui hãc legẽ attribuit federico primo.prout ipse scribit hic qd non est verũ.vt ibi aptissime demonstraui vbi videas.

1 ☞ Statuta contra ecclesie vel clericoꝝ libertatẽ sunt inualida

2 Statuentes contra ecclesie libertatẽ ⁊ eis consentientes sunt puniendi.

3 Uasallus ecclesie libertatez in aliquo grauans feudo priuatur.

Adecus.

Statuta ⁊ ↄ̄suetudines ↄ̄ libertatẽ ecc̃lie vl' ecc̃liasticaꝝ p̄sonaꝝ ip̄o iure sũt nulla ⁊ dñt.d.statuta aboleri de volumine statutoꝝ ⁊ ↄ̄ faciẽtes vl' obseruãtes puniũt̃ penis h̃ descript̃.h.d.ℭ Jn tex.ibi erroribus vt.j.e.i.§.gazaros.Jbi d̄stitut̃.i.d̄struc̃tis.Jbi ap̄licã disciplinã de qua in.l.j.C.de sum.tri.⁊ fi.cat.Jbi ↄ̄gere.s.firmare.Jbi fauẽte.i.sinẽte vel p̄mittẽte.Jbi ecc̃lia:ẽ ẽt ecc̃lia ↄ̄gregatio fideliũ.vñ fideles ñ pñt velle nisi bonũ.xxiij.q.j.amouere.Nã si appeterẽt malũ nõ essẽt fideles:qm̃ si carerẽt effectu carerẽt ẽt noĩe.l.imp̄ialis.§.j.C.de nup.vñ ergo ecc̃lia ip̄a nõ vult nisi bonũ.vt hic ⁊.s̃.de alie.feu.§.j.nõ aũt itelligas de ecc̃lia p̄ia.i.de ipsis parietibus vt no.i gl.in.l.sicut in.§.j.ff.q̃ cuiusq̃ vniuer.noĩe.quot aũt modis dicat̃ ecc̃lia[a] not.extra ne p̄la.vices suas.c.fi.gl.fi.extra de ver.sig.c.cũ clerici.⁊ Jo.an.de immu.eccle.sup rub.⁊ bal.sup rubrica.C.de sac.san.ec.Jbi q̃ nihil dz.Jsta est quedã interpositio.ibi q̃ nobis.Jste ver.regit̃ cũ alio ver.nihil vedit ecclesia.q̃ est.s̃.ibi nos federicus.s.scd̃s.vt.s̃.dixi.⁊ aduerte q̃ in hac sua.l.nihil inducit de nouo nisi in additione penaruz q̃ ẽt añ hãc.l.erãt talia statuta ip̄o iure nulla vt.l.priuilegia.C.d̄ sac.san.ec.⁊ tz bal.i aut.cassa.ibi hac edictali.Et sic est gñalis.vt dixi.s̃.de p̄bi.feu.alie.per loth.in.l.j.Jbi de capitularib⁹.i.de libris in q̄bus dicta statuta cõscribunt̃.Et ita exponit̃ p gl.i.c.nouerit.extra de sentẽ.excõ.ibi publicationẽ edicti.Jsta est nã legis p̄mulgate vt nõ liget nisi post duos mẽses[b] postq̃ est publicata in aut.vt fac.no.cõsti.in prin.col.v.ibi ne locũ.i.hoĩes locoꝝ.nam ponit̃ ↄ̄tinẽs p cõtẽto[c].put i simili fit in.l.solẽt.ff.de offi.pcõ.nã hoĩes dicti loci soluent de cõi vel cogent̃ inter eos collecta ip̄onere.vt soluãt.ff.q̃ cuiusq̃ vni.l.j.§.j.s̃m an.de iser.Jbi marcaꝝ Quelibet marca est valoris vni⁹ ducati cũ dimidio vel circa.Jbi p̄mulgatis de quo cõsilio fit mẽtio.in.l.plz.C.de sac.san.ec.⁊ ibi ponunt̃ dicte pene ⁊ hr̃.ẽt in.c.aduersus.extra de imu.ec.⁊ ibi est statuta pena excõicationis ⁊ p̄bat̃ ẽt in.c.nimis.in.e.ti.ℭ† Not.q̃ statuta ↄ̄ libertatẽ ecc̃liaꝝ vl' clericoꝝ facta ⁊ fiẽda ñ valẽt:⁊ dicit Jnn.in.d.c.nouerit.q̃ intelligunt̃ esse ↄ̄ libertatẽ ecc̃liaꝝ[d] qñ sunt ↄ̄ priuilegia ↄ̄cessa ecclesijs seu ecc̃liasticis p̄sonis p imp̄atorẽ vel papã.Et hoc p̄bat p istũ tex.dũ dixit aduersus canonicas vel imp̄iales sanctiones ⁊c.sed bar.latius dicit q̃ illa intelligũt̃ esse ↄ̄ libertatẽ ecclesiaꝝ vel ecclesiasticaꝝ personaꝝ p̄pter que clerici fiũt magis timidi ⁊ alij in cõi magis audaces.Et hoc p̄bat per tex.in.l.j.§.q̃ honorande.ff.quaruz rerũ actio nõ dat̃.de quo ibi p eum.⁊ hoc sequit̃ ẽt Bal.in aut.cassa.C.de sac.san.eccle.ad qd facit glo.no.in aut.de non alie.in.§.economuz super v̄bo de gr̃a.col.j.ℭ† No.q̃ nõ solum statuẽtes sz etiam vtentes ⁊ consentiẽtes statutis p̄dictis puniunt̃ ⁊ oẽs hitantes i loco vbi p̄dicta fiũt.Qd itelligas veꝝ s̃m an.de iser.nisi eẽnt pupilli doli ñ capaces vel vidue q̃ ignorauerũt vel abstẽs q nõ cõsẽserunt.arg.l.j.§.viduas.⁊.§.impuberes.de fal.mone.ff.d̄ decre.ab or.fa.l.fi.de ac.⁊ obli.l.ex maleficijs.Jlli v̄o q fuerũt i ciuitate qñ statuta fuerũt edita nõ pñt p̄tẽdere ignorãtiã si campana sonata vl' signo dato cũ tuba vel cũ p̄cone vt oẽs cõgregarent̃ vocati sunt oẽs.arg.ff.de isti.l.j.§.p̄scribere.⁊ extra d̄ post.c.j.nã debuerũt ire ⁊ ↄ̄dicere quo casu nõ essent obligati:q̃ refert̃ ad vniuersos q̃ publice fit p maiorẽ ptẽ.Et id̄ no sufficeret s̃m ip̄m.vt pena locũ hẽret:nisi fuisset ps maior.ar.in.l.aliud i.§.refert̃.ff.de re.iu.⁊ de hoc dicatis:vt ibi p gl.⁊ doc.Et isti tales statuẽtes ⁊ officiales locoꝝ q dicta statuta deleri nõ faciũt sunt excõicati priuant̃ eoꝝ feu.vt in

3 c.grauẽ.extra de sen.excõ.ℭ† Quero ab extra an vas.eccle.facientes aliqd ↄ̄ libertatẽ ecc̃lie priuent̃ feu.dic q̃ sic.vt i.d.c.grauẽ.similiter turbãtes electionẽ pape vel senatoris.vt i.c.vbi p̄iculũ ⁊ i.c.fundamẽta.de elec.li.vj.ℭ Ultimo q̃ iste tex.trãsumpt⁹ est p aut.cassa ⁊ irrita.C.de sac.san.ec.Jdcirco hic aliter nõ isisto circa materiã cũ p doc.ordiãrios latissime ibi sit euacuata ⁊ id̄ dicatz vt ibi p doc.nostros ⁊ p canonistas in.d.c.nouerint.⁊ in.d.c.grauẽ.extra de sen.excõ.⁊ in.c.fi.de immu.ec.lib.vj.⁊ i.c.j.extra de iureiur.⁊ in.c.ij.de foro cõpe.eodẽ li.⁊ p doc.in.l.fi.C.de pac.⁊ in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cle.⁊ vide qd dixi.s̃.de alie.feu.i.§.inde p̃t ⁊ plene per Joan.in summa sua sub rubrica de legibus ⁊ consue.§.ij.

1 ☞ Communitates i ecclesiam vel ecclesiasticas personas nullaz sibi potestatẽm vsurpabunt.

2 Seculares bona ecclesie inuadentes foro subijcient̃ ecclesiastico.

3 Exactiones illicitas ab ecclesijs extorquẽtes triplum restituent.

4 Bannum quandoq̃ ex causa est relaxandum.

Item nulla.

Nullus laicus p̃t imponere collectã vl' aliud onus clericis vel pijs locis nec inuadere bona ecc̃liaꝝ.⁊ si reqsiti neglexerint emendare tenent̃ ad triplũ ⁊ bãniunt̃.h.d.ℭ Jn tex.ibi exactiones.Que sint ista dixi.s̃.de pa.iu.fir.i.§.illicitas.ibi angarias qd sit istud d̄claraui.s̃.in ti.q̃ sint regalia.ibi pijs locis q̃ plura numerant̃ i.l.illd̄.C.de sa.san.ec.ibi inuadere.i.occupare vt.s̃.de pace te.in prin.ibi presumãt.s.ex p̄dicta cã qua nõ soluũt collectas vel ẽt ex alia vt no.gl.in aut.itẽ nulla.C.de epi.⁊ cle.Jbi reqsiti.Subaudi trina admonitione vel vna p̄ tribus:q̃ est reqsito iudicialis:vt in.c.ↄ̄stõnez de sen.excõ.li.vj.Si vero reqsitio fieret a pte tũc sufficeret vna vt no.glo.in cle.j.de here.⁊ tz bal.i.d.aut.itẽ nulla.Jbi triplũ sic insti.de act.l.§.tripli.ibi bãno imp̄iali.Jstud tale bannũ cũ nõ hz adiectã certã penã intelligere debemus vt sit ↄ̄dẽnatio p̄ motu iudicis inspectis circũstãtijs delicti.ff.de penis.l.hodie.quasi dicat q̃ subiacebit bãno.i.cõdẽnationi imponende p imp̄atorem vel aliũ iudicẽ hñtem autoritatẽ ab eo cõdemnãdo relegãdo vl' deportãdo p̄ut videbit̃ cõuenire q̃litati ipsius relicti s̃m an.de iser.vel intelligas vt statim dicã in.§.se.ibi q̃.s.bãnũ seu sñia vel ↄ̄dẽnatio.ibi satisfactione.i.nisi satisfaciat ipsi cõdẽnationi ⁊ ecclesie q̃ lesit.l.ij.C.de preci.impe.offe.⁊ tz idem an.Utrũ aũt pena

e cõdemnationis vel multa possit remitti[e]:dic vt in.l.eos.i.fi.C.de mõ multarũ.C.de offi.presi.l.illicitas.§.fina.ff.de q̃õnib⁹.l.j.in fi.

1 de penis.l.diuisiones.⁊.C.de penis.l.penam.ℭ† Not.q̃ cõitates nullã hñt ptãtẽ i ecc̃liam nec i ecc̃liasticas p̄sonas:nec pñt eis imponere collectas q̃ intelligas r'lariter.Sunt eñ quedã munera a quibus ẽt hodie clerici nõ excusant̃ de q̄bus in.l.placet.⁊.l.ad instructionẽ.C.de sac.san.ecc.⁊ de quibus dixi in.d.§.illicitas.s̃.

2 de pace iur.fir.in notabilib⁹ vbi videas.ℭ† No.q̃ seculares non pñt inuadere bona ecc̃lie ⁊ si inuadũt fiũt de foro ecc̃lie rõne delicti.qd est no.dignũ ⁊ hoc tenuit glo.⁊ doc.i.d.aut.itẽ nulla.de

3 quo plene ex̃ de foro ↄ̄pe.in.c.cũ sit gñale.sicut in simili dicimus de loco in aut.qua in p̄uincia.C.vbi de cri.agi opz.ℭ† No.q̃ extorquẽtes illicitas exactiones ab ecclesijs vel ecclesiasticis p̄sonis tenent̃ ad restõnem tripli.nã ante hãc legẽ tenebant̃ solũ ad duplũ.vt i.d.§.illicitas.q̃ fuit determinatio imp̄atoris federici primi.Jste vero federicus scd̃s adduxit dictã penã ad triplũ:extendens ẽt ad dictã penã ad inuasionẽ bonoꝝ imobiliũ q̃ est singu

4 lare s̃m Bal.in.d.aut.item nulla.ℭ† No.q̃ bãnũ põt ex cã rela-

f xari.Ex quo infert̃ q̃ bãnũ est quedã iterlocutoria[f] q̃ ptz q̃ diffinitiua nõ posset relaxari regulariter.l.qd iussit.ff.d̄ re iudi.q̃ in p̄posito posset fieri.vide i locis quos allegaui sup tex.Et de hac materia bãni ⁊ bãnitorũ dixi.s̃.in ti.hic fi.lex i prin.vbi videas ⁊ p doc.in.l.j.C.de here.isti.vltio circa materiã p̄ñtez me vlterius nõ extẽdo cũ iste.§.sit trãsumpt⁹ hodie p dictã aut.itẽ nulla.C.d̄ epi.⁊ cle.vbi plene examinat̃ materia p doc.⁊ dicatis vt ibi.Sz tñ de materia plene videas i remissionib⁹ quas adduxi in.d.§.illicitas.in.j.not.⁊ i fi.com.Et p canonistas in.l.p̄hibemus.extra de censi.⁊ in.c.q̃ nonnulli.de immu.ec.li.vj.

1 ☞ Communicantes excommunicatis excommunicantur.

Item quicunq̃.

Perseuerãs in excõicatione sibi iniũcta p̄pter violationem

a ℭ Quot modis dicat̃ ecc̃lia.add̄ glo.in.c.scire debes.vij.q̃.j.⁊ p Jo.an.in addi.spe.ti.de imu.ecclesie.

b ℭ Non liget nisi post duos mensens.adde tex.in c.nouerint.⁊ in c.grauamen.de sen.excom.

c ℭ Cõtinẽs p cõtento.add̄ q̃ est figura ⁊ de multis figuris facit mẽtiõez glo.i v̄bo pte ablata i c.forus.de v̄.sig.

d ℭ Cõtra libertatẽ ecc̃liasticam.adde tex.i.c.j.de v̄.sig.lib.vj.abb.⁊ Jo.de imo.in c.fi.de re.eccl.nõ ali.bar.in.l.cunctos popu.C.de sum.tri.ang.cõsil.xlviij.icip.ex themate dicto.abb.cõsil.lxiiij.incip.vr̃ p̄io dictũ legatũ.in.j.volu.idez Abb.ↄ̄si.lxxxiiij.icip.presens dubiũ in eodem volu.

e ℭ Uel m̃lta possit remitti.adde Ho.in sum.ti.d̄ multa.in v̄.nunqd remitti possit ⁊ q̃ sit dr̃ia inter multã ⁊ penam.vide p spe.tit.de sen.p̄la.in §.j.ver.⁊ quartas species.arc.in.c.statuimus i vlt.col.xvj.q.j.

f ℭ Bãnũ est q̃dã interlocutoria.Adde bal.in.c.ex literis.de constitutio.

adbibitā cōtra libertatē eccl'iaꝝ ipo iure subiacet bāno impiali de q̄ exire nō pt nisi pri⁹ ab eccl'ia absoluat.h.d. ¶ In text.ibi ex-
a cōicatio[a] qd sit excōicatio dclaraui.s.h fi.lex.i pri.ibi liber.eccl'ie. nā violās libertatē eccl'ie incurrit penā excōicationis.l.plz i fi.C. de sac.san.ec.ꝛ.s.e.in prin.in expositione litere i fin. ibi ipso iure ēt absq͂ snia ꝑz An.de iser.per.c.euidētia.extra de accu. facit qd dixit bal.i.l.si qua.C.de secū.nup.qd aūt operet ꝛ q̄ dña sit qn̄ sit ipso iure vl' p sniam ponit Cy.in auṫ.incestas.C.de secū.nup.ibi bāno impiali intelligas q̄ istud bānū capit p diffidatione qua dā quā facit pnceps ponēdo ipz bānitū extra suā ptectionē. vt pz j.in.§.gazaros.Et est ista diffidatio quēadmodū titiū belli futuri ꝑm Bal.nā fidelis nō dz offendere fidelē nisi primo ipm diffidauerit vel habuerit autoritatē a iure vl' a iudice. Alias reputaret pditor.vt i.c.j.de homicidio li.vj.ꝛ ibi Jo.an. Et iō nō intelligas q̄ per tale bānū qs posset ipune offendi vel occidi nisi statuto vl' alia cōsuetudine caueret.ar.C.de epi.aud.l.abditos. C.de appel.abditos.vel nisi essent diffidati tanq̄ hostes.vt dixi.s. hic fi.lex.In his em̄ diffidationib⁹ attendit ꝯsuetudo ꝑm and. de iser.ar.in.l.si publican⁹ in fi.ff.de pub. Operabit ergo dictuz bānū ad futurā penam vel alia de qbus dixi.s.hic fi.tex.ꝛ.s.§.pxi.ꝛ habet in.l.j.de here.isti.Quidā tn̄ vt Gul.de cu.ꝛ Nic. d neapo.voluerūt q̄ durāte bāno iste bānitus possit offendi i reb⁹ et persona.arg.s.proxi.§.qd nō puto verū de iure p ea q̄ no.p gl.et doc.in.l.ad cogni.ff.qb⁹ ex cāis i por.eat de quo tn̄ dicatis:vt ibi ꝛ in.d.l.j.C.de here.insti.ꝛ de hac tale dixi in.d.ti.hic fi. lex in pe. q.vbi videas.Ibi extrahat q̄ est qn̄ reducit i securitatē publicā
2 vt nō stet āplius inter diffidatos.¶ †No.q̄ excōicātes pn̄t excōicari.de quo p Inn.in.c.grauē.extra de sen.excō.ꝛ vide qd dixi. s. si de inue.inter do.ꝛ vasa.c.j.circa mediū.¶ Not.q̄ in bāno pōt poni nō solum singularis psona sed ēt cōitas vt hic.ꝛ.s.i.§. primo.¶ No.q̄ in bāno pōt quis extrahi facta tn̄ satisfactiōe ꝛ habita cōcordia ab offenso qd intelligas verū in casu nostro:eo qꝛ bānum fuit impositū rōne cōtumacie ex eo qꝛ perseuerat i excōicatiōe.nā assumit naturam excōicationis cui coheret in qua ecclesia nunq̄ claudit gremiū redeūtibus.Si vo bānum iam traxit suum effectum:tūc nō relaxat.l.j.ff.de requi.reis facit qd not. in.c.ex literis.extra de cōsti.de quo dixi in.d.ti.hic fi.lex.in.q.que incipit quero de vna qōne.Postremo ad materiā huius.§.vide bal.in auṫ.quecunq͂ que est situata sup.l.si ecclesie.C.de epi.ꝛ cle. vbi iste.§.transumptus est.ꝛ ideo hic aliter non insisto.ꝛ vide.s. in.§.precedēti.ꝛ i.d.ti.hic fi.lex.in prin.vbi plures qōnes adduxi ad materiam nostram pertinentes.

1 ☞ Clerici ad iudicem secularem non sunt trahendi.
2 Actor clericum trahens ad examen prohibitum iure suo priuat
3 Priuilegio priuatur qui potestate sibi concessa abutitur.

Statuimus.j.

Iste.§.venit ad correctionē auṫ.clericus.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ oim̄ legū dicētiū q̄ clericus possit ꝯueniri corā iudice seculari. Et diuidit in duas ptes.Nā i pma statuit vt null⁹ cleric⁹ ꝯueniat coram iudice seculari.In scda punit iudices nolētes facere iustitiā clericis. Scda ibi sancimus.¶ Casus.Clericus nō pōt trahi ad iudiciū seculare siue sit cā ciuilis siue criminalis ꝛ si ꝯfactū fuerit tunc actor cadit a iure suo ꝛ nō tz snia ꝛ iudex puabit ptāte iudicandi.q̄ ptātē ēt amit.si negat clericis facere iustitiā.h.d. ¶ In tex. ibi ꝯstōnes imperiales q̄ volunt q̄ actor sequat forū rei.l.ij.C.de iuris.om.iu.ꝛ in.l.cū clerici.C.de epi.ꝛ cler.vnde cū clerici sint de foro ecclesie nō possunt conueniri nisi in foro suo ibi canonicas sanctiōes q̄ disponūt vt clerici nullo modo subeāt iudicia sclaria cū hoc priuilegiū sit indultuz toti collegio clericali.vt extra de foro cōpe.in.c.si diligenti.Quinimo dicunt canoniste p istuz tex.nō inducitur ius nouum.sed est recedere ab errore veterū le-
b gum.qꝛ clerici nūq̄ fuerūt[b] de iurisdictione tpali iudicū laicoꝝ qꝛ deus a prin.istas iurisdictiōes distixit.ꝛ tenet bal.facit.c.sollicite.extra de maio.ꝛ obe.ꝛ i auṫ.qūo opz epis.in prin.Ibi cadat nō ipso iure sed per sniam.vt puto p not.in auṫ.habita.i fi.C. ne fili⁹ p pr̄e ꝛ in.l.ij.§.q̄ si actor.C.de iur.cal.lz An.de iser.voluerit q̄ ipo iure p.l.fi.cū ibi no.C.de iure ēphy.ibi psōis eccl'iasticis vt sunt religiosi vel pfessi vt differat a pcedēti p.c.j.s.de vasal.mili. q ar.belli.depo.ꝛ i.c.q cleric⁹.s.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ.s.de hn̄.fe.in
c fi.Vel heremite q ēt sunt de iurisdictiōe epi[c] vt no.xvj.q.j.qui vere.ꝛ in.l.ij.ff.de in ius vo.vel clerici coniugati qui incedūt in habitu ꝛ tonsura cū virginibus cōtraxerūt qui nō pn̄t trahi corā
d iudice laico:vt in.c.j.de cleri.coniu.c.j.li.vj.Utrū seruitores[d] ꝛ ceteri de familia clericorum sint de iuris.cleri.dic vt no. glo.xj.q.j. c.ij.ꝛ p Jo.an.in.c.fi.extra de vi.ꝛ hone.cle. ibi tertio reqsiti.Ad eoꝝ malitiā supandā:vt i fili videm⁹.i auṫ.iubemus.C.de iu.Ibi amittāt.qd aūt si iudex denegaret iustitiā laico an mittat iurisdictionē:dic q̄ nō in auṫ.vt i medio litis.Itē qꝛ hic est spāle igitur in cōtrarium est ius cōe.l.q̄ vo.ff.de legibus tenebit tn̄ parti ad interesse in auṫ.de questore.§.sed hoc.ꝛ in auṫ.vt liti.iurent.§. j.ꝑm doc. et hoc dic plene per glo.extra de here.in.c.excōicamus
1 in.§.si vero dn̄s.ꝛ in.c.vergētis.¶ †Not.q̄ etiā de iure ciuili non pn̄t hodie clerici trahi coram iudice seculari:sicut ēt phibitū ē de iure canonico.vt no.gl.in.l.j.ff.de iudi.qd intelligas verū siue conueniātur rōne rei ecclesiastice siue rōne rei patrimonialis vt in.c.si diligēti.extra de foro compe.Sed hoc fallit in vno solo casu vbi cleric⁹ pōt trahi corā iudice laico vcz qn̄ clericus vel ecclia tz ꝛ recognoscit feudū a dn̄o laico qꝛ tūc rōne talis feu.efficit de iurisdictione dn̄i laici.vt tz Inn.in.c.ceteruz.extra de iudi.ꝛ in spe.in ti.de reo.ꝛ Bal.in.l.fi.C.sine cēsu vel reli.i fi.archi.in.c.de cleri.cōiu.li.vj.ꝛ Gul.C.de epis.ꝛ cle.auṫ.cleri.ꝛ Nic.de neap.hic facit.c.j.in fi.s.an apud iu.vel do.q̄stio fen.ter.de quo ēt tangit ti.de feu.ꝛ bene.in.c.j. de negocio.vbi vr̄ dici cōtrariū.ꝛ vide ad predicta q̄ dixi in.c.qui cleri.s.si de feu.fue.cōtro. In beneficiis autem ecclesiasticis clarum est q̄ clericus nō pt inuestiri per laicum neq͂ ea capere de manu laici.vt in.c.si quis imperator.cū tribus capitulis sequētibus.in ti.de feudis ꝛ beneficiis.in capitulis extraordinariis.ꝛ in.c.ij.i.§.sane.de decimis.lib.vj. Sed an clericus rōne feudi qd recognoscit a laico teneat sibi iurare fidelitatem dic q̄ sic.in.c.nimis.extra de iureiur.ꝛ ibi p Ho. Utrū aūt de iure ciuili clericus possit renūciare foro.dicūt doc.q̄ nō p istum tex.sicut non pōt de iure canonico per.d.c.si diligēti.ꝛ ita no.per glo.ꝛ doc.in.d.l.j.ff.de iu.ꝛ in.l.si quis in cōscribēdo.C.de pac.Et itelligas supradicta procedere in clerico qui ꝯuenit.Sz i clerico agente dic q̄ sequit forū rei ēt corā iudice laico.vt in.c.
2 si clericus laicū.extra de fo.compe.facit.C.de epis.ꝛ cle. ¶ †Not. q̄ actor qui trahit clericū ad vetitū examē dz priuari iure suo facit auṫ.habita.in fi.C.ne filius pro pa.Utrum aūt intelligat trahere per solā citationē.Et vtrū trahēs possit penitere:dic vt ibi
3 no.per gl.ꝛ doc. ¶ †No.q̄ priuilegium meret amittere qui concessa abutit ptāte.nā iudex denegās facere iustitiā priuat officio iudicādi.vt hic in fi.ꝛ in.l.iudeos.C.de iudeis.facit tex.in auṫ.cū q̄ sit cū monacho.C.de epis.ꝛ cleri. Similiter videmus in vas.q denegat dn̄o suo facere iustitiā qui priuat feudo.vt.s.q̄ fuit prima cā he.amit.in.§.item qui dn̄o.¶ Ultimo q̄ iste tex.huius.§. transumptus est in auṫ.statuimus q̄ est situata super.l.oēs.C.de epis.ꝛ cle.Ideo me circa suā materiam aliter nō extēdo sed remitto ad ibi no.per doc.psertim p bal.Et silr̄ ad no.p gl.ꝛ doc. in.d.l.j.ff.de iudi.ꝛ in auṫ.habita.in fi.C.ne filius pro patre.

1 ☞ Offensa in eternā maiestatē grauius punitur q̄ que in temporalem committitur.
2 Heresis sola suspicione condemnationem recipit.

Gazaros.

Oēs heretici sunt infames atq͂ bāniti:ꝛ bona eoꝝ cōfiscātur:nec filii eorū eis succedūt. Et suspect⁹ de heresi nisi ad mādatiū ecclesie se legitime purgauerit ꝛ p annū in dicta suspitiōe heresis pseuerauerit tanq̄ infamis ꝛ bānitus ac hereticus habeat.h.d.Et pmitte pro euidētia
e qd hereticus pprie[e] est ille qui falsas ac nouas opiniones gignit vt sequit.xxiiij.q.iij.c.hereticus.heresis em̄ Gre.dr ab electione q̄ s.eam sibi vnusqsq͂ eligat disciplinā quam putat esse meliorem. quicunq͂ igit scripturā aliter intelligit q̄ sensus spūsancti flagitat a q̄ scripta est.lz ab ecclesia nō recesserit:tn̄ heretic⁹ appellari pōt.xxiiij.q.iij.heresis.Vel potest dici q̄ heresis capiat ex diuisione vt sic hereticus appellet tanq̄ diuisus ꝛ separatus a fide catholica.vt probat per tex.ꝛ gl.in.l.si duas.in.§.j.ff.de excu.tu. Et istud nomē hereticus est nomē gn̄ale comprehendens sub se oēs species hereticoꝝ quoꝝ infinite sunt species ꝛ nūcupantur ex nomine suoꝝ autorum.vt.xxiiij.q.ij.quidam in prin.ꝛ per totum.ꝛ in hoc text.in quo fit mentio de qbusdā talibus hereticis nuncupatis a noibus autoꝝ suoꝝ.¶ In text.ibi gazaros sic dictos:qꝛ sequunt errorē ꝛ sectā illius gazari sic noiati.Ibi paternos sic dictos a paterno autore.ꝛ similiter exponit in sequētib⁹ Ibi circūcisos.s.xp̄ianos sequētes istū errorē circuncisionis.l.iudei.C.de iudeis.Non aūt intelligas de iudeis: qm̄ illis est licitū absq͂ pena.l.circuncidere.ff.ad.l.cor.de sic.Ibi vtriusq͂ sex⁹.hoc est siue sint masculi siue femine.Ibi cēseatur:hoc iō dicit qꝛ sunt multe secte hereticoꝝ circa.lxxx.ꝛ plures q̄ diuersis noib⁹ nūcupantur que describuntur in.d.c.quidā aūt.ꝛ in.c.penul.extra de here.ꝛ in.cle.fi.de hereti.Ibi infamia.s.iuris:vt no.in.l.j.in fi.C. de summa tri.ꝛ fi.cath.Ibi bannitus.Isti ergo possunt impune offendi cum sint diffidati tanq̄ hostes ꝛ banniti.vt dixi.s.e.in.§. item quecūq͂ ꝛ latius.s.hic fi.lex in prin.in.q.pe.Ibi ꝯfiscamus. Et intelliguntur bona cōfiscata a tpe commissi criminis.vt.C.de here.l.quicunq͂ tn̄ executio nō fit ante sententiam.vt in.c.cū se-
f cundum.de here.li.vj.Et bona clericorū hereticorum[f] applicantur ecclesie ꝛ non fisco.vt in cle.volentes.de here.ꝛ no.in.l.quicunq͂ in fi.C.d hereticis.Ibi reuertātur subaudi nisi per misericordiā restituerētur eis reductis ad catholicā fidem vt pz in tex.ꝛ i gl. in.c.vergentis.extra d hereticis.Ibi filii subaudi etiam si sint orthodoxi ꝛ nō infecti dicto errore.vt tz gl.in.c.quicunq͂.in.§.j.de hereticis.li.vj.ꝛ probatur in.d.c.vergentis.vbi gl.ēt hoc firmat. ¶ Nec obstat.l.manicheos.ꝛ.l.cognouim⁹.ꝛ auṫ.idem de nestorianis.C.de here.vbi disponit cōtrariū vt filii orthodoxi nō repellant.qꝛ corriguntur per istum tex.ꝛ per.d.c.vergētis.sumpta ex isto tex.ꝛ ita ibi soluit per gl.ꝛ tz Ray.in auṫ.gazaros.Et hāc opi.secuti sunt.Jac.de bel.ꝛ Nico.de neapo.Jac.de ra.ꝛ Cy.licet Hos.tenuerit cōtra.ꝛ Tācre.vt ibi refert Cy.ibi maiestatez vt in.d.c.vergentis.Et de tpali maiestate offensa.dic vt in.l.qsqs.C.ad.l.iul.maiest.ibi sola suspitione.i.psumptione q̄ sit pbabilis.quia alias nō indiceret ista purgatio vt exposuit gl.que hoc idē tz in.c.excōicamus.in.§.j.extra de here.vbi punit iste text.ad literā.ibi persone.hoc semp est attēdendū.vt ꝑm qualitatem infamie ꝛ psone indicat purgatio.extra de purg.cano.in.c.iter.ibi si per annū videmus tn̄ q̄ ex cā hodie inquisitores iterdū abbreuiāt istud tēpus.facit.c.vt cōmissi.de here.lib.vj.ibi cōdemnamus.intelligas istum text.in cā heresis solum nō ex alia cā:vt in.l.annus.ff.de re qui.re.ꝛ no.in.d.c.excōicamus.† Not.text.qd longe grauius est offendere eternā maiestatem q̄ tpalem.vt hic ꝛ in.d.c.vergentis. ꝛ in.l.manicheos.de here.ꝛ est similis tex.in.c.constituimus.extra de maledicis .De pena aūt offendentis tpalē tradit in.l.quisqs C.ad.l.iul.maie.vt.s.dixi.de pena vero offendētis diuinam maie. ꝛ eternā p hereticā praui.tradit hic qm̄ heretici sunt infames.[a] ꝛ bāniti bona eorū publicantur filii eis nō succedūt.quinimo excōicātur per ecclesiā ꝛ damnātur vt in.c.vt inqsitionis.de hereti. lib.vj.cum tale crimē mere sit ecclesiasticū.vt ibi dicit tex.in.§.fi. Et postq̄ sunt dānati p ecclesiā vltimo supplicio puniūtur p iudices seculares.l.j.i fi.C.de sum.tri.ꝛ in.c.ad abolēdam.in.§.j.cum ibi no.in gl.super verbo laicus.extra d here.cū hac tn̄ distinctione.qꝛ tales hereti.sunt de docētibus hereticam ꝛ illicitā doctrinā tūc puniūtur vltio supplicio obseruātes vero dictā heresim deputātur ppetuo.Sz addiscētes puniūtur in.x.libris auri vt p dicta probantur in.l.quicūq͂ in fi.C.de here.ꝛ no.per glo.in.d.c. pe.extra de here.pn̄t tn̄ predicti here.ꝯdēnati stati post sniam reuerti penitere ꝛ recōciliari ecclesie autoritate damnātis epi vl' inquisitoris qui dn̄t si reuertūtur ad fidem cath.parcere sibi:eo qꝛ ecclesia nūq̄ claudit gremiū redeūtibus.vt in epl'a liquet.§.fi.de sum tri.ꝛ in.c.sup eo.de her.li.vj.facit ad predicta.c.vt commissi. de here.li.vj.verum debēt tradi ppetuo carceri.vt in.d.c.pe.in fi. ex interual.vero post sniam nō recōciliabūtur sine auto.pape.ꝑz An.de yser.ar.in.c.excōica.in.§.sane.extra de here.ꝛ pbat in.d.c. super eo.cū ibi not.Sed postq̄ isti heretici tales penitētes semel reuersi sunt ad fidem catho.ꝛ postea reperti fuerit in heresim recidisse.tunc sine vlla penit⁹ audiētia ꝛ venia sunt relinquēdi iudicio seculari vt in.c.ad abolēdam.in.§.illos.extra de here.ꝛ in.c. super eo.de here.li.vj.Si tn̄ adhuc ꝛ iterato peniteāt ꝛ appareāt manifesta signa pn̄ie nō denegabātur eis petita sacrameta pn̄ie ꝛ eucharistie.vt in.d.c.super eo in fi.alias sec⁹.vt i.d.c.excōicam⁹ in.§.sane.neq͂ tradi ecclesiastice sepulture vt ibi.Et eorū memoria etiam post mortem damnata est.l.manicheos.C.de hereticis ¶ †Not.q̄ ex sola suspitiōe heresis potest quis cōdemnari.facit.l.j.i fi.C.de here.qd intelligas verum qn̄ ista talis suspitio ꝛ presumptio est violentissima.vt fuit hic.qm̄ primo pbabilis pter infamiam.Scdo qꝛ noluit se purgare.Tertio qꝛ perseuerauit p annū i sua pertinacia post debitam admonitionem merito cōdēnādus est vt hic ꝛ in.d.c.excōicamus.in.§.j.alias autez ex sola suspitione de tā graui crīe nō deberet cōdēnari vt in.c.literas extra de psump.ꝛ i.c.inter solicitudines extra de pur.cano.ꝛ ita not.p gl.in.c.excōicamus.Et dicit idem Uincē.ꝛ nōnulli canoniste qd ēt si iste suspectus de heresi veniat post ānū dūmō ante sniam ꝛ p̄stet purgationē sibi iniūctā q̄ euitabit penā hic statutā.argu.ad hoc extra de pben.c.si tibi absenti.in fi.li.vj.ꝛ tz ēt And.de yser.p l.mācipiorum.de op.lega.quid aūt si fuerint manifeste ꝛ notorie deprehēsi in delicto heresis.dic vt in.d.c.ad abolendā in.§.j.Qui vero sanctoꝝ imagines vl' beate virginis aut crucifixi prosternit in terrā vel frāgit vel aliter iniuriā intulit an sit hereticus dic q̄ nō.sz dz puniri alia pena durissima.vt i.c.si canonici.i fi.de offic. or.li.vj.de quo i.l.j.C.nemini licere signum saluatoris ꝛc.qualiter aūt contra clericos hereti.pcedat dic vt in.c.j.here.lib.vj.ꝛ in.d. c.excōicamus.in.§.clericis.vtrū aūt ille qui cā inuestigāde veritatis vel ex lenitate dicit aliqd hereticum sit censendus hereticus dic qd non.vt i.c.dicit apl's.xxij.q.iij.qd aūt si ptinaciter resistēdo vellet defēdere dic vt ibi ꝛ eadē cā.q.j.chisma.ꝛ de his dic ēt vt i. c.accusatus de here.lib.vj.De illo aūt qui maledixit deo vel eius sanctis.dic vt.in.l.j.C.si qs impe.male.ꝛ extra de offi.dele.de causis.¶ Quero an hereticus priuet suo iure feudi dic q̄ sic vt in.c. si extra de here.ꝛ dixi.s.hic fi.lex.in prin.in no.¶ Ultimo de materia pn̄ti me vlterius nō extēdo qm̄ late tractatū est a doctorib⁹ nostris presertiz iuris canonici in locis vbi iste tex.transumptus est.nā in auṫ.gazaros.C.de hereticis.habes istū tex.ad literam inscriptum.ꝛ in.c.vergentis.ꝛ in.c.excōicamus.s.allegatis.ꝛ in.c. cū cōtumacia.de here.li.vj.ꝛ per Cy.in.l.qsqs in fi.C.ad.l.iu.ma. ꝛ per bar.in.l.j.C.de sum.tri.ꝛ plenissime vide p Host.in summa vbi infinita dicit q̄ hic non repeto:qualr̄ aūt ꝯcipiātur libelli ꝯ̄ hereticos habes in spe.de here.de materia vero inquisitoꝝ heretice prauitatis hr̄ in.c.vt officium.ꝛ in.c.statuta.ꝛ in.c.vt inquisitionis ꝛ in plurib⁹ aliis capitulis.de hereticis.li.vj.ꝛ.in cle.j.ꝛ.ij. de here.ꝛ per Bald.in.l.j.ff.de offi.prefec.vr. ¶ Jacobus.

1 ☞ Administratores locorum ab heretica prauitate puinciam debent expurgare
2 Sententia lata per rectorem qui iuramentum non prestitit nulla censetur.
3 Bona contumacis in hereticis propulsandis sunt diripienda.

Statuimus.ij.

Diuidit in tres ptes.In pria monet quoscūq͂ gubernatores terrarū ad iu.q̄ iuxta posse extermiabūt here.de terris sue iurisdictioni subiectis.In scda punit eos gubernatores recusātes dictū iuramētum pstare.In tertia puidet aduersus ipos gubernatores negligētes purgare eoꝝ terras a dicta heretica prauitate.Scda ibi alioquin.Tertia ibi si vero.¶ Casus.Gubernatores terrarū siue perpetui sint siue ad tps constituti iurare tenent in prin.sue assumptiōis q̄ purgabūt terras sue iurisdictioni subiectas hereticis ꝛ ab heretica prauitate qui si iurare recusauerint nō potiētur sua iurisdictiōe.Et si post admonitionem debitā steterint p annū negligētes in purgādo suā terram licite poterit dicta eorū terra p fideles occupari q dictā purgationē faciāt dūmō ex hac occupatione nō fiat piudiciū maiori dn̄o nō ꝯsentiēti huic delicto.h.d. ¶ In tex.vniuersos hereticos cuiuscunq͂ secte q̄ plures sunt vt dixi.s.in.§.precedēti.Ibi denotatos put hr̄ in.c.qdā aūt xxiiij.qō.iij.vbi beatus Isidorus denotauit oēs sectas hereticorū.ꝛ reperiūtur ēt denotate alique secte in.c.pe.extra de here.in cle.fi.de here.Ibi exterminare.i.purgare.vt.j.sequit.ibi vl' tpalez. i.ad tps.ibi ꝛ manes hoc vr̄ durū ꝛ iō qualr̄ intelligat statim dicā.Ibi dn̄s tpalis siue sit perpetuus siue ad tps.vt.s.dixi.Et p hoc nō intendit includere terras ecclesie de qb⁹ nō pōt se intromittere.sed papa de his disponit eodem mō in.d.c.excōicamus.ꝛ tz Ray.i auṫ.si vero.C.de here.Ibi dn̄i principalis:subaudi si illā terrā cognoscebat ab alio dn̄o in feudū prout hr̄.s.de phib. feu.alie.per fe.in.§.illud quoq͂.ꝛ.s.de pa.iur.firm.in fi.Ibi principalis.vt qꝛ nō recognoscūt aliquē aliū dn̄m nisi principē.vt.s. qs di.dux co.vel mar.vel vt sunt ciuitates lombardie per.l.cōstā-
1 tie.¶ †No.q̄ administratores locoꝝ p defensiōe fidei xp̄iane iurare tenētur expurgare puinciaz quā regūt ab heretica prauitate.Nā ꝛ ante hāc legē iurare tenebātur q̄ eēnt catholici.vt i auṫ. insiurādū qd pstat ab his i prin.colū.ij.facit.l.iubemus.dum ibi
2 no.C.de epis.audi.¶ †No.q̄ snia lata p ptātem ꝛ rectorem q dictum iuramētum nō pstitit nulla est vt hic.qd intelligas verū ꝑz Ray .nisi publice ꝛ cōi opinione habitus fuisset p ptāte ꝛ vero rectore.qꝛ tūc snie late per ipsum tenerēt p.l.barbarius.ff.de offi. preto.Alias sequeret vnū valde incōueniēs q̄ subditi ignorantes de tali iuramēto nō pstito si litigarēt putātes verū rectorē q̄ vexarētur frustra litibus ꝛ expensis.Et sic ista pena esset potius litigātiū qui non deberēt ex alio delicto puniri.l.sancimus.C.de penis.ꝛ pz in isto text.in fi.ibi saluo iure ꝛc.Et q̄ hoc sit verū pz ex capl'o excōicamus.in.§.moneātur.vbi iste tex.ad literam transumptus est eo excepto q̄ ibi nō inserūtur ista verba hic posita q̄ annullāt dictas snias quasi papa pdicta ꝯsiderās noluerit ifringere snias in dānum subditorum qui nō sunt in culpa ꝛ ne snie sint illusorie.l.si pretor.ff.de iudi.Et hoc sequit ēt An.de yser.de quo dicatis per canonistas in.d.c.excōicamus.ꝛ per Ray.in auṫ. statuimus q̄ est situata super.d.l.iubemus.C.de epi.audi.vbi silr̄ ter ista pria ps hui⁹.§.vsq͂ ad ver.si vo ꝛc.trāsumpta est p yrnerium.Et ad hoc vide in Spe.de instru.edit.in.§.restat.ver.quid si instrumētum ꝛ glo.in.c.decernimus.de sen.excom.li.vj. ¶ Not. q̄ iudex ꝛ administrator qui negligit facere iustitiā est puniēd⁹ vt hic ꝛ dixi.s.eo.in.§.statuimus.ꝛ q̄ not.in.c.vergentes.de here.
3 ¶ †No.casum in quo imperator indicit bellū vt aduersus cōtumacē in exterminando hereticos de terra sua qlibz fidelis possit violēter ei⁹ terrā occupare.Et h̄ est fauore fidei q̄ ptz qꝛ ēt eccl'ia tale bellū indicit:vt in.d.c.excōicamus.in.§.j.ꝛ ibi not.i glos.sup verbo occupādā.Cui aūt applicabit dicta terra vr̄ dōm qd occupāti p istum tex.ꝛ.s.in prin.huius legis.Et si habebat aliū dn̄m principalem.tūc occupās recognoscet ab eo iure quo faciebat expulsus.ar.huius litere.ꝛ.s.de lege cor.in.§.pfecto.lz An.de yser. videat sentire qd redibit ad eū qui tenebat qd nō puto verū.qꝛ tūc fideles nō inuitarētur ita de facili ad occupāduz dictā terrā si nō sperarēt lucrari dictū ius qd habebat expulsus.de qua materia solet tradi per alios doc.in auṫ.cassa.C.de sac.san.ec. ¶ Ultimo de materia prime ꝛ scde patris huius.§.habet transumpiue in locis.s.alleg.De tertia vero parte in versi.si vero.hr̄ in auṫ. si vero que est situata super.l.manicheos.C.de hereti.ꝛ i.d.§.j.in fine.ꝛ i.d.c.excommunicauimus.In quibus ambobus locis iste tex.trāsumpt⁹ est.ꝛ iō dicatis de materia vt ibi.De materia aūt hereticorum dixi.s.§.proxi.

1 ☞ Heretici cum suis fautoribus sunt puniendi.
2 Excommunicatus contumax absolutionem spernēs actibus legitimis priuatur.

Credentes.

Prosequit eādem materiā hereticoꝝ.ꝛ in sum.hoc vult credētes hereticis eosq͂

Jacobus Aluarotus super feudis. s ij

a ¶ Quid sit excōmunicatio adde Hos.in sum.tit. de sent. excōica. in.§.j.doc.i rub. e.tit.Car.zab.in ca.si celebrat de cler.ex.mi.i.j.q.
b ¶ Clerici nunq̄ fuerūt. adde an papa possit facere q̄ clerici cōueniant corā indice laico. vide p glos.sing.in vbo ꝛ discuti.i.c. si ipator. xcvj. dist. glo.in vbo diuino i.c.quanq̄. d cēsi.li.vj.abb. in c. si qs de ma. ꝛ obe.ab.in. ecclesia sācte marie. d ꝯsti.abb.i.c.posuit. de cōces. pbē.ꝛ p Car. zaba.i.c. ppēdim⁹ de sent.excōmu.
c ¶ Qui ēt sunt de iurisdictiōe epi adde gl.in.c.nulla rōne. xcij. di. Ho.i.c.indennitatib⁹. in.§. sup adiecta.in.j.not. de ele.li.vj.ꝛ abba.in.c.ij. de foro competenti.
d ¶ Utrū aūt seruitores adde. c. sicut. de v.s. lib. vj.pau. de ca. in l.j.in.ij.col.C. de epis.ꝛ clericis.
e ¶ Hereticus pprie. adde glo. i c.q̄ dignior.xxiij. ij.q.iij. diffuse p Feli.i ru.de her.
f ¶ Bona clericorum hereticorū adde bal.in.l. ij. C.d sa.san. eccle. doc.i.c.ij.d male Host. in sum. e. titu.i.§.si.vsi.sed cui domi.i.c.j.in §.sacri.de homi. li.vj.Car. in cle. ij.i.§.j.in.ij.q. de here.idez car.in c.ad nram.e.tit. ꝛ i ista materia ē optimū ꝯsiliū frācisci paui.oli audito.sacri palatij.vt vitas eliciatur sup hoc arti.

a ¶ Heretici sunt infames.adde.c j.iiij.q. in.c.alieni.c. beat⁹.ꝛ.c.si qs a suo.q.ij.vij. c.ifames . vj.q.j. hos.i sūma.ti.d offi.delega.in.§. cui possit delegare.v.qui aūt dicant ifames.

receptantes defensantes vel eis fauētes bāniunt excōicant. ⁊ si ꝑ annū pseuerauerint in hac cōtu. tunc ipo iure efficiunt infames ⁊ incapaces publicoꝝ officioꝝ atq intestabiles actiue ⁊ passiue ⁊ in iudicijs alios trahere non pñt lz tracti rñdere cogātur. h. d.
¶ In tex. ibi credentes. dic ꝙ credētes erroribꝰ hereticorum sitr heretici censent. vt in. c. pe. in fi. extra de here. facit. l. ij. in fin. ⁊. l. q cūq. in fi. C. de hereticis. Et isti tales puniunt. vt dixi. s. eod. in. §. gazaros. in. j. not. Ibi receptatores sine quibꝰ hereticꝰ diu latere nō pōt. arg. ff. de offi. presi. l. cōgruit. ⁊. l. j. ff. de receptatoribus. Et intelligas etiā si hereticus receptatus esset cōsanguineꝰ receptātis. vt not. in. c. si eps. ⁊ seq. extra de hereti. ⁊ in. d. c. excōicamus. §. credentes. in eo. ti. Ibi defensores dādo eis consilium vel auxiliū ibi fautores. fauēdo eis vel negociationē cū eis exercēdo. ibi bānitus. de hmōi bānis dic vt dixi. s. eo. in. §. item nulla. ibi īfamis de hac infamia dixi. s. eod. in. §. gazaros. Et ex hoc tex. colligit ꝙ
a excōicatꝰ nō sit infamis[a] cū solum incurrat infamiā postq̄ stetit ꝑ annū excōicatꝰ ⁊ nō satisfecit: vt hic ꝭm Nic. de nea. Sed de hoc dicas vt scripsi in. c. j. s. quo tempo. mil. ibi intestabilis. s. actiue ⁊ passiue. vt sequit. facit. ff. de testa. l. cū lege. Ibi cogat. Et est rō q2 delictū suū non dz ei ꝓbere īmunitatē. ff. de mīoribꝰ. §. papi. exuli. facit. c. intelleximus. extra de iudicijs. Ibi firmitatez. de hoc dixi s. in proximo. ij. no. Ibi admittat. dic vt in. c. si aduersus extra de
1 here. Ibi momēti si quo ēt tradit i. d. c. si aduersus. ¶ † No. ꝙ nō solū here. puniēdi sunt de hēsi sed ēt auxiliū eis ꝓbētes ⁊ fauētes reoꝝ errores defendētes simili pena cū hereticis puniēdi sunt. xj. q. iij. q cōsentit. ⁊ ꝓbat in. c. sicut. ⁊ in. c. si aduerſꝰ. cū ibi not. extra de here. ⁊ in glo. in. d. §. credētes. dicit tñ Ho. in sūma ꝙ isti tales nō sunt heretici sz tanq̄ rebelles ⁊ inobedientes ꝓdictis penis puniunt. ⁊ vr̄ seq ēt An. de yser. in. §. gazaros. s. eo. qd nō vr̄ hñ dictū ꝑ rōnem cōem q̄ facit istos talis reputari reos. eo. gñe delicti. l. j. C. de his q latro. vel alijs crimi. ⁊. l. ij. ff. de receptatoribꝰ. probatur ēt q2 sunt excōicati ⁊ repulsi a quocūq̄ fauore ecclie sicut heretici quinimo dñt carere sepultura. vt i. d. c. sicut ⁊ id sto locū opiniōe glo. in. d. c. si aduersus cū elapso anno ꝯtumacie. de quo i isto tex. debeāt inter hereticos reputari. vt ibi not. Quid aūt de eo q scit aliquē hereticū an teneat ipm denūciare. Et dic ꝙ sic sicut ꝓdito rē principis. in aut. vt lice. ma. ⁊ auie. in. §. cās. Mitius tñ punietur isto casu ꝭm an. de yser. ꝙ receptās. arg. in. l. metrodorus. ff. de penis. Utrū aūt regulariter teneat qs indicare malefactorē. vide in. l. qui vas. in. §. q furē. ff. de fur. ⁊ per canonistas i capitulo qui furem. extra. de furtis. ⁊ dixi. s. que fuit pri. causa benefic. amit. in
2 §. preterea. ¶ † No. ꝙ pseuerās in excōicatione[b] ⁊ ꝯtumacia per
b annū ⁊ cōtemnēs satisfacere ad mādata ecclesie repelli dz a quocūq̄ actu legitimo. vt hic ⁊ in. d. c. excōicamus. in. §. credētes ⁊. s. eo. i. §. gazaros. adeo ꝙ nō poterit donare nec vēdere nec alio mō ꝯhere. vi. l. manicheos. C. de hereticis. ⁊ tz gloss. in. d. §. credētes. ⁊ An. de yser. in isto. §. Utrū aūt. j. dictum annū poterit notariꝰ q iā erat excōicatus. vel alij de quibus in isto. §. ꝯficere instrumēta ⁊ exercere dicta eoꝝ officia: dic vt not. ꝑ gl. in. c. decernimꝰ. de sen. excom. li. vj. ⁊ in spe. de instru. edic. §. restat. ver. qd si instrm. quid aūt si esset cerdo vel pilliparius seu faber vel aliā artē similē exerceret. an isti tales ꝓhibeātur operari dic ꝙ nō. ne fame peāt. arg. in. l. is cui. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊ de liberis agnos. l. negare. ꝭm And. de yser. ¶ Ultimo de materia pñtis. §. te remitto ad dictū. c. excōicamus. in. §. credētes. ⁊ in. §. sicut ait. extra de here. in quibꝰ iste text. trāsumptꝰ est de verbo ad verbū. ⁊ vide in summa Bar. de pisis in litera hereticus ⁊ in spec. in loco. s. alle. ⁊ de materia hereticorū dixi. s. in. §. gazaros. ⁊ in aut. credentes. C. de here. ¶ Jac.

1 ☞ Cla generalis nō obstañ. in ꝯstitutiōe principis sufficiēs erit.
2 Statuta a principe nō excusant preuaricatores a pena.
3 Gabella non debetur si nauis per tempestatem ad portū deijciat
4 Pirate hostes fidei ⁊ imperatoris reputantur.

Nauigia. Res naufragoꝝ auferri nō pñt ꝓtextu alicuius ꝯsuetudinis vl̄ statuti nisi eēnt piratarū vel ostiū xp̄iani nois vel impij. ⁊ puniūtur ꝯfacientes. h. d. ¶ In tex. ibi si quo. i. aliquo. Ibi rupta fuerint ⁊ sic naufragium passa. l. j. C. de naufr. li. xj. ⁊. l. deꝑcatio. ad. l. rod. de iac. Multis eñi modis patit nauis. vt. ff. de incen. rui. nau. in. l. expugnat. Ibi pirate-
c cā prauitatē.[c] Isti sunt latrones ⁊ derobatores maritimi q̄s corsarios appellamus ibi modis alijs de quibus in. l. j. ⁊ i. l. q̄ naufragi. ⁊ in. l. fi. ff. de incē. rui. nau. qnimmo dicit An. de yser. ꝙ ille pene nō sunt correcte per istū tex. sed addit potiꝰ pristine pene ꝓ
1 pter enormitatem delicti. ar. l. iiij. in fin. §. de sepul. vio. ¶ † Not. ꝙ in cōstitutione principis sufficit gñalis cla nō obstātium. Et est rō q2 nō tenet scire spāles cōsuetudines vel statuta: vt in. c. j. de cō
2 sti. in. vj. facit. j. seq. ¶ † No. ꝙ consuetudines vel statuta q̄ cassantur a pricipe nō excusant trāsgressores a pēa: cū ex dicta cassatione dicta statuta vel cōsuetudines nō valeāt vt hic ⁊ in. d. l. depre-
3 catio. ff. ad. l. rod. de iac. ¶ † No. ex isto text. ibi integra reseruētur
d ⁊c. ꝙ si per aliquā tempestatem nauis[d] veniat in portū ꝙ nō debet soluere gabellam seu portitorium. facit. l. j. C. de naufragijs. ⁊
4 l. cesar, cum. l. fi. §. si propter. ff. de publi. ⁊ tz bar. i. d. l. j. ¶ † Not. ꝙ pirate equiparātur hostibus fidei ⁊ iperatoris. ⁊ possunt ipune ab oibꝰ derobari. ⁊ qa sunt ipo iure diffidati. facit qd dixi. s. eo. in. §. quecūq̄. ⁊. s. hic si lex. ⁊ qd dicūt doct. in. l. amissiōe. in. §. q deficiūt. ff. de capi. di. ¶ Ultimo de materia pñti me aliter nō extendo. sed te remitto ad aut. nauigia. C. de furt. vbi iste text. ad literā trāsumptus est ⁊ ibi ꝑ gl. ⁊ scribētes tractata vbi videas ⁊ ibi ēt declarat. j. q̄tum tps ꝑ vsq̄ ad ꝙ tēpus ista talis cā debeat inchoari ⁊ expediri. ⁊ in. d. ti. de incen. rui. nauf. ⁊. C. de naufragijs. in. l. j. ⁊. ij. ⁊ i. l. de submersis. ⁊ in. l. quotiens. in. l. fi. ꝑ ber. ⁊ scribētes. ⁊ in. d. l. deprecatiōi. ⁊ ꝑ cano. j. q. vij. dispensationes. ⁊ ibi gl. ⁊ extra de raptoribꝰ. in. c. excōicatio. ⁊ i directoria iuris in rubric. de naufragio. ⁊ per Joan. and. in eiꝰ sum. sub rubrica de his qui spoli. naufragantes. ⁊ per Ray. in summa in rubri. de naufragijs. ¶ Jacobus.

1 ☞ Aduene ⁊ peregrini ab hospitali non sunt repellendi.
2 Lex imperatoris locorum statuta ⁊ consuetudines superabit.
3 Bona vacantia non in fiscum sed deuoluentur in Christum.

Omnes peregrini. Aduene ⁊ ꝑegrini secure hospitent ⁊ libere testent hēdibꝰ si fieri potest. Alias distribuant i pias cās. Et hospites tenent assignare epō bōa sua sub pena tripli nō obstāte aliq̄ statuto vl̄ ꝯsuetudine in ꝯtriū. Et q ipediuerit eorū testamēta fiet intestabilis ac puniet etiā criminaliter prout criminis qualitas exegerit. h. d.
¶ In text. ibi peregrini. Accipias i bona parte. sicut sunt isti q
e vadūt ad visitandū limina apostolorū[e] Petri ⁊ Pauli vl̄ sancti Jacobi. ꝓut dr̄ i simili. insti. de here. insti. §. fi. Nō aūt intelligas de relegatis vel deportatis q similiter appellātur peregrini ⁊ sic i mala parte. vt. C. de here. insti. in. l. j. ⁊. in. l. nec apud. q2 isti tales nō pñt libere hospitari vbi volūt: sed necessitant ad habitandum i loco sue relegationis vel deportatiōis. l. relegati. ff. de penis. Ibi libere. i. secure. Ibi voluerint. s. i quocūq̄ hospitio solito recipere hospites. nam alias nemo cōpelletur recipere ꝟ no. ꝑ gl. ⁊ doct. in. l. j. in. §. j. ff. nau. caupo. stabu. Ibi facultatem subaudi dūmodo testent ꝭm formam iuris. l. si qñ. C. de iof. ibi assignandū. s. dictum triplū erogando i pias cās. Ibi q̄ i. aliqui. ibi presumpserint. subaudi ꝓhibendo dictos testari de bonis suis ibi. i. ꝓhibentibus. Ibi puniendi. s. extra ordinē officio
1 iudicis. ff. de effra. l. j. §. j. ꝭm Ray. ¶ † No. ꝙ peregrini ⁊ aduene nō dñt ab hospitali repelli vt hic ⁊ i. d. l. j. §. j. ff. nau. cau. sta. ⁊ per Cy. in. l. j. C. de epi. aud. ⁊ ꝑ Barto. in. l. j. §. serui. ff. furt. aduer. nau. cau. sta. Qd prestat ar. ꝙ peregrini q sunt in peregrinatio
2 ne nō pñt capi ꝑ repsalijs ꝭm Bar. ⁊ Bal. ¶ † No. ꝙ lex imperatoris potest cassare statuta ⁊ cōsuetudines locorū adeo qd tales cōsuetudines ⁊ statuta nō excusent delinquentē a pena. Et quo infert ꝙ statutū inualidū nō excusat a delicto: vt hic ⁊. s. §. proximo. ⁊ in aut. cassa ⁊ irrita. C. de sac. sanc. ec. ⁊ in prin. huius tit. ¶ No. ꝙ qñ supior cassat ꝯsuetudinē ⁊ statuta sufficit apponere generalem clam. licet nō apponat tenorē statutorum de quo dixi
3 in. §. precedenti. vbi assignaui rōnem. ¶ Not. hic casum specialē
f in quo bona vacantia nō pueniunt[f] in fiscum sed in xp̄m hoc est in epm loci qui dispensat i pias cās vt hic. Regulariter eñi succedit fiscus in talibus bonis. l. j. C. de bo. vacā. li. x. ⁊. s. que sint regalia ⁊ qd ibi dixi super verbo vacātia. ¶ No. regulā ꝙ quis punitur in eo in quo deliquit sic. C. de ser. fug. l. iiij. ⁊ in aut. de non alie. in. §. si qs autem. Postremo de materia huius. §. vide plene per doc. ꝓsertim ꝑ Bal. in aut. omnes peregrini. C. cōmunia de suc. vbi de verbo ad verbum iste. §. transumptus est. ⁊ ꝑ cano. extra de empt. ⁊ ven. in. c. j. ⁊ extra de sepulturis in. c. animarū. ⁊ ꝑ Arch. li. vj. ⁊ qd habetur in. c. cū tibi extra de ver. sig. ⁊ i ti. de peregrinan. ⁊. xxiiij. q. iij. si quis romipetas.

1 ☞ Agricultores ⁊ eorum animalia sunt immunes a captura.

Agricultores. Persone aīalia ⁊ instrumēta ꝑtinētia ad opā rusticalē nō pñt capi ꝑ debito ⁊ ꝯfaciētes icurrūt infamiā ⁊ restituūt ablata in quadruplum ⁊ nihilominus corporaliter puniūtur. h. d. ¶ In tex. ibi agricultores. Intellige gñaliter de oī colēte augrum. vt sequitur ⁊ no. in. l. j. C. de agri. ⁊ cen. li. xj. Ibi insidēt. i. habitant. Ibi parte terrarū. siue in italia siue in ꝓuincijs. vt no. gl. in. l. pignoris. C. qui res pig. ob. po. Ibi īstrumēta. vt sunt ligones aratra ⁊ similia plura que enumerant in. l. instrumēta. ff. de fun. instru. ⁊ instru. leg. vbi videas pro intellectu huius. Et que aīalia immo ligātur exempta. ibi inuadere. s. ꝑ iudicē vt dicit Cy. ⁊ pe. i. l. executorē. C. q̄ res pig. obl. pos. ⁊ gl. hoc sentit in. l. d. pig. licet an. de iser. teneat ꝯtrium dicēs ꝙ ꝑ modum iudiciariū pōt qa in aliis mobilia veniunt in executionē rei iudicate si aliud nō habet condēnatus. ff. de re iud. l. cōmodis. ⁊. C. de execu. rei iudi. l. stipēdia. ibi capere. s. loco pignoris. d. l. pignoris. C. q̄ res pig. ob. poss. ibi auferre sine aliqua causa. ibi puniendus. s. extra ordinem. l. j. §. effractores. ff. de effrac. ⁊ tenet Ray. in. d. l. executorē. ⁊ dixi de hoc. §. proxi. ¶ Not. agricolas cōseruādos esse in securitate vt nō capiantur ꝑ debitis ꝭm Bal. Multa quoq̄ alia priuilegia habent de quibus no. gl. in aut. nullū credentē agricole ⁊c. col. iiij. ¶ † No. ꝙ nō solū persone deputate ad agriculturā sunt īmunes ⁊ libere a captura sed ēt aīalia ⁊ instrumēta. Et est rō ne huiꝰ occasio ne pereat cōmoditas celesti ꝓuisione cōcessa. l. ij. C. de ferijs. Assignat ēt ⁊ alia rōne dēt cā sterilitati agroꝝ ⁊ ꝯñr penurie fructuum. ff. de aqua plu. arcē. l. j. §. de opere. Et itellige predicta vera ēt si sponte fuissent pignorata vel hypothecata. nisi simul cū ꝓdijs fuissent obligata: q̄ tūc hñ teneret pignoratio eo qa cessant rōnes. s. dicte. l. queādmodū. C. de agri. ⁊ censi. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iure patro. ⁊ tz Pet. ⁊ Cy. in. d. l. executorē. ⁊ Nic. de nea. hic lz gl. teneat ꝯtriū in. d. l. pignorū. ⁊ male ꝭm ꝓdictos doc. Eodē mō intelligas ꝙ nō teneat talis pignoratio vel captura ēt i subsidiū si nihil aliud esset i bōis nisi fieret vna simul cū ꝓdio ꝑ ea q̄. s. di. ⁊ tz idē Pe. ⁊ Nic. de nea. lz gl. in. d. l. executorē. teneat contra ⁊ male ꝭm ipsos qa nō euitaret dānū reipub. cui nō pōt renunciari. l. quos prohibet. ff. de postu. scdm Nicola. de Neapoli. Et ideo dicit ipse ꝙ cautela quā ponūt notarij i īstrumētis circa huiusmodi obligationes nihil valet ꝑ istū tex. Ultio de materia pñti hr̄ in aut. agricultores. C. que res pig. obli. pos. vbi iste tex. est trāsumptus ad literā ⁊ vide per Cy. i. d. l. executorē. ⁊ qd tangit in. d. tit. nullū credentē agrico. ⁊. C. de agrico. ⁊ cen. in. l. j. ⁊. l. litibus. ⁊ in. d. l. pignoꝝ. C. q̄ res pig. obli. pos. ⁊ ꝑ canonistas in. c. innouamus. extra de treuga ⁊ pace. j

Habita. Ista est aut. habita. q̄ est situata i codice sub ti. ne filius ꝑ patre: quā quidā dicūt originaliter ⁊ primordialiter hic eē ponēdā ꝓut eā ꝯhabuit ⁊ ꝯmētauit An. de yser. In dicto vo tit. ne filius ꝑ patre sit trāsumptiue posita. Sed hoc nō est verū nec vllus alius ex cōmentatoribus huius libri eā hic posuit. Et hoc pz ēt ab effectu. q2 cōiter i hoc opere nō reperit inscripta. cū originalr ꝑ iperatorē Fe. primū cuius fuit dicta cōstitutio iussuz fuerit a prin. eā ꝯsti. poni sub. d. ti. ne filiꝰ ꝑ patre. ꝓut expsse apparet in fi. dicte cōst. Un̄ ergo non est hic inserenda neq̄ iscribenda. Et ideo sup ea nō insistā sed te remitto ad ea que ibi copiose dicta sunt ꝑ glo. ⁊ scribētes. ⁊ ꝓsertim ꝑ Bal. qui eam aut. amplissime commentauit.

¶ Incipit exordium seu prologus in capitula extraordinaria. Rubrica.

Postquam. Igit gloriosi dñi nostri Jesu xp̄i gratia suffragāte. ⁊ vtriusq̄ Jacobi patrocinio iaz tandē post multos labores ad fin. optatū huius operis deducti sumꝰ. placuit huic fini subijcere q̄dā capitula extuagātia ⁊ decretales ac leges ⁊ decreta ab īpatoribꝰ ⁊ sūmis pōtificibꝰ ꝓmulgata. ⁊ nōnullas ꝯsuetudies et plurimoꝝ sapiētū sētētijs elicitas ⁊ ꝯfirmatas q̄ i pñti ꝯpilatione nō habent neq̄ posita sunt. sz alibi sparsim ⁊ i diuersis locis tractata ⁊ postea collecta ꝑ dñz Ja. ardi. in summa sua. Que ⁊ si nō appeāt i ope nr̄o ꝑ legibꝰ ⁊ decretꝫ ac ꝯsuetudinibꝰ recepta neq̄ aut. ꝓut ait Bal. s. de ꝓhi. feu. alie. per Fe. in. §. preterea ducatus. Et censeant apocrifa vt ait ipse Bal. s. de gra. i princi. attamē vt nihil antiquitatꝭ penitus ignoret. prout in simili dicit impetator insti. de testa. i prin. ⁊ vt oīa iura nostra reformata nobis nō sint incognita vt in. l. j. in. §. ⁊ cū triplici. C. d cadu. tol. predicta capitula leges ⁊ decreta ac ꝯsuetudines hic ordinatim subijciam. presertim cū ab eodē dño Ja. ⁊ Bal. sepe ad corroborationem suorum dictorum atq̄ opinionum suis suis voluminibꝰ allegentur atq̄ adducantur. prout in simili videmꝰ de decretalibus extrauagantibus. vt no. extra de fid. instru. in. c. pastoralis. diuisit eñi ipse dominos Jacobus i summa sua has extuagantes consuetudines ⁊ decisiones in duos ti. principales. quorum primus ita rubricatus ⁊ intitulatus est vcz: De capitulis extraordinarijs ⁊ alterius compilationis feudoruz. Alterius vero tituli rubrica talis est. De feudis ⁊ beneficijs constitutiones regales ⁊ imperiales ⁊ decreta. Sequendo itaq̄ ordinem suum subijciaz primo rubricam primam cum omnibus suis capitulis q̄ sub ea collocant postea subsequēter adaptabo aliā rubricā similiter cū omnibus suis capitulis ⁊ decisionibus que sibi attributa sunt.

¶ De capitulis extraordinarijs ⁊ alteriꝰ compilationis feudorum. Rubrica.

¶ Summopere mandare curamus vt si quis aliquem de bñficio inuestierit ꝙ ille qui inuestitus fuerit nō potest propriū vēdere: nec pro leuissima re locare nec ifeudare nisi maiorem partē apud se retinuerit. ⁊ si in desperatiōe filiorum fuerit nulla rōne nec quolibet modo dare potest. q̄ omnia sifacta fuerint nullius momenti erūt. ⁊ eo defuncto omnia ad priorem dominū reuertunt. ⁊ si dominus cōquestus fuerit paribꝰ pares auditis rōnibus intra anni spatium expedire faciant vasallo nō faciente satisdationem. domino dent possessionem saluis suis rationibus nisi diffinitiuam promeruerint sententiam. Feuda scutiferorū vt ad libitum dominorum possint adimi rōnis nō est: dū tñ seruiant laudationem curie. Ut inter ꝯditionalia ⁊ nō cōditionalia aliqua sit differētia dicimus vt si quis alicui dederit bñficiū cōditionale vtpote que dātur propter habitationē deserta habitatione beneficium amittetur: ⁊ etiā quo certo cōstituūtur seruitio: nō dato seruitio nō poterit retineri bñficiū. Qm̄ de fidelitate mētionem fecimus super eam aliquid summatim dispiciamꝰ si bñficiū est sine fidelitate ⁊ vasallꝰ aliquid qd sit ꝯ suū dñm fecerit amittat benefi. laudatiōe parium. hoc idem dicimus de his qui fidelitatē iurant. Si cui militi fidelitas requisita fuerit a dño dñs ꝭm q̄sdā librū militi ōndere dz. ⁊ miles eā facere dz vel pariū laudatiōi stare itra ānū ꝙ nisi factū fuerit miles ꝭm q̄sdā d beneficio dānari pōt ꝙ cōtra ꝓceptū dñi lotharij regis papie datum vr̄. Librum aūt qd vasallo ostēdi solet nō necessitate fieri sed volūtate. est eñi quoddā signū reqsite fidelitates memorie cā. Et venit aliqñ vt vas. dicat dño se facturū fidelitatem quam pares laudauerūt tūc ñ perdit benefi. si stat ꝑ dñm ꝙ faciat i curiā qui fidelitatē iurant si voluntate vtrorūq̄ separatio facta fuerit fidelitas finitur i sua voluntate vas. vel iudicio parium feudū dimisit fidelitas durat. Cū plures fratres vas. paternum habēt beneficium donec eū indiuisum possidēt vna fidelitas ⁊ vnum seruitiū dño fieri dz. Si vero pariū fuerit quod pares tot erūt fidelitates seruitia vo nō ꝑ paribꝰ vt vnū pmū vcz grauiora. sz ꝑ q̄titate beneficij moderāda. plures aūt dñi ⁊ si feudū intra se diuidāt nullo mō nisi vnā fidelitatez ex feudo habere potuerūt seruitium vero oībus grauitate sed moderamine faciēdum est. Cū feu. hereditariuz vni ex coheredibus propria culpa auferat a paribꝰ ꝓiudiciū ceteris nō ꝓiudicat. hoc āt ita intelligit ⁊ viuo eo vel suis heredibꝰ feudum ad ceteros venire nō intelligit Si ꝯtētio fuerit iter dñm ⁊ vas. ⁊ dñs habuerit aliquā ꝯtētionē ꝯ vas. ⁊ vas. ꝯ dñm vasalli rō priꝰ discutiat. qm̄ pes maiorē iurisditiōez de suo pari q̄ d dño hñt. Generalr vo est i feudis dños de euictiōibus teneri aut si quis sciens iuestiturā alterius bñficij acqsierit eo victo nullā aduersus dñm vas. actionē habere dicimus. qm̄ in acquirendo nullā habuit fidem. Unū quidem nō minus vtile satis cōgruū superioribus aduertere ex comprobato vsu i scriptis bono arbitrio reducere ꝓcuraui. Si qs igit ꝑ vice domicaria vl̄ villicaria ⁊ vt dicā ꝑ decania vl̄ alijs qbꝰ angarijs feu. ꝙ improprīū est nisi specialiter hoc actū sit inter ꝯhētes. i. noiatim feudū cū honore fe. Et ita vt nō liceat dño auferre qd datum fuerit ēt si administratio illa auferatur qd datū penitus ablata administratiōe sine oī obstaculo auferri liceat. Si aūt qd superius dictum est ꝓbare conet q̄dāmō possidere vas. a quibusdā credatur non iureiur. decidi oporteat. sed testibus vel instrumēto vel alijs ltimis ꝓbationibꝰ cā firmiter approbetur. Si q̄ contētio de beneficio inter aliquos ꝓut superius fieri solet orta fuerit si vnꝰ dñs vel loco dñi habeat. ⁊ alter vas. vel loco vasalli habeat si ꝑ pares ꝭm vsum regni iudiciū ventilet primo de suo recto bñficio inuestiri dz. ⁊ si possessio aliquo mō ꝑturbata fuerit restitui dz. Si alter ex fratribus q paternū habebat beneficiū suā portionē dederit dño vel alicui extraneo dñs extraneꝰ tam diu teneat sine preiudicio q̄diu ille q dedit heredē masculū habuerit. Si vero sine herede decesserit alter frater si vixerit vl̄ eius heres sine vllo obstaculo ⁊ tpis prescrip. bñficiū qd hereditariū est vendicet a quocūq̄ possidente. hoc idē dicimus ⁊ si fratres fuerint ⁊ alter ab altero ex fratribus acquisierit. hoc eñi verissimum ex vsu comprobato dicimus. Quoddā vsui traditum recordationis cā in prescriptis ponere ꝓcuraui. Si quis igitur hñs filium ⁊ filiū ipm a dño iuestire fecerit nisi noiatim cū dño pactus fuerit vt si filius decesserit añ patrem qd feu. ad p̄rem reuertat. dr aūt defuncto patre p̄rem carere bñficio ⁊ dño acquiri bñficium si maritus de feud. sue vxoris inuestiat ea absente nisi noiatim q̄si gerendo vxoris negociū inuestiat sibi acquirit feud. ea sciente vel iubente si vero vtriq̄ insimul inuestiant pro parte sibi ꝓficiunt nisi cū iā dicta distinctione factū fuerit. ⁊ dicimus ēt vt si vnus ante alteꝝ sine herede decesserit ꝙ alteriꝰ pars dño acquirat. vnū quidem satis vsitatum dicimus ꝙ si aliqs decesserit nullo in feu. relicto herede ius feud. ad dñm ꝑtinere dicimꝰ. Fruges aūt extātes nō ad dñm sz ad filias ipsiꝰ vas. vel ēt ad vxorem eius pertinere. ⁊ hac rōne creditor eas retinere pōt lz pignꝰ habere nō possit. Et hoc ideo cū distinctiōe imperialiū ꝯstōnū. In beneficijs vt in ceteris ꝯctibꝰ ꝓscriptiones currere satis humanū ⁊ rōni cōgruū vr̄. Si qs ergo feu. alienū bona fide ab aliquo iusta traditione accepit lz dñs non sit cum verus dñs in traditione putetur longi temp. ꝓscri. ius sibi acquirit. Si vero malaz fi. habuerit nulla poterit se tueri ꝓscriptiōe nec ēt de euictione agere poterit. De ingressu curie a quibusdam varia ac diuersa putantur nos quod sepius ac rōnabiliter i multis curijs ⁊ ciuitatibꝰ intelleximus in scriptis bone recordatiōis inserere ꝓcurauimus. Quicunq̄ igit bñficium ꝑ inuestiturā acqsierit sine

---

a ¶ Excōicatꝰ nūq̄ sit infamis. add gloss. in. c. j. quo tpe mi. Innocē. in. c. testimoniū d testibꝰ. bal. in rub. extra de sūma trini.
b ¶ Perseuerans i excōicatiōe. ad de doct. i. c. rursꝰ ⁊. c. qcūq̄. xj. q. iij. glo. ⁊ doct. in c. ꝯtingit. de do. ⁊ cōtu. inn. in. c. cū hone. de etat. ⁊ qualit. ant. de but. i. c. j. de iud.
c ¶ Pirati. adde quod tales sunt hostes ꝓprie ⁊ eqparant hostibus fidei cō. vt i aut. nauigij. C. d fur. ⁊ ibi bal. dicit ꝙ tales pirate sunt ipo iure defidati ⁊ tales sunt excōicati ꝭz Jo. de ana. in. c. ad liberādaz. de iudeis. ⁊ talee dicūt militare sicut catulus i sylua ꝭm Inn. i. c. lator. i vlt. col. de pigno.
d ¶ Si ꝑ aliquam tēpestatē nauis. add bar. i. l. quotiens. C. de nau. lib. x. Feli. in. c. q̄ relā. i. iiij. col. de iureiuran. idem feli. in. c. signifi casti. el. j. i ꝓn. de homi.
e ¶ Ad visitandū limia apploꝝ. add qd tales nō pñt capi pro represalijs vt est gl. in. l. ij. in. §. legatis. ff. de iudicis pau. de ca. i. l. minoribus. C. cō. de successio. et per Bart. i tractatu represaliarum.
f ¶ Bona vacantiū nō pueniūt. adde ange. i aut. oēs peregrini. in ij. not. C. com. de succes.

possessiõis traditione pares ad inuestituraꝫ habeat. vt ꝑ ipsos veritas discernaᵗ cũ cõtro. inde fuerit. Sane si possidet alijs qui busdã adiuueᵗ adminiculis. Verũtamẽ qꝛ milites iopes vasalli sunt per testes vel per breue testatum ꝓbatio satis competens esse dignoscitur. Beneficia conditionalia q̃ in maioribus curijs a veteri tpe eẽ noscũtur. vt pote patriarchaꝝ archiepoꝝ abbatũ abbatissaruꝫ ducũ marchionũ comitũ capitaneoꝝ siue et maiorũ vas. scḋo tertio vl' deinceps alijs danᵗ vas. tacite cõditiões eos sequunᵗ nisi noiatiꝫ in ipsis traditionibus ipse conditiões excipianᵗ. hoc ẽt de his cõditionibus que noniter cõstituuntur ad harũ similitudinẽ verissimũ fore sapiẽtibus placet. Si duo fratres in heredes masculos ꝛ feminas de be. inuesti. accepit altero decedẽte filia relicta neptẽ cuꝫ patruo ad feu. venire dicimus. cũ vnusquisqꝫ fratrum sue soboli bñ consuluit. Si cm̃ frater suus sine vlla ꝓgenie decesserit feu. nõ ad supstitẽ sed ad dñꝫ supuenit nisi pactuꝫ de successione factũ foret. Bñficiuꝫ intelligiᵗ de veteri si inuesti. dictũ sit de recto bñficio fiat inuestitura. h aũt inue. ab vnaquaqꝫ psona fieri põt siue seculari siue ecclesiastica si antiquitus eoꝝ consuetudo fuerit. h ẜm quosdã ꝛ a femia ꝛ a maiore. xv. an. De nouo si fiat iuestitura noiatim ꝛ de certa re oportet fieri. h inue. a muliere ẜm quosdaꝫ nõ vꝫ. qbusdã valere placet q̃ snia verioꝛ est. an minore aũt. xviij. an nõ vꝫ hoc etiã de minorib⁹ annis. xxv. asseriᵗ vt quibusdã placet. A ꝑlatis ecclesiaꝝ v̇o tradi. ꝛ legitime dici põt iure vt valeat inuesti. dũ tñ dispẽsatoꝛ al's dissipatoꝛ videri nõ possit ꝙ si aliter intelligereᵗ nullũ bñficiũ ab ecclesiasticis psonis datum retineri posset. Diciᵗ ẽt ꝙ si cõiũcte persone gratia vl' ẽt alicui alteri tale dedit feu. ꝙ duos cõsimiles vas. acquirere posset inutile est beneficiũ. si quicũqꝫ parat⁹ est facere fidelitatem dño suo. ꝓut pater fecerat fide. patri vel añcessori dñi dũ tñ bona fi. dicat ꝛ nõ dolose sed iusto erroꝛe oĩno condemnari nõ potest. cũ enim cõtro. est inter ipsos per antiquitateꝫ feu. vel per breue testatuꝫ. vel per test. domino incumbit ꝓbatio. alioqui per vasallũ veritas inquiraᵗ. Quoddã satis bñ dispositum ad vtilitatẽ regni ꝛ ad perniciosam calliditatẽ destruẽdam in scriptis. inserere curauimus. quidaꝫ miles bina bñficia de duobus dñis pront solitum est acquisiuit. q decedẽs duos reliquit filios qui paterna beneficia inter se diuidẽtes alter eoruꝫ suo domino pro beneficio qḋ ad eũ venit fidelitatem nullo anteposito sicut ꝛ vti pater fecerat fecit. Alter vero frater alteri dño similiter pro suo beneficio. qꝛ alium ꝛ nullum dñm habere videbaᵗ nullo anteposito fidelitatẽ fecit defuncto posterioꝛe fratre. sine filijs vtrũqꝫ feudũ in vnam vt pri⁹ venit psonam. ꝛ sic dñs talem fideli. querit qualem frater eius fecerat. quas altercationes amputãtes dicimus illlud qḋ frater fecit nihil superstiti obesse. lꝫ in scḋam ꝛ tertiã gñationem ꝛ vsqꝫ ad infinitũ foret. ¶ Qḋ nomine gastaldie vel guardie infeudũ datur ablata gastaldia vel guardia iure auferri potest. Quidam domin⁹ hñs bñficuꝫ reliquit duos filios. ꝛ vnusqsqꝫ ipoꝝ habuit duos vl' tres filios. vn⁹ illorum fratrũ decessit vna ttãtum filia relicta portio illius non ad omnes supstites sed ad patruos illius ꝛ suis posterioribus ptinere dicim⁹ qui accepit inuesti. bñficij vtilis est hec inuest. ꝛ q sciens hoc agit de euictione agere nõ potest inter do. ꝛ vas. nulla fraus dꝫ esse. ꝛ inde potest accipi si vas. dolose steterit per annum quare rei inue. sui beneficij non dãnabitur. dolus em̃ abest si iusta cã impediente steterit. vel etiam cum amoꝛe seruitiũ fecerit dño conscio. Dicimus aũt vt si cõtra ea que infidelitate noianᵗ fecerit de beneficio carebit. Vasallus hñs feu. deliquit ꝯtra dominũ cui iudicatum est. Agnati cum domino litigant. quidã domino dicunt pertinere quidam agnato dicimus ad dominũ non pertinere donec aliquis mascu. ex ex delinquenti. vas. superest. alij vero contra dicunt.

¶ De feudo ligio. adde qd fit feud. ligiũ. vide glos. sing. in verbo hõ q ligius i cle. pastoralis. de re iudic.

¶ De feudis ꝛ beneficijs constitutiones imperiales ꝛc.

☞ Vasallus dñm interficiẽs: vulnerãs: obsidens vl' contra ea q̃ in fidelitate nominantur faciens feudo spoliabitur.

IMperatoꝛ Augustus hẽricus scḋs De milituꝫ beneficij. qm̃ dubias variasqꝫ cãs in regno nostro esse cognonimus: ideoqꝫ ad reipu. statum quedam statuimus. † Si quis ergo dñꝫ suũ interfecerit vl' vulnerauit ipm dñm suã ve dominã obsederit vel eam cucurbitauerit vel contra ea que in fidelitate nominantur vel his supradictis consilium dederit parium laudatione bñficium amittat. Si vero de supradictis se defendere voluerit testibus a patre domini deficientibus cum trib⁹ parib⁹ se expurget. si aũt pares habere nõ potuerit cũ duodecim propinquioribus parentibus se defendat: vsu vero curiali solus defendat. si qs autem suorum parium idoneus. tñ exinde se veritateꝫ scire dixerit ꝛ per pugnã eũ fatigare voluerit vt ꝑ pugnam se defendat dicimus. Si quis aũt fecerit ꝙ dño nõ seruierit parium laudatiõe beneficium nõ amittat. Curiali tñ vsu id redimere potest ꝑ medietate ꝙtum valuerit. Sꝫ si hoc defendere voluerit duos vl' vnũ saltem parem ostendat ꝛ cum his se seruisse iuret. Et si pares pareꝫ ve habere nequieuerit cum tribus vel duob⁹ propinquioribus parentib⁹ se intra annũ seruire iuret. Vsu tñ curiali solus iurare cõceditur. qualiter aũt iuret an sol⁹ an cũ alijs nihil iter est. dũ tamen seruitia nominet. Si aũt cõcorditer cuꝫ dño spõse habuerit domino sepe vidẽdo: tunc dicimus vt probet ꝑ testes seruitiuꝫ fecisse ꝛ ꝛ per se nõ stetisse. Si aũt aliqua inter dũ ꝛ vas. discoꝛdia fuerit. vel si domicilia ĩ longinquũ habuerit. Vasallus dño se repꝛesentando seruitiuꝫ pꝛomittat. vt si necesse fuerit hoc probare iureiurando saltem ad finem ꝯtrouersie vasallo a paribus dato si quidem intra annũ seruierit ꝙ leuissimum fuerit et dominus aliud seruitium imposuerit qḋ vas. neglexit. vñ damnum domino illatum fuerit vsqꝫ ad fruges. s. parium estimatione damnum resarciat. de alijs vero culpis vñ bñficiũ nõ amittur parium laudatione defendat se vt supꝛa vel emendat.

☞ Sacramento fidelitatis astringitur ad quem feudi iura transeunt.

SI quis iuestitus de feudo ligio[a] pro quo contra oẽs fidelitatẽ dño dꝫ lucio titio ex se descẽdẽtibus filijs sibi heredibus institutis vita decesserit diuisione facta si ad solum titiũ feudũ peruenerit rõnabiliter † placuit euꝫ solum fidelitatis sacramẽto esse obnoxiũ ad quem solida feudi iura trãsierit. qḋ si ab alio domino lucius postea feudũ ꝑ inuesti. acquisierit. pro quo similiter ei cõtra oẽs homines fidelitatem fecerit decedẽte titio sine liberis ad quẽ reuoluatur feudũ qḋ ex diuisione habuerat. an ad lucium fratrẽ an ad dñm queri põt ꝛ cũ placeat quem ligiuꝫ hoiem duoꝝ esse nõ posse videri põt feu. ad dominũ ꝑtinere. sed rectius visum est feudũ qḋ per inue. acquisierit impedimẽto ei nõ esse lib erenqꝫ ei ꝑ substitutum acceptabilem domino priori seruire.

☞ Imperatoꝛ nemini omnes autem sibi fidelitatem pꝛestare tenentur.

EX facto incidisse scio Fedricũ principem nostrũ cum ab initio dux esset ꝛ pro ducatu fidelitatẽ faceret. diuino natu postea impatorẽ cratũ petita ab eo fidelitate ꝓ ducatu petẽti dño respõdisse † nõ nñi se fidelitatem facere cũ ꝫ omne hoim genus sibi fidelitatem debeat ꝛ ipse soli deo ꝛ romano põtifici. sꝫ cũ insistente feudi domino adhuc cõtẽderetur proceribus prudẽter visum est feu. amissum esse vel aliũ ducẽ in ducatu constituẽduꝫ qui feudo seruire debeat ꝛ domino fidelitatem faciat.

☞ Ecclesia nemini pro feudo quod detinet fidelitatem ꝑstare tenetur

DE negocio super quo nos consulere voluisti tibi scḋm ius curie ꝛ vsum feudi breuiter respõdeamus † quatenus ꝓ feudo qḋ ab aliquo ꝑ ecclesiã detineᵗ nulla sit faciẽda fidelitas. In sup ẽt te istructũ esse volumus ꝙ si dñs a quo feu. tenebaᵗ diẽ suũ pluribus heredib⁹ relic. obierit vas qui cõiter illud tenẽt nõ coguᵗ fidelitatẽ pro eo feudo facere nisi dñi illud feudũ primo partirenᵗ: qũ fm ius feudi nõ dꝫ qs duas fidelitates pro eodem feudo facere.

MVlier que feudum secũdi viri cõtẽplatiõe acqsierat si ex vtroqꝫ mr̃imonio supstitib⁹ liberis decesserit. solos ex scḋo viro susceptos filios ad feudi successionẽ admitti vsu curiaꝝ obtentum est.

☞ Filia militis feudũ tenere poterit si seruitiũ ad qḋ datũ est exhibere voluerit.

SI cui militi ad certũ seruitium feudũ fuerit datũ isqꝫ relicta ex se descẽdente femina decesserit † id seruitiũ iuxta feudi cognitiõeꝫ nõ minus decẽter ꝑstare possit ꝙ masculus ꝛ si in inuest. minie cautũ sit vt ꝛ femie ad id aspirare valeãt. eã tñ admitti rectuꝫ putamus qnimo h casu simul cũ masculo in feu. eã succedere qdã putant ꝙ multo magis dignũ obseruãtia existimam⁹ cũ feu. sic datũ est vt nullũ ꝓ eo seruitiũ fiat vt pleraqꝫ hodie feuda daᵗ. Si quis eo tenoꝛe de feu. aliquo sit inuestit⁹. vt in eo succedant femine sicut masculi siue feu. id ad certũ fuerit datũ seruitiũ siue in eo ideterminate fuerit ꝓmissum seruitiũ inuestito moriẽte i feu. succedẽt piter ꝛ mares ꝛ femie. quãqꝙ em̃ supstite masculo ex q prius feu. acqsiuit femie excludanᵗ ꝛ si i marib⁹ ꝛ feminis fuerit acqsitũ vt i feudis rl'ariter tradi solet sermonẽ tñ inuestiture nõ vim verboꝝ ꝛ sensum ꝯhentium ituẽtes: discretionẽ sexus in eiusmodi feudi successione non fecimus.

TVgales a quodã milite simul de eodem feudo inuestiti fuerant vt in se descẽdentesqꝫ suos id haberẽt: hi ex se filio ꝛ filia superstitibus defuncti sunt inter quod feudi qḋ agitaᵗ. masculus em̃ vniuersum feudũ sibi vẽdicat femina v̇o ad parentũ successionẽ piter cũ fratre vocari se defendit. quidã ꝓ masculo. qdã ꝓ femina ꝓnũciant. Eorum qui pro filia iudicãt sententiam sequendã esse censeo. cũ filia ex antedictorũ iugaliũ cõtubernio superest ex ꝑdefũcta vxore alia suscepto masculo qui consanguineos ad eam frater sic i ceteris prioꝝ snia sane sequẽda est. qḋ si sola ex eo matrimonio relicta filia nullo ex eo vel alio cõnubio supstite masculo ab hac luce subtracti fuerit feudũ scindi fert prudẽtũ nostre ciuitatis opinio. vt dimidiã quidẽ partem femina sibi acqrat. reliquã vero dominus aut eius heres accipiat.

FEuda habitationum nisi aliud specialiter cautũ sit morte accipientiũ finiunᵗ.

IMperatoꝛ henricus. Si cõtigerit feudũ i curia aut fidelis neglectu consortibus applicari nullꝰ ex eo leuamen detrusus excipiat ne senioris sui cõtemptus illusus fiat ob quem feudũ inde dimiserat. Sane qui aliter fecerint quã qḋ mens saluberrime nostre cõstitutionis exposcit beneficio se carituros esse cognoscant. ita vt eis amplius sperare nõ liceat seniori danda licentia ab ipsis eorũqꝫ posteris qua ceteris detentatoribus predictum beneficium vendicandi.

NVesitũ scio dudũqꝫ apud prudentes fuisse cãm hanc si serui quib⁹ mascula seruitutis obstaculo fuerat libertate donati fuerit an ad feudi successionẽ valeant aspirare. Deniqꝫ post magnas varietates obtinuit snia distinguentiũ quo tpe libertatis donũ assecuti fuerint vt si qdẽ eo tpe q̃ coheres alter vtpote his constitutis inhabilibus aut dñs quasi ad se deuolutuꝫ vendidisset ab eius successione sint penit⁹ alieni. ne qḋ legitime factũ est supueniẽti facto postea retracteᵗ qui si re integra manumissi fuerint in feudum recte succedere queunt.

ANtiquatuꝫ esse ipsis rerũ experimẽtis nos ipsi cognouimus fideles nisi aliud ꝓtibus pactiones inserte desiderẽt dñoꝝ sumptib⁹ eisdem seruitia ministrare. iustũ nãqꝫ est vt illi cõsequanᵗ itipẽdiũ quo tpe suũ cõmodare reperiunᵗ obsequiũ presertim cum nec qsqꝫ ꝑprijs cogaᵗ impẽdijs militare maxime cũ extra ciuitatis sue tentoria seruitutis exhibendi eos conuenit fatigari.

GRegorius septimus. Si qs iperatoꝝ regũ ducũ marchionũ comitũ vel q̃rũlibet seculariũ ꝑtãtũ aut psonarũ inuestiturã epatuũ vel alicui⁹ ecclesiastice dignitatis dare ꝑsumpserit ecclesiastica cõione pueᵗ.

QVoniam inuestituras cõtra sctõꝝ patrũ autoritatẽ a laicis i multis partib⁹ cognouimus fieri ꝛ ex eo plurimas ꝑturbationes in ecclesia. imo ruinã sancte religiõis oriri. ex qbus cẽsure religio ꝯturbaᵗ decernimus vt nullus clericoꝝ inuestituras epatus vel abbatie vel ecclesie de manu impatoris vel regis vel alicui⁹ laice psone viri vel femine suscipiat qḋ si ꝑsumpserint recognoscãt inuestiturã illã ab apostolica autoritate irritã esse ꝛ se vsqꝫ ad dignam satisfactionem excommunicationi subiacere.

SI quis clericus abbas vel monachus per laicos ecclesias obtinuerit excommunicationi subiaceat.

COnstitutiões sanctorũ canonũ sequẽtes statuimus vt quicunqꝫ clericorũ ab hac hora inuestituram ecclesie vel ecclesiastice dignitatis de manu laici acceperit ꝛ q manũ imposuerit gradus sui periculo subiaceat ꝛ communione priuetur.

MAius est possessionẽ dare quam inuestituram concedere.

NVlla iuris cõstitutiõe aut cõsuetudinis vsqꝫ longeui obseruãtia ꝓhiberi sciscitatus inuenio vasallũ arctioꝛ quã in se habeat lege feudum in alium vbilibet posse transferre.

LOnginquitate tẽporis fit sepe vt nõ pateat cõditio originis vñ iã statutũ est vt ꝓfessionẽ suã liberti ecclesie debeãt facere qua ꝓfiteãtur se ꝛ de familia ecclesie esse ꝛ eius obsequiũ nunqꝙ relicturos. His quoqꝫ adijcim⁹ vt q̃ties cursum vite sacerdos impleuerit ꝛ de hac vita migrauerit mox cũ successoꝛ eius aduenerit oẽs liberti ecclesie vel ab eis ꝓgeniti chartulas suas in conspectu oĩꝫ debẽt ipsi qui substituiᵗ pontifici publicare ꝛ vt ꝓfessionẽ i cõspectu ecclesie renouare quatenus statussui vigorẽ illi obtineãt ꝛ obediẽtia eorũ ecclesia nõ careat. Si nautẽ scripturas libertatis sue intra annũ ordinationis noui pontificis manifestare cõtempserint. aut professiones renouare noluerĩt vacue ꝛ inanes chartule ipẽ remaneãt ꝛ illi origini sue redditi sũt ꝑpetuo serui.

LIberti ecclesie qꝛ nunquã eorũ moritur patrona a ꝑrocinio ecclesie nũqꝙ discedant nec posteritas quidem eorum sicut priores canones decreuerũt ac ne forte libertinitas eoꝝ in futura ꝓle nõ pateat. Ipsãqꝫ posteritas se ab ecclie patrocinio nõ subtrahat necesse est vt tam idem liberti ꝙ eius progeniti professionẽ epo suo faciãt per quam ex familia ecclesie libertos se esse fateanᵗ ei⁹ patrociniũ nõ relinquant: sed iuxta virtutẽ suã obsequiũ ei vel obedientiam prebeant.

QVicũqꝫ fideliũ propria deuotione de facultatibus suis aliquid ecclesie ꝯtulerũt si forte ipsi vel filij eorũ redacti fuerint ad inopiã ab eadem ecclesia suffragium vite temporis vsu percipiant.

ET iure ꝛ moribus receptũ est vasallũ clericali se militie dedicãtem feudum amittere. Scriptũ est em̃ in diuinis eloquijs miles christi seruiat christo. milites seculi seruiant seculo.

SI quis eṗs secularibus potestatibus vsus ecclesias ꝑ ipsis obtinuerit deponatur ꝛ segregentur omnes illi qui se communicant.

ILlud ꝓ oĩa interdicimus vt nullus clericus prebendã suam seu beneficium aliquod ecclesiasticum aliquo modo alienare presumat qḋ si presumptũ olim fuerit vel aliquando fuerit irritum erit ꝛ vltioni canonice subiacebit.

QVicunqꝫ militũ vel cuiuscunqꝫ ordinis vel professionis persona predia eccl'iastica a quocũqꝫ rege seu seculari principe vel ab epis inuitis seu abbatibus aut ab aliquibus ecclesiaruꝫ rectoribus suscepit vel inuaserit vel eorum cõsensu tenuerit nisi eadem predia ecclesie restituat excommunicationi subiaceat.

SI tributũ petit iperatoꝛ. nõ negamus agri ecclesie soluant tributũ. si agros ecclesie desiderat imperatoꝛ potestatẽ habet vindicandoꝝ tollat eos si libitum est imperatori. non do sed nõ nego. qꝛ non ecclesia dari imperatori nõ pontificalis apex more capitis ecclesie preeminens potest subijci regibus.

DE his que clerici emeriti vl' viuorum donationib⁹ acceperint consueta principibus debent obsequia. vt ꝛ annua eis persoluãt tributa ꝛ vocato exercitu cum eis consensu tamen romani pontificis proficiscantur ad castra.

Finis.

¶ Decisionū singulariū Jacobi Aluaroti super libro feudo⁊ Index alphabeticus feliciter incipit.

Abbas ⁊ abbatissa in temporalibus pares iudicantur: nam ⁊ vterq̧ infeudare potest: in spiritualibus aūt non item. De his qui feu.da.pos.§.j.nu.9.fo.v.

Absentia pariū solēnitatē circa nouā inuesti. fiendam nō secludit. De consue.rec.feu.§.quod autem.nu.2.fo.cj.

Absolutio ab excōicatione in integrū restitutio dicitur. Hic finit lex.§.j.nu.7.fo.xcv.

Abstinere a malo non sufficit nisi bonū feceris. De forma fideli.ca. vnico.nu.3.fo.l.

Actio cui datur exceptio nō negatur. De inuesti.de re alie.fac.§.rei autem.nu.2.fo.lij.

Actor forum rei debet sequi. De inuesti.in mari.fac.§.j.nu.4.fo.lxj.

Actor negatiuā positionem adducet in iudicio.de cōten.inter do. ⁊ vasal.de inuest.c.vnico.nu.2.fo.xxxvj.

Actore nil probante an debeat reus absolui.de contro. inuesti. §.j. nu.7.fo.xj.

Actore non probante absoluitur reus.de consue.rec.feu.§.fin.nu.1. fo.ciiij.

Actor clericū ad examen vetitū trahens iure suo priuatur.de sta. ⁊ consue.§.statuimus.el.j.nu.2.fo.cxxxvij.

Actoris intentione fundata reus suas exceptiones opponet.de cōtro.inuesti.§.item si vasallus.nu.2.fo.xiij.

Actus nō expectatis expectādis est inualid⁹.de cōsue.rec.feu.§. qd autem.nu.1.fo.cj.

Adiuuare nō dicitur qui ad peccandū auxiliat. Hic finitur lex.§.j nu.8.fo.xcvj.

Adiutoriū dn̄is imperatorē pro corona suscipienda comitantib⁹ quale debeat a vasallis.de phi.feu.alie.p lotha.c.j.nu.6.fo. cxxj.

Administratores locorū prouinciā ab heretica prauitate expurgabunt.de sta.⁊ consue.§.statuimus.el.ij.nu.1.fo.cxxxviij.

Adoptiui naturalibus nō in omnibus equiparādi. Si de feu.fue. contro.c.adoptiuus.nu.2.fo.lxxx.

¶ Aduene ⁊ peregrini ab hospitali nō sunt repellēdi.de sta.⁊ consue.§.omnes.nu.1.fo.cxxxviij.

¶ Affectus nō punietur nisi effectus subsequatur.de capi. qui cur. ven.c.si voluerit.nu.2.fo.cxix.

Affectu nō sequuto effectu qualiter puniēdus.que fuit pri.cau.be. amit.§.sed ⁊ qui.nu.12.fo.lxxij.

¶ Agnati ad feudū vocati ꝓpter delictū vasalli delinquētis mortē nō prestolabunt.q̄ fuit pri.causa bene.amit.§.fi.nu. 13. fo. lxxiiij.

Agnati alienationi nō consentiētes an sint alienatoris heredes.de alie.feu.pater.c.j.nu.7.fo.cix.

Agnati an succedant filio vasalli mortui de feudo paterno tāq̄ nouo inuesti.an agna.vel fil.pos.repu.feu.c.vnico.nu.7.fo.cxv.

Agnati an possint vasallo filios habēte ⁊ feudū refutante mortuo reuocare feudum.de alie.feu.pater.c.j.nu.6.fo.cix.

Agnati domino preferendi in redemptione feudi.quali.olim feu. po.alie.§.porro.nu.5.fo.lv.

Agnati feudū antiquū quo tanq̄ nouo inuestitus est vasalli filius an possint reuocare.an agna.vel fil.c.vnico.nu.8.fo.cxv.

Agnati proximioris consensus qn̄ agnatis nascituris sit nociuus de suc.feu.§.hoc.quoq̧.nu.6.fo.xxij.

Agnati vasalli in feudi possessiōe decedētis in eadē cōseruādi sunt si de feu.fue.contro.c.j.nu.2.fo.lxxvj.

Agnatis concedit qd extraneis denegat.de alie.feud.pater.c.j.nu.5. fo.cix.

Agnatis concedit qd extraneis negatur.per quos fiat inue.§.sed ⁊ res.nu.2.fo.xlvij.

Agnatis cōceditur quod extraneis denegatur.de alie.feu.§.⁊ si cliētulus.nu.2.fo.xxvij.

Agnatis pluribus ex diuersis lineis ad feudū vasalli mortui aspirātib⁹ q primo sint vocādi.de na.suc.feu.c.vnico.nu.6.fo.cxviij.

Agnat⁹ ad acqsitionē feudi antiqui nō admittit nisi a stipite ꝓmi acqrētis ꝓgrediat.si vas.feu.priue.cui defer.deb.c.vni.nu.3.fol.c.

Agnatus feudū suū retinens agnati sui hereditatē ad quā vocat repudiare poterit.de capi.qui cur.ven.c.filius.nu.2.fo.cxx.

Agnatus iuri succedēdi renūciare pōt.de eo qui finē fe.agna.c. vnico.nu.1.fo.cxvij.

Agnatus ꝓximior in feudo an admittatur infeudāte mortuo.per quos fiat inue.§.sed ⁊ res.nu.8.fo.xlvij.

Agnatus ꝓximior vasalli absq̧ liberis decedētis feudū sine ꝓtestatione apprehēdens nō per hoc vasalli creditoribus tenebit. An agna.vel fil.c.vnico.nu.14.fo.cxvj.

Agnatus rem ab agnato venditam pro eodem pretio reuocare pōt quali.olim feu.po.alie.§.porro.nu.6.fo.lv.

Agnatus succedēs agnato in hereditate ⁊ feudo paterno illā refutabit ⁊ istud retinebit.an agna.vel fi.pos.rep.feu.c.vni.n.1.f.cxv.

Agnatus vasallo feudū alienāti cōsentiēs filijs nō preiudicabit. q̄ fuit pri.cau.be.amit.§.fi.nu.24.fo.lxxv.

Agnatus vas.extraneo in feudi emptione ꝓferendus.per quos fiat inue.§.sed ⁊ res.nu.3.fo.xlvij.

Agricole ⁊ eo⁊ instrumenta sed ⁊ animalia eximunt a captura.de sta.⁊ consue.§.agricultores.nu.1.fo.cxxxix.

Alchimiste qui sint ⁊ an puniendi. Que sint regalia.ca.vnico.nu.4. fo.cxxxiiij.

¶ Alexādria lōbardie ab alexandro papa denominata.de pace tenen.c.j.nu.2.fo.lxxxviij.

¶ Alienare feudū volenti tria requirunt.si de feu.fue.contro.c.beneficium.nu.2.fo.lxxxvj.

Alienari prohibitū nō pōt trāsferri per feudum.quos fiat inue.§.sed ⁊ res.nu.1.fo.xlvij.

Alienatio distractio vel quodlibet cōmerciū super feudis prohibet vasallis.de probi.feu.alie.per lotha.c.j.nu.2.fo.cxxj.

Alienatio feudi noui legitime facta neq̧ per filios neq̧ p agnatos reuocanda.que fuit pri.causa be.amit.§.fi.nu.35.fo.lxxv.

Alienatio feudi necessaria domino etiā ignoranti erit nociua.que fuit pri.cā be.amit.§.fi.nu.25.fo.lxxv.

Alienatio feudi inter agnatos permittit.q̄ fuit prima cā be.amit. §.fi.nu.21.fo.lxxiiij.

Alienatio feudi inter agnatos licita.si de feu.fue.ꝯtro.c.titi⁹ filios nu.2.fo.lxxxij.

Alienatio feudi reuocabitur a filijs vasalli viuētis.si de feu.fue. cōtro.c.titius filios.nu.3.fo.lxxxij.

Alienatio fit potētiori de ꝯsuetudine mediolanēsi: q̄ nō fieret min⁹ potenti.de lege corradi.§.ex eadem lege.nu.7.fo.cv.

Alienatio quecūq̧ feudi dn̄o inscio vasallis est iterdicta.de prohi. feu.alie.per fe.c.j.nu.1.fo.cxxviij.

Alienationi cōsentiens iure suo priuabitur.si de feu.fue.cōtro.c.titius filios.nu.4.fo.lxxxiij.

Aliud dictio iam dicto⁊ implicatiua.de feu.guar.⁊ gast.c.vnico. §.j.nu.3.fo.ix.

Amicus in prosperitate amicū non deseret in aduersitate.de notis feu.c.j.nu.2.fo.cxxxv.

Appellatiōe pendente appellator tuet in possessione.quo tpe mi. c.sancimus.nu.4.fo.xxxv.

Angaria munus personale dicitur. que sint regalia.c. vnico.nu. fo.cxxxiiij.

Annus quare in mense septembris incipere dicat.hic fin.lex.§.his consequenter.nu.1.fo.xcvij.

Annus quotuplex inueniatur ⁊ eo⁊ quilibet quis esse definiat.hic fi.lex.§.his consequenter.nu.1.fo.xcvij.

Archiep̄s Mediolaneñ.in feudū nō dabit qd suus ꝓdecessor nō infeudauit.de cle.qui inue.fac.c.vnico.nu.2.fo.cvj.

Archiep̄s quis: vn̄ dicat: qualiter ordinet ⁊ cōsecret ⁊ q̄ fulgeat dignitate.epm vel abbatem.§.j.nu.16.fo.xx.

Archiep̄s vn̄ dicatur ⁊ que sit ei⁹ iurisdictio. Item in quo differat a patriarcha.de his qui feu.dare pos.§.j.nu.3.fo.v.

Argumētū ab allusione vocabuli validū.p quos fiat inue.§.nulla. nu.3.fo.xlviij.

Arma quare in palatijs ꝑncipū dn̄orum vel cōitatū portari vetentur.de pa.te.§.ad palatium.nu.1.fo.xciij.

Arma portans quo animo deferat q̄liter cognoscet.de pac.§.mercator.nu.3.fo.xciij.

Ascendētes per rectā lineā suis descēdētibus in feudo nō succedūt de na.suc.feu.c.vnico.nu.1.fo.cxviij.

Ascriptitij bona religionem ingrediētis cui pertinebūt. de milite vas.qui arma bellica depo.c.vnico.nu.10.fo.lxv.

Assertio actoris in iudicio facta est sibi nociua.de cōtro.inter vas. ⁊ epi.c.vnico.nu.4.fo.lxiiij.

Augmentum feudi an possit in dotē dari.quali.olim feu.po.alie.§. donare.nu.12.fo.lv.

Autē dictio cōtinuatiua dr̄ ⁊ prime dictis aduersat.de feu.guar.⁊ gast.c.vnico.§.j.nu.4.fo.ix.

Annito⁊ reb⁹ impune damnum dat.hic fi.lex.§.j.nu. 11. fo.xcv.

Banno dn̄i pendēte feudi ius nō alienabit vasallus.hic fi.lex.§.j.nu.13.fo.xcv.

Bāno quis priuatur eo qd sibi iure nature debebat.de pa.te.§.ferro nu.5.fo.lxxxix.

Bannum ex cā relaxandum.de sta.⁊ consue.§.itē nulla.numero.4. fo.cxxxvij.

Bānū non obligationē a vasallo debitam dn̄o sed obligationis effectum tollit.hic fi.lex.§.j.nu.12.fo.xcv.

Bānū q̄tuor modis acceptū in iure repit.hic fi.lex.§.j.n.23.fol.xcv.

Bastardus gn̄is nobilitate nō potietur.quis di.dux co.§.ceterum.nu. 8.fo.lviij.

Beneficio atq̧ iuri proprio renunciare quis pōt. quali.olim feu. po.alie.§.porro.nu.2.fo.lv.

Bellum qualiter cognoscetur an iuste vel iniuste moueat.hic fi. lex.§.j.nu.21.fo.xcvj.

Bn̄ficiū in specie ꝑter feudi naturā ad certum seruitium dari ꝑt. In qui.cau.feu.amit.§.vnico.nu.7.fo.lxviij.

Beneficium legis nō implorabit qui in legē commisit. De pa.iura. fir.§.preterea.nu.1.fo.cxxv.

Beneficiū quot modis sumitur: ⁊ vt perfectum dicatur q̄ in eo q̄rantur. In quib.cau.feu.amit.§.vnico.nu.6.fo.lxviij.

¶ Bona ꝯtumacis nō fisco sed applicanda sunt proximis. De pa. tenen.§.si vero.nu.2.fo.lxxxix.

Bona ecclesie aliuellata centum anno⁊ elapso curriculo ad dn̄m redeunt. De alie.feu.§.inde potest.nu.7.fo.xxvij.

Bona homicide cui applicāda. De pa.in.§.homicidiū.n.3.f.cxxiij.

Bona mobilia de ipso territorio esse creduntur in quo reperiunt De pace tenen.§.si vero.nu.1.fo.lxxxix.

Bona occasiōe generalis arbitrij quādo possint publicari. De pa. tenen.§.si vero.nu.8.fo.lxxxix.

Bona regalia q̄ sint ⁊ in quotuplici differentia. De his qui feu.da. pos.§.j.nu.11.fo.v.

Bona vacantia in episcopum nōnūq̄ ⁊ in fiscum qn̄q̧ deuoluūt. De statu.⁊ consue.§.omnes.nu.3.fo.cxxxviij.

¶ Breue testatum per domini sigillum quandoq̧ probatum. Qui testes sint neces.ad proban.no.inuesti.c.vnico.nu.5.fo.c.

Breue testatum quod ⁊ quare sic vocetur hic aperte demonstrat. De controuer.inuesti.§.j.nu.3.fo.xj.

Capitaneus quot modis dicitur. De feu.mar.c.si capitanei.nu.1.fo.xxviij.

¶ Carboniana bono⁊ possessio locum sibi vendicat in feudo. An agna.vel fil.c.vnico.nu.11.fo.cxvj.

¶ Cardinalis quis: qualis esse debeat: quot genera: quot numero. qui ⁊ ad quid sint. Episcopum vel abba.§.j.nu.11.⁊ seq.fo.xix.

¶ Caontes seipsum interfecit qd ense cinctus ad locū cōcilij accesserit. De pace tenen.§.ad palatium.nu.2.fo.xciij.

¶ Castra de nouo marchioni cōcessa nō sunt de marchionatu. De probi.feu.alie.§.preterea ducatus.nu 9.fo.cxxxj.

¶ Castrum per principem comiti ablatū ⁊ alteri vēditum an possit a comite restituto vendicari.hic finitur lex §.j.nu.19.fo. xcvj.

¶ Casus i quibus inculpatus pugna se purgare tenetur. De pace tenen.c.j.nu.14.fo.lxxxviij.

Casus nouus si emergat ad principē recurritur. Cōsti.feuda.c.vnico.nu.1.fo.xxxj.

¶ Causa feudalis inter eos quos nō constat esse vasallos coram ordinario discutietur. De lege Corradi.§.ij.nu.1.fo.ciiij.

Causa domino feudi preiudicialis nō potest in sua curia terminari. An apud iudi.vel cur.c.vnico.nu.1.fo.cxvj.

Causa inter maritū ⁊ agnatum per pares curie nō terminatur. De inuesti.in mari.fac.§.j.nu.3.fo.lxj.

Causa iure romano ⁊ iure loci viuentium ꝺm quod ius decidatur De feu.cogni.c.j.nu.1.fo.xlj.

Causa iusta superueniens dolū secludit. De probi.feu.alie.p lotha. ca.fina.nume.3.fo.cxxij.

Causa inter vasallum ⁊ emptorem sacramento emptoris dirimit De capi.qui cur.ven.c.similiter.el.ij.nu.1.fo.cxx.

¶ Cause feudi amittendi sub certis regulis nō possunt tradi. In quib.cau.feu.amit.§.vnico.nu.2.fo.lxviij.

¶ Cautela qd dn̄s possessionem feudi tradere nō possit cogi. Si ꝺ feu.fue.controuer.c.si facta.nu.6.fo.lxxxiij.

¶ Collaterales vsq̧ ad.vij.gradum succedunt i feudo. De his qui feu.da.pos.§.hoc quoq̧.nu.1.⁊.9.fo.viij.

¶ Collatio dignitatum regalium ad principē pertinet. Quis dic. dux co.⁊c.§.j.nu.2.fo.lvj.

¶ Collationes dignitatū regalium ad imperatorem spectāt: ⁊ an ad reges in suis regnis. De feu.mar.c.j.nu.1.fo.xxviij.

¶ Collecta vl ꝯtributio ꝺ vino ⁊ oleo ex terra feudali qualiter fiēda. De capi.corra.c.similiter.nu.4.fo.cxj.

Collecta pro fructibus imponēda. De capi.corra.c.silr.nu.3.fo.cxj.

¶ Citare quis valeat. De milite vasal.qui contu.est.§.j.numero. 5. fo.lxvj.

¶ Citari persone que possint ⁊ quo tēpore. De mili.va.qui cōtra est.§.j.nu.10.fo.lxvj.

¶ Citatio in actiōe reali in reos contumaces quales producat effectus. De mili.vasal.qui contu.est.§.j.nu.14.fo.lxvj.

Citatio iuxta iuris cōmunis formam ⁊ feudorum consuetudines qualiter fieri debeat. De milite vasal.q ꝯtu est.§.j.nu.8.fo.lxvj.

Citatio noua cōtumacis pro audienda sententia priuationis non queritur. De mili.vasal.qui contu.est.§.j.nu.16.fo.lxvij.

¶ Citationis causa tēpus locus ad cuius petitionem adduci debent. De mili.vasal.qui contu.est.§.j.nu. 4.fo.lxvij.

¶ Citatus a nō suo iudice priuilegium suum dicturus debet comparere. De mili.vasal.qui contu.est.§.j.nu.11.fo.lxvj.

Citatus comparebit priuilegium obiecturus: non tamen trahet inuitus. An apud iudi.vel cur.do.c.vnico.nu.4.fo.cxvj.

¶ Clausula nō obstañ. in rescriptis īperatoris an debeat apponi. Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.6.fo.lxxxj.

¶ Clerici an prestare debeāt iuramētū dn̄is laicis.qualiter vas.iur. debe.c.vnico.nu.4.fo.l.

Clerici dn̄is ciuitatū fidelitatem seruabunt.de pace tenen.§.si quis aliquem.nu.3.fo.xc.

Clerici q̄ bōa īfeudare possit.de his q feu.da.pos.§.j.nu.10.⁊.15.f.v

Clecic⁹ de nouo pōt inuestiri feudo.de milite va.qui arma belli. depo.ca.vnico.nu.11.fo.lxv.

Clericus feudū a laico recognoscēs ipsius iurisdictiōi subesse dr̄. si de feu.fue.controuer.c.qui clericus.nu.6.fo.lxxix.

Clericus feudū retinere potest: sed tamen p substitutum seruiet. de benefi.fe.§.fi.nu.3.fo.xcix.

Clerici nō debēt trahi coram iudice seculari.de sta.⁊ cōsue.§.statuimus.el.j.nu.1.fo.cxxxvij.

Clericus non est feudi capax.de benefi.fe.§.fi.nu.1.fo.x cix.

Cleric⁹ ꝓbendat⁹ laico fratri cohabitāti an peculiū suū ꝯferre teneatur de fra.de no.bene.inuesti.c.si duo fratres.nu.9.fo.lx.

Cleric⁹ pacē frāgēs i decē libras laico ꝓsidēti epo aūt iuxta statuta sua puniet.de pace tenen.§.si quis aliquem.nu.1.⁊.3.fo.xc.

Clericus si de nouo feudū acqsiuerit illud tenere non valebit.de benefi.femi.§.fi.nu.4.fo.xcix.

Clericus seu prelatus an ⁊ qn̄ ⁊ quas res infeudare possit.de his q feu.da.pos.§.j.nu.16.fo.vj.

Cogitatio peccandi nō debet puniri.de cap.qui cur.vē.c.si voluerit nu.1.fo.cxix.

Cognati a feudo repellēdi.de his qui feu.da.pos.§. hoc quoq̧. nume.10.fo.ix.

¶ Coitus oīs extra matrimonium reprobat⁹.de filijs natis ex matri.ad morga.contrac.c.vnico.nu.1.fo.xcviij.

¶ Comes dr̄ q primi ordinis comitiuam meretur.quis dic.dux comes ⁊c.§.1.nu.3.⁊.fo.lvj.

¶ Cōmunicantes excōmunicatis excommunicantur.de sta. ⁊ consue.§.item quecunq̧.nu.1.fo.cxxxvij.

¶ Communitates in ecclesiā nullam exercebunt autoritatē. de sta. ⁊ consue.§.item nulla.nu.1.fo.cxxxvij.

¶ Cōitatis parte i dn̄m delinquēte nō priuabit feudo tota cōitas que fuit prima cau.benefi.amit.§.fi.nu. 14.fo.lxxiiij.

¶ Cōparēdi impossibilitas iudicū manus tz ligatas.de milite va. qui contu.est.§.j.nu.19.fo.lxvij.

¶ Cōpetitor competitorem ob delictum in se commissum infringere potest.de pace tenen.§.si duo.nu.2.fo.xcj.

Cōpetitor maiores p se habens presumptiones prius ad ꝓbandū admittitur.de pace tenen.§.si duo.nu.1.fo.xcj.

¶ Concedens fundū in feudū pendentes fructus concedere credit. hic finitur lex.§.his consequenter.nu.6.fo.xcviij.

¶ Condēnatus ad patibulum an gr̄a obtenta recuperet etiam feudum.hic fini.lex.§.j.nu.20.fo.xcvj.

¶ Cōditio turpis ꝯctui matrimonij adiecta ob loci ꝯsuetudinē ferenda.si de feu.fue.controuer.c.filij.nu.1.fo.lxxxiiij.

¶ Cōfederationes ⁊ lige inter ciuitates qn̄ permisse.de pace tenen. c.j.nu.8.fo.lxxxviij.

¶ Confirmari nō potest ex postfacto qd nō valuit ab initio. Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.1.fo.lxxx.

¶ Confessio vasalli ꝯ se corā testibus non paribus facta qn̄ sibi officiat.q sint testes neces.ad proban.no.inue.c.vnico.nu.7.fo.cj.

¶ Coniurationes sup malis actib⁹ reprobate.de pa.iur.fir.§.cōuēticulas.nu.2.fo.cxxiij.

¶ Consensus dn̄i in feudi alienatiōe agnatis non ꝑiudicabit. De alie.feu.paterni.c.j.nu.1.fo.cix.

Consensus extranei nō querit vbi de iure ꝓprio disponit.si de feu. fue.controuer.c.moribus.nu.5.fo.lxxvij.

¶ Consentiēs alij in sui ipsi⁹ ꝑiudiciū sibi īputet.qui.mo.feu.amit. §.preterea.nu.2.3.⁊.4.fo.xvij.

¶ Consensus posterio⁊ agnato⁊ prioribus agnatis non nocebit. de alie.feu.paterni.c.j.nu.2.fo.cix.

¶ Consobrini filij fratrū qn̄ dicātur.de feu.mar.c.si capitanei. nume.3.fo.xxviij.

¶ Constitutio principis generali clausula nō obstā.contēta erit.ꝺ sta.⁊ consue.§.nauigia.nu.1 fo.cxxxviij.

¶ Consuetudines diuerse diuersis in locis esse possunt.quali.olim feu.po.alie.§.j.nu.2.fo.liiij.

Consuetudines male quāto tempore prescribātur.de feu.cogni. c. j.nu.4.fo.xlij.

Consuetudines feudo⁊ in quibus feudis locum habeāt. de his q feu.da.pos.§.j.nu.14.fo.vj.

Cōsuetudinis rectitudo cadit in feudo camere vel caneue.qd sit inuesti.§.si vero vasallus.nu.3.fo.xlv.

¶ Cōsuetudo bona quare naturalis sit dicenda.in q.cau.feu.amit. §.vnico.nu.5.fo.lxviij.

Consuetudo renouāde īuestiture mediolañ.nō stringit.q̄ fuit pria cau.bene.amit.§.j.nu.4.fo.lxix.

Cōsuetudo bona ⁊ que mala dicat in feudali materia.quali.olim feu.po.alie.§.porro.nu.1.fo.lv.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

Cõsuetudo in feudis legem scriptam superat. De feu. cogni. c. j. numero. 2. fo. xlj.

Cõsuetudo in materia feudali attendenda. De feu. cogni. c. j. nu. 5. fo. xlij.

Cõsuetudo iuris cõmunis dispositionem sic alterare potest vt etiã a lege Romanorũ eadẽ aut mos vinci nequaꝙ̃ valeat. De his q feu. da. pos. §. hoc autem. nu. 3. fo. viij.

Cõsuetudo irrationabilis aliquo casu recipitur. De aliena. feu. §. i feudo. nu. 1. fo. xxvij.

Cõsuetudo legẽ superat: a lege aũt non vincitur. De capi. corra. c. j. nu. 3. fo. cx.

Cõsuetudo Mediolaneñ. fert multa cum vniuersitate transire que nõ possunt de per se. De lege corradi. §. ex eadem lege. nu. 3. f. cv.

Cõsuetudo Mediolaneñ. in feudo per dominum alienãdo nõ seruanda. De lege corradi. §. ex eadem lege. nu. 2. fo. cv.

Consuetudo Mediolaneñ. rem ab quã lis mouetur non autẽ personas considerat. De lege corradi. §. j. nu. 3. fo. ciiij.

Cõsuetudo qua feudũ alienari vetatur optima censetur. Qualiter olim feu. pot. alie. §. j. nu. 1. fo. liiij.

Cõsuetudo quanto tẽpore inducatur. ⁊ de hoc plures opi. De his qui feu. da. pos. §. j. nu. 12. fo. v.

Consuetudo quotuplex. De feu. cogni. c. j. nu. 3. fo. xlij.

Consuetudo solita in iuramento fidelitatis est seruãda. Qualiter vasal. iura. debe. c. vnico. nu. 2. fo. l.

¶ Contractui feudali iuramẽto vel stipulatiõe vallato an possit renunciari. De capi. qui cur. ven. c. fi. nu. 3. fo. cxx.

¶ Contractus puberis ad iurãdum blanditijs inducti an sit validus. De pa. iura. fir. §. item sacramenta. nu. 5. fo. cxxvj.

Contractus irreuocabilis duo exigit. De pa. iura. fir. §. itẽ sacramẽta. nu. 2. fo. cxxv.

¶ Controuersia capitaneorũ lege corradi: valuasorum autem corã paribus diffinienda. De lege corradi. §. j. nu. 1. fo. ciiij.

Cõtrouersia de feudo inter quas reperiatur personas. Apud quez vel quos. c. j. nu. 3. per totum. fo. xxx.

Controuersia de feudo si fuerit inter dñm ⁊ vasal. qñ stetur simplici verbo dñi. De controuer. inuesti. §. si vero feudum. nu. 1. fo. xij.

Controuersia feudi existẽte inter dñm ⁊ vasa. cui debeat deferri iuramentum. De controuer. inuesti. §. j. nu. 8. fo. xij.

Controuersia inter dominũ ⁊ vasallũ de feudo si oriatur apud pares terminabitur. De aliena. feu. pater. §. si inter. nu. 1. fo. cix.

Controuersia inter dñm ⁊ nõ vasallum coram quo discutiẽda. De probi. feu. alie. per fede. §. preterea. nu. 9. fo. cxxxiij.

Controuersia inter masculũ ⁊ feminã masculi sacro qñ terminet. De controuer. inter mascu. ⁊ femi. de bene. c. vnico. nu. 1. fo. cxij.

Contumacia trina citatione conuincit. De milite vasal. qui cõtu. est. §. j. nu. 3. fo. lxvj.

Contumacia vasallo non ascribit nisi legitime citetur. De pa. iura. fir. §. si. nu. 3. fo. cxxvij.

¶ Conuenticule que ad malum tendũt reprobantur. De pa. iura. fir. §. conuenticulas. nu. 1. fo. cxxiiij.

¶ Corradus Imperator feudũ alienari vetuit: reuocari autẽ permisit. De capi. corra. c. preterea. nu. 1. fo. cx.

¶ Corporaliꝰ possidẽtur: incorporalia nequaꝙ̃. Quid sit iuesti. §. si vero vasallus. nu. 1. fo. xlv.

¶ Credentie manifestatio an sufficiat ad priuãdũ feudo vasalluz. Hic potest esse ti. c. vnico. nu. 4. fo. xxix.

¶ Creditor fugienti defectu iudicis rez potest auferre debitori. De pace iura. fir. §. si quis vero aliquod. nu. 2. fo. cxxiij.

Creditor q nõ est dñs an debeat in posses. mitti in bonis feudalibꝰ ꝓpter contumaciam debitoris. De mili. vasal. qui contu. est. §. j. nu. 17. fo. lxvij.

¶ Creditores camere vel caneue vasallis pferendi. De notis feu. c. 1. nu. 1. fo. cxxxv.

¶ Culpa vniꝰ quõ vergat in preiudicium alterius. Quib. mo. feu. amit. §. item si fuerint. nu. 4. fo. xviij.

Damno duplici nemo afficiẽdꝰ. De feu. da. minimis valua. c. vnico. nu. 2. fo. xxix.

¶ Dans castrũ an dicatur ius patronatꝰ ecclesie cõferre. Si de feu. fue. cõtrouer. c. in generali. num. 2. folio. lxxxv.

¶ Decretum primum die feriata interponendũ. De milite vas. qui contu. est. §. j. nu. 20. fo. lxvij.

¶ Defendenti se multa concedũtur que offendere volẽti vetantur. De pace tenen. §. mercator. nu. 2. fo. xciij.

¶ Delatio iuramenti est effectꝰ principalis semiplene probatiõis De consue. rec. feu. §. sacramentum. nu. 7. fo. cij.

¶ Delator quis dicatur ⁊ quot modis capiat. Que fuit prima cã bene. amit. §. sed ⁊ qui. nu. 1. fo. lxxij.

¶ Delicta soleanibus verbis nonnũꝙ̃ intitulanda. In qbus cau. feu. amit. §. vnico. nu. 3. fo. lxviij.

¶ Delinquẽs criminaliter de domo ꝓpria nolẽs trahi potest. De pace tenen. §. si index. nu. 3. fo. xc.

¶ Descendentes in infinitũ in feudo succedunt quibus deficientibus ad collaterales agnatos deuoluet. de na. successio. feu. c. vnico. nu. 4. fo. cxviij.

¶ Dignior ad eligendũ ⁊ votum suum deponendum prius admittitur. De controuer. apud pares termi. c. vnico. nu. 1. fo. lxij.

¶ Dignitas personatus que sit. Epm vel abba. §. j. nu. 17. fo. xx.

¶ Dignitatẽ inferiorẽ adeptus superiori qua pollebat est priuãdus. Quis dica. dux co. §. ceteri. nu. 12. fo. lviij.

¶ Dignitates regales statuto iducẽte diuidi possunt. De probi. feu. alie. per fede. §. preterea ducatus. nu. 8. fo. cxxxj.

Dignitates plures eodẽ tempore an quis possit habere. Quis dicatur dux comes. §. ceteri. nu. 11. fo. lviij.

¶ Dimidia quãdo dicatur venire partis appellatione. De con. inuesti. §. cum autem. nu. 4. fo. xij.

¶ Dispositio rei pricipalis trahit ad accessoria in feudali materia. De inuesti. de re alie. fac. §. rei autem. nu. 3. fo. lij.

¶ Disuestitura q̃ ⁊ quotuplex. Per quos fiat inuesti. §. nulla. nu. 8. fo. xlix.

¶ Diuisio simplex in feudo paterno postea aperto diuidẽtibus nõ preiudicat. Impera. lotha. c. vnico. nu. 3. fo. xxj.

¶ Diuisiones fructuum inter dñm ⁊ heredes vasalli mortui fiende. Hic finitur lex. §. his consequenter. nu. 3. fo. xcvij.

¶ Doctor decretum doctori legum preferendus. Quis dica. dux comes. §. j. nu. 21. fo. lvij.

¶ Domini eiusdem feudi duo si fuerint: altero i vasallum pcedẽte ad quem deuoluet portio eius. Si de feu. fue. cõtrouer. c. du. nu. 4. fo. lxxxvij.

Domini prouinciarũ ⁊ ciuitatum modernis tpibus bella indicere possunt: quod romanis oli spectabat. Hic finit lex. §. j. n. 2. f. xcv.

Domini terrarum malefactores in suis terris nõ fouebunt. De pace tenen. §. si index. nu. 1. fo. xc.

¶ Dominium duplex i feudo reperitur. De inuesti. de re alie. fac. §. quã uis enim. nume. 1. fo. liij.

Dominũ posse feudum alienare vasallo inuito qualiter intelligendum. Quali. olim feu. po. alie. §. de illa. nu. 2. fo. lv.

¶ Domino a bãno vel excõicatiõe restituto omnia iura sua restituuntur. hic finitur lex. §. j. nu. 9. fo. xcv.

Domino bannito vasallꝰ fidelitatẽ nõ seruabit. Hic finitur lex. §. numero. 5. fo. xcv.

Domino vasallo ⁊ possessore feudum vendicantibus vter eorum preferatur. De inuesti. de re alie. fac. §. rei autem nu. 7. fo. liij.

¶ Dominus inuestiturã a se factã nõ reuocabit. Si de feu. fue. cõtrouer. c. feudum. nu. 3. fo. lxxxvij.

¶ Domino ob culpã commissã proprietate feudi priuato ad vasalluz ipsa proprietas deuoluetur. Qualiter dominꝰ ꝓprie. priua. ca. vnico. nume. 3. fo. cxvij.

Dño proditionis crimen perpetrante i principem feudi ꝓprietas in fiscũ transferetur. Si de feu. fue. cõtrouer. c. dño. n. 4. f. lxxxvij.

Dño querenti an res feudalis sit fideliter vasallꝰ respõdebit. Si de feu. fue. controuer. c. vasallus. el. ij. nu. 1. fo. lxxxv.

Dño vendicãti feudum tanꝙ̃ pignus a vasal. tanꝙ̃ feudum possidente onꝰ probandi debet incumbere. De controuer. inuesti. §. similiter. nu. 3. ⁊ 3. fo. xij.

¶ Dñs abusiue inuestiens ad iteresse tenet qđ si soluerit liberabit. Si de feu. fue. controuer. c. si facta. nu. 6. fo. lxxxiij.

Dominus aliquando parem vicem nõ reddit vasallo. De pa. iura. fir. §. si vero. nu. 1. fo. cxxvij.

Dñs an immediate vasallũ inuestiri petentem teneatur inuestire. Per quos fiat inuesti. §. nulla. nu. 5. fo. xlix.

Dominus an vasallo fidelitatez iurare debeat. De for. fide. c. vnico. nu. 7. fo. l.

Dñs an vendicet feudũ a vasalli creditore pro delicto intentato. De inuesti. de re alie. fac. §. rei autem. nu. 8. fo. liij.

¶ Dñs cõcedens feudũ cum pacto ꝙ pro facto ꝓprio nõ teneat de euictione: an teneatur ꝓ facto autoris. Si de feud. vasa. fuer. in terpel. c. vnico. nu. 7. fo. lxxvj.

Dñs cũ curia sua iter vasallos suos est index ordinarius. De inuesti. in mari. fac. §. illud tamen. nu. 1. fo. lxj.

Dñs de calũnia si iurare voluerit: idẽ a vasallo exigere poterit. De consue. rec. feu. §. in quibus. nu. 3. fo. ciij.

¶ Dñi an teneãtur de delicto famulorũ. De pace tenen. §. miniles. nu. 4. fo. xciiij.

¶ Dño de causa iter vasallos nolente iudicare qd fiendũ. De probi. feu. alie. per fede. nu. 4. fo. cxxxiij.

Dño dicẽte vasallo qđ accipiat possessionem feudi: nõ statim videtur vasallus apprehendisse. De consue. rec. feu. §. j. nu. 4. fo. cj.

¶ Dominus delinquẽtis nonnũꝙ̃ ob delictũ destruitur. De pa. iura. fir. §. preterea. nu. 2. fo. cxxv.

¶ Dñs de lite inter vasallos vertẽte iudicare volẽs vbi stare debeat. De probi. feu. alie. per fede. §. preterea. nu. 5. fo. cxxxiij.

Dñs ꝯ voluntate vasalli vtile dominũ accipiet ⁊ in alia dominũ conferet. De controuer. inuesti. §. cum autem. nu. 3. fo. xij.

Dñs feudi eadẽ fide vasallo qua vasallus domino astringitur. si de feu. fue. controuer. c. domino. nu. 2. fo. lxxxvij.

Dominꝰ feudi feminã ad se reuerso põt inuestiture feudo. De succ. feu. §. filia vero. nu. 2. fo. xxiiij.

Dñs feudi in personã delinquens vasalli spoliat ꝓprietate feudi. Si de feu. fue. controuer. c. domino. nu. 1. fo. lxxxvij.

Dñs feudi possessionem tradere tenetur vbi a vas. fidelitatis sacrm prestatur. Si de feu. fue. controuer. c. si facta. nu. 2. fo. lxxxiij.

Dominus feudi proprietate priuat si infra annum vasallo petenti inuestiturã ab ipso denegat. Que fuit prima causa bene. amit. §. j. nu. 11. fo. lxix.

Dñs feudi quãdo vasallũ cõpellat vt inuestiturã ostendat. De cõtrouer. inuestit. §. j. nu. 9. fo. xij.

Dñs feudi quo actiõis genere aget aduersus eũ q feudũ a vasallo cõparauit. De cõtro. inter do. ⁊ empto. feu. c. vnico. nu. 5. fo. cxij.

Dñs feudũ alienãs sine vasalli voluntate an priuetur proprietate. Quo tempore miles. c. si quis fuerit. nu. 4. fo. xxxv.

Dñs feudũ esse nouũ se ꝓbaturũ asserẽs impedit possessionẽ tradi agnatis. Si de feu. fue. controuer. c. j. nu. 5. fo. lxxvj.

Dominus feudũ non alienabit si vasallꝰ reclamauerit. De lege corradi. §. ex eadem lege. nu. 1. fo. cv.

Dñs habitatiões suas cõcedẽs an vasallos conferre dicatur. Si de feu. fue. controuer. c. in generali. nu. 3. fo. lxxxv.

Dominus in dubio alteri competitoruz gratificari potest. De lege corradi. §. ij. nu. 2. fo. ciiij.

Dominꝰ inuestitura verbali facta receptaꝗ fide vasallũ in posses. mittet. De no. for. fide. §. inuestituram. nu. 1. fo. lij.

Dominus in qbus inter vasallos suos iudicare possit. De inuesti. in mari. fac. §. j. nu. 2. fo. lxj.

Dñs iter vasallos de causa feudali litigates iudicabit. De ꝓb. feu. alie. ꝑ fede. §. preterea. nu. 1. fo. cxxxij.

Dñs laicus feudo nõ adhuc sibi aperto aliũ inuestire potest. Si de feu. fue. controuer. c. moribus. nu. 3. fo. lxxvij.

Dñs laicus quo casu feudo ꝑ vasallum possesso aliũ inuestire possit. Si de feu. fue. controuer. c. moribus. nu. 1. fo. lxxvij.

Dominus melioris ꝯditionis est quã vasallus. De cõsue. recti feu. §. ⁊ cum datur. nu. 2. fo. ciij.

Dñs laicus si quẽ feudo verbaliter inuestierit nõ curatur quando dies cesserit. Si de feu. fue. controuer. c. moribus. nu. 2. fo. lxxvij.

Dñs non põt pure inuestire vas. de feu. nondũ aperto sine cõsensu possidentis. De feu. da. in vi. leg. com. c. si quis. nu. 1. ⁊ 2. fo. xl.

Dñs promittens feudũ vasallo illum inuestire debet non obstañ. felonia in ipsum ante inuestiturã commissa. De probi. feu. alie. ꝑ fede. §. insuper. nu. 3. fo. cxxxj.

Dominus promittens simpliciter velle dare feudũ: quando tradere teneatur. De no. for. fide. §. inuesti. nu. 5. fo. lij.

Dominus quare possit sub cõditione aliũ inuestire de feudo vasa. viuentis. De feu. da. in vi. legis com. fo. xl.

Dominus quo casu nouũ vasallũ habere cogatur. Qualiter olim feu. po. alie. §. si vero. nu. 4. fo. liiij.

Dñs sine vasalli consensu ius qđ habet in feudo in aliũ non trãsferet. De probi. feu. alie. §. preterea ducatus. nu. 3. fo. cxxx.

Dñs si quẽ de feudo inuestiuerit cum omni incremento ipsius cui spectabit tale icremẽtũ. De ꝯtrouer. iuesti. §. rursus. nu. 2. fo. xiiij.

Dominus ratione duplici vasallo fidelitatẽ pollicebitur. De ꝓbi. feu. alie. per fede. §. si. nu. 2. fo. cxxxiij.

Dñs vasallo in re feudi iustitiã facere recusaus eiꝰ priuabit ꝓprietate. Que fuit prima cã bene. amit. §. item q dño. nu. 2. fo. lxxj.

Dñs vasallo abusiuã inuestiturã si largiat verã inuestiturã tradere coget. Que fuit prima cã bene. amit. §. est ⁊ alia. nu. 7. fo. lxx.

Dominus vasallo sibi seruitiũ velle exhiberi mandare debet. Hic finitur lex. §. ad hec. nu. 3. fo. xcvj.

Dñs vasallo iustitiã denegas feudi proprietate an priuetur. Quid sit inuesti. §. si enim domino. nu. 5. fo. xliij.

Dñs vasallum iniuste spolians vltra pos. restitutionem ad quã penam teneat. De mili. vasal. q contu. est. §. si vero. nu. 10. fo. lxviij.

Dñs vasallũ de potestate absoluta feudo non priuabit. De pace tenen. §. quicunꝗ. nu. 2. fo. xciij.

Dñs vasallũ ignorantẽ de re aliena inuestiens ei de euictione tenet. An apud iudi. vel cur. do. c. vnico. nu. 2. fo. cxvj.

Dñs vasallũ iustum bellum mouentem etiã aduersus patrem proprium tuebitur. Hic finitur lex. §. si. nu. 5. fo. xcviij.

Dñs vnius terre an possit eã alteri dño subijcere ipsiꝰ hominibꝰ inuitis. Quo tempore miles. c. si quis fuerit. nu. 5. fo. xxxv.

Dñs vtili rei vẽdicatiõe cõtra vasallũ aget seruitiũ debitũ negligẽtem. Que fuit prima cã bene. amit. §. sed nec alia. nu. 4. fo. lxxij.

¶ Domus noĩe qd intelligat. De pa. tenẽ. §. si index. nu. 5. fo. xc.

¶ Dubitans dubitãter respõdere debet. Si de feu. fue. controuer. c. vasallus. el. j. nu. 9. fo. lxxviij.

¶ Dubius dubiũ prestabit responsum. Si de feu. fue. controuer. c. vasallus. el. ij. nu. 4. fo. lxxxv.

¶ Duces a quo creandi. Quis dicatur dux co. §. j. nu. 20. fo. lvij.

Dux comes marchio capitaneꝰ valuasor q dicãt. qs dic. dux. co. ⁊c. §. j. nu. 1. fo. lvj.

¶ Duces comites ⁊ marchiones pacẽ frãgẽtes qualiter puniendi. De pa. iur. fir. §. q vero. nu. 3. fo. cxxiiij.

Ecclesia ⁊ eiꝰ ꝑlatꝰ ⁊ clericꝰ feudũ a dño laico recognoscere possunt. de cap. corra. c. fina. nu. 1. fo. cxj.

Ecclesia imortalis credit. De alie. feu. §. inde potest. nume. 4. fo. xxvj.

Ecclesia dãnũ patit ob culpã q̃ a ꝑlato cõmittit. De ca. corra. c. si. nu. 2. fo. cxj.

Ecclesia nõ priuabit feudo si ꝑlatꝰ negligẽs fuerit i inuestiturã petendo. de capi. corra. c. si. nu. 4. fo. cxij.

Ecclia ꝓ feudo nõ coget ꝓmittere. de feu. ⁊ bñfi. c. de negocio. nu. 1. fo. cxxxix.

Eccliastice ꝑsone ⁊ dignitatẽ habẽtes an ⁊ qñ infeudare pñt. de his qui feu. da. pos. §. j. nu. 7. ⁊ 13. fo. v.

Edicta citatoria an habeãt ꝓpria noĩa. de mili. vas. q ꝯtu. est. §. j. nu. 12. fo. lxvj.

¶ Electi a dño poterũt definire et si vasallꝰ renuerit eligere. ꝯ controuer. apud par. termi. c. vnico. nu. 6. fo. lxij.

¶ Electio ꝯctũ rescindenti in alternatiuis spectat. de feu. da. mini. valua. c. vnico. nu. 3. fo. xxix.

Electio iudicũ paribꝰ cõmittẽda. De cõtrouer. apud pares termi. c. vnico. nu. 2. fo. lxij.

¶ Emẽtes ꝑdã a violatoribꝰ pacis puniẽdi sunt. de pa. iur. fir. §. receptatoribus. nu. 2. fo. cxxv.

¶ Emphyteota emphyteoticã rẽ inscio dño si vẽdiderit recupare non poterit. quid iur. si post alie. ⁊c. nu. 4. fo. cxiiij.

Emphyteota emphyteotico iuri dño nolẽte nõ renũciabit. de cap. qui cur. ven. c. fi. nu. 2. fo. cxx.

Emphyteota moriẽte an possit filiꝰ eiꝰ hereditatem repudiare. an agna. vel fil. pos. repu. feu. nu. 4. fo. cxv.

¶ Emptor bone fidei ꝑtiũ feudi empti ⁊ ad dñm reuersi a vasallo repetet. de ꝓhi. feu. alie. c. j. nu. 4. fo. cxxviij.

Emptor bone fidei ꝑtiũ si nõ repetit ad interesse agere poterit. ꝯ ꝓhi. feu. alie. c. j. nu. 11. fo. cxxviij.

Emptor feudi illđ retinebit donec vẽditor ꝑtiũ restituerit. si de feu. fue. contro. c. si vasallus. el. j. nu. 3. fo. lxxxv.

Emptor feudi an teneat ad seruitiũ ad ꝙ feudũ erat datũ. de capi. qui cur. ven. c. fi. nu. 5. fo. cxx.

Emptor feudi a vasallo ignorãte: dño vel si malit vasallo restituet. de controuer. inter do. ⁊ emp. feudi. c. vnico. nu. 1. fo. cxij.

Emptor male fidei ꝑtiũ nõ repetit etiã si de euictiõe stipulatꝰ fit. de probi. feu. alie. c. j. nu. 10. fo. cxxviij.

Emptor ignorãter deceptus ad iteresse aget ꝯ vẽditorẽ. si de feu. fue. ꝯtro. c. si vasallus. el. ij. nu. 2. fo. lxxxv.

Emptor scđs quãto tpe possit ꝯ dñm ꝑscribere. de cap. corra. c. preterea. nu. 6. fo. cxj.

Episcopi ꝓ pace tuẽda vigilare debẽt. de pa. iur. fir. §. cõuẽticulas. nu. 1. fo. cxxv.

¶ Eps de bonis ecclesie qñ possit infeudare. de cõtrouer. iter vas. ⁊ epis. c. vnico. nu. 3. fo. lxiiij.

Eps quis sit vnde dicat qũo cõsecret ⁊ qbus sit insignitus noĩbus de his qui feu. da. pos. §. j. nu. 4. fo. 5.

¶ Equalitas in causis paribus seruanda. de pa. iur. fir. §. si. num. 1. fo. cxxvij.

Equalitas in iudicijs seruãda. qd sit iuesti. §. preterea. nu. 3. fo. xlv.

Equalitas inter dñm ⁊ vasallũ in amissione iuris feudalis seruanda. qualiter dñs ꝓprie. priue. c. vnico. nu. 1. fo. cxvj.

Equalitas inter dñm ⁊ vasallũ seruãda. si de feu. fue. contro. c. dño nu. 3. fo. lxxxvij.

Equalitas in numero iudicũ eligẽdorũ inter pares seruanda. de cõtrouer. apud par. termi. c. vnico. nu. 3. fo. lxij.

Equitas rigori prefert. an maritus succe. vxo. c. vnico. nu. 3. fol. xxix.

¶ Exactiones illicitas vel tributa extorquẽtes duplũ restituẽt. de pa. iur. fir. §. illicitas. nu. 2. fo. cxxv.

Exactiones illicite prohibent. de pa. iur. fir. §. illicitas. nu. 1. fo. cxxv.

Exactiones illicite si ab ecclijs extorqueant in triplũ restituent. de sta. ⁊ consue. §. item nulla. nu. 3. fo. cxxxvij.

Excõicatio maior ifamiã secũ ꝯfert. quo tpe miles. c. j. n. 10. f. xxxiiij.

Excõicatiõis due species i iure notant. h finit lex. §. j. nu. 24. f. xcvj.

Excõicatus ꝑ annũ ꝯtumax actibꝰ vltimis priuãdus. de sta. ⁊ ꝯsu. §. credentes. nu. 2. fo. cxxxviij.

Expẽse facte i melioratiõe rei feudalis sunt ꝯducẽde feudo ad dñm ob gñatiõis vasalli ꝯfectũ reuertẽte. hic fi. lex. §. si vas. nu. 1. f. xcvij.

Expẽse in feudo acqrẽdo adhibite quo iudicio fratri restituẽde. de fra. de no. be. inue. c. si duo fratres. nu. 7. fo. lx.

Expẽse a vasallo facte nõ repetent si feudũ ipsiꝰ culpa ad dñz reuertatur. hic finit lex. §. si vasallus. nu. 2. fo. xcvij.

Estimatio nõ debet ex legato feudi ꝙ ꝓ aĩa datur. quali. olim feu. po. alie. §. donare. nu. 11. fo. lv.

Estimatio portiõis defecte quã frater supstes dño soluit q̃liter ꝗ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

da.de fra.de no.bene.fo.lix.
¶ Extinctũ semel restaurari nõ poterit. Quid iuris si post alie.⁊c. ca.j.nu.2.fo.cxiiij.
Facta contra iuris dispositionem pro nõ factis habent. Quo tempore miles.c.si quis fecerit.nu.2.fo.xxxv.
¶ Falsitati ⁊ fraudibus via debet ꝑcludi. de notis feu. §.idcirco.nu.1.fo.cxxxvj.
¶ Familiares principum si per discordiaꝫ pacẽ violauerint puniẽtur. De pace tenen.§.si ministrales.nu.3.fo.xciiij.
Familiares principũ iurisdictioni ordinarij loci in quo delinquũt subijciuntur. De pace tenen.§.si ministrales.nu.1.fo.xciiij.
¶ Federicus primus quo tempore ⁊ quot annis imperauit. De pace tenen.c.j.nu.1.fo.lxxxviij.
Federicus secundus triginta annis imperans multa priuilegia cõcessit ecclesijs sed ⁊ leges bonas edidit. De pace tenen.c.j.num.3. fo.lxxxviij.
Federicus tertius pauca narratu digna operatꝰ est. De pa.tenẽ.c.j nu.4.fo.lxxxviij.
¶ Felonia simplex duplici plectitur pena. De probi.feu.alie.per lotha.c.j.nu.5.fo.cxxj.
¶ Femina a masculo si semel excludatur mors masculi nõ ei patrocinatur. Episcopum vel abba.§.quinetiam.nu.3.fo.xx.
Femina cum suis descendentibus feudi sunt incapaces. De gradi. suc.in feu.§.j.nu.3.fo.lviij.
Femina feudi dominum habere potest. Per quos fiat inuest. §.feminam.nu.1.fo.xlviij.
Femina filijs suis masculis feudum prius acquirit quam feminis. De benefi.femi.§.j.nu.2.fo.xcix.
Femina in feudo succedens an debeat inuestiture renouationẽ petere. De probi.feu.alie.per fede.§.preterea si quis.nu.3.fo.cxxx.
Femina non admittetur ad feudũ in detrimentuꝫ agnatorum. De alie.feu.paterni.c.j.nu.3.fo.cix.
Femina vasallos ⁊ fideles sed ⁊ iurisdictioneꝫ habere potest. Per quos fiat inuesti.§.feminam.nu.1.⁊.2.fo.xlviij.
Femina in materia feudali non potest testificari.qui testes sint necesse.ad proban.no.inuesti.c.vnico.nu.1.fo.c.
¶ Femine an ⁊ qualiter a successiõe feudorum excludãtur. De bis qui feu.da.pos.§.hoc autem.nu.1.⁊.2.fo.viij.
Femine cum masculis in feudo femineo nõ succedũt. De bñ.femi. §.j.nu.1.fo.xcix.
Femine duobus casibꝰ succedũt in feudum. De na.succes.feu.c.vnico.nu.3.fo.cxviij.
Femine in feudo nõ succedent donec masculus supererit. De capi. qui cur.ven.c.similiter.el.j.nu.1.fo.cxix.
Femine quo ordine cũ masculis in emphyteosi succedant. De eo ꝗ sibi here.que suis.c.vnico.nu.8.fo.lxiij.
¶ Fera ab vno vulnerata ab alio capta ad quẽ pertineat. De pace tenen.§.nemo.nu.2.fo.xciij.
¶ Feudatario an domino onus ꝓbãdi quãdo incumbat. De feu. §.si vero.nu.1.⁊ seq.fo.x.
¶ Feudatarius clericus an possit feudũ retinere ⁊ ꝑ substitutũ seruire. Si de feu.fue.controuer.c.qui clericus.nu.2.fo.lxxviij.
Feudatarius si efficiatur clericus feudo priuabit. Si de feu.fue.controuer.c.qui clericus.nu.1.fo.lxxviij.
¶ Feuda a capitaneis concessa nequaꝙ̃ reuocanda. De bis ꝗ feu. da.pos.§.notandum.nu.1.fo.ix.
Feuda an amore ⁊ honore an etiã pecunia acquiri possint. De feu. da.in vi.leg.com.c.j.nu.2.fo.xxxix.
Feuda inferiora ⁊ absꝗ dignitate diuidi possunt.de ꝓhi.feu.alie.§. preterea ducatus.nu.2.fo.cxxx.
Feuda nũmis licite cõparant.de capi.ꝗ cur.vẽ.c.silr.el.iij.n.2.fo.cxx.
Feuda ꝑtio comparantur. De feu.da.minimis valua.c.vnico.num. iiij.fo.xxix.
Feuda regalia successionẽ an admittãt.de alie.feu.§.i feudo.nu.2.⁊ per totum.fo.xxvij.
¶ Feudi ꝯstitutio qñ ꝑ receptionẽ seruitiorum inducat. De feu.da.in vic.leg.cõ.c.quidam.nu.2.fo.xlj.
Feudi definitio multiplex. In qbus cau.feu.amit.§. vnico.nu.9.fo. lxviij.
Feudi portio alienata a vasallo ad dñm remeabit.ꝗ fuit prĩa causa benefi. amit.§.illud enim.nu.5.fo.lxxiij.
Feudi essentialia quedã sunt ⁊ naturalia aliqua. Que fuit prĩa cã bene.amit.§.est ⁊ alia.nu.6.fo.lxx.
Feudi est natura vt vasallus non disuestiat sine causa. De bisꝗ feu. da.pos.§.notandum.nu.6.fo.ix.
Feudi natura ꝑ pactũ alteratur.per quos fiat inuesti.§.nulla.nu.2. fo.xlviij.
Feudi natura ꝗ: ⁊ in quibus consistat. De natura feu.c.vnico.nu.7. fo.xxij.
Feudi nondũ aperti inuestitura quomodo fiat. Hic potest esse tit. §.j.nu.2.fo.xxiiij.
Feudi ps dño reseruata.quomodo sibi prosit. Quib.mo. feu.amit. §.item si quis.nu.3.fo.xviij.
Feudi rigor hic monstratur quare feudo quis priuetur. episcopum vel abbatem.§.mutus.nu.3.⁊.5.fo.xxj.
¶ Feudo propter culpam amisso quis succedat: ⁊ ad quem reuertatur feudum: ⁊ cui dominus feudi gratiam facere debeat.de bis qui feu.da.pos.§.⁊ quia.nu.9.fo.vij.
¶ Feudorum librum scientiã non habere dicẽtium opinio fatua. de bis qui feu.da.pos.§.hoc quoꝗ.nu.5.fo.viij.
¶ Feudum ab alienãte recuperatũ nõ minus regredietur ad dñm. que fuit pri.cã bene.amit.§.fi.nu.29.fo.lxxv.
Feudũ ab alio possessum a nemine peti debet. quo tempore miles. ca.si quis fecerit.nu.1.fo.xxxv.
Feudum ab intestato acquiritur: de quo in testamẽto nõ dispo. de succes.feu.§.j.nu.1.fo.xxij.
Feudum a vasallo sine dñi licẽtia alienatũ ad agnatos non ad dñm reuertitur. De succes.feu.§.hoc quoꝗ.nu.1.fo.xxiij.
Feudum absꝗ inuestitura non constituitur.qui.mo.feu.consti.po. c.vnico.nu.1.fo.xxxvij.
Feudum ab vno ex fratribus si acquiratur ceteris non cõicabitur. de fra.de no.be.inuesti.c.si duo fratres.nu.1.fo.lx.
Feudum a duobus si petatur vter eorũ preferetur.de probi.feu.alie. per fede.§.preterea.nu.12.fo.cxxxiij.
Feudum ad certa datum seruitia quãdo refutari queat domino inuito.de cap.qui.cur.ven.c.si.nu.1.fo.cxx.
Feudum a domino pecunia acquiritur.de inuesti.in maritũ fac.§. j.nu.1.fo.lxj.
Feudum ad dñm reuertitur si a vasallo vocato pro re necessaria non associatur.que fuit pri.cau.bene.amit.§.fi.nu.34.fo.lxxv.
Feudum ad tempus datum ipso tempore elapso reuocari potest. de conten.inuesti.nu.2.fo.xxv.
Feudum ad agnatos deuoluet si vasallus in capite maxime diminuatur.que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.26.fo.lxxv.
Feudum ad agnatos reuertetur nisi in dominũ a vasallo peccetur. qui.mo.feu.amit.§.item si fuerint.nu.5.⁊.6.fo.xviij.
Feudum ad quẽ deuoluet si nato instituto posthumꝰ preteritus. que fuit prima cau.bene.amit.§.j.nu.9.fo.lxix.
Feudum ad quem deuoluatur si ius vasalli i eo perdatur. que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.8.fo.lxxiiij.
Feudum aliquo casu sine feudatarij culpa perditur.de pac.iur.fir. §.si vero.nu.1.fo.cxxvij.
Feudũ alienari lege Corradi ꝓhibet.de lege corra.§.silr.nu.1.fo.cv.
Feudũ alienatũ qñ reuertatur ad dñm.de suc.feu.§.hoc quoꝗ.nu. 4.fo.xxiij.
Feudũ aliquo casu retinet quamuis iurm fidelitatis non ꝓstit. Si de feu.fue.controuer.c.si minori.nu.2.fo.lxxxij.
Feudũ amissum negligẽtia petende inuestiture ad quẽ redeat. quo tempore miles.c.j.nu.15.fo.xxxiiij.
Feudũ an equaliter spectet ad filios: ⁊ in quibꝰ casibus hoc fallit. de bis qui feu.da.pos.§.⁊ qr.nu.10.fo.vij.
Feudũ an ꝑ votũ sine tñ ingressu religionis amittat.si de feu.fue.controuer.c.qui clericus.nu.3.fo.lxxix.
Feudum an sit extinctum si dominus vasal.ab omni seruitio liberauerit.de feu.da.in vi.c.quidam.nu.4.fo.xlj.
Feudum an peculiuꝫ castrẽse vel aliud dicatur hic merito dubitatur. de fra.de no.be.inuesti.c.si duo fratres.nu.6.fo.lx.
Feudum a valuasore minimo vendicando fructus tempore medio collectos an repetat.de feu.da.mini.valua.c.vnico.nu.5.fo.xxx.
Feudũ antiquũ etiã si licite alienet per hoc vasalli heredibus non efficitur.si de feu.fue.contro.c.titius filios.nu.1.fo.lxxxj.
Feudum antiquum de lnĩa dñi sine agnatorum consensu ab agnatis reuocat.que fuit prima causa bene.amit.§.fi.nu.23.fo.lxxv.
Feudum a quo debeat possideri lite super eo pendẽte.si de feu.fue. contro.c.j.nu.4.fo.lxvj.
Feudum a vasallo venditum ⁊ tandem reperiatum quare nõ reintegretur.quid iur.si post alie.feu.§.fi.nu.4.fo.cxv.
Feudum a vasallo non tolletur nisi culpa ⁊ cã legitima reperiat. de bis qui feu.da.pos.§.notandum.nu.7.fo.ix.
Feudum camere vel caneue in rebꝰ solo herentibus cõsistit. de feu. cogni.c.sciendum est.fo.xlij.
Feudum diuisione nõ alteratur sed sua formali natura potitur. de probi.feu.alie.per lothã.c.satis.nu.1.fo.cxxj.
Feudum duobus ꝓ diuiso cõcessum: vno fines alterius prescribente quo mortuo: an ad cõuasallũ vel ad dominum prescriptio reuertetur.de contro.inuesti.§.rursus.nu.8.fo.xiij.
Feudum ea cõditione dari potest vt in eo succedat adoptiuus. de feu.fue.contro.c.adoptiuus.nu.3.fo.lxxx.
Feudum ecclesiasticum an possit alienari sine cõsensu prelati ⁊ capituli.que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.6.fo.lxxiiij.
Feudum debet ad dominum reuerti si ipse offendatur reatu vasalli. que fuit prima causa bene.amit.§.fi.nu.6.fo.lxxiij.
Feudum duobus modis acquisibile.de feu.cognitio.c.sciendum.nu. 3.⁊.6.fo.xlij.⁊.xliij.

Feudũ gastaldie quod dicatur. De feu.guard.⁊ gast.c.vnico.§.j.numero.8.fo.x.
Feudũ guardie ⁊ gastal.datum pro mercede dicitur irregulare. De feu.guar.⁊ gast.vnico.§.j.nu.5.fo.ix.
Feudum domino sciente nec contradicente alienatũ non reuocabitur. De probi.feu.alie.ꝑ lotha.c.j.nu.7.fo.cxxj.
Feudũ guardie ⁊ gastaldie dicit irregulare. De conten.inuestiture.§.insuper.nume.3.fo.xxv.
Feudum gardie ⁊ gastaldie quare non sit durabile. De feu.guard. ⁊ gastal.c.vnico.§.j.nu.1.fo.ix.
Feudũ guardie nonnunꝙ̃ post annum reuocatur. De cõten.inue. §.insuper.nu.1.fo.xxv.
Feudũ generatiõis defectu aperitur ⁊ caducatur. Quali.olim feud. po.alie.§.si vero.nu.2.fo.liiij.
Feudũ illicite alienatum an reuertatur ad dominum. Quib.mod. feu.amit.§.aut si libellario.nu.3.fo.xvij.
Feudum illicite alienatum reuertitur ad dominũ. Que fuit prima causa benefi.amit.§.fi.nu.19.fo.lxxiiij.
Feudum ilicite alienatũ reuertitur ad dominũ directum. De ꝓbi. feu.alie.per fede.§.illud quoꝗ.nu.4.fo.cxxxij.
Feudũ in generali bonorũ venditione non includitur. De capi.qui cur.ven.c.j.nu.1.fo.cxix.
Feudũ ignoranter venditũ an possit a venditore recuperari. De cõtrouer.inter do.⁊ empto.feu.c.vnico.nu.8.fo.cxiij.
Feudũ in annos centum locari potest. De probi.feu.alie.per fede. ca.j.nu.17.fo.xxix.
Feudum in quibus rebus indiuisibilibus cõstituat. De fra.de non. bene.inuesti.§.j.nu.2.fo.lix.
Feudũ in rebus imobilibus ⁊ eis coherentibus cõstare dicitur. De feu.cog.c.sciendum est.nu.1.fo.xlij.
Feudum in dotem dari quãdo possit. Quali.olim feu.po.alie.§.donare.nu.3.6.7.⁊.8.fo.liiij.
Feudũ in quartam personã datum a quoto domino reuocari possit. De lege corra.§.similiter.nu.5.fo.cvj.
Feudum nouum domino cõsentiente alienari põt filijs discentiẽtibus alienantis. De alie.feu.pater.c.j.nu.8.fo.cix.
Feudũ ob non petitam inuestituram amissum ad quem deuoluat. Que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.18.fo.lxxiij.
Feudũ non reuertetur ad dñm qui culpe in se commisse a vasal.fuit in causa. Que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.9.fo.lxxiiij.
Feudũ olim actu retro simili in statum prestinũ poterat reintegrari. Quid iuris si post alie.feu.vasal.illud recu.c.j.nu.1.fo.cxiiij.
Feudũ pacto absꝗ fidelitatis ꝓmissione constituitur. De ca.corra. ca.j.nu.1.fo.cx.
Feudũ pacto absꝗ fidelitatis pollicitatione cõstituitur quãdoꝗ. Que fuit prima cau.bene.amit.§.est ⁊ alia.nu.4.fo.lxx.
Feudum paternũ ⁊ feudum antiquum quomodo differãt. De suc. feu.§.hoc quoꝗ.nu.3.fo.xxiij.
Feudum paternum qđ dicatur. De gradi.succes.in feu.§.his vero nume.2.fo.lix.
Feudum per prescriptionẽ acquisitũ an transeat ad heredes. Si de feu.fue.controuer.c.si qs per triginta.nu.6.fo.lxxviij.
Feudũ pro mercede datũ quod sit. De feu.guar.c.vnico.§.j.n.10.f.x.
Feudũ propter fidelitatem datur rursus propter infidelitatem denegatur. Per quos fiat inuesti.§.nulla.nu.1.fo.xlviij.
Feudum propter iperfectionẽ a vasallo ablatuꝫ ad filios vel agnatos mittetur. Que fuit prĩa causa bene.amit.§.fi.n.20.f.lxxiiij.
Feudũ pro filijs acquisituꝫ an pro nascituris acquiri intelligatur. De eo qui sibi heredi.que suis.c.vnico.nu.7.fo.lxiij.
Feudũ petens si succubuerit: vt allodium petere valebit. Si de fen. fue.controuer.c.vasasallus.el.j.nu.8.fo.lxxviij.
Feudum per inuestiturã vel per id quod pro inuestitura habitum est acquiritur. De consue.rec.feu.§.j.nu.1.fo.cj.
Feudum per pecuniã quandoꝗ acquiritur. Quemadmodum feu. ad filiam pertineat.c.vnico.nu.3.fo.xxxvj.
Feudum presumitur antiquum cuius nõ apparet initiũ. Si de feu. fue.controuer.c.j.nu.1.fo.lxxvj.
Feudũ quando possit alienari. De capi.corra.nu.3.fo.cx.
Feudũ quare ad dominum vel agnatum potius quam ad vasallũ possessum remaneat. De mili.vasal.qui arma belli.depo.c.vnico. nu.6.fo.lxv.
Feudum quãꝙ̃ circa alienationem alteratum sit quandoꝗ nõ tñ circa amissionis causas alterari dꝫ. De feu.non ha.prop.na.feu. ca.vnico.nu.3.fo.xvij.
Feudũ quomodo probetur paternum vt vasallus obtineat parteꝫ nõ possessam. De controuer.inuestitu.§.cum autem.numero.5. ⁊ seq.fo.xij.
Feudum quot modis acqri possit. Quib.mod.feu.consti.potest.c. vnico.nu.3.fo.xxxvij.
Feudũ qđ ⁊ quare dicat paternũ. De na.succes.feu.c. vnico.nume.5. folio.cxviij.
Feudũ qñ inter vasallos diuidẽdũ. Quib.mo.feu.amit.§.iteꝫ si fuerint.nu.3.fo.xviij.
Feudum rectum quãdo acqri dicatur. De consue.rec.feu.§.j.nu.4. fo.cj.
Feudũ nõ alienabit si in inuestitura de alienatione caueat.de ca.corra.c.preterea.nu.4.fo.cxj.
Feuduꝫ nõ alterat si ꝑ vasalli refutationẽ ad dñm reuertat. De vas. decrep.eta.c.vnico.nu.1.fo.lxj.
Feudũ nõ ꝯferet alicui i eorum ꝑiudiciũ cui apertũ est. Si vas.feu.priue.cui deferri.deb.vnico.nu.2.fo.c.
Feudũ nõ dꝫ alterari i eorum ꝑiudiciũ ad quos est reuersurum.an agna. vel fil.pos.repu.feu.c.vnco.nu.3.fo.cxv.
Feudũ.nõ dꝫ pignorari sine ipsiꝰ dñi volũtate. De capi. corra.c.ꝑterea nu.2.fo.cx.
Feudũ nõ est alienãdũ sine lnĩa dñi habẽtis directũ dñiũ. De ꝓhib. feu.alie.per fede.§.illud quoꝗ.nu.5.fo.cxxxij.
Feudũ nostris tꝑibꝰ in nulla parte pignorari põt. Quib.mod.feu. amit.§.aut si libellario.nu.2.fo.xvij.
Feudũ nouũ sub ꝯditiõe datũ vt cẽseat antiquũ an tale sit dꝫ. De vas.de excep.eta.c.vnico.nu.3.fo.lxj.
Feudũ nouũ a fribꝰ initiũ hñs eiꝰ est ꝯditiõis vt in eovnꝰ alteri nõ succedat.de suc.feu.§.in alia vo.nu.1.fo.xxiij.
Feudũ ꝑꝫ naturã ⁊ regulas ⁊ ꝯsuetudines feudorũ semꝑ ẽ ꝑsumẽdũ quid sit inuesti.§.ꝑterea.nu.2.fo.xlv.
Feudũ semꝑ ad vasalli agnatos deuoluit vbi eiꝰ culpa nõ reperit.ꝗ fui prima cã bene.amit.§.fi.nu.11.fo.lxxiiij.
Feudũ seruo alieno datũ an sibi vel ipsiꝰ dño acquirat. Per quos fiat inuesti.§.personã.nu.2.fo.xlviij.
Feudũ sine dñi cõsensu alienatũ post annos trigita an possit ab eo reuocari.qd iur.si post alie.feu.§.fi.nu.3.fo.cxiiij.
Feudũ sub pacto datũ vt nullũ inde exhibeat seruitiuꝫ iure feu.dr datũ. In qui.cau.feu.amit.§.vnico.nu.8.fo.lxviij.
Feudũ vasalli occidẽtis seipsuꝫ nõ reuertet ad dñm.ꝗ fuit prĩa cau. benefi.amit.§.fi.nu.15.fo.lxxiiij.
Feudũ vetus qd sit ⁊ qđ nouum. Per quos fiat inuesti.c.j. nume.1. folio.xlvj.
Feudũ vnicũ vnica inuestitura cõprehẽsum in locis diuersis eẽ põt. De lege corradi.§.ex eadẽ lege.8.fo.cv.
Feudũ vt ꝑdat quot culpe reqrunt. De feu.sine culpa non amit.c.j. nu.4.fo.xxxiij.
Feudũ vt ꝑscriptiõe acqrat ꝗ ad hoc reqrãt. Si de feu.fue.ꝯtrouer. c.si quis ꝑ triginta.nu.2.fo.lxxviij.
¶ Fidelitas.an pluribꝰ fieri debeat vbi sunt plures decedentis dñi heredes. Si de feu.fue.cõtrouer.c.oẽs filij.nu.2.fo.lxxix.
Fidelitas est iusiurãdũ dño occasiõe feudi a vasallo ꝑstitũ.de ꝯtro. inter vasal.⁊ episc.c.vnico.nu.2.fo.lxiiij.
Fidelitas iuramẽtũ a vasallis ꝑstitũ dr. Quid ꝑce.debe.c.vnico.nume.2.fo.xlix.
Fidelitas qualiter ꝑstat vbi feuda dignitatũ diuidunt. Si de feud. fue.cõtrouer.c.oẽs filij.nu.9.fo.lxxix.
Fidelitas qualiter fiẽda ⁊ ꝗ eiꝰ sit forma. Per quos fiat ĩuest.§.nulla.nu.6.fo.xlix.
Fidelitatẽ solus ꝑstabit ad quẽ iura feudi deueniũt. De feu.⁊ bñfi. c.ij.nu.1.fo.cxxxix.
¶ Fidem ꝗ nõ prestiterit eam nõ sperabit. De for.fide.c.vnico.nume.6.folio.l.
Filia defuncti de bñficio interim gaudebit si dñs ei sup illo litẽ mouerit. Si de feu.fue.controuer.c.de functo.nu.1.fo.lxxvij.
Filia renũciãdo ꝑrimonio an dicat renũciare feu. De eo ꝗ finẽ fecit agnato.c.vnico.nu.5.fo.cxviij.
Filia vasalli mortui dominꝰ de nouo feudo ĩuestire potest. Quemadmodum feu.ad filiam perti.c.vnico.nu.2.fo.xxxvj.
Filia an in feudo succedat fratre statim post mortẽ patris decedẽte. De succes.feu.filia vero.nu.2.fo.xxiij.
Filia in feudo etiã nouo non succedet. Quemadmodum feudũ ad filiam perti.c.vnico.nume.1.fo.xxxvj.
Filia ⁊ si in allodialibꝰ ⁊ patrimonialibꝰ bonis succedere possit in feudalibus tñ succedere neqbit. Si de feu fue.cõtrouer.c.inter filiam.nu.3.fo.lxxvj.
Filia in re emphyteotica succedere põt. Si de feu.fue. cõtrouer.c.inter filiam.nu.2.fo.lxxvj.
Filia femina an in femineo feudo a matre ortũ habẽte succedat. De succes.feu.§.in alia.nu.5.fo.xxiiij.
Filia femĩa feudi capax minime credit: nã ⁊ fratrẽ defũcti nequaꝙ̃ ĩpediri potest nisi forte hoc in ĩuestitura expressuꝫ esset: vel ipsuꝫ feudũ esset maternum. De his qui feu.da.pos.§.⁊ quia.nume.8. fo.vij.
Filia predium dicente hereditarium: contra agnatis feudale illud asserentibus interim possidebit filia. Si de feu.fue.controuer.c. inter filiam.nu.1.fo.lxxvj.
Filie predium asserenti allodium tandem dicenti esse feudale femineum an obstet exceptio rei iudicate. Si de feu. fue.controuer.c. inter filiam.nu.4.fo.lxxvij.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА

¶ Filij domini an succedãt illi in ꝓprietate feudi. An agna.vel fil. ca.vnico nu.15.fo.cxvj.
Filij ⁊ nepotes vasalli defuncti succedunt in feudũ: ⁊ quãdo frater succedat fratri. De his qui feu.da.pos.§.⁊ quia.nu.1.⁊.4.fo.vj.
Filij decedẽtis vasalli feudũ ꝓ indiuiso retinẽtes fidelitatẽ dño pstabunt. Si de feu.fue.cõtro.c.omnes filij.nu.1.fo.lxxix.
Filij duorum matrimoniorũ qualiter succedant. An maritus vxo. succe.c.vnico.nu.4.fo.xxix.
Filij aliquo casu a feudo repellunt ⁊ remotiores agnati admittãtur. Si vasal.feu.priue.cui defer.c.vnico.nu.1.fo.c.
Filij post feudi alienationẽ nati eandem reuocabunt. Si de feu.fue. controuer.c.titius filios.nu.6.fo.lxxxiij.
Filij nati ex matrimonio nullo sꝫ per pape dispensationẽ validato an sint legitimi. si de feu.fue.cõtrouer.c.naturales.nu.11.fo.lxxxj.
Filij fratrũ an succedãt patruo in stirpes vel in capita in feudo. De succes.feu.§.j.nu.3.fo.xxij.
Filij fratris pro quibus receptũ est feudũ: an excludant filios proprios. De eo qui sibi here.que suis.c.vnico.nu.6.fo.lxiij.
Filij emancipati an ad successionẽ feudi admittantur. De his qfeu. da.pos.§.hoc quoqꝫ.nu.11.fo.ix.
Filij sororũ consobrini vocant. De his qui feu.da.pos.§.hoc quoqꝫ. nu.3.fo.viij.
¶ Filio exheredato an ⁊ quãdo nepos nõ exheredat⁹ succedere possit. De his q feu.da pos.§.⁊ quia nu.13.fo.vij.
Filij ⁊ si patre inequaliter instituti sint equaliter tamen infeudo succedere debẽt. De his q feu.da pos.§.⁊ qz.nu.2.fo.vij.
Filio nõ preiudicatur si feu.acquisitũ a vasal.de cõsensu.dñi alienatur. Que fuit prima causa bene.amit.§.si.nu.17.fo.lxxiiij.
Filio vasalli ante immixtionẽ in hereditate nõ currit tẽpus inuestiture petẽde. Que fuit prima cã be.amit.§.j.nu.12.fo.lxix.
¶ Fili⁹ agnatis exclusis ad feudũ a pñe illicite alienatũ cũ bñficio inuẽtarij admittit. Si de feu.fue.ꝯtro.c.titi⁹ filios.n.5.fo.lxxxiij.
Filius ceteras agnatis ⁊ domino prefert in feudo antiquo consuetudine permittente alienato. Que fuit prima cau.bene amit.§. si.nu:22.fo.lxxiiij.
Filius exheredatus an ⁊ quando patri in feudo succedat. De his q feu.da.pos.§.⁊ quia.nu.12.⁊.14.fo.vij.
Filius ex matrimonio nullo qđ tamẽ validũ putabat an succedat ĩ feudo. si de feu.fue.cõtrouer.c.naturales.nu.12.fo.lxxxj.
Filius emãcipatus postea adoptiuus an possit in feudo succedere. Si de feu.fue.cõtrouer.c.adoptiuus.nu.4.fo.lxxx.
Filius ⁊ hereditatem ⁊ feudũ repudiãs si res hereditarias vel feuduꝫ tenere reperiat ad onera ⁊ seruitia compelletur. An agna. vel fil.c.vnico.nu.13.fo.cxvj.
Filius feudo semp priuat vbi ex culpa ipsum amittitur. Que fuit prima causa bene.amit.§.si.nu.16.fo.lxxiiij.
Filius hereditatẽ patris nõ refutabit si feudum eius tenere voluerit. De capi.qui cur.ven.c.filius.nu.1.fo.cxx.
Filius patrẽ bannitum vel hostem.non alimentabit. De pa.tenen. §.si vero.nu.4.fo. lxxxix.
Filius patri in hereditate ⁊ feudo succedẽs hereditati quare renũciare nõ possit. An agna.vel fil.pos.repu.feu.c. vnico.nu.2.f.cxv.
Fili⁹ post mortẽ patris clericus postea laicatus feudũ patris obtinebit. De mili.vasal.q arma belli.depo.c.vnico.nu.8.fo.lxv.
Filius ex clerico auo nõ succedit in feudo. Si de feu.fue.cõtrouer.c. qui clericus.nu.4.fo.lxxix.
Filius vasalli ob igratitudinẽ feudo priuati an priuet feudo pater no. Qui fuit prima cã bene.amit.§.preterea.nu.5.fo.lxx.
Fili⁹ filie ĩ feudo succedat. De succes.feudi.§.fillia.vo.nu.2.fo.xxiiij.
Filius septẽ casibus patri nõ succedet in feu. De naturali suc.c.vnico.nu.2.fo.cviij.
Filius in potestate patri succedit in feudo sola administratione deficiente: filius autẽ emancipatus, non item. De his qui feud.da. pos.§.⁊ quia.nu.11.fo.vij.
Filius emphyteote qñ possit emphyteosiꝫ tenere ⁊ hereditati renũciare. An agna.vel fil.pos.repud.feu.c.vnico.nu.6.fo.cxv.
Filius adoptiuus in feudo nõ succedet. Si de feu.fue.controuer.c. adoptiuus.nu.1.fo.lxxx.
Filius viuo patre clericus sed tempore mortis paterne ad laicaleꝫ vitam redactus patri succedet in feudo. De milite vasal qui arma belli.depo.c.vnico.nu.7.fo.lxv.
Filius vasalli defuncti hereditatẽ refutans feudũ tenere non poterit. An agnatus vel fil.c.vnico.nu.9.fo.cxv.
Filius vasalli an possit paternã hereditatẽ repudiare auitũ feudũ retinẽdo. An agna.vel fil.c.vnico.nu.10.fo.cxvj.
Filius vasalli de vtero matris iã mortue extractus an possit in feudo succedere. An mu.surdus vel aliter ĩperfec.c.vnico.n.5.f.cvij.
¶ Forma alia in iuramẽto fidelitatis statuto vel ꝯsuetudine an dari possit. De noua for.fideli.§.j.nu.8.fo.lj.
Forma substantialis per accidentalẽ quandoqꝫ declaratur. De no. for.fide.§.j.nu.1.fo.lj.
¶ Frater decedens instituẽdo heredẽ extraneum an dicat mori cũ legitimo herede. De his q feu.da.pos.§.⁊ quia.nu.6.fo.vij.
Frater fratris mortui partẽ in re ĩdiuisibili ad se trahens an [illegible] totã rẽ ĩ feu.habere. De frib⁹ de nouo bñ.inuesti.§.j.nu.3.fo.l[illegible]
Frater fratri ĩ emphyteosi ecclesiastica quãdo succedat. De [illegible] feudi.§.in alia.nu.6.fo.xxiiij.
Frater fratri in feudo nouo quatuor casib⁹ specialibus succ[illegible] benefi.fra.c.vnico.nu.1.fo.xxxij.
Frater vt fratri succedat in feudo nouo duo requirũtur. de [illegible] feu.§.in alia.nu.3.fo.xxiiij.
Fratre vno culpã cõmittente propter quã iure feudum ami[illegible] alter frater succedet ĩ feudo. De his q feu.da.pos.§.⁊ qz.n[illegible]
¶ Fratres vtrinqꝫ cõiuncti fratrẽ ex patre tm̃ ĩpediunt ĩ su[illegible] feudi. De gradi.succe.in feu.§.his vero.nu.3.fo.lix.
¶ Fratris noĩe an ꝯsobrini veniãt. de feu.mar.c.si capitane[illegible] folio.xxxiij.
¶ Fraudantes annonaꝫ taxatam sunt puniendi. De pace ten[illegible] potest natale.nu.2.fo.xcij.
¶ Fraudes de medio tollẽde. De ꝓhi.feu.alie.p loth.c.j.n.3.fo.c[illegible]
¶ Fraus in contractu presumit si ꝑtetij tenuitas [illegible] olim feu.po.alie.§.donare.nu.4.fo.liiij.
¶ Fructus feudi p fratrem acquisiti fratribus cõicãtur. De fratri. de no.bene.inuesti.c.si duo fratres.nu.5.fo.lx.
¶ Fundus legatus cũ pacto ꝙ nõ alienetur an possit in feudũ [illegible] ri. Per quos fiat inuesti.c.j.nu.4.fo.xlvj.
¶ Fugitiuus cui⁹ expẽsis sit remittẽdus. De pace tenen.§.si index nu.2.fo.xc.
¶ Furans ei cũ quo pacẽ fecit an dicatur illã violare. De pa.tenen. §.si quis quinqꝫ.nu.2.fo.xciiij.
¶ Furtuꝫ modicũ quandoqꝫ grauiter puniendum. De pa.ten[illegible] si quis quinqꝫ.nu.1.fo.xciiij.
¶ Fustes nomine armorum quando intelligatur. De pa.tenen.§. quis rusticus.nu.3.fo.xciij.
Tabella non soluetur si nauis tẽpestate ducta ad p[illegible] venerit. De sta.⁊ cõsue.§.nauigia.nu.3.fo.cxx[illegible]
¶ Gabelle q̃ dicantur. Que sint regalia.c.vnico.nu[illegible] ro.3.fo.cxxxiiij.
¶ Gastaldie ius quot annis ꝑscribatur. De feu.guar.§.si vero.numero.12.fo.x.
¶ Guastaldus qs esse definiatur. De feu.guar.§.si vero.nu.5.fo.x.
Gastaldus vel alter officialis emens reꝫ tẽpore officij an pecunia ꝓpria emere dicatur. De feu.guar.§.si vero.nu.11.fo.x.
¶ Guardia q̃ sit hic describitur. De feu.guar.c.vnico.§.j.nu.9.fo.x.
¶ Gubernator ciuitatis.vel patrie subditoruꝫ vtilitati studere [illegible] De pace tenẽ.§.post natale.nu.4.fo.xcij.
Habitatio propria priuilegiatũ facit habitãti. De pa.tenen.§.si index.nu.2.fo.xc.
Habitatio cõis societatẽ non facit. De fra.de no.bene. inuesti.c.si duo fratres.nu.2.fo.x.
¶ Herede verbũ in materia feudoꝝ quid importet. De aliena.feu. §.⁊ si cliẽtulus.nu.1.fo.xxviij.
¶ Heredes vasalli substãtiã vel corpus regalis feudi nequaq̃ [illegible] bunt. De alie.feu.§.in feu.nu.3.fo.xxvij.
¶ Heredes factũ defuncti nõ irritabunt. De notis feu.§.illud [illegible] dum.nu.2.fo.cxxxvj.
¶ Heredis noĩe q veniãt. De aliena.feu.§.⁊ si cliẽtulus.n.3.fo.[illegible]
¶ Heres dictio in pacto de nõ petẽdo feu.ab heredibus ad [illegible] extenditur. Si de feu.fue.cõtrouer.c.si.nu.2.fo.lxxxvij.
¶ Heres domini laici inuestiẽtis compelletur ad implẽdã [illegible] Qui suc.tene.nu.4.fo.xj.
Heres dñi vasallũ nõ molestabit de quo dñs dũ viueret nõ fuit [illegible] questus. Que fuit prima cã bene.amit.§.porro.nu.3.fo.lxx[illegible]
Heres inuestitoris qbus casib⁹ inuestiturã adimplere debeat [illegible] cle.qui inuesti.fa.c.vnico.nu.1.fo.cvj.
Heres dñi nõ priuabit vasallũ feudo ob culpã in domini cõmissa[illegible] de qua ipse dominus invita nõ fuit cõquest⁹. De probi.feu.alie. §.insuper.nu.6.fo.cxxxij.
Heres emens partẽ feudi a coherede an teneat inuesti.petere p[illegible] empte. Per quos fiat inuesti.§.sꝫ ⁊ res.nu.6.fo.xlvij.
¶ Heretici suis fautorib⁹ puniẽdi. De sta.⁊ ꝯsue.§.credentes.nu[illegible] me.1.fo.cxxxviij.
¶ Herma frodit⁹ an in feudo succedat potẽtia sex⁹ indicata an m[illegible] tus surd.vel aliter imperfe.vnico.nu.8.fo.cvij.
Hermafrodit⁹ ĩ suis actib⁹ estimabit scdm sexũ in quo ꝑualet [illegible] stes sint neces.ad ꝓban.no.inuesti.c.vnico.nu.2.fo.c.
¶ Homicida fugã petente qd fiet de bonis illi⁹. De pace iur.fir.§. homicidium.nu.4.fo.cxxiiij.
Homicida volũtari⁹ tẽpore pacis statute minuẽd⁹ est capite. De pace tenẽ.c.j.nu.9.fo.lxxxviij.
¶ Homicidiũ a diuersis ꝯmissum qualiter puniẽduꝫ. De pa.iur. fir.§.homicidium.nu.fo.cxxiij.
Homicidiũ patẽs pugna probari potest. De pace tenẽ.c.j.nu.[illegible] lxxxviij.
Homicidi[illegible]
Homicidiũ tempore pacis cõstitute perpetrans capite minuitur. De pace iura.fir.§.homicidium.nu.1.fo.cxxiij.
Ignobilis nobilem ad pugnã nõ ꝓuocabit. De pa.tenẽ. §.si miles aduersus.nu.1.fo.xcij.
Ignorãtiã allegantі quãdo credẽdum. Si de feu.fue.cõtrouer.c.si vasallus.el.ij.nu.4.fo.lxxxv.
Ignorantia a mendacij pena vasallũ excusabit. Si de feu.fue. controuer.c.vasallus.el.ij.nu.3.fo.lxxxv.
Ignorantia facti probabilis vasallum feudum alienãtem ab eius excusabit priuatione. de cõtrouer.inter dominum ⁊ empto.feu. ca.vnico.nu.1.fo.cxij.
Ignorãtia iurio vasallum alienantẽ feudũ an excuset. de cõtrouer. inter do.⁊ empto.feu.c.vnico.nu.6.fo.cxiij.
¶ Immunitas ꝯcessa posteris ad quos extẽdatur. De his qui feu. da.pos.§.hoc autem.nu.9.fo.viij.
¶ Imperator an ciuitates societatis lombardie mixto ⁊ mero imperio possit priuare. De natura feu.c.vnico.nu.6.fo.xxij.
Imperator dicens ĩ naturaliũ legitimatione sint legitimi ⁊ qđ in feudo succedere possit: an reddat eos habiles ad successionẽ. Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.3.fo.lxxxj.
Imperator de absoluta sua potestate legitimare ⁊ ad successionem habilitare potest. Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.4.fo. lxxxj.
Imperator etiã rex dicitur: ⁊ vbi sit eius regnum. De his qui feu. da.pos.c.j.nu.5.fo.v.
Imperator qualiter ⁊ a qbus sit eligendus. Quis dica.dux co.§.j. nu.9.fo.lvj.
Imperator nemini fidelitatẽ omnes autem sibi polliceri ⁊ seruare debent. de feu.⁊ benefi.c.ex facto.nu.1.fo.cxxxix.
Imperator verus qs: Romanus an Constantinopolitanus. Quis dica.dux co.§.j.nu.8.fo.lvj.
Imperator contra nolentẽ hereticos exterminare bellum indicere põt. de sta.⁊ consue.§.statuimus.el.ij.nu.3.fo.cxxxviij.
Imperator iudex dicitur cũ de feudo inter capitaneos disceptat. Apud quem vel quos.c.j.nu.1.fo.xxx.
Imperator Romanorũ coronandus Romam petat. De pa.iura. firman.§.si.nu.2.fo.cxxvij.
Imperator subditoꝝ vtilitatibus incumbit. de probi.feu.alie. per lothba.c.j.nu.1.fo.cxxj.
Imperator in manibus electorũ Imperio renunciare non potest. Quis dica.dux co.§.j.nu.13.fo.lvj.
Imperator in legitimatiõe an debeat clausulam non obstañ.⁊c.exprimere. Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.5.fo.lxxxj.
Imperator quot coronis vbi ⁊ a quo coronandus. Quis dica.dux co.§.j.nu.11.fo.lvj.
Imperator quare trib⁹ coronis coronet hic ratio redditur. Quis dica.dux co.vel march.j.nu.12.fo.lvj.
Imperator vasallũ de iure non disuestiet. De his qui feud.da.pos. §.notandum.nu.6.fo.ix.
¶ Imperatori ꝑtinet ecclesias tueri. de pa.tenẽ.c.j.nu.7.fo.lxxxviij.
¶ Imperatoris potẽtia in legibus condendis an circa omnes extendatur. De pace iura.fir.c.j.nu.5.fo.cxxij.
Imperatoris sentẽtia quare seruãda. Si de inuesti.inter do. ⁊ vasallis oria.c.j.nu.6.fo.xxxviij.
¶ Imperfectio accidẽtalis etiam perpetua nõ impedit vasallum a successione feudi. An mu.surdus vel aliter imperfec.c.vnico.nu. 6.fo.cviij.
¶ Imperiũ Romanũ a deo immediate dependet. Quis dica. dux co.⁊c.§.j.nu.7.fo.lvj.
Imperiũ merum an transferatur in generali donatione castri. De capi.qui cur.ven.c.j.nu.3.fo.cxix.
¶ Impotẽtia que ⁊ quando vasallum excuset ne pellatur a feudo. De feu.sine culpa nõ amit.c.si quis miles.nu.3.fo.xxxiij.
¶ Impossibilia de iure nõ firmãtur temporis successu. De probi. feu.alie.c.j.nu.3.fo.cxxviij.
¶ Impubes fidelitatẽ polliceri nõ cõpellitur. Si de feu.fue.cõtrouer.c.si minori.nu.1.⁊.3.fo.lxxxj.
¶ Impotentia excusat obligatũ. Que fuit prima causa bene.amit. §.sed nec alia.nu.3.fo.lxxj.
¶ Infamia non omnis vasallum feudo priuabit. Que fuit prima cau.bene.amit.§.illud enim.nu.2.fo.lxxiij.
¶ Infami domino fidelitas nõ seruanda. Quo tempore miles.c.j. nu.5.⁊.9.fo.xxxiiij.
¶ Incremẽtum quot modis feudo accidat. De controuer.inuesti. §.si quis de manso.nu.5.fo.xiij.
Incremẽtum feudi p viam prescriptionis acquisitum quando secundo pertineat vasallo. De controuer.inuestit.§.rursus.nu. 5. fo.xiiij.
Incremẽtum si fuerit quis illud obtinebit. De cõtrouer.inuesti.§. si quis de manso.nu.1.⁊ seq.fo.xiij.
¶ Infans an possit ĩuestiri ⁊ sine tutore feudũ acqrere. Per quos fiat inuesti.§.personam.nu.4.fo.xlviij.
¶ Infans miles esse põt. Quo tempore miles.ca.j.nu.6.fo.xxxiiij.
¶ Infeudare q̃ ꝑsone possint. de his q feu.da.pos.§.j.nu.8.fo.v.
Infeudatio a vas.facta õ suo feudo prio valida qñ infirmet. qualiter olim feu.po.alie.§.si vero.nu.3.fo.liiij.
Infeudatio facta ĩuito vasalli herede an resoluat vasallo decedẽte. si de feu.fue.controuer.c.bñficium.nu.4.fo.lxxxvj.
Infeudatio facta ꝓ medietate ꝑtij ĩ fraudẽ legis an dicat fieri. si õ feu.fue.contro.c.beneficium.nu.3.fo.lxxxvj.
¶ Infinitas tolerat lꝫ vitanda dicatur. De his qui feu.da.poss.§. hoc quoqꝫ.nu.6.fo.viij.
¶ Ingratitudo gratiã ꝓueniẽs illã ĩpedit. de cap.q cur.vẽ.c.q̃situ. nu.1.fo.cxix.
Ingratitudo que sit cã feudi amittendi. In quib.cau.feu.amit. §. vnico.nu.4.fo.lxviij.
Ingratitudo vasalli in dñm qñ maior dicat. de ꝓhi.feu.alie.p fed. §.insuper.nu.2.fo.cxxxj.
Ingratitudo nõ q̃libet feudo amittẽdo sufficiet. q̃ fuit pria cã bñ. amit.§.illud enim.nu.1.fo.lxxiij.
¶ Iniuria vxori filie vel nurui illata maior putat ꝙ si sorori irrogetur. Qui.mo.feu.amit.§.item si fidelis.nu.4.fo.xv.
Iniuria maior irrogat si pili vl' barba detrahant ꝙ si manu quis verberetur. De pace tenẽ.§.si qs aliquem.nu.3.fo.xc.
Iniuria maior fit dño ex ꝑsona filie ⁊ nur⁹ ꝙ sororis. que fuit pria cau.benefi.amit.§.rursus.nu.1.fo.lxx.
Iniuria furto iũcta qb⁹ legibus puniẽda. De pac.iura. fir.§. iniuria.nu.4.fo.cxxiij.
Iniuriarũ cã ciuiliter ⁊ criminaliter agi põt. De pa.iur.fir.§.iniuria.nu.3.fo.cxxiij.
¶ Innocẽtia nõnunq̃ duello cõprobanda. De pa. tenen.c.j.nu.10 fo.lxxxviij.
¶ Inopia nõ liberat a pena. De pa.iur.firmã.§.q vo.nu.2.f. cxxiij.
¶ Insidie dño parate a vasallo ꝓ delicto reputant consũmato. de capita.qui cur.ven.c.si voluerit.nu.3.fo.cxix.
¶ Insult⁹ de ꝑ se punibilis esse qño intelligat. Qui.mo.fend.amit. §.similiter.nu.2.fo.xvj.
¶ Instrm̃ feudi si fallum fuerit acerrima indagatio nõ necessaria erit. de notis feu.§.si instrumentum.nu.1.fo.cxxxvj.
Instrm̃ fieri põt in prima ꝑsona cõtrahentis. De noua for.fide.§.j. nu.2.fo.lj.
¶ Interuallũ tpis iter vnã citationẽ ⁊ aliã quãtũ eẽ debeat. de milite vas.qui contu.est.§.j.nu.13.fo.lvj.
¶ Interpellatio legalis vasallũ non ligabit nisi a tpe quo scire ceperit. hic finitur lex.§.ad hec.nu.2.fo.xcvj.
¶ Inuasio facit qđ inuadẽs vasallus feudũ perdit. De pace tenẽt §.si duo.nu.3.fo.xcj.
¶ Inuestitura quotuplex: ⁊ q̃libet q̃ esse definiat. qd sit inuesti.c.j. nu.1.⁊.2.fo.xliij.
Inuestitura vetus a minore fieri põt. Per quos si.inuesti.c.j.nu. 2. fo.xlvj.
Inuestitura ṽbalis cũ anulo facta possessionẽ feudi nõ ꝯfert. si de feu.fue.controuer.c.si facta.nu.3.fo.lxxxiij.
Inuestitura qualiter p vasallũ a dño petẽda. Per quos fiat inuest. §.nulla.nu.4.xlviij.
Inuestitura abusiua an trãsferat possessionẽ. quid sit inuesti.capit. j.nu.6.⁊.7.fo.xliij.
Inuestitura aliquo casu p nõ pares probatur. qui testes sint neces. c.vnico.nu.6.fo.c.
Inuestitura de feudo alieno a laico facta qñ effectum sortiat. Hic potest esse ti.c.vnico.nu.1.⁊.4.fo.xxiiij.
Inuestitura ⁊ dari ⁊ accipi p ꝓcuratorẽ põt. Per quos fiat inuesti.§.sed vtrum.nu.2.fo.xlviij.
Inuestitura a dño facta de feudo nullatenus retractabit ab ipõ. si de feu.fue.controuer.c.si facta.nu.1.fo.lxxxiij.
Inuestitura p dñi mortẽ vel ipsius vasalli debet fieri. que fuit prima cau.bene.amit.§.j.nu.3.fo.lxix.
Inuestitura noua a domino facta antique vigorẽ nõ eneruabit. õ vasal.decrep.eta.c.vnico.nu.2.fo.lxj.
Inuestitura verbalis etiã cum anulo posses.feudi haud quaq̃ tradit. de no.for.fide.§.inuestitura.nu.2.fo.lij.
Inuestitura verbalis clericorũ quare suos non arctet successores. hic potest esse tit.c.vnico.nu.3.fo.xxiiij.
Inuestitura quotuplex. de ꝯtrouer.inter vasal.⁊ epi.capi.vnico.nume.1.fo.lxiiij.
Inuestitura duplex: ⁊ qño vnaq̃qꝫ definiatur. qui succes.tene. nu.1. fo.xj.
Inuestiturã petẽs duo exprimere debet. de capi.corra.capit.j.nu.4. fo.cx.
Inuestitura an sit valida cui sunt adiecta ꝓbrosa vel turpia pacta vel etiam impossibilia. quid sit inuestitura.§.preterea.nume.6.⁊ seq.fo.xlvj.
Inuestitura vel dñi vel vasalli morte renouanda. de capit.corra.c.j. nu.1.fo.cx.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Inuestitura noua feudi aut per pares curie aut p istr̄m probabit. De controuersia inuesti.§.j.nu.1.fo.xj.
Inuestitura noua an fuerit facta si dubitetur p pares curie probabitur.De controuer.inuesti.§.j.nu.4.fo.xj.
Inuestitura ad q̄ referat bona.Per q̄s fiat inuesti.c.j.nu.3.fo. xlvj.
Inuestitura de feudo eius qui putabatur mortuus cuȝ viueret an valeat ipso postea moriente.Si d̄ feu.fue.controuer.c. moribus. nu.7.fo.lxxvij.
Inuestitura ignorāter inuestiti an teneat.Per quos fiat inuesti.§. personam.nu.3.fo.xlviij.
Inuestiture tria tempora ꝯsideranda.Quid sit inuesti.c.j.nume. 2. fo.xliij.
Inuestiturarum instrumenta excipiendi ordo.Quid prece.debe.c. vnico.nu.1.fo.xlix.
Inuestitura clerici an ī testes requirat pares curtis. Qui suc. tene. nu.6.fo.xj.
Inuestiens de feudo nondū aperto quādo possit inuestituram reuocare.Qui suc.tene.nu.7.fo.xj.
Inuestitus de nouo eodem iure fungetur ī re infeudata qua fungebatur inuestiens.De notis.feu.§.illud sciēdū.nu.3.fol. cxxxvj.
Irritaȝ non censetur qđ ab initio autoritate legitima conficit. An remo.sint test.qui par.ca.vnico.nu.1.fo.lxiiij.
Iudex an actori vel reo sacramentum deferre debeat. De cōsue. recti feu.§.sacramentum.nu.8.fo.cij.
Iudex subditorū discordias sedabit. de pace tenē.§.si ministrales. nu.2.fo.xciiij.
Iudex iuramentū deferre si noluerit:is cui deferendum erat qn̄q; appellabit.De consue.rec.feu.§.sacramentum.nu.10.fo.cij.
Iudex arbitrium habens litem suā faciet inique iudicando.de pace iura.fir.§.iudices.nu.5.fo.cxxiiij.
Iudex instꝰ equitatis sectator.Que fuit prima cau.bene.amit.§. p̄dictis modis.nu.3.fo.lxxiij.
Iudex qn̄ possit cognoscere ī cā pignoris ⁊ fructuū ex ipso pignore.De contro.inuesti.§.similiter.nu.4.fo.xiij.
Iudex superior aditur propter eius potētiam qui aduersatur.De milite vasal.qui contu.est.§.si vero.nu.5.fo.lxvij.
Iudex inferior sufficiens si fuerit superioris fauor implorabit. De mili.vasal.qui contu.est.§.si vero.nu.6.fo.lxvij.
Iudex sacramētum deferēs quatuor considerabit.De consue.recti feu.§.sacramentum.nu.9.fo.cij.
Iudices ⁊ magistratus quare constituātur in ciuitatibꝰ.De pace iura.fir.§.iudices.nu.8.fo.cxxiiij.
Iudices in iure dicendo negligentes puniendi.De pace iura.fir.§. iudices.nu.2.fo.cxxiiij.
Iudices maiores si delinquūt maiorem quā minores penam subibunt.De pace.iura.fir.§.iudices.nu.3.fo.cxxiiij.
Iura cur tā varie circa fructuum diuisiones p̄cesserint.hic finit lex.§.his consequenter.nu.4.fo.xcviij.
Iura super armorum delatione que sint.De pace tenē.§.si quis rusticus.nume.2.fo.xciij
Iura secundū locorum varietatem variantur.De cap.corra.c.similiter.nu.2.fo.cxj.
Iura circa materiam successionis feudorū disponentia que ⁊ quotuplicia.De his qui feu.da.pos.§.⁊ qr.nu.5.fo.vij.
Iuramenta an sint prestanda tam a principalibus quā ab eorū heredibus.Si de inuesti.inter do.⁊ vas.c.si quis.nu.5.fo.xxxix.
Iuramenta interposita de querelis nō exponēdis maleficiorꝫ sunt nulla.De pace iura.fir.§.item sacramenta.nu.4.fo.cxxvj.
Iuramētū quotuplex sit.De pace iura.fir.§.itē sacra.nu.1.f.cxxv.
Iuramentum supplebit vbi probatio defecerit.De cōsue.recti feu. §.sacramentum.nu.2.fo.cij.
Iuramentum contra imperatorē ⁊ cōtra omnem hominem nō valet.De probi.feu.alie.per fede.§.si.nu.4.fo.cxxxiiij.
Iuramentum in causis feudalibus quādo sit deferendum.De consue.recti feu.§.sacramentum.nu.3.fo.cij.
Iuramētū fidelitatis triplex species. Qualiter vas.iura.debe. c. vnico.nu.1.fo.xlix.
Iuramentum in probationis defectum non precipitanter deferendum.De gradi succe.in feu.§.si vero.nu.2.fo.lix.
Iuramentum quolibet quinquēnio quare sit renouandū. De pa. iura.fir.c.j.nu.3.fo.cxxij.
Iuramentum quando super futuro prestandū.De no.for.fideli.§. j.nu.5.fo.lj.
Iuramentū vi extortū censet nullū.De pace iura.fir.§.itē sacramēta.nu.3.fo.cxxvj.
Iuramentū de calūnia nec dn̄o nec vasallo in feudali causa deferēdum.De consue.recti feu.§.in quibus.nu.1.fo.ciij.
Iurantis posse ī iuramēto sub intelligēdū esse. De noua forma fide.§.j.nu.6.fo.lj.
Iurare super īcerto quo casu quis compellatur.De cōsue.recti feu. §.⁊ cum datur.nu.3.fo.ciij.
Iurare vel referre tenetur cui primo iuramētum defertur.De inuesti.in.mari.fac.§.item placet.nu.1.fo.lxj.
Iurare non debet contra deum nec contra īperatorem.De probi.feu.alie.per fede.§.si.nu.1.fo.cxxxiij.
Iure accrescendi an possit alia pars obueniēs retineri parte propria perdita.De his qui feu.da.pos.§.⁊ quia.nu.16.fo.vij.
Iure datoris resoluto quomodo intelligat ius acceptoris resolui. Qui.mo.feu.amit.§.rursus.nu.1.⁊ seq.fo.xvij.
Iurisdictio p̄cipis in pluribꝰ ꝯsistit. Quis dico.dux co.§. nu.14.fo.lvij.
Iurisdictio feudalis penes dn̄m existēs ad feminas nō trāsmittitur. De eo qui sibi hereq;.suis.c.vnico.nu.2.fo.lxiij.
Iurisdictio a vasallo acquisita diuisibilis qn̄ dicatur.De inuesti. re alie.fac.§.econtrario.nu.4.fo.liij.
Iurisdictio omnis in imperatore residet.De pace iur.fir.§.ad hec. nu.1.fo.cxxvij.
Iurisdictio nō p hoc est concessa si res in dn̄i iurisdictione ab ipso sit infeudata.Quib.mo.feu.amit.§.item si quis.nu.4.fo.xviij.
Iurisdictionē illicite vendens de euictione emptori nō tenetur. De pa.iura.fir.§.ad hec.nu.3.fo.cxxvij.
Iurisdictiōes ⁊ curie diuisibiles.De p̄hi.feu.alie.p fede.§.preterea.ducatus.nu.7.fo.cxxxj.
Iurisdictiōes imperiales nō sunt venales.De pa.iur.fir.§.ad hec. nu.2.fo.cxxvij.
Iuris variatio in materia feudali personarꝫ varietate inducitur. De natura feu.c.vnico.nu.2.fo.xxij.
Ius accrescēdi in feudo locum habet.de duo.fra.a capi.inuesti. vnico.nu.3.fo.lxiij.
Ius accrescēdi in materia feudali quare non inducatur.De succes. feu.§.in alia nu.2.fo.xxiiij.
Ius accrescēdi in emphyteosi an locū habere dicat. De his qui feu. da.pos.§.⁊ quia.nu.17.fo.viij.
Ius accrescēdi inter fratres in feudo nouo locum non habet.De feu.mar.c.si duo.nu.1.fo.xxviij.
Ius accrescendi an ⁊ qn̄ in feudis locū habeat.De his qui feu.da. pos.§.⁊ quia.nu.15.fo.vij.
Ius dicere sibiipsi nemo potest.De pa.iura. fir. §.si quis vo.... nu.1.fo.cxxij.
Ius feudale a vasallo non dabitur in dotē filie.De probi.feu. alie. ca.j.nu.6.fo.cxxviij.
Ius vasalloruȝ si ad fidelitatem referatur indiuiduum reputatur. Si de feu.fue.controuer.c.oēs filij.nu.4.fo.lxxix.
Ius probandi per sacramētum ad successores deuoluitur.Si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.c.j.nu.2.fo.xxxvij.
Ius patronatus est indiuisible.Si de feu.fue.cōtrouer.c.omnes filij.nu.3.fo.lxxix.
Ius feudale in perpetuam emphyteosim irrequisito domino non dabitur.De probi.feu.alie.c.1.nu.7.fo.cxxviij.
Itē dictio ꝯtinuatiua.De feu.guar.⁊ gast.c.vnico.§.j.nu.2.fo....
Itinerans repertus in agro equum pabulās an soluere debeat pabulum.De pace tenen.§.si.nu.2.fo.xcv.
Itineranti licet vti herba sylua vuis ⁊ similibus ei necessariis iuxta viam reperit.De pace tenen.§.si.nu.1.fo.xciiij.
Latro publicꝰ lege antiqua suspendendus in furcis.De pace tenen.§.publici latrones.nu.1.fo.xciij.
Lex Corradi:⁊ titulus de capitulis Corradi in quo differant.De capi.corra.in rubrica.nu.1.fo.cx.
Lex corradi Mediolanē.cōsuetudini preferenda.De lege Corradi §.j.nu.4.fo.ciiij.
Lex Corradi in iurisdi.discernēda litigātium tum dignitatem tum potentiā attendit.De lege corradi.§.j.nu.2.fo.ciiij.
Lex imperatoris locorū statuta ⁊ cōsuetudines superabit.De feu. consue.§.omnes.nu.2.fo.cxxxviij.
Lex ⁊ cōsuetudo necessitate mutātur.Quid sit inuesti.§.si vero inuesti.nu.1.fo.xlv.
Lex n̄ ligabit nisi vbi p̄mulgata fuerit.de pa.tenē.c.j.n.6.f.lxxx...
Lex prima de pa.iura.fir.Francigenas ⁊ alios īperio nō subditos an constringat.De pace iura.fir.c.j.nu.4.fo.cxxij.
Lex vel consuetudo moduȝ statuere potest in probando. qui testes sint neces.ad proban.no.inuesti.c.vnico.nu.3.fo.c.
Leges de successiōe feudorum tractātes que reperiantur.Si de feu. fue.controuer.c.mulier.nu.1.fo.lxxx.
Leges ob ingenij nostri tenuitatē nō ita scribuntur vt oēs casus contineant.Que fuit prima cā bn̄.amit.§.p̄dictis modis.nu.2.fo....
Legis menti cōtrafaciēs punietur.De probi.feu.alie.per fede.§. callidis.nu.1.fo.cxxix.
Legē patere quā ipse tuleris.De cōsue.rec.feu.§.in quibꝰ.nu.2....
Legitimatus ante natiuitatē legitimorum an succedat cum eis in feudo.Si de feu.fue.controuer.c.naturales.nu.7.fo.lxxx...
Legatū de feudo in vltia volūtate roboratur a domino.De olim feu.po.alie.§.donare.nu.10.fo.lv.
Legatus de latere res ecclesiarū sue legatiōis nō potest infeudare.De his qui feu.da.pos.§.j.nu.20.fo.vj.

Libellarius

Libellarius vel conductor iuribus suis domino inuito nō renūciabit.De vasal.contro cōsti.lotha.feu.alie.c.vnico.nu.4.f.cviij.
Libellus in causa feudali porrigetur ⁊ lis scdm iuris ordinē cōtestabitur.De prob.feu.alie.per fede.§.preterea.nu.11.fo.cxxxiij.
Libellus a domino contra vasallū qualiter formandus.Que fuit prima causa benefi.amit.§.porro.nume.10.fo.lxxj.
Libelli natura est contractum perpetuū esse.De aliena.feu.§.inde potest.nume.3.fo.xxvj.
Liberi omnes ⁊ serui de feudo possunt inuestiri.Per quos fiat inuesti.§.personam.nu.1.fo.xlvij.
Licentia a domino data vasal.de feudo vendēdo ipsi domino nō nocebit.De probi.feu.alie.per fede.c.j.nu.15.fo.cxxix.
Licet in parte qđ nō licet in totū.De aliena.feu.§.j.nu.3.fo.xxvj
Licet expressum quod nō liceret tacitum. De succes. feudi.§.i alia nume.4.fo.xxiiij.
Licitum qđ ante creditur postea nōnūq̄ illicitum efficitur. De natura feudi.c.vnico.nu.4.fo.xxij.
Licet ratione adiuncti esse potest quod alias non liceret.De cō. inuesti.§.si vero feudum.nu.2.fo.xij.
Licita sunt insolidū multa que p parte sunt illicita.De lege corradi.§.ex eadem lege.nu.4.fo.cv.
Libellum vel precarium clericatu superueniēte amittitur.Si de feu.fue.controuer.c.qui clericus.nu.5.fo.lxxix.
Loquutio generalis perfecta quare dicatur.De no.for.fideli. §. j.nume.3.fo.lj.
Maior lesus vltra dimidiā si iuramento firmauerit contrauenire nō poterit.De pace iura.fir.§.itē sacramēta.nu.7.fo.cxxvj.
Mandros grecum vocabulum latine oues sonat. Que sint regalie.c.vnico.nume.1.fo.cxxxiiij.
Malefactor si per testes aperte conuincatur eius confessio non requiritur.De pace tenen.§.publici latrones.nu.2.fo.xciij.
Malefactor famosus absoluetur nisi per testes de crimine cōuincatur vel tortus fateatur.De pace tenen.§.publici latrones.nu. 3.fo.xciij.
Marchio Comes Valuasor maior qui ⁊ capitaneus Valuasor minor qui ⁊ Valuasinus:qui sint ⁊ quare sic dicant.de his qui feu.da.pos.§.j.nu.1.fo.v.
Maritus vxori nō succedet in feudo filius autem matri sic. An maritus succe.vxo.c.vnico.nu.1.fo.xxviij.
Maritus ⁊ vxor in quibus bonis sibi inuicem suceedant ⁊ in quibus non. An mari.succe.vxo.c.vnico.nu.2.fo.xxix.
Masculus excludēs germanam superueniētem excludit amitā. De eo qui sibi here.q; suis.c.vnico.nume.4.fo.lxiij.
Masculus femine in feudo preferendus.Episcopum vel abba.§. quinetiam.nume.1.fo.xx.
Matrimonium in articulo mortis ꝯtractū an legitimet prolē prius susceptā.Si de feu.fue cōtrouer.c.naturales.n.10.fo.lxxxj.
Memoriam habere debemus eorum que alij facturi sumꝰ. De no.for.fide.c.vnico.nume.1.fo.l.
Mercatores ⁊ forenses ceteri an possint sine causa de ciuitate expelli.Quali.val.iura.deb.c.vnico.nu.5.fo.l.
Mercatoribus arma deferre permittitur.De pace tenen.§. mercator.nu.1.fo.xciij.
Miles a rustico diffamatus legitime purgari pōt. De pace tenen.§.si rusticus.nume.1.fo.xcij.
Miles laicus religionem ingrediens non monachus sed cōuersus est vocādus.De mili.vasal.qui ar.bel.depo.c.vnico.nu.2. fo.lxv.
Miles vasallus feudo non priuatur nisi de culpa conuincat. De feu.sine cul.non amit.c.j.nume.1.⁊.2.fo.xxxij.
Militi ignoranti dn̄m mortuum an currat annus ⁊ mensis.Quo tempore miles.c.j.nu.7.fo.xxxiiij.
Miles vasallꝰ vt petat renouationem inuestiture ⁊ ab herede domini habet terminum mensis ⁊ vnius anni.⁊ nu.2.Quo tempore miles.c.j.nu.1.fo.xxxiij.
Militi vasallo morienti succedet primo loco filiꝰ. Impera. Loth. c.vnico.nu.1.fo.xxxj.
Minor quatuordecim annis an possit inuestiri vel iuestire sine tutoris autoritate.Si de feu.fue.controuer.c.si minori.nu.7. folio.lxxxj.
Minor quatuordecim annis ad iurādum an compellatur. Si de feu.fue.contro.c.si minori.nu.4.fo.lxxxij.
Minor quatuordecim annis domino feudi per substitutū famulabitur.Si de feu.fue.contro.c.si minori.nu.5.fo.xxxij.
Minori inuestiēti de feudo antiquo an necessaria sit autoritas tutoris vel curatoris.Per quos fiat inuesti.c.j.nu.5.fo.xlvj.
Modus citādi qualis.de mili.vasal.qui ꝯtu.est.§.j.nu.5.fo.lxvj.
Modus sentētie appositus sicut conditio est obseruādus.De pace tenen.§.si vero.nu.3.fo.lxxxix.
Mortuum ⁊ vulneratum esse ad mortē equiparari : quomodo intelligas.Quibus mo.feu.amit.§.j.nu.2.fo.xv.
Molendinum in flumine castri an concedatur vbi castrum cū suis pertinentijs conceditur.De capi.q cur.ven.c.j.nu.2.fo.cxix.
Morganica promissio interpretatur.de fil.na.ex matri.ad mor.cōtra.c.vnico.nu.2.fo.xcix.
Mora vasalli remissa creditur si eius bn̄ficium a dn̄o acceptat. que fuit prima cā be.amit.§.j.nu.10.fo.lxix.
Mora tradere debētis quid operet.de no.for.fide.§.inuestituram. nu.3.fo.lij.
Mors agentis in remotis fama probatur.quo tpe miles.c.j.nume.11.fo.xxxiiij.
Mulier armata vadens ad pugnā an per hoc succedat in feud. de his qui feu.da.pos.§.hoc autem.nu.10.fo.viij.
Mulier in dotē feudū suū dare potest.de inuesti.quā titius acce. a sempro.c.vnico.nu.1.fo.lx.
Mulier quamobrē deterioris sit ꝯditionis ipso masculo. de his q feu.da.pos.§.hoc autem.nu.4.fo.viij.
Mulieres ad feudi successionē possunt fieri habiles.de eo qui sibi here.q; suis.c.vnico.nu.3.fo.lxiij.
Mulieres quas valeāt obtinere dignitates.qs dica.dux.co.§.ceteri.nu.10.fo.lviij.
Mulieres que armis assuefacte reperiant.de his qui feu.da.pos.§. hoc autem.nu.5.fo.viij.
Mutus an possit de nouo feudū acquirere. epm̄ vel abb.§. mutus.nu.8.fo.xxj.
Mutus pluribus modis quis efficit. epm̄ vel abb. §. mutus.nu.1. folio.xxj.
Mutus feudo si priuet ex ipso tn̄ sustentatur.epm̄ vel abb.§.mutꝰ. nu.4.fo.xxj.
Mutus an priuetur feudo ad seruitiū dato cui mutitas nō obest. Epm̄ vel abba.§.mutus.nu.6.fo.xxj
Mutus vel aliter īpfectꝰ an possit feudū tenere ⁊ p substitutū dn̄o seruire. An mu.surdꝰ vel aliter imperfec.c.vnico.nu.4.fo.cvij.
Mutus vel surdus an infeudare valeant.per quos fiat inuesti. c.j. nu.6.fo.xlvj.
Natura feudi de cōsensu vnius agnatorū alterari pōt.de eo qui finem fecit agna.c.vnico.nu.4.fo.cxvij.
Naturales filij etiā si legitimentur ad feudū non admittent.Si de feu.fue.cōtro.c.naturales.nu.2.fo.lxxx.
Naturalis in feudo succedet si dominus sciens eum naturalem nō excluserit.Si de feud.fue.controuer.c.naturales.numero.13.folio.lxxxj.
Naturalis per subsequēs matrimonium legitimatus an in feudo sit admittendus.Si de feudo fuerit contro.ca.naturales.nu. 8. folio.lxxxj.
Natus ex clerico in minoribꝰ ꝯstituto subsequenti matrimonio nō l'timatur.Si de feu.fue.contro.c.naturales.nu.9.fo.lxxxj.
Negare mendaciter ⁊ rem ab alio negatam non manifestare differunt.si de feu.fue.contro.c.vasallus.el.j.nu.4.fo.lxxvij.
Nepos ex filio loco patris auo succedit in feudo.de succes.feu.§. j.nu.2.fo.xxij.
Nepos an matertera͡ȝ excludat.de eo qui sibi here.q; suis. c. vnico. nu.6.fo.lxiij.
Nepos patruo preferendꝰ in feudo.De na.succes.feu.c.vnico.nu.7. folio.cxviij.
Nepotes ex diuersis fratribꝰ patruo succedētes in feudo in stirpes an in capita vocentur.de gradi.suc.in feu.§.his vero.numer. 4. folio.lix.
Nobilem qui se p̄fitetur hoc probare tenetur.de pace tenen.§. si miles aduersus.fo.xcij.
Nobiles qui dicant. Quis dicatur dux com.§.ceteri vero.nu. 1. folio.lvij.
Nobilis cum ignobili pugnare volens admittet.de pac.tenen.§. si miles aduersus.nu.4.fo.xcij.
Nobilis grauius punit q̄ ignobilis.de pa.iu.fir. §.si qs vero. nu.1. folio.cxxiij.
Nobilitas accidentalis ad quotū vsq; gradum p̄tendat. qs dica. dux co.§.ceteri.nu.9.fo.lviij.
Nobilitas ex antiquitate generis originē trahit.de pace te.§.si miles aduersus.nu.2.fo.xcij.
Nobilitas a virtute potius q̄ a genere p̄uenit.quis dica.dux co. §. ceteri.nu.6.fo.lviij.
Nobilitas que dicatur ⁊ quot modis sumat. quis dicatur dux co. §.ceteri.nu.5.fo.lviij.
Non negans an fateri dicat.Si de feu.vasallus fue. interpel.c. vnico.nu.5.fo.lxxv.
Nomina debitorꝫ nec inter mobilia nec immobilia sunt cōputāda.de pace te.§.si vero.nu.7.fo.lxxxix.
Noīa debitorꝫ inter immobilia an computent.de feu.cog. c. sciēdū est.nu.4.fo.xlij.
Notarius de contractu p̄hibito instrumentum cōficiens puniendus de probi.feu alie.per fe.§.scriba.nu.1.fo.cxxix.
Notarius super contractu prohibito instrumētū cōficiens punict. de probi.feu.alie.c.j.nu.4.fo.cxxj.
Notarius falsum cōficiēs instrumentū vtram manum amittere de.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА

beat.de ꝓhi.feu.alie.per fe.§.scriba.nu.4.fo.cxxix.
Notarius minor.xxv.an.de cõtractu vetito actũ faciẽs manũ nõ p[illegible]det.de ꝓhi.feu.alie.per fe.§.scriba.nu.3.fo.cxxix.
¶ Nouitas an possit induci in exactione fidelitatis.de for.fi.c.vnico.nu.10.fo.lj.
Oblati qui veste seculari retẽta se ⁊ sua in approbatã religionẽ dediderunt dicunt.de milite vas.q ar.bel.de po.c.vnico.nu.3.fo.lxv.
Obligatio inter dñm ⁊ vasallũ mutuo cõsensu dissolui põt.Si feu.fue.contro.c.si facta.nu.5.fo.lxxxiij.
¶ Occidens alium seipsum defendendo nõ punitur.de pace te.c.j.nu.12.fo.lxxxviij.
Occidẽs aliũ ob defensionem suoꝝ filioꝝ vel cõseruationem bonorum non multabitur.de pac.te.nu.17.fo.lxxxix.
Occidẽs ex improuiso nõ punietur.de pa.te.c.j.nu.16.fo.lxxxix.
Occidẽs extra limites imperij si in terra imperij accuset an ibi puniatur.de pace te.c.j.nu.18.fo.lxxxix.
Occidens potestate mandãte excusabit.de pa.iur.fir.§.homicidiũ.nu.6.fo.cxxiiij.
Occidẽs vacua manu an puniat sicut q gladio interfecit.de pa.iura.fir.§.homicidium.nu.5.fo.cxxiiij.
¶ Offensa in maiestatẽ eternã grauius q̃ q in tpalem cõmittit punienda est.de sta.⁊ consue.§.gazaros.nu.1.fo.cxxxviij.
Offendẽs parti lese ꝑ eodẽ delicto cõdemnat ⁊ reipublice.de pace te.§.si quis aliquem.nu.5.fo.xc.
¶ Offerre nõ compellit qui dũtaxat ius suum iã quesitum ꝯseruare nititur.si de feu.fue.contro.c.l3.nu.1.fo.lxxxiij.
¶ Officij cõtẽplatione facta credũtur q̃ in officio efficiuntur.De feu.guar.§.si vero.nu.6.fo.x.
Officio ablato qñ dicatur ablatũ beneficium.de feu.guar.c.vnico.§.j.nu.11.fo.x.
¶ Opinio Oberti semper quo ad fieri potest saluãda.de capi.q curi.ven.c.similiter.el.iij.nu.3.fo.cxx.
Opinio oberti huiꝰ autoris opis nõnunq̃ reprobatur.de capi.qui cur.ven.c.similiter.el.j.nu.3.fo.cxix.
Opinionũ diuersitas legis ꝓmulgande occasionem prebuit.qualiter olim feu.po.alie.§.j.nu.3.fo.liiij.
¶ Ordines ecclesiastici quot ⁊ q sint.epm vel abb.§.j.nu.7.fo.xix.
Pacis violator ad tria tenetur.De pa.iura.fir.§.iniuria.nu.1.fo.cxxiij.
Pacta exorbitãtia cõi feudoꝝ natura i inues.feudo apposita.qd sit iue.§.pterea.nu.1.⁊.4.fo.xlv.⁊.xlvj.
Pacto aliquid licitum qd secluso pacto illicitũ cẽseret.de his qui feu.da.pos.§.⁊ qr.nu.3.fo.vij.
Pactum amplificatiuum amplificationem operabitur.si de feud.fue.contro.c.feudum.nu.2.fo.lxxxvij.
Pactum quare plus operetur q̃ lex.de feu.mar.c.si duo.nume.2.folio.xxviij.
Pactum de non petendo feudum de personis expressis intelligendum.si de feu.fue.contro.c.vlti.nu.1.fo.lxxxvij.
Pactum secundum rei in eo deducte naturam interpretandum.si de feu.fue.contro.c.si.nu.3.fo.lxxxvij.
Pactum operat vt a propria rei natura recedatur.de feu.non ha.propria.na.feu.c.vnico.nu.1.fo.cxvij.
Pactũ naturã superat.si de feu.fue.cõtro.c.feudũ.nu.1.fol.lxxxvij.
Pactum q̃ pater feudo priuetur ob delictum filij non v3.de ꝓhi.feu.alie.per fe.§.insuper.nu.8.fo.cxxxij.
Pactum contractui nouam formam prebet.de fra.de no.be.inue.§.j.nu.1.fo.lix.
Pactũ qd ob delictum nõ amittatur feudũ valere dicitur.quali.olim feu.po.alie.§.porro.nu.4.fo.lv.
Pactum legis cõmissorie in feudis reprobatũ.de feu.da.in vicem legis com.c.j.nu.1.fo.xxxix.
Pactũ de nõ succẽdẽdo a iure reprobatũ loci ꝯsuetudine tolerat.si de feu.fue.cõtro.c.filij.nu.2.fo.lxxxiiij.
Pactum amplificatiuum amplificare d3:nam ⁊ verba aliqd opari dñt.De feu.nõ hab.propr.na.feu.c.vnico.nu.2.fo.cxvij.
Pactũ de nõ succedẽdo a iure reprobatum ex cõsuetudine admittendũ.Si de feu.fue.cõtro.c.mulier.nu.2.fo.lxxx.
Pactũ legis cõmissorie i feudũ queadmodũ ⁊ pignoribꝰ reprobatum.de capi.qui cur.ven.c.similiter.el.iij.nu.1.fo.cxx.
Pactũ qd sup successiõe futura improbat iuramento qñ refirmet.Si de feu.fue.contro.c.moribus.nu.6.fo.lxxvij.
Pactũ adiectionis in diẽ qd.de feu.da.in vi.leg.cõ.c.j.nu.4.fo.xl.
Pactũ circa feudi refutationẽ receptũ absenti agnato proderit.de eo qui finem fec.agna.c.vnico.nu.2.fo.cxvij.
Pactũ personale ad personas in pacto complexas solũ extẽdit.de eo qui finem fecit agna.c.vnico.nu.2.fo.cxvij.
Pactũ cõuẽtũ qui fregerit ipsius cõmodo carebit.que fuit prima cã be.amit.§.sed nec alia.nu.2.fo.lxxj.
Papa ad feudũ temporale nec imperator ad ecclesiasticũ legitimare põt.si de feu.fue.cõtro.c.naturales.nu.14.fo.lxxxj.
Papa an successorem sibi eligere possit.Epm vł abba.§.j.nu[illegible] folio.xix.
Papa electores imperatoris eligẽdi iure qñ possit priuare [illegible] ca.dux co.⁊c.§.j.nu.10.fo.lvj.
Papa quã habeat autoritatẽ quibusq3 dignitatibus pollere [illegible] vel abba.§.j.nu.10.fo.xix.
Papa quare sic dicatur ⁊ a quibus ⁊ quõ eligatur.epm vel [illegible] j.nu.8.fo.xix.
Papa pater patrum interpretatur.epm vel abba.§.j.nu.[illegible]
Pape prouidentia erga subditos tẽperata.Epm vel abba.§.[illegible] 3.4.⁊.5.fo.xix.
Paragraphi hoc quoq3 duplex intellectus.de his q feu.da[illegible] §.hoc quoq3.nu.2.fo.viij.
Parẽtes dictio pro agnatis capitur.quemadmodũ feu.ad fi[illegible] ti.c.vnico.nu.4.fo.xxxvj.
Parẽtibus ⁊ cõiũctis aliquo casu plus credit q̃ extraneis.de [illegible] sue.rec.feu.§.⁊ cum datur.nu.1.fo.ciij.
Pares curie debẽt esse eiusdẽ patrie.de ꝓhi.feu.alie.per fede.§.p[illegible]terea.nu.10.fo.cxxxiij.
Pares inter dñm ⁊ vasallũ i cã feudi noui ⁊ inuestiture [illegible] iudices.que fuit prima cã benefi.amit.§.est ⁊ alia.nu.[illegible]
Pares si nõ habuerit dñs de cã inter ipsum ⁊ vas.cognoscere [illegible] narius iudex.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fede.§.preterea.nu.7.fo.cxxxi[illegible]
Pares q dicant.si de inue.inter doc.⁊ vas.lis oria.c.j.nu.4.f[illegible]
Pares curie inter vas.agentem ⁊ dñm reum iudices cõpetenti[illegible] contro.inter vasal.⁊ epis.c.vnico.nu.5.fo.lxiij.
Pares curie nõ tenent initi de causa feudali cognoscere.An [illegible] iudi.vel cur.do.c.vnico.nu.5.fo.cxvj.
Pares in pares ius dicere pñt.de no.feu.§.notãdũ.nu.1.fo.[illegible]
Pares curie an sint testes in inuestitura noua feudi ꝓbãda.[illegible] inuesti.§.j.nu.4.fo.xxv.
Pares absentes an sint citãdi in faciẽda inuestitura.qui[illegible] stitura.c.j.nu.8.fo.xliiij.
Pares curie quãto expectãdi tẽporis spatio ꝑ inuestitur[illegible] de consue.rec.feu.§.quod autem.nu.3.fo.cj.
Pares curtis ad probãdũ nouam inuestituram requirunt[illegible] tis feudorum.§.quod autem.nu.1.fo.cxxxvj.
Pares de dño ⁊ vasallo cognituri vbi sedeãt ꝓ tribunali.de ꝓ[illegible] feu.alie.per fe.§.preterea.nu.8.fo.cxxxiij.
Pares tempore inuestiture sed nõ tempore probationis testes [illegible] congruentes.qui sint testes neces.c.vnico.nu.8.fo.[illegible]
Pares curie de feudalibus causis an cognoscãt per viam re[illegible]tionis.de contro.apud par.ter.c.vnico.nu.5.fo.lxij.
Pares an possint ꝓ dño testificari.qd sit inuesti.§.si[illegible]
Pares audiẽtiã in alia cã denegabũt in ꝯtumacia [illegible] ma causa.de milite vas.qui con.est.§.j.nu.18.fo.lxvi.
Pares de lite feudi cã iter dñm ⁊ vasallũ vertẽte iudicabũt [illegible] feu.alie.per fe.§.preterea.nu.2.fo.cxxxiij.
Pares de lite inter dñm ⁊ vas.orta cognituri quõ sint digni [illegible] ꝓhi.feu.alie.per fe.§.preterea.nu.6.fo.cxxxiij.
Paribus discordãtibꝰ an sufficiat maioris partis cõsensus [illegible] tro.apud par.termi.c.vnico.nu.7.fo.lxij.
Pariũ de numero nõ erit qui fidelitatẽ dño nõ iurauerit.[illegible] feu.alie.per fe.§.preterea.nu.3.fo.cxxxiij.
Pars partẽ i iudiciũ nisi iudice iubẽte trahere nõ poterit [illegible] iudi.vel cur.do.c.vnico.nu.3.fo.cxvj.
Pars q̃ a sñia ꝑ imperitiã iudicis lata nõ appellauit:cõtra [illegible] iudicem agere valebit.de pa.iu.fir.§.iudices.nu.6.fo.cxx[illegible]
¶ Paricida vasallus est feudo priuandus.que fuit prima [illegible] bene.amit.§.si.nu.3.fo.lxxiiij.
¶ Partẽ possidẽs totũ possidere presumitur.de conten.inter [illegible] dominum.c.vnico.nu.1.fo.xxvj.
Partes ad qualitatẽ reducũtur in iudicio cõi diuidẽdo.de [illegible] feu.§.illud sciendum.nu.4.fo.cxxxvj.
Partes quo casu in fauorẽ suũ a iure introducta relaxare [illegible] contro.apud par.termi.c.vnico.nu.4.fo.lxij.
Partis appellatione dimidia intelligitur.de aliena.feud.[illegible] fo.xxvj.
¶ Pater futuris descẽdentibus prouidere põt.de duo.fra.[illegible]uesti.c.vnico.nu.1.fo.lxiij.
Pater an possit filios scdi matrimonij a successiõe repellere [illegible] feu.fue.contro.c.filij.nu.3.fo.lxxxiiij.
Pater minor inter filios bona diuidens si iurauerit nõ [illegible]re iuramẽtũ seruabit.de pa.iu.fir.§.itẽ sacramẽta.n.9.fo.[illegible]
Pater delinquẽs filio nõ ꝑiudicat in feudo qd cõe h3 cum [illegible] fuit prima causa bene.amit.§.si.nu.10.fo.lxxiiij.
Pater i feudo filij aduẽtitio vsumfructũ an habeat.de fra.[illegible] be.inuesti.c.si duo fratres.nu.8.fo.lx.
¶ Patriarche seu primates qui quot ⁊ qua fulciãtur au[illegible] episcopum vel abba.§.j.nu.15.fo.xx.
Patris factũ in materia feudorũ an obsit filio.de success.[illegible] quoq3.nu.5.fo.lxxij.
¶ Patronus libertũ suum non accusabit nec cõtra eum feret testimonium.De consue.rec.feu.§.similiter.nu.3.fo.cliij.
¶ Paupertas a piurio nõ liberat.De alie.feu.pater.c.si.nu.1.fo.cx.
¶ Pax ab omnibus tuenda atq3 seruanda est.De pace iura.fir.c.j.nume.1.fo.cxxij.
Pax indicta a.xviij.anno vsq3 ad.lxx.iuramento quare firmanda sit.De pace iura.fir.c.j.nu.2.fo.cxxij.
Pax tanq̃ necessaria ab omnibus appeti debet.De pa.tenẽ.c.j.nume.5.fo.lxxxviij.
¶ Pecunia in domo vendita si reperiatur an vẽditori an vero emptori debeatur.Que sint regalia.c.vnico.nu.9.fo.cxxxv.
Pecunia non potest in feudũ dari.Si de feu.vasal.fue.interpel.c.vnico.nume.6.fo.lxxv.
¶ Pena delicto commẽsuranda.De vasal.con.consti.Lotha.feu.alie.c.vnico.nu.1.fo.cviij.
Pena legalis ꝑ membri mutilatione que nunc ⁊ que olim fuerit.De pace iura.fir.§.homicidium.nu.2.fo.cxxiij.
Pena legis an potius attẽdatur quã pena statuti.De pace iura.fir.§.iniuria.nume.5.fo.cxxiij.
Pena duplex pro eodem delicto imponenda.De pace iura.fir.§.si quis vero.nu.2.fo.cxxiij.
Pena triplex pro eodem delicto quandoq3 infligitur.de prohibi.feu.alie.per fede.scriba.nu.2.fo.cxxix.
Pena triplex reperitur:et quelibet qualiter definiatur.Si vasal.feu.priue.cui defer.deb.c.vnico.nu.4.fo.c.
Pena nõ plectitur a quo delictum nõ perpetratur.An remo.sint testes qui pares esse desie.c.vnico.nu.3.fo.xiiij.
Pena parti soluẽda nomine compositionis fieri intelligitur.De pace.tenen.§.si quis aliquem.nu.2.fo.xc.
Pena pecuniaria iuxta delicti qualitatem augenda vel minuẽda.De pace tenen.§.si quis aliquem.nu.4.fo.xc.
¶ Penam pecuniariã soluere nequiens in proprium corpus luet.De pace iura.fir.§.qui vero.nu.1.fo.cxxiiij.
Penã ꝑ iniuria imponens iudex plura considerabit.De pa.iura.firmanda.§.iniuria.nu.2.fo.cxxiij.
Penarũ duplicatio in delictis qualiter attẽdatur.De pace tenen.§.si duo.nume.4.fo.xcj.
Pene pecuniarie ad quẽ pertineãt.De pace tenen.§.si quis aliquẽ.nume.6.fo.xc.
¶ Pensiones inter mobilia bona computãde.De pace tenẽda.§.si vero.nu.6.fo.lxxxix.
Pẽsiones loco fructuum succedere dicuntur.hic finitur lex.§.his consequenter.nu.5.fo.xcviij.
¶ Percutiens sine sanguinis effusione pecuniaria pena corriget.De pace tenen.§.si quis aliquem.nu.1.fo.lxxxix.
¶ Periurus an sit infamis habendus.Que fuit prima cau.bene.amit.§.illud enim.nume.3.fo.lxxij.
Periurus an de suo feudo sit saluꝰ.De for.fide.c.vnico.nu.4.fo.l.
¶ Periurium incurritur si ob paupertatem quod iuratum est nõ impletur.Si de feu.fue.controuer.c.licet.nume.3.fo.lxxxiiij.
¶ Persona affecta si fuerit vt bona afficiãtur consequens erit.hic fini.lex.§.j.nume.14.fo.xcv.
¶ Personarũ dignitas attenditur vbi de discernẽda iurisdictiõe causarũ feudaliũ laboratur.Apud quẽ vel quos.c.j.nu.2.f.xxx.
¶ Persone domestice q̃ dicãt.Qualr vas.iura.deb.c.vnico.n.3.f.j.
¶ Pignus in re feudali nõ constituitur.De inuest.de re alie.fac.§.quamuis enim.nume.3.fo.liij.
¶ Pignꝰ iudiciale an possit de feudo cõtrahi.De prohi.feu.alie.per fede.c.j.nume.16.fo.cxxix.
¶ Pignoris obligatio in re feudali vasallis prohibetur.De ꝓhi.feu.alie.per fede.c.j.nume.2.fo.cxxviij.
¶ Pirate hostibus adsimilãtur.De sta.⁊ consue.§.Nauigia.nu.4.folio.cxxxviij.
¶ Piscationes cõmunes:sed iurisdictio ⁊ maris protectio principi conueniunt.Que sint regalia.c.vnico.nume.7.fo.cxxxv.
¶ Possessio annalis pro vasallo presumptionẽ facit.Si de inuest.inter do.⁊ vasal.c.si quis.nu.4.fo.xxxix.
Possessio annalis domino non contradicente presumptionem facit pro possidente.De consue.recti feu.§.j.nu.3.fo.cj.
Possessio corporalis presumptionem pro vasallo afferet possidẽte.De contro.inuesti.§.j.nu.6.fo.xj.
Possessio corporalis facit vt possidentis sacramẽto stetur.De conten.inuesti.§.j.nu.2.fo.xxv.
Possessio in iuribus incorporalibus qualiter tradẽda.De cõsue.rec.feu.§.j.nu.6.fo.cj.
Possessio si quiete per annum teneatur facit vt pro possessore ꝑsumatur.De consue.rec.feu.§.si.nu.2.fo.ciiij.
Possessio feudi facit vt in dubio causa possidentis iuramẽto expediatur.Si de feu.fue.contro.c.j.nu.3.fo.lxxvj.
Possessio maioris partis bonorum in vno loco ꝑsumptionem certorum facit in eodem existentium.De controuer.inter mascu.⁊ femi.de bene.c.vnico.nu.2.fo.cxij.
Possessio que presumptionem inducat vt stetur sacramẽto possidentis.Quid sit inuesti.§.si vero vasallus.nu.2.fo.xlv.
Possessio corporalis rei feudalis non inducit rectũ feudum.Qui.mo.feu.consti.potest.c.vnico.nu.2.fo.xxxvij.
Possessio feudi vasallo tradẽda a domino qualis esse debeat.Si d feu.fue.controuer.c.si facta.nu.4.fo.lxxxiij.
Possessio corporalis possessorem tuetur.De cõten.inter do.⁊ vas.de inuesti.c.vnico.nu.1.fo.xxxvj.
¶ Possessioni ꝓbãte duo testes sufficiunt.De pace tenen.§.si tres.nume.1.fo.xcj.
¶ Possessoris sacro quo casu nõ stet.De cõtẽ.inuesti.§.j.nu.1.f.xxv.
¶ Possidẽs iuste possidere credit ni oppositũ ab aduersario ꝓbetur.De pace tenenda.§.si tres.nu.3.fo.xcj.
¶ Potens per se per aliũ potest.Per quos fiat inuesti.§.sed vtrũ.nu.1.fo.xlviij.
Potẽs per se per aliũ p̃t.de lege corradi.§.ex ea eadẽ lege.nu.5.f.cv.
Portus quis locus esse describatur.Que sint regalia.c.vnico.nu.2.fo.cxxxiiij.
¶ Pretium feudi a male fidei emptore empti fisco applicatur.De prohibi.feu.alie.per fede.c.j.nu.9.fo.cxxviij.
Pretiũ feudi absq3 domini consensu venditi cui applicet.De ꝓh.feu.alie.per lotha.c.j.nu.8.fo.cxxj.
Pretiũ restituere debet qui contractum rescindi petet.De his qui feu.da.pos.§.notandum.nu.3.fo.ix.
¶ Prelatus in vasallum cõmittens feudi proprietatem quare non amittat.Si de feu.fue.cõtrouer.c.domino.nu.6.fo.lxxxvij.
Prelatus solus feloniam in se cõmissam remittere an possit.Que fuit prima cau.bene.amit.§.si.nu.7.fo.lxxiiij.
Prelatus in vasallũ sue ecclesie si delinquat an ecclesia feudi ꝓprietate priuari debeat.De capitulis corra.c.si.nu.3.fo.cxj.
Prelatus vasallũ spolians feudo cuius proprietas ecclesie pertinebat quomodo puniendus.De mili.vasal.qui cõtu.est.§.si vero.nu.11.fo.lxviij.
Prelatus non disponet de futuris ad detrimentũ successoris.Qui suc.tene.nu.2.fo.xj.
Prelatꝰ infeudare solitus in masculos alterando feudi naturã an idẽ feudũ valeat infeudare in feminas.De his qui feu.da.pos.§.j.nu.17.fo.vj.
¶ Prescriptio.xxx.annoru3 feudatarium in feudo tuetur.De feu.da.in vi.leg.com.c.quidam.nu.1.fo.xlj.
Prescriptio feudi longissima domino an sit noxia.De inuesti.de re alie.fac.§.quid ergo.nu.2.fo.liij.
Prescriptio lõgissimi temporis:an his verbis nulla obstan.ꝑscriptione intelligatur.De capi.corra.c.preterea.nu.5.fo.cxj.
Prescriptio feudi viuẽte vasallo alienante incipit currere.de capi.corra.c.preterea.nu.7.fo.cxj.
Prelatus successor feudũ a predecessore illicite concessum an reuocare possit.Hic potest esse titu.§.vnico.nu.1.fo.xxiiij.
Presumptio violẽta probationẽ contrariam non admittit.Quid sit inuesti.§.preterea.nu.5.fo.xlvj.
Presumptio onus probãdi in aduersarium trãsmittit.De gradi.succes.in feu.§.si vero.nu.1.fo.lix.
¶ Primogenitus presens inuestiture secũdi de feudo qd suum eẽ ignorabat:an dicatur cõsentire.Quib.mo.feu.amit.§.preterea.nu.5.fo.xvj.
Primogenitus regis a natura mutus an in regno succedat.Epm vel abba.§.mutus.nu.7.fo.xxj.
¶ Princeps est fons a quo dignitates profluũt.Quis dica.dux ⁊c.§.j.nu.4.fo.lvj.
¶ Principis voluntas iusta causa dicitur.De his qui feu.da.poss.§.hoc autem.nu.8.fo.viij.
¶ Principi seculari secundũ qd ordo iustitie exigit obediri d3.hic finitur lex.§.j.nu.17.fo.xcvj.
¶ Priuatio feudi eisdem causis fit quibus exheredatio diuortiũ ⁊ donationis reuocatio.Que fuit prima causa bene.amit.§.predictis modis.nu.1.fo.lxxiij.
Priuatio feudi duplici igratitudine ꝯsurgit.que fuit prima cau.bene.amit.§.si.nu.1.fo.lxxiij.
¶ Priuilegio priuatur qui potestate sibi cõcessa abutit.De statu.⁊ consue.§.statuimus.el.j.nu.3.fo.cxxxvij.
¶ Probatio per eos qui sunt eiusdem regionis ꝯueniẽter fiet.De pace tenẽda.§.si tres.nu.2.fo.xcj.
Probatio fortior ꝯtra fiscum quã ꝯtra priuatũ in feudalibus queritur.De his qui feu.da.pos.§.hoc quoq3.nu.7.fo.8.
Probatio vnius testis ad deferendũ sacramẽtum iudicẽ mouebit.De consue.recti feu.§.sacramẽtum.nu.4.fo.cij.
Probatio feudũ nouum asserẽti incumbit.De gradi.succes.in feu.§.si vero.nu.3.fo.lix.
¶ Probatione deficiente ad consilium alioquin spernendũ recurritur.De cõtentione inuestiture inter do.⁊ vas.§.j.nu.1.fo.xxv.
Probatione deficiẽte ad sacramẽtum recursus habetur.Quid sit inuesti.§.si vero inuesti.nu.2.fo.xlv.

Probatiōe deficiēte ī cā vertēte iter filiā ⁊ agnatos defuncti an res feudalis sit agnatorum sacramento standum erit. De capi. qui cur. ven. c. si contentio. nume. 1. fo. cxx.
Probatiōe deficiente sacramēto possessoris causa definiēda est. Si de inuesti. inter do. ⁊ vas. lis ori. c. j. nume. 1. fo. xxxvij.
¶ Procurator constitui an possit ad iurādum fidelitatē domino feudi. Si de feu. fue. controuer. c. omnes filij. nume. 8. fo. lxxix.
¶ Proditor imperatoris ecclesiastico nō priuatur feudo. De pbi feu. alie. per fede. §. si. nume. 5. fo. cxxxiiij.
¶ Promittens nō offendere titium fratrem titij interficiendo an incidat in penā. Qui. mo. feu. amit. §. similiter. nume. 4. fol. xvj.
¶ Proprietas feudi a domino an possit pignori obligari absq̧ ꝯsensu vasalli. De probi. feu. aliena. c. j. nume. 5. fo. cxxviij.
Proprietas ⁊ possessio rei feudalis ī ementē a vasallo transferк. De feu. non hab. propri. na. feu. c. vnico. nu. 4. fo. cxvij.
¶ Protestatio domini vasalli protestationē nō dirimit. Si de feu. vasal. feu. interpel. c. vnico. nume. 3. fo. lxxv.
¶ Prouincia an de nouo possit sibi regē ordinare. Quis dica. dux comes. §. j. nume. 19. fo. lvij.
Prouincia q̄ dicatur ⁊ an possit diuidi. Si de inuesti. inter domi. ⁊ vasal. lis. oria. c. j. nume. 7. fo. xxxviij.
¶ Prouisio specialis vbi de euictione agiк plusq̧ generalis operatur. De inuesti. de re alie. fac. §. j. numero. 4. fo. lij.
¶ Pubes iurans nō venire contra testamentum an teneatur stare iuramento. De pa. iura. fir. §. item sacramenta. nu. 8. fo. cxxvj.
Pubes in cōtractu venditionis lesus iuramento non obstante cōtraueniet. De pa. iura. fir. §. item sacramenta. nu. 6. fo. cxxvj.
Pubes minor. xviij. annis pacem cum inimico iuratā frangēs an sit puniendus. De pa. iura. fir. c. j. nume. 5. fo. cxxij.
¶ Puelle non maritate capite reuelato debent incedere. Que fuit prima cau. benefi. amit. §. rursus. nume. 2. fo. lxxj.
¶ Pugna qb⁹ sit fiēda casib⁹. De alie. feu. pater. c. nō est. nu. 4. f. cx.
Pugna ob feloniā ⁊ infidelitatē fiēda. De ali. feu. pa. c. nō ē. n. 1. f. cx.
Pugna quibus armis īstruēda. De alie. feu. pater. c. nō est. nu. 1. f. cx.
Pugna locum non obtinebit vbi de delicto aperte constiterit. De pace tenen. c. j. nume. 11. fo. lxxxviij.
Pugnare volētē duo iurare opз. de pa. iur. fir. c. j. nu. 7. fo. cxxij.
¶ Pupillus an cogatur per substitutum domino feudi famulari. Si de feu. fue. contro. c. si quis decesserit. nume. 2. fo. lxxxij.
¶ Purgationū alia vulgaris alia canonica ⁊ quot modis q̄libet ipsarum fiat. De pace tenen. §. si miles rusticus. nume. 1. fo. xcij.
Quarta in bonis mariti vxori debita ī iure vbi reperiaк. De inuesti. de re aliena fac. §. quāuis em̄. nu. 4. fo. liij.
¶ Querela vasalli a dn̄o d feudo spoliati p libello d̄bet haberi. De mili. vasal. q. ꝯtu. est. §. si vo. nu. 4. fo. lxvij.
Ratio dictorū maiorū nostrorū nō semper redditur. De his qui feu. da. pos. §. hoc autem. nu. 7. fo. viij.
Receptio testiū an possit cōmitti in causis feudorū. Si de inuesti. inter do. ⁊ vas. lis oria. c. j. nu. 8. fo. xxxviij.
¶ Receptatores pari pena puniunк cū deliquētibus. De pa. iura. fir. §. receptatoribus. nume. 1. fo. cxxv.
¶ Recursus ab inferiore ad superiorem pro insticia tuenda habeк. Si de inuesti. inter. do. ⁊ vas. lis oria. c. j. nume. 5. fo. xxxviij.
¶ Reo fauendum potius quā actori: quare ⁊ iudex absolutione p cliuior quā dānationi esse dз. Hic finiк lex. §. ab hec. n. 4. fo. xcvij.
¶ Redditus ⁊ pu̧entus cōicari debēt his quibus panis vnus cōis est. De fra. de no. be. inuesti. c. si duo fratres. nu. 3. ⁊. 4. fo. lx.
¶ Rex an possit bona regni infeudare in diminutiōe regalis iurisdictionis: ⁊ an eius successor posset eadē reuocare. De his q feu. da. pos. §. j. nu. 19. fo. vj.
¶ Regi si duo filij vnico partu nascātur vter eorum in regno succedet. De feu. mar. c. j. nu. 2. fo. xxviij.
Reges qui vngātur ⁊ coronis decorenк. Quis dica. dux co. vel mar. §. j. nu. 17. fo. lvij.
¶ Reseruatio iuris prius inuestiti nō preiudicat scdo in pos. feud. Si de feu. fue. controuer. c. si facta. nu. 9. fo. lxxxiij.
¶ Respōsio infra terminum a iudice datū facta nō potest reuocari. Si de feu. fue. controuer. c. vasallus. e. l. j. nu. 11. fo. lxxviij.
¶ Res feudalis esse que dicatur. Si de feu. fue. cōtrouer. c. si qs per triginta. nu. 1. fo. lxxviij.
Res pprie ⁊ etiam communes in feudum dari possunt. De notis feu. §. illud sciendum. nu. 1. fo. cxxxvj.
Res que dicaк ecclesie subiecta. Ep̄m vel abba. §. j. nu. 6. fo. xix.
Res subiecta dn̄io ecclesie infeudari de nouo nō potest. Ep̄m vł abba. §. j. nu. 1. fo. xviij.
Res vna p alia n̄ soluiк. Si d feu. vas. fue. īterpel. c. vnico. n. 4. f. lxxv.
¶ Respōdēs ad obscure interrogata crediк negare. Si de feu. fue. controuer. c. vasallus. el. ij. nu. 5. fo. lxxxvj.
¶ Restitutio ⁊ missio in iuribus negatiuis qualiter fiēda. De mili. vasal. q contu. est. §. si vero. nu. 12. fo. lxviij.
¶ Restituere nolēti an possit res sine iudicis autoritate auferri. de pa. iura fir. §. si quis vero aliquod. nu. 3. fo. cxxiij.
¶ Renouatio inuestiture infra quātum temporis spatium [illegible] de prob. feu. alie. per lotha. c. si. nu. 1. fo. cxxij.
¶ Reus absoluitur si ab actore nil probaк. Si de inuesti. inter do. ⁊ vas. c. si quis. nu. 3. fo. xxxix.
Reus cōuentus actori suo rem restituere potest. De cōtrouer. inter do. ⁊ empto. feu. c. vnico. nu. 3. fo. cxij.
¶ Rex francorū gloriosissimus excellentissimus ⁊ illustris [illegible] Quis dica. dux co. §. j. nu. 16. fo. lvij.
Rex quilibet in suo regno monarcha censetur: ⁊ quid possit [illegible] regno ⁊ Jmpator in imperio. de his q feu. da. pos. ⁊. j. nu. 6 [illegible]
Rex se ⁊ alios in virtutib⁹ regēs dicitur. Quis dica. dux co. §. j. nu. me. 15. fo. lvij.
¶ Rege ad monasteriū transeunte iura regni ad sanguinis successores deuoluenк. De mili. vasal. qui ar. bel. depo. ca. vnico. num. 12. fo. lxv.
¶ Recognoscens castrum in feudū an recognoscat territoriū [illegible] cap. qui cur. ven. c. j. nu. 4. fo. cxix.
Regna Asie q̄ sint ⁊ q̄ Africe. Quis dica. dux co. §. j. nu. 18. fo. lvij.
¶ Relictū de fructib⁹ feudi factū a vasallo an valeat cū grauamine heredis. De successio. feu. §. j. nu. 1. fo. xxij.
¶ Remedia vasalli in possessiōe feudi a dn̄o lesi. De mili. va. q. contu. est. §. si vero. nu. 1. ⁊ seq. fo. lxvij.
¶ Renūcianti iuri proprio ad idem non patet regressus. De benefi. fe. §. si. nu. 2. fo. xcix.
¶ Rigor iustitie in maleficijs puniendis quomodo sit seruandus. De pace tenen. §. si quis alium. nu. 3. fo. lxxxix.
¶ Rusticis arma deferre prohibetur. De pace tenēda. §. si quis rusticus. nu. 1. fo. xciij
Rusticus diffamatus an ad pugnādū cū milite purgationis [illegible] admittendus. De pace tenen. §. si miles rusticus. nu. 2. fo. xcij.
Rusticus iurisdictiōes ⁊ dignitates de patrimonio vēditore [illegible] re potest. de lege corradi. §. ex eadem lege. nu. 6. fo. cv.
Rusticus militem non accusabit nisi se non calumniari iurau[illegible] De pace tenen. §. si rusticus. nu. 1. fo. xcij.
Rusticus militem violate pacis accusans pugnaз incidere [illegible] De pace tenen. §. si rusticus. nu. 1. fo. xcij.
Sacramētales rē feudalē eē masculo fauētes q̄liter [illegible] d ꝯtro. iter mascu. ⁊ femi. de bn̄fi. c. vnico. nu. 3. fo. c[illegible]
Sacrū ꝑsumptiōi possessiōis adiectū solēnitatis supplet defectū. qd sit inuesti. §. si vero vasallus. nu. 4. fo. x[illegible]
Sacramētū principalis a sacramēto successoris differis erit. De notis feu. §. si. nu. 1. fo. cxxxvj.
¶ Salaria doctorum an dicantur soldata. Quis dica. dux co. §. ceteri. nu. 4. fo. lviij.
¶ Salus ppria aliene saluti ꝑferēda. De alie. feu pa. c. si. nu. 4. fo. c[illegible]
¶ Sācim⁹ verbū Jmperatoris est. Cōsti. feud. c. vnico. nu. 2. fo. c[illegible]
¶ Sciētia vel ignorantia dn̄i rem alienā infeudantis nō [illegible] De inuesti. de re alie. fac. §. j. nu. 3. fo. lij.
Scientia cōiecturatur ex ꝑsentia. Si de inue. inter do. ⁊ vas. lis oria. c. j. nu. 3. fo. xxxvij.
¶ Scipio quare cū Annibale in Jtalia pugnare recusauerit. [illegible] bus mo. feu. amit. §. j. nu. 11. fo. xv.
¶ Scire qs dicaк. Si de feu. fue. cōtro. c. vasallus el. j. nu. 2. fo. lxx[illegible]
¶ Scriptura an in feudali inuestitura requiraк ad solennitatem [illegible] sit inuesti. c. j. nu. 4. fo. xliij.
¶ Seculares bona ecclesie inuadentes foro subijcienк ecclesiastico. De sta. ⁊ consue. §. item nulla. nu. 2. fo. cxxxvij.
¶ Sententia iprudēter lata est ipso iure nulla. De pa. iura. fir. §. iudices. nu. 4. fo. cxxiiij.
Sētētia lata a potestate qui iuramentū nō prestitit nulla est. De sta. tu. ⁊ consue. §. statuimus. el. ij. nu. 2. fo. cxxxviij.
Sententia an requiraк sup declaratiōe culpaз qb⁹ feudū amittitur. De feu. sine cul. non amit. c. j. nu. 3. fo. xxxiij.
Snīa ī priuatiōe iuris feudalis reqsitā nec sufficit delicti euidentia qualiter dominus proprie. priue. c. vnico. nu. 2. fo. cvj.
¶ Seruitia ꝑstare nō valētes feudū retinere nequibūt. An mu[illegible] dus vel aliter imperfec. c. vnico. nu. 3. fo. cvij.
Seruitij magnitudo ppetuitatē affert bn̄ficio. de his q feu. da. pos. §. notandum. nu. 4. fo. ix.
Seruitiū nō inducit feudū. Si de feu. fue. ꝯtro. c. si qs per triginta. nu. 3. fo. lxxviij.
Seruitiū q̄liter plurib⁹ dn̄i heredib⁹ prestādū. Si de feu. fue. cōtro. c. omnes filij. nu. 10. fo. lxxx.
Seruitiū pp feudū debitū q̄liter ab hēdib⁹ vasalli illō p[illegible] tinētib⁹ sit ꝑstādū. si de feu. fue. cōtroner. c. oēs filij. nu. 7. fo. [illegible]
Seruitium successori vasalli indignū supplebiк per aliū. de capi. qui cur. ven. c. si. nu. 6. fo. cxx.
Seruo sciēter īuestito a dn̄o moriēte ad quē reuertaк feudū [illegible] fiat inuesti. §. personam. nu. 5. fo. xlviij.
¶ Similes culpe similē penā reqrūt. h pt eē ti. c. vnico. nu. 3. [illegible]
¶ Silētiū annale vim refutationis obtinet. quali. olim feu. po. alie. §. porro. nu. 3. fo. lv.

¶ Simplicitati hoim subueniк. de no. for. fid. §. j. nu. 4. fo. lj.
¶ Soldata an possit ad heredē transire. Quis dica. dux. co. §. ceteri. nu. 3. fo. lvij.
¶ Soldata q̄ definiaк esse. Quis dica. dux co. §. ceteri. nu. 2. fol. lvij.
¶ Solēnitas in citato expresse dicēte se nolle venire que seruanda. De mili. vasal. qui contu. est. §. j. nu. 15. fo. lxvij.
Solennitas in vēditione rei feudalis vel emphyteotice omissa non priuat vēdētē suo iure. Quid iur. si post alie. ⁊c. c. j. nu. 4. fo. cxiiij.
Solennitas que seruetur in feudi inuestitura. Quid sit inuestit. c. j. nu. 3. fo. xliij.
¶ Species p specie quo casu prestari queat. De inuestit. de re alie. fac. §. j. nu. 2. fo. lij.
¶ Statuētes contra ecclesie libertatem puniūtur. De sta. ⁊ consue. c. j. nu. 2. fo. cxxxvij.
¶ Statuta a principe cessata trāsgressores non eximūt a pena. De sta. ⁊ consue. §. nauigia. nu. 2. fo. cxxxviij.
¶ Statutū ecclesie vel clericis derogans censetur nullum. de sta. ⁊ consue. c. j. nu. 1. fo. cxxxvij.
¶ Statuto inducitur vt feudū alienetur. Quali. olim feu. po. alie. §. j. nu. 5. fo. liiij.
¶ Statutū vnū ad aliud refertur ⁊ p aliud qnq̧ suppletur. Quali. olim feu. po. alie. §. de illa. nu. 1. fo. lv.
¶ Subditus aduersus patriam vel fiscū agens veniam petere an debeat. De mili. vas. qui contu. est. §. si vero. nu. 9. fo. lxvij.
¶ Subtilitas scrupulosa dicitur pniciosa. De natura feu. c. vnico. nu. 5. fo. xxij.
¶ Successio feudi iuxta modū successionis in hereditate est regulanda. De gradi. suc. in feu. §. j. nu. 1. fo. lviij.
Successio locū habet in re prescripta iure feudi. De feu. da. in vi. le. com. c. quidam. nu. 3. fo. xlj.
¶ Successor clerici predecessoris gesta habere rata non cōpellitur. Si de feu. fue. cōtrouer. c. moribus. nu. 4. fo. lxxvij.
Successor inuestientis inuestiturā per predecessorem non ratificabit. De conten. inter do. ⁊ vas. de inuesti. c. vnico. nu. 1. fo. xxxvij.
Successor prelati quare predecessoris ratificare factū non teneatur. Qui suc. tene. nu. 3. ⁊. 5. fo. xj.
Successor vasalli tpe inuestiture petēde decedētis an habeat tēpus integrū ad petendā inuestiturā. Quo tpe miles. c. j. n. 8. f. xxxiij.
¶ Suspitio heresis sufficit vt suspectus cōdemneк. De sta. ⁊ cōsue. §. gazaros. nu. 2. fo. cxxxviij.
¶ Suus abstinendi beneficio potitur qn̄ hereditati feudū annectitur. An agna. vel fili. post repud. feu. c. vnico. nu. 4. fo. cxv.
Testiū ad testimoniū adhibendorū cōditio inspicienda. An remouen. sint test. qui par. c. vnico. nu. 1. fol. lxiij.
Testificari quis ⁊ quando dicaк compelli. De ꝯsue. rec. feu. §. similiter. nu. 4. fo. ciiij.
Testimoniū erit veritatis manifestatiuū cū pbatione clara. Quot testes sunt neces. ad probā. feu. ingra. c. vnico. nu. 2. fo. cxxxv.
¶ Thesaur⁹ inēt⁹ cui spectabit q̄ sint regalia. c. vnico. n. 8. fo. cxxxv.
¶ Titulus in materia feudorū nō habebit locum. De inuesti. quā titius accepit a sempro. c. vnico. nu. 2. fo. lx.
¶ Transactio quādo agnatis sit ꝑiudicio. Si de feu. fue. ꝯtrouer. c. si vasallus. el. iij. nu. 6. fo. lxxxvij.
¶ Transactiōis noīe si qd suscipiaк loco rei succedere non crediк. Si de feu. fue. contro. c. si vasallus. el. iij. nu. 3. fo. lxxxvj.
¶ Translatio fit in priuatum que in ecclesiam haud quaq̧ fieri pt. De aliena. feu. §. inde potest. nu. 2. ⁊ nu. 6. fo. xxvj.
¶ Transuersales an succedāt militi in feudo nouo acquisito. Jmperator lotha. c. vnico. nu. 2. fo. xxxj.
Transuersales siue collaterales qn̄ ⁊ q̄uo succedāt inter se. De his q feu. da. pos. §. hoc quoq̧. nu. 4. fo. viij.
Transuersales in feu. succedūt deficiente linea descēdente. De gradi. succes. in feu. §. his vero. nu. 1. fo. lviij.
¶ Treuga qd sit ⁊ q̄tuplex reperiaк. d pace tenē. c. j. nu. 14. f. lxxxviij.
¶ Tutor an possit p pupillo minore quatuordecim annis iurare. Si de feu. fue. controuer. c. si minori. nu. 6. fo. lxxxij.
¶ Tabelliones a solo principe creandi. Que sint regalia. c. vnico. nu. 6. fo. cxxxiiij.
¶ Tacēs ꝯsentire vк. Que fuit pri. cau. bn̄. amit. §. si. nu. 31. fol. clxxv.
¶ Tempus ex quo renūciatio tacita inducitur ignoranti non currit. Quali. olim feu. po. alie. §. porro. nu. 4. fo. lv.
Tempus inuestiture petende ad natiuitatē vtile. Quo tempore miles. c. j. nu. 12. fo. xxxiiij.
¶ Tempora circa feudorū inuestituras consideranda. De probi. feu. alie. per fede. §. insuper. nu. 4. fo. cxxxj.
Tempora que ⁊ quot appellantib⁹ concedantur. Quo tēpore miles. c. sancimus. nu. 3. fo. xxxv.
¶ Terminus legalis non est peremptori⁹. Quo tempore miles. c. j. nu. 3. fo. xxxiij.
Terminus legalis legitime probatus nō est peremptori⁹. De pbi. feu. alie. per lotha. c. si. nu. 2. fo. cxxij.
¶ Testis de domo aduersarij quandoq̧ produciк. Si de inuestit. inter do. ⁊ vasal. c. si quis. nu. 2. fo. xxxix.
Testis si nō legitime examinetur non facit vt iuramentum deferatur. De consue. rec. feu. §. sacramentum. nu. 6. fo. cij.
Testis vnicus ab vtraq̧ parte ꝯcorditer electus plene pbabit. De consue. rec. feu. §. sacramentum. nu. 11. fo. cij.
Testis vnicus probationē semiplenā facit. De consue. recti feu. §. sacramentum. nu. 5. fo. cij.
Testis falsus in causa homicidij vt homicida punieк. De pace iura. fir. §. homicidium. nu. 7. fo. cxxiiij.
Testis hodie si recordat⁹ nō fuerit cras recordat⁹ audietur. Quid sit inuesti. §. si enim domino. nu. 2. fo. xliiij.
Testes in inuestitura probāda quot sufficiant. Si de inuesti. inter do. ⁊ vas. c. si quis. nu. 1. fo. xxxix.
Testis in materia feudali iurans mentionē faciet euangelij. Quid sit inuesti. §. si enim domino. nu. 4. fo. xliiij.
Testis in indicio licite deponit id quod extra iudiciū se nescire asseruit. de notis feudo. §. notandum. nu. 2. fo. cxxxvj.
¶ Testes de substātia inuestiture tempore quo sit dicuntur esse. q testes sint neces. ad proban. no. inuesti. c. vnico. nu. 4. fo. c.
Testes duo sufficiunt: vbi leges numerū non statuunt. Quot testes sint neces. ad proban. feu. ingra. §. qd autem. nu. 2. fo. cxxxvj.
Testes extra puinciā existentes an possint examinari. de pace tenē. §. si tres. nu. 4. fo. xcj.
Testes nō produci post didicita ⁊ probata quomodo intelligatur. Quid sit inuesti. §. si enim domino. nu. 3. fo. xliiij.
Testes possessiones qualiter probādi ⁊ examinādi. De pace tenen. §. si tres. nu. 4. fo. xcj.
Testes produci possunt ad probādum tenorem instrī ipso amisso. Quid sit inuesti. §. si enim domino. nu. 1. fo. xliij.
Testes sacramētales qui ⁊ quare sic vocentur. De his qui feud. da. pos. §. hoc quoq̧. nu. 8. fo. viij.
Testes quinq̧ requirūtur vt aliqd legitime probetur. Quot testes sint neces. ad proban. feu. ingra. c. vnico. nu. 1. fo. cxxxv.
Testes quot de iure cōmuni ⁊ quot de consuetudine ad probādū requiruntur. Quid sit inuesti. c. j. nu. 5. fo. xliiij.
Ualuasores minores plus possunt quā maiores. De his qui feu. da. pos. §. notandum. nu. 5. fo. ix.
Ualuasores maiores olim vasallos nō disuestiebāt sine culpa: minores autem sic. De natura feudi. c. vnico. nu. 1. fo. xxj.
Ualuasores minores qn̄ feudū valuasorib⁹ inimicis auferre possit. De feu. da. minimis valua. c. vnico. nu. 1. fo. xxix.
Uasallaticum ius delicto nō confiscaк. hic fini. lex. §. j. nu. 6. fo. xcv.
¶ Uasalli dominis imperatorem comitantibus opem ferent. De capi. corra. c. similiter. nu. 1. fo. cxj.
Uasalli fuga non nocente dn̄o an puniaк vasallus fugiens. Quib⁹ mo. feu. amit. §. j. nu. 7. fo. xv.
Uasalli filia in feudo nō succedat in preiudicium agnatorum. De succes. feu. §. hoc quoq̧. nu. 2. fo. xxiij.
Uasalli quare olim maiorē quam nūc habuerint autoritatem. De aliena. feu. §. j. nu. 1. fo. xxvj.
Uasalli absentia an excuset ab inuestitura petēda. Quo tēpore miles. c. j. nu. 13. fo. xxxiiij.
Uasalli defuncti filia stāte masculo fratre an succedat ī feudo. Epз vel abba. §. quinetiam si. nu. 4. fo. xx.
Uasalli ecclesie ꝯtra libertatē ecclesie aliquid facientes feudo sunt priuandi. De sta. ⁊ consue. c. j. nu. 3. fo. cxxxvij.
Uasalli duo si de feudo eodē successiue inuestiantur vter eorum preferetur. Si de feu. fue. controuer. c. si facta. nu. 10. fo. lxxxiij.
¶ Uasallo religionē intrāte an dn̄s an vero agnatus ī feudo ꝑferatur. De milite vas. qui arma belli. depo. c. vnico. nu. 5. fo. lxv.
¶ Uasallo plures dn̄os habēti cui maluerit seruire optio daк. De probi. feu. alie. §. preterea ducatus. nu. 4. fo. cxxx.
Uasallo decedente cū filio vtili altero inutili ad seruiēdū dn̄o vter eorum succedat. De probi. feu. alie. per fede. §. preterea ducatus. nu. 5. fo. cxxxj.
Uasallo mortuo quādiu per lineam masculinam superest discēdēs quispiā non admittentur ceteri agnati. De gradi. succes. in feu. §. j. nu. 2. fo. lviij.
Uasallo inuito an possit dn̄s feudū alienare. Quo tēpore miles. c. si quis fecerit. nu. 3. fo. xxxv.
Uasallo infra tēpus inuestituere petende moriēte filius ei succedēs quātum temporis ad idem habebit. Que fuit prima cau. benefi. amit. §. j. nu. 8. fo. lxix.
Uasallo penitenti quod dominū accusauerit quando ignoscatur. Que fuit prima cau. bene. amittē. §. sed ⁊ qui. nu. 7. fo. lxx.
Uasallo a vīculo iuramēti liberato teneк dn̄s circa priuationē feudi ob feloniā ad vicē reddendā. Qualiter dominus proprie. priue. c. vnico. nu. 3. fo. cxvj.
Uasallo ad clericatū ascendente ad quem reuertetur feudū. De benefi. femi. §. si. nu. 4. fo. xcix.
Uasallo absenti vel ignorāti qualiter subueniatur agēte domino.

de innesti.de re alie.fac.§.rei autē.nu.9.fo.liij.
Uasallo refutāte feudum paternū vt alter inuestiatur desinit ei eē paternum. Impera.lotha.c.vnico.nu.4.fo.xxxj.
Uasallo viuente an alius verbaliter ⁊ realiter inuestiri possit. Hic potest esse titu.§.vnico.nu.1.fo.xxiiij.
Uasallum dñs nō coget infra annū vt inuestituraȝ renouet. que fuit prima cau.bene.amit.§.j.nu.14.fo.lxx.
Uasalluȝ a dñi seruitio impossibilitas excusabit.de alie.feu. pater. c.fi.nu.5.fo.cx.
Uasallus ius qᵭ hȝ in feudo nō potēs obtinere p trāsactionē sibi debet cōsulere.de cōtro.inter vasal.⁊ alium de benefi.c.vnico. nu.2.fo.cxiij.
Uasall⁹ aliquo casu domino plus quam patri obligatur proprio. Hic finitur lex.§.fi.nu.2.fo.xcviij.
Uasallus feudū per libellū de cōsensu dñi alienās sic vt singulis annis solidos quiqȝ recipiat illud ius noīe feudi retinebit.Quid iur.si post alie.feu.§.fi.nu.1.fo.cxiiij.
Uasallus inuestitura reali absqȝ fidelitate inuestitus dño eā petenti qñ pbebit.que fuit prima cā bene.amit.§.est ⁊ alia.nu. 5.f. lxx.
Uasallus ne feudo destituatur inuestituram petet ⁊ fidelitatē pollicebitur.que fuit prima cā bene.amit.§.j.nu.5.fo.lxix.
Uasallus secreta dñi nō reuelabit.De for.fi.c.vnico.nu.2.fo.l.
Uasallus olim maiorē autoritatē in feudo quā nūc habebat.quib. mo.feu.amit.§.aut si libellarie.nu.1.fo.xvij.
Uasallus vasalli dño dñi famulabit.de lege corradi.§.filr.n.3.fo.cv.
Uasallus vxorē dñm offendentē a se non repellet.de probi.feu. alie. per fede.§.insuper.nu.9.fo.cxxxij.
Uasallus dñm iuuare nō valens nō punietur.que fuit prima cā bene.amit.§.item qui dñm.nu.4.fo.lxx.
Uasallus dñm ciuiliter vel criminaliter temerarie accusans feudo priuandus.de consue.rec.feu.§.similiter.nu.1.fo.ciij.
Uasallus an per heredē dñi feudo priuet ob culpā de qua dñs i vita nō est conquestus.qui.mo.feu.amit.§.itē si fidelis.nu.6.fo.xv.
Uasallus per alium verberās dñm feudo priuatur.que fuit prima cau.bene.amit.§.porro.nu.6.fo.lxxj.
Uasallus dñm detētū vltro se offeret ad liberandū. que fuit prima cau.bene.amit.§.sed ⁊ qui.nu.3.fo.lxxij.
Uasallus legitimā personā in iudicio comparēdi habet. de cōtro. inter vasal.⁊ alium de bene.c.vnico.nu.1.fo.cxiij.
Uasallus vxorē dñi alteri adulterandā tradēs feudo priuabit. que fuit prima cau.bene.amit.§.sed ⁊ qui.nu.11.fo.lxxij.
Uasallus morti dñi insidiatus pena legis corne.de sica. tenet. Que fuit prima cau.bene.amit.§.porro.nu.2.fo.lxxj.
Uasallus vt feudo possit priuari ad seruitium conuentum debet interpellari.que fuit prima cau.bene.amit.§.sed nec alia.nu.6.fol. lxxij.
Uasallus infra annū qui ad inuestituram petendā datur dño obsequetur.que fuit prima cā bene.amit.§.j.nu.15.fo.lxx.
Uasallus seruitium exhibere dño nō tenetur nisi ad idem interpelletur. An ille qui interfecit fra.do.c.fi.nu.1.fo.cviij.
Uasallus cōtra dñm agēs veniam petere nō obligatur.de milite vasal.qui contu.est.§.si vero.nu.8.fo.lxvij.
Uasallus ob feloniā feudū perdēs descēdētibus preiudicabit. si de feu.fue.contro.c.si vasallus.el.j.nu.1.fo.lxxxv.
Uasallus feudi retētione grauatus illud dimittere potest.si de feu. fue.contro.c.omnes filij.nu.5.fo.lxxix.
Uasallus recognoscēs feudū a dño aliud ab eo sup q̄ lis vͤtit dȝ stati iuestiri ⁊ ad fidelitatē recipi.de ali.feu.pater.§.si iter.n.2.f.cix.
Uasallus sua culpa ad seruitium pstandum impotēs factus feudo priuādus.que fuit prima cau.bene.amit.§.sȝ nec alia.n.7.f.lxxij.
Uasallus quot ⁊ quibus casibus dominū in guerra iuuare necessitetur. Hic fini.lex.§.j.nu.1.fo.xcv.
Uasallus feloniā in vnū dñorum committēs feudi partē perdet. de vas.contra consti.lotho.feu.alie.c.vnico.nu.2.fo.cviij.
Uasallus quot modis in dñȝ peccet.qui.mo.feu.amit.§.aut si libellario.nu.4.fo.xvij.
Uasallus feudū quādo possit alteri infeudare.de probi.feu.alie. §. callidis.nu.2.fo.cxxix.
Uasallus dñm in prelio campestri morantē relinquēs feudo priuādus.que fuit prima cā bene.amit.§.item qui dñm.nu.2.fo.lxx.
Uasallus in dñm committēs cā sui iuris seruādi nō punietur.que fuit prima cau.bene.amit.§.sed ⁊ qui.nu.10.fo.lxxij.
Uasallus domesticum domini offensorem requisitus nō tradēs feudo priuatur.que fuit prima cau.bene.amit.§.item qui domino, nu.3.fo.lxxj.
Uasallus de feu.verbaliter inuestitus dño realē inuestiturā offerēti contumaciter fidelitatē denegās vt ingratus feudo carebit.que fuit prima cau.bene.amit.§.est ⁊ alia.nu.1.fo.lxx.
Uasallus cōtra dñm si aduocauerit suo feudo statim carebit. que fuit prima causa bene.amit.§.sed ⁊ qui.nu.6.fo.lxxij.
Uasallus ꝯtumax etiam feudi nō adepta posses.priuabit suo iure, que fuit prima cau.bene.amit.§.est ⁊ alia.nu.3.fo.lxx.
Uasall⁹ dño seruitiū ob qᵭ sibi datū est feudū denegās ipso priuat⁹ est. Que fuit prima cau.bene.amit.§.sed nec alia.nu.1.fo.lxxj.
Uasallus dñm praeliantē deserens feudo priuat sed ⁊ nōnūqȝ capite minuitur. Que fuit prima causa benefi. amit. §.item qui domi num.nu.1.fo.lxx.
Uasall⁹ dñm ad exercitū eūtē associatur⁹ spatiū cōpetēs ad incipiendum habebit. De probi.feu.alie.§.firmiter.nu.1.fo.cxxx.
Uasall⁹ ob culpā i dñm an feudo ipso iure priuet vl' an sñia requi. Qui.mo.feu.amit.§.item si fidelis.nu.8.fo.xvj.
Uasallus occidēs ꝓditorie dȝ feudū amittere. An ille qui interf. fra.do.c.j.nu.3.fo.cvij.
Uasallus incestuosus an feudo sit priuādus. Qui.mo.feu. amit. §.item si fidelis.nu.14.fo.xvj.
Uasallus an possit feu.vēdere sine lnīa do.vel etiā ifeudare. p quē fiat inuesti.§.sed ⁊ res.nu.4.fo.xlvij.
Uasallus feudū nō alienabit illud tñ poterit ifeudare trib⁹ cōcurrentibus. De lege corradi.§.similiter.nu.12.fo.cv.
Uasall⁹ i iudicio nō cōparebit nec ipsi⁹ dñi psentia sibi obstabit.de contro.inter vas.⁊ aliū de benefi.c.vnico.nu.3.fo.cxiij.
Uasallus relinquēs dñm nō credēs mortifere lesum qñ an feudo priuet. Quibus mo.feu.amit.§.j.nu.13.fo.xv.
Uasallus dño possessionē tradere renuēti fidē qñ seruabit. De na. for.fide.§.inuestituram.nu.4.fo.liij.
Uasallus occidens cōuasallū an priuet feudo. An ille qui interf. fra.do.c.j.nu.6.fo.cviij.
Uasall⁹ quare feudo priuand⁹. Hic pt eē ti.⁊c.c.vnico.nu.1.fo.xxij.
Uasallus q feudū libere vēdidit ptiū loco feudi nō tenebit. De feu. nō habē.prop.na.feu.c.vnico.nu.5.fo.cxvij.
Uasallus dño se offerre qñ debeat. Si de feu.fue.controuer.c.si comme.2.fo.lxxxiiij.
Uasall⁹ fidelitatē iurare nō ꝯpulsus volēs tñ ē admittēd⁹. Si de feu. fue.ꝯtrouer.c.si qs decesserit.nu.1.fo.lxxxij.
Uasall⁹ dñm nō iuuabit ꝯ seipsuȝ. Hic finit lex.§.fi.nu.4.fo.xcvj.
Uasall⁹ a pena i dñȝ ignorāter cōmissa excusat⁹ ad emptorem tenebit.si de feu.fue.cōtro.c.si vasallus.el.ij.nu.1.⁊ seq.fo.lxxx.
Uasallus interpellat⁹ seruitiū pstabit. Si de feu.fue.contro.c.si vas. nu.8.⁊ seq.fo.lxxxiiij.
Uasallus etiā nō vetat experiri ꝓpriū ius. Si de feu.fue.contro.c.si vasallus.el.iij.nu.4.fo.lxxxvj.
Uasall⁹ alienās feudū eo ñ puat nisi traditio sequat. Que fuit prima cā bñ.amit.§.fi.nu.32.fo.lxxv.
Uasall⁹ a quo petet inestiturā duob⁹ de hereditate dñi diuidētib⁹. Quo tpe miles.c.j.nu.14.fo.xxxiij.
Uasallus qui multis annis dño nō seruiuit an postmodū ad seruitium admittatur. si de feu.fue.contro.c.licet.nu.5.fo.lxxxiiij.
Uasall⁹ ð euictiōe ꝯ dñm agēs i re feudali ipsum vocabit. de feu. va.fue.interpel.c.vnico.nu.1.fo.lxxv.
Uasall⁹ corā dño citat⁹ nō ꝯparēs punied⁹. De inuesti.in mar. §.illud tñ.nu.2.fo.lxij.
Uasallus hodie feudū agnato poterit alienare.per quos fiat in. §.sed ⁊ res.nu.5.fo.xlvij.
Uasall⁹ si habitū religiōis susceptū dimiserit feudū nō recuperabit. De mili.vas.q arma bel.depo.c.vnico.nu.4.fo.lxv.
Uasall⁹ dñm aduersus pēȝ iuuabit.hic finit lex.§.fi.nu.1.fo.xcvj.
Uasall⁹ ñ i cā feudali nō obtineat p trāsactionē sibi ꝯsulabit. Si de feu. fue.cōtro.c.si vas.el.iij.nu.2.fo.lxxxvj.
Uasall⁹ fratrem suū ꝓditorie occidēs an succedat ei in beneficio. Que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.5.fo.lxxiij.
Uasall⁹ agēs de euictiōe nō ad duplū sȝ ad tātūdē aget. Si de feu. vas.fue.interpel.c.vnico.nu.2.fo.lxxv.
Uasall⁹ feudū alteri sibi eq̄li pōt sine fraude largiri. Que fuit prima cau.bene.amit.§.fi.nu.30.fo.lxxv.
Uasall⁹ i possessorio ingetat⁹ de euictiōe agere dȝ. Si de feu.va.fue. interpel.c.vnico.nu.10.fo.lxxvj.
Uasall⁹ nō tenet se oi anno nisi vocatus fuerit psentare. Si de feu. fue.contro.c.⁊ si vasallus.nu.1.fo.lxxix.
Uasall⁹ aīo se defendēdi morti dñi insidiat⁹ feu.nō est priuādus. Que fuit pria cā bñfi.amit.§.porro.nu.4.fo.lxxj.
Uasallus ab epi successore iuestiturā petēs de feudo recto q tunc aliud hȝ feudū an ad fidelitatem admitti debeat. De cōtro. inter vasal.⁊ epis.c.vnico.nu.7.fo.lxv.
Uasall⁹ alienās rē feudalē iscio dño aduersat fidelitatē. Que fuit prima cau.benefi.amit.§.illud eñ.nu.4.fo.lxxiij.
Uasall⁹ qñ alienet feudū i fraudē agnatoꝝ. Per quos fiat in. §. sed ⁊ res.nu.7.fo.xlvij.
Uasall⁹ feudū negās iuro dñi si cōuincat feudo non priuabitur. Si de feu.fue.controuer.c.vasallus.el.j.nu.7.fo.lxxviij.
Uasall⁹ lōgissimo tpe dño obsequut⁹ si fuitiū ꝯsuetū denegauerit feudū diffitēs: rē ob quā seruiebat ostēdere coget. Si de feu.fuerit controuer.c.vasallus.el.j.nu.10.fo.lxxviij.
Uasall⁹ iniustitiā faciēs dño i re nō feudali feudū nō pdit. Si de feu. fue.contro.c.vasallus.el.j.nu.5.fo.lxxvij.
Uasallus lītiam hȝ psonā p re feudali in iudicio cōparēdi.si de feu. fue.contro.c.si vasallus.el.iij.nu.1.fo.lxxxvj.
Uasallus in personā domini delinquēs feudū tā nouū qᵭ paternū pdet.que fuit prima cā.be.amit.§.fi.nu.4.fo.lxxiiij.
Uasallus si ad clericatū promoueatur ad quem feuduȝ deuoluet.q̄ fuit prima causa be.amit.§.fi.nu.33.fo.lxxv.
Uasallus quis sit eius antiquior dñs nesciēs cui homagiū pstabit. hic fi.lex.§.fi.nu.9.fo.xcviij.
Uasallus dño cēsum pro feudo debitū nō soluēs: ipm amittit.q̄ fuit pri.cā be.amit.§.sed nec alia nu.5.fo.lxxij.
Uasallus dominū a periurio nō liberās nō amittet feudū. de alie. feu.pater.c.fi nu.2.fo.cx.
Uasallus nulli filiorū ⁊ heredū dñi inter se bellantiū opē pstabit.si de feu.fue.contro.c.omnes filij.nu.11.fo.lxxx.
Uasallus redimēs feu.iā alienatū nō releuat a pena priuationis.q̄ fuit pri.cā be.amit.§.fi.nu.28.fo.lxxv.
Uasallus secretoꝝ domini reuelator qñ puniēdus.hic pōt esse ti.c. vnico.nu.2.⁊.6.fo.xxix.⁊.xxx.
Uasallus domino iniuste se defendēti poterit auxiliari.hic fi.lex.§. j.nu.16.fo.xcvj.
Uasallus re feudali male vtens illā perdet.de pa.te. §.quicūqȝ. nu. 1.fo.xciiij.
Uasallus quare nec olim nec hodie feudum poterat donare.quali. olim feu.po.alie.§.donare.nu.1.⁊.4.fo.liiij.
Uasallus feudū melius faciet.ipsum aūt nō extenuet.de inue. de re alie.fac.§.ecōtrario.nu.2.fo.liij.
Uasallus qñ possit feudū refutare in preiudicium alteri⁹.qui.mo. feu.amit.§.rursus.nu.2.fo.xvij.
Uasallus in feudo nō dȝ molestari nisi de culpa possit cōuinci.q̄ tēpore miles.c.sancimus.nu.1.fo.xxxv.
Uasallus nō habēs titulū se tuet ēt cōtra dñm.si de feu.fue.cōtro.c. si quis per triginta.nu.4.fo.lxxviij.
Uasallus an dñi vel ꝓprijs debeat militare expensis.qui.mo. feud. amit.§.j.nu.12.fo.xv.
Uasallus delinquēs grauiter in aliū qᵭ in dñm feudo priuat.q̄ fuit pri.cā be.amit.§.fi.nu.12.fo.lxxiij.
Uasallus seruire nō faciet feudum in dñi piudicium. de inue.de re alie.fac.§.quid ergo.nu.1.fo.liij.
Uasallus feudi vtilitatē p tpe poterit vēdere.que fuit pri.causa be. amit.§.fi.nu.27.fo.lxxv.
Uasallus iuxta feu.rem feuda.si emerit: feudalis res an dicat.de inuesti.de re alie.fac.§.ecōtrario.nu.1.fo.liij.
Uasallus nō erit pluriū dominoꝝ.de lege corradi.§.ex eadem lege. nu.10.fo.cv.
Uasallus compromittere pōt de feudo ꝯtrouersia inter ipm ⁊ aliū oriente.de lege corradi.§.ij.nu.3.fo.ciiij.
Uasallus dñm alloquēs reuerebitur.de mili.vasal.qui contu.est.§. si vero nu.7.fo.lxvij.
Uasallus a fidelitate ꝓpter dñi infamiā qñ liberet.per quos fiat inuesti.§.nulla.nu.7.fo.xlix.
Uasall⁹ dño vltimo fidelitatem pollicēs antiquioris dñi psonā excipiet.hic fi.lex.§.fi .nu.6.fol.xcviij.
Uasallus tenēs feudū liberū an teneat cuȝ dño ire ad exercitum.de cap.qui cur.ven.c.fi.nu.4.fo.cxx.
Uasallus agēs actione iniuriaꝝ cōtra dñm in rēpublicā cōuitiātē nō punitur.q̄ fuit prima cā be.amit.§.sed ⁊ qui.nu.9.fo.lxxvij.
Uasallus qñ sciet dñm iustū belluȝ mouisse vt teneat ei seruire. hic fi.lex.§.j.nu.22.fol.xcvj.
Uasallus dño bannito vel excōicato nō auxiliabit i bello.hic fi. lex §.j.nu.8.fo.xcv.
Uasallus de feudo aucto pmiat a domino.de iuest.de re alie. fac. §. econtrario.nu.3.fo.liij.
Uasallus clientulus appellatur.de conten.inue.§.j.nu.3.fo.xxv.
Uasallus pro debitis dñi quādo possit detineri.de cap.corra.c.filr. nu.5.fo.cxj.
Uasallus minor si fuerit accusando dñm feudū nō amittit . q̄ fuit pri.cā be.amit.§.sed ⁊ qui.nu.13.fo.lxxiij.
Uasallus mendaciter feudū negās illo nō potiet.de lege corradi.§. fi.nu.1.fo.xcvj.
Uasallus si pro se ⁊ heredibus suis inuestiat qñ succedat femina.ð eo qui sibi herediqȝ suis.c.vnico.nu.1.fo.lxij.
Uasall⁹ dñm nō inueniens a quo inuestiturā petat feu.nō amittit. que fuit prima cā be.amit.§.j.nu.6.fo.lxix.
Uasallus sine liberis religiosaȝ ꝓfitēs vitā feudū pdit.de mili.vas. qui arma bel.depo.c.vnico.nu.1.fo.lxv.
Uasallus inuestiture renouationē infra annū ⁊ diē non petēs feudum pdit.q̄ fuit pri.cā be.amit.§.j.nu.2.fo.lxix.
Uasallus dñm iniuste bellātem vel quēpiā offendētē volens iuuare potest.hic fi.lex.§ j.nu.5.fol.xcv.
Uasallus alij si infeudauerit feudi qualitatem vel formam nō variabit de lege corradi.§.profecto,nu,1.fol.cvj.
Uasallus tam i inuestitura vera qᵭ similitudinaria intentū suū pbando litem superabit.de cōsue.rec.feu.§.j.nu.1.fo.cj.
Uasallus iudicans cōtra dñm i cā ipius domini feudo priuat. que fuit prima cā be.amit.§.sed ⁊ qui.nu.8.fo.lxxij.
Uasallus inuestiturā a dñi successore ifra annū nō petēs feudo priuat.que fuit prima cā be.amit.§.j.nu.j.fol.lxix.
Uasallus accusans dominū i principē vel rem publicā peccātē non puniet.q̄ fuit prima cā be.amit.§.sed ⁊ qui.nu.5.fo.lxxij.
Uasallus dñm si voluerit psonalr comitari: pecuniaȝ dare non dȝ cogi.de probi.feu.alie.per fe.§.firmiter.nu.4.fo.cxxx.
Uasallus negligēs feudū pdit.de alie.feu.paterni.c.fi.nu.1.fo.cx.
Uasall⁹ solū feudū super quo lis mouetur a domino recognoscēs lit.penden.fidelitatē nō pollicebit.de cōtro.iter vas.⁊ epis.c.vnico.nu.6.fo.lxiij.
Uasallus feudū esse nesciens si inuestiturā petere omiserit nō puabitur.que fuit prima causa be.amit.§.j.nu.13.fo.lxix.
Uasallus feudū falso negās de mēdacio ꝯuict⁹ feudo priuat. Si ð feu.fue.contro.c.vasallus el.ij.nu.2.fo.lxxxv.
Uasallus si inuestiuit aliū vasallū de feudo cui spectabit incrementum de contro.inue.§.rursus.nu.1.⁊ seq.fo.xiiij.
Uasallus cōtra dñm in cā nō feudali non dȝ testificari. de consue. rec.feu.§.similiter.nu.2.fo.ciij.
Uasallus dominū siue iuste siue iniuste pliātē qñ iuuabit.qui. mo. feu.amit.§.j.nu.3.⁊.4.fo.xv.
Uasallus dominū an vinculis ipsius debitū soluēdo liberabit. Si de feu.fue.contro.c.licet.nu.7.fo.lxxxiiij.
Uasall⁹ vasalli an possit retinere feudū ⁊ priori domino famulari. qui.mo.feu.amit.§.rursus.nu.6.fo.xvij.
Uasallus hȝ electionē mittendi vel soluēdi vel psonalr dominū comitandi.de probi.feu.alie.per fe.§.firmiter.nu.3.fo.cxxx.
Uasall⁹ quare hoc tpe feudum nequeat alienare. quali. oli feu.po. alie.§.j.nu.4.fo.liiij.
Uasallus pro feudi incremēto ad maius seruitiū qñ teneatur. De contro.inuest.§.si quis de māso.nu.7.fo.xiiij.
Uasallus feudū oli legare nō poterat ⁊ hodie quare nō valeat.q̄li. olim feu.po.alie.§.donare.nu.2.fo.liiij.⁊.lv.
Uasallus de euictione ad quotam agere dicat.ð inue.de re alie.fac. §.j.nu.1.fo.lij.
Uasallus p suis successorib⁹ fidelitatē nō iurabit.q̄ fuit prima cau. be.amit.§.j.nu.7.fo.lxix.
Uasallus ad instātiā dñi citari dȝ.de mil.vas.q ꝯtu.est.§.j.n.1.f.lxvj.
Uasallus an aīam dñi adiuuare ⁊ an corp⁹ teneat alimētare. Si ð feu.fue.contro.c.lȝ.nu.6.fo.lxxxiiij.
Uasallus alteri⁹ inuit⁹ a domino nō dȝ delegari.de lege corradi.§. ex eadem lege.nu.9.fo.cv.
Uasallus si ius feudale domino pignorauerit penā nō incurrit. de probi.feu.alie.per fe.c.j.nu.12.fol.cxxviij.
Uasallus licētiat⁹ vēdere totū feudū an possit partē vēdere.de ꝓb. feu.alie.per fe.c.j.nu.4.fo.cxxviij.
Uasallus corā arbitro litigare pōt de feudo.de lege corra.§. ij.nu. 4.fo.cv.
Uasallus inuestiture renouationē infra annū ⁊ diē nō petēs feudū perdit.de probi.feu.alie.per fe.§.pterea si qs.nu.1.fo.cxxx.
Uasall⁹ si recipiat ignorāter feudū qᵭ iā erat suū tāqᵭ guardie ⁊ gastaldie quid iuris.de feu.guar.⁊ gast.§.si vero.nu.4.7.⁊ se.fo.x.
Uasallus insultū faciēs in castrū i quo ignorabat dominum eē an feudo priuetur.qui mo.feu.amit.§.similiter.nu.3.fo.xvj.
Uasallus salutē ꝓpriā domini saluti pferet.q̄ fuit pri.cā be.amit.§. item qui dominum.nu.3.fo.lxx.
Uasallus qb⁹ domino casibus collectas vel tributa dare sit cogendus de capi.corra.c.similiter.nu.6.fo.cxj.
Uasallus feudū vēdēs si illud ante traditionē posses.recupet excusabit.qd iur.si post alie.⁊c.c.j.nu.3.fo.ciiij.
Uasall⁹ ⁊ si nihil feudi absqȝ dñi volūtate alienare possit: pt nihilominus cuipiā ifeudare: vbi syncere ⁊ sine fraude id fecerit. de his qui feu.da.pos.§.j.nu.1.fo.v.
Uasallus feudū equali sine fraude ⁊ eadē lege īfeudare pt.si de feu. fue.contro.c.beneficium.nu.1.fo.lxxxvj.
Uasallus deferēs vel accusans dominū pdit suū feudū.q̄ fuit pri.cā be.amit.§.sed ⁊ qui.nu.2.fo.lxxij.
Uasallus dño de re feudali iustitiā denegās ea destituet.q̄ fuit prima cā be.amit.§.item qui domino.nu.1.fo lxxj.
Uasallus sciens periculū vl' graue dānū domino imminere ei notificabit.q̄ fuit prima cā be.amit.§.pterea.nu.1.⁊ seq.fo.lxx.
Uasallus feudū pdit si morbū grauē icurrit.epm vel abb.§.mutus nu.2.fo.xxj.
Uasallus a lege vel hoīe si iterpellat cōgruo tpe arbitrio iudicis declarando potiet.hic fi.lex.§.ad hec.nu.1.fo.xcvj.
Uasallus feudū in ecc̄iam quare allibellare nō possit.de alienatione feudi.§.inde potest.nu.1.fo.xxvj.
Uas.i feu.potit vtili dño.ð ꝯtr.iter vas.⁊ aliū ð be.c. vni.n.4.f.cxiij.

Vasallus ignorãter vxorẽ dñi cognoscẽs an feudo priuet᷑.hic põt eẽ ti.c.vnico.nu.5.fo.xxix.
Vasallus feudo nõ priuat᷑ nisi coram paribus culpa ꝓbata.de mi. vas.qui contu.est.§.j.nu.2.fo.lxvj.
Vasallus an feudũ amittat si amicitiã cũ dñi hostibꝰ ꝯtrabat.qbꝰ mo.feu.amit.§.item si fidelis.nu.5.f.xv.
Vasallus cõtra dñm leuãsmanũ nõ tñ pcutiẽs feudũ ꝑdit.que fuit prima cau.be.amit.§.porro.nu.7.fo.lxxj.
Vasallus libere valens feudũ alteri tradere an possit proprietatez sibi vendicare.de feu.nõ hab.prop.na.feu.c.vnico.nu.6.fo.cxvij.
Vasallus post delictũ effectus furiosus pro culpis ꝓcedẽtibꝰ feudo ciuiliter priuabitur.an ille qui interfe.fra.do.c.j.nu.5.fo.cviij.
Vasallus nullã feudi partẽ qd̃ est i vel extra curtẽ dñi alienabit.qb. mo.feu.amit.§.item si quis.nu.1.fo.xviij.
Vasallus legiꝰ vasallũ nõ ligiũ alterius dño inuito an se facere possit.hic finitur lex.§.fi.nu.8.fo.xcviij.
Vasallus possidens rem feudalẽ dño dꝫ restituere probanti se loco pignoris dedisse.de contro.inuesti.§.similiter.nu.1.fo.xiij.
Vasallus ⁊ dñs eadẽ fide mutuo obligant᷑.de for.fi.c.vnico.nu.5.f.l.
Vasallus hic queritur an in feudo dominetur.de iuesti. de re alie. fac.§.rei autem.nu.5.fo.lij.
Vasallus rem feudalẽ a possidente tanq̃ vtilis dñs vendicabit. de inuesti.de re alie.fac.§.ei autem.nu.1.⁊.4.fo.lij.
Vasallus ignoranter vxorẽ dñi adulterãs.⁊ si cõcubinam ⁊ si sponsam vel pedisse quam an feu.priuetur.Quibus mod.feu.amittatur.§.item si fidelis.nu.10.⁊ seq.fo.xvj.
Vasallus sine iuramento absoluitur si per dñm nil probetur.de cõtro.inuesti.§.item si vasallus.nu.4.fo.xiiij.
Vasallus quartus a quo prior dñs feuduz vendicauit an possit de euictione agere aduersus tertium vasallum qui sibi infeudauit de lege corra.§.similiter.nu.6.fo.cvj.
Vasallus parentibus ⁊ ꝓpinquis destitutus ad iurandum extraneos producet.de consue.rec.feu.§.⁊ cum datur.nu.4.fo.ciij.
Vasallus iniurijs a dño affectus ipsum prouocabit ad pugnam.d̃ alie.feu.pater.c.non est.nu.3.fo.cx.
Vasallꝰ excõicato dño fidelitatem prestare non tenetur.hic finitur lex.§.j.nu.4.fo.xcv.
Vasallus si mutꝰ cecusvel surdus efficiatur feudo statim priuabit᷑. an mut.sur.vel aliter imperfec.c.vnico.nu.7.fo.cvij.
Vasallus vniuersitatis illam requisitus iuuabit.de probibi. feud. alie.per fede.§.preterea ducatus.nu.6.fo.cxxxj.
Vasallus fidelitatẽ dño iurans seipsum non excipiet.de probi.feu. alie.per fed.§.fi.nu.3.fo.cxxxiiij.
Vasallus vasalli an teneatur seruire antiquiori dño.de controuer. inuesti.§.rursus.nu.5.fo.xiiij.
Vasallus feudum quãdo pignori obligare possit.de aliena.feu. §. inde potest.nu.5.fo.xxvij.
Vasallus in cõntrouer.inuestiture dꝫ dñm ⁊inuestitorẽ exprimere. de notis feudo.§.fi.nu.2.fo.cxxxvj.
Vasallus vxorẽ dñi ad peccatum inducẽs feudo priuandus. quib. mod.feu.amit.§.item si fidelis.nu.1.2.⁊.7. fo.xv.
Vasallus sine dñi voluntate qualiter possit feudum refutare.d̃ vasal.contra consti.lotba.feu.alie.c.vnico.nu.3.fo.cviij.
Vasallus notorie proditor an ipso iure feudo priuet᷑.quo tpe mi. c. sancimus.nu.5.fo.xxxvj.
Vasallus feudũ a libellario possessore recuperãs illud nõ tanq̃ feudũ sed vt libellũ tenebit.qd iur.si post alie.feu.§.fi.nu.2.fo.cxiiij.
Vasallus qñ feudum suum alteri infeudare possit.de cõtrouer.inuesti.§.rursus.nu.4.fo.xiiij.
Vasallus feudũ absq̃ domini voluntate vendens an illud perdat ipso iure.de probi.feu.alie.§.callidis.nu.4.fo.cxxix.
Vasallꝰ brachijs iam abscissis an teneatur dñm iuuare preliantez. quibus mod.feu.amit.§.j.nu.5.fo.xv.
Vasallus feudũ tãq̃ rectũ tenẽs illud dño restituet si ille se ꝑ guardiã cõcessisse ꝓbet.de cõtro.inue.§.itẽ si vasallus.nu.1.⁊.3.fol.xij.
Vasallus seruire an teneat᷑ vbi causa euictionis vt pendens habetur.de inuesti.de re alie.fac.§.j.nu.5.fo.lij.
Vasallus minor.xxv.an inuestiturã infra debitũ terminũ nõ petẽs vt lesus restituet᷑.de ꝓhib. feu.alie.ꝑ fe.§.ꝑterea si qs.nu.2.f.cxxx.
Vasallus probãs se fouere ius in parte feudi possessi:in ea parte d̃ qua est questio inter ipsum ⁊ dñm obtinebit.de cõtro.inuesti. §. cum autem.nu.1.fo.xij.
Vasallus dñm priorem contra posteriorem iuuabit.hic finitur lex. §.fi.nu.10.fo.xcviij.
Vasallus fratrẽ dñi in odiũ ipsius dñi si occiderit feudũ amittit. an ille qui interfe.fra.do.c.j.nu.2.fo.cvij.
Vasallus dño denũciare dꝫ litẽ sibi motã ⁊ iã si ipse dñs h᷑ nõ ignoret.si de feu.vasal.fue.interpel.c.vnico.nu.8.fo.lxxvj.
Vasallus si dominum insultauerit feudo priuabit᷑.quib.mod. feu. amit.§.similiter.nu.1.fo.xvj.
Vasallus filiũ vł domesticũ offendentẽ dñm satisfacere cõpellet.de probi.feu.alie.per fede.§.insuper.nu.1.fo.cxxxj.
Vasallus legitime probans inuestituram a dño mittet᷑ in possessionem.de controuer.inuesti.§.j.nu.1.fo.xj.
Vasallꝰ an teneatur dominũ iuuare contra patrẽ propriũ filiũ fratres ⁊ etiam contra se.de for.fideli.c.vnico.nu.9.fo.lj.
Vasallus contra arbitratorẽ de feudo non poterit litigare.de l... radi.§.ij.nu.5.fo.cv.
Vasallus tenens feudum an debeat expresse cõsentire.qui suc... nume.8.fo.xj.
Vasallus qñ teneatur dño prestare viam per loca feudi.de contro. inuesti.§.si quis de manso.nu.6.fo.xiiij.
Vasallus feudum an vẽdicet a dño iniuste qui possidet.de inuesti. de re alie.fac.§.rei autem.nu.6.fo.liij.
Vasallus dño proprijs expensis famulari an teneatur.de no.fo... de.§.primo.nu.7.fo.lj.
Vasallꝰ vt de culpa conuincatur quot testes exigũtur.de feu.sine cul.non amit.§.j.nu.5.fo.xxxiij.
Vasallus feudum alienans eodẽ priuabit᷑.de feu.sine cul. nõ amit. c.si quis miles.nu.1.fo.xxxiij.
Vasallus olim feu.partẽ alienare ⁊ totum poterat ifeudare.hodie neq̃ partem neq̃ totum poterit alienare.qualiter olim feu.po. alie.§.si vero.nu.1.fo.liiij.
Vasallus vasalli mei an sit vasallus meus.de probi.feu.alie.per fede.§.illud quoq̃.nu.3.fo.cxxxij.
Vasallus domesticũ offendentem dominũ duobus modis ad dñm deducet.de ꝓhi.feu.alie.per fede.§.insuper.nu.7.fo.cxxxj.
Vasallꝰ feudũ vẽditũ a dño de manu emptoris reuocatũ an possit recuperare.de cõtrouer.inter dñm ⁊ empto.c.vnico.nu.7.f.c...
Vasallus nõ ligius dño antiqori citius q̃ vltimo auxiliabitur hic finitur lex.§.fina.nu.2.fo.xcviij.
Vasallus dominũ in prelio pugnãtẽ si reliquerit feudo priuãdus. qui.mo.feu.amit.§.j.nu.1.fo.xv.
Vasallꝰ pluriũ dñoꝝ ex diuersis feudis priori ẽt ꝯtra alios obij... tur.de probi.feu.alie.per fe.§.illud quoq̃.nu.2.fo.cxxxij.
Vasallus aliquo casu feudũ põt infeudare necper hoc dicet᷑ ... nare.de probi.feu.alie.per fe.§.illud quoq̃.nu.1.fo.cxxxij.
Vasallus de feudo inuestitus dñm compellet vt ostendat sibi feudi limites.de probi.feu.alie.per fe.§.illud quoq̃.nu.6.fo.cxxxij.
Vasallꝰ dñm cucurbitãs viuẽtẽ feudũ perdet.de feu.sine culp. non amit.c.si quis miles.nu.2.fo.xxxiij.
Vasallꝰ dñm interficiẽs vel vulnerãs vel dñm obsidens vel cucurbitans feudo priuatur.de feu.⁊ bene.c.j.nu.1.fo.cxxix.
Vasallus ordinẽ hierosolimitanorũ ingrediens feudo nõ ꝑuat᷑.de milite vas.qui ar.bel.depo.c.vnico.nu.9.fo.lxv.
Vasallus ob ignominiosum delictũ a curia dñi repulsus a feu. est repellẽdus.an ille qui interfe.fra.do.c.j.nu.7.fo.cvij.
Vasallꝰ fratrẽ dñi nõ proditorie occidẽs nõ perdet feudũ.an ille q interfe.fra.do.c.j.nu.1.fo.cvij.
Vasallus qui feudũ negauit penitere nõ valebit.si de feudo fuerit contro.c.vasallus el.j.nu.6.fo.lxxviij.
Vasallꝰ a piurio si dñm nõ liberauerit nõ ꝓpterea feudũ amittit. de feu.fue.contro.c.licet nu.4.fol.lxxxiiij.
Vasallus in feudo vsufructuariũ aliũ a se nõ statuet.de probi.feu. alie.per fe.c.j.nu.13.fo.cxxviij.
Vasallus permittẽs ius suum ꝓscribi si dñs illud auocauerit ... vas.nõ recuꝑabit.si de feu.fue.ꝯtro.c.si qs ꝑ trigita.nu.5.f.lxxx...
Vasallus inuito domino an possit renũciare feudo.de probi.feu. alie.§.callidis.nu.3.fol.cxxix.
Vasallus ẽt de licẽtia domini amico non vẽdet ius feudi.de probi. feu.alie.c.j.nu.8.fo.cxxviij.
Vasallus ob feloniã a curia domini exclusus quando sit feudo priuãdus.an ille qui interfe.fra.do.c.j.nu.4.fo.cvij.
Vasallus salutẽ domini ꝓliãtis proprie saluti an ꝓponere debeat. qui.mo.feu.amit.§.j.nu.6.fo.xv.
Vasallus domino aduersus patriã ꝓpriã opẽ nõ ꝓstabit.hic. fi. lex. §.fi.nu.11.fo.xcviij.
Vasallus ecclesie an ⁊ q̃ mõ possit alienare feudũ sine consensu ... ti.de his qui feu.da.pos.§.j.nu.18.fo.vj.
Vasallus filio domini viuẽtis fidelitatẽ qñ iurabit.d̃ for.fi.c.vnico. nu.8.fo.lj.
Vasallus fideiubẽs ꝑ dñi accusatore ꝑuabit᷑ feudi iure. q̃ fuit prima causa be.amit.§.sed ⁊ qui nu.4.fo.lxxij.
Vasallus si feudũ dño pignorauerit an ipe dñs fructꝰ lucret᷑.de feu. da.in vi.leg.cõ.c.j.nu.3.fo.xl.
Vasallus si absq̃ insidijs dñm offenderit an puniat᷑. que fuit prima causa be.amit.§.porro.nu.5.fo.lxxj.
Vasallus fidelitatẽ domino iurãs ꝓpriã nõ adimet ꝑsonã. hic fi. lex.§.fi.nu.7.fo.xcviij.
Vasallus quomodo dicatur feudum habere in domini curte.Quibus modis feudum amittatur.§.item si quis.nume.2.⁊.5.fo. xviij.
Vasallus domino per substitutũ eque idoneũ famulari põt.de probi.feu.alie.§.firmiter.nu.2.fo.cxxx.

Vasallus ꝯcubẽs cũ sorore dñi in ipsius domo priuat᷑ feudo. quib. mo.feu.amit.§.item si fidelis.nu.3.fo.xv.
Vasallus possessionẽ feudi nõ assequetur inuestitura verbali.de cõtro.inuesti.§.j.nu.5.fo.xj.
Vasallus vasalli mei an sit vasallus meꝰ.de cõtro.inuest.§. rursus. nu.6.fo.xiiij.
Vasallus dñm quando sequat᷑ ad bellũ.quib.mo.feu.amit. §.j.nu. 18.folio.xv.
Vasallus fidelitatẽ omnibus dñi heredibꝰ polliceri debet.si de feu. fue.contro.c.omnes filij.nu.6.fo.lxxix.
Vasallus feudũ vel illius conditionem negãs mendacij conuictus ipso priuat᷑.si de feu.fue.contro.c.vasallus.el.j.nu.1.⁊.3.fo. lxxvij.
Vasallus in vna feudi parte ius habens presumit᷑ ⁊ in alia habere. de contro.inuest.§.cum autem.nu.2.⁊.5.fo.xij.
Venatio in agris ad aĩalia periculosa ꝑmissa est:ad cetera autẽ prohibita.de pace te.§.nemo.nu.1.fo.xciij.
Vendere nõ cogar frumẽtum tẽpore caristie qd̃ mihi est neces.de pace tenen.§.post natale.nu.5.fo.xcij.
Vendere si quis cogatur pretium iustum ei statuet᷑.de pace te.§. post natale.nu.2.fo.xcij.
Venditio feudi sine licẽtia dñi banniti facta an valeat.hic finit᷑ lex §.j.nu.10.fo.xcv.
Vẽditio generalis qd̃ specialiter nõ venderet᷑ nõ includit.si de feu. fue.contro.c.in generali.nu.1.fo.lxxxv.
Venditionis noĩe omnis cõtractus alienationis cõprehẽdit᷑.de cõtro.inter do.⁊ emp.feu.c.vnico.nu.4.fo.cxiij.
Venditor mẽsurã si fraudauerit vt pacis turbator penam subibit. de pace tenen.§.post natale.nu.5.fo.xcij.
Verba legis in feudali materia iꝑpriari possunt.de be.fra.c.vnico.nu.2.fo.xxxij.
¶ Victualia pro publici status terrarũ ⁊ populorũ tuitione quolibet anno taxanda.de pace te.§.post natale.nu.1.fo.xcij.
¶ Violator pacis particulariũ personarũ an sit puniẽdus.de pace tenen.§.si quis alium.nu.6.fo.lxxxix.
Violator pacis ⁊ receptator eandẽ frangẽtis similẽ penã subibũt. de pace te.§.si quis aliquem.nu.2.fo.xc.
¶ Virga virilis diminuta nõ impedit a successione feudi.an mutꝰ surdus vel aliter imperfec.c.vnico.nu.9.fo.cvij.
¶ Volũtariũ i initio qñq̃ necessarium fit ex post facto.de nat.feu. c.vnico.nu.3.fo.xxij.
Volũtas an ⁊ quãdo pro ratione sufficiat.de his qui feu.da.pos.§. hoc autem.nu.6.fo.viij.
Vsurpatũ verbũ:in bona qñq̃ ⁊ nonnunq̃ in mala sumit᷑ parte. d̃ alie.feu.§.in feu.nu.4.fo.xxvij.
Vulnerãs animo se defendendi excusat᷑:aliter autẽ puniet᷑.de pace tenen.§.si quis alium.nu.2.fo.lxxxix.
Vulneranti vel vulnerato an incũbat probatio.de pa.tenen.§.si qs alium.nu.5.fo.lxxxix.
Vulnerãti voluntarie tẽpore pacis manus abscindet᷑.de pace tenẽ. §.si quis alium.nu.1.⁊ nu.4.fo.lxxxix.
Vulneratus mortifere qs dicat᷑.q.mo.feu.amit.§.j.nu.8.⁊.9.fol. xv.
¶ Uxor ⁊ si in ceteris bonis mariti partẽ querat nõ tñ in feudalibus.de inue.de re alie.fac.§.quamuis enim.nu.2.⁊.5.fo.lxiij.
Uxor marito nõ succedet i feudo.de iuest.quã titius acce.a sempro. c.vnico.nu.3.fo.lx.
Uxor vasalli defuncti seruitiũ causa feudi debitũ non incongrue prestabit.de feu.⁊ bene.c.si cui militi.nu.1.o.cxl

Finis.

Rubricarum libri feudorum Alphabeticus Index.

¶ Index titulorum seu rubricarum totius libri feudorum. Oberti de Orto iuxta ordinem ab Jacobo Aluaroto. eiusdem voluminis explanatore obseruatum: qui hic alphabetica serie inseruntur.

Alienatione feudi. fo. xxvj.
Alienatione feudi paterni. fo. cix.
¶ Apud quem vel quos contentio de feudo esse debeat. f. xxx.
¶ An agnatus vel filius possit repudiare feudum et hereditatem retinere vel econ. fo. cxv.
An apud iudicem vel curiam domini questio feu. terminari deb. folio. cxvj.
An ille qui interfecit fratrem domini. fo. cvij.
An maritus succedat vxori. fo. xxviij.
An mutus surdus vel aliter imperfectus. fo. cvj.
An remouendi sint testes qui pares esse desierunt. fo. lxiiij.
¶ Beneficio femine. fo. xcix.
Beneficio fratris et qualiter frater fratri succedat. fo. xxxij.
¶ Capitaneo qui curiam vendidit. fo. cxviij.
¶ Capitulis extraordinariis et alterius compilationis feudorum folio. cxxxix.
¶ Clerico qui inuestituram facit. fo. cvj.
¶ Constitutiones feudales dñi Lotharij Imperatoris etc. fo. xxxj.
¶ Consuetudine recti feudi. fo. cj.
¶ Contentione inter dominũ et vasallum de inuestitura. fo. xxxvj.
Contentione inter dominum et vasallum de inuestitura. fol. xxxvij.
Contentione inter me et dominum de portione fratris mei. fol. xxv.
Contẽtione inuestiture inter do. et vasallũ de inuestitura feudi. f. xxv.
¶ Controuersia feudi apud pares terminanda. fo. lxij.
Controuersia inter dominum et emptorem feudi. fo. cxij.
Controuersia inter masculum et feminam de beneficio. fo. cxij.
Controuersia inter vasallum et alium de beneficio. fo. cxiij.
Controuersia inter vasallum et episcopum. fo. lxiiij.
Controuersia inuestiture. fo. xj.
¶ Duobus fratribus a capitaneo inuestitis. fo. lxiij.
¶ Eo qui finem fecit agnato. fo. cxvij.
Eo qui sibi heredibusque suis masculis et feminis etc. fo. lxij.
Episcopum vel abbatẽ vel abbatissam vel dñm plebis etc. fo. xviij.
¶ Feudi cognitione. fo. xlj.
Feudis datis minimis valuasoribus. fo. xxix.
Feudis et beneficiis constitutiones Imperiales. fo. cxxxix.
Feudo dato in vicem legis commissorie. fo. xxxix.
Feudo guardie et gastaldie. fo. ix.
Feudo marchie ducatus et comitatus. fo. xxviij.
Feudo non habente propriam naturam feudi. fo. cxvij.
Feudo sine culpa non amittendo. fo. xxxij.
¶ Filiis natis ex matrimonio ad morganiaam cõtracto. fol. xcviij.
¶ Forma fidelitatis. fo. l.
¶ Fratribus de nouo beneficio inuestitis. fo. lix.
¶ Gradibus succedendi in feudum. fo. lviij.
¶ Hic finitur lex deinde consuetudines regni incipiunt. fo. xcv.
Hic põt esse titulus quibus modis feudum amittatur. fo. xxix.
Hic potest esse titulus qui successores teneantur. fo. xxiij.
His qui feudum dare possunt. fo. v.
Imperator Lotharius Eugenio Pape. fo. xxxj.
¶ Inuestitura de re aliena facta. fo. lij.
Inuestitura in maritum facta. fo. lxj.
Inuestitura quam Titius accepit a Sempronio. fo. lx.
In quibus causis feudum amittatur. fo. lxviij.
¶ Lege Corradi. fo. ciiij.
¶ Milite vasallo qui arma bellica deposuit. fo. lxv.
Milite vasallo qui contumax est. fo. lxvj.
¶ Natura feudi. fo. xx.
Natura successionis feudi. fo. cxviij.
¶ Notis feudorum. fo. cxxxv.
¶ Noua forma fidelitatis. fo. lj.
¶ Pace tenenda. fo. lxxxvij.
Pace iuramento firmanda. fo. cxxij.
Per quos fiat inuestitura. fo. xlvj.
¶ Probibita feudi alienatione per Federicũ. fo. cxxxvij.
Probibita feudi alienatione per Lotharium. fo. cx.
¶ Qualiter dominus proprietate priuetur. fo. cxvj.
Qualiter olim feudum poterat alienari. fo. liiij.
Qualiter vasallus iurare debeat. fo. xlix.
¶ Que fuit prima causa beneficij amittendi. fo. lxix.
Que sint regalia. fo. cxxxiiij.
Quemadmodum feudum ad filiam pertineat. fo. xxxvj.
Quid precedere debeat an inuestitura an fidelitas. fo. xlix.
Quibus modis feudũ amittatur. fo. xiiij.
Quibus modis feudum constitui potest. fo. xxxvj.
Quid iuris si post alienationem feudi vas. il[illegible] recupe. fo. c[illegible]
Quid sit inuestitura. fo. xiiij.
Quis dicatur dux comes vel marchio. fo. lv.
Qui successores teneantur. fo. x.
Qui testes sunt necessarij ad probandũ nouam inuestituram [illegible]
Quot testes sint necessarij ad probandum feudi ingratitu[illegible] fo. cxxxv.
Quo tempore miles etc. fo. xxxiij.
¶ Si de feudo fuerit controuersia. fo. lxxvj.
Si de feudo vasallus fuerit interpellatus. fo. lxxv.
Si de inuestitura inter dominum et vasallum lis oriatur. fo. xxxvj.
Si vasallus feudo priuetur cui deferri debeat. fo. xcix.
¶ Successione feudi. fo. xxj.
¶ Statutis et consuetudinibus contra libertatẽ ecclesie tollendis. fo. cxxxvij.
¶ Vasallo contra constitutionẽ Lotharij feudum alienãte. f. cxvij.
Vasallo decrepite etatis. fo. lx.

Regestum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t.

t Ternio est: reliqui quaterniones.

25179.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА